ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ.

BIBLIOTHECA GRÆCA MEDII ÆVI.

Vol. VI.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἤ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑι

Κ. Ν. ΣΑΘΑ.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ἘΝ ΒΕΝΕΤΙΑι
ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ

1877.

ΑΣΙΖΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ,

ΚΥΠΡΙΑΚΟΙ ΝΟΜΟΙ,

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ,

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
MAISONNEUVE ET Cie, LIBRAIRES-ÉDITEURS,
QUAI VOLTAIRE, 25.

1877.

ΤΩι ΦΙΛΟΜΟΥΣΩι ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ

ΚΥΡΙΩι

ΣΤΕΦΑΝΩι ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΩι

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

p. 5. allies is for the modern
readership, unlike literature [illegible]
p. 6 [illegible] to the reader. in [illegible]
[illegible]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐκδοὺς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν γνωστῶν μοι Κυπριακῶν μνημείων ὑπεσχέθην τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐν ἑνὶ ἑτέρῳ τόμῳ τῆς συλλογῆς ταύτης· παρὰ πᾶσαν ὅμως προσδοκίαν ὁ νῦν ἐκδιδόμενος, καί περ ὑπερβὰς τὸν διαγεγραμμένον εἰς ἕκαστον τόμον ὄγκον, πλουτίζει τὴν σειρὰν ταύτην, ἀλλ᾽ οὐδὲν τὴν συμπληροῖ. Ἐλπίζων ὅτι τοῦτο γενήσεται ἔν τινι τῶν ἑπομένων τόμων τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναβάλλω τὴν ἐν ἐκείνῳ προσάρτησιν καὶ τοῦ ἀπαραιτήτου νέου ἑρμηνευτικοῦ γλωσσήματος τοσούτων δυσχρήστων καὶ δυσνοήτων λέξεών τε καὶ φράσεων.

Οὐδεμία τῶν ἄλλων διαλέκτων πλουτεῖ μνημεῖα τοσοῦτον ἀρχαῖα καὶ ποικίλα, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἱστορίας διδάσκοντα ἡμᾶς ὁποίας περιπετείας ὑπέστη οὐ μόνον αὐτὴ ἡ ἐν λόγῳ διάλεκτος, ἀλλὰ καὶ ἡ καθωμιλημένη ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς χρόνων. Ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ γλωσσικῇ ἁλύσει δυνάμεθα ἵνα μελετήσωμεν ἀσφαλῶς τίνα σχέσιν ἔχει τὸ παλαιὸν τῆς Κύπρου ἰδίωμα πρὸς τὸ τῆς βυζαντινῆς περιόδου, τοῦτό τε πρὸς τὸ τῆς λατινοκρατίας, καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ νῦν ἐν τῇ νήσῳ λαλούμενον. Ἐκ τοιαύ-

τῆς δὲ μελέτης ἀποδειχθήσεται ὅτι συνεπείᾳ διαφόρων ἐπηρειῶν ἐλεπτύνθησάν τινες τῶν κρίκων τῆς ἁλύσεως ταύτης, οὐδέποτε ὅμως διεσπάσθη τις τῆς ἀρχικῆς συναφείας· τοῦ γλωσσικοῦ τούτου φαινομένου δεύτερον οὐδὲν γινώσκεται.

Τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου οἱ ἰδιωτισμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι γραμματικαὶ ἀνωμαλίαι οὐδέποτε περιῆλθον εἰς σημεῖον ἔστω καὶ φαινομένου ἀποχωρισμοῦ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ Τζακωνικῇ καὶ τῇ Ποντικῇ διαλέκτῳ· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα τοσοῦτον στενῶς συνδέεται ἡ ἐν λόγῳ διάλεκτος πρὸς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, ὥστε διὰ τῶν μνημείων τῆς πρώτης μανθάνομεν τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὴν σημασίαν πολλῶν λέξεων καὶ φράσεων τῆς δευτέρας, τὰς ὁποίας ἠκρωτηρίασε καὶ μετεμόρφωσεν ἡ στοματικὴ παράδοσις.

Ἐνταῦθα δὲ πρόσφορον κρίνω ὅπως ἐπιτροχάδην ἐκθέσω τὰς περιπετείας τῆς κοινῆς τῶν ἑλλήνων γλώσσης περὶ ἧς ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι ἐπικρατοῦσιν ἰδέαι.

Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν οὐδὲν σχεδὸν παλαιὸν μνημεῖον τῆς κοινῆς ταύτης γλώσσης ἐγινώσκετο, ἑλληνισταί τινες ἰσχυρίσθησαν ὅτι τόσον αὕτη ὅσον καὶ αἱ λεγόμεναι διάλεκτοι αὐτῆς ἔχουσι τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἵαν καὶ αἱ λεγόμεναι Ρωμανικαὶ διάλεκτοι πρὸς τὴν λατινικὴν ἐξ ἧς ὁμολογουμένως παρήχθησαν. Ἕτεροι δὲ αὐθαιρέτως ἐδογμάτισαν ὅτι ἡ καθωμιλημένη ἑλληνικὴ ἐμορφώθη κατὰ τοὺς τῆς τουρκοκρατίας χρόνους ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς Ρούμελης, διὸ καὶ Ρουμελιωτικὴν διάλεκτον ταύτην ὠνόμασαν. Ἀλλ' οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι ἐλέγχονται πάντη ἀνυπόστατοι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

Ἐν ᾧ χρόνῳ οὐδεμία τῶν νεωτέρων ἐθνικοτήτων καὶ ρωμανικῶν γλωσσῶν ἐγινώσκετο, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐλάλει καὶ

ἔγραφε τὴν αὐτὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον. Ὡς καὶ νῦν οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων ἡ κοινὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἦν, γραφομένη ὅμως ὀρθότερον ἢ χυδαιότερον ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου· τοῦ γεγονότος τούτου ὑπάρχουσιν ἀναμφισβήτητα τεκμήρια.

Οἱ διασωθέντες πάπυροι διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι, ἐνῷ ἡ λογία τάξις ἐφιλοτιμεῖτο ἵνα γράφῃ γλῶσσαν γραμματικήν, ἀκαταλλήλως πολλάκις ἐπισωρεύουσα ἀπαρεμφάτους καὶ εὐκτικὰς πρὸ πάντων δὲ γενικὰς ἀπολύτους, ὁ ἔμπορος ἐπιστέλλων πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ γράφει τὴν γλῶσσαν ἀφελῶς ὡς ἐλάλει αὐτήν. Αἱ εἰς τοὺς Πτολεμαίους ὑποβαλλόμεναι ἀναφοραὶ ἀναμφιβόλως συνετάχθησαν ὑπὸ λογίων ἐπιτηδευομένων τὸν ἀναφορογράφον· διὸ καὶ τὸ ὕφος αὐτῶν προσεγγίζει πρὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ καὶ ὑπερέχει αὐτοῦ. Ἔν τισι μάλιστα τούτων ἀπαντῶσι φράσεις διασωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ· μία τῶν ἀναφορῶν τούτων γεγραμμένη ἐν ἔτει 161 πρὸ Χριστοῦ καὶ δυστυχῶς ἠκρωτηριασμένη ἔχει οὕτω κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σοφῶν αὐτῆς ἐκδοτῶν. « Μετ[ηλλαχότος τοῦ] πατρός μου τὸν βίον, ἐμὲ μένοντα [ἐν τῷ δη]λουμένῳ ἱερῷ, ἄλλα δὲ ἀδέλφιά μου τρία ἐν τῇ προειρημένῃ κώμῃ . . . Τούτων δὲ διασειομένων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἀρχόντων, καθότι προσπίπτει μοι, δέομαι ὑμῶν μεθ' ἱκετείας, Θεοὶ σωτῆρες εὐεργέται, ἐμβλέψαντες εἴς τε ἐμέ, ὅτι οὐ δύνομαι ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκείνων ὀρφάνειαν, προστάξαι γράψαι Κυδίᾳ τῷ στρατηγῷ προνοηθῆναι ὡς εἰς τὸ λοιπὸν οὐθεὶς οὔτε διασείσει οὔτε περισπάσει αὐτοὺς τῶν πρὸς ταῖς πραγματείαις, διὰ τὸ ἐκείνους ἐμοὶ πορίζοντας τοὺς ἄρτους ἐμὲ διατρέφειν (1) ».

(1) Les Papyrus Grecs par M. Brunet de Presle et M. Egger. Paris 1866, σελ. 302.

Ἰδοὺ δὲ καὶ δύο ἐπιστολαὶ ἐμπόρων, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐγράφη ἐν τέλει τῆς πρώτης ἀπὸ χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἡ δὲ δευτέρα ἀργότερον. « Περὶ ὧν μοὶ γράφεις, μέλει μοι· ὅταν εἰσελθῇς καλῇ ὥρᾳ, εὑρήσεις συνείδησιν (γραπτέον τὴν εἴδησιν?). Ἀσπάζεταί σε πολλὰ ὁ πατήρ σου Ὡρίων καὶ ἡ μήτηρ σου Ἑρμιόνη καὶ ὁ Πάρθος καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ καὶ ἡ Ὠριγενία καὶ Ἰουλιανὸς καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ Διονύσιος καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ καὶ τὰ παιδία καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ Ἑρμαίων καὶ τὰ ἀβάσκαντά σου θρεπτάρια (τέκνα) κατ' ὄνομα πάντες (1) ».

« Ἀμμώνιος Ταχνουμὶ τῇ ἀδελφῇ πολλὰ χαίρειν. Πρὸ μὲν πάντων εὔχομαί σε ὑγιαίνειν, καὶ τὸ προσκύνημά σου ποιῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν· ἀσπάζομαι πολλὰ τὸν ἀγαθώτατόν μου υἱὸν Λέων .... μὴ ἀμελήσῃς τῷ υἱῷ μου. Ἀσπάζομαι Σένκρις καὶ ἀσπάζομαι τὴν μητέραν σου. Ἀσπάζομαι Παχνουμί, ὁμοίως καὶ Παχνουμὶ νεώτερον. Γόργευσον τῷ υἱῷ μου ἕως ἀπελθῶμεν εἰς τὸν τόπον μου. Ἐὰν ἀπελθῶ εἰς τὸν τόπον καὶ ἰδῶ τὸν τόπον, πέμψω ἐπί[σε] καὶ ἐλεύσῃ εἰς Πηλούσιν, καὶ ἐλεύσομαι ἐπὶ σὲ εἰς Πηλούσι.. Ἀσπάζομαι Στεχὲς Παχράτου... Ἐὰν μάχουσιν μετ' ἐσοῦ οἱ ἀδελφοί σου, ἐλθὲ εἰς [οἶ]κόν μου καὶ κάτισον ἕ[ως] ἴδωμεν τί μέλλομεν ποιεῖν. Μὴ ἀμελήσῃς γράψον μοι περὶ τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ υἱοῦ μου· γόργευσον μετὰ τοῦ χωρίου ... ἔτι δύο ἡμέρας ἔχομεν καὶ φθάσομεν εἰς Πηλούσι. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Μέλας πάντες κατ' ὄνομα (2) ».

Ὡς δὲ καὶ ἐξ ἄλλων μνημείων δηλοῦται ἡ κοινὴ αὕτη ἂν μὴ ἐπεκράτει ἐν τῇ αὐλῇ, ἦν τοὐλάχιστον ἡ οἰκιακὴ γλῶσσα αὐτῶν τῶν βασιλέων· τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Πλούταρχος βεβαίως ἐννοεῖ γράφων ἐν βίῳ Ἀντωνίου « πολλῶν δὲ λέγεται καὶ ἄλλων ἐκμαθεῖν γλώττας (ἡ Κλεοπάτρα), τῶν πρὸ αὐτῆς

(1) σελ. 422.
(2) αὐτ. σελ. 232-33.

βασιλέων οὐδὲ τὴν Αἰγυπτίαν ἀνασχομένων περιλαβεῖν διάλεκτον, ἐνίων δὲ καὶ τὸ μακεδονίζειν ἐκλιπόντων ».

Ἐν ἑνὶ τῶν παπύρων τούτων περιέχοντι ἐνύπνια Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος (160 Π. Χ.) φέρονται αἱ τῆς καθομιλουμένης λέξεις περιστέρια, χεῖραν, γυναῖκες καθημένας, ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς μου, κλαίγω, εἶπα, εἰπῆτε· καὶ ἡ σύνταξις δὲ προσεγγίζει πρὸς τὴν τῆς νῦν κοινῆς « κλαίγω ἔμπροσθεν αὐτῶν· ἐπορευόμην ἕως καταλαβῶ αὐτάς, καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν ρύμην μετ' αὐτῶν . . . ἐπάνω πύργου μεγάλου... ἔδωκέ μοι τὴν ὁδὸν καὶ διέ[βη] ἔμπροσθέν μου (1) ». Ἐν ἄλλῳ δὲ παπύρῳ ἀναγινώσκονται « Πτολεμαίου ἐνύπνειον. Παρέστησάν μοι δύο ἄνθρωποι λέγοντες πρὸς ἐμέ: Πτολεμαῖος, λάβε τοὺς χαλκοὺς τοῦ αἵματος· ἀρειθμοῦσεί μοι χαλκούς.... καὶ μαρσήπειον πλήρεις· λέγουσει αὐτῇ. Εἶδου τοὺς χαλκοὺς τοῦ αἵματος· ἔλεγον αὐτοῖς· πλήω μου ἔχει χαλκούς (2) ».

Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ διασωθέντων ἑλληνικῶν μνημείων, ἐξ ὧν τὰ μὲν πολιτικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἑλληνίζουσι, τὰ δὲ στρατιωτικὰ διακρίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἁπλοϊκὴ φρασεολογία τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης, ὡς τὸ ἑξῆς τοῦτο· « Ἐγὼ Σιλκὼ βασιλίσκος Νουβαδῶν καὶ ὅλων τῶν Αἰθιόπων ἦλθον εἰς Τάλμιν καὶ Τάφιν ἅπαξ δύο· ἐπολέμησα μετὰ τῶν Βλεμύων, καὶ ὁ θεὸς ἔδωκέν μοι τὸ νίκημα μετὰ τῶν τριῶν ἅπαξ· ἐνίκησα πάλιν καὶ ἐκράτησα τὰς πόλεις αὐτῶν· ἐκαθέσθην μετὰ τῶν ὄχλων μου· τὸ μὲν πρῶτον ἅπαξ ἐνίκησα αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἠξίωσάν με, ἐποίησα εἰρήνην μετ' αὐτῶν καὶ ὤμοσάν μοι τὰ εἴδωλα αὐτῶν, καὶ ἐπίστευσα τὸν ὅρκον αὐτῶν ὡς καλοί εἰσιν ἄνθρωποι, ἀναχωρήθην εἰς τὰ ἄνω μέρη μου. Ὅτε ἐγεγανέμην βασιλίσκος οὐχὶ

(1) Ἀντώνιος §. 27.
(2) Papyrus du Louvre, 322-3.

ἀπῆλθον ὅλως ὀπίσω τῶν ἄλλων βασιλέων, ἀλλὰ ἀκμὴν ἔμπροσθεν αὐτῶν· οἱ γὰρ φιλονεικοῦσιν μετ' ἐμοῦ οὐκ ἀφῶ αὐτοὺς καθεζόμενοι εἰς χώραν αὐτῶν, εἰ μὴ κατηξίωσάν με καὶ παρακαλοῦσιν. Ἐγὼ γὰρ εἰς κάτω μέρη λέων εἰμι καὶ εἰς ἄνω μέρη ἄρξ (1) εἰμι.

Ἐπολέμησα μετὰ τῶν Βλεμύων ἀπὸ Πρίμεως ἕως Τέλμεως ἐν ἅπαξ, καὶ οἱ ἄλλοι Νουβαδῶν ἀνωτέρω, ἐπόρθησα τὰς χώρας αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐφιλονεικήσουσιν μετ' ἐμοῦ. Οἱ δεσπόται τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ φιλονεικοῦσιν μετ' ἐμοῦ, οὐκ ἀφῶ αὐτοὺς καθεσθῆναι εἰς τὴν σκιάν, εἰ μὴ ὑποκλίνουσί μοι, καὶ οὐκ ἔπωκαν νηρὸν ἔσω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν· οἱ γὰρ φιλόνεικοί μου ἁρπάζω τῶν γυναικῶν καὶ τὰ παιδία αὐτῶν (2) ».

Ἂν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀνεκαλύπτετο ἐν Ἀκαρνανίᾳ, οὐδεὶς ἤθελε διστάσει θεωρῶν αὐτὴν ὡς ἁρματωλικὸν μνημεῖον τῆς τουρκοκρατίας· τοσοῦτον ἡ σύνταξις καὶ αἱ φράσεις προσεγγίζουσι πρὸς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν (3).

Ἐν ἑλληνικοῖς νομίσμασι τῆς ἐκχριστιανισθείσης Αἰθιοπίας ἀναγινώσκεται καὶ ἡ παράδοξος αὕτη ἐπιγραφὴ « Τοῦτο ἀρέσει τῇ χώρᾳ » ἀναφερόμενον ἀναμφιβόλως εἰς τὸν ἐπ' αὐτῶν κεχαραγμένον σταυρόν. Ὁ σοφὸς ἀκαδημαϊκὸς κ. Longperier ἐξέλαβε τὸ ἀρέσει τοῦτο ὡς μέλλοντα τοῦ ἀρέσκω (4), κατ' ἐμὲ ὅμως εἶναι αὐτὸς ὁ ἐνεστὼς τῆς καθωμιλημένης

(1) Papyri Graeci musaei Lugduni, Batavi, ed. Leemans, σελ. 118. βλέπε καὶ τὸ τοῦ Νεκτεναβοῦ ἐνύπνιον (σελ. 123). Οἱ ἐν τοῖς παπύροις τούτοις ἀπαντῶντες ἰωτακισμοὶ καὶ ἄλλαι ἀνορθογραφίαι ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ τότε ἐπρόφερον ὡς οἱ νῦν Ἕλληνες.

(2) Κατὰ τὸ τῆς καθωμιλημένης ἄρκος (ἄρκτος), ἀρκούδα.

(3) Boeckh, Corpus inscriptionum Graecarum, III, σελ. 336. Βλέπε τὰς ἄλλας τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ pars XXIX-XXX.

(4) Monnaies des rois d'Ethiopie par M. Adr. Longperier (Revue Numismatique, 1868, p. 39-40).

« ἀρέσω », διότι ἄλλως ἄπορον καθίσταται πῶς τὸ ἐπὶ κυκλοφοροῦντος ἤδη νομίσματος σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀφώρα εἰς τὴν μέλλουσαν εἰσαγωγὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Αἰθιοπίᾳ. Ἐν ἑτέρῳ νομίσματι τὸ « τοῦτο » γράφεται « τότυο » προσεγγίζον πρὸς τὸ τῆς καθωμιλημένης τέτυος = οὗτος, τοιοῦτος.

Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα παρέμεινεν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν (1) ἀλλὰ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Ἀραβοκρατίας, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων μὲν μαρτυριῶν, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τοῦ ἑξῆς γράμματος τοῦ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Καντακουζηνὸν (1348), τὸ ὁποῖον ἐν λέξει καταχωρίζει ὁ ἐστεμμένος ἱστορικός (2). « Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐλεοῦντος καὶ ἐλεήμονος· μακροημερεύσοι ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος πάντοτε τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου, τοῦ εὐεργετικοῦ, τοῦ φρονίμου, τοῦ λέοντος, τοῦ ἀνδρείου, τοῦ ἐν πολέμοις ὁρμητικοῦ, εἰς ὃν οὐ δύναταί τις σταθῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τοῦ σοφωτάτου εἰς τὸ δόγμα αὐτοῦ, τοῦ δικαιοτάτου εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως καὶ τοῦ δόγματος τῶν Χριστιανῶν, τοῦ κίονος τοῦ ἀσείστου ἁπάντων τῶν βεβαπτισμένων, τοῦ βοηθοῦ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστοῦ, τῆς σπάθης τῶν Μακεδόνων, τοῦ Σαμψών, τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τῶν Ἀσανίων, τῶν Βλάχων, τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἀλανῶν, τῆς τιμῆς τοῦ δόγματος τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Σύρων, τοῦ κληρονόμου τῆς βασιλείας τῆς γῆς αὐτοῦ, τοῦ αὐθέντου τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν

(1) Ὁ ἄραψ ἱστορικὸς **Makrisi** (κεφ. Δ, συμ. 141) λέγει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἔλεγον τοὺς ἐν τῷ Νείλῳ ἀγρευομένους ἰχθῦς ὡς πάντες οἱ νῦν Ἕλληνες **absaria** (ὀψάρια).

(2) Καντακουζηνός, III, σελ. 94-99. (ἐκδ. Βόννης).

ποταμῶν τῶν μεγάλων καὶ τῶν νήσων, Ἀγγέλου Κομνηνοῦ Παλαιολόγου τοῦ Κανταχουζηνοῦ.

» Πάντοτε ἡ βασιλεία σου τὸ θέλημα αὐτῆς νὰ τὸ ζητῇ ἀπὸ τὴν Σουλτανικὴν ἐξουσίαν μου, καὶ ἀπὸ τὸ ὀσπήτιόν μας τὸ ἡγιασμένον καὶ πεφωτισμένον, καὶ ὡς εἴχομεν πᾶσαν δύναμιν νὰ πληρῶμεν τὴν ἀγάπην τῆς βασιλείας σου, καὶ καθὼς εὑρίσκετο τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου μετὰ τῶν προγόνων τῆς Σουλτανικῆς ἐξουσίας μου, καὶ καθὼς ἐπληροῦτο ἡ ὄρεξις τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου ἀπὸ τῆς αὐθεντίας μου, καὶ ηὐχαρίστουν μας πάντοτε ἐκεῖνοι, καὶ ἔπεμπαν εἰς τὴν ἡγιασμένην αὐλήν μας καὶ συνετύγχαινάν μας, οὕτως πάλιν νὰ εὐεργετῆται ἡ ἀγάπη τῆς βασιλείας σου, καὶ νὰ πληροῦται ἡ ὄρεξις αὐτῆς ἀπὸ τῆς αὐθεντίας μας· καὶ διότι ἀπεκόπη καὶ ἐμάκρυνεν ἡ συνήθεια ἐκείνη, ἀπεστάλη ἡ γραφὴ αὕτη ἀπ' ἐμᾶς νὰ ἀναγνωσθῇ ἔμπροσθεν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα, εἰς ἔπαινον τῆς προτέρας φιλίας καὶ εἰς παρακίνησιν τῶν ζητημάτων, ὅτι πάντοτε μετὰ χαρᾶς νὰ ἔναι πεπληρωμένα, καὶ περισσότερα νὰ γίνωνται, καὶ τὸ ἦλθεν ἀπ' ἐσᾶς εἰς τὸν πλατυσμὸν τῆς καλοσύνης μας τὸν γλυκύτατον, νὰ τὸ δεχώμεθα μὲ τὴν καλογνωμίαν, καθὼς τὰ ἐδεξάμεθα καὶ τῶρα καλὰ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀποκρισιαρίου τῆς βασιλείας σου τοῦ ἄρχοντος τοῦ Μανουὴλ, καὶ παρελάβομεν αὐτὰ μετὰ εἰρήνης, καὶ ἐγνωρίσαμεν τὸ ἔγραφεν ἀπέσω.

» Ἐκεῖνο τὸ ἐζήτει, ὅτι νὰ ἔναι ἀγάπη καὶ φιλία, τὸ ἦτον μέσον εἰς τὸν πατέρα μου τὸν Σουλτάνον τὸν μέγαν (ὁ θεὸς ὁ ὑψηλὸς νὰ ἁγιάσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ) καὶ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ρωμαίων τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλείας σου, ὡς εἶχον συνήθειαν καθὼς λέγεις, νὰ ἔναι τὰ δύο ὀσπήτια ἕν, καὶ ἤρχοντο ἀπ' αὐτοῦ ἐδῶ ἀποκρισιάριοι, καὶ ἀπ' ἐδῶ πάλιν αὐτοῦ, καὶ τὸ θέλεις νὰ γίνεται, καὶ νὰ ὑπαγαίνουν καὶ νὰ ἔρχωνται κατὰ τὴν πρώτην συνήθειαν.

» Πάλιν ἐζήτησε διὰ τὰς ἐκκλησίας τῶν Ρωμαίων ἐκείναις ὅπου ἔναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὰ ἅγια, καὶ ἐγνωρίσαμεν καὶ αὐτό· καὶ ὡρίσαμεν νὰ προσέξουν τὰς ἐκκλησίας, δι ἃς ἐμηνύσατε· καὶ ἐκεῖνο τὸ ἐζητήσατε νὰ ἀκούσωμεν τὸν λόγον τοῦ ἄρχοντος τοῦ ἀποκρισιαρίου τοῦ Μανουὴλ, καὶ νὰ τὸν ἀπολογηθῶμεν, καὶ νὰ πληρώσωμεν τὰς δουλείας του, ἐπληρώσαμεν τὸ ἤθελεν αὐτοῦ, καὶ ὡρίσαμεν ἵνα ἀκουσθῇ ὁ λόγος του.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος ὅτι χάλασμα ἦν παλαιᾶς ἐκκλησίας εἰς τὴν γειτονίαν τῶν Ρωμαίων ὁ ἅγιος Γεώργιος, νὰ ὁρίσωμεν νὰ κτισθῇ, καὶ ἠκούσαμεν τὸν λόγον του, καὶ ἐπληρώσαμέν τον. Πάλιν ἐζήτησεν οὗτος τὸν ὁρισμόν μας τὸν ἅγιον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν νὰ προσκυνήσῃ καὶ ἐκεῖνος, καὶ οἱ εὑρισκόμενοι μετ' ἐκείνου ἀπὸ τῆς βασιλείας σου, καὶ ἠγαπήσαμεν εἴ τι ἐζήτησε, καὶ ἐπληρώσαμέν το, καὶ ἐγράφη ὁρισμὸς εἴ τι μᾶς παρεκάλεσεν ὁ ἀποκρισιάριος νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν· καὶ ὡς ἐζήτησεν νὰ ὑπάγῃ, ἐδώκαμεν ἄρχοντα μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέσωσέν τον ἐκεῖ, καὶ προσεκύνησεν ὡς ἤθελε, καὶ ἐγύρισε μετ' εὐχαριστίας.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος νὰ γένηται ὁρισμός μας ὑψηλός, νὰ φυλάσσωνται οἱ εὑρισκόμενοι χριστιανοὶ εἰς τὸν ἁγιώτατον τόπον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ αἱ ἐκκλησίαι, καὶ νὰ ἔχωσιν ἀγάπην καὶ δεφένδευσιν ἀπὸ τὸν ἀμηρᾶν τὸν εὑρισκόμενον ἐκεῖ, καὶ οὐ μόνον οἱ τοπικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐρχόμενοι εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, καὶ οἱ κατὰ καιροὺς εὑρισκόμενοι δουλευταὶ Μουσουλμάνοι εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν, νὰ μηδὲν ἀφήνουν νὰ καταφρονοῦν, καὶ νὰ δέρνουν, καὶ νὰ ὀχλῶσι τοὺς κατὰ καιρὸν ἐρχομένους εἰς τὸ αὐτὸ ἅγιον προσκύνημα, ἢ εἰς τοὺς τοπικούς· ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τιμῶσι, καὶ νὰ ἀναδέχωνται, καὶ νὰ κυβερνῶσιν αὐτούς· καὶ ὡρίσαμεν καὶ ἐπληρώθη ὑψηλότατος ὁρισμὸς διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

» Πάλιν εἰς τὸ ἐνεθύμιζεν ἡ βασιλεία σου ἡ μεγάλη διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πατριάρχου τοῦ Λαζάρου ὅτι εἶχεν ἀποστείλειν αὐτὸν ὁ ἡγιασμένος Σουλτὰν ὁ Μελὴκ Νάσαρ (ὁ θεὸς συγχωρήσοι τὰ κρίματά του εἰς τὰς ἡμέρας τὰς ἁγίας αὐτοῦ), ὁ ἀποκρισιάριος νὰ δείξῃ, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τὴν μεγάλην βασιλείαν σου διὰ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ὅπως ἐγένετο, καὶ ἀπεπληρώθη ἕνεκεν τοῦ τοιούτου πατριάρχου· ἀπελύθη γοῦν ὁρισμὸς ὑψηλὸς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, νὰ στέργωσι τὸν πατριάρχην τὸν Λάζαρον, καὶ νὰ τὸν φυλάσσωσι καλά, καθὼς καὶ τοὺς πρώην πατριάρχας· καὶ ὡρίσαμεν καὶ ἐγένετο ἡ κατάστασις τοῦ τοιούτου πατριάρχου, καὶ ἀπεστάλη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἅγια Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ ἀποκρισιαρίου.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος διὰ τοὺς αἰχμαλώτους, οἵτινες εὑρίσκονται ἀπὸ τὴν χώραν τῆς Ρωμανίας, ἵνα ἐλευθερώσωμεν αὐτούς· καὶ ἡμεῖς, νὰ γνωρίσῃ ἡ βασιλεία σου ὅτι, τοιαύτην συνήθειαν ἀρχαίαν εἴχομεν διὰ τὰ αἰχμάλωτα, ὅτι νὰ γίνεται ἀνταλλαγή, καὶ νὰ ἀπολύωμεν ἡμεῖς ἐξ ὧν ἔχομεν, καὶ ἡ βασιλεία σου πάλιν ἐξ ὧν ἔχει ἀφ' ἡμῶν σκλάβων νὰ πέμπῃ πρὸς ἡμᾶς· ὅμως ὡρίσαμεν καὶ ἐπληρώθη καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἠλευθερώσαμεν ὅσους ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

» Πάλιν ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος νὰ ἔναι ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐδῶ ἀπ' αὐτοῦ πραγματευτάς, καὶ ἐγροικίσαμέν το, καὶ ἐγένετο ὁρισμὸς ἵνα ἀναδέχωνται τοὺς τοιούτους πραγματευτάς, καὶ φυλάσσωσιν αὐτούς, καθὼς ἐζήτησεν ὁ ἀποκρισιάριος.

» Καὶ μὲ τὸν ὑψηλότατον ὁρισμὸν καὶ μὲ τὴν ἀπολογίαν ἐγυρίσαμεν τὸν ἀποκρισιάριον, καὶ ἂς γινώσκῃ τοῦτο ἀληθινὰ ἡ βασιλεία σου· καὶ ὅταν ἔχῃ θέλημα ἂς μᾶς φθάνῃ μανδάτον, νὰ πληρώσωμεν τὸ θέλημα τῆς βασιλείας σου.

» Ἡμεῖς πρότερον ἐγνωρίσαμεν ὅπως, ὡς εἰσῆλθεν ἡ βασι-

λεία σου μὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ ἰσχύος μεγάλης εἰς τὴν Πόλιν, οὐδὲν ἐμνήσθης κακῶν, ἀλλὰ ἐφύλαξες τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐσυνεπάθησες τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἐχάρημεν εἰς τοῦτο πολλά, καὶ ἐπαινέσαμεν τὴν βασιλείαν σου· τῶρα πάλιν ἐμάθαμεν τοῦτο πλατύτερα καὶ καθαρώτερα καὶ ἀπὸ τὸν πατριάρχην τὸν Λάζαρον καὶ ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τὸν ἀποκρισιάριον τὸν Μανουήλ, καὶ τὸ πῶς τὸν ἔδωκες τὴν θυγατέρα σου, καὶ ἐποίησες αὐτὸν υἱόν σου καὶ γαμβρόν σου, καὶ εἰς αὐτὸ πλεώτερον ἐχάρημεν, καὶ ὁ θεὸς τὴν καρδίαν σου νὰ τὴν πλατύνῃ, καὶ τὴν χώραν σου εἰς τὸ ἓν ἑκατὸν νὰ τὴν ποιήσῃ, καὶ τὸ σπαθίν σου εἰς τοὺς ἐχθρούς σου φοβερὸν νὰ τὸ ποιήσῃ.

» Ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος νὰ σὲ διακρατῇ, καὶ νὰ εὐτυχῇς ἀπὸ τοῦ ἐλέους του καὶ ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας του· ναὶ ἄμποτε, θεὲ ὑψηλέ.

» Ἐγράφη εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ Σααπάν, τῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἔτει τοῦ Μαχούμετ· ἐγράφη κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν ὑψηλόν· δόξα τῇ μεγάλῃ δόξῃ τοῦ μόνου θεοῦ· εὐχαὶ καὶ προσκυνήματα εἰς τὸν αὐθέντην ἐκεῖνον τὸν Μαχούμετ, μετὰ τῶν μαθητῶν του τὸ ἐντιμότερον πλάσμα τοῦ θεοῦ. Εὐχαριστῶ τὸν θεὸν παντοκράτορα ὁποῦ ἐλπίζω εἰς ἐκεῖνον».

Εἴτε ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Πτολεμαίων ἐμορφώθη ἡ κοινὴ γλῶσσα, εἴτε ἐξ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον οὕτω μετήχθη, τὸ βέβαιον ὅτι ἐν τοῖς πλουσίοις μνημείοις τῆς ἑλληναιγυπτιακῆς φιλολογίας ἀνευρίσκονται αἱ πρῶται αὐτῆς ἀρχαί· ὥστε ἀντὶ τοῦ θεωρεῖν τὸν Πτωχοπρόδρομον ὡς τὸν ἀρχαιότερον ἀντιπρόσωπον τῆς καθωμιλημένης ἡμῶν γλώσσης, δέον ἵνα ἀνέλθωμεν πέντε καὶ δέκα ἑκατονταετηρίδας πρὸς ἀναζήτησιν τῶν πρώτων αὐτῆς δοκιμίων.

Ὁ συγκρίνων τὰ μνημεῖα ταῦτα πρὸς τὸ Κυπριακὸν ἰδίωμα ἀναγνωρίζει ὅτι στενώτερον παντὸς ἄλλου τοῦτο συνδέεται πρὸς ἐκεῖνα. Ἡ διάλεκτος αὕτη διέσωσε μέχρις ἡμῶν λέξεις

ἀπαντώσας τὸ πρῶτον ἐν τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς ἐγγράφοις, ἀσυνήθεις δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ὡς ραῦτος (ράβδος), πηδῶ (ὁρμῶ), γόμος (φορτίον), τὸ αἰχμάλωτον (ἀμάλωτον) καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἑλληνολατινικόν τι γλώσσημα ἐν παπύρῳ τῆς ἕκτης τοὐλάχιστον ἑκατονταετηρίδος περιέχει λέξεις ἰδιαζούσας ἐν τῷ Κυπριακῷ ἰδιώματι, ὡς λαμπρὸν (fuoco) (1), ἐλάδιν, οἰνάριν, μαλλωτόν, πιλωτόν.

Ἡ σχέσις αὕτη οὐδὲν ἔχει τὸ παράδοξον· ἀφοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διεμορφώθη ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα, ἡ Κύπρος βεβαίως ἐγένετο ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐξαπλώσεως αὐτῆς, ἢ μᾶλλον τὸ μετκίχμιον τῆς νέας ταύτης φάσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ· περὶ τούτου δὲ πλείω ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Ἀλλ' ἐνῷ τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου στενωτάτην ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ λαλουμένην καὶ γραφομένην κοινήν, ἡ σχέσις αὕτη ὁπωσοῦν χαλαροῦται ἐπὶ τῶν νεωτέρων μνημείων τοῦ αὐτοῦ ἰδιώματος, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἡ νῆσος ἀποτμηθεῖσα τῆς ἐθνικῆς ὁλομελείας σὺν τῷ χρόνῳ ἀπώλεσε τὴν παλαιὰν κοινὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους ἀντικατέστησε τὸ ἐγχώριον ἰδίωμα ουσιωδῶς ἀλλοιωθὲν ὑπὸ τοῦ ἀλλογλώσσου κατακτητοῦ· τὸ βάρβαρον δὲ τοῦτο ἰδίωμα ἐκπροσωποῦσι τὰ νεώτερα ταῦτα μνημεῖα.

Οἱ περὶ τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς δογματίζοντες φαίνονται ἐπιλήσμονες τῶν γνωστῶν ἐκείνων ἀρχῶν ἃς ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ τῶν ἄλλων γλωσσῶν. Πᾶσαι αἱ νῦν ἐθνικότητες ἔχουσι, πλὴν τῶν πολλῶν καὶ οὐσιωδῶς πρὸς ἀλλήλας διαφε-

(1) Ἡ τοσοῦτον ἰδιάζουσα τοῖς Κυπρίοις λέξις αὕτη ἀπαντᾷ συνεχῶς καὶ ἐν ἄλλοις μνημείοις τῆς ἑλληναιγυπτιακῆς φιλολογίας· προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ λαμπρὸν πῦρ, ἀποκοπῇ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς ἡ ἐν τῇ κοινῇ Λαμπρὰ = ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐκ τοῦ λαμπρὰ ἡμέρα.

ρουσῶν διαλέκτων, μίαν καὶ μόνην κοινὴν τελειοποιηθεῖσαν διὰ πολυχρονίου καλλιεργείας ἐν κοινωνικῇ τάξει τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὄχλου διακρίνει ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις· ἐν ᾧ δὲ ἡ κοινὴ ἐξαπλοῦται, αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὴν διάλεκτοι περιχαρακοῦνται ἐντὸς διαγεγραμμένου χώρου, ὡς φυτὰ βλαστάνοντα ἐν ὡρισμένῃ ζώνῃ, καὶ ἀναδίδουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εὐτελῆ τινα προϊόντα, τὰ ὁποῖα οὔτε τὸν διαλεκτικὸν κύκλον παρεκβαίνουσιν, οὔτε δύνανται ἵνα ἐπισκιάσωσι τὰ τῆς κοινῆς ὑπὲρ ἧς συνεργάζεται ὁ νοῦς ὁλοκλήρου τῆς ἐθνικότητος. Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν αἱ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διάλεκτοι, ὧν ἑκάστη ἀνέδειξεν ἴδια ἀριστουργήματα· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο συνετέλεσαν περιστάσεις ὅλως διάφοροι τῶν σημερινῶν χρόνων, ἤτοι ἡ χαλαρότης τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος καὶ ἡ ἔλλειψις συνεχοῦς ἐπικοινωνίας ἥτις λεληθότως ἀναμιγνύουσα τὰς διαλέκτους συντελεῖ εἰς τὴν ἐκ τούτων διάπλασιν μιᾶς κοινῆς. Ἡ ἀνάδειξις ὅμως τοῦ Κυπριακοῦ ἰδιώματος ὀφείλεται εἰς ἁπλῆν περίστασιν ἀνάγκης· ὁ ἐθνικὸς σύνδεσμος προϋπῆρχεν, ἡ κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἤκμαζεν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ μόνον ἡ εἰσβολὴ τοῦ ξένου κατέστρεψεν ἀμφότερα ταῦτα.

Ὅταν μία μερὶς λαοῦ πολιτικῶς συζῶντος ἀποτμηθῇ βιαίως τῆς ἐθνικῆς ὁλομελείας, ἡ πολιτικὴ ἐκείνη ὑποδούλωσις ἀναγκαίως συνεπάγεται καὶ τὸν πνευματικὸν ἐξανδραποδισμόν· ἡ διακοπὴ τῶν πρὸς τὴν παλαιὰν μητρόπολιν πολιτικῶν, ἐμπορικῶν καὶ πνευματικῶν σχέσεων ἐπιφέρει τὴν ὁσημέραι ἐκβαρβάρωσιν τῆς τέως ἐπικρατούσης κοινῆς γλώσσης, ἥτις ἐπὶ τέλους λησμονεῖται, διαδεχομένη ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ ἰδιώματος τοῦ ὁποίου ἡ τύχη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς γενναιοφροσύνης τοῦ κατακτητοῦ καὶ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ὑποδούλου (1).

(1) Λέγω γενναιοφροσύνης, ἐν ᾧ προκειμένου περὶ Ἀνατολῆς ἠδυνάμην ἵνα εἴπω καταλληλότερον φανατισμοῦ, διότι ἀληθῶς αἱ τύχαι

Τὰ γεγονότα ταῦτα θεωρεῖ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἀναντίρρητα· ἀλλ' ἰδοὺ πῶς ἀφελῶς ἐξέθηκεν αὐτὰ πρὸ τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ὁ Κύπριος χρονογράφος. « Καὶ διατὶ δύο φυσικοὶ ἀφένταις εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἕνας κοσμικὸς καὶ ὁ ἄλλος πνευματικός, τοὺς εἶχεν τὸ νησάκιν τοῦτον, τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολης καὶ τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, πρὶν τὴν πάρουν οἱ λατῖνοι, διὰ τοῦτον ἦτον χρῆσι νὰ ξεύρωμεν ρωμαῖκα καθολικά, διὰ νὰ πέψουν γραφαῖς τοῦ βασιλέως, καὶ συριάνικα σωστά, καὶ οὕτως ἐμαθητεῦγαν τὰ παιδιά τους, καὶ τὸ σύνκριτον οὕτως ἐδιάβαινεν μὲ τὰ συριάνικα καὶ ρωμαῖκα, ὥς που καὶ ἐπῆραν τὸν τόπον οἱ Λαζανιάδες, καὶ ἀπὸ τότες ἀπὸ τότες ἀρκέψαν νὰ μαθάνουν φράγκικα, καὶ βαρβαρίσαν τὰ ρωμαῖκα, ὡς γίον καὶ σήμερον, καὶ γράφομεν φράγκικα καὶ ρωμαῖκα, ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἠξεύρουν ἴντα συντυχάνομεν (1) ».

τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἑλληνικῶν πόλεων ἐρρυθμίσθησαν ἀναλόγως τῆς ἰδιοτρόπου θρησκομανίας τῶν διαφόρων κατακτητῶν. Οἱ Ἄραβες, ἐν μέρει δὲ καὶ οἱ Τοῦρκοι, τότε μόνον ἐθεώρησαν τὴν κατάκτησιν πλήρη ὅταν ὁ ὑπήκοος ἀφωμοιώθη αὐτοῖς τὴν θρησκείαν καὶ ἰδίᾳ τὴν γλῶσσαν· βεβαίως τὰ πρὸς τοιαύτην ἀφομοίωσιν μέσα ὑπῆρξαν φρικώδη, ἀφοῦ πρὸς ταῖς ἄλλαις βασάνοις ἐφηρμόσθη καὶ ἡ τῆς ἐκριζώσεως αὐτῆς τῆς γλώσσης, τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως εἶναι ὅτι αἱ πανάρχαιοι τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς διάλεκτοι διεδέχθησαν ὑπὸ τοῦ ἀραβικοῦ ἰδιώματος· οἱ δὲ Γάλλοι καὶ Ἐνετοὶ μόνον ἐν ἀρχῇ τῆς κατακτήσεως βιάσαντες τοὺς ὑποδούλους εἰς θρησκευτικὴν ἐξωμοσίαν, ἀποτυχόντες τοῦ σκοποῦ περιωρίσθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν κυριαρχίαν· ἀντικαταστήσαντες ὅμως τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ δικαστήρια διὰ λατινικῶν οὐ μόνον κατέστρεψαν τὴν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ τὸ ταύτην ἀντικαταστῆσαν ἐγχώριον ἰδίωμα ἐπὶ τοσοῦτον σὺν τῷ χρόνῳ ἐξεβαρβάρωσαν ὥστε ἐπὶ τέλους τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ κοινὴ γλῶσσα τοῦ τε ὑπηκόου καὶ τοῦ κυριάρχου.

(1) Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, Β. σελ. 124.

. Ἀλλ' ὁποία ἡ πρὸ τῆς φραγκοκρατίας ἐν Κύπρῳ κοινὴ δι' ἧς ἐκοινώνουν πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοεθνεῖς οἱ ἐκβεβαρωμένοι καὶ ἄγνωστοι τὴν γλῶσσαν συμπολῖται τοῦ Μαχαιρᾶ; Ταύτην ἀρκούντως γινώσκομεν ἐξ ἐκτενοῦς διδαχῆς Κυπρίου ἀρχιεπισκόπου τῶν ἀρχῶν τῆς ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ἐκ τῆς ὁποίας παρατίθημι τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα. « Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐν τῇ πόλει εἰσόδου αὐτοῦ ὑπῆρχεν οὕτως. Εὑρὼν ὁ ἀοίδιμος ἐπὶ τῆς κοπρίας τῆς ἔξω τῆς πόλεως κύνα νεκρόν, λύσας ὃ ἐφόρει ζωνάριον ἐκ σχοινίου καὶ δήσας τὸν πόδα αὐτοῦ ἔσυρεν αὐτὸν τρέχων καὶ εἰσερχόμενος διὰ τῆς πόρτης ὅπου πλησίον ἐστιν τὸ σχολίον τῶν παιδίων. Ὡς τοῦτον οὖν ἐθεάσαντο οἱ παῖδες ἤρξαντο κράζειν, ἕ, ἀββᾶς μωρός! καὶ ἔβαλλον τρέχειν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ κοσσίζειν αὐτόν. Τῇ οὖν ἐπαύριον, Κυριακῆς οὔσης, ἔλαβεν κάρυα καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λειτουργίας καρυδίζων καὶ σβένων τὰς κανδήλας. Ὡς οὖν ἐξενέγκαι τοῦτον κατέτρεχον, ἀνέρχεται εἰς τὸν ἄμβωνα, καὶ ἐκεῖθεν ἐλίθαζεν τὰς γυναῖκας τοῖς καρυδίοις. Πολλῷ οὖν κόπῳ ἐξενεγκάντων αὐτόν, ἐν τῷ ἐξέρχεσθαι ἔστρεψεν τὰ ταβλία τῶν πλακουνταρίων, οἳ καὶ ἔδωκαν αὐτῷ πληγὰς εἰς θάνατον. Ὡς οὖν εἶδεν ἑαυτὸν συγκλασθέντα ἔλεγεν εἰς ἑαυτόν, Ταπεινὲ Συμεών, ὄντως οὐ ζῇς εἰς τὰς χεῖρας τούτων μίαν ὥραν. Κατ' οἰκονομίαν οὖν τοῦ θεοῦ θεωρεῖ αὐτὸν εἷς φουσκάριος, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι τὸν σαλὸν προσποιεῖται, καὶ λέγει αὐτῷ - θέλεις, κύρι ἀββᾶ, ἀντὶ τοῦ γυρεύειν, ἵνα ἵστασαι καὶ πωλεῖς τὰ θέρμια; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐκεῖνος, Ναί.

« Ὡς οὖν ἔστησεν αὐτὸν μίαν ἡμέραν, ἤρξατο πάντα ρογεύειν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τρώγειν καὶ αὐτὸς ἀπλήστως· ἦν γὰρ μὴ φαγὼν ὅλην τὴν ἑβδομάδα. Λέγει οὖν ἡ γυνὴ τοῦ φουσκαρίου τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς - πόθεν ἤγαγες ἡμῖν τὸν ἀββᾶν τοῦτον; ὄντως ἐὰν οὕτως τρώγει, οὐ χρεία ἵνα πωλήσωμεν τίποτε, κἂν μίαν γάστραν ἐξ ἧς ἔχω κανονίζουσα αὐτὸν ἔφα-

γεν θερμίων. Οὐκ ἐγίνωκον δέ ὅτι ὅσα εἶχον καὶ τὰ λοιπὰ γαστρία τοῖς συναδελφοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς ἦν ρογεύσας, τοῦτ' ἐστιν τὰ φάβατα καὶ τὴν φακὴν καὶ τὰ τρωγάλια καὶ πάντα, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι ἐπώλησεν αὐτά. Ὡς οὖν ἤνοιξαν τὴν ἐμβολὴν καὶ οὐχ εὗρον φολερόν, ἔτυψαν αὐτὸν καὶ ἀπέλυσαν τίλαντες καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ. Τῆς ἑσπέρας οὖν καταλαβούσης ἠθέλησεν βαλεῖν θυμίαμα, οὐ γὰρ ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν ἀποψαί, ἀλλ' ἐκεῖ ἐκοιμήθη ἔξωθεν τῆς θύρας· καὶ μὴ εὑρὼν ὄστρακον ἔβαλεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὴν ἑστίαν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὴν λαμπρά, καὶ ἐθυμία· τοῦ θεοῦ δὲ θελήσαντος σῶσαι τὸν φουσκάριον, ἦν γὰρ αἱρετικὸς τῶν Ἀκεφάλων Σευηριτῶν, εἶδεν αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ θυμιῶντα τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκπλαγεῖσα λέγει - Εἷς θεός! ἀββᾶ Συμεών, εἰς τὴν χεῖρά σου θυμιᾷς; ὡς δὲ τοῦτο ὁ γέρων ἤκουσεν, προσεποιήσατο τὸν καιόμενον, καὶ τινάσσων τὰ λαμπρὰ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ παλλίον αὐτοῦ τὸ παλαιὸν ὃ ἐφόρει ».

Οὔτε τὴν κοινὴν ταύτην γλῶσσαν ἀποτόμως ἐξήλειψε τῆς Κύπρου ἡ ξενοκρατία, οὔτε τὸ σὺν τῷ χρόνῳ ἀντικαταστῆσαν αὐτὴν ἐγχώριον ἰδίωμα κατέπεσεν ἀμέσως εἰς οἷον βαθμὸν ἐκβαρβαρώσεως παραδίδουσιν αὐτὸ αἱ Ἀσίζαι· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐξ ἄλλων ὁμοίας φύσεως μνημείων διδασκόμεθα ὅτι ἡ τοιαύτη κατάπτωσις ἐπῆλθε βραδέως καὶ περιωρίσθη εἰς μόνας τὰς ὑπὸ τῶν κατακτητῶν οἰκουμένας πόλεις.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν ἴσχυον ἐν Κύπρῳ ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις θέμασιν οἱ λεγόμενοι γραικορρωμαϊκοὶ νόμοι καὶ ἰδίως ἀπάνθισμα τούτων ἐν ἁπλουστέρᾳ φράσει τοῦ ὁποίου σαφῆ ἰδέαν παρέχουσι τό τε Πρόχειρον καὶ ἡ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου συνταχθεῖσα ἑξάβιβλος· οἱ κατακτηταὶ καταργήσαντες τὴν ἐν τῇ νήσῳ παλαιὰν πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν, εἴτε ἐκ γενναιοφροσύνης, εἴτε ἐξ ἀνάγκης ἐπέτρεψαν εἰς τὸν ἕλληνα ἀρχιεπίσκοπον τὴν ἐκδίκασιν ὡρισμένων τινῶν

μεταξὺ ὁμοδόξων διαφορῶν· ὁ κῶδιξ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τούτου δικαστηρίου συναποτελεσθεὶς ἐκ τοῦ Προχείρου, τῆς Συνόψεως καὶ ἄλλων βυζαντινῶν συλλογῶν φέρει τὰς εἰκόνας τῶν ἀοιδίμων βασιλέων Ἰουστινιανοῦ, Βασιλείου καὶ Λέοντος· ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ δὲ τούτου μνημείου πληροφορούμεθα ὅτι μόνον τὸ ὕφος τῶν περὶ διαζυγίου διατάξεων, καὶ τοῦτο ἴσως χάριν τῶν χωρικῶν, παρεφράσθη εἰς τὸ κυπριακὸν ἰδίωμα, τῶν δὲ ἄλλων νόμων τὸ κείμενον ἔμεινεν ἀμετάβλητον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Ὁ παραβάλλων τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐκδιδομένου περιέργου τούτου τμήματος πρὸς τὴν σύγχρονον τῶν Ἀσιζῶν εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι οὔτε ἡ κοινὴ τοσοῦτον εὐκόλως κατεστράφη ἐν Κύπρῳ, οὔτε ἡ γλῶσσα τοῦ ξένου ἐπηρέασε τὸ ἐν τοῖς χωρίοις ὁμιλούμενον ἰδίωμα ὅσον τὸ ἐν ταῖς πόλεσι.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἰδίωμα ἐπὶ τοσοῦτον σὺν τῷ χρόνῳ ἐξεβαρβαρώθη ὥστε καὶ συλλαβισμὸς καὶ τονισμὸς τῶν λέξεων διαφθείρονται (1), ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἑλληνικὸς τόνος παντάπασιν ἀπόλλυται (2), κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀντικατέστησαν διὰ λατινικῶν (3).

Ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ ἐξελληνισμένοι γάλλοι ἀπομιμοῦνται ἐν τοιούτῳ ἰδιώματι ξένα ἐρωτικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα δυσκόλως ἐννοοῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ νῦν Κύπριοι, ὁ πρὸς τὸν ξένον ἀμιγὴς ἀγρότης καὶ τότε καὶ μέχρι τοῦ νῦν ᾄδει ἐκθύμως κύκλους

(1) Ὡς ἐν τοῖς κώδιξι τῶν χρονογραφιῶν τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ Βουστρωνίου καὶ τῷ Παρισινῷ Α τῶν Ἀσιζῶν, τοῦ ὁποίου βλέπε πανομοιότυπον γραφὴν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ.

(2) Ὡς ἐν τῷ Β Παρισινῷ κώδικι τῶν Ἀσιζῶν, οὗτινος ὅρα ὁμοίως τὸ πανομοιότυπον.

(3) Λέγω πιθανῶς, διότι οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἀνεκάλυψα τοιοῦτον Κυπριακὸν μνημεῖον, ἐν ᾧ Κρητικὰ χειρόγραφα διὰ λατινικῶν χαρακτήρων γεγραμμένα διεσώθησαν πάμπολλα.

βυζαντινῶν ποιημάτων ἐν γλώσσῃ ζωηρᾷ καὶ οὐδέποτε ἀπαρχαιωθείσῃ. Ἐν ἐπεισοδίῳ τοῦ ἐν τοῖς ᾄσμασι τούτοις περιᾳδομένου Ἀκρίτα ἐξεικονίζεται ὁ ἥρως αἰχμάλωτος τῶν Σαρακηνῶν, δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας διὰ βαρυτάτων ἁλύσεων τὰς ὁποίας θραύει διὰ μιᾶς μόνης ἀνατινάξεως τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ μυώνων· ἡ εἰκὼν αὕτη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προσωποποιεῖ τὰς θλιβερὰς περιπετείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὴν ζωηρὰν ἐλπίδα τῆς ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἀναγεννήσεως αὐτοῦ. Οἱαιδήποτε ἄλλαι περιστάσεις συνέτρεξαν εἰς τὴν θαυμασίαν ταύτην διαβίωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὸ βέβαιον ὅτι αὕτη κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ Τραπεζούντιοι ᾄδοντες μέχρι τοῦ νῦν τοὺς αὐτοὺς κύκλους παριστῶσι τὸν ἕλληνα βασιλεία ἐξεγείροντα τοὺς ἕλληνας στρατιώτας εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα ἐν ὀνόματι τῆς ἑλληνικῆς λαλιᾶς,

Δράκοι μ' ἀκούγω 'ναν λαλιάν, Ἑλλενικὸν λαλίαν!

Ὅθεν εἰκότως δύναται καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἵνα ἐπαναλάβῃ ὅ,τι ὁ ὁμοιοπαθὴς Κελτὸς διὰ τοῦ στόματος τῶν βάρδων αὐτοῦ ἀνέκραζε πρὸς τὸν ἀλλόγλωσσον κατακτητὴν « εἰς μάτην κοπιᾷς! πλὴν τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἵνα ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομά μου καὶ καταστρέψῃ τὴν γλῶσσάν μου (1) ».

Ἀλλ' ἐνῷ οἱ εἰς Βρεττανίαν εἰσβαλόντες πολυώνυμοι κατακτηταὶ ἐδημιούργησαν νέαν ἐθνικότητα καὶ γλῶσσαν, περιχαρακώσαντες τὸ παλαιὸν τῆς νήσου ἰδίωμα ἔν τινι περιφερείᾳ, ἀπ' ἐναντίας οἱ κατακτηταὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς οὐ μόνον σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελληνίζονται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τέλους διωκόμενοι συμπαραλαμβάνουσι μετ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐπεισαχθείσας ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὀλίγας λέξεις τῆς παλαιᾶς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκβαρβαρώσει αὐτοῦ ἐξεταζόμενον τὸ Κυ-

(1) Aug. Thierry, Histoire de la conquête de l'Angleterre, I, 129.

τριακὸν ἰδίωμα ἀποδεικνύει ἀνυπόστατον τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν δοξαζόντων ὅτι ἡ κοινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἵαν αἱ Ρωμανικαὶ πρὸς τὴν λατινικήν, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι οὔτε ἡ παλαιὰ γραμματικὴ ἀπηρχαιώθη, οὔτε τὸ πνεῦμα τῆς κοινῆς γλώσσης ἠλλοιώθη. Αἱ νεολατινικαὶ διάλεκτοι μετέβαλον οὐ μόνον τὴν γραφὴν καὶ τὴν προφορὰν τῶν λέξεων, ἀλλὰ καὶ κατέστρεψαν τὴν γραμματικὴν τῆς παλαιᾶς γλώσσης ἐξ ἧς παρήχθησαν, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπώλεσαν τὸν παθητικὸν τύπον τοῦ ῥήματος, κατέστρεψαν τὰς καταλήξεις τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων τὰς ὁποίας ἀναπληροῦσι διὰ τῶν προσωπικῶν καὶ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, δημιουργήσασαι οὕτω καὶ τὸ ἐν τῇ λατινικῇ ὅλως ἄγνωστον ἄρθρον· τῶν οὐσιωδῶν τούτων γραμματικῶν ἀλλοιώσεων οὐδεμία παρατηρεῖται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τοσοῦτον ἐκβεβαρωμένῳ ἰδιώματι τῶν Ἀσιζῶν· ἡ ἐν τούτῳ διαφθορὰ τοῦ συλλαβισμοῦ καὶ τοῦ τονισμοῦ εἶναι μᾶλλον φαινομένη ἢ πραγματική, διότι ἐν ᾧ ἐν τῇ γραφῇ οὕτω διαφθείρει τὰς λέξεις ἡ παχυλὴ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀμάθεια, ἐν τῇ προφορᾷ μένουσιν αἱ λέξεις· αὗται ἀναλλοίωτοι.

Ἂν τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν ἀπηρχαιώθησαν διὰ τοὺς νῦν Ἕλληνας, τοῦτο οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἡ τότε καθομιλουμένη οὐσιωδῶς ἠλλοιώθη· ἀπηρχαιώθησαν μόνον αἱ ξενικαὶ λέξεις, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ ἑλληνικαί, ἐνῷ ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις τῶν ῥωμανικῶν διαλέκτων παρατηρεῖται ἀπαρχαίωσις αὐτῶν τῶν νεολατινικῶν λέξεων. Αὐτὰ τὰ ἐπὶ τῶν Σταυροφορικῶν χρόνων μνημεῖα τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐννοοῦσι νῦν μόνον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος γλωσσολόγοι ἄνευ νεωτέρας μεταφράσεως, ἐν ᾧ ὁ σημερινὸς Κύπριος ὡς καὶ πᾶς ἄλλος Ἕλλην, δύνανται ἀκωλύτως ἵνα ἐννοήσωσι τὰς Ἀσίζας καὶ τὸν Μαχαιρᾶν ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐξελληνισθῶσιν αἱ ἀπαρχαιωθεῖσαι γαλλοϊταλικαὶ λέξεις.

Ἡ παρέκβασις αὕτη συμπληροῖ ὁπωσοῦν τὰ ἄλλοτε ἐν ἰδίᾳ μονογραφίᾳ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος εἰρημένα (1)· εὐχῆς δὲ ἔργον ὅπως καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο καταστῇ θέμα ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, ὁριζομένης ἐπὶ τέλους τῆς προσηκούσης αὐτῷ ἱστορικῆς θέσεως. Συμπεραίνων δὲ προστίθημι καὶ ταῦτα.

Ἡ κοινὴ αὕτη διάλεκτος ἀπὸ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων κατέστη ἡ ἐθνικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ γλῶσσα, σπουδαίως δὲ ἡμάρτησαν οἵ τε ἀλεξανδρινοὶ καὶ οἱ βυζαντινοὶ λόγιοι προτιμήσαντες ταύτης τὴν παλαιάν, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα οὐσιωδῶς ἠλλοίωσεν ἡ Μακεδονικὴ ἐπικράτησις καὶ πρὸ πάντων ἡ διὰ τῆς νέας θρησκείας ἐπελθοῦσα πνευματικὴ ἐπανάστασις· τὸ πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦτο διαζύγιον τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς παλαιὰς αὐτοῦ δόξας διέπλασε κατ' ἀλλοῖον τύπον τὸν ἑλληνικὸν νοῦν, ἡ δὲ τοιαύτη μεταβολὴ ὤφελειν ἐν τοῖς πρώτοις ἵνα ἐκδηλωθῇ ἐν τῇ γλώσσῃ· οἱ ἑλληνίζοντες χριστιανοὶ ἐμμείναντες ἐν τῇ πείσμονι ἰδέᾳ τῆς ἀπομιμήσεως τῶν ἀριστουργημάτων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας αὐτὸ τὸ ὄνομα κατέστη πλέον συνώνυμον τῷ ἀναθέματι, οὔτε πρωτότυπα ἔργα διανοίας παρήγαγον, οὔτε κατώρθωσαν ἵνα ἐμφυσήσωσι το ζώπυρον τῆς παλαιᾶς ἀκμῆς εἰς τὴν ἠθικῶς παραλελυμένην ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὡς αἱ χριστιανικαὶ Ἀθῆναι παρέστησαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Κυρήνης « ἱερείου διαπεπραγμένου τὸ δέρμα, γνώρισμα τοῦ πάλαι ποτὲ ζώου », οὕτω καὶ ὁ ἀττικίζων βυζαντινὸς λόγος παρίσταται ὡς ψυχρολογικὸν ἀπομίμημα ἑλληνικοῦ ἀγάλματος καθυστεροῦν τῶν κανόνων καὶ πρὸ πάντων τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου ἀέρος ὅστις ἀποτελεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς.

Βεβαίως ἡ ἐπὶ τοσαύτας ἑκατονταετηρίδας ἐπίμονος καλλιέργεια τῆς παλαιᾶς γλώσσης παρήγαγεν ἐπὶ τέλους τὸ ἀπο-

(1) Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἐν Ἀθήναις 1868.

τέλεσμα ὅτι πλὴν τῶν λογίων καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος ἠννόει τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ Λιβανίου παρίσταντο ἐν τοῖς θεάτροις τῆς Ἀντιοχείας αἱ κωμῳδίαι τοῦ Ἀριστοφάνους· ἀλλ' ἡ γλῶσσα αὕτη οὔτε οἰκιακὴ κατέστη ποτέ, οὔτε πᾶς τις ἠδύνατο ἵνα τὴν γράψῃ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ὡς οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος λόγιοι· αὐτοὶ μάλιστα οὗτοι ἐν ᾧ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαρῶς ἑλληνίζουσι, πρὸς τοὺς οἰκειοτέρους ἐπιστέλλοντες χρῶνται αὐτῇ τῇ κοινῇ γλώσσῃ ὡς τοῦτο βεβαιούμεθα ἐκ τῶν διασωθεισῶν ἐπιστολῶν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Εἰς τὴν παράλογον ταύτην τῶν Βυζαντινῶν ἰδιοτροπίαν ἀποδοτέα οὐ μόνον ἡ πενιχρότης τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ ἀποτυχία τοῦ ἑλληνισμοῦ· μετὰ δέκα καὶ πέντε ἑκατονταετηρίδων πολιτικὴν ὕπαρξιν καὶ συνεχῆ πνευματικὴν καλλιέργειαν οἱ Βυζαντινοὶ οὐ μόνον οὐδὲν ἐξετέλεσαν τὴν γλωσσικὴν ἀφομοίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ εἶδον ἀπαθῶς τὰ ὅμορα βάρβαρα ἰδιώματα εἰσβάλλοντα εἰς τὰ παρίστρια θέματα καὶ ἐκσλαυΐζοντα τοὺς δι' ἀττικιζόντων διαταγμάτων διοικουμένους Βουλγάρους καὶ ἄλλους μὴ σλαυϊκοὺς λαούς· ὅτι δὲ μέγιστον κώλυμα πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν αὐτὴ ἡ σχολαστικὴ τῶν βυζαντινῶν γλῶσσα, ἐκ τοῦ ἐναντίου πείθει τὸ γεγονὸς ὅτι ἐν τῇ παρελθούσῃ ἑκατονταετηρίδι μία δρὰξ Ἑλλήνων ὑποδούλων τοῦ Τούρκου πολιτικῶς ἐπικρατήσασα ἐν ταῖς παριστρίοις ἡγεμονίαις κατώρθωσεν ἵνα ἀναδείξῃ τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν ὡς τὴν λογίαν καὶ ἐπίσημον γλῶσσαν τῶν νῦν καλουμένων Ρωμούνων.

Τὰ διασωθέντα βυζαντινὰ μνημεῖα κάλλιστα δεικνύουσι τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπικρατοῦντος τότε γλωσσικοῦ κυκεῶνος καὶ τῆς αὐθαιρεσίας μεθ' ἧς ἕκαστος ἔγραφε τὴν γλῶσσαν· ἡ τοῦ Θεοφάνους (1) οὐδόλως συμφωνεῖ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ Φωτίου,

(1) Χάριν περιεργείας παρατίθημι ἐκ τοῦ Θεοφάνους τὰς ἑξῆς δύο περικοπὰς ἐν αἷς σαφῶς διακρίνεται ἡ τότε κοινὴ γλῶσσα ἀπὸ τῆς δια-

πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ τοῦ Κανανοῦ καὶ Φραντζῆ πρὸς τὴν τοῦ Μετοχίτου καὶ Γρηγορᾶ· ἐν τῇ ἑνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι ἐπικρατεῖ τοιαύτη περὶ τὴν γλῶσσαν ἀβεβαιότης, ὥστε ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ συγγράμματι γίνεται ἐναλλὰξ χρῆσις τῆς τε καθομιλουμένης καὶ τῆς ἀρχαϊζούσης λογίας, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς δύο περικοπῶν οὐχὶ τυχαίου συγγράμματος, ἀλλ' αὐτῆς τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας.

« Ἡ δὲ βασίλισσα εἶδε καὶ διέκρινεν ὅτι ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἄνδρα χρήζει κυβερνήτην καὶ ὁδηγόν· εἶτα ἐπεθύμει νὰ ποιήσῃ καὶ παιδὶν νὰ κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν, ὅτι ἀπὸ τοὺς δύο ἄνδρας ὅπου ἔπηρε δὲν ἔτυχε νὰ ἐγγαστρωθῇ, καὶ ἦτον πάντοτε κακόκαρδος διὰ τὴν ἀτεκνίαν. Ἀπέστειλε δὲ εἰς τὴν Μιτυλήνην καὶ ἔφεραν μετὰ κατέργων ἄνδρα τινα χαριέστατον καὶ γλυκύτατον Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον ὃν ὁ πρῶτος βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐξώρισε κἀκεῖσε εἰς Μιτυλήνην διατὶ ἔλεγαν τινὲς ὅτι θέλει νὰ ἁρπάξῃ τὴν βασιλείαν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον τὸ ἀληθέστερον δι' ἣν αἰτίαν ἐξώρισεν αὐτὸν ὅτι ὑφωρᾶτο αὐτὸν εἰς Ζωὴν τὴν βασίλισσαν. Ἦτον γοῦν ἐκεῖ εἰς τὴν νῆσον περιωρισμένος, καὶ παρ' ὀλίγον ἔφθασε νὰ τὸν τυφλώ-

λέκτου τοῦ βυζαντινοῦ δήμου· « [ἐν ἔτει 601] οἱ δὲ δῆμοι εὑρόντες ἄνδρα προσομοιοῦντα Μαυρικίῳ, καὶ βαλόντες αὐτῷ σαγίον μαῦρον καὶ ἀπὸ σκόρδων πλέξαντες στέφανον, καὶ εἰς ὄνον τοῦτον καθίσαντες, διέπαιζον λέγοντες·

Εὕρηκε τὴν δαμαλίδα ἁπαλήν,
καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριν
ταύτῃ πεπήδηκεν,
καὶ ἐποίησε παιδία
ὡς τὰ ξυλοκούκουδα. κτλ.

» [ἐν ἔτει 609] Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐποίησεν ἱππικὸν καὶ οἱ Πράσινοι ὕβρισαν αὐτὸν λέγοντες·

Πάλιν εἰς τὸν καῦκον ἔπιες,
πάλιν τὸν νοῦν ἀπέλεκες (γρ. ἀπέλυκες). —

σουν. Εἶτα ὡς ἐγύρισεν ὁ ἄστατος τροχὸς τοῦ καιροῦ καὶ τὸ ζάρη ὅπερ παίζει ἡ τύχη, ἐγένετο βασιλεὺς ὁ δοῦλος καὶ ἐξωρισμένος αὐθέντης τῶν Ρωμαίων, καὶ ἡρμόσθη μετὰ Ζωῆς τῆς βασιλίσσης.

« Ὃν οὖν εἴρηται τρόπον ὁ πρεσβύτης Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείς, τοῖς μὲν τῆς γερουσίας καὶ τῷ δημώδει πλήθει καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ὤπτο φιλοτιμότατος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων καὶ τιμὰς προσνέμων ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι· τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς τούτων ἐξόχοις, οἷς στρατταρχεῖν τε καὶ ἰλαρχεῖν ἀπονενέμητο πρὸ πολλοῦ, καὶ λίαν ἀντιρρόπως τοῖς ἄλλοις ἐκέχρητο. Οὔτε γὰρ φιλότιμόν τι πρὸς αὐτοὺς ἐπεδείξατο, ἄρτι καταλαβόντας τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, οὔτε μὴν πραέσιν αὐτοὺς ἐδεξιώσατο ῥήμασιν. Ἤστην δὲ τούτων πρωτεύοντε ἄνδρε διττώ, μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρὼ δὲ τῷ γένει, καὶ οὐχ ἧττον στρατηγικῇ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῶν εἰχέτην τὴν περιφάνειαν (1) ».

Ὅτι δὲ ὁ τότε βυζαντινὸς λαὸς δυσκόλως ἠννόει τὴν ἀττικίζουσαν γλῶσσαν Ἄννης τῆς Κομνηνῆς καὶ Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου βεβαιούμεθα ἔκ τε τῶν δημωδῶν ποιημάτων τοῦ αὐτοῦ Πτωχοπροδρόμου καὶ τῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ παραινέσεων Κομνηνοῦ τοῦ Σπανέα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς πορφυρογεννήτου λογίας καίσαρα τὸν Βρυέννιον, ὅστις ἐκλέξας τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἐπροτίμα ἵνα γράφῃ ὡς ἐλάλει, καὶ οὐχὶ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὅπως ἂν οἱ ἀττικοὶ ἔγραφον.

(1) Γεωργίου Ἁμαρτωλοῦ χρονικὸν ἐκδ. Muralt, σελ. 877, 881. Ὁλόκληρον τὸ ἕβδομον βιβλίον τοῦ συντάγματος τούτου ἐγράφη ὑπὸ διαφόρων χειρῶν ἀναμὶξ ἔν τε τῇ κοινῇ καὶ τῇ ἀρχαΐζούσῃ βυζαντινῇ γλώσσῃ. Τὸ βιβλίον τοῦτο συμφωνεῖ κατὰ γράμμα πρὸς τὴν στιχηρὰν χρονολογίαν Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἁπλῶς εἰς στίχους μετέβαλε τὰ ἀνώνυμα ταῦτα χρονικά.

Ἡ γλωσσικὴ αὕτη ἀντίθεσις δηλοῦται ἰδίως ἐν ὡρισμένῳ τμήματι τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ βυζαντινῆς φιλολογίας, ἤτοι εἰς τὰ περὶ ἰατρικῆς διασωθέντα ποικίλα συγγράμματα. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐκδεδομένην συλλογὴν τῶν Ἐλασσόνων ἰατρῶν ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀρχαΐζουσαν γλῶσσαν ἐν πολλοῖς μάλιστα ἐπιτετηδευμένην μέχρι στρυφνότητος· ἐνιότε ὅμως ἡ γλῶσσα αὕτη τοσοῦτον ἁπλοποιεῖται ὥστε καταντᾷ αὐτὴ ἡ κοινή, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς περικοπῆς « Ἐὰν ἴδῃς τὸ οὖρον ἐρυθρὸν καὶ παχὺ εἰς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ νοσήματος ἢ εἰς τὴν δευτέραν μέχρι τῆς πρώτης, ὑπάρχει νέος καὶ σῶμα ἔμπλεων ἔχων, καὶ αἱ φλέβαι τοῦ βραχίονος ὡσαύτως, καὶ ἔτρωγε καὶ ἔπινεν ἀκορέστως ὅτε εἰς τὴν ὑγείαν αὐτοῦ διῆγε, καὶ ἔχει δύναμιν τοῦτέστι περιπατεῖν καὶ καθεύδειν, καὶ οὐ κατάκειται ἐν κλίνῃ βεβαρωμένος ἢ καταχθονισμένος· καὶ ἡ [γρ. εἰ] ὥρα τοῦ ἔτους ἔαρ, τέμνε τὴν φλέβα αὐτοῦ ἀδεῶς· εἰ δὲ καὶ πυρετὸν συνεχῆ ἔχει, φημὶ ἄσπονδον νύκτα καὶ ἡμέραν, περισσοτέρως ἡ ρεῦσις τοῦ αἵματος αὐτοῦ γενέσθω. Τροφὴ δὲ αὐτῷ ἔστω πᾶσα ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ δίαιτα, ὥσπερ χρυσολάχανα καὶ ἀγγούρια καὶ κυτράγγουρα καὶ ρόας καὶ τὰ ὅμοια καὶ πιέτω ζουλάβιν ἢ σάχαρ μετὰ ψιλλίου (1) ».

Ἓν τῶν τοιούτου εἴδους συνταγμάτων γραφὲν ἐν τῇ ἑνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοκράτορος περιβοήτου ἐπὶ ἑλληνομαθείᾳ καὶ ἄλλος Δημοσθένης διὰ τοῦτο ἐπονομασθέντος περιέχει τὰς ἐν τῇ κοινῇ ἀντιστοιχούσας παλαιὰς ὀνομασίας διαφόρων φυτῶν καὶ ὀπωρῶν, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι αὗται δυσκόλως ἠννοοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν τότε θεωρουμένων ἡρώων τοῦ ἀττικοῦ λόγου· χάριν δὲ περιεργείας παρατίθημι τὰ ἑξῆς παραδείγματα « τὰ ἀγγούρια ἃ πρὶν καὶ σικύα ἐλέγετο . . . Βερίκοκκα τὰ λεγόμενα Ἀρμένια . . . Αἱ δορκάδες τὰ

(1) Physici et Medici Graeci minores, ed. Ideler, II, σελ. 323.

κοινῶς λεγόμενα γαζέλια.. κωνάρια ἤτοι οἱ στρόβιλοι.. Τὰ μαρούλλια ἃ καὶ θριδακίναι καλοῦνται.. Τὸ ματιτάνιον (1) παρὰ τῷ Γαληνῷ στρύχνος κηπευτὸς ὀνομάζεται.. Ξυλοκέρατα, ἃ καὶ κεράτια λέγονται... παγούρια ἤτοι καρκίνοι.. Τὰ ροδάκινα ἃ καὶ περσικὰ λέγεται (2) ».

Ἡ ἀπαρχαίωσις τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἠνάγκασε τοὺς τότε ἰατροὺς ἵνα συγγράψωσι διάφορα δίγλωσσα γλωσσήματα, ὡς τὸ ὑπὸ Boissonade ἐκδεδομένον βοτανικὸν λεξικὸν (3) ἀρχόμενον οὕτω « Ἀνεμώνη φοινικῆ, ἡ ἐρυθρᾶ κουτζουνάδα, ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα· μέλαινα. Ἀρμένια τὰ βερίκοκκα· ἀρωνία ἡ μεσπιλέα.. » Τὴν δημοσίευσιν τῶν γλωσσαρίων τούτων θεωρῶ πολλοῦ λόγου ἀξίαν ὑπὸ γλωσσικὴν ἔποψιν· ἓν ἐκ τούτων διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἀλεξανδρινοὶ ἰατροὶ πρῶτοι ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον ἑρμηνείας τῶν σὺν τῷ χρόνῳ ἀπαρχαιωθέντων ἰατρικῶν ὀνομάτων (4)· συντάκτης τοῦ γλωσσαρίου τούτου ἐστὶν ὁ Σμυρναῖος ἰατρὸς Νικομήδης, γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν ὑπὸ Brunck ἐκδεδομένων ἀνακυκλικῶν ἐπιγραμμάτων (5)· καὶ ἐκ μὲν ἑτέρου ὁμοίως ἀνεκδότου ἰατρικοῦ συνταγματίου ἢ συλλογῆς ἰάσεων ὡς ἔλεγον τότε, ἁπλῶς πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Νικομήδης οὗτος μετήρχετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν ἰατρόν, ἐξ ἑνὸς ὅμως αὐτοῦ ἐπιγράμματος ἀποδιδομένου ὑπ' ἄλλων εἰς τὸν συμπατριώτην αὐτοῦ Λόλλιον τὸν Βάσσον ἀκμάσαντα ἐν τῇ πρώτῃ

(1) Ἡ νῦν λεγομένη μελιτζάνα.

(2) Συμεὼν Σὴθ περὶ τροφῶν δυνάμεων (ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βιβλιοθήκῃ Teubner).

(3) Anecdota Graeca, III, σελ. 394.

(4) Ἐν παπύρῳ τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος φέρονται ὀνόματά τινα λαχάνων ἐπὶ τὸ κοινότερον « σκόρδα, λαγάνα, ραφάνια, γογγυλίδης, μάραθρον, ραπάνια ». Leemans, 93.

(5) Analecta Veterum poetarum, II, 382-384.

ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδι (1) δυνάμεθα ἵνα πως εἰκοτολογήσωμεν ὅτι καὶ ὁ Νικομήδης περὶ τοὺς αὐτοὺς ἔζη χρόνους. Ἐκ τοῦ ἀνεκδότου τούτου γλωσσαρίου παρατίθημι τὰ ἑξῆς; «Ἀκτὶς ἡ κουφοξυλαία ἢ δενδρήτης· ἐστὶ δὲ καὶ ἑτέρα ἡ λεγομένη χαμαικτέα, ἤγουν τὸ ἐλεβόριον· ἁλησάχνη, ὁ ἀφρὸς τοῦ ἅλατος· ἀείθαλον, ἀείζων, εἰσὶ δὲ δύο μικρὸν καὶ μέγα· ἀκόνιτον, ἶρις ἀγρία· ἅλιμον, ἡ ἁλμυρίς, ἤτοι τὸ κρίταμον· ἀλκυώνιον, κόπρος φώκης· αἰθάλη, ἡ τέφρα· ἀργεμονία, ῥόδον ἀληθινόν· ἄσφαλτον, ἡ μαυρόπισσα· ἀλθαία, δενδρομολόχη· ἀνάρινον, σίνηπι· ἀνώδυνον, κύδεινον, παπαρινόν· ἀράδιον, μάλαθρον, ἐν ἄλλῳ αἰδρεῖον, μάλαθρον· ἄγονον, πήγανον· ἁρπάγιον, ῥητίνη· ὁ γομφήτης, ἤτοι τὸ πατητίν· ἀφροηδικόν, γυτοπέλιον· αἴγειρος, τετραμιθέα· ἀπλάθιον, ἀναγαλλίς· ἅλυξ τὸ συμιδάλι· ἀπόχωμα, ἡ ἀπὸ τῶν πλοίων ἀποξεομένη παλαιὰ πίσσα· ἀρνόγλωσσον, κυνόγλωσσον, οἱ δὲ πεντάνευρον· ἄγνοιον, ὀρίγανον· ἀσθενικκόν, τραγορίγανον· ἀδονία, θρίδαξ οἷον μαρούλλιον· ἄνησον, ἤτοι τὸ γλυκάνησον ἢ γλυκοκύμινον· ἀγριοσίκην, ἀγριογγουρέα· ἀγνόκουκα, τὰ λιγνεόκουκα· ἀσμονδικόν,

(1) Anthologia Palatina, IX, 53. Ἕτερα ἑπτὰ τοῦ Νικομήδους ἐπιγράμματα φέρονται ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ ἐπ' ὀνόματι Νικοδήμου Ἡρακλεώτου· τίς ὁ τελευταῖος οὗτος ἐπιγραμματοποιὸς ἄγνωστον ἄλλοθεν, πιθανὸν ὅμως ἐστὶν αὐτὸς ὁ Νικομήδης, ὡς ὁ παρὰ Πρόκλῳ (εἰς Εὐκλείδην, 272, 276) ὁμώνυμος μαθηματικὸς φέρεται ἐν τοῖς κώδιξιν ἀδιαφόρως Νικομήδης, Νικόδημος, Νεικόδημος. Ὁ κῶδιξ ἐξ οὗ ὁ Brunck παρέλαβε τὰ τοῦ Νικομήδους ποιήματα ἐστὶν ἀξιοσημείωτος διά τε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιγραμμάτων, τὰς συνοδευούσας αὐτοῖς ἀναστροφὰς παραλειπομένας ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ, καὶ ἰδίᾳ τὸ ἐν τέλει εἰς Νικομήδην ἐπιτάφιον τῶν συγγενῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Νικομήδης οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ Διογένους Λαερτίου καταριθμούμενος ἐν τοῖς ἑρμηνευταῖς τοῦ Ἡρακλείτου (IX, 15) καὶ ὁ γράψας τὰ ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ κατὰ Λαβδαῖον ἀποτεθησαυρισμένα σχόλια εἰς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀναλυτικά.

ἀνδράχνη ἤτοι τὸ χοιροβότανον· ἀγράς, ἀγραπιδέα· ἄλφιτα, πίτυρα· βήλιον, χαμολεύκη· βόπες, ἰχθύες· θύμος, θρύμβος ».

Ἀλλὰ τὰ γλωσσάρια ταῦτα καὶ μόνα ἴσως οὐδὲν ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ ἀλεξανδρινοὶ καὶ βυζαντινοὶ ἰατροὶ ἐχρῶντο πρὸς τῇ ἀρχαΐζούσῃ καί τινι κοινοτέρᾳ γλώσσῃ· ἐν τούτοις διεσώθησαν ἄλλα ὀγκώδη ἰατρικὰ συγγράμματα (ἰατροσόφια) γεγραμμένα ἐν αὐτῇ τῇ κοινῇ γλώσσῃ ὡς ὁμιλεῖ αὐτὴν οὐχὶ ὁ ὁπωσοῦν ἀνεπτυγμένος λαὸς τῶν πόλεων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀπαίδευτος ἀγρότης. Τὰ ἰατροσόφια ταῦτα ἀπετέλουν τὸ ἐγκόλπιον τῶν τότε ἰατρῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν νοσοκόμων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν μὲν μέθοδον ἀλλ' ἐν γλώσσῃ ἀναλόγῳ πρὸς τὴν σημερινὴν τοῦ ἔθνους ἀνάπτυξιν συντεταγμένον ὑπὸ Διονυσίου Πύρρου Ἐγκόλπιον τῶν ἰατρῶν (1831) χρησιμεύει ὡς ὁ μόνος ἰατρικὸς ὁδηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ· δύο τούτων ἀποκείμενα ἀνέκδοτα ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ φέρουσιν ὡς συγγραφέα Ἰωάννην τινὰ ἰατροσοφιστήν, ἄδηλον πότε ὁριστικῶς ἀκμάσαντα, ὡς ἐξάγεται ὅμως ἐκ τῆς μνημονευομένης καὶ εἰς μόνην τὴν Ἤλιδα ἔτι περιοριζομένης νεωτέρας ὀνομασίας τῆς Πελοποννήσου (Μωρέας) καὶ ἄλλων ἐνδείξεων, τὰ ἰατροσόφια ταῦτα εἰσὶν ἀρχαιότερα τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἑξῆς περικοπὴν ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ νῦν ὑπὸ τοῦ ὄχλου λαλουμένη γλῶσσα οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἠλλοιώθη μετὰ παρέλευσιν τοσούτων ἑκατονταετηρίδων.

« Ἐὰν θέλεις νὰ ποιήσῃς τὰς τρίχας τῶν ὀφρύων μαύρας.. ἔνι ἡ χώρα ἡ λεγομένη Ποντικὴ (1) πλησίον τοῦ λεγομένου Μωρέα, καὶ γίνονται εἰς Ποντικὸν ἐκεῖ καρύδια, καὶ βάλε ἕνα καρύδιν εἰς τζουκάλιν καινούργιον, πλὴν δὲ ἀτζάκιστον· καὶ θὲς τὸ τζυκάλιν εἰς καρβούνια ζωντανά, καὶ ἂς ἑψηθῇ τὸ κα-

(1) Τὸ νῦν λεγόμενον Κατάκωλον (Πύργος).

ρύδιν ἀπέσω· εἶτα ἔκβαλέ το, καὶ τὰς χελίδας του κοπάνισέ τας ψιλὰς καὶ μίξε τα μὲ τὸ μέλιν [καὶ] τὸν ἀξοῦγγιν τοῦ ἀγριοαιγιδίου, καὶ μάλαξον αὐτὰ καὶ μίξε τα καὶ ἄλειφε τὸν τόπον ὅπου ἔναι αἱ τρίχες ξανθὲς εἰς τὰ ὀφρύδια καὶ θέλεις νὰ γίνουνται μαῦραι ».

Ἐνίοτε ὅμως ἡ γλῶσσα τῶν ἰατροσοφίων τούτων παριστᾷ παράδοξον κρᾶμα λογίας καὶ χυδαϊζούσης γλώσσης, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἑτέρου τούτου ἀποσπάσματος.

« Ὅταν οὖν ἄρξεταί τις προλεπτύνεσθαι ἤγουν καθαίρεσθαι διὰ τῆς πόσεως τοῦ ζεύματος ἀπέχειν πάντων χρὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἄρξηται πίνειν τὸ ἀπόζευμα· ταῦτα δὲ ὀφείλει ἐσθίειν, ὀρνίθιον, κρέας ζουμερικὸν μετὰ σαφράς, ἢ κατὰ καιρὸν ὀψάριον ζουμερικὸν πετρικόν, εἰ δ' οὐκ ἔχει αὐτὰ ἔχει πρόβιον κρέας, καὶ ἐν τῇ γεύσει ποσάσθω καὶ ἕνα ἀναμέσον ὕδατος ἅπαξ ἢ τὸ πλέον δίς, εἰ δὲ ἔνει νηστεία ἤτοι τεσσαρακοστή, ἐσθιέτω ροβιθόζουμον, ἀντίδια καὶ κριθαρίδας σὺν ὄξει ἀλαφρὰ μετὰ σαχάρεως· ἡ αὕτη διαίτη γενέσθω ἕως ἡμερῶν ἑπτά, καὶ ἡ τροφὴ καὶ ὁ ποτὸς γενέσθω λεπτός...

» Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ᾗ θέλεις πιεῖν τὸ καθάρσιον, πρωΐ τε ἐξυπνήσας ἰατρεύεται κλυστῆρι, εἰ δ' οὐ θέλει κλυστῆρι, πίνει τὸ πόμα, εἶδ' οὕτως μασσᾷ σέληνα καὶ τὸ ζουμὶν καταπίνει, καὶ εὐθὺς κάθηται σιωπῶν καὶ φυλάττεται τοῦ μὴ ἐρεῦσαι ἵνα μὴ χωνευθείη τὸ πόμα, ἀλλὰ ἂν ἔρχωνται ἐρευμοὶ καταπίνει αὐτούς· μασσᾷ δὲ βλαστάρια κλημάτων εἰ εἰσι, εἰ δ' οὖ μή εἰσι, μασσᾷ ψωμὶν καυμένον βρεμμένον ἐν ὄξει, ἀναρρουφᾷ μικρόν, καὶ περιπατεῖ μικρὸν καὶ καθέζεται μικρόν· ἔστω δὲ ἐν πάσῃ θερμότητι, καὶ ἀπεχέσθω ὕπνου καὶ συντυχιῶν καὶ ἀέρος θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, πίνειν δὲ θερμοσάχαρ ἐπὴν ἡ κάθαρσις γένηται καὶ ἐπιπαύει ἡ ἔκδιψος· ἐσθιέτω θριδακίδας σὺν ὄξει, καὶ πιέ[τω] ὕδωρ ψυχρόν, καὶ ἡ σῶσις.

» Περὶ δὲ ὥραν ἑσπερινοῦ τρεφέσθω μόνον μαγειρίαν λιπα-

ρὴν, ὅτι ὄρνιθαν καλὴν παλέαν, καὶ ἂς φάγῃ ὀλίγον ψιχέας εἰς τὸ ζουμὶν αὐτοῦ καὶ ὀλίγον ὀρνίθιν, ζουμὶν δὲ πινέτω ὅσον χρήζει· καὶ εἰ ἔχει ὄρεξιν οἴνου, πιέτω δὶς εἰς τὸ φαγὶν αὐτοῦ οἶνον ἀναμέσον ὕδατος θερμόν, καὶ τὴν αὐτὴν νύκταν κοιμᾶται ἐν σιωπῇ μεγάλῃ τοῦ μὴ ψυχρανθῆναι ἢ ἀρεσθῆναι, ἢ συνουσιάσαι, ἢ χολιάσαι. Ταῦτα δεῖ φυλάττειν πρὶν τοῦ πόματος καὶ μετὰ τὸ πόμα καὶ τῇ νυκτὶ καὶ τῇ ἡμέρᾳ (1) ».

Ἡ αὐτὴ γλωσσικὴ ἀνωμαλία παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλῳ τμήματι τῆς θεραπευτικῆς, ἐν τοῖς λεγομένοις Ὀρνεοσοφίοις, Γερακοσοφίοις καὶ Κυνοσοφίοις· περὶ τοῦ ἀληθοῦς συντάκτου αὐτῶν ἐπικρατεῖ ἐξαισία σύγχυσις, διότι οἱ μὲν τῶν κωδίκων ἀποδίδουσιν αὐτὰ εἰς τὴν σιβύλλαν Φημονόην, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀπόλλωνος (2), οἱ δὲ εἴς τινα Δημήτριον Κωνσταντινουπολίτην ἢ Πεπαγωμένον, καὶ ἄλλοι εἰς ἀνωνύμους· ἡ διαφωνία αὕτη ὑποδεικνύει ὅτι αἱ συλλογαὶ αὗται συμπηχθεῖσαι ἐπὶ τῇ βάσει παλαιῶν παραδόσεων ὑπὸ ἀλεξανδρινῶν ἰατρῶν καὶ ἐπαυξηθεῖσαι σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ διαφόρων ἱερακοτρόφων καὶ κτηνιάτρων, ἐπὶ τέλους ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι διερρυθμίσθησαν ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον ὑπὸ τοῦ προειρημένου Πεπαγωμένου (3).

Τὸ ἰδιάζον τῆς ὀρνεοσοφικῆς ταύτης συλλογῆς εἶναι ὅτι αἱ

(1) Παρισ. κῶδιξ 2224 φ, 60, 85.

(2) Ὁ Πλίνιος (Histor. Natur. X, 3, 8) ἐγίνωσκεν ὀρνεοσόφιόν τι τῆς Φημονόης ταύτης· ἔνιοι τῶν ἑλληνικῶν κωδίκων παραμορφοῦσι τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς Φαίμονα φιλόσοφον.

(3) Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τοῦ Φιλῆ ἐξυμνούμενος ἰατρὸς Πεπαγωμένος (Carmina, 1, 230, II, 129-143). Ὁ θέλων ἵνα ἴδῃ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν γλωσσικὴν σύγχυσιν ἂς παραβάλλῃ τὰ ὀρνεοσόφια ταῦτα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μιλλέρου τοσοῦτον καλῶς ἐκδεδομένα ποιήματα τοῦ Φιλῆ· ἡ κατανόησις τῆς γλώσσης τοῦ βυζαντινοῦ στιχουργοῦ ἀληθῶς δεῖται Δηλίου κολυμβητοῦ.

πρὸς θεραπείαν τῶν νοσημάτων συνταγαὶ συνοδεύονται καὶ διὰ παραφράσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἐν τῇ κοινῇ, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἐν μᾶλλον τοῦ κειμένου ἀρχαΐζούσῃ γλώσσῃ, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς ἑξῆς ἀποσπάσμασι.

Κείμενον. » Εἰς καρηβαροῦντα ἱέρακα καὶ ῥέγχοντα. Πεπέρεως, σταφίδος ἀγρίας, γηπονόμου, φύλλου ναρδοστάχυος, καρυόφυλλον, πηγάνου σπέρμα, πλατυκύμινον, σαγαπηνοῦ, βαλαυστίου, μαράθρου σπέρμα, κοριάννου σπέρμα, πετροσελίνου σπέρμα· ταῦτα πάντα τῷ ἴσῳ σταθμῷ μίξας καὶ κόψας καὶ σήσας ὑπόθου ξηρόν· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας ποτὲ μὲν μετὰ μέλιτος διάχριε, ποτὲ δὲ ξηρῷ θεράπευε.

Παράφρασις. « Περὶ ἱέρακος καρηβαροῦντος καὶ ῥέγχοντος.

Πέπεριν, ἀγριοσταπίδα, κενταύριον, φύλλον ἀρωματικὸν στάχος, καρυόφυλλον, πηγανόσπορον, πλατυκύμινον, σαγαπηνόν, ἄνθος ῥοιᾶς, σπέρμα μαλάθρου, κολίαντρον, σπέρμα πετροσελίνου. Ταῦτα πάντα στάθμησον ἐπίσης καὶ τρίψας σῆσον αὐτά· ἔχε δὲ αὐτὰ ξηρά, ἐν δὲ τῇ χρείᾳ ἑνώσας μέρος τούτων τῷ μέλιτι ἄλειφε τὸν ἱέρακα.

Κείμενον. « Ἐὰν ἀφρὸν ἐκβάλῃ τῶν ὀφθαλμῶν. Σκυλλόπουλον γαλαθηνὸν ἀνασχίσας θερμὸν ἔτι ὂν δίδου φαγεῖν τῷ ἱέρακι ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις.

Παράφρασις. « Περὶ τοῦ ἐξερχομένου ἀφροῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἱέρακος. Διάρρηξον σκύλακα τιθηνούμενον ἔτι καὶ δὸς αὐτῷ προσφάτως, καὶ ἐν δυσὶν ἡμέραις ἰαθήσεται.

Ἕτερον τῶν ἱερακοσοφίων, καίπερ φέρον τὸν τίτλον « Ὀρνεοσόφιον ἀγροικότερον », οὐχ ἧττον ἐγράφη ἐν τῇ αὐτῇ λογίᾳ γλώσσῃ, διὸ καὶ συνοδεύεται ὑπὸ κοινοτέρας παραφράσεως· τινὲς ὅμως τῶν συνταγῶν φέρονται ἀδιαφόρως ἐν ταῖς δύο γλώσσαις, ὡς αἱ ἑξῆς δύο περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος.

« Λίβανον ἀρσενικόν, θεῖον, ἰσόσταθμα μετὰ μέλιτος καὶ

οἴνου μίξας ὁμοίῳ μέτρῳ, καὶ τρίψας μετὰ κρέατος χοιρείου, δὸς τῷ ἱέρακι φαγεῖν, καὶ ἰᾶται.

» Μυελὸν μετὰ κρέατος ὀρνιθοπούλου δώσεις φαγεῖν ἢ ἀξοῦγγιν χοίρειον ζεστόν· καὶ τότε θήσεις αὐτὸν ἢ εἰς τράπεζαν ἢ εἰς κράββατον, ὅπου σιγὴ καὶ ἠρεμία ἐστίν· εἰ γοῦν συσφίγγεται ἤτοι στενοχωρεῖται, γίνωσκε τοῦτον ὑγιαίνειν· εἰ δὲ τὸ κρέας ὃ ἔλαβε ξεράσῃ ὄζει (γρ. ἔξω) δὸς αὐτῷ κρέας μετὰ οἴνου παλαιοῦ· εἰ οὖν κενώσῃ, ἰαθήσεται· εἰ δ' οὐ κενώσῃ, ψοφᾷ ».

Ἐν τρίτῳ δὲ ὀρνεοσοφίῳ γίνεται χρῆσις ἀποκλειστικῶς τῆς κοινῆς γλώσσης.

« Ὁ πετρίτης ὀφείλει εἶναι κοντοπόδης, μακροδάκτυλος, μακρύλαιμος, μικροκέφαλος μεγαλόμματος, μεγαλόστομος, φασσόστηθος, φαρδυρώθωνος, αἱ δυσωμίαι αὐτοῦ πλατέαι, χρῶμα δὲ τὸ μαῦρον καὶ καστανὸν κρεῖττον τῶν ἄλλων· κρείττονες δὲ πετρῖται οἱ Πολογιῶται, οἱ Ζαγορηνοὶ καὶ οἱ Στενημαχιῶται.

« Ἡ βλάβη τῶν ὀρνέων γίνεται διὰ τρεῖς αἰτίας· διὰ πολυφαγίαν, διὰ ἀσπαστρίαν τοῦ παραβάλματος, καὶ διὰ χολὴν ἤτοι κόπον (γρ. κότον)· καὶ εἰ μὲν ἔνι ἀπὸ πολυφαγίας ἢ ἀπὸ ἀσπαστρίας τοῦ παραβάλματος, ἔχει σημεῖα ταῦτα· τὸ ρίψιμον αὐτοῦ ἔνι καθαρόν, τὰ ὀμμάτια αὐτοῦ ἔνι καλά, ἡ ὄρεξις αὐτοῦ ἔνι καλή. Ἔχει δὲ διὰ τοῦτο καὶ τὴν θεραπείαν εὔκολον· πλῦνε βαμβάκιον μετὰ οἴνου καλοῦ, καὶ βάλε ἐντὸς τοῦ βαμβακίου ξυλόκοκκον ἕν, καὶ χανιάσας τὸ ὄρνεον βάλε τὸ βαμβάκιν· καὶ μετὰ τὸ ρῖψαι τὸ βαμβάκιν παράβαλε αὐτῷ ὀρνιθοπούλου ἥμισυ μέρος· εἰ δέ ἐστι θερινὸς καιρός, δὸς αὐτῷ χελώνης μέλος ἕν. Εἰ δὲ ἔνι βλάβη ἀπὸ χολῆς ἔνι σημεῖα ταῦτα· τὸ ρίψιμον αὐτοῦ ἔνι θολόν, τὰ ὄμματα αὐτοῦ ἔνι χαυνισμένα καὶ δακρύουσιν, ὀρέγεται τὸ νερὸν πολλά· ἔνι δὲ δυσίατον, διότι ἔνι καὶ ἀνόρεκτον· ἔχει δὲ θεραπείαν ταύτην· κάθισον αὐτὸ ἵνα πίῃ νερόν, καὶ ἔκτοτε χανίασον αὐτὸ

καὶ βάλε καντίον κομμάτια δύο, τὸ καθ' ἓν ἕκαστον ὅσον φά-βατος μέγεθος, καὶ πάλιν κάθισον αὐτὸ εἰς τὸ νερόν· καὶ εἰ μὲν τρώγει, δὸς αὐτῷ ὀρνιθοπουλίου σάρκα ὅσον λεπτοκαρύου ἑνὸς μέγεθος· εἰ δὲ οὐδὲν τρώγει, ἕψησον αὐγὸν ροφητόν, καὶ ἔπαρον τὸν κρόκον αὐτοῦ, καὶ τρίψας ἄκορον ἕνωσον αὐτὸ μετὰ τοῦ κρόκου τοῦ αὐγοῦ· καὶ χανιάσας τὸ ὄρνεον βάλε αὐτὸ μετὰ τοῦ δακτύλου σου καὶ ἔσται εὐόρεκτον· καὶ μετὰ τὸ χωνεῦσαι τὸ αὐγὸν παράβαλε αὐτῷ ὀρνιθόπουλον ἢ σπῖνον ἢ τρωγλίτην, πλὴν χωρὶς ἀποβολῆς ἢ ὀστοῦ ἵνα παραβάλῃς αὐτό (1) ».

Τοιοῦτον ἄθλιον καὶ καθαρῶς φυτικὸν βίον ζήσασα ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀνέδωκεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταπεινοὺς τινας βλαστοὺς χρησιμεύοντας μᾶλλον εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ δύο χιλιετηρίδας ἀναλλοιώτου καὶ αὐτοφυοῦς ταύτης ὑπάρξεως ἢ εἰς ἀξιόλογον κόσμον τῆς πενιχρᾶς ἡμῶν φιλολογίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀνάδειξις χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ἀληθῶς ἡ κοινὴ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα.

Μέχρι τῶν μέσων τῆς ἑκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀφ' ἑαυτῆς βαδίσασα ἀνέδειξεν οὐχὶ εὐκαταφρόνητα πεζά τε καὶ ἔμμετρα προϊόντα· τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν πρώτων τούτων δοκιμίων φέρουσι τὴν σφραγῖδα νηπιώδους συγχύσεως, διότι ὁ μὲν τῶν συγγραφέων ἐξελάμβανεν ὡς κοινὴν γλῶσσαν αὐτὸ τὸ διὰ τῆς ἑνετικῆς ἐπικρατήσεως ἐκβεβαρβαρωμένον ἰδίωμα τῶν ἑλληνικῶν νήσων, ὁ δὲ αὐτὴν τὴν τότε βυζαντινίζουσαν γλῶσσαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου· ἐν ἑνὶ μάλιστα καὶ τῷ αὐτῷ συγγράμματι παρατηροῦνται δύο

(1) Ὀρνεοσόφια ἐκδ. Rud. Hercher, σελ. 388, 405, 530, 577, 579.

ἢ μᾶλλον τρεῖς γλῶσσαι, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς ἀποσπασμάτων τοῦ πρὸ τοῦ 1535 συντεταγμένου Ἄνθους τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

« Ἴσως μέν τινες περιττόν τι ποιεῖν καὶ παρέλκον νομιοῦσιν ἡμᾶς τῆς ἰδιωτικῆς ἑρμηνείας κατατολμῶντας, ἅτε δὴ καὶ ἄλλων πολλῶν τινῶν τοῦτον διηνυκότων τὸν πόνον περὶ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας διαθήκης ἐξηγίσεως ἰδιοτικοὶ (sic) τὴν λέξιν, ἀλλὰ λογικοί· καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ τὰ θεῖα περὶ πολλοῦ ποιούμενοι καὶ τὴν ἱερὰν ἀκριβῶς πεπαιδευμένοι γραφὴν (πρόλογος σελ. 3).

« Ἐπειδὴ ἐγὼ ὁ εὐτελὴς καὶ ἀνάξιος Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος ὁ Καρτᾶνος καὶ μέγας πρωτοσύγγελος Κερκύρων ὑπὸ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν ἐβάλθην εἰς φυλακὴν τῶν Βενετιῶν οὐ διά τινα κακὸν ὅπερ ἐποίησα, ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ διὰ τὴν ἡμῶν εὐσέβειαν καὶ ἀλήθειαν· δι' ἣν αἰτίαν εὑρισκόμενος ἐν αὐτῇ μὴ ἔχων τι ποιῆσαι διὰ νὰ διώκω τοὺς λογισμούς, ἠβουλήθην ποιῆσαι ἐκλογὴν τὰ ἔγκριτα καὶ ἀναγκαῖα πάντα τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας διαθήκης μετὰ πολλῶν ἑτέρων ἱστοριῶν . . . καὶ ἀπὸ γραμματίκα (sic) καὶ λογικὰ ηὔγαλά τα εἰς κοινὴν γλῶτταν ὡς ηὐλέπεται (sic) διὰ νὰ ἐγνωρίζῃ πᾶσα μικρὸς ἄνθρωπος μέρος ἀπὸ τὴν θείαν γραφὴν τί λέγει· καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμα διὰ τοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀμαθεῖς ὡς ἐμέ, καὶ διὰ νὰ καταλάβουν πάντες οἱ χειροτέχναι καὶ ἀμαθεῖς τὴν θείαν γραφὴν τί λέγει τόσον ταῦται (γρ. ναῦται) ὅσον καὶ χειροτέχναι καὶ γυναῖκες καὶ παιδία, καὶ πᾶσα μικρὸς ἄνθρωπος μόνον ὅπου νὰ ἠξεύρει νὰ διαβάζει (δεύτερος πρόλογος σελ. 17-18).

« Καὶ ταῦτα ἅπερ ἔκαμα καὶ εἶπα τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, δὲν τὰ ἔκαμα διὰ καύχησιν ἢ ἔπαινον, μάρτυς μου ὁ θεός· ἀλλ' ἔστοντας νὰ εὑρίσκομαι εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου μὲ ἔβαλεν ὁ Ἀρσένιος μητροπολίτης τῆς Μονεμβασίας νὰ τοῦ εἰπῶ ἕνα

λόγον καὶ μόνον, μὴ ἔχων τι ποιῆσαι ἐκαθεζόμην καὶ ἔγραφα ταῦτα διὰ νὰ ἀπερνάγει ὁ λογισμός μου, καὶ εὔγαλα ἀπὸ τὴν παλαιάν τε καὶ νέαν Διαθήκην τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς ὅπερ κάνει χρεία πᾶσα χριστιανοῦ ἀμαθεστάτου ὥςπερ ἐμέν· καὶ ἔκαμά το εἰς δόξαν τοῦ παντοδυνάμου Χριστοῦ, ὄχι δι' ἄλλην αἰτίαν, ὡς ὁ Κύριος οἶδεν· πλὴν δὲ εἶναί τινες διδάσκαλοι καὶ σοφοὶ ἄνδρες ὁποῦ τοῦτα αὐτῶν δὲν τοὺς ἀρέσουν δι' ὅτι εἶναι πολλὰ κοινὰ καὶ ἔχουν το εἰς ἐντροπὴν νὰ ἁπλόνομεν ἔτζη τὴν θείαν γραφήν· ἀλλ' ἐπειδή, ὡς εἶπα ἄνωθεν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ὅτι δὲν τὸ ἔκαμα δι' αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς καὶ διδασκάλους, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀμαθεῖς, δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ πέρνω συγχώρησιν ἀπ' αὐτούς (σελ. 526) ».

Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ Ἄνθους ὁ λόγος προστίθημι ὅτι τὸ σύγγραμμα τοῦτο μεγάλως ἐνδιαφέρει τὴν ἱστορίαν τῆς κοινῆς γλώσσης διά τε τὸν ὄγκον, τὴν ἀνομοιότητα τοῦ λεκτικοῦ καὶ πρὸ πάντων τὴν περίεργον τύχην αὐτοῦ. Καίπερ ἐπανειλημμένως διακηρύξας ὁ Καρτάνος ὅτι μόνον σκοπὸν προέθετο τὴν ἐν ἁπλῇ φράσει συγγραφὴν ἱερᾶς ἱστορίας ἀπηνθισμένης ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, οὐχ ἧττον ἐγκατέμιξεν ἐν τῇ διηγήσει πολλὰς νόθους παραδόσεις ἐκτεθειμένας, ὡς λέγει, εἰς βιβλία φυλαττόμενα ἐν τῷ δεσποτάτῳ τῆς Ρωμανίας (1). Ἡ παράλογος αὕτη ἐπιχείρησις ἐσκανδάλισεν ὡς εἰκὸς τὴν ἐκκλησίαν, διατάξασαν, ὡς λέγεται, τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἀνιέρου βιβλίου ἐκδοθέντος τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1535· ἀλλ' ἐπειδὴ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπαγόρευσιν τὸ Ἄνθος ἐκυκλοφόρει ἰδίως ἐν Στερεᾷ Ἑλλάδι, εἷς ἄγαν ζηλωτὴς τῶν ὀρθοδόξων παραδόσεων ὁ Ζακύνθιος ἱερομόναχος Παχώμιος Ρουσάνος ἠγέρθη δριμύτατος ἐπικριτὴς τοῦ τε Καρτάνου καὶ τῶν

(1) Ἡ νῦν δυτικὴ Στερεὰ Ἑλλάς, δεσποτάτον τῆς Ρωμανίας τότε λεγομένη ἕνεκα τῆς ἐκεῖσε ἱδρυθείσης δεσποτείας τῶν Κομνηνῶν.

ἀναγινωσκόντων τὸ βιβλίον αὐτοῦ, οὓς ἀποκαλεῖ Ἰωαννικίτας καὶ Καρτανίτας· ὅθεν οὐ μόνον ἔγραψεν ἀνατροπὴν τῶν ἐν τῷ Ἄνθει περιεχομένων ἀντιχριστιανικῶν δογμάτων, ἀλλὰ καὶ θερμῶς προέτρεψε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ναυπακτίας ἵνα ἀποσοβήσῃ τὸν λυμαινόμενον τὸ ποίμνιον αὐτοῦ αἱρετικὸν ἰόν.

Ἀγνοῶ ἂν τὸ ἀνόητον βιβλίον τοῦ ἀθλίου Καρτάνου ἠδύνατο ἵνα κλονίσῃ τὰς τότε χριστιανικὰς πεποιθήσεις, τὸ βέβαιον ὅμως ὅτι τὸ ὑπόδουλον καὶ ἀμαθὲς ἔθνος ἀναζητοῦν ἐν τῇ ἀναγνώσει παρηγορίαν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, οὔτε ἐν τῇ βυζαντινιζούσῃ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ οὔτε ἐν ταῖς γραμματικαῖς τῶν ἱερολογιωτάτων εὕρισκε τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ διακαοῦς αὐτοῦ πόθου· ὁ Καρτάνος ἐννοήσας τί ἐζήτουν οἱ ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ, εἴτε ἐκ κερδοσκοπίας, εἴτε ἐξ ἄλλου εὐγενεστέρου ἐλατηρίου ὁρμηθεὶς προσήνεγκεν εἰς τὸν πεινῶντα στόμαχον ἄσχημον ἀλλὰ θρεπτικὴν τροφήν· εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ μόνην καὶ οὐχὶ εἰς τὰς δογματικὰς παρατυπίας ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία τοῦ Ἄνθους καὶ ἡ δημοτικότης τοῦ συντάξαντος αὐτό. Ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ρουσάνος ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν αἱρετικῶν δογμάτων ἐπολέμει αὐτὴν τὴν κοινὴν καὶ εὐνόητον γλῶσσαν πειθόμεθα ἐκ δύο συγχρόνων διατριβῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ μιᾷ τῶν ὁποίων ἰσχυρίζεται ὅτι ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν κατὰ τόπους ἰδιωμάτων κοινὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ γλῶσσα ἦν ἡ τότε ἀρχαΐζουσα ἐκκλησιαστική, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὅτι αἰτία τῆς τότε ἀμαθείας ἦν ἡ ὀκνηρία τῶν σπουδαστῶν καὶ οὐχὶ τὰ διδασκόμενα ἑλληνικὰ βιβλία.

Εἴτε ἡ ἐκκλησία οὐδὲν ἐπέμεινεν ἐν τῇ προγραφῇ τοῦ δημοτικοῦ βιβλίου, εἴτε, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, αὐτὸς ὁ Καρτάνος ἀναγκασθεὶς ἀφήρεσεν ἐξ αὐτοῦ ὅ, τι προσέκρουεν εἰς τὰς χριστιανικὰς παραδόσεις, τὸ Ἄνθος μετ' οὐ πολὺ ἐλευθέρως ἐκυκλοφόρησεν ἐν νέᾳ ἐκδόσει (1567) (1), ἐπὶ τοῦ κυρίου τί-

(1) Ἀγνοῶ ἂν τῆς πρώτης ἐκδόσεως περιεσώθη που ἀντίτυπον.

τλου τῆς ὁποίας ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἑξῆς· « ἐδιωρθώθησαν καὶ ἐξέβησαν τινὰ πράγματα ἐσφαλμένα ἅπερ εἶχεν πρότερον μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ».

Ὁ γινώσκων τὴν ἱστορίαν τῶν τότε χρόνων εὑρίσκει εὐλογωτάτην τὴν δυσπιστίαν τῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν προθέσεων τοῦ Καρτάνου· παλαιαὶ καὶ βάσιμοι ὑπόνοιαι ἠνάγκασαν αὐτὴν ἵνα προσεκτικῶς ἐπιβλέπῃ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ ἐκδιδόμενα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ πρὸ πάντων τὰς πρὸς μόρφωσιν τῆς κοινῆς γλώσσης ξενικὰς ἀποπείρας· ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία εἶχεν ἀφορμὰς εὐλόγους ὅπως πιστεύσῃ ὅτι ἐν τῷ ζητήματι τῆς κοινῆς γλώσσης ὑπελάνθανεν ὁ δάκτυλος τῆς Ρώμης, ἀείποτε θεωρησάσης τὴν ἐκβαρβάρωσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὡς τὸ πρῶτον βῆμα τῆς διαζεύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῶν παναρχαίων αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων. Ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἔνθα κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐδέσποσαν οἱ λατῖνοι ἡ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα κατεστράφη διαδεχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἰδιωμάτων τὰ ὁποῖα σὺν τῷ χρόνῳ τοσοῦτον ἐξεβαρβαρώθησαν ὥστε ὀλίγον ἔτι ὑπελείφθη ὅπως ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν νεολατινικῶν διαλέκτων· ἡ δὲ τοιαύτη γλωσσικὴ διαφθορὰ καὶ ἡ διὰ λατινικῶν γραμμάτων ἀντικατάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου οὐδὲν ἐπῆλθον τυχαίως, ἀφοῦ τοσοῦτον καλῶς γνωρίζομεν ὅτι πρῶτον ἔργον τῶν μὲν σταυροφόρων ἦν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς δὲ ἐν Ρώμῃ ὕστερον ἱδρυθείσης προπαγάνδας ἡ δι' ἐξωμοτῶν Ἑλλήνων μόρφωσις τοῦ χυδαίου ἐκείνου ἰδιώματος, τὸ ὁποῖον ἐκβαρβαρωθὲν μέχρι γελοιότητος μετὰ τοσαύτης πεισμονῆς διατηροῦσιν οἱ ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀπεσχισμένοι Ἕλληνες οἱ Φραγκορωμηοὺς καὶ Λεβαντίνους ἑαυτοὺς προσαγορεύοντες.

Ἀγνοοῦμεν ἂν ὁ Καρτάνος ἦλθεν εἰς σχέσεις πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν, δυνάμεθα ὅμως ἵνα ὑποπτευθῶμεν μή τις

τῶν τότε πολλῶν λατινιζόντων συμπατριωτῶν τοῦ Κερκυραίου πρωτοσυγκέλλου συνέταξεν ἢ ἐπεξειργάσθη τὸ Ἄνθος, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ φερόμενος συντάκτης αὐτοῦ ἐπανειλημμένως ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ἀ μ α θ ῆ καὶ μάλιστα ἀ μ α θ έ σ τ α τ ο ν. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἤκμαζεν ὁ Νικόλαος Σοφιανός, Κερκυραῖος ὡς ὁ Καρτάνος τὴν πατρίδα, τρόφιμος δὲ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἑλληνικοῦ γυμνασίου· οὗτος, ἐπὶ σκοπῷ ὡς λέγει φωτισμοῦ τοῦ ἐκβεβαρβαρωμένου ἑλληνικοῦ ἔθνους, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅπως συγγράψῃ σειρὰν δημώδους ἐγκυκλοπαιδείας ὡς καὶ γραμματικὴν καὶ συντακτικὸν τῆς καθομιλουμένης γλώσσης· τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καταγραφομένων πολλῶν δημωδῶν συγγραμμάτων ἓν καὶ μόνον ἐδημοσιεύθη, ἡ παράφρασις τοῦ περὶ παίδων ἀγωγῆς Πλουτάρχου (1545), ἡ δὲ γραμματικὴ εὑρεθεῖσα χειρόγραφος ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ πρὸ μικροῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου κ. Legrand· ἐκ τῶν δύο τούτων συγγραμμάτων διδασκόμεθα οὐ μόνον ὅτι ὁ Σοφιανὸς ἐθεώρει ὡς κοινὴν γλῶσσαν ἓν τῶν χυδαίων αὐτῆς ἰδιωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπειράθη ὅπως συστηματοποιήσῃ τὸ ἰδίωμα τοῦτο κατ' αὐθαιρέτους γραμματικοὺς καὶ συντακτικοὺς κανόνας, διαφθείρας καὶ πτώσεις καὶ ἄρθρα καὶ ἄλλους τύπους τῆς παλαιᾶς γλώσσης τοὺς ὁποίους ἀπαραλλάκτους ἢ ἐλαφρῶς ἠλλοιωμένους διετήρησεν ἡ κοινή· τὴν πρὸς γλωσσικὴν καινοτομίαν ἀπόπειραν τοῦ Σοφιανοῦ ἔτι μᾶλλον καθιστᾷ ὕποπτον ἡ προτασσομένη τῆς γραμματικῆς αὐτοῦ λατινικὴ προσφώνησις πρὸς τὸν καρδινάλιον τῆς Λωρραίνης. Ὁ συγκρίνων τὸ ὕφος τοῦ Καρτάνου πρὸς τὸ τοῦ Σοφιανοῦ ἀναγνωρίζει στενὴν σχέσιν, τὸ δὲ παραδοξότερον ὅτι ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Ἄνθει φράσεις ἀπαραλλάκτως σχεδὸν φερόμεναι ἐν τῇ τότε ἀνεκδότῳ γραμματικῇ τοῦ Σοφιανοῦ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς περικοπῆς τοῦ Σοφιανοῦ συγκρινομένης πρὸς τὰ ἀνωτέρω (σελ. λθ, μ'), παρατεθειμένα ἐκ τοῦ Ἄνθους.

« Καὶ μὴ βαρυγομήσῃ τινάς, ἂν ἐκεῖνα ποῦ · εἰς πολλοὺς

καιρούς μὲ πολὺν κόπον καὶ καλοὺς διδασκάλους μετὰ βίας μαθαίνονται, τώρη νὰ τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλῶσσαν κοινὴν ὁποῦ καὶ οἱ γυναῖκες νὰ τὴν γρυκοῦν (1) ».

Ἐκ τούτων δυνάμεθα ὅπως εἰκάσωμεν ἢ ὅτι αὐτὸς ὁ Σοφιανὸς συνέγραψε τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀμαθοῦς συμπατριώτου αὐτοῦ φερόμενον Ἄνθος, ἢ ὅτι σπουδαίως συνετέλεσεν εἰς ἐπεξεργασίαν καὶ ἔκδοσιν τοσοῦτον ὀγκώδους καὶ δαπανηροτάτου διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους βιβλίου· τὸ ζήτημα τοῦτο διευκρινηθήσεται ἄν ποτε ἀνακαλυφθῇ ἀντίτυπον τῆς πρώτης ἐκδόσεως καὶ ὁρισθῇ καλῶς τὸ ἔτος αὐτῆς, 1535 ἢ 1545, διότι ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἔτει γινώσκομεν ὅτι ὁ Σοφιανὸς εἶχεν ἰδίαν τυπογραφίαν ἐν τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐδημοσιεύθη τὸ Ἄνθος.

Τὸ Καρτανικὸν ζήτημα βεβαίως συνεκίνησε τὴν ἐκκλησίαν, ἡ δὲ ἐπιτυχίᾳ τοῦ Ἄνθους ἠνάγκασεν αὐτὴν ἵνα προσφέρῃ εἰς τὸν διψῶντα λαὸν πνευματικὴν τροφήν, ἀπηλλαγμένην μὲν ξενικῆς κακοχυμίας, ἀλλ' ὁπωσδήποτε εὔπεπτον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ πεινῶντος στομάχου· τὸ ἔργον ἀνετέθη εἰς τὸν συμπατριώτην καὶ διάδοχον τοῦ Καρτάνου ἐν τῇ πρωτοσυγγελίᾳ Ἀλέξιον τὸν Ραρτοῦρον, ὅστις ἐκπονήσας σειρὰν σοφῶν διδαχῶν ἐν ὕφει ὑψηλοτέρῳ μὲν τῆς χυδαιολογίας τοῦ Ἄνθους, ἀλλὰ ταπεινοτέρῳ τῆς τότε ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, ἐξέδοτο αὐτὰς ἐν Ἐνετίᾳ (1560) (2).

Τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συγγράμματος τούτου συνιστᾷ διὰ πατριωτικῆς ἐγκυκλίου ὁ τότε ἐπὶ ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ περιβόη-

(1) Γραμματικὴ σελ. 84.

(2) Ὅταν ἔγραφον τὴν περὶ Νεοελληνικῆς γλωσσης πραγματείαν ἐγνώριζον τὸ δυσεύρετον τοῦτον βιβλίον ἐκ τῆς παρὰ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ περιγραφῆς· ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων λαβὼν γνῶσιν αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος ἐξ ἀντιτύπου ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ φιλομούσου κ. Α'. Ψυχάρη, λεπτομερῶς περιγράφω τοῦτο ἐν τῷ ἀνεκδότῳ πονήματί μου « Χρονικὰ τῆς Ἑλληνικῆς τυπογραφίας ».

τος ἀρχιερεὺς καὶ πατριαρχικὸς ἔξαρχος Θεωνᾶς ὁ μετὰ θάνατον ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἁγίων καταριθμηθείς· καὶ ἡ μὲν ἐγκύκλιος ἔχει τὸ ἑξῆς ἀξιοσημείωτον ὅτι πρῶτον ἤδη ἡ ἐκκλησία ἀποκαλεῖ τὸ ὑπόδουλον ἔθνος οὐχὶ Ρωμαίους ὡς πρότερον, ἀλλὰ γένος Ἑλλήνων, τὸ δὲ σύγγραμμα ὅτι εἰς ἐξήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου λαμβάνει παραδείγματα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἑξῆς προοιμίου τῆς ἕκτης διδαχῆς.

« Οἱ Ἀθηναῖοι οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι, θέλοντες νὰ γίνωνται τὰ παιδία αὐτῶν εἰς πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένα, ἐσυνείθιζαν τὴν τάξιν ταύτην νὰ κάμνουν· ὅταν ἐγίνοντ' ἂν τὰ παιδία τους εἰς ἡλικίαν ἱκανὴν καὶ ὠρέγοντ' ἄν τί νὰ μάθουν, τὰ ἔπερναν εἰς τὰς τέχνας ὅλας καὶ ἐπιστήμας, καὶ τοὺς τὰς ἔδειχναν, τὴν σοφίαν, τὴν ἰατρικήν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν ξυλουργικήν, καὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην· καὶ τοὺς ἑρμήνευαν ὅλα τὰ ἰδιώματα ὁποῦ ἔχει πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη, καὶ τοὺς ἐδείκνυον καὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν τῶν τεχνῶν, διὰ νὰ ἰδοῦν νὰ ἐκλέξουν ποία τοὺς ἀρέσει· καὶ ὅποια τοὺς ἤθελεν ἀρέση, εἰς ἐκείνην τὸ ἔβαναν νὰ μάθῃ τὸ παιδί. Διὸ ἐστοχάζοντο τὰ παιδία πρῶτον νὰ ἐκλέξουν τὴν καλλειοτέραν, καὶ ἐδιελογίζοντο λέγοντες ὅτι, ἐὰν ἐκλέξω τὴν σοφίαν, μὲ θέλουν ὀνομάζει σοφόν· ἐὰν ἐκλέξω τὴν ἰατρικήν, μὲ θέλουν ὀνομάζει ἰατρόν· τὴν ἀστρολογίαν, ἀστρολόγον· τὴν γεωμετρίαν, γεωμέτρην. Καὶ ἡ καλλειοτέρα ἐνομίζετο εἶναι ὅταν εἶχε τὰ τρία ταῦτα, πρῶτον νἄναι εὔκολος νὰ τὴν μάθῃ τινάς· δεύτερον, νὰ κερδίζῃ πολλά· τρίτον, νἄναι τιμημένη, διὰ νὰ τὸν τιμοῦν ὅλοι. Καὶ ὅταν ἤθελεν ἐκλέξῃ τὸ παιδίον ἐκεῖνο τὴν καλλειοτέραν ἡ ὁποία νὰ εἶχε τὰ τρία ταῦτα, τότε ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι τὸ ἐπαινοῦσαν καὶ ἔλεγαν, ὅτι θέλει γένει μέγας, ἄξιος ἄνθρωπος τοῦτο τὸ παιδίον. Καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμναν διὰ τὸν τρόπον τοῦτον·

ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ὀρέξεις, μίαν λογικὴν καὶ μίαν φυσικήν, ὁποῖαι καὶ αἱ δύο αὗται ὀρέγονται τὸ καλόν· ἀλλὰ ἡ λογικὴ ὀρέγεται τὸ καλὸν ὁποῖον ἔναι ἀληθινὸν καλόν· ἡ φυσικὴ δὲ ἐπιθυμᾷ καὶ αὐτὴ τὸ καλὸν φύσει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις ὀρέγεται τοῦτο, αἱ αἰσθήσεις τὴν ἀπατοῦσι καὶ δέχεται τὸ κακὸν ὡς καλόν, διετοῦτο ἤθελαν ἐκεῖνοι ὅτι ἡ λογικὴ ὄρεξις νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῆς φυσικῆς εἰς ἓν πρᾶγμα, καὶ οὕτω νὰ γένῃ ἄριστος εἰς τὴν τέχνην ἢ ἐπιστήμην ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος χωρὶς ἐναντιότητος, ἵνα μὴ μάχεται ἡ φυσικὴ τὴν λογικήν, μόνον νὰ ὁμοφωνοῦσι καὶ αἱ δύο εἰς μίαν σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν».

Ὁ συγκρίνων τὴν γλῶσσαν ταύτην πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὄπισθεν παρατεθειμένα παλαιὰ μνημεῖα αὐτῆς εὐκόλως πείθεται ὅτι ὁ Κερκυραῖος ἱεροκῆρυξ οὐδὲν ἐπενόησε νέαν γλῶσσαν, ἀλλ' ἁπλῶς ἐσυστηματοποίησε τὴν ἀπὸ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων λαλουμένην κοινήν. Ἡ γλῶσσα τῶν Διδαχῶν τούτων διακρινομένη ἐπὶ ἁρμονίᾳ καὶ γραμματικῇ κανονικότητι κατέστη ἔκτοτε ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα· πρὸς ταύτην κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον συνεμορφώθησαν οἱ μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος συγγράψαντες εἰς φωτισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, πλὴν εὐαρίθμων ἱεροδιδασκάλων ἐμμεινάντων ἐν τῇ παλαιᾷ βυζαντινῇ παραδόσει καὶ τῶν καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς ἐν Ῥώμῃ Προπαγάνδας προτιμησάντων τὸ ἀμόρφωτον χυδαῖον ἰδίωμα τῶν ἑλληνικῶν νήσων· ἀλλ' ὁ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀναπτυχθεὶς ὀργασμὸς τοῦ ἔθνους εἰς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν λεληθότως ἀπηρχαίωσε τὴν γλῶσσαν τοῦ Ῥαρτούρου, τὴν ὁποίαν πρῶτος ἐγκαταλιπὼν εἷς συμπατριώτης αὐτοῦ ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης συνέγραψε κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνου σειρὰν διδαχῶν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἑκάστης Κυριακῆς, τὰ λεγόμενα Κυριακοδρόμια, ἐν γλώσσῃ ὑψηλοτέρᾳ, ἥτις εἶναι αὐτὴ ἡ νῦν ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων γραφομένη κοινή.

Τελευτῶν τὴν μακρὰν ταύτην παρέκβασιν παρατηρῶ ὅτι ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ἐν ᾧ τοσοῦτον ἐπέτυχεν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ οὐδόλως ηὐδοκίμησεν ἐν τῇ ποιήσει· μέχρι τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος οὐδὲν ἄξιον λόγου ποιητικὸν αὐτῆς μνημεῖον γινώσκεται πλὴν τῆς Στοιχειομαχίας (1790), ἀλλὰ καὶ αὕτη ἔργον ἐξελληνισμένου Αὐστριακοῦ, τοῦ Μομάρς, τοσοῦτον ἐνωρὶς ἀπηρχαιώθη ὥστε μόνον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγοι γινώσκουσι τὸ ποίημα. Εἰς τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὀφείλεται ἡ ἀνάδειξις τοῦ Κρητικοῦ ἰδιώματος παραγαγόντος μεγάλην σειρὰν ποιητικῶν ἔργων τὰ ὁποῖα διακρίνει καὶ ὕψος καὶ κάλλος ἀληθοῦς ποιητικοῦ λόγου (1)· ἑνὸς τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Κρητικῆς ποιήσεως, τῆς Ἐρωφίλης τοῦ Χορτακίου, θελήσας ὁ πρῶτος ἐκδότης ἵνα διορθώσῃ τὸ λεκτικὸν κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἐλεεινῶς ἀπέτυχε, διὸ καὶ τὸ ἔργον ἀνατυπωθὲν ὑπὸ λογίου Κρητὸς ἐν τῇ ἀρχικῇ διαλέκτῳ φέρει τὴν ἑξῆς περίεργον εἰδοποίησιν. « Ἡ παροῦσα τραγῳδία ὅσον εἶναι μελίρρυτος καὶ γλυκοδιήγητος εἰς τὴν φυσικήν της γλῶσσαν, τὴν Κρητικήν, τόσον εἶναι ἀνοστομίλητη καὶ σιχαδερὴ εἰς ἑτέραν καὶ ἀλλοδαπὴν ὁμιλίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν νὰ ἐτυπώθη πρόπαλαι εἰς γλῶσσαν κατὰ πολλὰ διεφθαρμένην, ὁποῦ καμμία νοστιμάδα δὲν ἐπροξένα, μάλιστα ναυτιασμὸν καὶ ἀναγουλιασμὸν ἐπαρακίνα εἰς ὅλους, ἰδοὺ ὁποῦ τώρα νεωστὶ μὲ ἐπι-

(1) Πρὸ τοῦ Κρητικοῦ ἐπεκράτει ἐν τῇ ποιήσει τὸ ἑπτανησιακὸν ἰδίωμα· ἀλλ' οἱ συμπατριῶται τοῦ Ραρτούρου καὶ Θεοτόκη ἀπέτυχον ἐν τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ· τὰ παλαιὰ προϊόντα τῆς Κερκυραϊκῆς καὶ Ζακυνθίου μούσης διακρίνονται ἐπὶ βαρβαρότητι λεκτικοῦ, ψυχρολογικῇ στιχουργίᾳ καὶ δουλικῇ ἀπομιμήσει ἰταλικῶν ποιημάτων. Περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς Σαβόγιας κεντηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Ἐρωτοκρίτου ἔγραψε κατὰ μίμησιν τοῦ Κορνάρου μακρὰν καὶ ὡραίαν ἐποποιΐαν ἣν εἶδον χειρόγραφον παρὰ τῷ φίλῳ καὶ εὐεργέτῃ Κ. Λομβάρδῳ.

μέλειαν καὶ ἔξοδον ἐδικόν μου τὴν δίδω εἰς τὸν τύπον, πρὸς χάριν τῶν ἀναγινωσκόντων διωρθωμένην ὡς ἐγράφη καὶ ἐσυντέθη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ποιητοῦ... Πᾶσα γλῶσσα χαίρεται εἰς τοὺς ἰδιωτισμοὺς τοὺς ἰδίους, ὅθεν κανεὶς μὴ ἀποκοτᾷ νὰ συγχύζῃ τὰς γλώσσας». Τὴν φιλολογικὴν ἱεροσυλίαν τοῦ Κιγάλα ζηλώσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ Φωτεινὸς μετέβαλε τὸν Ἐρωτόκριτον εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν· ἀλλὰ καὶ ἡ νέα ἀπόπειρα ἐλεεινότερον ἀπέτυχε, τὸ δὲ Κρητικὸν ποίημα ἐξακολουθεῖ ἐν τῷ ἰδίῳ ἰδιώματι ἐκδιδόμενον εἰς ψυχαγωγίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Μεθ' ὅλας τὰς διαλεκτικὰς αὐτῆς ἀνωμαλίας ἡ Κρητικὴ διάλεκτος ἐπεκράτησε μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ὡς ἡ μόνη γλῶσσα τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως· ἅμα ὅμως ἔγιναν γνωστὰ τὰ δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος ᾄσματα, ἡ ἁρματωλικὴ γλῶσσα ἐπεσκίασε τὴν Κρητικήν, τὴν δὲ θέσιν τοῦ Χορτακίου καὶ τοῦ Κορνάρου κατέλαβεν ὁ Βιλαρᾶς καὶ ὁ Χριστόπουλος.

Ἡ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη διὰ πολλῶν πόνων καὶ ἐναντίον ποικίλων δυσχερειῶν παγιωθεῖσα εἰσέρχεται διὰ τοῦ παρόντος ἕκτου τόμου εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ αὐτῆς· καίπερ δὲ σκοποῦσα ὅπως ἐν τέλει ἐκθέσῃ τὴν μικρὰν αὐτῆς ἱστορίαν καὶ εὐγνωμόνως ἀναγράψῃ τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν αὐτῆς, οὐχ ἧττον καὶ νῦν κατὰ καθῆκον διακηρύττει τὴν διάπυρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς ἠθικῶς ἢ ὑλικῶς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀνίδρυσιν ἑνὸς τῶν μεγαλειτέρων μνημείων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ δὴ χάριτας μεγάλας ὁμολογεῖ πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, τούς τε κατὰ καιρὸν ὑπουργοὺς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ πάντας τοὺς φιλομούσους ὁμοεθνεῖς τοὺς λόγῳ ἢ ἔργῳ ὑποστηρίξαντας τὴν

πρόοδον τοῦ ἐθνικοῦ τούτου μνημείου· εὐγνωμονεῖ δὲ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις σύλλογον εἰς ἐμψύχωσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοὺς ἐπὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοὺς τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας καὶ τὴν ἐν Μονάχῳ Βασιλικὴν ἀκαδημίαν διά τε τὸ ἐπανειλημμένως ἐπιδειχθὲν σπουδαῖον ἐνδιαφέρον αὐτῶν εἰς ἐξακολούθησιν τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ τὰ πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς ἐπιδαψιλευθέντα τοσαῦτα τιμητικὰ δείγματα, καὶ ἐν τέλει εὐχαριστεῖ τοὺς πολυμαθεῖς ἀκαδημαϊκοὺς καὶ καθηγητὰς Κυρίους **E. Egger, E. Miller, G. Perrot, Albert Dumont, Alfred Rambaud, Ch. Gidel, Wilhelm Wagner, Conrad Bursian, Gustave Meyer** (1), **Freeman, G. Masson, Tozer, Wesselofsky, Pypine, Martinov, Jerecek** καὶ τοσούτους ἄλλους κατὰ βῆμα παρακολουθοῦντας τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου μετὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκείνης εὐμενείας τῆς τοσοῦτον ἀπαραιτήτου εἰς ἐμψύχωσιν τοιούτων πολυμόχθων ἔργων.

B

Τὰ ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐκδιδόμενα μνημεῖα, ἀσχέτως τῆς πρὸς τὴν Κυπριακὴν ἱστορίαν ἀναφορᾶς αὐτῶν, δυνατὸν ἵνα ὑπαχθῶσιν εἰς μίαν καὶ μόνην κατηγορίαν, τὴν διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας δικαίου· ὡς τοιαῦτα δὲ μεγάλως ἐνδιαφέρουσι τὴν Βυζαντινὴν νομολογίαν καὶ συμπληροῦσι τὰς περὶ ταύτης ἐρεύνας τοῦ περικλεοῦς Ζαχαρίου καὶ τοῦ γάλλου **Mortreuil**, οἵτινες μετὰ

(1) Ὁ πολυμαθὴς οὗτος καθηγητὴς τοῦ ἐν Πράγῃ πανεπιστημίου ἐδημοσίευσε καὶ ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις τὰς ἑξῆς δύο μελέτας περὶ τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ ἐκδεδομένων Κυπριακῶν μνημείων — **Romanische Woerter im Kyprische Mittelgriechisch. — Il dialetto delle Cronache di Cipro. Torino 1875, Loescher.**

τινος ἐπιμονῆς ἀναζητήσαντές τινα τούτων ἐν παρόδῳ ὑπὸ Δουκαγγίου μνημονευθέντα ἀπέτυχον ἐν ταῖς ἐρεύναις αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον ἀνάγκη ἵνα εἴπωμέν τινα περὶ τοῦ κυριωτέρου μνημείου τῆς συλλογῆς ταύτης, τῶν Ἀσιζῶν τοῦ βασιλείου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κύπρου.

Ὡς γνωστὸν οἱ Σταυροφόροι γενόμενοι κύριοι τῆς Ἱερουσαλὴμ (23 ἰουλίου 1093) ἐξέλεξαν ἡγεμόνα τὸν Γοδοφρέδον Βουϊλλών. Μεταγενέστεραι παραδόσεις, δυστυχῶς μὴ ἐπιβεβαιούμεναι ὑπὸ τῶν ἱστοριογράφων τῶν Σταυροφοριῶν, ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐφήμερον βασιλείαν τοῦ Γοδοφρέδου τούτου τὴν πολιτικήν, στρατιωτικὴν καὶ δικαστικὴν διοργάνωσιν τοῦ πρώτου ἐν τῇ Ἀνατολῇ λατινικοῦ βασιλείου· κατὰ μίαν τούτων διασωθεῖσαν παρὰ τῷ γαλλοκυπριώτῃ νομοδιδασκάλῳ Ἰωάννῃ τῷ Ἰβελίνῳ ὁ προειρημένος ἡγεμὼν προτροπῇ τοῦ τε λατίνου πατριάρχου καὶ τῶν ἀποτελούντων τὴν βασιλικὴν θεραπείαν τιμαριούχων ἀνέθετο εἰς τοὺς τότε λογιωτέρους τὴν ἐντολὴν ὅπως ἐρωτήσωσι τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκ πάσης τῆς Εὐρώπης συνελθόντας Σταυροφόρους καὶ μάθωσιν ὁποῖα τὰ ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ ἐπικρατοῦντα ἤθη καὶ ἔθιμα. Οἱ ἐπίτροποι ἐκπληρώσαντες τὸ πρόσταγμα συνεκεφαλαίωσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ἐν ὑπομνήματι, τὸ ὁποῖον ὁ Γοδοφρέδος ὑποβαλὼν εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς συνεζήτησε μετ' αὐτῶν· οὕτω δὲ ἐκλεχθεῖσαι αἱ καταλληλότεραι πρὸς τὰς τότε περιστάσεις διατάξεις κατεστρώθησαν εἰς δύο κώδικας ἐπονομασθέντας **Assises**, ἢ Σύνταγμα ὡς λέγουσι τὰ Κυπριακὰ κείμενα.

Τῶν κωδίκων τούτων ὁ μὲν πρῶτος διέγραφε τὰς μεταξὺ ἡγεμόνος καὶ τιμαριωτῶν ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις, ὁ δὲ δεύτερος ἐκανόνιζε τὰς ἰδιωτικὰς συναλλαγὰς καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐγκλημάτων. Πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τούτων ὡρίσθησαν δύο δικαστήρια, ἐξ ὧν τὸ μὲν προεδρευόμενον

ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ὑφ' ἑνὸς τῶν ἀνωτέρων τοῦ στέμματος ἀξιωματικῶν ἐκλήθη Ὑψηλὴ Αὐλὴ (Haute Court) (1), τὸ δὲ ἕτερον, ὅλως τοῦ πρώτου ἀνεξάρτητον, ὠνομάσθη Κάτω Αὐλὴ ἢ Αὐλὴ τῆς Βουργεσίας (La basse Court, La Court des Bourgois) ὡς δικάζον τὰς μεταξὺ ἀστῶν (bourgeois) διαφοράς, καὶ προηδρεύετο ὑφ' ἑνὸς βασιλικοῦ ἐπιτρόπου (βισκούντη, viscomte) ἔχοντος συνέδρους καὶ δώδεκα ἐνόρκους κριτὰς (jurés).

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Σταυροφορικὴν νομοθεσίαν δύο οὗτοι κώδικες γεγραμμένοι διὰ μεγάλων γραμμάτων καὶ φέροντες ἐν ἑκάστῃ σελίδι τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὰς σφραγῖδας τοῦ Γοδοφρέδου, τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βισκούντη, ἐφυλάσσοντο ἐν θήκῃ ἀποκειμένῃ ἐν τῷ ναΐσκῳ τοῦ Ἁγίου Τάφου, ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία αὐτῶν Ἁγιοταφιτικὰ Γράμματα (Lettres de Saint Sépulcre)· ἐν περιπτώσει διχογνωμίας περὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν ἐξήγοντο τὰ πρωτότυπα ταῦτα γράμματα, καὶ ἀφοῦ ἐπεθεωροῦντο, ἀπετίθεντο πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ θήκῃ ἐπὶ παρουσίᾳ ἐννέα τοὐλάχιστον προσώπων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν τριῶν τοῦ βασιλείου τάξεων.

Παρὰ τὰς αὐλὰς ταύτας ἀναφέρονται καὶ δύο ἕτεραι, τῶν ὁποίων τὴν ἵδρυσιν ἀποδίδει ἡ παράδοσις εἰς τὸν αὐτὸν Γοδοφρέδον· λέγεται δηλαδὴ ὅτι ὁ πρῶτος οὗτος τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Σύρους ὅπως διοικῶνται ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων (reis) καὶ κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· οἱ Σύροι ἦσαν οἱ κατ' ἐξοχὴν ἔμποροι τῶν χρόνων ἐκείνων, αἱ δὲ κοινότητες αὐτῶν ἀπετέλουν μᾶλλον ἐμπορικὰ ἢ πολιτικὰ

(1) Ἡ Ὑψηλὴ Αὐλὴ ἦν εἶδος ἡγεμονικοῦ συμβουλίου ἢ παρλαμέντου συσκεπτομένου περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ βασιλείου διοίκησιν.

σωματεῖα· τὰ σωματεῖα ταῦτα ὠνομάζοντο Φούντικας (1), ἢ ὡς τώρα λέγομεν ἐπὶ τὸ ἀνατολικώτερον Παζάρια· πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐν τῷ Φούντικι τούτῳ ἀναφυομένων συνεχῶν διενέξεων ἱδρύθη ἓν ἐμποροδικεῖον (Αὐλὴ τοῦ Φούντικος) προεδρευόμενον ὑφ' ἑνὸς βασιλικοῦ ἐπιτρόπου (bailli) ἔχοντος συνέδρους καὶ ἓξ κριτάς, ἐξ ὧν οἱ μὲν τέσσαρες ἦσαν Σύροι, οἱ δὲ δύο Γάλλοι. Συγχρόνως δὲ ἱδρύθη καὶ ἓν ναυτοδικεῖον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν καθαρῶς ναυτικῶν διενέξεων, ὀνομασθὲν Αὐλὴ τῆς Α'λύσου ἢ Τζαΐνας (Court de la Chaine) ἕνεκα τῆς διαφραττούσης τότε τοὺς λιμένας ἀλύσεως. Αἱ διέπουσαι τὰς τελευταίας ταύτας αὐλὰς διατάξεις ἀγνοοῦνται, μόνον δὲ ἐκ τῶν Α'σιζῶν τῆς Βουργεσίας πληροφορούμεθα τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν.

Αἱ αὐταὶ παραδόσεις ἐξακολουθοῦσι λέγουσαι ὅτι οἱ μὲν ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ ἀποκείμενοι πρωτότυποι κώδικες τῶν Ἀσιζῶν ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ ὑπὸ Σαλαδίνου ἁλώσει τῆς Ἱερουσαλὴμ (2 ὀκτ. 1187), οἱ δὲ Σταυροφόροι οὐχ ἧττον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπὸ μνήμης διασωθεισῶν διατάξεων κατώρθωσαν ἵνα συντάξωσι νέους κώδικας, οἵτινες καὶ πάλιν ἔμειναν ἀπόρρητοι μέχρις οὗ διάφοροι τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐπεξεργασθέντες αὐτοὺς ἐδημοσίευσαν ὑπὸ τὸν τύπον ὑφ' ὃν γινώσκονται.

Καὶ τὸ μὲν γνωστὸν κείμενον τῶν Ἀσιζῶν τῆς ὑψηλῆς Αὐλῆς ἐγράφη ἐν τῇ γαλλικῇ διαλέκτῳ τῶν χρόνων ἐκείνων ὑπὸ δύο γαλλοκυπριωτῶν νομοδιδασκάλων τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρί-

(1) γαλ. fonde, fondique, ἰταλ. fondaco, ἱσπαν. fundago, Ἡ λέξις προῆλθεν ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ fonduk, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πανδοχεῖον. Πρὸ τῶν Σταυροφορικῶν οἱ βυζαντινοὶ ἔλεγον φούνδακα τὴν βασιλικὴν ἀποθήκην τῶν σιτηρῶν καὶ φουνδακάριον τὸν ἐπιστάτην αὐτῆς (Ἀτταλειάτης σελ. 202, 203, 249)· ὡς δὲ τὸν φούνδακα οὕτω καὶ ἄλλας ἑλληνικὰς λέξεις διεφθαρμένας ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ Σύρων παρέλαβεν ὁ μεσαιωνικὸς ἑλληνισμὸς ὡς φουντούκια (ποντικὰ κάρυα) φαρίον (ἱππάριον) κλπ.

δος, Φιλίππου τοῦ Ναβαρραίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἰβελίνου, τὸ δὲ τῶν τῆς Βουργεσίας, καίπερ οὔτε ὄνομα συντάκτου οὔτε χρονολογίαν τινὰ φέρον, ὁμολογεῖται ὑπό τινων ὡς ἀρχαιότερον (1).

Συγκεχυμένας οὐχ ἧττον ἔχομεν εἰδήσεις καὶ περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ εἰσαγωγῆς τῶν Ἀσιζῶν· εἷς καὶ μόνος ἱστορικὸς ὁ Στέφανος Λουζινιάνος γράφει ὅτι ταύτας ἐκόμισεν εἰς τὴν νῆσον ὁ πρῶτος αὐτῆς ἡγεμὼν Γουΐδος ὁ Λουζινιάνος (1193) (2), ἀλλ' ἡ μαρτυρία συγγραφέως τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος καὶ διακρινομένου ἐπὶ φαντασιοκοπίᾳ ἀπορρίπτεται ὑπὸ πάντων διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι οὔτε ὁ Γουΐδος ἠδύνατο ἵνα φέρῃ εἰς Κύπρον τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις καταστραφέντας κώδικας, οὔτε ἂν συνέβαινέ τι παραπλήσιον ἠδύνατο ἵνα παρέλθῃ ἐν σιγῇ ὑπὸ τῶν Κυπρίων νομοδιδασκάλων.

Ἑτέρα παράδοσις ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ ἑνετοῦ ἐπιτομέως τῶν Εὐβοϊκῶν Ἀσιζῶν λέγει ὅτι οἱ Σταυροφόροι ἅμα γενόμενοι κύριοι Βυζαντίου (1204) ἔστειλαν πρεσβείαν εἰς Ἱεροσόλυμα αἰτούμενοι ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἀντίγραφον τῶν Ἀσιζῶν, καὶ ὅτι αὗται κομισθεῖσαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνεγνωρίσθησαν ὡς νόμος τοῦ λατινικοῦ κράτους· καὶ ἡ παράδοσις ὅμως αὕτη ἀπορρίπτεται, διότι οὔτε βασιλεὺς οὔτε πατριάρχης εὑρίσκετο ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὑποκειμένῃ τότε εἰς τοὺς Σαρακηνούς. Κατὰ τὸν ἑνετὸν Παῦλον Ραμνούσιον οὐχὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀλλ' εἰς Κύπρον πέμψας πρεσβείαν ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουΐνος Α' ἔλαβεν ἀντίγραφον τῶν Ἀσιζῶν (3)· δυστυχῶς ὅμως καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ ἱστορικοῦ τούτου τῆς πρώτης ἁλώσεως τοῦ Βυζαντίου ἀντιφάσκουσα πρὸς

(1) Ὁ κόμης Beugnot εἰκάζει ὅτι ἐγράφη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1173 καὶ 1180 (Les Assises dans la collection des Croisades, I, préf.).

(2) Corografia di Cipro, Bologna 1573, σελ. 41.

(3) De bello Costantinopolitano, 1584, III, σελ. 142.

ἄλλα ἱστορικὰ γεγονότα θεωρεῖται ὕποπτος· ὁ Buchon σιωπηλῶς ἀπορρίπτων αὐτὴν ἰσχυρίζεταί πως ὅτι αἱ Ἀσίζαι οὐ μόνον ἦσαν ἄγνωστοι ἐπὶ τοῦ προειρημένου Βαλδουΐνου, ἀλλὰ καὶ ὅτι μόλις κατ' ἀρχὴν ἐγένοντο γνωσταὶ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἑρρίκου συγκροτηθείσῃ περὶ τὸν Στρυμόνα τιμαριωτικῇ συνελεύσει (1).

Ἀλλ' ἕτερον οὐχ ἧττον πολύπλοκον ἀναφαίνεται ζήτημα, τὸ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Ἀσιζῶν ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀμφότερα τὰ χρονικὰ τοῦ Μωρέως μετὰ πολλῆς ποιητικῆς ἐλευθερίας ἀφηγούμενα τὸν ρωμαντικὸν γάμον τοῦ Γοδοφρέδου Β' Βιλλαρδουΐνου πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλεύοντος Ροβέρτου τοῦ Κουρτεναί, προσθέτουσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ συσκεφθεὶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ἠναγκάσθη ἵνα ἐπὶ τέλους ἀναγνωρίσῃ τὸν γάμον τοῦτον, καὶ προικίσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ διά τινων τιμαρίων ἐχορήγησε πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς τὸ προνόμιον τοῦ κόπτειν νομίσματα καὶ δικάζειν κατὰ τὰς Ἀσίζας (1218):

Καὶ ἀπαύτου γὰρ τοῦ ἔδωκεν ἐγγράφου τὰ συνήθια
τὰ ἐκράτει τότε ὁ βασιλεᾶς εἰς ὅλον του τὸ βασίλειον...
Πρὸς τὰ συνήθια τοῦ Μωραιῶς μὲ τοῦ θεοῦ τὸν φόβον
τὰ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ Ρομπέρτος
τοῦ μακαρίτου μου ἀδελφοῦ τοῦ πρίγκηπα Ντζεφρόε (2).

(1) « Sans doute au parlement de Ravennique, en 1210, on résolut à imiter les croisés de Syrie et d'appliquer les usages féodaux, mais ces usages n'étaient pas écrits, et il se conservaient par des précedents dans la mémoire des chevaliers appelés à prendre part aux cours de justice ». Nouvelles Recherches, I, 71 note.

(2) Χρονικὸν τοῦ Μωρέως στ. 1283-4, 6170. Livre de la Conqueste, 74-79.

Ἀλλὰ καὶ ἡ διήγησις αὕτη θεωρεῖται ὕποπτος, ὑπὸ δὲ τοῦ **Buchon** καθαρὰ μυθοπλαστία (1). Ὁ τελευταῖος οὗτος εἰκάζει ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ συνελεύσει τοῦ Ραβεννικοῦ (1210) ὁ αὐτοκράτωρ Ἐρρίκος παρέδοτο τὰς Ἀσίζας εἰς τὸν πρίγκηπα τῆς Πελοποννήσου, διότι ἀληθῶς θυγάτηρ τοῦ Ἐρρίκου τούτου καὶ οὐχὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ροβέρτου ἦν ἡ σύζυγος τοῦ Γοδοφρέδου Β' Βιλλαρδουΐνου περὶ ἧς τὰ χρονικὰ ἔπλασαν τοὺς τρυφεροὺς ἐκείνους μύθους.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, θετικῶς γινώσκομεν ὅτι ἐν ἔτει 1275 ἴσχυον αἱ Ἀσίζαι ἐν Πελοποννήσῳ· τὰ προμνημονευθέντα χρονικὰ διὰ μακρῶν ἐκτιθέμενα τὴν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἀναφυεῖσαν διένεξιν περὶ τοῦ τιμαρίου τῆς Ἀκόβης παρέχουσι σπουδαίας πληροφορίας περὶ τῆς ἐκδικάσεως τῆς τιμαριωτικῆς ταύτης ὑποθέσεως ἐνώπιον τῆς ἐν Ἀνδραβίδῃ συγκροτηθείσης κούρτης τοῦ πρίγκηπος, ἢ παρλαμᾶ (**parlement**) ὡς ἔλεγον τότε· ἐκ τῆς διαδικασίας δὲ ταύτης πληροφορούμεθα ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ δύο τῶν Ἀσιζῶν κώδικες, ἀλλ' εἷς καὶ μόνος ἤτοι αἱ Ἀσίζαι τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς εἰσήχθησαν ἐν Πελοποννήσῳ (2).

(1) « **Toute cette partie de la cronique est invention** ». **Buchon Nouvelles Recherches, I, 71 note.**

(2) Ἀγνοεῖται ὁποῖος ὁ κῶδιξ οὗτος, ὡς καὶ ἐάν ποτε ἐξελληνίσθη. Τὰ χρονικὰ τῆς Πελοποννήσου (στ. 6195. 6264-70) γράφοντα ὅτι ἐν τῇ διενέξει Ἀκόβης ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου ἡγεμὼν παραχωρεῖ τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἐξ Ἀπουλίας μισὲρ Λεονάρδον, ὅστις;

ἄνθρωπος ἦτον φρόνιμος, πολλὰ γραμματισμένος,

ὑποδεικνύουσι βεβαίως ὅτι ἡ κατανόησις τοῦ ἀπηρχαιωμένου κειμένου τῶν Ἀσιζῶν παρεῖχε πολλὰ πράγματα εἰς τὸν γαλλοπελοποννήσιον ἡγεμόνα. Οὐ μόνον σεβασμὸς πρὸς τὸ παλαιὸν κείμενον ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἔπεισε τοὺς Σταυροφόρους ὅπως μὴ ἐπιτρέψωσι τὴν ἐξελλήνισιν τῶν Ἀσιζῶν τῆς ὑψηλῆς Αὐλῆς, φοβούμενοι ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ὑπήκοοι ὑπὸ τίνας ὅρους διενεμήθησαν ὡς ποίμνια· οὕτω τοὐλάχιστον δύναται ὅπως ἐξη-

Ἀγνοεῖται ὁμοίως ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Σταυροφορικῆς ταύτης νομοθεσίας ἐν τῇ φραγκοκρατουμένῃ Εὐβοίᾳ, διότι καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο στηρίζεται εἰς συγκεχυμένας παραδόσεις. Καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν πιθανότητα ἐκ Πελοποννήσου (1) αἱ Ἀσίζαι μετήχθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ Εὔβοιαν, ἄγνωστον ὅμως πότε καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις· κατὰ σημείωμα ὅμως προτεταγμένον τῆς ἐνετικῆς μεταφράσεως ἐπιτομῆς τινος τοῦ πρώτου κώδικος πληροφορούμεθα ὅτι ἐν ἔτει 1421 ὁ ἐν Εὐβοίᾳ ἁρμοστὴς τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ἀκούσας τὴν γνώμην τοῦ περὶ αὐτὸν συμβουλίου ἀνέθετο εἰς δώδεκα Χαλκιδεῖς τιμαριούχους τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἰσχυουσῶν Ἀσιζῶν· οἱ ἐπίτροποι περισυνάξαντες τὰ διάφορα κείμενα καὶ ἀντιπαραβαλόντες ταῦτα πρὸς ἄλληλα ἐξέλεξαν τὰ ἀρχαιότερα καὶ αὐθεντικώτερα ἀποτελούμενα ἐξ ἄρθρων ἐν συνόλῳ 327. Ὁ δόγης παρεκλήθη ἵνα ἐπικυρώσῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ αὐτὰ ὡς νόμον, τρεῖς δὲ ἀλλεπάλληλοι πρεσβεῖαι ἐστάλησαν εἰς Ἑνετίαν ὅπως ἀπαιτήσωσιν ἐν ὀνόματι τῶν τιμαριούχων τὴν αἰτουμένην ἀναγνώρισιν. Ἡ ἐνετικὴ καγγελλαρία μελετήσασα καὶ ἐπεξεργασθεῖσα τοὺς νόμους τούτους, καὶ ἄλλα μὲν τῶν ἄρθρων ἀφαιρέσασα ὡς περιττά, ἄλλα δὲ κατὰ τὰς τότε περιστάσεις τροποποιήσασα ὑπέβαλεν εἰς τὸν δόγην τὴν ἐπικύρωσιν τῶν Εὐβοϊκῶν τούτων Ἀσιζῶν γεγραμμένων ἐν τῷ ἐνετικῷ ἰδιώματι καὶ ἀποτελουμένων ἐξ ἄρθρων 219· ὁ κῶδιξ οὗτος ἐπιτομὴ ὢν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἰσχυουσῶν ἀσιζῶν τῆς Ὑψηλῆς αὐλῆς,

γηθῇ ὁ λόγος δι' ὃν ἐν Κύπρῳ ἐξελληνίσθησαν μόνον αἱ Ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας· ἐν τῇ κατὰ τοῦ Ἐρρίκου Β' συνωμοσίᾳ τῶν τιμαριούχων (1306) ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγει πρὸς τοὺς ἀντιπάλους « ἀνοίγετε τὰ μάτια τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ρεβελιάσουν ». Μαχαιρᾶς, σελ. 76.

(1) Βλέπε τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 43 καταριθμουμένους τιμαριούχους τῆς Πελοποννήσου.

ἐγράφη ἐπὶ περγαμηνῆς καὶ ἐπικυρωθεὶς διὰ δουκικοῦ μολυβδοβούλλου ἐστάλη εἰς Εὔβοιαν πρὸς ἐφαρμογὴν (1443) (1).

Οἱ νεώτεροι τῶν ἀσιζῶν ἱστορικοὶ παραδέχονται, ὡς προερρέθη, ὅτι· ὁ μὲν πρῶτος κῶδιξ συνταχθεὶς περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τῶν γαλλοκυπριωτῶν νομοδιδασκάλων Ἰωάννου τοῦ Ἰβελίνου καὶ Φιλίππου τοῦ Ναβαρραίου καὶ πολυειδῶς ὕστερον ἐπεξεργασθεὶς μόλις τῷ 1369 ἀνεγνωρίσθη ὡς νόμος τοῦ κράτους (2), ὁ δὲ δεύτερος, ἤτοι ὁ τῆς Βουργεσίας θεωρητέος ὡς πολὺ ἀρχαιότερος (3).

Ὁ κ. Giraud παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ κώδικι (ἄρθ. μβ') μνημονευομένη Κύπρος ὡς σημεῖον κατάπλου καὶ οὐχὶ ἀπόπλου τῶν ἐμπορευομένων ὑποδεικνύει ὅτι αἱ ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας οὐδὲν ἐγράφησαν ἐν τῇ νήσῳ· ἂν ὅμως συνετάχθησαν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔπρεπεν ἀναμφιβόλως ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν ἀπαράλλακτοι, ἢ τοὐλάχιστον ἄνευ οὐσιωδῶν διαφορῶν ἐν ὅλοις τοῖς λατινικοῖς βασιλείοις τῆς Ἀνατολῆς. Δυστυχῶς ὅμως τοῦτο οὐδόλως ἐπικυροῖ ἡ πρὸ μικροῦ ἀνακαλυφθεῖσα ἀρμενικὴ μετάφρασις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Ἀντιοχείας, αἵτινες ἐπὶ μᾶλλον περιπλέκουσι τὸ τοσοῦτον πολύπλοκον ζήτημα· γραφεῖσαι ἀκριβῶς ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ Ἰβελῖνος ἐπεξειργάσθη τὰς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένας ἀσίζας τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς (4) αἱ Ἀρμενικαί, οὔτε πρὸς ταύτας, οὔτε πρὸς τὰς πολὺ ἀρχαιοτέρας ἀσίζας τῆς Βουργεσίας συμφωνοῦσιν.

(1) Canciani Leges Barbarorum V, καὶ Buchon Nouvelles Recherches, I, 112.

(2) Ἐν τῇ τιμαριωτικῇ συνελεύσει τῇ συγκροτηθείσῃ ἐν Λευκωσίᾳ ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Πέτρου Α'.

(3) Συμφωνῶν τῷ Beugnot καὶ ὁ κ. Monnier λέγει ὅτι ἐγράφη ἐπὶ τῶν βασιλέων Ἀμαλρίκου καὶ Βαλδουίνου Δ', ἤτοι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1173 καὶ 1188.

(4) Ὁ μὲν Ἰβελῖνος ἔγραψε τὰς Ἀσίζας ἐν ἔτει 1255, ὁ δὲ Σεμβὰδ μετέφρασε τὰς Ἀντιοχικὰς τὸ 1265.

Ὁ μεταφραστὴς Σεμβὰδ ρητῶς λέγει ὅτι μετέφρασε τὰς ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Ἀντιοχείας ἰσχυούσας ἀσίζας πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τῷ Κιλικικῷ Ταύρῳ μικρᾶς αὐτοῦ ἡγεμονίας Παπερών· ἀγνοεῖται τὸ γαλλικὸν κείμενον τοῦ Ἀντιοχικοῦ κώδικος, ἡ ἀρμενικὴ ὅμως μετάφρασις συγχωνεύει ἀμφοτέρας τὰς Ἀσίζας ἐν 39 ὅλοις κεφαλαίοις, ἐξ ὧν 17 μὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐλήν, τὰ δὲ ἕτερα 12 εἰς τὴν τῆς Βουργεσίας. Ἡ πενιχρότης τοῦ κειμένου, ἡ ἀσυμφωνία τῶν ἄρθρων τούτων πρὸς τὰ γνωστὰ τῶν Κυπριακῶν ἀσιζῶν γεννῶσι τὸν ἐνδοιασμὸν μὴ ἡ Σταυροφορικὴ νομοθεσία οὐδὲν ἦν ὁμόρρυθμος, ἀντιπροσωπεύουσα τὰ κατὰ τόπους ἄγραφα νόμιμα τῆς Ἀνατολῆς· τὴν τελευταίαν δὲ εἰκασίαν ὑποστηρίζει πως καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Σεμβὰδ ὁμολογία ὅτι οἱ ἄλλοι ἐν Κιλικίᾳ ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ εἶχον ἰδίας ἀγράφους ἀσίζας.

Αἱ ἀρμενικαὶ ἀσίζαι ἄρχονται διὰ τῶν περὶ γάμου διατάξεων, αἵτινες εὕρηνται μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι καὶ ἐν πολλοῖς διαφέρουσαι ἐν τοῖς 151-172 ἄρθροις τῶν Κυπριακῶν ἀσιζῶν. Τὸ XII ἄρθρον τῶν πρώτων ἀτελῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ 28-29 τῶν δευτέρων. Οὐ μόνον δὲ ὕφος ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν διατάξεων οὐσία πολὺ διαφέρει ἐν τοῖς συγκρινομένοις κειμένοις· τὸ ἀρμενικὸν ἄρθρον XIII ἀντιστιχεῖ μὲν πρὸς τὸ λα'. Κυπριακόν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ πρῶτον τάσσει προθεσμίαν πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπαρέσκοντος ζώου μίαν καὶ μόνην ἡμέραν, τὸ δεύτερον ὁρίζει ἓν ἔτος καί μίαν ἡμέραν· ἐν ᾧ ἡ XIX διάταξις τιμωρεῖ τοὺς παραβάτας τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων καὶ τοὺς νοθευτὰς τῶν σταθμῶν διὰ προστίμου 36 σολδίων, αἱ ἀντίστιχοι Κυπριακαὶ 283-84 ὁρίζουσι σολδία 67 καὶ ἥμισυ (1).

(1) Assises d'Antioche reproduites en français et publiées par la société Mekhithariste (le père Léon Alishan). Venise 1876.

Αἱ τοσοῦτον συγκεχυμέναι αὗται παραδόσεις καὶ ἡ σιωπὴ τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων ἱστορικῶν τῶν Σταυροφοριῶν περὶ γεγονότος τοσοῦτον σημαντικοῦ (1) ἐνέβαλον εἰς πολλοὺς τὴν εὔλογον ὑπόνοιαν ὅτι αἱ 'Ασίζαι οὐδὲν συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Γοδοφρέδου Βουΐλλών (2), ἀλλ' εἰσιν ἔργον τῶν μεταγενεστέρων βασιλέων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κωδικοποιηθεῖσαι τὸ πρῶτον ἐν Κύπρῳ περὶ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα καὶ διαδοχικῶς ἐπαυξηθεῖσαι καὶ τροποποιηθεῖσαι, διότι μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Πέτρου Β' (1369) μνημονεύονται τοιαῦται ἐπεξεργασίαι τῶν 'Ασιζῶν. Πιθανωτέραν δὲ τῶν ἄλλων θεωρῶ τὴν εἰκασίαν τοῦ κ. Paulin Paris ἰσχυριζομένου ὅτι τὰ εἰς Γοδοφρέδον ἀποδιδόμενα 'Αγιοταφιτικὰ Γράμματα οὐδὲν ἦσαν αἱ 'Ασίζαι, ἀλλ' ἁπλᾶ τιμαριωτικὰ κτηματολόγια (3)· πρὸς τοῦτο δὲ πείθουσι καὶ τὰ ἑξῆς:

1. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν γνωστῶν τῆς Κύπρου χρονογράφων Λεόντιος ὁ Μαχαιρᾶς διακρίνει τὰ 'Αγιοταφιτικὰ Γράμματα ἀπὸ τῶν 'Ασιζῶν, ἀποκαλῶν τὰ μὲν πρῶτα ἁπλῶς Γράμματα, ἀληθῆ δὲ συντάκτην τῶν 'Ασιζῶν θεωρῶν τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου Οὗγον τὸν Α' (1205-1218)· ὁ αὐτὸς δὲ χρονογράφος ἀφηγούμενος τὰς πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν διενέξεις τοῦ

(1) 'Αξιοσημείωτος ἰδίως εἶναι ἡ περὶ 'Ασιζῶν σιωπὴ τοῦ διασήμου Κυπρίου ἱστοριογράφου Florio Bustronio, ὅστις οὐ μόνον εἶχεν ὑπ' ὄψιν πολλοὺς παλαιοὺς καὶ νῦν ἀγνοουμένους χρονογράφους, ἀλλὰ καὶ ὡς γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τῶν 'Ενετῶν ὀνομασθείσης ἐπιτροπῆς (1531) πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ μετάφρασιν τῶν 'Ασιζῶν ἐγίνωσκε τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς νήσου ἔγγραφα ὡς καὶ πάντας τοὺς τότε σωζομένους κώδικας τῶν 'Ασιζῶν.

(2) « J ai souvent douté de l' existence de cet original déposé dans le Saint-Sépulcre, qui pourrait avoir été inventé pour sanctifier les coutumes traditionnelles des Français dans la Palestine ». Gibbon histoire de l' empire Romain II, σελ. 673 ἐκδ. Buchon.

(3) Journal des Savants 1841, σελ. 291-309.

Πέτρου Α΄ (1358) παριστᾷ τοὺς μὲν Κυπρίους ἀπεσταλμένους λέγοντας « ἀφέντη, νὰ ξεύρῃ ἡ ἁγιωσύνη σου ὅτι οἱ γονεῖς μας δὲν ἀφῆκα τὰ σπίτιά τους καὶ τοὺς συγγενάδες τους καὶ κληρονομιαῖς τους πᾶ νὰ ἀπληκέψουν εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν (τὴν Κύπρον) ὥς που καὶ ἐποῖκαν στοιχήματα καὶ ἀσίζαις νὰ ἦναι θαρρούμενοι », τὸν δὲ πάπαν περιφρονοῦντά πως τὰς Ἀσίζας « ἴντα δύναμιν ἔχουν ἡ Ἀσίζαις σας νὰ πᾶν κατὰ προσῶπα τῶν στοιχημάτων, καταλύουν τοὺς νόμους! » (1).

2. Καὶ ἐν Πελοποννήσῳ πρῶτον ἔργον τῶν κατακτητῶν ἦν ἡ εἰς τιμάρια διανομὴ τῆς χώρας καὶ ἡ ἐν ἰδίῳ κτηματολογίῳ (ρητζίστρον) ἐγγραφὴ αὐτῶν (2), μόλις δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1210 ἢ 1218 αἱ Ἀσίζαι ἐδόθησαν εἰς τὸν Βιλλαρδουῖνον ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ αὐτοκρατόρων. Ἂν δὲ πιστεύσωμεν τὸν Ραμνούσιον λέγοντα ὅτι ὁ Βχλδουῖνος Α΄ ἐζήτησε τὰς Ἀσίζας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου, βεβαίως ὁ βασιλεὺς οὗτος ἦν ὁ Οὖγος Α΄ εἰς ὃν ὁ Μαχαιρᾶς ἀποδίδει τὴν σύνταξιν αὐτῶν.

Γ

Ἀλλ' ἀφοῦ τοσαύτας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐλόγους εἰκασίας προέτειναν οἱ διάφοροι τῶν Ἀσιζῶν ἐκδόται, δυνάμεθα ἵνα καὶ ἡμεῖς προβάλλωμεν τοιαύτας ἀφιέμενοι τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀπροκατάληπτον κρίσιν τῶν εἰδικῶς μελετησάντων τὴν σταυροφορικὴν ταύτην νομοθεσίαν.

Ὡς πάντες ὁμολογοῦσιν οὐ μόνον ἐν καιρῷ τῆς ἱδρύσεως τῶν λατινικῶν ἡγεμονιῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολλὰς μετὰ ταῦτα

(1) Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Β΄ σελ. 78, 65-66, 97.
(2) Χρονικὸν Μωρέως στ. 637, 641. Livre de la Conqueste, σελ. 56.

ἑκατονταετηρίδας ἡ ἑσπερία Εὐρώπη ἠγνόει τί ἐστὶ κῶδιξ νόμων· ἐξ ἐναντίας δὲ οἱ Σταυροφόροι εὗρον καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἰσχύον τὸ γραικορρωμαϊκὸν δίκαιον· συγχρόνως δὲ γινώσκομεν ὅτι παρὰ τὴν ἐπίσημον νομοθεσίαν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν βυζαντινῶν ἐπαρχιῶν ἐπεκράτουν καὶ παλαιά τινα νόμιμα, γραπτά τε καὶ ἄγραφα, ἄγνωστα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμῖν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ Κύπρου ὁ λόγος, ἀναφέρομεν ὅτι ἐπ' αὐτῆς τῆς φραγκοκρατίας παρὰ τὰς Ἀσίζας ἴσχυεν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄλλο ἄσχετον πρὸς ταύτας δίκαιον καὶ καθ' ὃ οὐχὶ Φράγκοι δικασταὶ ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἕλλην ἐπίσκοπος Ἀρσινόης ἐρρύθμιζε τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων διενέξεις· εἰς τὸ Κυπριακὸν τοῦτο δίκαιον εἰλημμένον ἐκ τοῦ Προχείρου, τῆς Συνόψεως καὶ ἄλλων βυζαντινῶν συλλογῶν ἐπισυνάπτονται καὶ περίεργοι τύποι τῆς ἐπισκοπικῆς διαδικασίας τῶν ὁποίων παραδόξως εὑρίσκομεν πιστὰς ἀπομιμήσεις εἰς νεώτερα παραρτήματα τῶν Ἀσιζῶν, ἤτοι ἐν τῷ **livre du Plédéant** συντεταγμένῳ περὶ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα (1).

Εἰς τοὺς Κυπριακοὺς τούτους τύπους συνεχῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑποχρέωσις ὅπως ὁ μὲν ἐγκαλῶν ὑποβάλλῃ λεπτομερῆ λίβελλον περὶ τῆς ἐγκλήσεως, ὁ δὲ ἐγκαλούμενος λαμβάνων ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀπολογῆται ἐγγράφως, καὶ πάλιν ὁ πρῶτος ἀντιγράφῃ καὶ ὁ δεύτερος ἀντιτείνῃ. Ὁ πολύπλοκος οὗτος τύπος παραδόξως ἀπαντᾷ ἐν περιεργοτάτῳ ἀποσπάσματι τῆς Αἰγυπτιακῆς νομοθεσίας διασωθέντι παρὰ Διοδώρῳ· τὸ παραδοξότερον δὲ ὅτι ἐν τῇ ὑπὸ Σικελιώτου τοσοῦτον ἐπιτετμημένῃ ὀκταβίβλῳ τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων πλὴν τῶν περὶ λιβέλλων τύπων ἀπαντῶσι καὶ ἄλλαι κοιναὶ πρὸς αὐτὰς τὰς Ἀσίζας διατάξεις, ἤτοι ὁ διορισμὸς τοῦ ἀρχιδικαστοῦ προϊστα-

(1) **Βλέπε κεφάλιον 38 « Coument. l'on ce doit clamer »· παραβλ. καὶ Régles pour meurtre, ἐν ἐκδόσει Faucher tom. I, 2.e partie σελ. 246, 325.**

μένου τῶν ἐνόρκων συνέδρων, ἡ τιμωρία τῶν κιβδηλευόντων τὰς δημοσίας σφραγῖδας, τὰ μέτρα καὶ σταθμά. Ἡ ὁμοιότης αὕτη, ἂν οὐδὲν προῆλθεν ἐκ τυχαίας συγκυρίας, παρέχει τὴν εὔλογον εἰκασίαν μὴ τὰ τοσοῦτον ἀτελῶς γινωσκόμενα Αἰγυπτιακὰ νόμιμα διασωθέντα ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Κύπρῳ μέχρι τῶν Σταυροφοριῶν ἐχρησίμευσαν ὡς ἡ θεμελιώδης βάσις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας· τὴν δὲ εἰκασίαν ἐπὶ μᾶλλον ἐνισχύει τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὸς ὁ Γοδοφρέδος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς λαοὺς τούτους ἵνα κυβερνῶνται κατὰ τὰ ἴδια νόμιμα.

Ἡ παρὰ Διοδώρῳ ἀνάλυσις τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων ἔχει οὕτω·

» Περὶ δὲ τὰς κρίσεις οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐποιοῦντο σπουδήν, ἡγούμενοι τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποφάσεις μεγίστην ῥοπὴν τῷ κοινῷ βίῳ φέρειν πρὸς ἀμφότερα . . . διόπερ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἀποδεικνύντες δικαστὰς κοινοὺς οὐκ ἀπετύγχανον τῆς προαιρέσεως· ἐξ Ἡλίου γὰρ πόλεως καὶ Θηβῶν καὶ Μέμφεως δέκα δικαστὰς ἐξ ἑκάστης προέκρινον· καὶ τοῦτο τὸ συνέδριον οὐκ ἐδόκει λείπεσθαι τῶν Ἀθήνησιν Ἀρεοπαγιτῶν ἢ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις γερόντων· ἐπεὶ δὲ συνέλθοιεν οἱ τριάκοντα, ἐπέκρινον ἐξ ἑαυτῶν ἕνα τὸν ἄριστον, καὶ τοῦτον μὲν ἀρχιδικαστὴν καθίσταντο (1), εἰς δὲ τὸν τούτου τόπον ἀπέστελλεν ἡ πόλις ἕτερον δικαστήν· συντάξεις δὲ τῶν ἀναγκαίων παρὰ τοῦ βασιλέως τοῖς μὲν δικασταῖς ἱκαναὶ πρὸς διατροφὴν ἐχορηγοῦντο, τῷ δὲ ἀρχιδικαστῇ πολλαπλάσιοι· ἐφόρει δὲ οὗτος περὶ τὸν τράχηλον ἐκ χρυ-

(1) Περὶ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ καὶ τῶν Αἰγυπτίων δικολόγων ὅρα Revue Archéologique 1851, σελ. 467, 473.

Ὁ βισκούντης ἀντιστιχῶν τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιδικαστῇ ἐξελέγετο ὑπὸ τοῦ βασιλέως « μὲ τὴν βουλὴν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας » καὶ ὤφειλε διακρίνεσθαι ἐπὶ φιλαληθείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ (βλέπε τὰ ἄρθρα α—ζ τῶν Ἀσιζῶν).

σῆς ἀλύσεως ἠρτημένον ζῴδιον τῶν πολυτελῶν λίθων, ὃ προσηγόρευον ἀλήθειαν· τῶν δ' ἀμφισβητήσεων ἤρχοντο ἐπειδὴ τὴν τῆς ἀληθείας εἰκόνα ὁ ἀρχιδικαστὴς προσθοῖτο (1)· τῶν δὲ πάντων νόμων ἐν βιβλίοις ὀκτὼ γεγραμμένων, καὶ τούτων παρακειμένων τοῖς δικασταῖς, ἔθος ἦν τὸν μὲν κατήγορον γράψαι καθ' ἓν ὧν ἐνεκάλει καὶ πῶς γέγονε καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδικήματος ἢ τῆς βλάβης, τὸν ἀπολογούμενον δὲ λαβόντα τὸ χρηματισθὲν ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἀντιγράψαι πρὸς ἕκαστον ὡς οὐκ ἔπραξεν ἢ πράξας οὐκ ἠδίκησεν ἢ ἀδικήσας ἐλάττονος ζημίας ἄξιός ἐστι τυχεῖν· ἔπειτα νόμιμον ἦν τὸν κατήγορον ἀντιγράψαι καὶ πάλιν τὸν ἀπολογούμενον ἀντιθεῖναι (2)· ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἀντιδίκων τὰ γεγραμμένα δὶς τοῖς δικασταῖς δόντων, τὸ τηνικαῦτα ἔδει τοὺς μὲν τριάκοντα τὰς γνώμας ἐν ἀλλήλοις ἀποφαίνεσθαι, τὸν ἀρχιδικαστὴν δὲ τὸ ζῴδιον τῆς ἀληθείας προστίθεσθαι τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἀμφισβητήσεων· τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τὰς κρίσεις πάσας συντελεῖν τοὺς Αἰγυπτίους, νομίζοντας ἐκ μὲν τοῦ λέγειν τοὺς συνηγόρους πολλὰ τοῖς δικαίοις ἐπισκοτίσειν· καὶ γὰρ τὰς τέχνας τῶν ῥητόρων καὶ τὴν τῆς ὑποκρίσεως γοητείαν καὶ τὰ τῶν κινδυνευόντων δάκρυα πολλοὺς προτρέπεσθαι παρορᾶν τὸ τῶν νόμων ἀπότομον καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀκρίβειαν . . . .

» Ἐπεὶ δὲ τῆς νομοθεσίας ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοίκειον εἶναι τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας νομίζομεν ἐκθέσθαι τῶν νόμων ὅσοι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις παλαιότητι διήνεγκαν ἢ παρηλλαγμένην τάξιν ἔσχον ἢ τὸ σύνολον ὠφέλειαν τοῖς φιλαναγνωστοῦσι δύνανται παρασχέσθαι· πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τῶν ἐπιόρκων θάνατος ἦν παρ' αὐτοῖς τὸ πρόστιμον, ὡς δύο τὰ μέγιστα ποιούν-

(1) Ἀντὶ τοῦ ζῳδίου τῆς ἀληθείας ἐν τῷ δικαστηρίῳ τοῦ βισκούντη προετίθεντο τὰ Εὐαγγέλια.

(2) Παράβαλλε τοὺς ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευομένους λιβέλλους σελ. 515, 530, 543, 557, 571.

των ἀνομήματα, θεούς τε ἀσεβούντων καὶ τὴν μεγίστην τῶν παρ' ἀνθρώποις πίστιν ἀνατρεπόντων· ἔπειτα εἴ τις ἐν ὁδῷ κατὰ τὴν χώραν ἰδὼν φονευόμενον ἄνθρωπον ἢ τὸ καθόλου βίαιόν τι πάσχοντα μὴ ρύσαιτο δυνατὸς ὢν θανάτῳ περιπεσεῖν ὤφειλε· εἰ δὲ πρὸς ἀλήθειαν διὰ τὸ ἀδύνατον μὴ κατισχύσαι βοηθῆσαι, μηνῦσαί γε πάντως ὤφειλε τοὺς λῃστὰς καὶ ἐπεξιέναι τὴν παρανομίαν· τὸν δὲ ταῦτα μὴ πράξαντα κατὰ τὸν νόμον ἔδει μαστιγοῦσθαι τεταγμένας πληγὰς καὶ πάσης εἴργεσθαι τροφῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· οἱ δὲ ψευδῶς τινων κατηγορήσαντες ὤφειλον τοῦτο παθεῖν ὃ τοῖς συκοφαντηθεῖσιν ἐτέτακτο πρόστιμον, εἴπερ ἔτυχον καταδικασθέντες . . . . εἰ δέ τις ἑκουσίως ἀποκτείναι τὸν ἐλεύθερον ἢ τὸν δοῦλον, ἀποθνήσκειν τοῦτον οἱ νόμοι προσέταττον (1), ἅμα μὲν βουλόμενοι μὴ ταῖς διαφοραῖς τῆς τύχης, ἀλλὰ ταῖς τῶν πράξεων ἐπιβολαῖς εἴργεσθαι πάντας ὑπὸ τῶν φαύλων, ἅμα δὲ διὰ τῆς τῶν δούλων φροντίδος ἐθίζοντες τοὺς ἀνθρώπους πολὺ μᾶλλον εἰς τοὺς ἐλευθέρους μηδὲν ὅλως ἐξαμαρτάνειν· καὶ κατὰ μὲν τῶν γονέων τῶν ἀποκτεινάντων τὰ τέκνα θάνατον μὲν οὐχ ὥρισαν, ἡμέρας δὲ τρεῖς καὶ νύκτας ἴσας συνεχῶς ἦν ἀναγκαῖον περιειληφότας τὸν νεκρὸν ὑπομένειν φυλακῆς παρεδρευούσης δημοσίας . . . . καὶ τῶν μὲν τὰ ἀπόρρητα τοῖς πολεμίοις ἀπαγγειλάντων ἐπέταττεν ὁ νόμος ἐκτέμνεσθαι τὴν γλῶτταν, τῶν δὲ τὸ νόμισμα παρακοπτόντων ἢ μέτρα καὶ σταθμὰ παραποιούντων ἢ παραγλυφόντων τὰς σφραγῖδας (2), ἔτι δὲ τῶν γραμματέων τῶν ψευδεῖς χρηματισμοὺς γραφόντων ἢ ἀφαιρούντων τι τῶν ἐγγεγραμμένων (3), καὶ τῶν τὰς ψευδεῖς συγγραφὰς ἐπιφερόντων, ἀμφοτέρας ἐκέλευσεν ἀποκόπτεσθαι τὰς χεῖρας, ὅπως οἷς ἕκαστος μέρεσι τοῦ σώματος παρενόμησεν, εἰς ταῦτα κολαζόμε-

(1) Ἄρθρον σνέ, σελ. 211, 463.

(2) ἄρθρα σογ, σοε, σπδ, σελ. 227, 229, 232.

(3) ἄρθρον σοδ, 238.

νος αὐτὸς μὲν μέχρι τελευτῆς ἀνίατον ἔχῃ τὴν συμφοράν, τοὺς δ' ἄλλους διὰ τῆς ἰδίας τιμωρίας νουθετῶν ἀποτρέπῃ τῶν ὁμοίων τι πράττειν· τοῦ μὲν γὰρ βιασαμένου γυναῖκα ἐλευθέραν προσέταξαν ἀποκόπτεσθαι τὰ αἰδοῖα (1), νομίσαντες τὸν τοιοῦτον μιᾷ πράξει παρανόμῳ τρία τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐνηργηκέναι, τὴν ὕβριν καὶ τὴν φθορὰν καὶ τὴν τῶν τέκνων σύγχυσιν· εἰ δέ τις πείσας μοιχεύσαι, τὸν μὲν ἄνδρα ῥάβδοις χιλίας πληγὰς λαμβάνειν ἐκέλευον, τῆς δὲ γυναικὸς τὴν ῥῖνα κολοβοῦσθαι, ὑπολαμβάνοντες δεῖν τῆς πρὸς ἀσυγχώρητον ἀκρασίαν καλλωπιζομένης ἀφαιρεθῆναι τὰ μάλιστα κοσμοῦντα τὴν εὐπρέπειαν.

« Τοὺς δὲ περὶ τῶν συμβολαίων νόμους Βοχχόριδος εἶναί φασι· προστάττουσι δὲ τοὺς μὲν ἀσύγγραφα δανεισαμένους, ἂν μὴ φάσκωσιν ὀφείλειν, ὀμόσαντας ἀπολύεσθαι τοῦ δανείου (2)... τοὺς δὲ μετὰ συγγραφῆς δανείσαντας ἐκώλυε διὰ τοῦ τόκου τὸ κεφάλαιον πλέον ποιεῖν ἢ διπλάσιον· τῶν δὲ ἀφειλόντων τὴν ἔκπραξιν τῶν δανείων ἐκ τῆς οὐσίας μόνον ἐποιήσατο, τὸ δὲ σῶμα κατ' οὐδένα τρόπον εἴασεν ὑπάρχειν ἀγώγιμον ... (3).

Ἐκ τῶν παρ' Ἄννῃ τῇ Κομνηνῇ ἱστορουμένων περὶ τῆς ἀνταρσίας τῆς Κύπρου δυνατὸν ἵνα εἰκάσωμεν ὅτι ἡ νῆσος εἶχεν ἴδιον κριτὴν καὶ ἐξισωτὴν ἀκριβῶς ἀντιστιχοῦντα πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων δικολόγους τῶν Αἰγυπτιακῶν νομῶν, διότι καὶ ἐκεῖνοι περιεβάλλοντο τὸ διπλοῦν τοῦτο ἀξίωμα, ἤτοι ἐδίκαζον τὰς διαφορὰς καὶ εἰσέπραττον τοὺς βασιλικοὺς φόρους (4). Ἀγνοοῦνται αἱ προκαλέσασαι τὴν κατὰ τοῦ Ἀλεξίου

(1) ἄρθρον ρκζ, σελ. 97, ρκδ, 346.

(2) ἄρθρον, νβ, σελ. 54.

(3) Διοδώρου, Ι, κεφ. 75-79. παράβαλλε δὲ καὶ τὰ αὐτόθι λεγόμενα περὶ κλοπιμαίων πρὸς τὸ ἄρθρον σλγ.

(4) Πτολεμαϊκὴ ἀπόφασις προλογίζει οὕτω « Ἐφ' Ἡρακλείδου τῶν ἀρχισωματοφυλάκων καὶ ἐπιστάτου τοῦ Περιθήβας καὶ ἐπὶ τῶνπροσό-

Κομνηνοῦ ἐπανάστασιν τῶν Κυπρίων, οὐδόλως ὅμως ἀπίθανον ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι ἡ καταπάτησις τῶν παλαιῶν νομίμων ἠνάγκασε τοὺς νησιώτας ὅπως λάβωσι τὰ ὅπλα, ἀφοῦ πρῶτον ἔργον τῆς συμφιλιώσεως τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τοὺς ἀντάρτας ἦν ὁ διορισμὸς κριτοῦ καὶ ἐξισωτοῦ, κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα Κυπρίου τὴν πατρίδα (1). Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν οἱ Κύπριοι, ἐγίνωσκον τὸν λεγόμενον βισκούντην, τοῦ ὁποίου τὰ καθήκοντα ἀκριβῶς ἀντιστιχοῦσι πρὸς τὸν βυζαντινὸν τοῦτον κριτὴν καὶ ἐξισωτήν (2).

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀνταρσίας ταύτης ἡ Ἄννα ἀναφέρει καὶ περίεργόν τι ἐπεισόδιον ἀπαντῶν ἐν ταῖς Ἀσίζαις ὡς ἰδιάζον νόμιμον· λέγει δηλαδὴ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς πληροφορηθεὶς ἐκ στρατιώτου τὸ αἴτιον τῶν ἀλλεπαλλήλων νικῶν τοῦ ἐμίρου Τζακᾶ συνιστάμενον εἰς τὴν ἀκατάλληλον τῶν ἐχθροπραξιῶν ὥραν, ἔγραψεν εἰς τὸν στρατηγὸν Δούκαν ὅπως ἀντὶ τῆς πρωΐας ὅτε αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσέβαλλον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαχομένων στρατιωτῶν αὐτοῦ ἐκλέξῃ τὴν μεσημβρίαν «ἵνα μὴ τῷ Τζακᾷ καὶ τῷ ἡλίῳ ἀντιμάχεται». Τοῦτο δὲ ῥητῶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἀσιζῶν διατάσσεται ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν προμάχων «νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὸν κάμπον ἴσα ὁποῦ τὸ ἥμισον τῆς

δων τοῦ νομοῦ, συμπαρόντων κλπ. Papyri Graeci Taurinenses ed. Am. Peyron, 1826, σελ. 24. Πρὸ τῶν Πτολεμαίων τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τῶν προσόδων ἢ ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοὶ ἐξισωτοῦ ἦν ἀνεξάρτητον τοῦ δικαστικοῦ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸν νομάρχην (βλ. Διόδωρον, 1, 54) καὶ Peyron, σελ. 59. παράβαλλε καὶ Papyrus du Louvre, σελ. 276, 813, 218, 373.

(1) «Κριτὴν μὲν οὖν τηνικαῦτα καὶ ἐξισωτὴν τὸν Καλλιππάριον προὐβάλλετο· ἀνὴρ δὲ οὗτος τῶν ἐπισήμων, μαρτυρίαν δὲ πολλὴν δικαιοπραγίας τε καὶ ἀφιλοχρηματίας καὶ ταπεινοφροσύνης συνεπαγόμενος»· ἐκδ. Παρισίων, σελ. 250.

(2) « Cet officier (ὁ βισκούντης) était le delegué et le representant du souverain et du seigneur; il administrait la justice, percevait les impôts, veillait à la sûreté publique ». Beugnot, les Assises I, préf.

ἡμέρας ἔνι ὁ ἥλιος, τὸν ἕνα κατὰ πρόσωπα τοῦ ἑτέρου ἵνα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ μηδὲν κωλύῃ τὸν ἕνα πλεῖον τοῦ ἄλλου (1).

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον γεγονὸς ἐνισχύει τὴν εἰκασίαν περὶ τῆς στενῆς σχέσεως τῶν Ἀσιζῶν πρὸς τὰ Αἰγυπτιακὰ νόμιμα. Ὁ ἀρχαιότερος κῶδιξ τοῦ παλαιογαλλικοῦ κειμένου φέρει ἔν τισι κεφαλαίοις λατινικήν τινα εἰσαγωγὴν οὐδὲν ἕτερον οὖσαν ἢ ἁπλῆ σύνοψις καὶ βασιλικὴ ἐπικύρωσις τοῦ ἑπομένου ἄρθρου. Τὸ λατινικὸν τοῦτο κείμενον ἡ μὲν νεωτέρα γαλλικὴ καὶ ἐνετικὴ σύνταξις ἐξοβελίζει ἄνευ τινὸς μνείας, τὰ δὲ Κυπριακὰ κείμενα ὁμοίως παραλείποντα φέρουσιν ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ τὴν ἑξῆς περίεργον εἰδοποίησιν. «Ἔνι λατίνικον κατὰ τοὺς νόμους τοὺς βασιλικοὺς (σελ. 87). — Τοῦτο ἔνι ἀπού τοὺς νόμους τοὺς βασιλικοὺς καὶ ξηγᾶται ἀλατίνικα (172) — δηλοῖ λατίνικα κατὰ τοὺς πολιτικοὺς καὶ καθαρίζει το καθὰ κάτω δηλοῖ (281) — αὐτοῦ λέγει τὸν ἐμπρόλογον λατίνικα νόμιμα (309) — αὐτὸς ὁ ἐμπρόλογος ἔνι νόμιμος γραμματικὸς (319) ».

Ἐκ πρώτης ἐπόψεως ἠδύνατο ἵνα ὑποτεθῇ ὅτι βασιλικοὺς καὶ πολιτικοὺς νόμους ἐννοοῦσι τὰ Κυπριακὰ κείμενα τὴν γνωστὴν Βυζαντινὴν συλλογήν· ἀντιπαράθεσις ὅμως αὐτῶν πρὸς τὰ Βασιλικὰ ἀποδεικνύει ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις, ὥστε δέον ἵνα εὑρεθῇ πιθανωτέρα τις ἐξήγησις τοῦ ζητήματος, τοιαύτην δὲ παραδόξως χορηγεῖ ἡ Αἰγυπτιακὴ νομοθεσία.

Οἱ Πτολεμαϊκοὶ πάπυροι καλῶς διακρίνουσι τοὺς παλαιοὺς καὶ ὑπὸ τοῦ Διοδώρου ἀναλυομένους νόμους τῶν Αἰγυπτίων ἀπὸ τῶν εἰσαχθέντων διὰ τῆς Μακεδονικῆς καταχτήσεως, ἀποκαλοῦντες τοὺς μὲν πρώτους « νόμους τῆς χώρας (2) », τοὺς δὲ δευτέρους « πολιτικοὺς νόμους (3) ».

(1) σελ. 467 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) Peyron Papyri Taurinenses I, 32, 38, 115.

(3) Peyron, 164 — Papyrus du Louvre, 353 — Robiou, mémoire sur l'economie politique de l'Egypte, σελ. 240.

Οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῆς Αἰγύπτου ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βασιλικὰ

Ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ἵνα δεχθῶμεν ὅτι ἡ αὐτὴ διάκρισις ἐπεκράτησε καὶ ἐν Κύπρῳ, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν τὰς αὐτὰς λέξεις τὰς διακρινούσας τὰς δύο τῆς Αἰγύπτου νομοθεσίας· διότι ἐν ᾧ συνήθως τὰ Κυπριακὰ κείμενα ἀποκαλοῦσι τὰς Ἀσίζας τῆς Βουργεσίας « ἀσίζας τῆς χώρας (σελ. 292) ἢ ἁπλῶς νόμους (σελ. 58), ὀνομάζουσι τὰς βασιλικὰς ἐπικυρώσεις ἢ ἑρμηνείας ὡς προερρέθη νόμους βασιλικοὺς ἢ πολιτικούς.

Εἰπὼν ὅτι διὰ τῶν ἐν ταῖς Ἀσίζαις μνημονευομένων Βασιλικῶν καὶ Πολιτικῶν νόμων οὐδὲν πρέπει ἵνα ἐννοηθῶσιν αἱ συλλογαὶ τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου, οὐδόλως ἐννοῶ ὅτι αὗται οὐδὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ σταυροφορικοῦ τούτου κώδικος· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θέλω ἀποδείξει ὅτι πολλαὶ τῶν γνωστῶν ἑλληνικῶν διατάξεων κατὰ γράμμα μετεφράσθησαν.

Πάντα τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν λέγουσιν ὅτι ὁ περὶ ἀποκληρώσεως νόμος ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαλδουΐνου Β' τοῦ ἐπιλεγομένου du Bourg (1188) (1)· πολλὰς ὅμως πρὸ τούτου ἑκατονταετηρίδας ἡ βυζαντινὴ νομοθεσία εἶχε διαγράψει τὰς αὐτὰς κατὰ λέξιν διατάξεις, ὡς δύναται ἵνα πεισθῇ πᾶς ὁ ἀντιπαραβάλλων τὰ νῦν δημοσιευόμενα κείμενα πρὸς τὴν ριε' Νεαρὰν τοῦ Ἰουστιανοῦ καὶ τὸ Πρόχειρον (σελ. 691) (2).

διατάγματα, ἢ Νεαραὶ ὡς οἱ βυζαντινοὶ ἔλεγον. Τινὲς τῶν προλόγων τούτων διατηροῦσιν ἔτι ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Ἀσιζῶν τὸν τύπον βασιλικῶν διαταγμάτων « Καλὰ νὰ ἐγνωρίζετε πάντες οἱ εὑρισκόμενοι καὶ οἱ μετάγενεστεροι », ἄρθ. κγ. σελ. 36.

(1) σελ. 189, 440 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) Ὁ πολυμαθὴς τῶν Ἀσιζῶν σχολιαστὴς κ. Foucher ἀνευρίσκει ἐν τῇ διατάξει ταύτῃ σχέσιν πρὸς μόνην τὴν Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἀληθῶς κατηρτίσθη ἡ ἐν τῷ Προχείρῳ διάταξις· εἴτε ὅμως ἐκ τοῦ Προχείρου, εἴτε ἐκ τῆς Νεαρᾶς, τὸ βέβαιον ὅτι ἐξ ἑλληνικῆς πηγῆς ἀντεγράφη τὸ νομοθέτημα τοῦ Βαλδουΐνου, διότι ἡ λατινικὴ μετάφρασις τῶν Νεαρῶν μόλις τότε ἀνεκαλύφθη ἐν Ἀμάλφῃ

Ἐκ τῆς αὐτῆς βυζαντινῆς πηγῆς ἐλήφθησαν καὶ ἄλλαι τῶν Ἀσιζῶν διατάξεις· οὕτω τὸ μὲν Πρόχειρον (σελ. 194) λέγει « Καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἰ ἐλευθέρα συλλάβῃ, καταδουλωθεῖσα δὲ κατά τινας αἰτίας νόμῳ ἐγνωσμένας τέκῃ, ἐλεύθερον τὸ τεχθέν· ὁ γὰρ κυοφορούμενος οὐ βλαβήσεται ἐκ τῆς συμφορᾶς τῆς περιστάσης τὴν μητέρα (1) », αἱ δὲ Ἀσίζαι (σελ. 147) « ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἔχουν τέκνα εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἦσαν ἐλεύθεροι ἢ κρατιέται ἐγγαστρωμένη, ὅτι αὐτὰ τὰ παιδία οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δοῦλοι, ἀλλὰ νὰ ἔνῃ ἐλεύθεροι, ὥςπερ νὰ ἦσαν ἃ ἐγεννήθησαν παρὰ ἐλευθέρης γυναικός, ὅτι ἡ κακοπραξία τοῦ πατρός, οὗ τῆς μητρός, οὐδὲν πρέπει νὰ στραφῇ ζημία ἐκείνου ὁποῦ ἀκόμη οὐδὲν ἐγεννήθην, οὐδὲ τὰ γεννημένα, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Γεροσολύμων ».

Ἐν προοιμίῳ τῶν Γεωργικῶν νόμων τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀναγινώσκονται « Τὰς μελίσσας, ὅταν ἀποκλείομεν, μόνον κτώμεθα. Τὰς δὲ μελικηρίδας καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων δένδρων ἀφαιρούμεθα, εἰ μὴ ὁ δεσπότης τοῦ ἀγροῦ κωλύει εἰσελθεῖν. Τὸ δὲ σμῆνος ἐκ τῶν μελισσίων μου ἱπτάμενον ἐμόν ἐστιν, ἕως ὅτε ὑπὸ τὴν θέαν μου πίπτῃ καὶ μὴ δυσχερχίνω ἐπιδιῶξαι αὐτό· ἐπεὶ πάλιν τοῦ καταλαμβάνοντος ἔσται.

» Ταῶνες, περιστεραί, μέλισσαι, κἂν συνήθειαν ἔχωσι τοῦ ὑποστρέφειν ἐν τοῖς ἀγρίοις εἰσι, τὰ δὲ εἰωθότα ἐπιστρέφειν, εἰ μὴ τὴν συνήθειαν φυλάξωσι, τοῦ προκαταλαμβάνοντος γίνεται.

» Τοὺς ἡμέρους χῆνας ἢ τὰς ὄρνεις ἐὰν ἕτερος ἀφιπταμένας κατάσχῃ πρὸς ἴδιον κέρδος, τῇ φούρτου ὑπόκειται ».

ὑπὸ τῶν Πιζαίων (1135), ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ὕποπτος αὕτη παράδοσις ἐπλάσθη πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἐκ τῆς σχισματικῆς Ἑλλάδος τότε πρῶτον γνωσθείσης ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ νομοθεσίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

(1) Παράβαλλε καὶ Ἀρμενόπουλον σελ. 19) ἐκδ. Heimbach.

Τὰ ἀνωτέρω ἀναπτύσσει ὁ Ἀρμενόπουλος (1), ἀναπτύσσουσι δὲ καὶ αἱ Ἀσίζαι ἐν συνεχείᾳ ἄρθρων, τὰ ὁποῖα ἐν ᾧ κατ' οὐσίαν τὰς αὐτὰς διατάξεις ἐπαναλαμβάνουσιν (2), οὐχ ἧττον ὑπεννοοῦσιν ἄλλην ἄγνωστον ἑλληνικὴν πηγὴν λεπτομερέστερον τοὺς νόμους τούτους ἑρμηνεύουσαν. Παραβληθήτωσαν δὲ καὶ αἱ ἐν τῷ Προχείρῳ διατάξεις περὶ μοιχείας, παρθενοφθορίας, ναυαγίων, καὶ οἰκημάτων ἐν ψιλῷ τόπῳ πρὸς τὰ περὶ τῶν αὐτῶν διατάξεων ἄρθρα τῶν Ἀσιζῶν.

Ἄλλα νεώτερα μνημεῖα τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις σχετίζονται πρὸς τὸν Σταυροφορικὸν κώδικα· ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἥτις ἐν πολλοῖς ἀναπτύσσουσα τὸ Πρόχειρον προσεγγίζει μᾶλλον πρὸς τὸ ὁμοίως ἀνεπτυγμένον κείμενον τῶν Ἀσιζῶν· τὸ περίεργον δὲ ὅτι ὡς αὗται οὕτω καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος ἄρχεται διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς κρίσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Τὰ τελευταῖα ταῦτα συνδυαζόμενα πρὸς ἕτερα γεγονότα ὑποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ βυζαντινῷ κράτει ἴσχυον νόμιμά τινα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰ Κυπριακά· ποίημά τι προτασσόμενον τῶν Κυπριακῶν λιβέλλων ἀποδίδει τὴν σύνταξιν αὐτῶν εἰς βυζαντινὸν πολυγράφον ἀκμάσαντα πρὸ τῶν σταυροφοριῶν· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σύστημα τῶν ἐνόρκων (ὁμοτῶν κριτῶν) εὑρίσκομεν ἐφηρμοσμένον καὶ ἐν ἄλλαις μεμακρυσμέναις χώραις, αἵτινες ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν ὁμολογουμένως παρέλαβον τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν.

Ὡς γνωστὸν ἐν τοῖς διασωθεῖσι παπύροις εὑρίσκονται καί τινες δικαστικαὶ ἀποφάσεις πολλοῦ λόγου ἄξιαι· ὁ παραβάλλων δὲ ταύτας πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστῶν

(1) Β, τίτλ. Ι, σελ. 212.

(2) Περὶ μελισσιῶν περὶ χηνῶν καὶ ὀρνίθων (σελ. 197-199, 449 450).

τῆς Σικελίας ἐκπλήττεται ἀνευρίσκων τοὺς αὐτοὺς τύπους καὶ σχεδὸν τὰς αὐτὰς λέξεις· τὸ περίεργον δὲ ὅτι ἐν τοῖς σικελικοῖς ἐγγράφοις μνημονεύεται ὁ βασιλικὸς κριτὴς Σικελίας (σελ. 440) ἢ βισκούμης (367) καὶ οἱ ρηγικοὶ κριταὶ (427) συνεδριάζοντες ἐν τῷ δεσποτικῷ δικαστηρίῳ (446) (1) ἢ κόρτη (441) μετὰ τῶν ἐνόρχων (2), ὡς ὁ βισκούντης τῆς Κύπρου μετὰ τῶν κριτῶν (jurés).

Εἷς τῶν ἐν ἐπιμέτρῳ τοῦ παρόντος τόμου ἐκδιδομένων τύπων τῶν ἐν Βυζαντίῳ συμβολαιογράφων περιέχει τὰς αὐτὰς σχεδὸν λέξεις οἵας καὶ ὁ ἐν ταῖς ἀσίζαις περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος νοταρικὸς τύπος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς παραθέσεως τῶν δύο κειμένων.

« Ἀλλ' ἐγὼ χρῄζων θείας φιλανθρωπίας ἐλεύθερόν σε ἀπὸ τοῦ νῦν διαφίημι, ὡς ἂν ἀδεῶς τε καὶ ἐλευθέρως ἔνθα ἂν ἐθέλῃς πορεύῃ μηδεμίαν ἔτι δούλωσιν ὑφορώμενος » σελ. 618.

« Ἐγὼ διδῶ σου ἐλευθερίαν τελεία διὰ τοῦ θεοῦ καὶ τάσσομαί σου ἀπαὶ τώρα νὰ ἦσαι ἀποβγαλμένος ἀποὺ δούλευσίν μου τῆς σκλαβίας » σελ. 149.

Ἀλλ' ἂν ταῦτα ἀποδεικνύωσιν ὅτι οἱ βυζαντινοὶ νόμοι σπουδαίως συνεισήνεγκαν εἰς κατάρτισιν τῶν Ἀσιζῶν, ἔχομεν ἀφ' ἑτέρου ἀναντίρρητα τεκμήρια ὅτι οἱ μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Βυζαντίου βασιλεύσαντες Παλαιολόγοι οὐ μόνον ἐγίνωσκον τὸν Σταυροφορικὸν κώδικα ἀλλὰ καὶ ἐπειράθησαν ἵνα μεταφυτεύσωσι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐν Κύπρῳ ἰσχύον σύστημα τῶν ὁμοτῶν κριτῶν.

(1) Καὶ αἱ Ἀσίζαι καλοῦσιν ἀδιαφόρως τὸν ἀρχιδικαστὴν δεσπότην (σελ. 273), βισκούντην.

(2) « Καθεζομένων ἡμῶν μετὰ ὁμοτῶν καὶ καλῶν ἀνθρώπων » — « μετὰ τῶν γερόντων καὶ καλῶν ἀνθρώπων » σελ. 443, 447. Salv. Cusa, i diplomi Greci di Sicilia, Palermo, 1868.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Β' θέλων ἵνα συνδεθῇ διὰ δεσμῶν αἵματος πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ Λουζινιάνας ἀπέστειλεν ἀλληλοδιαδόχους πρεσβείας πρὸς τὸν βασιλέα Ἐρρῖκον τὸν Β' ζητῶν τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς τούτου διὰ τὸν υἱὸν καὶ συνάρχοντα Μιχαὴλ τὸν Θ'. Δύο τῶν πολυμαθεστέρων ὑπουργῶν τοῦ προειρημένου αὐτοκράτορος Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης καὶ Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς ἐπισκεφθέντες ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ τὴν Κύπρον ἐπανῆλθον εἰς Βυζάντιον τῇ 16 ἰανουαρίου 1296 (1)· μετὰ παρέλευσιν δὲ πέντε μηνῶν, ἤτοι κατὰ τοῦ ἰούνιον τοῦ 1296, ὁ Ἀνδρόνικος συγκαλέσας ἐν τοῖς ἀνακτόροις μεγάλην συνέλευσιν ὑπεσχέθη τὴν προσεχῆ ἵδρυσιν ὁρκωμοτικοῦ δικαστηρίου· τῆς βασιλικῆς δημηγορίας ὡς καὶ τοῦ μετ' οὐ πολὺ δημοσιευθέντος χρυσοβούλλου λόγου διέσωσεν ὁ Παχυμέρης τὴν ἑξῆς σύνοψιν: «ἔνθεν τοι καὶ τοὐντεῦθεν καθυπισχνεῖτο συντάττειν λόγον χρυσοβούλλειον περὶ κρίσεως, καὶ δικαστὰς ἐκλέξασθαι ἔκ τ' ἀρχιερέων, ἔκ τ' ἄλλως ἱερωμένων καὶ ἐκ τῶν συγκλητικῶν, ὡς συμποσοῦσθαι τοὺς πάντας εἰς δώδεκα οἷς καὶ ὁρκωμοτήσασιν ἦ μὴν ἀδωροδοκήτως καὶ ἀπροσωπολήπτως τὰς κρίσεις ἐκφέρειν ἀπ' αὐτῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ δεσποίνης ἄχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τυχόντα πιστοῖς χρήσαιτ' ἂν κριταῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα· καὶ πλεῖστ' ἄλλα παραινέσας ἀπέλυσε τὸν λαόν. Ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις καὶ ὁ χρυσοβούλλειος μὲν συντάττεται λόγος, οἱ δ' ἐκλέγονται πρόσφοροι, καὶ σύναξις πάλιν αὖθις κατὰ τὰ τῆς δεσποίνης ἀνάκτορα γίνεται, τῇ τότε τοῦ κρατοῦντος σκηνοῦντος, καὶ δημηγορεῖ βασιλεὺς τὰ εἰκότα, καὶ ὁ χρυσοβούλλειος λόγος ἀναγινώσκεται· προέβη δὲ καί τισιν ὅρκοις τῶν δικαστῶν· ὅσοι δὲ καὶ ἐκ τῆς συγκλήτου πείρᾳ νομικῇ καὶ συνέσει προφέροντες ἐκλελέχατο· καὶ φοβερὸν καθίστατο δικαστήριον, μεγάλῳ τε καὶ μικρῷ ἐπίσης τὰς κρίσεις

(1) Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Α' πρόλ. κα'.

ἐκφέρον· εἰ καὶ μὴ ἐς μακρὰν διετέλεσεν, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον κατὰ τὰς τῶν μουσικῶν χορδῶν κρούσεις ἐξησθενηκὸς διαπεφωνήκει (1) ».

Ὁ ὑπὸ Παχυμέρη μνημονευόμενος χρυσοβούλλειος εὐτυχῶς διασωθεὶς (2) χορηγεῖ ἡμῖν ἀρκετὰς πληροφορίας περὶ τῆς τότε ἱδρυθείσης ἐν Βυζαντίῳ ὁρκωμοτικῆς αὐλῆς, ἥτις οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ ἁπλῆ ἀπομίμησις τῆς ἐν Κύπρῳ αὐλῆς τῆς Βουργεσίας, ὡς πείθεται ὁ παραβάλλων τὸ αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα πρὸς τὰ κείμενα τῶν Ἀσιζῶν. Ὡς αὗται ἄρχονται διὰ μακρᾶς διδασκαλίας πρὸς τοὺς κριτὰς περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης (ἄρθρα α-ι) οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρόνικος πρὸς τοὺς ὁμοτὰς ἀποτεινόμενος διδάσκει αὐτοὺς διὰ μακρῶν τὰς αὐτὰς ἀρχάς. Ὡς αἱ ἀσίζαι παρεμβάλλουσι Γραφικὰ ῥητὰ εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἀρχῶν τούτων, οὕτω καὶ ὁ βασιλικὸς λόγος γέμει τοιούτων μαρτυριῶν. Ὡς ἐν Κύπρῳ ἓν καὶ μόνον δικαστήριον ὁμοτῶν ἐλειτούργει, ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ Λευκωσίᾳ αὐλὴ τῆς Βουργεσίας ἀποτελουμένη ἐκ δώδεκα ὁμοτῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν προκρίτων, οὕτω καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἓν καὶ μόνον δικαστήριον ἱδρύθη συγκροτούμενον ἐκ δώδεκα ἐνόρκων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκ τῶν ἀρχιερέων, συγκλητικῶν καὶ ἄλλων νομομαθῶν. Ὡς ἡ αὐλὴ τῆς Βουργεσίας ἱδρύθη πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀστῶν κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν τιμαριωτῶν, οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ὁμολογεῖ ὅτι σκοπὸς τοῦ καθιδρύματος αὐτοῦ ἦν ἡ ὑπεράσπισις τῶν πολιτῶν κατὰ

(1) Παχυμέρης, II, σελ. 236-7 ἐκδ. Βόννης.

(2) Ὁ χρυσόβουλλος οὗτος λόγος συντεταγμένος ὑπὸ τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ Νικηφόρου τοῦ Χούμνου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Boissonade (Anecdota Graeca, 11, 85) καὶ Ζαχαρία (Novellae Constitutiones, σελ. 660-72). Ὡς δὲ κρίνομεν ἐκ τῆς ὑπὸ Παχυμέρη ἀναλύσεως τῶν δύο βασιλικῶν λόγων, οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος ἤτοι ὁ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενος χρυσοβούλλειος λόγος.

τῆς αὐτοδικίας τῶν ἰσχυρῶν (1). Ἀλλὰ καὶ φράσεις ὁλόκληροι ἀπαντῶσι σχεδὸν ἀπαράλλακτοι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς νομοθεσίαις· οὕτως αἱ μὲν Ἀσίζαι (σελ. 28) λέγουσιν « ὅτι οἱ κριτάδες πρέπει νὰ ἔνῃ τοιοῦτοι, ὅτι καλὴν στράταν νὰ περιπατοῦν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσεως, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ γυρίσουν δεξιά, οὐδὲ ἀριστερά, ἀμμὲ πρέπει τὸ ἴσο νὰ κρίνουν τὸν μέγα καὶ τὸν μικρόν, καὶ τὸν πτωχὸν καὶ τὸν πένητα ὥσπερ τὸν πλούσιον καὶ τὸν ἄρχοντα », ὁ δὲ βασιλικὸς λόγος « καὶ τίθεμαι δὴ τούτῳ καὶ τὴν ἰσχὺν λαμπρὰν τοῖς δικασταῖς βραβεύω . . . μικροὺς καὶ μείζους, ὑψηλοτέρους καὶ ταπεινοτέρους τοὺς τῆς ἄνω γε καὶ πρώτης μοίρας ἴσον λόγον ἔχοντας (2) ».

Βεβαίως τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε ἱδρυθὲν ὁρκωμοτικὸν δικαστήριον εἶχεν ἴδιον κώδικα καθ' ὃν ἐδίκαζεν ἀνεκκλήτως τὰς ἐναγομένας διαφοράς· ὁ κῶδιξ οὗτος ἂν τυχὸν ἀνακαλυφθῇ που θέλει τελικῶς λύσει τὸ ζήτημα τῶν Ἀσιζῶν (3)· ἐπὶ τοῦ

(1) « Ὑμεῖς δὲ οἱ τὰ δεινὰ πεπονθότες, εἶτα κατεπτηχότες καὶ τρέμοντες, καὶ μηδ' ὅσον ἀποδύρασθαι τὰς συμφοράς, μηδὲ φωνήν τινα προϊέναι, μηδ' ἐκλαλῆσαι τὸ συνενεχθὲν ὑμῖν ὅλως, μηδ' ἐπικουρίαν ποθὲν ἐκζητῆσαι, μηδὲ τοσοῦτον γοῦν ὑπὸ τῶν πειραζόντων ἀφειμένοι, δεῦτε, καὶ τοῖς δικασταῖς πρὸς ἄμυναν ἐνδίκως χρησάμενοι στῆτε κατὰ πρόσωπον τῶν ἀδικούντων, ἐλέγχοντες μετὰ παρρησίας καὶ μηδένα τοῦ λοιποῦ μηδαμῶς δεδιότες, μηδ' ἂν ὅτι μάλιστα πολύς τις ᾖ ταῖς ὕβρεσι καὶ δύναμιν περιττὴν κακῶς περιβεβλημένος . . . δι' ὑμᾶς τοῦτο τὸ δικαστήριον ἀνέῳκται βουλομένοις ἐς αὐτὸ τρέχειν »· σελ. 670, παραβ. καὶ 665.

(2) Παρὰ Ζαχαρίᾳ, σελ. 664, καὶ 670 - 1.

(3) Ὁ Ἀνδρόνικος λέγει ὅτι ἁπλῶς ἀνακαινίζει ἀπηρχαιωμένον θεσμὸν « τούτου χάριν παλαιὸν ἔθος ἡμεῖς ἐκαινίσαμεν, τοὺς δικάζειν λαχόντας ἐπὶ τοὺς ὅρκους πρότερον ἐμβιβάσαντες » σελ. 663. Ποίημά τι προτασσόμενον τῶν ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας ἰσχυόντων ἑλληνικῶν νόμων ρητῶς λέγει ὅτι ὁ διάσημος Μιχαὴλ Ψελλὸς πρῶτος εἰσήγαγεν ἐν Βυζαντίῳ τὸ ὁρκωμοτικὸν σύστημα· (βλέπε κατωτέρω σελ. ρη'.).

παρόντος ὅμως κλίνω ἵνα πιστεύσω ὅτι ὁ κῶδιξ οὗτος ἦν ἁπλῆ ἀπομίμησις τῶν Ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας κομισθεισῶν ἐκ Κύπρου ὑπὸ τῶν προειρημένων δύο ὑπουργῶν τοῦ Ἀνδρονίκου. Ὁ αὐτοκράτωρ νομίσας ὅτι ἡ νέα νομοθεσία ἤθελεν ἀνεγεννήσει τὸ φθίνον κράτος ἐχορήγησε πρὸς τοὺς ὁμοτὰς δικαιώματα τὰ ὁποῖα οὔτε οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου ἀπένειμάν ποτε εἰς τοὺς κριτὰς τῆς Βουργεσίας, διότι ἐν ᾧ οἱ τελευταῖοι ὡρκίζοντο τὴν θρησκευτικὴν τήρησιν τῶν Ἀσιζῶν, ὁ Ἀνδρόνικος οὐ μόνον ἀνεγνώρισεν ἀνωτέραν καὶ αὐτοῦ καὶ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν τῶν κριτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς ἵνα δημοσίᾳ ἐλέγχωσιν αὐτὸν παρανομοῦντα μέχρις ὅτου ὑπαχθῇ εἰς τὸν νόμον· τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονὸς πληροφορούμεθα ἐκ τῆς παρὰ Παχυμέρῃ συντόμου ἀναλύσεως τοῦ πρώτου βασιλικοῦ λόγου (1), ἰδίως δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δύο ἀνεκδότων ἐγγράφων (2), τὰ ὁποῖα οὐχ ἧττον συντελοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς καταπληκτικῆς ὁμοιότητος τοῦ ὁρκωμοτικοῦ δικαστηρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν ἐν Κύπρῳ αὐλὴν τῆς Βουργεσίας.

« Ὁρκωμοτικὸν τῶν καθολικῶν κριτῶν γεγονὸς καθ' ὃν καιρὸν ἐσφραγίσθησαν.

Ἐπεὶ ἐξελέγην παρὰ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως εἰς καθολικὸν κριτὴν πάντων τῶν Ῥωμαίων, ὑπισχνοῦμαι διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος ἵνα κατὰ τὴν ἐνοῦσάν μοι γνῶσιν καὶ δύναμιν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενόν μοι δίκαιον κρίνω πάσας τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις, ἐφορῶντος ἄνωθεν τοῦ θεοῦ, καὶ οὔτε διὰ

(1) βλέπε καὶ τὸν χρυσοβούλλιον λόγον, σελ. 665.

(2) Τὰ ὁρκωμοτικὰ ταῦτα ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1386 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Ὁ Δουκάγγιος πρῶτος ἐσημείωσε τοὺς τίτλους αὐτῶν (Glossarium Graec. ὁρκωμοτικόν), ἀλλ' ὁ ὑποδεικνυόμενος ἀριθμὸς τοῦ κώδικος (τότε 4590) ἐματαίωσε τὰς πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ ἀποπείρας.

φόβον αὐθεντικόν, οὔτε διὰ μεγαλειότητα προσώπων, οὔτε διὰ δῶρα καὶ ξένια, οὔτε διὰ φιλίαν, οὔτε δι' ἔχθραν, οὔτε δι' οἶκτον καὶ δάκρυα τοῦ κρινομένου προσώπου, οὔτε δι' ἕτερόν τινα τῶν ἁπάντων προσπαθῆ τρόπον κρίνω παρὰ τὸ φανησόμενον ἐμοὶ δίκαιον, ἀλλὰ συντηρηθῶ μετὰ πάσης ὀρθότητος καὶ εὐθύτητος εἰς τὴν τοιαύτην μεγάλην καὶ ἀναγκαίαν ὑπηρεσίαν, καὶ κρίνω καὶ ἀποφαίνωμαι ἀπροσπαθῶς ἐπὶ πάσαις ταῖς κινουμέναις ὑποθέσεσιν ὅσον μοι φανῆ δίκαιον. Εἰ δὲ οὐδὲν συντηρηθῶ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ κατά τινα τῶν ἀναγεγραμμένων τρόπον παρεξέλθω ἀπὸ τούτων ὧν ὑπισχνοῦμαι ἵνα κρίνωμαι παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ὡς ἄπιστος καὶ ἀνυπόληπτος, ἀφαιρῆται δὲ καὶ ἡ οἰκονομία μου καὶ εἴ τι ἕτερον ἔχω φαινόμενον ὡς βίον, παραδιδῶται δὲ καὶ τὸ σῶμά μου εἰς τιμωρίαν καὶ κόλασιν ἣν ἂν διακρίνῃ ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν αὐθέντης καὶ βασιλεύς, καὶ οὐδὲν μεσιτευθῶ οὔτε παρὰ τοῦ πατριάρχου, οὔτε παρ' ἑτέρου ἀρχιερατικοῦ ἢ πνευματικοῦ προσώπου, ἐνέχωμαι δὲ ψυχικῶς καὶ εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὅπερ ἀνεδεξάμην παρὰ τοῦ παναγιωτάτου μου δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφορισμὸν ὃν ἐξεφώνησε χάριν τούτου (1).

« Πρόσταγμα ὁρκωμοτικόν.

Ἡ βασιλεία μου τὸ παρὸν αὐτῆς ἀπολύει ὁρκωμοτικὸν πρόσταγμα, δι' οὗ καὶ ὀμνύει εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια καὶ

(1) « Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται ἄνθρωπον τὸν νὰ μισῆ νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπαὶ τὸ δίκαιόν του διὰ ὅσην μισητίαν τὸν μισῆ, οὐδὲ διὰ τὸ τάξιμον ὁποῦ νὰ τοῦ τακτοῦν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πάρῃ κανέναν ἄνθρωπον ἔξω τοῦ μέτρου, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, χἂν ἀπαὶ τὸν γνωστὸν ὡς ἀποδήν, οὐδὲ διὰ εἴδησιν τοὺς κριτάδες, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀντροπιασμένος καὶ ἐξωρισμένος ἀποὺ τὴν χώραν καὶ ἀπαὶ τὸ ρηγάτον, καὶ τὸ ἐδικόν του νὰ ἔνε τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας μὲ δίκαιον ». Ἀσίζαι, ἄρθρον ε, σελ. 27 καὶ 275.

εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, ἐνώπιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου τῆς Ὀδηγητρίας, ὡσὰν ἐπεὶ οἱ ἐκλεγέντες καὶ ἀποταχθέντες παρά τε τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ τῆς βασιλείας μου καθολικοὶ κριταὶ τῶν Ρωμαίων, ἔταξαν καὶ ὑπεσχέθησαν ὅσον κατὰ μέρος τὰ ὑποσχετικὰ αὐτῶν γράμματα διαλαμβάνουσιν, ἵνα συντηρῶνται ἕνεκεν δικαίας καὶ ἀπαρεγγράπτου κρίσεως, ἵνα δεφενδεύῃ καὶ αὐτοὺς ἡ βασιλεία μου παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον ἀπὸ παντὸς προσώπου τοῦ μέλλοντος ἴσως ἐπιτεθῆναι καὶ μαχεσθῆναι κατ' αὐτῶν ἕνεκεν τῆς καταδίκης ἧς μέλλουσιν ἀποφήνασθαι κατ' αὐτοῦ διά τινα κινηθεῖσαν καὶ κριθεῖσαν παρ' αὐτῶν ὑπόθεσιν· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον αὐτῶν, ἐὰν βουληθῇ κἂν εἷς ἵνα μαχεσθῇ καὶ ἀμύνηται κατὰ τῶν παίδων αὐτῶν, ἵνα ἐνέχηται ἡ βασιλεία μου καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δεφένδευσιν καὶ ἀνενοχλησίαν αὐτῶν (1). Τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο καὶ ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ὁρκωμοτικὸν πρόσταγμα τῆς βασιλείας μου· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τοσαύτην ἰσχὺν καὶ ἄδειαν δέδωκε πρὸς αὐτοὺς ἡ βασιλεία μου μετὰ ὁλοψύχου γνώμης καὶ προαιρέσεως καὶ μετὰ ἐμφύτου καὶ καρδιακῆς ζέσεως καὶ προθυμίας καὶ ὑποσχέσεως ἐνόρκου ὅτι καὶ αὐτὸν ἐμὲ ἐὰν καταλάβωσι καὶ διακρίνωσιν ἀδικοῦντα, ἐλέγχωσι μετὰ παρρησίας καὶ παντὶ τρόπῳ βιάζωσιν εἰς τὸ ποιεῖν διόρθωσιν εντελεστάτην τῆς τοιαύτης ἀδικίας· καὶ ἐὰν ἴσως οὐδὲν μὲ εὕρωσιν εἰς τοῦτο ἕτοιμον, ὅπερ οὐδὲν μέλλει γενέσθαι ὡς θαρρεῖ καὶ ἐλπίζει ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ, ἀποβάλωνται ὅλῃ ψυχῇ καὶ λέγωσι καὶ παριστῶσι καὶ θριαμβεύωσι πρὸς πάντας ἀφόβως καὶ ἐκτὸς ἐννοίας τινὸς τὴν ἡμετέραν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ οὐδὲν παύσωνται ποιοῦντες τοῦτο, εἰ μὴ γένηται παρὰ τῆς βασιλείας μου ἐντελὴς διόρθωσις τῆς τοιαύτης ἀδι-

(1) Ὁ ὅρος οὗτος ὑποδεικνύει τοὺς λόγους δι' οὓς τοσοῦτον ἐνωρὶς ἐν Βυζαντίῳ ἐξηυτελίσθη καὶ ἀπηρχαιώθη τὸ Κυπριωτικὸν Σύνταγμα.

κίας καὶ κατέστη τὸ πρᾶγμα οὕτως ὡς θαρρεῖ καὶ ἐλπίζει ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν μεσιτείαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ τολμήσει τις τῶν ἁπάντων ἀδικῆσαι καὶ πλεονεκτῆσαί τινα εἰς τὸ οἰκεῖον δίκαιον (1) ».

'Αλλ' ἀφοῦ τοσαῦτα ἐρρέθησαν περὶ τῆς συντάξεως τῶν 'Ασιζῶν δέον ὅπως ἐπὶ τέλους εἴπωμέν τινα ἀφορῶντα εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα αὐτῶν.

Κατὰ τὴν λεγομένην Clef des Assises « Assise est toutes choses que l' on a vue user et accoustumer et delivrer en cour de Jerusalem et de Chypre » ἢ ἐν ἄλλοις λόγοις συλλογὴ νόμων καὶ ἐθίμων. 'Αλλ' ἐν τοῖς γαλλικοῖς καὶ ἑλληνικοῖς κειμένοις τὸ ὄνομα 'Ασίζα, τιθέμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τέλει ἑκάστης διατάξεως εἰς νομιμοποίησιν αὐτῆς, μένει ἀόριστον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν διαφόρων τούτων ἑρμηνειῶν τοῦ ὀνόματος ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τούτοις κειμένοις: « Σύνταγμα ἤγουν 'Ασίζα (σελ. 273), Σύνταξις τῆς 'Ασίζας (28), ἁγία 'Ασίζα τῶν 'Ιεροσολύμων (379), 'Ασίζα τῆς 'Ιερουσαλὴμ (42, 43), 'Ασίζα 'Ιεροσολυμάτου (42), 'Ασίζα τοῦ ρηγάτου τῆς 'Ιερουσαλὴμ (43), ἀσίζα τῆς βασιλείας τῶν 'Ιεροσολύμων (359), ἀσίζα τοῦ βισκούντη τῶν 'Ιεροσολύμων (128), 'Ασίζα τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Γ'εροσολυμάτου (48), ἀσίζα τοῦ ρηγάτου τοῦ 'Ιεροσολύμων καὶ πάντων ἑτέρων ρηγάτων καὶ τοὺς καλοπίχερους ἀνθρώπους (149), ἀσίζα τῆς χώρας (292) (καὶ συνηθέστατα ἁπλῶς) 'Ασίζα, καλὸν ἦθος (327), καλὰ συνήθια τοῦ ρηγάτου τῶν 'Ιεροσολύμων (160, 411), νόμος τοῦ ρηγάτου τῶν 'Ιεροσολύμων (374), νόμος (58), δίκαιον τῆς 'Ασίζας (143) ».

'Εν τοῖς γαλλικοῖς κειμένοις ὁ ἀστικὸς οὗτος κῶδιξ εἰδικώ-

(1) Παράβαλλε ἄρθρα κγ - κδ τῶν ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας, σελ. 36-37, 385. « Le sire dou reiaume deit jurer et jure de garder et mantenir les assises ». Assises des Barons par Ibelin, art. CXI.

τερον ὀνομάζεται **Assises de la court.des Burgois, Assise des Bourgeois,** Assises de la basse Court, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἑτέρου λεγομένου **Assises de la Court des Barons, Assises de la haute court,** ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη οὐδὲν ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς κειμένοις διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι εἷς καὶ μόνος κῶδιξ (αἱ 'Ασίζαι τῆς Βουργεσίας) ἐξελληνίσθη. Ὡς ὅμως ἔχει ὁ τίτλος ἐν τοῖς γαλλικοῖς κειμένοις (**Assises de la Court**) παρουσιάζει περίεργον ὁμοιότητα πρὸς ταὐτόσημον ἑλληνικὴν φράσιν· ὁ Ἡσύχιος λέγει « ἕδραι βουλῆς, αἳ ἐγίνοντο κατὰ πενταήμερον », ὁ δὲ Πολυδεύκης « βουλῆς ἦν ἕδρα, συναγηγερμένοι ἦσαν οἱ δικασταί ». Ἐν Ὀδυσσείᾳ (Γ, 34).

Ἷξον δ' ἐς Πυλίων ἀνδρῶν ἄγυρίν τε ἕδρας,

τὸ δὲ ἕδρας τοῦτο ὁ σχολιαστὴς ἑρμηνεύει συνέδρια. Ἐν Δίωνι τῷ Κασίῳ (47, 19) — τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐφονεύθη (ὁ Καῖσαρ) κυρίαν ἀείποτε ἕδραν βουλῆς ἔχουσαν — θυμιᾷν τε τοὺς βουλευτὰς ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὁσάκις ἂν ἕδρα αὐτῶν ᾖ (1) ».

Ὁ Δουκάγγιος (2) κλίνει ἵνα πιστεύσῃ ὅτι ἐν ταῖς **Assises** ὑποκρύπτεται ἁπλῆ τῶν ἑλληνικῶν ἑδρῶν μετάφρασις, διότι ἀληθῶς συνέδριον ἐσήμαινεν ἐν ἀρχῇ ἡ ὕστερον πολύσημος καταστᾶσα λέξις, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς ἑρμηνείας ἀπαντώσης εἰς τὸ παλαιὸν Νορμανδικὸν δίκαιον « **Assise est une asemblée de plusieurs sages hommes en la court de Prince en la quelle cen qui y sera jugé, doit avoir perdurable fermeté** » Τὴν δὲ ἑρμηνείαν ταύτην ἐπικυροῖ καὶ τὸ Κυπριακὸν κείμενον (σελ. 277) λέγον « τὸ Σύνταγμαν τὸ ἐκάτσα οἱ ἄρχοντες τὸ λέγουν 'Ασίζα ». Ἐκ τοῦ ἄρθρου δεκάτου τῶν 'Ασιζῶν τούτων πληροφορούμεθα ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν αὐλὴν τῆς Βουργεσίας κριταὶ ἐθεωροῦντο τοιοῦτοι ἅμα κατελάμβανον τὰς

(1) **Βλέπε** καὶ ἄλλα παραδείγματα ἐν Θησαυρῷ Ἐρρίκου Στεφάνου λ. ἕδρα, συνέδριον.

(2) **Glossarium infimae latinitatis** λ. **Assisae.**

ἕδρας αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τῶν ἑδρῶν διετήρουν τὸ ὄνομα οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἀξίωμα.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ προμνημονευθεῖσα Νεαρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου ἐπικυροῖ τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἀσιζῶν ἑρμηνείαν τοῦ Κυπριακοῦ κειμένου, μεταχειριζομένη κατ' ἐπανάληψιν τὴν λέξιν κάθημαι ἀντὶ ἄλλης τῶν τότε συνήθων «καὶ μὴν ἐπομοσάμενοι κάθηνται (664) — δικαστὰς καθίσαι προστάτας τοῦ δικαίου (664) — ἐξετασταὶ καὶ διαιτηταὶ κάθησθε τῶν τὰς δίκας ἐχόντων (670) (1).

Ἀλλὰ περὶ τούτων ὡς καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τῶν βουργεσίων πλείω ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῶν Κυπριακῶν μνημείων· νῦν δὲ τελευτῶν τὴν μακρὰν ταύτην παρέκβασιν ἐπιλέγω. Τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα οὐδὲν ἀξιοῦσιν ἵνα ἐπιλύσωσιν ὁριστικῶς ζήτημα τοσοῦτον σπουδαῖον, ἀλλ' ἁπλῶς ὅπως διανοίξωσιν εὐρύτερον ὁρίζοντα εἰς τὸν μέλλοντα ἱστορικὸν τῶν Ἀσιζῶν, διότι οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδόται αὐτῶν περιωρίσθησαν ἁπλῶς εἰς τὰ ὅρια τῆς Σταυροφορικῆς παραδόσεως. Ὅτι οἱ Σταυροφόροι μετήγαγον εἰς τὴν Ἀνατολὴν πολλὰ τῶν ἐθίμων τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης οὐδεὶς ἀρνεῖται· ὅτι ὅμως οὗτοι ἦσαν τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν ὑποδεέστεροι τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ ὅτι εὗρον ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις νόμους γραπτοὺς καὶ ἄλλα τῶν συνιστώντων τὸν πολιτισμὸν στοιχεῖα εἶναι ἐπίσης γεγονὸς ἀναντίρρητον. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει προτιμῶ μᾶλλον ἵνα παραδεχθῶ ὅτι οὗτοι μετέφρασαν εἰς τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν τὰ δεδοκιμασμένα διὰ πολυχρονίου ἐφαρμογῆς ἑλληνικὰ νόμιμα, ἢ ὅτι εἶχον τὴν ὑπομονὴν ἵνα διορίζωσιν ἐπιτροπὰς πρὸς ἐξέτασιν τῶν εἰς Παλαιστίνην κατερχομένων στρατιωτῶν ὁποῖα τὰ

(1) Καὶ τοῦτο συντελεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Κυπριακῆς νομοθεσίας ἱδρύθη τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει δικαστήριον τῶν ὁμοτῶν.

ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἰσχύοντα ἄγραφα ἔθιμα ὅπως δι' αὐτῶν ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους. Ἂν δὲ τοῦτο ἐγένετο, πρέπει ἵνα τὸ παραδεχθῶμεν διὰ μόνας τὰς Ἀσίζας τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς τῆς Βουργεσίας, διότι οἱ εἰς Παλαιστίνην συγκεντρωθέντες Σταυροφόροι ἦσαν μᾶλλον στρατιῶται ἢ πολῖται.

Οὐδόλως ἰσχυρίζομαι ὅτι ὁ δεύτερος οὗτος κῶδιξ τῆς Σταυροφορικῆς νομοθεσίας μετεφράσθη κατὰ λέξιν ἐξ οἱουδήτινος τῶν γνωστῶν μνημείων τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου· ἀνωτέρω ὑπέδειξα ὅτι πολλαὶ τῶν ἐν τούτῳ διατάξεων ἐλήφθησαν ἐκ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ πρὸ πάντων τοῦ Προχείρου, καὶ ὅτι ἡ ὑπὸ Διοδώρου τοσοῦτον ἀτελῶς ἀναλυομένη ὀκτάβιβλος τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων παρουσιάζει περίεργον ἀναλογίαν πρὸς τὰς Ἀσίζας τῆς Βουργεσίας.

Ἡ ἐκτίμησις τῶν εἰκασιῶν τούτων ἀφίεται εἰς ἄλλους εἰδικωτέρους τῶν τοιούτων κριτάς· ἓν δὲ καὶ μόνον προστιθεὶς τελευτῶ. Τὸ ἄρθρον CXI τῶν ὑπὸ Ἰβελίνου ἐπεξεργασθεισῶν ἀσιζῶν τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ἄλλων νομικῶν βιβλίων συμφωνούντων πρὸς τὰς ἀσίζας, ὅπερ ὑποδεικνύει ὅτι παρὰ ταύτας καὶ ἄλλοι νόμοι ἐκυκλοφόρουν μέχρι τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος· ὅταν δὲ οἱ ἐνετοὶ διέταξαν τὴν εἰς τὸ ἰταλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν ἐν Κύπρῳ ἰσχυουσῶν Ἀσιζῶν (1489) οἱ ἐντεταλμένοι τὸ ἔργον ἐπίτροποι περισυνήγαγον ἐκτὸς τῶν γνωστῶν κειμένων τῆς Σταυροφορικῆς νομοθεσίας καὶ πολλὰ ἄλλα βιβλία ἐκ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος μεταπεφρασμένα εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν (**molti libri tradutte in francese dale lege civili**)· ὁποῖα τὰ βιβλία ταῦτα οὔτε αὐτοὶ δυστυχῶς λέγουσιν, οὔτε ἡμεῖς δυνάμεθα ἵνα μαντεύσωμεν· ἐκ τῆς αὐτῆς ὅμως τῶν ἐπιτρόπων ἐκθέσεως μανθάνοντες ὅτι ταῦτα συνεφώνουν τοσοῦτον πρὸς τὰς ἀσίζας ὥστε δυνάμει τοῦ προειρημένου ἄρθρου τοῦ Ἰβελίνου ἀπεβλή-

θησαν ὡς περιττά (1), εὐλόγως δυνάμεθα ὅπως εἰκοτολογήσωμεν ὅτι μέχρι τέλους τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἐσώζοντο ἐν γαλλικῇ μεταφράσσει ἑλληνικοὶ νόμοι οὐδεμίαν ἔχοντες σχέσιν πρὸς τὴν γνωστὴν βυζαντινὴν νομοθεσίαν, συμφωνοῦντες ὅμως τοσοῦτον πρὸς τὰς Ἀσίζας ὥστε οἱ ἐπίτροποι ἐθεώρησαν αὐτοὺς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νομοθεσίαν· οἱ δὲ νόμοι οὗτοι πιθανῶς ἦσαν αὐτὰ τὰ παλαιὰ τῆς Κύπρου νόμιμα.

Δ

Τὰ διασωθέντα παλαιογαλλικὰ καὶ ἑλληνικὰ κείμενα τῶν ἀσιζῶν τῆς Βουργεσίας συμφωνοῦσι τοσοῦτον πρὸς ἄλληλα ὥστε δυνατὸν ἵνα ὑπαχθῶσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, καίτοι ἐν τοῖς καθέκαστα παρουσιάζοντα διαφορὰς οὐχὶ ἀναξίας λόγου· ἀλλ' αἱ διαφοραὶ αὗται ὀφείλονται εἰς αὐθαιρέτους ἐπεξεργασίας ἀτόμων οὐχὶ δὲ εἰς ἐπίσημόν τινα τροποποίησιν αὐτῆς τῆς οὐσίας τῶν διατάξεων. Οἱ τιμαριοῦχοι ἐνδιαφερόμενοι μᾶλλον εἰς τὰς ἀσίζας τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἐτροποίησαν ταύτας κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, ἀφοῦ μάλιστα αὐτὴ ἡ ἀπόκρυψις τοῦ πρωτοτύπου κώδικος διηυκόλυνε τὴν ἀλληλοδιάδοχον τοῦ κειμένου μεταποίησιν· ἐξ ἐναντίας μάλιστα εἶχον συμφέρον ὅπως ἐξακολουθῇ ἰσχύων ὁ ἀστικὸς κῶδιξ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀναλλοίωτος ὡς ἡ ἱερὰ παράδοσις διέσωσεν αὐτόν, διότι οὕτως

(1) Ma tutti questi, de cadauna sorte si siano, li avremo per exclusi, imperocchè per el capitolo CXI de le nostre Assise . . . è dichiarato che di quelle cose che trattano le Assise, si deve judicare per esse; et dove non trattano o non sono in osservautia, si deve ricorrer a quello che si ha osservato in più casi avanti che a lege civile. — Beugnot les Assises, I, XXIV-V.

οἱ ὑποτελεῖς ἀνεγνώριζον τὰς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ δικαίου ἐπιβαλλομένας αὐτοῖς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς αὐθέντας· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀποπείρας τινὸς πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ἐκτὸς ἄλλων σπουδαιοτέρων συνεπειῶν ἤθελεν ἐπέλθει καὶ ἀληθὴς κυκεὼν ἰδεῶν, διότι καὶ αἱ παλαιαὶ διατάξεις εἶχον ἐρριζωθῆ ἐν τῷ πνεύματι τῶν ἀστῶν, καὶ οἱ δικηγόροι, ἢ προπέται ὡς τοὺς ἔλεγον, ἐγίνωσκον τὰς ἀσίζας ταύτας ἐκ στήθους, καὶ πολλὰ ἀντίγραφα αὐτῶν εὑρίσκοντο διεσπαρμένα καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Ὅτι δὲ τὰ ἀντίτυπα ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ μετεβλήθησαν ἢ καὶ ἐνοθεύθησαν πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ἑξῆς γεγονότος. Ὅταν οἱ Ἑνετοὶ διέταξαν τὴν εἰς τὸ ἰταλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν ἀσιζῶν, ἐκ μόνης τῆς Λευκωσίας συνήχθησαν ὀκτὼ ἀντίτυπα τοῦ κώδικος τῆς Βουργεσίας· ταῦτα βασανίσαντες οἱ ἐπίτροποι εὗρον τὰ μὲν ἑπτὰ νόθα, ἓν δὲ καὶ μόνον γεγραμμένον ἐν ἔτει 1436 ἀνεγνώρισαν ὡς γνήσιον (1)· ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ὡς καὶ ἑνὸς ἑτέρου τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ὁ Φλώριος Βουστρώνιος (2) μετέφρασεν εἰς τὸ ἑνετικὸν ἰδίωμα τὸ γνωστὸν σῶμα τῶν Ἀσιζῶν, τὸ ὁποῖον πολυτελῶς ἐκτυπωθὲν ἐν Ἑνετίᾳ (1535) ἀνεγνωρίσθη ὡς ὁ ἐπίσημος τῆς Κύπρου κῶδιξ. Τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθέντα κείμενα εὐτυχῶς διεσώθησαν (3)· παραβαλλόμενα δὲ πρὸς τὰ ἄλλα γαλλικὰ καὶ αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ παρουσιάζουσι πολλὰς διαφορὰς περί τε τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρων καὶ αὐτὸ τὸ λεκτικόν· ἂν δὲ ὡς γνήσια προτιμῶνται τὰ παλαιότερα, εὐλόγως δυνάμεθα ἵνα θεωρήσωμεν τὰ ὑπὸ Βουστρωνίου μεταφρασθέντα ὡς νεωτέρας ἐπεξεργασίας τῶν παλαιῶν.

(1) Godefroi de Bouillon et les Assises de Jérusalem par M. Francis Monnier, Paris 1874, σελ. 8.

(2) Μεσ. Βιβλιοθήκη Β, προλ. ρμγ-ρμδ.

(3) Ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τῆς τοῦ Βουστρωνίου μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ Victor Foucher, Assises dela court des Bourgeois, Rennes 1841.

Καὶ περὶ μὲν τῶν γαλλικῶν κωδίκων μακρὸν ποιεῖται λόγον ὁ τελευταῖος τῶν Ἀσιζῶν ἐκδότης κόμης Beugnot ὁ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς πραγματευθεὶς τὴν ἱστορίαν τοῦ τιμαριωτικοῦ τούτου θεσμοῦ (1), ἑλληνικοὶ δὲ κώδικες γινώσκονται μέχρι τοῦδε οἱ κατωτέρω περιγραφόμενοι. Πάντες οὗτοι περιέχουσι μόνον τὰς ἀσίζας τῆς Βουργεσίας (2) ἐν τῷ τότε λαλουμένῳ κυπριακῷ ἰδιώματι, τὸ ὁποῖον διακρίνεται ἐπὶ πλησμονῇ ξενικῶν λέξεων τὰς ὁποίας οὐδεὶς τῶν νῦν Κυπρίων ἐννοεῖ πλέον.

Οἱ κώδικες οὗτοι, τρεῖς τὸν ἀριθμόν, καίτοι ἀνήκοντες εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, οὐδὲν ἧττον παρουσιάζουσι τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας περὶ τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρων καὶ τὴν σύμπτυξιν ἢ ἀνάπτυξιν τοῦ κειμένου ἐφ' αἷς διακρίνονται καὶ οἱ γαλλικοί· εἰ καὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα πραγματεύονται, οὐδεὶς δύναται ἵνα ἐκληφθῇ ἀντίγραφον τοῦ ἑτέρου. Πολὺ διαφέροντες τοῦ ὑπὸ Βουστρωνίου προτιμηθέντος ἐν τῇ ἐνετικῇ μεταφράσει, συμφωνοῦσι μᾶλλον πρὸς τὸν ἀρχαιότερον τῶν γαλλικῶν κωδίκων, ἤτοι τὸν Βαυαρικόν, τοῦ ὁποίου τὸ πρωτόγραφον ἐγράφη ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἢ μᾶλλον τῇ δεκάτῃ καὶ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτον διαφέρουσι τοσοῦτον ὥστε ἀδύνατον ἵνα ὑποτεθῶσιν ἁπλῆ αὐτοῦ μετάφρασις. Κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα μετεφράσθησαν ἐξ ἄλλου ἀγνοουμένου γαλλικοῦ κειμένου· ἡ δὲ μετάφρασις αὕτη ἐγένετο πρὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐξ ἄλλου βεβαίως ἀρχαιοτέρου κώδικος ἀντεγράφη ὁ κῶδιξ τοῦ Συγκλητικοῦ, ὡς ὁ τοῦ Μονάχου ἐξ ἄλλου παλαιοτέρου.

Ἐκ τούτου καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς γλώσσης δυνάμεθα ἵνα

(1) Assises de Jérusalem, Paris 1841-1843 (Recueil des historiens des Croisades).

(2) Ἡ ἀσίζαι τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς ἀφορῶσαι μόνον τοὺς τιμαριούχους οὐδέποτε ἐξελληνίσθησαν.

μετά τινος πιθανότητος ορίσωμεν ώς χρόνον τῆς μεταφράσεως αὐτῶν τὴν ΙΓ' ἑκαντονταετηρίδα, ἐπὶ τῆς βασιλείας δηλαδὴ τοῦ Οὔγου Α' (1205-1218) ὅτε, ὡς προερρέθη, αἱ ἀσίζαι ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον ἐπεξειργάσθησαν.

Μεθ' ὅλην τὴν φαινομένην ὁμοιότητα τῶν Κυπριακῶν τούτων κειμένων πρὸς τὸν Βαυαρικὸν κώδικα, οὐδόλως δύναμαι ἵνα θεωρήσω τὰς ἑλληνικὰς ἀσίζας γραφείσας ἐν τῇ αὐτῇ ἑκατονταετηρίδι, ἐν ᾗ ὡς λέγεται, ἐγράφη τὸ πρωτόγραφον τοῦ γαλλικοῦ τούτου κειμένου. Ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι μόλις εἶχε παγιωθῇ ἡ φραγκοκρατία ἐν Κύπρῳ, ἐν διαστήματι δὲ δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν καθ' ἃ ἐβασίλευσαν οἱ πρῶτοι τῆς νήσου ἡγεμόνες Γουΐδος καὶ Ἀμαλρῖκος (1192-1205) ἦν ἀδύνατον ὅπως ἐκβαρβαρωθῇ ἡ κυπριακὴ γλῶσσα εἰς οἷον βαθμὸν παρουσιάζουσιν αὐτὴν αἱ Ἀσίζαι. Ἐπίσης ἀγνοῶ ἂν ὁ συντάξας τὰς Ἀσίζας ἦν ἐξελληνισμένος γάλλος, ἢ ἕλλην ἐκγαλλισθείς· ἡ γλῶσσα τοῦ Μαχαιρᾶ οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ Βουστρωνίου, ἂν δὲ ἠγνοοῦμεν ὁποῖοι ἦσαν οἱ χρονογράφοι οὗτοι τῆς Κύπρου, δυσκόλως ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης τῆς γλώσσης ἠθέλομεν διακρίνει ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἦν αὐτόχθων, ὁ δὲ δεύτερος γαλλοκυπριώτης· ἡ αὐτὴ δὲ παρατήρησις δύναται ἵνα ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ γαλλοπελοποννησίου τοῦ γράψαντος τὸ ἔμμετρον χρονικὸν τοῦ Μωρέως, διότι ὡς γνωστὸν τὴν ξενικὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνωνύμου τούτου προδίδει μᾶλλον ὁ μισελληνισμὸς αὐτοῦ ἢ αὐτὴ ἡ γλῶσσα.

Ἐκ τῶν τριῶν γνωστῶν κωδίκων τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν οἱ μὲν δύο τηροῦνται ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, τοῦ δὲ τρίτου σωζομένου μέχρι τοῦ ἔτους 1839 ἐν Ἄθωνι ἀγνοεῖται ἡ τύχη.

Ὁ παλαιότερος τῶν κωδίκων τούτων, ἀνήκων ποτὲ εἰς τὸν περιώνυμον ὑπουργὸν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' Colbert, καταγέγραπται νῦν μὲν ὑπ' ἀριθμὸν 1390 (ἄλλοτε δὲ 4723) τῆς Παρισινῆς

βιλιοθήκης· γεγραμμένος ἐπὶ χάρτου σεσαθρωμένου καὶ ὀγδόου σχήματος ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 216 (1), ἐξ ὧν τρία ἐν ἀρχῇ καὶ ἕτερα τρία ἐν τέλει ἄγραφα, ἑπομένως τὰ γεγραμμένα φύλλα ὑπολογίζονται ἀκριβῶς εἰς 210· ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων τὰ 195, 196, 197 καὶ 198 οὐδὲν περιέχουσι συνέχειαν τοῦ κειμένου τῶν ἀσιζῶν, ἀλλ' ἕτερα σημειώματα τοῦ τελευταίου ἐν Κύπρῳ κατόχου τοῦ κώδικος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἱερέως, πάντη ἀγνοοῦντος οὐ μόνον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν μορφὴν τῶν γραμμάτων καὶ σημειώσαντος διὰ βαρβάρων στοιχείων τὰ ὀνόματα τῶν ἐνοριτῶν αὐτοῦ, οἷον « παπᾶ Ἰωάννης κὶ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ Ζαπέλα. Λωῆζος κὶ ἡ [γ]υνὴ αὐτοῦ Βαλειανάτᾳ », καὶ τὰ τοιαῦτα (2).

Ἐν πρώτῃ σελίδι τοῦ 21 φύλλου ἀναγινώσκονται οἱ ἑξῆς στίχοι γεγραμμένοι ἐκ μνήμης εἰς δοκιμὴν τοῦ κονδυλίου:

Ἐρώτησιν ἔχω πρὸς τοὺς ἐχέφρονας
καὶ εἴ τις τὸ σαφηνίσει καὶ δώσει
τελείαν ἀπόφασιν σοφώτερος ἔσται:
Ἄβρωτόν εἰμι καὶ μικρότερος (sic) τῇ ἰδέᾳ,
τρεῖς μὲ κρατοῦν καὶ ἄκων μὲ ποτίζουν,
ἐγὼ οὐ λαλῶ, ἀλλὰ τὰ ἴχνη μου λέγουν (3).

(1) Κατὰ τὸ ἐν φύλλῳ 21 καὶ κατωτέρω παρατιθέμενον παλαιὸν σημείωμα ὁ κῶδιξ ἐν ἀρχῇ περιεῖχε φύλλα 211.

(2) Τοιαῦτα βάρβαρα σημειώματα εὕρηνται καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλλου 112, ὡς τὸ ἑξῆς « ὁ υἱός μου Ραφαὴλ ἐγεννήθην εἰς ταῖς ς' ὀχτωβρίου ἀριθ. 6, καὶ ἐθάφη εἰς ταῖς ιδ' σεπτεμβρίου φιζ'. Χριστοῦ ».

(3) Ἐν τέλει τοῦ φύλλου 209 ὁ ἀντιγραφεὺς ἐσημείωσε καὶ τὸ ἑξῆς περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (κονδυλίου) αἴνιγμα:

Ἵππο ἔχω τρέχοντα ἐν λευκῷ πεδίῳ
τρεῖς αὐτὸν ἱππεύουσιν ἄοπλοι καὶ γυμνοὶ ἄνδρες,
ἐὰν δὲ μὴ ἔσεσθαι σχισμένη ἡ χάρα
τοῦ ἵππου, οὐ τρέχουσι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἄλλον θεὸν (1) γλυκύτερον οὐδὲ ποθεινότερον οὐκ ἔστιν,
ἐκεῖ γὰρ πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ τερπνὰ τυχάνει,
πικράνομαι τὴν αἴσθησιν ἐνταῦθα μικρὸν χρόνον,
καὶ τύχωμεν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῶν ἀπείρων.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ φύλλου « ὡς ὧδε ἔχει φύλλα κγ', τουτέστιν κγ', καὶ ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς ἔχει φύλλα ρπδ' ὡς τὸ φύλλον ὁποῦ ἔνε τὰ φράκικα, καὶ ἀπὸ τὰ φράκικα ὡς τὴν ἄκρα φύλλα δ', ὁμοῦ ὁλότης ἔχει φύλλά σια' ».

Εἰ καὶ ἡ σημερινὴ τοῦ κώδικος φυλλομέτρησις τακτικῶς βαίνει, οὐχ ἧττον φαίνεται ὅτι πρὸ τῆς καταμετρήσεως ταύτης εἶχον ἀποκοπῆ τρία ἢ μᾶλλον τέσσαρα φύλλα, ἐπενεγκόντα τὰ ἐν ἀρχῇ (σελ. 249) (2) καὶ ἀλλαχοῦ (σελ. 291, 316) σημειούμενα ἀσήμαντα χάσματα.

Ὁ ἀντιγραφεὺς ἐσημείωσεν ἐν τέλει τό τε ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ἔτος ἐν ᾧ ἐξεπλήρωσε τὸν πολυκάματον αὐτοῦ ἀγῶνα (σελ. 497)· ἀνήκων εἰς τὸν γνωστὸν Κυπριακὸν οἶκον τῶν Συγκλητικῶν, τῶν ὁποίων καί τινες διέπρεψαν ἐν τοῖς γράμμασιν (3), ὁ ἀγαθὸς Νικόλας τοσοῦτον ἐγίνωσκε τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐλησμόνησεν. Ὁ κῶδιξ τοῦ Συγκλητικοῦ εἶναι ἓν τῶν περιεργοτέρων μνημείων τοῦ διὰ τῆς λατινικῆς ἐπιρροῆς ἐκβεβαρωμένου κυπριακοῦ ἰδιώματος· ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων ἐντελῶς ἀγνοεῖται, τὰ ἑλληνικὰ στοιχεῖα λαμβάνουσι μᾶλλον τὸ τῶν λατινικῶν σχῆμα, ὁ δὲ συλλαβισμὸς ἐπὶ τοσοῦτον συγ-

(1) γραπτέον θεοῦ.

(2) Ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀνωτέρω παλαιᾶς φυλλομετρήσεως ἀπεκόπησαν τὰ πρῶτα δύο φύλλα.

(3) Βλέπε τὴν ἐμὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν, σελ. 237, 418.

χέεται ὥστε μετά τινος δυσκολίας ἀναγνωρίζεται ὅτι μία συλλαβὴ ἀνήκει εἰς τὴν προηγουμένην ἢ τὴν ἐπομένην λέξιν (1).

Αἱ δυσκολίαι αὗται καὶ ἡ σαθρότης τοῦ χειρογράφου κατέστησαν ἀληθῶς ἀπρόσιτον τὸν κώδικα τοῦ Συγκλητικοῦ. Ἁπλῶς μόνον, καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸν περικλεῆ Δουκάγγιον, ἐγινώσκετο ὅτι τὸ ἀπὸ δύο ἑκατονταετηρίδων ἀποτεθειμένον ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ χειρόγραφον περιεῖχε τὰς Ἀσίζας, οὐδεὶς ὅμως λεπτομερῶς περιέγραψεν, ἢ ἀνέλυσεν αὐτό (2). Ἐν ἔτει 1828 ὁ σοφὸς νομοδιδάσκαλος Pardessus δημοσιεύσας τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ ναυτικὸν δίκαιον διατάξεις τῶν τότε ἀνεκδότων γαλλικῶν ἀσιζῶν, ἠθέλησεν ἵνα παραβάλλῃ ταύτας καὶ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν κώδικα, ἀλλὰ μὴ κατορθώσας τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, συνέστησε θερμῶς εἰς ἄλλους τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιέργου μνημείου. Ἡ περὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν γνώμη τοῦ κ. Pardessus ἔχει οὕτω. « Cette même (l'Assise des Bourgeois) a été traduite en grec vulgaire. Cette traduction inédite existe à la Bibliothéque Royale sous le N.° 1390. Le manuscrit, du XV.ᵉ siécle, est extrêmement defectueux, et paroit l'ouvrage d'un ignorant qui ne connoissoit pas les premières régles de la langue ni de l'orthographe, et qui a trouvé plus court de ne pas mettre d'accens.

« Cette traduction a évidemment été faite d'après un texte

(1) Βλέπε τὸ ἐν τέλει τοῦ προλόγου ἐπισυνημμένον πανομοιότυπον φωτογράφημα.

(2) Ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος περιγράφει οὕτω τὸν κώδικα ἐν σελίδι 34 τοῦ πίνακος τῶν χειρογράφων τὰ ὁποῖα ἐμελέτησεν εἰς συγγραφὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γλωσσαρίου. « Assisae Regni Hierosolymitani seu earum pars altera... ex cod. Colbert 4723, hoc titulo ἀρχὴ τῆς βίβλου τῆς συντάγματος ἤγουν ἀσίζα. Codex Graecus pessime scriptus, et absque accentibus, ut ex locis laudatis patet ». Ἀποσπάσματα τῶν Ἀσιζῶν τούτων εὕρηνται ἐν λέξεσι, βολίκιον, γομάριν, χαμήλα, χαμηλογόμαρον, χαμπέτης, ρεειχός, ριμάδι, τζαπιούνι, τζεάνα, τζουΐζα, κλπ.

français, et non d'après la version italienne, qui probablement n'existoit pas encore. J' ai reconnu, lorsque j' ai voulu comparer avec le français les chapitres de cette version relatifs au droit maritime qu'il s'y trouvoit des différences pour l'ordre et la coupure des chapitres...

« Un examen plus attentif auquel je n' ai pu me livrer feroit probablement connoitre des différences plus remarquables; il seroit donc à desirer qu' à l' époque ou l' on publiera le texte français entier, on y joignit, outre la version italienne, que son caractère rend recommandable, la version grecque, s' il est possible de trouver un éditeur assez courageux pour surmonter les difficultés que présente l' imperfection du manuscrit. Quelques documents relatifs aux droits de douane annexés à cette version grecque font présumer qu' elle a été faite à Chypre (1) ».

Μετὰ δεκαετηρίδα ὁ γνωστὸς Ζαχαρίας Λίγγενθαλ ἁπλῶς μνημονεύσας τὸν κώδικα καὶ σημειώσας τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσέθηκεν ὅτι ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς Βενέδικτος Hase διενοήθη ποτὲ περὶ δημοσιεύσεως αὐτοῦ (2). Συγχρόνως ὅμως ὁ γερμανὸς νομοδιδάσκαλος πρῶτος ἐγνωστοποίησε τὴν ὕπαρξιν καὶ δευτέρου κώδικος τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν, ἀποκειμένου ἐν τῇ Ἀθωνίτιδι μονῇ τῆς μεγάλης Λαύρας (3), δημοσιεύσας μάλιστα ἐξ αὐτοῦ τόν τε πίνακα καὶ τὰ πρῶτα ἑξήκοντα ἓν κεφάλαια (σελ. 137-190). Σεβασθεὶς θρησκευτικῶς τὸ κείμενον ὁ Ζαχαρίας ἐδημοσίευσεν αὐτὸ μεθ' ὅλων τῶν ἀνορθογραφιῶν καὶ

(1) Collection des lois maritimes antérieures au XVIIIe siécle. Paris 1828, I, 273.

(2) Historiae juris Graeco-Romani delineatio, auct. C. E. Zachariae. Heidelbergae, 1839, σελ. 137.

(3) « In monasterio maximae Laurae in monte Athone sito asservatur codex chartaceus in forma octava, exaratus anno 1512, nitide scriptus, sed dialecto barbara et orthographia neglecta. Continet versionem secundae partis Assisarum, cujus jam indicem et capita priora dabo, codicis scripturam religiose sequuturus » αὐτόθι.

ἰδίως τῶν τοσοῦτον συγχεόντων τὴν ἔννοιαν ἀλλοκότων τονισμῶν καὶ συλλαβισμῶν, οἵτινες μόνον εἰς Κυπριακὰ χειρόγραφα ἀπαντῶσι (1). Καίτοι δὲ θεωρῶν τοὺς χρόνους τῆς συντάξεως καὶ πρὸ πάντων τῆς ἀντιγραφῆς τῶν Ἀσιζῶν τούτων ὡς τὴν τελευταίαν βαθμῖδα τῆς ἐκβαρβαρώσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐχ ἧττον προσέθετο ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη εὐκόλως ἠννοεῖτο ὑπὸ τῶν γινωσκόντων τὴν νῦν καθωμιλημένην ἑλληνικήν. Ἐπὶ τέλους παραβαλὼν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον πρὸς τὸ τότε ὑπὸ Foucher ἐκδιδόμενον γαλλικὸν ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀνεγνώρισεν ὅτι μεταξὺ τῶν κειμένων τούτων ἐπικρατεῖ τοιαύτη διαφορὰ ὥστε εὐλόγως ὑπώπτευσεν ὅτι ἐξ ἄλλου ἀγνώστου γαλλικοῦ κειμένου μετεφράσθη τὸ ἑλληνικόν (2).

Ἡ δημοσίευσις τοῦ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Γραικορρωμαϊκοῦ δικαίου διαγράμματος τοῦ Ζαχαρίου, τὰ ἐν παραρτήματι αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἀποσπάσματα τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῷ συγγράμματι σημειούμενα ἄγνωστα τοῦ δικαίου μνημεῖα ἠνάγκασαν τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὸν γνωστὸν Μινωΐδην Μυνᾶν τὴν ἐντολὴν περιοδείας ἐν Ἄθωνι ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀποκτήσεως τῶν χειρογράφων τούτων. Ὁ Μυνᾶς μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐκπληρώσας τὴν ἀποστολὴν περιεσύλησε τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἑλληνικῶν μονῶν μετὰ τοσαύτης ἀσπλαγχνίας ὥστε ἔκτοτε χρονολογεῖται ἡ πρὸς τοὺς περιηγητὰς δυσπιστία τῶν μοναχῶν καὶ ἡ ἀπόκρυψις πολυτίμων μνημείων τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἤθελον εἶσθαι κτῆμα τῆς ἐπιστήμης. Μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κομισθέντων εἰς Παρισίους

(1) Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Ὀξωνίῳ κώδικες τῶν Κυπριακῶν χρονογράφων, ὡς καὶ ὁ νῦν δημοσιευόμενος A τῶν Ἀσιζῶν, οὗτινος βλέπε πανομοιότυπον.

(2) Ὁ Ζαχαρίας ἠγνόει τὸν τότε ἐκδιδόμενον ὑπὸ Kausler Βαυαρικὸν κώδικα, πρὸς ὅν, ὡς προερρέθη, μᾶλλον συμφωνοῦσι τὰ ἑλληνικὰ κείμενα.

χειρογράφων εὑρίσκετο καὶ τρίτος κῶδιξ τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν, ἄγνωστον ἐκ τίνος βιβλιοθήκης ληφθείς. Ὁ Μυνᾶς θέλων ἵνα δώσῃ μείζονα σπουδαιότητα εἰς χειρόγραφον ἐνδιαφέρον τὴν γαλλικὴν ἱστορίαν ἐδημοσίευσε διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδίως τοῦ **Moniteur Universel** ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεὶς νέος κῶδιξ ἐγράφη ἐν τῇ ΙΔ' ἑκατονταετηρίδι· μετ' οὐ πολὺ ὅμως κατελθὼν μίαν ἑκατονταετηρίδα ἰσχυρίσθη ὅτι ἐγράφη ἐν αὐτῷ τῷ ΙΕ' αἰῶνι (1)· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγνώσθη ὅτι τὸ χειρόγραφον ἔφερε τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονολογίαν (1512) οἵαν καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Ζαχαρίου περιγραφεὶς Λαυρεωτικὸς κῶδιξ. Ἡ ταὐτότης τῆς χρονολογίας καὶ ἡ τῶν κειμένων ὁμοιότης ἔπεισαν τοὺς τότε ὅτι ὁ εἰς Παρισίους κομισθεὶς κῶδιξ ἦν αὐτὸς ὁ ὑπὸ Ζαχαρίου ἀναλυθείς· εἰδικωτέρα ὅμως μελέτη ἀπέδειξε μετ' οὐ πολὺ ὅτι ἡ μὲν ταὐτότης τῆς χρονολογίας ἦν ἁπλῶς τυχαία, ἡ δὲ ὁμοιότης τῶν κειμένων φαινομένη μᾶλλον ἢ πραγματική· τὰ δύο χειρόγραφα ἀνῆκον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, οὐδὲν ὅμως ἦν ἁπλοῦν τοῦ ἑτέρου ἀντίγραφον. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸν σοφὸν ἀκα-

(1) « Manuscrit sur papier in 4,° du XV° siécle, contenant les Assises de Jérusalem, par Godefroy de Bouillon, premier empereur français, écrites en langue grecque vulgaire ». Rapport adressé à M. le ministre de l'instruction publique par M. Minoïde Mynas, chargé d'une mission en Orient (Revue de bibliographie analytique par MM. Miller et Aubenas, 1844, V, 80).

Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως σημειῶ ὅτι ὁ αὐτὸς Μυνᾶς περιηγηθεὶς καὶ δεύτερον τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν καὶ πλεῖστα ἐκκομίσας χειρόγραφα ὑπέβαλε περὶ αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον ἔκθεσιν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ **Moniteur** (4 Ἰανουαρίου 1843) καὶ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ (1846)· ἡ ἔκθεσις αὕτη μεταφρασθεῖσα ἑλληνιστὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Θέμιδι (1846) τοῦ κ. Λ. Σγούτα. Κατὰ τῶν ἐν ταύτῃ παρατόλμων ἰσχυρισμῶν τοῦ κ. Μυνᾶ περὶ βυζαντινοῦ δικαίου ἔγραψεν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ σοφὸς δικηγόρος καὶ ἱστορικὸς τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου κ. Mortreuil (Revue de Legislation de L. Wolowski, Paris 1847, II, 30-60).

δημαϊκὸν κ. Charles Giraux, ὅστις λεπτομερῶς ἐξετάσας τὸν τοῦ Μυνᾶ κώδικα ὑπέβαλε περὶ αὐτοῦ σπουδαῖον ὑπόμνημα εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν (1).

Ὁ κ. Giraux ἀντιπαραβαλὼν τὰ ἑλληνικὰ κείμενα πρὸς τὰ γαλλικὰ ἀνεγνώρισεν ὁμοιότητά τινα τῶν πρώτων πρὸς τὸν Βαυαρικὸν κώδικα, ἡ διαφορὰ ὅμως τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων καὶ πρὸ πάντων ἡ τῶν ἰδεῶν ἔκθεσις ἔπεισαν αὐτὸν ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἀσίζαι οὐδὲ τοῦ γαλλικοῦ τούτου κειμένου ἦσαν ἁπλῆ μετάφρασις· μετὰ τοῦτο συγκρίνας τὸν κώδικα τοῦ Μυνᾶ πρὸς τὰ ὑπὸ Ζαχαρίου δημοσιευθέντα ἀποσπάσματα τοῦ Λαυρεωτικοῦ ἀνεῦρε σπουδαίας διαφορὰς οὐ μόνον ἐν τῷ λεκτικῷ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων, διαφορὰς αἵτινες πείθουσιν ὅτι ἄλλο τὸ Λαυρεωτικὸν καὶ ἄλλο τὸ τοῦ Μυνᾶ χειρόγραφον.

Ἀλλὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Giraux, περιέχει καὶ ἰσχυρισμοὺς πρὸς οὓς οὐδόλως συμφωνοῦμεν. Ὁ σοφὸς ἀκαδημαϊκὸς παραδεχόμενος ὡς γεγονὸς τὴν ἐν τῷ φραγκοκρατουμένῳ Βυζαντίῳ καὶ τῇ Πελοποννήσῳ εἰσαγωγὴν τῶν ἀσιζῶν, ἰσχυρίζεται ὅτι τό τε γαλλικὸν κείμενον τοῦ Βαυαρικοῦ κώδικος ὡς καὶ τὸ ἑλληνικὸν περιέχουσιν οὐχὶ τὰς ἀσίζας τῆς Κύπρου, ἀλλὰ τὰς ἐκ Κύπρου εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα εἰσαχθείσας· καὶ δὴ κατὰ τὸν κ. Giraux ὁ μὲν Βαυαρικὸς κῶδιξ ἐγράφη ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ ἰταλοῦ, πιθανῶς Ἐνετοῦ, ὁ δὲ τοῦ Μυνᾶ ἐν Ἰταλίᾳ, πιθανῶς ἐν Ἐνετίᾳ, ἐπὶ σκοπῷ ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα (2).

(1) Τὸ ὑπόμνημα ἀναγνωσθὲν τῇ 12 νοεμβρίου 1842 ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Revue de Legislation et de jurisprudence par M. L. Wolowski, Paris 1843, tom. XVII,* 22. -

(2) Ὁ κ. Giraux λέγει ὅτι ὁ ἰταλὸς καλλιγράφος ἀπεμιμήθη τοὺς ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας τοὺς ὁποίους οἱ Ἕλληνες πρόσφυγες ἐχάραξαν διὰ τὰ ἰταλικὰ τυπογραφεῖα, καὶ πρὸ πάντων τοὺς τοῦ Μεδιολάνου δι' ὧν ἐτυπώθη ὁ Ὅμηρος ὑπὸ Χαλκοκονδύλου.

Ἀνωτέρω ἐξέθηκα τοὺς λόγους δι' οὓς παραδέχομαι ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ εἰσήχθησαν μόναι αἱ ἀσίζαι τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ τῆς βουργεσίας (1)· καὶ πιθανὸν μέν ποτε ἵνα ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον, ἐπὶ τῇ βάσει ὅμως τῶν νῦν γνωστῶν χειρογράφων κρίνοντες λέγομεν ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κώδικες τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν ἐγράφησαν ἐν Κύπρῳ, ὁ μὲν πρῶτος ὑπὸ γνωστοῦ Κυπρίου ἀντιγραφέως τοῦ Συγκλητικοῦ, οἱ δὲ ἕτεροι δύο ὑπὸ ἀνωνύμων. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ ὁ ἀλλόκοτος τῶν λέξεων τονισμὸς καὶ παρασυλλαβισμός, τὰ ὁποῖα ἠνάγκασαν τὸν κ. Giraux ἵνα ἐκλάβῃ ἰταλὸν τὸν ἀντιγράψαντα τὸν τοῦ Μονάχου κώδικα, ἀπαντῶσιν ἀπαράλλακτα καὶ εἰς ἄλλα Κυπριακὰ χειρόγραφα, ὡς τοὺς ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Ὀξωνίᾳ ἀποτεθησαυρισμένους κώδικας τῶν Κυπρίων χρονογράφων. Πρὸς τούτοις ἀδύνατον ἵνα ὑποτεθῇ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχοντες ἀνάγκην ἀντιγράφου τῆς νομοθεσίας ταύτης, ἤθελον προτιμήσει ξένον ἀντιγραφέα μηχανικῶς γράφοντα τὰ ἑλληνικὰ γράμματα κατὰ μίμησιν τῶν τυπογραφικῶν χαρακτήρων, ἐν ᾧ διὰ μικροτέρας δαπάνης οἱ τότε πολυάριθμοι Ἕλληνες ἀντιγραφεῖς ἠδύναντο ὅπως πιστότερον ἐκτελέσωσι τὸ ἔργον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία ἐπροτίμησε τῶν Ἑλλήνων Ἑνετὸν ἀντιγραφέα, οὐδὲν βλέπομεν διὰ ποίαν Ἑλλάδα ἦσαν προωρισμέναι αἱ ἀσίζαι αὗται· ἐν ἔτει 1512 ὅτε ἐγένετο τὸ ἀντίγραφον ἡ Ἑνετία ἐξουσίαζεν ἐν μὲν τῇ Πελοποννήσῳ δύο καὶ μόνα φρούρια, τὸ Ναύπλιον καὶ τὴν Μονεμβασίαν, ἐκ

(1) Κατὰ τὸ ἑλληνικὸν χρονικὸν τοῦ Μωρέως (στ. 761-69, 1495, 1543) εἷς τῶν ὅρων τῆς ὑποταγῆς τῶν Πελοποννησίων εἰς τοὺς γάλλους κατακτητὰς ἦν « νὰ μὴ ἀλλάξωσι τὸν νόμον τῶν Ρωμαίων ». Ὁ κ. Pardessus (lois maritimes, I, 264) δέχεται ὅτι αἱ ἀσίζαι τῆς Βουργεσίας οὐδὲν εἰσήχθησαν ἐν Πελοποννήσῳ, οὔτε ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ἔνθα ἐξηκολούθησεν ἰσχύον τὸ βυζαντινὸν δίκαιον. Τοῦτο παραδέχεται καὶ ὁ Buchon (Recherches et matériaux, I, 112).

δὲ τῶν ἑλληνικῶν νήσων ὑπέκειντο αὐτῇ ἡ Κρήτη, αἱ Ἰόνιοι νῆσοι καὶ ἡ Κύπρος· ἡ δημοκρατία ἔχουσα ὡς ἀρχὴν ἵνα ἐπιβάλλῃ εἰς τὰς ἀποικίας τοὺς ἰδίους αὐτῆς νόμους, μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ Χαλκιδεῖς τὴν διατήρησιν τῶν Ἀσιζῶν, ἀφοῦ προηγουμένως αὗται μετεφράσθησαν εἰς τὸ ἐνετικὸν ἰδίωμα· ἑπομένως οὐδὲν ἠδύνατο ἵνα εἰσαγάγῃ ἑλληνικὰ κείμενα ἀσιζῶν, καὶ μάλιστα τῆς αὐλῆς τῆς βουργεσίας (1), εἰς χώρας αἵτινες οὔτε τὴν ὕπαρξιν τῶν ἀσιζῶν τούτων ἐγνώριζον, οὔτε τὸ ἰδίωμα ἐν ᾧ ἦσαν γεγραμμέναι εὐκόλως ἠννόουν, διότι ἡ γλῶσσα τῶν ἀσιζῶν τούτων εἶναι αὐτὸ τὸ Κυπριακὸν ἰδίωμα, ὁ δὲ τελευταῖος οὗτος λόγος καὶ μόνος, ἐὰν ἔλειπον τοσοῦτοι ἄλλοι, ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ χειρόγραφα τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν περιέχουσι τὰς Κυπριακὰς Ἀσίζας (2).

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νέου τούτου κώδικος τῶν ἑλληνικῶν ἀσιζῶν καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ μελέτην τοῦ κ. Giraux πάντες ἐπίστευον ὅτι ὁ ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολούμενος εἰς νέαν τῶν Ἀσιζῶν ἔκδοσιν κόμης Beugnot, ἤθελε συμπεριλάβει ἐν αὐταῖς καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἢ τοὐλάχιστον δημοσιεύσει κανὲν αὐτοῦ ἀπόσπασμα· δυστυχῶς ὅμως ὁ φιλόπονος ἀκαδημαϊκὸς ἐπροτίμησεν ἵνα ἁπλῶς μνημονεύσῃ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἑλλη-

(1) Ὡς προερρέθη αἱ Εὐβοϊκαὶ ἀσίζαι περιέχουσι μόνον τὰς διατάξεις τῆς ὑψηλῆς αὐλῆς.

(2) Εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι αἱ ἀσίζαι ἐγράφησαν ἐκτὸς τῆς Κύπρου ὁ κ. Giraux ἀναφέρει ὅτι ἐν τῷ ἄρθρῳ μβ' (σελ. 46) μνημονεύεται ἡ νῆσος ὡς σημεῖον διευθύνσεως τῶν πλεόντων καὶ οὐχὶ ὡς ἀφετηρία τοῦ πλοῦ· γινώσκοντες ὁπόσον ἐπιμόνως οἱ ἐν Κύπρῳ διετήρουν τὴν παράδοσιν περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις συντάξεως τῶν Ἀσιζῶν, εὐκόλως ἐξηγοῦμεν τὸν λόγον δι' ὃν ἀφέθη ἀδιόρθωτον τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς καὶ αἱ ἀλλαχοῦ (σελ. 167) μνημονευόμεναι Ἰόππη, Πτολεμαΐς καὶ Ἱερουσαλήμ.

νικαὶ ἀσίζαι, ἁπλῶς παραπέμψας τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Giraux (1).

Ὁ τρίτος οὗτος κῶδιξ τῶν Ἀσιζῶν γεγραμμένος τῇ 11 φεβρουαρίου 1512, ὡς ἀναγινώσκεται ἐν τέλει τοῦ πίνακος (σελ. 23), ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος, ἀποτεθησαύρισται ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμὸν παραρτήματος ἑλληνικῶν κωδίκων 465 (Suppl. Grec)· ἀποτελεῖται δὲ ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 245, εἰ καὶ ἡ νεωτέρα ἀρίθμησις αὐτοῦ σημειοῖ μόνον 244, ὡς κατὰ λάθος δὶς μετρηθέντος τοῦ φύλλου 168. Καὶ τὰ μὲν γράμματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στρογγύλα καὶ εὔμορφα, προδίδουσι χεῖρα ἐξησκημένην περὶ τὴν καλλιγραφίαν· οἱ παράδοξοι ὅμως παρατονισμοὶ καὶ παρασυλλαβισμοὶ τῶν λέξεων τοσοῦτον ματαιοῦσι τὸ πρῶτον προτέρημα ὥστε ὁ ἀναγινώσκων τὸ χειρόγραφον δέον ἵνα προσέχῃ καλῶς μὴ τονίζων καὶ συλλαβίζων κατ' αὐτὸ ἀναγνώσῃ ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Οἱ παρασυλλαβισμοὶ καὶ παρατονισμοὶ οὗτοι ἀπαντῶντες καὶ εἰς ἄλλα Κυπριακὰ χειρόγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ νεώτεροι Κύπριοι ἐφιλοτιμήθησαν ἵνα ἀναδειχθῶσιν ἀντάξια τέκνα τῆς κλασικῆς τοῦ σολοικισμοῦ πατρίδος. Ἡ ἐν τῇ ἀνορθογραφίᾳ ὀρθογραφία αὕτη τῶν Κυπρίων βεβαίως οὐδένα ἔχει λόγον, πλὴν τῆς ἀνοησίας τῶν ἀντιγραφέων ὅτι οὕτως ἀνορθογραφοῦντες ἐπεδεικνύοντο σοφοὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐπικρατούσης τότε παχυλῆς ἀμαθείας. Χάριν δὲ περιεργείας ἐπισυνάπτω μίαν περικοπὴν ὡς ἔχει ἐν τῷ χειρογράφῳ. « Ἦτοις δίκαιον θέληνα ζητήσι· καὶ ἄλλου δίκαιοννα πείσι καὶ κρύσιν· ἀπάνο εἰς ὥλατὰ πράγματα· ἐντέχεται τὸν θν̄ φοβῆσθαι καὶ ἀγαπάν· ὅτι οὐδεῖς δίνατε θν̄ φοβήσθαι καὶ ἀγάπάν, ἀνουκέχει πίστην· ληπῶν· ἔχοντα ἐν αὐτῇ πίστην καὶ κρίσιν θέλῃ ὁμιῶσοι· καθὼς λέγει ἡ γραφῆ ἐντονῶμο· (παραβλ. σελ. 25).

(1) Les Assises du Jérusalem, II, LXVIII.

Συνηθέσταται ἀπαντῶσιν ἐναλλαγαὶ φωνηέντων καὶ διφθόγγων, ὡς ω ἀντὶ ο, τῶν, ὦλα, ὡσπύτην, ὁρησμῶν, νῶμων, κῶρει, φῶνον, φωνοῖς, ὡροισμοί, ὦτι, κῶσμον, νόμως, καὶ ο ἀντὶ ω, χόραν, φονή, ἀγνορίζω, ἔξο, ἐξορησμένος, χορῆς· η ἀντὶ ει, οι καὶ ι, ὡς ἦδαν, ἡδήν, ἦμε, ὀνήρου, ἦπεν, συνήδυσιν, ἐκῆνος, ἡκία, ἔτημως, ἡκοδομήσι ἡκοίας, ἐμήσαν, κλεψήαν· υ ἀντὶ η, ι καὶ οι, κύπον, ἀμέρυμνα, τύποται, κρυθήσεσθαι, μύρας, μυράσουν, ύ (οἱ)· αι ἐντὶ ε καὶ τὸ ἐναντίον, πολαιμά, οὐδαί, κουράτοραις, ἡμαίρα, ἐπτέσαν, κλέπτες, πεδίον, πτέσμαν· οι ἀντὶ ει, ι καὶ η, ἐκοίνη, βασιλοῖς, γονοῖς συγγενοῖς, ὀφφοικείου, παιδοία, νόμοιμα, ὅρχοις, κάλλοιον, αὐλοῖς τοῖς Ρῶμοις· σπανιώτατα δὲ ι ἀντὶ οι, πίος, λιπῶν (1). Τὰ εἰς ιν ὑποκοριστικὰ οὐδέτερα συνήθως γράφονται διὰ τοῦ η, ὡς ψουμήν, βορδόνην, πογέρην, ἀπλίκην, πετζήν, κορμήν, χαῖρην (χέριν). Ἰδοὺ δὲ καὶ παραδείγματά τινα παρασυλλαβισμῶν, δοραι ὤν, ποι ἦσε, ἦκα μία (ἢ καμμία), εἰστὰν. νήοτης (ἢ στανίο της), κηντήν εὔγει, εἰς παρὰ κατὰ θήκην, ἱ ἐρεῖς, τῶνον ὀμησμάτων, τον ὀταρικῶν (τὸ νοταρικόν), ἡδι ὅτοις (ἰδιώτης), ὀδουλῶ μενος, εἶδι ὦν τους (ἴδιόν τους), ἀρχὸν τῆς σα (ἀρχόντισσα), ἡ ἀτρῶς, ποτ ἀπῶν, τόνπερι ὀχῶν (τῶν περιοχῶν), ὡς πύτην (ὁσπίτιν) σημι ὤννη, κατὰ πιάστεί, πῆστι ὁσὴν (πιστίωσιν), ἐκατὰν πλέξαντων (ἐκατανπλέξαν τον) τῆ φλοπανιάσουν (τυφλοπανιάσουν), κακοπι ἦ, χριστη ἀνῶς, (χριστιανός), κρινοῖς κοι (κρινίσκει), κλεψιμοι ὤν, τὸ ποτίρην τήν του (τοποτηρητήν του), ἄχρηστον (ἄχρις τόν).

Οὕτως ἔχει ἡ ἱστορία καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν κωδίκων καθ' οὓς τὸ πρῶτον νῦν ἐκδίδονται αἱ ἑλληνικαὶ ἀσίζαι. Αἱ διαφοραὶ τοῦ λεκτικοῦ καὶ τῆς διατάξεως τῶν κεφαλαίων ἠνάγκασάν με ὅπως, ἀντὶ προτιμήσας ἕνα μόνον τῶν δύο τούτων κωδίκων

(1) Ἀπ' ἐναντίας τὸ ἰῶτα συνηθέστατα ἀντικαθίσταται, ὡς ἠάνη (ἰάνη) διατή, κρύσημων, κρινήσκη, ἠατρός, ἠατρίαν, κήνδυνος, κρίσοις, ἐστήν.

ὑποσημειώσω τὰς τοῦ ἑτέρου διαφοράς, ἐκδώσω ταὐτοχρόνως ἀμφότερα τὰ τοσοῦτον ἀσυμβίβαστα ταῦτα κείμενα. Ἂν εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸν Λαυρεωτικὸν κώδικα, ὅστις ἐλάχιστα διαφέρει τοῦ νῦν ἐκδιδομένου Α', ἤθελον βεβαίως ὑποσημειώσει εἰς τοῦτον τὰς διαφόρους ἐκείνου γραφάς· ἀλλ' ὡς προερρέθη, ἡ τύχη τοῦ κώδικος τούτου ἀγνοεῖται, μόνον δὲ ἐκ τοῦ Ζαχαρίου γινώσκομέν τινα αὐτοῦ ἀποσπάσματα (1).

Ὁ Λαυρεωτικὸς κῶδιξ ἠδύνατο ἵνα χειραγωγήσῃ ἡμᾶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χρονολογικὴν ταξινόμησιν τῶν τριῶν κειμένων τῶν Ἀσιζῶν· ὡς ἀμέσως κατωτέρω λέγω, τὸ τοῦ κώδικος τοῦ Μυνᾶ κείμενον φαίνεταί μοι ἀρχαιότερον τοῦ ἐν τῷ Κολβερτίῳ χειρογράφῳ περιεχομένου, διὰ δὲ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐπροτίμησα αὐτὸ ἐν τῇ ἐκδόσει ὡς Α· ὡς ὅμως δυνάμεθα ἵνα κρίνωμεν ἐκ τῶν παρὰ Ζαχαρίᾳ ἀποσπασμάτων ὁ Λαυρεωτικὸς κῶδιξ εἶναι ἀρχαιότερος ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων. Αἱ πρὸς τὸν Α ἐλαφραὶ διαφοραὶ τοῦ λεκτικοῦ τοῦ Λ κώδικος ὀφείλονται ὡς ἐπ' τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπαρχαίωσιν τῶν λέξεων· οὕτως ὁ μὲν Α γράφει συνήθως σάζω, ὁ δὲ Λ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάζω· ἐν τῷ Α ἀναγινώσκομεν κουστοῦμιν, ἀρραβόνα, ἀφαμπαλιέρης, ἐν ᾧ ἐν τῷ Λ αἱ λέξεις αὗται προσεγγίζουσι μᾶλλον πρὸς τὴν παλαιὰν γαλλικὴν προφορὰν κουστοῦμε (coustume), ἄρρα (arres), ἀφαμπαρλιέρης (avant-parlier). Ἄλλας δὲ ἀπηρχαιωμένας λέξεις τοῦ Λ, ὡς στόλευσις, δῶρα, ἐφῆτον, μπουργέζιων, περιβίασμαν, πημπόνη, ἀβαβοέ, παυλιάζω, ἀντικαθιστᾷ ὁ Α διὰ τῶν νεωτέρων, στόλα, δωρά, ἔφιτον, μπουργεζίων, στριβίασμαν, πιντόνη, ἀρραβῶνα, σταβλιάζω. Τὸ κυριώτερον δὲ ὅτι ὁ μὲν Λαυρεωτικὸς κῶδιξ ὀνομάζει τὰ χρυσᾶ βυζαντινὰ νομίσματα διὰ τοῦ παλαιοτέρου αὐτῶν ὀνόματος νομίσματα, γράφων μάλιστα ταῦτα καὶ διὰ τοῦ

(1) Βλέπε τὰς διαφορὰς ταύτας ἐν σελ. 586-594.

βυζαντινοῦ μονογράμματος νν., ὁ δὲ Α′ προτιμᾷ τῆς παλαιᾶς ταύτης ὀνομασίας τὴν νεωτέραν ὑπέρπυρα ἢ πέρπυρα, γράφων ταῦτα διὰ τοῦ βυζαντινοῦ ὁμοίως μονογράμματος π͞ϝ. Ταῦτα βεβαίως ὑποδεικνύουσιν ὅτι τὸ μὲν κείμενον τοῦ Λαυρεωτικοῦ κώδικος συνετάχθη περὶ τὴν ΙΓ′ ἑκατονταετηρίδα ὅτε τὸ νόμισμα οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἐντελῶς ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ ὑπερπύρου, τὸ δὲ νῦν δημοσιευόμενον Α ἀντεγράφη ἐκ τοῦ Λαυρεωτικοῦ τούτου, ἀφοῦ ἀντικατέστησαν αἱ ἄνω σημειωθεῖσαι ἀπηρχαιωμέναι λέξεις δι' ἀντιστοίχων μᾶλλον εὐνοήτων· ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο λυθήσεται ὅταν ἀνακαλυφθῇ ποτε ὁ Λαυρεωτικὸς κῶδιξ καὶ συγκριθῶσι τὰ ἐν τέλει προσηρτημένα δασμολογικὰ τιμολόγια, ἐν οἷς τοσοῦτον συνεχῶς ἀναφέρεται τὸ ὑπέρπυρον καὶ τὸ νόμισμα.

Ὁ συγκρίνων τὸν κώδικα τοῦ Μυνᾶ (Α) πρὸς τὸν τοῦ Κολβέρτου (Β) εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι αἱ μὲν διατάξεις τοῦ πρώτου εἰσὶ σύντομοι καὶ ἐπιβλητικαί, αἱ δὲ τοῦ δευτέρου μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι καὶ οὕτως εἰπεῖν προτρεπτικαί (1). Ὁ μὲν Α′ ἁπλῶς ἀναγράφει τὰ ἀξιώματα, ὁ δὲ Β′ ἐπεξηγεῖ αὐτὰ περιφραστικῶς· ὁ πρῶτος ἁπλῶς λέγει βισκούντης, κριτάδες, Σύνταξις τῆς Ἀσίζας, ὁ δὲ δεύτερος, ἐμπαλῆς τῆς χώρας, οἱ ὡρκισμένοι ἤγουν οἱ κριτάδες, οἱ ὡρκισμένοι τοὺς λέγου κριτάδες, τὸ Σύνταγμαν τὸ ἐκάτσαν οἱ ἄρχοντες τὸ λέγουν Ἀσίζαν. Ἐν τῷ Α′ αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις φέρονται ὀρθότερον, ὡς Δαβίδ, δίκαιον, ζητήσω, ὅλα τὰ πράγματα, φοβεῖσθαι, ἂν οὐκ ἔχει πίστιν, παράπτωμαν, αἰτίαν, καθεμίας γυναικός, δικαιώσω, κριθήσεσθε, ἐὰν παρὰ τοῦ νόμου ἠλευθερώθημεν πρέπον ζῆν διὰ νόμου, παράδειγμα, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐττῶ-

(1) Ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἤρκεσεν εἰς τὸν κ. Monnier ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰβελίνου φερομένων Ἀσιζῶν αἱ μὲν σύντομοι διατάξεις εἰσὶν αἱ ἀρχαιότεραι, αἱ δὲ ἀνεπτυγμέναι νεώτεραι (Les Assises de Jerusalem, 39-40).

τας, ἄρχων, τὶ νὰ ζημιωθῇ ὅταν πράσσῃ τὸ οὐδὲν ἐνδέχουνται, καταλύσω, φίλοι ἐν ἀληθείᾳ ἔσονται, ψυχή, ἀγκάλεμαν, δηλῶσι, βούλονται, μετὰ ὀνόματος, ἐντιμοσύνη, ἀΐκάνωτα, ἐν δὲ τῷ Β' διαφθείρονται ἢ ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων, Δαβίθ, Ἴσον, γυρέψω, πᾶσα πρᾶγμαν, φοβεῖσται, χωρὶς πίστι ἔχει ἐν ἑαυτῷ, κατάπτωμαν, ἠτίαν, καθημιᾶς γεναίκας, ποίσω δίκαιον, κριθήσεστε, ἐὰν εἴμεστεν ἀποφγαλμένοι ἐκ τοῦ νόμου πάντοτες ἐντέχεται νὰ ζήσωμεν μὲ τὸν νόμον, ἐξόνμπλι, πάντας ἐκείνους ὁποῦ ἔνι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἄρχος, τῆντα νὰ χάσῃ ὅταν πολεμᾷ τὸ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ, χαλάσω, ἔνη φίλοι τῆς ἀληθείας, ψη', καταδικάσιμον, φανερώσουν, θέλουν, μὲ τὸ ὄνομαν, στοῦδιν ἐντιμοσύνη, παρακατεβασμένα. Τὸ Β χειρόγραφον συνηθέστερον γράφει τ ῆ ν τ α, τὸ δὲ Α συνήθως ἀντικαθιστᾷ τοῦτο διὰ τῶν ἀρχαιοτέρων τ α ῦ τ α, τ ί, τ ό. Ὀνομάζων ὁ Α τοὺς δικηγόρους ἐ μ π ρ ο π έ τ α ς ἐνίοτε ἐπεξηγεῖ τὸ ὄνομα διὰ τῶν γαλλικῶν **avocas**, **avant-parlier**, ἀπ' ἐναντίας δὲ ὁ Β' προσθέτει δύο καὶ τρεῖς ἀντιστοίχους ἐπεξήσεις ὡς, προστάτας, τουτέστιν ἐμπροπέτης, τὸ λέγεται φράνκικα ἀβανπαρλιέρης.

Τινὰ ὅμως τῶν κεφαλαίων τοῦ Β φαίνονται ἀρχαιότερα τοῦ Α', ὡς δηλοῦται ἔκ τε τοῦ λεκτικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν χαρακτηρισμῶν, ἀλλ' ἡ ἐκκάθαρσις αὕτη ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον καὶ ὅρια μείζονα τοῦ ὑπὲρ τὸ δέον ἐπεκταθέντος τούτου προλόγου.

Μεγίστην ἰδίως ἀπαιτεῖ προσοχὴν ἡ μελέτη τῶν ἐν τέλει ἀμφοτέρων τῶν κειμένων ἐπισυνημμένων δασμολογίων (σελ. 237-246 καὶ 487-97), διότι οὐ μόνον πρὸς ἄλληλα ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ γαλλικὰ οὐσιωδῶς διαφέρουσιν (1). Οἱ ἐν

(1) Ὁ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος τοσοῦτον καλῶς μελετήσας τὸ νομισματολογικὸν καὶ δασμολογικὸν τῆς Κύπρου σύστημα **Balducci Pegolotti** δημοσιεύει δασμολόγιον οὐσιωδῶς πρὸς τὸ τῶν Ἀσιζῶν διαφέρον, διότι ἐν ἐκείνῳ μὲν φορολογοῦνται τὰ ἐμπορεύματα κατὰ

ἔτει 1489-1539 ἐπεξεργασθέντες τὰς ἀσίζας ἐπίτροποι τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ἀπέκοψαν ἐντελῶς τὰ δασμολόγια ταῦτα ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐγκριθέντος καὶ μεταφρασθέντος κειμένου, διότι ἀντ' αὐτῶν ἐφηρμόσθησαν τὰ τιμολόγια τῶν ἐνετικῶν δασμῶν· ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει δύσκολος ἡ ἐξήγησις πῶς εἰς τὸ ἐν ἔτει 1512 γενόμενον ἀντίγραφον τῶν ἑλληνικῶν τούτων ἀσιζῶν ἐπετράπη ἡ ἐπισύναψις τῶν προγεγραμμένων δασμολογίων καὶ τὸ παραδοξότερον ἡ διὰ τῶν ἀορίστων μάρκων ἀντικατάστασις τῶν ὑπερπύρων (1).

Ἀλλὰ περὶ τούτων πλείω ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῶν Κυπριακῶν μνημείων· τελευτῶν δὲ παρατηρῶ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις εἰσαγωγῆς καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐνετικῶν νομισμάτων εἶναι πολὺ σκοτεινόν. Τὸ βυζαντινὸν νόμισμα εἶχε τοσοῦτον ἐρριζωθῆ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὑποδούλου Ἕλληνος, ὥστε μετὰ παρέλευσιν πολλῶν γενεῶν καὶ τοσούτων ἑκατονταετηρίδων ξενικὸν ζυγὸν τὸ ὑπέρπυρον ἐξηκολούθησεν ἀποτελοῦν τὴν νομισματικὴν βάσιν. Ὁ ἐν ἔτει 1442 γράψας ἀξιόλογον περὶ μέτρων καὶ νομισμάτων σύγγραμμα Φλωρεντινὸς Uzzano λέγει ὅτι, ἂν καὶ τὰ ἐνετικὰ δουκάτα ἐκυκλοφόρουν ἐν Κρήτῃ, ἐν τούτοις τὸ ὑπέρπυρον ἀπετέλει τὴν βάσιν

σάκκον, ἐν ταύταις δὲ κατὰ τὴν εἰς ὑπέρπυρα ἢ μάρκα ἐκτίμησιν αὐτῶν (Della decima, Lucca, 1766. βλέπε τὸ κεφάλαιον ΙΖ' ἐπιγραφόμενον Quello che si paga di diritto nell' isola di Cipro di mercanzia, σελ. 70-76).

(1) Πιστεύω ὅτι τὸ μάρκον τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικαταστῆσαν τὸ ὑπέρπυρον ἀργυροῦν ἐνετικὸν νόμισμα, οὐδὲ δύναμαι ὅπως ὑποθέσω ὅτι διὰ τοῦ μάρκου τούτου ἐννοεῖται ἡ ὀνομαστικὴ ἐκείνη ποσότης ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα μάρκον τῆς Κύπρου, διότι καλῶς γινώσκοντες ὅτι ἓν τῶν τελευταίων τούτων μάρκων ἰσοδυναμεῖ πρὸς εἴκοσι καὶ πέντε ὑπέρπυρα δέον ἵνα τότε παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ Ἐνετοὶ ἅμα γενόμενοι κύριοι τῆς νήσου ἀνεβίβασαν τοὺς παλαιοὺς δασμοὺς εἰς τοσοῦτον τερατῶδες ποσόν, ὅπερ θεωρῶ ὅλως ἀπίθανον.

πάσης συναλλαγῆς (a questa moneta si fa mercato d'ogni cosa) (1)· τοῦτο δὲ βεβαιούμεθα καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευομένων Κρητικῶν διαθηκῶν αἵτινες, ἐν ᾧ συνηθέστατα μνημονεύουσι τὰ ὑπέρπυρα, μόλις ἐν ἔτει 1494 ἀναφέρουσι τὰ δουκάτα καὶ ταῦτα ἀορίστως πως. Ἐν μιᾷ τῶν διαθηκῶν τούτων μνημονεύονται καὶ τὰ ἐξ ἄλλων ἐνετικῶν ἐγγράφων γνωστὰ Μεθωναῖα ὑπέρπυρα (σελ. 673), διάφορα βεβαίως τῶν Κρητικῶν.

Καλῶς γινώσκομεν ὅτι τὰ πρῶτα ἐνετικὰ νομίσματα τῆς Κύπρου ἐκόπησαν ἐν ἔτει 1553, δηλαδὴ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ κώδικος τῶν Ἀσιζῶν ἐν ᾧ τὰ ὑπέρπυρα ἀντικαθίστανται διὰ τῶν μάρκων· καὶ ὅμως, ὡς ἐξάγεται ἐκ περικοπῆς τινος περὶ Κύπρου τοῦ ἐνετοῦ γεωγράφου Θωμᾶ Πορκάκη, τὰ ὑπέρπυρα ἦσαν ἐν τῇ νήσῳ γνωστὰ μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἐνετοκρατίας (1570) (2). Τὸ ὑπέρπυρον λησμονεῖται ἀκριβῶς ἐν Κύπρῳ καὶ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι ἅμα τοὺς Φράγκους κατακτητὰς διεδέχθησαν οἱ ἀγριώτεροι τῶν τυράννων ὑφ' οὓς ἀτυχὴς λαὸς ἐδούλευσέ ποτε, τὸ δὲ ἀντικαταστῆσαν αὐτὸ ὡς νομισματικὴ βάσις φραγκικὸν grosso

(1) Della Decima, II, σελ. 106.

(2) « Un perpero era un giulio, o (come a Vinetia si dice) marcello d'argento ». Porcacchi, l'isole più famose del mondo, Venetia 1590, σελ. 150. Ταὐτὰ δὲ λέγει καὶ ὁ Λεουγκλάβιος ἐκ πληροφορίας Ἀθηναίου « Manuel Musicius Atheniensis interrogatus a me quanti putaret aestimandum hyperperon, respondebat, propemodum par huius pretium esse Marcelli argentei Veneti pretio. Quidam Italico nummo Julio putant aequandum Equidem accurate pretium supputans, hyperperon invenio valere novem cruciatos seu quarantanos ». Leunclavii Pandectae (ἐν τέλει Λαονίκου Χαλκοκονδύλου ἐκδόσεως τοῦ Λούβρου σελ. 405). Τὰ μαρτζέλια (οὕτως ὀνομαζόμενα ἀπὸ τοῦ δουκὸς Marcello) μνημονεύονται ἐν ταῖς Κρητικαῖς διαθήκαις (σελ. 662, 664-5), ὡς ὅμως δηλοῦται ἐκ τῆς φράσεως « ὑπέρπυρα δ' καὶ ἓν μαρτζέλι » (σελ. 667) τὸ ἐνετικὸν τοῦτο νόμισμα οὐδὲν ἰσοδυνάμει ἀκριβῶς πρὸς τὸ ὑπέρπυρον.

(γρόσιον) ἴσως ἀποδεικνύει ὅτι, ἂν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν φραγκοκρατουμένων Ἑλλήνων τὸ βυζαντινὸν ὑπέρπυρον ἐδήλου τὴν διάπυρον ἐλπίδα ἐπανελεύσεως εἰς τὸ ἐθνικὸν σκῆπτρον, τὸ γρόσι ἐσήμαινεν ὅτι ὁ φραγκικὸς ζυγὸς ἦν πολὺ προτιμότερος τοῦ τουρκικοῦ.

Ἄγνωστον ἂν οἱ πρῶτοι ἐν Κύπρῳ βασιλεύσαντες Λουζινιάναι ἵδρυσαν δύο ἢ καὶ πλειοτέρας αὐλὰς τῆς Βουργεσίας, μεταγενέστεραι ὅμως παραδόσεις λέγουσιν ὅτι ἓν καὶ μόνον τοιοῦτον δικαστήριον ἐλειτούργει, διαρκῶς ἑδρεῦον ἐν τῇ βασιλευούσῃ Λευκωσίᾳ (Nicosie) καὶ ἔχον δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλης τῆς νήσου. Ἐν τούτοις διεσώθη κῶδιξ περιέχων οὐ μόνον ἀπάνθισμα τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου ὡς ἴσχυεν ἐν Κύπρῳ ἐπ' αὐτῆς τῆς λατινοκρατίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ τυπικὸν διαδικασίας ὡς αὕτη συνειθίζετο ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων κριτῶν καὶ ἐπισκόπων· ἐκ τούτου δὲ εὐλόγως εἰκοτολογοῦμεν ὅτι, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Γάλλους ἐπὶ τῷ ὅρῳ διατηρήσεως τῶν παλαιῶν αὐτῶν νομίμων (1), οὕτω καὶ οἱ Κύπριοι, συνεπείᾳ ἀγνώστων ἡμῖν συνθηκῶν, ἐξεβίασαν τοὺς Λουζινιάνας εἰς τὴν ἀναγνώρισιν ὁμοίων προνομίων· ἂν δὲ τοιαύτη παραχώρησις συνωμολογήθη, τοῦτο βεβαίως ἐγένετο περὶ τοὺς πρώτους τῆς καταχτήσεως χρόνους καὶ ἰδίως πρὸ τοῦ ἔτους 1260, ὅτε συνεπείᾳ μακρᾶς καὶ ἐπιμόνου πάλης ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Δ' ἀνεγνώρισε μὲν τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ δικαστικὰ τῶν Κυπρίων προνόμια (2), ἀλλ' οὐδὲν ἧττον περιορίσας τὰς ἑλληνικὰς ἐπισκοπὰς εἰς τέσσαρας ἀντὶ τῶν πρώην δεκατεσσάρων, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους τούτους τὴν ἐκδίκασιν τῶν μεταξὺ ὁμοε-

(1) Χρονικὸν Μωρέως, στ. 761-69, 1495, 1543.
(2) Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη Β', πρόλ. π, ηα'.

θνῶν διαφορῶν ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἀνακοπῆς τῆς ἑλληνικῆς ἀποφάσεως ἐνώπιον τῶν λατίνων ἐπισκόπων.

Τῆς παπικῆς ταύτης βούλλας διεσώθη τὸ λατινικὸν κείμενον ὡς καὶ δύο ἑλληνικαὶ αὐτοῦ μεταφράσεις· καὶ ἡ μὲν πρώτη τῶν μεταφράσεων τούτων ὁπωσοῦν ἑλληνίζουσα καὶ εντελῶς συμφωνοῦσα πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐγράφη τῇ 4 μαΐου 1287 (1) κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Κυπρίου ἱερέως καὶ οἰκονόμου Λέοντος, ὑποψηφίου ἀρχιεπισκόπου Σολίας, ἡ δὲ δευτέρα, βάρβαρος τὸ ὕφος, ἀτελῶς πρὸς τὸ λατινικὸν κείμενον συμφωνοῦσα καὶ ἐν τέλει ἠκρωτηριασμένη, οὔτε δι' ἐπισήμου χαρακτῆρος περιβάλλεται ὡς ἡ πρώτη, οὔτε χρονολογίαν τινα φέρει.

Ἀγνοῶ τὸν λόγον τῶν δύο τούτων μεταφράσεων· ἐκ τοῦ λεκτικοῦ ὅμως καὶ ἄλλων ἐνδείξεων (2) δυνατὸν ὅπως θεωρηθῇ ἡ δευτέρα τῶν μεταφράσεων τούτων ὀλίγον ἀρχαιοτέρα τῆς πρώτης· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οὐδόλως ἀπίθανον ἵνα ὑποτεθῇ ὅτι τὸ μὲν βαρβαρίζον τοῦτο κείμενον ἔγραψέ τις τῶν ἑλληνιζόντων νοταρίων τῆς παπικῆς καγγελλαρίας παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ τότε εὑρισκομένων Κυπρίων ἐπισκόπων (1260), αὐτὴ δὲ ἡ ἀσάφεια τῆς μεταφράσεως καὶ ὁ τοῦ κειμένου ἀκρωτηριασμὸς ἠνάγκασαν ὕστερον (1287) τὸν ὑποψήφιον ἐπίσκοπον Σολίας ἵνα ζητήσῃ νέαν καὶ πιστοτέραν μετάφρασιν τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Λευκωσίας ἀποκειμένου λατινικοῦ πρωτοτύπου.

Καὶ τὴν μὲν τελευταίαν ταύτην μετάφρασιν περιττὸν ἐθεώρησα ὅπως ἀναδημοσιεύσω (3), τὸ ἕτερον ὅμως ἑλληνικὸν κεί-

(1) Ἡμαρτημένως οἱ Ριχκάρδος καὶ Migne ἀνέγνωσαν τὸ ἔτος ϛσπζ ὡς 1297.

(2) Οὕτω τὸ μὲν ἡμέτερον κείμενον γράφει τὰ νομίσματα διὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου βυζαντινοῦ ὀνόματος-νομίσματα-τρικέφαλα (σελ. 510, 513), τὸ δὲ ἕτερον διὰ τοῦ φραγκικοῦ καὶ νεωτέρου βυζάντια.

(3) Ἐπισυνημμένη ἐν παλαιῷ Κυπριακῷ Εὐχολογίῳ τῆς Ρωμαΐκῆς

μενον ὡς ἀνέκδοτον δημοσιεύω ὡς ἔχει ἐν τῷ Κυπριακῷ κώδικι, δηλαδὴ ὡς εἰσαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν νόμων τῆς Κύπρου.

Ὁ περιέχων τοὺς νόμους τούτους κῶδιξ ἀποτεθησαύρισται ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, καταγεγραμμένος ἄλλοτε μὲν ὑπ' ἀριθμὸν 3538, νῦν δὲ 1391 ἑλληνικῶν χειρογράφων. Τμῆμα χάρτου ἐπισυνημμένον ἐν ἀρχῇ φέρει τὴν ἑξῆς ἰδιόγραφον τοῦ Δουκαγγίου σημείωσιν « Leges Graecorum qui in insula Cypro sub regibus Latinis degebant, pleraque excerptae ex libris Basilicωn, sed fere semper lingua vulgari descriptae. Praemittitur Alexandri Papae IV bulla Gr. circa an. 1255 ». Ὁ σοφὸς Pardessus ἀπατηθεὶς ἐκ τοῦ χάρτου ἐφ' οὗ γέγραπται τὸ ἀνωτέρω σημείωμα ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνῆκέ ποτε εἰς αὐτὸν τὸν Δουκάγγιον (1)· ἀλλὰ τὸ μὲν σημείωμα οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ πρῶτον τοῦ Δουκαγγίου σχεδίασμα εἰς περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ἥτις περιγραφὴ ἐπηυξημένη ἀπὸ τῆς λέξεως bulla φέρεται οὕτως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀνεκδότων χειρογράφων τὰ ὁποῖα συνεβουλεύθη ὁ χαλκέντερος μεσαιωνολόγος εἰς συγγραφὴν τοῦ ἑλληνικοῦ γλωσσαρίου (2) « Graece exarata continens compositionem inter Hugonem Archiepiscopum Leucosiensem Latinum, et Germanum archiepiscopum Graecum. Ex cod. Reg. 3538 », αἱ δὲ τελευταῖαι αὗται λέξεις σαφῶς δηλοῦσιν ὅτι αὐτὸς ὁ Δουκάγγιος ἐθεώρει τὸν κώδικα ὡς κτῆμα τῆς Βασιλικῆς Βιβλιοθή-

βιβλιοθήκης Altempsiana ἐξεδόθη μετὰ νέας λατινικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων ὑπὸ Ῥικκάρδου (Constitutio Cypria, graece primus edidit Vincentius Riccardus. Romae 1636), καὶ ὑπὸ τοῦ αββᾶ Migne (Patrologia Graeca, CXL, σελ. 1528-1560).

(1) Ce manuscrit a appartenu a Du Cange ainsi que le prouve la note ci-contre écrite de sa main au dos d'une lettre qui porte son adresse. Pardessus (ἐν δευτέρᾳ σελίδι πρώτου φύλλου).

(2) Index Auctorum ad Gloss. mediae Graecitatis.

κης, καὶ οὐχὶ τῆς ἑαυτοῦ, ὡς ἡμαρτημένως ὑπέθεσεν ὁ κ. Pardessus.

Μετὰ τὸν γάλλον τοῦτον νομοδιδάσκαλον ἐπιμελέστερον μελετήσας τὸν κώδικα ὁ κλεινὸς Ζαχαρίας κατέγραψεν ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ τὰ ἐμπεριεχόμενα ὡς ἑξῆς « Codex 1391 constat his partibus. I. Bulla Alexandri Papae mutila. Adhortationes ad judices et advocatos fol. 1-11. II, Compendium juris maximam partem ex Prochiro Basilii compositum, fol. 10-120. III, Ecloga Novellarum Leonis (adjectis ex Attaliotae fragmentis) fol. 121-135.ª IV, Fragmenta ex Synopsi (Στοιχεῖα ζ, η, θ, ι, κ) et Attaliota (tit. XLI-LXVII apud Freherum) et Ecloga Freher (p. 100) fol. 135ᵇ-179.ª V, Ecloga Leonis et Constantini cum appendice fol. 179ᵇ-213.ª VI, Collectanea ex Synopsi (ν, ξ, ο, π) Leges Rhodiae etc. fol. 213ᵇ-238.

Πρὶν περιέλθῃ εἰς τὴν Παρισινὴν βιβλιοθήκην ὁ κῶδιξ ἀνῆκεν εἰς δύο Ἕλληνας, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν ἑξῆς δύο σημειωμάτων « αφμα' Χριστοῦ· αὐτὴ ἡ βίβλος ὑπῆρχεν ἐμοῦ ἀθλίου Γερονήμου Τραουδιστῆ (φύλ. 240) — Κοσμᾶς ἱερομόναχος κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου (ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλ. 2 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος) ». Γεγραμμένος περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος, ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 240, ἐξ ὧν τὰ δύο τελευταῖα ἄγραφα. Ἐν τοῖς φύλλοις 179 καὶ 204 φέρονται αἱ χρωματογραφίαι τῶν νομοθετῶν βασιλέων Ἰουστινιανοῦ, Κωνσταντίνου καὶ Λέοντος μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς « πιστοὶ βασιλεῖς ».

Ὅτι ὁ κῶδιξ ἐγράφη ἐν Κύπρῳ πειθόμεθα ἐκ τῆς παραξένου ἐκείνης τῶν λέξεων γραφῆς, ἥτις, ὡς προερρέθη, ἰδιάζει εἰς τὰ Κυπριακὰ χειρόγραφα. Ὁ ἀντιγραφεύς, καίτοι ἐξησκημένος εἰς τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν, ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα τῶν ἄλλων συμπατριωτῶν καὶ ὁμοτέχνων, ἀνοήτως πχρασυλλαβίζων καὶ παρατονίζων τὰς λέξεις, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἰῶτα

διὰ τῶν ἄλλων ὁμοπροφέρτων φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἀντικαθιστῶν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι, ἂν ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπεκράτησεν ὁ ἰωτακισμός, ἐν Κύπρῳ ἐξ ἐναντίας ἀπωλέσθη τὸ ἰῶτα. Τῶν ἀλλοκότων γραφῶν τοῦ Κυπρίου ἀντιγραφέως παρατίθημι τὰ ἑξῆς παραδείγματα, εἰς (εἰς), νύσσον (νῆσον), οἰτοῦντω (ἠτοῦντο), βο ἦθει (βοήθει), χρύσεις (χρῆσις), ἐνυγύα (ἐν ὑγείᾳ), ὡς πύτην (ὁσπίτιν), νὰ ὕπη (νὰ εἴπῃ)· ὅτι δὲ τὸ ἀνορθογραφικὸν τοῦτο σύστημα ἦν ὅλως αὐθαίρετον πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καὶ πολλάκις τῇ αὐτῇ σειρᾷ διαφόρως γράφεται μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις, ὡς ὕπη καὶ εἴπη, θέττει καὶ θέττι.

Τὸ ἐν πᾶσι τοῖς λιβέλλοις μνημονευόμενον ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου Ἀρσινόης καὶ Πάφου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνῆκεν εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν τοῦτο δικαστήριον, οὐδόλως ὅμως ἀπίθανον ὅτι παρομοίους κώδικας εἶχον καὶ αἱ ἄλλαι τρεῖς ἐπισκοπαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ παπικὴ βοῦλλα ἀπονέμει τὰ αὐτὰ δικαστικὰ προνόμια.

Καὶ τίς μὲν ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἰδίως ἡ ἁρμοδιότης τῶν τεσσάρων ἐπισκοπικῶν τῆς Κύπρου δικαστηρίων ἀγνοοῦμεν, ἐκ τῶν μνημονευομένων ὅμως ἐν τῷ κώδικι τούτῳ κριτῶν καὶ τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸν ἐπίσκοπον ἱερέως (σελ. 558) δυνάμεθα ἵνα ἐκλάβωμεν τὰ δικαστήρια ταῦτα ὡς μικροτκοπικὰς αὐλὰς τῆς Βουργεσίας, ἐκκλήτως δικάζοντα οὐ μόνον τὰς περὶ γάμου ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας πολιτικὰς διενέξεις, διότι ἄλλως δυσεξήγητος ἀποβαίνει ἡ ἐν τῷ κώδικι ἐπισύναψις πασῶν σχεδὸν τῶν διατάξεων τοῦ βυζαντινοῦ ἀστικοῦ κώδικος.

Πότε ἀκριβῶς συνετάχθησαν οἱ λίβελλοι οὗτοι ἀγνοεῖται, ἐκ πολλῶν ὅμως ἐνδείξεων πειθόμεθα ὅτι ἦσαν γνωστοὶ ἐν τῇ νήσῳ πρὸ τῆς λατινοκρατίας· ἡ προτασσομένη αὐτῶν στιχηρὰ διδασκαλία καὶ οἱ τύποι τῶν ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων προδίδουσι γλῶσσαν βυζαντινήν, μὴ ἐπηρεασθεῖσαν ἔτι ὑπὸ τοῦ ἀπὸ

τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος ἐκβαρβαρωθέντος Κυπριακοῦ ἰδιώματος·· ἐν ᾧ μόλις ἀπαντῶσι δύο ἢ τρεῖς φραγκικαὶ λέξεις, ὡς ἀβουκάτος, ἀβικάριος, αἱ βυζαντιναὶ συνεχέστατα φέρονται, ὡς λίβελλος, ἐκταγιαστικός, συνήγορος, ἐγκαλῶν, ἐγκαλούμενος κλπ. Καὶ ὅτι μὲν οἱ λίβελλοι ἴσχυον πρὸ τῆς εἰς τοὺς ἐπισκόπους περιελεύσεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, πειθόμεθα ἐκ τοῦ ὅτι μόλις τὸ ὄνομα τοῦ ἱεράρχου φέρεται ὡς ἀντίστοιχον τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κριτοῦ « ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ καὶ τοῦ ἀρχιερέως — ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ πολλάκις τοῦ ἀρχιερέως (σελ. 557)· ὅτι δὲ ἡ διαφθορὰ τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου καὶ ἡ διὰ νεωτέρων διατάξεων ἀντικατάστασις τῶν παλαιῶν ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ βεβαιούμεθα ἐκ τοῦ ἑξῆς· ἡ προμνημονευθεῖσα παπικὴ βοῦλλα ἐπιτρέπει εἰς τὸν διάδικον τὴν ἀνακοπὴν (κράξιμον) τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποφάσεως, ὁ δὲ θεμελιώδης οὗτος ὅρος τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ ἕλληνος ἐπισκόπου εἰς τοὺς παπικοὺς ἀντιπροσώπους μόνον ἐν τῷ πρώτῳ λιβέλλῳ (σελ. 519) μνημονεύεται μετὰ δύο ὅμως προσθηκῶν αἵτινες ἀντιφάσκουσι πρὸς τὴν παπικὴν διάταξιν, διότι ἡ ἀνακοπὴ δέον ἵνα γίνῃ « εἰς μεγαλότερον κριτήν, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν λατῖνον, ἢ εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λευκουσίας, ἢ εἰς τὸν Πάπαν »· ἐν τῷ τρίτῳ ἁπλῶς ἀναφέρεται τὸ κράξιμον ἄνευ μνείας μεγαλειτέρου κριτοῦ ἢ λατίνου ἐπισκόπου.

Ὁ ποιητὴς τῆς προτασσομένης τῶν λιβέλλων διδασκαλίας ἀποδίδει εἰς Μιχαὴλ τὸν Ψελλὸν οὐ μόνον τὴν σύνταξιν τῶν λιβέλλων τούτων ἀλλὰ καὶ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ πρὸ τῆς λατινοκρατίας γνωστοῦ ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει ὁρκωμοτικοῦ συστήματος (σελ. 514, στ. 18-20). Ὡς προερρέθη ὁ Ἀνδρόνικος Β' ἀποπειραθεὶς τὴν ἵδρυσιν τοιούτου δικαστηρίου κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Κυπρίων βασιλέων, λέγει ἐν τῇ Νεαρᾷ αὐτοῦ ὅτι ἁπλῶς ἀνακαινίζει ἀπηρχαιωμένον θεσμὸν (πρόλ. οδ, σημ.) ταῦτα δὲ λέγων ἐννοεῖ ἆρα τὸ σύστημα τοῦ Ψελλοῦ; ἢ καὶ

ἀληθεύει ἄρα ὅτι ὁ πανεπιστήμων οὗτος ὑπουργὸς ἐπειράθη ποτε ἵνα ἐπαναφέρῃ τοὺς τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος ὀρκωμότας; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας οὐδεμία ὁριστικὴ ἀπάντησις δύναται ἵνα ἐπὶ τοῦ παρόντος δοθῇ. Ὁ Ψελλὸς ἔγραψε τοσαῦτα συγγράμματα καὶ περὶ τοσούτων ἐπραγματεύθη ζητημάτων ὥστε μεθ' ὅλας τὰς περὶ τὸν μέγαν τοῦτον καὶ τελευταῖον τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀντιπρόσωπον μελέτας οὔτε κἂν ἐγνώσθη ἔτι ἀκριβῶς ὁπόσα τῶν συγγραμμάτων τούτων περιῆλθον εἰς ἡμᾶς καὶ ὁπόσα ἀπωλέσθησαν.

Ὅτι ὁ Ψελλὸς ἡπλοποίησε τὸ τέως τοῖς πολλοῖς ἀπρόσιτον Ρωμαϊκὸν δίκαιον συγγράψας χάριν τῶν πολλῶν τούτων εὐλήπτους συνόψεις αὐτοῦ ἐν πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ λόγῳ, καὶ ὅτι πρῶτος τῶν βυζαντινῶν νομοδιδασκάλων ἐδίδαξε τὸ Ἀττικὸν δίκαιον, πληροφορούμεθα ἐκ τῶν πολλῶν τοιούτων αὐτοῦ πραγματειῶν· ὅτι δὲ συγχρόνως ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα ἐγένετο δικαστική τις μεταρρύθμισις, ὀφειλομένη ἀναντιρρήτως εἰς τὸν τότε παντοδύναμον Ψελλόν, τοῦτο γινώσκομεν ἐκ τῆς ἑξῆς ὑπὸ Σκυλίτση περιέργου μνείας τοῦ συμβεβηκότος τούτου. « Διὰ δὴ ταῦτα καὶ συκοφαντικαῖς ἐπηρείαις καὶ σοφιστικαῖς μεθόδοις καὶ δικανικῶν προβλημάτων ἐσμῷ καὶ σεκρετικῶν ζητημάτων ἐπιπλοκαῖς τὸ Ρωμαϊκὸν ἐκλονεῖτο καὶ ἐκραδαίνετο, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς στρατευομένους τὰ ὅπλα καὶ τὴν στρατείαν μεθέντας συνηγόρους καὶ νομικῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων γενέσθαι ἐραστάς, μακρὰ χαίρειν εἰπόντας ἐνυαλίῳ τε ἠχῇ καὶ πολεμικῇ ὀρχήσει καὶ περιδινήσει ἀντιστρόφῳ (1) ».

Ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅπως θεωρήσωμεν ἀληθῆ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ποιητοῦ τῆς Κυπριακῆς ταύτης διδασκαλίας ἀποδιδόντος εἰς τὸν Ψελλὸν τήν τε σύνταξιν τῶν λιβέλλων καὶ τὴν ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει εἰσαγωγὴν τοῦ ὀρκωμοτικοῦ συ-

(1) ἐκδ. Παρισίων, σελ. 652.

στήματος. Κατὰ τοὺς Ψελλικοὺς δὲ τούτους λιβέλλους πιθανῶς διετυπώθησαν οἱ νῦν δημοσιευόμενοι Κυπριακοί, οἵτινες οὐδὲν ἧττον φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὴν νῆσον ταύτην νομίμων, ἀφοῦ, ὡς προερρέθη (σελ. ξα') αἱ περὶ προτάσεων καὶ ἀντιπροτάσεων διατάξεις τοσοῦτον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ὑπὸ Διοδώρου ἀναλυομένην ὀκτάβιβλον τῶν Αἰγυπτιακῶν νομίμων.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τοὺς λιβέλλους τούτους ἀπεμιμήθησαν περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος οἱ γαλλοκυπριῶται νομοδιδάσκαλοι, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν τότε γραφέντων δύο συμπληρωμάτων τῶν Ἀσιζῶν (**Le livre de Playdoier — Les régles de la bataille pour meurtre**) (1).

Τελευτῶν τὴν περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν τῆς Κύπρου δικαστηρίων σημείωσιν λέγω ὅτι ταῦτα οὐδὲν πρέπει ἵνα ἐκληφθῶσιν παρόμοια πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας λειτουργοῦντα ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἦσαν, ὡς προεῖπον, ὁρκωμοτικὰ συνέδρια προεδρευόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν ἱερέως, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασίζοντα περὶ τῶν ὑποβαλλομένων διενέξεων μετὰ μακρὰν καὶ πολύπλοκον διαδικασίαν. Οὐ μόνον δὲ ὁ ὀργανισμὸς ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τύποι τῶν ἀποφάσεων ἐντελῶς διαφέρουσι πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἐπισκοπικῶν, ὡς κρίνομεν ἐκ τῆς ἑξῆς ἀρχιερατικῆς ἀποφάσεως διὰ ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου διεσώθη ὁλόκληρος ἡ ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ συνεδρίῳ τῆς Πάφου ἀναπτυσσομένη διαδικασία (σελ. 530-535).

« Διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας οὐ δύναται εὑρεθῆναι σαρκικῶς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

« Διαζύγιον ἀπολέλυται τῇ παρούσῃ γυναικὶ ὀνόματι δεῖνα ἀπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν δεῖνα, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα ὅτι, ὁ ἀνὴρ οὐχ οἷός τε ᾖ τελεῖν τὰ τῶν ἀνδρῶν χωρίζεσθαι

(1) **Assises éd. Foucher, tom. I, 2.e partie, p. 246, 325.**

αὐτὸν ἡ συναφθεῖσα πρὸς γάμου κοινωνίαν μετὰ τὸ παρῳχῆσθαι τὴν τριετίαν· οὕτω τοιγαροῦν ἀκριβῶς περὶ τούτων ἐξεταχθέν, ἐμαρτυρήθη καὶ φανερῶς ἐπιστώθη ἐνώπιον ἡμῶν. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν ἐγένετο τὸ παρὸν διαζύγιον καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ θείῳ κώδικι τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως δεῖνα, ἐν ἔτει δεῖνα καὶ μηνὶ δεῖνα (1) ».

Ἐν ἐπιμέτρῳ τῶν Κυπριακῶν τούτων μνημείων δημοσιεύονται καὶ δύο συλλογαὶ τύπων βυζαντινῶν συμβολαίων καὶ αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων.

Οἱ τύποι τῶν βυζαντινῶν συμβολαίων ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν σημειουμένων φύλλων 158-170 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2509 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο γεγραμμένον περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ χάρτου ὀγδόου σχήματος ἀνῆκε τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὸν πατριάρχην Μάξιμον (Β' ἢ Γ') (2), εἶτα δὲ εἰς ἀνώνυμόν τινα λόγιον σημειώσαντα τοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλλου 14 « ἡ βίβλος αὕτη ἐδωρήθη ἐμοὶ παρὰ τοῦ θεοεικέλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κῦρ Μαξίμου »· ἐπὶ τέλους δὲ περιελθὸν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ διασήμου Κερκυραίου Ἀντωνίου

(1) Νομοκάνων (συλλεχθεὶς καὶ μεταφρασθεὶς ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ), κεφ. 450-454, ἐν τῇ δημοσίᾳ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ (Suppl. 67). Ἐκτὸς τοῦ δημοσιευομένου τούτου περιέχονται καὶ τέσσαρες ἕτεροι τύποι ὁμοίων διαζυγίων ὅλως διάφοροι τῶν Κυπριακῶν.

(2) Ἄγνωστον τίς τῶν δύο τούτων Μαξίμων ἐστιν ὁ ἀναφερόμενος τοῦ κώδικος κάτοχος, διότι ἀμφότεροι οὗτοι ἐπατριάρχευσαν περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὁ μὲν Β ἐν 1482-1488, ὁ δὲ Γ τῷ 1493-99.

τοῦ Ἐπάρχου παρεχωρήθη ὑπὸ τούτου μετ' ἄλλων πολλῶν χειρογράφων εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Φραγκῖσκον τὸν Α' (1).

Περιέχων ἀστρολογικά τινα πονημάτια, τὴν Τετράβιβλον τοῦ Πτολεμαίου καὶ τὴν Γαιωδαισίαν τοῦ Ἥρωνος ὁ κῶδιξ ἐφείλκυσεν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος τὴν προσοχὴν τῶν ἑλληνιστῶν καὶ νομολόγων διὰ τὴν νῦν πρῶτον δημοσιευομένην συλλογὴν τῶν βυζαντινῶν συμβολαίων, ἣ ὡς μὲν ὁ Ἔπαρχος ἐπέγραψεν αὐτὴν « Τύπος τέχνης τῆς τῶν γραμματέων », ὡς δὲ ὁ Σαλμάσιος καὶ ὁ Δουκάγγιος **Ars Notaria**.

Πρῶτος ὁ γνωστὸς γάλλος φιλολόγος Κλαύδιος Σαλμάσιος (**Saumaise**) ἀνήγγειλε τὴν ὕπαρξιν τῆς συλλογῆς ταύτης δημοσιεύσας μάλιστα καὶ ἓν ἐκ ταύτης ἄκτος (2). Ὁ Δουκάγγιος λαβὼν ταύτην ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ ἑλληνικοῦ γλωσσαρίου ἐξέδωκε διαφόρους ἐκ ταύτης περικοπὰς ἐν ταῖς λέξεσιν ἀερικόν, ἀκρόστιχον, βλησίδι, κατεπάνω, μισός, μοῦστος, πάκτον, συστατικαί, ταγαί, τρικέφαλον, ὑπέρπυρον, ὑποβολοθεώρητρον, φάκτον, χαριστικάριον, ψυχάριον, κλπ.

Νέα ὅμως τοῦ κώδικος κατάταξις, φέροντος ἐπὶ μὲν τοῦ Δουκαγγίου ἀριθμὸν 1904, νῦν δὲ 2509, ἐματαίωσε τὰς ἐρεύνας τοῦ **Mortreuil** καὶ τοῦ Ζαχαρίου, οἵτινες ἐπιμόνως ἀναζητήσαντες αὐτὸν οὐδὲν κατώρθωσαν ἵνα τὸν ἀνεύρωσι (3).

Οἱ συμβολαιογραφικοὶ οὗτοι τύποι, καίτοι οὐδεμίαν φέροντες

(1) Ἐν δευτέρᾳ σελίδι τοῦ φύλλου 13 ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἰδιόγραφος τοῦ Ἐπάρχου σημείωσις « Κτῆμα Ἀντωνίου τοῦ Ἐπάρχου δοθὲν τῷ κραταιῷ βα[σι]λεῖ Κελτῶν εἰς εὐχαριστίας σημεῖον ». Περὶ τῶν χειρογράφων τοῦ Ἐπάρχου βλέπε Κ. Σάθα Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν σελ. 161.

(2) **De modo usurarum liber Claudio Salmasio auctore. Lugd. Batav. ex officini Elsevirioram** 1639, σελ. 342-343. Τὸ ὑπὸ Σαλμασίου ἀτελῶς ἐκδοθὲν ἄκτος ἐστὶ τὸ νῦν ὑπ' ἀριθ. 16 καὶ ἐν σελ. 625-6 δημοσιευόμενον.

(3) **Novellae Constitutiones ed. Zachariae,** ἐν ὑποσημειώσει XII-XIII.

χρονολογίαν, θεωρητέοι οὐδὲν ἧττον πολὺ ἀρχαῖοι· παραβαλλόμενοι πρὸς τὰ γνωστὰ Σικελικὰ συμβόλαια παρουσιάζουσι μεγάλας ὁμοιότητας, ἐν τῷ ὁρισμῷ ἰδίως τῆς ῥήτρας ἐπὶ παραβάσει τῶν διωμολογημένων, οἱ δὲ ἑλληνικοὶ τύποι τῶν τελευταίων τούτων συμβολαίων ἀναντιρρήτως ἐγράφησαν ἐν ᾧ οἱ Βυζαντινοὶ κατεῖχον ἔτι τὴν Σικελίαν, δηλαδὴ πρὸ τῶν μέσων τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος (1). Ὅτι ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ οἱ συμβολαιογραφικοὶ οὗτοι τύποι ὑπέστησαν διαφόρους τροποποιήσεις εἶναι ἀναμφίβολον· κρίνοντες μάλιστα ἐκ τῶν ἐν τούτοις συνεχῶς μνημονευομένων χρυσῶν ὑπερπύρων καὶ τρικεφάλων ὑπερπύρων δυνάμεθα ἵνα ἀσφαλῶς πως ὁρίσωμεν τὸν χρόνον τῆς τελευταίας τροποποιήσεως ὑφ' ἣν περιῆλθον ἡμῖν, οὗτος δὲ εἶναι ὁ τῆς βασιλείας τῶν Κομνηνῶν καὶ ἰδίως τῆς τῶν Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ (1118-1180), ὅτε πρῶτον ἐκόπησαν τρικέφαλα ὑπέρπυρα· καὶ τὸ ἑξῆς δὲ γεγονὸς ἀποδεικνύει ὅτι περὶ τοὺς χρόνους τούτους ἐγένετο ἡ τῶν συμβολαιογραφικῶν τύπων τροποποίησις· τὸ ἄκτος 17 ἀποδείξεως ἱερέων ἐπικαλεῖται βασιλικὸν χρυσόβουλλον ἐπὶ συμπαθείᾳ τῶν ἱερέων (σελ. 627, στ. 21), ὁ δὲ Βαλσαμὼν οὐ μόνον ἀναφέρει ἀλλὰ καὶ ἀναλύει τὸν περὶ τοιαύτης ἀτελείας τῶν ἱερέων ἐκδοθέντα ἐν ἔτει 1144 χρυσόβουλλον λόγον Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (2).

(1) Salvatore Cusa, i Diplomi Greci di Sicilia, Palermo, 1868· παράβαλλε ἰδίως σελ. 73, 75, 77, 79, 295, 351 καὶ 401. Οἱ βυζαντινοὶ οὗτοι τύποι ὁμοιάζουσι κατά τι, ἰδίως δὲ ἐν τῇ μνημονευομένῃ ῥήτρᾳ μεταμελείας, πρὸς τὰ διασωθέντα αἰγυπτιακὰ συμβόλαια τὰ ἐπὶ Μαυρικίου, Φωκᾶ καὶ Ἡρακλείου συντεταγμένα (Les papyrus Grecs du Louvre, σελ. 238-259). Τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἡμετέρους τύπους φύσεώς ἐστι καὶ τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ συντεταγμένον συμβόλαιον ἐμφυτεύσεως (1217) ὅπερ ἐξέδοτο ὁ Ζαχαρίας (Supplementum Editionis Basilicorum Heimbachianae. Lipsiae 1846, prol. V).

(2) Novellae Constitutiones ed. Zachariae, σελ. 432.

Περὶ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους συνετάχθησαν καὶ οἱ μετὰ τὰ βυζαντινὰ συμβόλαια ἐκδιδόμενοι δέκα καὶ ἐννέα τύποι βασιλικῶν διαταγμάτων, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐλήφθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος (2509), οἱ δὲ ἕτεροι δέκα καὶ ὀκτὼ ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν πρώτων φύλλων ἑτέρου κώδικος ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ (cod. Graec. 2511) (1)· τὰ φύλλα ταῦτα οὐδεμίαν ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰ ἄλλα ἐν τῷ κώδικι περιεχόμενα ἐγράφησαν ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ὁ Δουκάγγιος γινώσκων ἀμφοτέρους τοὺς κώδικας τούτους συνεβουλεύθη τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα βασιλικὰ διατάγματα, τὰ ὁποῖα ἀκαταλλήλως ὀνομάζει χρυσόβουλλα, εἰς συγγραφὴν τοῦ γλωσσαρίου αὐτοῦ (2). Νεωτέρα ὅμως τῶν κωδίκων τούτων καταρίθμησις, καταγεγραμμένων ἐπὶ μὲν τοῦ Δουκαγγίου ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1904 καὶ 1598, νῦν δὲ 2509 καὶ 2511, ἐματαίωσε καὶ τὰς πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῶν προσπαθείας τοῦ Ζαχαρίου, ὅστις περιορισθεὶς εἰς τὸ ἀτελέστατον τοῦ Δουκαγγίου σημείωμα ἔγραψε περὶ τῶν ἐγγράφων τούτων ὡς καὶ περὶ ἄλλων ἀτελῶς ὑπ' αὐτοῦ γινωσκομένων « De his codicibus omnibus accuratior notitia desideratur, et num quid inediti et incogniti contineant dijudicare non ausim (3) ».

---

(1) Ἀτελὲς ἀντίγραφον τῶν προτασσομένων τοῦ τελευταίου τούτου κώδικος διαταγμάτων εὕρηται ἐν χειρογράφῳ τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου (Egertonii MS. N.° 265).

Ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐγγράφοις εὕρηται καὶ βασιλικὸν διάταγμα (1079) περὶ διορισμοῦ τοῦ Χριστοδούλου Ἀμηρᾶ ὡς πρωτονοβελλισίμου, πολὺ ὁμοιάζον πρὸς τοὺς ἡμετέρους τύπους (Cusa, 58).

(2) Glossarium Graecitatis, λ. καπιτάνος

(3) Novellae Constitutiones, X, prol.

Μετὰ τοὺς βυζαντινοὺς τούτους τύπους ἕπονται εἴκοσι καὶ τέσσαρα τέλεια Κρητικὰ συμβόλαια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ διαθῆκαι ἀντιγραφεῖσαι ἐκ τοῦ ἐν τοῖς Ἐνετικοῖς ἀρχείοις (Archivio Notarile) ἀποκειμένου τμήματος τῶν συμβολαιογραφικῶν ἀρχείων τῆς νήσου Κρήτης (1). Ὁ ἀναγινώσκων τὰ ἔγγραφα ταῦτα εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ συμβολαιογράφοι τῆς ἐνετοκρατουμένης νήσου συνέταττον κατ' ἀλλοίους μὲν τῶν γνωστῶν βυζαντινῶν τύπων, ἀλλ' ὁπωςδήποτε διαγεγραμμένους ἐν χρόνοις ἀκμῆς τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας καὶ πρὸ πάντων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· οἱ τύποι οὗτοι ἐπικρατοῦσιν ἐν Κρήτῃ μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, μετὰ δὲ ταῦτα οὗτοι μὲν ἐκφραγκίζονται, ἡ δὲ ἑλληνικὴ γλῶσσα βαθμηδὸν διαφθείρεται μέχρις ἐντελοῦς ἐκβαρβαρώσεως, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἑξῆς δύο νεωτέρων συμβολαίων εἰλημμένων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου.

1593, Ἰουλίου 23.

Φανερὸν κάμνω ἐγὼ Στεφανὴς Μονάχης ποτὲ μισὲρ Νικόλα κατοικούμενος εἰς τὸ κάστρον Κρήτης πῶς τὴν σήμερον ἐπῆρα καὶ ἐπαράλαβα ἀπὸ ἐσᾶς τὸν μισὲρ Τζουὰν Βαλέντε ποτὲ μισὲρ Νικόλα, καὶ μισὲρ Μμανοῦσο Βαροῦχα ποτὲ μισὲρ Μικέλε, ὡσὰν κομεσάριοι καὶ οἱ δύο μὲ τὸ τεσταμέντον τοῦ ποτὲ μισὲρ Νικόλα Παπαδόπουλου, τζεκίνια ἑκατὸν πρὸς ὑπέρπυρα 24

(1) Περὶ τοῦ Κρητικοῦ τούτου ἀρχείου περιλαμβάνοντος ἀρκετὰς μυριάδας πρωτοτύπων συμβολαίων ἐλάλησα ἐν ἐκθέσει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως δημοσιευθείσῃ ἐν Ἐνετίᾳ (1873), εἰδικώτερον δὲ λαλήσω ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς συλλογῆς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ περιεργοτέρων τῶν ὑπὸ νομικὴν καὶ γλωσσικὴν ἔποψιν τοσοῦτον πολυτίμον τούτων ἐγγράφων.

τὸ κάθε τζεκίνην, μέσα εἰς τόσαις ἄσπραις μονέδαις καὶ κατρίνια μετρητά, ἔμπροσθεν τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν κατωγραμμένων μαρτύρων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπὸ λογαριασμὸν τῆς ἄνωθεν κομεσαρίας, τὰ ὁποῖα ἐσαστήκαμεν νὰ κρατῶ νὰ πραγματεύωμαι καὶ νὰ τραφυγάρω χρόνον ἕναν πρῶτον ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὀμπρός· καὶ ὀδιὰ τὸ ἰντερουζούριον τῶν αὐτῶν τορνεσῶν ἐσαστήκαμεν ντακόρδο νὰ σᾶς δώσω πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατόν, κατὰ τοὺς νόμους καὶ λέντζαις τῆς ἐκλαμπροτάτης μας αὐθεντίας καὶ κατὰ τὴν φόρμαν τοῦ τεσταμέντου τοῦ ἄνωθεν ποτὲ μισὲρ Νικολὸ διὰ μπενεφίτζιον καὶ οὔτελε τῶν παιδίων του τῶν ὀρφανῶν· καὶ φεινήρωντας ὁ χρόνος νὰ εἶμαι κρατοιμένος νὰ σᾶς γιαγύρω τὰ ἄνωθεν τζεκίνια ἑκατὸν καὶ τὸ ἰντερεζούριόν τους, δὲν ἀτεννтέρωντας, νὰ μπορεῖτε νὰ τὰ σκωδέρνετε ἀπὸ ἐμὲ καὶ ἀπὸ τὰ καλά μου μὲ στράταν γαστάλδου. Καὶ ὀδιὰ πιέντζος καὶ πριντζηπὰλ παγατὼρ σίμουλ ἐτ ἰνσόλιντουμ κωνστιτουΐρωμαι ἐγὼ Νταμνιᾶς Ντεντζουάνε ποτὲ μισὲρ Ντζόρντζι· ἂν ἴσως καὶ ὁ ἄνωθεν πριντζηπάλες δὲν ἀτεντέρει νὰ δώσει καὶ νὰ πλερώσει τὰ ἄνωθεν τζεκίνια ἑκατὸν καὶ τὸ ἰντερουζούριόν τως εἰς τὸ ἄνωθεν τέρμενον, νὰ μπορεῖτε νὰ τὰ σκωδέρνετε ἀπὸ ἐμᾶς καὶ πᾶσα ἕνα μας σίμουλ ἐτ ἰνσόλιντουμ καὶ ἀπὸ τὰ καλά μας μὲ στράταν γαστάλδου. Καὶ οὕτως εἴμαισταν κωτέντοι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡμεῖς οἱ ἄνω εἰρημένοι Ντζουὰν Βαλέντες καὶ Μμανοῦσος Βαροῦχας οἱ κομεσάριοι πρεζέντοι καὶ κωτέντοι ὡς ἄνωθεν.

Μάρτυρες πρεζέντοι κῦρ Γεώργις Ἀμπράμος ποτὲ κὺρ Νικόλα καὶ μάστρος Ἀντώνις Γαλατὰς ποτὲ μάστρου Ἰαννᾶ.

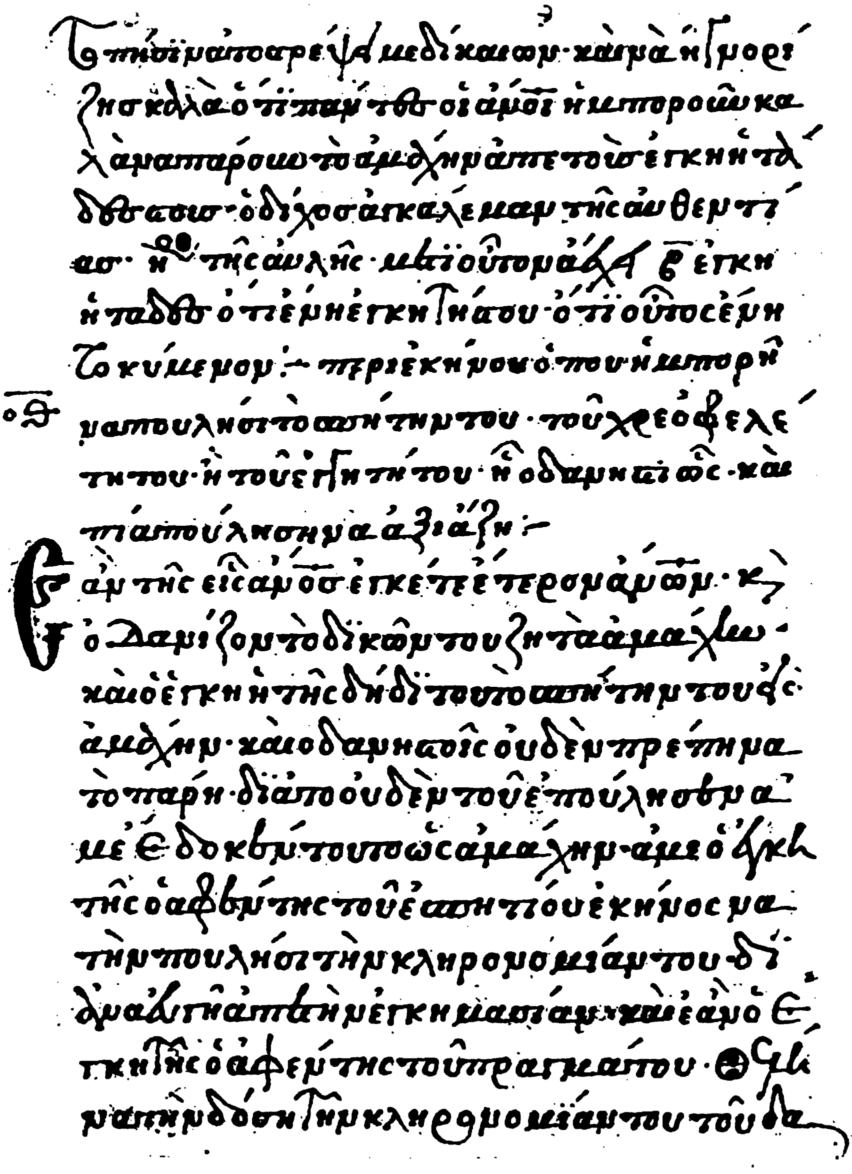
1617 7 Gen.

Ἔστοντας καὶ τζῇ μέραις τζῇ περασμέναις ὁ πονηρὸς διάβολος νὰ ἤθελε βάλλει κάποια σκάνταλα ἀνάμεσα στὰ κάτω

γεγραμμένα μέρη, ἤγον τὸν Ἰωάννην Γκαβοῦτζο ποτὲ Νικολῆ καὶ Γιακουμῆ Παπαδόπουλο τοῦ Ἀντώνη, λεγόμενο Κόνε, καὶ τὰ δύο μέρη ἀπὸ τὸ χωρίο Πισκοπὴ Χερονήσου, εἰς τὰ ὁποῖα σκάνταλα ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης ἐλαβώθη ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Γιακουμῆ· καὶ θωρῶντα τὴν σήμερον πῶς μὲ τὸ ἄδικόν του ἐλαβώθη, θέλει καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος φανεροῦ ἰνστρουμέντου κάνει ἀγάπη τὴν σήμερον τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ, καὶ προμετάρει καὶ ποτὲ ἡ δικῃοσύνη νὰ μὴν προτζεντέρῃ κόντρα τοῦ ἄνωθεν καὶ τοῦ Νικολὸ Παπαδόπουλου τοῦ ἀξαδέρφου του, καὶ Γεώργη Καραβέρα, οἱ ὅπγοι εἰς τὴν ἄνωθεν μαληὰ ἐλάχανε πρεζέντε, καὶ ἔτσι εἶναι κοντέντοι· καὶ ἐπαρακάλεσε ἐμένα τὸ νουδάρο νὰ κάμω τὸ παρὸν ἰνστρουμέντο· ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ὁ ἄνωθεν Ἀντόνης Παπαδόπουλος κύρης τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ ἔναι πρεζέντε κοντέντος, καὶ προμετάρει νὰ πλερώσῃ τοῦ ἄνωθεν Γκαβούτζο μίντιζες μιντιζίνες εἴτι θέλει φανῆ καὶ εἶναι σάγκαινη καὶ διὰ τὸν γαστάλντο. Καὶ οὕτως εἶναι πρεζένται καὶ κοντέντοι. Μαρτύροι ὁ κὺρ Μανιὸς Πεδιώτης ποτὲ Κωνσταντῆ καὶ μάστρο Παῦλος Βελονᾶς ποτὲ Κωνσταντῆ, καὶ τὰ δύο μέρη ἀποὺ τὸ ἄνωθεν χωρίο.

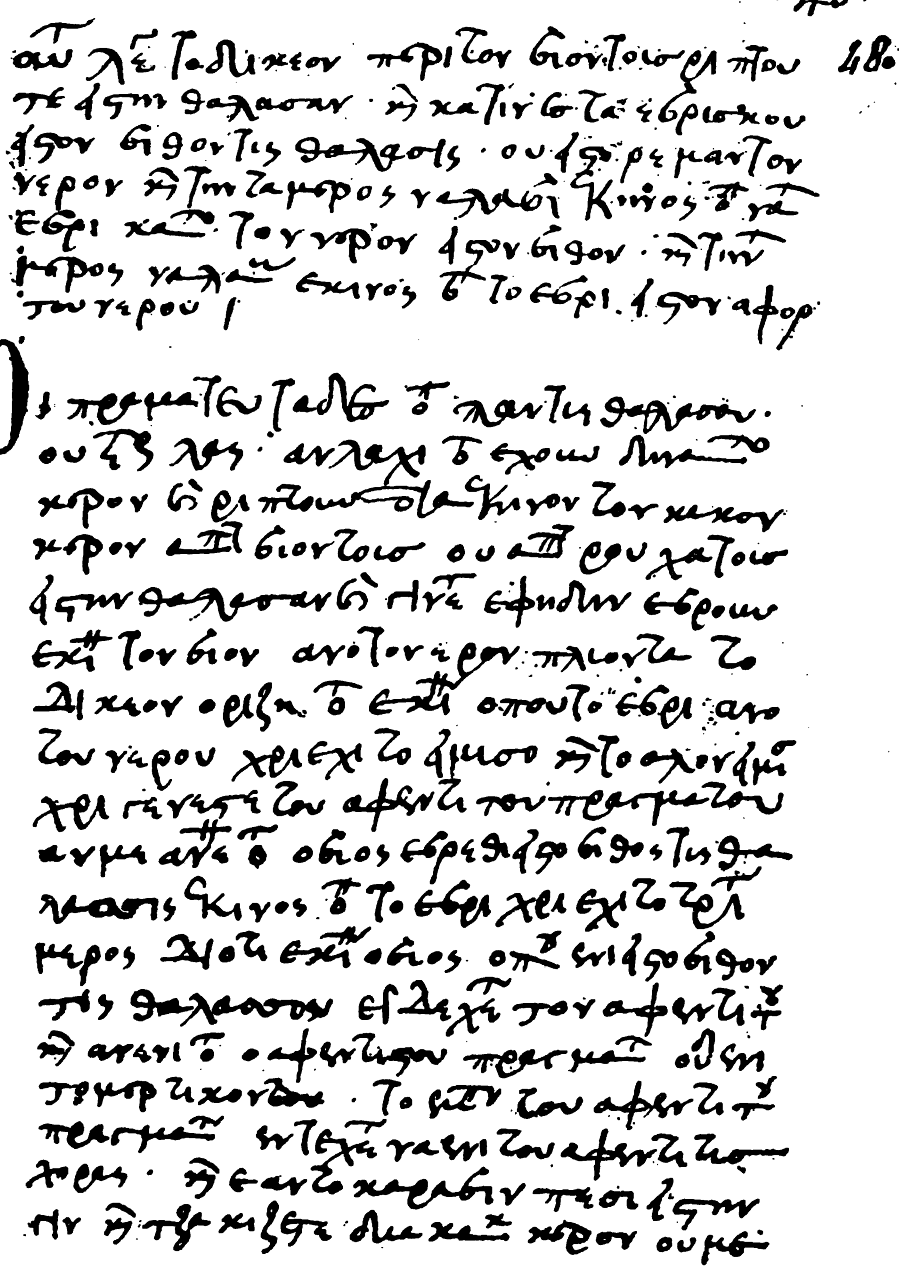
Πανομοιότυπος γραφὴ τῶν

Α. σελ. 68, στ. 20.

Β. σελ. 299, στ. 11.

43

Α Σ Ι Ζ Α Ι

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Α.

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΑΣΙΖΑΣ

ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Ὧδε λαλεῖ καὶ ἑρμηνεύει τὸν πίνακαν τοῦ παρόντος βιβλίου τῆς κρίσεως τῆς αὐλῆς τοῦ βισκουντάτου· ὁ ἐνδοξότατος αὐθέντης καὶ ὁδηγὸς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὀνόματι κοῦντε Ὀφρίου δὲ Ποιλιοῦν ἐποῖκεν νὰ τὸ γράψουν εἰς τὴν διάλεκτόν του Φρανζόζηκα εἰς τὸ αὐτὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ ποῖον ἐμεταβάλτην εἰς ρωμαϊκὰ ἐν ἐπιστήμων ἀνδρῶν.

α. Πρῶτον ἀρχῆς λέγει τὸ ἔμπροσθεν λόγον τοῦ παρόντος βιβλίου διὰ νὰ ποίσουνε κρίσιν, καὶ τὸ δίκαιον νὰ δώσουν τοὺς πάντας.

β. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὁ κύριος τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πολεμᾷ διὰ νὰ ποίσῃ δίκαιον παντὸς ἀνθρώπου.

γ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὁ βισκούντης καὶ πῶς νὰ ὁδηγᾶται ἡ δουλίαις τοῦ αὐθεντός.

δ. Ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποίσουν βισκούντη καὶ μὲ ποίαν βουλήν, καὶ πῶς πρέπει νὰ ποίσῃ τὸ δίκαιον τοῦ καθενοῦ, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ὁρίσῃ τὴν αὐλὴν νὰ κρίνουν.

ε. Περὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσῃ ὁ ἐμπαλῆς, καὶ ταῦτα ἀξιάζει ἡ βοήθειά του, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ζημιωθῇ ὅταν πιάσῃ τὰ ἄτοπα.

ϛ. Πῶς ἐντέχεται νὰ καταλύσῃ τὰ κακὰ κουστούμια, καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, κατὰ τὴν πίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μηδὲν τὸν βαστάξουν.

ζ. Ποταποὶ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἕνῃ οἱ κριτάδες, καὶ διατὶ τοὺς ἐβάλασιν, νὰ κρίνουν τοὺς λᾶς μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας.

η. Τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν οἱ κριτάδες, καὶ | ταῦτα οὐδὲν φ. 2.
ἠμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν νὰ τοὺς εὐγάλουν ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς δεῖ περιπατεῖν τὴν ἴσαν στράταν.

θ. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες ἕνι κρατημένοι νὰ ἀκούσουν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ νὰ ἀγνωρίσουν καὶ νὰ δώσουν τὸ δίκαιον ὁποῦ τοῦ πρέπει κατὰ τὴν συνείδησίν του.

ι. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ συμβουλέψουν τινάν, οὐδὲ νὰ ἀκούσουν τινός, ἀφοῦ καθήσουν εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τινός.

ια. Περὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχουν οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἠμποροῦν νὰ ποίσουν εἰς τοὺς λᾶς, ὁποῦ οὐδὲν ἕνι συμπαμένοι πρὶν κριθῇ.

ιβ. Τὸ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες τοὺς ἐκαταστῆσαν νὰ ὀρθοποιοῦν καὶ νὰ συμβουλέψουν χήρας καὶ ὀρφανοὺς καὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας ἐξ αὐτόν τους βουλήν.

ιγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν δικαιωμάτων τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ πῶς κανεὶς κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ, οὐδὲ νὰ κρατῇ κανεὶς εἰς τὴν ἐξουσίαν του κατὰ τὸν νόμον.

ιδ. Περὶ τοὺς κριτάδες ὁποῦ ἕνι κρατημένοι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας νὰ τῆς βοηθοῦν.

ιε. Αὐτοῦ λέγει ὅλον προτήτερα διὰ τὰς κρίσεις, ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται κατὰ ἄλλον νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποταπὸς οὐχ ὑμπορεῖ.

ις. Περὶ τοῦ δούλου, οὗ τῆς δούλης ὁποῦ φέρνει τὸν αὐθέντην του εἰς ἀγκάλεμαν, τῆντα ἐμπαίνει νὰ δώσῃ.

ιζ. Ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν διʼ ἄλλους ἀνθρώπους.

ιη. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ οὐχὶ διʼ ἄλλον.

ιθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ κἄτιναν.

κ. Περὶ τοῦ ἀφανπαλιέρη, ἐὰν θελήσει νὰ ἔνῃ πρικουρούρης εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν χανενοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ποίσῃ τὴν αὐλὴν θαρρούμενα.

φ. 3 κα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἀνήλικος, καὶ ἐκείνου ὁποῦ | χάνει τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ τὰ πράγματα ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν ἀπʼ αὐλῆς.

κβ. Περὶ τὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἀπαὶ τὰ ποῖα ἠμποροῦν.

κγ. Περὶ τὰς κρίσεις, καὶ πρῶτα ἀρχίζει διὰ τὸν ρῆγαν.

κδ. Ὧδε λέγει ποταπὴν ἐξουσίαν νὰ ἔχῃ ὁ ρῆγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τὸ τί ἔνι κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένοι οἱ ἄνθρωποί του εἰς τὸν ρῆγαν καὶ εἰς τὸν ὅρκον τοῦ ρηγός.

κε. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ποία πούλησι ἀξιάζει καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει.

κς. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστῆ ὁποῦ νὰ περιλάβῃ ἕναν μέρος νὰ κρατῇ εἰς ἀρραβῶνα.

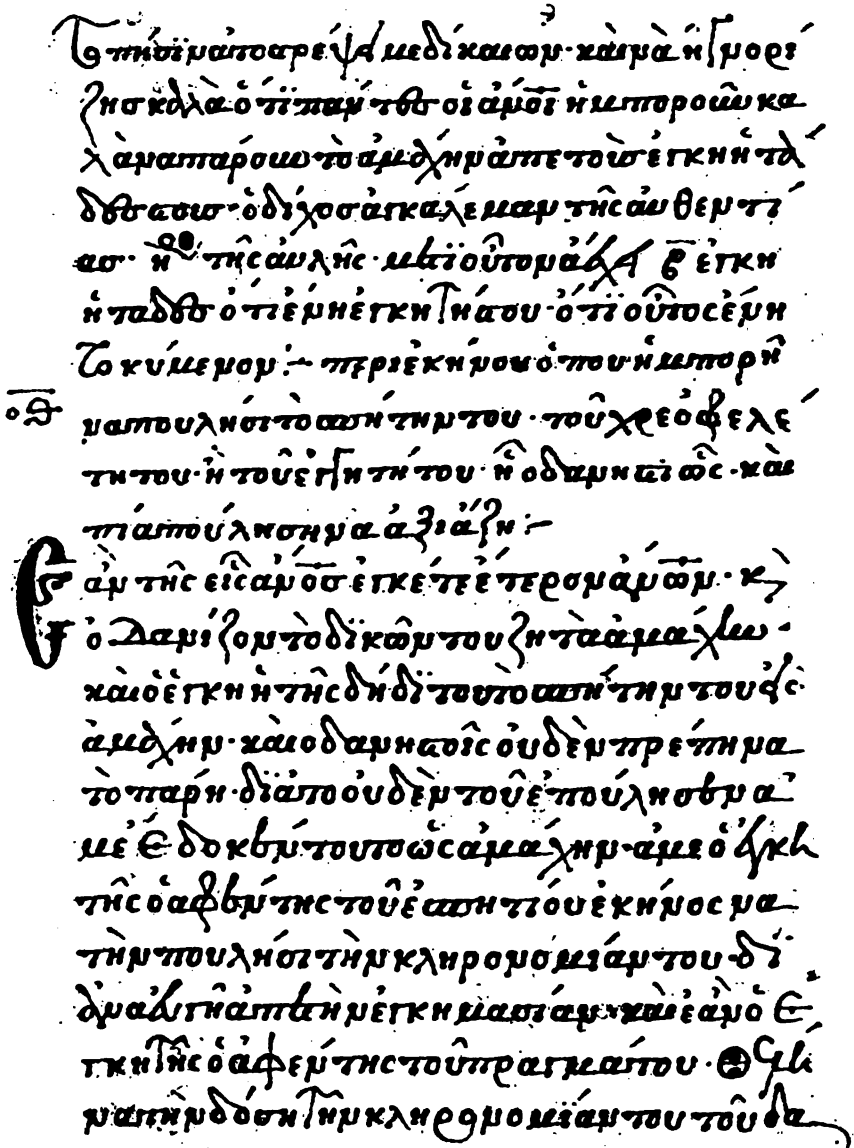
κζ. Περὶ τοῦ πραγματευτῆ ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν σαζήναν, ὁποῦ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγόρασεν καὶ ἀποκεῖ μεταγνώθει.

κη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ τῆντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχουν οἱ συγγενεῖς του.

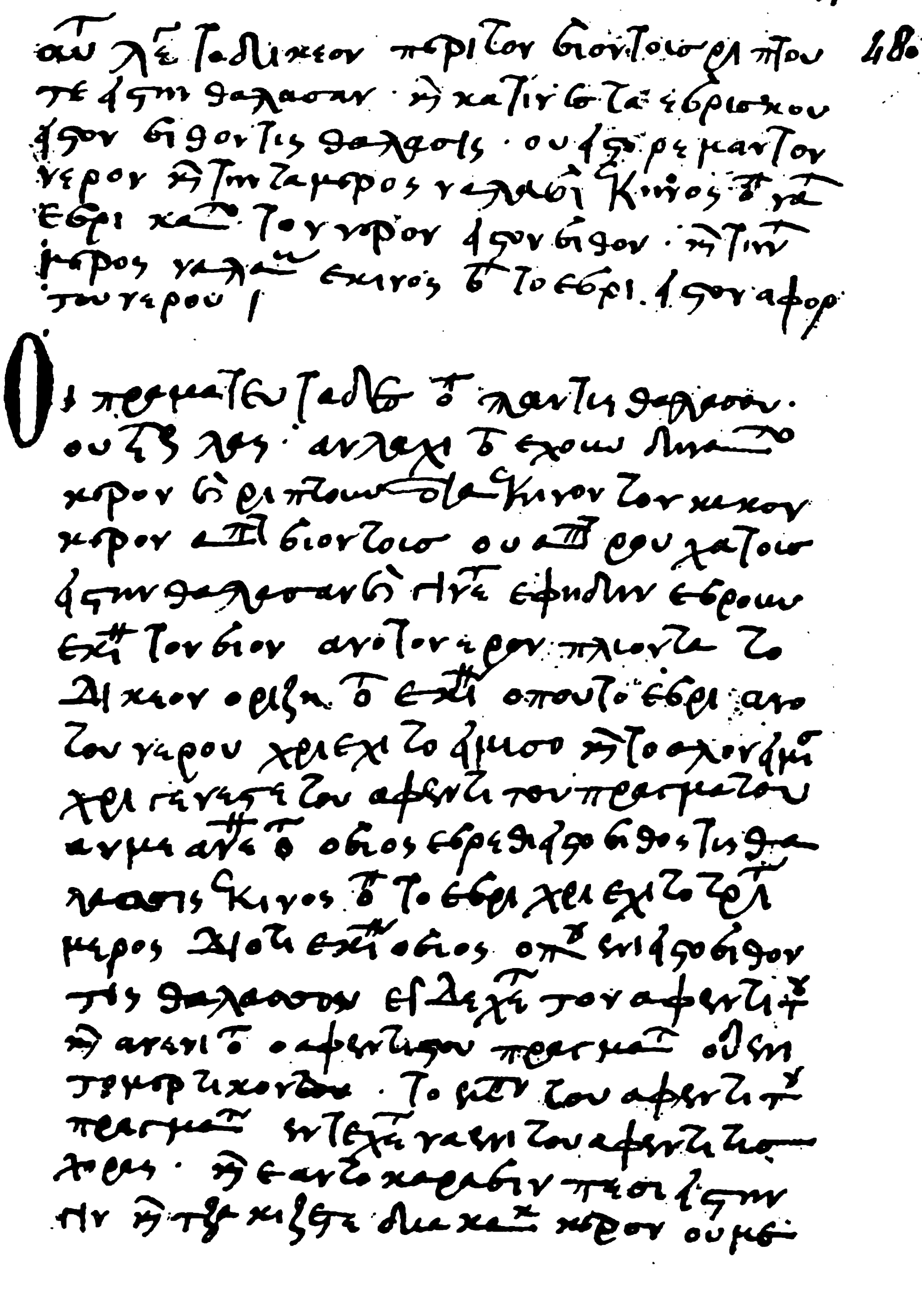
κθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγοράζει ἕναν ἀπλήκιν καὶ κρατήσει

γεγραμμένα μέρη, ἤγον τὸν Ἰωάννην Γκαβοῦτζο ποτὲ Νικολῆ καὶ Γιακουμῆ Παπαδόπουλο τοῦ Ἀντώνη, λεγόμενο Κόνε, καὶ τὰ δύο μέρη ἀπὸ τὸ χωρίο Πισκοπὴ Χερονήσου, εἰς τὰ ὁποῖα σκάνταλα ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης ἐλαβώθη ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Γιακουμῆ· καὶ θωρῶντα τὴν σήμερον πῶς μὲ τὸ ἄδικόν του ἐλαβώθη, θέλει καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος φανεροῦ ἰνστρουμέντου κάνει ἀγάπη τὴν σήμερον τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ, καὶ προμετάρει καὶ ποτὲ ἡ δικηοσύνη νὰ μὴν προτζεντέρῃ κόντρα τοῦ ἄνωθεν καὶ τοῦ Νικολὸ Παπαδόπουλου τοῦ ἀξαδέρφου του, καὶ Γεώργη Καραβέρα, οἱ ὅπγοι εἰς τὴν ἄνωθεν μαλημὰ ἐλάχανε πρεζέντε, καὶ ἔτσι εἶναι κοντέντοι· καὶ ἐπαρακάλεσε ἐμένα τὸ νουδάρο νὰ κάμω τὸ παρὸν ἰνστρουμέντο· ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ὁ ἄνωθεν Ἀντόνης Παπαδόπουλος κύρης τοῦ ἄνωθεν Γιακουμῆ ἔναι πρεζέντε κοντέντος, καὶ προμετάρει νὰ πλερώσῃ τοῦ ἄνωθεν Γκαβούτζο μίντιζες μιντιζίνες εἴτι θέλει φανῆ καὶ εἶναι σάγκαινη καὶ διὰ τὸν γαστάλντο. Καὶ οὕτως εἶναι πρεζένται καὶ κοντέντοι. Μαρτύροι ὁ κὺρ Μανιὸς Πεδιώτης ποτὲ Κωνσταντῆ καὶ μάστρο Παῦλος Βελονᾶς ποτὲ Κωνσταντῆ, καὶ τὰ δύο μέρη ἀποὺ τὸ ἄνωθεν χωρίο.

Α. σελ. 68, στ. 20.

Τὸ πῶς εἰ μὰ ἀποαρέψα μὲ δίκαιον· καὶ μὰ ἡ Γμορί-
ζης κάλλα ὅτι πᾶν τὸ δὸς οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν κα-
λὰ ἀναπαρουσιῶ τὸ ἀμάχημαν ἀπὲ τοὺς ἔγκηη τὰ
δδασιν· ὁ δίχος ἀσκαλέμαν τῆς αὐθεντί-
ας· ἢ τῆς αὐλῆς· μετὰ οὗτο μάχα β ἔγκη
ἡ ταδδ ὅτι ἐμνὴ ἔγκη Τνάσου· ὅτι οὗτος ἐνη
Τὸ κύμενον :— περὶ ἐκήνου ὁποῦ ἠμπορῆ
οθ' ναπουλῆ ὅτι τὸ ἀστήτην του· τοῦ χρεοφελέ-
τη του· ἢ τοῦ ἐγγύη τή του· ἢ ὁ δανηκατῶς· καὶ
πιὰ ποῦλη ὡς ἠμα ἀξιάζη :—
Ἐὰν τῆς εἰς ἂν ὅς ἔγκετε πε περὶ ὡς ἀνθρώπων· καὶ
ὁ Δανείζον τὸ δίκον του ζητᾷ ἀμάχλευ-
καὶ ὁ ἔγκη ἢ τῆς δὴ ὁδὶ τουτο ἀστήτην του ἀδ-
ἀμάχημ· καὶ ὁ δανηκαοῖς οὐδὲν πρέπημα
τὸ παρῆ· διὰ τὸ οὐδὲν τοῦ ἐπουλησουν α-
μὲ ε δοκευν τοῦτο ὡς ἀμάχημ· ἂν μὲ ὁ ἀγκλ-
τῆς ὁ ἀφευν τῆς τοῦ ἐαστήτου ἐκη μος να
τὴν πουλῆσι τὴν κληρονομιὰν του· δὶ-
ἀναλογηα ἀπὲ ἐν ἐγκηνιαστὰν· καὶ ἐὰν ὁ ε-
γκη τῆς ὁ ἀφευν τῆς τοῦ πράγματου· θέλει
νὰ πηνδόση τὴν κληρονομιάν του τοῦ δα-

Β. σελ. 299, στ. 11.

Α Σ Ι Ζ Α Ι

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Α.

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΑΣΙΖΑΣ

ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Ὧδε λαλεῖ καὶ ἑρμηνεύει τὸν πίνακαν τοῦ παρόντος βιβλίου τῆς κρίσεως τῆς αὐλῆς τοῦ βισκουντάτου· ὁ ἐνδοξότατος αὐθέντης καὶ ὁδηγὸς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὀνόματι κοῦντε Ὀφρίου δὲ Ποιλιοῦν ἐποῖκεν νὰ τὸ γράψουν εἰς τὴν διάλεχτόν του Φρανζόζηκα εἰς τὸ αὐτὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸ ποῖον ἐμεταβάλτην εἰς ρωμαϊκὰ ἐν ἐπιστήμων ἀνδρῶν.

α. Πρῶτον ἀρχῆς λέγει τὸ ἔμπροσθεν λόγον τοῦ παρόντος βιβλίου διὰ νὰ ποίσουνε κρίσιν, καὶ τὸ δίκαιον νὰ δώσουν τοὺς πάντας.

β. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὁ κύριος τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πολεμᾷ διὰ νὰ ποίσῃ δίκαιον παντὸς ἀνθρώπου.

γ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὁ βισκούντης καὶ πῶς νὰ ὁδηγᾶται ἡ δουλίαις τοῦ αὐθεντός.

δ. Ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποίσουν βισκούντη καὶ μὲ ποίαν βουλήν, καὶ πῶς πρέπει νὰ ποίσῃ τὸ δίκαιον τοῦ καθενοῦ, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ὁρίσῃ τὴν αὐλὴν νὰ κρίνουν.

ε. Περὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσῃ ὁ ἐμπαλῆς, καὶ ταῦτα ἀξιάζει ἡ βοήθειά του, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ζημιωθῇ ὅταν πιάσῃ τὰ ἄτοπα.

ϛ. Πῶς ἐντέχεται νὰ καταλύσῃ τὰ κακὰ κουστούμια, καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, κατὰ τὴν πίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μηδὲν τὸν βαστάξουν.

ζ. Ποταποὶ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἔνῃ οἱ κριτάδες, καὶ διατὶ τοὺς ἐβάλασιν, νὰ κρίνουν τοὺς λᾶς μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας.

η. Τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν οἱ κριτάδες, καὶ | ταῦτα οὐδὲν φ. 2.
ἠμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν νὰ τοὺς εὐγάλουν ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς δεῖ περιπατεῖν τὴν ἴσαν στράταν.

θ. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νὰ ἀκούσουν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ νὰ ἀγνωρίσουν καὶ νὰ δώσουν τὸ δίκαιον ὁποῦ τοῦ πρέπει κατὰ τὴν συνείδησίν του.

ι. Καὶ πῶς οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ συμβουλέψουν τινάν, οὐδὲ νὰ ἀκούσουν τινός, ἀφοῦ καθήσουν εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τινός.

ια. Περὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχουν οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἠμποροῦν νὰ ποίσουν εἰς τοὺς λᾶς, ὁποῦ οὐδὲν ἔνι συμπαμένοι πρὶν κριθῇ.

ιβ. Τὸ τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες τοὺς ἐκαταστῆσαν νὰ ὀρθοποιοῦν καὶ νὰ συμβουλέψουν χήρας καὶ ὀρφανοὺς καὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας ἐξ αὐτόν τους βουλήν.

ιγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν δικαιωμάτων τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ πῶς κανεὶς κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ, οὐδὲ νὰ κρατῇ κανεὶς εἰς τὴν ἐξουσίαν του κατὰ τὸν νόμον.

ιδ. Περὶ τοὺς κριτάδες ὁποῦ ἔνι κρατημένοι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας νὰ τῆς βοηθοῦν.

ιε. Αὐτοῦ λέγει ὅλον προτήτερα διὰ τὰς κρίσεις, ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται κατὰ ἄλλον νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποταπὸς οὐχ ὑμπορεῖ.

ις. Περὶ τοῦ δούλου, οὗ τῆς δούλης ὁποῦ φέρνει τὸν αὐθέντην του εἰς ἀγκάλεμαν, τῆντα ἐμπαίνει νὰ δώσῃ.

ιζ. Ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν δι' ἄλλους ἀνθρώπους.

ιη. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον.

ιθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ κἄτιναν.

κ. Περὶ τοῦ ἀφανπαλιέρη, ἐὰν θελήσει νὰ ἔνῃ πρικουρούρης εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν κανενοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ποίσῃ τὴν αὐλὴν θαρρούμενα.

f. 3 κα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἀνήλικος, καὶ ἐκείνου ὁποῦ | χάνει τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ τὰ πράγματα ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν ἀπ' αὐλῆς.

κβ. Περὶ τὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἀπαὶ τὰ ποῖα ἠμποροῦν.

κγ. Περὶ τὰς κρίσεις, καὶ πρῶτα ἀρχίζει διὰ τὸν ρήγαν.

κδ. Ὧδε λέγει ποταπὴν ἐξουσίαν νὰ ἔχῃ ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τὸ τί ἔνι κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένοι οἱ ἄνθρωποί του εἰς τὸν ρήγαν καὶ εἰς τὸν ὅρκον τοῦ ρηγός.

κε. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ποία πούλησι ἀξιάζει καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει.

κς. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστῆ ὁποῦ νὰ περιλάβῃ ἕναν μέρος νὰ κρατῆ εἰς ἀρραβῶνα.

κζ. Περὶ τοῦ πραγματευτῆ ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν σαζήναν, ὁποῦ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγόρασεν καὶ ἀποκεῖ μεταγνώθει.

κη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ τῆντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχουν οἱ συγγενεῖς του.

κθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγοράζει ἕναν ἀπλήκιν καὶ κρατήσει

το ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν δίχως τζαλούντζιασμαν, καὶ τῆντα εντέχεται νὰ πλερώση ἐκεῖνος ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν του ὁποῦ πλερόνει ἔφητον τοῦ ῥηγός.

λ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πάρη σπήτιν ἢ ἀπλήκιν εἰς ἀμάχιν, καὶ ἂν πάρη ἐνοῖκιν, τίνος νὰ ἔνη, καὶ ἐὰν ἀπλικεύει εἰς τὸν σπήτην ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ κρατεῖ ἀμάχιν, ἐὰν εντέχεται νὰ δώση ἐνοῖκιν τοῦ αὐθέντη τοῦ σπιτίου.

λα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλήσει ἕναν ἄλογον ριστίβικον, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἀγόρασεν.

λβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ ἀγοράση ἢ νὰ πουλήση ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν ὁποῦ πέσει ἀπὸ κακὴν ἀρρωστίαν.

λγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ν' ἀγοράση ἢ νὰ πουλήση ἕναν σκλάβον καὶ εὑρεθῆ κελεφή.

λδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ν' ἀγοράση ἕναν χοιρίδιν, ἢ μίαν λόταν χαλαζάρικη.

λε. Περὶ τοῦ διαλαλητῆ ὁποῦ πουλήσει ἕναν ἀμάχιν δίχως τὴν εἴδησιν τοῦ αὐθέντη του.

λϛ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ πουλεῖ καὶ ἀγοράζει πράγματα τῆς ἐκκλησίας.

λζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ α' ἄλογον ἑτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ποσούμενον καὶ οὐδὲν πλερόνει.

| λη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ δανείση τὸ ἄλογόν του, ἢ τὴν φ. 4.
μούλαν του ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐγγυτὴς ἄλλου.

λθ. Περὶ τοὺς μεταπράτας ὁποῦ δείχνουν καλὴν μούστραν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ πουλήσουν, καὶ τότες δίδουν ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐδεῖξαν.

μ. Περὶ τὸ δάνειον καὶ τῶν πραγμάτων τὸ ἔνι ἐπάνω τῆς θαλάσσης νὰ κερδαίνουσιν.

μα. Ποταπὸν νὰ ἔνη τὸ δίκαιον τοὺς θαλασσίμους, ἤγουν τοὺς ναύτας τῶν ναβῶν, τῶν καραβιῶν, καὶ πάντας τοὺς θαλασσομάχους.

μβ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δίδει τὴν πραγματιάν του νὰ τὴν πάρουν εἰς τόπον ὠνοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος πέρνει την εἰς ἄλλον τόπον.

μγ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν νὰ ρίξουν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ κακοῦ καιροῦ.

μδ. Περὶ τὸ δίκαιον τοὺς ναύταις, ὁποῦ συμπαύγουν καὶ 'σάζουνται νὰ ποίσουν ἕναν ταξεῖδιν, καὶ ἀφοῦ πάρουν ἀρραβῶναν μεταγνώθουν.

με. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πέρνει πράγματα κωλυμένα εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, ἤγουν ἅρματα, κουράσαις, στόμην, σίδερον, πᾶσα εἶδος ἁρμάτων.

μϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ πράγματος τὸ δίδουν νὰ πάρουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τυχαίνουν κουρσάροι καὶ πέρνουν ὅ,τι βαστοῦν, ἢ τὸ καράβιν ἐτζακίστην.

μζ. Περὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων τὰ ρίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τί μερτικὸν νὰ ἔχῃ ὁποῦ τὸ ηὗρεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσου οὗ κολυβάντα.

μη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ δανείσῃ τὸ ἐδικόν του καὶ θέλει νὰ τοῦ στρέψῃ ἄλλον παρὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν.

μθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὸ ζητήσῃ ἐκεῖνος, ἀπολογᾶταί του ἢ περίττου, ἢ παρακάτω.

ν. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀρνᾶται ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδανεῖσαν καὶ τἄπισα μόνης του ἀνομολογᾷ.

να. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του ἑνοῦ ἀνθρώπου καὶ φέρνει δύο μάρτυρας, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἷς μάρτυρας.

νβ. Περὶ τοῦ χρειοῦ τὸ ὁμολογᾷ ὁ χρεωφελέτης μερτικόν, καὶ ἄλλον ἀρνᾶται.

νγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐμάχεψε τὸ ἄλογόν του.

νδ. Αὐτοῦ ν' ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχίων ὁποῦ χάνουνται.

| νε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος του. φ. 5.

νϛ. Περὶ τοῦ Φράγκου καὶ τοῦ Συριάνου διὰ χρέος.

νζ. Περὶ τοῦ Φράγκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

νη. Περ. τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράγκου καὶ ἴντα μάρτυραν χρήζουνται.

νθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Ἀρμενίου.

ξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ Ἀκουβιτοῦ.

ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ Σαμαρίτην καὶ Σαρακηνόν.

ξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἀγκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρέος.

ξγ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ μένουν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν δι' ἄλλους.

ξδ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν καὶ τἄπισα ἀγνωρίζεται.

ξε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυητῆ του περίττου παρὰ τοῦ ἐχρῶστεν, καὶ πῶς νὰ στρέψῃ τὰ περίττου.

ξϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πιστευθῇ τὸ ἀμάχιν τοῦ χρεωφελέτη του ἀφοῦ τὸ ἐπάρῃ.

ξζ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ θελήσουν νὰ εὐγοῦν ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, καὶ πότε ἠμποροῦν νὰ ἀποβγοῦν, καὶ πότε οὐκ ἠμποροῦν.

ξη. Ἄκουσον τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυητοῦ.

ξθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ χρεωφελέτη ἀποῦ ἀφήνει νὰ πουληθοῦν τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες του.

ο. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ἀποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποίσουν ἀπόθεν ὡς ἐγγυτάδες, ἢ ἐπέρασεν πέρα ἀποὺ τὸ ρηγάτον.

οα. Διὰ τὰ ἀμάχια καὶ πόσον ἐντέχεται νὰ τὰ κρατήσῃς πρὶν τὰ πουλήσουν.

οβ. Περὶ τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τὸ ρεσπετιάζουν, ἤγουν

τὸ σηκόνουν ἀποὺ τὴν πρώτην του πούλησιν δίχως ὁρισμὸν τοῦ αὐθέντη του.

ογ. Περὶ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ ἐπεθάναν πρὶν πλερώσουν τὸ ἐγγύθησαν, καὶ εἰς τίναν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ δανειστιός.

οδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸν χρεωφελέτην του διὰ νὰ τοῦ δώσῃ μάκρυμαν καιροῦ νὰ τὸν πλερώσῃ.

οε. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ.

οϛ. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ, καὶ πῶς καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ εὐγῇ ἀποῦ τὴν ἐγγυμασίαν.

ϛ. 6. | οζ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὁποῦ οὐδὲν ὁμολογᾷ παρὰ τὸ ἥμισον τῆς ἐγγυμασίας.

οη. Περὶ τοῦ λαβεῖν ἀμάχιν ἀπαὶ τὸν ἐγγυητὴν δυναστικοῦ τρόπου.

οθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του τοῦ χρεωφειλέτη του ἢ τοῦ ἐγγυτῆ του, ἢ ὁ δανειστιός, καὶ ποία πούλησιν ἀξάζει.

π. Περὶ τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν τῶν ἐγγυτάδων τὰ ἐπουλήθησαν καὶ τίς μέλλει νὰ τὰ ἱκανώσῃ.

πα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπῆρεν δανεικὸν ἔνι χρειωφελέτης, ἢ ἐγγυτὴς κἄτινος, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμπορεῖ νὰ χάσῃ τὸ κτηνόν του.

πβ. Ὧδε ἀρχεύει ἀρχὴ ἐλατίνικων νόμιμων.

πγ. Περὶ τοῦ σεργέντη, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ κύριος πρὸς τὸν σεργέντην του, καὶ ὁ σεργέντης πρὸς τὸν κύριον.

πδ. Περὶ τοῦ σεργέντη, ἢ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ ηὗρεν εὕρημαν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ.

πε. Περὶ τοῦ σεργέντη ὁποῦ κλέφτει κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη του.

πς. Περὶ τοῦ σεργέντη, οὗ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ χάνουν κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη.

πζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνει τὸν σεργέντην του.

πη. Περὶ τοῦ ῥάφτη ὁποῦ ῥάφτει τὰ ροῦχα τοὺς ξένους, οὕτως καὶ ἀποὺ πᾶσα τέχνην.

πθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνοίκιασεν τὸ σπίτιν του, καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐνοίκιασεν.

ϟ. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ϟα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου.

ϟβ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀγωγιάσει τὸ κτηνόν του, ἢ τὸ ἄλογόν του, καὶ ψοφήσει.

ϟγ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάσει τὰ καμήλιά του καὶ ἐκεῖνα πολομοῦν ζημίαν.

ϟδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ὁποῦ ἀποσταίνεται εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω εἰς τινὰν νὰ ἔνῃ ἡ ζημία.

ϟε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάζει κτηνὸν ἑνοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν ἀρεστιάσῃ, καὶ ἂν ψοφήσῃ, ἀπάνως τίνος νὰ ἔνῃ ἡ ζημία.

| ϟς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει κτηνόν, καὶ ἀφοῦ τὸ φ. 7.
ἀγωγιάσῃ, πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει το διὰ χρέος, καὶ μοναῦτα ὁ ἀγοραστὴς ἀμαχεύγει το.

ϟζ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδουν τὰς οἰκίας τους, ἢ τοὺς ἀγρούς τους, ἢ τοὺς κήπους τους εἰς ἔφητα.

ϟη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει ἕτερον πρᾶγμα εἰς ἔφητον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφητον.

ϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πακτόνει ἑνοῦ ἀνθρώπου τὸ πρᾶγμάν του, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ, καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου πέρνει ἀμάχιν, καὶ ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον γίνεται ὄξοδος, τίς νὰ τὴν πλερώσῃ.

ρ. Ἐλατίνικα νόμιμα.

ρα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου εἰς παρακαταθήκην, ἤγουν κουμάντα.

ρβ. Περὶ τοῦ πράγματος τὸ παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἤγουν ἑτέρου, καὶ ἐκείνη ἡ παρακαταθήκη χάνεται.

ργ. Περὶ τῶν παρακαταθηκῶν τὰ παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

ρδ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὁποῦ παραδίδουν τοῦ χανουτάρη πρᾶγμαν.

ρε. Περὶ τῶν συντροφιῶν τὰς πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μεσόν τους διὰ νὰ δέσουν εἰς κανέναν ταξεῖδιν ἀλασμάριν· καὶ τὸ αὐτὸν λατίνικον.

ρϛ. Καὶ πάλιν περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι.

ρζ. Περὶ τοῦ συντρόφου ὁποῦ πολομᾷ ζημίαν τῆς συντροφίας.

ρη. Περὶ τῶν στιχημάτων τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους.

ρθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ στιχηματίζουν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήσῃ κἄτιναν.

ρι. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ στιχηματίζουν κακοποιῆσαι καὶ πολεμοῦν το, τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ.

ρια. Περὶ τοῦ φανερωμένου ὅρκου τῆντα πρέπει νὰ γίνεται πρὶν ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν.

ριβ. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς βασιλικούς.

ριγ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδει ἡ αὐλὴ ἡμέραν τοὺς ἀγκαλεμένους.

ριδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ ἐξημερωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ταχτὴν ἡμέραν.

ριε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ οὐκ ἔστιν ἀπαὶ τὴν χώραν, καὶ ἐδῶκάν του ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν.

ριϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὅρκου ὁποῦ ἐποῖκεν ὁ σεργέντης διὰ ἐκεῖνον, ὁποῦ ἐσυνεστεῖλαν τὴν ἡμέραν του.

ριζ. Περὶ τοῦ ἀγκαλῶν, πῶς καὶ πότε χάνει τὸ ἔγκλημάν του, καὶ πότε τὸν νικᾷ ὁ ἀγκαλῶν.

ριη. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔχει κόλπον φανερόν.

| ριθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν φ. 8. αὐλήν, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν, δίχως νὰ 'πῇ τῆντα ἀγκαλεῖ.

ρκ. Περὶ τοῦ ἐγγυτῆ ὁποῦ ἐγγέται ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του.

ρκα. Περὶ τὸ δίκαιον ὁποῦ ἐντέχουνται νὰ ἔχουν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω τοῦ βισκούντη ἀποὺ τὰ ἀγκαλέματα τὰ γίνουνται ἔμπροστέν του.

ρκβ. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κανονισμένους, λεγομένους τερελετζηοῦν, ὁποῦ ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικήν, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν καταπονηθοῦσιν οἱ ἀρχηγοί τους, οὐδὲν θέλουν νὰ κρατήσουν στερεωμένον τὸ ἐποῖκεν ὁ ἀδελφός τους.

ρκγ. Περὶ τοῦ ἐγκλήματος τὸ ἔμεινεν, διὰ τὸ οὐδὲν ὡμοφρονοῦσαν οἱ κριτάδες.

ρκδ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ ἐγκλητεύει γυναῖκαν ὕπανδρον.

ρκε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πάρῃ γυναῖκαν ἐγγύτριαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἔνι ὕπανδρος, καὶ ἂν ἀξιάζῃ.

ρκϛ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ εὐλογηθῇ μὲ γυναῖκαν χήραν, καὶ ἐκείνη ἔνι χρεωμένη.

ρκζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινώσει παρθένον, ἤγουν νὰ τὴν ξηπαρθενέψῃ, κἂν τε μὲ τὸ θέλημαν αὐτῆς, κἂν τε δυναστικοῦ τρόπου.

ρκη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρει μίαν παρθένον καὶ θέλει νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν τζουτζαν, διότι οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν.

ρκθ. Περὶ τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ἕνεκεν τίνος ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀφαμπαλιέρην, καὶ διατὶ νὰ μηδὲν ἔχουν.

ρλ. Περὶ τοὺς μάρτυρας ὁποῦ χρήζουνται οἱ ἄνθρωποι εἰς ὅλα τους τὰ ἀγκαλέματα, καὶ ποῖος πρέπει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἄλλον ἄνθρωπον.

ρλα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μάρτυρίαν διὰ πρᾶγμαν, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἀπαὶ 'κεῖνον ὁποῦ τοῦ πολεμᾷ.

ρλβ. [Ὁ]μοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ρλγ. Περὶ τοῦ μάρτυρα ὁποῦ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ γυναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον, ἢ οὐχὶ εἰς τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν.

ρλδ. Περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς μεσίταις του, ὁποῦ ἔνι οἱ σεργέντaις ὁποῦ τηροῦν τὰς μέσας, ὅταν θέλουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, ἐὰν ἀξιάζῃ.

ρλε. Περὶ τῶν μαρτύρων τῶν γραφῶν, καὶ ποία μαρτυρία ἀξιάζει, καὶ ποιῶν γραφῶν οὐδὲν ἀξιάζει.

ρλϛ. Περὶ τῶν γραφῶν, καὶ ποία γραφὴ χρήζει καὶ ποία οὐδὲν χρήζει.

ρλζ. Περὶ τῶν γραφῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν κουμουνίων.

ρλη. Περὶ τῆς γραφῆς ὁποῦ οὐκ ἔχει μάρτυρας ἐὰν χρήζῃ, ἢ οὐχί.

ρλθ. Περὶ ποιᾶς ὑποθέσεως ἔχουν τὰ κουμούνια αὐλὴν μέσον
φ. 9. τους, καὶ περὶ ποίων γραφῶν τῶν οὐδὲν ἐντέ|χουνται νὰ ποίσουν
δίκαιον ἔξω παρὰ ἡ αὐλὴ ἡ ρηγική.

ρμ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔνι λαβωμένος, ὁποῦ ἐδιάβασεν ἔτους ζ', καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ ἀλλαχτῇ καὶ νὰ λάβῃ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ.

ρμα. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ τὸν κράζουν νὰ πολεμήσῃ.

ρμβ. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ χρεωστεῖ ὁ ζωντανὸς τοῦ τεθνεῶτος καὶ ἀρνᾶται τοῦ ζητᾷ.

ρμγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν λάβουν μάρτυραν.

ρμδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κανόνος, ὢν λέγεται ἐντερελετζηοῦν, καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀναγνώστου, πότε ἀξιάζει καὶ πότε οὐδὲν ἀξιάζει.

ρμε. Περὶ τῶν ἐγκλημάτων. Ὧδε νὰ ποῦμεν λατίνικο νόμιμον.

ρμϛ. Περὶ β' μπουργέζηων ὁποῦ ἔχουν μέσον τους καμμίαν

ἀδυσκεψίαν κανενοῦ ἐσπιτιοῦ, διὰ τὸ ποῖον οἱ κριτάδες καὶ ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένοι νὰ πᾶ νὰ 'δοῦν ἐκείνην τὴν ἀθηλογήν.

ρμζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ βολίκιν του εἰς ἄλλον τοῖχον ποταπὸν δίκαιον νὰ γένῃ.

ρμη. Περὶ τοῦ 'ρημαδίου τὸ λέγεται γαστήνα, ὁποῦ εἶχεν ἀποὺ παλαιὸν καιρὸν οἰκίας, καὶ τώρα ὁκᾶτις θέλει νὰ ποίσῃ, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ.

ρμθ. Περὶ τῆς ζημίας τὴν λαμβάνει κανεὶς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα ἔξω τοῦ τείχους τῆς οἰκίας του.

ρν. 'Αρχεύει καὶ πολομᾷ ἀρχὴν μερικῶν κρισιμάτων· ἀλατίνικον.

ρνα. Περὶ πόσων χρόνων πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος καὶ πόσον ἡ γυναῖκα πρὶν ὁρμαστοῦν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν.

ρνβ. Περὶ ποίας αἰτίας ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ τὸ ἀνδρόγυνον ὁποῦ γέγονεν ὡς ἀπαιτεῖ.

ρνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ εὐλογᾶται γυναῖκαν καὶ συγγενιάζει του, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν.

ρνδ. Περὶ πῶς δεῖ γυναῖκαν χαρτωθῆναι καὶ εὐλογηθῆναι, καὶ ποῖος γάμος ἔνι δεκτός, καὶ ποταπὴν ζημία νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπαὶ κείνων ὁποῦ ὁ γάμος ἐκωλύθην.

ρνε. Περὶ τῶν χαρτωμάτων καὶ τῶν μετανωμάτων νὰ πλερώσουν.

ρνϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχαρτώθην γυναῖκαν καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὴν λάβῃ, καὶ ἔδωκέν της κανέναν πρᾶγμαν, ἂν ἠμπορῆ πλεῖον νὰ τὸ λάβῃ, ἢ ὄχι.

ρνζ. Περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνην ὁποῦ χαρτόνεται ἄνδραν, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἷς, ἢ ὁ ἄλλος πρὶν εὐλογηθοῦν, καὶ τῆντα νὰ γένουνται τὰ πράγματά των.

| ρνη. Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς χήρας ὁποῦ εὐλογᾶται ἕτερον φ. 10.
ἄνδραν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον.

ρνθ. Περὶ τῆς ἑτέρας τῆς μορίας (γρ. τιμωρίας) τὴν ἐντέχεται

νὰ λάβῃ ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὁποῦ πάρῃ ἄνδραν πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀποὺ θανάτου τοῦ ἀνδρός.

ρξ. Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἂν ἠμπορῇ νὰ ἀφήσῃ τῆς μητέρας του τίποτες ἀπαὶ τὰ πράγματά του.

ρξα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὴν προῖκαν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος τῆς συμβίας του.

ρξβ. Ἕνεκεν τίνος ἠμπορεῖ ἡ γυναῖκα νὰ ζητήσῃ τὸ προικιόν της, καὶ πῶς νὰ τὸ ἔχῃ.

ρξγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐκ ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ δουέριν τῆς γυναικός του.

ρξδ. Περὶ τῶν δωρεῶν τῶν δίδει ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικός του ἀφοῦ τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις ἀξιάζει.

ρξε. Περὶ τὴν δόσιν τὴν [ν]ὰ ποίσῃ ὁκάτις τῆς γυναικός του.

ρξϛ. Περὶ πόσας φορὰς δύναται χωρισθῆναι τὸ ἀνδρόγυνον.

ρξζ. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὁποῦ χωρίζουνται μὲ κανέναν λογισμόν.

ρξη. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὁποῦ χωρίζουνται καὶ ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ λάβῃ.

ρξθ. Περὶ τῶν παιδίων τῶν γεγενημένων ἐκ πορνίας, τῆντα ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀπαὶ τὰς κλήρας τοῦ πατρός του.

ρο. Καὶ αὐτὸν ἀλατίνικον νόμιμον.

ροα. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων πότε ἐντέχεται νὰ ὁρμαστοῦν, καὶ ἀπὸ τῆντα καιρὸν νὰ μηδὲν ὁρμαστοῦν.

ροβ. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ εἰς ποίαν αὐλὴν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν ἡ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδραν.

ρογ. Περὶ τοῦ λαμβάνει μίαν γυναῖκαν μετὰ πάντα τὰ ἀγαθά της εἰς ὁρμασίαν.

ροδ. Περὶ τῶν πραγμάτων ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς νὰ κάμωσιν καὶ νὰ κτήσουσιν ἀνταμός.

ροε. Περὶ τῶν διαθηκῶν, καὶ ἔνι λατίνικα ἡ δήλωσις.

ροϛ. Περὶ τοῦ ἐσχάτου θελήματος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἄντα ἔνη εἰς τὸν θάνατον.

ροζ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τελευτᾷ ἀδιάτακτος, καὶ τίνος χρὴ εἶναι τὸ ἐδικόν του.

ροη. Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς τεθνεώτης πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρός, καὶ τίνος ἐμπαίνει τὸ μερτικόν της.

ροθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν [νε]ικουμένων μὲ τὴν αὐλήν, καὶ πάλιν ἐξαναγκαλοῦν.

ρπ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πεθαίνει ἀδιάτακτος καὶ οὐκ ἔχει γυναῖκαν, οὔ τέκνα.

| ρπα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ διδοῖ διὰ τῆς διαθήκης του κανέ- φ. 11.
ναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπαὶ τὸ κείμενον τῆς γυναικός του.

ρπβ. Περὶ τοῦ κεκοιμημένου, καὶ χρεωστεῖ τίποτες ἑτέρου κανενοῦ ἀνθρώπου, ἢ γυναικός, καὶ τίς ἔνι μετὰ ταῦτα κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος.

ρπγ. Περὶ τοῦ δόματος τὸ ἠμπορεῖ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ νὰ ἀφήσουν τῶν παιδιῶν τους εἰς τὴν ζωήν τους.

ρπδ. Περὶ τοὺς συγγενεῖς τοὺς λαμβάνοντας τὸ ἐδικὸν τοὺς τεθνεῶτας, καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένοι νὰ ποιοῦν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν.

ρπε. Περὶ τοῦ ἔχοντος κληρονομίας καὶ εὐλογήθην μὲ γυναῖκαν ὁποῦ ἔχει κληρονομίαν, καὶ μετὰ ταῦτα πέφτει εἰς χρέος, ποίας κληρονομίας ἐντέχουνται νὰ πουλήσουν.

ρπϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁπο[ῦ] ἔνι χρεωφελέτης, ἢ ἐκείνης τῆς γυναικὸς καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην.

ρπζ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος ἀξηγόρευτος καὶ ἀδιάτακτος, καὶ ὁποῦ οὐκ ἔχει πατέραν ἢ μητέραν, οὐδὲ ἕτερον ἄλλον συγγενῆν, καὶ πῶς χρὴ ἡ αὐλὴ νὰ βλεπίσῃ τὸ ἐδικόν του.

ρπη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τὸ λεγάτον του ὁποῦ ἀφῆκεν

εἰς τὸν θάνατόν τους εἰς καμμίαν διαθήκην, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ δείξῃ μὲ μάρτυρας ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἀφῆκαν καὶ ζητᾷ.

ρπθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ λεγάτου τὸ ἐπαφήνει ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρός της ὅταν ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, μὲ τοιοῦτον, νὰ μηδὲν πάρῃ ἕτερην γυναῖκαν.

ρϟ. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολομᾷ ἄνθρωπος εἰς τὸν θάνατόν του, διὰ τὸ ποῖον τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκότος μένουν ἀμάχιν εἰς ἐκεῖνον ἕως ὁποῦ νὰ πλερωθῇ.

ρϟα. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολομᾷ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός του εἰς τὸν θάνατόν του.

ρϟβ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῆς διαθήκης, τίς ἐντέχεται νὰ τὴν γράψῃ.

ρϟγ. Ὁμοίως περὶ τοὺς μάρτυρας ὁποῦ χρὴ εἶναι εἰς τὴν διαθήκην.

ρϟδ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ὁποῦ ἐποῖκεν διαθήκην καὶ ἐτελεύτησεν.

ρϟε. Περὶ τοῦ βαπτισμένου ὁποῦ πεθαίνει χωρὶς διαθήκην καὶ δίχως τέκνον.

φ. 12. ρϟϛ. Διὰ πόσας φορὰς στρέφεται εἰς τὴν δουλο|σύνην ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα, ἀφοῦ ἐλευθερώθησαν.

ρϟζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ κληρονόμον τὸν σκλάβον του.

ρϟη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐλευθερώσει τὸν σκλάβον του, καὶ εἰς ποταπὴν ὁπλὴν ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἐλευθερίαν.

ρϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχιν καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

σ. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου, καὶ ἀπομένει νὰ πουληθῇ διὰ χρέος Σαρακηνοῦ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν.

σα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν κλεψιμίαν.

σβ. Περὶ τοῦ σκλάβου ἀποῦ ἐποῖκεν κανέναν κακὸν ἕως ὁποῦ ἦτον σκλάβος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλευθερώθη.

σγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ἀποῦ κροῦ, οὗ δέρνει κανέναν χριστιανὸν ἄδικα, οὐ δίκαια.

σδ. Περὶ τῶν δωρεῶν ὁποῦ δίδει εἷς ἄνθρωπος τοῦ ἄλλου.

σε. Περὶ ποίας δόσης ἠμπορεῖ ὁκἄτις νὰ δώσῃ καὶ ποίαν ὄχι, καὶ ἂν τὸ πρᾶγμαν ἐδόθην, ἂν ἠμπορῇ νὰ στραφῇ ὀπίσω.

σϛ. Περὶ τὴν δωρὰν τὴν διδοῖ εἷς ἄνθρωπος ἑτέρου ἀνθρώπου, νὰ τὸ περιλάβῃ διὰ λόγου του καὶ διατὶ τοῦ χρεωστεῖ.

σζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τάσσεται τοῦ ἑτέρου νὰ τοῦ ποιήσῃ κανέναν πρᾶγμαν.

ση. Περὶ τοὺς ἐμπαλίδες καὶ τοὺς συνεσκάρδους τῶν αὐθεντῶν, τῆντα ἔνι κρατημένοι εἰς τὸν αὐθέντην τους, καὶ ὁ αὐθέντης τους πρὸς ἐκείνους.

σθ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ νὰ δανειστῇ ὁ υἱός, ἂν ἔνῃ κρατημένος ὁ πατὴρ νὰ τὸ στρέψῃ.

σι. Περὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἄλλον εἰς τάρμενον ὠνοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχια χειροτερίζουν.

σια. Περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικός, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ τῆς δίδουσιν ἂν ἠμπορῇ πλεῖον νὰ τῆς τὸ πάρουν.

σιβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν κανέναν κορμὶν ὁποῦ τοῦ κρατεῖ μίαν κληρονομίαν.

σιγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλῇ ἀπαὶ τὰ δίκαια τῆς μάμμης του ὀδίχως της.

σιδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τῆς γυναίκας τοῦ τεθνεῶτος τὸ τοῦ ἐχρῶστεν ὁ ἄνδρας της.

σιε. Περὶ τῶν οἰκίων, καὶ χωραφιῶν, καὶ ἀμπελώνων, καὶ ἐὰν ἡ γῆ ἢ τὰ πράγματα ἔνῃ εἰς ἄλλον τόπον καὶ πῶς χρὴ ἀγκαλῇ.

σιϛ. Περὶ τῶν δύο ἀδελφάδων, ἢ ἀδελφῶν, ὁποῦ οὐδὲν | ἐμοι- φ. 13.
ράσαν ἐν τῷ ἅμα ἐκεῖνον τὸ ἐκάμασιν, ἢ τὸ ἐσωρέψαν.

σιζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν, ἢ

ἄλλον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ ἔλαβεν ἀμάχιν λέγει ὅτι ἔνι ἐδικόν του.

σιη. Περὶ τοῦ ζητῶν τὸ οὐδὲν χρεωστεῖ, ἢ περίττου παρὰ τοῦ χρεωστεῖ.

σιθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων· ἔνι λατίνικον.

σκ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχάσεν τὸ κτηνόν του καὶ εὑρίσκει το ἐπάνω ἄλλου.

σκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ πραγμάτου, ἢ ἐκείνου τοῦ κτηνοῦ, τὸ ἐκλέψαν καὶ ἐπῆράν το εἰς τὸν τόπον τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὸν τόπον τοὺς χριστιανούς.

σκβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχάσεν, καὶ ὀνοματίζει τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐχάσεν τὸ ἐδικόν του.

σκγ. Περὶ τοῦ κρατοῦντος πρᾶγμαν ἄδικα καὶ διατὶ τὸ ἠξεύρει, καὶ ἐκείνη διδοῖ το εἰς προικιόν.

σκδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ ἀγκάλεμάν του εἰς τὴν ἐξουσίαν β′ ἢ γ′ ἀνθρώπων, ἤγουν ἄλπιτρη, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κρατηθῆ τῆντα νὰ χάσῃ.

σκε. Περὶ ὅλων τῶν ἀγκαλεμάτων τῶν ἰατρῶν.

σκϛ. Περὶ τῶν ἰατρῶν τῶν κτηνῶν, ἢ διὰ τὴν κακήν τους ἰατρείαν ἢ διὰ νὰ τὸ καλλικώσουν κακά, ψοφῆ.

σκζ. Περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν βοτάνων τῶν ἰατρῶν, τὰ διδοῦν κάτινος ἀσθενῆ, κανέναν δροσάτον, ἢ κανέναν βοτάνιν, ἢ στομαχικόν, ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀπέθανεν.

σκη. Διὰ πόσας ἀφορμὰς ἠμπορεῖ νὰ ξηκληρώσῃ ὁ πατὴρ τὰ παιδιά τους.

σκθ. Διὰ πόσας αἰτίας ἠμπορεῖ νὰ ξηκρηρώσουν υἱοὶ τὸν πατέραν τους, ἢ τὴν μητέραν τους.

σλ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων· καὶ αὐτὸν ἀλατίνικον.

σλα. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πιάνουν κλέφτοντα τὰ πράγματα τινός.

σλβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν νὰ πιάσουν εἰς τὴν ἀνομίαν τῆντα νὰ γένῃ· ἀπ' αὐτοῦ καὶ φεύγει διὰ τὴν φωνὴν ὁποῦ κράζουν ὄπισθέν του.

σλγ. Περὶ τίνος χρὴ γενέσθαι τὰ βαστᾷ ὁ κλέπτης, ἢ ἐκείνου ὁποῦ νὰ τὸν πιάσουν, ἢ τῆς αὐλῆς.

σλδ. Περὶ τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρακηνοῦ ὁποῦ τὸν ηὗραν εἰς ἄλλου οἰκίαν, ἢ εἰς ἕτερον κῆπον.

σλε. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκλέψαν, καὶ μετὰ ταῦτα εὑρέθην ἀπάνω εἰς κανέναν ἄνθρωπον.

σλϛ. Ἀκούσατε περὶ ἐκεῖνον τὸν κράζουν παράβουλον, ἢ διὰ φόνον, καὶ οὐδὲν διαφεντεύγεται.

| σλζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔκλεψεν α' ἄλογον· καὶ εὑρίσκεται φ. 14.
καβαλλικεύγοντά το ἐκεῖνον τὸ ἄλογον ἀπαῦτα.

σλη. Περὶ τὸ 'πεῖν τοῦ κλέπτη καὶ τῆς μαρτυρίας, ἂν χρή, ἂν ἀξιάζῃ ἤγουν, καὶ πῶς νὰ τὸν σύρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν.

σλθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πέρνει καρτζά, ἢ πρᾶγμαν ἀποῦ κανέναν κλέπτην τὸν ἐπιάσαν.

σμ. Περὶ τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν Σαρακηνίαν, καὶ ἀπὸ 'κεῖ στρέφεται εἰς τοὺς χριστιανούς.

σμα. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ κλαπέντος καὶ ἐδόθη πουληθῆναι.

σμβ. Περὶ μελισσίων, καὶ τίνος νὰ ἔνῃ τὸ μέλιν τὸ πολεμοῦν εἰς ἄλλον δενδρόν, ἢ εἰς ἄλλον χωράφιν.

σμγ. Περὶ τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὄρειθων τὰς κλέπτουν.

σμδ. Περὶ τῶν γερακιῶν καὶ τῶν ξυπτεριῶν καὶ τῶν σάκρε, καὶ πάντων τῶν ὄρνεων, τὰ οἱ μπαρούνιδες καὶ οἱ καβαλάριοι ἀναγιόνουν νὰ κυνηγοῦν.

σμε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πακτώσει ἄλλου γῆν διὰ νὰ ποίσῃ σπίτια, καὶ ἀφοῦ τὰ ποίσῃ θέλει νὰ τὰ ξηλώσῃ.

σμϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βούλεται νὰ πλατύνῃ τὴν οἰκίαν του.

σμζ. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων· καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον.

σμη. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων ἀποῦ ἀπηδᾷ εἷς ἄνθρωπος ἑτέρου.

σμθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀπηδᾷ νὰ τὸν δείρῃ ἢ νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ ἐκεῖνος βλέπεται.

σν. Περὶ τῆς μαρτυρίας δύο ἀνθρώπων λήζιων ὁποῦ πιάνουν κανέναν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς κανέναν φόνον.

σνα. Περὶ τοῦ λαβωμένου πολλαῖς πληγαῖς, καὶ ἀπ' ἐκείνους τοὺς ἀγκαλεῖ τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ.

σνβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσουν τζουῖζαν, καὶ ἀπαὶ ταῦτα ἡ αὐλὴ μὲ δίκαιον.

σνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ψευματεύγει τὰς κρίσας τῆς αὐλῆς.

σνδ. Περὶ τοῦ δαρμένου, καὶ ἀποῦ τὸν ἔδερεν τῆντα νὰ δίδῃ.

σνε. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου ἀποῦ δέρνει ἕναν σκλάβον.

σνϛ. Περὶ τῶν ἀνηλίκων ὁποῦ τοὺς ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν.

σνζ. Περὶ τοῦ καμπήτου τὸν κράζουν διὰ φόνον, ἢ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἔκραξεν.

σνη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ εὑρεθῇ σκοτωμένη, καὶ οὐκ ἔχει συγγενήν.

σνθ. Περὶ τοῦ ὅρκου τὸν μέλλει νὰ ποίσῃ ὁκάποιος ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη.

σξ. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν κανέναν χριστιανὸν εἰς πόλεμον.

σξα. Περὶ τοὺς ἀρσενοκοίτας καὶ γυναικῶν ὁποῦ νὰ θανατώθοῦν ἀποῦ κακοῦ θανάτου.

φ. 15. | σξβ. Περὶ τοῦ λαβωμένου πληγὴν θανατίσιμην καὶ ἀγκαλεῖ.

σξγ. Περὶ τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλήν.

σξδ. Περὶ τοῦ κορπωμένου καὶ ἀπεκεῖ συμπαύγει διὰ καρτζά.

σξε. Περὶ ἐκείνου τοῦ κριτοῦ τοῦ κράζουν εἰς τὴν βουλὴν καμμίας ὀρφανῆς ἢ ὀρφανοῦ, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πάγῃ.

σξϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ εὕρῃ βίον ἀποκάτω τῆς γῆς.

σξζ. Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χώραν.

σξη. Περὶ ἐκείνου οὗ ἐκείνης ὁποῦ θάπτει ἄνθρωπον νεκρὸν ἢ γυναῖκαν εἰς τὸ σπίτιν του.

σξθ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ ηὗραν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν στράταν.

σο. Καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ.

σοα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ εὕρῃ τὴν γυναῖκάν του μὲ ἄλλον.

σοβ. Περὶ τῆς γυναίκας ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον ὁποῦ πέφτει μετά της παρὰ φύσις.

σογ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ ὁποῦ ποιεῖ ἄνομον προβελίζιν.

σοδ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τοὺς Σαρακηνοὺς ὁποῦ ἔνι εἰς τὸν φούντικαν.

σοε. Περὶ τὸν χρυσοχὸν ὁποῦ ποιεῖ ἄνομας βούλλας.

σοϛ. Περὶ τὸ δίκαιον τὸ ἐμπαίνει τοῦ αὐθέντη ἀπαὶ ὅλην του τὴν γῆν.

σοζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του μὲ τοὺς μάρτυρας.

σοη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνει ἄλλον.

σοθ Τῆντα νὰ πλερώσῃ ὁ Συριάνος ὁποῦ δέρνει Φράγκον.

σπ. Περὶ τῆς γυναίκας ὁποῦ δέρνει ἄνδραν.

σπα. Περὶ τοῦ κλέπτη καὶ τῆς πρώτης του κλοπῆς.

σπβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν εὕρουν βουλλωμένον.

σπγ. Περὶ τοῦ διαλαλημοῦ καὶ ὁκάτις τὸν διαβαίνει.

σπδ. Περὶ τοῦ ἀδίκου μέτρου.

σπε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του.

σπϛ. Περὶ τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν.

σπζ. Περὶ τοῦ ὅρκου τῆς ἀπιστίας.

σπη. Περὶ τῆντα νὰ πλερώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος.

σπθ. Περὶ τοῦ Ρωμαίου ὁποῦ νὰ ἀγκαλέσῃ ἕναν Ἰουδαῖον.

σϟ. Περὶ τὰς τοὺς ἄλλους νόμους νὰ ἔχουν μάρτυρας.

σϟα. Περὶ τοῦ ὅρκου ὁποῦ νὰ ποίσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος.

σϟβ. Περὶ πάντων τῶν ἄλλων νόμων ἐντέχεται νὰ ὀμόσουν.

σϟγ. Περὶ πάντων τῶν μαρτύρων ὁποῦ νὰ φέρουν εἰς τὸν φούντικα.

σϟδ. Περὶ τὸν ὅρκον τοὺς κριτάδες τοῦ φούντικος.

σϟε. Περὶ πάντων τῶν πραγμάτων τῶν ἐρχομένων τῆς θαλάσσης.

σϟϛ. Περὶ τῶν πραγματιῶν ὁποῦ φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσης.

f. 16. σϟζ. Περὶ τὸ ἐθέσπισαν οἱ μακαριωτάτοι ρηγάδες | μετὰ τοὺς καβαλλάρους καὶ μετὰ τοὺς βουργέζηδες καὶ τῶν κουμουνιῶν, ὁποῦ ἀπλικέβουν εἰς τὴν χώραν τῆς Τάκης οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Συριάνοι καὶ οἱ Μούσυρδες καὶ οἱ Ἀκουβῆτοι καὶ οἱ Νεστούριοι καὶ οἱ Ἀρμένιδες, καὶ πᾶσα ἑτέρα γλῶσσα.

Τέλος τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐν μηνὸς φευραρίου εἰς τὴν ιά. αφιβ΄ Χριστοῦ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν φ. 17.
ἄρξομαι γράφεν τὴν βίβλον αὔτην.

Ὡς νόμον διέθετο ἐν Ἱερουσαλὴμ ὁ μισὲρ Ὀφφροῦν τὲ Πηλιοὺμ κούντης καὶ κεφάλιν τοῦ στύλου καὶ τῆς ἀρμάδας τὴν ἔλαβεν τὴν Σουρίαν, ἤγουν Ἀντιοχίαν καὶ τὰ ἑξῆς ἕως καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰς κρίσιν καὶ δικαιοσύνην.

Ἀκούσατε τὴν ἀρχὴν μὲ ὅλον τὸ τέλος τοῦ βιβλίου τῆς αὐλῆς τῆς μπουργεζῆας, ἣν ὁ κοῦντε Φροὺν τὲ Μπηλοὺν ἐποῖκεν καὶ ἔθετο νὰ τὴν κρατοῦν εἰς κρίσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ἀπαρχῆς διηγεῖται περὶ τοῦ βισκούντη ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἦναι· ὁμοίως καὶ ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχουνται νὰ ἔνῃ οἱ κριτάδες τῆς ῥηθείσης αὐλῆς, καὶ ποταποὶ οὐδὲν ἐντέχουνται, νὰ στερεώσουν καὶ νὰ κρίνουν πᾶσα ἄνθρωπον καὶ πᾶσαν γυναῖκαν, οἵτινες ἔμπροσθέν τους νὰ ἔλθουν. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τὰς ἀφορμάς,

α. Περὶ φόνους. Κλοπαῖς.
β. Εἰς ἀγορὰν καὶ πούλησιν.
γ. Καὶ τῶν χρεωφελημάτων.
δ. Καὶ οἴκων. Καὶ χωραφίων.
ε. Καὶ ἀμπελώνων.
Καὶ πάντων τῶν ἑτέρων πραγμάτων.
α. Περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος βιβλίου ἐντέχεται νὰ εἰποῦμεν ὅλον προτίτερα καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν κρίσιν διὰ νὰ δώσωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου τὸ δίκαιόν του· ὅτι εἰς τὴν γραμματικὴν γράφεται οὕτως, στερεωμένος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς πίστιν καὶ εἰς κρίσιν, ὅτι ὁποῦ ἔνι στερεωμένος εἰς πίστιν καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλὰ ζήσεται· | ὅτι ἡ Γραφὴ λέ- φ. 18.

γει εἰς τὸν νόμον, ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, ὅμως ἡ κρίσις πρέπει νὰ ἔνῃ αἰώνια· ὅτι ὁ Δαβὶδ λέγει, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κυρίου μένειν εἰς τὸν αἰῶναν τοῦ αἰῶνος. Λοιπὸν ἐκ πίστεως καὶ κρίσης ἠμποροῦμεν νὰ δώσωμεν παντὸς ἀνθρώπου τὸ δίκαιόν του.

β. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσεστε ποταπὸς ἄνθρωπος νὰ ἔνῃ ὁ κύριος τοῦ τόπου, καὶ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του διὰ νὰ ποίσῃ δίκαιον.

Εἴ τις δίκαιον θέλει νὰ ζητήσῃ, καὶ ἄλλου δίκαιον νὰ ποίσῃ καὶ κρίσιν ἀπάνω εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἐντέχεται τὸν θεὸν φοβεῖσθαι καὶ ἀγαπᾷν, ὅτι οὐδεὶς δύναται θεὸν φοβεῖσθαι καὶ ἀγαπᾷν ἂν οὐκ ἔχει πίστιν· λοιπὸν ἔχοντα ἐν αὐτῷ πίστιν καὶ κρίσιν θέλει ὁμοιώσει, καθὼς λέγει ἡ Γραφὴ ἐν τῷ νόμῳ, τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου πάντοτε ἐργάζεται εἰς τὸ ἀγαθόν· λοιπὸν εἴ τις θέλει ἄλλου νὰ ποίσῃ κρίσιν ἐντέχεται τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ πάντοτε, καὶ τότες νὰ γυρέψῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ποιήσῃ τοῦ ἑτέρου κρίσιν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δίκαιος, καὶ καλὰ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δασκαλεμένος ὁποῦ ἄλλο παράπτωμαν θέλει νὰ κρίνῃ· ὅτι μεγάλην ὑπόθεσιν πέρνει ἐπάνω του καὶ περικρατεῖ, ὁποῦ τὴν ὑπόθεσιν καὶ αἰτίαν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καθεμίας γυναικὸς πέρνει ἐπάνω του νὰ δικαιώσῃ· ὅτι ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ τὴν ζωήν του καὶ τὸ κουστοῦμίν του, καὶ ἐντέχεται νὰ 'σασθῇ καὶ νὰ σιμώσῃ πᾶσα καλῆς ὑπόθεσης· καὶ ἔπειτα ἐντέχεται καλὰ νὰ γινώσκῃ, ὅτι ὡς κρίνει τοὺς ἄλλους μέλλει κριθῆναι, καὶ λέγει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, « καθὼς κρίνατε, κριθήσεσθε. »

γ. Περὶ τοῦ βισκούντη ποταπὸς ἐντέχεται νὰ ἦναι, τὸ ποῖον ἐθεύμαν εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ 'σάσῃ ὅλους ὁποῦ νὰ ἔρτουν ἔμπροσθέν του νὰ ἀγκαλέσουν, καὶ πῶς ἐντέχεται ν' ἀρεσθῇ ὡς πρέπει εἰς τὰ πράγματα τοῦ ρηγός.

Ὁ βισκούντης τῆς χώρας ὁποῖος ἔχει ἐ|πάνω του βάρος νὰ φ. 19.
βλεπίσῃ τὸν λαόν, ἐντέχεται ἀπαρχῆς νὰ ἔχῃ πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, καὶ ἐντέχεται νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ ποίσῃ νὰ στερεώσουν εἰς ὅλους καὶ εἰς ὅλαις ὁποῦ νὰ ἔλθουν ἔμπροσθέν του· ὅμως καὶ ἂν ἔνῃ καὶ κύριος τοῦ τόπου, νὰ ζῇ κατὰ νόμον καὶ μὲ δικαιοσύνην πάντοτες· ὅτι οὕτως εἶπεν ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Ρωμανὸς οἱ βασιλεῖς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐὰν παρὰ τοῦ νόμου ἠλευθερώθημεν, πρέπον ζῆν διὰ νόμου. Καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ βισκούντης τῆς χώρας διὰ τὴν τιμήν του καὶ διὰ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ εὐγῇ ἡ φήμη του ἀπανταχοῦ εἰς παράδειγμα εἰς καλῶν ἔργων, καὶ εἰς πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐστῶτας.

δ. Ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποιήσουν βισκούντην καὶ ποταπὸς ἐντέχεται νὰ ἔνῃ, καὶ μὲ ποίαν βουλήν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ποίσῃ δικαιοσύνην, καὶ πῶς χρὴ τὴν αὐλὴν νὰ ποιήσουν κρίσιν.

Ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἐντέχεται μὲ τὴν βουλὴν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας, ἐντέχεται τοιοῦτον ἄνθρωπον νὰ βάλλῃ ἐμπαλῆν εἰς τὴν χώραν του, νὰ ἀγαπᾷ τὸν θεὸν καὶ νὰ ἔνῃ πιστὸς τοῦ θεοῦ καὶ δίκαιος διὰ νὰ πολομᾷ κρίσιν καὶ δικαιοσύνην πάντας τοὺς ἐρχόμενους ἔμπροσθέν του νὰ ἐκκαλέσουν· καὶ ὁ βισκούντης ἐντέχεται, ἀφοῦ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου του εἰς τὴν αὐλήν, μὲ ἀγάπην καὶ καλὸν πρόσωπον νὰ ἀκούσῃ τὸ ἔγκλημαν τοῦ ἀγκαλεσίου καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγαλένου τὴν ἀπολογίαν· ἔπειτα ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ ὁρίσῃ τοὺς κριτάδες νὰ ποιήσουν τὴν κρίσιν τοῦ ζητοῦντος καὶ τοῦ ἀπολογουμένου, καθὼς ἤκουσαν, καὶ ὅταν ἡ κρίσις νὰ γένῃ, ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον, ἤγουν τὴν ἀπόφασιν, ὡς πρέπει καὶ ὡς ἐνδέχεται· ἔπειτα ὁ βισκούντης ἐνδέχεται νὰ πάρῃ τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη του ἐκείνου ὁποῦ νὰ πέσῃ κατὰ τὴν κρίσιν.

ε. Περὶ τὸ ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ | ὁ ἐμπαλῆς, καὶ ταῦτα φ. 20.

ἀξιάζει ἡ βοήθειά του, καὶ τὶ νὰ ζημιωθῇ ὅταν πράσσῃ τὸ οὐδὲν ἐνδέχουνται.

Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται ἄνθρωπον τὸν νὰ μισᾷ νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπαὶ τὸ δίκαιόν του διὰ ὅσην μισητίαν τὸν μισᾷ, οὐδὲ διὰ τὸ τάξιμον ὁποῦ νὰ τοῦ τακτοῦν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πάρῃ κανέναν ἄνθρωπον ἔξω τοῦ μέτρου, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, κἂν ἀπαὶ τὸν γνωστὸν ὡς ἀποδήν, οὐδὲ διὰ εἴδησιν τοὺς κριτάδες, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀντροπιασμένος καὶ ἐξωρισμένος ἀποῦ τὴν χώραν καὶ ἀπαὶ τὸ ρηγάτον, καὶ τὸ ἐδικόν του νὰ ἔνε τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας μὲ δίκαιον.

ς. Πῶς ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ καταλύσῃ τὰ κακὰ χουστούμια, καὶ τὰ καλὰ νὰ τὰ ἀναστήσῃ, κατὰ τὴν πίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μηδὲν βαστάξουν κακὰς δουλίας.

Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ βάλλῃ κακὰ χουστούμια εἰς τὴν χώραν, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, ἢ πολομᾷ το, οἱ κριτάδες οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν βαστάξουν, ἀμὲ ἐντέχεται νὰ τὸ ᾽ποῦν τοῦ ἄρχου τῆς χώρας, καὶ ὁ ἄρχων πρέπει καὶ ἔνι κρατημένος νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπαὶ τὴν ἐμπαλίαν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ λίζιος, νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τέρμενον ἡμερῶν ἡ· ὅτι ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένος κατὰ τὸν ὅρκον του καλὰ χουστούμια νὰ κρατῇ καὶ νὰ ᾽σάζῃ, καὶ τὰ κακὰ χουστούμια νὰ τὰ ξηλοθρεύσῃ καὶ νὰ τὰ ἐξουδενώσῃ, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὸ καλὸν τῆς χώρας καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.

ζ. Ποταποὶ πρέπει νὰ ἔνῃ οἱ κριτάδες, διατὶ τοὺς ἐβάλλασιν νὰ κρίνουν τὸν λαὸν μετὰ δικαιοσύνην καὶ ἀληθείας κατὰ τὸν ὅρκον τους.

Οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνῃ πιστοὶ ἄνθρωποι, νὰ ἀγαποῦν τὸν θεὸν καὶ τὸ δίκαιον, νὰ στερεόνουν εἰς πᾶσα ἄνθρωπον δίχως κανέναν δόλος, καθὼς λέγει ὁ νόμος ὅτι φίλοι ἐν ἀληθείᾳ ἔσονται, ὅτι τὸ βάρος ὅλον κεῖτεται εἰς τὴν ψυχήν τους
ς. 21 ὅσον κρινήσκουν, ἂν οὐδὲν λαλῇ ἀλήθειαν, καὶ χρεωστοῦν καὶ

νὰ 'ποῦν καὶ νὰ δώσουν καλὴν βουλήν, τὴν καλλιώτερην τὴν νὰ ἠγνωρίσουν, καὶ νὰ ἠξεύρουν ὅλους ἐκείνους καὶ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ τοὺς ζητήσουν βουλήν.

η. Τὸ ἐντέχεται νὰ ποιήσουν οἱ κριτάδες καὶ τὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν, νὰ τοὺς εὐγάλουν ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς δεῖ περιπατεῖν τὴν ἴσαν στράταν.

Οἱ κριτάδες εἰς κανέναν ἀγκάλεμαν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνε ἐμπροπέταις, ὧν λέγεται ἀβοκάτοι καὶ κριτάδες, καὶ εἴ τις τὸ ποίσῃ ἐντέχεται νὰ εὐγῇ ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους κριτάδές, καὶ χάνει ἀπόκρισιν τῆς αὐλῆς, ὅτι ὁ νόμος διαφεντεύγει καὶ ὁρίζει ὅτι εἰς καμμίαν ἀφορμὴν κανεὶς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀβοκάτος καὶ κριτής.

θ. Πῶς οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νὰ ἀκούσουν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ νὰ ἀγνωρίσουν καὶ νὰ δώσουν τὸ δίκαιον ὁποῦ τοῦ πρέπει κατὰ τὴν συνείδησιν.

Οἱ κριτάδες εἰς τὴν αὐλὴν ἐντέχεται νὰ ἀκούσουν καὶ ν' ἀγροικήσουν τὸ ἀγκάλεμάν των καὶ τῶν ἀποκρίσεων, καὶ καλὰ νὰ τὸ καταλάβουν, καὶ ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ ἀγνωρίσουν ἐντέχεται νὰ ποίσουν δίκαιον καὶ κρίμα εἰς τὴν ἀγνωριμήδαν τους, ὀδίχως νὰ πάψουν, ὅτι ὁ νόμος λαλεῖ, ὅτι οἱ κριτάδες πρέπει νὰ ἔνῃ τοιοῦτοι, ὅτι καλὴν στράτα νὰ περιπατοῦν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσεως, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ γυρίσουν δεξιά, οὐδὲ ἀριστερά, ἀμὲ πρέπει τὸ ἴσο νὰ κρίνουν τὸν μέγα καὶ τὸν μικρόν, καὶ τὸν πτωχὸν καὶ πένητα, ὥςπερ τὸν πλούσιον καὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι πάντες οἱ πολεμοῦν οὕτως ἔνι φίλοι θεοῦ, ἐπειδὴ πολεμοῦν κρίσιν πρεπάμενη καὶ δεκτήν, καθὼς ὁρεῖ ὁ νόμος καὶ ἡ σύνταξις τῆς 'Ασίζας.

ι. Πῶς οἱ κριτάδες οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ συβουλέψουν τινάν, οὐδὲ νὰ ἀκούσουν τινός, ἀφὴν καθήσουν εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τινός.

φ. 22. | Οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται, οὐδὲ ἠμποροῦν νὰ στερεώσουν, οὐδὲ νὰ συμβουλέψουν κανέναν ἄνθρωπον, οὐδὲ καμμίαν γυναῖκαν, ἀφοῦ καθήσουν ἐπὶ τοὺς θρόνους τους, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ δηλῶσι, οὐδὲ νὰ δημοσιεύουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς κανενοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, πρέπει νὰ τὸν εὐγάλουν ἀποῦ τὴν τιμὴν τὴν ἔχει, καὶ νὰ τὸν διώξουν ἀποὺ τὴν χώραν χρόνον α' καὶ μίαν ἡμέραν.

ια. Τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχουν οἱ κριτάδες καὶ τὸ ἐμποροῦν νὰ ποίσουν, πρὶν κριθῇ ἀπ' αὐλῆς ὁποῦ οὐδὲν ἔνι συμπαμένοι.

Οἱ κριτάδες ἂν θέλουν ἔχουν ὀτεσαύτην ἐξουσίαν, ὅτι νὰ συμπάψουν τοὺς γειτόνους τους ὁποῦ οὐδὲν ἔνι συμπαμένοι, ἢ ἑτέρους τινὰς πρὶν νὰ ἀγκαλέσουν εἷς τὸν ἄλλον, καὶ πρέπει νὰ ἕνε κοινοὶ συμβουλάτοροι, καὶ ἐντέχεται πάντοτες νὰ βλέπουσιν καὶ νὰ σώσουσιν τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη εἰς τὸ καλλιώτερον τὸ νὰ ἠμπορίσουν· τὸ ἠμποροῦν καλὰ οἱ κριτάδες νὰ συμπάψουν δύο ἀνθρώπους, πρὶν δοθῇ ἡ κρίσις, ἀμὲ ἀφὸν δοθῇ ἡ κρίσις, οὐδὲν ἠμποροῦν πλεῖον οἱ κριτάδες νὰ τοὺς συμπάψουν, ὅτι ἠγνωρίζουν καλὰ ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ἔχει τὸ νίκος, τοῦ ἀγκαλοῦντος, τοῦ ἀγκαλεμένου, καὶ καλὰ ἐντέχεται οἱ κριτάδες νὰ ἠξεύρουν ὅτι ἀκτοὺρ ἔνι ὁ ἀγκαλῶν, καὶ ρὲν ὁ ἀγκαλόμενος.

ιβ. Τὸ τί ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες τοὺς ἐκατάστησαν νὰ ὀρθοποιοῦν καὶ νὰ συμβουλεύγουν χήρας καὶ ὀρφανοὺς καὶ πάντας τοὺς ζητοῦντας αὐτοῖς βουλήν, καὶ τί νὰ πάθουν ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ συμβουλέψουν.

Ἐὰν ἔνι ὅτι ἔνι εἷς ὀρφανός, ἢ ὀρφανή, ἢ κανέναν παιδὶν ὁποῦ οὐδὲν ἔνι τοῦ νόμου ἡλικίας, ἢ μία χήρα ζητᾷ μετὰ ὀνόματος, οὗ πολομᾷ κατὰ ζήτησιν δύο κριτάδες τῆς αὐλῆς εἰς τὴν βουλήν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένοι νὰ
φ. 23. δώσουν | καὶ νὰ συμβουλεύσουν εἰς τὸ καλλιώτερον τὸ νὰ ἠξεύρουν εἰς καλὴν πίστην· καὶ ἂν ἦτον ὅτι κἄτις ἀπαὶ τοὺς κρι-

τάδες τὸν ἐκάλεσεν διὰ ὀνόματος εἰς τὴν βουλὴν κανενοῦ ἀπαὶ τοὺς ἄνωθεν λαλημένους, νὰ εἶπεν, ἀκούοντα τοὺς λοιποὺς κριτάδες, ὅτι οὐδὲν θέλει νὰ πάγῃ εἰς ἐκείνου τὴν συμβουλὴν ὁποῦ τὸν ἔκραξεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ἀπαρχῆς, ἐκεῖνος ὁ κριτὴς νὰ ἔνῃ δοσμένους ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους κριτάδες, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπολογίαν εἰς τὴν αὐλὴν εἰς ὅλας του τὰς ἡμέρας, καὶ νὰ μείνῃ τοιοῦτος ὅτι ποτὲ νὰ μηδὲν γροικηθῇ, οὔτε νὰ τοῦ πιστεύσουν τὸ νὰ εἰπῇ, καὶ πέφτει νὰ πλερώσῃ τοῦ αὐθέντη τοιοῦτον πλέρωμαν, ὡς γιὸν πρέπει νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅτι καλὰ δείχνει καὶ ἔνι ἀγνωρισμένον πρᾶγμαν ὅτι ἔχει ἀπιστίαν εἰς αὐτόν του, ὅτι ἦτον κρατημένος νὰ συμβουλεύσειν καὶ νὰ 'πῇ ἀλήθειαν ἐκείνου τοῦ ποίου ἔνι κρατημένος νὰ τὸν συμβουλέψῃ· ἠγνωρίζει καλὰ ὅτι οὐδὲν ἔνι κανεὶς ἀπαὶ τοὺς δώδεκα κριτάδες ὁποῦ οὐδὲν ἔνι κρατημένος εἰς τὸν ὅρκον τους νὰ συμβουλέψουν πᾶσα ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ τοὺς κράξουν, ἀκομὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ πατρός του καὶ τῆς μητρός του, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ καλόν, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐβάλαν διὰ νὰ ποίσουν δίκαιον, νὰ δώσουσιν καὶ νὰ 'ποῦν δίκαιαν βουλὴν τοὺς πάντας ὁποῦ νὰ τοὺς κράξουν.

ιγ. Περὶ τῶν ἁγίων ἐθεσπισμάτων· αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν δικαιωμάτων τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ πῶς κανεὶς κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ οὐδὲ νὰ κρατῇ κανεὶς εἰς τὴν ἐξουσίαν του, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν 'Ασίζαν.

Μὰ τὰς ἁγίας συνοδίας, καὶ μὲ μεγάλην ἐντιμοσύνην, καὶ μὲ καλὰ χουστούμια ἐθέσπισαν, ὅτι ἡ ἁγίαις ἐκκλησίαις, ἀπαὶ τὰς ποίας περιλαμβάνομεν τὰ μυστήρια τῆς πίστεως καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐκκλησιῶν, νὰ ἔνῃ τιμημέναις ἀποῦ πολλὰ προ-
| βελίτζια, τουτέστιν σιγγίλια καὶ μὲ πολλὰ περισσέματα, τού- φ. 21.
τέστιν ἀβκτάντζια, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται ποτὲ εἰς καμμίαν ἀφορμὴν νὰ ἔνε τὰ πενεφήα τους, ἤγουν τὰ ἀγαθά τους, αἰκάνωτα, τουτέστιν ληψά, οὐδὲ νὰ τὰ σηκώσουν, οὐ νὰ τοὺς τὰ στρέψουν.

ιδ. Αὐτοῦ γέγραπται λατίνικα· περὶ τοῦ νόμου αὐτοῦ δηλοῖ το ἡ ρηγικὴ αὐλή, τουτέστιν ἡ κοσμικὴ, καὶ οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας νὰ τῆς βοηθοῦν εἰς τὰ ἀγκαλέματά της, νὰ τὰ κρίνουν καὶ νὰ τὰ τελειώσουν.

Διὰ τὰ ἅγια τὰ ἐθέσπισαν καὶ διὰ ἔντιμα καὶ καλὰ κουστούμια ἐσυνετάξασιν δικαῖα, ὅτι ἡ ἁγίαις ἐκκλησίαις ἀπαὶ τὰς ποίας πάντες οἱ χριστιανοὶ περιλαμβάνουσιν τὰ μυστήρια τῆς πίστεως, νὰ ἔνε καλὰ βλεπημέναις, καὶ νὰ τὰς κρατοῦν στερεωμένας καὶ ὅλα τους τὰ σιγίλλια, ἤγουν τὰ προβελίτζια, οὕτως ὅτι ἐκείναις καὶ τὰ δικαιώματά τους καὶ ἡ κράτησές τους νὰ μηδὲν κωλυθῇ ποτέ, οὐδὲ νὰ παρακατεβοῦν, διὰ νὰ ἔχουν νὰ ζήσουν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἀρχιδιάκονοι, καὶ οἰκονόμοι καὶ πάντες οἱ διάκονοι, ὁποῦ δουλεύουν τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ νὰ ζοῦσιν ἀποὺ τὰ καλά της· διὰ τοῦτα ὅλα τὰ πράγματα τὰ περιέχουν τῆς ἐκκλησίας συνγκαλῇ ἀγαθωσύνην καὶ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ μεγάλην ἐλεημοσύνην ἐντέχεται νὰ τὰ ἔχουν· καὶ ἂν ἔχουν καμμίαν ἀγανάκτησιν καὶ ἔρτουν εἰς ἀγκάλεμαν, ἐντέχεται νὰ κριθῇ ἔμπροσθεν τοὺς κλογάδας, τουτέστιν τοὺς παρλάτους τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἐμπαλῆς, οὐδὲ οἱ κριτάδες τῆς αὐλῆς οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ ξηλώσουν, ἀμὲ ἔνι κρατούμενοι νὰ τοὺς δώσουν βοήθειαν καὶ συμβουλὴν εἰς τὸ ἀγκάλεμάν τους νὰ τὸ τελειώσουν ἂν ἔνη χρῆσις· εἰ δὲ τὸ ἔκκλημα ἔνι κοινὸν καὶ ἐγγίζει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς αὐλῆς τῆς κοσμικῆς, ὥςπερ εἷς διάκων
φ. 25. ἐποῖκεν κανέναν παράπτωμαν|, καὶ ἐντέχεται νὰ κριθῇ μὲ τὴν ρηγικὴν αὐλήν, οὗ ἂν ἔνῃ κανεὶς κοσμικὸς ἐποῖκεν κανέναν παράπτωμαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, οὗ ἕτερον πρᾶγμαν ὅμοιον κατὰ τὰ ἄνωθεν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ Ἀσίζα ὁρίζει ὅτι ἡ ἐκκλησία μηδὲν ἔνι ἔξω τῆς σαζήνας της ἀπαὶ τὸ δίκαιόν της, τουτέστιν τοιοῦτον ἔκκλημα οὐδὲν πρέπει νὰ τελειωθῇ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικήν, ἕως ὁποῦ οἱ λογάδες τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ

ἐκκλησίας νὰ τοὺς ὁρίσουν μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα, ἀμὲ ἔνι δίκαιον ὅτι ὁ ἐμπαλῆς καὶ οἱ κριτάδες νὰ πᾶσιν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησία, κἀκεῖ ἐντέχεται μετὰ τοὺς λογάδας νὰ κριθῇ τὸ ἔκκλημα ἐκεῖνον τὸ κατὰ τὸ νὰ 'δοῦν καὶ νὰ ἀκούσουσιν· τοιούτως ἔνι δίκαιον, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὥρισεν ὅτι, τὰ τοῦ Καίσαρος δότωσαν τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· λοιπὸν καλὰ ἔνι δίκαιον ὅτι ἐκεῖνα τὰ ἐμπαίνουν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἔνι τῆς ρηγικῆς αὐλῆς νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν.

ιε. Αὐτοῦ λέγει ὅλον προτήτερα διὰ τὰς κρίσεις, ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται κατὰ ἄλλον ἄνθρωπον νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποταπὸς οὐχ ὑμπορεῖ.

Ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν, ἂν οὐ μὴ γένηται νόμου ἡλικίας, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τὸν πατέραν του, ἢ τὴν μητέραν του, ἢ ἕτερον τινάν, διότι ἔκκλημαν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ εἰς δύο ὀνόματα, ἐφειδὴ ὁ εἷς ἔνι εἰς ἐξουσίαν ἑτέρου· ἀμὲ ἀφοῦ ὁ υἱὸς τῆς ὑπακοῆς νὰ ἔνῃ τοῦ νόμου, τουτέστιν ἀφοῦ διαβῇ χρόνους ιε, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν πᾶσα ἄνθρωπον καὶ τὸ δίκαιόν του νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ ἀπολογηθῇ πᾶσα ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ τὸν ἀγκαλέσῃ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν.

ις. Αὐτοῦ λέγει, τοιούτως | ἐμπένῃ νὰ δώσῃ ὁ δοῦλος, ἢ ἡ φ. 26.
δούλη ὁποῦ φέρνει τὸν αὐθέντην του εἰς ἀγκάλεμαν.

Ὁμοίως ἂν ἔνε ὅτι ὁ ἀπελεύθερος, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁ δοῦλος, ἤγουν σκλάβος Σαρακηνὸς ἢ ἕτερός τις καὶ ἐβαπτίσθη, οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται τὸν αὐθέντην του νὰ ἀγκαλέσῃ διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἄνωθεν λαλημένας τοῦ υἱοῦ τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, καὶ ἂν ἔνῃ

ὁ ἀπεβγαλμένος νὰ ἀγκαλέση εἰς ἀγκάλεμαν τὸν αὐθέντην του, ἢ τὴν κυράν του, ἢ τὰ παιδιά τους, ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ γροικήση, ἀμὲ [νὰ] τὸν περιορίσουν, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπεσε νὰ δώση εἰς τὴν αὐλὴν πεντήκοντα σόρδια ἐκεῖ ὁποῦ ἐγκάλεσεν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἐτεσαῦτα, νὰ κόψουν τὴν γλῶσσάν του. Τοῦτον τὸ ἀγκάλεμαν ὀνομάζεται ἀμαρτία, διὰ τὸ ἐκλήτευσεν τὸν αὐθέντην του, ἢ τὴν κυράν του, ἢ τὰ παιδιά τους· καὶ εντέχεται νὰ γενῇ μετὰ τῆς αὐλῆς, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

ιζ. Ὧδε λέγει ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς αὐλὴν δι' ἄλλους ἀνθρώπους.

Κάμποσοι ἄνθρωποι ἔνε ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν εἰς τὴν [αὐλὴν] διὰ ἑτέρους νὰ ἐκκλητεύσουν, ὅπερ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ οὐδὲν ἔνι νόμου, ὁμοίως καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ οὐδὲν βλέπουν, τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ δίκαιον διὰ λόγου τους, οὐδὲ δι' ἄλλους, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

ιη. Διὰ ποίους ἀνθρώπους λέγει ὁποῦ (οὐδὲν) ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν ἑαυτόν τους καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον.

Ἕτεροι ἄνθρωποι ἔνι ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ὁποῦ οὐδὲν πρέπει ν' ἀγροικηθοῦν δι' ἄλλους ἀνθρώπους ἀλλὰ διὰ τὸν ἑαυτόν τους, ὡς γίον ἔνι ἄνθρωπος ὁποῦ ἐχάσεν τὸ φῶς του, καὶ ὡς γυναῖκαν ὕπανδρην χωρὶς ἄνδρα, οὕτως ὁρίζει τὸ δίκαιον· ἀμὲ ἡ γυναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐκκλητέψῃ διὰ τὸν πατέραν της, [ἐὰν] ἦναι ἀσθενής, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

f. 27. | ιθ. Ὧδε λαλεῖ τὴν ὁπλὴν ἐκείνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ κατά τινων.

Ὁμοίως τοιαῦτα σώματα ἔνι ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦσιν νὰ ἐκκλητεύσουν ἄλλα διὰ τὸν ἑαυτόν τους καὶ διὰ κανέναν σῶμαν,

ὡς γιὸν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐκαταμπλέξαν, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι μαρτυρούμενος εἰς κλεψίαν, ἢ εἰς ἅρπαγμαν, ἢ τοιοῦτος ὁποῦ δίδει λογάριν διὰ νὰ δὲν ἐπῇ εἰς ἀγκάλεμαν διὰ τὴν κακουργίαν του, καὶ διὰ τοῦτο ἐποῖκεν τοῦτο διὰ τὴν κακήν του συνείδησιν, διὰ τὸ ἐγνώριζεν καλὰ ὅτι ἤθελεν ἔσται κακοδικημένος, ἂν τὸν εἶχαν 'πιτύχειν εἰς ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν· τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἠμποροῦν μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν τους νὰ ἐκκλητεύσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ διὰ τὰ παιδία, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

κ. Ὧδε λέγει διὰ ποίαν ἀφορμὴν ὁ καβαλλάρης πάλιν ἐντέχεται νὰ κριθῇ καὶ διὰ ποίαν νὰ μηδὲν γροικηθῇ.

Ὁμοίως ὁ ἀβοκάτος, τουτέστιν ὁ ἐμπροπέτης ὁ λεγόμενος φαρπαλιέρος, ἐὰν θελήσει νὰ ἔνῃ πρικουρούρης εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν κανενοῦ ἀνθρώπου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πρὶν γροικηθῇ νὰ ποίσῃ τὴν αὐλὴν θαρρούμενος ὅτι, θέλω νὰ συντύχῃ διὰ ὁρισμὸν διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι τὸ ἀγκάλεμαν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ ἡ αὐλὴ θαρρούμενη νὰ τὸ ποίσῃ διὰ ὁρισμοῦ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ ἀγκάλεμαν, οὐδὲν ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ γροικήσῃ μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὴν Ἀσίζαν, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον.

κα. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἀνήλικος καὶ ἐκείνου ὁποῦ χάνει τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν Ἀσίζαν, καὶ πράγματα ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν ἀπ' αὐλῆς.

Ὁμοίως ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς, ὁ ἀνήλικος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔνῃ ἀβανπαλιέρης, τουτέστιν ἀβοκάτος, διὰ τὸ οὐδὲν ἔνι τοῦ νόμου, καὶ διὰ ἐκείνας τὰς ὑποθέσεις τὰς ἔνι ἄνωθεν λαλημένας, ὅτι ὁ νόμος ὁρίζει, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει χρῆσιν βοήθειαν καὶ βουλὴν ἀποῦ ἄλλου ἀνθρώπου, τουτέστιν ὡς γιὸν ἐκεῖνος | ὁποῦ οὐδὲν εἶναι τοῦ νόμου, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ δικα- φ. 28.
φεντέψῃ ἑτέρου ἀνθρώπου πράγματα εἰς τὴν αὐλὴν μὲ ἀγκάλεμαν, ὁμοίως καὶ ὁ πρόντιγγος, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ποντίζει τὸ ἐδικόν του καὶ τὰ πράγματά του, πῶς ἔνι

δυνατὸν νὰ βλεπίσῃ ἑτέρου πράγματα; ὅτι ὁ νόμος λέγει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ καταποντίζει τὰ πράγματά του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἄλλου προκουρούρης εἰς τὴν αὐλήν, ἐφειδὴ τὰ ἐδικά του πράγματα οὐδὲν ἠξεύρει νὰ βλεπίσῃ. Ὁμοίως ἠμπορεῖς νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ ποῖα πράγματα ἐμποροῦν νὰ ἀγκαλεστοῦν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὰ ποῖα οὐδὲν ἠμποροῦν. Ἀπαὶ τὰ πράγματα οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Ἀσίζαν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ χαρτεσιῶν, ὥςπερ χρυσίου καὶ ἀργυρίου, ἢ ὥςπερ ἕτερα ὑφάσματα, ὡς τοιοῦτα πράγματα ὁποῦ ἐντέχεται νὰ γένουν ὑφάσματα, ὡς γιὸν ἔνι τὰ πράγματα τὰ κινητά, ἀμὲ ἂν ἔνῃ γῆ, χωράφια, περιβόλια, χωρία, οὐ πράγματα τὰ νὰ ἔνῃ παραπτώματα, ὡς γιὸν φόνον, κλεψία, δράξιμον, ἢ δανεικόν, οὐ δόσις, πούλησιν, ἢ ἀγοράν, τοιοῦτα πράγματα, ἐντέχεται καλὰ οἱ κριτάδες νὰ τὰ κρίνουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ νὰ τὰ ἀκούσουν ὅτι ἀπαὶ τὰ αὐτὰ πράγματα ἠμπορεῖ καλὰ καὶ ἐντέχεται νὰ γίνεται ἀγκάλεμαν εἰς αὐλὴν ρηγάτικην, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

κβ. Περὶ τὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλεστοῦν εἰς αὐλὴν καὶ ἀπὶ τὰ ποῖα ἠμποροῦν.

Τοιοῦτα πράγματα ἔνι ἀπαὶ τὰ ποῖα οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν πρέπουν νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γροικηθοῦν, οὐδὲ νὰ εἰσακουστοῦν, τουτέστιν ὥςπερ ἐὰν δύο ἄνθρωποι καταδικάζουνται καὶ ἀγκαλοῦνται μέσον τους διὰ τὴν μεγαλοσύνην τοῦ οὐρανοῦ, οὐ ἀπαὶ τὴν μεγαλοσύνην τοῦ στερεώματος, οὐ διὰ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ἀμὲ ἀπαὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα ὁποῦ ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλεστοῦν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ μετὰ τὴν Ἀσίζαν, ὥςπερ σᾶς
f. 29. ἐδείξαμεν ἀπάνω μέρου, ἐντέχε|ται ἄνθρωπος νὰ πῇ ἀπαρχῆς καὶ ἐντέχεται καλὰ ν' ἀγροικηθῇ εἰς τὴν αὐλήν, ἢ εἰς ὅλας τὰς αὐλάς, ἢ εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Ἱερουσαλήμ.

κγ. Ἐφειδὴ σᾶς ἔδειξα καὶ ἑρμήνευσά σας ποταπὰ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τὰ πράγματα, τουτέστιν οἱ κριτάδες, καὶ τὶ ἐντέχεται νὰ ποίσουν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ κουντε(ν)τιάζεται ὁ βισκούντης, καὶ ποταπὸν νὰ ἔνῃ οἱ ἀφαμπαρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνῃ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγκαλέσουν διὰ ἄλλους εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποταποὶ οὐδὲν ἠμποροῦν, καὶ τώρα θέλομεν ἀρχεύσειν τὰς κρίσαις, καὶ πρῶτα νὰ 'ποῦμεν διὰ τὸν ρήγαν.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε πάντες οἱ εὑρισκόμενοι καὶ οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι εἴ τις ὀμπρὸς ἀγκάλεσεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικήν, ἢ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὀμπρός, πρέπει νὰ ἔχῃ δίκαιον καὶ ἴσον ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ ἀγκαλέσῃ, κἄν τε ἄνθρωπος, κἄν τε γυναῖκα.

κδ. Ὧδε λέγει ποταπὴν ἐξουσίαν νὰ ἔχῃ ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένοι οἱ ἄνθρωποί του εἰς τὸν ρήγαν καὶ εἰς τὸν ὅρκον τοῦ ρηγός.

Ἂν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μιὰ γυναῖκα νὰ κριθῇ μὲ τὴν αὐλὴν τοιοῦτος, ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ καβαλλάρης ἢ μπουργέζης, ἢ ὁ ρήγας, ἢ ἡ ρήγαινα, ἢ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἡ χώρα οὐδὲν τὸν ἀφήνει νὰ γενῇ ἡ κρίσις, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκρίθην κατὰ τὸ δίκαιον, πολεμᾷ ἄδικα καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τῆς δικαιοσύνης καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ ὅρκου του, καὶ ἐκεῖνος μόνος του γίνεται ἄπιστος· καὶ τοῦτο οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ μὲ δίκαιον, ὅτι ὁ ρήγας ἔνι ὅλων πρωτότερα εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ νὰ στερεώσῃ τὰς δόσεις τοὺς ἄλλους ρηγάδες τοὺς πρώην πρὸ αὐτοῦ προκατόχους του, καὶ τότες μὲν νὰ στερεώσῃ τὰ καλὰ συνήθια καὶ τὰ καλὰ κουστούμια τοῦ ρηγάτου, μετὰ ταῦτα μὲν νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ εἰς δίκαιον κατὰ πρόσωπα πᾶσα ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐξουσίαν του, κατὰ | τὸ πογέριν φ. 30.
του, οὕτως τὸν πτωχόν, ὡς τὸν πλούσιον, καὶ τὸν τρανόν, ὡς τὸν μικρόν, ἔπειτα μὲν νὰ μαντενιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς

λίζιους μὲ δικαιοσύνην κατὰ πρόσωπα [παν]τὸς κορμίου, κατὰ τὰ συνήθια τῆς αὐλῆς του μὲ τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς λίζιους, καὶ ἐὰν τύχῃ εἰς καμμίαν ἀφορμήν, ὅτι μετὰ ταῦτα πάγει κατὰ πρόσωπα τοὺς ὅρκους του, πολομᾷ ἄδικον ἀπαρχῆς, ἔπειτα ἀρνᾶται τὸν θεὸν καὶ ποντίζει, τουτέστιν φασιάζει εἰς τὸ ὤμοσεν, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ βαστάξουν οἱ ἄνθρωποί του, οὐδὲ ὁ λαγός, ὅτι ὁ κύριος, ἢ ἡ κυρὰ οὐδὲν ἔνι αὐθένταις, παρὰ οἰκονόμοι δίκαιοι, καὶ ἀποῦ τοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνουνται οἱ ὁρισμοί του καὶ νὰ περιλαμβάνῃ τοὺς καρπούς του, τουτέστιν τὰς ῥέντας του ἀπὸ παντοῦ, καὶ τὰ δικαιώματά του· ἀμὲ καλὰ νὰ ἠξεύρῃς ὅτι οὐδὲν ἔνι αὐθέντης νὰ ποίσῃ ἄδικον, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, λοιπὸν οὐδὲ νὰ εἶχεν ἀπουκάτω του κανέναν ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἤθελεν νὰ ἐποῖκεν δίκαιον, οὐδὲ νὰ 'πῇ, ἐφειδὴ ὁ κύριος ἀφ' ἑαυτοῦ του γίνεται νὰ ποίσῃ ἄδικον.

κε. Ὧδε θέλομεν ἀρχινήσει νὰ 'ποῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πουλητοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ποία πούλησι πρέπει νὰ ἀξιάζῃ καὶ ποία οὐδὲν ἔνι ἀξιαζόμενη.

'Εὰν εἷς ἄνθρωπος πουλῇ ἕναν ἐδικόν του πρᾶγμαν ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἂν ἰσῶς καὶ πάρῃ ἀρραβῶναν ἀπ' ἐκείνην τὴν πούλησιν ἁπλᾶ ὧν λέγεται συνεβάστην, ἤγουν συνεβάστησαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν λάχῃ ὅτι ὁ πουλητὴς μεταγνώσει, ἐντέχεται νὰ διπλάσῃ τὴν ἀρραβῶναν του διπλᾶ τοῦ ἀγοραστῇ, ἂν ἴσως ὅτι ἄλλην καλοσύνην δὲν θελήσει νὰ τοῦ ποίσῃ· καὶ ἂν ἰσῶς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγόρασεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν μετανώσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀγορὰν τὴν ἐποῖκεν, ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὰς ἀρραβῶνάς του χωρὶς ἄλλον περίττου, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ νὰ ἔνῃ ἀπόβλητος, ἤγουν κήτες, ἐὰν ἦτον ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ
φ. 31. ἦλθεν νὰ στρέψῃ τὰς ἀρραβῶνας μὲ τὸ θέ|λημάν του, καὶ ἐὰν οὐδὲν εἶχαν ἄλλα στιχήματα μέσον τους.

κϛ. Ὧδε λέγει διὰ τὸν πουλητὴν καὶ τὸν ἀγοραστὴν ὁποῦ νὰ περιλάβῃ ἕναν μέρος ἀποῦ τὸν ἀγοραστὴν νὰ κρατῇ εἰς ἀρραβῶναν.

Δύο ἄνθρωποι ὁ πουλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστὴς 'σάζουνται μέσον τους οἱ δύο τους νὰ ποίσουν μίαν πραγματίαν, καὶ ὁ πουλητὴς πουλεῖ τὸ ἐδικόν του καὶ λαμβάνει ἀπαὶ τὸν ἀγοραστὴν ἕναν μέρος ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, οὐ ἕναν μόνον χαρτζὶν εἰ[ς] πλέρωμαν, ὁ πουλητὴς οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ μετανώσῃ ἀπαὶ τὴν πούλησιν, ἤγουν ἂν οὐδὲν θελήσει νὰ συνκατεβῇ ὁ ἀγοραστής, ἀμὲ ἔνι κρατήμενος μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν Ἀσίζαν ὁ πουλητὴς ν' ἀποβγάλῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐπούλησεν τουτέστιν, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὸ λείπεται τοῦ πλερώματος τῆς τιμῆς τῆς πούλησης, ἀνίσως ὅτι ἄλλον στίχημαν οὐδὲν ἦτον μέσον τους.

κζ. Περὶ τοῦ πραγματευτῆ ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν σαζίναν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πράγματος τοιοῦτον ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν, καὶ μετὰ ταῦτα μεταγνώθει, ὅ,τι ὁρίζει τὸ δίκαιον.

Ἀνίσως εἷς ἄνθρωπος ἐπούλησεν ἕναν πρᾶγμαν ἐδικόν του καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν εἰς τόμα του, εἰς τὴν σαζίναν του ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐγόρασεν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ πουλητὴς θέλει νὰ μετανώσῃ καὶ νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἰσιότητα ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ σηκώσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἀγόρασεν καὶ ἔνι εἰς τὴν σαζίναν του, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ θέλημάν του, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγόρασεν τὸ πρᾶγμαν, θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ μετανοήσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀγορὰν καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, ἂν οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν νὰ τὸ συγκατεβῇ καὶ κουντετιαστῇ, ἀλλὰ ἔνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ ὅσον εἶχαν στίχημαν διὰ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ὁποῦ ἔνι ζηνιασμένος.

κη. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ τῆντα δίκαιον ἐντέχεται | νὰ λάβουν φ. 32.
οἱ συγγενάδες του μὲ δίκαιον.

Ἀνίσως ὅτι εἷς ἄνθρωπος θέλει νὰ πουλήσῃ τὸ ἀπλήκιν του,

καὶ ἂν λάχῃ ὅτι εἷς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες του θελήσει νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἐπεσαῦτα ὡς γιὸν τοῦ δίδει ἕτερος ἄνθρωπος ξένος, ἡ δικαιοσύνη ὁρίζει ὅτι ὁ συγγενὴς πρέπει νὰ τὸ πάρῃ ἐκεῖνον τὸ ἀπλήκιν πρωτήτερα παρὰ ἄλλον τινάν, καὶ ἔχῃ τοιοῦτον πῶς ἔνι συγγενὴς ἐκείνου ὁποῦ τὸ πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν του, νὰ τὸ πάρῃ τὸ αὐτὸν ἀπλήκιν διὰ προσδιάξιμον, ὃν λέγεται σαζούλασμα πρωτήτερα παρὰ τὸν γείτονα ἢ ἄλλον συγγενῆν ἢ συγγενάτριαν, ὅτι ἐμποροῦν πρωτήτερα νὰ τὸ ἔχουν παρὰ ἐκεῖνον, οὗ ἐκείνην, διὰ ἐτεσαῦτα ὅσα τοῦ ἔδωκεν, εἰς μέσον ἑπτὰ ἡμέραις ἀφοῦ νὰ γένηται ἡ πούλησις· ἀμὲ καλὰ νὰ ἠξεύρῃ ὅτι ἀφοῦ διαβῇ τὸ τέρμενον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ σηκώσῃ ἐκεῖνον ἀποῦ τὸ ἐγόρασεν· τοῦτο ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ Ἀσίζα.

κθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγοράζει ἕναν ἀπλήκιν καὶ κρατήσει το ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν δίχως τζαλούντζιασμαν, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀπλήκιν του ὁποῦ πλερόνει ἔφητον τοῦ ρηγὸς τῆντα νὰ πλερώσῃ.

Ἀνίσως ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγοράσῃ ἀποῦ ἕτερον ἄνθρωπον μίαν κληρονομίαν, ἢ ἀπὸ μίαν γυναῖκαν, καὶ ἐὰν ἐγένετο ὅτι ἐκράτησέν το ἕναν χρόνον καὶ μιὰν ἡμέραν ὀδίχως προσδιάξιμον, ἡ ἰσότηταν καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ Ἀσίζα ὁρίζουν τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ τὸ πάρῃ διὰ κανέναν ἄνθρωπον οὐδὲ διὰ χαμμίαν γυναῖκαν ὁποῦ νόμου νὰ ἔνῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ νόμου νὰ ἔνῃ, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ οὐδὲν εἶνε τοῦ νόμου, οὐδὲν ἠμποροῦσι νὰ χάσουν τὸ δίκαιόν τους διὰ τὴν κράτησιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ὃν λέγεται τενεῖουραί, τὴν εἶχεν καὶ ἔμεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀπλήκιν, οὗ διατὶ ἐδιάβην χρόνος καὶ ἡμέραν, καὶ οὐδὲν
φ.33. ἐζήτησεν τὸ ἀνήλικον τὸ δίκαιόν του. | Καὶ ἐτάπλησαν εἰς τὴν Ἀσίζαν ὅτι, εἴ τις πουλήσει ἀπλήκιν, ἀνίσως ὅτι τὸ αὐτὸν ἀπλήκιν ἔνι εἰς τὴν γῆν τοῦ ρηγὸς καὶ πλερόνει ἔφητον, πρέ-

πει νὰ πλερώση εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἐκείνην τὴν πούλησιν ἔναν μάρκον ἄσημιν, καὶ ὁ ἀγοραστὴς νὰ πλερώση πέρπυρα τριάμισυ, ἤγουν ἤγουν γ´ ς´ διὰ τὴν σαζήναν· ἀμὲ ἂν ἔνη, ἡ γῆ ὁποῦ ἔνι τὸ σπίτιν ἔνι ἐλεύθερον, τουτέστιν οὐδὲν πλερόνει ἔφητον τοῦ ῥηγός, ἀμὲ ἄλλου ἔτερου τινός, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πλερώση διὰ τὴν πούλησιν τῆς κληρονομίας παροῦ πέρπυρα τρία ἥμισον μόνον ὁ ἀγοραστής, χωρὶς πλεῖον τίποτες, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἔνη κήτες, κατὰ τὴν Ἀσίζαν.

λ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πάρη σπίτιν, ἢ ἀπλήκιν εἰς ἀμάχην διὰ πρᾶγμαν τὸ νὰ δώση, καὶ ἐὰν πάρη ἐνοῖκιν τίνος νὰ ἔνη, καὶ ἐὰν ἀπλικέβη εἰς τὸ σπίτην ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ κρατεῖ ἀμάχιν, ἐὰν ἐντέχεται νὰ δώση ἐνοῖκιν τοῦ αὐθέντη τοῦ σπιτίου.

Ἐὰν ἔνη ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μιὰ γυναῖκαν πέρνουν ἕνα σπίτιν εἰς ἀμάχην ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ μίαν γυναῖκαν διὰ πέρπυρα κ´, ἢ ρ´, ἢ ͵α´ εἰς ἕναν τέρμενον ὠνοματισμένον ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς, ἢ ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ δύο κριτάδων, καὶ ἐκεῖνος ἔνι μέσα εἰς τὸ σπίτιν τὸ κρατεῖ ἀπ᾿ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν τὰ πέρπυρα τὰ δηλούμενα ἄνωθεν 'νοματισμένα ὅσα νὰ ἦναι εἰς τὸ τέρμενον, καὶ μὲ τὸ τελειωθῆναι τὸ τέρμενον καὶ ἕτερον τέρμενον, οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώση, οὐδὲ ἔχει ἀπόθεν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδάνεισεν τὰ καρτζά του, πρέπει νὰ ἔλθη εἰς τὴν αὐλὴν καὶ νὰ τὸ 'πῇ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες τὴν ἀφορμὴν ὅλην, καὶ ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νὰ ὁρίσουν μὲ δίκαιον τὸν διαλαλητὴν τῆς αὐθεντίας νὰ διαλαλήση εἰς τὴν χώραν δύο ἡμέραις ἐκεῖνον τὸ σπίτην ὁποῦ ἔνι τὸ χρέος ἀπάνω του, ἔπειτα ἐντέχεται νὰ τὸ διαλαλήση τὴν τρίτην φορὰν ὁ διαλαλητὴς εἰς τὴν αὐλὴν ὄντα νὰ κάθεται ἡ αὐλή, καὶ ὁποῦ βάλλη περίττου, θέλει τὸ πάρει, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀποβγάλη ὁποῦ φ.34.
τὸ ἔβαλεν ἀμάχιν· καὶ ἐὰν οὐδὲν πουληθῇ ὁτοσαῦτα ὀγιὸν

ἔνι τὸ χρέος, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὸ ἐβάλασιν ἀμάχιν, ἔνι κρατούμενος ἀπάνω εἰς ὅσα ἔχει νὰ πλερώσῃ τὰ δελοιπὰ τὰ νὰ λείψουσιν ἀπαὶ τὸ χρέος μὲ τὸ δίκαιον· καὶ ἐὰν τὸ σπίτιν πουληθῇ διὰ περίττου, παρὰ τὸ χρέος, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ περιλάβῃ τὰ περίττου καὶ νὰ τὰ δώσῃ ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἦτον τὸ σπίτιν ἐδικόν του, γῆ ἢ κάμπος· καὶ ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ εἶχεν τὸ σπίτιν εἰς ἀμάχιν ἐνοικίαζέν το, καὶ ἐπῆρεν 'νοίκιν, νὰ ψηφισθῇ ἀπάνω 'ς τὸ χρέος εἰς ὅσον ἔλαβεν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν 'Ασίζαν· καὶ ἂν ἐπλήκεβεν καὶ ἐκάθετον μέσα εἰς τὸ σπίτιν, ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ τὸ ἀξίωμαν τοῦ ἐνοικίου τοῦ σπιτίου ὡς ἂν νὰ τὸ εἶχεν ἄλλος ἄνθρωπος εἰς 'νοῖκιν, νὰ ψηφιστῇ ἀπαὶ τὸ χρέος.

λα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλήσει ἕναν ἄλογον ρηστίβηκον, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἀγόρασεν.

'Εὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγόρασεν ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἕναν κτηνόν, καὶ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἦτον ριστίβικον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν ἐκράτησέν το χρόνον καὶ ἡμέραν εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ τὸ στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἂν οὐδὲν θέλῃ ἐκεῖνος, ἐφειδὴ ἐκεῖνος ἐκράτησέν το χρόνον καὶ ἡμέραν· ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγόρασεν τὸ κτηνόν, ἐζήτησεν ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀφοῦ τὸ ἀγόρασεν, καὶ εἶπέν του νὰ περιλάβῃ τὸ κτηνόν του ὅτι ἦτον ριστήβικον, καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ καρτζά του ὅσα ἐπῆρεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατήμενος νὰ λάβῃ τὸ κτηνόν του κατὰ τὸ δίκαιον, μὲ τοιοῦτον, νὰ τοῦ ὀμόσῃ ἀπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν ἔμαθεν [γρ. ἔπαθεν] ἐκεῖνον τὸ στριβίασμαν
ς.35. ἔσω του ἀφοῦ τὸ ἀγόρασεν, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται | κατὰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν 'Ασίζαν.

λβ. ῟Ωδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ν' ἀγοράσῃ ἢ νὰ πουλήσῃ ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν ὁποῦ πέφτει ἀποῦ κακὴν ἀῤῥωστίαν.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα πουλῇ ἄλλου ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκας ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν, καὶ ἔλαχεν ὅτι ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα μετὰ ταῦτα πέσει ἀποῦ κακὴν ἀρρωστίαν μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐπουλήθην ὁ αὐτὸς σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὴν ἀγόρασεν ἐμποροῦν καλὰ νὰ τοῦ τὴν στρέψουν ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ τὴν πάρῃ καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ καρτζιά του ὅσα τὴν ἐπούλησεν· εἰ δὲ ἀποῦ τῆς διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡ 'μέρα, ἔμεινέν του, οὐδὲ ἠμπορεῖ πλέο νὰ τὴν στρέψῃ μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

λγ. Ὧδε λέγει διὰ ἐκεῖνον ἢ ἐκείνην ὁποῦ νὰ ἀγοράσῃ ἢ νὰ πουλήσῃ ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν καὶ εὑρεθῇ κελεφή, καὶ ἀπὸ 'κεῖνον ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ποταπὸν δίκαιον νὰ γένῃ.

Πολλὰς ἢ καὶ πολλαῖς φοραῖς γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἀγοράζει ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ ἄλλην γυναῖκαν ἕναν σκλάβον ἢ μίαν σκλάβαν, μέσα εἰς χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν εὑρίσκεται κελεφή, ἢ κελεφὸς ἀφοῦ τὴν ἐγόρασεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγόρασεν τὸν σκλάβον ἢ τὴν σκλάβαν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὴν στρέψῃ ἐκείνου ἀποῦ τοῦ τὴν ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, μὲ δίκαιον κατὰ τὴν Ἀσίζαν, ἀμὲ ἀφοῦ ὁ χρόνος καὶ ἡ 'μέρα διαβῇ, ἔμεινέν του, καὶ ὁ πουλητὴς οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ τὴν πάρῃ ἢ νὰ τὸν πάρῃ τὸ αἱμάνωτο, οὐδὲ νὰ στρέψῃ τὰ καρτζά, κατὰ τὴν Ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

λδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ν' ἀγοράσῃ ἕναν χοιρίδην ἢ μίαν λόταν, ἤγουν σκρόφαν, χαλαζάρικην.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ὅ τις νὰ ἔνῃ, μακελλάρης ἢ ἕ|τερος, νὰ φ. 36. ἀγοράσῃ ἕναν χοῖρον ἢ μίαν λόταν, ἢ μεγάλα ἢ μικρά, καὶ εὑρεθῇ χαλαζάρικον, ὁ ἀγοραστὴς νὰ τὸ στρέψῃ τοῦ πουλητῇ,

καὶ ὁ πουλητὴς νὰ στρέψῃ τὰ καρτζά του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

λε. Περὶ τοῦ διαλαλητῆ ὁποῦ πουλήσει ἕναν ἀμάχιν δίχως τὴν εἴδησιν ἐκείνοις ὁποῦ ἔνι τὸ ἀμάχιν ἐδικόν τους.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς διαλαλητὴς ὁποῦ εἶνε συνειθισμένος πουλητὴς πραγμάτων καὶ ἀμαχίων ὅλης τῆς χώρας, καὶ πουλήσῃ καὶ λευριάσῃ ἀμάχιν ἢ ἕτερον πρᾶγμαν ἄνευ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀφεντός του ἢ τῆς κυρίας τοῦ πραγμάτου, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τῆς τὸ λευριάσει, νὰ 'πῇ τοῦ ἀφεντός του, καὶ δὲν κουντετιάζεται, ἀμὲ λέγει ὄχι, καὶ ὁ διαλαλητὴς στρέφεται εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐλευρίασεν νὰ τὸ πάρῃ τὸ πρᾶγμαν ἐκεῖνον, καὶ δὲν τὸ εὑρίσκει, καὶ λαλεῖ το τῆς ὑποταγῆς του νὰ τοῦ τὸ 'ποῦν τὸ πῶς ἦρτεν διὰ νὰ ρεσπιτιάσῃ τὸ πρᾶγμαν τὸ ἀμαχεμένο, καὶ λάχῃ ὅτι οὐδὲν θέλει νὰ τὸ στρέψῃ τὸ ἀμάχιν, διότι ὁ πουλητὴς οὐδὲν τὸ εἶπεν ἐκεινοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἔρχεται πλεῖον εἰς τὴν αὐλήν, ἡ αὐλὴ καὶ οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι ὁ πουλητιὸς νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ σπίτιν ἐκείνου καὶ οὐδὲν τὸν ηὗρεν καὶ εἶπέν το τῆς ὑποταγῆς του τὸ πῶς ἐπῆγε νὰ ρεσπιτιάσῃ τὸ αὐτὸν πρᾶγμα τὸ ἀμάχιν μὲ τὴν εἴδησιν ἐκείνου τοῦ ποίου ἦτον τὸ ἀμάχι, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἀμάχιν του μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν Ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ.

λϛ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ πουλεῖ καὶ ἀγοράζει πράγματα τῆς ἐκκλησίας.

Ἐὰν κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς ἢ μία γυναῖκα ἀγοράσει ἀποῦ ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ καμμίαν γυναῖκαν κανέναν πρᾶγμα τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ μοναστηρίου, ὡς πρᾶγμαν ἐγκαινισμένον καὶ εὐλογημένον, καὶ ἦν ἅγια ποτήρια, σταυρούς, ἀναφοράδες, δίσ-
φ.37. κους |, μαντύλια, στόλαις τῶν ἱερέων, ἤγουν πετραχήλια, φελόνια, στιχάρια, ἢ ἄλλην ἀλλαγὴν τοῦ ἱερέως εὐλογημένα καὶ

ἐγκαινιασμένα, ὁ νόμος ὁρίζει καὶ ἡ Ἀσίζα ὅτι ὅλον πρωτήτερα ἐντέχεται νὰ στραφοῦν, ἤγουν νὰ δοθοῦν τὰ αὐτὰ πράγματα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ ἔδωκεν ὁ ἀγοραστὴς ἐντέχεται νὰ τὸ χάσῃ, διότι κανεὶς χριστιανὸς ὁποῦ ἔχει πίστιν εἰς θεὸν οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν δεσποτίαν του, οὐδὲ εἰς τὴν ἐμπαλίαν του, οὐδὲ εἰς τὸν οἶκόν του πράγματα τὰ ἔνι εὐλογημένα καὶ ἐγκαινιασμένα, ὅτι ὁ νόμος λέγει καὶ ὁρίζει ὅτι τὰ πράγματα τὰ ἐγκαινιασμένα καὶ ἀφιερωμένα, οὐδὲν τὰ ἀγαθὰ τὰ μυστήρια νὰ τὰ ἔχουν κοσμικοὶ οὐδὲν πρέπει.

λζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ α' ἄλογον ἑτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ποσούμενον εἰς τὸν νὰ 'σάσουν νὰ ἔχῃ τὸ πλέρωμάν του, καὶ ἔρχοντα ὁ καιρὸς δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ πλέρωμαν τῆς ἀγορασίας.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος πουλήσῃ α' ἄλογον ἑτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον, κατὰ τὸ ἐσάστησαν, ὅταν ἔρτῃ ὁ καιρὸς καὶ διαβῇ, καὶ ὁποῦ ἐγόρασεν δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ, καὶ ἔρχεται καὶ ἀγκαλεῖ νὰ ἔχῃ τὸ δικόν του τὸ πλέρωμάν του ἀπόθεν νὰ ἔχῃ τὸ πλέρωμάν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθε νὰ ἔχῃ πλέρωμα, ἀφοῦ ὀμόσῃ οὕτως ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τὸν χρεωφελέτην εἰς τὰς χεῖράς του ἐκείνου νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ τὸν τρέφῃ ψουμὶν καὶ νερόν, καὶ ὅ,τι τοῦ δώσει εἰς ὄξοδόν του νὰ τὸν ψηφίζῃ ἀπάνω του νὰ πιντώνῃ τὸ χρέος του, καὶ ὅποτε δὲν θελήσει νὰ τοῦ δώσῃ ἔξοδον καὶ διαβοῦσιν ἡμέραις γ', νὰ τὸν εὐγάλουν.

λη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ δανείσῃ τὸ ἄλογόν του ἢ τὴν μούλαν του ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐγγυτὴς ἄλλου ὁποῦ ἔνι χρεωφελέτης κάτινος.

Νὰ ἠγνωρίζῃς καλά, ὅτι ἐὰν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείσει

ϕ.38. τὸ ἄλογόν του ἢ τὴν μούλαν του |. ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδανείστην λέγει, αὔριον νὰ σοῦ τὸ στρέψω τὸ ἄλογόν σου, καὶ ἀφήνει το καὶ πέρνει το τὸ ἄλογον, καὶ ὁποῦ τὸ ἐπῆρεν ἔνι τοιοῦτος καὶ χρεωστεῖ, ἢ ἐγγύθην τινάν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἀποῦ τοῦ χρεωστεῖ ἢ ἀποῦ ἔνε ἐγγυητής, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ τὸ ἄλογόν σου καὶ νὰ πλερωθῇ μὲ τὸ δικαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

λθ. Περὶ τοὺς μεταπράτας ὁποῦ δείχνουν καλὴν μούστραν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ θέλουν νὰ πουλήσουν, καὶ τότες δίδουν ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐδεῖξαν.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος τοιοῦτος ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ ἢ πραματευτής, ἢ ἀλλοῖος, ἔρχεται εἰς ἕναν μεταπράτην τοῦ σιταρίου διὰ ν' ἀγοράσῃ, καὶ ἐκεῖνος ὁ πουλητὴς ὁποῦ πουλεῖ σιτάριν, δείχνει του ἀπαὶ τὸ σιτάριν ἢ ἀποῦ ἄλλον πρᾶγμαν μούστραν, καὶ κατὰ τὴν μούστραν γίνεται ἡ πούλησις, καὶ ἀγοράζει ὁ ἀγοραστής, κατὰ τὴν μούστραν τὴν εἶδεν, καὶ ἀρραβωνιάζει τὴν πραγματίαν, ἢ τὸ σιτάριν, ἔπειτα δὲν τοῦ δίδει ὡσὰν τὴν μούστραν ἀποῦ τοῦ ἔδειξεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει μὲ οσιότηταν, ὅτι ὃς ἐπούλησε νὰ τοῦ δώσῃ τοιοῦτον, ἢ σιτάριν, ἢ πραγματίαν ὅτι νὰ ἔνῃ ὡσὰν τοῦ ἔδειξεν μούστραν καὶ ἐσυνεβάστησαν· καὶ πᾶσα ἄνθρωπος ἔνι κρατούμενος νὰ στερεώσῃ τὰ στιχήματά του, ἐφειδὴ τὰ στιχήματά του δὲν εἶναι κατὰ πρόσωπα τοῦ νόμου ἢ τῆς ἀσίζας· καὶ ἐὰν ὁ πουλητὴς οὐδὲν θέλει νὰ τοῦ δώσῃ κατὰ τὸ ἔχουν στίχημα, ἐντέχεται νὰ τοῦ διπλάσῃ τὴν ἀβαβοέ.

μ. Ἐφειδὴ ἠκούσαμεν τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, δίκαιον ἔνι νὰ ἀκούσωμεν τῶν δικαιωμάτων τῶν δανεικῶν καὶ τῶν πραγμάτων τὸ ἔνι ἐπάνω τῆς θαλάσσης νὰ κερδαίνουσιν.

Τοιούτης καλῆς πραγματίας, τουτέστιν ἀποῦ δανεικὰ ἐντέχεται τώρα νὰ εἰποῦμεν, ἀμὲ ὅλον πρωτήτερα ἐντέχεται νὰ δοῦμεν τῆντα πρᾶγμαν ἔνι ἕναν πρᾶμαν δομένον διὰ διάφορος

όποῦ τὸ συνειθίζει· καὶ νὰ ξεύρῃς ὅτι μεγάλην ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ζητημένο τὸ δανεικὸν ἀπαὶ τὸν δαγειστήν, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι | κρατημένος παντὸς τρόπου καὶ παντὸς ἁμαρτήματος, ἀμὲ διὰ φ.39. τὰ πράγματα τὰ ριζικάρικα οὐδὲν ἔνι τίποτες κρατημένος εἰς τὴν αὐτὴν ἁμαρτίαν, ἐὰν οὐ μὴ γίνεται φανερή.

μα. Ὧδε λέγει ποῦ ἐσταμπλίασεν ὁ ρὲ Μαρῆν, ποταπὸν νὰ ἔνῃ τὸ δίκαιον τοὺς θαλασσίμους, ἤγουν τοὺς ναύτας καὶ τῶν ναβῶν καὶ τῶν καραβιῶν, καὶ πάντας τοὺς θαλασσομάχους.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ὑπᾶσιν διὰ θαλάσσης, ἂν τύχῃ νὰ ἔχουν καμίαν δυσκεψίαν, ἢ οἱ ναῦταίς τους διὰ ρίψιμον κακοῦ καιροῦ ἢ διὰ ἕτεραν ἀφορμὴν πράγματος τοῦ καραβίου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι τοῦτο νὰ κριθῇ διὰ τῆς αὐλῆς τῆς θαλάσσου, οὐδὲν σύρνουν πατάλιαν, τουτέστιν πόλεμον διὰ πρόβαν, ἢ διὰ ζήτημαν ἐκείνου τοῦ ταξειδίου, ὅτι εἰς τὰς ἄλλας αὐλὰς τῆς πουργεζίας ἐντέχεται νὰ ἔχῃ εἰς τὰς πρόβας τῆς πατάλιας, ἐὰν τὸ ἀγκάλεμαν ἐμπαίνει ἀποῦ ἑνοῦ μάρκου ἀσῆμιν καὶ ἀπάνω, καὶ διὰ τοῦτο ἔνι μερία ἡ αὐλὴ τῆς ἀλύσεως τῆς λεγομένης τζαΐνας, μακρινήσκουνται τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐσταβλιάσαν χωρὶς κλεψίαν, ἢ φόνου, ἢ ἐπιβουλία, ὅτι τοῦτα τὰ πράγματα ἐντέχουνται νὰ ἔρτουν εἰς τὴν ἄλλην αὐλήν, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλον ἀστίχημαν, ὅτι πᾶσα στιχήματα [τὰ] οὐδὲν ἔνι κατὰ πρόσωπα τοῦ νόμου, πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένα.

μβ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὁποῦ δίδει τὸν βίον του, ἤγουν τὴν πραγματίαν του νὰ τὴν πάρουν εἰς τόπον ὠνοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος πέρνει τον εἰς ἄλλον τόπον τὸν δὲν ἐσαστῆκαν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος νὰ δώσῃ ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα κε', ἢ ρ', νὰ τὸν ἠπάρῃ ἀπάνω τῆς θαλάσσου, ὡς γιὸν νὰ 'ποῦμεν νὰ τὸν ἠπάρῃ εἰς τὴν Κύπρον, καὶ στιχηματίζει μετά του, καὶ αὐτὸς ἀλλάσσῃ τὸν τόπον τὸν ἐσάστηκεν καὶ πάγει εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἔρτῃ εἰς τζάκισμαν τὸ ξύλον καὶ χαθῇ τὸ γομάριν

ἢ τὰ πράγματα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος | νὰ τὸν ἱκανώσῃ τὰ πράγματά του εἰς τὴν τιμήν τους, (φ. 40.) διότι ἐπῆγεν μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἶχεν στίχημαν νὰ πάγῃ· καὶ ἀνίσως καὶ ἐπῆγαν καταυγόδια εἰς ἕτερην χώραν, κἂν εἰς πραγματίαν ἐκέρδισεν, νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἔνι τεταγμένος κατὰ τὸ δίκαιον.

μγ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν νὰ ρίξουν εἰς τὴν θάλασσαν εἰς κακὸν καιρὸν διὰ ν' ἀλαφρύνουν τὸ καράβιν.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι μία νάβα, ἢ καράβιν εὕρῃ το ὁ κακὸς καιρὸς καὶ κιντυνεύσῃ, καὶ ρίψῃ ἀπαὶ τὸ γομάριν του, ἢ πολὺν ἢ ὀλίγον, ἢ ἀπαὶ τὰ ροῦχά τους διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβιν διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωήν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς ὁποῦ σωθοῦν εἰς λιμένα τῆς σωτηρίας νὰ ψηφίσουν πρῶτον τὸ καράβιν καὶ τὴν ἄφεσίν του, καὶ ἔπειτα τὸ ἐναπόμεινεν ἀπαὶ τὸ γομάριν του μέσα εἰς τὸ καράβιν, οὐδίχα τὰ ροῦχα τὰ φοροῦν ὅσοι εἶνε ἀπάνω, ἢ ἂν ἔχουν εἰς τὰ σεντούκιά τους χρυσάφιν ἢ ἀσῆμιν, ὅλα ταῦτα νὰ ψηφιστοῦν εἰς τιμὴν καὶ νὰ μοιρασθῇ ἀπάνω 'ς ὅλα εἰς ράτα ἡ ζημία, καὶ τὸ ἐρρίψασιν νὰ τὸ βάλλουν εἰς ψῆφος ὡσὰν κουστεύγει, καὶ τὰς ἔξοδαις καὶ ἀναβαρίαις του εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἐσώθησαν, ἤθελεν εἶστεν τοῦτον ἄδικον, διότι ἠμπορεῖ τοιοῦτος νὰ ἔχῃ τοιοῦτον πρᾶγμαν ὁποῦ ἤθελεν εἶστεν καλῆς τιμῆς, καὶ τοιοῦτον ἔχει ὡς γιὸν ἀγόρασα ἕναν πρᾶγμαν διὰ πέρπυρα κε' καὶ μετὰ ταῦτα ἠμπορῶ νὰ ἔχω πέρπυρα ν', καὶ ἄλλος ὁποῦ ἀγόρασεν πρᾶγμα διὰ πέρπυρα ρ' καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ πέρπυρα λ', καὶ ὅταν ἔλθουν νὰ ποίσουν λογαριασμὸν καὶ νὰ ψηφίσουν τὸ χασιμιὸν διὰ νὰ δώσουν τοῦ καθενοῦ τὸ μερτικόν του, ἤθελεν ἔχει ὁ εἷς διάφορος ἀπαὶ τὴν πραγματίαν του καὶ ἤθελεν ἔσται μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁ ἄλλος ἤθελεν ἔχει ὅλην τὴν ζημίαν τοῦ ριψιμάτου, καὶ ἤθελεν εἶστεν ἄδικον, ὡς διὰ τοῦτο ὁρίζει εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν Ἀσίζαν, ὅτι τὸ ρίψι-

μον μὲ ὅλον τὸ ἐναπόμεινεν νὰ μηδὲν ψηφιστῇ, πα|ρὰ μό- φ.41. νον ὅσον ἐκούστεψεν, καὶ ἀφουτῆς τὸ διατιμήσουν τὸ ριμμένον καὶ τὸ ἀπομένον, κατὰ τὸ 'πεῖν τοὺς πραγματευτάδες καὶ ναυκλέρους καὶ τοὺς ναύταις, ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ Ἀσίζα ὅτι οἱ κριτάδες τῆς τζαΐάνας ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι τὸ χασιμιὸν νὰ πᾷ μὲ τὸ δίκαιον εἰς τὸ ἑκατὸν καὶ ἑκατοστάδων τῶν περπύρων· ὡς ὅτι καθὰ ρʹ πέρπυρα εἰς τὸ ἔλθῃ ἡ ζημία ἐκεῖνο τοῦ πανοῦ· καὶ ἀνίσως ὅτι ὁ καραβοκύρης, ἢ ἄλλος κανεὶς ἀπιστεῖ ὅτι ἐτεσαῦτον οὐδὲν ἔπεσεν, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ φέρνῃ ἔμπροσθέν τους τὸν ναύκληρον, καὶ ἀπαὶ τοὺς ναύτας ὁποῦ ἔχουν φανὸν καὶ ὄνομαν, νὰ τοὺς βάλλουν νὰ 'μόσουν εἰς τὰ ἅγια νὰ εἰποῦν τὴν ἀλήθειαν, καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ πεῖν τους ἐντέχεται ὁ καθεὶς νὰ ἔχῃ τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν ζημίαν του, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ ἴσον κατὰ τὴν Ἀσίζαν τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

μδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοὺς ναύταις ὁποῦ συμπαύγουν καὶ 'σάζουνται νὰ ποίσουν ἕναν ταξεῖδιν, καὶ ἀφοῦ πάρουν ἀρραβώναν μεταγνώθουν.

Ἐὰν ὅτι εἷς καραβοκύρης τοῦ καραβίου μικροῦ τε ἢ μεγάλου συνεβάζεται καὶ κορδιάζει νὰ ποίσῃ ταξεῖδιν τοιοῦτον τὸ νὰ 'σαστοῦν καὶ νὰ πάρῃ ἀρραβώναν, ἢ μέρος τοῦ συνεβασμάτου τοῦ ἐσυμπάψασιν, καὶ μετὰ ταῦτα μεταγνώθουν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ καλλιωτερίσῃ, ἤγουν νὰ τὸν ματιάσῃ τὸν ναῦλόν του, καὶ ἐὰν ἐδούλευσεν τίποτες εἰς τὸ καράβιν, νὰ ποίσῃ βίγλαν, ἢ εἰς τὸ φόρτωμαν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τίποτες, διότι ἐπαρῆλθεν ἀπαὶ τὰ στιχήματα· καὶ ἀνίσως ὅτι οἱ ναῦταις φαλιάσουν τοιούτης ὁπλῆς τοῦ καραβοκυροῦ ὅταν μέλλῃ νὰ κινήσῃ τὸ καράβιν, καὶ ὁ καραβοκύρης διὰ τὴν ἀνάγκασίν του μισταρόνει ἄλλους ναύτας πλοίων ἀκριβά, ἢ ἀλλάβῃ ἕτερην ζημίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅλην ἐκείνην τὴν ζημίαν τὴν ἐξωδίασεν ὁ καραβοκύρης διὰ λόγου τους νὰ τὰ ἰκα|νώσουν, ἤγουν φ. 42.

διαδισπαρτιάσουν ἀπάνω τους μὲ δίκαιον· ὁμοίως ἀνίσως ὅτι ὁ καραβοκύρης ἐκορδιάσεν καὶ ἐκράτησε ναύτας διὰ νὰ ποίσουν ταξεῖδιν, καὶ μετ' αὐτὰ [μετα]γνώθει καὶ δὲν τοὺς θέλει νὰ τοὺς πάρῃ, ὅσα καρτζὰ τοὺς ἔδωκεν νὰ τοὺς μείνουν ὡς δικά τους μὲ τὸ δίκαιον, καὶ ἄνα ἀλλάξουν ἄλλον ταξεῖδιν παρὰ τὸ ἐσάστησαν, ἢ κοντώτερα ἢ μακρύτερα, οὐδὲν ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸ ποίσουν, ἂν οὐδὲν θέλουν νὰ τὸ ποίσουν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

με. Αὐτοῦ λέγει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ χριστιανοῦ ἀποῦ πέρνει πράγματα κωλυμένα εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ τί του ἐμπαίνει νὰ ποίσῃ ἡ κρίσις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος, ναύτης ἢ πραγματευτὴς τοιοῦτος ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ, νὰ πάρῃ πρᾶγμαν κωλυμένον εἰς τὴν γῆν τῆς Συρίας, ἤγουν εἰς τοὺς Σαρακηνούς, ἅρματα, κουράσαν, στόμην, σίδερον, πᾶσα εἶδος ἁρμάτων καὶ σιδέρου, παλέστραις, κοντάρια, κουπία, ἢ ἕτερα ἅρματα, νὰ τὸν ἀγκαλέσουν καὶ νὰ τὸν προβιάσουν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς τζαΐνας, μάρτ[υρες] ἢ πραγματευτάδες ἢ μὲ ναύτας, ἢ μὲ βασταγάρους, ἢ μὲ ἄλλον τινὰν ὁποῦ τὸν εἴδασιν, ἢ ἐκεῖ ὁποῦ τὰ ἐφόρτωσεν, καὶ ἔφερεν πλεῖον παρὰ ἕναν μάρκον ἀσῆμιν ἐνδέχεται νὰ σηκώσῃ, καὶ νὰ ἔνῃ τὸ ἐδικόν του τοῦ ἀφεντὸς τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ εὑρίσκεται, καὶ ἐνδέχεται νὰ κρίνεται εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς πουργεσιῶν, καὶ μαρτυρίας νὰ τὰς ἐξαμινιάσουν οἱ κριτάδες τῆς τζαΐνας ἔμπροσθέν τους, τοιούτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

μϛ. Ὧδε ξηγᾶται τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ πράγματος τὸ διδοῦν νὰ πάρουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τυχαίνουν κουρσάροι καὶ πέρνουν τους ὅσα βαστοῦν δικά τους καὶ ξένα, ἢ τὸ καράβιν ἐτζακίστην καὶ χάνουν ὅ,τι καὶ ἂν ἔχουν.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος διδῆ ἑτέρου ἀνθρώπου ἀπαὶ τὸ ἐδι-
φ.43. κόν του κουμάντα νὰ τὸ πάρῃ | ἀπάνω εἰς τὴν θάλασσαν εἰς τὸ

διάφορος, εἰς τὸ ριζικὸν τῆς θαλάσσου καὶ τοὺς κακοὺς λᾶς, καὶ λαχάνῃ ὅτι κουρσάροι ἐπλάζουν τον καὶ σηκώνουν καὶ πέρνουν ὅσα βαστᾷ, ἢ γίνεται κακὸς καιρὸς καὶ τζακίζεται τὸ καράβιν, καὶ χάνουνται τὰ πάντα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι ἀναίτιος καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀπολογᾶται τινὸς τίποτες· καὶ ἂν εἶχεν κατευγοδωθῆν, καὶ ἂν εἶχεν ποίσει τὸ ταξεῖδίν του ἐκεῖ ὁποῦ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ καλὰ καὶ κατευγόδια, καὶ ἐστόντος αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐποῖκεν μάλλωμαν, ἢ ἐσκότωσεν κανέναν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄρχων τῆς χώρας πέρνει πάντα ὅσα ἔχει, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ τοὺς λᾶς πᾶν πρᾶγμαν τὸ ἐπῆρεν ἐξ αὐτῶν τους, ὅτι οὐδὲν ἔνι δίκαιον ὅτι οἱ καλοὶ λᾶς ὁποῦ ἐδῶκαν τὸ ἐδικόν τους νὰ χάσουν δι[ὰ] τὴ μωρίαν του, ἀμὲ ὥςπερ ἐποῖκεν τὸ κακὸν μόνος του, καὶ μόνος του καὶ νὰ τὸ λάβῃ· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐπῆρεν τὸ ἐδικόν τους τοὺς καλοὺς λᾶς νὰ τὸ πάρῃ καταυγόδια εἰς τὴν γῆν, ὡς ἂν ἦνε κρατημένος νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ, ὡς καὶ ἂν ἐχάθησαν, μὲ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν ἔνῃ ἐτεσαῦτα τὸ πρᾶγμαν ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν πλερώσει ἐκεῖνος ὁποῦ ἐβάσταν τὸ πρᾶγμαν, ἡ αὐλὴ τῆς τζαΐάνας πρέπει νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὴν φυλακὴν η' ἡμέρας καὶ νὰ πᾷ· ἐφειδὴ ἔνι εἰς τὴν φυλακήν, ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη τὴν ζωήν του, ψουμὶν καὶ νερόν, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ πλεῖον, νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωήν του.

μζ. Ὧδε λαλεῖ τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων τὰ ρίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εὑρίσκουνται εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσου ἢ εἰς τὸ ρέμαν τῆς θαλάσσου, καὶ τί μερτικὸν πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὰ εὕρῃ κάτω τοῦ νεροῦ εἰς τὸν βυθόν, ἢ τί μερτικὸν νὰ ἔχῃ ὁποῦ νὰ τὸ εὕρῃ ἀπάνω τοῦ νεροῦ κολυβάντα.

Οἱ πραγματευτάδες ὁποῦ ὑπᾶσιν κατὰ τῆς θαλάσσης, ἢ ἄλλοι λᾶς, ἂν λάχῃ νὰ ἔχουν | κακὸν καιρὸν καὶ ρίπτουν μέρος φ. 44.
ἀποὺ τὸ ἐδικόν τους ἀπαὶ τὰ πράγματά τους εἰς τὴν θάλασσαν,

καὶ λάχῃ μετὰ ταῦτα ὅτι εὑρίσκουνται ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πράγματα ἀπάνω τῆς θαλάσσου πλέοντα εἰς παραγιάλιν, ὁποῦ νὰ τὰ εὕρῃ νὰ ἔχῃ τὸ ἥμισον, καὶ τὸ ἥμισον νὰ τὸ πάρῃ ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου· ἀμὲ ἂν ἔνῃ τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεθῇ εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ εὕρῃ θέλει νὰ πάρῃ τὸ τρίτον μέρος, διότι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ὁποῦ κείτεται εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἐγδέχεται τὸν αὐθέντην του· καὶ ἐὰν ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου οὐδὲν ἔνῃ ἐκεῖ νὰ πάρῃ τὸ μερτικόν του, 'σὰν δέχεται, νὰ τὸ πάρῃ ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου· καὶ ἐὰν τὸ καράβιν ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν καὶ τζακιστῇ μὲ σκερίαν ἢ μ' εὐδίαν ἢ εἰς ἄλλην ὁπλήν, ἢ τῶν ἁγίων πράγματα εὑρίσκουνται μέσα, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ σωτηριασμένον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἐδικόν του, ἐὰν εἰς ἅγιον μερίαν ὁποῦ νὰ τζακιστῇ, ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπαὶ κεῖνον τὸ καράβιν ὁποῦ ἐτζακίστην εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὴν γῆν, τὸ ἀρτεμῶνιν καὶ ἔναν τεμῶνιν, ὅτι ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ ρὲ Ἄμαρη ἔδωκεν τούτην τὴν ἐλευθερίαν εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων.

μη. Ὧδε κάτω νὰ ἀκούσῃς ἑτέρας λογαριασμοὺς ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ δανείσῃ τὸ ἐδικόν του καὶ θέλει νὰ τοῦ στρέψῃ ἄλλον παρὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἠξεύρουσιν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δανείζει τὸ δικόν του, οὐδὲν ἔνι χρατημένος μὲ δίκαιον ἀνθρώπου ὁποῦ δὲν θελήσει νὰ λάβῃ ἕτερον πρᾶγμαν παρὰ τοιοῦτον ὡς γιὸν ἐδάνεισεν καὶ τοιούτης καλοσύνης ὥσπερ ἐδάνεισε· καὶ ἂν ἐδάνεισε σιτάριν, οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ τοῦ στρέψῃς κριθάριν, ἢ ἐὰν σοῦ ἐδάνεισεν ἐλάδιν, ἐσοὺ οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ τοῦ στρέψῃς κρασίν, ἢ ἐὰν σοῦ ἐδάνεισεν γρόσια, νὰ τοῦ στρέψῃς χαρτζὰ μικρά· ἀμὲ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι εἶσαι χρα-
ϛ.45. τημένος | νὰ στρέψῃς τοιοῦτον πρᾶγμαν ὡς γιὸν σοῦ ἐδάνεισεν, καὶ νὰ σοῦ δείξω διατί· διὰ τὸ πολλὰς φορὰς γίνεται ὅτι τὸ γρόσιν ἀξιάζει πέντε σόρδια, καὶ γίνεται πολλὰς φορὰς ὅτι τὸ

γρόσιν ἀξιάζει σόρδια δέκα, καὶ τὸ σιτάριν ἀξιάζει τίτοιαν ὥραν ὁ μόδης λοκοτίνιν ἕνα, καὶ τὸ κριθάριν μόδια τρία· διὰ τοῦτο ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι οὐδὲν ἔνι παντὸς δίκαιον ὅτι νὰ τοῦ στρέψης καρτζὰ μικρὰ διὰ γρόσια, οὐδὲ κριθάριν διὰ σιτάριν, ἀμὲ τοιοῦτον πρᾶγμα ὥςπερ σοῦ ἐδάνεισεν τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψη[ς] μὲ δίκαιον· καὶ ἀλλοίως οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν σφίξης νὰ πάρη ἄλλον παρὰ τοιοῦτον ὡς γίον σοῦ ἐδάνεισεν, ἂν οὐδὲν θελήση, ὅτι ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει νὰ ἔνη τοιούτης τιμῆς καὶ τοιούτης καλοσύνης ὡς γιὸν ἦτον ὄντα σοῦ τὸ ἐδάνεισεν.

μθ. Ὧδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὸ ζητήση, ἐκεῖνος ἀπολογᾶταί του ἢ περίττου ἢ παρακάτω ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτο ἔρχεται εἰς τὴν κρίσιν.

Ἂν λάχη μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν κᾶτιναν ἄνθρωπον καὶ λέγει ὅτι χρεωστεῖ του πέρπυρα δέκα, καὶ ἐκεῖνος ἀπολογᾶται, κύριε, ἀληθῶς χρεωστῶ του, ἀμὲ οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, διότι ἐκεῖνος χρεωστεῖ μου περίττου ἀποὺ τὸ χρέος του, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω· ἂν οὐδὲν τὸ ἠγνωρίζη ἡ αὐλὴ νὰ τὸ γνωρίση, ἡ γνωριμίδα τοὺς κριτάδες θέλει νὰ ἔνη τοιούτη, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ πλερώση τὰ δέκα πέρπυρα, διατὶ ἀγκάλεσεν προτήτερα καὶ ὁμολογᾷ τα, καὶ ἔπειτα αὐτὸς ἂς τὸν ἀγκαλέση, ἂν τοῦ χρεωστῇ, καὶ ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ ποίσουν δίκαιον, κατὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀσίζαν.

ν. [λείπει ὁ τίτλος].

| Ἂν λάχη ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἄλλον ἄνθρωπον ἀποὺ πρᾶγμαν ὁποῦ ἔδωκεν καὶ χρεωστεῖ του, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ βισκούντη, καὶ φ. 46.

τἄπισα λαχάνει ὅτι ἀναγνωρίζεται τὸ πῶς τοῦ χρεωστεῖ ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς χωρὶς δυναστείας καὶ μαρτύρων, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκ πρώτης ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὸ ἐρνᾶτον, καὶ ἔπειτα νὰ μείνῃ ὡς ἄπιστος. καὶ ἔχασεν ἀπολογίαν εἰς τὴν αὐλήν, διὰ τοῦτο πλέον οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἔπεσεν ὀπρὸς εἰς τὴν αὐθεντίαν, [ὡ]ς γιὸν πρέπει νὰ πάθῃ ἄνθρωπος ἄπιστος ὅτι ἀφ᾽ ἑαυτῶς του ἔδειξεν τὴν ἀπιστίαν του.

να. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἂν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑνοῦ ἀνθρώπου ἔμπροσθεν β' μάρτυρας ὅταν τοῦ ἔδωκεν τὸ δηλούμενον πρᾶγμαν, καὶ τότες τυχαίνει ὅτι ὁ μάρτυρας ἀποθαίνει, ἐντέχεται νὰ ἔχῃ χρῆσιν β' μάρτυρας, ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν τὸ · τοῦ ἐδάνεισεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ μάρτυρας ὁ ζωντανὸς ἐμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶταν, νὰ ἔχῃ πόλεμον, ἂν ἔνῃ τὸ ρώτημαν ἀποὺ α' μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἀπάνω, ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ οἷον θέλει μάρτυραν εἰς πόλεμον, καὶ εἴ τις νικηθῇ νὰ τὸν κρεμάζουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

νβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἂν λάχῃ ὅτι χρεωστεῖ ἄνθρωπος ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ του τὸ ἐδικόν του νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, καὶ ἐκεῖνος ἀπολογᾶταί του, ἀληθῶς ἔνι ὅτι χρεωστῶ του πέρπυρα κ', ἀμὲ ἐγὼ ἔδωκά του πέρπυρα ι', καὶ ἐμεῖνάν του νὰ τοῦ δώσω πέρπυρα ι', νὰ τοῦ τὰ δώσω ἐγλήγορα· καὶ τὸ ἕτερον μέρος λέ-
ς.47. γει, μὴ τὸ ποίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἔδωκέν μου | τίποτες, ἀμὲ χρεωστεῖ μου πέρπυρα κ', ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν εἰπῇ νὰ τὸν

προβιάση μὲ μαρτυρίαις, καὶ δείξῃ μάρτυρες β' νὰ μαρτυρήσουν ὅτι ἔδωκέν του πέρπυρα ι' νὰ πᾶσιν κήτες· ἐὰν ἔνῃ καὶ θέλῃ ὁποῦ ζητᾷ τὰ πράγματα, ἔχει πόλεμον ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἕναν ἀκ τοὺς β' μάρτυρας τοὺς θέλει μὲ πόλεμον· καὶ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ μαρτυροῦν νὰ τὸν πλερώσῃ τὰ πέρπυρα ι', ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ ἐδικόν του ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι δὲν ἐπερίλαβεν τίποτες ἀπὸ τὰ αὐτὰ πέρπυρα ι', οὐδὲ ἄλλος διὰ λόγου του, καὶ τότες ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ ποίσῃ πλέρωμαν εἰς τὰ ἄνωθεν πέρπυρα κ', μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν ἑτέρου πέρπυρα ι', καὶ ὅταν τοῦ τὰ ἐζήτησεν, ἀρνᾶταί τα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ τὸ προβιάσῃ μὲ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ τὰ ἔδωκεν, καὶ πῶς καὶ εἰς τί· εἰ δὲ καὶ ἔχει μάρτυρας τῆς γνωριμίδας, οὐδὲν ἀξιάζει τίποτες, χωρὶς ἂν ἐγίνετον ἡ ἀγνωριμίδα ἔμπροστεν τοῦ ἑνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τουτέστιν τοῦ δανείσαντος καὶ τοῦ χρεωφελέτου· οὐδὲν μή, ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ τὰ ζητᾷ τὸ πρᾶγμάν του, τουτέστιν ὁ ἐγκαλόμενος νὰ ὀμόσῃ ὅτι τίποτες οὐδὲν τοῦ ἐδάνεισεν, οὐδὲ ἐπῆρεν τίποτες ἐξ αὐτόν του, εἰς τὰ ἅγια, καὶ ἔνι κίτες μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

νγ. Ὧδε νὰ ἀκούσῃς διὰ ἐκείνου ὁποῦ ἐμάχεψεν τὸ ἄλογόν του εἰς ἀμάχιν.

Ἂν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀμαχεύσῃ τὸ ἄλογόν του ἑτέρου ἀνθρώπου εἰς διὰ πέρπυρα κ' ἕως ἕναν καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ ἔπειτα ὅτι ἔρτῃ καὶ φτάσῃ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, οὐδὲν θέλει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ, ὁ δανειστὴς ἠμπορεῖ νὰ βάλλῃ τὸ ἀμάχιν εἰς τὸ διαλαλημὸν ἡμέραις β', καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν νὰ τὸ λεβριάσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πλείονα μπιντώσῃ μὲ τὴν εἴδησιν τῆς αὐλῆς· καὶ ἂν ἴσως ὅτι κεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ | ὅσον φ.48.
ἐδάνεισεν ἀπάνω εἰς τὸ ἀμάχιν, ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ ἐναπομένοντα τοῦ χρέους του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν

ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐὰν ἐπῆρεν περίττου ἀπαὶ τὸ ἀμάχιν του παρὰ τοῦ ἐχρῶστεν, ἐντέχεται νὰ τοῦ τὰ στρέψῃ τὰ περισσότερα τοῦ ἀφεντὸς τοῦ ἀμαχίου, ἢ τοὺς ἐδικούς του, μὲ δίκαιον.

νδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχίων ὁποῦ χάνουνται.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα κʹ, καὶ λαμβάνει ἀμάχιν, ὡς γιὸν ζωνάριν ἀργυρόν, ἢ ἕτερόν τι νὰ ἔνε εἰς ἀσῆμιν, ἢ εἰς χρυσάφιν, καὶ τυχαίνει ὅτι ὁποῦ τὸ ἔλαβεν τὸ ἀμάχιν, χάνεται, ἢ ἐκλέψαν το, τὸ δί[και]ον ὁρίζει ὅτι εἰς τοιούτην ὁπλὴν τὸ ἔχασεν ὁ δανειστής, ἢ ἂν τοῦ ἐκλέψασιν, νὰ τὸ ἱκανώσῃ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐπαράδωκεν τὸ ἐδικόν του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

νε. Περὶ ἐκεινοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα κʹ ἕως καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ ἐλθόντα ὁ καιρὸς τὸ τέρμενον καὶ ζητᾷ τού τα τὸ ἐδικόν του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ χρεωφελέτης ἀποκρίνεται ὅτι οὐδὲν ἔχω ἀπόθε νά σε πλερώσω, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ εἰς τοὺς κριτάδες, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἐντέχεται, ὅτι ὁ χρεωφελέτης λαλεῖ ὅτι οὐδὲν ἔχω νὰ πλερώσω, καὶ ὁμολογᾷ το πῶς χρεωστεῖ, καὶ δὲν ἔχω ἀπάνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθε νὰ τὰ πλερώσω, καὶ βάνει τον ἡ κρίσης εἰς ὅρκον, καὶ ἀπὸ τῆς ὁμόσῃ παραδίδει τον ἡ κρίσις τοῦ χρειωφελέτη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δανειστῆ, καὶ ὁ δανείσας βάνει τον εἰς τὴν φυλακὴν ὡς χριστιανόν, καὶ νὰ τὸν τρέφῃ ψουμὶν καὶ νερόν, καὶ νὰ πιντόνεται τὸ χρέος μὲ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

νϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου διὰ χρέος.

φ.49. | Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος Φράγκος ἀνγκαλῇ ἕναν Συριάνον εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ πρᾶγμα τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ

Συριάνος ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ Φράγκος οὐδὲν ἔχῃ μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Συριάνος νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ τίποτες, καὶ μετὰ τοῦτον τὸν ὅρκον ἐντέχεται ὁ Συριάνος νὰ ἕνῃ κίτες κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Καὶ περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Φράγκου.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Συριάνος ἀγκαλῇ ἕναν Φράνκον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν ἀποῦ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ Φράγκος ἀρνᾶται τοῦτον τὸ πρᾶγμαν ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, καὶ ὁ Συριάνος οὐδὲν ἔχει μαρτυρίαις, ὁ Φράγκος νὰ μηδὲν τοῦ ποιήσῃ ὅρκον τοῦ Συριάνου, ἐὰν οὐ μὴ ἔχουν πρᾶγμαν τῆς ἀθύμισης ἢ τῆς ἀναθεωριστῆς.

νζ. Αὐτοῦ ἐξηγᾶται τὸ δίκαιον τοῦ Φράγκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος Σαρακηνὸς ἕνε ἀγκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ ἑνὸς Φράγκου διὰ πρᾶγμαν τὸ μέλλει νὰ περιλάβῃ ἐξ αὐτόν του, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀρνᾶταί το ὁ Σαρακηνός, καὶ ὁ Φράγκος οὐδὲν ἔχῃ μαρτυρίας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Σαρακηνὸς νὰ ὁμόσῃ εἰς τὸ Κοράνιν του, ἤγουν εἰς τὴν πίστιν του, ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ, οὐδὲ ἔχει του τίποτες, καὶ πᾶσι κίτες.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἀγκαλῇ ἕναν Φράγκον εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ πρᾶγμαν τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Φράγκος ἀρνᾶταί το τὸ πρᾶγμαν, καὶ ὁ Σαρακηνὸς οὐδὲν ἔχει μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Φράγκος νὰ μηδὲν στρέψῃ ὅρκον τοῦ Σαρακηνοῦ, ἄμε νὰ μόσῃ.

νη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράγκου, καὶ ταῦτα μάρτυραν χρήζουνται.

Ἐὰν ἕνῃ ὅτι εἷς Φράγκος ἀγκαλῇ ἕναν Ρωμαῖον εἰς τὴν αὐλὴν εἰς ὅ, τι πρᾶγμαν καὶ ἂν ἕνῃ, καὶ οὐδὲν ἔχῃ μάρτυρας Ρωμαίους νὰ τὸ προβιάσῃ, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν χωροῦσιν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ Φράγκος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ | φέρῃ μαρτυρία κατὰ πρόσωπα τοῦ Ρωμαίου, οὐδὲ ὁ φ.50.

Ρωμαῖος κατὰ πρόσωπα τοῦ Φράγκου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τοῦ Ἱεροσολυμάτου.

νθ. Αὐτοῦ λαλεῖ τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ ποτάπους μάρτυρας χρήζουνται.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος Ρωμαῖος ἀγκαλῇ ἕναν Ἀρμένην εἰς τὴν αὐλὴν εἰς ὅ, τι πρᾶγμα νὰ ἔνῃ τὸ τοῦ ἔδωκεν χρέος τοῦ Ἀρμενίου, καὶ οὐδὲν ἔχῃ μάρτυρας ὁ Ἀρμένιος, καὶ ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν ἔνι ἱκανοί, διότι ὁ Ρωμαῖος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ μάρτυρας κατὰ τοῦ Ἀρμενίου, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν εἷς Ἀρμένης ἀγκαλῇ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Συριάνον διὰ χρέος τὸ χρεωστεῖ, ἢ ἄλλον τίποτες τὸ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται τοῦτο, καὶ μάρτυρας οὐδὲν ἔχει Συριάνους, καὶ ἑτέρους μάρτυρας οὐδὲν τὸν ἐφελοῦν τίποτες, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

ξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ Ἀκουβητοῦ.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς Νουστούρης ἀγκαλῇ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Γιακουβήτην ἀποὺ ὅ, τι πρᾶγμαν καὶ ἂν ἔνῃ, εἴ τε χρέος, καὶ ὁ Νεστόριος ὁποῦ ἀνγκαλεῖ οὐδὲν ἔχει μάρτυρας Γιακουβήτας νὰ μαρτυρήσουν, ἕτερας μαρτυρίας οὐδὲ χωροῦσιν, οὐδὲ ὁμοίως Νηστούριος τοῦ Ἀκουβήτη, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁμοίως ἐὰν εἷς Ἀκουβήτης ἀγκαλῇ ἕναν Σαμαρίτην διὰ χρέος ἢ διὰ ἕτερον τί, καὶ ὁ Σαμαρίτης ἀρνᾶται τὸ χρωστεῖ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι χρήζεται νὰ ἔχῃ Σαμαρίτας μάρτυρας, ὅτι ἄλλον γένος μάρτυρας οὐδὲν χρήζουν τίποτες, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ Σαμαρίτη κατὰ τοῦ Σαρακηνοῦ.

f.51. | Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς Σαμαρίτης ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Σαρακηνὸν εἰς χρέος ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, ἢ ἄλλον τίποτες ὁποῦ ἔδωκεν, καὶ ὁ Σαρακηνὸς ἀρνᾶται τὸ τοῦ χρεωστεῖ, κάμνει

χρῆσιν νὰ ἔχῃ Σαρακηνοὺς μάρτυρας, διότι ἄλλη μαρτυρία οὐδὲν ἀξιάζει, οἱ Σαρακηνοὶ Σαρακηνοὺς μάρτυρας, καὶ οἱ Σαμαρῖται Σαμαρίτας μάρτυρας, καὶ οὐδὲν ἕτεροι, κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἀγκαλῇ ἕναν Ἑβραῖον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρέος τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶται, ὁ Σαρακηνὸς νὰ τὸν προβιάσῃ μὲ β΄ μαρτυρίαις Ἑβραίους, εἰ δὲ μή, ἄλλαις μαρτυρίαις οὐδὲν χρήζουν, κατὰ τὴν ἀσίζαν· οὐδὲ ὁ Σαμαρίτης ἄλλαις μαρτυρίαις, εἰ μὴ Σαμαρῖται εἰς Σαμαρίτην, καθ' ἑκάστο γένος μαρτυρίαις ὁμοίαις τοῦ γένους του, οὐχὶ ἕτεραις μαρτυρίαις, οὐδὲ διὰ χρέος, οὐδὲ διὰ κληρονομίαν, οὐδὲ διὰ κανέναν πρᾶγμαν τὸ ἠμπορεῖ νὰ ἔνῃ, χωρὶς τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔνι φτιασμένον ἀπ' αὐλῆς, ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ὁποῦ ἔνι ὁ ἀγκαλεμένος τοιοῦταις καὶ ἡ μαρτυρίαις, ὅτι οὕτως ἔνι ὡρισμένον κατὰ τὸν νόμον.

ξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἔνι παραδομένος ἤγουν ἀγκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρέος.

Καλὰ νὰ ἠξεύρῃς ὅτι ἐὰν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἀγκαλεμένος εἰς τὴν αὐλήν, ἢ ἔνι δυσνιασμένος εἰς τὴν φυλακὴν διὰ χρέος ὁποῦ χρεωστεῖ κάτινος ἀνθρώπου ἢ γυναίκας, καὶ ἔρχεται καὶ ἀγκαλεῖ τὸν αὐτὸν τὸν περιωρισμένον ἕτερος ἄνθρωπος ἢ γυναῖκα ἑτέρα εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι χρεωστεῖ του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἀποῦ ἀγκαλεῖ τὸν περιωρι[σ]μένον ἐὰν θελήσῃ νὰ πλερώσῃ ἐκεινοῦ ὁποῦ τὸν κρατεῖ τὸ χρέος του τὸ χρεωστεῖ τὸ ἔνι κρατημένος εἰς τὴν φυλακήν, τότες ἠμπορεῖ νὰ τὸν περιλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, πλερόνοντα τὸ
χρέ|ος του τὸ χρεωστεῖ τὸ ἔνι κρατημένος εἰς τὴν φυλακήν, φ.52.
τότες ἠμπορεῖ νὰ τὸν περιλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, πλερόνοντα τὸ χρέος του, καὶ νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακὴν ἕως νὰ πλερωθῇ ὅλον τὸ χρέος τὸ πρῶτον καὶ ἔσχατον· ὁμοίως ἐὰν τύχῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακήν του ὡς χριστιανόν, καὶ ἔχει ἄλλους χρεωφελέτας, τοὺς ποιοὺς ἐκεῖνος

ὁ παραδομένος χρεωστεῖ καρτζά, καὶ ἀπιστοῦσιν ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον ὅτι οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ ἐπεσαῦτα ὡς γιὸν λαλεῖ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ τὸν ποίσῃ νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακήν του νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν ἐκείνων ὁποῦ χρεωστεῖ ὁ παραδομένος, καὶ ἐντέχεται ὀμπρός του νὰ πῇ πόσα ἔνι καὶ πόσα ἐπερίλαβεν, καὶ τότες ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ τὸν ὁρκίσῃ εἰς τὸν ὅρκον τὸν ἐποῖκεν, ὅτι μοναῦτα ὡς γιὸν νὰ πλερωθῇ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλή, ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἄλλον χρέος, ἐντέχεται παραῦτα νὰ τὸν ἀποβγάλῃ· καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ ἴσον, ὅτι νὰ τοῦ δώσουν τὸν ὅρκον ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακήν του· ὅτι ἂν εἶχα ἕναν μου φίλον εἰς τὴν φυλακήν μου καὶ νὰ ἐχρῶστεν πρᾶγμαν ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου ἢ γυναίκας, ἤθελα ἠμπορῶ νὰ πῶ ὅτι χρεωστεῖ μου πέρπυρα ρ', καὶ μὲ τοιούτην τάξιν ἤθελε κωλυθῇ τὸ πρᾶγμαν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους.

ξγ. Ἐφειδὴ σᾶς εἴπαμεν ἀπάνω μέρου τὸ δίκαιον ἐκείνους ὁποῦ δανείζουν, τώρα νὰ σᾶς ἑρμηνεύσω τὸ δικαίωμαν τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ μένουν εἰς ἐγγυμασίαν δι' ἄλλους.

φ. 53. Καλὰ ἐντέχεται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἠξεύρετε | ὅτι οἱ ἐγγυτάδες ἔνι δεύτεροι χρειωφελέταις, ὅτι ὁτὰν ἐκεῖνος ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔνῃ πλερωμένος ἀπὸ τὸν χρεωφελέτην του, κάμνει χρῆσιν μὲ τὸ δίκαιον ὅτι νὰ τὸν πλερώσουν οἱ ἐγγυτάδες, ὅτι διὰ τοῦτον ἐπῆρεν ὁ δανειστὴς τοὺς ἐγγυτάδες διὰ τὸ ἐφοβᾶτον ἀποὺ τοὺς χρεωφελέταις του· καὶ διὰ τοῦτο βλεπηθῆτε καλὰ τίναν ἐγγυέστε, ὅτι τὸ δίκαιον ἔνι οὕτως θεσμένον καὶ σταβλιασμένον.

ξδ. Νὰ ἀκούσῃς περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν καὶ τᾶπισα ἀγνωρίζεται.

Καλὰ γινώσκετε ὅτι ἂν ἔνῃ ἄνθρωπος ἐγγυτὴς ἑτέρου ἀν-

θρώπου, καὶ ὁ δανειστὴς ζητᾷ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του, καὶ ὁ ἐγγυτὴς ἀρνᾶται τὴν ἐγγυμασίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔπειτα ἀγνωρίζεται τὴν ἐγγυμασίαν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐγγυτὴς ἔνι ὅλον προτήτερα ἄπιστος καὶ ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλὴν πάντοτέ του, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ ἔνῃ μάρτυρας, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποὺ εἴ τι ἐποῖκεν, ἔπεσε νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν τοιοῦτον τέλος, ὡς γιὸν χρωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος.

ξε. Ὧδε ᾽ξηγᾶται τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυητῆ του περίττου τὰ παρὰ τοῦ ἐχρώστην, καὶ πῶς νὰ στρέψῃ τὰ περίττου.

Ἐὰν ἔρτῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, καὶ ἔνῃ ἐγγυτὴς καὶ ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του καὶ δίδῃ τοῦτο, καὶ αὐτὸς πουλεῖ το ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν περίττου παρὰ τὸ ἐγγύθηκεν, διὰ τὸ ποῖον σοῦ ἐπαρέδωκεν τὸ ἀμάχιν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ στρέψῃς τὰ περίττου τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυτῆ ὁποῦ ἐπαρέδωκεν τὸ ἀμάχιν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον· καὶ ἂν στρέψῃς τὰ περίττου τοῦ χρεωφελέτη σου, ἐντέχεται νὰ τὸν ἱκανώσῃς τὸν ἐγγυητήν, ἂν θελήσῃ νὰ σοῦ τὰ ζητήσῃ.

ξϛ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πιστευθῇ τὸ ἀμάχιν τοῦ | χρεωφελέτη του, ἀφοῦ τὸ ἐπάρῃ. φ. 54.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν χρεωφελέτην καὶ ἔρχεται εἰς αὐτόν του εἰς τὸν καιρὸν καὶ ζητᾷ του τὸ ἐδικόν του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ χρεωφελέτης ἀπολογᾶταί του, οὐδὲν ἠμπορῶ τώρα νὰ σὲ πλερώσω, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδάνεισεν τὸ πρᾶγμαν, ἀπολογᾶταί του, ἐφειδὴ ὅτι οὐδὲν θέλεις νὰ μὲ πλερώσῃς, θέλω ὑπάγει νὰ πάρω τὸ ἀμάχιν τοὺς ἐγγυτάδες του, καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτο ὁ χρεωφελέτης παρακαλεῖ τον, μηδὲν πάρῃς παντὸς τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες, ὅτι θέλω σοῦ δώσειν τὸ ἀμάχιν μου διὰ τοὺς ἐγγυτάδες μου· καὶ ἀφ᾽ ὃν τοῦ τὸ δώσῃ τὸ ἀμάχιν του διὰ τοὺς ἐγγυτάδες του, παρακαλεῖ

ἐπεσαῦτα ἐκεῖνον νὰ τοῦ ἐμπιστευτῇ ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν ἐπάνω εἰς ιε' ἡμέραις· καὶ διαβαίνουσιν ἡ ιε' ἡμέραις, καὶ λαλεῖ του ὅτι θέλει τοῦ τὸ στρέψει ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν, ἢ καλλιώτερον, εἰς τὴν τελείωσιν τῶν ιε' ἡμερῶν· ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν θελήσῃ νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάχιν τοῦ δανειστῆ, οἱ ἐγγυτάδες ἔνι ἀποβγαλμένοι ἀποὺ ἐτοσαῦτα ὁποῦ ἔζαζεν τὸ ἀμάχιν ἐκεῖνον ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, ἐπειδὴ τοῦ ἐμπιστεύτην μὲ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Γεροσολύμων.

ξζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ θελήσουν νὰ εὐγοῦν ἀποὺ τὴν ἐγγυμασίαν, καὶ πότε ἠμποροῦν νὰ ἀποβγοῦν καὶ πότε οὐκ ἠμποροῦν.

Ἐὰν ἔρτῃ εἷς ἄνθρωπος καὶ ἐγγυέται γ' ἐγγυτάδες εἰς ἐγγυμασίαν, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, ἐνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου, ἢ μίας γυναίκας, καὶ εἰς τὸ πλεῖον φαινόμενον οὐδὲν ἠμπορεῖ ἀπαὶ τότες νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἐγγυητήν, ὀδίχως τὸν ἄλλον· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλλεν τοὺς ἐγγυτάδες νὰ εἶπεν τοῦ χρεωφελέτη του, ποῖσε ὅτι πλέρωσε τοῦτα τὰ πέρπυρα διὰ τὸν δεῖνα ἀπαὶ τοὺς ἐγγυτάδες μου (καὶ νὰ τὸν ἐνομάτισεν), καὶ νὰ εἶπεν, θέλει νὰ ἔνῃ κίτες ἀπαὶ τὴν ἐγγυμα-
φ. 55. σίαν, ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ | νὰ τὸ ποίσῃ, οὐδὲ νὰ κιτάσῃ τὸν ἕναν ἐγγυητὴν χωρὶς τοὺς ἄλλους· ὁμοίως ἂν ἦτον ὅτι, εἷς τῶν ἐγγυτάδων νὰ ἐπῆρεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του ἢ ἄλλου, καὶ νὰ ἦλθεν εἰς τὸν δανειστήν, καὶ νὰ τοῦ εἶπεν, λάβε, κύριε, ὅτι θέλω νὰ κιτιαστῶ ἀποὺ ὅσον ἐμπαίνει τὸ μερτικόν μου ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ σοῦ εἶμαι ἐγγυητής, ἠγνώριζε, τίποτες οὐδὲν τὸν ἐρελᾶ, οὐδὲ ἠμπορεῖ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕναν δίχα τοὺς ἄλλους.

ξη. Ἄκουσον τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐγγυητοῦ.

Ἐὰν γίνωμαι ἐγγυητὴς τοῦ Μπερνάρδου διὰ τὸν Μαρτήν, καὶ ὁ Μπερνάρδος ζητᾷ μου τὸ ἀμάχιν του τὸ ἔδωκεν διὰ

τὸν Μαρτήν, διὰ τὸ ποῖον εἶμαι ἐγγυτής, καὶ ἂν τύχῃ μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ Μαρτὴς στρέφει μου τὸ ἀμάχιν μου ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτὴς ἔνι κίτες ἐξ αὐτόν του ὅσον χρήζει τὸ ἀμάχιν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολύμων.

ξθ. Ἀκούσατε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ χρεωφελέτη ἀποὺ ἀφήνει νὰ πουληθοῦν τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες του, καὶ οὐκ ἔχει παρά τινος νὰ τὰ ἀποσπάσῃ.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος βάλλει ἐγγυτάδες διὰ λόγου του εἰς ἕναν χρεωφελέτην, καὶ ἂν λάχῃ ὅτι τὰ ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες ἐπουλήθησαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλλεν τοὺς ἐγγυτάδες, ἔνι κρατήμενος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἀξιαζόμενον τῶν ἀμαχιῶν του τὰ ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του· καὶ ἐὰν ὁ δανειστής, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἀξιαζόμενον τῶν ἀμαχίων του, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐγγυτάδες τὸ κορμίν τοῦ χρεωφελέτη, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατοῦν εἰς τὴν φυλακήν τους καὶ εἰς τὸ σπίτιν τους ἢ ὅπου θελήσουν ὡς χριστιανόν, ἕως ὁποῦ νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν παιδέψουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ποίσουν κανέναν κα|κόν, καὶ νὰ τοὺς θρέφῃ ψουμὶν καὶ νερὸν εἰς τὸ παρ- φ. 56. κάτω, ἂν οὐδὲν θελήσῃ πλέον νὰ τοὺς δώσῃ τὴν τροφήν τους, καὶ ἐὰν ἔχῃ κανέναν ἀπαὶ τοὺς ἄλλους ἐγγυτάδες ὁποῦ ἠμπορεῖ τίποτες νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔχασεν διὰ λόγου του, πρέπει ὅλα νὰ τὰ μαντιάσῃ μὲ τὸ δίκαιον.

ο. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκείνους τοὺς ἐγγυτάδες ἀποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποίσουν ἀπόθεν ὡς ἐγγυτάδες, ἢ ἐπέρασαν πέρα ἀποὺ τὸ ῥηγάτον.

Ἐὰν ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζῃ τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου καὶ πέρνῃ ἐγγυτάδες κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ἐὰν λάχῃ ὅτι κανεὶς ἀποὺ τοὺς ἐγγυτάδες ταξειδεύσει, ἤγουν

νὰ περάσῃ, ἢ νὰ ἔχῃ κανέναν ἀποὺ τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ποίσῃ ὡς ἐγγυτής, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπορεῖ νὰ ποίσῃ ὡς ἐγγυτής, ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ποίσῃ ὡς ἐγγυητής· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχει τινὰν ὁποῦ λαλεῖ ὅτι ἔχει νὰ ποίσῃ ὡς ἐγγυτής, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἔχει κάμποσῶς νὰ ποίσῃ ὡς γιὸν ἐγγυτής, πρέπει νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια πῶς οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, κάτω τῆς γῆς, πῶς νὰ ποίσῃ ὡς γιὸν ἐγγυτής, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες μὲ δίκαιον.

οα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ τὰ ἀμάχια, καὶ πόσον ἐντέχεται νὰ τὰ κρατήσῃς πρὶν τὰ πουλήσουν.

Ἠγνώριζε καλὰ ὅτι ἐὰν ἔνῃ εἷς ἄνθρωπος ἐγγυητὴς ἑνοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του εἰς τὸ καιρὸν τοῦ τερμένου τοῦ συνεβάσθησαν, καὶ ἐκεῖνος δίδῃ του καὶ παρακαλεῖ τον μετέπειτα ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἐπαράδωκεν τὸ ἀμάχιν του νὰ τοῦ τὸ ἀποθαρρήσῃ ὡς ιε' ἡμέρας, καὶ πολεμῶντα καλόν, ἠγνωρίζει ὅτι ὁ δανειστὴς ἂν θέλῃ κρατήσει τὸ ἀμάχιν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ νὰ τὸ κρατήσῃ ἄχρι ιε' ἡμέρας ἂν θέλῃ μὲ δίκαιον, ἀμὲ δυναστικοῦ τρόπου οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ποίσουν ἐγγυτήν· καὶ ἂν οὐδὲν τὸν πλερώσῃ ἄχρι ιε' ἡμέρας, τὸ | δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἠμπορεῖς
φ. 57. μετὰ ταῦτα νὰ διαλαλήσῃς καὶ νὰ πουλήσῃς τὸ ἀμάχιν εἰς τὴν χώραν, ἀμάχιν ἐγκαταλελειμμένον, καὶ ὅτις πιντώσει πλέον θέλει τὸ πάρει· καὶ οὕτως ἐντέχεται γ' ἡμέρας νὰ διαλαλέται εἰς τὴν χώραν, καὶ τὴν γ' ἡμέραν νὰ τὸ ἀποβγάλλῃ, ἤγουν νὰ τὸ λευριάσῃ πούλημαν τελειωμένον· ἀμὲ ἠγνώριζε καλὰ ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πουλήσουν τὸ ἀμάχιν παρευτὺς ὅτι ὁ ἐγγυτὴς νὰ τὸ δώσῃ, ἕως ὁποῦ νὰ τὸ κρατήσῃ ιε' ἡμέρας, ὥσπερ ἄνωθεν δηλοῖ.

οβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ ἀμαχίου τὸ ρεσπετιάζουν, ἤγουν τὸ σηκόνουν ἀποὺ τὴν πρώτην του πούλησιν ὀδίχως ὁρισμὸν τοῦ αὐθεντός του, καὶ ἔπειτα πουλεῖ τὸ ἀμάχιν ἑτέρην

ἡμέραν διὰ παρακάτω, ἀπάνω εἰς τίναν μέλλει νὰ ἔνη τούτη ἡ ζημία τοῦ πραγμάτου, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώση, ὁ κύριος τοῦ ἀμαχίου, ἢ ὁ διαλαλητής;

Ἂν ἴσως ὅτι εἶς ἄνθρωπος ἔνη ἐγγυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου διὰ πέρπυρα ρʹ, καὶ ὁ δανειστὴς ζητᾷ του ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του, καὶ ὁ ἐγγυτὴς παραδίδει του μίαν μούλαν ἐδικήν του, καὶ ὁ δανειστὴς πολεμᾶ νὰ πουλήσουν τὴν μούλαν γγάστ ἀπάνω του, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχη ἀπαὶ τὴν μούλαν μάρκα ρʹ, καὶ ἀφοῦν πουληθῆ, πολεμᾷ καὶ σηκόνουν την, ἤγουν ρεσπετιάζουν την, καὶ τότες πολεμᾷ καὶ ἐξαναπουλοῦν την ἀλλοῦν τὴν ἄλλην ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὴν μούλαν παρὰ πέρπυρα ξʹ, καὶ πουλεῖ την δινὰ ἐτεσαῦτα· ἔπειτα ὁ δανειστὴς καὶ ἀξαναζητᾷ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ διὰ τά του πέρπυρα ρʹ, καὶ ὁ ἐγγυτὴς ἀποκρίνεται, οὐδὲν νὰ σοῦ δώσω κανέναν ἀμάχιν, διότι ἐσοὺ ἐπούλησες τὴν μούλαν διὰ πέρπυρα ρʹ, ἀπαὶ τῶ ποίων σοῦ ἤμουν ἐγγυητής, καὶ ἂν ἐσοὺ ἐρεσπετίασες τὴν μούλαν, οὐδὲν τὴν ἐρεσπετίασες μὲ τὸν ὁρισμόν μου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν σοῦ θέλω δώσει ἀπολογίαν, ἕως ὁποῦ νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή· καὶ ὁ δα|νειστιὸς ἀποκρίνεται, φ. 58. ἀληθῶς ὅτι ἐρεσπετίασα τὴν μούλαν σου, ἀμὲ ἐρεσπετίασά την διὰ νὰ μὲ πλερώσῃ ὁ χρεωφελέτης τὰ πέρπυρα, καὶ ὄχι δι' ἄλλον, καὶ ἐγὼ διὰ τὸ αὐτὸ ἐπούλησα τὴν μούλαν παρακάτω τῶν ρʹ περπύρων, θέλω νὰ μοῦ τὰ ἱκανώσῃς, ἐὰν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή· τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, οἱ κριτάδες πρέπει νὰ ἀγνωρίσουν καὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἐπάνω ὅλους ὁποῦ τοῦ ὁμοιάζουν, ὅτι ὁ ἐγγυτὴς ἔνι κίτες, ἐφειδὴ ὁ ἀμαχευτιὸς ἐρεσπιτίασεν τὴν πούλησιν τῆς μούλας, οὗ τοῦ ἀμαχίου, ὀδίχως τὸν ὁρισμὸν τοῦ αὐθέντη του.

ογ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον τοὺς ἐγγυτάδες ὁποῦ ἐπεθάναν πρὶν πλερώσουν τὸ ἐγγύθησαν, καὶ εἰς τίναν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ δανειστιὸς νὰ γυρέψῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείση ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα ρ', καὶ διὰ νὰ ἦνε θαρρούμενος ὁ δανειστιὸς λαμβάνει γ' ἐγγυτάδες ἀπαὶ τὸν χρεωφελέτην του, καὶ λαχάνη ὅτι εἷς ἐκ τοὺς ἐγγυτάδες ἀποθαίνη πρὶν τὸν καιρὸν τοῦ τερμένου, ὁ δανειστιὸς ἠμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τοὺς δύο ἐγγυητάδες μὲ δίκαιον διὰ ὅλον του τὸ χρέος· καὶ ἂν ἐτελεύτησαν οἱ δύο, ἠμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τὸν τρίτον διὰ ὅλον τὸ χρέος, καὶ ἐὰν καὶ οἱ τρεῖς ἐτελεύτησαν πρὶν νὰ πλερώσουσιν, ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν ἐκεῖνον τὸ ἐχρῶστεν νὰ δώση, τὸ δίκαιον ὁρίζει, εἴτε ὁ δανειστιός, ἂν οὐδὲν θέλη ὁ χρεωφελέτης του νὰ τὸν πλερώση τὸ τοῦ χρεωστεῖ, ἐὰν ἔλθη νὰ ἀγκαλέση εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλὴ πρέπει νὰ πάρη τὰ πράγματα τοὺς ἐγγυτάδες τοὺς τεθνεῶτας, καὶ νὰ πουλήση ἐξ αὐτῶν τους ἐτεσαῦτα ὥςτε νὰ πλερωθῇ, καὶ ἂν λείψη τίποτες, νὰ στραφῇ εἰς τὸν χρεωφελέτην του· οὕτως ἐστὶ τὸ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁμοίως ἐὰν τύχη ὅτι οἱ ἐγγυτάδες ἐπεράσασιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ρηγάτου, οὕτως ἐντέχεται ὁ δανειστὴς ὡσαύτως νὰ κρατηθῇ εἰς τὰ πράγματα τοὺς ἐγγυητάδες, ὥςπερ εἰρήκαμεν ἄνωθεν, καὶ
φ. 59. | εἰς τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτου.

οδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸν χρεωφελέτην του, διὰ νὰ τοῦ δώση μάκρυμαν καιροῦ νὰ τὸν πλερώση.

Ἐὰν ἔλθη ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείσει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου ἕως ἕναν τέρμενον καιρῶν ὠνομασμένον, καὶ διὰ βεβαιότερον νὰ ἦνε θαρρούμενος ἀπαὶ τὸν χρεωφελέτην του, λαμβάνει ἐγγυητάδες, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔλθη τὸ τέρμενον, ὁ δανειστὴς συμπαύγει μὲ τὸν χρεωφελέτην του διατὶ τοῦ τὸ ἔδωκεν, καὶ δίδει ἄλλον τέρμενον καὶ μακρυνίσκει τὸν καιρὸν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐφειδὴ τοῦ ἔδωκεν ἄλλον τέρμενον μέσον τοὺς ἐγγυητάδες, εἶνε ἔξω τῆς ἐγγυμασίας, κίτες ἀπ' ἐκείνην τὴν ἐγγυμασίαν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

οε. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ, καὶ τοῦ χρεωφελέτου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν ἀρετηάσῃ καὶ πλερωθῇ.

Εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν τοῦ Τζηρὰτ μάρκα ρ', καὶ ὁ Μπερνάρδος ἦτον ἐγγυτὴς διὰ τὸν Τζηρὰτ διὰ τὰ ρ' μάρκα [τὰ] ὁ δανειστιὸς τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅταν ἔλθῃ τὸ τέρμενον, ὁ δανειστὴς εἶπεν τοῦ Μπερνάρδου νὰ ποίσῃ ὡς γιὸν ἐγγυτὴς νὰ τοῦ δώσῃ ἀμάχιν, ἐφειδὴ ὁ χρεωφελέτη οὐδὲν θέλει νὰ μὲ πλερώσῃ· καὶ ὁ ἐγγυτὴς λέγει του, οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ ποίσω ὡς ἐγγυητής, οὐδὲν ἔχω ἀμάχιν νὰ σοῦ δώσω, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐφειδὴ ὅτι λέγει ὅτι οὐκ ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ ὡς ἐγγυτής, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ποιήσῃ νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς καὶ κάτω τῆς γῆς, ἀπόθεν ἠμπορεῖ νὰ πλερώσῃ ὡς ἐγγυητής, μὲ τοιοῦτον ἔνι κίτες· καὶ ἐὰν ἔνῃ, ὅτι ὁ δανειστὴς οὐδὲν νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακήν του, ὥσπερ ἐλαλήθην ἄνωθεν εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα· καὶ ἐὰν ὁ δανειστιὸς ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ μάθῃ μὲ καμμιὰν ὁπλήν, ὅτι ὁ ἐγγυτὴς ἔχει κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ὡς ἐγγυτής, λοιπὸν διὰ τὸν ὅρ|κον φ. 60. οὐδὲν νὰ ἀφήσῃ ὁ δανειστιὸς νὰ μηδὲν πάρῃ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῇ του καὶ νὰ πλερωθῇ, καὶ ὁ ἐγγυτὴς ὁποῦ εἶχεν ὀμόσει τὸν ἄδικον ὅρκον νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ τῆς κρίσης τοιοῦτον τέλος, ὡς γιὸν χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος παράνομος· ἐὰν ὁ χρεωφελέτης ὁποῦ τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν οὐδὲν θέλει νὰ τὸν ἀποβγάλῃ μὲ κανέναν τίποτες, ο βισκούντης καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσουν ἄδειαν τοὺς ἐγγυτάδες νὰ πάρουν ἐπεσαῦτα πράγματα ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἀφῆκεν πάλι, καὶ νὰ πουλήσουν ὅσον ἠμπορήσουν νὰ ἔνῃ κίτες· καὶ ἂν ἐγίνετον ὅτι ὁ χρεωφελέτης νὰ ἦτον ξενικὸς ἀπ' ἔξω τῆς χώρας, καὶ νὰ ἠθέλησεν νὰ πάγῃ, ὁ δανειστὴς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν κωλύσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑστερήσῃ τὸ ἀμάχιν του, χωρὶς νὰ ποίσῃ

νόσιν τῆς αὐλῆς, ἢ νὰ περικρατήσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτη, ἕως ὁποῦ νὰ τὸ ποίσῃ νόσιν τῆς αὐλῆς· καὶ ὁ βισκούντης εντέχεται νὰ στείλῃ νὰ τὸν φέρουν ἔμπροσθέν του, διὰ νὰ ἱκανώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεωστεῖ ἐκείνου ἢ ἐκείνης ἀπαὶ τὸ ποῖον ἔνι κρατημένος, καὶ οὕτως ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ὁ ἐγγυτὴς ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔϐαλλεν εἰς τὴν ἐγγυμασίαν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἀπὸ πόθεν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀποϐγάλλῃ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, ἀφοῦ νὰ ὀμόσῃ, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τοῦ ἐγγυτῆ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακήν του ὥςπερ χριστιανόν, χωρὶς νὰ τοῦ ποίσῃ κανέναν κακὸν ἕως νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον.

ος. Περὶ τοῦ ἐγγυητοῦ, καὶ πῶς καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ εὐγῇ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, καὶ πότε οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐγῇ.

Καλὰ ἠγνώριζε ὅτι ἐὰν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος πέσει, τουτέστιν νὰ ἠπῇ εἰς ἐγγυμασίαν δι᾽ ἄλλον ἕως ἕναν τάρμενον ὠνο-
φ. 61. ματισμένον, καὶ ἐὰν λάχῃ μετὰ ταῦτα ὅ|τι ὁ ἐγγυτὴς ἀγνωρίζεται μὲ τὸν χρεωφελέτην, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ τὸν χρεωφελέτην, καὶ λέγει ὅτι θέλω νὰ εὐγῶ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν ὁποῦ τὸν ἐγγύθηκα, ὅτι οὐδὲν θέλω πλεῖον νὰ ἦμαι εἰς τὴν ἐγγυμασίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτὴς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐγῇ, οὐδὲ νὰ τὸν σφίξῃ τὸν χρεωφελέτην τίποτες ἕως τὸ τέρμενον τὸ ὠνοματισμένον, χῶρις ἂν ἔχουν ἄλλον στίχημαν μέσον τους, ἢ ἂν ὁ χρεωφελέτης οὐδὲν θέλῃ νὰ περάσῃ ἔξω τῆς γῆς, ὅτι ἐὰν ἤθελε νὰ περάσῃ τὴν γῆν ἕναν κείμαινον νὰ τὸν ἀποϐγάλῃ εἰς τανιό του ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν, ἂν θελήσῃ ὁ ἐγγυτής, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον.

οζ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῆ ὁποῦ οὐδὲν ὁμολογᾷ παρὰ τὸ ἥμισον τῆς ἐγγυμασίας.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἐγγυητὴν ὁποῦ τὸν ἐγ-

γυήθην διὰ πέρπυρα κ', καὶ ὅταν ἔρτῃ τὸ τέρμενον, ὁ δανειστιός του ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του τῶν χ' περπύρων, ἀπαὶ τὸ ποῖον τὸν ἔθην, καὶ ὁ ἐγγυτὴς ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεὸς ὅτι οὐδὲν σοῦ εἶμαι ἐγγυτὴς παροὺ πέρπυρα ι', τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ δανειστὴς ἔχει δύο μάρτυρας ὁποῦ εἴδασιν ἢ ἠξεύρουν ὅτι ἔνι ἐγγυτὴς τῶν κ' περπύρων, πρέπει νὰ τὰ πλερώσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ β' μάρτυρας τὸ πῶς ἔνι ἐγγυητής, νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια τὸ πῶς δὲν ἔνι ἐγγυητής, εἰ μὴ πέρπυρα ι', καὶ ἀπότης ὁμόσῃ ἔνι ἀνέγκλητος ἀπαὶ τὰ δέκα πέρπυρα.

οη. Περὶ τοῦ λαβεῖν ἀμάχιν ἀπαὶ τὸν ἐγγυτὴν δυναστικοῦ τρόπου.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγγύθην ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐγγύθην ὁ ἐγγυτὴς θέλει νὰ πάρῃ τὸ ἀμάχιν του, ἐντέχεται νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ πάρῃ, ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἐγγυτὴς πάρῃ τοῦτο δυναστικοῦ τρόπου τὸ ἀμάχιν του, καὶ ἠμπορήσῃ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ ἔνι ἐγγυητὴς ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κακοδικημένος, ὡς γιὸν δυνάστης τῆς χώρας, ὅτι ἂν τοῦ ἐστέρησεν τὸ ἀμάχιν του ἄδικα, ἢ αὐλὴ ἤθελεν | τὸ ποίσει νὰ τὸ στρέψῃ μὲ δίκαιον· καὶ φ. 62.
νὰ ἠγνωρίζῃς καλὰ ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν τὸ ἀμάχιν ἀπαὶ τοὺς ἐγγυητάδες τους ὀδίχως ἀγκάλεμαν τῆς αὐθεντίας ἤγουν τῆς αὐλῆς, μὲ τοιοῦτον νὰ ἔχῃ β' ἐγγυητάδες, ὅτι ἔνι ἐγγυτής του, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον.

οθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν του τοῦ χρεωφελέτη του, ἢ τοῦ ἐγγυτῆ του, ἢ ὁ δανειστιός, καὶ ποία πούλησι νὰ ἀξιάζῃ.

Ἐάν τις εἷς ἄνθρωπος ἐγγέται ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ὁ δανείζων τὸ δικόν του ζητᾷ ἀμάχιν, καὶ ὁ ἐγγυητὴς δίδει του τὸ σπίτιν του εἰς ἀμάχιν, καὶ ὁ δανειστὴς οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ πάρῃ

διὰ τὸ οὐδὲν τοῦ ἐπούλησεν, ἀμὲ ἔδωκέν τοῦτο ὡς ἀμάχιν, ἀμὲ ὁ ἐγγυτὴς ὁ ἀφέντης τοῦ ἐσπιτίου ἐκεῖνος νὰ τὴν πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν του διὰ νὰ εὐγῇ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν· καὶ ἐὰν ὁ ἐγγυτὴς ὁ ἀφέντης τοῦ πραγμάτου θέλῃ νὰ τὴν δώσῃ τὴν κληρονομίαν του τοῦ δανειστῇ, ἠμπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ εἰς ἀγοράν, ἐντέχεται ἄμε ὁ δανειστὴς νὰ πουλήσῃ τὸ ἀμάχιν τοῦ χρεωφελέτη του· καὶ ἐὰν ὁ δανειστιὸς ἀπέθανεν, καὶ ἐὰν κανεὶς συγγενὴς ἐκείνου ὁποῦ ἦτον κληρονομία ἦλθεν ὀμπρὸς ζητῶντα ἐκεῖνον τὸ ἀπλίκιν ὡς γνήσιος κληρονόμος, ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶχεν ἀγοράσει τὴν κληρονομίαν ἤθεν χάσει ἐκεῖνον τὸ νὰ ἔδωκεν μὲ δίκαιον· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐντέχεται ὁ δανειστιὸς νὰ πουλήσῃ τὴν κληρονομίαν, ἀμὲ ὁ ἐγγυτὴς ὁποιὸς οὐκ ἔχει φόβον τινός, οὐδὲ κίνδυνον νὰ πουλήσῃ, διότι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἐγγυτὴς πρέπει νὰ τὸ πουλήσῃ, καὶ νὰ κιτιαστῇ ἀπαὶ τὴν ἐγγυμασίαν.

π. Περὶ τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχιῶν τῶν ἐγγυτάδων, τῶν ἀμαχίων τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς μέλλει νὰ τὰ ἱκανώσῃ.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν χρεωφελέτην, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν βάλλῃ εἰς ἐγγυμασίαν διὰ νὰ ρεσπετιάσῃ
φ. 63. ἐκεῖνον | νὰ μηδὲν πλερώσῃ τὸ χρεωστεῖ τοῦ χρεωφελέτη του· ὅτι καλὰ ἐντέχεται καὶ νὰ ἡγνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἐὰν ἀφήσῃ ὁ χρεωφελέτης ν' ἀφήσῃ νὰ πουλήσουν τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐγγυτῆ του μὲ τ' ἀμάχια τοὺς ἐγγυτάδες, ἐχάθησαν λοιπόν, οὐδὲ νὰ μείνῃ διὰ τὸ χρέος τὸ χρεωστεῖ ὁ ἐγγυτὴς τοῦ δανειστῆ του ὁποῦ ἔνι ἀπὸ ἄλλον τόπον, νὰ μηδὲν δώσῃ καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ ὅλα του τὰ ἀμάχια, καὶ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν νὰ λάβῃ διὰ τὰ ἀμάχιά του ὁποῦ ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸ χρέος του· καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱεροσολύμου.

πα. Ὧδε νὰ ποῦμεν τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπῆρεν δα-

νεικὸν ἔνι χρειωφελέτης ἢ ἐγγυητὴς κἄτινος, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμπορεῖ νὰ χάσῃ τὸ κτηνόν του.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος θελήσει νὰ ποίσῃ χρηστότηταν καὶ ἀγάπην ἑνοῦ του φίλου, καὶ δανείζει του τὸ ἄλογόν του, ἢ καβαλλικεύγει τον ὀμπρὸς ἐπάνω εἰς τὴν σέλλαν καὶ ἐκεῖνος καβαλλικεύγει ὄπισθεν τοῦ φίλου του, καὶ ἐκεῖνος ὁ φίλος του ἔνι οὗτος ἄνθρωπος ὁποῦ χρωστεῖ, ἢ ἐνκυτὴς κἄτινος ἀνθρώπου ἢ γυναίκας, καὶ ἐμπλάζει τους καβαλλικεμένους, ἢ μόνος του, ἢ ἔμπροσθεν καὶ ὁ νοικοκύρης ὄπισθεν αὐτοῦ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη τοῦ ποιοῦ ἔνι ἐγγυητὴς ἢ χρεωφελέτης, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τοῦ σηκώσῃ τὸ κτηνόν του διὰ τὸ χρέος του ἢ διὰ τὴν ἐγγυμασίαν του, νὰ κιτιάσῃ τὸ χρέος του μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ καλὰ βλέπετε τίναν τιμᾶτε μὲ καλοσύνην, νὰ ἔνῃ τοιοῦτον κορμὶν ὁποῦ νὰ μηδὲν ἠμπορήσῃς νὰ χάσῃς μὲ δίκαιον, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένο πρᾶγμαν ὅτι τὸ κτηνὸν ἔνι ἐδικόν του, ἐπειδὴ καβαλλικεύγει ἔμπροσθεν καὶ ἐσοὺ ὄπιστεν.

πβ. Ἀπαὶ τώρα νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῶν γυναικῶν, ὁποῦ δουλεύγουν μὲ ἄλλους λᾶς, καὶ διὰ τὰ πράγματα τὰ οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ γυναῖκες μισταρόνουν εἰς | ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, διὰ πρᾶγμαν τὸ μέλλει νὰ δώσῃ καὶ φ. 64. ἐκεῖνος νὰ τὸ πάρῃ.

πγ. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον νόμιμον. Περὶ τοῦ σεργέντη, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ κύριος πρὸς τὸν σεργέντην του καὶ ὁ σεργέντης πρὸς τὸν κύριον.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μιὰ γυναῖκα κρατεῖ ἔναν ἄνθρωπον σεργέντην, ἢ μία τζαμπερλάνα, εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύριος ἢ ἡ κυρὰ ὁποῦ τὸν ἐκρατῆσαν ἔχει καλὰ ὁτοσαύτην ἐξουσίαν, ὅτι, ἂν θέλῃ, ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ, ὅταν θελήσῃ, τὸν σεργέντην ἢ τὴν τζαμπερλάναν τους, ἔνι κρατούμενος μὲ τοιοῦτον, νὰ τὸν πλε-

ρόνῃ ἐπεσαῦτον ὅσον ἐδούλεψεν, καὶ ἀλλοίως ἡ ἀπολογία ἔνι εἰς οὐδέν· ἀμὲ ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα, οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ εὐγοῦν ἀπαὶ τὸν κύριόν τους ἕως τὸ τάρμενον, ἐὰν ὁ κύριος ἢ ἡ κυρὰ ὁποῦ ἔνι, οὐδὲν τοὺς θέλουν· ἀμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα, ὁποῦ οὐδὲν ἀπομένουν τοῦ κυροῦ ἢ τῆς κυρᾶς καὶ θέλουν νὰ περάσουν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύρης, ἢ ἡ κυρὰ ὁποῦ τοὺς ἐκράτησεν, ἔνι κρατούμενος νὰ τοὺς δώσουν εἴδησιν, ἤγουν ἀπολογίαν, ἐφειδὴ θέλουν νὰ περάσουν, καὶ νὰ τοὺς πλερώσουνε ἐπεσαῦτα ὅσον ἐδουλέψαν· ἀμὲ ἂν οὐδὲν θέλουν νὰ περάσουν, ὁ κύριος ἢ ἡ κυρά τους νὰ μηδὲν τοὺς δώσουν ἀπολογίαν, ἂν οὐδὲν θέλουν, εἰς τὸ τέρμενόν τους· καὶ ἐὰν ὁ σεργέντης, ἢ ἡ τζαμπερλάνα ἐπῆγαν δίχως τὴν εἴδησίν τους ὅλον προτήτερα, ἔνι θίορκοι, καὶ ἔπειτα νὰ χάσουν ὅσον ἐδουλέψαν, τὸ μηνιόν τους· καὶ ἐὰν εὑρεθῇ μὲ ἕτερον κορμὶν εἰς τὴν χώραν, ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη νὰ τρυπήσουν τὴν παλάμην τους μὲ ἕναν σίδερον βραστόν, οὐδὲ κάνού, νὰ ὀμόσῃ νὰ μαντενιάσῃ τὸν κύριόν του, ἢ τὴν κυράν του, καὶ νὰ ποίσῃ τὴν δουλιάν του ὡς τὸ τέλος τοῦ τερμένου τὸν ἐσυνεβάστησαν καιρόν, ὅτι ἐφειδὴ ἐξέβην δίφ. 65. χως τὴν εἴδησίν του, καὶ χῶρις [νὰ τελειώσῃ ὁ καιρὸς τοῦ τερμένου, ὅλον προτήτερα ἀρνᾶται τὸν θεόν του, καὶ ἔπειτα ψεύδεται ὁ ὅρκος του, καὶ ὁ νόμος ὁρίζει.

πδ. Περὶ τοῦ σεργέντη ἢ τῆς τζαμπερλάνας τὴν ἐκράτησεν, καὶ ηὗρεν εὕρημαν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐκεῖνον τὸ εὕρημαν, τοῦ σεργέντη, ἢ τοῦ αὐθέντη ὁποῦ ἔνι.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος κρατῇ ἕναν σεργέντην εἰς τὸ μηνιόν του, ἢ μίαν τζαμπερλάναν, νὰ πολομοῦν τὴν δουλίαν του, καὶ λαχάνῃ ὅτι ὁ σεργέντης ἢ ἡ τζαμπερλάνα εὑρίσκουν εὕρημαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύριος ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τὸ ἥμισον, ὁ δὲ σεργέντης καὶ ἡ τζαμπερλάνα τὸ ἕτερον ἥμισον· ὁ κύριος ὑπάγει ἔξω μὲ τῆς κυρᾶς, ἢ εἰς φουσάτο, καὶ ἂν κάμῃ

τίποτες ὁ κύρης ἢ ἡ κυρία, εντέχεται νὰ ἔχουν καὶ αὐτῶς τὸ ἥμισον μὲ δίκαιον.

πε. Περὶ τοῦ σεργέντη ἢ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ κλέφτει κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη του καὶ φεύγει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράτησεν ἕναν σεργέντην ἢ μίαν τζαμπερλάναν, καὶ ὁ κύριος ἢ ἡ κυρὰ λείπουν ἀποὺ τὸ σπίτιν, καὶ ὁ σεργέντης ἢ ἡ τζαμπερλάνα πέρνουν κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ σπίτιν, ἢ ἀπαὶ τὸν κύρην, ἢ τὴν κυρὰν κρυφά τους, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ κύρης ἢ ἡ κυρὰ εὑρίσκουν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔχασεν ἀπάνω εἰς ἄλλον ἄνθρωπον ἢ εἰς γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύρης ἢ ἡ κυρὰ ἀπαὶ τῶν ποίων σεργέντην ἢ ἡ τζαμπερλάνα ἐποῖκεν ἐκείνην τὴν δουλίαν, εντέχεται νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον, νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, οὐδὲν τὸ ἐπούλησαν, οὐδὲ ἐδῶκαν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τινὸς τὸ εὑρήκασιν, ἀμὲ ἐκλέψαν το, ὥσπερ εἶπεν, μὲ τὸν σεργέντη ἢ μὲ τὴν τζαμπερλάναν του, καὶ οὕτως εντέχεται νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του, καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸν κράξουν κλέπτην, ἂν θέλουν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔχασεν· καὶ ἀνίσως ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔκλεψεν ἠμπορῇ νὰ πιαστῇ, εντέχεται νὰ ἔνη μὲ δίκαιον εἰς [ἐπιτίμησιν εἰς τὸ κορμίν του ἐπεσαῦτον ὅσον φ. 66. χρήζει τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔκλεψεν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

πϛ. Περὶ τοῦ σεργέντη οὗ τῆς τζαμπερλάνας ὁποῦ χάνουν κανέναν πρᾶγμαν τοῦ αὐθέντη.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν δοῦλον λεγόμενον σεργέντην, ἢ μίαν δούλην λεγόμενην τζαμπερλάναν, καὶ ὁ δοῦλος ἢ ἡ δούλη χάνουν κανέναν πρᾶγμαν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἔχουν εἰς τὴν βλέπισίν τους τοῦ κυροῦ ἢ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ εντέχεται νὰ καλλιωτερίσουν τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐχάσαν, ἢ νὰ δώσουν τὴν τιμήν του, καὶ οὕτως εντέχεται.

πζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνει τὸν σεργέντην του ἢ τὴν τζαμπερλάναν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγκριστῇ μὲ τὸ σεργέντην του· ἢ μετὰ τὴν τζαμπερλάναν του καὶ κροῦ του μίαν φουσκιάν, καὶ ὁ σεργέντης καὶ ἡ τζαμπερλάνα ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν, κατὰ τὴν ἀσίζαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ φουσκίαν ὁ κύριός του ἢ ἡ κυρά του οὐδὲν νὰ τοῦ ποίσῃ ἀσίζαν· ἀμὲ ἀνίσως ὁ κύρης ἢ ἡ κυρὰ ἂν τὸ[ν] δέρνουν, ἢ νὰ ποίσουν νὰ τὸν δέρουσιν ἄμετρα τὸν σεργέντην του ἢ τὴν τζαμπερλάναν του, ἢ ἂν τοῦ ἐποῖκεν πληγὴν φανερήν, καὶ νὰ ἐγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, ἡ ἀσίζα καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ ἔχῃ οὗτος καλὸν δίκαιον, ὡς γίον νὰ ἔχῃ εἷς ξένος.

πη. Περὶ τοῦ ῥάφτη ὁποῦ ῥάφτει τὰ ῥοῦχα τοὺς ξένους καὶ φεύγει μὲ ὅλα τὰ ῥοῦχα, οὕτως καὶ ἀποὺ πάντας τοὺς τεχνίτας.

Ἐὰν γένηται ὅτι ἕνας ἄνθρωπος δώσῃ τὰ ῥοῦχά του ἑνοῦ ῥάφτη νὰ τὰ ῥάψῃ καὶ νὰ τὰ ὁδηγήσῃ, ἢ ἂν δώσῃ πανὶν ἑνοῦ ἀνυφαντάρη νὰ τὸ κάμῃ, ἢ ἕτερην χρῆσιν ἑτέρου τεχνίτη διὰ νὰ τὸ ὁδηγήσῃ, καὶ ὁ τεχνίτης φεύγει μὲ ὅλα, καὶ λαχάνῃ μετέπειτα τὸ ἐδικόν του, ἢ τὰ ῥοῦχά του εὑρίσκουνται ἀπάνω ἑτέρου ἀνθρώπου, ἢ εἰς τὸν σπίτην του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ περιλάβῃ τὸ ἐδικόν του μὲ τοιοῦτον, τὸ ἐντέχεται φ. 67. νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος | ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐδάνεισεν, οὐδὲ τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἔδωκέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το, ἀμὲ ἔδωκέν του τὰ ῥοῦχά του, οὗ τὰ πανιά του, οὗ τὸ ἐδικόν του, διὰ νὰ τὸ ὁδηγήσῃ, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ πάρῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν του ὁλόκληρον· ἀληθῶς τοιοῦτον λαλεῖ ἡ ἀσίζα καὶ ὁρίζει ὅτι, ἂν ἔνῃ ὁ τεχνίτης ἐποῖκεν τίποτες δουλίαν εἰς ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, καὶ μέλλει νὰ πλερωθῇ ὁ τεχνίτης τὸ ἐντέχεται τοῦ κούπου του, ὁποῦ ἔχασεν πάντα ὅσα ἔδωκεν εἰς ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν.

πθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνοίκιασεν τὸ σπίτιν του, καὶ πότε ἠμπορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐνοίκιασεν.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος 'νοικιάζει τὸ σπίτιν του ἑνοῦ ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκας ἕως ἕναν καιρὸν ὠνοματισμένον, τὸ δίκαιον ὁρίζει, ἐφειδὴ ὁ 'νοικοκύρης τὸ ἐνοικίασεν ἕως α' τέρμενον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν εὐγάλῃ κανείς, ἕως ὅπου νὰ τελειωθῇ τὸ τέρμενον τὸ ἐσυνεβάσθησαν, οὐδὲ ἐκεῖνος νὰ εὐγῇ ὁποῦ ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν ἕως τὸν καιρὸν τὸν δηλούμενον· καὶ ἀνίσως καὶ θέλῃ ναὐκαιρέσῃ τὸ σπίτιν, νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοῖκιν ἕως τὸ τέρμενον, ἐὰν νὰ ποῖκεν παρὰ μίαν ἡμέραν· ὁμοίως καὶ ὁ νοικοκύρης δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ τὸν εὐγάλῃ.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ.

ϟ. Ὁμοίως εἷς ἄνθρωπος ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν του ἑνοῦ ἀνθρώπου ἢ μίας γυναίκας ἕως α' χρόνον, καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν ἐκεῖνον, καὶ ἔνι κακοποιός, ἢ ἐκατακρίθην, ἢ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπαὶ τὴν χώραν του, ἢ ὠργίστην του ὁ ρήγας, ἢ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπ' ἔξω τῆς χώρας, τοιοῦτον κορμὶν ἔνι θεσπισμένον εἰς τὴν ἀσίζαν νὰ μηδὲν πλερώσῃ παροὺ ὅσον καιρὸν ἐκαθέζετον μέσα εἰς τὸ σπίτιν, καὶ οὐχὶ πλέον.

Ἀληθῶς ἐὰν ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν μου μιᾶς γυναικός, καὶ ἐκείνη εἶνε μαυλίστρια, ἢ κακὴ γυναῖκα, ἢ ἔνι κακὸς ἄνθρωπος καὶ κακῆς τάξης, ἢ κακῆς | ἀκοῆς, καλὰ ἐντέχεται νὰ τὸν εὐ- φ. 68.
γάλω ἀπαὶ τὸ σπίτιν μου πρὶν τὸν καιρὸν τοῦ τερμένου, καὶ νὰ πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἐποῖκεν μέσα εἰς τὸ σπίτιν, διότι οὐδὲν ἔνι δίκαιον τοιοῦτοι λᾶς νὰ ἔνῃ μέσα εἰς καλοὺς λᾶς, παρὰ εἰς τόπον κοινόν, τὸ ἔνι θεσπισμένον νὰ ἀπλικεύουν τοιοῦτοι λᾶς.

ϟα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ σπιτίου, καὶ εἰς τίνα νὰ κρατηθῇ ὁ νοικοκύρης, ἢ ἡ νοικοκυρά.

Καλὰ ἠγνώριζε ὅτι, ἐὰν εἷς ἄνθρωπος 'νοικιάζῃ τὸ σπίτιν του ἑνοῦ ἀνθρώπου, ἢ μιᾶς γυναικός, καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁ-

ποῦ ἐνοικιάσασιν τὸ σπίτιν του οὐδὲν θέλουν νὰ τὸν πλερώσουν τὸ ἐνοῖκιν τοῦ σπιτίου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ 'νοικοκύρης ἠμπορεῖ νὰ βάλλῃ κλειδὶν καὶ νὰ κλειδώσῃ τὸ ἐσπίτιν του ἐπάνω εἰς πᾶν πρᾶγμα τὸ ἔχει ὁ οἶκος, καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ μὲ τὴν εἴδησιν τοῦ βισκούντη καὶ ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἔνι τὰ πράγματα ἐδικά του, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔνῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ πλερωθῇ εἴ τι καὶ ἂν τοῦ χρεωστῇ ἀπαὶ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ σπιτιοῦ του· καὶ ἐὰν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ ξηπλερωθῇ ἀπαὶ τὰ εὑρισκόμενα πράγματα τοῦ οἴκου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ νοικοκύρης ἠμπορεῖ νὰ κρατηθῇ ἐπάνω ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἐνοικίασεν τὸν οἶκόν του, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν πλερώσῃ τὰ πρόλοιπα μὲ δίκαιον.

ϟβ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀγωγιάζει τὸ κτηνόν του, ἤγουν τὸ ἄλογόν του, ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ψοφήσει, τίς ἐντέχεται νὰ τὸ ἱκανώσῃ.

'Εὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάσῃ τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγωγιάσει τὸ ἄλογον, σύρνει το καὶ πέρνει το, ὡς ἐντέχεται, καὶ ψοφᾷ τὸ ἄλογον, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες μὲ τοιοῦτον, νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι, ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐξηστράτησεν, οὐδὲ ἐποῖκέν του κανέναν πρᾶγμαν παρὰ τὸ ποιὸν ἔμελλε νὰ ψοφήσῃ, καὶ μὲ τοιοῦτον
φ.69. νὰ ἔνῃ κίτες· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωγίασεν | τὸ κτηνόν, ἐπαράλλαξεν τὴν στράταν καὶ ἐπῆγεν ἀλλοῦ παρὰ τὸ στοίχημαν, ἢ ἐὰν τὸ παραφόρτωσεν γομάριν παρὰ τὸ πρέπον, τὸ κτηνὸν ἔλαβεν θάνατον, ἢ ἐλαβώθην, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸν καλλιωτερίσῃ τὸν κτηνὸν μὲ δίκαιον ἐκεινοῦ τοῦ ἀφεντός του, ἢ εἰς καρτζά, ἢ ἕτερον κτηνὸν ὡσὰν ἐκεῖνον, μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

ϟγ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάσει τὰ καμήλιά του, καὶ ἐκεῖνος ἀφήνει τα καὶ πολεμοῦν ζημίαν.

'Εὰν εἷς καμηλάρης ἀγωγιάζῃ τὰ καμήλιά του νὰ φέρουν

κρασίν, ἢ 'λάδιν, ἢ ἄλλον πρᾶγμαν τίποτες, καὶ ἐὰν λάχῃ ὅτι πέσουν τὰ καμήλια καὶ ποίσουν ζημίαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ γομάριν τὸ βαστοῦσιν, περὶ τούτου ὁ καμηλάρης οὐδὲν ἐντέχεται τίποτες νὰ καλλιωτερίσῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἐὰν λάχῃ ὅτι τὰ σχοινία τοῦ σαμάτου τοῦ καμηλίου κοποῦν, τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ὁ καμηλάρης νὰ καλλιωτερίσῃ ἐκείνην τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ὁ ἄρχων τοῦ πραγμάτου ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας ὁποῦ μαρτυροῦσιν ὅτι δι' ἀφορμὴν τοῦ καμηλάρη ἔπεσεν τὸ καμῆλι, διὰ τὴν κακήν του βλέπισιν, περὶ τούτου ὁ καμηλάρης νὰ τὸ μαντιάσῃ μὲ δίκαιον τὴν ζημίαν ἢ τσακισμόν.

ϟδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ὁποῦ ἀποστήνεται εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω 'ς τίνος νὰ ἔνῃ ἡ ζημία, ἀπάνω τοῦ ὁποῦ τὸ ἀγώγιασεν, ἢ ἀπάνω τοῦ ὁποῦ τὸ καβαλλίκεψεν εἰς τὴν ὁδόν.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι, ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάσει τὸ κτηνόν του κἄτινος, καὶ τὸ κτηνὸν ἀποστέκεται εἰς τὴν ὁδόν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐφειδὴ ἐποστάθην, νὰ μηδὲν τὸ πάρῃ ἔξω μέβου, ἀμὲ εἰς τὸ πρῶτον χωρίον, ἢ κατοικίαν ἀνδρῶν χριστιανῶν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὸ ἀφήσῃ, καὶ νὰ ἀγωγιάσῃ ἄλλον κτηνὸν ἀπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ ἀποστάθην ἔξω μέρου τοῦ πρώτου χωρίου, ἢ κατοικίας· καὶ ἀλλάχῃ καὶ ψοφήσει τὸ κτηνόν, τὸ δί|καιον ὁρίζει νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ ὁτοσαύτης ὅσον ἔχρηζεν ὅταν τοῦ τὸ ἀγωγίασεν. φ. 70.

ϟε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάζει τὸ κτηνὸν ἑνοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ τὸν ἀρρεστιάσῃ, καὶ ἂν ψοφήσῃ ἐπάνω 'ς τίνος νὰ ἔνῃ ἡ ζημία.

Ἐὰν τύχῃ εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα ἀγωγιάζει ἕνα κτηνὸν ἀποῦ ἀποστέκεται, ἢ πιάνει το κανέναν κακόν, καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ νὰ τὸ ἀγωγιάσουν μαρτζασιάζει το, καὶ τὸ κτηνὸν ψοφᾷ, ἢ λαβόνεται, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμαν-

τιάση μὲ τὸ δίκαιον, διατὶ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ μαρετζάση κανέναν ἑτέρου κτηνὸν διὰ κανέναν λάϐωμαν ὁποῦ νὰ τοῦ γενῇ, παρεκτὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Ϟϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει κτηνόν, καὶ ἀφοῦ τὸ ἀγωγιάση τὸ κτηνὸν πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει το διὰ χρέος τὸ χρωστεῖ, καὶ μοναῦτα ὁ ἀγοραστὴς ἀμαχεύγει το.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάζει τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου ἢ γυναικός, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγωγίασεν πουλεῖ το, ἢ ἀμαχεύγει τὸ, ἢ πέρνουν το διὰ χρέος ὁποῦ χρεωστεῖ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύριος τοῦ κτηνοῦ, ἢ ἡ κυρά του νὰ τὸ πάρῃ ὁποῦ τὸ εὕρῃ εἰς τὸ ρηγάτον μὲ τὴν εἴδησιν τοῦ βισκούντη, ἢ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς γῆς ἐκείνης ὁποῦ νὰ εὕρῃ τὸ κτηνόν του, καὶ νὰ φέρῃ δύο μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν καὶ νὰ ὀμόσουν ὅτι τὸ πῶς τὸ κτηνὸν ἔνι ἐδικόν του, ὁμοίως καὶ ὁ κύριος τοῦ κτηνοῦ καὶ αὐτὸς νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τὸ κτηνόν του οὐδ' ἐπούλησέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το, οὐδὲ ἐχάρισέν το, ἀμὲ οὕτως τὸ ἐγωγίασεν, καὶ τότες νὰ πάρῃ τὸ κτηνόν του ὁλόκληρα, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ϟζ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδουν τὰς οἰκίας τους, ἢ τοὺς ἀγρούς τους, ἢ τοὺς κήπους τους εἰς ἔφητον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δώσει τὸ ἀπλίκιν του, ἢ τὸν ἀγρόν του, ἢ τὸν κῆπόν του εἰς ἔφητον κἄτινος ἀνθρώπου ἀπ' αὐ-
φ.71. λῆς, κατὰ τὴν ἀσίζαν | τῆς χώρας ἐκεῖνος ὁποῦ πλερόνει τὸ ἔφητον ἠμπορεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸ πάκτος πᾶσα ὥραν ὁποῦ νὰ θέλῃ, διότι πλερόνει ὅσον καιρὸν τὸ ἐκράτησεν τὸ πρᾶγμα, ἄνευ ἂν ἔχουν ἕτερον στοίχημαν ἀναμεταξύ, καὶ διότι οὐδὲν πέρνει ἀπαὶ τὸν καρπόν, παρὰ ὅσον ἐντέχεται· ὥσπερ ἂν ἦτον ἀμπελὼν εἰς ἔφητον, ἢ εἷς κῆπος, καὶ ἐκεῖνος παρευτὺς ἔκλεξεν ὅλον τὸν καρπόν, καὶ ἃ θέλῃ νὰ ἀφήσῃ τὸ πάκτος, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ γενῇ τοῦτο, ἀμὲ ἐντέχεται οὕτως νὰ τὸ ἀφήσῃ, καὶ καλεῖς τον

εἰς τὸν κῆπον ἢ εἰς τὸν ἀμπελῶνα ὡς γιὸν τὸ ἐπῆρεν, καὶ εἰς ἐτεσαῦτον καιρὸν ὅσον τὸ ἐκράτησεν, καὶ περίττου βέλτιον, καθὼς ἔνι συνήθειαν καὶ κουστοῦμιν τῶν δενδρῶν τῶν χλωρῶν, ὅτι πρέπει νὰ καλλιωτερίζουνται εἰς πᾶσα καρπόν, χωρὶς ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μεσόν τους· ὅτι καλὰ νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὅλα τὰ στοιχήματα τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μεσόν τους ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀξιαζόμενα, χωρὶς τὰ στοιχήματα μηδὲν ἔνι κατὰ πρόσωπα τοῦ νόμου, οὐδὲ κατὰ πρόσωπα καλῶν κουστουμίων, ὅτι στοιχήματα καταπονοῦν, οὐ νικοῦν τὸν νόμον.

ϟη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λαμβάνει ἕτερον πρᾶγμαν εἰς ἔφητον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφητον, καὶ ποῦ καὶ εἰς τινῶν ἐντέχεται νὰ στραφῇ ὁ κύριος τοῦ πράγματου.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει τὴν οἰκίαν του, ἢ τὸν κῆπόν του εἰς ἔφητον ἕως καιρὸν ποσούμενον, καὶ ἐὰν ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία τοῦ ἐφήτου ζητᾷ τοῦ πακτονάρη, ἢ τῆς πακτοναρίας τὸ πάκτος, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν θέλει νὰ τὸ δώσῃ τὸ ἔφητον, καὶ λέγει ὅτι ἐπλέρωσέν τον, ἐν τούτῳ ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ ἡ αὐλή, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ λέγει ὅτι ἐπλέρωσεν τὸν κύριον τοῦ πραγμάτου πρέπει νὰ ἔχῃ β΄ μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν ὡς δέχεται, ὅτι εἶδάν τον | νὰ πλερώσῃ τὴν τοιαύτην ἡμέραν· καὶ φ.72.
ἂν οὐδὲν ἔχῃ τοὺς β΄ μάρτυρας, ὁ κύριος ἢ ἡ κυρὰ τοῦ ἐφήτου ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἐπλερώθη, καὶ μὲ τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἔφητον μὲ δίκαιον.

ϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πακτόνει ἑνοῦ ἀνθρώπου τὸ πρᾶγμάν του, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ, καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου πέρνει του τὸ ἀμάχιν του, καὶ ἐπάνω ἐκείνου τοῦ ἀμαχίου του γίνεται τίποτες ἔξοδος, τίς μέλλει νὰ τὸν πλερώσῃ τὸν ὄξοδον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα δίδει τὴν οἰκίαν της, ἢ τὸν κῆπόν της εἰς ἔφητον τόσα τὸν χρόνον, ἢ τὸν μῆναν τόσα, καθὼς ἐσυνεβάσθησαν μὲ ἕναν ἄνθρωπον, καὶ ὅταν ἔρτῃ ὁ καιρός, καθὼς ἐσυνεβάσθησαν, ζητᾷ ὁ κύριος τοῦ πραγ-

μάτου τὸ ἔφητόν του ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸ κρατεῖ τὸ πρᾶγμάν του, ἤγουν τὸ ἔφητον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει θέλημα νὰ τὸν πλερώσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ νομευτῇ τὸ δικόν του τοῦ κήπου του, ἢ τοῦ ἀμπελιοῦ του, ἢ τῆς οἰκίας του ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ· καὶ ἐὰν λάχῃ ὁ κύριος τοῦ πραγμάτου ἐπὶ τὸ ἀμάχεμαν, ἢ ἐπὶ τὴν νόμευσιν, ἢ ἐποίησεν τίποτες κανέναν ἔξοδον διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπόρεσεν νὰ ἔχῃ ἀπομονήν, ὥςπερ ἂν ἐσκέπασεν τὸν ὄχον ὅτι ἐπότιζέν τον ὅλον, διὰ τὸ ἦτον ἀποσκέπαστον καὶ οὐδὲν ἠμπόρε νὰ σταθῇ, νὰ μηδὲν γένηται, ἢ ὥςπερ νὰ καμωθῇ τὸ περιβόλιν, ἐποντίζετο, ἐὰν εἶχεν μείνει ἀκάμωτον ἀπαὶ τὸν καιρόν του, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐὰν θελήσῃ νὰ λάβῃ τὴν οἰκίαν του, ἢ τὸν κῆπόν του, καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφητον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλους τοὺς ἐξόδους τὰς ἐποῖκεν ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου· ἀμὲ ἐὰν ἐποῖκεν ὁ κύριος τοῦ ἐφήτου α' χρόνον καὶ μιὰν ἡμέραν ὁποῦ οὐδὲν ἐπῆρεν τὸ ἔφητόν του,
φ.73. ἢ τὸν 'νοίκην του ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐκράτεν, τὸ | δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐχάσεν τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔπερνεν ἐκεῖνον τὸ ἔφητον μὲ δίκαιον, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλα στοιχήματα μέσα τους μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ οὕτως ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν του, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρ. Ἐλατίνικα νόμιμαν.

Ἐφειδὴ ἠκούσατε περὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, δίκαιον ἔνι νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν παραδόσεων, ἤγουν τὸ λέγεται χουμαντίζα λατίνικα κατὰ τὸν νόμον.

ρα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου παρακαταθήκην, ἤγουν κουμάντα.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος παραδίδει τοῦ χανιέρη ἕναν ζωνάριν, ἢ ἕναν σεντοῦκιν κλειδωμένον· ὁ Ρένατ λέγει ὅτι εἶχεν μέσα εἰς τὸ σεντοῦκιν μάρκα ρ', καὶ ὁ χανιέρης ἔβαλεν τὸ ζωνάριν εἰς τὸ σεντοῦκίν του· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ρενὰτ ἔρχεται

καὶ ζητᾷ του τὸ λουρίν του τοῦ χανιέρη, καὶ ἐκεῖνος στρέφει τοῦτο, καὶ ὁ Ρενὰτ θεωρεῖ τὸ λουρίν του, ἤγουν τὸ σεντοῦκίν του, τὸ κλειδὶν τσακισμένον, καὶ ἀπαὶ τὰ πέρπυρα ρ' οὐδὲν εὑρίσκει εἰ μὴ πέρπυρα ν'· καὶ ὁ Ρενὰτ δείχνει τὸ σεντοῦκίν του τοῦ χανιέρη, τὸ πῶς τὸ κλειδὶν τοῦ σεντουκίου ἔνι τσακισμένον, καὶ ἀπαὶ τὰ μάρκα ρ', οὐδὲν εὑρίσκουνται εἰ μὴ πέρπυρα ν'· καὶ ὁ χανιέρης ἀπολογᾶται, καλὲ φίλε, ἐγὼ οὐδὲν εἶδα, οὐδὲ γινώσκω τίποτες ἀπαὶ τὸ σεντοῦκίν σου, οὐδὲ ἀνεώχθην, ὅτι οὕτως καθὼς μοῦ τὸ ἔδωκες, ἔβαλά το εἰς τὸ σπίτιν μου. Καὶ ὁ Ρενάτ, ἐπαράδωκά σου τὸ σεντοῦκίν μου κλειδωμένον, καὶ ηὗρά το ἀνοιχτό, καὶ ἀπαὶ τὰ καρτζὰ τὰ εἶχεν πέρπυρα ρ', εὑρίσκουνται τὰ μάρκα, ν', ἤγουν τὰ ἥμισα, καὶ ἐν τούτῳ θέλω νὰ μοῦ στρέψῃς τὰ καρτζὰ τὰ ἔνι παρακάτω, ἐὰν ἔνῃ δίκαιον· καὶ νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ καὶ οἱ κριτάδες, ἐὰν ἐντέχεται ἀπάνω εἰς τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν· ὅτι ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ Ρενὰτ ἔχει β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν ὅτι εἶδάν τον νὰ τοῦ δώσῃ τὸ | σεντοῦκίν του, ἢ νὰ ποῦσιν ὅτι ἤκουσάν του νὰ πῇ φ. 74.
ὅτι εἶχεν εἰς τὸ σεντοῦκιν πέρπυρα ρ', καὶ ὀλίγως ἀντιλογίαν τὴν ἐποῖκεν ὁ χανιέρης, ἀπ' αὐτὰ τὰ πέρπυρα ἔνι κρατούμενος νὰ ἱκανώσῃ τὰ ληψὰ τῶν αὐτῶν περπύρων, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ τοὺς μάρτυρας, καὶ ὁ χανιέρης ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ σεντοῦκιν οὐδὲν τὸ ἄνοιξεν, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ ἔλαβεν, οὐδὲ ἠξεύρει τὸ εἶχεν μέσα, οὐδὲ ἕτερος διὰ ἀντ' αὐτοῦ, ἀμὲ οὕτως ὡσὰν τὸ ἔδωκεν, οὕτως τοῦ τὸ ἔστρεψεν, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ ἔνῃ κίτες μὲ δίκαιον.

ρβ. Περὶ τοῦ πράγματος τὸ παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἤγουν ἑτέρου, καὶ ἐκείνη ἡ παρακαταθήκη χάνεται.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα, παραδίδει τὸ δικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐπῆρα, τὸ πρᾶγμαν εἰς παρακαταθήκην χάνει ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς καμμίαν ὁπλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ καλλιωτερίσῃ

ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τοῦ τὸ ἔδωκεν εἰς φύλαξιν· ἀμὲ ἂν τοῦ ἐποῖκεν στοίχημαν ὅταν ἔλαβεν τὸ πρᾶγμαν εἰς φύλαξιν, ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν κλέψουν τού το, ἢ ἀνίσως ὅτι ὁ οἶκός του νὰ γίνετον περίκαυστος, ἢ νὰ ἔπεσεν ὁ οἶκος καὶ ἐχάθην, νὰ ἔνῃ κίτες· δίκαιον ἔνι ὅτι ἂν χαθῇ μὲ καμμίαν ὁπλὴν ἀπαὶ τὰς ἄνωθεν ὑποθέσεις, νὰ ἔνῃ κίτες μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὰ ἄνωθεν στοιχήματα.

ργ. Περὶ τῶν παρακαταθηκῶν τὰ παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου.

Ἐὰν τύχῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸ κανοῦτιν, ἤγουν εἰς τὸ σταλίο, καὶ λαλεῖ τοῦ χανουτάρη, ἀπαὶ τὰ πέρπυρα κ' τὰ σοῦ ἐπαράδωκα, ὅταν ἐπήγαινα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἢ εἰς θάλασσαν· καὶ ὁ χανουτάρης ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός! ὅτι ἐσοῦ οὐδὲν μοῦ ἐπαρέδωκες τίποτες· καὶ τοῦτον τὸ ἀγκάλεμαν ἔρτῃ εἰς τὴν αὐλήν, οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν
φ. 75. ἐπάνω εἰς ἐτοῦτον, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὁ|ποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ μαρτυρήσουν ἀπάνω εἰς τὴν ψυχήν τους μὲ ὅρκον, ὅτι εἶδάν τον νὰ παραδώσῃ ἐκεῖνα τὰ κ' πέρπυρα, χωρὶς νὰ τὰ ἀξανακπάρῃ πλεῖον, ἐντέχεται νὰ τὰ δώσῃ τὰ κ' πέρπυρα ὁ χανουτάρης· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα, οὐδὲν ἔχει τοὺς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ χανουτάρης νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος τοῦτα τὰ πέρπυρα οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν, ἀλλ' οὐδὲν τοῦ ἐπαρέδωκεν, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια τὰ ὤμοσεν· καὶ οὕτως ἔσται ἀπόφλητος, ἤγουν κίτες μὲ δίκαιον. Ἐν τούτοις καλὰ σκόπιζε τὸ τίνος παραδιδοῖς τὸ ἐδικόν σου, νὰ ἔνῃ τοιοῦτον κορμὶν διὰ νὰ μηδὲν χάσῃς τὸ ἐδικόν σου.

ρδ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὁποῦ παραδίδουν τοῦ χανουτάρη πρᾶγμαν καὶ οἱ δύο ἅμα, καὶ πῶς ἐντέχεται, ἢ πότε ἔνι καιρὸς ὁ χανουτάρης νὰ ἱκανώσῃ τὸ αὐτῶν πρᾶγμαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι β' ἄνδρες ὁμοῦ παραδίδουσιν τοῦ στιληέρη, ἤγουν τοῦ χανουτάρη, πέρπυρα ρ', καὶ πηγαίνοντά τους, καὶ μὲ

ὀλίγον ἐστράφη ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύο καὶ ἐζήτησεν τοῦ χανιέρη τὰ πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ χανιέρης οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ[ν] σφίξουν νὰ δώσῃ τὴν ρικουμαντίζαν, διότι ὅταν τὴν ἐδώκασιν ἦταν οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ πάλιν οἱ δύο ὁμοῦ νὰ τὴν παραλάβουσιν· καὶ ἀνίσως ἐποίκασιν συνέβασιν, ὅτι ἐὰν ἔρτῃ εἷς τῶν δύο νὰ τὴν δώσῃ τὴ ρικουμαντίζαν ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ μάρτυρας, ἐντέχεται ὁ πρῶτος ὁποῦ νὰ τὰ ζητήσῃ, κατὰ τὴν συνέβασιν, νὰ τὰ λάβῃ τὰ ρ' πέρπυρα, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον νὰ τὰ δώσῃ· καὶ ἂν ἴσως καὶ αὐτὰ τὰ στοιχήματα οὐδὲν ἔχουν, καὶ ἂν ἔδωκεν τὰ αὐτὰ πέρπυρα τοῦ ἑνοῦ δίχως τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ ἄλλος νὰ ἦλθεν καὶ νὰ τὰ ἐξαναζήτησεν τὰ πέρπυρα, δίκαιον ἔνι ὅτι ὁ στελιέρης νὰ τὰ δώσῃ τὸ παρακάτω τὰ ἥμισα, ἤγουν τὰ πέρπυρα ν', διὰ τὸ ἔδωκεν τοῦ ἄνωθεν ὅταν ἐζήτησεν ἄνευ τοῦ δευτέρου.

ρε. Περὶ τῶν συντροφιῶν τὰς πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον | τους διὰ νὰ δέσουν εἰς κανέναν ταξεῖδιν ἕνα λησμάριν. φ. 76.

Καὶ τὸ αὐτὸ λατίνικον νόμιμον.

ρϛ. Καὶ πάλιν περὶ τῶν συντροφιῶν τὸ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσα τους.

Πᾶς ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ συντροφίαν ὁμοῦ, ὥσπερ πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν θέλουσιν, ὁ μὲν εἷς βάλλει εἰς τὴν συντροφίαν πέρπυρα ρ', καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δύο οὐδὲν βάλλουν εἰ μὴ πέρπυρα ν'· καὶ πρέπει νὰ ἀξιάζῃ κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ ἐσάστησαν, καὶ τὸ κέρδος νὰ μοιράσουν· ἀκόμη εἰς ἕτεραν ὁπλὴν ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσουν, ὅτι ὁ εἷς τῆς συντροφίας ἠμπορεῖ νὰ βάλλῃ εἰς τὴν συντροφίαν πέρπυρα ν', καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος βάνει τὸ κορμίν του καὶ τὴν ἐργασίαν του, ἀντὶς χαρτζά, καὶ ἀξιάζει τούτη ἡ συντροφία· ἂν θέλουν οἱ ἄνθρωποι, τουτέστιν ἐὰν ποίσουν στοιχήματα μέσον τους, ὅτι ὁ εἷς ἀπαὶ τοὺς συντρόφους νὰ ἔχῃ μερτικὸν ἀπαὶ τὸ διάφορος, καὶ ἀπαὶ τὴν ζημίαν νὰ μηδὲν πλερώσῃ τίποτες, ἢ ὁ εἷς τοὺς

συντρόφους νὰ ἔχῃ δʹ μερτικὰ ἀπαὶ τὸ διάφορος, καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ ἔχῃ τὸ πέμπτον μερτικόν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζουν τὰ αὐτὰ στοιχήματα, καὶ πάντα ὅλα τὰ οὐδὲν ἔνι κατὰ πρόσωπα τῶν καλῶν κουστουμίων, ἢ τῶν καλῶν συνηθειῶν, ὡς ἐλαλήθην ἄνωθεν εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα, καὶ ἡ συντροφία ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ ἵνα ἀπαντήσῃ μέσον τοὺς συντρόφους, ἂν θέλουσιν, ἕως δέκα χρόνους, ἢ ἕως εʹ χρόνους, ἢ ἕως ἕναν χρόνον, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωριστοῦν ἡ συντροφία ἕως ὁποῦ νὰ τελειωθῇ τὸ τέρμενον καὶ ὁ καιρὸς τὸν ἐκάμασιν. Καὶ ἐὰν τύχῃ ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους θελήσῃ νὰ χωριστῇ ἀπαὶ τὴν συντροφίαν, οὗ δίχως τὸ θέλημαν τοὺς ἄλλους, ἢ χωρὶς νὰ τοῦ ποίσουν οἱ ἄλλοι συντροφίαν κακήν, ἢ κανέναν κακόν, καὶ πρὶν τὸ τέρμενον τὸ ἐποίκασιν μεσόν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ ἕως τὸ τέρμενον· εἰ δὲ εὐγῇ, καὶ φ. 77 γυρίσῃ καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν συντροφίαν | διὰ τὸν χωρισμόν του, ἐντεχάμενον ἔνι νὰ ἀμαντιάσῃ ἐκείνην τὴν ζημίαν τοὺς ἄλλους συντρόφους τὴν ἐλάβασιν διὰ τὸν αὐτῶν χωρισμόν· καὶ ἐὰν λάχῃ ὅτι ὁ εἷς τῆς συντροφίας πάρῃ ἀπαὶ τὸ λογάριν ἀπαὶ τὸ ἀλασμάριν, ὥσπερ δανεικὸν διὰ τὴν χρῆσίν του, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπ᾽ ἀλλοῦ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ στρέψῃ τοὺς ἄλλους συντρόφους ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸ λογάριν τὸ ἐπῆρεν ἐτοσαῦτον, ὅσον νὰ στρέψουν τὰ ἄλλα πέρπυρα τῆς συντροφίας· καὶ καλά ἐστιν δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ πᾶσα ὥρα ὁποῦ νὰ θελήσουν πάντες οἱ σύντροφοι, ἢ ἂν ἦρτεν τὸ τελείωμαν τοῦ καιροῦ, ἤγουν τὸ τέρμενον, ἢ ὅταν ὁ εἷς σύντροφος ἔνῃ δύσκολος, κακὸς ἄνθρωπος, ἢ ποιᾷ ζημία τῆς συντροφιᾶς ἀποὺ κανέναν πρᾶγμαν, ἢ ἂν ἔνῃ ἄνθρωπος κακῆς ἀκοῆς· καὶ διὰ πάντας τὰς ἄνωθεν αἰτίας ἠμποροῦν οἱ σύντροφοι νὰ ποίσουν συντροφίας οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ τὰς καταλύσουν μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρζ. Περὶ τοῦ συντρόφου ὁποῦ πολομᾷ ζημίαν τῆς συντροφίας.

Ἐὰν λάχῃ ὅτι β', ἢ γ' ἄνθρωποι συντροφεύγουν ἐν τῷ ἅμα, ὡς ἔνι κουστοῦμιν, καὶ πραγματεύγουνται, καὶ γίνεται ὅτι πολομοῦν ὅρκον ἐν τῷ ἅμα εἰς τὰ ἅγια, εἰς τὴν ἔσμιξιν ὁποῦ νὰ πορευτοῦν μὲ καλὴν ὁδὸν καὶ μὲ καλὴν πίστιν εἰς τὴν συντροφίαν, καὶ λαχάνῃ μετὰ ταῦτα ὅτι ἔχουν μεσόν τους καμμίαν ἀδυσκεψίαν, ὥςπερ ἀπιστίαν καὶ ἑνοῦ πράγματος τῆς συντροφίας, καὶ ἐκεῖνος ὁ σύντροφος ζητᾷ τους ὅρκον ἀπαὶ τοῦτον τὸ ἀπιστεῖ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένοι νὰ τοῦ ποίσουν ὅρκον παρὰ τὸν πρῶτον, ἂν οὐδὲν θέλῃ· ἀμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι οἱ συντρόφοι του ἠμπορεῖ νὰ τὸν εὕρῃ τὸν σύντροφόν του μὲ β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν καθὼς ἐντέχεται τὰ λαληθέντα εἰς ἀλήθειαν, ὅτι ἐποῖκεν ζημίαν, ἔνι κρατημένος πρωτήτερα νὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν ταύτην, καὶ ἐτεσκύτην περίττου ὅσον ὁ [φ.78.] ἄλλος σύντροφος ἐπαρακατέβην, ἢ ἐζημιώθην διὰ τὴν αὐτὴν ζημίαν τὴν ἐποῖκεν· καὶ ἐὰν οὐδὲν ἔχῃ μάρτυρας, ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ εἰπῇ, μὰ τὸν ὅρκον τὸν ἐποίκαμεν, οὐδὲν ἐποῖκεν τοῦτον ὁποῦ τοῦ καταμπλέκουν, τουτέστιν ὁποῦ τοῦ ἀπιστεῖ, καὶ μὲ τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀγαπημένοι· ἐὰν οὐδὲν εἶχαν ὅρκον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συντροφίας ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, δίκαιον ἦτον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπιστεῖ ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ· καὶ ἐὰν ἐζηνιάστην ἐκεῖνος ὁ σύντροφος μὲ β' μάρτυρας ὅτι ἐποῖκεν τὴν ζημίαν τῆς συντροφίας, νὰ μαντιάσῃ τὴν ζημίαν τοὺς ἑτέρους συντρόφους, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τότε πρέπει νὰ δώσῃ καὶ ζημίαν τοῦ ρηγός, ὡς γιὸν πρέπει νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος ὁποῦ ἐψεύτην τὸν ὅρκον του, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπόκρισιν εἰς αὐλήν, εἰς ὁπλὴν νὰ μηδὲν πιστευτῇ πλεῖον εἰς μάρτυραν κἀνοῦ πράγματος τὸ νὰ ποίσουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ Ἱεροσολύμου.

ρη. Περὶ τῶν στοιχημάτων τὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους, καὶ ποῖον στοίχημαν ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ, καὶ ποῖον οὐδὲν ἐντέχεται ν' ἀξιάζῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐστοιχημάτισεν μετά μου νὰ ποίση τὸν ὅρκον μου, ἢ νὰ 'σάση τὸ ρουχό μου, ἤ τι ἄλλον τίποτε πρᾶγμαν νὰ ποίση, καὶ ἡ ἄλλη μερία ἀπολογᾶται, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός! τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐὰν ἔνη ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἔχει β' μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν, ὅτι ἔνι ἀλήθειαν, καὶ ἐκρατήθη νὰ ποίση τὴν δουλίαν του, ὡς λέγει, ἐντέχεται νὰ ποίση τὴν δουλίαν του, ὡς λέγει· καὶ ἐὰν ρὺχ ἔχη μάρτυρας ὅτι ἐκρατήθην, ὁ ἀγκαλεμένος νὰ ὀμόση εἰς τὰ ἅγια ὅτι τὸ λέγει δὲν ἐκρατήθηκεν νὰ τὸ ποίση, καὶ ἔνι κίτες μὲ δίκαιον· καὶ ὅτις κορδιάζει ἢ στοιχηματίζει διὰ καμμίαν δουλίαν ὅ, τι νἄνε, πρέπει νὰ ἦνε φανερή, νὰ ἀγνωρίζεται, διὰ νὰ
φ. 79. ἔχη καθαροσύνην εἰς | τὴν κρίσιν, νὰ μηδὲν ἀδικηθῇ.

ρθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ στοιχηματίζουν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήση κἄτιναν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πολεμᾷ στοίχημαν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον ὅτι νὰ σκοτώση τὸν ἐχθρόν του, ἢ τὸν γείτονάν του, ἢ κατακόψη τὸν ἀμπελόναν του, ἢ τὸ περιβόλιν του, ἢ τὰ δενδρά του, ἢ νὰ ποίση ἕτερον κακὸν ἢ ζημίαν, ἠγνώριζε καλὰ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ ποίση ἐκεῖνον τὸ στοίχημαν, ἂν οὐδὲν θελήση· ὁμοίως ἐὰν ἐπῆρεν καρτζὰ τίποτες διὰ νὰ τὸ ποίση, οὐδὲν νὰ στρέψη ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἔδωκεν διὰ τούτην τὴν δουλίαν, ἐὰν οὐ θέλει, διότι ἔδωκέν τού τα νὰ κακοποιήση· ὁμοίως ἐὰν ἐτελείωσεν ἐκείνην τὴν δουλίαν, ἤγουν τὸ κάμωμαν, καὶ οὐδὲν ἐπλερώθην ἀκομὶ καὶ χρεωστεῖ τού τα, ἐντέχεται νὰ τὸν πλερώση, ἀφοῦ ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ ἁμάρτημαν· ἀμὲ ἐὰν οὐδὲν ἠθέλησε νὰ τὸν πλερώση, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώση, ἐὰν οὐ μὴ θελήση.

ρι. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ στοιχηματίζουν κακοποιῆσαι καὶ πολεμοῦν το, τῆντα ἐντέχεται νὰ γίνεται ἐξ αὐτόν τους.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κορδιάζη στοίχημαν μὲ ἕναν

ἄνθρωπον ὅτι νὰ σκοτώσῃ ἕτερον ἄνθρωπον, ἢ μίαν γυναῖκαν, διὰ ἀγάπην, ἢ διὰ δόσια, ἢ διὰ ἄλλον τίποτες, ἢ τίποτες ἄλλον κακὸν κακῆς πράξης, καὶ ποιεῖ τὴν κακὴν πρᾶξιν διὰ τὸ συνεβάστηκεν καὶ ἐστοιχημάτισεν καὶ ἔλαβεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιάσαν τον εἰς ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ἢ ἔνι κρατημένοι μάρτυρες, ἤγουν ἀτενησμένον ὁποῦ τὸν εἶδαν νὰ τὸ ποίσῃ, ἢ ἂν τὸ ἐμολόγησεν ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς μὲ τὸ θέλημάν του, ἢ διατὶ τὸν ἐπότισεν, ἢ ἐκρεμάσαν τον καὶ ἐσύραν τον, ἢ ἂν τοῦ ἐποῖκαν ἄλλον κριτήριον, ὡς ἔνι πρεπάμενον νὰ τοῦ ποιήσουν, καὶ νὰ ὡμολόγησεν ὅλην ἐκείνην τὴν κακουργίαν τὴν ἐποίησεν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ὥρισεν ἐκεῖνον | φ.80. τὸ ἐποῖκεν νὰ τὸ ποίσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐὰν ἐποῖκεν φόνον, ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσουν ἐκεῖνον ὁποῦ ἐποῖκεν τὸν φόνον καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐνέργησεν νὰ τὸ ποιήσῃ καὶ τοὺς δύο, καὶ τὸ ἐδικόν τους ὁποῦ ἔχουν νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντος τῆς χώρας· καὶ ἂν οὐδὲν ἐγίνετον ὁ φόνος, νὰ τοὺς παιδεύσουν ὡσὰν πρέπει κατὰ τὸ κακὸν ὁποῦ ἐποῖκαν οἱ δύο ἀνταμῶς νὰ λάβουν καὶ τὴν τιμωρίαν, διὰ τὸ ἐπεσκύτην ἀνομίαν εἶχεν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν νὰ τὸ ποίσουν, ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐποῖκεν.

ρια. Περὶ τοῦ φανερωμένου ὅρκου, τῆντα πρέπει νὰ γίνεται πρὶν ἔρτῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλέσῃ ἕτερον ἄνθρωπον ἀπὸ συνέβασμαν καὶ κορδίασμαν τὸ ἐποίκασιν ὁμοῦ, καὶ ὁ εἷς μετανοήσει, καὶ ἔχῃ ὁ ἕτερος νὰ τὸν παραστήσῃ μὲ β' μάρτυρας ὡς ἐνδέχεται, μὲ δίκαιον ἔνι κρατημένος νὰ γενῇ, καθὼς εἴρηκαν οἱ μάρτυρες· καὶ ὁ ἀγκαλῶν οὐκ ἔχει νὰ τὸ παραστήσῃ μὲ β' μάρτυρας, ὁ ἀγκαλεμένος πρέπει νὰ ἀποφύγῃ τοῦ στοιχήματος μετὰ ὅρκου· ἀμὲ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ κανέναν πρᾶγμαν φανέρωσις εἰς τὸν ὅρκον πρὶν ὀμόσῃ, ὥσπερ νὰ ἦτον τοιούτη τάξις· ἂν μοῦ ἐπούλησες α' ἐδικόν σου ὑποζύγιον, καὶ εἶπές μου ὅτι ἦτον καλὸν καὶ γερόν, καὶ ἐστοιχημάτισες ὅτι οὐδὲν ἔχει κα-

κόν, οὗ κανέναν λάβωμαν, καὶ εὑρεθῇ λαβωμένον, στρέψε μου τὰ ὀνομίσματά μου· καὶ κεῖνος ἀποκρίνεται, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός! ὅτι τοιούτως εἴχαμεν στοίχημαν τοιοῦτον· καὶ ἕτερα ὅμοια ἀγκαλέματα τοιαῦτα, ἐντέχεται καλὰ νὰ ἔχουν οἱ μάρτυρες ὅρκον διὰ τὸ καλὰ ἔνι φανερόν.

ριβ. Ἐφειδὴ ὅτι ἠκούσετε τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, δίκαιόν ἐστι νὰ ἀγνωρίζετε διὰ ποίαν ἀφορμὴν δίδει ἡ αὐλὴ ἡμέραν τοὺς ἀγκαλεμένους. Ἔνι λατίνικον, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς Βασιλικούς.

ριγ. Νὰ ἠγνωρίζῃς καλὰ ὅτι τὰς ἡμέρας τὰς διδοῖ ἡ αὐλὴ τοὺς ἀγκαλεμένους ἔνι μὲ δίκαιον καὶ μὲ ἐλεημοσύνην, καὶ διὰ
ϙ.81. νὰ ἔχουν οἱ ἀγκα|λεμένοι μέσα τους ἡμέραν τὴν βουλήν τους, ἢ νὰ κορδιάσουν νὰ συμπάψουν εἰς τὸ ἀγκάλεμάν τους, ἢ νὰ ἔνῃ ἕτοιμοι νὰ ἀπολογηθοῦν εἰς τὸ τοὺς ἀγκαλοῦνται, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ταχτὴν νὰ εὑρεθοῦν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθουσιν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὡρισμένην οἱ ἀγκαλεμένοι νὰ ἀγνωρίζουνται ὅτι χάνουν τὸ δίκαιόν τους, ἐὰν οὐκ ἔχουν αἰτίαν, καὶ νὰ σκουζηαστοῦσιν διὰ τοιούτην αἰτίαν καὶ ὑπόθεσιν νὰ ἔλθουν.

ριδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ ξημερωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ταχτὴν ἡμέραν, καὶ τί μέλλειν 'ζιωθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλά, ὅτι κανέναν ξημέρωμαν τὸ νὰ ποίσουν τῶν δύων ἀνθρώπων οὐδὲν ὠφελεῖ, οὐδὲ ἀξιάζει τίποτε; ἂν οὐδὲν γίνεται ἔμπροστεν τοῦ ἑνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τουτέστιν ὁποῦ ἀγκαλεῖ καὶ τοῦ ἀγκαλεμένου· ἐὰν ὁ βισκούντης ἐξημερώσῃ δύο ἀνθρώπους μὲ τοιοῦτον, νὰ μηδὲν ἦτον ὁ εἷς ἔμπροστεν τοῦ ἑτέρου, καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ἐκείνων ὁποῦ ἐξημερώθησαν οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ μηδὲν χάσῃ εἰ μὴ ζ' ἥμισον σόρδια καὶ μόνον· ἀμὲ ἐὰν ἡ αὐλὴ ἐξημερώσουν τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα ἔμπροστεν τοῦ ἑνοῦ

καὶ τοῦ ἄλλου, καὶ οὐδὲν ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τους, ὁ εἷς οὐδὲν χάνει τίποτες κατὰ τοῦ ἄλλου, χωρὶς παρὰ νὰ πλερώσῃ ὁ κάθε εἷς ζ' ἥμισον σόρδια, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀζίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐὰν ἔνῃ καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χώραν πουργέζηδες ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγκαλοῦσαν, καὶ ἔνι καὶ οἱ δύο ξημερωμένοι, ἐκεῖνος ὁ πουργέζης οὔποῦ οὐδὲν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν νὰ σηκωθῇ ἡ αὐλή, θέλει χάσει τὴν ἡμέραν του μὲ τὸ δίκαιον.

ριε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ οὐκ ἔστιν ἀπαὶ τὴν χώραν, καὶ ἐδῶκάν του ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ἀποὺ τὴν χώραν ἀγκαλεῖ κατά τινος καὶ ἔνι ᾽ξημερωμένος εἰς ἡμέραν τακτήν, καὶ οὐδὲν | ἔρτῃ εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν δόσῃ ὁ ἥ- φ.82. λιος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὴν ἡμέραν του διὰ τὸ οὐκ ἦν τῆς πόλεως, καὶ νὰ μηδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, πρὶν νὰ χωριστοῦν οἱ ἄρχοντες τῆς αὐλῆς, ἤθελεν χάσειν τὸ δίκαιόν του χωρὶς νὰ εἶχεν εὔλογον αἰτίαν, διὰ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔρτῃ, ὅτε ἂν εἶχεν εὔλογον αἰτίαν διὰ τὸ οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει ὅτι διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὸ δίκαιόν του, ἀμὲ ἐντέχεται νὰ εἰσακουστῇ καλὰ ὥςπερ νὰ εἶχεν ἔλθειν εἰς τὴν ἡμέραν του.

ρις. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ ἐποῖκεν ὁ σεργέντης διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐσυνέστειλεν τὴν ἡμέραν του οὐδὲν ἠμπόρε νὰ ἔλθῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ᾽ξημερωμένος ἡμέραν τακτήν, καὶ γίνεται ὅτι ἐνέβην εἰς τὴν ὁδὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ηὗρεν τὸν χείμαρον πολλὰ μέγαν ὁποῖος ἦτον ἀναμεταξὺ ἐκείνου καὶ τῆς χώρας ὁποῦ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ,

καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸν περάσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ φωνάζῃ ἐκείνως ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν πέραν μερίαν τοῦ χειμάρου, ἄρχοντες, σύρνω σας μάρτυρας τὸ πῶς οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ περάσω· καὶ μετὰ ταῦτα ἐὰν ἠμπορῇ νὰ δείξῃ β' μάρτυρας, πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ διαβῇ τὸν χείμαρον, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσεν τὸ δίκαιόν του, διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν· ἀμὲ ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὸ γληγορότερον τὸ νὰ ἠμπορέσῃ καὶ νὰ δείξῃ τὸ κώλυμαν τὸ ἐδιάβασεν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες· καὶ τοιοῦτον κρίσιμον ἔνι, ἐὰν τὸν ἐπίασεν ὀδύνη ἢ ἀσθένεια εἰς τὴν ὁδόν, ἢ ἐπιάσαν τον ἀλλόφυλοι, ἢ Σαρακηνοί, ἢ κουρσάριδες, ἢ ἦρτέν του κίνδυνος δυνατὸς καὶ ἐμποδίστην, καὶ νὰ τὸ ποίσῃ τῆς αὐλῆς νόσι διὰ τὸ κώλυ-
φ. 83. μάν του, καὶ πάλιν νὰ ἔρτῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς | τὴν ἡμέραν του διὰ κανέναν πρᾶγμαν, ἐντέχεται νὰ ἀναστρέψῃ τὴν ἡμέραν του, καὶ ἐντέχεται νὰ ποίσῃ νόσιν τῆς αὐλῆς τὸ κώλυμάν του μίαν ἡμέραν προτέρου παρὰ τὴν ἡμέραν του ὁποῦ ἔνι ξημερωμένος, καὶ ἐντέχεται νὰ 'πῇ ὁ μαντατοφόρος τοῦ ἐμπαλῆ, κύριε, ὁ κύρης μου χαιρετᾷ σε, καὶ ἀναπέμπει τὴν ἡμέραν του ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι ἀσθενής, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἀπαὶ τοῦτο εἶμαι ἕτοιμος νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀγνωρίζει ἡ αὐλὴ νὰ ποίσῃ, ὅτι ὁ κύρης μου ἔνι τοιοῦτος ὡς γιὸν σᾶς λαλῶ· ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ ὅτι, ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἀντίδικός του, ἂν θελήσῃ νὰ πάρῃ τὸν ὅρκον τοῦ σεργέντη, ὅτι ὁ κύρης του ἔνι τοιοῦτος ὡς γιὸν λαλεῖ, ὁ σεργέντης του ἐντέχεται νὰ τὸν ποιήσῃ, καὶ ἂν τὸ πολεμᾷ καλά, ἠγνωρίζεις ὅτι, ὅταν ὁ κύριός του ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲν νὰ ποίσῃ κανέναν ὅρκον, οὐδὲ τῆς αὐλῆς, οὐδὲ τοῦ καταδικοῦ του, ἐφειδὴ ὁ μαντατοφόρος του ὤμοσεν διὰ λόγου του, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον· ἐὰν δὲ ὁ μαντατοφόρος οὐδὲν ὤμοσεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ

εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἦτον τοιοῦτος ὅτι οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν ἡμέραν του· ἀμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι ἂν οὐκ εἶχε νὰ πέψῃ τὴν ἡμέραν του πρὶν μίαν ἡμέραν ἔμπροστεν εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἕτερον ἀνάστελμαν.

ριζ. Περὶ τοῦ ἀγκαλῶν, πῶς καὶ πότε τυχαίνει τὸ ἔγκλημάν του, καὶ πότε τὸν νικᾷ ὁ ἀγκαλῶν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἀγκαλεμένος ζητᾷ τῆς αὐλῆς ἡμέραν τακτήν, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσῃ τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα, τουτέστιν ιε' ἡμέρας, καὶ ἂν ἴσως ὅτι ὁ ἀγκαλῶν, ἤγουν ὁποῦ ἠγκάλεσεν, οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὁριστικήν, καὶ ὁ ἀγκαλεμένος ἦρτεν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν ὡρισμένην θέλει ἀνασπάσει πάντα ὅσα τὸν ἀγκαλέσαντα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐκ ἦλθεν | εἰς τὴν ἡμέραν του ἐχάσεν τὸ δίκαιόν φ. 84. του μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του ἠξανάστρεψεν τὴν ἡμέραν του, ὥσπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του οὐδὲν ἔκαμεν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλθεῖν οὐδέν, οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ ἐζημιώθην τίποτες, οὐδὲ ἐχάσεν τίποτες.

ριη. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔχει κόλπον φανερόν, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸν ἐποῖκεν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἡμέραν ἢ οὐχί.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ὅτι ἐλάβωσέν τον, ἤγουν ἔδωκέν του κόλπον φανερὸν εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι ἀγκαλεμένος ζητᾷ ἡμέραν, ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ δώσῃ, ἐὰν ὁ κόλπος ἔχῃ κίνδυνον, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἔνι καλὰ βλεπημένος ἕως ὅπου θέλουν 'δεῖ τῆντα θέλουν γενῆ ἀπαὶ τὸν λαβωμένον, καὶ ἕως ὅπου νὰ ἀγνωρίσουν καλὰ ἀπαὶ τὸν ἰατρὸν τῆς αὐλῆς ὅτι ἡ πληγὴ οὐκ ἔχει κανέναν κίνδυνον· ἠμ-

πορεῖ καλὰ ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν νὰ δώσῃ καλοὺς ἐγγυτάδες, καὶ τότες ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ δώσῃ ἡμέραν νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῇ, καὶ νὰ ποίσῃ λογαριασμόν· καὶ τότες ὄνταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ μὲ τοιοῦτον, ἂν οὐδὲν συμπάψουν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι ὡμολογημένος μὲ μάρτυρες, οὗ μὲ ἑτέρην ἄλλην ὁπλήν, ὁποῦ ἠγνωρίζουν ἀληθινὰ ὅτι ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν ἀπαὶ τὸ ποῖον εἶχεν κανέναν λάβωμαν εἰς τὰ μέλη του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ κόψουν τὸν γρόθον του, καὶ οὕτως νὰ τὸν κεβεντήσουν εἰς τὴν χώραν, καὶ νὰ τὸν δώξουν ἔξω τῆς χώρας· τοιοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ριθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν ὀδίχως νὰ 'πῇ τῆντα ἀγκαλεῖ ἐκεῖνον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ.

φ. 85. Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν | καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ οὐδὲν ὠνομάτισεν παντῶς τὸ ἔγκλημαν διατὶ τὸν ἀγκαλεῖ, καὶ λαμβάνει ἡμέραν κατὰ τὴν τάξιν τῆς αὐλῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἕτερος οὐκ ἦλθεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ τοῦτο ἐκεῖνος οὐδὲν ἐκάμεν τίποτες, οὐδὲ ὁ ἄλλος ὁποῦ οὐκ ἦλθεν οὐδὲν ἐχάσεν τίποτες ἀπαὶ τὸ δίκαιόν του, χωρὶς ὅτι ἔπεσε νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν γ' ἥμισον σορδία διὰ τὸ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του· καὶ ἐὰν εἶχεν ὀνοματίσει τὸ ἔγκλημάν του ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, ἤθελεν μὲ δίκαιον ἀποσπάσει ὅλον ἐκεῖνον τὸ νὰ ἐδῆλεν τὸ ἔγκλημάν του· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, οὐδὲν εἶχεν ἐξαναστρέψει τὴν ἡμέραν του ὀμπρότερα, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ εἰς τὰ ἕτερα ἐγκλήματα, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ μετὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

ρκ. Περὶ τοῦ ἐγγυητῇ ὁποῦ ἐγγέται ἕτερον εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθην οὐδὲν ἦλθεν,

καὶ εἰς τῆντα στρέψειν ἢ ἐγγυμασίαν, νὰ ποιήσῃ ὁ ἐγγυτὴς ἐκεῖνον τὸ ἐγγύθην.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐγκλητεύσει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ πρᾶγμαν ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὀνοματίζει πόσον πρᾶγμαν, καὶ ἐκεῖνος ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀγκάλεσεν ἐπῆρεν ἡμέραν, καὶ ἔδωκεν ἐγγυτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν νὰ τελειώσῃ, ἢ νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον, καὶ μετὰ ταῦτα λαχάνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τοῦ ἔδωκεν ἡ αὐλή, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ αὐλὴ νὰ ποίσῃ νὰ πλερώσουν οἱ ἐγγυτάδες ὅσον τὸν ἐγκάλεσεν ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθησαν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἐὰν ὁ ἀγκαλεμένος ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ δείξῃ εὔλογον αἰτίαν, διατὶ οὐδὲν ἠμπόρησε νὰ ἔλθῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐὰν γένηται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐγγύθην | νὰ ἦλθεν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νὰ εἶπεν, κύριε, ἐκεῖνον τὸν ἐγ- φ. 86.
γύθηκα ἰδέτε τον αὐτοῦ ὅτι ἔφερά σάς τον διὰ τὸ θέλω νὰ ἦμαι κίτες, καὶ στρέψετέ τον ἐκείνου ἀπαὶ τὸ ποῖον μοῦ τὸν ζητᾶτε τὸ πρᾶγμαν, ὅτι οὐδὲν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ τίποτες νὰ πάρω· τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ὁ βισκούντης, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται κἂν πόσως τοῦτο νὰ ποίσουν τὸ ζητᾷ, ἀμὲ ἔνι κρατημένος ὁ ἐγγυτὴς μὲ δίκαιον νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα χρωστεῖ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐγκάλεσεν ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθηκεν· καὶ ὄντα τοῦ τὸ πλερώσῃ καὶ θελήσει νὰ ἀγκαλέσῃ ἐκεῖνον τὸν ἐγγύθην, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ τοῦ ποίσουν πλέρωμαν, καὶ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν, ἐντέχεται νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἕως ὅπου νὰ πλερώσῃ, ἢ ὡς ὅπου νὰ ποίσῃ τὴν ὄρεξιν ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐγγύθην· καὶ ἂν ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν πλεῖον παρὰ ζʹ ἡμέρας, ἔνι κρατημένος διὰ τὸν ποῖον ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν νὰ τοῦ διδῇ τὴν ζωήν του, νὰ τρώγῃ τὸ παρακάτω ψουμὶν καὶ νερόν, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ πλέον νὰ τοῦ δώσῃ, ἀμὲ ὡς ὅπου νὰ διαβοῦν ἡ ζʹ ἡμέραις, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ δώσῃ τίπο-

τες, ἐὰν οὐδὲν θέλῃ, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκα. Περὶ τὸ δίκαιον ὁποῦ ἐντέχουνται νὰ ἔχουν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω τοῦ βισκούντη ἀποὺ τὰ ἀγκαλέματα τὰ γίνουνται ἔμπροστέν του.

Ἐὰν ἔλθῃ εἷς ἄνθρωπος καὶ ἀγκαλῇ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὸν βισκούντην, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἀγκαλεῖ ἔρχεται ὀμπρὸς τοῦ βισκούντη καὶ λαμβάνει ἡμέραν, καὶ ὁ βισκούντης ἀφήνει τον νὰ εὐγῇ ἀποὺ ὀμπρός του, ὀδίχως νὰ πάρῃ ἐγγυτὴν ἐξ αὐτόν του, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἔφυγεν ἐκεῖνος ὁ ἀγκαλεμένος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκείνου ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον ἀγκαλεμένος ἀπ' ἐκεῖ-
φ. 87. νον, οὗ νὰ ποίσῃ ἐτεσαῦτα ὅτι ἐκεῖνος νὰ εὑρεθῇ ἔμπρο|σθεν τῆς αὐλῆς διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δίκαιόν του, οὕτως ἐντέχεται κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκβ. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κανονισμένους λεγομένους τερελετζηοῦν, ὁποῦ ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικήν, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν καταπονηθοῦσιν οἱ ἀρχηγοί τους, οὐδὲν θέλουν νὰ κρατήσουν στερεωμένον ἐκεῖνον τὸ ἐποῖκεν ὁ ἀδελφός τους εἰς τὴν αὐλὴν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἀγκάλεμαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κανονισμένος ὁποῦ ἔνι ἀρχηγός, ἢ οἰκονόμος, ἢ ὁριστής, καὶ διδοῖ, ἤγουν 'νοικιάζει σπίτια, ἢ εἰς ἔρητα, καὶ ἔρχεται καὶ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ γίνεται ὅτι λαμβάνει ἡμέραν κατὰ τὴν τάξιν τῆς αὐλῆς, καὶ τὴν ταχτὴν ἡμέραν ὁποῦ νὰ ξημερωθῇ οὐδὲν ἔρχεται κατὰ τὴν τάξιν, ἐχάσε τὸ ἀγκάλεμάν του, ὅτι ἂν οὐδὲν ἐχάσεν οὕτως τὸ ἔγκλημάν του ὥςπερ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐδὲ νὰ ἠμπόρησεν κανέναν δίκαιον νὰ ἱκανώθην πρὸς ἄνθρωπον κανονισμένον· ὁμοίως ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ μέγας τους μάστορος νὰ θελήσῃ νὰ πῇ, ὅτι ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπῆρεν ὁ ἀδελφός τους, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον κουμεντούρης τοῦ χωρίου τους οὐδὲν τὴν

ἐπῆρεν ποτὲ μὲ τὸν ὁρισμόν του, καὶ διὰ τὸ, οὐδὲν ἐπῆρεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν διὰ τοῦ ὁρισμοῦ μας, ἢ διὰ τό, ἐγὼ ὁποῦ ἤμουν μέγας μάστορος ἔρισά τον νὰ μηδὲν ὑπάγῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἢ ἂν τὸν ἔστειλα ὄξω ὁποῦ ἤμουν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ χαθοῦν τὰ δικαιώματα τοῦ ἐσπιτίου· τοῦτον ὅλον λαλεῖ το μὲ δόλον, οὐδὲν πρέπει ν' ἀξιάζῃ εἰς τὸν μάστοραν τοῦ κανόνος, ὅτι ὥςπερ ὁ μάστορος θέλει νὰ ἔχῃ νὰ ἀνασπάσῃ, ἐὰν τὸ ἄλλον μέρος οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, ὅλον ἐτεσαῦτον δείχνει τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος, ὅτι τὸ ἄλλον μέρος ἐνίκησεν τὸ ζήτημαν μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ διὰ τοῦτο βλέπεται ὁ μέγας μάστορος νὰ ὀρδινιάσῃ τοιοῦτον ἀδελφὸν | ἐμπαλῆν φ. 88. ἐπάνω εἰς τὰ σπίτια ἀποὺ νὰ μηδὲν χαλοῦν τὸ δικαίωμάν τους μὲ τὴν ἀφορμήν του, ὅτι ἐὰν ἔλαχεν ὅτι ὁ μέγας μάστορος νὰ ἔστειλεν νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν του ἀποὺ ἔνι ξημερωμένος, ὅτι νὰ εἶχεν ἐτεσαῦτον νοῦν ὅτι νὰ ἤξευρεν νὰ εἶπεν τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ὅτι ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, νὰ ἐξαναμηνύσουν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἄνωθεν ἑρμηνεύτην εἰς τὰ ἄλλα κεφάλαια.

ρκγ. Περὶ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ἔμεινεν διὰ τὸ οὐδὲν ὡμοφωνοῦσαν οἱ κριτάδες.

Ἐὰν γένηται ὅτι ἔναν ἀγκάλεμαν γένηται εἰς τὴν αὐλὴν καμμίας ὑποθέσεως, καὶ οἱ κριτάδες ἔνι ἐπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν νὰ τὸ κρίνουν, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ὁμοφρονήσουν ἐπάνω τῆς ρηθείσης κρίσεως, ἀμὲ βάνουν τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν ἀνοικτόν, ὃν λέγεται φράγκικα ἀρεσπίτ, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν μεσόν τους, ἐν τούτῳ ὁ ἐμπαλῆς ἐξημερόνει ἐκείνους τοῦ ἐκλήματος καὶ ἔρχουνται εἰς τὴν ἡμέραν τους, πᾶν πρᾶγμαν ὁποῦ νὰ ποῦν οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψουν· καὶ ἐὰν τύχῃ ὅτι ὁ εἷς ἔλθῃ καὶ ὁ ἄλλος οὐδὲν ἔλθῃν εἰς τὴν ἡμέραν του, ἤγουν ὁποῦ τοὺς ἐδῶκαν ν' ἀγροικήσουν, τὴν

κρίσιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του ἔκαμεν τὸ ζήτημάν του, καὶ ὁ ἕτερος ἐχάσεν το πάντοτες, ἐὰν οὐδὲν εἶχεν ἀξαναστρέψει τὴν ἡμέραν του, ὥςπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην· καὶ ἂν οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἡ κρίσις ἀκομὶ οὐδὲν ἐλαλήθην τὴν αὐτὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ τίποτες μὲ τὸ δίκαιον, ὥςπερ ἂν ἦτον καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ οὐδὲν ἐξανάστρεψεν τὴν ἡμέραν του, οὐδὲ ὁ ἕτερος ὁποῦ ἦλθεν οὐδὲν ἐκάμεν τίποτες, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκδ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ ἐγκλητεύει γυναῖκαν ὕπανδρον, καὶ ἐὰν ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀποκριθῇ ἢ ὄχι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ
φ. 89. μέ|σα εἰς τῆντα καιρὸν ἔνι κρατημένος τοῦ δοῦναι ἀπόκρισιν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν μίαν γυναῖκαν ὕπανδρον ὁποῦ οὐδὲν ἔνι εἰς τὴν πόλιν, γίνωσκε ὅτι οὐδὲν ἔνι δίκαιον ὅτι ἐκείνην νὰ ἐκλητεύῃ ἄνευ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἀμὲ ἐντέχεται μὲ δίκαιον νὰ τῆς δώσῃ ἡ κρίσις ἡμέραν, τουτέστιν ιε' ἡμέρας, καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἡ γυναῖκα ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸν ἄνδραν της μέσον τῶν ιε' ἡμερῶν, ὥςπερ ἐὰν καὶ ἂν ἔνῃ ὁ ἄνδρας της ὅτι ἐπέρασεν ἔξω τοῦ ρηγάτου, ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες ἠμποροῦν μετὰ ταῦτα νὰ τῆς δώσουν μετὰ ταῦτα βάσταμαν καὶ καιρὸν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, μὲ κείμενον· καὶ ἐὰν ἦλθεν ὁ συμβίος της μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν, ἔνι κρατημένη νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐκλήτευσεν· καὶ ἐὰν οὐδὲν ἔλθῃ μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, μετὰ ταῦτα ἡ γυναῖκα ἔνι κρατημένη μὲ δίκαιον νὰ ἀπολογηθῇ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἐγκάλεσεν, ἐφειδὴ ὅτι ιε' ἡμέρας καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, τὰ δίκαια καὶ τὰ κείμενα τὰ τοῦ ἐδῶκαν, καὶ ὁ ἄνδρας της οὐδὲν ἦλθεν.

ρκε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ πάρῃ γυναῖκαν ἐγγύτριαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἔνι ὕπανδρος, καὶ ἐὰν ἀξιάζῃ αὐτὴ ἡ ἐγγυμασία, ἢ ὄχι.

Ἐὰν γίνηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πέρνει μίαν γυναῖκαν ἐγγύτριαν, καὶ ἐκείνη ἡ γυναῖκα ἔχει ἄνδραν, νὰ ἡγνωρίζῃς καλὰ ὅτι ὁ ἄνδρας της ἠμπορεῖ νὰ τὴν εὐγάλῃ ἀποὺ τὴν ἐγγυμασίαν, ὅτι νὰ μηδὲν ποίσῃ ὡς ἐγγυητής, ἂν θέλῃ, οὐδὲ ἡ γυναῖκα δύναται ἀποκριθῆναι ἀποὺ κανέναν πρᾶγμαν εἰς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χωρὶς ἂν γίνεται ὥςπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην· ἀμὲ ἐὰν ὁ συμβίος της ποιῇ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκαν πλάτριαν, ὥςπερ νὰ πουλῇ καὶ νὰ ἀγοράζῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ κιτιάσῃ πᾶν πρᾶγμαν τὸ νὰ τῆς ἐμπιστευ|τοῦν καὶ τὸ νὰ χρεωστῇ, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον φ. 90. καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκϛ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ εὐλογηθῇ μὲ γυναῖκαν χήραν, καὶ ἐκείνη ἔνι χρεωμένη, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρέος.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζῃς ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος παντρευτῇ μίαν γυναῖκαν χήραν, καὶ ἐκείνη ἡ γυναῖκα χρεωστεῖ χρέος διὰ λόγου της, ἢ διὰ τὸν ἄλλον της τὸν ἄνδραν ὁποῦ ἐτελεύτησεν, ἐκεῖνος ὁποῦ λάβῃ τὴν γυναῖκαν τὴν χήραν ἔνι κρατούμενος μὲ δίκαιον νὰ πλερώσῃ πᾶν πρᾶγμαν τὸ χρεωστεῖ διὰ λόγου της, ἢ διὰ τὸν συμβίον της τὸν τεθνεώταν· ὁμοίως κἂν ἡ γυνὴ λάβῃ ἄνδραν, κἀκεῖνος ὁ ἀνὴρ χρεωστεῖ κανέναν χρέος, ἢ διὰ λόγου του, ἢ διὰ τὴν γυναῖκάν του τὴν ἀπόθανεν, ἢ τούτην ὁποῦ ἐπῆρεν, ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρέος, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινώσει παρθένον, ἤγουν νὰ τὴν ξηπαρθενέψῃ, κἄν τε μὲ τὸ θέλημαν αὐτῆς, κἄν τε δυναστικοῦ τρόπου, ἄνευ τῆς εἴδησης τοὺς γονεῖς αὐτῆς, ἢ τοὺς τηροῦντας αὐτήν, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ποιήσουν ἀποὺ τὸ ἐποίησεν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος λάβῃ παρθένον δυναστικοῦ

τρόπου καὶ φθείρῃ τὴν παρθενίαν της, κἄν τε μὲ τὸ θέλημαν τῆς παρθένου, κἂν διὰ τὴν ἀγαθοσύνην της, ἄνευ θελήματος τοῦ πατρός της καὶ τῆς μητρός της, ἢ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔχουν εἰς τήρησιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐὰν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ, ἢ οἱ συγγενεῖς τῆς παρθένου, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὴν εἶχαν εἰς βλέπισιν, θελήσουν νὰ ἔχουν ἐλεημοσύνην ἐξ αὐτόν του ὁποῦ τὴν ἔφθειρεν, καὶ ἔνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὁποῦ τῆς πρέπει, ἐντέχεται νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκαν μὲ στεφάνιν, ἢ οὐδὲν θελήσουν τοῦτο νὰ γένηται, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι, ἢ νεάνης, ἢ εἰς ἐξουσίαν, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἔνῃ τοιοῦτος ὁποῦ ἔχει ἀποὺ φ. 91. | τὸ ἐδικόν του, ἐντέχεται νὰ τὴν ποίσῃ μοναχήν, καὶ πάντα ὅσα ζητήσει ἡ μονὴ διὰ νὰ τὴν περιλάβῃ καὶ νὰ τὴν ἐντύσουν, πάντα ὅλα ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ, καὶ τότε μένει εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρχου τῆς χώρας νὰ δώσῃ τοιοῦτον δίκαιον, ὡς πρέπει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποίησεν τὴν δυναστείαν εἰς ἄλλου γῆν· καὶ ἐὰν τοῦτα ὅλα οὐδὲν ἀρέσουν τοὺς γονεῖς τῆς νεάνης, ἢ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει ἐπεσαῦτα ἀπαὶ τὸ δικόν του, ἢ οὐδὲν δύναται νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα ἄνωθεν ἐλαλήθησαν, ἢ οὐδὲν ἔνι τοιοῦτος ὁποῦ τῆς πρέπει, τουτέστιν ἔνι χείρων αὐτῆς καὶ ἀπὸ κακὴν ὁδηγίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἔνι ἐντεχάμενον ὅτι ἐκεῖνος ὁ υἱός, ἔνι ἢ καβαλλάρης, ἢ πουργέζης, νὰ κόψουν τὴν βέργαν του σὺν πᾶσι τοῖς μορίοις αὐτοῦ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν διώξουν ἔξω τῆς γῆς ἐκείνης ὁποῦ ἐποίησεν τὸ αὐτὸν παράπτωμαν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἔνι εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας ἐκείνης, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ἀμὲ ἔχει καὶ τοῦτον ὅτι, ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ καταπλέκουν ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, ἤγουν τὸ παράπτωμαν, εἰπῇ, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν τοῦτο! καὶ ἡ νεᾶνις λέγει, ἀλλὰ ναί! διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ κουντενιασμένος, ἀμὲ χρήζε-

ται νὰ ἔχῃ δύο μάρτυρες καλούς, καὶ πιστούς, καὶ ἐντεχάμενους ὁποῦ εἴδασιν τὸν ἄνθρωπον νὰ πέσῃ μὲ τὴν παίδεναν, καὶ ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια, καὶ τότες πρέπει νὰ ἔνῃ τενιασμένος μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν οὐκ ἔχῃ τὰς ῥηθείσης β′ ἐγγυτάδες νὰ μαρτυρήσουν τὸ πῶς τὸν εἴδασιν νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν οἰκίαν, πρέπει νὰ ἀξιάζουν μὲ τοιοῦτον ὅτι, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας, ἤγουν τῆς ἐκκλησίας, ἕναν χρό|νον καὶ μίαν ἡμέραν, φ. 92. μήπως μέσα εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν νὰ ἠγνωριστῇ ἢ εἰς ἐξομολόγημαν, ἢ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ νὰ ὁμολογήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἁμάρτημαν· καὶ ἐὰν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τίποτες εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἐντέχεται νὰ τὸν εὐγάλουν ἀπαὶ τὴν φυλακήν, καὶ πρέπει νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν, τουτέστι νὰ ποντήσῃ τὴν παίδεναν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες, ἐὰν οὐδὲν ἔχῃ ἕτερην τίποτες ἔνδειξιν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρει μίαν παρθένον καὶ θέλει νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν τζοῦτζαν, διότι οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται τῆς τζοῦτζας ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν σεσωσμένον, καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ οὐδὲν ἔνι σεσωσμένος ἀπαὶ τὴν τζοῦτζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος φθείρει μίαν παρθένον, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τὸν ἀτενιάσουν μὲ τοιούταις μαρτυρίαις, καθὼς ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ἐθέσπισεν ἐπάνω εἰς τὴν ἄλλην κρίσιν, καὶ ἐκεῖνος μέσα εἰς τοῦτον, ὡς γιὸν ἔνι μέσα εἰς τὴν φυλακήν, λαλεῖ, ὅποιοι νὰ ποῦσιν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς, τουτέστιν τοὺς κριτάδες, ὅτι θέλει νὰ ἐμπῇ εἰς τὸ δίκαιον λεγόμενον φράγκικα τζοῦτζα, ὅτι οὐδὲν ἐποῖκεν ταύτην τὴν ἁμαρτίαν τῆς παίδενας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἐμπῇ εἰς τὸ δίκαιον, μὲ δίκαιον, ἐφειδὴ μόνος του ἐζήτησεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ στραφῇ, ἂν μετανώσῃ· καὶ ἐὰν ἔνῃ κίτες ἀπαὶ τὸ δί-

καιον, εντέχεται νὰ ἔνῃ ἀποσταλμένος ἀπ' ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν μὲ δίκαιον, ὅτι ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ πῇ τίποτες· καὶ ἐὰν ἔνῃ σωσμένος ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἐντέχεται νὰ κριθῇ, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην εἰς τὸ ἄλλον κρίσιμον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ.93. | ρκθ. Περὶ τῶν ἐκλημάτων, καὶ ἕνεκεν τίνος ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀφαμπαρλιέρην, καὶ διὰ τί νὰ μηδὲν ἔχῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐγκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀφαμπαρλιέρην ὁποῦ νὰ πῇ τὸ δίκαιον τοὺς δύο ἀντάμα, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀφαμπαρλιέρην, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἀφαμπαρλιέρης νὰ πῇ λόγον τὸν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πῇ ὁ ἀβανπαρλιέρης δι' ἐκεῖνον ὁποῦ συντυχάνει, καὶ ἡ βουλή του ἠμποροῦν καλὰ νὰ τὸν ἀμαντιάσουν πρὶν λαληθῇ ἡ κρίσις· ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι τὸ ἀγκάλεμαν εἰπῇ λόγον ἐναντίον του ὁποῦ τοῦ γυρίζει εἰς ζημίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν στρέψῃ ὀπίσω, ἐφειδὴ ἐκεῖνος τὸ εἶπεν, ἂν ἴσως ὅτι ὁ ἀγκαλῶν θελήσῃ, διότι ἐκεῖνος μ' ἐκείνους ὡς ἐκείνους τὸ ἀκοῦσαν· καὶ διὰ τοῦτον ἐσταντπλιάσαν εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς μπουργέζηδες, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος μηδὲν ἀγκαλέσῃ χωρὶς ἀφαμπαρλέρη, οὐδὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς καβα[λλά]ρους χωρὶς βουλὴν τοὺς καβαλλάρους, ὡς ὅτι μὲ τὴν βουλήν τους ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ δείξῃ τὸ δίκαιόν του, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλ. Ἀπαὶ τοῦ νῦν δίκαιον ἔνι νὰ σᾶς εἰποῦμεν τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον τοὺς μάρτυρας τοὺς χρήζουνται οἱ ἄνθρωποι εἰς ὅλα τους τὰ ἀγκαλέματα· καὶ ἀπῶδε λατίνικα νόμιμα· ποῖος πρέπει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ δίκαιον.

Τοιοῦτοι ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοι μάρτυρες ἠμποροῦσιν καλὰ νὰ φέρουν μαρτυρίαν μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔνῃ πιστοὶ καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι τοῦ νόμου· ἀμὲ νὰ ἠξεύρῃς καλὰ ὅτι ὁ ὑποτακτικὸς ὁποῦ ἔνι εἰς ὑποταγὴν τοῦ πατρός του, καὶ ἐὰν ἦτον εἰς καταπλοκήν, τουτέστιν ἔχει κακὴν κατηγορίαν, ὅτι οὐκ ἠμποροῦν νὰ σύρουν μαρτυ[ρ]ίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανέναν ἄνθρωπον, φ. 94. καὶ ἂν τὸ ἠθέλησεν νὰ τὸ ἐποῖκαν οὐδὲν πρέπει ν' ἀγροικηθῇ, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ· ἀμὲ δύο πιστοὶ ἄνθρωποι ἠμποροῦσιν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς πᾶσαν αὐλὴν ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμαν μὲ δίκαιον· καὶ εἷς ἄνθρωπος ζωντανὸς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶταν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶταν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἄνθρωπος καλῆς ἀκουῆς, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ μαρτυρούμενος πιστὸς ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν ἔνῃ τοιοῦτος ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ καὶ νὰ ποίσῃ μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ τὸν τεθνεῶταν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον· εἰς μαρτυρίαις, οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ τοὺς σφίξουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν κανενοῦ πράγματος, ἂν οὐδὲν θέλουν. Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ γαμπρός μου ἠμποροῦν καλὰ νὰ μοῦ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, ἂν ἔνῃ χρῆσις, μὲ τοιοῦτον, νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔχουν μέρος εἰς τὸ ζήτημαν ὁποῦ θέλουν νὰ φέρουν τὴν μαρτυρίαν, διότι κάλλιον ἔνι δίκαιον νὰ μοῦ βοηθήσουν νὰ ἀνασπάσω τὸ δίκαιόν μου, παρὰ τοὺς ξένους.

ρλα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ πρᾶγμαν, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ πολεμᾷ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος θελήσει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν ἑνοῦ ἀνθρώπου, καὶ φανερόνεται εἰς ἐκεῖνον τὸ ἔκλημαν τὴν θέλει νὰ φέρῃ τὴν μαρτυρίαν, ἢ φέρνει τὴν μαρτυρίαν ἄπιστα

διὰ τίποτες πρᾶγμαν τὸ μέλλει νὰ ἔχῃ, ἢ ἂν τὸ πολεμᾷ δι' ἀγάπην ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σηκώσῃ τὸ ἔκλημαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ τοὺς δεχτοῦν διὰ φ. 95. μάρτυρας τοιούτους ἀνθρώπους, μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ἐγίνε|το μὲ δίκαιον ὅτι ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν, μὴ γινώσκοντα ταύτην τὴν πονηρίαν οἱ κριτάδες, ὅτι εἶχαν μερτικὸν εἰς τὸ ζήτημαν, ἢ ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν ἀπόστα διὰ κανένα λογάριν τὸ ἐπήρασιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τοὺς μάρτυρας ἄδικα κατὰ τοῦ ἄλλου ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ζήτημαν, καὶ ὁ ἄλλος νὰ τὸ ἔχῃ κερδαιμένον μὲ δίκαιον, καὶ οἱ μάρτυρες ὁποῦ ἦτον ἄπιστοι ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμας τους μὲ σίδερον βραστὸν εἰς ἀγνωριμίδαν τοῦ ἀπίστου ὅρκου τὸν ὠμόσασιν εἰς τὴν μαρτυρίαν· ὅτι εἴ τις ὀμνεῖ ἄδικον ὅρκον, ἀρνᾶται τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμας τους, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην· καὶ ἐντέχεται νὰ χάσουν ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς, εἰς ὁπλὴν πλεῖον νὰ μὴ τοὺς πιστεύσουσιν εἰς μαρτυρίαν καμμίαν κανενοῦ πράγματος τὸ νὰ ποῦσιν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἔβαλεν τοὺς μάρτυρας τοὺς ἀπίστους ἔπεσεν νὰ δώσῃ τοιοῦτον τέλος τοῦ αὐθέντη, ὥσπερ ἄνθρωπον ἀτενιασμένον εἰς ἀπιστίαν, ὅτι ἀπίστησεν τὸν ἑαυτόν του καὶ ἐπιηρνήσατο τὸν θεὸν μὲ δύο ἀνθρώπους νὰ τοὺς φέρουν ψευδομαρτυρίαν διὰ λόγου του, ὅτι ἐντέχεται, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει μερτικὸν εἰς τὸ ἔκλημαν, ἢ ἐκεῖνος ἔνι ἀποὺ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ζητοῦν μερτικάρης, ἢ πέρνει πρᾶγμαν διὰ νὰ φέρῃ ψευδομάρτυρας, ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔνη πιστευμένοι εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ δίκαιον.

ρλβ. Ὁμοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλά, ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς Φράγκος νὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἑνοῦ Συριάνου, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸ πε-

ριλάβη, ἤγουν νὰ τὸ δεχτῇ μὲ δίκαιον, οὐδὲ κανεὶς Συριάνος νὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἑνοῦ Φράγκου οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ πι|στεύσουν εἰς κανέναν δίκαιον· φ. 96.
καὶ ἐὰν ἐγίνετον ὅτι κανεὶς Συριάνος, ἢ Ἀκουβίτης, ἢ Ρωμαῖος, ἢ Νεστούρης, ἢ ἑτέρου ἄλλου νόμου, νὰ ἐποῖκαν καμμίαν ἀθεώρησιν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη, ἢ ἔμπροστεν τοὺς κριτάδες, ἀπ' αὐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νὰ φέρουν μάρτυρας· οἱ Φράγκοι ἔνι κριτάδες κατὰ πρόσωπα Συριάνου καὶ κατὰ πρόσωπα Σαρακηνοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα ὅλους τοὺς ἄλλους νόμους· καὶ καλὰ ἤξευρε ὅτι καμμίαν γενεὰν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα κανενοῦ ἀνθρώπου, ἢ κανενοῦ πράγματος.

ρλγ. Περὶ τοῦ μάρτυρος ὁποῦ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ γυναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον, ἢ οὐχὶ εἰς τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα μίας γυναικός, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ γενῇ, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ· ἀμὲ ἔχει πόλεμον, ἐὰν τὸ ζήτημαν ἐμπαίνῃ ἐπάνω ἑνοῦ μάρκου ἀσῆμιν, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁ κατάδικος ὁποῦ βάνουν τοὺς μάρτυρας κατ' αὐτοῦ, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ τὸν ἕναν εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ νικήσῃ, θέλει κερδαίσειν τὸ ζήτημαν μὲ δίκαιον· ἀμὲ νὰ ἠγνωρίζετε καλά, ὅτι δύο κριτάδες ἠμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν ἀποὺ πᾶσα πράγματα τὰ ἐγίνουντα, ἢ τὰ ἐλαλήθησαν ἔμπροσθέν τους εἰς τὴν αὐλήν, δίχως κανέναν πόλεμον ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ γενῇ.

ρλδ. Περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς μεσίταις του, ὁποῦ ἔνι οἱ σεργένταις ὁποῦ τηροῦν τὰς μέσας, ὅταν θέλουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, ἐὰν ἀξιάζῃ, ἢ οὐχί.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ βισκούντης ἢ οἱ σεργένταις του θέλουν νὰ φέρουν μάρτυραν εἰς τὴν αὐλὴν κατά τινος, οὐδὲν ἠμπο-

ροῦν νὰ τὸ ποίσουν, οὐδὲ νὰ ἔνῃ πιστευμένον, οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε οἱ σεργένταις του, ὡς γιὸν ἔνι τοιοῦτον πράδειγμαν· ὁ φ.97. Πέτρος | ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ ἐγκάλεσεν τὸν Μαρτῆν εἰς τὸν βισκούντην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστράφην ὁ Μαρτῆς καὶ ἐγκάλεσεν εἰς τὸν βισκούντην τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Πέτρος εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ὁ πρῶτος ὁ ἀγκαλῶν, καὶ ὁ βισκούντης εἶπεν, ὅτι ὁ Μαρτῆς ἦν ὁ πρῶτος ὁ ἀγκαλῶν, καὶ οἱ μεσίταις του ὁμοίως συμμαρτυροῦν τοῦ βισκούντη ὅτι ὁ Μαρτῆς ἦτον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ μεσίταις του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνε πιστεμένοι ἀπαὶ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, οὐδὲ ἀποὺ κανέναν ἄλλον πρᾶγμαν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· ἀμὲ ἐὰν ὁ εἷς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας ἄλλους, παρὰ τοῦ βισκούντη, οὖ τοὺς μεσίταις του, ὅτι ἦτον πρῶτος ὁ ἐγκαλῶν, δίκαιον ἔνι ὅτι αὐτὸς νὰ ἔχῃ προτήτερα δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ἢ ἀπ' ἐκείνους τοὺς ἀγκάλεσεν.

ρλε. Περὶ τῶν μαρτύρων τῶν γραφῶν, καὶ ποία μαρτυρίαν ἀξιάζει, καὶ ποίων γραφῶν οὐδὲν ἀξιάζει.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα φέρει εἰς τὴν αὐλὴν καμμίαν γραφὴν εἰς μαρτυρίαν, οἱ κριτάδες, οὐδὲ ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὴν λάβουσιν, οὐδὲ νὰ τὸ γροικήσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν μὲ δίκαιον, χωρὶς ἂν ἔνῃ σιγγίλιον βουλλωμένον μετὰ τὴν σφραγίδαν τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, οὗ κανενοῦ ἑτέρου τόπου, ὅτι τοῦτον ἐντέχεται νὰ κρατήσουν καὶ νὰ πιστεύσουν· ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα ἔρχετον ἀπαὶ τὴν Τάκην καὶ νὰ ἔφερεν γραφὴν εἰς τὸν ἐμπαλῆν τοῦ Ἰάφα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἶπεν, λάβετε ἄρχοντες, τοῦτον τὸ γράφος στέλλει το ὁ βισκούντης τῆς Τάκης καὶ οἱ κριτάδες, καὶ μηνοῦ σας νὰ πιστεύσετε τὸ δηλοῖ· καὶ ἡ γραφὴ νὰ ἔλεγεν, ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες τῆς Τάκης σύρνουν μαρτυρίαν τοῦ Μαρτῆ, ἢ τοῦ

Τζουάνη, ὅτι ὁ Τζηρὰτ ὡμολόγησεν ἔμπροστέν τους ὅτι ἐχρῶστέν του πέρπυρα ρ', ἢ περίσσου, ἢ παρκάτω, αὐτὴ ἡ μαρ- φ. 98. τυρία οὐδὲν χρήζει τίποτες, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ τοῦ πιστεύσουν ἐκείνης τῆς γραφῆς· διὰ τοῦτο δίκαιον τὸ αὐτὸν γράφος, οὐδὲ κανέναν ἄλλον οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ πιστεύσουν εἰς τὴν αὐλήν, ἂν οὐδὲν ἔνῃ προβελίτζι, ὥσπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

ρλϛ'. Περὶ τῶν γραφῶν, καὶ ποία γραφὴ χρήζει καὶ ποία γραφὴ οὐδὲν χρήζει.

Ἐὰν γένηται μία πούλησι εἰς τὴν αὐλὴν ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, γῆς, ἢ ἀμπελῶνας, ἢ οἰκιῶν, εἰ εἰρήνῃ γέγονεν, ἢ φόνον περὶ τούτου γέγονεν, γραφῆς ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ καμμία δυσκεψία γίνεται μετὰ ταῦτα περὶ τούτου, κἂν λαλοῦσιν ὅτι τὸ γράφος τούτων οὐδὲν ἐγίνετον εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ ἔνῃ στερεωμένον πᾶν πρᾶγμαν ὁποῦ δηλοῖ τὸ γράφος ὁποῦ ἔνι εἰς μαρτυρίαν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτάδων, πάντα τὰ δηλοῖ τὸ γράφος, κἄν τε γράμματα τοῦ γραμματικοῦ τῆς αὐλῆς, καὶ ἑτέρου τῆς χώρας, καὶ τοιούτη γραφὴ ἀξιάζει κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλζ'. Περὶ τῶν γραφῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν κουμουνίων.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τοῦ κουμουνίου δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου μάρκα ὁποῦ χρήζει νὰ τὸ ἔχῃ εἰς πίστωσιν, ἢ ἕτερον τίποτες πρᾶγμαν, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐμπίστιωσιν πολεμοῦν νὰ τοὺς ποίσουν γράφος νοταρικὸν γεγραμμένον διὰ χειρὸς νοταρίου καὶ μαρτύρων ἑτέρων ἀνδρῶν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνον τὸ γράφος ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ μεσόν τους, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ τόσον στερεόν, ὥσπερ νὰ ἦτον σιγγίλιον βουλλωμένον, καὶ νὰ ἔνῃ κρατημένος ὁ κούσουλος ἐκείνου τοῦ κουμουνίου νὰ σφίξῃ νὰ ποίσουν πλέρωμαν ἵνα στρέψῃ τοῦ ἄλλου πάντα ὅσα τὸ γράφος δηλοῖ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀμὲ εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλὴν οὐδὲ ἐντέχεται,

οὐδὲ πρέπει νὰ δώσουν | οἱ ἄνθρωποι κρίσιν ἐπάνω κανενοῦ
φ. 99. κριτοῦ ὁποῦ νᾶτον εἰς κανέναν γράφος, ἂν οὐδὲν ἔνῃ καθὼς τὸ ἐλαλήσαμεν ἄνωθεν.

ρλη. Περὶ τοῦς γραφῆς ὁποῦ οὐκ ἔχει μάρτυραν, ἐὰν χρήζῃ ἢ οὐχί.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὸν κούσουλόν του, ἢ μίαν γυναῖκαν ἀποὺ κανέναν πρᾶγμαν τὸ λαλεῖ τὸ τοῦ χρεωστεῖ ἐκεῖνος, καὶ λέγει ὅτι ἔχει γράφος εἰς τὸν κούσουλόν του, καὶ εἰς τοῦτον τὸ γράφος οὐκ ἔχεν γραμμένην καμμίαν μαρτυρίαν οὐδὲ ἀποθαμένου, οὐδὲ ζωντανοῦ, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾷ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔδειξεν τὸ γράφος ἐχάσεν πάντα ὅσα ἐζήταν, διότι καμμία γραφὴ οὐδὲν χρήζει τίποτες ἄνευ μαρτυρίας· οὐδὲ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος ὁ βισκούντης, οὐδὲ οἱ κριτάδες νὰ ζητήσουν ἐκείνου τοῦ κούσουλου νὰ ποίσῃ πλέρωμαν τὸ δηλοῖ τὸ γράφος ἀπ' ἐκεῖνον ἢ ἀπ' ἐκείνην ὁποῦ ζητᾷ νὰ ἔχῃ δίκαιον, διότι ἀποὺ γραφὴν ἄπιστην οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς νὰ ποίσῃ κανέναν ζήτημαν.

ρλθ. Περὶ ποιᾶς ὑποθέσεως ἔχουν τὰ κουμούνια αὐλὴν μέσον τους καὶ περὶ ποῖον πρᾶγμαν τὸν οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ποίσουν δίκαιον ἔξω παροὺ ἡ αὐλὴ ἡ ρηγική.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι κανέναν κουμοῦνιν, ὥσπερ Γενουβίσοι, Βενετίκοι καὶ Πιζάνοι οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔχουν καμμίαν αὐλὴν ἄνευ μεσόν τους, καὶ τοὺς λᾶς τους, μόνο ὁποῦ ἔχουν ἀνθηλογὴν μεσόν τους ἀποὺ πούλησιν, ἢ ἀποὺ ἀγοράν, ἢ ἀποὺ ἕτερα κάτινα πράγματα καὶ στοιχήματα τὰ ἔχουν ἀναμεταξύ, καλὰ ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἐπιτιμήσουν ὁ κούσουλός τους ἀπὸ πρᾶγμαν, ἂν τὸ πολομοῦν ἄτακτον, καὶ νὰ τοὺς βάλλῃ εἰς τὸ σακέλλιόν τους· ἀμὲ καλὰ νὰ γινώσκετε ὅτι κανέναν κουμοῦνιν οὐδὲν ἔχει αὐλὴν τοῦ αἵματος, τουτέστιν ἀποὺ κόρπον φανερόν, οὐδὲ κανενοῦ φόνου, οὐδὲ κλεψίας, οὐδὲ

παραβουλίας, | οὐδὲ αἱρετικιᾶς, ὡς ἔνι πατελῆνος, ἢ αἱρετικός, φ.100. οὐδὲ πούλησης, ἢ ἀγορᾶς γῆς, οὐδὲ ἀμπελῶν, οὐδὲ κήπων, οὐδὲ χωριῶν, ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ πράγματα ἐντέχεται νὰ κριθοῦν καὶ νὰ τελειωθοῦν καὶ νὰ πουληθοῦν εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν, καὶ εἰς ἄλλον τόπον οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ γένουνται μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐὰν καμμίαν τῶν κουμουνίων αὐλὴν νὰ ἔκρινεν, ἢ νὰ ποίσουν νὰ κρίνουν μεσόν τους κανέναν ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀποῦ ἔνι διαφεντεμένα, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζουν τίποτες, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐντέχεται ὅλον νὰ τὸ ξηλώσῃ ἡ αὐλὴ ἡ ρηγική.

ρμ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔνι λαβωμένος, ὁποῦ ἐδιάβασεν ἔτος ξ' χρονῶν, καὶ ἂν ἠμπορεῖ νὰ ἀλλαχτῇ καὶ νὰ βάλλῃ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἔνι λαβωμένος, ἢ ἐδιάβην τοὺς ξ' χρόνους, καὶ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν διὰ κανέναν ἄνθρωπον, ἢ διὰ καμμίαν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ φέρουν μαρτυρίαν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμαν· καὶ ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς νὰ σηκώσῃ πόλεμον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἀλλακτῇ μὲ ἄλλον ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ πολεμήσῃ εἰς τὸν τόπον του, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρμα. Περὶ τοῦ λαβωμένου ὁποῦ τὸν κράζουν νὰ πολεμήσῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράξαν τον διὰ φόνον, καὶ ἐκεῖνος ἔνι ἄνθρωπος λαβωμένος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐὰν ἠμπορῇ ν' [ἀλ]λαχθῇ διὰ ἕτερον ἄνθρωπον γερὸν ὁποῦ νὰ πολεμήσῃ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ὁ καμπίτης του νικηθῇ, ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔβαλεν τὸν καμπίτην ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσουν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφεντὸς τῆς χώρας, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ.101. | ρμβ. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ χρεωστεῖ ὁ ζωντανὸς τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἀρνᾶται τοῦ ζητοῦν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπέθανεν, ἢ μία γυναῖκα, καὶ κἄτις ἄνθρωπος χρεωστεῖ του κανέναν πρᾶγμαν, καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ζητοῦν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐκείνου ὁποῦ τοῦτο ἐχρῶστεν, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶταί το, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν ἔχει β′ μάρτυρας ἀποῦ μαρτυροῦσιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ κερδαίσῃ τὸ ζήτημαν· ἀμὲ ἐτεσαῦτον ἔχει ὅτι, ἐκεῖνος ὁποῦ βάλλει κατὰ πρόσωπά του τοὺς μάρτυρας, ἐὰν θέλῃ, ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἕναν ἀπαὶ τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, ἐὰν τὸ ζήτημαν ἐμπαίνῃ ἀπάνω α′ μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἄνω, καὶ εἴ τις νικήσει τὸν πόλεμον, ἐντέχεται νὰ κερδαίσῃ τὸ ζήτημαν μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν διὰ τὸν τεθνηκόταν οὐδὲν νὰ ἔχῃ β′ μάρτυρας νὰ μαρτυρήσουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ζητοῦσιν τὸ χρέος ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι τίποτες οὐδὲν ἐχρῶστεν τοῦ τεθνηκοῦ, καὶ εἰς τοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες μὲ δίκαιον.

ρμγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν λάβουν μάρτυραν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ἀποὺ κανέναν ριζικόν, ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος ὁποῦ ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ καμμίαν κακοπραξίαν τὴν ἐποῖκεν, ὡς γιὸν ἔνι θεσπισμένον ἄνωθεν διὰ ποίαν αἰτίαν πρέπει νὰ τὴν χάσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν περιλάβουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ μάρτυραν, ἢ γυναῖκαν ὁποῦ ἐχάσεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν, διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἄνθρωπον εἰς πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν.

ρμδ. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κανόνος ὃν λέγεται ἐντερελετζηοῦν, καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀναγνώστη, πότε ἀξιάζει, καὶ πότε οὐδὲν ἀξιάζει.

| Ἐὰν γένηται ὅτι ὀκάτις ἄνθρωπος τοῦ κανόνος λεγόμενος φ.102.
ἐντερελετζηοῦν, ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ θέλει νὰ φέρῃ μαρτυρίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ γροικήσῃ, οὐδὲ νὰ τοὺς περιλάβῃ κατὰ πρόσωπα παντὸς ἀνθρώπου κοσμικοῦ οὐδὲ ἱερέαν, οὐδὲ ἀναγνώστην ὁμοίως· ἀμὲ ἂν ἦτον ἐτεσαῦτον ὅταν κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς νὰ ἦτον ἀσθενὴς καὶ νὰ ἐξαγορεύτην, καὶ τὴν διαθήκην του ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου καὶ ἐνώπιον ἑτέρους ἀνθρώπους, εἰς αὐτὸν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης, καὶ μὲ β′ ἀνθρώπους ἰδιώτας, ἤγουν κοσμικοὺς ἐν τῷ ἅμα· καὶ τοῦτο νὰ γίνεται εἰς πρᾶγμαν κινητόν, οὐχὶ δὲ ἀπ᾽ ἄλλον, ὅτι ἐὰν τὸ πρᾶγμαν νὰ ἦτον ἀποὺ κληρονομίαις, ὡς γιὸν ἀπὸ οἰκίας, ἢ χωραφιῶν, ἢ ἀμπελῶνας, ἢ κάμπους, ἢ χωρίων, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἀναγνώστης οὐδὲν ἠμποροῦν εἰς αὐτὰ τὰ ἀκίνητα νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ ἔχει πόλεμον· καὶ νὰ ἠγνωρίζῃς καλὰ ὅτι ἀποὺ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ ἀγκαλοῦν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν τὴν κοσμικήν, χρήζεται μάρτυρας κοσμικούς· καὶ ἐφειδὴ ἡ ζήτησις ἀναβιβάζεται ἀποὺ α′ μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἐπάνω, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ πατάλιαν, ἐὰν θέλῃ ὁ κατάδικος ὁποῦ λαλοῦν διὰ λόγου του οἱ μάρτυρες, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ τὸν ἕναν διὰ νὰ πολεμήσῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρμε. Περὶ τῶν ἐγκλημάτων τὰ ἀγκλοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ ἅμα, ὡς ἀπὸ τοὺς τοίχους ἀποὺ σπίτια, ἀποὺ ἐνοίκια ἐντέχεται.

Ὧδε νὰ ποῦμεν λατίνικον νόμιμον.

Περὶ δύο μπουργέζηων ὁποῦ ἔχουν μέσον τους καμμίαν ἀδυσκεψίαν κανενοῦ ἐσπιτιοῦ, διὰ τὸ ποῖον οἱ κριτάδες καὶ ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένοι νὰ πᾶ νὰ δοῦν ἐκείνην τὴν ἀθηλογὴν μὲ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀσίζαν.

φ.103. | ρμϛ. Ἐὰν γένηται ὅτι β' ἄνθρωποι ἔχουν ἀθηλογὴν μέσον τους, ὥς περ ἀποὺ τοῖχον κοινόν, οὗ φρουντιέραν τῶν ἐσπιτιῶν, οὗ πεζουλίου ὁποῦ ἔνι ἔμπροστεν τοῦ ἐσπιτίου, καὶ ἀγκάλεμαν γίνεται περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ στείλῃ τοὺς κριτάδες νὰ πᾶσι νὰ 'δοῦσιν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἐκείνη ἡ ἀθηλογή, καὶ ἔνι κρατημένοι νὰ πᾶν ἐκεῖ μὲ ἐκείνους ἀπαῦτα τῶν οἰκιῶν, καὶ κατὰ ἐκεῖνον τὸ νὰ 'δοῦν οἱ κριτάδες καὶ νὰ γνωρίσουν ἀπαὶ τὸ φαινόμενον τοῦ πράγματος, πρέπει νὰ δώσουν τὸ κρίσιμον καὶ νὰ τοὺς συμπάψουν, καὶ ἐκεῖνον τὸ οἱ κριτάδες νὰ κρίνουν πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένον ὅλας τὰς ἡμέρας, ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσῃ στερεὸν ὁ βισκούντης εἰς τὰ δύο μέρη· ἀμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι οἱ κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν διὰ τὸ οὐδὲν θεωροῦν εἰς τὸν τοῖχον πρᾶγμαν ἀποῦ νὰ δυνηθοῦν νὰ δώσουν δίκαιον, ὁρίζει ὅτι ἀπαὶ τώρα καὶ ἐμπρὸς οἱ δύο μπουργέζηδες ἐντέχεται νὰ ἔλθουν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ ἔμπροστεν τοὺς κριτάδες καὶ νὰ ποῦν ὁ καθὲς τὸ δίκαιόν του κατὰ τὸ ἔχει, καὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ γνωρίσουν οἱ κριτάδες ὅτι ἔχει μεγαλήτερον δίκαιον ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸ δώσουν εἰς τὸ αὐτὸν ὁποῦ τὸ ἐγκάλεμαν ἔνι, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

ρμζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ βολίκιν του εἰς ἄλλου τοῖχον ποταπὸν δίκαιον νὰ ἔνῃ.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν σπίτιν ἐδικόν του μὲ οὔλους του τοὺς τοίχους, καὶ γίνεται ὅτι κᾄτις ἀπαὶ τοὺς γειτόνους του βάλλει τὸ βολίκιν του μέσα εἰς τὸν τοῖχόν του σκεπαστὰ εἰς ὁπλὴν ὅτι ὁ κύριος τοῦ τοίχου οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ 'δῇ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τὸ βολίκιν του σκεπαστὰ μέσα εἰς ἄλλον τοῖχον οὐδὲν ἀνα-
φ.104. σπάζει τίποτες εἰς τὴν αὐλήν |, ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ βολίκιν του μένει μέσα εἰς τὸν τοῖχόν του περίττου παρὰ χρόνον καὶ ἡμέραν διὰ

τὸ ἦτον νὰ μὴ σκεπαστῇ, ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἐδυνήθην νὰ 'δῇ· καὶ ἔνι κρατημένος παρευτὺς νὰ εὐγάλῃ τὸ βολίκιν ἀπαὶ τὸν τοῖχον ἐκεινοῦ ὁποῦ ἀγκάλεν μοναῦτα ὡς γιὸν τοῦ πῇ ἡ αὐλὴ νὰ τὸν ὁρίσῃ· ἂν ἴσως ὅτι ἀγκαλέσει, ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ μὲ τὸν αὐθέντην τοῦ τοίχου καλὴν ὄρεξιν διὰ νὰ τὸ ἀφήσῃ τὸ βολίκιν του εἰς τὸν τοῖχόν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ τὸ ποίσῃ, ἔνι κρατημένος νὰ τὸ εὐγάλῃ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ κύριος τοῦ βολικίου ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ τὸ ἔμαθεν, ἢ ὅτι εἶπαν τοῦτο, ἢ ὅτι εὔγαλέν το, καὶ ὥρισέν τον νὰ τὸ εὐγάλῃ, ἢ ὅτι ἐγκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τότες ἔνι κρατημένος νὰ τὸ εὐγάλῃ, ἢ νὰ ποίσῃ τὴν ὄρεξιν του, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρμη. Περὶ ρυμαδίου τὸ λέγεται γαστήνα, ὁποῦ οὐκ εἶχεν ἀποὺ παλαιῶν καιρῶν οἰκίας καὶ τώρα ὁ κἄτις θέλει νὰ ποίσῃ, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ.

Ἐὰν ἔχω ἕναν ρυμάδιν ἐδικόν μου ὁποῦ εἶχεν οἰκίας, καὶ ἐγὼ ὁποῦ ἔνι τὸ ρυμάδιν ἐδικόν μου θέλω νὰ ἀνακαινώσω τὰς οἰκίας μου, καὶ ὁκάτις μὲ κωλεῖ νὰ βάλλω τὰ βολίκιά μου εἰς τὸν τοῖχον ὁποῦ ἔνι μεσόν μου καὶ τοῦ πλησίον μου, οὐ διαφεντεύγουν με ν' ἀκουμπήσω τὰς καμάρας μου εἰς τὸν τοῖχον, ὁποίας ἀκομὴ δείχνει φανερὰ εἰς τὸν τοῖχον τὰς καμάρας μου καὶ τὰ παραθύριά μου ὁποῦ ἦσαν πρὸς τὸν τοῖχον πρὸς τὸ μέρος μου, καὶ διὰ τὸ ἔνι οὕτως φανερόν, θέλω νὰ ἀνασπάσω τὸ ἥμισον τοῦ τοίχου, καὶ ὁ ἕτερος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει, « μὴ τ' ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἔχει τίποτες εἰς ἐκεῖνον τὸν τοῖχον, ὅτι ἔχει πλεῖον παρὰ κ' χρόνους, ὅτι εἰς τὴν γαστήνα σου οὐδὲν εἶχεν κανέναν σπίτιν, οὐδὲ ἀντὰ ἀγόρασα τοῦτον τὸ σπίτιν μου,
εἰς τὴν γαστίναν σου | οὐδὲ κανέναν σπίτιν ἦτον ἀναστημένον, φ.105.
καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ νὰ σὲ ἀφήσω νὰ φορτώσῃς, ὅτι ὅλοι οἱ τοῖχοι ἔνι ἐδικοί μου, ἐὰν μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή »· καὶ οὐ-

τως ἔρχουνται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λαλοῦν το· τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ πᾶν ἐκεῖ καὶ νὰ δοῦν, ἐὰν τὸ φανερὸν τοῦ τείχους ἔνι οὕτως ὡς λαλεῖ ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ φορτώσῃ καὶ νὰ ἐγείρῃ τὰ σπίτιά του μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν· ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι εἰς τὸ ρυμάδιν του οὐδὲν εἶχεν ἀπού μέγαν καιρὸν οἰκίας, οὐδὲν χάνει παντὸς διὰ τοῦτο τὸ δίκαιον τοῦτο ἐκεῖνος οὗ οἱ κληρονόμοι του ὁποῦ τὸ εἶχαν, οὗ ἔχουν, οὗ ἐκείνους ἄπαὶ τοὺς ποίους τὰ ἐγόρασεν· καὶ ἐὰν οἱ κριτάδες εὑρίσκουν ὅτι οὐδὲν εἶχεν τίποτες ἀγνωριμίαν τὸ πῶς ἦσαν κουμπισμέναις ἢ καμάραις του, οὐδὲ σπίτια, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ φορτώσῃ τίποτες μὲ δίκαιον, χωρὶς μὲ τὴν εἴδησιν ἐκεινοῦ ὁποῦ ἔνι ὁ τοῖχος, καὶ ὄχι ἀλλοίως, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρμθ. Περὶ τῆς ζημίας τὴν λαμβάνει κανεὶς ἄνθρωπος ἢ καμμία γυναῖκα ἔξω τοῦ τοίχους τῆς οἰκίας του, ποταπὸν δίκαιον χρὴ γενέσθαι.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι κανεὶς μπουργέζης ἢ καμμία μπουργέζαινα βάλλει κανένα πρᾶγμαν ἔξω τοὺς τοίχους τοῦ ἐσπιτιοῦ του, ἢ ἐπάνω σκαμνίου, ἢ ἐπάνω μιᾶς κρεμάστας, καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος φορτωμένος ξύλα, ἢ ἑτέρου ἄλλου φορτίου, ἢ μία κάμηλα, ἢ ἕναν γονικόν, ἢ ἕτερον κτῆνος φορτωμένον διαβαίνοντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ χαλᾷ ἐκεῖνον τὸν ἐκεῖνος ὁ μπουργέζης ἢ ἡ μπουργέζαινα ἐβάναν ἔξω τοῦ ἐσπιτιοῦ τους, τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἔχει τίποτες, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοὺς ἀμαντιάσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον, διότι κανεὶς οὐδὲν ἔχει τίποτες ἔξω τοὺς τοίχους τῶν ἐσπιτιῶν του· ἀμὲ ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐβρούθησεν αὐτὸν θεληματικῶς
φ.106. | τὸ κτηνὸν τὸ φορτωμένον, ἢ τὸν ἄνθρωπον τὸν φορτωμένον, ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν ἐποῖκεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπεσεν ἐπάνω τοῦ μπουργέζη, ἢ τῆς μπουργέζαινας, ἢ ἄλλου

τινός· καὶ ἔνι δίκαιον, ἐὰν τὸ κτηνὸν λαβωθῇ, ἢ ἐχενώθην, ἢ ἐτσακίστην τὸ ἐβάσταν, ὅλον ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν γῆν μὲ τὸ βρούθισμάν του, ἂν ἐλαβώθην, ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ νὰ τὸν ὑγιάνουν, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωήν του ἕως ὁποῦ νὰ ὑγιάνῃ οὕτως ὡς γιὸν ἦτον ὄντα τὸν ἔρριψεν· εἰ δὲ ἐμίσαν τον ἐκεῖνον καὶ ἐπαράβλεπέν τον νὰ τοῦ κακοποιήσῃ, καὶ διὰ τοῦτον τὸν ἐβρούθησεν καὶ ἐλαβώθην διὰ πάντοτε, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦτο ἐποῖκεν, ἂν ἔνῃ ὅτι ἐπιάσαν τον, πρέπει νὰ κόψουν τὸν γρόθον του, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν νὰ ἔνῃ κίτες ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, μὲ δίκαιον.

Ἐφειδὴ ἠκούσατε τὸ δίκαιον τῶν ἄλλων κρισιμάτων, κείμενον ἔνι νὰ ἠγνωρίζετε ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει περὶ τῶν ἁρμασιῶν, καὶ ποῖα ἁρμασία ἀξιάζει, καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νὰ τὴν κρατοῦν, οὔτε καβαλλάρης, οὔτε πουργέζης, οὐδὲ λίζιους· ὅτι τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν ἁρμασίαν τοὺς πουργέζηδες, ὥςπερ τοὺς καβαλλάρους, ἂν οὐ μὴ εἶχαν θέσπισιν, λοιπὸν οὐδὲ νόμος ἤθελεν εἶσται, οὐδὲ ἡ ἀσίζα.

ρν. Ἀρχεύει καὶ πολομᾷ ἀρχὴν μερικῶν κρισιμάτων.

Ὅλον τὸ κεφάλαιον νόμιμον γράφεται ἀλατίνικον, καὶ διαλοποιεῖ τὸ κάτωθεν εἰς τὸ καθέναν κεφάλιν.

ρνα. Περὶ πόσων χρονῶν πρέπει νὰ ἔνῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ πόσον ἡ γυναῖκα πρὶν ὁρμαστοῦν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκκλησίαν.

Ἠγνωρίζετε καλά, καὶ καλὰ ἐντέχεται νὰ | ἠξεύρουν πάντες φ.107.
οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅλαις ἡ γυναῖκες, ὅτι ἡ καλὴ ἅρμα 'ς τὰ παιδιά τους καὶ οὕτως πορεύεται καθὼς ἡμεῖς σᾶς εἴπαμεν ἄνωθεν, καὶ ὁμοίως οὕτω λέγει ἡ εἰς τὸν νόμον, ὡς ὅτι ἂν ὁ Ἀδὰμ ἔζεν ὡς αὐτὸς καὶ νὰ ἐχήρεψεν, οὐδὲν ἤθελεν ἠμπορήσει κείμενα νὰ λάβῃ, διότι ἡμεῖς πάντες εἴμεσθεν υἱοὶ καὶ κόραις

τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας τῆς γυναικός του, ὅτι οὗτος ἦν ὁ ἀρχηγός μας πατὴρ καὶ ἡ ἀρχή μας μητέρα· ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει καὶ καλὰ λαλεῖ ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον νὰ ἔνῃ οὕτως καλὸν ὅτι πλεῖον χωρησίαν οὐκ ἔχουσιν ἐφ' ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι οὕτως λέγει ὁ ἁγιώτατος Παῦλος ὁ ἀπόστολος « ἡ γυνὴ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἑαυτόν της, ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁμοίως οὐδὲ ὁ ἀνὴρ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ».

ρνβ. Περὶ ποίας αἰτίας ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ τὸ ἀντρόγυνον ὁποῦ γέγονεν ὡς ἀπαιτεῖ.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάρει γυναῖκαν καὶ ἔνι παρακάτω τῶν δεκατριῶν χρονῶν, ὁμοίως καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυναῖκα παρακάτω τῶν ιγ' χρονῶν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τὸ
φ.108. δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ χωριστοῦν ἐκεῖνον τὸ ἀντρόγυνον μὲ δίκαιον ἄνευ καμμίας ζημίας, ἤγουν πέρας, καὶ ἄνευ ἁμαρτίας, ἂν τὸ θέλουν οἱ δύο [μ]έρη, ἢ ἂν τὸ θέλῃ ἡ μία μερία· καὶ ἂν ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοὺς ἅρμασεν ἐκάτεχεν ὅτι ἦσαν παρακάτω τοῦ ἔτους τὸ ἐθέσπισαν, καὶ ἅρμασέν τους κρυφὰ μὲ τὴν κακουργίαν του, ἢ διὰ παρακαλήσεως τοῦτο ἐποίησεν, οὗ διὰ καμμίαν δωρεὰν τὴν τοῦ ἐδῶκαν, ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἱερουργήσῃ ὥς που νὰ σωθῇ τὸ ἀντρόγυνον τὸ ὥρμασεν εἰς τὸ ἔτος του, διατὶ κακὰ τοὺς ὥρμασεν, τὸ ἄνωθεν λαλημένον, καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατέραν τὸν ἀπόστολον νὰ τοῦ συγχωρήσῃ, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον· ἐὰν ἐτελείωσαν τὸν γά|μον καὶ ἐκοιμήθην ὁ γαμβρὸς τῆς νύφης, οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωριστοῦν ἐκεῖνον τὸ ἀντρόγυνον μὲ δίκαιον, ὁμοίως ὥσπερ νὰ ἤθελαν καὶ ἀμφότεροι, ὁμοίως ἂν οὐδὲν εἶχεν ἕτερον εὔλογον αἰτίαν, ὥσπερ ἂν ἐσυγγενίαζεν ἀπὸ συγγένειαν.

ρνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ εὐλογᾶται γυναῖκαν καὶ συγγενιάζει του, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν γάμον ποταπὴν τιμωρίαν νὰ λάβουν.

'Εὰν γένηται ὅτι κἄτις ἄνθρωπος, κἄν τε καβαλλάρης, ἢ μπουργέζης, ἢ ἕτερος ἄνθρωπος τοιοῦτος, ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ, ἢ ψηλός, ἢ χαμηλός, ἐπάρῃ τὴν ἀνηψιάν του ἕως τὸν τρίτον βαθμόν, ἢ εἰς τὸν τέταρτον, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ὁ νόμος ὅτι αὐτὸς ὁ γάμος νὰ χωριστῇ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυνὴ ἀμφότεροι νὰ γένωνται μοναχοί, καὶ εἴ τι καὶ ἂν ἔχουν, ὥσπερ ψουμία, ἢ χωράφια, ἢ χωρία, κἄν τε τοῦ ἀνθρώπου, κἄν τε τῆς γυναῖκας, ἢ ἐὰν τὸ ψουμὶν χρεωστῇ δούλεψιν, ἢ ἄνθρωπου δὲν χρεωστῇ, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη μὲ δίκαιον· ὅτι ἂν εἶχεν ποίσει παιδία ἀπ' αὐτὴν τὴν ὁρμασίαν ὅσον ἦσαν ἐν τῷ ἅμα, οὐδὲν ἀδυναστικοῦ τρόπου, οὗ κἄν τε ὁ κύριος καὶ ἡ ἐκκλησία ἐβαστοῦσάν το, τὸ κείμενον σὺν τὸ δίκαιον ὁρίζουν ὅτι ἐκεῖνα τὰ παιδία οὐδὲν ἔνι παντὸς κληρονόμοι, οὐδὲ ἐντέχουνται νὰ κληρονομήσουν τίποτες, οὐδὲ νὰ λάβουν τίποτες ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἦσαν τοῦ πατρός τους, ἢ τῆς μητρός τους, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμὲ πρέπει νὰ ἔνῃ ὅλα τοῦ αὐθέντη· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐσυγγενιάζαν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κρατημένος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του ἀποὺ ἐφφίκιν, ὁμοίως καὶ ὁ ἀναγνώστης ἂν τὸ ἐγίνωσκεν, καὶ ὅλοι καὶ ὅλαις ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ ἠξεῦραν τὴν συγγενίαν ἔνι ἀφωρισμένοι, νὰ μηδὲν ἔχουν μερτικὸν ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ | τῆς ἁγίας φ.109.
ἐκκλησίας, οὐδὲ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἕως ὅπου νὰ συχωρηθοῦν ἀπ' ἐκείνην τὴν ἀνομίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν διὰ το[ῦ] ἐπισκόπου τῆς χώρας, ἢ παρὰ τοῦ πατριάρχου. 'Αμὲ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐσυγγενιάζασιν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλή[θη]ν ὁποῦ εὐλογήθησαν, εἶχαν ἕτερον ἔγγιστα συγγενῆν, ὥσπερ παρὰ τῆς γυναικός, ἢ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀπεκεῖ ἀποῦ ἐξέβην τὸ ψουμὶν τοῦτον, καὶ ἦτον τοιοῦτον κορμὶν ὅτι ἐπορεύετο δικαῖα πρὸς τὸν ρῆγαν, ἢ πρὸς τὴν αὐθεντίαν τῆς χώρας, καὶ ἦτον τοῦ ἔτους, νὰ ζηλώσῃ ἐκεῖνον τὼ συγγε-

νὴν τοῦ ἐκρατοῦσαν τὸ ἐνομεύτην ὁ ρήγας μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τὴν εἴδησιν μὲ δίκαιον τὸν ρήγαν, ἢ τὴν αὐθεντίαν τῆς γῆς, ἢ τὴν κυράν, ἔνι κρατημένοι μὲ δίκαιον νὰ τοὺς στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνοι οὐδὲν ἠμποροῦσαν πλεῖον νὰ κρατήσουν, οὐδὲ νὰ ἔνῃ πλεῖον ποτὲ κληρονόμους· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἔμπαινεν τὸ ψουμίν, οὐδὲν ἦλθε νὰ τὸ ζητήσῃ μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ἀφ' οὗ ὁ ρήγας, ἢ ἡ ρήγαινα νὰ νομευτῇ τὸ ψουμὶν ἐκεῖνον, ἢ κεῖνον τὸ χωρίον, ὁ ρήγας οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνομεύτην ἐκεινοῦ, ἐφειδὴ ἐδιάβην χρόνος καὶ ἡμέρα, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμὲ ὅλον ἔνι τοῦ αὐθέντη· εἰ δὲ μὴ ἔχοντα κληρονόμους, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, ὅτι αὐτός ἐστιν δίκαιος κληρονόμος τούτης τῆς παρανομίας καὶ τούτου τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ τούτου τοῦ ἀδίκου τὸ γενόμενον κατὰ πρόσωπα κυρίου τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τῶν καλῶν κουστουμιῶν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων τὸ ἐθέσπισαν οἱ καλοπίχεροι καὶ ἐνάρετοι καὶ καλοὶ ρηγάδες ὁποῦ ἦσαν ἀπῶδε καὶ ὀπίσω, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ δο-
φ.110. θοῦν εἰς | ρετιτζιοῦν, νὰ γίνουνται μοναχοί, ἢ συναδελφοί, καθὼς σύρνουν οἱ λατῖνοι· ἀμὲ ἐὰν ἐφύγαν ἀποὺ τὴν χώραν καὶ νὰ ἐξενητεύτησαν, ὅλα τους τὰ ἀγαθὰ ὁρίζει ἡ ἀσίζα ὅτι ἐξῶλα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας μὲ τὸ δίκαιον· καὶ ἐὰν ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν οὐκ ἐγίνωσκεν ὅτι ἦσαν συγγενάδες, οὐδὲ ἐλαλήθην του παρά τινος νὰ μηδὲν τοὺς εὐλογήσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ καμμίαν τιμωρίαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν γάμον νὰ δὲν ἐγίνωσκεν, (τοιοῦτον δίκαιον πρέπει νὰ ἔνῃ ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ οὐκ ἐγινῶσκαν ὅτι ἐσυγγενιάζαν), οὐ χρὴ ἀποβάλλεται.

ρνδ. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ γυναῖκαν χαρτωθῆναι καὶ εὐλογη-

θῆναι εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ποῖος γάμος ἦν δεκτός, καὶ ποτάπην τιμωρίαν καὶ ζημίαν ἐντέχεται νὰ πλερώσουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπ' ἐκεῖνον οὗ ἀπ' ἐκείνην ὁποῦ ὁ γάμος ἐκωλύθην.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἄποιος ἄνθρωπος θελήσει νὰ λάβῃ γυναῖκαν, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, κἄν τε καβαλλάρης, κἄν τε μπουγέζης, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς εὐλογήσῃ, ἐὰν οὐ μὴ τοὺς χαρτώσῃ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοιούτην τάξιν, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ γυναῖκαν νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐκ ἔχει γυναῖκαν ζωντανήν, ἀρμασμένην, ἢ χαρτωμένην, οὐδὲν συμπαμένον τάξιμον ἀπαὶ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ καλὰ καὶ νόμιμα νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν γυναῖκαν τὴν θέλει νὰ πάρῃ τώρα, καὶ αὐτὸν τὸν ὅρκον ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν καὶ τὰ δύο μέρη, ὁμοίως νὰ ὁμόσουν β' ἄνθρωποι διὰ λόγου του εἰς τὴν τάξιν, ὡς προδεδήλωται, ὁμοίως καὶ διὰ τὸ ἄλλον μέρος β' γυναῖκες νὰ ὁμόσουν ὡσαύτως, καὶ οὕτως δεῖ γινέσται, καὶ οὕτως ἦν τὸ χάρτωμαν δεχτόν· καὶ τότες ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἡ ἐκκλησία καιρὸν πότε νὰ γίνεται ὁ γάμος, καὶ διατί, ὅτι μέσα εἰ|ς τὸ αὐτὸν τάρμενον ἐνδέχεται νὰ δια- φ.111.
λαλήσουν εἰς γ' ἡμέρας εἰς τὴν πρώτην λειτουργίαν, καὶ ἐντέχεται νὰ 'πῇ οὕτως ὁ ἱερεύς· « πολεμῶ σας νὰ ἠγνωρίζετε, αὐθένταις καὶ κυράδες, ὅτι ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ὅτι ὁ δεῖς ἄνθρωπος μέλλει νὰ εὐλογηθῇ μὲ τὴν τοιούτην γυναῖκαν εἰς τούτην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐὰν ἔνῃ ὅτι κανείς, ἢ καμμία γυναῖκα γινώσκει κανέναν πρᾶγμαν νὰ πῇ διὰ νὰ κωλυθῇ ὁ αὐτὸς γάμος, ἂς ἔλθῃ ὀμπρὸς νὰ τὸ πῇ πρὶν λογηθοῦσιν »· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθῃ κανεὶς μέσον τοῦ αὐτοῦ τέρμενου, ἤγουν τῶν γ' ἡμερῶν, πλεῖον οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποὺ εἴ τι νὰ 'πῇ νὰ κωλυθῇ ὁ γάμος ἀποὺ κανέναν κορμὶν ὁποῦ νὰ ἔνῃ εἰς τὴν πόλην, ἐφειδὴ οὐδὲν τὸ εἶπεν εἰς τὸν καιρόν, ἢ εἰς τὸ τάρμε, πρὶν εὐλογηθοῦσιν, καὶ τοῦτος ὁ γάμος ἔνι δεκτὸς μὲ δίκαιον,

μὲ τοιοῦτον ἂν οὐδὲν συγγενιάζουν ἀποὺ καμμίαν συγγενότηταν, καθὼς ἄνωθεν εἴπαμεν, καὶ οὕτως ἔνι νόμιμον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρνε Περὶ τῶν χαρτωμάτων καὶ τῶν μετανωμάτων νὰ πλερώσουν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχαρτώθην μίαν γυναῖκαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἐβάλαν ἀναλογίαις εἰς τὸ χάρτωμαν, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι κᾶτις μεταγνώθει ἀπ᾿ ἐκεῖνον τὸν γάμον νὰ τελειωθῇ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμποροῦν νὰ μετανώσουν ὄγιος θέλει, ἢ ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα, μὲ τοιοῦτον, νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ νὰ μετανώσῃ τὰ ἐβάλλασιν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἔνῃ κίτες κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ ἑτέραν γυναῖκαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἕτερον ἄνδραν, χωρὶς νὰ ἔνῃ κρατήμενοι πλεῖον ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου διὰ αὐτὸν τὸ μνήστευμαν, ἤγουν χάρτωμαν.

ρνϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχαρτώθην γυναῖκαν καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὴν λάβῃ, καὶ ἔδωκέν της κανέναν πρᾶγμαν, ἂν ἠμπορῇ πλεῖον νὰ τὸ λάβῃ, ἢ ὄχι.

φ.112. Ἐὰν γένηται ὅτι κᾶτις ἄνθρωπος ἐχαρτώθην γυναῖκαν | καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν τὴν πέρνει, καὶ ἔδωκέν της κᾶτι πράγματα, τὸ δίκαιον ὁρίζει καλὰ ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔστειλεν, καὶ ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ ἡ γυναῖκα μὲ δίκαιον, ἂν οὐδὲν εἶχεν τοιούτην ὄρεξιν ὄνταν τῆς τὸ ἔστειλεν ἐκεῖνον ὁποῦ τῆς ζητᾷ, καὶ ἂν τὸ εἶχεν ὁμοίως μέσα ὅτι οὐδὲν τὴν ἤθελεν χαρτωθῆν· καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὸ τῆς ἔδωκεν, ἢ τὸ ἐποῖκεν νὰ τῆς δώσουν ἐκείνην τὴν ἤθελεν νὰ εὐλογηθῇ, ἐφειδὴ οὐδὲν ἔμεινεν ἐξ αὐτόν του, οὐδὲ εἰς τὸ μῆρος του νὰ μηδὲν τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκαν, ἀμὲ ἔμεινεν ἀπαὶ τὸ μέρος τῆς γυναικός, ἢ ἀποὺ κᾶτιναν ἀπαὶ τοὺς ἐδικούς της· ἀμὲ ἂν ἔμεινεν εἰς ἐκεῖνον νὰ μηδὲν τὴν

πάρῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ ἀναλάβῃ τὸ τῆς ἔδωκεν τῆς γυναίκας μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ τοιοῦτον ὅμοιον δίκαιον, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τῆς ἱκάνωσης τὸ εἶχεν δώσει, καὶ τοιοῦτον ὅμοιον δίκαιον ἔνι ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ δώσῃ ἡ γυναῖκα, ἢ ἂν τοῦ ἔστειλεν ἐκείνου ὁποῦ ἔμελλε νὰ τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκα καὶ ἐχαρτώθην την.

ρνζ. Διὰ ἐκεῖνον, ἢ διὰ ἐκείνην ὁποῦ χαρτόνεται ἄνδραν, καὶ ἀπεθαίνει ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος πρὶν εὐλογηθοῦσιν, καὶ ταῦτα νὰ γίνεται ἀπαὶ τὰ πράγματά τους ὁποῦ μένουν τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανενεὶς ἄνθρωπος ἐχαρτώθην γυναῖκαν, καὶ ἔδωκέν της, ἢ ἐποῖκεν νὰ τῆς δώσουν κανέναν πρᾶγμαν, ὥσπερ ἐλαλήθην ἄνωθεν, καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἀπαὶ τοὺς δύο ἀπεθαίνει πρὶν τοῦ ἄλλου, τουτέστιν ἀνεπιάστησαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ συγγενάδες του, οὗ οἱ κληρονόμοι του ἠμποροῦν, οὗ χρεωστοῦ νὰ ζητήσουν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν τῆς γυναικός, ἢ ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ ἐτελεύτησεν, παρὰ τὸ ἥμισον ἐκεῖνον τὸ τῆς ἐδόθην· ἀμὲ ἂν τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ χάρτωμαν, κανεὶς | ἐξ αὐτόν της οὐδὲν ἠμπο- φ.113. ρεῖ νὰ ζητήσῃ τίποτες, οὔτε ἀπαὶ τοὺς κληρονόμους του τοῦ ἀπεθαμένου, οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδόθην ἡ δόσις, οὔτε ἂν ἡ δόσις γέγονεν πρὶν παρὰ νὰ χαρτωθοῦν, οὐδὲ ἠμποροῦν νὰ ζητήσουν τίποτες, οὐδὲν ἔχουν μὲ δίκαιον οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεῶτος ἀπ' ἐκείνην τὴν δόσιν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρνη. Κερὶ τῆς γυναικὸς τῆς χήρας ἀποῦ εὐλογᾶται ἕτερον ἄνδραν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὁποῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

Ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα πάρῃ ἄνδραν, καὶ μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι

οὐδὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἄλλον ἄνδραν ἕως νὰ περάσῃ χρόνον α' καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, τουτέστιν ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀπὸ θανάτου τοῦ πρώτου ἀνδρός της, τοιούτην τιμωρίαν τῆς ἐθέσπισαν, ὅτι ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ξένος νὰ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον καὶ νὰ τῆς ἀφῆκεν κανέναν πρᾶγμαν εἰς τὴν διαθήκην του, οὐδὲν ἠμπορεῖ τὸ καθόλου νὰ ἔχῃ τίποτες, κἄν τε ἐὰν καὶ συγγενής της ἐστίν, ἢ οὐχί, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τῆς δώσουν τίποτες ἐκείνης, οὐδὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰ πρᾶγμα τοῦ τεθνεῶτος ἢ εἰς παρακαταθήκην, ἢ εἰς βλέπισιν, καὶ ἂν τὸ ἐπερίλαβεν, ὁρίζει τὸ δίκαιον· ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσῃ, ἀμὲ νὰ τὸ στρέψῃ μὲ δίκαιον τοὺς κληρονόμους ἐκείνου ἀποῦ τῆς τὸ ἀφῆκεν, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ στρέψῃ τοὺς κληρονόμους τοῦ τεθνεῶτος ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, ἢ ἡ ρηγικὴ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὴν ποίσου νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ δίκαιον.

ρνθ. Περὶ τῆς ἑτέρας τιμωρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὁποῦ πάρῃ ἄνδραν πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἀποὺ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός της τοῦ πρώτου, ἢ ἂν ἔγκυος γίνεται μέσον τοῦ ῥηθέντος χρόνου ἄπαυτα.

φ.114. Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι καμμία γυναῖκα ὁποῦ|ναι χήρα καὶ πάρει ἕτερον ἄνδραν μέσον εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὁποῦ ἐπέθανεν ὁ πρῶτός της ἄνδρας, ὁποῦ ἐτελεύτησεν, γίνεται τῆς τοιούτης τιμωρίας θεσπισμένη, ὅτι ἂν τῆς ἀφῆκεν κανέναν πρᾶγμαν εἰς τὸν θάνατόν του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ, καὶ ἂν τὸ λάβῃ, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, εἰ δὲ ἂν τὸ κρατήσῃ, ἕτερος οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τῆς δώσῃ τίποτες, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ τῆς ἀφῆκεν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ τοῦ τεθνεῶτος, ἢ ἡ ἀδελφή του, ἢ τὰ ἀδελφοτέκνιά του, ἢ ἀδελφότεκναίς του, ἢ οἱ ἀνηψιοί του, ἢ ἀνηψιάδες του οἱ πρῶτοι ἢ τὸ δεύτερον πρόσωπον, καὶ ἐὰν ὁ θανεὶς ἀνὴρ οὐκ ἔχει καὶ ἕναν συγγενῆν τοιούτης συγγενείας, τὸ δίκαιον ὁρίζει

ὅτι ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου μὲ δίκαιον τοῦ ποίου πέφτουν τὰ πάντα· καὶ ὁμοίως ἐντέχεται νὰ ἔχῃ καὶ ἔτερην τιμωρίαν ἡ γυναῖκα ἡ χήρα ὁποῦ ἐπῆρεν ἄνδραν μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπέθανεν ὁ ἄλλος, ὅτι ἐκεῖνον τὸ πίντωμαν τῆς προίκας της τὸ τῆς ἐφῆκεν ὁ ἄνδρας της ὁ τεθνηκώς, ἢ ἕτερος διὰ λόγου του ὅταν τὴν ἐπῆρεν ἀπάνω τῆς προικός του ἔδωκεν, ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τίποτες, ἐὰν καλὰ καὶ ὁ ἄνδρας της εἶπέν της ὅτι ἐὰν τελευτήσῃ παρὰ ἐκείνην ὅτι νὰ τὸ ἔχῃ, οὐδὲν νὰ πάρῃ καθόλου τίποτες ἐκείνη διὰ τὸ οὐδὲν ἔνι δίκαιον.

Ὁμοίως ἀπαῦτα ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἐπῆρεν ἄνδραν προτήτερα παρὰ τὸ ἐντεχάμενον, ἐθεσπίστην τῆς ἑτέρης τιμωρίας, τουτέστιν, ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς συγγενής της πεθαίνῃ ἀδιάτακτος, χωρὶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην, ἐκείνη οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲ πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ νὰ τῆς κατεβαίνει ἀπὸ συγγένειαν, ἂν οὐδὲν εἶχεν πάρειν ἄλλον ἄνδραν προτήτερα παρὰ τὸ ἐντέχετον. Καὶ τοιούτην ἀπ' αὐτὴν τιμωρίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἀγγαστρωθῇ μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ἀφοῦ ἐτελεύ|τησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, κἄν τε τοῦ ἀνδρός της, ἢ ἑτέρου φ.115. παρὰ τοῦ ἀνδρός της, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, οὐδὲν ἠμπορεῖ μὲ δίκαιον νὰ λάβῃ τὸ δουέριν της μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ πωλῇ τὰς κληρονομίας, οὗ τὰ χωράφια, ἢ τὰ ἀμπέλια, ἢ ἕτερα ὑφάσματα εἰς κινητὰ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν της εἰς ἀποκοπήν, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τὰς ρέντας τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἄφεσιν τοῦ οἴκου τοῦ λέγεται χαρνέσι ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς τοῦ θνεῶτος, ἢ ἐὰν ἐκεῖνον τὸ ἐποῖκεν νὰ τὸ ποίσουν διὰ λόγου του, καὶ ὅλον τὸ δελοιπὸν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῶν παιδίων τοῦ τεθνεῶτος, ἢ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ· καὶ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ἐντέχεται νὰ εὐγάλουν τὸ δουέριν της, καὶ παρευθὺς ὅτι νὰ τὸ πάρῃ οὐδὲν ἐντέχεται πλεῖον νὰ ἔχῃ τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν ἐκείνου τοῦ

πρώτου της ἀνδρὸς διατὶ ἐπῆρεν ἄνδραν προτήτερα παρὰ τὸ ἐντέχετον.

ρξ. Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἂν ἠμπορῇ νὰ ἀφήσῃ τῆς μητέρας του τίποτες ἀπαὶ τὰ πράγματά του.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ πολεμᾷ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφήνει κανέναν πρᾶγμαν ἀποὺ τὰ πράγματά του ἐκείνης τῆς μητέρας του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ ἀξιάζει ὅλον ἐκεῖνον τὸ δόμαν ὥσπερ νὰ τὸ εἶχεν δώσει κἄτινος ξένου· ἀληθῶς ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του, κἄν τε ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐποίησεν διαθήκην, ἢ ὄχι, ἀμὲ ἂν τῆς τὸ δώσῃ ἔμπροσθεν καλοὺς λᾶς, καὶ τοῦτον ἔνι ἐντεχάμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ κατὰ τὸ ἐλαλήθην εἰς τὸ ἄλλον τζαπίστριν ἐκεῖ
φ.116. ὁποῦ ἐξηγᾶται ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πουλήσῃ, οὐδὲ νὰ ἀ|μαχέψῃ τὰ πράγμα τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς διὰ τὴν προῖκάν της, ἀλλὰ μόνον νὰ λαμβάνῃ τὰς ρέντας, τοῦτον ἐστὶν ἀληθέστατον ἂν ἔνῃ ὅτι τὰ πράγματα εὐγαίνουν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος, εἰ δὲ τὰ πράγματα εὐγαίνουν ἀπαὶ τὴν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκείνη ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὰς ὀρέξας της, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὴν προῖκαν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος τῆς συμβίας του.

Ἐὰν γένηται ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον χωρίζεται παρὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεῶτος, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰ πράγματά του ἐντέχεται νὰ στρέψουν τὸ δουέριν τῆς γυναικός· ἀμὲ ἐὰν ἡ προῖκα ἐδόθην τοῦ πατρὸς τοῦ τεθνεῶτος, ἢ τῆς μητρός του, ἢ κἄτινος ἀπαὶ τοὺς ἐγγυτάδες, δίκαιον ἔνι ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐλάβαν τὴν προῖκαν ἐντέχεται νὰ στρέψουν καὶ τὸ δουέριν, εἰδὲ δὲ ἐμεταστάθησαν,

πρέπει νὰ τὸ στρέψουν οἱ κληρονόμοι τους, κατὰ τὸ μερτικὸν τὸ ἔλαβεν ὁ καθὲς ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ τεθνεῶτος, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξϐ. Ἕνεκεν τίνος ἠμπορεῖ ἡ γυναῖκα νὰ ζητήσῃ τὸ προικιόν της, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει γυναῖκαν καὶ ἀρχεύει νὰ παίζῃ τὸ ζάριν, καὶ νὰ τρῷ καὶ νὰ πίνῃ ἄμετρα καὶ νὰ ποντίζῃ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ διὰ τὸ πόντισμάν του ἀρχεύει νὰ πτωχύνῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ γυναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ζητήσῃ τὸ δουέριν της, καὶ ἔνι κρατημένος ὁ ἄνδρας αὐτῆς μὲ δίκαιον νὰ λάϐῃ τὸ δουέριν αὐτῆς, ἢ τὴν τιμὴν τὸ ἀξιαζόμενον εἰς χεῖρας τοὺς καλοπίχερους, ἢ εἰς τοιοῦτον τόπον νὰ ἔνῃ σεσωσμένον ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τὸ λάϐῃ, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

| ρξγ. Περὶ ἐκεινοῦ ὁποῦ οὐκ ἔχει νὰ πλερώσῃ το τὸ δουέριν φ.117.
τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τίποτες κακόν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐμπαίνει εἰς ἀγκάλεμαν διὰ νὰ στρέψῃ τὸ δουέριν τῆς γυναίκας του, καὶ ἔνι τόσον πτωχὸς ὅτι οὐκ ἔχει πόθεν τὸ στρέψει, τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐντέχεται νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ δουέριν καὶ οὐκ ἔχει πόθεν πλερώσει, οὐδὲν ἐντέχεται δι᾽ αὐτοῦ νὰ ἐμπῆ εἰς φυλακήν, οὐδὲ εἰς ἐπιτίμιον νὰ τὸ λάϐουν, ἀμὲ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ὅσα ἔχει, καὶ τὰ δελοιπὰ ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι νὰ τοῦ δώσῃ ὅσον νὰ κάμῃ εὐγάλλοντα τὴν ἔξοδόν του καὶ τὴν ζωήν του στενά, καὶ οὐδὲν νὰ εὐγῇ ἀπαὶ τὴν χώραν, χωρὶς τὴν εἴδησίν του, ἕως ὁποῦ νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ τότες νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῆς Ἱερουσαλήμ.

ρξδ. Περὶ τῶν δωρεῶν τῶν δίδει ὁ ἄνθρωπος τῆς γυναικός του ἀφοῦ τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις ἀξιάζει, καὶ ποία ὄχι.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ χάρισμαν τῆς γυναικός του ἀφ' ὃν τὴν πάρῃ, χωρὶς ἂν τὸ ποιήσῃ εἰς τὴν ἀποβίωσιν του, ἢ εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ ἂν τὸ ποίσῃ εἰς ἄλλην ὁπλήν, οὐδὲν ἀξιάζει ἐκείνη ἡ δόσις, διατὶ τὸ πρᾶγμαν ἔνι ἐπεσαῦτα ἐδικόν της, ὥσπερ νὰ μηδὲν τὸ εἶχεν δώσει, καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸ περιλάβουν οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεῶτος κείμενα ἀπὸ ὅλοις ἐκείνοις ὁποῦ νὰ κρατοῦν τὸ πρᾶγμαν, χωρὶς ἂν οὐδὲν τὸ ἐκράτησεν χρόνον καὶ ἡμέραν, καὶ κανεὶς οὐδὲν ἐγκάλεσεν ἄνθρωπος, οὐδὲ νὰ ζητήσῃ τίποτες, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπολογηθῇ τίποτες, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, κανενοῦ κληρονόμου ὁποῦ εὑρίσκεται τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ νόμου.

ρξε. Περὶ τὴν δόσιν τὴν νὰ ποίσῃ ὁ κᾶτις τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον.

φ.118. | Τοιούταις φοραῖς γίνεται ὅτι ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ποίσῃ δόσιν τῆς γυναικός του, ὥσπερ ἂν ἐθέσπισεν τοῦτον ὅτι καθημερινὸν ἡ γυναῖκά του νὰ ἔχῃ κάθα μῆναν, ἤγουν ἕναν, ἢ δύο, ἢ ἕναν μάρκον ἀσῆμιν, ἢ περίττου, ἢ παρακάτω, διὰ τὴν ζωήν της, ἢ διὰ νὰ ἀγιώσῃ τὰ παιδιά της, ἢ τὴν ὑποταγήν της, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ τούτην τὴν δόσιν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένη.

λύπει (sic).

ρξϛ. Περὶ πόσας φορὰς δύναται χωρισθῆναι τὸ ἀντρόγυνον, ἀφοῦ γένῃ, τουτέστιν ἀφοῦ ἐσμίκτησαν.

[λευκὴ σελίς].

φ.119. | ρξζ. Περὶ τῶν ἀντρογύνων ὁποῦ χωρίζουνται μὲ κανέναν, λογισμὸν καὶ εὔλογον αἰτίαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα χωρίζεται ἀπαὶ τὸν ἄνδραν της ἀποὺ κανέναν αἴτιον τῶν ἄνωθεν λαλημένων, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἄνδρας της ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ἐπεσαῦτα εἰς τὴν μονὴν ὁποῦ νὰ ἐμπῇ ὅσον τοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν ἀρμασίαν

εἰς προικιόν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ μοναστῆριν οὐδὲν τὴν δεκτῆν διὰ πεσαῦτα, ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ἐτεσαῦτα διὰ νὰ τὴν λάβουν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ νὰ δώσῃ ὅσον τοῦ ἔδωκεν εἰς τὸ προικιόν της, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ παρὰ ὅσον ἔχει, καὶ ὄχι πλεῖον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξη. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων ὁποῦ χωρίζουνται καὶ ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ λάβῃ νὰ τὰ τρέφῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχωρίστην τὴν γυναῖκάν του μὲ καμμίαν εὔλογον αἰτίαν, καὶ ἔχουν τέκνα, καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐὰν τὰ παιδία ἔνῃ παρακάτω τῶν δ' χρονῶν, ἐντέχεται νὰ τὰ θρέβῃ ἡ μητέρα τους ἕως ὅπου νὰ γενοῦν ζ' ἐτῶν, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοὺς νὰ τοὺς δίδῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους νὰ τρῶσιν καὶ νὰ πίνουν καὶ νὰ ἐντύνουνται καὶ νὰ 'ποδήνουνται, καὶ ὅλα τους τὰ ὀψώνια· εἰ δὲ ἡ γυνὴ ἀστενοῦσα ἀπαὶ τὸ κελέριον, ἢ τῆς κακῆς ἀρρωστίας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκείνη νὰ μηδὲν ἀναγιώσῃ κανέναν ἀπαὶ τὰ παιδία, ἀμὲ ὁ πατήρ τους ἐντέχεται νὰ τὰ ἀναγιώσῃ, ὅτι ἐν εὐκολίᾳ δύναται ἀποκτεῖναι κανέναν, ἢ νὰ τὸ λαβώσῃ ἀπαὶ τὰ παιδία της, ἢ διὰ τῆς ἀσθενείας, ἢ διὰ τοῦ κελερίου ἀποῦ γλήγορα κολλᾷ· ἀμὲ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν ἀπ' αὐτὰς τὰς αἰτίας τὰς ἄνω|θεν λα- φ.120.
λημένας, τουτέστιν ἂν οὐδὲν ἔνῃ κελεφή, ἢ δὲ σεληνιάζεται, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὰ ἀναγιώσῃ ἕως ζ' χρόνους, ὡς ἄνωθεν γέγραπται, σὺν τοῖς ἐξόδοις τοῦ πατρός τους, κατὰ τὸ δύναται, καὶ μετὰ ταῦτα, ἂν τὰ θελήσῃ ὁ πατήρ τους νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὰ παιδία του, καὶ ἐκεῖνα νὰ μηδὲν ἐθελῆσαν νὰ πᾶσιν μὲ τὸν πατέραν τους, ἐὰν ἡ μητέρα οὐδὲν τὰ ξοπλέκεται νὰ τὰ δώσῃ, διὰ τὸ ἐπῆρεν μετὰ ταῦτα ἑτέρην γυναῖκαν, ἢ δι' ἑτέρην εὔλογον αἰτίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες νὰ βιγλίσουν καὶ νὰ ἀκούσουσιν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ τὰ παιδία νὰ ἔνῃ καλλιῶν ἀναπαμένα, ἐκεῖ ἐν-

τέχεται νὰ τὰ ἀφήσουν, ἕως ὁποῦ νὰ γινοῦν ιβ' ἐτῶν, καὶ τότες ἔχουν ἐξουσίαν νὰ πᾶν, νὰ ἔνῃ κἂν μὲ τὸν πατέραν τους, ἢ μὲ τὴν μητέραν τους, ἢ ὁποῦ νὰ θελήσουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξθ. Περὶ τῶν παιδιῶν τῶν γεννημένων ἐκ πορνίας, τῆντα ἐντέχεται νὰ ἔχουν ἀπαὶ τὰς κλήρας τοῦ πατρός τους, ἢ τῆς μητρός τους καὶ εἰς τὰ πράγματά τους.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κρατεῖ μίαν γυναῖκαν ὁποῦ οὐκ ἔχει ἄνδραν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ οὐδὲ ἐκεῖνος ἔχει πόθεν γυναῖκαν καὶ συνγίνεται μετ' αὐτὴν καὶ τεκνοποιοῦν, τὸ δίκαιον καλὰ ὁρίζει καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι τούτων τῶν παιδίων ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τοὺς ἀφήσῃ καὶ εἰς τὴν ζωήν του καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν του τὰς κλήρας του καὶ τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον, διατὶ οὐδὲν ἔχει ἄλλα παιδία γνήσια, οὔτε πατέραν, οὔτε μητέραν· ἀμὲ ἂν ἔχῃ ἕτερα παιδία γνήσια, οὐ πατέραν, ἢ μητέραν, οὐδὲν δύναται τοῦτο ποιῆσαι, ἂν οὐδὲν θέλουν νὰ τὸ δεκτοῦν μὲ τὸ καλόν τους θέλημαν, εἰ δὲ δεκτοῦν τους εἰς ἀδελφοσύνην, καλὰ ἠμποροῦν μετὰ ταῦτα ἐτεσαῦτα νὰ λάβουν ὁ εἷς ὥςπερ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ.121. | ρο. Καὶ αὐτὸν ἀλατίνικον νόμιμον.

Περὶ τῶν ἀνδρογύνων πότε ἐντέχεται νὰ ὁρμαστοῦν καὶ ἀπὸ τῆντα καιρὸν νὰ μηδὲν ὁρμαστοῦν, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν ἀσίζαν.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὴν ἑβδομηκοστήν, τουτέστιν ἀπαὶ τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀσώτου ἄχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἔνι ἡ ἡμέραις καὶ σηκόνουνται ἡ ὁρμασίαις, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς νὰ ὁρμάσῃ οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων λιτανιῶν, οὐδὲ τὰς ἡμέρας τῆς Παρακλήσεως, τουτέστιν ὄντα εὐγάλουν τὸν Δράκον, οὐδὲ τῶν τριῶν ἑβδομάδων πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Προδρόμου, οὐδὲ τὰ Γέννα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

Χριστοῦ ἄχρι μετὰ η' ἡμέρας μετὰ τὰ Φῶτα, οὐδὲν ἐντέχεται κανενεὶς ἄνθρωπος νὰ ὁρμαστῇ, οὐδὲ ὅλας τὰς παραμονὰς τῶν ἁγίων οὐδὲν ἐντέχεται κανεὶς νὰ εὐλογηθῇ, διατὶ ὁ νόμος καὶ αἱ ἁγίαι κανόνες διαφεντεύγουν· καὶ ἐὰν νὰ γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος εἰς τὰς ρηθείσας ἡμέρας νὰ ὁρμαστῇ μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνον τὸ ἀνδρόγυνον οὐδὲν ὠφελεῖ, οὐδὲ τὰ παιδία τὰ νὰ ποίσουν οὐδὲ νὰ ἔνῃ δίκαιοι κληρονόμοι νὰ λάϐῃ τὸ μέλλει νὰ τοὺς κατεϐῇ, καὶ ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἔνι κρατημένη μὲ δί[και]ον νὰ χωρίσῃ τὸν αὐτὸν γάμον· ἀμὲ εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἠμποροῦν καλὰ οἱ ἄνθρωποι νὰ ποιήσουν χαρτώματα, καὶ ἐνδέχεται νὰ ἀξιάζουν, ἀμὲ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τελειώσουν τὸν γάμον ἔξω τῶν ἡμερῶν τῶν ὡρισμένων. Ἀκομὴ κατὰ τὰ ἅγια κουστούμια ἔνι διαφεντεμένον νὰ μηδὲν λάϐῃ κανεὶς διὰ γυναῖκαν ἐκείνην τὴν γυναῖκαν τὴν ἔλαϐεν ἐκ τῶν βυθῶν τῆς κολυϐήθρας εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμαν, οὐδὲ ὁ υἱός του νὰ μηδὲν λάϐῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέραν τῆς θυγατρός της τὴν πνευματικήν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐγεννήθην ὅταν τὴν ἔλαϐεν εἰς τὸ βῦθος· ἀλλὰ αὐτὰ (1) τὰ παιδιά του ἐγεννήθησαν πρότήτερα παροὺ νὰ τὴν βαπτίσῃ, | καλὰ ἠμποροῦν νὰ τὰς πάρουν μὲ δίκαιον καὶ κατὰ φ.122. τὴν ἁγίαν πίστιν· ὁμοίως ἔνι διαφεντεμένα ὅτι ὁρμασία μηδὲν γίνεται μέσον χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ. Διότι ὅτι καλὰ ἠγνωρίζετε πάντες οἱ ἄνθρωποι ὅτι κατὰ τὴν ἁγίαν ἀσίζαν τῶν Γεροσολύμων ἔχει ἡ γυναῖκα πάντα τὸ ἥμισον τῶν ἀγαθῶν τὸ νὰ κερδαίσῃ ὁ συμϐίος της μετά της ἀφοῦ τὴν πάρῃ, ὅτι τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ροβ. Περὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ εἰς ποίαν αὐλὴν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλέσουν ἡ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδραν ἐὰν τῆς πταίῃ, ἢ νὰ τὴν δέρῃ.

(1) γραπτέον, ἂν τά.

Ἐὰν γένηται ὅτι ἐγκάλεμαν γίνεται εἰς τὴν αὐλὴν ὥςπερ ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδραν της ἀποὺ δαρμόν, ἢ ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκάν του, εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι αὐτὸν τὸ ἔγκλημαν οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ κριθῇ δι' αὐλῆς ρηγικῆς, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τοὺς ἀποστείλουν ὁ βισκούντης καὶ κριτάδες εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ἔνι κρατημένη νὰ τοὺς παιδεύσῃ καὶ νὰ τοὺς συμπάψῃ εἰς εἰρήνην, ὅτι ἐὰν ὁ ἄνδρας, ἢ ἡ γυναῖκα ἀναγκαλῇ τὸν ἄνδραν της εἰς τὴν ρηγικὴν αὐλὴν ἀποὺ δαρμόν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας νικᾷ τὸ ἔκλημαν κατὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἀπαὶ τὸ τὴν ἐκλήτευσεν, ἢ ἡ γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδραν, καὶ ἐξηρρίζόνει τὸ δίκαιόν της, ἐντέχεται ὁ νικώμενος ἐκείνου τοῦ ἐγκ[λ]ήματος νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς, καὶ πόθε νὰ πλερώσῃ ἡ γυνὴ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς παρὰ ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ ἀνδρός της; ὅτι ἐκείνη οὐδὲν ἔχει τίποτες τὸ οὐδὲν ἔνι τοῦ ἀνδρός της, οὐδὲ ὁ ἀνὴρ ἔχει τίποτες ἀποῦ οὐδὲν ἔνι τῆς γυναικός του, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυναίκα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χαροῦν τίποτες, ὅτι ἐπεσαύτην ζημίαν ἔχει ὁ εἷς ὥςπερ τὸν ἄλλον, ὅτι ὅλα τους τὰ πράγματα ἔνι κενά, καὶ διὰ τοῦτο ἐθέσπισαν τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι κανέναν ἀγκάλεμαν τὸ νὰ ποίσῃ ἡ γυναῖκα ἀπαὶ τὸν ἄνδραν της, ἢ ὁ ἄνδρας ἀπαὶ
φ.123. τὴν γυναῖκάν | του, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γίνεται παροὺ εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ὁποῦ ἔνι πρᾶγμαν ἐλεημοσύνης, ὅτι καμμία ἄλλη αὐλὴ ἂν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ μετέξῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀνδρογύνου, παροὺ ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, χωρὶς ἂν ἦτον ἀγκάλεμαν φόνου ἢ ἐπιβουλᾶς πρὸς τὸν ρῆγαν, ὅτι ἐὰν τὸ ἀγκάλεμαν ἔνῃ περὶ τοῦτον, τὸ δίκαιον ὁρίζει τὸ αὐτὸν ἔγκλημαν ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγικήν.

ρογ. Περὶ τοῦ λαμβάνει μίαν γυναῖκαν μετὰ πάντα της τὰ ἀγαθὰ εἰς ὁρμασίαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος λαμβάνει μίαν γυναῖκαν εἰς

εὐλογίαν μετὰ πάντα τὰ ἀγαθά της καὶ τὰ δικαιώματά τής, καὶ ἀρὸν τὴν πάρῃ ἔρχεται ὀμπρὸς κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα καὶ βάνει της ἔκλημαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ἔλαβεν μετά του, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνδραν, καὶ βάνει της μακρὺν ἀγκάλεμαν, καὶ ἐὰν λάχῃ ὅτι ὁ ἄνδρας βάνει ἐκεῖνον τὸ ἔγκλημαν ἐπάνω τῆς γυναικός του, ἢ ἡ γυνὴ ἐπάνω τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐφειδὴ ὁ εἷς ἔβαλέν το ἐπάνω τοῦ ἄλλου, πλεῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τίποτες, οὐδὲ νὰ 'σάσῃ τὸ γενόμενον, ἀμὲ ἐντέχεται ὅτι νὰ κρατήσῃ τὸ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἔποικεν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ διὰ τοῦτο νὰ βλεπηθῇ καλὰ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ βάλλῃ τὴν γυναῖκάν του εἰς τὸν τόπον του διὰ νὰ ἀγκαλέσῃ, ὅτι νὰ τὴν γινώσκῃ τοιούτην ὅτι νὰ μηδὲν εἰπῇ τίποτες ἄνευ τῆς βουλῆς της τὸ μέλλει νὰ τῆς γυρίσῃ ζημίαν, ἐκείνη, οὐδὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐδὲν ἠμπορῆσαν πλέον νὰ τὸ σάσουν εἰς ἐκεῖνον τὸν λόγον τὸ εἶχεν εἰπεῖ.

ροδ. Περὶ τῶν πραγμάτων ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς νὰ κάμωσιν καὶ κτήσουσιν ἀνταμός.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος καὶ ἡ γυναῖκά του ἔχουν ἀμπέλια, ἢ χωράφια, ἢ οἰκίας, ἢ περιβόλια, τὸ δίκαιον λέγει ὅτι ἡ γυναῖκα ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ ἥμισον ἀπὸ πάντα μὲ δίκαιον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ βισκούντη τῶν Ἱεροσο|λύμων· φ. 124. καὶ ἐὰν ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας της ἔχουν παιδία, οὐδὲν νὰ ἀφήσουν διὰ τὰ παιδία τοις νὰ πουληθῇ, οὐδὲ νὰ δοθῇ τὸ ἐδικόν τους εἴ τινος θέλουν, οὐδὲ νὰ τὰ φᾶ, οὐδὲ νὰ τὰ πίουν τὰ ἀγαθά τους ἐφ' ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν· καὶ ἐὰν ὁ ἄνδρας ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ μερτικόν του ὁποῦ θέλει, ἢ τῶν παιδιῶν του, ἢ ἑτέρου· καὶ ἀφοῦ τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, ἡ γυναῖκα ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ἀπαὶ τὸ μερτικόν της εἰς τὸ θέλημάν της, διατὶ μετὰ τοῦτο ἔκτησαν· ἀμὲ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὥς που ὁ ἄνδρας ζῇ, ἡ γυναῖκα οὐδὲν

ἔχει καμμίαν διὰν νὰ δώσῃ τὴν μοίραν τῆς τινος, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Εἰ δὲ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα νὰ ἐπόθαναν καὶ ἀφῆκαν τὰς οἰκίας τους τῶν παιδίων τους, καὶ ἐὰν ἔνῃ τοῦ νόμου ἠμποροῦν νὰ χωρίσουν ἐκείνας τὰς κλῆρας, εἴ τινος θέλουν ὁ καθὲς τὴν μοῖράν του, εἰ δὲ καὶ οὐδὲν ἔνι τοῦ νόμου, οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τὰ πουλήσουν, οὐδὲ νὰ τὰ χαρίσουν τὰς κληρονομίας τους τινός· εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ τους, ἢ ἡ μήτηρ τους νὰ τοὺς ἀφῆκαν πράγματα κινούμενα, ὥσπερ ροῦχα, ἢ βλημήδια, ἢ ἕτερα ὑφάσματα, καὶ τὸ ἕναν ἐξ αὐτῶν τους ἔνι τοῦ νόμου, καὶ τὰ ἄλλα ὄχι, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι τοῦ νόμου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ τὴν μοῖράν του ἐκείνου τοῦ πράγματος, καὶ νὰ ποιήσῃ ὅλον του τὸ θέλημαν, καὶ ἐντέχεται νὰ βάλλῃ εἰς βλέπησιν τὰ μένοντα καὶ νὰ τὸ σωτηριάσῃ διὰ τὰ ἄλλα ἀδέλφιά του τὰ ἀνήλικα, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον.

ροε. Περὶ τῶν διαθηκῶν· ἔνι λατίνικα ἡ δήλωσις, καὶ τὸ ἄλλο κεφάλιν δηλοῖ το.

Περὶ τοῦ ἐσχάτου θελήματος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, ὅταν ἔνῃ σιμὰ εἰς τὸν θάνατον, καὶ πῶς ἐντέχεται καλὰ νὰ σκοπήσουν καὶ νὰ ἀκούσουν τὴν διαθήκην ἐκείνους τοὺς θέλου νὰ φέρουν διὰ νὰ τοὺς ἀφήσουν τὰ πράγματα νὰ τὰ δώφ.125.σουν δι|ὰ τὴν ψυχήν τους (1).

Ἐὰν γένηται καθὼς ἦν διωρισμένον ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀσθενεῖ καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του εἰς τὸ ἐδικόν του τὸ ἴδιον, καὶ ἀφήνει τοῦ Μαρτῆ ρ' πέρπυρα, ἢ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ γίνεται ὅτι ἀφοῦ τελευτήσει ἐκεῖνος, καὶ ἡ γυναῖκά του οὐδὲν θέλει νὰ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ὥρισεν ὁ ἄνδρας της, ἀλλὰ

(1) Κάτω γέγραπται· « ὧδε λείπει τὸ ἄνωθεν κεφάλαιον καὶ ἄλλα β', τὰ ροζ', καὶ τὰ ροη', ὅτι ἤτσου ἦτον τὸ ἀθηδόλιν » · ἀλλὰ τὰ κεφάλαια ταῦτα ὕστερον ἐξ ἄλλου χειρογράφου προσετέθησαν.

ἀρνᾶταί το ἐκ παντός, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει μαρτυρίαν τὸ ἅγιον σῶμαν καὶ αἷμαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἱερέαν ὁποῦ τὸν ἐμετάλαβεν καὶ ἐξηγόρεψεν, καὶ τὸν ἀναγνώστην καὶ δύο ἀνθρώπους κοσμικοὺς ὁποῦ ἔνι μαρτυρουμένοι διὰ καλοὺς ἀνθρώπους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Μαρτῆς ἐντέχεται νὰ κάμῃ τὰ ἑκατὸν πέρπυρα, μὲ δίκαιον, ἢ στανίο τῆς (1) γυναικός του, ἐφειδὴ τοῦτοι οἱ μάρτυρες ἦσαν ὅπου μαρτυροῦν ὅτι ἐνώπιόν τους εἶπέν το ὁ τεθνηκώς, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον πρὸς τὴν γυναῖκαν τοῦ τεθνεῶτος, καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς, καὶ πρὸς πάντας ὁποῦ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, ἄνευ πόλεμον· ἀμὲ ἂν ὁ Μαρτῆς ζητᾷ ἕναν σπίτιν τὸ τοῦ ἀφῆκεν ὁ τεθνηκὼς εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ ἡ γυναῖκά του ἀρνᾶταί το, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει δύο πιστοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπαφῆκεν ἔμπροστέν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ ἔχῃ τὸ σπίτιν, (2) ἂν ἔνῃ ὅτι ἡ γυναῖκα τοῦ τεθνεῶτος θελήσει, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκότος εἰς βλέπησιν· ἀμὲ θέλει ἔχει πόλεμον μὲ δίκαιον, ἐὰν χρήζῃ ἡ οἰκία ἀπού μάρ|κον ἀσῆμιν καὶ ἄνω, φ.126. ὅτι ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν, ἢ νὰ ποίσουν τὸν ἕναν ἀπαὶ τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, καὶ ὁ νικητὴς ἐντέχεται νὰ κάμῃ τὸ ζητούμενον μὲ δίκαιον· ἀμὲ εἰς τὰ πράγματα τὰ κινητά, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχουν πόλεμον εἰς τὴν διαθήκην, ἐφειδὴ ἔχει τὸν ἱερέαν καὶ τὸν ἀναγνώστην, καὶ δύο ἀνθρώπους κοσμικούς, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην.

ροζ. (3) Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τελευτᾷ ἀδιάτακτος, καὶ

(1) χ. εἰστὰν νήοτης τῆς.

(2) Κατὰ λάθος τοῦ ἀντιγραφέως παρενεβλήθη ἐνταῦθα ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἑπομένου ροζ΄ ἄρθρου.

(3) Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρου τούτου κατὰ λάθος ἐτέθη ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ.

τίνος χρὴ εἶναι τὸ ἐδικόν του, τῆς γυναικός του, ἢ τοὺς συγγενοῦ του;

Ἂν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκτήσατο κληρονομίας οἷας ἔκαμεν, ἢ ἕτερον πρᾶγμα πρὶν πάρῃ γυναῖκαν, καὶ μετὰ ταῦτα πέρνῃ γυναῖκαν, καὶ γίνεται διὰ ὁρισμοῦ τοῦ θεοῦ ὅτι πέπτει εἰς ἀστένειαν καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεθαίνει ἄνευ διαθήκην ποιῆσαι κανενὸς πράγματος, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῆς γυναικός (1) του μὲ δίκαιον· ἀκομὴ ἐὰν ὁ τεθνηκὼς ἔχῃ πατέραν καὶ μητέραν, καὶ υἱοὺς καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ὅτι οὕτως λέγει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔνι γνήσιος κληρονόμος τοῦ τεθνηκότος καθὼς ἡ γυναῖκά του ἡ εὐλογητική.

ροη. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς τεθνεώτης πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς καὶ τίνος ἐμπαίνει τὸ μερτικόν της, καὶ τῶν κλήρων τῶν ἀναμεταξὺ ἐκείνης καὶ τοῦ συμβίου της.

Αν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐκτήσαντο, ἤγουν ἐκάμασιν ἐν τῷ ἅμα κλήρας καὶ ἔχουν παιδία καὶ διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας ἡ γυναῖκα ἀπεθαίνῃ πρὶν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἡ μοῖρα τῆς γυναικὸς πέπτει τῶν παιδίων της ὅλους ἐν τῷ ἅμα, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ ὁ πατέρας τους νὰ τὸ ξηλώσῃ, οὐδὲ νὰ τὸ παρακατεβάσῃ τῶν παιδίων τὸ τοὺς ἔπεσεν ἀπαὶ τῆς μητρός τους διὰ κανέναν πρᾶγμαν, χωρὶς διὰ πεῖναν λιμοῦ, τουτέστιν διὰ στενοχωρίαν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν, ὅτι δι᾽ αὐτὸν ἠμπορεῖ καλὰ ἐκεῖνος μὲ ἐκείνους νὰ πουλήσουσιν καὶ νὰ ἀμαχέψουν διὰ νὰ φᾶσιν ἐκεῖνον τὸ κατέβην τῶν παιδίων του ἀπὸ τῆς

(1) Κατὰ λάθος ἐτέθη ἐνταῦθα ὁ τίτλος τοῦ ἑπομένου ροη' ἄρθρου.

(2) Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡμαρτημένως εὕρηται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ φύλλου.

μητρὸς αὐτῶν (1), καὶ (*) ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ παιδιὰ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν τὸ μερτικόν τους ἀπαὶ τὸν πατέρα τους ἕως που ζῇ ὁ πατήρ τους, χωρὶς ἂν τὸ θελήσῃ ὁ πατὴρ νὰ τὸ βαστάξῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημα. (*)

ροθ. | Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν νικούμενων μὲ τὴν αὐλήν, φ.127.
καὶ πάλιν ἀξαναγκαλοῦν, ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεται.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἢ μί[α] γυναῖκα κρατεῖ μίαν κληρονομίαν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα ἕτερα βάνουν εἰς ἔγκλημαν διὰ ἐκείνην τὴν κληρονομίαν τὸ λέγει ὅτι ἔνι ἐδικόν του, ἢ ἂν ἔχῃ κανέναν δίκαιον καὶ τὸ ἔγκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἡ κρίσις ἐδόθην ἐτοῦτο, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν κλήραν ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐχάσεν τὴν ζήτησιν πεθαίνει, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχουνται τὰ παιδιά του καὶ ἀξαναζητοῦν ἐκείνην τὴν κληρονομίαν ἐκεινοὺς ὁποῦ τὸ κρατοῦσιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκείνη ὁποῦ κρατεῖ τὴν κλήραν οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ ἀπολογηθῇ τίποτες τῶν παιδίων τους ἐκείνου ἢ ἐκείνης ἀποῦ τὰ ἐκάμαν, μὲ τοιοῦτον, νὰ δείξῃ μὲ τὴν αὐλὴν τὸ πῶς μὲ τὴν ἀγνωριμίδαν της εἶχέν το κάμει ἀπαὶ τὸν πατέραν τους, ἢ ἀπαὶ τὴν μητέραν τους ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸ ζητᾷ τώρα, ἢ μὲ δύο πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μαρτυρίαν, ὅτι ἐνίκησέν τον μὲ τὴν αὐλήν, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος μὲ τὸ δίκαιον καὶ ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πεθαίνει ἀδιάτακτος καὶ οὐκ ἔχει γυναῖκαν, οὔ τέκνα, τίνος νὰ δοθῇ τὸ εἶχεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ τοῦ ρηγός;

(1) Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀστερίσκων προσθήκη εὕρηται κάτω τοῦ ἑπομένου φύλλου 127.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πεθαίνῃ ἀξηγόρευτος, καθὼς γίνεται πολλάκις διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπέθανεν καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ πατέραν ἢ μητέραν, οὐδὲ κανέναν ἄλλον συγγενήν, ἢ συγγενάτριαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ κυρίου τῆς πόλεως, μὲ δίκαιον· ἀμὲ ἂν ἦτον ἀναγνώστης ὁ τεθνηκὼς ὁποῦ νὰ εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν, ἢ ἂν ἦτον γυναῖκα καὶ ἐδόθην εἰς κοινὸν βίον κἀνέναν, ἢ ἂν
φ. 128. ἐφόρησεν ἔνδυμαν τοὺς μοναχούς|, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν, ἂν ἐτελεύτησαν ἀξηγόρευτοι, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῆς μητρόπολης ἐκείνης τῆς πόλεως ὁποῦ ἐτελεύτησεν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ διδοῖ διὰ τῆς διαθήκης του κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπαὶ τὸ κείμενον τῆς γυναικός του, καὶ ἂν ἀξιάζῃ, ἢ ἂν οὐδὲν ἀξιάζῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἀσθενὴς καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του ἔμπροστεν τῆς γυναικός του, καὶ διδοῖ κανέναν ἀπαὶ τὰ δικαιώματα τῆς γυναικός του, καὶ ἐκείνη ἀπομένῃ νὰ τὸ δώσῃ χωρὶς νὰ ᾽πῇ τίποτες, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται διὰ θελήματος τοῦ Κυρίου μας, ὅτι ὁ ῥηθεὶς της ἀνὴρ ἀπεθαίνει, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της διὰ κανέναν χάρισμαν τὸ ἐποῖκεν ὁ ἄνδρας της, διότι ἡ γυναῖκα ἔνι κρατημένη νὰ μηδὲν ποίσῃ νὰ ἀγγρισθῇ ὁ ἄνδρας της εἰς τὴν ἀσθένειάν του, ὅτι ἂν τὸν ἐποῖκεν νὰ ἀνκρισθῇ καὶ νὰ ἐπέθανεν, πρέπει νὰ βάλλουν ἐπάνω της ὅτι ἐσκότωσέν τον, διατὶ τὸν ἔγκρισεν εἰς τὴν ἀσθένειάν του ὁποῦ ἐκοίτετον, καὶ διὰ τοῦτο ἂν τὸν ἐβάσταξεν καὶ ἔδωκεν ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της οὐδέν, ὁρίζει τὸ δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὸ δίκαιόν της· ἀμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἡ γυναῖκα ἐσυγκατετέθη ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν ὁ ἄνδρας της ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της ἔμπροσθεν καλοὺς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐντέχε-

ται νὰ ἔνῃ μετὰ ταῦτα καλὰ στερεωμένον ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν, ὥςπερ καὶ ἂν ἦτον ὅλη ἐκείνη ἡ δωρὰ ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τῆς γυναικός.

ρπβ. Περὶ τοῦ κεκοιμημένου καὶ χρεωστεῖ τίποτες ἑτέρου κανενοῦ ἀνθρώπου ἢ γυναικός, καὶ τίς ἔνι μετὰ ταῦτα κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρέος τὸ ἐχρῶστεν.

| Ἐὰν γένηται, ὥςπερ ἔνι ἔναν κουστοῦμιν, ὅτι διὰ θελήματος φ.129.
Κυρίου τοῦ θεοῦ εἷς ἄνθρωπος ἐτελεύτησεν καὶ ἔχει γυναῖκαν, καὶ ἐκεῖνος ὁ τεθνηκὼς χρεωστεῖ κἀνέναν πρᾶγμαν ἑνὸς ἀνθρώπου, ἢ γυναικός, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ γυναῖκα ἔνι κρατημένη νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος τὸ ἐχρῶστεν ὁ ἄνδρας της, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν· ἀμὲ ἂν ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἔχει ἀπόθε νὰ πλερώσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ τοῦτο ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὴν βάλουν εἰς φυλακήν, οὐδὲ νὰ τῆς πάρουν τὸ 'μάτιν της, οὐδὲ τὸ κρεββάτιν της, οὐδὲ τὰ ροῦχά της τῆς φορησιᾶς της, ἀμὲ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἔνι κρατημένη νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια νὰ μηδὲν ἐβγῇ ἀπαὶ τὴν πόλιν χωρὶς τὴν εἴδησιν τοὺς χρεωφελέτας, ἢ τῆς αὐλῆς. Καὶ νὰ ἠξεύρετε καλὰ ὅτι, ἂν λάχῃ ὅτι ἐκείνη ἡ γυναῖκα πάρῃ ἄλλον ἄνδραν, ἐκεῖνος ἀποῦ νὰ τὴν πάρῃ, ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρέος ὅλον τὸ χρεωστεῖ ἡ γυναῖκα διὰ τὸν ἄλλον της ἄνδραν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ὡςαυτῶς ἐντέχεται ὁ ἄνδρας της νὰ πλερώσῃ τὸ χρέος τῆς γυναίκας του, ἂν τὰ ἐδανείστην μὲ εὔλογον αἰτίαν, ὥςπερ ἂν τὰ ἐδανείστην διὰ τὴν τροφήν τους, ἢ διὰ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου, ἢ διὰ τὴν ἐντυμασίαν της, ὅσον ἔλειπεν ὁ ἄνδρας της ἔξω τῆς πόλεως, ἤγουν τῆς χώρας, ἢ ἦτον ἀσθενής, ἢ εἰς φυλακήν· ἀμὲ ἂν τὰ ἐδανείστην διὰ τὴν πολιτικοσύνην της, ἢ διὰ τὴν κακίαν της νὰ ποίσῃ, οἱ ἄνδρες οὐδὲν ἔνι κρατημένοις μὲ δίκαιον τίποτες νὰ πλερώσουν, παρὰ ἐπεσαῦτα ὅσον ἀγνωρίσουν ὅτι ἐδηγήθην ἀπ' ἐκεῖνον τὸ δά-

νειον, καὶ οὐχὶ πλεῖον, ἂν οὐδὲν θελήσῃ, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπγ. Περὶ τοῦ δόματος τὸ ἠμπορεῖ ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ φ.130. νὰ ἀφήσουν τῶν παιδιῶν τους εἰς τὴν | ζωήν τους, ἢ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τους.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ ποιεῖ διαθήκην, καὶ ἐπαφήνει ἢ δίδει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν της εἴ τε κληρονομίαν, ἢ ὑφάσματα κινητὰ τῶν παιδιῶν της, καὶ δίδει τοῦ ἑνοῦ πλεῖον παρὰ τοῦ ἄλλου, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποίσῃ καὶ ὅλον νὰ ἔνῃ στερεωμένον καὶ ἀτσάκιστον, μὲ δίκαιον οὕτως, καθὼς ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ νὰ τὸ ὁρίσουν καὶ νὰ τὸ συντάξουν· καὶ εἰς τοιούτην τάξιν ἂν τὸ θέλησεν νὰ τὸ ἔδωκεν κἄτινος ἀπαὶ τοὺς συγγενεῖς τους, ὅτι καλὰ ἠμποροῦν νὰ τὸ δώσουν οὕτως καθὼς θέλουσιν, ἢ τοῦ ἑνοῦ πλεῖον καὶ τοῦ ἑτέρου παρακάτω, ἢ ὅλους ἐν τῷ ἅμα τουτέστιν τοῦ ἑνοῦ ὥςπερ τοῦ ἄλλου.

ρπδ. Περὶ τοὺς συγγενεῖς τοὺς λαμβάνοντας τὸ ἐδικὸν τοὺς τεθνεῶτας, καὶ ταῦτα ἔνι κρατημένοι μετὰ ταῦτα νὰ ποίσουν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν μὲ δίκαιον, ὁμοίως ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος τὰ ἐλάβασιν οὐδὲν χρήζουν εἰς ὅσα ἐπαφῆκεν, ἢ ὅσα θέλουν νὰ ἀποβγάλουν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐτελεύτησεν, ἢ ἂν ἐποῖκεν διαθήκην, ἢ ἀδιάταχτος, καὶ ἔρχεται εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα καὶ ζητᾷ τοῦ τεθνεῶτος καὶ λέγει ὅτι συγγενὴς αὐτοῦ ἦ, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ζητοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος κατὰ συγγένειαν, ἔνι κρατημένος νὰ δείξῃ μὲ μάρτυρας ἐντέχταις πιστούς, β΄ μάρτυρας ἀνθρώπους ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς καὶ τοὺς κριτάδες, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι συγγενὴς τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ καὶ ἐκεῖνος εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἔνι γνήσιος συγγενὴς αὐτοῦ τοῦ τεθνεῶτος, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βοηθήσῃ ὁ

θεὸς καὶ τὰ ἅγια ὁποῦ ἔμοσεν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται, κατά που ὁρίζει ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ | ἐ- φ. 131. περίλαβεν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος καὶ τὰ ἐπερίλαβεν, ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλον τὸ χρέος τὸ ἐχρῶστεν ὁ τεθνηκώς· καὶ ἂν ἴσως ὅτι τὰ πράγματα τοῦ θνητοῦ τὰ ἔλαβεν, οὐδὲν ἀξιάζουν ἐπεσαῦτα ὅσον ἐμπαίνει τὸ χρέος, καὶ πλεῖον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ συρτῇ μὲ δίκαιον νὰ μηδὲν πλερώσῃ τὸ χρέος, ἐφειδὴ ἐζήτησεν τὴν συγγενίαν καὶ ἐπερίλαβεν τὰ ὑφάσματα τοῦ τεθνεῶτος, ὅτι οὕτως ἐστὶν δίκαιον καὶ κείμενον τοῦ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπε. Περὶ τοῦ ἔχοντος κληρονομίας, καὶ εὐλογήθην μὲ γυναῖκαν ὁποῦ ἔχει κληρονομίας, καὶ μετὰ ταῦτα πέφτει εἰς χρέος, ποίας κληρονομίας ἐντέχουνται νὰ πουληθοῦν ἀπ' ἀρχῆς διὰ τὸ αὐτὸν χρέος καὶ ἢ ποίαις νὰ μηδὲν πουληθοῦν.

Ἐὰν γένηται μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει κληρονομίαν, καὶ ἡ γυναῖκά του ὁμοίως καὶ αὐτὴ ἔχει κληρονομίαις, καὶ τυχαίνει ὅτι κιντυνεύγει τόσον ὅτι γίνεται χρεωφελέτης καὶ οὐκ ἔχει πόθεν πληρώσει τὸ χρεωστεῖ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται, οὐδὲ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ὅλον προτήτερα τὴν κλήραν τῆς συμβίας του διὰ νὰ πλερώσῃ τὸ χρειός του, ἀμὲ ἔνι κρατημένος ὅλον προτήτερα νὰ πουλήσῃ τὴν ἐδικήν του κληρονομίαν καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεός του ἀπαὶ τὴν πούλησιν τῆς κλήρας του· καὶ ἂν οὐδὲν ἠμπορῇ νὰ ξηπλερώσῃ τὸ χρέος του ἀπαὶ τὴν πούλησιν τῆς κληρονομίας του, καλὰ ὁρίζει καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα ἐπεσαῦτα νὰ πουλήσῃ ἀπαὶ τὰς κληρονομίας τῆς γυναικός του νὰ γίνεται ἀμέριμνος ἀπαὶ τὸ χρέος του, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, ὅτι ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γυναικός του ἐντέχεται νὰ ἀμεριμνωθῇ τὸ χρέος τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς ἐντέχεται νὰ κι|τιαστοῦν ἤγουν νὰ ἀμεριμνωθοῦν τὰ χρέη τῆς συμβίας του. φ. 132.

ρπς. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι χρεωφελέτης, ἢ ἐκείνης τῆς γυναικός, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφήνει τινὸς κανέναν πρᾶγμαν ξένον ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ἐδικόν του, ἐὰν χρήζῃ ἐκείνη ἡ διαθήκη.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει ἑτέρου ἀνθρώπου πρᾶγμαν εἰς παρακαταθήκην, οὔτε δανεικόν, καὶ οὐδὲν τὸ ἔστρεψεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ πολομᾷ διαθήκην, ἢ ἀφήνει τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀναγνώστας διὰ τὴν ψυχήν του ἀπαὶ τὸ ξένον πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκείνη ἡ διαθήκη οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χρήζῃ τίποτες, ἀμὲ παρευτὺς μόνον νὰ γένῃ τὸ ἔγκλημαν παρὰ τοὺς ἀγκαλῶν εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένος νὰ πάγῃ ἐκεῖ καὶ νὰ νομευτῇ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, καὶ νὰ ποίσῃ πούλησιν, καὶ νὰ πουλήσῃ ἐπεσαῦτα ὅσον νὰ πλερωθῇ τὸ χρέος, καὶ ἐὰν μένῃ τίποτες, ἐντέχεται νὰ ἱκανωθῇ ἡ διαθήκη του τὴν ἐποῖκεν διὰ τὴν ψυχήν του, ὅτι παντὸς οὐκ ἔστιν δίκαιον ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα νὰ ποίσῃ χάρισμαν, ἢ λεγάτο ἀποὺ ἄλλα πράγματα ἢ πρᾶγμαν, οὐδὲ ἔνι ἐντεχάμενον.

ρπζ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος ἀξηγόρευτος καὶ ἀδιάτακτος καὶ ὁποῦ οὐκ ἔχει πατέραν ἢ μητέραν, οὐδὲ ἕτερον ἄλλον συγγενὴν εἰς τὴν γῆν, καὶ πῶς χρὴ ἡ αὐλὴ νὰ βλεπήσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν πρὶν γίνουνται τοῦ κυρίου, κατὰ τὸ κείμενον.

Ἐὰν γένηται μὲ καμμίαν ἀφορμὴν ὅτε εἷς ἄνθρωπος ἢ μία γυναῖκα ἔχει καμμίαν ἀσθένειαν, ἢ κανέναν κακὸν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀπεθαίνει ἀξηγόρευτος καὶ χωρὶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἢ ἐκείνη ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἐπέθανεν παρὰ τῆς ρηθείσης ὑποθέσεως, ἤγουν ἀξηγόρευτος, καὶ οὐκ
φ.133. ἔχει κανέναν συγγενὴν οὐδὲ συγγενά|τριαν εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἀμὲ ἔξω ἔχει, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ὁ αὐθέντης ἐντέχεται νὰ πάρῃ πάντα ὅσα ἔχει ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη

ὁποῦ οὕτως ἐτελεύτησεν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἐντέχεται τὰ πάντα νὰ τὰ βλεπήσῃ ἕως ὅπου νὰ διαβῇ χρόνος εἷς καὶ μίαν ἡμέραν; καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἡμέραν ἀνῆλθεν κανεὶς ἄνθρωπος ἢ γυναῖκα ὁποῦ νὰ δείξῃ μὲ β΄ πιστοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἦτον συγγενὴς ἢ συγγενάτρια ἐκείνου τοῦ τεθνεῶτος, ἢ ἐκείνης τῆς κεκοιμημένης ὁποῦ ἐτελεύτησαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ στρέψουν πάντα ὅλα τὰ πράγματα ἐκεινοῦ τοῦ τεθνηκότος ἐκεινοῦ τοῦ συγγενῆ του, ἢ συγγενάτριά του ὁποῦ ἦλθεν ζητῶντα πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀπὸ θανάτου του ἐκεινοῦ τοῦ συγγενοῦ του· εἰ δὲ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβησαν ἀφοῦ ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι, ἐφειδὴ διότι ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβησαν ἀφοῦ ἐπέθανεν ἐκεινοῦ ἢ ἐκείνης ὁποῦ ἐτελεύτησαν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ὅτι ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένη νὰ στρέψῃ τίποτες κανενοῦ συγγενοῦ, οὐδὲ καμμίας συγγενάτριας, ὅτι ἐφειδὴ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβησαν καὶ οὐδὲν ἦλθεν νὰ ζητήσῃ τίποτες, ἐντέχεται πάντα ὅσα ἔνι νὰ ἔνῃ τοῦ κυρίου τοῦ τόπου μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν ἔνῃ ὅτι τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τεθνεῶτος ἦσαν τοιοῦτα ὁποῦ οὐδὲν ἐδύνουνταν νὰ βαστάξουν νὰ 'παντήσουν χρόνον καὶ ἡμέραν νὰ μηδὲν ποντιστοῦν, ἢ πολλὰ νὰ παρακατεβοῦν ἀπαὶ τὸ καλόν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς ὅτι τὰ πράγματα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ βισκούντης μὲ τοὺς β΄ κριτάδες ἔχουν καλὰ ἄδειαν νὰ ποίσουν παρευτὺς νὰ πουληθοῦν μὲ τὰς φωνὰς ὅλα τὰ πράγματα ἐκείνου | τοῦ φ.134.
ἀπεθαμένου, καὶ νὰ βλεπίσουν τὴν ἀποκοπὴν τῶν ὀνομισμάτων, ὡς ἦν αὐτὸ διεταγμένον καιρὸν τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον, ὅτι ὥς που νὰ διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα οὐδὲν ἔνι τὰ πράγματα τοῦ αὐθέντη μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τὸ λεγάτον τὸ τοῦ ἀφῆκαν

εἰς τὸν θάνατόν τους εἰς καμμίαν διαθήκην καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ δείξῃ μὲ μάρτυρας ὅτι τὸ τοῦ ἀφῆκαν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἄντις ἄνθρωπος ἢ κάποια γυναῖκα ζητοῦν τὸ τῆς ἐπαφῆκαν ἄλλος εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ, ζητᾷ το μὲ διαθήκην, ἐντέχεται νὰ δείξῃ πῶς ὁ τεθνηκὼς ἐποίησεν διαθήκην καὶ νὰ ἔνῃ γεγραμμένον μέσα εἰς τὴν αὐτὴν διαθήκην ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ μετὰ β′ μάρτυρας εἰς τὸ ὀλιγώτερον· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δείξῃ οὕτως, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πιστευτῇ ἀπὸ τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐζήτησεν μὲ διαθήκην· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν καὶ λέγει, ὅτι ὁ τεθνηκὼς ἐφῆκεν τοῦτο εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει οὕτως, ἐντέχεται νὰ προβιάσῃ μὲ γ′ πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ ἐγροίκησαν νὰ πῇ ὁ τεθνηκὼς ὅτι, ἀφήνω ἐκεῖνον ἐκεινοῦ τὸ ζητᾷ, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ· ἀμὲ ἂν οὐκ ἔχῃ κανέναν μάρτυραν, οὐδὲν ἐκεῖνος ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν μὲ μάρτυρας, ἀμὲ λέγει τόσον μόνον, ὁ τεθνηκὼς τοῦ τὸ ἐπαφῆκεν ἔμπροσθεν κανενοῦ ἀπαὶ τοὺς συγγενούς του τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἐὰν οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἀγνωρίζουν το ὅτι ἔνι ἀληθὲς ἐκεῖνον τό, μέλλει νὰ λάβῃ ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος· ἀκόμη ἂν ἔνῃ οὕτως, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος νὰ λαλοῦσαν ὅτι ὁ τεθνηκὼς οὐδὲν ἐποίησεν ποτὲ ἐκεῖνον τὸ δόμαν, οὗ τὸ λεγάτον ἔμπρο-
φ. 135 στεν ἐτεσκύτους μάρτυρας ὥσπερ | ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλουν τίποτες νὰ τοῦ δώσουν, ὅλον τοῦτον τὸ ποιὸν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ τίποτες, ἐφειδὴ ἐγνωρίσαν το ὅτε ἐνώπιόν τους τοῦ τὸ ἔδωκεν, καὶ ἔνι κρατημένοι μὲ δίκαιον νὰ τοῦ δώσουν ἐκεῖνον τὸ ἀγνωρίσασιν· ἀμὲ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἀγνωρίσαν τίποτες, ἀμὲ λέγουν ὅτι οὐδὲν ἀκοῦσαν τίποτες, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ οὐκ ἔχει καμμίαν μαρτυρίαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἢ τῆς τεθνηκῆς ἔνι κρατημένοι νὰ ὁ-

μόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τίποτες ἀπ' αὐτὸν τὸ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ζητοῦν οὐκ ἠκούσαντο ὅτι ὁ τεθνηκὼς ἔδωκεν, οὐδὲ ἐπαφῆκέν του, καὶ κατὰ τοῦτο ἔχασεν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη τὸ ζητοῦν μὲ δίκαιον, ἐφειδὴ οὐκ ἔχει ἕτερην ἀγνωριμίδαν ἀπ' αὐτὸν τὸ ζητᾷ· ἀμὲ ἐὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔνι συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, οὔτε ἐὰν οὐκ εἰσὶν συγγενεῖς, ἀμὲ ὁ τεθνηκώς, ἢ ἡ τεθνηκὴ ἐπαφῆκάν τους πάντα τὰ εἶχεν, καὶ ἂν γίνεται ὅτι οὐδὲν θέλουν νὰ ὀμόσουν, ὥςπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην, κρινίσκει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ἔνι κρατημένοι νὰ δώσουν ἐκεῖνο τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος, ἐφειδὴ οὐδὲν παρατίθουνται νὰ ὀμόσουν· καὶ ἐὰν ὀμόσουν, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, ἔνι ἀμέριμνοι, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν γένηται ἀκόμη ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, ἢ τῆς τεθνηκῆς, οὐδὲ νὰ ἐγνώρισαν ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ζητοῦν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἔνι κρατημένοι νὰ τοῦ δώσουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐγνώρισαν, καὶ διὰ τὸ ἕτερον ἥμισον ἔνι κρατημένοι νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν, καὶ σὺν τούτῳ μένουν ἀμέριμνοι, ὃ λέγεται κίταις· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουν, ἔνι κρατημένοι νὰ στρέψουν ὅλον τοῦτον [τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, φ.136. ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀθηλογὴν εἰς τὸ αὐτὸ κρίσιμον, οὔτε ἂν ἔνῃ ἐκεῖνος συγγενής του, οὔτε ἐκεῖνος πολεμᾷ τὸν συγγενήν, ἢ συγγενάτριάν του μιᾶς γυναικὸς ξένης, ἢ ἑνοῦ ἀνθρώπου προσηλύτου ὁποῦ τοῦ ἐπαφῆκεν πάντα ὅσα ἔχει.

ρπθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ λεγάτου τὸ ἐπαφήνει ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρός της ὅταν ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, μὲ τοιοῦτον νὰ μηδὲν πάρῃ ἕτερην καμμίαν, καὶ μετὰ πέρνει ἕτερην συμβίαν, καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον, ἤγουν τὴν λάσαν τὴν τοῦ ἀφῆκεν, μέλλει νὰ ἀξιάζῃ, ἢ ὄχι.

Ἐὰν γένηται μὲ κανέναν ριζικὸν ὅτι μία γυναῖκα ὁπῶ ἔχει

ἄνδραν καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον πρὶν τοῦ ἰδίου ἀνδρός, καὶ ἐπαφήνει ἡ διδοῖ τοῦ ἀνδρός της κανέναν πρᾶγμαν, ἕτερον πρᾶγμα παρὰ τὰ ἰδιώματα τοῦ ἀνδρός της, οὐδὲ τὰ ἔμελλε νὰ γίνουνται τοῦ ἀνδρός της, μὲ τοιοῦτον στοίχημαν, ὅτι ὁ ἄνδρας της νὰ μηδὲν θελήσῃ νὰ πάρῃ ἑτέραν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκείνη ἡ δόσις ἀξιάζει, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ ὁ ἄνδρας της παρευτὺς ὅτι ἡ γυναῖκά του τελευτήσει, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ἐξ αὐτόν του ὡς πρᾶμα ἴδιόν του καθολικόν· ἀμὲ ἐὰν λάβῃ μετὰ ταῦτα ἕτερην γυναῖκαν εὐλογητικήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι οἱ συγγενεῖς τῆς ἑτέρης τῆς πρώτης γυναικὸς ἠμποροῦν καλὰ νὰ τὴν ζητήσουν ἐκείνην τὴν δόσιν τὸ τοῦ ἐποῖκεν ἡ γυναῖκά του, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ τοὺς τὸ στρέψῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ κανέναν συγγενήν, οὐδὲ καμμίαν συγγενάτριαν ἐκείνης τῆς γυναικός, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκείνη ἡ δόσις ἐντέχεται νὰ στραφῇ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, καὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ τὰ
φ.137.πράγματα τοῦ δόματος τῆς γυναί|κας, ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὰ δώσῃ τοῦ ἀνδρός της, χωρὶς νὰ ἔνῃ θαρρούμενος ἐξ αὐτόν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ τὸ κείμενον ὅτι ὁ ἄνδρας της ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ θαρρουμένους τοὺς συγγενούς της τῆς γυναικὸς ἀπαὶ τὸ χάρισμαν τὸ θέλει νὰ λάβῃ, ἢ ὁμοίως νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι νὰ στρέψῃ τὰ πράγματα τὰ νὰ λάβῃ μετὰ πάντα τὰ καλὰ τὰ νὰ ἐβγοῦν παρὰ κείνου τοῦ δόματος· ἂν πάρῃ ἄλλην γυναῖκαν καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀμαχέψῃ ὅλα του τὰ ἀγαθά, ὅτι οὕτως νὰ τὰ στρέψῃ ἂν πάρῃ ἄλλην γυναῖκαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, εἴτε ἂν ἔνῃ τὸ πρᾶγμαν κινητόν· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ ὀπλεζιάσῃ τὰ ἀγαθά του ὅλα, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ οὐδὲν ἔχει τίποτες φαινόμενον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ καλοὺς ἐγγυτάδες ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς διὰ ἐκείνην τὴν δωρὰν νὰ περιλάβῃ, κατὰ τὸ δίκαιον τὸ ἐλαλήθην.

ρϟ. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολεμᾷ ἄνθρωπος εἰς τὸν θάνατόν του, διὰ τὸ ποῖον τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκότος μένουν ἀμάχιν εἰς ἐκεῖνον ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ.

'Εὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ ἀφήνει κανέναν πρᾶγμαν κἄτινος, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος ἔμειναν μετὰ ταῦτα ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἔχει τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος εἰς παρακαταθήκην οὐδὲν θελήσουν νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ τὸ ἔγκλημαν γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ ποίσῃ ἐτεσαῦτα νὰ νομέψῃ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεώτου ὁσὅπου νὰ πλερωθῇ ὁ ἀγκαλῶν μέσα εἰς τὸ τάρμει τῶν ζ' ἡμερῶν, ἀφοῦ ἡ αὐλὴ νομεύ|σῃ ἐπεσαῦτα πράγ- φ.138.
ματα τοῦ τεθνεῶτος ὁσὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ πλερωθῇ, καὶ ἂν οὐδὲν τὸν πλερώσουν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸ τάρμη ἐκεῖνοι ὁποῦ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος εἰς παρακαταθήκην, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἀπαὶ τὸ τάρμενον τῶν ζ' ἡμερῶν καὶ ὀμπρὸς ἠμπορεῖ ἡ αὐλὴ νὰ πουλήσῃ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ θνεῶτος ἀμάχιν ἐγκαταλελειμμένον, καὶ ἐκείνου ἀποῦ πλεῖον νὰ δώσῃ ἐκείνου θέλει δοθῇ, καὶ τότες νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ ἂν τοῦ ἀπομείνῃ τίποτες ἐντέχεται νὰ τὸ δώσουν τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ τεθνεῶτος, μὲ δίκαιον· καὶ ἂν οὐδὲν ἐξηπλεθῇ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ νομευτοῦν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ τεθνεῶτος, καὶ νὰ ἐπούλησεν ἐπεσαῦτα ἕως ὅπου νὰ ξηπλερωθῇ, καὶ κατὰ τὸ ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

ρϟα. Περὶ τῆς δωρᾶς τὴν πολεμᾷ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποία δόσις ἀξιάζει, καὶ ποία δόσις οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ κρατηθῇ.

'Εὰν γένηται, καθὼς ἔνι κουστοῦμιν, ὅτι μὲ τὸ θέλημαν τοῦ Κυρίου μας ὁ ἄνδρας μιᾶς γυναικὸς ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον

καὶ λέγει οὕτως « ἐπαφήνω τῆς γυναικός μου τὸ προικιὸν τὸ μοῦ ἔδωκεν », τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ καθόλου τούτη ἡ δόσις, ὅτι τοῦτον οὐδὲν ἔνι δόμα, ἐφειδὴ οὐδὲν ἔνι νομ̔ατισμένον εἰς ἀληθινὴν διατίμησιν, ὥςπερ νὰ εἶχεν εἰπεῖν « ἐπαφήνω τῆς γυναικός μου τὸ ὁτοποῖόν μου σπίτιν διὰ τὸ δουέριν της, ἢ ἐπαφήνω πέρπυρα ρ', ἢ α' μάρκα ἐπάνω εἰς ὅλα μου τὰ καλά, ἢ ἀφήνω της τὸ ἔνι γεγραμμένον εἰς τὴν διαθήκην μου διὰ τὸ δουέριν της », τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἀξιάζει αὐτὴ ἡ δόσις, ὥςπερ ἂν ἦτον ὅτε ἡ γυναῖκά του φ.139 νὰ μηδὲν τοῦ ἔδωκεν τίποτες εἰς προῖκαν ὅταν τὴν ἐπῆρεν |, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρϟβ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῆς διαθήκης τίς ἐντέχεται νὰ τὴν γράψῃ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ διαφορὰν ὅποιος τὸ γράψει, ἢ ἐκεῖνος, ἢ ἄλλος, ἔξων παρὰ ἡ ἀσίζα ὁρίζει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν γράψει τὴν διαθήκην οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ συγγενὴς ἐκεινοῦ ὁποῦ πολεμᾷ νὰ ποίσουν τὴν διαθήκην, οὐδὲ νὰ ἔχῃ διαφοράν, ἐὰν γέγραπται εἰς βέδρινον τομαρίου, οὗ εἰς χαρτίν, οὗ εἰς πινακίδιον ὃ ἐστὶ ταύλα σκισμένη, ἀμὲ μόνον νὰ φαίνωνται τὰ γράμματα νὰ διαδαστοῦν, καὶ νὰ ἔχῃ καλοὺς μάρτυρας ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένον, ὅτι ὅλη ἡ δύναμις κοίτεται εἰς τοὺς μάρτυρας.

ρϟγ. Ὁμοίως περὶ τοὺς μάρτυρας ὁποῦ χρὴ εἶναι εἰς τὴν διαθήκην.

Ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἀσίζας ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι εἰς τὴν διαθήκην ἐντέχεται νὰ ἔνῃ μάρτυρες, ἵνα μὴ χαθῇ ἡ διαθήκη· ὅτι οὐδὲν χρήζει νὰ ἔχῃ γυναῖκαν διὰ μαρτυρίαν, οὐδὲ κανέναν σκλάβον, οὐδὲ καμμίαν σκλάβαν, οὐδὲ κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει τὸν νοῦν χαμένον, οὐδὲ ἄνθρωπον πιασμένον εἰς κακοεργίαν παρὰ τῆς αὐθεντίας, οὗ κριμένος εἰς καμμίαν

κακουργίαν κλεψίας, οὗ ἂν ἔχασεν ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς διὰ καμμίαν ἀπιστίαν, οὐδὲ νὰ ἔνῃ ἄνθρωπος ἀνήλικος παρακάτω ἀπὸ ιδ' χρονῶν, κανέναν ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμία ὁποῦ ἑρμηνέψαμεν, ἤγουν εἴπαμεν, οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν διαθήκην διὰ μάρτυρας, καὶ ἂν ἔλαχεν ὅτι ἦσαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ πιστευμένοι, οὐδὲ τίποτες ἀποὺ εἴ τι νὰ εἶπαν, καὶ ἂν εἶχεν περίττου παρὰ ἕναν ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμία, οὐδὲν ἐντέχεται πλεῖον νὰ ἀξιάζῃ ἐ|κείνη ἡ διαθήκη μὲ δί- φ. 140. καιον, οὐδὲ νὰ τὴν κρατήσουν· ἀμὲ ὁρίζει καὶ κρινίσκει ἡ ἀσίζα ὅτι, ἐὰν ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη ὁποῦ νὰ ἔβαλαν τοιούτους ἀνθρώπους μάρτυρας μὲ τὴν γνῶσίν τους εἰς τὴν διαθήκην, καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτον ἐτελεύτησεν, καὶ οὐδὲν τὰ ἐπαφῆκεν κανενοῦ συγγενῆ, ἢ καμμίας συγγενάτριας, ἐντέχεται ὅλα νὰ ἔνῃ κρατημένα τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου, ὅλον τοῦτον τὸ εἶπεν εἰς αὐτὴν τὴν διαθήκην, ἔξων μόνον τὸ ἐπαφῆκεν διὰ τὴν ψυχήν του, ἐὰν τὴν ἑρμήνεψεν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν διαθήκην, ἐντέχεται νὰ δοθῇ διὰ τὸν θεόν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπαφῆκεν τοῦ κἄτινος, ἐντέχεται ὅλα νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη, χωρὶς τὴν ἐλεημοσύνην διὰ τὸν θεόν, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἐποῖκαν τὴν διαθήκην, εἶχεν πατέραν, ἢ μητέραν, ἢ ἑτέρους συγγενεῖς, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πᾶν πρᾶγμαν τὸ ἑρμήνεψεν εἰς ἐκείνην τὴν διαθήκην, ἔξων τῆς ἐλεημοσύνης, ἐντέχεται μέσον τους νὰ μοιραστῇ ἴσα, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ μείνῃ διὰ τὴν διαθήκην τὴν κακὴν τὴν ἐποῖκεν, καὶ ἔβαλεν τοιούτους μάρτυρας ὡς ἔπρεπεν, κἂν τε ἐξηγορεμένος, κἂν τε ὡς ὁρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα νὰ ἔνῃ στερεωμένον τὸ ἐποῖκεν καὶ ἑρμήνεψεν, κἂν τε ἐμοίρασεν εἰς τὴν διαθήκην του, μόνον νὰ ἔνῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του ἐθάδιον, καὶ οὐχὶ ἑτέρου.

ρλδ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ὁποῦ ἐποῖκεν διαθήκην καὶ ἐτελεύτησεν, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ πράγματα ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἐβάπτισαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς σκλάβος, ἢ σκλάβα, εἰ ὁ αὐθέντης της, εἰ ἡ κυρά της ἐβαπτίσαν την χριστιανὴν καὶ ἐλευθερῶσάν την, καὶ ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, ἢ ἡ βαπτισμένη ἔρχεται εἰς θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις φ.141. ὅτι ἐκεῖνος ὁ κύριος ἢ ἐκεί|νη ἡ κυρὰ ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης οὐδὲν ἔχουν πλεῖον κανέναν δίκαιον εἰς τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἔξω τοῦ θεληματου του, ἐφειδὴ ἐποίησεν διαθήκην, εἰ ὁ βαπτισμένος ἔχει τέκνα, ἢ ὄχι· τοῦτον ἀληθές, ἐὰν ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, ἢ βαπτισμένη εἶχαν κάμειν ἀφοῦ ἐλευθερώθησαν, χωρὶς πρᾶγμαν τοῦ κυρίου τους, ἀμμὲ παρὰ τοῦ νοῦ τους, καὶ διὰ τοῦ ριζικοῦ της, ἢ ἂν τοῦ ἐδόθην εἰς ὁρμασίαν παρὰ γυναικὸς τὴν ἔλαβεν, καὶ ἂν οὐκ ἐποῖκεν διαθήκην καὶ εἶχεν τέκνα, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ὅλον νὰ ἔνη τῶν τέκνων του ἐκεῖνον τὸ εἶχεν, μὲ δίκαιον· καὶ ἐὰν οὐκ εἶχεν τέκνον κανέναν γνήσιον, ἀμμὲ νὰ εἶχεν ἕτερα κοπέλια ἀπαὶ τῆς ἀγαπητικῆς του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, ἢ ἡ βαπτισμένη ἔνι κρατούμενη νὰ ἐπαφήσῃ εἰς τὸν θάνατόν του τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ὁποῦ ἐλευτέρωσεν, τὸ τρίτον μέρος πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀπὸ σπίτια καὶ ἀποὺ πράγματα, καὶ ἀπαὶ τὸ δίμοιρον ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἐπαφῆκεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του ἐκεινοῦ τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ τρίτον παντὸς πράγματος ὁποῦ εἶχεν ἐκεῖνος ἀπὸ ὅλους ἐκείνους καὶ ἀπὸ ὅλας ἐκείνας ὁποῦ ἐπαφῆκεν τὰ ὑφάσματά του, κἂν τε μὲν μὲ διαθήκην, κἂν τε δίχως διαθήκην, μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐκεῖνος, ὁ βαπτισμένος, ἢ ἐκείνη ἡ βαπτισμένη ἐπέθαναν· εἰ δὲ ἂν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα, ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εἶχεν τὰ πράγματα, οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένοι νὰ στρέψουν τινὸς τίποτες, μὲ δίκαιον φ.142. καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· | καὶ τοιοῦτον ὅμοιον

δίκαιον, καθὼς ἔνι ἑρμηνεμένον τῆντα ἔχει ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρὰ εἰς τὰ πράγματα τοῦ βαπτισμένου, ἢ τῆς βαπτισμένης, τοιοῦτον δίκαιον ὅμοιον ἔχουν τὰ τέκνα τοῦ αὐθέντη ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἀφοῦ ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μητέρα τους ἐκοιμήθησαν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸ μοιράσουν ἴσα μέσον τους, ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

ρϞε. Περὶ τοῦ βαπτισμένου ὁποῦ πεθαίνει χωρὶς διαθήκην καὶ δίχως νὰ ἔχῃ κανέναν τέκνον, τίνος μέλλει νὰ κατεβοῦν εἴ τι ἔχει.

Ἐὰν γένηται ἀποὺ ριζικοῦ ὅτι εἷς βαπτισμένος ἢ μία βαπτισμένη πεθαίνει ἀξηγόρευτη καὶ ἀδιάτακτη, καὶ οὐδὲν ἀφῆκεν κανέναν τέκνον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πάντα ὅσα ἔχει πρέπει ὅλα νὰ τὰ πάρῃ ἀποῦ τὸν ἐλευθέρωσεν, ἢ τῶν τέκνων τους, ἂν οὐδὲν ζοῦν ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μήτηρ τους, ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσαν ἐκεῖνον τὸν βαπτισμένον ἀποῦ ἐτελεύτησεν. Οὗτος ἔχοντα γυναῖκαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ πάρῃ τὸ προικίον της ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, καὶ τὰ μένοντα νὰ δοθοῦν ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐλευτερῶσαν τὸν ἄνδραν της· καὶ ἐὰν ἔνῃ, ὅτι ἐκείνη ἡ γυναῖκα οὐκ εἶχεν προικίον καὶ οὐ κανέναν πρᾶγμαν ὁποῦ ἔδωκεν τοῦ ἀνδρός της, ἀμμὲ ἐπῆρέν την δι' ἀγάπην θεοῦ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκείνη ἡ γυναῖκα ἐντέχεται νὰ λάβῃ μὲ δίκαιον ὅλην τὴν ἄφεσιν τοῦ οἴκου τὸ λέγεται μέμπλη, καὶ τὰ ἐναπομένοντα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐκεινοῦ ἢ ἐκεινῆς ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσαν, οὐ τῶν τέκνων αὐτούς· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ τοὺς ἐλευθερῶσαν οὐδὲν ζοῦσιν, οὐδὲ τὰ παιδία του, οὐδὲ τὰ παιδία τῶν παιδιῶν τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἔχει ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ δί|καιον καὶ μὲ φ.143.
τὴν ἀσίζαν.

ρϞϛ. Διὰ πόσας φορὰς στρέφεται εἰς τὴν δουλοσύνην ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα, ἀφοῦ ἐλευθερώθησαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις βαπτισμένος, ἢ μία βαπτισμένη, ἀφοῦ ἐλευθερωθοῦν, ποιοῦν καμμίαν ἀγανάκτησιν τοῦ αὐθέντη τους, ἢ τῆς κυρᾶς τους, ἢ τῶν παιδίων τους, ἐντέχεται νὰ στραφοῦν εἰς τὴν δούλεψιν, ὥςπερ ὁ βαπτισμένος ἢ ἡ βαπτισμένη ἀνατειλᾶται νὰ σκοτώσῃ ἢ νὰ δέρῃ τὸν αὐθέντην του, ἢ τὴν κυράν του, ἢ τὰ τέκνα τους, ἢ ἂν τοὺς ἐποῖκαν μεγάλην ἀντροπήν, τουτέστιν ἂν ἔδωκεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ ἂν τοῦ ἔποικεν μεγάλην ζημίαν, ἢ τῆς κυρᾶς του, ἢ τῶν τέκνων τους, ἢ ἕτερον τίποτες κακόν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁ βαπτισμένος ὁποῦ νὰ ἐποῖκεν κατάδικα τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, ἢ τῶν παιδιῶν τους κανέναν ἀποὺ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν δηλούμενα, νὰ στραφῇ σκλάβος ὡς ὁποῦ ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρά τους νὰ θελήσουν, εἰς τὴν δούλεψίν τους, ἀμμὲ ὄχι νὰ τοὺς πουλήσουν· καὶ ἐὰν ὁ βαπτισμένος, ἢ ἡ βαπτισμένη στρέφουνται εἰς τὴν δούλεψιν διὰ τὴν κακοπραξίαν τους, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἔχουν τέκνα εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἦσαν ἐλεύθεροι, ἢ κρατιέται ἐγγαστρωμένη, ὅτι αὐτὰ τὰ παιδία οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δοῦλοι, ἀλλὰ νὰ ἔνῃ ἐλεύθεροι, ὥςπερ νὰ ἦσαν ἃ ἐγεννήθησαν παρὰ ἐλευθέρης γυναικός, ὅτι ἡ κακοπραξία τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός, οὐδὲν πρέπει νὰ στραφῇ ζημία ἐκείνου ὁποῦ ἀκόμη οὐδὲν ἐγεννήθην, οὐδὲ τὰ γεννημένα, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὅλα τοῦτα τὰ δικαιώματα τὰς σᾶς εἶπουν τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλά-
φ.144. βας, ἐντέχεται νὰ ἔχῃ μάρτυρας νὰ προβιάζουνται ἐκεῖνον | τὸ ὁ σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα νὰ ποίσῃ, ἂν ἤθελαν νὰ ἀποποῦν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐποῖκαν κατὰ τοῦ αὐθέντη τους καὶ κατὰ τῆς κυρᾶς τους καὶ κατὰ τῶν τέκνων τους, ὅτι χωρὶς δύων μαρτύρων, ἐφειδὴ ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ κριθῇ. ἡ ἀλήθεια.

ρϞζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ κληρονόμον του τὸν σκλάβον

του, καὶ μετὰ ταῦτα τῆντα ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, θέλων καὶ μὴ θέλων.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κᾶτις ποιεῖ κληρονόμον του τὸ σκλάβον του, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποίσῃ, καὶ τοιοῦτος κληρονόμος ἔνι κληρόμος χρήσιμος, καὶ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος ὁ κληρονόμος ἔνι κρατημένος νὰ πάρῃ τὴν κληρονομίαν τοῦ αὐθέντη του παρευτὺς ὅτι νὰ κοιμηθῇ ὁ αὐθέντης του, ὅτι ἂν θέλῃ, ἢ ἂν οὐδὲν θέλῃ, καὶ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτὺς ἔνι ἐλεύθερος, κἄν τε ὁ αὐθέντης του οὐδὲν τὸ εἶπεν νὰ ἔνῃ ἐλεύθερος, ὅτι ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα γροικᾷ καὶ κρινίσκει ὅτι οὗτον ἦτον τὸ θέλημαν τοῦ αὐθέντη του ἀποῦ τὸν ἐποῖκεν κληρονόμον ὅλων του τῶν πραγμάτων· καὶ ὁρίζει ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἢ ἡ σκλάβα ὁποῦ ἐγίνετον κληρονόμος τοῦ αὐθέντη του ἢ τῆς κυρᾶς του ἔνι κρατημένοι νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐχρῶστεν ὁ αὐθέντης του ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν κληρονόμον τῶν ἀγαθῶν του· ἀμμὲ ἂν ἴσως ὅτι τὰ πράγματα τὰ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν αὐθέντην του ἢ ἀπαὶ τὴν κυράν του οὐδὲν ἀξιάζουν ἐτεσαῦτα ὡς γιὸν ἔνι τὸ χρέος, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ο σκλάβος οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ περίττου παρὰ ὅσον ἀξιάζουν τὰ πράγματα τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του τοὺς ποιοὺς ἐγίνετον κληρονόμος, καὶ ὄχι περίττου· καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ πλερώσῃ το χρέος τοῦ αὐθέντη του, καλὰ ἠμποροῦν νὰ δοθοῦν τὰ σπίτια | τὰ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν αὐθέντην φ.145. του, ἢ ἕτερα ὑφάσματα, ὁγία καὶ ἂν ἔνῃ, τοὺς χρεωφελέτας νὰ ποίσουν τὸ θέλημάν τους, καὶ ἐκεῖνος μένει ἀμέριμνος· καὶ πᾶν ὅσα νὰ κάμῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ αὐθέντη του, ὅλον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐδικόν του ἐθάδιον, καὶ οὐδὲν οἱ χρεωφελέταις τοῦ αὐθέντη του οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τοῦ ζητήσουν τίποτες νὰ τοὺς δώσῃ, ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὸ ποιήσῃ, μὲ τὸ καλόν του θέλημαν, ὥσπερ καὶ ἂν ἔνῃ, ὅτι οἱ χρεωφελέταις ἐκεῖνοι οὐδὲν ἠμπορῆσαν νὰ πλερωθοῦν ἀπαὶ τὰ πράγ-

ματα τοῦ τεθνηκοῦ, καὶ τοῦτο οὐδὲν ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλη. Πότε ἐντέχεται ὁ κύριος νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν σκλάβον του, καὶ εἰς ποταπὴν ὀπλὴν ἐντέχεται καὶ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας.

Ἐλευθερίαν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρία τοῦ σκλάβου μὲ πολλαῖς ὀπλαῖς, καὶ ὅςπερ ἔνι κύριός του, ἢ κυρία του ἔμπροστεν τριῶν μαρτύρων, ἢ β', καὶ λέγει οὕτως· « ἐγὼ διδῶ σου ἐλευθερίαν τελεία διὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τάσσομαί σου ἀπαὶ τώρα νὰ ἦσαι ἀποβγαλμένος ἀποὺ δούλευσίν μου τῆς σκλαβίας », τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ τοῦ ποίσῃ χαρτὶν νοταρικὸν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν καλὴν συνήθειαν, καὶ ἀπαὶ τότες ἔνι ἐλεύθερος, καὶ οὕτως ἀξιάζει· εἰ δὲ εὑρεθῇ ἔξω ἀπαὶ τὴν χώραν καὶ θελήσει νὰ ποίσῃ τὸν μισθὸν τοῦτον, ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ ὁμολογίαν ἔμπροσθεν καλῶν μαρτύρων τὸ πῶς τὸν ἐλευθέρωσεν παντολεύθερον, καὶ ὅταν εὑρεθῇ εἰς τὴν χώραν νὰ ποίσῃ τὸ χαρτὶν τὸ νοταρικόν, καθὼς δηλοῖ ἄνωθεν· ἀκόμη ἂν γέγονεν τούτη ἡ ἐλευθερία τελεία μὲ γράψιμον, ἢ εἰς τὴν διαθήκην του βεβαιόνει τὴν ἐλευθερίαν, ἢ ἄνευ διαθήκης, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένον καὶ πρῶτον καὶ δεύτερον γράψιμον, πάντοτε μὲ μάρτυρας β', ἢ γ', καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάντων
φ.146. ἑτέρων ρηγάτων | καὶ τοὺς καλοπίχερους ἀνθρώπους.

ρλθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχιν εἰς ἕτερον ἄνθρωπον καὶ ἠθέλησεν νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἐὰν ἠμπορῇ νὰ γένῃ, ἢ ὄχι, εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔνι ἀμάχιν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἢ κάποια γυναῖκα βάνει ἀμάχιν τὸν σκλάβον του εἰς κανέναν ἄνθρωπον, ἢ τὴν σκλάβαν του, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἔβαλαν τὴν σκλάβαν τους ἀμάχιν, θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν

ἐλευθερώση, δίχως τὸ θέλημαν ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὸν κρατεῖ ἀμάχιν, ἐὰν οὐ μὴ τὸν ξηπλερώση τὸ χρεωστεῖ, τοῦτο ἐστὶν ἀληθές, ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐβάλτην ὁλομόναχος χωρὶς ἄλλον τίποτες πρᾶγμαν διὰ ἐκεῖνον τὸ χρέος· ἀμμὲ ἂν ὁ σκλάβος ἐβάλτην μὲ πολλὰ ἑτέρα ὑφάσματα ὁποῦ περίττου ἐχρῆζαν παρὰ τὸ χρέος, ἢ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος οὐδὲν ἐβάλτην νοματισμένον διὰ ἄλλον, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ τοῦ δώση ἐλευθερίαν, ἐὰν θέλη, καὶ ἀξιάζει μὲ δίκαιον· ἀκόμη, ἐὰν οὐδὲν συμπάψη ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν κρατεῖ εἰς τὴν φυλακὴν διὰ ἀμάχιν, ἀμμὲ ἐὰν διὰ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐμάχεψεν οὐδὲν κρατύνεται διὰ πλερωμένος ἀπαὶ τὰ ἄλλα πράγματα τὰ ἔχει | διὰ τὸ χρεός του, φ.147. ἐὰν οὐδὲν τὸν πλερώση ἐκεῖνος, οὐδὲ νὰ ἐβγῇ λοιπὸν ὁ σκλάβος ἀπαὶ τὴν ἀμάχεψίν του, ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ, ἂν οὐδὲν θέλη, καὶ ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης του νὰ τὸν ἀποσπάση τοιούτως καλὰ ὡς γιὸν νὰ μηδὲν τὸν εἶχεν ἐλευθερώσει· ὁμοίως ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐλευθερώση τὸν σκλάβον, ἢ τὴν σκλάβαν τὴν ἐπῆρεν εἰς τὸ προικίον του, ἢ ἂν τὸ θέλη ἡ γυναῖκά του, ἢ ὄχι, διότι ὁ ἄνδρας ἔχει ἐτεσαῦτα ὅτι σώνει καλὰ νὰ στρέψη τὸ τουέριν τῆς γυναικός του. Πᾶσα ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι νόμου ιδ' χρονῶν, καὶ ἡ γυναῖκα ιβ' χρονῶν, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ποίση διαθήκην καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὰ ἀμάλωτά τους, μὲ δίκαιον, καὶ ἔνι στερεωμένον ἐκεῖνον τὸ νὰ ποίσουν τοιούτης ἡλικίας.

| σ. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἀπομένει νὰ πουληθῇ διὰ χρέος φ.148. Σαρακηνοῦ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν.

Ἐὰν γένηται ὁ κἄτις ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι τρανὸς ιε' ἐτῶν, βαστᾷ νὰ πουληθῇ εἰς διὰ χειρὸς ἑτέρου Σαρακηνοῦ εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔλαβεν ἕναν μερτικὸν ἀπαὶ τὴν διατίμησιν ἐκείνης τῆς πούλησης, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπουλήθην ἔλαβεν τὸ ἕτερον μερτικόν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος νὰ μείνη σκλάβος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἐκείνου ἢ ἐκείνης ὁποῦ τὴν ἀγοράσαν, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ

πλέω νὰ εἰπῇ καὶ ἔνι ἐλεύθερος· ἀμμὲ ἂν οὐκ ἔλαβεν τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν ἀποκοπὴν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπουλήθην, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἀγόρασεν, ἤξευρεν καλὰ πῶς ἦτον ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔστιν παντῶς σκλάβος διὰ ἐκείνην τὴν πούλησιν, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκείνην τὴν διατίμησιν ὁποῦ ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του διὰ νὰ τὸν πουλήσῃ, διότι ἐβάσταξεν νὰ πουληθῇ διὰ μεγάλην στενοχωρίαν τὴν εἶχεν ἀποὺ πεῖναν, καὶ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἀγόρασεν μὲ τὴν γνῶσιν τοῦ χριστιανοῦ, ἢ χριστιανῆ, ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν μὲ δίκαιον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔνι κρατημένος νὰ δουλέψῃ τῆς αὐθεντίας ὅσον χρόνον ἦτον ὁ ἄνθρωπος διὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα, οὗ ἔναν σεργέντην εἰς τὴν δούλεψιν, τουτέστιν διὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα ἀποῦ τὸν ἐπούλησεν, καὶ ἠμπορεῖ καλὰ ἡ αὐλὴ νὰ τὸν ἔχῃ εἰς τὰ σίδερα, ἂν οὐδὲν ἔνῃ θαρρούμενη ἐξ αὐτόν του, ἕως ὅπου νὰ δουλέψῃ εἰς τοῦτον ὁποῦ ἔπεσεν νὰ ποίσῃ καὶ μὲ τὸ ἀνόμημάν του, ἢ διὰ τῆς κακῆς του μηχανῆς, καὶ ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ τοῦ δώσῃ νὰ τρώγῃ ψουμὶν καὶ νερόν, ἂν οὐδὲν θέλῃ πλείω νὰ τοῦ φ.149. δώσῃ, ἕως ὁποῦ χρωστεῖ νὰ δουλεύγῃ· καὶ [ἐάν ἐστιν τοιοῦτος ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ δουλέψῃ, ἀμμὲ θέλει νὰ στραφῇ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ καλὰ μὲ δίκαιον, καὶ ἡ κρίσις τὸ κείμενον, ὅτι ἐντέχεται νὰ δώσῃ, ἐφειδὴ οὐδὲν θέλει νὰ δουλέψῃ μὲ τὸ κορμίν του, τρία ἐπεσαῦτα ὅσον ἦτον ἡ ἀποκοπὴ τὴν τὸν ἐπούλησεν ἐκεῖνον, ἢ ἐκείνην τὴν χριστιανήν, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον· ἀμμὲ ἂν λάχῃ ὅτι ἐκεῖνος ἐπούλησεν τὸν χριστιανὸν ἢ τὴν χριστιανήν, ἢ στανιό του, ἢ χωρὶς τὴν εἴδησίν του, εἰς τοὺς Σαρακηνούς, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὸ ἐποίησεν ἐντέχεται νὰ τὸν κωλοσύρουν ὅλην τὴν χώραν καὶ τότες νὰ τὸν κρεμάσουν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν κλεψιμίαν, ἐφειδὴ ὁ διαλαλημὸς νὰ διαλαληθῇ εἰς τὴν χώραν μὲ τὴν εἴδησιν τῆς αὐλῆς, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς σκλάβος, ἢ μία σκλάβα νὰ τὴν κλέψουν, ἢ νὰ τὴν παραβγάλουν καὶ νὰ τὴν βάλλουν εἰς κανέναν οἶκον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς ὡς γιὸν τὸ μάθῃ ἡ αὐλή, ἐντέχεται νὰ διαλαλήσουν εἰς τὴν χώραν μὲ τὸν διαλαλητήν, νὰ μηδὲν ἔνῃ κανεὶς τοιούτως ἀπότορμος νὰ χώσῃ, ἢ νὰ λάβῃ ἐκείνην τὴν κακοπραθείαν, ἀμὲ νὰ τὸ ποίσῃ νῶσιν τοῦ αὐ[θέν]τη του ἀποῦ τὴν ἔχασεν, οὐδὲ κανού, ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ἀποῦ νὰ τὸ κρύψῃ, νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη, καὶ ἐὰν κρυβηθῇ, καὶ νὰ πέψουν καὶ νὰ μηδὲν στρέψουν ἐκεῖνον, ἢ ἐκείνην, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ ἐπάνω του ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ὁποῦ τὴν ἔκλεψεν, ἢ ὁποῦ τὴν ἔχωσεν, καὶ οὐδὲν ἠθέλησε νὰ τὴν στρέψῃ ὅταν ἐδιαλαλήθην ὁ ὁρισμός, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κρεμασμένος χωρὶς κανέναν βρούθισμαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται | νὰ φ.150. ἔνῃ τοῦ αὐθέντη μὲ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανεὶς κρατεῖ τὸν σκλάβον εἰς κανέναν οἶκον εὔκαιρον, καὶ ὁ σκλάβος ἐκρυβήθην, καὶ νὰ τὸν ἀρωτῆσαν, « τίς σὲ ἔβαλεν ὧδε »; καὶ ὁ σκλάβος ἔβαλέν το ἐπάνω τινός, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ μηδὲν τοῦ πιστεύσουν κατὰ τὸ 'πεῖν του, οὐδὲ κανεὶς νὰ ἔχῃ καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἂν οὐδὲν ἔχῃ περίττου ἀναθεώρησιν, ἀκόμη ἂν ἦτον τοῦτον, εὔκολα ὅτι ἀγάπαν ἢ ἐμίσαν κάτιναν καὶ ἔβαλέν το ἐπάνω του· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νὰ εἶπεν « κύριε, ἐγὼ ἔδωκα τὸ ἐπῆρα ἀπαὶ σέναν τοῦ δεῖνος », καὶ ἔχει πολλοὺς ὁποῦ τὸν εἴδασιν συντυχάνοντα μὲ τὸν σκλάβον πολλὰς φοράς, τὸ δίκαιον λέγει καὶ ὁρίζει ὅτι ἡ αὐλὴ ἐντέχεται ν' ἀρεστιάσῃ, ἢ νὰ περιορίσῃ ἐκεῖνον, καὶ νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὸ κριτήριον διὰ νὰ ἐγνωρίσῃ ἂν ἔνῃ ὅτι νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον

τὸ ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, καὶ τὸ ἀναφέρει, ἐντέχεται νὰ τὸν κρίνουν οἱ κριτάδες εἰς ἐπεσαῦτα ὅσα νὰ ἀγνωρίσουν ὅτι ἐμπαίνει ἐκεῖνον τὸ ἐπερίλαβεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ σκλάβον, ἢ ἀπ' ἐκείνην τὴν σκλάβαν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σβ. Περὶ τοῦ σκλάβου ἀποῦ ἐποῖκεν κανέναν κακὸν ἕως ὅπου ἦτον σκλάβος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλεύθερος, καὶ τί νὰ γένῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις σκλάβος, ἢ σκλάβα ποιεῖ καμμίαν ἀταξίαν, ἢ καμμίαν ζημίαν κανενοῦ ἀνθρώπου ξενικοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται χριστιανός, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι παρευτὺς ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη νὰ ἀγκαλέσουν ἐξ αὐτόν του, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἱκανώσῃς δίκαιον, κἄν τε ἂν ἦτον σκλάβος ὅταν τὸ ἐποῖκεν· καὶ ἂν ἐποῖκεν καμμίαν κλεψίαν ὅταν ἦτον σκλάβος καὶ ἔδωκέν τα τοῦ αὐθέντη του, καὶ ὁ αὐθέντης του ἐκάτεχέν το καὶ ἐγνώριζέν το ὅτι ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκεν ἦτον κλεψιμίον, καὶ ὁ βαπτισμένος ἔνι βαλμένος μὲ ἀγκάλεμαν
φ.151. εἰς τὴν κρίσιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του ἐκείνου τοῦ σκλάβου ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκείνην τὴν κλεψίαν, καὶ πέφτει εἰς τὸν πταῖσμαν τοῦ ἁμαρτήματος οὕτως ὥς περ ἀπαῦτα ἐκεῖνος νὰ τὸ εἶχεν ποιήσει διὰ χειρός του, καὶ ὁ βαπτισμένος νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος, διότι ἐποίησεν τὸν ἑαυτόν του ἀποκάτω σκεπασίαν ἑτέρου· ἀμμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ κῦρίς του, ἢ ἡ κυρά του οὐδὲν ἠθέλησεν παντελῶς νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν κλεψίαν, ἀμμὲ ὁ δοῦλος τὸ εἶχεν καὶ ἐποίησεν τὸ θέλημάν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κύριος ἐκείνου τοῦ σκλάβου μετὰ ταῦτα μενέτω ἀμέριμνος ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, καὶ ὁ βαπτιζόμενος νῦν ὁ σκλάβος καὶ ἔνῃ ἐλεύθερος, τρέχει εἰς τὴν τιμωρίαν τῆς κρίσεως τοιούτην, ὥς περ οἱ κριτάδες νὰ ἀγνωρίσουν ὅτι ἐντέχεται νὰ λάβῃ διὰ ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, καὶ αὐτὸν ἦν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῆς Ἱεροσολύμου.

σγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ἀποῦ κροῦ, οὗ δέρνει κανέναν χριστιανὸν ἄδικα, ἢ δίκαια, καὶ ἀπὸ ταῦτα νὰ μείνῃ ὁ σκλάβος ἀμέριμνος εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις σκλάβος, ἢ σκλάβα δέρνει, ἢ πληγόνει πληγὴν φανερὴν ἑνοῦ χριστιανοῦ, ἢ μίας χριστιανῆς, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῆς αὐθεντίας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον αὐθέντης τοῦ σκλάβου ἔνι κρατημένος νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνον τὸν λαβωμένον καὶ χρήζεται νὰ τοῦ δίδῃ τὴν ζωήν του ὡς ὅπου νὰ κοίτεται, καὶ νὰ μηδὲν ἠμπορῇ νὰ κάμῃ διὰ αὐτὸν τὸ λάβωμαν ἢ τὸ κακόν, καὶ ἐὰν γίνεται ὅτι ἀποθαίνει διὰ ἐκεῖνον τὸ κακόν ἐκεῖνον τὸν σκλάβον νὰ τὸν κωλοσύρουν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν κρεμάσουν, εἰ δὲ ἔνῃ σκλάβα, νὰ τὴν κάψουν, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὥςπερ καὶ ἂν τὸν εἶχε νομευτῆν καὶ ἡ αὐλή.

σδ. Ἐφειδὴ μέχρι τῶν | ὧδε ἠκούσατε τῶν κρίσεων τῶν γε- φ.152
νομένων τοῦ θανάτου, καὶ τοὺς σκλάβους, κείμενον ἔνι νὰ ἀκού-
σητε καὶ περὶ τῶν δωρεῶν.

Διότι οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι γυρεύγουν καὶ ζητοῦν πολλὰ δικαιώματα καὶ δόματα, ἐτάξαμεν νὰ ποῦν εἰς πολλὰ πράγματα, ὅτι ἐὰν ἡ δόσις γίνεται νόμιμα, οὐδὲν πρέπει νὰ τσακιστῇ ἐν εὐκολίᾳ· ὥςπερ ἂν ἔδωκεν κανεὶς ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του ἑτέρου πέρπυρα ρʹ καὶ ἔδωκέν τού τα, τούτη ἡ δόσις ἀξιάζει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ δίδει ποιεῖ το διὰ χάριτος ὁκἄτινος πράγματος, ἀμμὲ διὰ νὰ ἔνῃ ἡ δόσις πλεῖον στερεωμένη, ἐὰν ἐμπαίνῃ περίττου παρὰ φʹ πέρπυρα χρυσά, ἐντέχεται νὰ γίνεται μὲ γράψιμον, εἰ δὲ ἔνῃ παρακάτω, ἐμπορεῖ νὰ γίνεται ἄγραφα· ὅτι ὁ καθὲς ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ ἔνι ἐδικόν του, ἀμμὲ τὸ ἀλλότριον οὐ δύναται δοῦναι, ἕως ὅπου νὰ τὸ ἀγοράσῃ, ἢ ἂν οὐδὲν στρέψῃ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος κατὰ τὸ χρήζει τὸ ἕτερον, εἰ δὲ δώσει κἄτις πρᾶγμαν ὁποῦ ἔχει τὴν καῦσιν, ἤγουν τὴν

ἐξουσίαν ἑνοῦ μέρους, καὶ τοῦ ἑτέρου οὐδὲν πρέπει ἀξαναζητημένον, ὥςπερ ἂν ἦτον τὸ πρᾶγμαν νὰ δοθῇ, ἐὰν οὗ κἄτις τάσσεται οὐκἄτι πρᾶγμαν τουτέστιν ἀπ' αὐτῶν ὁποῦ ἔχει τὴν καῦσιν, ἢ ὄχι, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητηθῇ, μὲ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον ὁποῦ λέγει ὅτι « ὁ ὁδηγῶν ἔνι κρείσσων ὁ κρατῶν παρὰ τὸν ζητῶν ».

σε. Περὶ ποίας δόσης ἠμπορεῖ ὁ κἄτις νὰ δώσῃ, καὶ ποίαν ὄχι, καὶ ἂν τὸ πρᾶγμαν ἐδόθην, ἂν ἠμπορῇ νὰ στραφῇ ὀπίσω ὥςπερ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἐδόθην ἐνομεύτην του.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος, ἢ κἄποια γυναῖκα πολομᾷ δόσιν ἑνοῦ ἀνθρώπου ἢ ἑτέρου, καλὰ ἀξιάζει ἐκεῖνον τὸ δόμαν, ἐὰν ἡ νομὴ τοῦ ἔρχεται, ἔπειτα ἐὰν ἡ δόσις τὴν δίδει ἔνι ἐδικόν του Ἀθάδιον καὶ πρᾶγμαν τὸ δύναται δοθῆναι· ὅτι ἔνι πολλὰ πράγματα τὰ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ δοθοῦν, καὶ ὁ νόμος
φ.153. καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζουν ὅτι κανεὶς ἄν|θρωπος κοσμικὸς ἰδιώτης οὐδὲν ἠμπορεῖ πρᾶγμαν ἁγιασμένον, ἢ κανονισμένον νὰ τὸ δώσῃ ἑτέρου ἀνθρώπου ἰδιώτου, παρὰ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· καὶ ἐὰν κανεὶς νὰ δώσῃ ἑτέρου, ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, ὁποῦ νὰ τὰ λάβουν ἔνι κρατημένος νὰ τὰ στρέψῃ εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν· ὁμοίως καὶ κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ κανέναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ καμμίαν ἐλεύθερην γυναῖκαν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ βουλόμενος δωροποιεῖ, ἠμπορεῖ καὶ χρήζει νὰ τὸ ποιήσῃ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἐδικόν του, διὰ νὰ τὸ νομέψῃ δίκαια ἐκείνου ὁποῦ τὸ δωροποιεῖ, ὅτι ἡ δόσις ἀξιάζει ἄνευ τῆς νομῆς τοῦ πράγματος, ἀμμὲ καλὰ ἠγνωρίζει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἠμπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ τὸ ἀξιάζει τὸ πρᾶγμαν, ἤγουν τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ἐδικόν του, καὶ νὰ χρήζῃ ἐκείνη ἡ δόσις μὲ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἔδωκα πέρπυρα ι' ἑνοῦ ἀνθρώπου, ἢ μίας γυναίκας διὰ τὸ νὰ μοῦ ποίσῃ κανέναν κάμωμαν, ἢ ἂν ἐπῆγεν διὰ λόγου μου εἰς τὴν Τάκην, ἢ εἰς ἕτερην μερίαν, καὶ ἂν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη οὐδὲν ἐποίησεν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδωκά του τὰ πέρπυρα διὰ

νὰ τὸ ποίσῃ, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ στρέψῃ τὰ χαρτζά μου διπλᾶ, χωρὶς ἂν εἶχεν εὔλογον αἰτίαν διὰ τὴν ποίαν οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸ ποίσῃ, ὥςπερ ἀστένειαν, καὶ ἂν εἶχεν τοιούτην αἰτίαν, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ στρέψῃ παρὰ ὅσον τοῦ ἔδωκα· εἰ δὲ ἂν ἦτον ὅτι ἔδωκά του πέρπυρα ι', ἢ ρ' πέρπυρα, ἢ ὅσα ἤθελα ἑνοῦ ἀνθρώπου νὰ δώσω διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ζηπλέτη, ἢ εἰς τὸ Ἀνέφην νὰ κάμῃ τὰ ἀμπέλιά μου, ἢ τὰ χωράφιά μου, καὶ ἐκεῖνος ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ τίποτες οὐδὲν ἐποῖκεν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος ἀπαρχῆς νὰ μοῦ στρέψῃ τὸ τοῦ ἔδωκα διὰ νὰ ποίσῃ τὴν δουλιάν μου, ἔπειτα ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ καλλιωτερίσῃ πᾶσαν τὴν ζημίαν τὴν ἔλαβεν φ.154. τὰ ἀμπέλιά μου, ἢ κήπους μου διὰ τὸ οὐδὲν ἐκαμώθησαν εἰς τὸν καιρόν τους, ἢ τὰ χωράφια νὰ σπερτοῦν εἰς τὸν καιρόν, ἢ νὰ σωρέψῃ τὸ ψουμίν, ἢ τοὺς σταφύλους ὅταν ἐρίμωσαν. Ἀμμὲ ἂν δώσῃ τίποτες λογάριν κἄτινος ἀνθρώπου διὰ νὰ ποίσῃ καμμίαν κακοπραξίαν, καὶ ὥςπερ ἐκεῖνος οὐδὲν ἤθελε νὰ τὸ ποίσῃ, [οὐδὲν] ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ λάβω πλεῖον ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκα, εἰ δὲ ἐποίησεν ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, ἢ ἐκείνην τὴν ἀνομίαν, διὰ τὸ τοῦ ἐτάχθηκα νὰ τοῦ δώσω, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν εἶμαι κρατημένος νὰ τοῦ δώσω τίποτες, ἐὰν οὐδὲν θέλω, διότι ἐκεῖνον τὸ κάμωμαν ἦτον κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ δικαίου. Καὶ ἠμποροῦν καλὰ νὰ δώσουν τοὺς λᾶς τοῦ κόσμου ἀργύριον καὶ χρυσίον, οἰκίαις, χωράφια, ἀμπελῶνας καὶ πάντα πράγματα ὁποῦ ἔνι ἐδικά του, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένον, μὲ τὸ δίκαιον ἐκείνη ἡ δόσις, ἂν ἔρχεται νόμιμον ἔπειτα, ἤγουν ἡ σαζῆνα μετὰ τὴν δόσι, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ.

ϛ. Περὶ τὴν δωρὰν τὴν διδοῖ εἷς ἄνθρωπος ἑτέρου ἀνθρώπου νὰ τὸ περιλάβῃ διὰ λόγου του καὶ διατὶ τοῦ χρεωστεῖ.

Τοιοῦτον πρᾶγμαν ἔνι τὸ ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ δώσῃ

ἐκείνου τοῦ ἄλλου τοῦ χρεωστεῖ, ὥςπερ ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος μοῦ χρεωστεῖ πέρπυρα ι', ἢ ρ' πέρπυρα, ἐγὼ ἠμπορῶ καλὰ νὰ τὰ δώσω ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου, κἄν τε θέλῃ ὁ χρεωφελέτης μου, κἄν τε ὄχι, καὶ ὁρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ τὸ δώσῃ ἔμπροσθεν εἰς δύο μάρτυρας· ἀκόμη ἂν λάχῃ τοῦτο γενέσθαι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν τὴν δόσιν ἐπέθανεν πρὶν πλερωθῇ ἐκεῖνο, ἀπ' ἐκεῖνον τὸ χάρισμαν ὁμοίως καὶ ἠμπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ οὕτως· « ἐγὼ διδῶ σου. τοιούτην οἰκίαν, ἢ τοιοῦτον περιβόλιν, ἢ τοιοῦτον κάμπον, μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου, ἢ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῆς γυναικός μου, ἢ τοῦ δεῖνός μου συγγενῆ » καλὰ ἀξιάζει αὐτὴ

φ.155. ἡ δόσις, διότι τὸν ἐνόμεψα ἔμπροσ|τεν τῆς αὐλῆς, ἔμπροσθεν καλὰς μαρτυρίας· ἀκόμη ἐὰν γένηται οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἐδόθην ἡ χάρις ἐτελεύτησεν προτήτερά του ἐκείνου ὁποῦ ἔμελλεν νὰ λάβῃ τὴν δωράν, ἐντέχεται νὰ τὸ περιλάβουν οἱ κλερονόμοι τοῦ τεθνεῶτος· ἀμμὲ τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ εἶχεν κανέναν κληρονόμον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐκείνην τὴν δωρὰν ἑτέρου τινός· ἀκόμη ὁ ζωντανὸς τάπισα τοῦ τεθνεῶτος ἐντέχεται ἐκείνην τὴν δωρὰν νὰ τὴν λάβῃ, ἀμμὲ ἂν ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν πρὶν τοῦ ἐκείνου, καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι μετὰ τὰ ταῦτα ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του, ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν σαζῆναν καὶ νὰ τὰ ἐκράτεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κληρονόμοι του οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα τίποτες ἀπ' ἐκείνην τὴν δόσιν, ἂν οὐδὲν νὰ ἠθέλαν νὰ τὴν δώσουν μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημαν.

σζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τάσσεται ἑτέρου νὰ τοῦ ποιήσῃ κανέναν πρᾶγμαν, τῆντα ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος ὁποῦ τάσσεται νὰ ποίσῃ τὸ τάσσεται.

Ἐὰν γένηται ὅτι κἄτις ἄνθρωπος τάσσεται ἑτέρου νὰ τοῦ ποίσῃ καμμίαν δουλίαν, καὶ λαμβάνῃ κανέναν πρᾶγμαν εἰς ἀρραβῶναν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ

ποιήση ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐτάχθην· ὥςπερ ἄν του ἔδωκεν πέρπυρα ι', ἢ περίττου, ἢ παρακάτω, διὰ νὰ τοῦ στήση ἕναν σπίτιν, ἢ νὰ τοῦ εὐγάλῃ ἕναν λάκκον, ἢ ἕτερην δουλίαν, καὶ ἂν ἴσως ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν τίποτες ἐξ αὐτόν του διὰ τὴν δουλίαν, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ ποιήσῃ, ἐφειδὴ τοῦ ἐτάχθην ἔμπροσθεν καλοὺς ἀνθρώπους, ἀμμὲ ἂν οὐδὲν τοῦ ἐτάχθην τίποτες νὰ τοῦ ποιήσῃ, οὐδὲ ἐκεῖνος τοῦ ἐτάχθην διὰ νὰ τοῦ ποίσῃ τὸ ἔργον του, ὥςπερ ἂν τοῦ εἶπεν « δίδω σου ἐτεσαῦτα διὰ νὰ μοῦ τὸ ποίσῃς », λαλεῖ τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος ὁ εἷς τοῦ ἄλλου διὰ λόγια, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν | ἀσίζαν. Ὁμοίως τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἂν σοῦ τα- φ. 156.
κτῶ ἕναν πρᾶγμαν νὰ σοῦ δώσω, διότι ἐπάντεχα νὰ τὸ ἔχω, καὶ οὐδὲν σοῦ ἔδωκα τίποτες, οὐδὲν πρέπει νὰ μοῦ ζητήσῃς τίποτες, καὶ ἂν θελήσω νὰ σοῦ τὸ δώσω, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι εἶσαι κρατημένος νὰ τὸ στρέψῃς, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἂν μοῦ ταχτῇς νὰ μοῦ δανείσῃς πέρπυρα, ἢ ἕτερον λογάριν, καὶ οὐδὲν λαμβάνεις οὔτε ἀμάχιν· οὔτε ἐγγυτήν, οὔτε χαρτὶν βουλλωμένον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐσοὺ οὐδὲν εἶσαι κρατημένος, ἐὰν οὐ μὴ θέλῃς νὰ μοῦ δανείσῃς, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀνμὲ ἂν περιλάβῃς τὸ ἀμάχιν, ἢ ἐπῆρες τοὺς ἐγγυτάδες, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι μὲ ταῦτα κρατημένος νὰ μοῦ δανείσῃ τὸ μοῦ ἐτάχτην· διὰ τὴν κράτησιν τὴν ἔλαβεν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον.

σῃ. Περὶ τοὺς ἐμπαλίδες καὶ τοὺς συνεσκάρδους τῶν αὐθεντῶν, τῆντα ἔνι κρατημένοι εἰς τὸν αὐθέντην τους, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης τους πρὸς ἐκείνους.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς πλούσιος ἄνθρωπος ἔχει ἕναν ἐμπαλῆν, ἢ ἕναν σηνεσκάρδον ἢ μίαν σηνεσκάρδησαν εἰς τὸν οἶκόν του, ἢ ἔξω τοῦ οἴκου του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, νὰ

ὁδηγᾶ καὶ νὰ σκοπίζῃ καλὰ τὰ πράγματά τους, καὶ νὰ μηδὲν δώσουν, οὐδὲ νὰ δανείσουν, οὐδὲ νὰ ἐμπιστευτοῦν, οὐδὲ νὰ πουλήσουν τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ αὐθέντη, χωρὶς τὴν εἴδησίν του, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐδάνεισεν ἀπ' αὐτὰ τίποτες, ἢ ἂν ἔδωκεν τινὸς, ἄνευ τὴν εἴδησιν τοῦ κυροῦ, ἢ τῆς κυρᾶς, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατήμενος νὰ τὸ ἱκανώσῃ ὅλον, καὶ ἂν χαθῇ τίποτες ἀπαὶ τὴν ἀφορμήν του οὕτως, ὥςπερ ἂν εἶχαν στοίχημαν μέσα τους, τουτέστιν μετά του καὶ μετὰ τὸν αὐθέντην του, ἢ μετὰ τὴν κυράν του, καὶ φ.157. ἔνι οὕτως | κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν καὶ τὴν λεῖψιν τὴν νὰ λάβῃ ὁ αὐθέντης του ἀπαὶ τὴν ἐμπαλίαν του, ἢ ἀπαὶ τὴν συνεσκαρδίαν του· καὶ ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις καὶ τὸ δίκαιον, ὅτι οὕτως ὥςπερ ἔν[ι] κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τὸ νὰ ἐμπόντησεν, ἢ νὰ ἐζημίωσεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, οὕτως ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐπικατετέθην εἰς τὴν χώραν ἕως ὅπου νὰ ἔνῃ τριγύρου του, ὥςπερ ἀπὸ κρασὶν καὶ ἀποὺ ψουμὶν καὶ κρέας, καὶ ἀπὸ ἕτερα φαγιὰ ἀποῦ ἔνι χρῆσιν τοῦ αὐθέντη, ἢ τῆς κυρᾶς καὶ τῆς ὑποταγῆς, καὶ ἀπὸ φορισείας, καὶ ἀποὺ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ νὰ πάρῃ ἐμπίστης διὰ τὸ σπίτιν, ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρὰ νὰ τὰ πλερώσῃ τὰ οὐδὲν ἐπλέρωσεν, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον, ὅτι τοιοῦτον πρᾶγμαν ἐμπιστεύθην ἢ ὁ ἐμπαλῆς, ἢ ὁ συνεσκάρδος ἀποὺ κανέναν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐμπιστίωσιν τοῦ αὐθέντη, ὅτι ἐκείνου οὐδὲν ἐπιστεύτησαν α' καρτζὶν χωρὶς ἀμάχιν καλόν, διατὶ οἱ κἄτινες τοῦ ἐμπιστεύτησαν τὸ ἐδικόν τους διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ αὐθέντη του καὶ διὰ τὴν ἀποθάρρησην τῆς κυρᾶς του μὲ τοὺς ποίους ἔνι, καὶ διατὶ τὸν κρατεῖ οὗτος πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ κανέναν ἀμάχιν οὐδὲν ἔλαβεν ἀπαὶ τὸν ἐμπαλῆν του, ἢ ἀπαὶ τὸ σινεσκάρδον του, ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ αὐθέντης ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλα, καὶ ἂς βλέπεται ὁ κα-

θὲς καλὰ ποταποῦ ἀνθρώπου δίδει τὸ ἐσπίτιν του, ὅτι ἂν βάλλῃ κακὸν ἄνθρωπον, οἱ λᾶς τῆς χώρας οὐδὲν ἐντέχουνται κἂν ὅλως νὰ συνομοιώσουν τὴν κακοσύνην του, ὅτι οὐκ εἶχεν πταίσιμον. Ὁμοίως ἂν ἦτον τοῦτον, ὅταν ὁ αὐθέντης ἀνεπαράδωκεν τὸν σηνεσκάρδον τοῖς ἐμπιστευτηόδες, διὰ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν κρίσιν νὰ τελειωθῇ, ἢ νὰ 'κανωθῇ τὸ δίκαιόν τους, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ὅλον τοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ | ἀξιάζῃ τίποτες εἰς τὸν αὐθέντην, οὐδὲν ἐντέ- φ.158. χεται νὰ τὸ ποίσουν οἱ ἐμπιστευτιῶδες, ἂν οὐδὲν θελήσουσιν, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης νὰ πλερώσῃ τοὺς ἐμπιστευτιόδες, καὶ ἂν γινώσκῃ τίποτες νὰ ζητήσῃ τοῦ σηνεσκάρδου του, ἢ τοῦ ἐμπαλῆ ὁμοίως, καὶ ἀνὲν καὶ ἠμπορῇ, νὰ τὸ ζητήσῃ, ἂν θέλῃ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὰ καλὰ συνήθια τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σθ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ νὰ δανεισθῇ ὁ υἱὸς, ἂν ἔνῃ κρατημένος ὁ πατήρ του νὰ τὸ στρέψῃ, ὁμοίως καὶ τὸ ἐχάσεν.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ υἱός, ὁκᾶτινος ἀνθρώπου, ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ μὲ τὸ θέλημάν του ἔνι ἀπεσταλμένος εἰς τὸ σκολεῖον νὰ μάθῃ γράμματα, ἢ καμμίαν σοφίαν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ ἐκείνου, ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὸ ἐδανείστην ἐκεῖνος διὰ τὴν ζωήν του, ἢ διὰ τὸν διδάσκαλόν του νὰ πλερώσῃ. Ὁμοίως καὶ ἂν ὁ πατὴρ ποιήσῃ τὸν υἱόν του μεταπράτην ρούχων, ἢ ἑτέρου τίποτες πράγματος, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ὁ πατὴρ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐμπιστεύτησαν, καὶ ἠμπορεῖ καλὰ νὰ περιλάβῃ τὸ τοῦ χρωστοῦν· καὶ ἐὰν ἐποίησεν καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἢ κανέναν κακόν, ἢ κλεψίαν, ὅσο που ἔνι ἀπουκάτω τοῦ πατρός του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος ὁ πατήρ του, ἢ ἡ μήτηρ του νὰ ἀπολογηθῇ οὕτως, ὥςπερ νὰ τὸ εἶχαν ποίσειν ἐκεῖνοι ἀπ' αὖτα, καὶ νὰ ποίσῃ τὴν ἀνταμοιδὴν ἐπάνω εἰς τὰ ἀγαθά τους. Ἀμμὲ

ἐὰν ὁ υἱός του οὐδὲν ἔνι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός, ἀλλὰ ἔνι διὰ λόγου του, ἔνι ἔξω ἀποὺ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κυροῦ του καὶ τῆς μητρός του, ἢ διὰ τῆς αὐλῆς, ἢ δίχως αὐλήν, ὥςπερ ἐὰν ἔνῃ τοῦ νόμου, ἢ ἂν ἔλαβεν γυναῖκαν καὶ ἔχει τέκνα, καλὰ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ πατήρ, οὐδὲ ἡ μήτηρ του οὐδὲν ἔνι κρατημένοι τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον
φ.159. τὸ νὰ ποίσῃ, | καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σι. Περὶ τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ ἄλλον εἰς τάρμενον ὠνοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχια χειροτερίζουν, ἐπάνω τίνος μέλλει νὰ ἔνῃ τὸ χειροτέρισμαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρεωστεῖ ἑτέρου ἀνθρώπου ἕναν πρᾶγμαν σωματικόν, ὥςπερ ἕναν ἄλογον, ἢ ἕναν βοῦδιν, ἢ ἕναν γονικόν, ἢ ἕναν καμήλιν, ἢ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ εἶχαν στοιχήματα νὰ τὸ πλερώσῃ εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι οὐδὲν τοῦ πλερόνει εἰς τὸν καιρόν, ἀμμὲ μεινίσκει εἰς ἀργοσύνην καὶ εἰς ἀπομονήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν, ὅτι ὁ χρεωφελέτης ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν τὴν ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του διὰ τὸ οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐχρῶστε νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀξιάζει τὸ πρᾶγμαν, παρακάτω ὄχι, καὶ ἐὰν ἐχειροτέρησεν μετὰ τοῦτον νὰ τὸν πλερώσῃ ὡς ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ καὶ νὰ ποίσουν νὰ πλερώσῃ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, ὥςπερ ἂν μοῦ ἐχρῶστες λάδιν, ἢ κρασίν, ἢ σιτάριν, καὶ οὐδὲν ἐθέλησες νὰ μὲ πλερώσῃς εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἐντέχετο νὰ μὲ πλερώσῃς, ἀμμὲ ἄργησες ὁτοσαῦτα νὰ μὲ πλερώσῃς ὅτι τὸ λάδιν μου ὁποῦ ἀξίαζεν τότες πέρπυρα ρ', τὸ ἑκατοντάριν? ὄνταν μὲ ἐπλέρωσες οὐδὲν ἀξιάζεν παρὰ πέρπυρα ν', τὸ σιτάριν ἀξίαζεν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πέρπυρα γ' τὸν μόδην, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἔχρηζεν παρὰ πέρπυρα ε' τὸν μόδην, ἢ ἡ μπουτουζέλα τὸ κρασὶν ἔχρη-

ζεν τότες μάρκα ε', καὶ τώρα χρήζει πέρπυρα β', ἢ τὸ τοιοῦτον ἄλογον ἐμπόρουν νὰ τὸ ἔχω διὰ μάρκα ρ', καὶ τώρα χρήζει πέρπυρα φ', ἢ οὐδὲν ἀξιάζει πέρπυρα κ', εἰς τοιούτην ὁπλὴν καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ὅμοια αὐτῶν· καὶ ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος νὰ ἱκανώσῃ ὅλας τὰς ζημίας τὰς ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη νὰ λάβῃ, ἢ διὰ τὸ οὐδὲν ἐπλερώθη εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐχρῶστεν· ἀμμὲ ἀνὲν ὅτι τὸ τάρμενον οὐδὲν | ἐνοματίστην, τὸ δίκαιον ὁ- φ.160.
ρίζει ὅτι ὁ χρεωφελέτης οὐδὲν ἔνι κρατημένος ἀποὺ ὅλον τοῦτον νὰ ἀπολογηθῇ τίποτες, ἂν οὐδὲν θελήσῃ, καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἔνι καὶ εἰς τοιοῦτον κείμενον, ἂν οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν εἰς ἐκείνην τὴν χώραν ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, ἢ ὁποῦ τοῦ ἐμπιστεύτην, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σιχ. Περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικός, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ τῆς δίδουσιν ἂν ἠμπορῇ πλεῖον νὰ τῆς τὸ πάρουν, ἢ ὄχι, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ δίδουν ἑτέρου διὰ φόβον εὑρίσκοντά τον πολομῶντα, ἂν ἠμπορῇ νὰ λάβῃ τὸ ἔδωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ κανέναν κακὸν ριζικόν, κατὰ τὸ ἔνι κεκρατημένον, ὅτι καμμία γυναῖκα ἔνι ἁμαρτωλὴ διὰ νὰ τῆς διδοῦν, καὶ γίνεται ὅτι εἷς καβαλλάρης, ἢ βαχλιώτης, ἢ βουρζέζης, ἢ ὁποῖος καὶ ἂν ἔνῃ, συμπαύγει μὲ ἐκείνην τὴν γυναῖκαν, οὐ διὰ λόγου του, ἢ διὰ αὐτῶν εἰς μαντατοφορίαν δι' ἀγάπην, καὶ γίνεται ὅτι διδοῖ της ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, ἢ πολεμᾷ νὰ τῆς δώσουν διὰ νὰ κοιμηθῇ μετά του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ γυναῖκα νὰ μηδὲν σφιχτῇ παρά τινος νὰ ἁμαρτεύσῃ μετ' αὐτῶν, οὐδὲ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἐπῆρεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, διότι ἔδωκέν τα νὰ ἁμαρτέψῃ καὶ διὰ κακοποιῆσαι, καὶ δι' αὐτὸν οὐδὲν ἔνι κρατημένη νὰ στρέψῃ τίποτες, ἂν οὐδὲν θέλῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν. Ἀμμὲ ἂν λάχῃ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐπιάστην εἰς κανέναν ἄσχημον ἁμάρτημαν, ὥσπερ ἐμοιχίαν, καὶ διὰ τὸν φόβον σηκόνουν του κανέναν πρᾶγ-

μαν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἀκομὴ νὰ τοῦ ἔδωκεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους διὰ τὸ ἄσχημον, ἔνι κρατημένος νὰ τὸ στρέψουν μὲ κείμενον, διότι διὰ φόβον τὸ ἔδωκεν, ἀμμὲ ἂν τὸ ἔδωκεν δι' ἀπαντροπήν, διατὶ τὸν εἶδεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀνομίαν πολεμῶντα, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ κείμενον. Ὁμοίως ἂν εἶχεν εἰς τὴν
φ.161.| συντροφίαν του τὴν ἁμαρτωλὴν πολλὰς φοράς, καὶ καμμίαν φοράν, ἂν τὰ ἐξωδίασεν ὅλα του τὰ πράγματα εἰς φαῖν καὶ πγεῖν καὶ εἰς φορισίαν τῆς ἁμαρτωλῆς, καὶ τἄπισα ἀγκρίζεται μὲ τὴν ἁμαρτωλὴν καὶ ζητᾷ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ἐξωδίασεν διὰ λόγου της, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται ποτὲ νὰ λάβῃ τίποτες ἐξ αὐτόν της ἀπαὶ τὸ ἐξωδίασεν εἰς αὐτόν της, παρὰ εἰς ἕναν χωριάτικον δίκαιον, τούτέστιν, ἂν θέλῃ νὰ περιλάβῃ ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν τῆς γυναίκας τῆς ἁμαρτωλῆς, ἐντέχεται νὰ φέρουν ἕναν Σαρακηνὸν εἰς ἕναν σπίτι νὰ πέσῃ μετά του, ἢ νὰ πάρουν παλοῦκιν ξύλινον, τὸ πάχος τῆς βέργας του ἑνοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐκείνου, καὶ νὰ τὸ βάλουν εἰς τὸ κάθησμάν του, καὶ ἐπεσαύταις φοραῖς ὅσας νὰ πῇ ὅτι ἦτον μετά της, ὡς γιὸν ἡ γυναῖκα νὰ πῇ ὅτι ἦτον μετά της, εἰς τὴν πιστοσύνην της, ὅτι ἁμάρτεψεν μετά της· καὶ ἀφοῦ τοῦ γενῇ τοῦτον, τότες ἔνι κρατημένη ἡ γυναῖκα νὰ τοῦ στρέψῃ πάντα ὅσα νὰ εὑρεθοῦν ἀπαὶ τὰ τῆς ἐποῖκεν, καὶ νὰ μηδὲν εὑρεθοῦν, καὶ νὰ (1) ποντισμένα καὶ τὰ συρμένα, οὐδὲν πρέπει ἡ γυναῖκα νὰ τὰ ἱκανώσῃ, ἀμμὲ νὰ ψηφιστοῦν εἰς τὰς ἄλλας δουλίας τὰς τοῦ ἐποῖκεν, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιβ. **Περὶ** ἐκείνου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν κανέναν κορμὶν ὁποῦ τοῦ κρατεῖ μίαν κληρονομίαν, καὶ λαλεῖ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐδικόν του.

(1) γραπτέον, τά.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ἀπού κληρονομίαν, ὥςπερ ἀπὸ οἰκίαις καὶ ἀμπελῶνας, ἢ κήπους, ἢ χωραφιῶν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀγκαλόμενος ἀποκρίνεται « κύριε, θέλω νὰ μοῦ δείξῃ ποῦ τοῦ χρωστῶ ἐκεῖνον τὸ μοῦ ζητᾷ, διότι ἔχω εἰς τούτην τὴν χώραν πολλὰ σπίτια καὶ πολλοὺς κάμπους καὶ ἀμπελῶνας, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γινώσκω ἀπαὶ τὸ ποῖον, ἐὰν μὴ μοῦ τὸ δείξῃ, οὐδὲν ἐγὼ θέλω νὰ ἀπολογηθῶ ἀλλοίως, ἐὰν μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι νὰ ἀπολογηθῶ » φ. 162. · τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ δείξῃ ποῦ τοῦ χρεωστεῖ τοῦτον τὸ τοῦ ζητᾷ, νὰ τοῦ δείξῃ τὸ σπίτιν, ἢ τὴν γῆν, ἢ τὸ ἀμπέλιν, μετὰ ταῦτα ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ ἀκούσῃ τὸ δίκαιον τῶν δύο μερίων, καὶ νὰ δώσῃ τὸ δίκαιόν του ἐκείνου ὁποῦ νὰ δοῦν ἢ νὰ ἀγνωρίσουν ὁποῦ ἔχει μεγαλήτερον δίκαιον· καὶ ἐὰν οἱ κριτάδες θωροῦσιν καὶ ἀγνωρίζουν ὅτι ἐπεσαῦτον δίκαιον ἔχει ὁ εἷς ὥςπερ τὸν ἄλλον, τουτέστιν ὅτι ἐπεσαῦτα ἐγγίζει τοῦ ἑνοῦ ὥςπερ τοῦ ἄλλου, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγκαλεῖ ὡς γιὸν ἐκεῖνον τὸν ἀγκαλοῦν, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι ἐτεσαῦτα νὰ ἔχῃ ὁ εἷς, ὡς τὸν ἄλλον ἀπαὶ τοὺς καρπούς, ἢ ἀγαθὰ τῆς αὐτῆς οἰκίας, καὶ ἂν ἠμποροῦν καὶ θέλουν νὰ τὸ πουλήσουν, τὰ νομίσματα ἴσα· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐκράτεν προτήτερα, ἐποῖκεν κανέναν ἔξοδον, ὥςπερ εἰς ἐργασίαν τοῦ οἴκου, ἢ σκεπάσει τὸ δῶμαν, ἢ νὰ συμπιάσῃ τὸ ψουμὶν ἀπαὶ τὸ χωράφιν, ἢ νὰ ὁδηγήσουν τὰ ἀμπέλια, ἢ εἰς ἕτερον πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι, ἐκεῖνος ἂν ἐπῆρεν τίποτες ἀπὸ τοὺς καρποὺς ἐκείνων τῶν τόπων ἀποῦ τοῦ ζητᾷ, ἐντέχεται νὰ ψηφιστοῦν ἐπάνω τοὺς ἐξόδους μὲ τὸ δίκαιον, καὶ ἂν ἔνῃ, ὅτι οὐδὲν ἐπερίλαβεν τίποτες, ἔνι κρατημένος ὁ ἄλλος νὰ πλερώσῃ τὰ αὐτὰ ἥμισα τοὺς ἐξόδους, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἀγκαλῇ ἀπαὶ

τὰ δίκαια τῆς μάμμης του ὀδίχως της, καὶ ὅταν κάθεται ἡ αὐλὴ νὰ τὸν βάλλουν εἰς νομὴν ἐκεινοῦ ὁποῦ ζητᾷ ἀπαὶ τὸ κρατεῖ ἄλλος.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, ἢ μίαν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λέγει « κύριε, ἐγὼ ἀγκαλῶ ἔμπροσθέν σου τὸν σὶρ Μαρτῆν, ἢ τὴν δαμοῦ Ζουάναν διὰ ἕναν σπίτιν τὸ κρατεῖ, τὸ μοῦ πέφτει ἀ-
φ.163.παὶ τὴν μάμμη μου, καὶ ζητῶ | σου νὰ μὲ βάλῃς εἰς νομήν, ἐὰν ἔνῃ δίκαιον, καὶ νὰ ἀγκαλῶ, οὐδὲν θέλω ὁποῦ νὰ τὸ νομευτῶ, ἂν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή ». Καὶ ὁ Μαρτῆς ἀποκρίνεται « ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἐποῖκεν ἀπάνω μου οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, οὐδὲ νὰ τοῦ τὴν δώσω τὴν σαζήναν, ἐὰν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή, διότι τοῦτον τὸ ζητᾷ ἔνι ἐδικὸν τῆς γυναίκας μου ». Καὶ ἐκεῖνος λαλεῖ « θέλω νὰ μοῦ ἀπολογηθῇ, διότι ὅσα ἔχει ἡ γυναῖκά του ἔνι ἐδικά του, καὶ λαλεῖ ἀλήθειαν » · καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται « ἀληθῶς ἔνι ὅτι ὅλον ἔνι ἐδικόν μου, ἀμμὲ διότι τοῦτο ἐπῆρά το μὲ τὴν γυναῖκά μου εἰς τὸ προικιόν της, οὐδὲν θέλω νὰ ἀγκαλιῶ ὀδίχως της, χωρὶς νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή » · τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν καὶ νὰ 'ποῦν μὲ δικαίαν κρίσιν, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται περὶ τῶν κλερονομιῶν τῆς γυναίκας του ὀδίχως της, χωρὶς ἂν ἔβαλεν τὸν ἄνδραν της ὀμπρὸς τῆς αὐλῆς ἐπάνω τοῦ ἀνδρός της τὸ ἀγκάλεμαν, ὥσπερ εἴ τι ποίσει, νὰ τὸ κρατήσῃ στερεωμένον · καὶ ἂν ἔνῃ, ὅτι ἐκείνη οὕτως τὸ ἔχεν, μετὰ ταῦτα καλὰ ἠμπορεῖ ὁ ἄνδρας της νὰ ἀπολογᾶται ὀδίχα τῆς γυναίκας του, ἀμμὲ ὄχι ἀλλοίως, ἀπαὶ τὰ πράγματα ἀποῦ τοῦ ἔδωκεν · ἀμμὲ ἀφοῦ ἡ γυναῖκα νὰ ἔνῃ μετά του, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ ἀκούσῃ ἐκεῖνον τὸ θέλει νὰ 'πῇ, καὶ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἡ αὐλὴ ἠμπορεῖ νὰ 'δῇ καὶ νὰ ἠγνωρίσῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τοῦτον τὸ τοῦ ἔπεσεν, ἐὰν ἔνῃ πλεῖον γνήσιος συγγενὴς καὶ πλεῖον δίκαιος κληρονόμος παρὰ τὸν Μαρτῆν καὶ παρὰ

τὴν γυναῖκάν του, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ ἐβγάλη ἀπαὶ τὴ νομὴν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ἀνομέψῃ τὸν ἄλλον ὁποῦ ἔνι πλεῖον δίκαιος κληρονόμος, διότι ἀνόμευτος ἄνθρωπος κανεὶς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλῇ διὰ τὸ δίκαιόν του· ἀμμὲ ὁρίζει καλὰ μετὰ ταῦτα τὸ δίκαιον, ἀφοῦ νομευτῇ, ἔνι κρατημένος νὰ ἀπολογᾶται ὅλους ἐ|κείνους καὶ ὅλῶν ἐκείνων φ.164. ὁποῦ νὰ τοῦ ζητήσουν δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τῆς γυναίκας τοῦ τεθνεῶτος τὸ τοῦ ἐχρῶστεν ὁ ἄνδρας της, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνεται εἰς τοῦτον τὸ ἔκλημαν καὶ εἰς τοιούτην ἀπόκρισιν ὁποῦ νὰ γροικήσετε.

Ὁ σὶρ Ρομπὲρτ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ καὶ λέγει « κύριε, ἐγὼ ἀγκαλῶ εἰς ἐσέναν τὴν δαμοῦ Τζουάνα διὰ πέρπυρα κ΄ τὰ μοῦ ἐχρῶστεν ὁ ἄνδρας της, τὸ ποιὸν παρακαλῶ σε ὅτι νὰ μοῦ ποίσῃς νὰ μοῦ τὰ πλερώσουν, καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἡ δαμοῦ Τζουάνα ἔνι τοιούτη ὅτι νὰ θελήσῃ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ αὐθέντης της οὐδὲν μοῦ τὰ ἐχρῶστεν τὰ αὐτὰ πέρπυρα κ΄, ἐγὼ εἶμαι ὅτοιμος νὰ δείξω οὕτως, ὥσπερ πρέπει κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς, ὅτι ἐντέχομαι νὰ τὸ δείξω ὅπου μὲ εἴδασιν πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, ὁποῦ τοῦ ἤκουσαν νὰ ὁμολογήσῃ πῶς μοῦ τὰ ἐχρῶστεν » · καὶ ἡ δαμοῦ Τζουάνα ἀποκρίνεται « κύριε ἀπ᾽ αὐτὸν τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἐποίησεν ἐπάνω μου οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ τῆντα ἦτον· κύριε, ἐγίνετον ὅτι ὁ κύρης μου ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἐκίνησεν τοὺς φίλους του νὰ ἔλθουν πρὸς ἐκεῖνον, καὶ ἤλθασιν· καὶ ὀμπρὸς πάντας ἐκείνους ἐποίησεν ὁ αὐθέντης μου τὴν διαθήκην του, καὶ καλὰ ὠνομάτισεν ολους ἐκείνους ἀποῦ ἐχρῶστεν, καλὰ μοῦ εἶπαν ὅτι οὐδὲν ἐχρῶστεν πεῖον τίποτες τινὸς ἄλλου, χωρὶς παρὰ ἐκείνους, τοὺς ἐνομάτισεν, καὶ διὰ τὸ ἐποίησεν ὁ κύριός μου τὴν διαθήκην

του καὶ ἀπ' αὐτὰ ἔμπροσθεν τοῦ σὶρ Ρομπέρτ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ κανέναν τίποτες τοῦ κυρίου μου, ὥςπερ οὐδὲ ὁ κύρης μου ἐμολόγησεν ὅτι χρεωστεῖ του τίποτες, ἐγὼ ζητῶ κατὰ τοῦτον νὰ ἦμαι ἀμέριμνη, ἂν τὸ ἰδῇ ἡ αὐλή». Καὶ ὁ Ρομπέρτ ἀποκρίνεται «ἐγὼ ἤμουν εἰς τὴν διαθήκην πολομῶντά την ὡς
φ.165. τὴν ἐποῖκεν, καὶ καλὰ | ἤκουσα τὸ εἶπεν, ἀμμὲ ἦτον φίλος μου καὶ ἐφοβούμου νὰ τὸν ἀγκρίσω, καὶ διὰ τοῦτο ὅτι οὐδὲν ἐπάντεχα νὰ ἀποθάνῃ γλήγορα, καὶ ὄχι ἐπεσαῦτον διὰ τὸ μούλλωμάν μου οὐδὲν θέλω νὰ χάσω τὸ ἐδικόν μου τὰ κ' πέρπυρα, ἐὰν μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή· ὅτι εἶμαι ὅτοιμος νὰ δείξω μὲ δύο πιστοὺς ἀνθρώπους τὸ πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, καὶ θέλω νὰ τὰ ἔχω, ἂν τὸ ἰδῇ ἡ αὐλή»· τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι διότι ἐκεῖνος ἐγκάλεσεν, καὶ ἡ ἀρχόντησα ἐπεκρίθην, ἐντέχεται κατὰ πάντα νὰ μείνῃ ἀμέριμνη ἡ ἀρχόντησα, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ σιωπήσῃ διὰ τὸ σύμφορόν του, καὶ ἐφειδὴ ἀπ' αὖτα ἐκεῖνος ἐσιώπησεν νὰ πάρῃ, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ σιωπήσῃ ὀδίγως νὰ τὸν δώσουν τίποτες ἀπαὶ τὸ ζητᾷ.

[σιε.] Περὶ τοῦ χρὴ ἀγκαλεῖ περὶ τῶν οἰκίων καὶ τῶν χωραφιῶν καὶ ἀμπελώνων, καὶ ἐὰν ἡ γῆ, ἢ τὰ πράγματα ἔνῃ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀπὸ ταῦτα ἔνι κρατημένη ἡ αὐλὴ νὰ ποιήσῃ, ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔστιν εἰς ἐκείνην τὴν χώραν ὁποῦ κρατεῖ τὸ δικόν του.

Ὁ σὶρ Μάρκ ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰαφάτου καὶ εἶπεν «κύριε, ἐγὼ ἀγκαλῶ εἰς ἐσέναν τὸν σὶρ Ζουὰν ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἢ εἰς τὴν Τάκην, ἢ εἰς καμμίαν πόλιν τοῦ ρηγάτου, ἀπαὶ τὰ σπίτια τὰ κρατεῖ εἰς τὸ Γιάφα ὁποῦ μοῦ ἔπεσαν ἀποὺ τὸν θειόν μου, ἢ ἀποὺ ἄλλον τινάν μου συγγενὴν ἢ συγγενάτριαν, καὶ μήνυσ' του νὰ ἔλθῃ ὧδε νὰ μοῦ ἱκανώσῃ δίκαιον ἐκεῖ ὁποῦ ἔνι τὰ σπίτια»· τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ

ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες ἐντέχουνται νὰ μηνύσουν διὰ ἐκεῖνον διὰ γ' φορὰς νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ ἱκανωθῇ καὶ νὰ κρατήσῃ στράταν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰαφάτου ἀπαὶ τοῦτον τὸ τοῦ ζητᾷ ὁ ἄνθρωπος· καὶ ὄντα ὁ ἀποκρισιάρης νὰ τοῦ πῇ τὸ μήνυμαν τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰαφάτου, ἐντέχεται νὰ τοῦ εἰπῇ ἔμπροστεν καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ | εὑρίσκεται ἐκεῖνος, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ φ.166. ἔλθῃ εἰς τὴν τρίτην φοράν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἡ αὐλὴ ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ βάλλῃ εἰς νομὴν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον, ἕως ὅπου νὰ ἔλθῃ ὁ σὶρ Ζουὰν νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον εἰς τὸ Ἰάφα ἀπαῦτα ἀπαὶ τοῦτον ὁποῦ τοῦ ζητᾷ· καὶ ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ πρὶν διαβῇ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφοῦ ἔβαλεν ἡ αὐλὴ ἐκεῖνον εἰς τὴν νομήν, ὅτι ἂν ἦλθεν μετὰ τὸ διαβῆναι χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφοῦ ἐβάλαν εἰς νομὴν ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πλεῖον οὐδὲν ἐντέχεται νὰ εἰσακουστῇ ἀπ' ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν, μὲ τὸ κείμενον, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἔκαμεν τὴν ζήτησιν μὲ κείμενον· ἀμμὲ ἂν ἔρτῃ, πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα, ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἱκανώσῃ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, μὲ κείμενον, ὅτι τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει κείμενα καὶ μὲ δικαίαν κρίσιν, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν χρὴ ἐκλητεύειν εἰς ἑτέραν αὐλὴν τῆς βουργεζίας, παροὺ εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν ἀπαῦτα ἦν ὁποῦ ἦν τὰ κρατήματα, ἤγουν σπίτια, ἢ χωράφια, ἢ κήπους, ἢ ἀμπελῶνες, ἢ ἕτερον ἔνι τοῦτο κείμενον.

σϛ. Περὶ τῶν β' ἀδελφάδων, ἢ ἀδελφῶν ὁποῦ οὐδὲν ἐμοιράσαν ἐν τῷ ἅμα ἐκεῖνον τὸ ἐκάμασιν, ἢ τὸ ἐσώρεψαν, ὡσαύτως ὁ εἷς ἔνι πλουσιώτερος τοὺς ἄλλους, ὁδίχως ὅ,τι ὁ πατήρ του ἢ ἡ μήτηρ του ἔδωκεν μὲ μοιρασίαν, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος ὁ εἷς ἀδελφὸς τοῦ ἄλλου μὲ τὸ δίκαιον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς, ἢ δύο, ἢ γ', ἢ δ', ἢ ε' υἱούς, ἢ θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνος ὁ πατήρ τους ἐτελεύτησεν χωρὶς· νὰ τὰ

μοιράση τὸν ἕναν ἀποὺ τὸν ἄλλον κατὰ ἀδελφοσύνην, καὶ γίνεται ὅτι αὐτὰ τὰ ἀδέλφια ἦν τοῦ νόμου, καὶ ὁ εἷς ἔχει πλεῖον παρὰ τὸν ἄλλον ἀπαὶ τὸ ἔκαμεν, ἢ ἀπαὶ τὸ ἐσύμπισεν, ἢ ἐδόθην του, ἢ εὗρέν τα μὲ τὸ ριζικόν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι, ἐπειδὴ οὐδὲν ἐμοίρασεν εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ ὁ πατήρ
φ.167. τους τὰ ἐμοίρασεν, ὅτι ὁ εἷς ἀδελφὸς ἔνι κρατημένος | νὰ μοιράση μὲ τὸν ἄλλον πάντα ὅσα ἔχουν εἰς τὸ ἥμισον παρευθὺς ὅτι νὰ τὸν τάξουν, τοῦτο ἔνι δίκαιον, ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ δώση τὸ ἥμισον ὁ εἷς ἀδελφὸς τοῦ ἄλλου ἀποὺ πάντα ὅσα νὰ κάμουν ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐγεννήθην ἄχρι τῆς ἡμέρας ὁποῦ νὰ μοιράσουν μὲ τὴν αὐλήν, ἢ ἐνώπιον καλῶν ἀνθρώπων· ὁδίχως ἂν ἔνη, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ἔλαβεν γυναῖκαν εὐλογητικήν του, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει, ὅτι ἀπαὶ τὰ πράγματα καὶ προῖκαν, ἢ μικρῶν, ἢ μέγα τὰ ἔλαβεν μὲ τὴν γυναῖκάν του, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ δώση κανέναν μερτικὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Καὶ ἐὰν ἐκεῖνός του ὁ ἀδελφὸς εἶχεν κλέψει κανέναν λογάριν, καὶ νὰ ἔδωκεν μερτικὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ἐκεῖνος νὰ ἤξευρεν καλὰ ὅτι ἔκλεψέν το ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκεν μερτικόν, τὸ κείμενον ὁρίζει καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ ἔχη τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν τιμωρίαν ἐκείνης τῆς κακοπραξίας, ὥς περ νὰ εἶχεν εἴστεν μετά του εἰς τὴν κλοπήν· εἰ δὲ οὐκ ἐγίνωσκεν παντελῶς ὅτι κλοπὴ ἦτον ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν μερτικόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος ἐξοῦ παροὺ νὰ στρέψη ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν εἰς τὸ μερτικόν του μόνο, ἄνευ ἑτέρης τιμωρίας ἀπαὶ τὸ κορμίν του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ τοιοῦτον ἀπαῦτα δίκαιον, ὥς περ ἄνωθεν ἐλαλήθην εἰς β' ἀδελφούς, τοιοῦτον ἔνι καὶ περὶ τὰς ἀδελφάς, διότι οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ νὰ ἔνη γνήσιαις ἀποὺ ἑνοῦ πατρὸς καὶ μίας μητρός, καὶ ὄχι ἀλλοιῶς, ὅτι ἂν ἦσαν ὅλοι ἀδελφοὶ παρὰ ἑνὸς πατρὸς καὶ πολλῶν μητέρων, ἢ ἂν ἦσαν ὅλοι μιᾶς μητρὸς καὶ πολλῶν πα-

τέρων οὐδὲν ἔνι κρατημένος ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου νὰ μοιράσουν ὅλον, παρὰ τὸ ἥμισον, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην· ἀμμὲ ἂν ἔχῃ καὶ ἕναν ἀδελφὸν ἢ καμμίαν ἀδελφὴν ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ἀπὸ δικαίαν ὁρμασίαν, οὐδὲν ἔνι κρατημένοι ἐκεῖνος, οὐδὲ ἐκείνης. ἀμμὲ καλὰ | κρινίσκει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι αὐτὰ τὰ φ.168. τέκνα τὰ γεγεννημένα ἐκ πορνίας οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ μοιράσουν ὁ εἷς μὲ τὸν ἕτερον, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλλεν τὸ σπίτιν του ἀμάχιν, ἢ τὴν γῆν του, ἢ ἀμπέλιν του, καὶ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὰ ἔλαβεν ἀμάχιν λέγει, ὅτι ἔνι ἐδικά του, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀδίκου.

Ἐὰν γένηται πρᾶγμαν ὅτι ἕναν ἀγκάλεμαν ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν ἀπ᾽ ἐκείνων, ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα ἔβαλεν τὸ σπίτιν της ἀμάχιν, ἢ τὸ χωράφιν του, ἢ τὸ ἀμπέλιν του, καὶ κεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ πρᾶγμαν εἰς ἀμάχιν λαλεῖ « τοῦτον τὸ σπίτιν ἔνι ἐδικό μου τὸ μοῦ ἐδόθην, ἢ ἐγόρασα, ἢ ἐκράτησά το χρόνον καὶ ἡμέρα ὀδίχως πράξιμον τὸ λέγεται τζαλοῦντζε, καὶ διὰ τοῦτο ἔνι ἐδικόν μου, μὲ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων », τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις, ὅτι τοῦτον τὸ ᾽πεῖν οὐδὲν ἀξιάζει τίποτες ἐκεῖνον, ὅτι πούλησις οὐ δύναται γενέσθαι βουργεζήων ὀδίχως τὴν αὐλήν, οὐδὲ κανέναν χάρισμαν χωρὶς τὴν αὐλήν, ἢ χωρὶς μαρτύρων καλοὺς λᾶς, ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κρίσις καὶ ἡ ἀσίζα κείμενα, ὅτι ἂν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ ἔβαλεν τὸ πρᾶγμαν ἀμάχιν ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β΄ μάρτυρας πιστῶν (1) εἴδασι νὰ βάλῃ ἀμάχιν, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάχιν, μὲ τὸ κείμενον, καὶ νὰ λάβῃ τὸ ἐδάνεισεν, διὰ τὸ ἤθελε νὰ

(1) γραπτέον, πῶς τόν.

λάβῃ ἄλλον πρᾶγμαν μὲ παρατουρίαν καὶ μὲ τὸ δίκαιον τὸ ἐθεσπίσασιν εἰς τὴν ἀσίζαν, καὶ τὸ ἐδάνεισεν πρέπει νὰ πλερωθῇ εἰς τὴν αὐλὴν ἐκεῖνον ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ ἔχει μάρτυρας ὁποῦ εἶδαν πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισεν, ἀμμὲ ἔβαλέν το χωρὶς τρόπον λητὰ μέσα τοὺς δύο, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος, ἂν οὐδὲν ἠμπορήσῃ νὰ δείξῃ μὲ τὴν αὐλὴν φ.168ʳ.ἔμπροστεν | τίνος τὰ ἀγόρασεν τὰ πράγματα, ἐντέχεται νὰ τὰ στρέψῃ κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἄνωθεν λεγόμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος νὰ θελήσῃ νὰ δείξῃ μὲ μάρτυρας πῶς τοῦ ἔδωκαν τὰ σπίτια, ἢ πῶς τοῦ τὰ ἐχάρισαν, ἢ πῶς τοῦ τὰ ἐπούλησαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἦσαν τὰ σπίτια, ἢ τὸ πρᾶγμαν, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, ἂν ἔχῃ τοιοῦτον λάβωμαν ὁποῦ ἐκεῖνος ἀπαῦτα οὐδὲ νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸν σηκώσῃ, καὶ εἴ τις νικήσει τὸν πόλεμον πρέπει νὰ ἔχῃ κερδαιμένον τὸ ζήτημαν μὲ τὸ κείμενον. Ἀμμὲ νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν πόλεμον, ἐὰν οὐ μὴ ἀξιάζῃ τὸ ζήτημαν ἀποὺ ἕναν μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἄνω, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ νόμον τῆς Γερουσαλήμ.

σιη. Περὶ τοῦ ζητῶν τὸ οὐδὲν χρεωστεῖ, ἢ περίττου παρὰ τὰ χρεωστεῖ, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἀποὺ ἕτερον κανέναν ἄνθρωπον, ἢ ἀποὺ καμμίαν γυναῖκαν, καὶ χρεωστεῖ του κανέναν πρᾶγμαν, ὡς γιὸν νὰ τοῦ ἐχρῶστεν πέρπυρα κ', καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ του πέρπυρα ρ', καὶ τοῦτο ποιεῖ διὰ μηχανίαν πονηρήν, ἢ ἂν τοῦ ἐχρῶστεν α' ἄλογον, ἢ ἕτερον ἄλλον χθηνόν, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ του β' ἀντὶς τὸ ἕναν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τοιούτην ζημίαν ὅτι νὰ χάσῃ τὸ ζητᾷ μὲ τὴν αὐλήν, καὶ ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐντέχεται νὰ λάβῃ μὲ δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιθ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἦνε, καὶ περὶ τὰ ἁμάλωτα τὰ φεύγουν καὶ πέρνουν τοῦ ρηγάτου.

Τοῦτο ἔνι ἀποὺ τοὺς νόμους τοὺς Βασιλικοὺς καὶ ξηγᾶται ἀλατίνικα.

σκ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχάσεν τὸ κτηνόν του, ἢ ἕτερον πρᾶγμαν καὶ εὑρίσκει το ἐπάνω κἄτινος ἐκεῖνον τὸ ἔχασεν, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν ἐδικόν του, κτηνὸν χαμένον, ἢ ἕτερον τίποτες πρᾶγ|μαν κινητικόν, καὶ γίνεται φ.169. μετὰ ταῦτα ὅτι εὑρίσκει τὸ κτηνόν του, ἢ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ εἶχεν χάσει, ἐπάνω κανενοῦ κορμίου, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχάσεν τὸ πρᾶγμάν του καὶ εὑρίσκει το ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ δείξῃ μὲ β΄ μάρτυρες ὁποῦ νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνόν, ἢ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἔνι ἐδικόν του ὁποῦ τὸ ζητᾷ καὶ εἶδάν τον νὰ τὸ νομεύεται καὶ νὰ τὸ κρατῇ, καὶ μετὰ τοῦτον πρέπει ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ὥρισε νὰ τὸ πουλήσουν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ τὸ χαρίσουν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ ἀφῆκε νὰ τὸ ἀμαχέψουν, οὐδὲ ἐδάνεισέν το, οὐδὲ ἀφῆκε νὰ τὸ δανείσουν, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἐχάσεν ὡς τὸ εἶπεν, καὶ τότες νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Γ'εροσολύμων.

σκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ κτηνοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκλέψαν, καὶ ἐπῆράν το εἰς τὸν τόπον τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὸν τόπον τοὺς χριστιανούς, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ἀποῦ τοῦ τὸ ἐκλέψαν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἢ ἐπαραβγάλα το, ἢ ἐσηκῶσαν τοῦτο μὲ δυναστείαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἢ ἕναν κτηνὸν ἐσυλῶσάν το κανοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐσηκῶσάν τού το μὲ δυναστίαν, ἢ ἐπαραβγάλαν το, ἢ μὲ ἕτερην ὁπλὴν ἀποὺ ὅλην τὴν γῆν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐπῆράν το εἰς τὴν γῆν τοὺς Ἀγαρηνούς, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, ἢ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἐξαναφέραν το εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχάσεν τὸ κτηνόν του ἢ τὸ πρᾶγμάν του οὐδὲν ἔχει μετὰ ταῦτα κανέναν δίκαιον, ἐφειδὴ τὸ πρᾶγμαν ἐπῆγεν εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἔξω τῶν περιοχῶν, ἢ τῶν ὁροθέ-
φ.170. σιων τοῦ ρηγάτου, μὲ τοι|οῦτον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ εὑρίσκουν ἐπάνω τὸ κτηνόν, ἢ τὸ πρᾶγμαν, ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια καὶ νὰ δείξῃ μὲ β′ μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐγόρασέν το, ἢ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἔφερέν το ἀπαὶ τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, μὲ τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος, τὸ λέγουν κίτες, μὲ κείμενον· ἀμμὲ ἐτεσαῦτα ὁρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ κτηνὸν ἢ τὸ πρᾶγμαν χαμένον, πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπεσαῦτον δίκαιον, ὅτι ἠμπορεῖ τὸ πρᾶγμάν του νὰ τὸ περιλάβῃ μὲ ἐτεσαῦτον εἰς ὅσον ἠμπορεῖ ἐκεῖνος νὰ δείξῃ ἢ μὲ τὸν ὅρκον του, ὅτι ἐγόρασέν το εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον· ἀμμὲ καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι, ἐκεῖνος πρὶν νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρᾶγμαν του διὰ ἐπεσαῦτα ὥς περ τὸ ἐγόρασεν ἐκεῖνος, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ δείξῃ μὲ β′ μάρτυρας ὁποῦ νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον νομεύγοντα καὶ κρατοῦντα τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν τὸ ζητᾷ, καὶ ἔπειτα ἐκεῖνος νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἐμάχεψέν το, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἔχασεν καθὼς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του, ἂν θέλῃ, πλερώνοντα ἐπεσαῦτα ὅσα ἔδωκεν ἐκεῖνος, ὅτι οὕτως ἦν τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἂν ἠμπορήσῃ κανεὶς νὰ μάθῃ, ἢ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἐκεῖνος ἀπαῦ-

τα ἔνι ὁ κλέπτης ὁποῦ ἐσύλησεν τὸ πρᾶγμαν, καὶ εἶδάν τον πῶς τὸ ἔπερνεν ὅταν ἐπήγαινεν, ἢ διότι οὐδὲν εὕρισκεν καμμίαν μαρτυρίαν ἀποῦ τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἀγοράσῃ, εἶδε· ἐχαρίσαν τοῦτο κανεὶς εἰς τὴν Σαρακηνιάν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις κρινίσκει οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχασεν τὸ πρᾶγμαν ἐντέχεται νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του ὁλόκληρα, καὶ ἐκεῖνον τὸν κλέπτην ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, ὁποῦ ποτὲ τίποτες οὐδὲν τὸν θέλει ἀξιάζει ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν μὲ τὸ πρᾶγμάν του, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ὁ κλέπτης ἐντέχεται νὰ γίνουνται τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας εἰς τὸν τό- φ. 171.
πον ὁποῦ ἐποῖκεν τούτην τὴν κακοπραξίαν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχάσεν καὶ ὀνοματίζει τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐχάσεν τὸ ἐδικόν του ποταπὸν δίκαιον νὰ γένῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχάσεν α′ κτηνὸν ἐδικόν του καὶ εὑρίσκει το ἐπάνω εἰς ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρέθην τὸ πρᾶγμαν ἐπάνω του ἐρωτᾷ τον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐχάσεν τὸ πρᾶγμαν, πότε ἐχάσες τοῦτον τὸ πρᾶγμαν; καὶ ἀποκρίνεται καὶ λέγει του « ἐχάσα το τὰ Γέννα ἢ τὸ Πάσχα », ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νομεύγεται τὸ πρᾶγμαν, ἢ τοῦ πράγματος, ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δείξῃ μὲ β′ μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες τὸ πῶς τὸ εἶδαν νὰ κρατῇ καὶ νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον τὸ κτηνόν, ἢ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς νομὴν ἕναν μῆναν προτήτερα τοῦ Πασχάτου, ἢ τῶν Γεννῶν, ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν ἢ τὸ κτηνὸν οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ ἔχῃ κανέναν δίκαιον, οὐδὲ ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ τὸ ἀναλάβῃ, ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ τὸ πῶς τὸ εἶχεν πρὶν τὸ καιρὸν ὁποῦ λαλεῖ, ἐκεῖνος πρέπει νὰ ἔνῃ ἔνοχος τῆς κλεψίας, κείμενα, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τιμωρίαν τοιούτην, ὡς πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ κλέπτης ὁ ἔνοχος, καὶ τοιοῦτον δίκαιον ὅλων τῶν πραγμάτων κινουμένων ὁποῦ τὰ ἔκλεψεν·

ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μαρτυρίαις ὅτι εἶχέν το ἕναν μῆναν προοῦν παρὰ τὸν καιρὸν ὁποῦ εἶπεν ἐκεῖνος ὅτι ἔχασέν το, οὐδὲν ἔχει ἀπεκεῖ κανέναν δίκαιον νὰ τὸ ἀναλάβῃ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ ὀνοματίσῃ τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἔκλεψεν τὸ ἐδικόν του, ἢ ὁποῦ τὸ ἐσήκωσαν, ἢ ὁποῦ τὸ ἐπαράβγαλαν, ὅτι κανεὶς οὐδὲν τὸ δυναστεύγει νὰ τῷ ὀνοματίσῃ τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐχάσεν τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον.

σκγ. Περὶ τοῦ κρατοῦντος πρᾶγμαν ἄδικα καὶ διατὶ τὸ ἠξεύρει, καὶ ἐκείνη διδοῖ το εἰς προικίον κἄτινος ἀπαὶ τὰ παιφ.172.διά του, ἢ τοὺς συγγενάδες του, διὰ | ν' ἀμεριμνηθῇ ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς υἱός, ἢ μία γυναῖκα κρατεῖ κανέναν πρᾶγμαν ἄδικα, ἀπαὶ τὸ ποῖον πρᾶγμαν 'γίνωσκε καλὰ ὅτι μέλλει νὰ τὸν ἀγκαλοῦν, καὶ διδοῖ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἄλλου εἰς ἀμάχιν, ἢ παραδίδει το, ἢ διδοῖ το εἰς προικιὸν διὰ ἀφορμὴν τοῦ κλέψει αὐτὸν διὰ μηχανὰς εἰς ἄλλα κορμία, οὐ διατί οὐδὲν θέλει νὰ τὸν ἀγκαλέσῃ κανείς, ἀμμὲ μὲ τὸν ἄλλον ὁποῦ νὰ κρατῇ τὸ πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν οὕτως, ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ νὰ ἔχῃ δίκαιον εἰς τὸ πρᾶγμαν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ζητήσῃ ὅτινος θέλει ἀπαὶ τοὺς δύο, τουτέστιν ἢ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἔδωκεν, ἢ ἐκείνου ὁποῦ τὸ κρατεῖ, ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἢ ὁποῦ τὸ ἔδωκεν διὰ τὴν κακήν του μηχανήν, καὶ νικᾷ τὸ δίκαιον μὲ τὴν ἀγνωριμίδαν τοὺς κριτάδες, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος θέλ' εἴστεν κρατούμενος νὰ τὸ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐκρίθην μὲ δίκαιον· ἀκόμη ἐὰν ἔνῃ ὅτι, πρᾶγμαν ἔδωκεν τοῦ ἑτέρου, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ἐφειδὴ ἐκεῖνος νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του, οὐδὲν ἔνι κρατημένος ν' ἀγκαλῇ μὲ τὸν ἕτερον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάνει τὸ ἀγκάλεμάν του εἰς τὴν ἐξουσίαν β', ἢ γ' ἀνθρώπων, ἢ ὅσους θέλει, τῆντα πρέπει νὰ

χάση ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ μηδὲν κρατηθῇ εἰς τὴν κρίσιν τοὺς αἷρητας, ὥςπερ λέγουνται φράγγικα ἄλπιτροι.

Ἐὰν γένηται ὅτι καμμίαν δισκεψία, ἢ κανεὶς ζητᾷ ἀποὺ τινὰν πρᾶγμαν ἢ ἕτερον τίποτες, καὶ γίνεται ὅτι οἱ δύο ἐν τῷ ἅμα βάλλουνται εἰς τὴν ἐξουσίαν β' ὀνοματῶν, ἢ ἐπερισσοτέρων, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ζητοῦν εἴδησιν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ τοὺς δώση εἴδησιν, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ δύο εἰς τοὺς ποίους ἐκούμπησεν τὸ ἔγκλημα, ἂν οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν, ἠμποροῦν καλὰ νὰ κράζουν ἄλλον ἕναν εἰς τὴν συντροφίαν | τους φ.173 καλοπίγερον, ἢ ἄλλους β', καὶ ὅταν συμπάψουσιν μὲ τὴν γνῶσίν τους τὴν ἀλήθειαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἔνι κρατημένοι νὰ στερεώσουν τὴν κρίσιν τους καὶ νὰ τὴν κρατήσουν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν τὴν κρατήσει καὶ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ μείνῃ ἡ ἀγνωριμίδα, κρινίσκει τὸ δίκαιον μὲ τὸ κείμενον κρίσιμον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ διὰ λόγου του νὰ μείνῃ, εντέχεται νὰ χάσῃ τὸ δίκαιόν του τῆς ζήτησής του, καὶ ὁ ἄλλος νὰ τὸ ἔχῃ κερδαιμένον, καὶ ὥςπερ ἂν ἐκρίνασιν ὅτι ἐκεῖνος νὰ κάμῃ τὸ ζητούμενον νὰ μηδὲν τοῦ τὸ δώσουν κερδαιμένον, ἀμμὲ νὰ πλερώσῃ καὶ τὴν τιμωρίαν τὴν ἐβάλασιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦτον τὸ ἔγκλημαν εἰς τὴν κρίσιν τους ἐκείνους, διὰ τὸ ποῖον νὰ μείνῃ τὸ δίκαιον, τουτέστιν νὰ μηδὲν ἐβγῇ ἀπαὶ τὴν ἐξουσίαν τους καὶ ἀπαὶ τὸ νὰ ποῦσιν· καὶ ἂν ἔνῃ περίττου τῶν δ', ἢ τῶν ε', ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔνι τὸ ἔγκλημαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν ὅλοι νὰ συμπάψουν, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ οἱ περίττου συμπαύγουν ἐκεῖνο νὰ ἔνῃ στερεωμένον μὲ τὸ κείμενον ἐκεῖνον τὸ νὰ ποίσουν, καὶ ἂν οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συμπάψουν, ἠμπορεῖ καλὰ τὸ ἔκκλημα νὰ στραφῇ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν της, ἢ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑτέρους ἀνθρώπους, ἂν θέλουν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκε. Περὶ ὅλων τῶν ἀγκαλεμάτων τῶν ἰατρῶν, ἀπαῦτα τῶν πληγῶν ὁποῦ ἰατρεύουν, ἢ ὁποῦ κόβγουν ἢ ἕναν λάβωμαν ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐντέχεται καὶ διὰ τοῦτο τέθνηκεν ὁ λαβωμένος, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται ἐκείνου τοῦ ἰατροῦ.

Ἐὰν γένηται εἰς κανέναν ριζικὸν ὅτι ἐγὼ λαμβάνω ἕναν σκλάβον μου, ἢ σκλάβαν μου, ἢ ἕτερον ἄλλον κορμὶν ἐπληγῶσάν το εἰς φανερόν, καὶ φέρνω ἕναν ἰατρόν, κἀκεῖνος ὁ ἰατρὸς συμπαύγει μετά μου καὶ ἐπῆρεν χαρτζὰ καὶ εἶπεν ὅτι εἰς τὴν
φ.174. τρίτην ἡμέραν νὰ τὸν ἰάνῃ, ἐφειδὴ εἶδεν καλὰ | τὴν πληγὴν ἀκωλύτως, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα ὅτι κόβγει τον κακὰ ὁποῦ οὐδὲν ἔπρεπε νὰ τὸν κόψῃ καὶ ἔκοψέν τον, καὶ διὰ τοῦτο ἐτελεύτησεν, ἢ διατὶ ἔπρεπε νὰ κόψῃ τὴν πληγήν, ἢ νὰ ἀνοίξῃ τὸ αὐγάσιμον, ἢ τὸ ἀπόσταμαν τοῦ μάκρου, καὶ ἐκεῖνος ἔκοψέν το ἐκ πλαγίου τὸ λέγεται τραβέρσο, καὶ διὰ τοῦτο ἐτελεύτησε, τὸ δίκαιον καὶ ἡ κρίσις ὁρίζει καὶ κρινίσκει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς νὰ ἱκανώσῃ τὸν σκλάβον του, ἢ τὴν σκλάβαν του μὲ τὸ κείμενον ἐτεσαῦτα ὅσα ἔχρηζεν τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐλαβώθην, ἢ ὡςὰν τὴν ἀγόρασεν ἐκεινοῦ ὁποῦ ἦτον ἐδική του, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν· ὁμοίως ἡ αὐλὴ ἐντέχεται ἐκεῖνον τὸν ἰατρὸν νὰ τὸν ἀπελογιάσουν ἀπαὶ τὴν χώραν ὁποῦ ἐποῖκεν τὴν αὐτὴν ἰατρείαν τὴν κακήν.

Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τόπον θερμὸν, καὶ ἐντέχεται νὰ θέσῃ πράγματα θερμά, ὡς γιὸν ἔνι εἰς τὸν μυαλόν, ἢ εἰς τὰς νεύρας, ἢ εἰς τοὺς ὅρμους, καὶ ἀποῦ ἔνι κρυοῦ φυσικοῦ, καὶ ἐκεῖνος πάντοτε ἔβανεν ψυχρὰ πράγματα, καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀφορμήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν, ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ ἱκωνώσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον ἢ ἐκείνην τὴν σκλάβαν, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

Ὁμοίως ἂν αὐτός μου ὁ σκλάβος εἶχεν ἀπόσταμαν εἰς κα-

νέναν τόπον όποῦ εἶχεν κίνδυνον, καὶ ἐχρήζετον ἕτερα πράγματα μαλαχὰ όποῦ νὰ τὸ ἐμαλακτιάναν καὶ νὰ τὸ ἐψῆσαν καὶ νὰ ἐβγάλουν ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔξω, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔδανέν του πράγματα θερμὰ καὶ ξηρὰ ἀπαὶ τὰ ποῖα ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔβλαψέν τον ἀπέσω καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ τὸν πλερώσῃ μὲ τὸ κείμενον.

Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνο[ς] ὁ σκλάβος μου εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς ὁπλὴν ὅτι εἶχεν ὀστία τσακισμένα, καὶ ἐκεῖνος οὐκ ἐγί|νωσκεν νὰ τὸ ἀνοίξῃ, ἀμμὲ ἐκράτειν το οὕτως ὡς φ.175. όποῦ τὰ ὀστία τὰ τσακισμένα ἐγγίσασιν εἰς τὸν μυαλόν, καὶ ἐκεῖνος δι' αὐτὸν ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος μου νὰ μοῦ τὸν ἀπολογηθῇ μὲ τὸ κείμενον.

Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνός μου ὁ σκλάβος εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλήν, ἢ εἰς τὸν ποντικὸν τοῦ χερίου, ἢ εἰς ἕτερον τόπον όποῦ εἶχεν κίνδυνον, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐπολόμαν β' ἡμέρας ἢ μίαν ἡμέραν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν ἀλλάξῃ, ἢ ὅτι ἔβαλεν ἐποσαῦτα πράγματα θερμὰ ἀπαὶ τὰ ποῖα ὁ ποντικὸς τοῦ χερίου του ἢ τοῦ ποδιοῦ του τοῦ μερίου ἐσάπην, ἢ ἐδρώμησεν ἡ πληγὴ διὰ τὸ οὐδὲν τὸν ἐγιάτρευσεν καθημερινόν, καὶ ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν ἀπ' αὐτόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ τὸν ἱκανώσῃ ἐτεσαῦτα εἰς ὅσα ἔχρηζεν ἐκεῖνός μου ὁ σκάβος, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἠμπορῇ νὰ δείξῃ εἰς τὴν αὐλὴν μὲ καλὰς μαρτυρίας, ὅτι ἐκεῖνον όποῦ ἐγιάτρευσεν ἔπεσεν μὲ γυναῖκαν, ἢ ἔπιεν κρασίν, ἢ ἔφαγεν κανέναν κακὸν φαητὸν τοιοῦτον όποῦ τὸν ἐδιαφέντεψεν, ἢ ἐποῖκεν κανέναν πρᾶγμαν ἄτακτον ἧτσου γλήγορα, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ἡ κρίσις, ὅτι ἂν ἔνῃ καὶ ὁ ἰατρὸς ἐγιάτρευψέν τον ἄτακτα, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ τίποτες, διότι πλεῖον φανερὸν πρᾶγμαν ἔνι ν' ἀγροικήσουν ὅτι ἀπέθανεν διατὶ οὐδὲν ἐκράτησεν

τὴν διαίταν ὁποῦ τὸν ἐπαράγγειλεν ὁ ἰατρός, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν τὸν ἐδιαφέντεψεν ὁ ἰατρὸς νὰ φάγῃ καὶ νὰ πγῇ, ἢ ἀποὺ γυναῖκαν ἐγγίσῃ, καὶ ἐκεῖνος ἐκοιμήθην μὲ γυναῖκαν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν ἄτακτα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος ἐκεῖνον τὸν σκλάβον νὰ τὸν πλερώσῃ μὲ κείμενον, διότι ὁ ἰατρὸς ἔνι
φ.176. κρατημένος μὲ κείμενον ἤτσου γλήγορα, ὡς γιὸν νὰ δῇ τὸν αὐθέντην, νὰ τὸν ὁρίσῃ τῆντα νὰ φάγῃ καὶ τῆντα ὄχι, καὶ ἂν οὐδὲν τὸ ποίσῃ νὰ τοῦ γενῇ κακόν, πρέπει νὰ ἔνῃ ἡ ζημία ἐπάνω τοῦ ἰατροῦ.

Ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς μέσα εἰς τοῦτον ὅτι ἐπῆρεν τὸν ἀσθενῆ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ, ἦλθέν του κίνδυνος ὅτι ἐπιάστην ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἦλθέν του ἀσθένεια, ἢ ἕτερον τίποτες ἀδέξιον ἀπαὶ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν ἰδῇ ἐκεῖνον τὸν ἀσθενήν, καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἰατρὸς οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τίποτες μὲ τὸ κείμενον.

Ἀμμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχεν οὕτως κακὰ ἰατρεύσει τὸν ἀσθενήν, ὡς ἄνωθεν δηλοῖ, κανέναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ καμμίαν γυναῖκαν ἐλευθέρα, καὶ ἐκείνη, ἢ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς νὰ ἔνῃ κρεμασμένος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ δοθοῦν τοῦ ἄρχοντος τοῦ τόπου ἐκείνου, μὲ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐπερίλαβεν τίποτες ἀπαὶ τὸν ἀπεθαμένον πρέπει νὰ στραφοῦν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἰατροῦ, ὅτι οὕτως ἐστὶν κείμενον. Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐγιάτρεψεν ἕναν σκλάβον μου, ἢ μίαν σκλάβαν μου ὁποῦ εἶχεν ἢ τὸ πόδιν, ἢ τὸ χέριν τσακισμένον, καὶ ἐκεῖνος εἶπεν καλὰ τὴν ἤθελεν ἰατρεύσειν, ἐὰν ἠμπόρησεν νὰ τὴν ἐγίανεν, καὶ ἐπῆρεν καὶ ἔβαλεν τὸ χέριν του μὲ στοίχημαν, καὶ ἐπῆρέν τον καὶ ἐγιάτρευσέν τον οὕτως κακὰ μὲ τὰ ἐμπλάστριά του, ὅτι τίποτες οὐδὲν τὴν ἀξίαζεν, καὶ ἐκεῖνος ἐναπόμεινεν λαβωμένος πάντοτες, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι

ἐκεῖνος νὰ πάρῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, καὶ νὰ πλερώσῃ τὸν αὐθέντην του ἐτεσαῦτα ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἰατρὸς οὐδὲν ἔχει πογέρι νὰ πλερώσῃ ὅλα, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ ἀφήσῃ τὸν σκλάβον τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ἐκείνους ὁποῦ | ἦτον, μέφ.177. τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἰατρὸς νὰ τὸν ἱκανώσῃ ἐτεσαῦτα ὅσον ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἐκείνη ἡ σκλάβα νὰ ἀξιάζῃ παρακάτω διὰ τὸ ἔνι λαβωμένος διὰ τὸ πταῖσμάν του.

Ἀμμὲ ἐὰν γένηται ὅτι αὐτὸν τὸ λάβωμαν πολομᾷ το ἑνοῦ χριστιανοῦ, ἢ μίας χριστιανῆς, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιόν, καὶ νὰ μηδὲν ζημιωθῇ πλεῖον, χωρὶς ἂν ἐπῆρεν τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον διὰ νὰ τὸν ἰατρέψῃ, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ μὲ δίκαιον.

σκϛ. Περὶ τῶν ἰατρῶν τῶν κτηνῶν, ὁποῦ δι' αὐτὴν τὴν κακήν τους κίβεψιν καὶ ἰατρείαν, ἢ διὰ κακὰ νὰ τὰ καλλικώσουν λαβόνουν κανέναν κτηνόν, καὶ τίς νὰ τὸ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν τοῦ κτηνοῦ τοῦ καβαλλάρη, ἢ τοῦ βουγέζη, ἢ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι.

Ἐὰν γένηται ἀποὺ καμμίαν ἀδεξιοσύνην ὅτι κἄτις ἄνθρωπος, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, ἢ καβαλλάρης, ἢ βουρζέζης, καὶ στείλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ καλλικώσουν, ἢ νὰ τὸ ἰατρεύψῃ κανενοῦ καλλικᾶ, καὶ ἐκεῖνος νὰ τὸν ἰάτρευσεν ἦτσου κακὰ ὅτι ἐλάβωσέν το, ἢ ἐψόφησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐὰν ἔνῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον τὸ κτηνὸν ἐδικόν του ἦτον λήζιος, ἔνι κρατημένος ὁ καλλικᾶς νὰ τοῦ τὸ ἱκανώσῃ, διὰ ἄλογον ροκὸν πέρπυρα μ', καὶ ἐὰν ἦτον μούλαν, ἢ βορδόνιν, ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ πέρπυρα λ', μὲ τοιοῦτον ὅτι τὸ κτηνὸν τὸ λαβωμένον, ἢ τὸν ψοφισμένον μὲ ὅλον του τὸ πετζὶν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ μαριτζᾶ, ἢ τοῦ καλλικᾶ.

Ἀμμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἔνι ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἐδικόν του τὸ κτηνὸν τὸ ἐψόφησεν, ἢ τὸ ἐλαβώθην ἦτον ἐπρουζέζης ἢ ἄλλος καβαλ-

λ[illegible]ης παρὰ λίζιος, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ἕτερον ἄλογον, καθὼς ἦτον τὸ κτηνόν του τὸ ἐψόφησεν, ἢ τὸ ἐλάβωσεν, ἢ ἐπεσαῦτα καρτζιὰ ὡς γιὸν ἔξαζεν τὴν ἡμέραν ὁποῦ τὸ ἐμαρτζίκσεν, ἤγουν ἰάτρεψεν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

φ.178. | Ἀμμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔμελλεν νὰ καλλικώσῃ τὸ κτηνόν μου ἐκάρφωσέν το, καὶ διὰ τὸ αὐτὸν κάρφωμαν ἐμπῆκε νερὸν καὶ τὸ κτηνὸν ἐλαβώθην, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ, τὸ λέγεται κοινὴν φωνὴν νὰ μεντιάσῃ, ἐτεσαῦτα ὅσα τὸ κτηνὸν ἔχρηζεν, ἐπεσαῦτα ὅσα τὸ κτηνὸν νὰ ἐξιάζῃ παρακάτω διὰ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

Ὁμοίως ἂν ἔστειλα ἕναν ἐδικόν μου κτηνὸν εἰς ἕνα μαρετζᾶ, ἤγουν καλλικᾶν διὰ νὰ τοῦ ἐβγάλῃ τοὺς σκορδαψιοὺς ἀπαὶ τὰ 'ματία του, καὶ ἐκεῖνος ἔβγαλέν τους ἦτσου κακὰ ὅτι ἔβγαλεν τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ οὐδὲν θωρεῖ πλεῖον τίποτες, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ ἕναν τοιοῦτον κτηνόν, ὡς γιὸν ἦτον ἐκεῖνον, ἢ τὸ ἀξίαζεν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κείμενον.

Ἐὰν ἔστειλα ἕναν ἐδικόν μου κτηνὸν ἑνοῦ καλλικᾶ νὰ τὸ ἰατρέψῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἰάτρεψέν το τόσον κακὰ ὅτι ἐλάβωσέν το, ἢ ἐψόφησεν διὰ ἐκείνην τὴν ἰατρείαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἱκανώσῃ μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

[Ἀ]ποὺ πᾶσαν κακουργίαν τὴν νὰ ποίσῃ εἷς καλλικᾶς εἰς τὸ κτηνόν μου, τοιούτην ὡς γιὸν καὶ ἂν ἔνῃ, ἀπαὶ τὴν κακοεργίαν του καὶ διὰ τὴν ἀγνωσίαν του ὅτι οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ ποίσῃ καὶ ἔλαβεν νὰ τὸ ποίσῃ πολλὰ καλά, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἀπὸ πᾶσαν ἐργασίαν του ἐκείνου ὁ τεχνίτης νὰ ἔνῃ ἀποῦ ποντίζει ἄλλου πρᾶγμαν καὶ χειροτερίζει το, ἔνι κρατημένος ὁ τεχνίτης νὰ τοῦ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν, μὲ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκζ. Περὶ τῶν βοτάνων τῶν ἐργασιῶν τῶν ἰατρῶν τὰ διδοῦν κἄτινος ἀσθενῆ κανέναν δροσάτον, ἢ κανέναν βοτάνιν, ἢ στομαχικὸν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀπέθανεν ἀπαὶ τὴν κακὴν βλέπησιν.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ κανέναν ριζικὸν ὅτι εἷς μου | σκλάβος, ἢ φ.179. σκλάβα νὰ ἠστένησεν ἀποὺ κοιλιακόν, καὶ εἷς ἰατρὸς ἔρχεται εἰς τὸν αὐθέντην του, ἢ εἰς τὴν κυράν του καὶ λέγει του, ὅτι πολλὰ μετὰ χαρᾶς νὰ τὸν ἐγίανεν πολλὰ καλά, καὶ συμπαύγει μὲ τὸν αὐθέντην του μὲ ἀποκοπὴν φθιασμένην, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς δίδει του πράγματα κινητικά, ἢ πράγματα θερμά, ἀπαὶ τὰ ποῖα πράγματα τὸ φλογήν του ὅλον ἐσάπην καὶ ἐπῆγεν ἀποκάτω του εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ πράγματα στυφθικὰ καὶ ψυχρά, καὶ οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν οὕτως ὡς γιὸν ἐντέχεται, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ στρέψῃ ἕναν τοιοῦτον σκλάβον, ἢ τὴν τιμὴν ἐτεσαῦτα ὅσον μοῦ ἐκούστεψεν εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁποῦ ἀπέθανεν, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἔνι ἀσθενὴς ἀποὺ βράσιν, ἤγουν ἔχει μεγάλην πυρὰν μέσα εἰς τὸ κορμίν του, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐφλογοτόμισέν τον πρὶν τὸ ἀληθινὸν τάρμε ὁποῦ ἔπρεπε νὰ φλογοτομίσῃ, καὶ ἔβγαλέν του πολὺν αἷμαν ἐπεσαῦτα ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀσθενὴς ἀπαὶ τὴν ἀχαμνοσύνην τῆς πυρᾶς τὴν εἶχεν, ἐστόντος συτσακισμένος, ὅτι ἀπαὶ τὴν φλογοτομίαν ἐμπῆκέν του ἡ πυρὰ εἰς τὴν κεφαλήν του καὶ ἐφτερνακίστην καὶ ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἀνταποδώσῃ μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἐτεσαῦτα ὅσα ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ἔχρηζεν τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐτελεύτησεν, ἢ ἐπεσαῦτα ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν ἀπὸ πρώτης ἀγορᾶς, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον καὶ κείμενον μὲ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἐδικός μου ἐκρύανεν καὶ ἔχει

φ.180. ἀσθένειαν τῆς ψυχρό|της, καὶ εἷς ἰατρὸς ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ εἶπεν τοῦ κυρίου του « ἐγὼ νὰ τὸν 'γιάνω καλὰ » καὶ συμπαύγει μὲ τὸν κύρην του καὶ προυμουτιάζει του νὰ τὸν ἰατρεύσῃ νὰ γινῇ καλά, καὶ γίνεται ὅτι φλογοτομᾷ τον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον τὸ ψύχος, καὶ τοῦτο ποιεῖ το ἀπὸ τοῦ κακοῦ του νοῦ, ὅτι οὐδὲν ἐπείκαζεν καλὰ νὰ ἀγνωρίσῃ τὴν ἀσθένειάν του, οὐδὲ διὰ νὰ τὸ κρίνῃ ἀπαὶ τὸ ποῖον ὁ ἀσθενὴς ἐγύρισέν του βήχας ξηρός, ἢ χάνει τὸν λόγον του, ἢ στεγνόνει τὸ στῆθός του ἀπαὶ τὴν ψυχρότηταν ὁποῦ 'χεν, καὶ παρὰ τῆς φλογοτομίας ἀποῦ τὸν ἐποῖκεν αὐτὸς ὁ ἰατρὸς νὰ ποίσῃ καὶ ἀπαὶ τοῦτον ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του ἐπεσαῦτα ὅσα ἐκούστεψεν τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, μὲ τὸ κείμενον, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν εἶχα ἕναν σκλάβον, ἢ μίαν σκλάβαν ἀποῦ ἦτον ἐδρωπική, τουτέστιν εἶχεν τὴν κοιλίαν παχεῖαν, καὶ εἷς ἰατρὸς ἐπῆρέν τον νὰ τὸν γιάνῃ μὲ στοίχημαν φθιασμένον, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς σκίζει τὴν κοιλίαν του ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὸ κακόν, καὶ τοῦτος οὐδὲν ἤξευρεν νὰ ἐβγάλῃ τὸ νερὸν ὁποῦ ἦτον ἀπέσω μὲ δίκαιον καὶ μὲ μέτρος, ἀμμὲ ἀφῆκεν καὶ ἐξέβην ἐπεσαῦτα τὴν πρώτην φοράν, οὐ εἰς τὴν δευτέραν, καὶ ἀπ' αὐτὸ ἐκεῖνος ἐχάμνησεν ἐπεσαῦτα ὅτι ἐχάσεν τὴν ὀπνάν καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ τὸν σκλάβον, ἢ τὴν σκλάβαν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἦτον ἀσθενὴς ἀποὺ πύρεξιν καθημερινὴν διπλῆς πυρᾶς καὶ ψυχρότητος, καὶ εἷς ἰατρὸς ἔρχεται εἰς τὸν κύρην του ἢ εἰς τὴν κυράν του καὶ λέγει ὅτι
φ.181. νὰ τὸν γιάνῃ ἀποὺ ἕναν καθάρ|σιον βοτανίου, καὶ συμπαύγει μὲ τὸν αὐθέντην του νὰ τὸ ποίσῃ, καὶ πέρνει τὸν σκλάβον νὰ τὸν ἰατρεύσῃ, καὶ τότες διδοῖ του τὸ βούθημαν τὴν πρώτην τῆς ἑσπέρας, ἢ τὸ μεσονύκτιον, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸ βοτάνιν εἶχεν

ἐπεσχύτην σκαμωνίαν, ὅτι ἦτον ἐπεσαῦτα δυνατόν, ὅτι ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν παραυτὺς ὡς γίον τὸ ἔπιεν, ἢ ἐπῆεν ἡ κοιλία του ἐτοσαῦτα εἰς τὸ ἀγγεῖον ὅτι πρὶν ξημερώση ἔβγαλε πάντα ὅσα εἶχεν ἀπέσω καὶ τὸ συκότιν του καὶ ἀπέθανεν, καὶ διότι ὁ ἰατρὸς δὲν ἐσυγκέρασεν τὸν ἀσθενὴν ὡς ἀπαιτεῖν, καὶ ἔδωκέν του τὸ βοτάνιν καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πῇ τίποτες εἰς τὸ ἀγγεῖον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἂν ἐπέθανεν ἀποὺ κανέναν ἀπ' αὖτα τὰ σημεῖα, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἀναπλερώσῃ μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἀσθενῇ εἰς τὸν ἀφεδρῶναν, καὶ ἦλθεν εἷς ἰατρὸς καὶ εἶπεν ὅτι νὰ τὸν γιάνῃ καλά, καὶ ἐσύμπαψεν μὲ τὸν αὐθέντην του καὶ ἔλαβέν το εἰς ἰατρείαν διὰ νὰ τὸν γιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι διδοῖ του καμμίαν πούδραν, ἢ χόρτον δυνατὸν νὰ πγῇ, καὶ ἐκεῖνος ἦπγέν το καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἀμαντιάσῃ, ἤγουν νὰ τὸν στρέψῃ, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἔχῃ κακὸν εἰς τὸν ἀφεδρῶνάν του, καὶ εἷς ἰατρὸς λαμβάνει νὰ τὸν 'γιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι παίρνει ἕναν σίδερον πυρωμένον πολλὰ καὶ θέλει νὰ ψήσῃ τὴν στράταν ἀπεκεῖ ἀποῦ ἔρχεται τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ ποιήσῃ, ἀμμὲ ἔψησέν του καὶ ἔστρεψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἑτέρου τοῦ κωλοντέρου, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἔντερον ἐκρατήθην καὶ ἐσφάλισεν ἀπαὶ τὸ κάψιμον εἰς ὀπλὴν ὅτι πλεῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἀναπαυτῇ μέγαν νερὸν (1), καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς, | ἔνι κρατημένος νὰ ἀμαντιάσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον μὲ τὸ κείμενον, ὅσον εἶχεν κουστέψει τοῦ αὐθέντη του, κείμενα καὶ κατὰ τὴν κρίσιν. Ὁμοίως ἐὰν ἔχω ἕναν ἐδικόν μου σκλάβον ἀσθενὴν ἀποὺ κελέφιον, ἢ ἀποὺ ψώραν στεγνήν, ἢ ἀποὺ ἑτέραν ἄλλην ἀσθένειαν, καὶ ἔρχομαι εἰς κανέναν ἰατρὸν φ.182.

(1) γραπτέον, καιρόν?

καὶ πολομῶ του στοίχημαν ὅτι νὰ τὸν γιάνῃ εἰς τὰ ἥμισα ὁποῦ νὰ πουληθῇ νὰ ἔνῃ ἐδικά του, καὶ τὰ ἄλλα τοῦ αὐθέντη του ὁποῦ τὸν ἀγόρασεν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς λαμβάνει τον πρὸς ἰατρείαν, καὶ πολεμᾷ τὸ ἠγνωρίζει, ἀλλὰ οὐδὲ χρήζει τίποτες, καὶ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἰατρὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τίποτες περὶ τῆς αὐτῆς ὑσθερίσης μὲ κείμενον, διότι χάνει τὸν κόπον του προτήτερα καὶ τὴν δούλεψίν του καὶ πάντα ὅσα ἔμελλεν νὰ λάβῃ, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν κανεὶς νὰ ἐγιάτρεψεν οὕτως καὶ ἕναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, ἢ μίαν ἐλευθέραν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κρεμασμένος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη· ἀμμὲ πρὶν νὰ τὸν κρεμάσουν, ἐντέχεται νὰ τὸν πέρνουν διαλαλῶντα μὲ μίαν καρούραν εἰς τὸ χέριν του καὶ νὰ τὸν γυρίσουν τὴν χώραν, ὅτι τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, διὰ νὰ φοβερίσουν τοὺς ἑτέρους ἰατροὺς νὰ μηδὲν κακοποιοῦσιν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον. Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἰς πάντα ταῦτα τὰ ἁμαρτήματα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ δίκαιον δύο μάρτυρας, πρὶν νὰ καταπιαστῇ, ἢ νὰ ἀφωραθῇ ὁ ἰατρός, ἐὰν ἀρνᾶται ὅτι τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν ἐδιάβην, καθὼς λέγεται, ὅτι ἐγιάτρεψέν τον, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τούτεστιν ἐκεῖνοι οἱ μάρτυρες νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον ἔμπροστέν τους οὕτως ἐκεῖνον τὸν ἀσθενὴν
φ.183. νὰ ἰατρέψῃ ἀπὸ τοιοῦτα βοτάνια | καὶ ἀπὸ τοιοῦτα δροσάτα καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπέθανεν ἐκεῖνος ὁ ἀσθενής, ὅτι ἕτερην ἀσθένειαν εἶχεν, καὶ πῶς ἤκουσαν τοῦ ἀσθενῆ νὰ πῇ ὅτι διὰ τὸ τοῦ εἶχεν δώσει ἔγνωθεν καλὰ μέσα εἰς τὸ κορμίν του ὅτι ἀπεθαίνει, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν λάβουσιν μὲ δίκαιον ἐκείνου τοῦ σφαμοῦ, οὗ τοῦ χριστιανοῦ, ἢ ἐκείνου τοῦ σκλάβου τὸν ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ, οὗ τοῦ χριστιανοῦ ἀπαὶ τὸν ποῖον μέλλει νὰ κρεμαστῇ, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον, ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ ἔνοχος κατὰ τὸ πεῖν τοὺς λᾶς, ἢ τοῦ ἀσθενῆ, χωρὶς ἄλλον.

Ὁμοίως καὶνεὶς ἰατρὸς ξένος, τουτέστιν ὁποῦ ἦρτεν ἀπουπέρα ἢ ἀποὺ τὴν Σαρακηνίαν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἰατρεύσῃ ἀποὺ καρούραν τινάν, ἕως ὁποῦ νὰ φανερωθῇ μὲ ἑτέρους ἰατροὺς τοὺς καλλιώτερους ὁποῦ ἔχει χώρα, ἔμπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ προτήτερα παρὰ τοῦτον νὰ γένῃ, καὶ ἂν ἠγνωρίσου ὅτι οὗτός ἐστιν δίκαιος κληρονόμος τῆς ἰατρείας, νὰ ἰατρεύσῃ ὁρισμὸν ἐντέχεται νὰ τοῦ δοθῇ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς νὰ ἰατρεύγῃ εἰς τὴν χώραν, ἢ ὁποῦ νὰ θελήσῃ μὲ τὸ χαρτὶν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ νὰ ἔχῃ μαρτυρίαν ὅτι ἰατρὸς ἔνι προβιασμένος, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἰατρεύσῃ ὁποῦ τὸν θέλουν ἀπὸ καρούραν, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως καὶ ἐὰν γένηται ὅτι οὐδὲν ἔνι καλὸς ἰατρὸς ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰατρεύσῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ὁρίσουν νὰ εὐκαιρέσῃ τὴν χώραν ὀδίχως νὰ ἰατρεύσῃ τινάν· καὶ ἂν λάχῃ ὅτι κανεὶς ἰατρὸς νὰ ἐτόρμησεν νὰ ἰατρεύσῃ εἰς τὴν χώραν δίχως εἴδησιν, ἡ αὐλὴ πρέπει νὰ τὸν πάρῃ καὶ νὰ τὸν γιβεντίσῃ ἔξω τῆς χώρας, μὲ δίκαιον.

σκη. Διὰ πόσας ἀφορμὰς ἠμπορεῖ νὰ ξηκληρώσῃ ὁ πατὴρ τὰ παιδιά τους, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ δίκαιον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν | Ἱεροσολύμων, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀπαῦτα. φ.184.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ καμμίαν ἀδεξιοσύνην ὅτι ὁ υἱός, ἢ ἡ κόρη βάλλει χέριν ἐπάνω τοῦ πατρός του, ἢ ἐπάνω τῆς μητρός του, καὶ δέρνει τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι ξηκληρωμένος μὲ κείμενον ἐκεῖνον τὸ παιδὶν ὁποῦ νὰ ποίσῃ οὕτως θέλοντα τοῦ πατρός, ἢ τῆς μητρός.

Ἡ δευτέρη αἰτία διατὶ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἠμποροῦν νὰ ξηκληρώσουν τὰ τέκνα τους, ἔνι ὅτι ἐὰν τὰ τέκνα ποιοῦσιν μεγάλην ἀσχημοσύνην τοῦ πατρός τους, ἢ τῆς μητρός τους, ὅτι ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

Ἡ τρίτη αἰτία διατὶ δύνονται ξηκληρωθῆναι τὰ τέκνα, ἐὰν

βάλουν, ἢ λαλήσουν ψευδομαρτυρίας καμμίας ἀνομίας ἐπὶ τὸν πατέραν ἢ τὴν μητέραν, καὶ ἀγκαλιοῦν τους εἰς κριτήριον, ὥσπερ ἐξ αὐτῶν τους οὐδὲν μένει νὰ λάβῃ ὁ πατήρ τους, ἢ ἡ μητέρα τους μεγάλην ἀντροπήν.

Ἡ τετάρτη αἰτία διατὶ ἐξηκληρόνουνται τὰ τέκνα ἐκ τῶν ἰδίων γονέων, ἐὰν τὰ τέκνα ἐποίησαν τίποτες πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἤθελαν νὰ ἀποκτείνῃ τὸν πατέραν του, ἢ τὴν μητέραν του. Ἡ πέμπτη αἰτία τοῦ ἐξηκληρωθῆναι, δεῖ γενέσθαι ἐὰν ὁ υἱὸς πέσῃ μετὰ τῆς μητρυιᾶς του, ἢ ἐὰν ἡ κόρη πέσῃ μετὰ τὸν πατρυιόν της. Ἡ ἕκτη αἰτία ἔνι ἐὰν ὁ υἱὸς ἢ ἡ κόρη ἀγκαλέσῃ τὸν πατέραν της, ἢ τὴν μητέραν της ἀπὸ κανέναν παράπτωμαν ἄδικα μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημαν, καὶ διὰ τὸ χρόνισμαν, ἤγουν τὸ μάκρυμαν ἀποῦ πολομᾷ ὁ υἱός, ἢ ἡ θυγατέρα ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔγκλημαν λαμβάνει ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ μεγάλην ζημίαν. Ἡ ἑβδόμη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἔνι εἰς φυλακὴν τοῖς Ἀγαρηνοῖς διὰ πρᾶγμαν, καὶ ζητοῦν νὰ τοὺς κρατοῦν ἀμάχιν εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός του ἕως ὅπου νὰ λάβουν τὸ ἐδικόν τους, καὶ ὁ υἱὸς οὐδὲν θέλει νὰ ἐμπῇ ἐγγυτὴς διὰ τὸν πατέραν του. Ἡ ὀγδόη αἰτία διατὶ ἐξηκληρωθῆναι τὰ τέκνα ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοὺς γονεῖς
φ.185. ἔνι, ὅτι ἐὰν ὁ πατὴρ | ἢ ἡ μήτηρ ἔνι εἰς τὴν φυλακὴν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, καὶ τὰ τέκνα ἔχουν καλὰ νὰ τοὺς ἐξαγοράσουν, οὐδὲ νὰ τοὺς ἐκβάλλουν ἀπαὶ τὴν φυλακήν.

Ἡ ἐννάτη αἰτία ἔνι ἐὰν ἐκώλυσεν τὸν πατέραν του, ἢ τὴν μητέραν του νὰ μὴ ποιήσῃ διαθήκην, οὐδὲ νὰ δώσῃ διὰ τὸν θεὸν τινὸς ἑτέρου.

Ἡ δεκάτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγατέρα ἄβουλα τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς συναυλίζονται μετὰ τοὺς ζηγκλούριδας, καὶ γίνουνται ὁ υἱὸς ζηγκλούρης, καὶ ἡ θυγατέρα ποιεῖ πολιτικάτα καὶ γίνεται τῶν παντῶν, καὶ ὁ πατήρ της, ἢ ἡ μητέρα της θέλουν νὰ τὴν παντρέψουν, καὶ οὐδὲν θέλει. Ἡ ἑνδεκάτη

αἰτία, ἐὰν ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἔνι ἔξω τοῦ νοῦ τους, καὶ τὰ τέκνα τους οὐδὲν τοὺς διατηροῦν, καὶ οὐδὲν τοὺς πολεμοῦν τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάγει ὁ πατὴρ καὶ κρεμᾷ καὶ τσακίζει τὸν σφόντυλόν του καὶ γίνεταί του ἕτερον κακόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ πατρός, ἢ τῆς μητρὸς τὰ ἔμελλε νὰ ἔνῃ τῶν τέκνων τους ἂν οὐδὲν εἴχασιν ποίσειν πρὸς αὐτούς, ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη μὲ τὸ κείμενον.

Ἡ δωδεκάτη αἰτία ἔνι ἐὰν ὁ πατὴρ ἔνῃ ὀρθόδοξος, καὶ ὁ υἱός, ἢ ἡ θυγατέρα ἔνι αἱρετικοί, ἢ πατερίνοι καὶ ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἔνι ὀρθόδοξοι.

σκθ. Διὰ πόσας αἰτίας ἠμπορεῖ νὰ ξηκληρώσουν οἱ υἱοὶ τὸν πατέραν τους, ἢ τὴν μητέραν τους ἀπὸ πάντα ὅσα ἔχουν.

Αἰτίαις παρὰ τοὺς ποίας τὰ τέκνα δύνονται ξηκρηρῶσαι τὸν πατέραν τους, ἢ τὴν μητέραν τους εἰς ἑπτὰ αἰτίας. Πρώτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἠθέλησαν νὰ ἀποκτείνουν τὰ τέκνα τους χωρὶς κανενοῦ πταίσματος.

Ἡ δευτέρα αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἤθελαν νὰ φαρμακέψουν τὰ παιδιά τους, ἢ νὰ τὰ προδώσουν διὰ νὰ λάβουν τὸ ἐδικόν τους.

Ἡ τρίτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἐδιαφεντέψαν τὸν υἱόν τους νὰ μηδὲν μεταλάβῃ, διὰ τὸ οὐδὲν ἐποῖκεν διαθήκην καὶ περὶ τοῦ ἰδίου ἐδικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐτελεύτησεν ἀξηγόρευτος.

| Ἡ πέμπτη αἰτία ἔνι ἐὰν ὁ υἱὸς ἢ ἡ κόρη ἔνι εἰς τὴν φ.186.
φυλακὴν τοὺς Ἀγαρηνοὺς διὰ τὸν ἰδίαν τὴν μητέραν τους, καὶ οὐδὲν θέλουν νὰ τοὺς ἀξαγοράσουν ἐκ τῆς κάκωσης.

Ἡ ἕκτη αἰτία ἔνι ἐὰν τὰ τέκνα ὀρθόδοξα, καὶ ὁ πατήρ, ἢ ἡ μήτηρ ἔνι πατερίνα.

Ἡ ἑβδόμη αἰτία ἔνι ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ὑπᾶν νὰ σαρακηνέψουν, ἢ γίνουνται Ἰουδαῖοι ἢ Σαμαρίταις. Καὶ διὰ ὅλα τὰ ἄνωθεν πράγματα καὶ ὑποθέσεις ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον

νὰ γίνεται καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι τοῦτα ἐθέσπισέν τα ὁ ρὲ Μπατουὴν τοῦ Μπύρκ, τοῦ ποίου ὁ θεὸς νὰ τοῦ συγχωρήσῃ.

σλ. Τώρα νὰ ἀκούσετε τὰς ὑποθέσεις τῶν πλερωμάτων τὰ μέλλει νὰ γίνουνται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντηκος, τὰ ἐθέσπισαν ἀποὺ τῆντα πράγματα μέλλει νὰ κρίνουν καὶ ἀπαὶ τὰ ποῖα ὄχι, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἔρχουνται τῆς θαλάσσου, καὶ τὰ πράγματα τῆς γῆς ὁμοίως. Τοῦτα θέλουν ἐμπῆ παραμπρός.

Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων τὸ ἐθέσπισεν, ἐφειδὴ ἠκούσατε τῶν ἄλλων χριμάτων.

σλα. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν κλαπέντων τὸ ἐθέσπισαν, ἐφειδὴ ἠκούσατε τῶν ἄλλων χριμάτων, νὰ ἀκούσατε καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων. Καὶ αὐτὸν ἐλατίνηκον.

Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πιάνουν κλέφτοντα τὰ πράγματα τινός, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ πιάσουν τὸν κλέπτην.

Καλὰ πρέπει νὰ ἠξεύρῃ πᾶσα ἄνθρωπος, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι πιάσει εἷς ἄνθρωπος ἕναν κλέπτην εἰς τὰ πράγματά του κλέφτοντα εἰς ὅποιον τόπον τὸν πιάσει ἐπάνω εἰς τὰ ἀγαθά του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν αὐλήν, τουτέστιν εἰς τὴν κρίσιν θέλει νὰ τὸν στρέψῃ μὲ ὅσα ἐπῆρεν· καὶ ἐὰν γένηται ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ πιάσουν τὸν κλέπτην οὐδὲν τὸν δίδουν εἰς τὴν κρίσιν, ἀμμὲ ἀφήνουν
φ.187 τον νὰ πάγῃ, ἀφὸν τὸν πιάσουν, τὸ δίκαι|ον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὸν πιάσει καὶ ἀφήσει τον, ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ τοιούτην κρίσιν, ὡς γιὸν ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὁ κλέπτης, ἂν τὸν εἶχεν λάβει ἡ κρίσις, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον· ἀμμὲ ἂν τοῦ ἐγλύτωσεν εἰστανιό του, τὸ δίκαιον ἀνακρινίσκει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος πλεῖον τίποτες διὰ ἐκεῖνον τὸν κλέπτην, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σλβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν νὰ πιάσουν εἰς τὴν ἀνομίαν, τῆντα νὰ γένηται, ἀπ' αὐτοῦ καὶ φεύγει, καὶ τρέχουν τον καὶ φωνάζουν του, καὶ φεύγει διὰ τὴν φωνὴν ὁποῦ κράζουν ὄπισθέν του.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέπτης ἐμπαίνει εἰς κανέναν σπίτιν καμμίας γυναίκας, ἢ κανενοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐμπῆκεν ὁ κλέπτης εἰς τὸν σπίτιν του ἔνωσεν τὸν κλέπτην καὶ ἠθέλησεν νὰ τὸν πιάσῃ καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν ὅτι ἐκεῖνος ἔφυγεν, καὶ ἐκεῖνος κούζει ἀπὸ πίσω του «πιᾶσθε τὸν κλέπτην! πιᾶσθεν τὸν κλέπτην!» καὶ ἔλαχεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἐπιάστην μὲ κείμενον τὴν φωνήν, καὶ οἱ γειτόνοι θέλουν νὰ ὁμόσουν δίκαια ὅτι εἶδαν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην νὰ ἐβγῇ ἀπαὶ τὸ σπίτιν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐκείνης τῆς γυναικὸς ὁποῦ ἐκοῦζαν «πιᾶστε τὸν κλέπτην!» τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἔνι ἔνοχος ἄνευ πολέμου, ὡς γιὸν κλέπτην παραστημένον, ἤγουν προβιασμένον· ἀκόμη ἂν ἦτον οὕτως ὅτι οἱ γειτόνοι οὐδὲν τὸν εἴδασιν ἐβγαίνοντα ἀπαὶ τὸ σπίτιν ἐκείνου, ἀμμὲ ἤκουσαν τῆς φωνῆς ὀπίσω τοῦ κλέπτη, οὐδὲ εἴδασιν τὸν κλέπτην νομεύοντα τὸ ροῦχον τὸ ἔκλεψεν, οὐ εἶδάν τον νὰ ρίψῃ τὸ ροῦχον καὶ νὰ φύγῃ, καὶ ἐν τούτῳ ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἀρνᾶται τοῦτον, ὅτι οὐδὲν ἔνι κλέπτης, καὶ οἱ γειτόνοι θέλουν νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶχαν ἰδεῖν ἐκεῖνον τὸν κλέπτην νὰ | ρίψῃ τὸ ροῦ- φ. 188
χον, καὶ ἂν φύγῃ ὡς γιὸν ἄνωθεν ἐλαλήθην, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ὁ κλέπτης ἔνι ἔνοχος ἄνευ πολέμου, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλγ. Περὶ τίνος χρὴ γενέσθαι τὰ βαστᾷ ὁ κλέπτης, ἢ ἐκείνου ὁποῦ νὰ τὸν πιάσουν, ἢ τῆς αὐλῆς.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα πιάνει ἕναν κλέπτην εἰς τὸ σπίτιν του, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἔχει ἐπάνω του κανέναν πρᾶγμαν, ἢ κανέ-

ναν ροῦχον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπίασεν τὸν κλέπτην θέλει νὰ λάβῃ τὰ πράγματα, ἢ τὸ ροῦχον τὸ εἶχεν ἐπάνω του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν εἰς αὐτὸν τὸ πρᾶγμαν, ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἐποῖκέν του καμμίαν κλεψίαν, ἢ καμμίαν ζημίαν, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸ ἰκανώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ κλέπτη, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ὅλον τὸ μένοντα τῶν πραγμάτων ἐκείνων τοῦ κλέπτη ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλδ. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκλέψαν, καὶ μετὰ ταῦτα εὑρέθην ἐπάνω εἰς κανέναν ἕτερον ἄνθρωπον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέπτης ἔρχεται εἰς τὸ σπίτιν ἑνοῦ ἀνθρώπου, ἢ εἰς τὸ ἀμπέλιν του, ἢ εἰς τὸ περιβόλιν του, καὶ γνώθουν τον καὶ τρέχουν ὀπίσω του διὰ νὰ τὸν πιάσουν τὸν κλέπτην, ἀμμὲ οὐδὲν ἠμποροῦν, καὶ λαχάνει ὅτι κρατοῦν κανέναν πρᾶγμαν ἀπαὶ τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρακηνοῦ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα ἐπερίλαβεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν κλέπτην, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ αὐθέντης νὰ ἔνῃ κρατούμενος νὰ τοῦ ἰκανώσῃ τὴν ζημίαν ὁποῦ ἐποῖκεν ἐκεῖνος ὁ Σαρακηνὸς εἰς τὰ πράγματά του, ἐὰν ἔνῃ ἀληθές, ἔνι κρατη-
φ.189. μένος νὰ τὸν ἰκανώσῃ τὴν ζημίαν εἰς ἐπεσαῦτα ὅσον ἀ|ξιάζει ἐκεῖνον τὸ ἐκράτησεν ἀπαὶ τὸν κλέπτην, καὶ ἐὰν ἀξιάζει περίττου παρὰ τὴν ζημίαν, νὰ ἔνῃ τῆς αὐθεντίας, εἰ δὲ ἂν ἀξιάζῃ παρακάτω, ἡ αὐθεντία οὐδὲν ἔνι κρατημένη νὰ δώσῃ πλεῖον τίποτες ἐκείνης τῆς ζημίας, παρὰ ὅσον ἔνι ἄνωθεν λαλημένον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

σλε. Περὶ τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρακηνοῦ ὁποῦ τὸν ηὗραν εἰς ἄλλου οἰκίαν, ἢ εἰς ἑτέρου κῆπον (1).

(1) Τοῦτα τὰ ἄνωθεν γράμματα τὰ κόκκινα θέλει εἰς τὸ ἄλλον κεφάλιν, καὶ κεῖνα ὧδε.

'Εὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἐκλέψασιν, καὶ μετὰ ταῦτα εὑρίσκεται εἰς κανέναν ἄνθρωπον ἢ εἰς καμμίαν γυναῖκαν, καὶ ἐρωτοῦν τον ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρέθην τὸ πρᾶγμαν ἐπάνω του « ἀπόθεν ἐπῆρες ἐσοὺ τοῦτον τὸ πρᾶγμαν; » καὶ ἀποκρίνεται « ἐγόρα το », καὶ λαλοῦν του « ἀπαὶ τίναν τὸ ἀγόρασες »; καὶ λέγει « οὐδὲν γινώσκω ἀπαὶ τίναν τὸ ἀγόρασα » · τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνεται, ὅτι ἂν ἴσως ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔκλεψεν τὸ πρᾶγμαν ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ δύο πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον νομεύγοντα καὶ κρατῶντα ἀπ' ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν καὶ ἐκλέψαν τοῦτο, ἐντέχεται νὰ τὰ περιλάβῃ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ἐκλέψαν, νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐκλέψαν τού το, καὶ οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἐχάσεν μὲ κλεψίαν καθὼς τὸ εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ περιλάβῃ τὸ ἐδικόν του ἢ τὸ πρᾶγμάν του ὅλον ἀμέριμνα, καὶ τότες ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος ὁποῦ ηὗραν τὸ πρᾶγμαν ἐπάνω του νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἔκλεψεν, οὐδὲ ἐσυνκατετέθη νὰ τὸ κλέψουν, οὐδὲ ἀπὸ κλέφτην τὸ ἀγόρασεν κατὰ τὸ γινώσκει, καὶ ἐὰν ἠμπορήσῃ νὰ 'δῇ, ἢ νὰ ἀγνωρίσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ πρᾶγμαν νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ πογέριν του, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ φ.190. τὸν νόμον τῶν 'Ιεροσολύμων, καὶ πρέπει νὰ πάρῃ ὅσα ἔδωκεν εἰς ἄλλην κλεψίαν νὰ ἀγοράσουν· ἀμμὲ ἂν γινώσκῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπώλησεν τὸ πρᾶγμαν, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ποίσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐπούλησεν καὶ μὲ πιστίωσιν, ἢ νὰ τοῦ στρέψῃ τὴν τιμὴν τὴν τοῦ ἔδωκεν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

σλϛ. 'Ακούσατε περὶ ἐκεῖνον τὸν κράζουν παράβουλον ἢ διὰ φόνον, καὶ οὐδὲν διαφεντεύγεται οὐδὲ ποσῶς, τουτέστιν οὐδὲν πολεμᾷ ἀποκοπὴν εἰς ἐκεῖνον τὸ βάνουν ἀπάνω του.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἕτερος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει « κύρις, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἔνι κλέπτης μαρτυρούμενος, καὶ ἄπιστος, καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν προβιάσω τὸ κορμίν μου κατὰ τοῦ κορμίου του, καὶ θέλω τοῦ δείξειν οὕτως, ὡς γιὸν νὰ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι πρέπει νὰ τοῦ τὸ δείξω, καὶ σκυλεύετε αὐτοῦ τὸ ἀμάχιν μου » · τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος διαφεντευτῇ, πολεμᾷ φρόνιμα, καὶ ἂν οὐδὲν διαφεντευτῇ, οὐδὲ δίδει τὸ ἀμάχιν του, ὁμοίως νὰ διαφεντευτῇ, ἀμμὲ οὐδὲν λέγει οὐδὲ ἐν κρίμα, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸ ἁμάρτημαν τὸ τοῦ βάνει ἐκεῖνος ἐπάνω του, καὶ ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ τὸ κρίνουν κατὰ τὸ ἁμάρτημαν νὰ ἔνῃ τὸ τοῦ βάνει ἐκεῖνος ἐπάνω του, χωρὶς ὅτι ἐδιαφεντεύτην, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔκλεψεν α᾽ ἄλογον καὶ εὑρίσκεται καβαλλικεύγοντά το ἐκεῖνον τὸ ἄλογον ἀπαῦτα, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ.

Ὁ σὶρ Μιτζὲλ ἦρτεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λέγει « κύριε, ἀγκαλῶ ἔμπροσθέν σου τὸν σὶρ Ροπὲρτ ὁποῦ μοῦ ἔκλεψεν τὸ παρὸν ἄλογον τὸ ἦτον ἐδικόν μου, καὶ διὰ τοῦ θέλω νὰ τὸ ἔχω τὸν ἔνοχον ὥςπερ κλέπτην, ἐὰν τὸ βιγλίσῃ ἡ αὐλή » ·
φ.191. καὶ ὁ Ρομπὲρτ ἀπο|κρίνεται « κύριε, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐγὼ ἤμουν ποτὲ κλέπτης, οὐδὲ θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, ἐὰν μὴ τὸ βιγλίσῃ ἡ αὐλή, ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ · [καὶ] ἐὰν τὸ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς ἔνι τοῦτο τὸ ἄλογον ἐδικόν μου, ὅτι ἐγὼ ἐγόρασά το ἀπαὶ τὸν σὶρ Μὰρκ τὸν Ἱεροσολυμίτην μετὰ ὀνομίσματά μου » · ἡ αὐλὴ πρέπει ἀπάνω εἰς τοῦτον νὰ βιγλίσῃ μὲ δίκαιον ὅτι, ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ σὶ[ρ] Μὰρκ ὁ Ἱεροσολυμίτης νὰ τοῦ φέρῃ μαρτυρίαν ὅτι ἐκεῖνος τὸ τοῦ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, ὁ Ρομπὲρτ ἔνι ἀμέριμνος ἐπεσαῦτα ἀπού αὐτὴν τὴν

κλεψίαν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ τἄπισα ὁ Ρομπὲρτ ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέσῃ μὲ τὸ κείμενον τὸν σὶρ Μιτζὲλ ἀποῦ τοιούτην ἀσχημοσύνην καὶ τοιοῦτον παράπτωμαν ἔβαλεν ἐπάνω του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν, ὅτι ὁ σὶρ Μιτζὲλ ἔπεσε νὰ λάβῃ τοιούτην ἀντροπήν, ὡς γιὸν ἤθελεν λάβει ὁ σὶρ Ρομπὲρτ ἂν εἶχεν εὑρεθῆν ἔνοχος ἀπαὶ τὴν κλεψίαν τὴν ἔβανεν ἐπάνω του, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ἀποῦ βάνουν ἐπάνω ἄλλου τοιούτην ἀπιστίαν, καὶ οὐδὲν τοῦ μένει παρὰ ἡ. τιμωρία σωστὴ ἐπάνω ἐκείνου, ἢ ἐπάνω ἐκείνης ἀποῦ τὸ παράπτωμαν ἔβαλέν το ἐπάνω ἄλλου· ἀμμὲ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ σὶρ Μὰρκ ἀποὺ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀρνᾶται ὅτι οὐδὲν τοῦ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον ἐκείνου τοῦ, [καὶ ὁ] σὶρ Ρομπὲρ ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρας πιστοὺς ὅτι ὁ σὶρ Μὰρκ τοῦ τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν οὕτως τοιοῦτον ἀγκάλεμαν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ σὶρ Μὰρκ ἔνι ἔνοχος κλέπτης μαρτυρούμενος, διότι ἐρνήθην, καὶ ὁ Ρομπὲρτ ἐμαρτύρησέν το ὡς ἔπρεπεν· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ Ρομπὲρτ οὐκ ἔχει τοὺς μάρτυρας καθὼς ἄνωθεν λέγει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον, ὁ Ρομπὲρ πρέπει νὰ ἔνῃ ἔνοχος ὥσπερ κλέπτης, διὰ τὸ εἶπεν | ὅτι ἕτερος τοῦ τὸ ἐπούλησεν, φ.192. καὶ διὰ τοῦτο κρατῶντα τὴν κλεψίαν τὴν ἐζητοῦσαν, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του ὁ σὶρ Μητζὲλ τὸ ἄλογόν του ἀμέριμνα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔκλεψεν πρέπει νὰ ἔνῃ κρεμασμένος, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλη. Περὶ τὸ 'πεῖν τοῦ κλέπτη καὶ τῆς μαρτυρίας του ἂν χρή, ἂν ἀξιάζουν ἤγουν, καὶ πῶς νὰ τὸν σύρουν ἀπαὶ τὴν χώραν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκατανπλέξαν τον εἰς κλεψίαν, ἢ ἑτέρας ἄλλης κακοεργίας, καὶ ἔκριναν νὰ τὸν κρεμάσουν, ἢ νὰ τὸν κάψουν, καὶ ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες λαλοῦν του «ποῦ ἔνι καὶ οἱ ἄλλοι σου συντρόφοι τῆς παρούσας κα-

κοπραξίας;» κἀκεῖνος ὀνομάζει κἄτιναν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος νὰ μηδὲν εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν ἀποὺ εἴ τι εἰπῇ ἐπάνω ἑτέρου, οὐδὲ κανεὶς ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἀποκριθῇ ἀπὸ εἴ τι εἰπῇ, μὲ κείμενον· καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι νὰ τὸν τυφλοπανιάσουν μὲ πηντέλην, ὄνταν τὸν παίρνουν διαλαλῶντα εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ τὸν κρεμάσουν, μήπως ἴδῃ τινάν, ὃ ἂν ἐθεῶρεν, ἤθελεν 'πεῖ ὅτι ὅλοι ἀποῦ τοῦ ἀκολουθοῦν, τοὺς ἐμίσαν, ἢ ὁποῦ τοῦ ἐπταῖσαν, ὅτι ὅλοι ἔνι κλέπταις καὶ οὕτως κακοποιοί, ὡς ἐκεῖνον, καὶ οὕτως ἤθελεν ποίσειν μεγάλην ἀντροπὴν τοὺς λᾶς καὶ κακὴν ἀκοήν, ἀπαὶ τὸ ποῖον πολλὰ κακὰ ἤθελεν ἀπηδήσουν μετὰ ταῦτα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει νὰ θωρῇ, ἀλλὰ οὐδὲν πρέπει νὰ πιστευτῇ ἀπὸ εἴ τι εἶπει, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει καρτζά, ἢ πρᾶγμαν ἀποὺ κανέναν κλέπτην τὸν ἐπιάσαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφῆκέν τον καὶ ἐπῆγεν.

φ.193. Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πιάνει ἕναν κλέπτην | εἰς τὸν σπίτην του κλέπτοντα, καὶ ἀφοῦ τὸν πιάσῃ 'σάζει μὲ τὸν κλέπτην διὰ καρτζὰ τὰ παίρνει ἀπαὶ τὸν κλέπτην καὶ ἀφήνει τον καὶ πάγει ὅλον ἀπουβγαλμένον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ἀποῦ νὰ τὸ ποιήσῃ, πρέπει νὰ χάσῃ εἴ τι καὶ ἂν ἔχῃ καὶ νὰ ἔνῃ τῆς αὐθεντείας· ὁμοίως καὶ τὸ κορμίν του πέφτει εἰς τιμωρίαν τοιούτην ὅ,τι νὰ εὕρῃ τὸν κλέπτην ἐκεῖνον ἐὰν εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν τῆς αὐλῆς δομένος, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον.

σμ. Περὶ τοῦ σκλάβου, ἢ τῆς σκλάβας ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν Σαρακηνίαν, καὶ τότες στρέφεται εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, ποταπὸν δίκαιον νὰ ἔχῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον πρῶτα ἐδικός του.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς σκλάβος, ἢ σκλάβα φεύγει ἀπαὶ τὸν αὐθέντην του, ἢ ἀπαὶ τὴν κυράν του, κἄν τε Ἰουδαῖος, ἢ Χρι-

στιανός, ἢ Σαμαρίτης, ἢ Σύρος, ἢ Σαρακηνός, ἀφοῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν καὶ θέλει νὰ στραφῇ εἰς τὴν χριστιανοσύνην διὰ νὰ ἔνῃ χριστιανός, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, οὐδὲ ὁ αὐθέντης του, οὐδὲ ἡ κυρά του, οὐδὲ εἴ τινος καὶ ἂν ἦτον, οὐδὲν ἔχουν πλεῖον ἐξουσίαν καμμίαν, ἐφειδὴ εἶχεν ἐτεσαύτην ἀγνωριμίδαν καὶ ἀφῆκεν τὸν κακὸν νόμον διὰ τὸν καλόν, ἀμμὲ ἔνι μετὰ ταῦτα κύριος τοῦ ἐνηαυτοῦ του νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του ὅπου θέλει, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τοῦτο ἔχει ὄνομαν τῶν χριστιανῶν καὶ οἱ λᾶς ἔγοι τῆς ἐλευθερίας, ἤγουν τοὺς Φράγκους, καὶ διὰ τοῦτο χρὴ ἔσται οἱ πάντες ἐλεύθεροι παντὸς καλοῦ· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου, ἢ ἡ σκλάβα μου φεύγει εἰς τὴν χριστιανικήν, ἀκόμη ἂν ἦτον ὅτι ἐποῖκάν τον καὶ χριστιανόν, κρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι μόνον ὁ αὐθέντης του, ἢ ἡ κυρά του ἠμποροῦσιν νὰ τὸν ἔχουν, νὰ στραφῇ τὸ κορμίν του εἰς τὴν δουλοσύνην, καθὼς τὸ πρίν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμε|νον καὶ δίκαιον, καὶ ἠμπορεῖ φ.194.
νὰ τὸν ἐξαναπουλήσῃ τὸν χριστιανὸν ἀπαῦτα, ἀμμὲ ὄχι εἰς ἄλλον νόμον, τουτέστιν· νὰ τὸν πουλήσῃ χριστιανούς, καὶ ὄχι ἄλλης γενεᾶς, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, διότι ἐποίησεν τοῦτο διὰ τὴν ἀπιστίαν του, διὰ νὰ ἀποβγῇ τῆς δουλοσύνης, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον.

σμα. Περὶ τοῦ πράγματος τοῦ κλαπέντος καὶ ἐδόθην πουληθῆναι, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται τοῦ πράγματος καὶ τοῦ πουλητῆ.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανέναν πρᾶγμαν ἐκλέψαν, καὶ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἐδόθην νὰ τὸ πουλήσουν ἑνοῦ διαλαλητῆ τῆς χώρας, καὶ τὸ πρᾶγμαν ἐπεριορίσαν το διὰ κλεψιμιόν, καὶ ὁ βισκούντης ἀρωτᾷ τὸν διαλαλητὴν «ἀπόθεν ἐπῆρες τοῦτον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἐκλέψασιν;» καὶ ὁ πουλητὴς ἀπολογᾶται «κύριε, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ σίρ Μαρτῆς μοῦ τὸ ἔδωκεν νὰ τὸ πουλήσω·» ἡ αὐλὴ πρέπει νὰ στείλῃ νὰ τὸν φέρουν ἐ-

κεῖνον τὸν σὶρ Μαρτῆν, καὶ αὐτὸς ὁ σὶρ Μαρτῆς ἀποκρίνεται καὶ λέγει ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς «μὴ τ' ὁρίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἔδωκάτου τὸ αὐτὸν νὰ τὸ πουλήσῃ τοῦτον τὸ πρᾶγμαν!» καὶ ὁ βισκούντης λέγει τοῦ διαλαλητῆ «ἔχεις μάρτυρα τὸ πῶς ὁ αὐτὸς Μαρτῆς ἔδωκέ σου τὸ αὐτὸν πρᾶγμα νὰ τὸ πουλήσῃς;» καὶ ὁ διαλαλητὴς λαλεῖ του «ὄχι, κύριε»· «τὸ λοιπὸν ἐγὼ κρατῶ σε ὡς κλέπτην!» ἔτοιον θέλημαν τοῦ πῆ ὁ βισκούντης, καὶ ὁ διαλαλητὴς λέγει του «κύριε, ἤθελα ἔχειν πολλὰ νὰ ποίσω, ἂν ἔβαναν μαρτυρίαν εἰς τὸ καθέναν ἀμάχιν τὸ μοῦ διδοῦσιν νὰ πουλήσω, ἂν ἔπαιρνα μαρτυρίας· καὶ ἐγὼ δι' αὐτὸν οὐδὲν θέλω νὰ ἦμαι ἔνοχος, ἂν οὐδὲν τὸ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ νὰ ἠμπορῶ νὰ ἦμαι ἀντάκείνου ενοχος, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὅτοιμος νὰ ποίσω ἐκεῖνον τὸ νὰ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ τὸ πρέπει νὰ ποίσω,
φ.195. ὅτι οὐδὲν εἶμαι κλέπτης, οὐδὲ ἐσυγκατετέθην τῆς κλεψίας»· | τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ κρίνουν ἐπάνω τούτου μὲ δίκαιον, ὅτι ὁ διαλαλητὴς οὐδὲν πρέπει διὰ αὐτὸν νὰ ἔνῃ ἔνοχος τῆς κλεψίας, διότι οὐδὲν τὸν εἶδαν ποτὲ νὰ ἔχῃ κακὴν κατηγορίαν τοιούτης ὑποθέσεως κλεψίας· ὁμοίως καὶ οἱ διαλαλητάδες οὐδὲν καταντοῦν διὰ παντὸς νὰ ἔχουν μαρτυρίαν περὶ πάντων τῶν πραγμάτων τῶν πωλοῦν, ὅ,τι τοὺς παραδίδουν πρᾶγμαν οἱ λᾶς νὰ πουλήσουν, ἀμμὲ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ διαλαλητὴς ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔκλεψεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲ ἐσυγκατετέθην τῆς κλεψίας, ἀμμὲ ἔδωκέν τού το ἐκεῖνος νὰ τὸ πουλήσῃ καθὼς εἶπεν, καὶ τότες ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος ὁ πουλητιός, ἤγουν ὁ διαλαλητής, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον τὸ πρᾶγμαν ἐδικόν του ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ περιλάβῃ ἀμέριμνα ὥσπερ ἐδικόν του πρᾶγμαν, ὅτι ἔνι κείμενον.

σμβ. Περὶ μελισσιῶν, καὶ τίνος νὰ ἔνῃ τὸ μέλιν τὸ πολεμοῦν εἰς ἄλλον δενδρόν, ἢ εἰς ἄλλον χωράφιν, ἢ εἰς ἄλλον ἀγγεῖον, ὀδίχως νὰ τὸ πάρῃ δυναστικῶς ἀπεκεῖ ἀποῦ ἦσαν εἰς ἄλλου ἀγγεῖον.

Ἐὰν γένηται ὅτι τὰ μελίσσια τὰ ἔνι εἰς τὰ κυβέρτιά μου ὑπᾶν ἔξω καὶ μένουν εἰς ἄλλα κυβέρτια μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι οὐδὲν ἔχω ἀπεκεῖ κανέναν δίκαιον διὰ νὰ πάγω νὰ τὰ πάρω δυναστικῶς ἀπαὶ τινὰν ἄλλον ἀγγεῖον, ὅτι τοῦτα ἔνι ζῶα ἄγρια, ὅτι παρευτὺς τὸ νὰ ἐβγοῦσιν ἀποὺ τὸ ἀγγεῖον μου χάνω τὴν ἐξουσίαν ἕως ὅπου νὰ στραφοῦν εἰς τὰ ἀγγεῖά μου, ὅτι ὡς ὅπου ἔνι μέσα εἰς τὰ ἀγγεῖά μου ἔνι ἐδικά μου, καὶ ὄχι πλεῖον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον τῶν τοιούτων ζώων ὁποῦ καθημερινὸν πηαίνουν νὰ ζήσουν ἀπαὶ τὸ καλὸν τὸ ἔξω· καὶ διὰ τοῦτο πάντες ὁποῦ τὰ εχουν ἀποκλεισμένα εἰς τὰ κυβέρτιά τους ἔνι κυρίοι τους καὶ ὡς ὅπου θέλουσιν νὰ ἐξαναστραφοῦν· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ κανεὶς ἔρτῃ εἰς τὸν μελισσιῶνάν | μου, ἢ εἰς κανέναν κυβέρτιν (φ.196.) ὁποῦ ἦτον τελείως εὔκαιρον καὶ ἔχουν ἀπέσω κανέναν ἄλειμμαν διὰ νὰ ἐμποῦν τὰ μελίσσια μέσα, καὶ οὕτως πολεμοῦν ἐκείναις, καὶ οὕτως σηκόνει μου τὰ μελίσσια, ἢ τὰ ἥμισα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνουν ὅτι, ἐκεῖνος ὁποῦ πολεμᾷ οὕτως, ἔνι κρατημένος ὅλον προτήτερα νὰ στρέψῃ τὰ μελίσσια ὀπίσω εἰς τὸν μελισσιῶνάν μου μὲ πάντα ὅσα ἔχουν μέσα καμωμένον ἀφοῦ μοῦ τὰ ἐπῆρεν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος νὰ ἔνῃ εἰς ἐπιτίμιον καὶ νὰ ζημιωθῇ εἰς τὸ κορμίν του ὅσον νὰ ἠμπορήσουν οἱ κριτάδες νὰ διατιμήσουν ὅτι νὰ ἀξιάζουν ἐκεῖναις ἡ μέλισσαις τὰς μοῦ ἔκλεψεν νὰ ἠμπορήσουν νὰ κάμουν μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐτεσαῦτον πρέπει νὰ ζημιωθῇ, καὶ πρέπει νὰ στρέψῃ τὴν κρίσιν μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· ὁμοίως ἐὰν τὰ μελίσσιά μου ποίσουν μέλιν εἰς ἄλλον δένδρον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι οὐδὲ ἐγώ, οὐδὲ ἄλλος κανεὶς ὁποῦ ἦσαν ἡ μέλισσαις προτήτερα, οὐδὲν ἔχομεν κανέναν δίκαιον, ἀμμὲ ὅσουν κάμουν ὅλο νὰ ἔνῃ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ δένδρον ἐδικόν του, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον, διατὶ κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ βάλλῃ δικαίαν ἀγνωριμίδαν εἰς τὰ αὐτὰ μελίσ-

σια ὁποῦ οὐδὲν ὁμοιάζουν ὁμοίως τῶν ἄλλων μελισσιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνετάξαν δίκαιον ὅτι, οὕτως ὥςπερ τὰ μελίσσια ζοῦν ἀπ' ἀλλόθεν καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀνθοὺς καὶ ἀποὺ ἄλλα καλά, οὕτως νὰ ἔνῃ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι εἰς τὸ χωράφιν του, ἢ εἰς ποῖον δένδρον νὰ ποίσουν τὸ μέλιν μὲ τὸ θέλημάν τους· ὁμοίως ἐὰν τὰ μελίσσιά μου λείπουν ἔξω εἰς ἕναν δένδρον ἄγριον ὁποῦ οὐδὲν ἔχει αὐθέντην, τουτέστιν ὅτι οὐδὲν ἔνι κανενοῦ ἴδιον, καὶ τὰ μελίσσια ποιοῦν μέλιν ἀπάνω του, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινί-
φ.197. σκει ὅτι [πᾶσα ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ μέλιν μὲ τὸ κείμενον, χωρὶς παράπτωμαν ὁποῦ πολεμᾷ τινός, διότι ἔνι τόπος κοινὸς καὶ λαλεῖ νὰ ὁρίσουν· καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν ἀπαὶ τὰ μελίσσια καὶ νὰ τὰ πάρῃ ὁποῦ θέλει ὀδίχως παράπτωμαν τὸ ποῖο ἑτέρου, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμγ. **Περὶ** τῶν χηνῶν καὶ τῶν ὄρνιθων τὰς κλέπτουν, ποτάπον δίκαιον πρέπει νὰ γένηται εἰς ἐκεῖνον τὸν κλέπτην.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα παίρνουν μου, ἢ κλέπτουν τὰς ὄρνιθάς μου, ἢ τὰς χήνας μου, ὁμοίως ἐὰν εἶχαν πτερὰ νὰ πετάσουν, συγκρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, ἂν μοῦ κρατήσῃ τὰς χήνας μου, ἢ τὰς ὄρνιθάς μου, χωρὶς νὰ μοῦ τὰ στρέψῃ, κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι πολεμᾷ κλεψίαν, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ μοῦ στρέψῃ τὰς ὄρνιθας, ἢ τὰς χήνας, ἢ τὰ περιστέρια τὰ μοῦ ἐπῆραν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἡ ὄρνιθα, ἢ ἡ χήνα, ἢ τὸ περιστέριν τὸ μοῦ ἔκλεψεν, ἔχρηζεν ἀπαὶ τὰ ιβ' τραχία καὶ ἄνω, κρινίσκει τὸ δίκαιον νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν πιληρὴν ἀπαὶ τὸ πρωῒ ἕως τὸ ἑσπερινόν, ἤγουν τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν κλεψίαν κρεμασμένην εἰς τὸν σφόντυλόν του· καὶ ἂν γινώσκῃ, ἢ βιγλίζῃ, ὅτι ἔνι ἄνθρωπος, ἢ γυναῖκα ὁποῦ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κλεψίαν καὶ ἔνι συνειθισμένος τούτης τῆς κακοεργίας, ὅτι ἐξανακρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι νὰ ἔνῃ γεδεν-

τισμένος δέρνοντά τον κείμενον, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον· καὶ ὁμοίως ἂν ἔνη οὕτως, ὅτι τὰ κτηνὰ ἄνωθεν ὠνοματισμένα ἔχουν πτερὰ καὶ νὰ ἦσαν πετάμενα, οὐδὲν χάνει ἐγὼ τὴν αὐθεντίαν διὰ τὸ εἶπεν ὁποῦ ἐπῆγαν ἔξω, διότι τοῦτα ἔνι πράγματα χειροπιαστὰ καὶ εἰς νομὴν καὶ εἰς ἀγνωριμίδαν τοῦ ἀναγιωμάτου τῶν ἐσπιτιῶν καὶ συνειθισμένα μένουν, ἀναγινοῦνται | τοῦτα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. φ.198.

σμδ. Περὶ τῶν γερακιῶν καὶ τῶν ξυπτεριῶν, καὶ τῶν σάκρε, καὶ πάντων τῶν ὀρνέων τὰ οἱ μπαρούνιδες καὶ οἱ καβαλλάριοι, ἢ βουργέζηδες, ἢ πραγματευτάδες τὰ ἔνι συνειθισμένοι νὰ ἀναγιώσουν διὰ νὰ κυνηγοῦν, καὶ χάνουν τα πολλὰς φοράς.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς μπαρούνης, ἢ κανεὶς καβαλλάρης, ἢ βουργέζης, ἢ ὅποιος καὶ ἐὰν ἔνη, ὅτι ἐχάσεν τὸ γεράκιν του, ἢ τὸ φαρκόνιν του, ἢ τὸ σάκρε του, ἢ τὸ ξυπτέριν του, ἢ κανέναν ὄρνεον ἐδικόν του τοιοῦτον ὡς γιὸν νὰ ἔνη, καὶ γίνεται οὕτως ὡς γιὸν τὸ ἔλυσεν εἰς κανέναν κυνῆγιν, καὶ ἐφαλίασεν, ἢ ἀστόχησεν, καὶ φεύγει ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον καὶ ὁ αὐθέντης του χάνει το, καὶ μετὰ ταῦτα στρέφεται εἰς τὸ σπίτιν παντέχοντα καλὰ ὅτι ἐχάσεν το, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα τὸ αὐτὸν ὄρνιον πέφτει εἰς τὰ νήματα κανενοῦ πουλλάρη, καὶ πιάνει το, ἢ κανεὶς ἄνθρωπος εὑρίσκει το κρεμασμένον εἰς κανέναν δενδρόν, ἢ κορακισμένον ἀπαὶ τὰ κοντὰ τὰ εἶχεν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὕτως τὸ ηὗρεν, ἢ ὁποῦ τὸ ἐπιάσεν καθὼς ἄνωθεν λέγει, καὶ ἐκεῖνος πᾶ καὶ πουλεῖ το κρυφὰ τινός, ἢ βαστᾶ τον ἔξω τῆς χώρας διὰ νὰ τὸ πουλήση εἰς ὁπλὴν νὰ μηδὲν τὸ ἀγνωρίσουν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος κλέπτης καὶ ποιεῖ κλεψίαν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ περιλάβη ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἐδικόν του ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ νὰ τὸ εὕρη, μέσα εἰς χρόνον καὶ εἰς ἡμέραν ὁποῦ τὸ ἐχάσεν καὶ ἐπουλήθην μὲ κλεψίαν, ὥσπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν ἔνι κρατημένος νὰ στρέψη τὴν τιμὴν ἐκείνου ὁποῦ τῷ εἶχεν πουλήσει τὸ ὄρνιον·

καὶ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι, ἐκεῖνος νὰ ἔνῃ κρισιμένος νὰ τὸν ἐπιτιμήσουν· ἀπαὶ τὸ κορμίν του εἰς ἐπαυτὰ ὅσον ἦτον ἡ τιμή του ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ ὄρνεον, διατὶ καλὰ ἦτον ἀγνωρισμένον πρᾶγμαν ἐκείνου τοῦ φαρκονίου ὅτι ἦτον ξένον, ἀπαὶ φ.199. τὰ κοντά, ἢ | ἀπαὶ τὰ κουδούνια τὰ εἶχεν ἐπάνω του, ἢ ἀπαὶ τὴν μούτην ὅτι ηὗρέν την φθιασμένην ἀλλοίως παρὰ τὸ ἄγριον· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ πουλλάρης, ὅταν τὸ ἐπίασεν ἐκεῖνον τὸ γεράκιν, ἢ τὸ φαρκόνιν, καὶ ἔφερέν το ἐκεῖ ὁποῦ ἔνι συνειθισμένον νὰ πουλοῦν τὰ ὄρνια, καὶ ἐκράτεν το εἰς τὸ θέατρον τοὺς λᾶς; τρεῖς ἡμέρας φανερά, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐχάσεν ἔρχεται καὶ ζητᾷ το, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ τὸ ὀρνιόν του μὲ τοιοῦτο, νὰ δείξῃ μὲ μάρτυρας τὸ πῶς ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον ἦτον ἐδικόν του, ἢ μὲ τὸν ὅρκον του, ἢ ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν, καὶ τότες ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης τοῦ ὀρνέου νὰ στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗρεν τὸ κρασίν του, καὶ εἰς ὅσον ἐξωδίασεν νὰ τὸ παραβάνῃ ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον ἄλλον πρᾶγμαν τὸ ἐχρήζετον, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἔρτῃ κανεὶς μέσον τούτων τῶν γ' ἡμερῶν, ὁποῦ τὸ ἐκράτεν φανερὰ διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον, νὰ τὸ ζητήσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ τὸ πουλήσῃ ἀπεκεῖ καὶ ὀμπρός εἴ τινος θελήσει, καὶ πρέπει ἐκείνη ἡ διατίμησις νὰ ἔνῃ ἐδική του μὲ τὸ κείμενον χωρὶς πταῖσμαν τὸ ἐγίνετον τινός· ἀμμὲ ἐὰν ὁ αὐθέντης τοῦ αὐτοῦ ὀρνέου οὐδὲν ἦτον εἰς τὴν χώραν μέσον ἐκείνων τῶν τριῶν ἡμερῶν, ἀμμὲ ἦτον ἔξω γυρεύγοντα τὸ αὐτὸ ὄρνεον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐφειδὴ καὶ εὑρίσκει το καὶ ζητᾷ το νὰ τὸ πάρῃ, ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ηὗρεν ὅσα ἐξωδίασεν ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ ὀρνέου τὰς ἡμέρας ὁποῦ τὸ ἐκράτεν, καὶ τὸ εὕρημάν του καὶ τὸ βλέπημάν του ἐπεσαῦτα ὅσα ἔνι δίκαιον, ὅτι δι' αὐτὸν τὸ ὄρνεον νὰ βλέπῃ οὐδὲν ἐκάμεν τίποτες, καὶ τὸ κρασίν του

διατὶ τὸ ηὗρεν, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον | καὶ δίκαιον κατὰ τὴν φ.200. ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦτο ἐθέσπισέν το ὁ ρὲ Φουκοῦν, ὁ ποῖος μετὰ ταῦτα ἐπέθανεν εἰς τὸ φυγίον ἑνοῦ λαοῦ τἄπισά του ὡς γιὸν τὸν ἐκυνῆγαν, ὡς γιὸν τὸ ἑρμηνεύει εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κουνκὲς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σμε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παχτώσει ἄλλου γῆν διὰ νὰ ποίσῃ σπίτια, καὶ ἀφοῦ τὰ ποίσῃ, θέλει νὰ τὰ ξηλώσῃ καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ, ποταπὸν δίκαιον ἔχει αὐτοῦ ὁ αὐθέντης, ἢ ἡ κυρὰ τῆς ρηθείσης γῆς.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα παχτόνει μίαν γῆν ἐδικήν μου, διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ οἰκίας, ἢ ἕτερον τίποτες ἀνάστημαν ἐπάνω της, ὅπως νὰ μοῦ δίδῃ κάθα χρόνον ἕναν πρῆς ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα οὐδὲν μὲ πλερόνει τὸ ἔρητόν μου, ὡς γιὸν χρεωστεῖ, διατὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ, ἢ διατὶ θέλει νὰ πουλήσῃ τὸ σπίτιν, ἢ ἄλλον τὸ ἐργάστην εἰς τὴν γῆν μου, ὅτι οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ κρατῇ ἐκεῖνον τὸ ἔφητον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐφειδὴ πλεῖον οὐδὲν θέλει νὰ κρατῇ ἐκεῖνον τὸ ἔφητον, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐβγάλῃ πάντα ὅσα ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν μου, ἐὰν θέλῃ νὰ τὰ πουλήσῃ· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, τοῦ ποιοῦ ἔνι ἡ γῆ, νὰ θελήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἐτεσαῦτα ὅσα χρήζουν τὰ πράγματά του ὅταν τὰ ἐβγάλῃ ἀπαὶ τὴν γῆν μου, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ν' ἀφήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀνάστημαν διὰ ἐκείνην τὴν ἀποκοπήν, ὀδίχως νὰ τὸ χαλάσῃ· καὶ ἐὰν ὁ κύριος τῆς γῆς οὐδὲν θέλει τοῦτον ὅλον νὰ ποίσῃ, ἀμμὲ θέλει νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ γένῃ εἰς πούλησιν, καὶ νὰ δώσῃ ἐπεσαῦτα, ὡς γιὸν νὰ δώσῃ ἄλλος, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸ ἔχῃ προτήτερα παρὰ τινὰν ἄλλον, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον, ὅτι οὕτως οὐδὲν νὰ ἠμπόρησεν κανεὶς νὰ ἐγόρασεν τὸ ἀνάστημαν ἐστῶντος ἐπάνω γῆν, χωρὶς τὸ θέ|λημαν καὶδίχως τὴν εἴδησιν ἐκείνου, ἢ ἐκείνης, τοῦ ποίου φ.201. ἔνι ἡ γῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἐντέχεται νὰ τὴν ἔχῃ, ἂν θέλῃ, προ-

τήτερα παρὰ ἄλλον τινάν, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμς. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βούλεται νὰ πλατύνη τὴν οἰκίαν ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχόν του, καὶ νὰ ποίση ἐξωπέταστον ἐπάνω τοῦ στενοῦ τοῦ αὐθέντη, πόσον ἐντέχεται νὰ ποίση, καὶ πόσον ὄχι.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κάτις ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα θέλει νὰ ἐξαναχτίση τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχόν του, ἀπαῦτα ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίση μὲ τοιοῦτον, ὅτι τὸ κρεμαστὸν τὸ νὰ ποιήση, λεγόμενον ἐξωπέταστον, ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχόν του, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐμπῇ ἐπάνω τοῦ στενοῦ τοῦ ρηγάτου, παροὺ τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ, καὶ οὐχὶ πλεῖον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα νὰ ἐποῖκεν νὰ ἐποῖκαν κανέναν ἐξωπέταστον ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχόν του, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐξωπέταστον νὰ ἐμπαίνη εἰς τὸν στενὸν τὸ ρηγάτικον περίττου παρὰ τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πολομᾷ ζαβὰ πρὸς τὸν αὐθέντην νὰ πάρῃ τὴν ὁδόν του, καὶ διὰ ἐκεῖνον τὸ ζαβὸν ἐντέχεται νὰ τὸ χαλάσουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐξωπέταστον, ὥςπερ ὅτι πλέω νὰ μηδὲν τὸ ποίση ἔξω τοῦ τοίχου του· καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον, ὅτι ἐφειδὴ ὁ ρήγας βαστᾷ σε νὰ ἔχῃς εἰς τὸν τοῖχόν σου τὸ τρίτον τοῦ στενοῦ καὶ οὐδὲν εἶσαι εὐχαρισμένος, ἀμμὲ πολεμᾷς ἄδικον ζαβὸν τοῦ ρηγὸς καὶ παίρνεις του τὸ στενόν του, ἐντέχεται νὰ τὸ χάσῃ ὅλον μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σμζ. Περὶ τῶν ἀπηδημάτων· καὶ αὐτὸν ἐλατίνικον.

Περὶ τῶν ἀπηδημάτων ὁποῦ ἀπηδᾷ εἷς ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς ἄλλον ἄνθρωπον καὶ δέρνει τον καὶ ἀνασπᾷ τὰ γένειά του καὶ λαβόνει τον, ποταπαῖς κρίσαις ἐθεσπίστησαν εἰς τοιοῦτα ἔργα.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον κατὰ
φ.202. τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Μπατουῆν ἀπὸ | δαρμόν, καὶ δείχνει πῶς
τοῦ ἔσχισεν τὰ ρούχά του, ἢ ἐμάθησεν τὰ γένειά του, ἢ δεί-

χνει τὸ αἷμαν τῶν δοντιῶν του τὸ λέγει ὅτι ἐποῖκέν του νὰ ἐβγῆ, ἢ ἀποὺ τὴν μούτην του, ἢ τὰ μαλλιά του ἀνασπασμένα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι διὰ κανέναν ἀποὺ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλημένα, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι ἀγκαλεμένος ἀρνᾶταί τα, ἐκεῖνος τὰ βάνει ἐπάνω του, οὐδὲν νὰ ποίσουν διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα ἀσίζαν μὲ τὸ κείμενον, ἂν οὐδὲν ἔνῃ τὸ κρηᾶς του κομμένον, ἢ ἂν οὐδὲν ἔχῃ κόλπον φανερόν, διότι καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι πολλὰς φορὰς φλογοτομᾶται ἡ μύτη καὶ τὰ χείλη ἀφ' ἑαυτῶν τους, καὶ μαλλία τῆς κεφαλῆς πολλαῖς φοραῖς πέφτουν πρὶν τὰ ἀνασπάσουν, καὶ ἀπαὶ τὸν θυμόν του πολλὰς φορὰς δέρνεται κανεὶς μόνος του, καὶ σχίζεται δίχως νὰ τὸν σκίσουν, καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζει τὸ κείμενον τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, νὰ μηδὲν βαστάξουν ἐκεῖνον νὰ ποίσῃ τοιοῦτον ἔκλημαν ἀσίζαν, τουτέστι νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος τοῦτον οὐδὲν τοῦ τὸ ἐποῖκεν, ὅτι τοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ γένῃ, ἂν οὐδὲν ἔχῃ κόρπον φανερόν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγκαλεῖ οὐδὲν ἔχει μάρτυρας ἀπ' αὐτὸν τὸ ἐκλητεύει ἀπ' ἐκεῖνον· ἀμμὲ ἂν ἐκεῖνος ἔχῃ καλοὺς μάρτυρας λᾶς τὸ πῶς τοῦ ἐποῖκεν χωριατοσύνην, καὶ καλὰ τὸν ἐσφοντυλοκόπησεν, ἢ ἐκαταλάκτισέν τον ἀπουκάτω τῶν ποδιῶν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ ποίσῃ νὰ ἔρτῃ ὀμπρός του ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν, καὶ οὐδὲν δέχεται πολλὰ καλά, νὰ τὸν παιδέψῃ μὲ β' βέργαις εἰς τὰ χέρια μὲ β' σεργένταις μὲ βέργαις τῶν βουδίων, καὶ νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὸν ἀφήσῃ ὥς που νὰ εἰρηνέψουν μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδερεν δίχως κόρπον φανερόν· καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον, ὅτι ἦτζου ὡς γιὸν τὸν ἐλακτοπάτησεν καὶ ἔδερεν ἄλλον, οὕτως νὰ παιδευτῇ τὸ φ.203 κορμίν του, καὶ ὄχι ἀποὺ καρτζά, ὅτι διὰ τοῦ σώματος γίνεται τὸ κακὸν καὶ τὸ καλόν.

σμθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπηδᾷ ἄλλου νὰ τὸν δέρῃ, ἢ νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ ἐκεῖνος ἀποῦ τοῦ ἀπηδᾷ βλέπε-

ται οὕτως καλά, ὅτι σκοτόνει τον, ἢ λαβόνει τον ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπήδησεν ἀπαρχῆς, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται εἰς αὐτόν του.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἄλλου νὰ τὸν δέρῃ, ἢ νὰ τὸν ἀποκτείνῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀπήδησεν διαφεντεύγεται ἔτζη καλά, ὅτι σκοτόνει τον, ἢ λαβόνει τον, ἢ καλὰ δέρνει τον εἰς θάνατον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἐπήδησεν ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ ἀγκαλεῖ ὅτι ἐπέθανεν, ἢ καλὰ λαβωμένος ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σκαλέψῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπηδήθην ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας πιστοὺς ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι λαβωμένος εἶχεν τοῦ ἀπηδήσει προτήτερα, μενέτω ἀμέριμνος καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἄνευ πόλεμον· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἐπέθανεν, καὶ ἔχει τοὺς μάρτυρας νὰ ποίσουν ὡς πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐσκότωσέν τον διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ μείνῃ ἀμέριμνος, ἤγουν κίτες ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ δίκαιον, νὰ μηδὲν ἔχῃ πόλεμον, μὲ κείμενον, τουτέστιν οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν ἕναν ἀπαὶ τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ νικηθῇ ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὡμολόγησεν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ ἔμπροσθεν τοὺς κριτάδες, ἢ ἄλλος διὰ λόγου του, ὅτι οὗτος ὁ τεθνηκὼς εἶχεν τοῦ ἀπηδήσει προτήτερα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔσφαξεν
φ.204. ἔχει τοὺς μάρτυρας | ὥσπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος ἄνευ τινὸς πολέμου, οὔτε ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ μάρτυρές του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σν. Περὶ τῆς μαρτυρίας δύο ἀνθρώπων λίζιων ὁποῦ πιάνουν κανέναν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς κανέναν φόνον ποιοῦντα, ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεται ἐξ αὔτου τοῦ ποιοῦντος.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἑτέρου ἀνθρώπου, ἢ μιᾶς γυναίκας, καὶ σφάζει τον, καὶ β' ἄνθρωποι

λήζιοι διαβαίνουν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶδάν τον πολομῶντα τοῦτον τὸν φόνον, καὶ πιάνουν τον (ὥς περ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔνι κρατημένοι νὰ τὸν πιάσουν καὶ νὰ στήσουν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ αὐθέντη τους καὶ ὅλα τὰ ζαβὰ τὰ τοῦ πολεμοῦσιν) καὶ παραδιδοῦν τον ἐκεῖνον εἰς τὴν αὐλὴν ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες κατὰ τὴν ἐμπιστιοσύνην τους καὶ κατὰ τὸν ὅρκον τὸν ἐποῖκαν τοῦ ῥηγός, ὅτι εἶδάν τον πολεμῶντα ἐκεῖνον τὸν φόνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος ἄνευ πολέμου, καὶ οὐδὲν τὸν ἐφελᾷ ἂν λαλῇ « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐποῖκέν το », ἀλλὰ παρευτὺς ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, ὅτι ἐπεσαῦτα πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἡ μαρτυρία τῶν δύο λήζιων, ὡς γιὸν τῶν β' κριτάδων εἰς τοιούτην ὑπόθεσιν, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ πεθαμένος, ἢ ἡ ἀποθαμένη οὐδὲν ἐγγίζουν τοὺς λήζιους, ὅτι ἂν τοὺς ἔγγιζεν τοὺς λήζιους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν δι' ἐπεσαῦτα, ἂν οὐδὲν τὸ ἀγνωρίσῃ, ἀμμὲ κατακρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνον νὰ τὸν ποτίσουν ἐπεσαῦτα ὥς περ νὰ ἀγνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν, καὶ μόνον νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσουν· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι οὐδὲν νὰ ὡμολόγησεν τίποτες μὲ σφίξιμον τοῦ κριτηρίου τὴν τοῦ ἐποῖκαν εἰς γ' ἡμέ- φ.205. ρας, ἐντέχεται ἀπεκεῖ νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, νὰ δοῦν ἂν ἔνῃ μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἂν θελήσῃ νὰ διαβάσῃ καμμίαν κρίσιν, ἤγουν τζούτζαν, ἢ ἂν ἔρτῃ κανεὶς καὶ θέλει νὰ τὸν προβιάσῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, καὶ ἐὰν οὐδὲν ἔρτῃ κανεὶς μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν οὐδὲν ἠθέλησεν νὰ ἐβγάλῃ τζούτζαν, ἐντέχεται νὰ τὸν ἐβγάλουν ἀπαὶ τὴν φυλακήν, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ εἰς ἐπεσαῦτον ἀμέριμνος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, χωρὶς νὰ ἀπολογηθῇ πλεῖον τίποτες τινὸς ὁποῦ νὰ τὸν ἤθελεν κράξειν, διότι ἐποῖκεν τὸ ἔπρεπεν νὰ ποίσῃ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνα. Περὶ τοῦ λαβωμένου πολλαῖς πληγαῖς, καὶ ἀπ' ἐκείνους τοὺς ἀγκαλεῖ τῆντα ἐντέχεται νὰ γένη ἀποὺ κείνους ὁποῦ ἐποῖκαν τοῦτον.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἔνι κολπωμένος ἀπὸ πολλοὺς κόρπους, καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀγκαλέση ἐτεσαύτους ἀνθρώπους εἰς ὅσους κόρπους ἔχει, καὶ οὐχὶ πλεῖον, καὶ ἀφοῦ νὰ ἀγκαλέση, καὶ οἱ κριτάδες νὰ δοῦν τὰς πληγάς, νὰ ἠγνωρίζης καλὰ ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ βάλη ὅλους ἐκείνους εἰς τὴν φυλακήν, ὡς ὅπου νὰ δοῦν τῆντα νὰ γενῇ ἀπαὶ τὸν λαβωμένον· καὶ ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἀπαὶ τοὺς φυλακισμένους νὰ ἤθελεν νὰ ἔδωκεν ἐγγυητὴν διὰ νὰ μηδὲν ἐμπῇ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἐγγυητάδες νὰ ἦσαν τοιοῦτοι ὁποῦ νὰ ἔνη καλὰ θαρρούμενοι ἐξ αὐτῶν τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι καλὰ ἐντέχεται καλὰ νὰ πάρουν τοὺς ἐγγυητάδες μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἂν οὐδὲν στρέψουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν πάντοτες ἀποῦ νὰ τοὺς ἠθέλησεν ἡ αὐλή, ἔνι κρατήμενον νὰ πολομοῦν τοὺς ἐγγυητάδες τὸ ἔ-
φ.206. πρε|πεν νὰ ποίσουν ἀπ' ἐκεῖνον, καὶ ἀλλοιῶς οὐδὲν πρέπει νὰ πάρη ἐγγυτάδες διὰ κανέναν πρᾶγμαν· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἀποθάνη ἀπ' αὐτὰς τὰς πληγάς, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ἐφειδὴ οὐδὲν ἀγνωρίζουν ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν, ἀμμὲ λαλοῦν «μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός!» ἐντέχεται νὰ ἔνη ὅλοι εἰς τὴν φυλακὴν ἕναν χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ ἂν ἔνη ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἔρχεται κανεὶς διὰ τὸν ἀπεθαμένον ὁποῦ θέλει νὰ σηκώση κανέναν εἰς πόλεμον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐφειδὴ θέλει νὰ κράξη τινάν, ἠμπορεῖ νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ κράξη ὅγιον θέλει ἀπ' ὅλους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ λάβωμαν τοῦ ἀποθαμένου, καὶ ἃ νικήση ἐκεῖνον, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ ὅλοι ὅσοι τον ἐλαβῶσαν τὸν ἀπεθαμένον νὰ κόψουν τοὺς γρόθους τους καὶ νὰ τοὺς διώξουν ἔξω τοῦ ρηγάτου, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος νικήση τὸν ἄλλον, τουτέστιν ἐκεῖ-

νον ὁποῦ τὸν ἔκραξεν διὰ τὸν τεθνεῶταν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὅλοι ἀποβγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔκραξεν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κρεμασμένος.

Ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἔρτῃ κανεὶς ἄνθρωπος ὀμπρὸς ἀποῦ νὰ ἠθέλησεν νὰ τοὺς κράξῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀφοῦ ἐπέθανεν ἐκεῖνος, καὶ κανεὶς ἐξ αὐτόν τους νὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ τὸ λέγουν τζουΐζαν δι' ἀγνωριμίδαν τούτους, ὡς ὅτι οὐδὲν τὸν ἐλάβωσεν ἐκεῖνον τὸν ἀπεθαμένον καὶ νὰ μένῃ ἀνενόχλητος ἀπαὶ τὴν τζουΐζαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον καὶ πρὸς τὴν αὐθεντίαν καὶ πρὸς πᾶσαν ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἤθελεν τίποτες νὰ τοὺς ζητήσῃ, ὅτι ἐπάνω τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ πῇ τίποτες, οὐδὲ νὰ ποίσῃ, ἐφειδὴ ἔνι καθαρὸς ἀπαὶ τὸ δίκαιον, ἤγουν τὸ τζουΐζε· ἀμμὲ ἐὰν γένηται ὅτι νὰ μηδὲν ἔνῃ καθαρὸς ἀπαὶ τὸ τζουΐζε, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ παρευτὺς | ἀπλικεμένος εἰς τὴν φούρ- φ.207
καν κρεμασμένος· ἀμμὲ ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι ὁποῦ οὐδὲν ἤθελαν νὰ βαστάξουν τζουΐζαν, οὐδὲ κανεὶς ἦλθεν ὀμπρὸς μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἠθέλησεν νὰ τοὺς κράξῃ ἀπαὶ τὸν φόνον, τὸ δίκαιον. κρινίσκει ὅτι, ἐφειδὴ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη ὅλους ἐκείνους νὰ τοὺς ἀποβγάλῃ, ὅτι πάντες ἔνι ἀμέριμνοι μὲ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, χωρὶς νὰ ἀπολογηθοῦν τίποτες τινὸς ποτὲ ἀποῦ νὰ τοὺς ἔκραξεν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σνβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσουν τζοΐζε, καὶ ἀπαὶ ταῦτα ἡ αὐλὴ μὲ δίκαιον οὐδὲν πρέπει νὰ δώσῃ νὰ τὴν βαστάξουν.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζεται ὅτι ὁ ἐμπαλῆς, οὐδὲ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ποίσουν δυναστικῶς νὰ φέρῃ τζουΐζαν τινὸς

ἀνθρώπου τοῦ κόσμου, οὐδὲ χαμμίας γυναικὸς ὁμοίως, ἀμμὲ ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα κράξουν τους εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανέναν παράπτωμαν τὸ τοῦ βάνει κανεὶς ἐπάνω του ὅτι ἐποῖκεν, καὶ ἐκεῖνος ἀπαῦτα προσφέρεται νὰ βαστάξῃ τὸ δίκαιον τζουῖζε μὲ τὸ θέλημάν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ στραφῇ νὰ μηδὲν τὴν βαστάξῃ, ἐφειδὴ ἐκεῖνος μόνος του ἐφέρτην, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος νὰ τὸ βαστάξῃ στανιό του, ἐὰν θέλῃ, ὁμοίως ὁποῦ τὸν κράζει διὰ τὸ παράπτωμαν, καὶ περὶ τούτου ἔνι κρατημένος ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες νὰ τὸν ποίσουν νὰ βαστάξῃ τὸ δίκαιον εἰς στανιό του, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὸ βαστάξῃ, ἐφειδὴ ἐπροσφέρτην οἰκείᾳ το βουλῇ, οὐδὲ τίποτες θέλει νὰ ποίσῃ ὁποῦ ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ πῇ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ν' ἀγροικήσουν ἐκείνου, ἐφειδὴ οὐδὲν θέλει νὰ βαστάξῃ δίκαιον, μαρτυρᾶται καλὰ ὅτι ἐκεῖνος ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ βάνουν ἐπάνω του, ὅτι ἂν οὐδὲν τὸ
φ.208 εἶχεν ποίσειν, οὐδὲ νὰ ἐφοβᾶτον | παντὸς τοῦ δικαίου, ὁποῦ ἔνι δικαιωμένον πρᾶγμαν εἰς πάντας τοὺς λᾶς ὁποῦ ἐγυρεῦγαν δίκαιον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ κριτάδες παρευτὺς ἐντέχεται νὰ κρίνουν εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν τὴν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ διὰ ἐκεῖνον τὸ παράπτωμαν τὸ βάνουν ἐπάνω του ὅτι ἐποῖκέν το, ἢ ἐποίησεν νὰ τὸ ποίσουν, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένο, ἐφειδὴ οὐδὲν θέλει νὰ ποιήσῃ τὸ ἐπροσφέρτην, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ψεματεύγει τὰς κρίσας τῆς αὐλῆς, ἐκεῖνα τὰ νὰ κρίνουν οἱ κριτάδες, καὶ εἰς πόσα ἔπεσεν νὰ δώσῃ τῆς κρίσης μὲ δίκαιον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἔνι ἐπεσαῦτα ἀπότορμος, ὅτι ψεύγει τὰ κρισίματα τῆς αὐλῆς, ὄνταν γίνεται καὶ λέγει « τοῦτον τὸ κρίσιμον ἔνι ἄδικα λαλημένον καὶ θεσπισμένον », τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος καὶ ἔπεσεν νὰ δώσῃ τῆς κρίσης, τουτέστιν τοὺς κριτάδες, ἑβδο-

μήκοντα ἑπτὰ λίβρας καὶ ἥμισον, καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας β΄ ἐπεσαῦτα ὡς γιὸν τοὺς κριτάδες, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἀποὺ πόθε νὰ πλερώσῃ τοῦτα, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ κόψουν τὸ τρίτον τῆς γλώσσας του, ἵνα μὴ ποτὲς τορμήσῃ νὰ ποίσῃ τὴν αὐλὴν ἄδικην, ἢ ποία ἐθεσπίστην διὰ νὰ δῇ καὶ νὰ πῇ καὶ νὰ στερεώσῃ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνδ. Περὶ τοῦ δαρμένου, καὶ τῆντα πρέπει νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναίκας τῆς δαρμένης, ἢ κεῖνοι ὁποῦ τὸν ἔδερεν, ἢ ποῦ ἐποῖκαν νὰ τὸν δέρουν μὲ ἄλλον παρὰ μὲ τὸ κορμίν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δέρνει ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ τὸ ἀγκάλεμαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος μὲ καλὰς μαρτυρίας τὸ πῶς τὸν ἔδερεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔπεσεν νὰ δώσῃ τοῦ δαρμένου ρ΄ σόρδια, καὶ τοῦ | αὐθέντη ρ΄ φ.209. πέρπυρα, ἂν ἔνῃ ὅτι εἰς ἐκεῖνον τὸν δαρμὸν οὐδὲν ἔχει κόρπον φανερόν, οὐδὲ αἷμαν· εἰ δὲ ἔχῃ κόρπον φανερόν, ἢ αἷμαν, ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιόν· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πλερώσῃ τὰ ρ΄ σόρδια τοῦ δαρμένου καὶ τὰ ρ΄ πέρπυρα εἰς τὴν αὐλήν, κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι, ὁ δαρμένος ἠμπορεῖ νὰ κρατῇ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔδερεν εἰς τὴν φυλακήν του, ὡς γιὸν χριστιανόν, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς τὴν κρίσιν διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δίκαιόν της· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ, ὅτι ἐκεῖνος ἀπεθάνῃ ἀπαὶ τὸν δαρμὸν ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐφειδὴ ἔνι ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν εἰς τὸ ἀπλίκιν του νὰ κρέμεται πάντα χωρὶς νὰ τὸν κόψουν, ἤγουν εἰς τὴν φούρκαν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐκεῖνος ἐπέθανεν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον· καὶ ἐὰν κανείς, ἢ καμμία γυναῖκα ἐποῖκεν ἐκεῖνον νὰ τὸν δέρουν μὲ τὰ κάτινας ἄλλους, καὶ ἀπεθάνῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ

τὸν δέρουν, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐδέρασιν ἐντέχεται νὰ χάσουν τὸν γρόθον τους τὸν δεξιόν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐπέθανεν διὰ ἐκεῖνον τὸν δαρμόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ τὸν δέρουν, ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὴν ἀγρωνιμίδαν τῆς αὐλῆς τοῦ δαρμένου καὶ τῆς αὐθεντίας, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐδέραν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ γεβεντισμένοι ὅλοι γυμνοὶ μὲ τὰ βρακιά τους εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ δαρμένοι, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, ὅτι ὅλοι νὰ νώσουν τὴν κακοποιΐαν.

σνε. Περὶ τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου ὁποῦ δέρνει ἄλλον σκλάβον, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ὁποῖος καὶ ἂν ἔνῃ, δέρνει ἔναν σκλάβον ἄλλου ἀνθρώπου, καὶ ὁ αὐθέντης του
φ.210. ἔρχεται εἰς τὴν αὐ|λὴν καὶ ἀγκαλεῖ τον ἐκεῖνον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἔδερεν τὸν σκλάβον μου, ἢ τὴν σκλάβαν μου, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνεται, ὅτι κανεὶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἢ γυναῖκα ἐλεύθερη, οὐ δὲ νὰ ποίσῃ δι' αὐτῶν τοῦ σκλάβου, οὐδὲ τῆς σκλάβας, ἡ ἀσίζα, οὐδὲ κείμενα, οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἔνι, οὐδὲ ὁ νόμος, οὐδὲ ἡ ἀσίζα τὸ ὁρίζει ποτέ· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ σκλάβος, ἢ ἡ σκλάβα ἀπεθάνῃ διὰ ἐκείνου τοῦ δαρμοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔδερεν ἔνι ἔνοχος μὲ καλαῖς μαρτυρίαις πῶς τὸν εἴδασιν νὰ τὸν δέρῃ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ἱκανώσῃ τοῦ αὐθέντη του, ἢ τῆς κυρᾶς του, ἐκεινοῦ ὁποῦ ἦτον ὁ σκλάβος, ἢ ἐκείνη ἡ σκλάβα, ἐπεσαῦτα ὅσα θέλει νὰ πῇ, κατὰ τὴν δικαιοσύνην του, ὅτι ἐκούστεψέν του ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁποῦ τὸν ἀγόρασεν ἄχρι τῆς ἡμέρας ὁποῦ ἐπέθανεν, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνϛ. Περὶ τῶν ἀνηλίκων ὁποῦ τοὺς ἀγκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν, ποτάπον δίκαιον νὰ γένηται.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα, ἀγκαλεῖ ἔναν

παιδὶν ἀνήλικον ἀπού δαρμόν, ἢ ἀπού ἀνδροπὴν τὴν τῆς ἐποῖκεν, ἢ ἀπηδία ὁποῦ τῆς ἀπήδησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατημένη νὰ τοῦ ποίσουν δίκαιον, οὐδὲ νὰ πάρῃ δίκαιον ἀπού κανέναν ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, οὐδὲ διὰ κανέναν ἀγκάλεμαν ἀποῦ νὰ ποίσουν ἐξ αὐτόν του ἕως ὅπου νὰ γενῇ τοῦ νόμου, ἐτῶν ιε' νόμου ἡλικίας· ἀληθῶς ἐτεσαῦτα ὁρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ἂν ἔχῃ κανέναν παιδίν ὁποῦ οὐκ ἔχει τινὰν νὰ τοῦ ἀναστριγγήσῃ καὶ νὰ τὸ παιδεύσῃ, καὶ ἐκεῖνον ἔνι μαθημένον κακοποιεῖν, νὰ δράσσῃ τὰ πράγματα τοὺς λᾶς, καὶ ἔμαν γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποίσῃ νὰ τὸ πιάσουν καὶ καλὰ νὰ τὸ παιδέψῃ, καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ, πλεῖον μηδὲν τοῦ γενῇ τοῦτον τὸ κάκωμαν, οὐδὲ τούτη ἡ μωρία, εἰ δὲ ἄλλη | φορὰν καὶ ἂν τὸ ποίσῃ, θέλει τὸν φ.211. παιδεύσει πολλὰ κακὰ καὶ χειρότερα, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον, ὅτι οὕτως νὰ τὸ παιδέψουσιν, νὰ τὸ φοβερίσουν, καὶ ὅλα τὰ κὰ παιδία.

σνζ. Περὶ τοῦ καμπίτη τὸν κράζουν διὰ φόνον, ἢ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἔκραξεν εἰς τὸν κάμπον, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένος ὁ αὐθέντης νὰ δώσῃ τοὺς καμπίτας μὲ δίκαιον καὶ κείμενα.

Ὥςπερ ὁ ῥήγας ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι κληρονόμος ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὁποῦ νὰ ἀπεθάνῃ ἀδιάτακτος, τουτέστιν δίχως νὰ ποιήσῃ διαθήκην καὶ ὁποῦ οὐκ ἔχει τινὰν συγγενήν, καὶ πρέπει νὰ πάρῃ πάντα ὅσα ἔχει ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, οὕτως ὁρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ ῥήγας ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ὅλα τὰ ἐψώνια τοὺς καμπίτας τοὺς κράζουν εἰς πόλεμον τοῦ φόνου, ἢ κλεψίας, ἢ διὰ καμμίαν ἄλλην ζήτησιν· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχῃ τίποτες ἀποῦ νὰ ὁδηγηθῇ, οὐδὲ ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς, καὶ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἡ αὐλὴ νὰ φᾷ καὶ νὰ πῇ μέχρι μ' ἡμέρας, ἐὰν ἐτεσαῦτα τὸ ἀνέκραξαν ἐκεῖνον τὸ κράξιμον, ἀμμὲ ἀπαὶ τὰς μ' ἡμέρας καὶ ἀπάνω,

ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατημένη τίποτες νὰ τοῦ δώσῃ· καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ὁ πόλεμος μὲ πᾶσα ὁπλὴν μέσα εἰς μ´ ἡμέρας ἀφοῦ νὰ δοθοῦν τὰ ἀμάχια ἔσω, καὶ χρωστεῖ ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἔντυμάν του κόκκινον καὶ κλάτζαις κόκκιναις, καὶ τὸ σκουτάριν, καὶ τὸ ραβδίν, καὶ πάντα ὅλα τοῦτα ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ τὰ δανείσῃ. Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα χήρα, ἢ ὀρφανή, ἢ ξενική, ἢ εἷς ἄνθρωπος ὀρφανός, ἢ ξενικὸς ὁποῦ βάνει καμπίτην καὶ πολεμᾷ, ἢ ἄλλος νὰ τὸν κράξῃ, καὶ οὐδὲν ἔχουν ἀπόθεν νὰ τοὺς δηγήσουν τοὺς καμπίτας τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ αὐθέντης ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ὁδηγήσῃ καθ᾽ ὃ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ τοῦτο ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

φ. 212. σνη. | Περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ νὰ εὑρεθοῦν σκοτωμένοι, καὶ οὐκ ἔχει συγγενῆν, οὐδὲ φίλον νὰ γυρέψῃ τὸν θάνατόν του, πῶς ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου ἔνι κρατούμενος νὰ τὸ γυρέψῃ κατὰ τὸ δίκαιον.

Ἐὰν γένηται παρὰ κάποιον ριζικόν, ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα εὑρίσκεται σκοτωμένη, καὶ κἄτις βάνει ἐκεῖνον τὸν φόνον ἐπάνω εἰς ἕναν ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπέθανεν οὐδὲν ἔχει κανέναν συγγενήν, ἢ συγγενάτριαν, οὐδὲ φίλον, οὐδὲ φίλαιναν, ὁποῦ γυρεύγουν τὸν θάνατόν του ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐσκότωσεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ρήγας, ἢ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας, ἔνι ἐκεινοῦ γνήσιός του κληρονόμος, καὶ διὰ τοῦτο ἔνι κρατημένος νὰ γυρέψῃ τὸν θάνατόν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἐντέχεται ἕναν καμπίτην νὰ βάλουν, ἂν ἔχῃ χρῆσιν, ἐὰν ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἐκείνην τὴν κακουργίαν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ὅτι « τὸ αἷμαν τοῦ πτωχοῦ ὑπάγει ὀπίσω του κράζοντα, κρίσιν κύριε! » καὶ λέγει « ἀγαθὲ θεέ, ἐκδίκησε τὸ αἷμαν τοῦ πτωχοῦ », καὶ ἐφειδὴ ὅτι λαλεῖ οὗτος τοῦ Κυρίου μας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐντέχε-

ται ν' ἀγροικηθῆ καὶ εἰς τὴν γῆν, μὲ κείμενον, ὅτι εἰς τὸ κορμὶν τῶν θνητῶν ἐντέχεται ὁ αὐθέντης νὰ ποίσῃ τὴν ἐκδίκησιν, καθὼς ἔνι προθεσπισμένον τοὺς ὅλους συγγενούς, καὶ διὰ τοῦτο ἐθέσπισα νὰ πάρῃ τὰ πράγματά του καὶ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατόν του, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνθ. Περὶ τοῦ ὅρκου τὸν μέλλει νὰ ποίσῃ ὁ κάποιος ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι, ἐφειδὴ ὅτι οἱ καμπίταις ἔλθουν, καὶ θεωροῦν ὅτι εἰρήνη οὐδὲν γίνεται μέσον τους, οἱ κριτάδες καὶ ὁ βισκούντης ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐκεῖ ἕως ὅπου νὰ τελειωθῇ ὁ πόλεμος, ἐντέχεται νὰ ἔλθωσιν προτήτερα εἰς τὸν καμπίτην ὁποῦ κράζει τὸν ἄλλον ἀποὺ φόνον καὶ νὰ τὸν ποίσουν | νὰ ὀμόσῃ οὕτως ἐπάνω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον « ὀμνές, καὶ φ.213 οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τοῦτον τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀντίδικος ὁποῦ ἐντέχεται νὰ πολεμήσῃς ἐποῖκεν τὸν φόνον τὸν βάνεις ἐπάνω του; »· ἔπειτα μέλλει νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ διαφεντεύγεται καὶ νὰ τοῦ εἰποῦν οὕτως « ὀμνὲς αὐτοῦ εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ αὐτὸν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὅτι τὸν αὐτὸν φόνον οὐδὲν τὸ ἐποῖκες ἐσού, οὐδὲ ἐποῖκες νὰ τὸν ποίσουν διὰ ἄλλον; »· καὶ τότες ἐντέχεται νὰ δώσουν τοῦ καθενοῦ καμπίτῃ τὸ σκουτάριν του καὶ τὸ ραβδίν του, καὶ τότες νὰ πάρουν β' κριτάδες τὸν ἕναν καμπίτην, καὶ ἕτεροι β' τὸν ἕτερον καμπίτην, καὶ νὰ τοὺς βάλουν μέσ' εἰς τὸν κάμπον τὸ ἥμισον τῆς ἡμέρας, τὸν ἕναν ἀντίκρυτα τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ ἔχουν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἅμα ὁ εἷς, ὥσπερ τὸν ἄλλον, ὅτι ἂν ἔβαλαν τὸν ἕναν εἰς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἤθελεν εἶσθεν ἄδικον, διότι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸν ἕναν, καὶ τὸν ἄλλον νὰ βοηθήσῃ, καὶ διὰ τοῦτο

ὁρίζει τὸ κείμενον νὰ μηδὲν βάλουν καὶ τοὺς δύο παρὰ στάμαν τὴν ὥραν τοῦ μεσομερίου, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ μηδὲν τοὺς ἀφήσουν νὰ πᾶσιν εἰς τὸν κάμπον νὰ πολεμήσουν, ἕως ὅπου νὰ διαβῇ ἡ τρίτη ὥρα τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἔνη καλὰ ὑψηλὰ ὁ ἥλιος, διὰ νὰ μηδὲν τοὺς βλάψῃ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον· καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνη καὶ τὰ δύο τους σκουτάρια κομένα καὶ ἑνοῦ ἀξάμου καὶ ἑνοῦ βάρους, ὁμοίως ἐντέχεται νὰ ἔνη τὰ ραβδία ἑνοῦ μάκρους καὶ ἑνοῦ πάχους· τότες δὴ κηρύξει ὁ κῆρυξ τὸν διαλαλημόν, γ' φορὰς παρὰ τοῦ κηρύκου, νὰ μηδὲν ἔνη κανεὶς ἀπότορμος, ἐπάνω τοῦ κορμίου του, νὰ ποίσουν κανέναν σημάδιν τοὺς καμπιώτας, οὗ μὲ νεῦμαν, οὐδὲ λαλιάν· καὶ παρευτὺς ἐντέχεται οἱ κριτάδες νὰ ἐβγάλουν ὅλους
φ.214. ἔξω εἰς ἕναν μέρος | τοῦ κάμπου, ἕως ὅπου νὰ ἐμποῦν εἰς τὸν κάμπον διὰ νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους τοὺς ἐντέχεται, ἂν θέλουν νὰ ποῦν τίποτες, καὶ τότες χρὴ νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ πᾶν ἐν τῷ ἅμα· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ νικηθῇ, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ἢ ζωντανός, ἢ νεκρός, μοναῦτα νὰ τὸν κωλοσύρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ εἰς τοιούτην ὁπλὴν καὶ μὲ τοιούτους ὅρκους ἐντέχεται νὰ ὁδηγήσουν τοὺς λίζιους τῶν πολεμοῦν τοὺς καβαλλάρους, ὡς ἑρμηνεύτην αὐτὸς ὁ πόλεμος τοὺς Βουργάρους.

σξ. **Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ σηκώσουν κανέναν χριστιανὸν εἰς πόλεμον.**

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ κανεὶς Ρωμαῖος, οὐδὲ κανεὶς Σαρακηνός, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐναντιωθῆναι χριστιανοῦ καμπιώτη, τουτέστιν ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ κανέναν χριστιανὸν εἰς πόλεμον εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Ἱερουσαλὴμ· ἀμμὲ ἂν ἔνη ὁ Συριάνος, ἢ ὁ Ρωμαῖος, ἢ ὁ Σαρακηνός, ἂν τὸν κράξουν διὰ φόνον, ἢ περὶ δημηγερσίας, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει, ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ διαφεντευτῇ κατὰ πρόσωπα πᾶσα Φράγκου ἀποῦ ἀπ' αὐτὸν νὰ τὸν κρά-

ξουν, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον τῶν Γ'εροσολύμων.

σξα. Περὶ τοὺς ἀρσενοκοίτας καὶ πάντας ἄλλους κακοὺς ἀνθρώπους καὶ γυναικῶν νὰ θανατωθοῦν ἀποὺ κακοῦ θανάτου.

Γινώσκετε ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πάντες οἱ κακοὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται ν' ἀποθάνουν ἀποὺ ἄσχημον θάνατον, ὅσοι ἔνι οὗτοι ὁποῦ ἔνι συνειθισμένοι νὰ κακοποιοῦν καὶ νὰ συνκατατέθουν εἰς τὰ κακά, ὡς γιὸν τοὺς ἀρσενοκοίτας τοὺς λέγουν σοδομίτας, καὶ οἱ κλέφταις καὶ οἱ πατελληγοὶ καὶ οἱ παράβουλοι, καὶ πάντας τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς κακὰς γυναῖκας, ὅλοι τοῦτοι ἐντέχεται νὰ ἀποθάνουν, καὶ νὰ μηδὲν τοὺς ἀφήσουν νὰ ζοῦν οἱ αὐθένταις, ἐ|φειδὴ τοὺς ἀγνωρί- φ.215.
ζουν, ὅτι οὕτως λέγει ἡ ἁγία Γραφὴ καὶ ὁ νόμος « ὅσοι φονεύσουν τὰς ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ, τουτέστιν τοὺς κακοποιούς, ἐκεῖνοι ἔνι φίλοι τοῦ θεοῦ »· ἀλλὰ κανεὶς ἄνθρωπος ἀπαὶ τὴν ἐξουσίαν του οὐ χρὴ σφάξαι τὸν φονέαν, οὐδὲ τὸν παράβουλον, οὐδὲ τὸν αἱρετικόν, οὐδὲ τὸν κλέπτην, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τὸν προσφέρῃ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἡ κρίσις μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένη νὰ τὸν κρίνῃ καὶ νὰ τὸν ξηλώσῃ, κατὰ τὴν κακοπραξίαν του, ἢ διὰ μαρτύρων, ἢ διὰ τῆς ὁμολογίας του ὅτι ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, οὗ φόνον, ἢ κλεψίας, ἢ ἑτέρας ἄλλης ἁμαρτίας αὐτῶν τῶν ἄνωθεν λαλημένων, παρευτὺς ἐντέχεται οὗτοι κριμένοι εἰς κρίμαν θανάτου· ὅτι οἱ κριτάδες ὅταν κρινίσκουν κανέναν ἄνθρωπον νὰ ἀποθάνῃ, οὐδὲν ἔνι παντὸς δἰ αὐτῶν αἴτιοι τοῦ θανάτου ἐκείνου τοῦ κρινίσκουν, ἀλλὰ ποιοῦν ἐκεῖνον τὸ ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἠξεύρουν οἱ πάντες ὅτι πάντες οἱ φονεῖς, ἢ ἕτερην ἄλλην ἀνομίαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἀκωλύτως οἱ κριτάδες πρέπει νὰ τοὺς κρίνουν κρίμαν θανάτου.

σξβ. Περὶ τοῦ λαβωμένου πληγὴν θανατίσιμην καὶ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ ἀγκαλόμενος ἀρνᾶται, καὶ ποιεῖ του τὴν

ἀσίζαν, καὶ νὰ γένηται ὅτι ἐκεῖνος ἀπέθανεν παρ' αὐτῆς τῆς πληγῆς, ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γένῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐλαβώθην πληγὴν θανατίσιμην, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ ἀποὺ κἄτιναν ἄνθρωπον καὶ λέγει, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἐποῖκεν αὐτὴν τὴν πληγήν, τοῦτον τὸν ἀγκαλῶ, καὶ ὁ ἀγκαλόμενος ἔρχεται ὀμπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ Θεός! » καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ του τὴν ἀσίζαν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, τουτέστιν ὅτι νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια Εὐαγγέλια ὅτι ἐκεῖνος τοῦτο οὐδὲν τὸ ἐποίησεν διὰ χειρός του, οὐδὲ δι' ἄλλου ἐποῖ-
φ.216. κεν νὰ τὸ ποίσουν, οὐδὲ ἐσυντάχθη, οὐδὲ κατέχει το | τίς τοῦ τὸ ἐποίησεν, καὶ κατὰ τοῦτο ἔνι ἀμέριμνος, ἐφειδὴ ἐκεῖνος ἔλαβεν τὸν ὅρκον του ἐκείνου εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τὸ ζητᾷ· ὁμοίως ἐὰν γένηται, ἐφειδὴ ἐκεῖνος ὁ λαβωμένος τελευτᾷ ἀπ' αὐτὴν τὴν πληγήν, καὶ κανεὶς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες τοῦ ἀπεθαμένου, ἢ ὁ πατήρ του, ἢ ἡ μήτηρ του, ἢ ἀδελφός του, ἢ ἀδελφή του θέλει μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατόν του ἐκείνου, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένος νὰ ἀπολογηθῇ περὶ τοῦ θανάτου ἐκείνου οὐδὲν τινός, διότι ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ ὥριζεν ἡ ἀσίζα νὰ ποίσῃ, καὶ τὸ ἐγνώρισεν ἡ αὐλὴ νὰ ποίσῃ· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν εἶχεν ποίσειν τὴν ἀσίζαν καὶ τὸ ἐγνώρισεν ἡ αὐλή, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ ἀπολογηθῇ ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοποιΐαν ὅλους ἐκείνους ἐκεῖνον ἀποῦ τοῦ ζητοῦν δίκαιον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξγ. Περὶ τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ὅτι ὁ κἄτις τὸν ἔδερεν, καὶ παίρνουν ἡμέραν ταχτὴν καὶ οἱ δύο νὰ ἔρτουν νὰ κριθοῦν, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του οὐδὲ ὁ εἷς, οὐδὲ ὁ ἄλλος, ταῦτα πρέπει νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του;

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον, ὅτι ἔδερέν τον, ἢ ἐποίησέν του ἕτερον κακόν, καὶ ὁ ἀγκαλομένος παίρνει ἡμέραν τακτήν, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ὁ ἀγκαλῶν οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, ὡς ἐντέχεται, καὶ ὁ ἐγκαλόμενος ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του καὶ ἐτήρησέν την καλὰ ἕως ὅπου ἐφάνησαν οἱ ἀστέρες, καὶ γίνεται ὅτι ὁ ἀγκαλῶν ὁ καὶ ὁ δαρμένος ἀπεθαίνει, καὶ κἄτις ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες του ἔρχεται τοῦ ἀπεθαμένου καὶ ἀγκαλεῖ καὶ ζητᾷ τοῦ γίνεται κρίσι ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔδερεν, ἀπαὶ | τὸν ποῖον δαρμὸν φ.217. ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ἀπ' αὐλῆς τοῦ βισκούντη πῶς ἐβλέπησεν τὴν ἡμέραν του ὡς ἐντέχεταί τον, ὥςπερ καὶ ἐφάνησαν οἱ ἀστέρες, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος, μὲ κείμενον, ἄνευ πολέμου· καὶ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος τοῦτον οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ἀπ' αὐλῆς, τούτεστιν διὰ μαρτυρίας τῶν κριτῶν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ δείξῃ μὲ β' μάρτυρες πιστοὺς τὸ πῶς ἐβλέπησεν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, πρέπει νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος μὲ δίκαιον οὗτος· ἀμμὲ αὐτὴ ἡ μαρτυρία ἔχει πόλεμον, ὅτι οἱ γονεῖς τοῦ ἀπεθαμένου, ἢ οἱ συγγενάδες του, ἕναν ἀπ' ἐκείνους τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σξδ. Περὶ τοῦ κορπωμένου, καὶ ἀπεκεῖ συμπαύγει διὰ καρτζὰ μὲ κείμενον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, καὶ γίνεται ὅτι τάπισα ἀπεθαίνει παρὰ τῆς πληγῆς, ποτάπον δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν καὶ ἐσύμπαψεν μετά του πρὶν ἀποθάνῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρτῃ ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, καὶ τότες γίνεται ὅτι συμπαύγει μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, καὶ διὰ παρακλήσεως τοὺς ἀγαπητικούς του, ἢ διὰ δώρημαν καρτζῶν,

καὶ τότες γίνεται ὅτι ἀπεθαίνει ἀπ' ἐκείνην τὴν πληγήν, καὶ κανεὶς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες τοῦ ἀπεθαμένου, ἢ ἡ γυναῖκά του νὰ θελήσῃ μετὰ ταῦτα νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν τὴν ἀγάπην του μὲ τὸ λαβωμένον, ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ὅτι ἐσύμπαψεν μετά του ἀπ' ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος μὲ τὸ κείμενον, ἔξων παρὰ
φ.218. ἔχει πόλεμον, τουτέστιν ὅτι οἱ συγγενάδες τοῦ τεθνεῶτος ἠμ|ποροῦν καλὰ νὰ σηκώσουν τὸν ἕναν τους μάρτυραν εἰς πόλεμον, καὶ εἴ τις νικηθῇ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἐὰν ἐκεῖνος ἠμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ τὴν αὐλήν, τουτέστιν ἔμπροστεν τοὺς κριτάδες, ὅτι ἐσύμπαψεν μὲ τὸν κορπωμένον καὶ ἐπλέρωσεν τὰ ζ' σορδία καὶ ἥμισον τοῦ ἀπίστου ἐγκλήματος τὸν ἐποῖκεν ἀπάνω του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι ἀμέριμνος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας ἄνευ πολέμου, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σξε. Περὶ ἐκείνου τοῦ κριτῇ τοῦ κράζουν εἰς τὴν βουλὴν καμμίας ὀρφανῆς, ἢ ὀρφανοῦ, ἢ χήρας, καὶ οὐδὲν ἠθέλησε νὰ πάγῃ, ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ λάβῃ τοῦτος ὁ κριτής.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὀρφανὴ ἀνήλικη, ἢ μία γυναῖκα χήρα ἔρχεται ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητᾷ κατ' ὄνομαν, ἢ πολεμᾷ νὰ ζητήσουν κἄτιναν ἀπαὶ τοὺς κριτάδες, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνοι οἱ κριτάδες ἔνι κρατημένοι νὰ πᾶν εἰς ἐκεῖνον, ἢ εἰς ἐκείνην ἀποῦ τὸν ζητοῦν, καὶ πρέπει νὰ τοῦ δώσῃ βουλὴν τὴν καλλιώτερην τὴν γινώσκει εἰς τὸν αὐτόν του· ἀμμὲ ἐὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ κριτὴς τὸν ἐκράξαν κατ' ὄνομαν εἰς τὴν δουλὴν, οὐδὲν ἠθέλησε νὰ πάγῃ, ἀμμὲ εἶπεν ἀκούοντα τῶν ἄλλων κριτάδων, ὅτι οὐδὲ νὰ πάγῃ εἰς ἐκείνην τὴν βουλὴν ὁποῦ τὸν κράζουν εἰς τὴν ὀρφανήν, ἢ εἰς τὸ ὀρφανόν, ἢ εἰς τὴν γυναῖκαν τὴν χήραν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει ὅτι, ἐκεῖνος ὁ κριτής, προτήτερα νὰ τὸν διώξουν ἀπαὶ

τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων κριτάδων, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς πάντοτες, ὡς ὅτι ποτὲ νὰ μὴν εἰσακουσθῇ, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποὺ εἴ τι εἶπει, καὶ νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ ὡς ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένος ὅτι ἔνι ἄπιστος ἀπ' αὐτοῦ, ἐφειδὴ ἀρνήθηκεν τὴν βουλήν του νὰ πῇ τὴν | ἀλήθειαν ἐκείνου, ἢ ἐκείνης, ὁποῦ ἔνι κρατημένος νὰ συμβου- φ.229. λέψῃ πάντας εἰς τὴν αὐλήν, ὄνταν τὸ ζητοῦν· ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν ἀπαὶ τοὺς ιβ' κριτάδες ὁποῦ οὐδὲν ἔνι κρατημένος, πρὶν καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον του νὰ ἀκούσῃ τὰς κρίσας, νὰ δώσῃ βουλὴν παντὸς ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ τοῦ ζητήσουν βουλὴν εἰς καλὴν πίστιν, χωρὶς καμμίας κακῆς ἐγροίκησης, τὴν καλλιώτερην ὁποῦ νὰ ἠξεύρῃ· ὁμοίως ἐὰν ἦτον ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἐζήταν εἰς βουλήν, νὰ ἀγκάλεν κατὰ τοῦ πατρός του, ἢ τῆς μητρός του, ἔνι κρατημένος νὰ τὸν συμβουλέψῃ τὸ καλλιώτερον ὁποῦ ἠξεύρει, μὲ δίκαιον, ὅτι διὰ τοῦτο τοὺς ἐθέσπισαν διὰ νὰ εἰποῦν καὶ νὰ ποιήσουν δίκαιον, καὶ διὰ νὰ δώσουν δικαίαν κρίσιν ὅλους τοὺς λᾶς, κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Τοῦτον ἔνι διπλὸν ὅτι οὕτως τὸ ἔχει τὸ ἀθιβόλιν· ἔνι καὶ εἰς τὰ ιβ' κεφάλαια, καὶ ἔνι καὶ ὧδε.

σξς. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ εὕρουν βίον ἀποκάτω τῆς γῆς τὸν εἶχεν χώσειν ἄλλος κανεὶς ἀποῦ ἐπέθανεν, καὶ τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐκεῖνον τὸ εὕρημαν, μὲ κείμενον.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος εὑρίσκει κανέναν βίον ἀποκάτω τῆς γῆς, τουτέστιν ὅτι σκάφει καὶ εὑρίσκει θησαυρόν, καὶ παίρνει καὶ χώνει τον, χωρὶς νὰ ποίσῃ νῶσιν τοῦ αὐθέντη, τουτέστιν τοῦ ρηγός, ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ τοῦτο θέλει ποίσει, ἐποῖκαν κλεψίαν ἐνθάδιαν εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός, ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, καὶ πέφτει εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ αὐθέντη τὸ κορμίν του νὰ λάβῃ τοιούτην τιμωριαν, ὥσπερ

νὰ λάϐῃ κλέπτης πιασμένος εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγὸς πάντοτες, καὶ ἐκεῖνος πρέπει νὰ τὸν κρεμάσουν. Ἀμμὲ ἂν τὸ ἐποῖκεν νῶσιν φ.220. τοῦ ρηγός, ἢ ἐκείνου | ὁποῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἦτον εἰς τὸν τόπον, καὶ νὰ τοῦ εἶπεν οὕτως « κύριε, εὕρηκα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὡς ἔσκαφά την, τοιοῦτον πρᾶγμαν, καὶ στεῖλε αὐτοῦ, κύριε, καὶ λάϐε τὸ εὑρέθην, καὶ δός μου τὸ δίκαιόν μου », τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ηὗρεν, ἐντέχεται νὰ ἐχῃ τὸ τρίτον ἐκείνου τοῦ βίου καὶ πάντας τοὺς ἔξοδους ἀμέριμνους τοὺς ἐποῖκεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον νὰ εὑρεθῇ, καὶ τὰς ἑτέρας δύο μοίρας νὰ τὰς ἔχῃ ὁ κύριος τοῦ τόπου ἐκείνου, κατὰ τὸ κείμενον, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ κανέναν κακὸν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ηὗρεν, μὲ τοιοῦτον, νὰ δώσῃ ὅσον ηὗρεν τοῦ αὐθέντη, καὶ μηδὲν κρατήσῃ, μηδὲ πάρῃ τίποτες, πρὶν τὸ μοιράσουν. Εἰ δὲ κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα νὰ ἔμαθεν, ἂν τοῦ τὸ εἶπεν κανείς, ὅτι εἰς τοιοῦτον τόπον ἔχει θησαυρόν, ἢ ἐφάνην του διὰ ὀνείρου, καὶ ἐκεῖνος ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ ἔσκαψεν χωρὶς νὰ πάρῃ εἴδησιν ἀπαὶ τὸν ρῆγαν, ἢ τὸν αὐθέντην τῆς χώρας διὰ νὰ εὕρῃ ἐκεῖνον τὸν θησαυρόν, καὶ λαχάνει ὅτι σκάφοντα εὑρίσκει τον, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι ἐκεῖνος ποιεῖ κλεψίαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ τὰ πάρῃ ὁ αὐθέντης, καὶ τὸ κορμίν του ἔπεσεν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας διὰ νὰ τὸν ξηλοθρέψουν, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν εχει ἐξουσίαν νὰ σκάψῃ διὰ νὰ εὕρῃ θησαυρὸν εἰς ἄλλου αὐθεντίαν, παρὰ μὲ εἴδησιν τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, οὐδὲ εἰς τὴν οἰκίαν του, οὐδὲ εἰς ἄλλου οἰκίαν, οὐδὲ εἰς τὸν κάμπον του, οὐδὲ εἰς ἑτέρου κάμπον, οὐδὲ εἰς τὸν ἀμπελῶνάν του, οὐδὲ εἰς τὸ χωρίον του, ὅτι πάντα ὅλα τὰ ἔνι ἀποκάτω τῆς γῆς, χωρὶς τὸν αὐθέντην τὸν ζωντανὸν, ὅλα πρέπει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ κείμενον· ὅτι καλὰ ἐντέχεται νὰ ἠξεύρετε ὅτι πάντα τὰ ἔνι εἰς τὴν γῆν χωσμένα ἔνι εἰς τὴν κέλλαν τοῦ αὐθέντη, διατὶ ὅλα πρέ-

πει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη, ὅτι ἂν οὐδὲν ἦτον ἡ κέλλα τοῦ αὐθέντη |, λοιπὸν οὐδὲ νὰ ἦτον κρατημένος ὁ βισκούντης, οὐδὲ οἱ φ.221. κριτάδες νὰ ποίσουν δίκαιον ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ὁποῦ γίνουνται εἰς τὴν χώραν, καὶ ἔξω, ὅσον ἔνι ἡ αὐθεντία τοῦ ρηγός.

Ἀμμὲ ἐὰν κανεὶς ἄνθρωπος ἤξευρεν εἰς κανέναν τόπον βίον, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ρηγάτον, ἢ εἰς τὸν ἐμπαλῆν τοποτηρητήν του κατὰ τὴν ἡμέραν, καὶ νὰ τοῦ ποίσῃ νῶσιν ὅτι ἤθελε νὰ σκάψῃ εἰς κανέναν τόπον ὁποῦ ἠξεύρει ὅτι ἔχει βίον, ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ δώσῃ ἄδειαν νὰ σκάψῃ καὶ νὰ βάλῃ τὰς βίγλας του ἐπάνω, καὶ ἂν εὕρῃ ἐκεῖνον τὸν βίον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι τὸ ἥμισον τοῦ πράγματος νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, τουτέστιν τοῦ ρηγός, καὶ ἀπαὶ τὸ ἕτερον ἥμισον νὰ τὸ ποίσουν β' μερτικά, τὸ ἥμισον νὰ δώσουν τοῦ αὐθέντη τοῦ τόπου ὁποῦ εὑρέθην ὁ βίος, καὶ τὸ ἄλλον μέρος ἐντέχεται νὰ τὸ λάϐῃ ἐκεῖνος ὁποῦ εὕρηκεν τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ ἡ γῆ ἔνι ἐκείνου ἀπαῦτα ὁποῦ εὕρηκεν τὸν βίον, τὸ δίκαιον κρινίσκει, ὅτι τὰ β' μερτικὰ ἐκείνου τοῦ βίου νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγός, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἐκείνου τοῦ βίου ἐντέχεται νὰ ἔν' ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗρεν, μὲ τοιοῦτον, ὅλους τοὺς ἐξόδους τὸ νὰ 'ξοδιάσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν βίον εἰς τὸ σκάψιμον καὶ εἰς τὸ ἔϐγαλμαν ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ ὁ ρήγας ὁποῦ λαμϐάνει τὸ δίμοιρον τοῦ βίου εἰς τὸ μερτικόν του, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξζ. Περὶ τοῦ βάνοντος πῦρ εἰς χώραν, καὶ γίνεται τίποτες ζημία, ποταπὴν ἀνταμοιϐὴν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ οὑποῦ ἐποῖκεν τὴν ζημίαν.

Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα βάλλει λαμπρὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνον τὸ λαμπρὸν ἐποίησεν καμμίαν ζημίαν, τουτέστιν ἀξάφτει καὶ πιάνει καὶ καύτει καμμίαν οἰκίαν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔϐαλεν τὸ λαμπρὸν ἔνι κρατημένος καὶ μαρτυρούμενος, κἂν τε ἄνθρωπος, κἂν τε γυναῖκα,

ἐπάνω ἐκείνης τῆς ὑπόθεσης ποιῶντά τον μὲ καλὰς μαρτυρίας
φ.222. τὸ πῶς τὸν εἶδαν πολεμῶντα ἐκεῖνον | τὸ κακόν, οὐ κἂν τε ἀφ' ἑαυτοῦ τε ἐμολόγησεν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως εἰς τοιούτην τάξιν νὰ κρίνουν, ὅτι οὗτος ὃς ἠθέλησεν καμπυρίσει τὰς οἰκίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐκατακουρσέψαν τα, ἐντέχεται νὰ τὸν κάψουν, ἀφοῦ κεβεντιστῇ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ δαυλὸς τοῦ πυρὸς εἰς τὰς χεῖράς του, γεβεντίζοντά τον, τουτέστιν διαλαλῶντα οὕτως ἄχρις τὸν τόπον ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κάψουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει αὐτὸς ὁ κακοποιὸς ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ῥηγός, ἢ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξη. Περὶ ἐκείνου, ἢ ἐκείνης ὅπο θάπτει ἄνθρωπον νεκρόν, ἢ γυναῖκαν εἰς τὸ σπίτιν του, ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται εἰς ἐκεῖνον, ἢ ἐκείνην ὅπου ταῦτα ποιήσει.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα θάφτει ἕναν ἄνθρωπον, ἢ μία γυναῖκαν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ἐκείνη ἡ οἰκία νὰ ἔνῃ τῆς ἐκκλησίας, διὰ τὸ κανεὶς' ἄνθρωπος οὐδὲ χρὴ νὰ ἔχῃ ἔσω του σιμηντήριν ἄλλος παρὰ ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, καὶ ἐφειδὴ ἐποίησεν σιμηντήριν, ἤγουν κοιμητήριον, τὸ σπίτιν του, πρέπει ἐκεῖνον τὸ σπίτι νὰ ἔνῃ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκεινοῦ τοῦ τόπου ὅπου τοῦτο γέγονεν· ἔπειτα ἀξανακρινίσκει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι πάντα ὅσα ὑπάρχει τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς γυναικὸς ὁποῦ ἐποῖκεν τοῦτο, νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, ἔξω τοῦ κοιμητηρίου ὁποῦτον ἀποθαμένος, ἢ ἡ ἀποθαμένη ὅπου εθαψαν, ἢ τὸ παιδίν, καὶ τὸ κορμίν του ἐκείνου, ἢ ἐκείνης, νὰ στέκῃ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, ὡς γιὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ἐποίησεν οὕτως μεγάλην παρανομίαν, ὅτι κανεὶς οὐ γινώσκει ἂν τὴν ἐσκότωσεν ἐκεῖνον τὸν ἀπεθαμένον, τίς νὰ μαντεύγῃ, ἂν ἐπέθανεν τοῦ θανάτου του τὸν ἔθαψεν ὅσω του; ὅτι πάντοτες ἠμπορεῖ νὰ κακονώσῃ κανεὶς καὶ νὰ ἀφωραθῇ ὅτι

διὰ τὴν κακοπραξίαν τους τὸν ἔθαψαν ἐκεῖ· καὶ ἂν ἀκούσουν | φ.223 ἀπὸ τοὺς λᾶς ὅτι ἐκεῖνος τὸν ἐσκότωσεν, ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀνασκάψουσιν διὰ νὰ ἀγνωρίσουν πῶς ἐπέθανεν· καὶ ἂν ἰδοῦν καὶ ἀγνωρίσουν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ νεκρὸς ἦτον πνιμένος, ἢ σφαμένος δυναστικοῦ τρόπου, μετὰ ταῦτα ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη νὰ τοὺς σφίξῃ ἐπεσαῦτα μέσον τους καὶ μὲ μαρτυρίαν νὰ ἀγνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν ἐκείνης τῆς κακοεργίας, καὶ ἂν ἀγνωρίσουν μὲ δυναστίαν, ἢ μὲ τὸ καλόν τους θέλημαν, ὅτι ἐκεῖνοι ἐσκοτῶσαν ἐκεῖνον τὸν ἀπεθαμένον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντας ἐκείνους ὅπου ἦσαν εἰς ἐκείνην τὴν κακουργίαν πρέπει νὰ τοὺς φυτέψουν ὅλους ζωντανοὺς κάτω εἰς τὴν γῆν, ἡ κεφαλὴ κάτω καὶ τὰ πόδιά τους ἄνω, δίχως νὰ ἔχουν ἄλλον περίττου κακόν· καὶ πάντα ὅσα εἶχαν, ὅταν τὸν αὐτὸν φόνον ἐποίησαν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὅλα τοῦ αὐθέντη, κατὰ τὸ κείμενον, ὥςπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξθ. Περὶ ἐκείνους ὅπου ηὗραν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν στράταν σφαμένον, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν σιμὰ καὶ φέρνουν τον εἰς τὴν αὐλήν, ποταπὸν δίκαιον γενέσθαι.

Ἐὰν γένηται ὅτι β΄ ἄνθρωποι, ἢ γ΄ ἔρχουνται ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς, καὶ λέγουσιν, βαστάνοντα ἕναν νεκρὸν μετά τους καὶ ἕτερον ζωντανὸν δημένον, καὶ λέγουν τῆς κρίσης « κύριε, ἐμεῖς ηὕραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν θνητὸν εἰς τὴν στράταν νεκρόν, καὶ ἦτον ἀκόμη ζεστὸς ὥςπερ νὰ τὸν εἶχαν σκοτώσει παρευτύς, καὶ ηὕραμεν τοῦτον τὸν ἄλλον ἄνθρωπον, τὸν ἐφέραμεν ὧδε, σιμὰ τοῦ ῥηθέντος ἀπεθαμένου καὶ ἐπορεύετο τὴν ὁδόν, ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀρωτήσαμέν τον, τίς ἐθανάτωσεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον; καὶ ἀποκρίθηκέν μας, ὅτι τοῦτος ὁ σκοτωμένος ἐπήδησέν του εἰς τὴν ὁδόν, καὶ διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν του, αὐτὸς ἔσφαξέν τον »· καὶ | ἡ αὐλὴ ἐξαναρωτᾷ τον φ.224 ἐκεῖνον « ἔνι ἀλήθειαν τὸ λαλοῦσιν διὰ ἐσέναν, ὅτι οὕτως τὸν

ἐσκότωσες ἐσοὺ διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν σου; » κἀκεῖνος ἀποκρίνεται « ἀλήθειαν λέγουσιν, καὶ ὁμοίως πάλιν ἐγὼ λέγω το, καὶ περὶ τούτου τὸν θεὸν ἔχω μάρτυραν », τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐφειδὴ τὸν θεὸν φέρνει μάρτυραν, ἐντέχεται νὰ βαστάξῃ τὴν τζοῦζαν, ἤγουν τὸ δίκαιον, καὶ ἂν ἐβγῇ δικαιωμένος καὶ καταυγόδιαν, ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀμέριμνος, μὲ τὸ κείμενον, ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, χωρὶς νὰ ἀπολογηθῇ ποτὲ τινὸς ὁποῦ νὰ ἤθελα νὰ τὸν ἐκράξουν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἔνῃ ἀμέριμνος ἀπαὶ τὸ δίκαιον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσουν δίχως κανέναν ἀποδιάβασμαν.

σο. Καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ.

Ὁμοίως ἐὰν γένηται ὅτι ἕναν ἀγκάλεμαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν ἀπαὶ τοῦτο, ὅτι πολλοὶ λᾶς εἶχαν εὕρειν ἕναν ἄνθρωπον ἀπεθαμένον εἰς τὴν στράταν καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν θεωρίαν τῆς αὐλῆς, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν ἐφέραν τον δημένον, καὶ λέγουν τῆς κρίσεως οὕτως « κύριε, ἐμεῖς ηὕραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπεθαμένον καὶ ηὕραμέν τον εἰς τὴν στράταν βραστόν, καὶ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐφέραμεν ὧδε ζωντανὸν ηὕραμέν τον σιμά του, καὶ ἦτον ἔξω τῆς στράτας, καὶ ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ εἴπαμέν του, τίς ἐσκότωσεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον; καὶ εἶπέν μας, οὐδὲν γινώσκω· ἐπήγαμεν πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἐπήραμεν τὸ σπαθίν του καὶ ηὕραμέν το ὅλον αἱματωμένον, καὶ ἐρωτήσαμέν τον, πόθεν ἔνι τὸ αἷμαν τοῦτο; καὶ εἶπέν μας, ἀποὺ ἕναν κτηνὸν τὸ ἔσφαξεν. » Τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ εἰς τοιοῦτον λογαριασμόν, ὅτι ἐκεῖνος νὰ μηδὲν ἔνῃ ἔνοχος ἐκεινοῦ τοῦ φόνου, διὰ τὸ ἐπῆγεν ἐξώστρατα, εἰ δὲ διὰ τὸ ηὗραν τὸ σπαθίν του φ.225. αἱμα|τωμένον, ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἄλλον τίποτες νὰ ποῦν πλεῖον παρὰ τοῦτον, καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι διὰ ὅσον ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποίσῃ νὰ τὸν πιάσουν

ἐκεῖνον καὶ νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ τὸν κρατήσουν α΄ χρόνον καὶ α΄ ἡμέραν, διὰ νὰ δοῦν, ὅτι ἂν ἔνῃ μέσα εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἂν ἔρθῃ κανεὶς ὀμπρὸς ὁποῦ θέλει νὰ τὸν ζητήσῃ, ἢ νὰ ποίσουν νὰ τὸν κράξουν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόνον, ἢ ἂν ἴσως ὅτι ἐκεῖνος μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν νὰ ζητήσῃ νὰ δικαιωθῇ μὲ τὸ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἔρτῃ μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν νὰ τὸν κράξουν ἀπὸ τίποτες, καὶ ἂν οὐδὲν ἠθέλησεν νὰ βαστάξῃ δίκαιον μέσα εἰς τοῦτον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ ἔνῃ ἀποβγαλμένος ἀπαὶ τὴν φυλακήν, ὡς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἐπεσαῦτα ἀμέριμνος ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀσίζαν.

σοα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ εὕρῃ τὴν γυναῖκάν του τὴν εὐλογητικὴν μὲ ἄλλον ἄνθρωπον κοιταμένους, καὶ σφάζει καὶ τοὺς δύο, ἤγουν τὴν γυναῖκάν του καὶ τὸν φίλον της.

Ἐὰν γένηται ἀπὸ ριζικοῦ, ἢ ἀποὺ κανέναν περικράτημαν, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει τὴν γυναῖκάν του τὴν ὁρμαστικήν, καὶ δοκᾷ ὅτι ἔνι καλὴ γυναῖκα, ἀμμὲ ἐκείνη οὐδὲν ἔνι, καὶ γίνεται ὅτι μίαν ἡμέραν, ἢ μίαν νύκταν, ὅτι ὁ καλοπίχερος, ὡς γιὸν ἔνι συνειθισμένος, ἔρχεται καὶ ἐμπαίνει ἔσω του καὶ εὑρίσκει ἕναν ἕτερον ἄνθρωπον ὁποῦ κοίτεται μὲ τὴν γυναῖκάν του, καὶ ὁ καλοπίχερος βάνει τὸ χέριν του καὶ ἐβγάλλει τὸ μαχαῖρίν του, ἢ ἕτερον ἅρματον, καὶ σφάζει καὶ τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα, τουτέστιν τὴν γυναῖκάν του καὶ τὸν φίλον της, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως, εἰς τοιοῦτον λογαριασμὸν νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν πρέπει τίποτες νὰ χάσῃ, οὐδὲ νὰ ἔχῃ καμμίαν ζημίαν ἀπαὶ τὸ κορμίν του, ἐφειδὴ τοὺς ἐσκότωσεν καὶ τοὺς β΄ ἐν τῷ ἅμα, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἀκαταζήτητος, μὲ | τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀσίζαν τοῦ φ.226.
ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ ποίου Κύριος ὁ θεὸς νὰ τοῦ συγχωρήσῃ. Ἀμμὲ ἂν γένηται ὅτι ὁ ἄνδρας ἔσφαξεν τὴν γυ-

ναῖκάν του ὀδίχως τὸν φίλον της, ἢ τὸν φίλον της χῶρις τὴν γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι πρέπει νὰ κρεμασθῇ, ἂν σφάξῃ τὴν γυναῖκάν του, ὥςπερ νὰ ἐσκότωσεν ἕτερον ἄνθρωπον ξένον νὰ τὸν εἶχεν σκοτώσει, οὐδὲν τὸν ἀξιάζει τίποτες ἀμ᾿πῇ ὅτι ἡ γυναῖκά του ἦτον κούρβα καὶ διὰ τοῦτον τὴν ἐσκότωσεν, ἢ νὰ πῇ ὅτι ἐκεῖνος ἐπολόμαν του ἀντροπὴν εἰς τὴν γυναῖκάν του, καὶ διὰ τοῦτον τὴν ἐσκότωσεν, ἀμμὲ νὰ γένηται πολλὰ καλὰ τὸ δίκαιον καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, ἐὰν φονέψῃ τὸν ἕναν δίχως τὸν ἄλλον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοβ. Περὶ τῆς γυναίκας ὁποῦ ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον ὁποῦ πέφτει μετά της παρὰ φύσης, τουτέστιν ἀλλοίως παρὰ οὐδὲν ἔνι δίκαιον, καὶ εἰς ποίαν αὐλὴν πρέπει τοῦτον τὸ ἀγκάλεμα νὰ κριθῇ.

Ἐὰν γένηται ὅτι μία γυναῖκα ἀγκαλεῖ ἕναν ἄνθρωπον διὰ αἱρετικίαν, ἢ εἷς ἄνθρωπος μίαν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν πολιτικήν, ἤγουν τὴν κοσμικήν, περὶ τοιούτης αἱρετικίας, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι τοιούτην ὑπόθεσιν, οὗ τοιοῦτον ἔγκλημαν, οὐδὲν πρέπει νὰ κριθῇ, οὐδὲ νὰ εἰσακουσθῇ παρὰ τῆς πολιτικῆς αὐλῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, ἡ ποία ἔνι κρατημένη περὶ τοῦτα τὰ κρισίματα νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ διδάξῃ καὶ διορθῶσαι, καὶ μὲ τοὺς πνευματικοὺς νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ τοὺς ἀνατάξαι καὶ εἰς μετάνοιαν τοῦ τοιούτου κακοῦ διόρθωσιν, κἀκεῖ ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ τοὺς στείλῃ καὶ οἱ κριτάδες ἐκείνους ἀποῦ περὶ τοιούτην ὑπόθεσιν ἐγκλήουσιν ἔμπροστέν του, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σογ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ ὁποῦ ποιεῖ ἄνομον προβελίζιον,
φ.227. ἢ πλαστογραφεῖ ἑτέρου χαρτὶν νοταριἀκὸν διὰ ἔνδειξι τῆς γραφῆς του ἀπαῦτα? τῆντα μέλλει νὰ γενῇ εἰς αὕτου του.

Ἐὰν γένηται ἀποὺ καμμίαν στενοχωρίαν, ἢ διὰ δύναμιν

βίου ὁ κἄτις δίδει τοῦ γραφειᾶ, καὶ γράφει, ἢ πολεμᾷ ἕναν ἄνομον προβελίζιον, ὥςπερ ἀπαὶ τὴν ἐγροίκησιν τοῦ γραμματικοῦ ἀγνώρισεν καλὰ ὅτι ποιεῖ παράνομα, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὸν γρόθον του τὸν δεξιὸν καὶ νὰ τὸν διώξουν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ἀποὺ τὸν βίον του διὰ νὰ ποίσῃ τὴν ἀνομίαν, καὶ δείχνει ἐκεῖνον τὸ προβελίζιν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητᾷ ἐκεῖνον ὁποῦ δηλοῖ, καὶ ἐγνωρίσαν το διὰ ἄνομον, ὡς γιὸν ἦτον, τὸ δίκαιον κρινίσκει νὰ τὸν κρεμάσουν διὰ τὸ ἐποῖκεν β' κακά, τὸ ἕναν τοῦτον ὁποῦ ἐποῖκεν τοῦ γραφειᾶ καὶ τὸ τοῦ ἐγίνετον διὰ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἄλλον ὅτι ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἐργάζετον περὶ τούτου τοῦ ἀνόμου ἔργου, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ τοιούτην ἀνταμοιβὴν, ὡς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, κείμενα κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοδ. Περὶ τοὺς γραμματικοὺς τοὺς Σαρακηνοὺς ὁποῦ ἔνι εἰς τὸν φούντικαν καὶ εἰς τὴν Ἄλυσιν τουτέστιν εἰς τὴν τζαϊάναν, ἢ εἰς ἄλλον τόπον, ἂν κλέφτουν τὸ τέλος καὶ τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη τους.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἰς γραμματικός, Σαρακηνός, ἢ Φράγκος, ἢ Ρωμαῖος, καὶ ἔνι εἰς τὴν δουλείαν τοῦ αὐθέντη, ἢ εἰς τὸν φούντικαν, ἢ εἰς τὴν τζαϊάναν, τουτέστιν εἰς τὸ κουμέρκιν, ἢ εἰς κἀνέναν χωρίον, καὶ ἐκεῖνος ὁ γραμματικὸς κλέφτει τὸ δίκαιον τοῦ αὐθέντη, ἢ συγκατατέθεται νὰ τὸ κλέψουν εἰς τοὺς πραγματευτάδες, ἢ εἰς τοὺς χωριάτας, διὰ νὰ μοιράσῃ μετά τους, ἢ ἀποκρατεῖ ἀπαὶ τὸν βίον τὸ ἐπλερῶσαν οἱ λᾶς εἰς τὸν φούντικαν, ἢ εἰς τὸ κουμέρκιν, καὶ τοῦτο πολεμᾷ το ἀπαὶ τὸν κακόν του λογαριασμὸν ἄδικα καὶ διὰ τὸ ἄνομόν του γράφος, τὸ δίκαιον | κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κριθῇ, ὅτι ἐὰν ἐκεῖ- φ.228.
νος ὁ γραμματικὸς ἠμπορεῖ νὰ γένῃ ἔνοχος πιστευμένος ἀπ' ἐκείνην τὴν κλεψίαν, ἢ ἀπαὶ τὰ βιβήλιά του, ἢ παρὰ τῶν πραγ-

ματευτάδων ἀποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸν βίον του διὰ τὴν πραγματείαν τὴν τοῦ ἀφῆκεν· νὰ ἐβγάλῃ χωρὶς τέλος, ἢ ἂν τὸν ἀφῆκεν νὰ τὸ ἐβγάλῃ καὶ νὰ παρακατεβάσῃ τὸ ἥμισον τοῦ δικαιώματος τὴν ἔδωκεν τοῦ αὐθέντῃ διὰ τὸ ἕτερον ἥμισον, ἢ διὰ τὸ τρίτον ὁποῦ ἐπλέρωσεν ὀπίσω τοῦ ἐμπαλῆ, ὀδίχως τὴν εἴδησιν τοῦ ἐμπαλῆ, ἢ τοῦ αὐθέντῃ, οὗ ἂν τὸν τενιάσουν ἀποὺ ἄλλην καμμίαν ὀπλήν, οὗ διατὶ ὁ αὐθέντης του οὐδὲν εὑρίκει τὰς ρέντας του ὡς γιὸν πρέπει, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι παρευτὺς ἐκεῖνον τὸν γραμματικὸν νὰ τὸν πηντελιάσουν καὶ νὰ τὸν διαλαλήσουν τὴν χώραν, χωρὶς κανέναν ἀποδιάβασμαν νὰ τὸν πάρουν εἰς τὴν κρεμάστραν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγὸς, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοε. Περὶ τῶν χρυσοχῶν ὁποῦ χαράσσουν ἄδικας βούλλας καὶ ἄπιστας χαραγάς, ταῦτα ἐντέχεται νὰ γένηται ἐξ αὐτῶν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις χρυσοχὸς ἐνταλιαστὴς γίνεται ἐπεσαῦτα ἀπότορμος ὅτι ἐπλάζει τινὸς, ἢ καμμίας, διὰ βίον τὸν λαμβάνει ἐξ αὐτῶν τους τὰς βούλλας τοῦ ρηγὸς τοῦ ζῶντος, ἢ τινὸς ἀπαὶ τοὺς ρηγάδες τοὺς τεθνεῶτας, οὗ κἄτινος μπαρούνη τοῦ ρηγάτου ὁποῦ ζητοῦν (1), οὗ τεθνεῶτας, καὶ ἐκεῖνον τὸν χρυσοχὸν ἐπιάσαν τον εἰς ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔκοψεν τὰς βούλλας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ τὰς ποίσουν, ἐντέχεται νὰ κρεμάσουν καὶ τοὺς β', καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σος. Περὶ ποταπὸν δικαίωμαν ἐμπαίνει τοῦ αὐθέντῃ ἀπαὶ ὅλην του τὴν γῆν ἀπαὶ τὰς κακουργίας τὰς ποιοῦν οἱ ἄνθρωποι.

φ.229. | Νὰ ἠξεύρετε καλὰ ὅτι ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀγκαλεῖ χάνει τὸ ἀγκάλεμάν του, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν

(1) γραπτέον, ζιοῦν.

κρίσιν ἑπτὰ σόρδια καὶ ἥμισον, καὶ ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ εἰς καιρὸν ζ′ ἡμερῶν, νὰ τὰ δώσῃ παρευτύς, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἀγκαλόμενος ἐξωπέπτει τοῦ ἐκλήματος χρὴ ὁμοίως δοῦναι εἰς τὴν αὐλὴν ζ′ ἥμισον σόρδια, καὶ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τάρμεν ζ′ ἡμερῶν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σοζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του μὲ τοὺς μάρτυράς του, τῆντα ἐμπαίνει νὰ πλερώσῃ.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν ἀπού ἕτερον, κἀκεῖνος ἀρνᾶται παντελῶς ἀπού ὅσον τὸν ἀγκαλεῖ, καὶ ἔχει καλὰς μαρτυρίας τοὺς σύρνει ὀμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ πολεμνοῦν τον, καὶ κάμνει τὸ ἀγκάλεμάν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τοὺς β′ μάρτυρας ὁποῦ ἐξερριζῶσαν τὸ ἔγκλημάν του ιε′ σόρδια μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοη. Περὶ ἐκεῖνον ὁποῦ δέρνει ἄλλον, τῆντα νά πάρουν ἐξ αὐτόν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι δαρμένος καὶ ἀγκαλεῖ εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β′ πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνος τὸν ἔδερεν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν κράξῃ εἰς πόλεμον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι κρατημένος, τὸ λέγουν τενηασμένος, ὅτι ἔδερεν τὸν ἄλλον, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ρ′ πέρπυρα, καὶ τοῦ δαρμένου ρ′ σόρδια, καὶ προτήτερα ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὸν δαρμένον, καὶ τότες τὴν αὐλήν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοθ. Τῆντα νὰ πλερώσῃ ὁ Συριάνος ὁποῦ δέρνει Φράγκον.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς Φράγκος ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα Φράγκησα, ἀγκαλεῖ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Συριάνον πῶς τὸν ἔδερεν, καὶ ὁ Φράγγος ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀτενηάσῃ, καθὼς ἔνι θεσπισμένον εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, τὸ δί|καιον κρινίσκει ὅτι ἡ φ.230. αὐλὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὸν Συριάνον πέρπυρα ν′, καὶ ὁ Φράγκος ὁ δαρμένος σόρδια ν′, διότι ὁ Συριάνος οὐδὲν πλε-

ρόνει διὰ δαρμὸν παρὰ ἥμισον νόμον, καὶ οὐδὲν λαμβάνει παρὰ ἥμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπ. Περὶ τῆς γυναίκας ὁποῦ δέρνει ἄνδραν τί νὰ πλερώσῃ.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι, ἂν ἀγκαλέσῃ ἄνθρωπος μία γυναῖκαν πῶς τὸν ἔδερεν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ δείξῃ, ἡ γυναῖκα ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν πέρπυρα ν΄, καὶ τοῦ δαρμένου να΄ σόρδην, διότι ἡ γυναῖκα οὐδὲν παίρνει παρὰ ἥμισον νόμον, καὶ οὐδὲν πλερόνει παρὰ ἥμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπα. Περὶ τοῦ κλέπτη καὶ τῆς πρώτης του κλοπῆς.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς κλέπτης ἔνι πιασμένος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔνι ἡ πρώτη του κλεψία ὁποῦ ἐποῖκεν ποτὲ τὸ ἀγνωρίζουν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ τὸν γεβεντίσουν εἰς τὴν χώραν καὶ νὰ τὸν δέρνουν καλά, καὶ νὰ τὸν καστηριάσουν καὶ νὰ τὸν δώξουν ἀπαὶ τὴν χώραν μὲ τοιοῦτον, ἂν ἔνῃ ὅ, τι ἔκλεψεν οὐδὲν διαβαίνει ἕναν μάρκον ἀσῆμιν, μὲ τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀσίζαν.

σπβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν εὗρουν βουλλωμένον.

Ἐὰν γένηται ὅτι πιάσουν ἕναν κλέπτην καὶ φέρνουν τον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ εὑρίσκουν τον βουλλωμένον, ἤγουν καστηριασμένον, ἢ κομμένον κανένα του μέλος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι τὸν αὐτὸν κλέπτην, ἐφειδὴ τὸν ἐξαναπιάσαν εἰς τὴν κλεψίαν, μοναῦτα νὰ τὸν πάρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ κείμενον καὶ τὴν ἀσίζαν.

σπγ. Περὶ τοῦ διαλαλημοῦ τὸν διαλαλοῦν εἰς τὴν χώραν καὶ ὁ κάτις τὸν διαβαίνει.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς διαλαλημὸς γίνεται ἀπαὶ τὸν αὐθέντην εἰς τὴν χώραν, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα, τσακίσει τον, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸν τσακίσῃ, πέφτει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν σόρδια ξζ΄ ϛ΄, ἤγουν ἑξῆντα ἑπτὰ καὶ ἥμισον, μὲ τὸ κείμενον.

σπδ. [Περὶ τοῦ ἀδίκου] μέτρου.

| Ἐὰν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα πιάσουν την εἰς ἄδικον μέτρος, ἢ ἄδικον ζύγιν, τὸ δίκαιον κρινίσκει νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν σόρδια ξζʹ ἥμισον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. φ.231.

σπε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτιν του.

Ἐὰν γένηται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος, ἢ κἄποια γυναῖκα, πουλήσει τὸ σπίτιν του, ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸ ἀγοράσῃ, καὶ ὅποιος ἂν ἔνῃ, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν πέρπυρον αʹ καὶ ἕναν ραμπουῆν διὰ τὴν πούλησιν, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπϛ. Περὶ τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν.

Ἐὰν γένηται, (νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον οὐδὲν πρέπει νὰ πιάνουν πολλὰ συχνὰ τὰ ζʹ ἥμισον σόρδια τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν, διότι ἐποῖκέν το ὁ ρὲ Μπαντουῆν καὶ ἔβαλεν τοῦτον τὸ θέσπισμαν χωρὶς τὴν βουλὴν τοὺς ἀνθρώπους του, οὐδὲ τοὺς βουργέζηδες τῆς χώρας του), καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι, ἐφειδὴ ἐποῖκεν νὰ διαλαλήσουν τοῦτον τὸ πρόσταγμαν εἰς τὴν χώραν, νὰ φουρκαλήσουν τὰ στενά, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, ἢ καμμία γυναῖκα φαλιάσει ἀπαὶ τοῦτον τὸ παράπτωμαν καὶ οὐδὲν φρουκαλεῖ ἔμπροστεν τοῦ σπιτίου του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τοῦτον τὸ παράπτωμαν πολλὰ μεγάλην ἐλεημοσύνην, καὶ νὰ μηδὲν πάρῃ παρὰ ὅσον ὀλιγώτερον νὰ ἠμπορήσῃ, καὶ συχνὰ πρέπει νὰ συχωρῇ τοῦτα τὰ ζʹ ἥμισον σόρδια.

σπζ. Περὶ τοῦ ὅρκου τῆς ἀπιστίας ἀπαὶ τὸ ποῖον ἡ αὐλὴ οὐδὲν νὰ πάρῃ τίποτες.

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ μία γυναῖκα, ἀπληκεύει εἰς σπίτιν ἄλλου καὶ χάνει κανέναν πρᾶγμαν, καὶ ἔρχεται νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ὁρίζει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ὁ νοικοκύρης καὶ πάντες ὁποῦ κατοικοῦν αὐ-

τοῦ ἐντέχεται νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπῆραν τοῦτον ὁποῦ ζητᾷ, οὐδὲ ἠξεύρουν τὸ τίς τὸ ἐπῆρεν, φ.232. καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρκους οὐδὲν πρέπει νὰ | [πάρῃ τίπ]οτες· ἡ αὐλὴ ἀποὺ τὰ ζ' ἥμισον σόρδια τὰ ἐθέσπισαν νὰ παίρνουν ἀποὺ ἄλλατα ἄπιστα ἀγκαλέματα, διότι τοῦτον οὐδὲν ἔνι ἔγκλημαν, ἀμμὲ ἔνι ἀπιστία, ἐντέχεται οὕτως νὰ γένῃ, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται ἡ κρίσις νὰ πάρῃ τίποτες, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σπη. Ἐφειδὴ πάντα ταῦτα ἠκούσατε, νὰ ἀκούσετε καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ πλερώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος, καὶ ἀποὺ τῆντα πρᾶγμαν νὰ κρίνουν καὶ ἀποὺ τῆντα ἔχι, καὶ τὸ τῆντα νὰ παίρνουν ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἔρχουνται τῆς θαλάσσου καὶ ἀπαὶ τῶν βίων ὁποῦ ἔρχουνται τῆς γῆς.

Καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἕναν ἐμπαλῆν πιστὸν ἄνθρωπον καὶ καλῆς ἀκοῆς καὶ νὰ ἦνε ἀγαπημένος τοῦ θεοῦ καὶ νὰ ἀγαπᾷ πᾶσαν λογὴν ἄνθρωπον καὶ δικαίαν στερέωσιν, καὶ εἶν' κρατημένος μὲ κείμενον ὡς ἐθεσπίθησαν τὸν Σαρακηνόν, ὡς γιὸν τὸν Συριάνον, ὡς γιὸν τὸν Ἰουδαῖον, ὥςπερ τὸν [Σαμ]αρῆτον, καὶ πάντας ἄλλας ὅλας τὰς φυλὰς, ὥςπερ τοὺς χριστιανούς, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τὸ θάρρος τοῦ αὐθέντη, καὶ διὰ τὸ ἔνι κρατημένος νὰ τὸ μαντενιάσῃ, εἰς τὸ κείμενον ἔρχουνται ὅλοι οἱ πραγματευτάδες εἰς τὴν ἐξουσίαν του διὰ νὰ πουλήσουν καὶ νὰ ἀγοράσουν. Καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι εἰς τὸν φούντικαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ς' πιστοὺς ἀνθρώπους κριτάδες, δ' Συριάνους καὶ β' Φράγκους, καὶ οὗτοι οἱ ς' ἔνι κρατημένοι νὰ κρίνουν πάντα τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ νὰ ἔλθουν ἐμπρὸς τοῦ ἐμπαλῆ, ὥςπερ χρεοῦ ἀμάχια ὁποῦ ἔνι χαμένα, οὗ ποντισμένα, οὗ ὥςπερ ἐνοίκια ἐσπιτίων, οὗ ἑτέρου ἄλλου πράγματος τὸ ἐποῖκεν εἷς Συριάνος, ἢ εἷς Ἑβραῖος, ἢ εἷς Σαμαρίτης, ἢ εἷς Σαρακηνός, οὗ εἷς χριστια-

νός, ἢ εἷς Νεστούριος, ἢ εἷς Ρωμαῖος, ἢ εἷς Ἀκουβίτης, ἢ εἷς φ.233. Ἀρμένης, καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ ορίζει νὰ κρίνουν, ὅτι κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νόμους, οἱ ἄνωθεν, ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλοῦνται εἰς καμμίαν αὐλὴν ἀποὺ κανέναν ἔκλημαν τὸ νὰ ποίσῃ κανεὶς ἐξ αὐτῶν τους, ἔξω παροὺ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος, χωρὶς ἐτέσκυτον ὅ,τι τὸ δίκαιον ορίζει· ὅτι ἂν γίνεται ἀγκάλεμαν διὰ φόνον, ἢ παραβουλίας, ἢ αἵματος, ἢ κλοπῆς, αὐτὰ τὰ ἐκλήματα οὐδὲν ἐγγίζουν τίποτες εἰς τὸ φούντικαν, ἀμμὲ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργέζηδες, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Καλὰ νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούντικος, ἂν ἔνῃ καβαλλάρης, ἢ βουργέζης, ἢ εἴ τις καὶ ἂν ἔνῃ, εἰ δὲ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ λάβουν διὰ μαρτυριῶν κανέναν πάροικον τοῦ φούντικος εἰς κανέναν ἀγκάλεμαν, ὁποῖον καὶ ἂν ἔνῃ, ἀμμὲ ορίζει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ περιλάβουν μαρτυρίαν ἄλλην.

σπθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν εἷς Ρωμαῖος ἀγκαλῇ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ἀπὸ ἕναν Ἑβραῖον ἀποὺ κανέναν πρᾶγμαν, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶταί το ἐκεῖνον ὁποῦ ζητᾷ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι νὰ ἔχῃ Ὁβραίους μάρτυρας, καὶ ἂν τὸ ἠξεύρουν καὶ νὰ ποίσουν ὡς πρέπει νὰ ποίσουν μάρτυρας, νὰ ὀμόσουν εἰς τὸν νόμον τους, ὅτι τοῦτον ἔνι ἀλήθειαν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος καὶ εἶδάν τον νὰ τοῦ τὸ δώσῃ, οὗ νὰ τοῦ τὸ παραδώσῃ νὰ τοῦ τὸ δανείσουν, ἢ νὰ τοῦ τὸ δώσῃ, οὗ πῶς τὸν εἶδαν νὰ πουλήσῃ τὸ πρᾶγμαν, ἢ ἤκουσάν του νὰ ὁμολογήσῃ ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ, ἢ ἦσαν εἰς τὴν ἀγοράν, ἢ εἶδάν τον νὰ τοῦ δώσῃ τοὺς ἀρραβῶνας, οὗ τὸ πλέρωμαν, οὗ ἦσαν εἰς τὸν τόπον ὁποῦ τὸν εἶδαν νὰ ποίσῃ ἐκεῖνον τὸ κακόν, ἢ νὰ πῇ αὐτὴν τὴν χωριατοσύνην, οὗ εἶδάν τον νὰ ἐλεβριάσῃ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, καὶ αὐταὶς ἤγουν ἡ μαρτυρίαις τὰς ἔχουν χρῆσιν εἰς τὸν φούντικαν.

σϞ. [λείπει ὁ τίτλος].

φ.234. | Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἀποὺ ὅλους τοὺς ἄλλους νόμους ἐκεῖ ὁποῦ ἀγκαλοῦνται ὁ εἷς τὸν ἄλλον εἰς τὸν φούντικαν χρήζουνται νὰ ἔχουν μάρτυρας ἀπ' ἐκεῖνον ἀπαῦτα τὸν νόμον ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ὁ ἀγκαλῶν, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον, ἀμμὲ ἄλλαις μαρτυρίαις οὐδὲν τὸν φελοῦν, ὅτι ἂν οὐκ ἔχῃ τοιούτας μαρτυρίας, ἐντέχεται ἐκεῖνος νὰ ὀμόσῃ εἰς τὸν νόμον του, καὶ σὺν τούτου νὰ μείνῃ ἀμέριμνος, ἐφειδὴ οὐκ ἔχει τοιούτας μαρτυρίας, ὡς γιὸν πρέπει νὰ ἔχῃ.

σϞα. [λείπει ὁ τίτλος].

Τὸν ὅρκον τὸν πρέπει νὰ ποίσουν τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος πρέπει νὰ ἔνῃ οὗτος, τουτέστιν ὁ Γουδαῖος νὰ ὀμόσῃ εἰς τὴν τάραν τοῦ νόμου του, ὁ Σαρακηνὸς ὁμοίως πρέπει νὰ ὀμόσῃ εἰς τὸ κοράνιν τοῦ νόμου του, Ἀρμένης καὶ ὁ Συριάνος καὶ ὁ Ρωμαῖος πρέπει νὰ ὀμόσῃ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ εἰς τὰς βίβλους τῶν Εὐαγγελιῶν γραμμένα διὰ τῶ γραμμάτων τους.

σϞβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Πάντες οἱ ἄλλοι τῶν ἄλλων νόμων ἐντέχεται νὰ ὀμόσουν εἰς τὰς βίβλους τοὺς νόμους τους, οἱ Σαμαρῖταις νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰς ε' βίβλους τοῦ Μωσέως· ἀποὺ ἄλλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ἀποῦ ἐγγίζουν τῆς αὐλῆς τοῦ φούντικος τὰ ἐγίνουντα, οὗ τὰ ἐλαλήθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐμπαλῆ, ἢ ἔμπροστεν τοὺς κριτάδες, ἠμποροῦν νὰ φέρουν μαρτυρίαν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένη κατὰ πρόσωπα ὅλων ἐκείνων τῶν νόμων ἀποῦ γίνεται ἔγκλημαν εἰς τὴν αὐλήν τους, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σϞγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἀποὺ καμμίαν μαρτυρίαν τὴ νὰ φέρουν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος οὐδὲν ἔχει παντελῶς πόλεμον, διὰ τὸ ὅτι τὰ δικαιώματα ὁποῦ ἐμπαίνουν

εἰς πόλεμον πρέπει νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργέζηδες, ὥςπερ ἄνωθεν ἔνι λαλημένον, | ὅ[τι] τοῦτο ἔνι κείμενον φ.235.
καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σϞδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οἱ κριτάδες τοῦ φούντικος ἐντέχεται νὰ ὁμόσουν, ὅτις πταίσει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ὡς γιὸν ἔνι ἀποὺ πούλησιν, ἢ ἀποὺ ἀγοράν, ἢ ἐνοικιῶν, ἢ ἕτερων πραγμάτων, πρέπει νὰ τὰ κρίνουν καθὼς ἐθεσπίσθησαν εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, καθὼς πρέπει νὰ ποίσουν οἱ κριτάδες τῆς αὐλῆς τῆς βουργέζηδες, καὶ οὐχὶ ἀλλοίως, ὅτι ἂς ἔνῃ καὶ Συριάνοι καὶ Ρωμαῖοι, Ἰουδαῖοι, ἢ Σαμαρίταις, ἢ Νεστοριανοί, ἢ Σαρακηνοί, ἔνι καὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, ὥςπερ οἱ Φράγκοι, νὰ πλερώσουν καὶ νὰ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ νὰ κριθοῦν, καθὼς ἔνι θεσπισμένον εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργέζηδες εἰς τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὸ ποιὸν ἐθέσπισαν πάντα τὰ δικαιώματα καὶ πᾶσα τέλος διὰ πάντας τοὺς λᾶς. Ἀλλοιῶς ἐπεσαῦτα ὁρίζει ὅτι, ἐὰν β' Ἰουδαῖοι, ἢ β' Συριάνοι, ἢ β' ἕτεροι μίας πίστης καὶ ἑνοῦ νόμου, ἂν ἔχουν ἀφίβολον μέσον τους κανενοῦ ζητήματος ἀπαὶ τὸ ποῖον ἀγκαλοῦν, οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ διαίρεσιν εἰς τὰς μαρτυρίας, κἄν τε ἔνῃ τοῦ νόμου του, ἢ ἑτέρου νόμου, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. Ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς Σαρακηνὸς δέρει ἕναν χριστιανόν, καὶ ἐβγῇ αἷμαν ἐξ αὐτόν του, τουτέστι νὰ τοῦ ποίσῃ πληγὴν φανερήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ κρίσις ὅτι ἐκεῖνον τὸν Σαρακηνὸν πρέπει νὰ ἔνῃ τῆς αὐλῆς, καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ ἰατρέψῃ ἐκεῖνον, ἢ ἐκείνην ὁποῦ ἔδερεν ὁ σκλάβος, ἢ τὸν ἐλάβωσαν, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωήν του ἐπεσαῦτα ὥςπου νὰ μηδὲν ἠμπορήσῃ νὰ ἐργαστῇ, νὰ κάμῃ διὰ ἐκεῖνον τὸ κακόν· καὶ ἂν τοῦτο οὐδὲν κατατεθῇ νὰ τὸ ποίσῃ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ζημιώσῃ τὸν σκλάβον ἀπαὶ τὸν γρόθον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδωκεν τοῦ χριστιανοῦ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν γεβεντίσουν εἰς τὴν χώραν, καὶ τότες

νὰ τὸν διώξουν ἔξω τῆς χώρας, καὶ ἂν εὑρεθῇ πλεῖον ὁ πα- φ.236.ρὼν Σα|ρακηνὸς εὑρεθῇ πολεμῶντα ἀγανάκτησιν χριστιανοῦ, ἢ χριστιανῆς, ἐντέχεται νὰ τὸν σύρουν περπατῶντα καὶ νὰ τὸν φουκήσουν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σϟε. Περὶ πάντων τῶν πραγμάτων τῶν ἐρχομένων παρὰ τῆς θαλάσσης, τῆντα μέλλει νὰ πλερώσουν, ὁμοίως καὶ τὰ τῆς γῆς ἐρχόμενα, καθὼς τὰ ἐθέσπισαν οἱ παλαιοὶ διὰ τοὺς ρηγάδες καὶ παρὰ τοὺς εὐγενεῖς ἀνθρώπους τοῦ παΐζίου, ἐπάνω παντὸς πράγματος.

Τὰ δικαιώματα τὰ παλαιὰ ὁρίζουσιν ὅτι νὰ πάρουν εἰς τὸν φούντικαν ἀπαὶ τὴν πούλησιν τοῦ μεταξίου, πέρπυρα ρ′ νὰ πλερώσῃ πέρπυρα κ′ καὶ τραχία ιθ′ διὰ τέλος. Τὰ δικαιώματα τοῦ παμπακίου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς τὰ πέρπυρα ρ′, πέρπυρα η′ ἥμισον τὸ δικαίωμαν. Τὸ δίκαιον τοῦ ξυλαλᾶ ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ πέρπυρα ρ′ πέρπυρα θ′ ἥμισον τέλος. Τὸ δίκαιον τοῦ ζαχάριτος ἐκεῖνον ὁποῦ φέρνουν καὶ τὸ ἐβγάνουν καὶ παίρνουν το τῆς θαλάσσου, οὒ τῆς γῆς, εἰς τὰ πέρπυρα ρ′, πέρπυρα ε′ διὰ τέλος. Τὸ τέλος [τοῦ] γομαρίου τῆς καμήλας ζαχ[αρί]ου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δ′ πέρπυρα τὰ ρ′ διὰ τέλος. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ζαχάριτος τὸ βαστᾷ ἕναν σαμάριν, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἕναν ραμπουῆν εἰς τὸ σαμάριν διὰ τέλος. Ἀποὺ ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἐβγάνουν τῆς γῆς νὰ τὰ πάρουν εἰς τὴν Σαρακηνίαν ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τέλος καθ' ἑκάστον πέρπυρον νὰ πάρουν κουκὶν α′. Τὰ δικαιώματα τοῦ πιπερίου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς πέρπυρα ρ′, πέρπυρα ια′, κουκία ε′ διὰ τέλος. Τὸ δικαίωμαν τῆς στύψης ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ′, πέρπυρα ια′, κουκία ε′ διὰ τέλος. Τὸ δικαίωμαν τῆς λάκες, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ′, μάρκα ι′, κουκία ιή, κατὰ τὸ κείμενον. Τὸ δικαίωμαν τῶν μουσκοκάρυδων, ἢ τῶν φύλλων του ἤγουν μάσαις, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν

εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα θ΄, κουκία η΄ τέλος. Τὸ δικαίωμαν τοῦ
λιναρίου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ή,
κουκία η΄ δικαίωμαν. Τὸ δικαίωμαν τῶν | [μου]σκοχαρφίων εἰς φ.237.
τὰ πέρπυρα ρ΄, πέρπυρα θ΄ ἥμισον τέλος. Τὸ δικαίωμαν τῶν
ὄρνθων τῆς Ἔντιας νὰ πάρουν τὸ δέκατον.

σϟϛ. Περὶ τῶν πραγματειῶν τὰς φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπαὶ τὴν ριβέραν, τουτέστιν ἀποὺ τὴν παραθαλάσσιον, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τὰς πουλήσουν.

Ἡ πραγματεῖαις τὰς φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσου ἀπαὶ τὴν ληβέραν καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τὰς πουλήσουν, ὁρίζει καλὰ τὸ δίκαιον ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὰ στρέψῃ καὶ νὰ τὰ πάρῃ τὰ ὀμπρὸς ὀπίσω· ἀμμὲ ἂν ἔβγαλεν τὴν πραγματείαν τὴν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ἔξω τῆς τζαΐάνας, ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὰ ρ΄, ἀπαὶ ἐτοσαῦτα ὅσα ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ εἰς τὴν χώραν, τὰ ρ΄ μάρκα, κ΄ μάρκα· ἀπ' ἐκεῖνα τὰ νὰ πουλήσῃ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον εἰς τὸ φούντικαν, καθὼς ἔνι θεσπισμένον νὰ δώσῃ τὸ καθέναν πρᾶγμαν τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ· καὶ πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὅτι τοῦτον τὸ τέλος ἐντέχεται νὰ πλερώσουν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ πᾶσα ἕτερα φυλὴ τοὺς Συριάνους ὁποῦ ἔρχουνται μὲ πραγματείαις εἰς τὴν τοῦ ρηγάτου.

Τὸ τέλος τοῦ μούσκου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα η΄ ἥμισον διὰ δικαίωμαν.

Τὸ δίκαιον τοῦ ψαρίου τοῦ ἁρμυροῦ τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Βαβυλώνιαν ἐντέχεται νὰ πάρουν τὸ τέταρτον, τουτέστιν κάθα μάρκα δ΄, νὰ πάρουν μάρκον α΄ τέλος.

Τὸ δίκαιον τοῦ λιναρίου τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Βαβυλώνιαν εἰς τὴν Δαμασκὸν, τὸ δίκαιον ὁρίζουν νὰ πάρουν διαβατικὸν καθέναν καμηλογόμαρον μάρκον α΄ καὶ κουκία β΄ τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῆς χενᾶς, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν καθένα σακκὶν τέλος κουκία ιη΄ ἥμισον.

Τὸ δικαίωμαν πάντων τῶν ἀρωματικῶν, τουτέστιν ὅλων τῶν

ἀρτυματικῶν τοὺς μυροψίους, τὸ δίκκιον ὁρίζει νὰ πάρουν διὰ τέλος καθὲν μάρκον α΄ κουκὶν α΄.

φ.238. | Τὸ δίκαιον τοῦ σησαμίου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὸ ἔμπα του μάρκα β΄ [εἰς τά ?] μάρκα δέκα τέλος. Τὸ τέλος τοῦ σησαμολάδου ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄.

Τὸ τέλος τοῦ λιβάνου ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄, καὶ κουκία ε΄ τέλος. Τὸ τέλος τοῦ καρδαμώμου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄, κουκία ε΄ δικαίωμαν. Τὸ τέλος τοῦ λινόρε ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὸ α΄, κουκία β΄.

Τὸ τέλος τοῦ ἀζουρουδίου, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄, κουκία ε΄.

Τὸ δίκαιον τοῦ γαλαγγάν ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄, διὰ τέλος.

Τὸ δίκκιον τῶν φιστουκιῶν καὶ τῶν φύλλων τοῦ τεπὴλ, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄ κομέρκιν.

Τὸ δίκαιον τοῦ χελίλεζ, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄.

Τὸ δίκαιον τῆς κανέλας ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄ καὶ κουκία δ΄.

Τὸ δίκαιον τοῦ ὀρσομπαρμπάρου, κερατζίου τῆς Ἔντιας, νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα δ΄, κουκία γ΄.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ τζητζηβρίου ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄.

Τὸ δικαίωμαν τῆς κάμφουρας, τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα θ΄ καὶ κουκία η΄.

Το δικαίωμαν τοῦ μπύρκα ὁρίζει τὸ δίκκιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα ια΄ καὶ κουκία ε΄.

Τὸ δίκαιον τοῦ σπίκ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ μάρκα ρ΄, μάρκα δ΄, κουκία δ΄.

Τὸ δικαίωμαν τῆς κυθῆρες, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' μάρκα δ', κουκία δ'.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρμονιὰκ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν τέλος σωστόν.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ κάντιου, τὸ δίκαιον κελεύει νά λάβουν τέλος σωστόν.

Τὸ δικαίωμαν τῶν φοινικιῶν, ὁμοίως τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν σῶνον.

Τὸ δικαίωμαν τῆς μύρνας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ιε'.

Τὸ τέλος τοῦ χαλὴζ, τὸ δίκαιον κελεύει | νὰ πάρουν ἀπαὶ φ.239 Σαρακηνὸν καὶ ἀπαὶ τὸν Συριάνον τὸ δέκατον καὶ ἥμι[σ]ον δέκατον, ἀμμὲ ἀπαὶ τὸ Φράγκον νὰ μηδὲν πάρουσιν παρὰ εἰς τὰ πέρπυρα ρ', μάρκα ιβ'.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσινηκίου, τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', ια', καὶ κουκία ε' κουμέρκιν. Τὸ δικαίωμαν τῆς ρίζας τοῦ καφουρίου, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ια', κουκία ε'. Τὸ δικαίωμαν τῶν πούκλων καὶ τῶν σέλλων τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ λάβουν εἰς τὸ μάρκον κουκὶν α'. Τὸ δίκαιον τοῦ ἀρσηνικίου τοῦ κύτρινου, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν σωστόν.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ μουσκολιβάνου, τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβῃ εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ι', κουκία ιη'.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰ σανίδια καὶ ἀπαὶ τὰ βολήκια τὰ ἐβγάνουν ἀπαὶ τὴν γῆν τὸ τέταρτον τὸ τοῦ κουστεύγουν.

Τὸ δικαίωμαν τῶν δουκάνων, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ψαρίου τοῦ ἁρμυροῦ [τὸ] ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τὸ τέταρτον τὸ κουστεύγουν διὰ τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῶν πωρικῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ιγ' τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ὄρνιθων, καὶ τῶν ὑαλίων τὰ ἐβγάνουν, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος σῶον.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ποτηριῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὸ μάρκον, κουκία β'.

Τὸ δικαίωμαν τῶν ἐληῶν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα κ'.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴ Ναζαρέτ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν κάθα Σαφορίαν, καὶ σαφράν, τὸ καμηλογόμαρον ι β' ἀδράμια τέλος.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ ραμμάτου τοῦ Δαμασκηνοῦ, λεγόμενον φίλη Τουμᾶς, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τέλος σῶον.

ς.240. Τὸ δικαίωμαν τοῦ σινανίου, τὸ δίκαιον | κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ πέρπυρα ρ', πέρπυρα κ' τέλος.

Τὸ τέλος τοῦ ρεμπὲτ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα η' ἥμισον.

Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἀπαὶ τὴν Λαδίκειαν καὶ ὧδε, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν καθ' ἕκαστον μάρκον α', κουκὶν α'.

Τὸ δικαίωμαν τῶν παπουτζίων τῶν ἀγοράζουν οἱ Σαρακηνοί, ἐντέχεται νὰ δώσουν τέλος τὸ δέκατον.

Ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὸ ψουμὶν τὸ δέκατον δικαίωμαν.

Καλὰ νὰ κατέχετε ὅτι τὸ δικαίωμαν κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰ ὦα τὸ δέκατο.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰς ὄρνιθας καὶ ἀπαὶ τὰ ὀρνιθόπουλα διὰ τέλος τὸ δέκατο.

Τὸ δικαίωμαν τῶν μαμούνων τὰς φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνιαν, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ι β' ἥμισον.

Ἀπαὶ τὰ σκόρδα τὰ φέρνουν ἀπ' ἔσω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον διὰ τέλος.

Ἀπαὶ τὸ 'λάδιν (1) τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούντικα, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' μάρκα, μάρκα η', κουκία δ' τέλος.

Ἀπαὶ τὸ κηκίδιν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ε', κουκία ιη'.

Ἀπαὶ τὸ μαλλὶν τὸ φέρνουν ἀπὸ ὅλους τοὺς τόπους, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν τέλος εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ι', κουκία η'.

Ἀπαὶ τὸ κερὶν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' μάρκα, μάρκα ια', κουκία ε'.

Ἀπαὶ τὰς γούνας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν σῶον, τουτέστιν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ια', κουκία ε'.

| Καλὰ νὰ κατέχετε πάντες ὅτι οἱ ρηγάδες καὶ πάντες φ.241. ἕτεροι λᾶς ἐθέσπισαν ὅλοι ἔνσω ἅμα (2), ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ πάντες ἐκεῖνοι, ἢ ἐκεῖναις ὁποῦ ἐντέχεται νὰ δώσουν ἱκάνωσιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικος, ὡς γιὸν ἔνι Συριάνοι, Ρωμαῖοι, Νεστορίοι καὶ Ἀκουβῖταις, καὶ Σαμαρῖταις, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ Μήσηρδες, καὶ πάντες ἐκεῖνοι οἱ λᾶς, ὁποῦ μέλλει νὰ ἀπληκεύσουν εἰς τὴν χώραν τῆς Τάκης ἀπὸ τὸν φούντικαν καὶ ἄνω, καὶ ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω νὰ μηδὲν ἔνῃ κανεὶς μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ αὐθέντης οὐδὲν νὰ λαμβάνῃ καλὰ ἀλλοίως τὸ δίκαιόν του ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐθέσπισαν νὰ λαμβάνουν ἀπ' αὐτούς, καθὼς θέλετε γροικήσειν ὧδε κάτω.

Ὅλοι οἱ Συριάνοι καὶ Ρωμαῖοι ὁποῦ ἔνι χανουτάροι, τὸ δίκαιον κελεύει (3) ὅτι νὰ λαμβάνουν διὰ τὸ τέλος ἀπὸ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ νὰ ἀγοράσουν ἀπαὶ τὸ φούντικαν καὶ κάτω, ἐν-

(1) χειρ. λάλην.
(2) γραπτέον, ἐν τῷ ἅμα.
(3) χειρ. κελεύει τὸ δίκαιον κελεύει.

τέχεται, νὰ δώσουν τραχία ς′ εἰς τὸ μάρκον διαβατικὸν ἀπαὶ τὴν ἀκίδαν τοῦ φούντικος καὶ ἄνω, κατὰ τὸ κείμενον.

Ἀπαὶ τὸ ψουμίν, τουτέστιν σιτόκριθον, τὸ οὐκάτινες ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λᾶς, Συριάνους καὶ Ρωμαίους, ἀγοράζουν ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε διὰ τὸν ἔξοδον τῶν ἐσπιτιῶν τους, ἢ διὰ τὰ παιδιά τους, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν διαβατικὸν, εἰς τὸν φούντικαν τραχία β′ εἰς τὸ μάρκον ἀποὺ ὅσον νὰ ἀγοράσῃ.

Ἀπὸ ὅλους τοὺς χωριάτας ὁποῦ ἀπλικεύουν εἰς τὴν αὐθεντίαν τους, τουτέστιν περιοχῆς τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Τάκης, ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ νὰ ἀγοράσουν ἀπαὶ τὸ φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε ροῦχα, καὶ πᾶσα ἄλλον πρᾶγμαν, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ δώσουν διὰ τέλος τὸ δέκατον. Ἀπαὶ τὸ κρασὶν
φ.242. τὸ ἀγορά|ζουν οἱ Συριάνοι, ἢ οἱ Ρωμαῖοι ὁποῦ ἔνι ρεντάπλιδες, ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε νὰ τὸ ἀξαναπουλήσουν, ἢ διὰ τὴν ἔξοδόν τους, πρέπει νὰ δώσουν μὲ δίκαιον διαβατικὸν διὰ κάθα πουτουζέλα δράμια ς′. Ἀπαὶ τὸ ἅλας τὸ ἀγοράζουν καὶ ἐβγάνουν το ἔξω, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ δώσουν διὰ τέλος εἰς τὸν μόδην δράμια δ′.

Ἀπὸ πᾶσα ἐργασίαν τοῦ κορίλλονος, ὥσπερ μουχρούτια καὶ μαγέρισες, καὶ κουζία, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν δικαίωμαν εἰς τὸ ἔργα τὸ τέταρτον.

Περὶ τῆς ἐργασίας τοῦ χωμάτου τοῦ κορίλλονος τὰ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν εἰς τὴν Τάκην, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ δώσουν διὰ δικαίωμαν εἰς τὸ μάρκον κουκία β′.

Ἀπαὶ τὴν φορεσίαν τὴν φέρνουν οἱ πραματευτάδες ἀπαὶ τὴν Ἀντιοχείαν, ὥσπερ φακέλια, μεσάρες, καὶ ἕτερα ἔργατα ἀποῦ ἔνι μεταξωτὰ καμωμένα καὶ μὲ νῆμαν λινόν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν διὰ δικαίωμαν εἰς τὰ πέρπυρα ρ′, κουκία ε′. Ἀπὸ τὴν φορεσίαν τὴν φέρνουν ραμμένα, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν εἰς τὰ μάρκα ρ′, μάρκα ζ′.

'Απαὶ τὰ βιβήκια καὶ ἀπαὶ τὰ βαμπακερά, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ μάρκα ρ', μάρκα ἡ ἥμισον.

'Από ὅλους ἐκείνους ὁποῦ πουλοῦν σιτάριν εἰς τὸν φούντικαν, κἄν τε Φράγγκος, κἄν τε Συριάνος, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν ἀπαὶ τὴν πούλησιν τὸ δέκατον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ρεντάπλες ἔφερεν σιτάριν, ἢ κριθάριν, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὸ πουλήσῃ ὧδε, λαλῶντα ὅτι ἐφέραν το διὰ τὴν ζωήν του, οὐ διὰ τὴν ὑποταγήν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ πῇ τοῦτο, ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν τὸ ἔφερεν διὰ νὰ τὸ μεταπουλήσῃ, ἀμμὲ διὰ τὴν ζωήν του, καὶ τότες νὰ τὸ πάρῃ· ἀμμὲ τὸ δί|καιον ὁρίζει φ.243. μὲ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν ὅτι νὰ δώσῃ διὰ τὸ τέλος εἰς τὸν μόδην τραχία ς' διαβατικόν.

Τὰ λευτοκάρυα ἐβγαλμένα ἔξω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὸν μόδην κουκία γ'.

'Απαὶ τὸ κονάρην τὸ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ τέταρτον.

'Απαὶ τὸ κρασὶν τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν τῆς γῆς, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀποὺ κάθα ἀσκὶν τέλος δράμια γ' ἥμισον.

'Απαὶ τὰ μουχρουτοσκούτελα τῶν μαρμάρων ζωγραφισμένα καὶ μπουρνιὲς τὰ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν διὰ τέλος εἰς τὸ μάρκον α', κουκία β'.

'Απαὶ τὸ σταφύλιν τὸ φέρνουν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν διὰ δίκαιον εἰς τὸ καμηλογόμαρον δύο σόρδια.

Καὶ ἀπαὶ τὸ γομάριν τοῦ γονικοῦ τοῦ σταφυλίου, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ λάβουν τραχία ιη' τέ[λος;].

'Απαὶ τὸ γομάριν τὰ σῦκα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀδράμια γ' [τέλος;?]. Καὶ ἀποὺ καθέναν γομάρι γονικοῦ κεράτζια, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τέλος ἀδράμια γ'.

Τὸ καμηλογόμαρον τὰ κεράτζια, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν ἀδράμια γ'.

Τὸ γομάριν τὰ ξύλα τοῦ γονικοῦ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν γ' δράμια.

Ἀπαὶ τὰ ἀμύγδαλα καὶ ἀπαὶ τὰ καρύδια κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν β' κουκία εἰς τὸ μάρκον.

Ἀπαὶ τὰ κρομμύδια καὶ τὰ σκόρδα τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβουν δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἀπαὶ τὰ κεράτζια τὰ ἐβγάνουν ἔξω, ἐμπαίνει δικαίωμαν κουκία β' εἰς τὸ μάρκον.

Ἀπαὶ τὰ σῦκα τὰ ξηρὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τέλος α' κουκὶν εἰς τὸ μάρκον.

Ἀπαὶ τὸ γαδουρόπετζον ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν α' κουκὶν εἰς τὸ μάρκον.

φ.244. | Ἀπαὶ τὴν ταχῆν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἀπαὶ τὸ βούτυρον, νέον ἢ παλαιόν, κελεύει τὸ δίκαιον τὸ δέκατον.

Ἀπαὶ τὸ καμηλογόμαρον τὸ κρασὶν τὸ παίρνουν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Λυμπέρτ, οὗ εἰς τὴ Ναζαρέτ, οὗ εἰς τοῦ Καΐφᾶ, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν δικαίωμαν ἀπαὶ τὰς β' μπουτουζέλας δράμια ιδ'.

Ἀπαὶ τὰ τοξάρια καὶ ἀπαὶ τὰς πύλας, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβῃ κάθα μάρκον κουκία β'.

Ἀπαὶ τὴν κάππαριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν τὸ τέταρτον, καὶ τὸ ἄλογον ἀποῦ τὸ βαστᾷ νὰ ἔνῃ ἐλεύθερον.

Ἀπαὶ τὰ ἀγρέλλια νὰ πάρουν κελεύει τὸ δίκαιον διὰ δικαίωμαν τὸ δ'.

Ἀπαὶ τὰς ἐλαίας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ δ'.

Ἀπαὶ τὰ κυδώνια κελεύει νὰ πάρουν τὸ δ'.

[Ἀ]παὶ τὰ ἀπίδια καὶ ἀπαὶ τὰ μῆλα νὰ πάρουν τὸ δ'.

'Απαὶ τὰ ζαρούρια κελεύει τὸ δίκαιον τὸ [δ'.]

'Απαὶ τὸ τυρὶν ὁποῦ φέρνουν ἀπαὶ τὰ χωρία τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ πουλοῦν το εἰς τὸν φούντικαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

'Απαὶ τὸ ἄχερον τὸ φέρνουν νὰ ποίσουν κοφίνια, τουτέστιν ἀπὸ καλάμας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ δ'.

Α Σ Ι Ζ Α Ι

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Β.

(Κῶδιξ 1390)

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΑΣΙΖΑΣ

. . . .

. . . .

φ. 1. | [ιγ. Τοῦτόν ἐστιν περὶ τῶν ἁγίων θεσπισμάτων· αὐτοῦ διηγεῖται τὴν δικαιοσύνην τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ πῶς κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς οὐδὲν ἐντ]έχεται νὰ ἔχῃ, οὐδὲ νὰ κρατῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν του κανέναν δικαίωμαν τῶν ῥηθέντων ἁγίων ἐκκλησιῶν.

ιδ. Πῶς ἡ αὐλὴ ἡ κοσμικὴ ἔνι κρατούμενη καὶ ἠνπορεῖ νὰ ἔνῃ εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς πᾶσα ἔνκλημα τὸ νὰ ἔχῃ [νὰ τὸ] τελειόνου [καὶ κατα]κρινίσκουν.

ιε. Περὶ τῶν κρίσεων, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ ἐκλητεύσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ποῖος ὄχι.

ιϛ. Ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον τὸ αἰχμάλωτον ὁποῦ ἀνκαλὲ τὸν ἀφέντην του εἰς ἔνκλημαν.

ιζ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἠπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕτερον.

ιη. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἀνκαλέσου εἰς τὴν αὐλὴ τὴν δεμοσίαν διὰ λόγου τους, ἀμμὲ ὄχι διὰ ἕτερον.

ιθ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἐκλητεύσουν διὰ λόγου τους καὶ διὰ τὰ παιδιά του.

κ. Περὶ τοῦ ἀβανπαρλιέρη, πότε ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀκούσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πότε ὄχι.

κα. Περὶ τῶν ἀνηλίκων, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ ποντίζει τὸ ἐδικόν του, καὶ διὰ ποῖα πράγματα ἠνποροῦν νὰ ἀνκαλέσου εἰς τὴν αὐλήν, καὶ διὰ ποῖα οὐδὲν ἐμποροῦν.

κβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ποίων πραγμάτων δύνουνται οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐνκλητεύσουν εἰς τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι.

κγ. Περὶ ποίων πραγμάτων οὐ δύνουνται ἐνκλητέψαι εἰς τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἐκλητεύσουν νὰ μὴ τοὺς ἀκώσου.

κδ. Ἐφειδὴ σᾶς ἐδείξαμεν καὶ ἑρμηνεύσαμέν σας ποταποὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ οἱ κριτάδες καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ ποιήσουν, καὶ πῶς νὰ κρατιέται ὁ βισκούντης, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνῃ οἱ ἀβανπαρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνῃ ὁποῦ ἠμποροῦν εἰς τὴν πόλιν τὴν κοινὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα ἄλλους νὰ ἀνκαλέσου, καὶ ποταποὶ οὐδὲν δύνουνται, καὶ ἀπαῦτα ἀρχεύομεν νὰ ποῦμεν τὰς κρίσας, καὶ προτήτερα νὰ ποῦμεν περὶ τοῦ ρηγός.

κε. Περὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχει ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τὸ τῆντα ἔνι κρατημένος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν ρήγαν καὶ τὸν ὅρκον τοῦ ρηγός.

κϛ. Περὶ πούλησεις καὶ ἀγοράδες, καὶ ποία πούλησι χρὴ ἔσται στερεωμένη καὶ ποία πούλησι ἔνι ἀστερέωτη καὶ ἄκαιρη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

| κζ. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ὁποῦ λανβάνει φ. 2.
ἕνα μέρος πλερωμάτου ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἐπούλησεν ἐκείνου τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐὰν ἦτον α' μόνον τραχὶ διὰ ὄνομαν πλερωμάτου.

κη. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἔνι εἰς τὴν νομήν του ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐγόρασε, καὶ μετὰ ταῦτα θέλει νὰ μετανώσῃ, τῆντα κελεύει τὸ δίκαιον.

κθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ πουλεῖ τὴν κλήραν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἔχουν οἱ συνγκενάδες του.

λ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγοράσει μίαν κληρονομία, καὶ ἂν ἠμπορήσῃ νὰ τὴν κρατήσῃ ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν ἄνευ

προδιαξίμου, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώση ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπούλησεν τὴν κλῆραν του τοῦ ρηγός, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώση ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἀγοράσει, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει α' σπίτιν ἀμάχι διὰ βίον τὸν ἔδωκεν, καὶ ἂν παίρνη ἐνοῖκι, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνη, οὖ ἂν ἀπλικεύη ἐκεῖνος εἰς τὸ σπίτι χρὴ νὰ πλερώση ἐνοῖκι τοῦ ἀφέντη τοῦ ἐσπιτίου.

λβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ ἕνα κτηνὸν ριστίβικον, καὶ περὶ αὐτοῦ ὁποῦ ἀγοράζει τὸ αὐτὸν κτηνόν.

λγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ, οὖ ἀποῦ ἀγοράζει α' σκλάβον, οὖ μία σκλάβαν ἀποῦ πέφτει ἀποὺ κακὴν ἀρρώστιαν.

λδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγοράζει σκλάβον, οὖ σκλάβαν, καὶ ἀφὸν τὴν ἀγοράση εὑρίσκεται κλεφή, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὖ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποῦ ἀγοράσει ἕνα χοῖρον, οὖ μία σκρόφαν χαλιζάρια.

λϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ πουλητιῶ ὁποῦ πουλεῖ α' ἀμάχιν, ἄνευ τῆς εἰδήσεως ἐκείνου, οὖ ἐκείνης ὁποῦ τὸ ἔδωκε.

λζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὖ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποῦ ἀγοράσει πρᾶγμαν τῆς ἐκκλησίας.

λη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ ἕνα ἄλογον ἑτέρου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν νομματισμένον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώση τὸ ἄλογον, τῆντα δύναται γενέσται παρὰ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν χρειωφελέτην, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ἄλογόν του, οὖ τὴν μούλαν του ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐνκυτής, οὖ ἑτέρου χρωφελέτου, πῶς ἐνπορεῖ νὰ τὸ πάρη μὲ δίκαιον διὰ τὸ χρεῖός του.

μ. Περὶ ἐκείνους τοὺς μεταπράταις ὁποῦ δείχνου καλὴν μούστραν ἐκείνων τῶν πραγμάτων τῶν θέλου νὰ πουλήσουν, καὶ μετὰ ταῦτα δίδουν ἄλλον παρὰ τὸ ἐδείξασι.

| μα. Περὶ τῶν δανεισμάτων ὁποῦ ὑπᾶσιν ἀπάνω εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ κερδαίσουν. φ. 3.

μβ. Εἰς ποῖος τόπον ἐθέσπισεν ὁ ρὲ Ἀμαρὶ νὰ γενίσκουνται ἡ κρίσες τοὺς θαλασσομάχους καὶ τῶν πλοίων καὶ καραβίων.

μγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δίδει τὸν βίον του νὰ τὸν πάρου εἰς ἕνα τόπον ὠνοματισμένο, καὶ ἐκεῖνος παίρνει τον εἰς ἄλλον τόπον, καὶ κερδαίνει ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς ἄλλον μέρος ὁποῦ οὐδὲν ἦτον συνμπαμένος, οὐδὲ στοιχηματισμένος.

μδ. Περὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων τῶν ρίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀποὺ κακὸν καιρὸν διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ γομάρι τοῦ καραβίου.

με. Περὶ τοὺς ναύτας ὁποῦ ἔνι συνμπαμένοι νὰ ποίσου ἕνα ταξεῖδιν, καὶ ἀφὸν πάρου τὰς ἀρραβῶνας μεταγνώθου.

μς. Περὶ τῶν κακῶν χριστιανῶν ἀποῦ παίρνου πράματα διαφεντεμένα εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ ταῦτα ἐντέχεται ἡ κρίσις νὰ ποιήσουν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου.

μζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τὸν παραδίδου νὰ τὸν πάρουν εἰς τὴν θάλασσα, καὶ λαχάνει ὅτι οἱ κουρσάροι κουρσεύγουν τον πάντα ὅσα ἐβάστα, ἐδικά του καὶ ἀλλότρια, οὗ ἐτζακίστην τὸ πλοῖον καὶ χάνει πάντα ὅσα ἐβάστα.

μη. Περὶ τὰ πράματα τὰ ρίπτουνται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ κακὸν καιρόν, καὶ κἄτινες εὑρίσκουν τα εἰς τὸ βυθὸν τῆς θάλασσας, οὗ εἰς τὸ ρέμαν τῶν νερῶν, καὶ τῆντα μέλλει νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ ηὗρεν εἰς τὸ βυθόν, καὶ τῆντά του μερτικὸν νὰ λάβῃ (1) ἐκεῖνος ἀποῦ τὰ ηὗρεν εἰς τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης.

μθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του, καὶ θέλει νὰ τὸν δώσουν ἄλλον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ἔδωκε.

(1) χειρ. λαλι.

ν. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τοῦ τὰ ζητήσῃ, λαλεῖ ὅτι χρωστεῖ τοῦτον περίττου, παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸν ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν γροικᾷ νὰ τὸν πλερώσῃ, ἂν ουμὴ τὸ ἀγρωνίσῃ ἡ αὐλή.

να. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ ἀρνᾶται τὸ τοῦ ἐδάνεισαν, καὶ ἔπειτα ἐγνώρισέν το εἰς τὴν αὐλὴν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ εἰς αὐτόν του.

φ. 4. νβ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ δανείζει τὸ | ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου καὶ φέρνει β′ μάρτυρας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαιθάνῃ ὁ εἷς.

νγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐδάνεισεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, καὶ ὁ χρειωφελέτης ὁμολογᾷ μέρος, καὶ τὸ ἄλλον ὄχι.

νδ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ἔβαλεν τὸ ἄλογόν του ἀμάχι.

νε. Περὶ τῶν ἀμαχίων ὁποῦ χάνονται.

νϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ χρωστεῖ.

νζ. Περὶ τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου, διὰ χρεῖος τὸ χρωστεῖ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

νη. Περὶ τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ διὰ χρεῖος.

νθ. Περὶ τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Φράνκου, καὶ ποταπὴ μαρτυρία χρήζουνται.

ξ. Περὶ τοῦ Ρωμιοῦ καὶ τοῦ Ἀρμενίου τῆντα μαρτυρία χρήζουνται.

ξα. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Νεστούρη.

ξβ. Περὶ τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Ἀκουβίτη.

ξγ. Περὶ τοῦ Σαμαρίτη καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

ξδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι παραδομένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρεῖος.

ξε. Περὶ τῶν ἐνκυμασιῶν, ὅταν ὁ δανειστὴς οὐδὲν ἠμπορῇ νὰ πλερωθῇ τὸ ἐδάνεισεν.

ξϛ. Περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὸ ἐνκύθην, καὶ μετὰ ταῦτα ὁμολογᾷ το.

ξζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του περίττου παρὰ τὰ τοῦ χρωστεῖ.

ξη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ μακρυνίσκει τὸν καιρὸν ὁποῦ μέλλει νὰ πουληθῇ τὸ ἀμάχιν ἀφὸν τὸ ἐπῆρεν.

ξθ. Περὶ τῶν ἐνκυτάδων ὁποῦ θέλουν νὰ ἀποφγοῦν ἀπὸ τὴν ἐνκυμασία, καὶ πότε 'μποροῦ νὰ ἀποφγοῦν, καὶ πότε οὐδὲν ἠμποροῦ.

ο. Περὶ τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐνκυτῆ.

οα. Περὶ τοῦ χρειωφελέτη ἀποῦ ἀφίνου νὰ πουληθοῦ τὰ ἀμάχια τοὺς ἐνκυτάδων του, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ.

οβ. Περὶ ἐκείνων τῶν ἐκυτάδων ὁποῦ οὐδὲν ἔχουν νὰ ποιήσουν ὡς ἐνκυτάδες, οὗ ἂν ἐφύγαν καὶ ἐπεράσαν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον.

ογ. Περὶ τῶν ἀμαχίων, καὶ πόσον καιρὸν νὰ τὰ κρατῇ πρὶν τὰ πουλήσῃ.

οδ. Περὶ τῶν ἀμαχίων τῶν νὰ ρεσπιτιαστῇ ἀπαὶ τὴν πρώτην πούλησι, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ αὐφέντη τους, καὶ ἔπειτα πουλεῖ τὰ ἀμάχια τὴν ἄλλην ἡμέραν διὰ πρακάτω, ἀπάνω εἰς τίνα ἔνι ἡ ζημία.

οε. Περὶ τῶν ἐνκυτάδων τῶν τεθνεώτων, καὶ οὐδὲν | ἐπλέ- φ. 5. ρωσαν τὸ ἐνκύθησαν, καὶ εἰς τίνα νὰ κρατηθῇ ὁ δανειστής.

ος. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ λανβάνει κανέναν πρᾶμαν ἀπαὶ τὸν χρειωφελέτην του νὰ τοῦ δώσῃ ἕτερον τάρμε νὰ τὸν πλερώσῃ.

οζ. Περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἐνγκυέται καὶ οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ, καὶ περὶ τοῦ χρειωφελέτη ὁποῦ οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ τὸν ἀρεστιάσουν.

οη. Περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὅταν θέλῃ νὰ ἀποφγῇ τῆς ἐνκυμασίας, καὶ πότε δύνεται νὰ ἀποφγῇ, καὶ πότε οὐδὲν δύνεται.

οθ. Περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ οὐδὲν μολογᾷ παρὰ τὸ ἥμισον τῆς ἐνκυμασίας.

π. Περὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀμαχίων τῶν παίρνου τοὺς ἐνκυτάδες.

πα. Περὶ ἐκείνου οὔπου ἐμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ χρειωφελέτη του, οὗ ὁ ἐνκυτής, οὗ ὁ δανειστή.

πβ. Περὶ τῶν ἀμαχίων τῶν ἐνκυτῶν τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν.

πγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ὑποζύγιόν του ἑτέρου, καὶ ἔνι χρειωφελέτης.

πδ. Περὶ τοῦ σεργέντη ὁποῦ δουλεύγει κἄτινος, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ἀπάνω του ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν ἔχει εἰς τὸ μηνιόν του.

πε. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὗ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ ἔνι εἰς τὸ μηνιὸν κἄτινος, καὶ εὑροῦν εὕρημαν, τίνος νὰ ἔνῃ.

πϛ. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὗ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ κλέψει κανέναν πρᾶμα ἐκείνου ἀποῦ τοὺς ἔχει εἰς τὸ μηνιόν τους.

πζ. Περὶ τοῦ σιργέντη, οὗ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ χάνου κανέναν πρᾶμαν τοῦ ἀφέντη τους.

πη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρει τὸν σιργέντην του, οὗ τὴν τζανπερλάνα του.

πθ. Περὶ τοῦ ῥάφτη ὁποῦ παίρνει ὅλα τὰ ῥαψίματα τοὺς λᾶς, καὶ φεύγει, ὁμοίως καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ἐργολάβους.

ϙ. Περὶ τῶν ἐνοικατόρων, καὶ πῶς καὶ πότε δύνουνται ἀφιέναι αὐτοὺς ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ἀποῦ τὸ ἐνοικίασεν.

ϙα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἐνοικατόρου ὁποῦ οὐδὲν θέλουν νὰ πλερώσουν τὸ ἐνοῖκί του.

ϙβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάζει ἄλλου ὑποζύγιγον καὶ σύρνει το καὶ ψοφᾷ, ἀπάνω τίνος ἔνι ἡ ζημία.

ϙγ. Περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάζει τὰ καμήλιά του,
φ. 6. καὶ πέφτουν καὶ πολομοῦν ζημία, | ἐπάνω τίνος νὰ πέσῃ ἡ ζημία.

ϙδ. Περὶ τοῦ κτηνοῦ τοῦ ἀγωγιασμένου ἀποῦ ἀποστάθη εἰς τὴν στράταν.

ϟε. Περὶ τοῦ ἀγωγιαστῆ ἀποῦ ἀγωγιάσει ά χτηνὸν καὶ πολομᾷ το καμμίαν γιατρείαν, καὶ ψοφᾷ.

ϟϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει κτηνὸν καὶ πουλεῖ το, οὖ ἀμαχεύγει το, οὖ παίρνει το διὰ χρεῖος τὸ χρωστεῖ κἄτινος.

ϟζ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ δίδουν τὰ σπίτιά τους, οὖ τὰ χωράφιά τους, οὖ τὰ περιβόλιά τους εἰς ἔφιτον.

ϟη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει ἕτερον πρᾶγμα εἰς ἔφιτον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφιτον, καὶ ποῦ μέλλει νὰ κρατηθῇ ὁ ἀφέντης τοῦ πραμάτου.

ϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπάχτωσεν ἕτερον πρᾶγμαν, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ πάχτος, καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ τόπου ἀμαχεύγει το καὶ ἐξοδιάζει κανένα ἔξοδον διὰ τὸ αὐτὸν ἀμάχεμαν, τίς νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν ἔξοδον μὲ δίκαιον.

ρ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν παραδίδει ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, καὶ χάνουνται.

ρα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παραδίδει πρᾶμα, οὖ ά σκεῦος κλειδωμένον, καὶ μετὰ ταῦτα εὑρίσκει το ἀνοικτόν.

ρβ. Περὶ τὴν παράδοσιν τὴν πολομᾷ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

ργ. Περὶ τοὺς β' ἀνθρώπους ὁποῦ παραδίδουν τοῦ χανιέρη ὁκάτινα βίον, καὶ πότε ἔνι κρατημένος ὁ χανιέρης νὰ μηδὲν τὰ δώσῃ τοῦ ἑνοῦ, οὖ τοῦ ἑτέρου.

ρδ. Περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσο τους.

ρε. Περὶ ἐκείνου τοῦ συντρόφου ὁποῦ ποιεῖ ζημίαν τῆς συντροφίας.

ρϛ. Περὶ τῶν στοιχημάντων τῶν ποιῶν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους, καὶ ποῖον στοίχημαν χρήζει καὶ ποῖον δὲν χρήσει.

ρζ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ ἐστοιχημάτισεν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον νὰ κακοποιήσῃ, καὶ οὐδὲν τὸ πολομᾷ.

ρη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ στοίχημαν νὰ κακοποιήσου καὶ πολομοῦν το.

ρθ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ποιεῖ ὅρκον πρὶν γένῃ εἰς τὴν αὐλήν.

ρι. Περὶ ποίων πραγμάτων δίδει ἡ αὐλὴ ἡμέραν τοὺς ἀνκαλεμένους.

φ. 7. | ρια. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ ξημερωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ εἰς τῆντα πέφτει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

ριβ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ οὐδὲν ἔνι ἀπαὶ τὴν χώρα, καὶ ἔταξάν τον καὶ οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του.

ριγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ δούλου τὸν πολομᾷ περὶ αὐτοῦ πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ.

ριδ. Περὶ ὄντα χάσῃ ὁ ἀνκαλῶν τὸ ἔνκλημάν του, καὶ πότε τὸ κάμνει ὁ ἀνκαλούμενος.

ριε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔχει κόρπον φανερόν, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν, ἂν χρήζῃ νὰ ἔχῃ ἡμέραν, οὗ ὄχι.

ριϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλεῖ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλή, καί ἐπῆρεν ἡμέραν ὄχι τακτική, χωρὶς νὰ ὁμολογήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν ἀνκαλέ, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ.

ριζ Περὶ ἐκείνου τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἐνκυέται ἄλλον εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἐκύθην οὐδὲν ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, εἰς τῆντα ἔπεσεν ὁ ἐνκυτὴς νὰ ποίσῃ διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐνκύθη.

ριη. Περὶ τοῦ δικαίου τὸ ἔχουν οἱ πάντες ἀπάνω εἰς τὸν βισκούντην πρὸς τὸ ἔνκλημαν τὸ γέγονεν ἔμπροσθέν του.·

ριθ. Περὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς εὐσεβείας ντὲ ρελιτζιοῦν, ὁποῦ ἀνκαλοῦν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὅταν νικηθοῦσι, καὶ ὁ μάστρος τους λέγει οὐδὲν θέλει νὰ κρατηθῇ εἰς τὸ ἐγίνετον περὶ τοὺς ἀδελφούς τους.

ρκ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ἀνγκάζει τὴν κρίσιν καὶ ἀφίνουν την εἰς ρεσπίτ, διατὶ οὐδὲν σάζουν οἱ κριτάδες ἐν τῷ ἅμα.

ρκα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀνκαλὲ γεναῖκαν ὕπαντρη, καὶ ἂν ἕνῃ κρατημένη νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ εἰς τὴν αὐλήν, οὗ ὄχι.

ρκβ. Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος πάρῃ μίαν γυναῖκα ἐγκύτρια, καὶ ἡ γεναῖκα ἔχει ἄντρα, ἂν ἀξάζῃ ἐκείνη ἡ ἐγκυμασία.

ρκγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λανδάνει μίαν γυναῖκαν χήραν εἰς σαρμασία, καὶ ἐκείνη ἕνι χρεωμένη, τίς μέλλει νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος.

ρκδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρει παρθένον δυναστικῶς, οὗ μὲ τὸ θέλημάν της, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ πατρὸς αὐτῆς, οὗ τῆς μητρός της, οὗ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔχου εἰς φύλαξιν.

| ρκε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινόνει μίαν παρθένον, καὶ ζη- φ. 8.
τήσει νὰ λάβῃ τζουτζαν, νὰ δείξῃ πῶς οὐδὲν τὸ ἐποίησεν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεται ἐκείνου ἀποῦ νὰ μείνῃ δίκαιος κατὰ τὴν τζουτζαν.

ρκϛ. Περὶ τῶν δικασιμάτων, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ πρόλαλο τὸν λέγουσι ἀδανπαρλιέρη, καὶ διατὶ νὰ μηδὲν ἔχῃ.

ρκζ. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴ διὰ ἄλλον ἄνθρωπον καὶ πῶς, καὶ πῶς οὐδὲν ἐμπορεῖ.

ρκη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ βίον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπαὶ κεῖνον ἀποῦ τὸ πολομᾷ.

ρκθ. Περὶ ἐκείνου ἀποῦ ἐμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν, καὶ περὶ ἐκείνου· ἀποῦ δὲν ἐμπορεῖ.

ρλ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἀποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα γυναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον, οὗ ὄχι.

ρλα. Περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς σεργέντας ὁποῦ βλέπουν τοὺς φόρους, ὁποῦ θέλουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἀξάζῃ.

ρλβ. Περὶ τῆς μαρτυρίας τῶν γραψιμάτων, καὶ ποία μαρ-

τυρία ἀξιάζει τοῦ χαρτίου, καὶ ποία μαρτυρία χαρτίου οὐδὲν ἀξιάζει.

ρλγ. Περὶ τῶν προβελιτζίων καὶ ἑτέρων χαρτίων, καὶ ποῖον χαρτίον χρήζει, καὶ ποῖον δὲν χρήζει.

ρλδ. Περὶ τῶν χαρτίων τῶν κανῶν λεγομένων ρωμαϊκῇ φωνῇ κουμωνίων.

ρλε. Περὶ τῶν χαρτίων ἀποῦ οὐκ ἔχου καμμίαν μαρτυρίαν, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἀξιάζου, οὖ ὄχι.

ρλϛ. Περὶ ποίων πραγμάτων ἔχουν τὰ κουμούνια αὐλὴ μέσον τους, καὶ περὶ ποίων πραγμάτων οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ ποιήσουν δίκαιον παρεὺ ἡ αὐλὴ ἡ ρεηκή.

ρλζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἔνῃ λαβωμένος, οὖ γερὸς ἀποῦ ἐδιάβασεν καιρὸν νόμου, καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ ἀλλαχτῇ διὰ ἄλλον ἄνθρωπον.

ρλη. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι λαβωμένος, καὶ ζητοῦν τον νὰ πολεμήσῃ διὰ φόνο.

φ. 9. | ρλθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ χρωστεῖ βίον ἀνθρώπου τεθνηκοῦ, καὶ ἀρνᾶται τὸ χρεωστεῖ καὶ τὸ τοῦ ζητοῦ.

ρμ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δὲν πρέπει νὰ τὸν πάρου μαρτυρία.

ρμα. Περὶ τῆς μαρτυρίας ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι τῆς εὐσεβείας, καὶ τῆς μαρτυρίας τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, πότε ἀξάζει, καὶ πότε οὐδὲν ἀξάζει.

ρμβ. Περὶ τῶν ἐνκλημάτων τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ ἅμα, ὥςπερ τοὺς τοίχους τῶν ἐσπιτίων, ὁποῦ ἔνι καὶ ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀκούσωμεν.

ρμγ. Περὶ β΄ βουργάριδες ἀποῦ ἔχουν μέσον τους δικάσιμον, οὖ καμμίαν δυσκεψίαν ἀποὺ κανέναν σπίτιν, πῶς ἔνι κρατούμενος ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριταὶ νὰ πᾶν νὰ τὸν εἶδον καὶ νὰ καθαρίσουν ἐκείνην τὴν δυσκεψίαν μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρμδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ βάλλει τὸ βολίκιν του εἰς ἄλλου τοῖχον, ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνεται.

ρμε. Περὶ τοῦ ρυμαδίου ὁποῦ οὐδὲν εἶχεν ἀποὺ πολὺν καιρὸν σπίτια, καὶ τώρα βούλουνται ἀναστῆσαι καὶ οἰκοδομήσου, τῆντα δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ.

ρμϛ. Περὶ τῆς ζημίας τῆς λανθάνει κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα ἀποὺ ἔξω τοῦ τοίχου τοῦ σπιτίου του.

ρμζ. Ἀρχὴ τῶν ὁρμασιῶν, (καὶ ἔνι λατίνικα τὸ νόμιμον) τὸ συναικήσιον.

ρμη. Περὶ τῶν ὁρμασιῶν τῶν γενομένων, καὶ ποταπῆς ἐλικίας μέλλει νὰ ἔνῃ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ποταπῆς ἡ γεναῖκα.

ρμθ. Μὲ ποταπὴ ἀφορμὴν ἐμπορεῖ νὰ χωριστῇ τὸ ἀντρόγυνον τὸ ποῖον οὐδὲν ἐγίνετο ὡς ὤφειλε.

ρν. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ παντρεύγεται γεναῖκαν ὁποῦ τοῦ συγγενιάζει, καὶ περὶ τοῦ ἱερέως ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν, καὶ πάντας ὁποῦ ἔλαχαν εἰς τὸν γάνμον.

ρνα. Περὶ πῶς ἐντέχεται ὁ ἄνθρωπος νὰ χαρτωθῇ, καὶ πῶς νὰ ὁρμαστῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποία ἁρμασία ἀξιάζει καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ ποταπὸν ἐπιτίμιον νὰ δώσῃ τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ἀποὺ τοὺς ποίους κωλύεται ὁ γάμος.

ρνβ. Περὶ τῶν χαρτωμάτων καὶ τῶν μετανοημάτων|, τῆντα φ. 10.
νὰ πλερώσουν οἱ ἄνθρωποι.

ρνγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐχαρτώθην γυναῖκα, καὶ οὐδὲν τὴν παίρνει, καὶ ἔδωκέν της κανέναν πρᾶμα, ἂν δύνεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ πάρῃ, οὗ ὄχι.

ρνδ. Περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ χαρτόνεται ἄντρα, καὶ ἀποθαίνει ὁ εἷς, οὗ ὁ ἄλλους, πρὶν νὰ παντρευτοῦν, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γίνε περὶ τῶν ἰδίων πραμάτων τὰ μένων τοῦ συνγκενεῖς αὐτοῦ.

ρνε. Περὶ τῆς γυναίκας τῆς χηρευγούσῃ ἀποῦ ἁρμάζεται ἕτερον ἄντρα μέσον τοῦ χρόνου ὁποῦ χηρέψει.

ρνϛ. Περὶ τῆς ἑτέρας τιμωρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη ἡ γεναῖκα ἁποῦ λανβάνει ἄντρα πρὶν διαβῇ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφὸν ἐτελεύτησεν ὁ ἕτερος ἄντρας.

ρνζ. Περὶ τῆς ἑτέρας τιμωρίας τῆς ἑτοιμάζεται τῆς χήρας ὁποῦ ἁρμάζεται πρὶν διαβῇ τὰ χρόνια τοῦ ἀνδρός της τοῦ τελευτικοῦ.

ρνη. Περὶ τῶν πραμάτων τῶν τέκνων τοῦ πρώτου ἀνδρός, ἂν ἔχουν ἐξουσίαν ν' ἀφήσουν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους τίποτες τῆς μητρός τους, ἂν ἀστενήσουσι καὶ ἔλθου εἰς τὸν θάνατον.

ρνθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὸ τουέρι διὰ τὸν τεθνεῶταν τῆς συβίας του.

ρξ. Περὶ ἐκείνης ὁποῦ ἔχει ἀφορμὴ νὰ ζητήσῃ τὸ ντουέριν της, καὶ ἐμπορεῖ νὰ τὸ ἔχῃ καὶ ζῶντα τοῦ ἀντρός της.

ρξα. Περὶ ἐκείνου ἁποῦ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πλερώσει τὸ ντουέρι τῆς γεναίκας του, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ κανένα κακόν;

ρξβ. Περὶ ποταπὸ δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένεται περὶ τῶν δωρημάτων τῶν ποιεῖ ὁ ἄντρας τῆς γυναίκας του ἀφὸν τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις οὐδὲν ἀξιάζει.

ρξγ. Περὶ τοῦ δογμάτου τὸ ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ κάτις τῆς συνβίας του, καὶ ἂν χρήζῃ μὲ δίκαιον.

φ. 11. ρξδ. Περὶ τῆς ὁρμασίας· διὰ πόσας ἀφορμὰς ἐμπορεῖ | νὰ χωριστῇ ἀφὸν ὁρμαστοῦν.

ρξε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνδογύνου τὸ χωρίζεται διὰ καμμίαν αἰτίαν, οὗ κώλυσι.

ρξϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνδρογύνου τὸ ἐχωρίστην, καὶ ἔχου τέκνα, τίς νὰ τὰ ἀναγιώσῃ.

ρξζ. Περὶ ἐκείνων τῶν τέκνων τῶν πορν[ι]κῶν, ποταπὸν δίκαιον (1) ἐντέχεται νὰ ἔχουν εἰς τὰς κλήρας τὰς πατρικάς τους καὶ τῶν πραμάτων του.

(1) χειρ. δικικεον.

ρξη. Περὶ τῶν ὁρμασιῶν πόσα κελεύει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, ποῖον καιρὸν ἠμπορεῖ ἄνθρωπος νὰ πανδρευτῇ, καὶ ποῖον καιρὸν ἔνι κωλυμένον νὰ μηδὲν ὁρμασθῇ.

ρξθ. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Τὸ ἔμπροστεν κεφάλαιον ἦτον λατίνικον, καὶ αὐτὸ τὸ ὅμοιον εἰς κοινὴν διάλεχτον.

ρο. Περὶ τῆς δυσκεψίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, ἂν δικάζουνται, εἰς ποίαν αὐλὴν νὰ δικαστοῦν καὶ νὰ κριθοῦν.

ροα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ λανθάνει μὲ πάντα ὅλα της τὰ δικαιώματα εἰς τὸ προικίον.

ροβ. Περὶ ἐκείνου τὸ νὰ κάμῃ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ συνβία του τὸ νὰ κάμου καὶ τὸ νὰ ἀναστήσου ἐν τῷ ἅμα.

ρογ. Περὶ τῶν διαθηκῶν, καὶ πῶς ἔνι κρατούμενοι οἱ ζωντανοὶ νὰ τελειώσουν τὸ θέλημαν τοὺς τεθνεῶτες.

ροδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ τελευτᾷ ἄνευ διαθήκης, καὶ τίνος χρὴ γενέσται τὰ πράματά του.

ροε. Περὶ ἐκείνης τῆς γυναικὸς ὁποῦ τελευτᾷ πρὶν τοῦ ἀνδρός της, καὶ τίς μέλλει νὰ πάρῃ τὸ μερτικόν της τῶν κλήρων τῶν ἔνι μέσον της καὶ τοῦ ἀνδρός της.

ρος. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἐκαμώθην ἄδικα, οὗ κἄτινες ἀναζητοῦν το, ποταπὸν δικαίωμαν ἐντέχεται νὰ γένῃ,

ροζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τελευτᾷ ἀδιάταχτος, καὶ οὐκ ἔχει γεναῖκαν, οὗ τέκνα, οὗ συνκενεῖς, τίνος νὰ γένῃ τὸ ἔχει.

ροη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δίδει εἰς τὴν διαθήκην του κανέναν πρᾶμαν ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γενaίκας του, οὗ ἀπαὶ τὰ δικαιώματα τῆς γενaίκας του, καὶ ἂν ἀξιάζουν, οὗ ὄχι.

| ροθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐτελεύτηκεν καὶ χρεωστεῖ χρήμα- φ. 12.
τα καὶ βίον οὗ κἄτινος ἀνθρώπου, οὗ καμμίας γυναικός, καὶ τίς ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος.

ρπ. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ χρεωστεῖ ἡ γεναῖκά του, πῶς ἔνι κρατούμενος νὰ τὰ πλερώσῃ ἐκεῖνα.

ρπα. Περὶ τοῦ χαρισμάτο[υ] τὸ ἠμπορεῖ ὁ πατήρ, οὗ ἡ μή-

τηρ, νὰ χαρίσουν τὸ τέκνον αὐτῶν, κἂν τε ζῶντά τους, κἂν τε μετὰ τὴν ἀποβίωσίν τους.

ρπβ. Περὶ ἐκείνους τοὺς συνκενεῖς ὁποῦ περιλανβάνου τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, τῆντα ἔνι κρατούμενοι μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσου διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν, κἄ τε ἂν οὐδὲν χρήζουν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος ὅσα μέλλει νὰ δώσουν.

ρπγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔχει κλήρας, καὶ ὁρμαστῇ γυναῖκα μὲ τὰς κλήρας της, καὶ ἔπειτα λαχάνει ὅτι πέφτει εἰς χρεῖος, ποῖαις κλῆραις νὰ πουληθοῦν ὀνμπρὸς διὰ νὰ πλερωθῇ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος.

ρπδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι χρειωφελέτης, οὖ ἐκείνη ἡ γεναῖκα, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του καὶ ἀφήνει κἄτινος ἀπαὶ τὸ ξένον πρᾶγμαν ὁποῦ οὐδὲν ἔνι συνκενής του, ἂν χρήζῃ ἡ ρηθεῖσα διαθήκη καὶ τὸ λεγάτον, οὖ ὄχι.

ρπε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ παιθαίνει ἀδιάτακτος καὶ ἀξηγόρευτος, καὶ οὐκ ἔχει πατέραν, οὖ μητέραν, οὐδὲ κανένα συγκενῆ εἰς τὴν χώρα, καὶ πόσον καιρὸν πρέπει ἡ αὐλὴ νὰ φυλάξῃ τὸ δικόν του, πρὶν δοθοῦσι τοῦ ἀφέντη μὲ δίκαιον.

ρπϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τὸ λεγάτο του τὸ τοῦ ἀφῆκεν κανεὶς ἄνθρωπος εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ πῶς χρὴ παραστῆναι μὲ μάρτυρας τὸ λεγάτον του.

ρπζ. Περὶ ἐκείνου τὸ ἐπαφήνει ἡ συνβία τοῦ συνβίου της ὅταν ἀπαιθάνῃ, μὲ τοιοῦτον, νὰ μηδὲν πάρῃ ἑτέραν συνβίαν, καὶ ἂν χρήζῃ τὸ αὐτὸν λεγάτον, οὖ ἂν οὐδὲν χρήζῃ.

ρπη. Περὶ τῆς δωρεᾶς τὸν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι, οὖ ἡ γυναῖκες εἰς τὸν θάνατόν τους, καὶ μένου τὰ πράγματα τοῦ ἀ-
φ. 13. ποθαμένου ἀμάχι | εἰς ἐκεῖνον ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ.

ρπθ. Περὶ τοῦ δομάτου τὸ ποιεῖ ὁ ἀνὴρ τῆς συνβίας του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποῖον δόμαν ἀξιάζει, οὖ οὐδὲν ἀξιάζει, οὖ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ κρατημένον.

ρϟ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῶν διαθηκῶν, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὸ ποιῇ.

ρϟα. Περὶ τῶν μαρτύρων ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν διαθήκη.

ρϟβ. Περὶ τοῦ βαπτισμένου, οὗ τῆς βαφτισμένης ὁποῦ ἀποθάνει καὶ ποιεῖ διαθήκη, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ πράματά του ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἐποῖκαν νὰ τὴν ποιήσου, κἄν τε χριστιανὸς ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσεν.

ρϟγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι βαπτισμένος καὶ ἀποθάνει ἄνευ διαθήκης καὶ ἄνευ τέκνων, τίνος ἔνι πάντα ὅσα ἔχει.

ρϟδ. Περὶ πόσον ἀφορμῶν στρέφεται ὁ Σαρακηνός, οὗ ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα, τοὺς ἐλευθερῶσαν, ἀξαναπαρχῆς εἰς τὴν σκλαβία.

ρϟε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ τὸν σκλάβον του κλερονόμον του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενος μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἑκών, οὗ ἄκων.

ρϟϛ. Περὶ τοῦ καιροῦ ὁποῦ ἔνι νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, καὶ εἰς ποταπὴν ὁπλὴ ὁ ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ τὴν δώσῃ τὴν ρηθεῖσαν ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, οὗ τῆς σκλάβας του.

ρϟζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχιν εἰς ἕτερον, καὶ θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν ἠμπορῇ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ὡς που ἔνι ἀμάχι, οὗ ὄχι.

ρϟη. Περὶ τοῦ σκλάβου ὁποῦ ἐποίησεν κανέναν κακὸν ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐλεύθερος, καὶ ἀπομένει νὰ τὸν πουλήσουν.

ρϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕνα ἀμάλωτον κλεψιμίον, μετὰ τὸ γεβέντισεν τὸ πρόσταγμαν μὲ τὴν εἴδησιν τῆς αὐλῆς.

σ. Περὶ τοῦ σκλάβου ὁποῦ ἐποίγησεν κανένα κακὸν τινὸς εἰς τὸν καιρὸν ἀποῦ ἦτον σκλάβος, καὶ τότες ἐλευθερώθη, τῆντα μέλλει νὰ γένῃ.

σα. Περὶ ἐκεῖ τοῦ σκλάβου ὁποῦ κρσῦ κόρπον, οὗ δέρνει
φ. 14. κανένα χριστιανὸν ἄδικα, οὗ καὶ δίκηα, | καὶ τίνος μέλλει γε-
νέσται ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ὁποῦ ἐποίγησεν τὸ αὐτόν.

σβ. Περὶ τῶν δωρεῶν πότε δεῖ γραφῆναι, πότε δὲ δοθῆναι ἄγραφα.

σγ. Περὶ τοῦ χαρισμάτου, ποταπὸν χάρισμαν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ δώση καὶ ποταπὸν ὄχι, καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ τὸ ἀναπάρῃ ὀπίσω, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπῆρεν ἔχει το καὶ νομεύεταί το.

σδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δίδει ἕνα πρᾶμα ἑτέρου ἀνθρώπου, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ λάβει ἠμπορεῖ νὰ τὸ δώση ἑτέρου ὁποῦ τὸ λαβάνει διὰ λόγου του, οὗ διὰ χρεῖος ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ.

σε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τάσσει ἑτέρου νὰ ποιήση κανένα πρᾶμα, τῆντα ἔνι κρατούμενος νὰ ποιήση ἐκεῖνος ὁποῦ τάσσεται.

σϛ. Περὶ τοὺς ἐμπαλῆδες καὶ τοὺς σενεσκάρδους τοὺς ἀφέντας, εἰς τῆντα ἔνι κρατούμενοι εἰς τοὺς ἀφέντας τους, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι οἱ ἀφένταις τους πρὸς ἐκείνους.

σζ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ δανείζουνται οἱ υἱοί, ἐὰν ἔνῃ κρατημένος ὁ πατήρ τους νὰ πλερώσῃ, ὁμοίως καὶ ἂν χάσου τίποτες.

ση. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατούμενος ἄλλον εἰς καιρὸν νομματισμένον, καὶ δίδει του ἀμάχια καὶ ποντίζουνται μετὰ ταῦτα, ἐπάνω τίνος ἔνι τὸ χεροτέρισμαν.

σθ. Περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς, καὶ περὶ τὸ τῆς δίδουν, ἂν ἠμπορῇ τότε νὰ στραφῇ, οὗ ὄχι, καὶ τὸ δίδουν ἑτέρου διὰ φόβον διατὶ ηὗραν ποιοῦντα κακόν, ἂν ἠμπορῇ νὰ πάρῃ τὸ ἔδωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

σι. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κανενοῦ κορμίου ὁποῦ τοῦ κρατοῦ καμμία κλῆραν, καὶ λέγει ὅτι εντέχεται νὰ ἔνῃ ἐδικόν του.

σια. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐνκλητέψῃ περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς συνβίας του ἄνευ ἀυτῆς, καὶ πότες ἔνι

κρατούμενη ἡ αὐλὴ νὰ δώσῃ σαζήναν ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ τοῦ κρατεῖ.

σιβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τῆς συνβίας τοῦ τεθνεῶτός φ. 15. της ἀνὴρ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ εἰς τοῦτον τὸ ἔνκλημαν.

σιγ. Περὶ τὸ ποῦ ἐντέχεται νὰ ἀνκαλέσουν περὶ τῶν οἰκιῶν καὶ χωραφίων, ἀνμπελώνων, εἰς ἐκείνην τὴν χώρα ὁποῦ ἔνι τὰ πράγματα, οὗ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τῆντα ἔνι κρατημένη ἡ αὐλὴ νὰ ποιήσῃ ἐὰν οὐκ ἐστὶ τὰ πράγματα εἰς αὐτὴν τὴν χώρα ὁποῦ κρατεῖ τὰ πράγματα τὰ ζητᾷ, λαλῶντα ὅτι ἔπεσάν του.

σιδ. Περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν, οὗ ἡ δύο ἀδελφάδες ὁποῦ οὐδὲν ἐμοίρασαν μέσον τους τὸ ἐκέρδαισαν, οὗ τὸ ἐσυνμπιάσαν, ὥςπερ ὁ εἷς ἔνι πλουσιώτερος τοῦ ἄλλου ἄνευ νὰ τοὺς δώσῃ ὁ πατήρ τους, οὗ ἡ μητέρα τους εἰς μοιρασίαν.

σιε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν τὴν οἰκίαν του ἀμάχι, οὗ ἀγρούς, οὗ ἀνμπελῶνας, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὰ ἔχει ἀμάχιν λαλεῖ, ποταπὸν δίκαιον γίνεται εἰς αὐτὰ τὰ χωράφια.

σις. Περὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ οὐδὲν τοῦ χρεωστοῦν, οὗ περίττου παρὰ τὸ ἔνι τὸ μέλλει νὰ ἔχῃ.

σιζ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεται, περὶ τοὺς σκλάβους ὁποῦ φεύγουν ἔξω τοῦ ρηγάτου.

σιη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔχασεν τὸ χτηνόν του, οὗ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμα, καὶ εὑρίσκει τὸ ἔχασεν ἐπάνω τινά, ποταπὸν δίκαιον χρὴ γενέσται.

σιθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τοῦ ἔκλεψαν καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀξαναστράφην εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ.

σκ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐκόκισεν τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἔχασεν τὸ πρᾶμάν του, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένη ἐξ αὐτόν του.

σκα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ κανέναν πρᾶγμαν ξένον καὶ βάνει το ἀμάχιν, οὗ πολεμᾷ νὰ τὸ ξενώσου μὲ καμμία ἀφορμὴν διὰ νὰ μηδὲν ἔρτη εἰς δικάσιμον.

φ. 16. | σκβ. Περὶ τῶν αἱρετων τοὺς νὰ βάλουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν ἀνθιλογίαν, νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὸν τόπον τους, τοὺς λέγεται αἱρέτας.

σκγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐλάβωσεν τὸν δοῦλόν του, καὶ θεωρῶντα ὁ ἰατρός, ἐσύνμπαψεν νὰ τὸν ἰάνη καὶ εἶχέν τον κόψει κακὰ καὶ ἐτελεύτησεν, πῶς ὁ γιατρὸς νὰ τὸν καλλιωτερίση.

σκδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ καβαλλάρη, οὗ τοῦ βουργέση ὁποῦ στέλλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ μαρετζασιάσουν, νὰ τὸ ἰατρέψουν, καὶ λαβόνει το, οὗ ψοφᾷ, πῶς ὁ καλλικᾶς νὰ τὸ πλερώση.

σκε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἰατροῦ ὁποῦ ἔρχεται νὰ γιατρέψη τὸ σκλάβον τινός, καὶ διὰ κακὰ βότανα παιθαίνει, πῶς χρὴ νὰ τὸ πλερώση.

σκϛ. Περὶ τῶν ιβ΄ ἀφορμῶν ὁποῦ ὁ πατήρ, οὗ ἡ μητέρα ἠνμπορεῖ νὰ ξηκληρώση τὰ παιδιά τους ἀπαὶ τὰ ἀγαθά τους.

σκζ. Διὰ πόσας αἰτίας τὰ τέκνα ἠμποροῦν νὰ ξηκληρώσουν τοὺς γονεῖς ἀπαὶ τὰ ἀγαθά τους πατέρα καὶ ἡ μητέρα διὰ ζ΄ ἀφορμαῖς.

σκη. Περὶ τοὺς κλέπτας ὁποῦ ποιοῦν κλεψίαν.

σκθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εὕρη κλέφτην εἰς τὴν οἰκίαν τούτου κλέφτοντα, πῶς ἐντέχεται νὰ τὸν πρεζεντιάση εἰς τὴν αὐλήν.

σλ. Περὶ ἐκείνου τοῦ κλέφτη ὁποῦ ἐξέβην ἐκ τοῦ οἴκου ἑτέρου καὶ ἔνωσέν τον καὶ ἐκοῦζεν ὀπίσω του, πῶς ἔνι ἔνοχος.

σλα. Περὶ τοῦ κλέπτη τὸν πιάσουν εἰς τὴν οἰκίαν του κανενοῦ ἀνθρώπου ἔχοντα ροῦχα μετά του.

σλβ. Περὶ τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρκκηνοῦ τὸν νώσου εἰς κανένα ὀσπίτιν, καὶ λάβουν ἐξ αὐτόν του κανένα πρᾶμα, καὶ τίνος μέλλει νὰ ἔνῃ.

σλγ. Περὶ πραγμάτου τοῦ κλαπέντος καὶ εὑρέθη ἐπάνω κανενοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐ γινώσκουν τὸ τίς τὸ ἔπραξεν.

σλδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔρχεται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ θέλει νὰ προβιάσῃ μὲ τὸ κορμίν του ἐμπρὸς διὰ ἄπιστον.

σλε. (1) . . . .

| σμε. Πῶς νὰ μηδὲν ἔνῃ κανεὶς ἀπότορμος νὰ ποιήσῃ χω- φ. 17.
ριατοσύνη ἑτέρου, οὐ ταραχήν, οὐδὲ μάλλωμαν.

σμϛ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐκλητεύεται ἕτερον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Μπανουΐν, διὰ δαρμόν, καὶ δείχνει ὅτι ἐκεῖνος ἔσχισέν του τὰ ροῦχά του, οὗ ἐμάθησεν τὰ γένειά του, οὗ τὸ αἷμαν τῶν δοντίου.

σμζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀπηδᾷ νὰ σφάξῃ ἕτερον ἄνθρωπον, κἀκεῖνος διαφεντεύγεται οὕτως ἐπιδέξια ὅτι σφάζει τον, οὗ δέρνει τον καλά, οὗ ἐλάβωσέν τον εἰς τὸν θάνατον.

σμη. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπηδᾷ ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ καμμίας γυναίκας, καὶ δύο ἄνθρωποι λίζοι εἶδάν τον καὶ πιάνουν τον, καθὼς ἔνι κρατούμενοι, καὶ φέρνουν τον εἰς τὴν αὐλήν.

σμθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι λαβωμένος μὲ πολλοὺς κόρπους, πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐπεσαύτους ἀνθρώπους ὅσους κόρπους ἔχει.

σν. Πῶς ὁ ἐμπαλῆς, οὗ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ βιάσουν τινὰ νὰ ποιήσῃ τζουΐζαν, ἂν οὐ μὴ τὴν ζητήσῃ μὲ τὸ θέλημάν του.

σνα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ψεύγει τὴν αὐλήν, καὶ λέγει, αὐτὸ τὸ κρίσιμον ἔνι [οὐ] δίκηον καὶ ἄπιστον.

(1) Ἀποκοπέντος ἑνὸς φύλλου λείπουσιν οἱ τίτλοι σλε-σμδ.

σνβ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δέρει ἄλλον ἄνθρωπον καὶ ἔνι ἔνοχος μὲ καλὴν μαρτυρίαν.

σνγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βουργέση, οὗ ἑτέρου ἐλευθέρου ἀνθρώπου ὁποῦ δέρει ἕτερον σκλάβον καὶ ὁ ἀφέντης του ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλήν.

σνδ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γυναίκας ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ ἕνα ἀνήλικον.

σνε. Πῶς ὁ ρήγας ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὰ ὀψώνια, τουτέστι τὰ στουδέρια τοὺς χανπίταις τοὺς λέγου τζανπιού-
φ. 18. νιδες | τοῖς κράζουν εἰς πόλεμον περὶ φόνου.

σνϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποῦ ἔνι φονεμένη καὶ οὐδὲν ἔχει κανένα συνκενῆ, οὗ ἀγνώριμον νὰ γυρέψῃ τὸ αἷμάν της καὶ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας ἔνι κρατούμενος νὰ [τὸ] γυρέψῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνζ. Περὶ τοῦ ὅρκου τὸν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ χανπίτης ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς.

σνη. Τὸ πῶς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ γενῆ χανμπίτης κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ Ρωμαῖος, οὐδὲ Σαρακηνός, κατὰ πρόσωπα Φρά[γκου].

σνθ. Διὰ τοὺς σοδομίτας καὶ περὶ παντὸς κακοῦ ἀνθρώπου καὶ γυναικός, νὰ τοὺς θανατώσουν μὲ ἄσχημον θάνατον.

σξ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται, καὶ ποιεῖ τὸν ὅρκον ὅτι τοῦτο οὐδὲν τοῦ τὸ ἐποίγησεν, κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

σξα. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ ἡμέρα ν' ἀπολογηθῇ, καὶ ὁ δαρμένος ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του ἕως τὸ ἀνατείλημαν τῶν ἀστέρων, καὶ ὁ ἕτερος οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ δαρμένος ἐτελεύτησεν.

σξβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοῦ κορπωμένου εἰρηνεύγοντα μὲ

τὸν κατάδικόν του, καὶ ἔπειτα ἐτελεύτη, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐκόρπωσεν δείχνει β' μάρτυρας τὸ πῶς εἰρήνευσαν.

σξγ. Περὶ τοῦ κριτοῦ τὸν κράζουν εἰς βουλὴν καὶ τάξιν· αὐτὸ ἔνι εἰς τὰ ιβ' κεφάληα.

σξδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ηὗρεν λογάριν ἀπουκάτω | τῆς γῆς φ. 19.
ὡς γιὸν ἔσγαφέν τινος, τί χρὴ γενέσται.

σξε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποῦ βάλλει πῦρ εἰς τὴν χώραν, καὶ γίνεται τίποτες ζημία.

σξϛ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας, ὁποῦ θάβουν σῶμαν νεκρὸν εἰς τὸν οἶκόν τους.

σξζ. Περὶ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ φέρνουν ἕναν ἄνθρωπον νεκρὸν ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς καὶ ἕτερον ζωντανὸν δημένον.

σξη. Ὅμοιόν του, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως.

σξθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εὑρίσκει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν κλίνην μὲ τὴν συνβίαν του σιμά του, σκοτωμένους τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα.

σο. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ περὶ ἐκείνης τῆς γεναίκας ὁποῦ ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν περὶ ἕτερον περὶ αἱρετικίας.

σοα. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ ὁποῦ ποιγεῖ ἄπιστον σιγίλλιον διὰ πρᾶγμαν τὸ νὰ τοῦ δώσουν, καὶ ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ.

σοβ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τοῦ Σαρακηνοῦ, οὗ τοῦ Φράγκου ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν δούλεψιν τοῦ ἀφέντη, καὶ κλέψει του κανένα πρᾶμαν ἀπαὶ τὰς εἰσόδους τοῦ φούντικος, οὗ τῆς τζαγιάνας, τουτέστιν τῆς θαλάσσου.

σογ. Περὶ τοῦ ἐνταλιαστῆ ὁποῦ χαράσσει ἀντιβούλλας τῶν ρηγατικῶν διὰ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ἔδωκαν.

σοδ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν καὶ χάσει τὸ ἔνκλημάν του, οὗ τὸ ζήτημάν του.

σοε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐνκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον καὶ φέρνει τὰς μαρτ[υρ]ίας του, καὶ ὁ ἄλλος ἀρνᾶται.

σος. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλὲ εἰς τὴν κρίσιν ἄλλον ὁποῦ τὸν ἔδερεν, δείχνοντα β′ μάρτυρας.

σοζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρνει ἕνα φράνκο ἄνθρωπον, ἤγουν ἐλεύθερον, οὗ μίαν ἐλεύθερην γυναῖκα λεγόμενη φράνκισσα.

σοη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλεῖ μίαν γυναῖκαν τὸ πῶς τὸν ἔδερεν.

σοθ. Περὶ τῆς πρώτης κλεψίας τὴν ποιήσει ὁ κλέπτης.

φ.20. | σπ. Περὶ τὸν κλέπτην τὸν νὰ εὕρουν καστιριασμένον.

σπα. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τσακίζει τὸ πρόσταγμαν τοῦ ἀφέντη.

σπβ. Περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης τοὺς πιάνουν εἰς ἄδικον μέτρος, οὗ παρκάτω ζύγιν.

σπγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἀνθρώπου.

σπδ. Πῶς νὰ μηδὲν λάβουν τὰ ζ′ ἥμισον σόρδια ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ οὐδὲν ἐφουρκάλισεν τὸ στενὸν ὀνμπρὸς τοῦ σπιτίου του τὴν θύραν του.

σπε. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπληκεύγει εἰς ἄλλον οἶκον, καὶ ὁ οἰκοκύρης χάνει τίποτες κανένα πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ σπίτιν του.

σπς. Ποταπὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ ποιήσουν ἐμπαλῆν εἰς τὸν φούντικαν διὰ νὰ στερεώτῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ κείμενον, οὕτως τὸν μέγαν, ὡς τὸν μικρόν, καὶ τὸν Συριάνον ὥςπερ τὸν Σαρακηνόν, καὶ τὸν Ἀγαρηνόν, ὡς τὸν Χριστιανόν.

σπζ. Περὶ τοὺς κριτάδες τοὺς πρέπει νὰ ἕνῃ εἰς τὸν φούντικα.

σπη. Πῶς νὰ μηδὲν πάρῃ μάρτυρας ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούντικος τοὺς σιργένταις τοῦ φούντικος.

σπθ. Περὶ τοῦ Ρωμιοῦ ὁποῦ ἀνγκαλὲ τὸν Ἰουδαῖον.

σϟ. Πῶς δεῖ πάντες οἱ λᾶς νὰ ἔχουν μάρτυρας κατὰ τὸν νόμον τους ἐκείνους τοὺς ἀνκαλιοῦν.

σϟα. Περὶ τὸν ὅρκον τὸν ἀπαιτεῖ ἡ πολλαῖς λογαῖς τῶν γενεῶν τῶν ἀνθρώπων.

σϟβ. Περὶ τῶν μαρτυριῶν ποῦ πρέπει νὰ ὀμόσου.

σϟγ. Πῶς ἡ μαρτυρίαις τοῦ φούντικος οὐδὲν ἔχουν κάνπον.

σϟδ. Περὶ τῶν δικαιωμάντων τοῦ φούντικος.

σϟε. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν πραγμάτων τῶν ἔρχουνται διὰ τῆς θαλάσσης.

σϟϛ. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν ἔρχουνται διὰ τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδὲν πουλοῦνται, οὐδὲ θέλουν νὰ τὰ εὐγάλουν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἐφέραν.

σϟζ. Περὶ τῶν ἑτέρων πραγμάτων τῶν εὐγάνουν | διὰ τὴν φ. 21.
Σαρακηνίαν.

σϟη. Περὶ τῆς τάξης τῆς γενομένης εἰς τὴν Τάκην μὲ κείμενον, συνμπανμὸν διὰ τὰς ποικίλας γενεάς, ἄνευ τοὺς Φράνκους ὁποῦ μέλλει νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Τάκην.

φ. 22. | Ἀρχὴ τῆς βίβλου τῆς Συντάγματος, ἤγουν Ἀσίζα.

α. Περὶ κρίσεως καὶ δικαιοσύνης. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος βίβλουν μέλλει νὰ εἰποῦμεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ νὰ γυρέψωμεν κρίσι, ἢ νὰ δώσωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου δίκαιον, ὅτι οὕτως γέγραπται ὅτι « στερεὸς ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς κρίσιν, ἐκεῖνος ζήσεται καὶ οὐκ ἀποθανεῖται εἰς τὸν αἰῶναν », ὅτι οὕτους γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ « δίκαιος ἐκ πίστεως στῆται, ὁμοίως καὶ ἡ κρίσις χρὴ ἔσται αἰώνιος, » ὅτι ὁ Δαβίθ λέγει « δικαιοσύνη Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· » καὶ ἐντέχεται ὅτι ἐκ πίστεως καὶ ἐκ τῆς κρίσεως νὰ ἔχωμεν προοίμιον ὅλο προτήτερα, διότι ἐκ πίστεως καὶ κρίσεως ἐντέχεται νὰ στρέψωμεν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καθημιᾶς γυναικὸς τὸ δίκαιόν τους.

β. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὁ δεσπότης, καὶ τῆντα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ εἰς αὐτόν του διὰ νὰ ποίσῃ δίκαιον καὶ διὰ νὰ δώσῃ κείμενον παντὸς τοῦ λαοῦ.

Εἴ τις ἴσον θελήσει νὰ γυρέψῃ, καὶ ἕτερος θελήσει νὰ ποίσῃ κρίσιν ἐπάνω εἰς πᾶσα πρᾶγμαν, ἐντέχεται θεὸν φοβεῖσται καὶ ἀγαπᾷν, ὅτι κανεὶς οὐ δύναται θεὸν φοβεῖσται, οὐδὲ ἀγαπᾷν χωρὶς πίστι ἔχει ἐν ἑαυτῷ· λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἔχοντα ἀλήθειαν καὶ κρίσι ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὕτως λέγει ἡ Γραφὴ « ὁ πιστὸς ἄνθρωπος, πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀγαθά. » Λοιπὸν εἴ τις θέλει ἄλλου νὰ ποίσῃ κρίσιν, τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του ἐντέχεται ἔχει ἐν ἑαυτῷ, καὶ τότες δυνηθήσεται νὰ γυρέψῃ ἀλήθειαν καὶ ἑτέρου ποιῆσαι κρίσι, καὶ πολλὰ ἔνι δίκαιος, καὶ πολλὰ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ καλὰ διδασκαλεμένος ἐκεῖνος· ὁποῦ ἑτέρου κατάπτωμαν θελήσει νὰ κρίνῃ, ὅτι μεγάλην ὑπόθεσιν καὶ μέγαν βάρος παίρνει ἀπάνω του νὰ περικρα-

τήση ὅπου τὴν ἠτίαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ καθενοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς καθημιᾶς γεναίκας παίρνει ἀπάνω του νὰ ποίσῃ δίκαιον, καὶ νὰ δώσῃ κείμενον πάντας ἐκείνους ὁποῦ ἐνώπιόν του ἔλθωσι, ὅτι ἔνι νὰ | βιγλίζῃ τὴν ζωὴν καὶ τὸ κουστοῦμιν τοῦ φ. 23. καθενοῦ καὶ τῆς καθημιᾶς· λοιπὸν ἐντέχεται ἐκεῖνος ἀπ' αὖτα νὰ σάσῃ πολλὰ καὶ νὰ σηκώσῃ, πάντα τὸν καλὸν ποιῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἐξεύρῃ ὅτι εἰς τοιούτην τάξιν ὡς κρίνει τοὺς ἄλλους κριθήσεται, ὅτι οὕτους λέγει τὸ Εὐανκέλιον « ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεστε ».

γ. Αὐτὸν λέγει περὶ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς πόλεως ὁποῦ ἔνι θεσπισμένος εἰς τὸν τόπον διὰ νὰ σάσῃ ὅλους ἐκείνους καὶ ὅλαις ἐκείναις ὁποῦ ἔμπροσθέν του ἔλθουσι νὰ ἐνκλητέψουν, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ στερεώσῃ εἰς τὴν δούλεψιν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ρηγός, οὗ τοῦ δεσπότη.

Ὁ ἐνπαλῆς τῆς χώρας ἀπάνω τοῦ ποίου ἔνι ἐνέργεια νὰ βιγλίσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ τοὺς λᾶς, ἐντέχεται ἀπ' ἀρχῆς ἔχει ἐν ἑαυτῷ πίστιν καὶ κρίσι καὶ δίκαιον, καὶ ἐκεῖνος κείμενα νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ ποίσῃ νὰ στερεώσουν πάντας ἐκείνους καὶ ἐκεῖνον καὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔμπροσθέν του ἔλθωσιν ζητῆσαι δικαιοσύνην· ὁμοίως καὶ τοῦ δεσπότου ἐντέχεται, ὅςπερ καὶ ἂν ἔνῃ καὶ ἡ χώρα ἐδική του, ἴνα ζῇ μὲ νόμον καὶ μὲ δικαιοσύνη ὅλον του τὸν καιρόν, ὅτε οὕτως ἔφησαν ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Ρωμάνος ὁποῦ ἦσαν βασιλεῖς τῆς Ρώμης « ἐὰν εἴμεστεν ἀποφγαλμένοι ἐκ τοῦ νόμου, πάντοτες ἐντέχεται νὰ ζήσωμεν μὲ τὸν νόμον. » Καὶ οὕτως χρὴ ποιῆσαι ὁ ἐμπαλῆς τῆς πόλεως διὰ τὴν τιμήν του καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, ὡς ὅτι τὸ ἔπαινός του καὶ ἡ καλή του ἀκουγὴ νὰ γίνεται ἐξόνμπλι εἰς πάντας, καλὸν ποιεῖν πάντας ἐκείνους ὁποῦ ἔνι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

δ. Αὐτοῦ λέγει ποταπὸν ἄνθρωπον ἐντέχεται νὰ ποίσουν βισκούντην καὶ παρὰ τίνος συνβουλῆς, καὶ πῶς ἐντέχεται κεί-

μενον ποιεῖ, καὶ πῶς ἐντέχεται νὰ ὁρίσῃ τὴν αὐλὴν νὰ ποιήσουν τὸ κρίμαν, τουτέστιν τὸ κρίσιμον.

Ὁ ἄρχος ἐντέχεται μὲ τὴν βουλὴν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας του, ἐντέχεται τοιοῦτον ἄνθρωπον νὰ βάλῃ ἐμπαλῆ τῆς χώρας του, ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν θεὸν καὶ ὁποῦ τῷ κρατεῖ τὴν πίστι καὶ ἐνμπιστοσύνην, καὶ νὰ πολεμᾷ κρίσιν καὶ κείμενον πάντας ἐκείνους ὁποῦ νὰ ἔλθουν ὀνμπρός του νὰ ἐνκλητεύουσι· καὶ ὁ βισκούντης πρέπει νὰ ποίσῃ, ἀφὸν καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου του εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι μὲ καλὸν πρόσωπον καὶ μὲ μεγάλην φιλίαν νὰ ἀκούσῃ τὸν ἔνκλημαν τοῦ ἀνκαλετιοῦ καὶ τὴν
φ. 24. ἀπόκρισι τοῦ ἀπολογητιοῦ, καὶ | ἔπειτα πρέπει ὁ βισκούντης νὰ ὁρίσῃ τοὺς κριτάδες νὰ ποιήσουν τὸ κρίσιμον τοῦ κλημάτου καὶ τοῦ ἀπολογητιοῦ τὸ ἐκούσασι, καὶ ὅταν τὸ κρίσιμον νὰ γένῃ, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ δώσῃ τὸ δίκαιόν του ἐκείνου ὁποῦ ἔχει τὸ κείμενον τὸ ἔκλημάν του, ἔπειτα ἐντέχεται ὁ βισκούντης νὰ πάρῃ τὸ κείμενον τοῦ ἀφέντη ἐκεῖ ἀποῦ νὰ πέσῃ μὲ τὴν κρίσιν.

ε. Ὧδε λέγει τῆντα ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ ἐμπαλῆς, καὶ πόσον χρήζει ἡ βοήθεια αὐτοῦ, καὶ τῆντα νὰ χάσῃ, ὅταν πολεμᾷ τὰ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ.

Ἐμπαλῆς οὐδένι ἠπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται ἄνθρωπον νὰ στερεώσῃ εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἀφήσῃ τέλος καὶ δικαιοσύνην διὰ κανένα κακὸν θέλημαν τὴν ἔχουν μὲ κάτιναν ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον, οὐδὲ καμμίαν γεναῖκαν, οὐ διὰ τάξιμον τὸ νὰ τοῦ ταχτῇ κανεὶς ἄνθρωπος, οὐδὲ νὰ σύρῃ ἄνθρωπον ἔξω τοῦ μέτρου, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν καὶ νὰ τὸν ἔχουν πιασμένον, ὥσπερ ἂν τὸν εἶδεν κανείς, οὖ μὲ εἴδησιν τοὺς κριτάδες, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ αἰσχυνόμενος κατὰ τὸ φταῖσμάν του, καὶ νὰ τὸν ἐβγάλουν ἀπαὶ τὴν χώρα καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπαὶ τὸ ῥηγάτον, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἄρχοντος τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον.

ϛ. Πῶς ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ χαλάσῃ τὰ κακὰ κουστούμια καὶ τὰ καλὰ νὰ ὑψώσῃ κατὰ τὴν μπίστιν του, καὶ πῶς οἱ κριτάδες νὰ μηδὲν τὸ ἀπομείνουν νὰ κακοποιήσῃ.

Ἐμπαλῆς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ βάλλῃ κακὰ κουστούμια εἰς τὴν χώρα, καὶ ἂν τὸ πολεμᾶ, οἱ ὡρκισμένοι, ἤγουν οἱ κριτάδες οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπομείνουν, ἀμμὲ πρέπει νὰ τὸν ποῦν τοῦ αὐθέντη, καὶ ὁ ἀφέντης ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἐϐγάλῃ ἀπαὶ τὴν ἐμπαλίαν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ ἄνθρωπος λήζιος, νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ καὶ νὰ τὸν ἐϐγάλῃ ἔξω τῆς χώρας εἰς καιρὸν ὀκτὼ ἡμερῶν, ὅτε ὁ βισκούντης ἔνι κρατούμενος, κατὰ τὸν ὅρκον του, καλὰ κουστούμια νὰ κρατῇ καὶ νὰ στερεόνῃ, τὰ δὲ κακὰ κουστούμια νὰ τὰ ἀφανίσῃ καὶ νὰ τὰ ξηλοθρεύσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὸ συνφέρον τῆς χώρας καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.

ζ. Λέγει ποταποὶ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ἔνῃ οἱ ὡρκισμένοι τοὺς λέγου κριτάδες, καὶ διατὶ τοὺς καταστήνουν.

Οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνῃ δίκαιοι ἄνθρωποι, καὶ νὰ ἀγαποῦν τὸν θεόν, καὶ κείμενα νὰ στερεώσουν, καὶ νὰ ποίσουν τοὺς πάντας ἄνευ δολιότητος, καθὼς λέγει ὁ νόμος, νὰ ἔνῃ φίλος τῆς ἀληθείας[, ὅτι τὸ πᾶν κεῖται ἐπάνω τῆς ψῆς αὐτοῦ [φ. 25] πάντα ὅσα κρινίσκει, ἂν οὐδὲν λαλῇ ἀλήθειαν, καὶ ἐντέχεται νὰ δώσουν καλὴν βουλὴν τὴν ὑπέρκαλην τὴν νὰ ἠξεύρουν ὅλους ἐκείνους καὶ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ βουλὴν νὰ τοὺς ζητήσουν.

η. Ὧδε λέγει ἐκεῖνον τὸ ἐμποροῦν νὰ ποίσουν οἱ κριταί, τῆντα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ποίσουν, καὶ ἂν τὸ ποίσουν, ἐντέχεται νὰ τὸν ἐϐγάλουν ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἄλλους, καὶ πῶς οὐδὲν πρέπει νὰ πορευθοῦν παρὰ τὴν ἴσαν ὁδόν.

Οἱ κριταὶ εἰς χανένα καταδικάσιμον οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ προστάτης, τουτέστιν ἐνμπροπέτης, τὸ λέγεται φράνκικα ἀϐανπαρλιέρης, καὶ κριτής, καὶ εἴ τις τὸ ποιήσῃ ἐντέχεται νὰ τὸν

ἐϐγάλουν ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τοὺς ἑτέρους κριτάδες, καὶ ἔχασεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ νόμος ὁρίζει καὶ διαφεντεύγει, κανεὶς μὴ ἔστω προστάτης καὶ ἐνπροπέτης.

θ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοὺς κριτάδες, τὸ ἐντέχεται νὰ ποιήσου, ἀφὸν καθίσου εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πῶς οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ πορευθοῦσι παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν κ[αλήν?].

Οἱ κριτάδες τῆς αὐλῆς ἔστοντός τους εἰς τὴν αὐλὴν πρέπουν νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ ἀκροθοῦν τὸ ἔκλημαν καὶ τὰς ἀποκρίσεις, καὶ καλὰ νὰ κατανοήσουν, καὶ ἐπάνω ἐκείνου τὸ νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ ἀγνωρίσουν ἐντέχεται νὰ ποίσουν κείμενον κρίσιμον εἰς τὸν φανόν τους χωρὶς νὰ πάψουν, ὅτι ὁ νόμος λέγει « οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνη τοιοῦτοι νὰ βαδίσουν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κρίσης, καὶ οὐδὲν τοὺς μέλει νὰ γυρίσουν δεξιά, οὐ εὐώνυμα, ἀμμὲ ἐντέχεται ἴσα νὰ κρίνου τὸν τρανὸν ὡς τὸν μικρόν, καὶ τὸν φτωχὸν ὡς τὸν πλούσιον, καὶ πάντες ἐκεῖνοι ὁποῦ οὕτως τὸ ποιοῦν ἔνι φίλοι τοῦ θεοῦ, ἐρειδὴν πολομοῦν κρίσι δεκτὴν καὶ ἐντεχάμενη, καθὼς ἐστιν κελευόμενον ἐν τῷ νόμῳ καὶ εἰς τὸ Σύνταγμαν τὸν ἐκάτσα οἱ ἄρχοντες τὸ λέγουν Ἀσίζαν.

ι. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον πῶς οἱ κριτάδες οὐκ ἔχουν ἐξουσίαν νὰ συνϐουλέψουν τινάν, οὐδὲ τίποτες νὰ ἀκούσουν, ἀφὸν καθίσουν ἐπὶ τοῦ θρόνου τους, οὐδὲ νὰ ἀποσκεπάσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς.

Οἱ κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν, οὐδὲ πρέπου νὰ στερεώσουν, φ. 26. οὐδὲ νὰ συνϐουλέψουν | κανένα ἄνθρωπον, οὐδὲ καμμίαν γυναίκαν, ἐφειδὴν καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον τους, οὐδὲ πρέπει νὰ φανερώσουν τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς εἰς κανένα ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ (1), ἐντέχεται νὰ τὸν ἐϐγάλουν ἀπαὶ τὴν (2) τιμὴν τὴν ἔχει καὶ νὰ τὸν δώξουν ἀπαὶ τὴν χώρα ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέρα.

(1) χειρ. καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ. (2) χειρ. τὴν τὴν μήν.

ια. Αὐτοῦ ἀκούσετε περὶ τῆς ἐξωσίας τὴν ἔχουν οἱ κριταί, καὶ τὸ ἐμποροῦν νὰ ποίσου περὶ κρίσεως εἰς λᾶς ἀσύνπαυτως καμμίας ὑπόθεσεως.

Οἱ κριταί, ἐὰν βούλουνται, ἔχουν τόσον τὴν ἐξουσίαν ὅτι ἠμποροῦν καλὰ νὰ συνπάψουν τοὺς γείτονάς τους τοὺς ἀσυνμπαύτους, οὐ ἑτέρους λᾶς, πρὶν ἀνκαλεστοῦν, καὶ ἐντέχεται ν' ἀποφύγῃ τοῦ κακοῦ, ἂν τὸ θεωροῦν κατὰ τὴν ἐξουσίαν τους, καὶ χρὴ εἶναι ἄνδρες κοινοὶ συνϐουλάτροι, καὶ πρέπει πάντοτες νὰ βλέπουν καὶ νὰ σωτηριάσουν τὸ τέλος τοῦ ἀφέντη τὸ κάλλιον τὸ νὰ κατέχουν· ἀκόμη ἠμποροῦν καλὰ οἱ κριταὶ νὰ συνμπάψουν δύο ἄνδρες πρὶν τῆς κρίσεως γεναμένης, εἰ δὲ γεναμένης τῆς κρίσεως, οἱ κριταὶ οὐ δύνουνται συνμπάψαι αὐτούς, διότι ἠγνωρίζου καλὰ ποῖος ἀπαὶ τοὺς δύο, τουτέστιν τὸν ἀνκαλὸν καὶ τὸν ἀνκαλούμενον, ἔκαμεν.

ιβ. Αὐτοῦ λέγει τῆντα ἐντέχεται νὰ ποίσουν ἐκείνους τοὺς κριτάδες τοὺς ἐθέσπισαν διὰ νὰ ποίσουν κείμενον, καὶ διὰ νὰ συνϐουλέψουν τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά, καὶ πάντας ὁποῦ νὰ τοὺς ζητήσουν συνϐουλήν, κἀκεῖνοι οὐδὲν θέλουν νὰ συνϐουλέψουν ὅταν τοὺς ζητοῦν εἰς τὴν αὐλήν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕναν ὀρφανόν, οὐ μία ὀρφανή, οὐ κανένα παιδὶν ἀνήλικον, οὐ μία χήρα, κράζει μὲ τὸ ὄνομαν, οὐ πολεμᾷ νὰ τὸν κράζουν δύο κριτάδες τῆς αὐλῆς εἰς τὴν βουλήν της, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένοι νὰ τοὺς δώσουν συνβουλὴν τὴν ὑπερκαλλιώτερην τὴν γινώσκουν μὲ καλὴν πίστιν· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἀπαὶ τοὺς κριτάδες τοὺς κράξουν μὲ τὰ ὀνόματα εἰς τὴν συνϐουλὴν κανενοῦ κορμίου, τουτέστιν κἄτινος ἀπαὶ τοὺς ἄνωθεν ὠνοματισμένους, καὶ νὰ εἶπεν, ἀκούω τῶν πάντων τῶν ἑτέρων κριτῶν, ὅτι οὐδὲν νὰ ὑπάγῃ καθόλου εἰς τὴν βουλήν του | ἐκείνου ὁποῦ τὸν κράζει, τὸ κείμενον ὁ- φ. 27.
ρίζει, πρῶτον ἐκεῖνον τὸν κριτὴν νὰ τὸν διώξου ἀπαὶ τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων κριτάδων, καὶ νὰ χάσῃ εἰς τὸ πραιτώριον

ἀπόκρισι, ἤγουν εἰς τὴν αὐλήν, ὅλας του τὰς ἡμέρας καὶ οὐδέποτε νὰ εἰσακουστῇ τὸ ἔνκλημάν του, οὐδὲ νὰ πιστωθῇ ἡ μαρτυρία του, καὶ κείθεται νὰ δώσῃ τοιοῦτον δικαίωμαν τοῦ αὐθέντη καθὼς πρέπει νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος, οὗ παράνομος, ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένον πρᾶγμαν ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτὸν παρανομίαν, ἐφειδὴν ἦτον κρατημένος νὰ συνβουλέψῃ. Καὶ νὰ γινώσκετε καλὰ ὅτι οὐκ ἔχει τινὰν ἀπαὶ τοὺς δώδεκα κριτάδες ὁποῦ οὐδὲν ἔνι κρατούμενος κατὰ τὴ πίστιν τους νὰ δώσουν παντὸς ἀνθρώπου ὁποῦ νὰ τοὺς κράξουν, κἂν ἂν ἔμελλεν κατὰ τοῦ πατρός του καὶ κατὰ τῆς μητρός του, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, καὶ διὰ τοῦτον τοὺς καταστήνουν διὰ νὰ ποίσουν κείμενον καὶ διὰ νὰ ποῦν κειμένη βουλὴν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ νὰ τοὺς κράξουν.

ιγ. Τοῦτόν ἐστιν περὶ τῶν ἁγίων θεσπισμάτων· αὐτοῦ διηγεῖται τὴν δικαιοσύνην τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ πῶς κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ, οὐδὲ νὰ κρατῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, κατὰ τὸ ἐντεχάμενον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, κατὰ τὸ δικαίωμαν τῶν ρηθέντων ἁγίων ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τοὺς ἁγίους κανόνας καὶ μὲ μέγαν στοῦδιν μεγάλην ἐντιμοσύνη, καὶ διὰ καλὰ κουστούμια ἐθέσπισαν ὁμοῦ καὶ ἐσύνταξαν, ὅταν ἡ ἅγιαις ἐκκλησίαις ἀπαὶ τὴν ποία λανβάνομεν τὰ μυστήρια τῆς πίστεως καὶ τὰς ἐργασίας τῶν ἐκκλησιῶν, νὰ ἔνῃ τιμημέναις περὶ πολλῶν βιβιλίων καὶ προβελιτζίων, καὶ νὰ ἔχῃ πολλὰ κέρδη λεγόμενα ἀβαντάτζια, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται εἰς καμμίαν ὁπλὴν τὰ καλὰ ἐφφίκιά της παρκατεβασμένα, οὗ ἐστερισμένα ὅ,τι γραμματικὰ λέγεται, κατὰ τοὺς νόμους ἄνωθεν διηγᾶται.

ιδ. Αὐτοῦ δηλοῖ πῶς ἡ αὐλὴ ἡ κοσμικὴ καὶ οἱ κριταὶ ἔνι κρατημένοι εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς πᾶσα ἀνκάλεμαν τὸ νὰ ἔχῃ νὰ τὸ τελειόνουν καὶ νὰ τὸ κρίνουν.

Κατὰ τὰ ἅγια ἐθεσπίσματα καὶ ἔντιμα καὶ κατὰ τὰ καλὰ κουστούμια ἐσύνταξαν δίκαιον ὅτι ἡ ἅγιαις ἐκκλησίαις ἀπαὶ τὰς ποίας λαβάνομεν πάντες οἱ χριστιανοὶ τὰ μυστήρια τῆς πίστεως νὰ ἔνῃ καλὰ διατηρημένα, καὶ κρατημέναις στερεωμένα ὅλα τους τὰ | προβελίτζια, ὡς ὅτι ἐκεῖναις καὶ τὰ κείμενά τους φ. 28. καὶ ἡ κράτησές τους νὰ μηδὲ ἔνῃ λεῖψι τίποτες, ὅτι ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων της ζιοῦν οἱ μητροπολῖταις καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἀρχιδιάκονοι καὶ οἰκονόμοι καὶ οἱ διάκονοι, ὁποῦ δουλεύγουν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· λοιπὸν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ συνμετέχουν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, μὲ μεγάλην ἀγαθοσύνη καὶ μὲ μεγάλην εὐλάβειαν καὶ μὲ μεγάλην ἐλεημοσύνη ἐντέχουνται νὰ ἔχουν τὰ δικαιώματά της, καὶ ἂν ἔχουν κανέναν ἔνκλημαν ἐντέχεται νὰ τελειωθῇ ἔμπροσθεν τοὺς λεγάδες τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἐμπαλῆς, οὔτε οἱ κριταὶ νὰ τοὺς ἐνοχλήσουν, οὐ νὰ τοὺς ἐξηλώσουν ἀποὺ τίποτες, ἀλλὰ ἔνι νὰ τοὺς δώσουν βοήθειαν εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὰ ἀνκαλέματά τους νὰ τὰ τελειόνουν, ἂν τοὺς ἔχουν χρῆσιν· εἰ δὲ ἂν ἔνῃ τὸ ἔνκλημαν κοινόν, τουτέστιν ἐνκίζει τῆς κοσμικῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς πνευματικῆς, ὡς γιὸν εἷς ἀναγνώστης, ἂν ποίσῃ κανέναν παράπτωμαν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐντέχεται νὰ κριθῇ εἰς τὴν κοσμικὴν αὐλήν, οὐ ἂν ἔνῃ κανεὶς κοσμικὸς ποιήσει κανένα παράπτωμαν, οὐ κανένα ἕτερον πρᾶγμαν ὅμοιον τῶν ἄνωθεν, τὸ κείμενον καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει ὅτι ἡ ἐκκλησία νὰ μηδὲν ἀπονομευτῇ ἀπαὶ τὸ δίκαιόν της, τουτέστιν τοιοῦτον ἔνκλημαν οὐδὲν ἐντέχεται ποτὲ νὰ τελειωθῇ εἰς τὴν κοσμικὴν αὐλήν, χωρὶς νὰ τοὺς δώσουν ἄδειαν οἱ λεγάδες τῆς ἁγίας ἐκκλησίας μὲ τὸ δίκαιόν τους θέλημαν, ἀλλὰ ἔνι κείμενον ὅτι ὁ ἐμπαλῆς καὶ οἱ κριταὶ νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, κἀκεῖ ἐντέχεται μετὰ τοὺς λογάδες νὰ κριθῇ τὸ ἔκλημαν ἐκείνου τοῦ παραπτώματος, κατὰ τὸ νὰ δοῦν καὶ νὰ ἀκούσουν, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον, ὅτε ὁ Κύριος ὁ

θεὸς ὥρισεν « δότε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· » λοιπὸν καλὰ ἔνι δίκαιον ὅτι τὸ συμμετέχει τῆς ἁγίας ἐκκλησίας νὰ δοθῆ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ τὸ ἔνι τοῦ πολιτικῶς κοσμικῆ, νὰ δοθῆ τῆ πολιτικῶς κοσμικῆ, τοῦτο ἔνι δίκαιον κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιε. Αὐτοῦ δηλοῖ προτήτερα περὶ τῶν κρισιμάτων, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος ἐνπορεῖ νὰ ἐνκλητεύση εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ποῖον ὄχι. Δηλοῖ λατίνικα κατὰ τοὺς πολιτικούς, καὶ καθαρίζει το, καθὰ κάτω δηλοῖ.

Ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁ ἑστὼς ἐν τῆ ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἂν οὐκ ἐστὶν τοῦ νόμου, οὐκ ἠμπορεῖ εἰς τὸ δεμόσιον τὸν πατέραν του, οὗ
φ. 29.| ἕτερον ἐκλητεῦσαι, διότι ἔκλημαν οὐ δύναται ἔνι ἀνάμεσον δύο ἀνθρώπων μὲ δίκαιος, ἐφειδὴν ὁ εἷς ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἀμμέ, ἐφειδὴν ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ἔνι νόμου ἡλικίας, τουτέστιν ἔστοντος ιε΄ χρόνων, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ ἀνκαλέση εἰς τὴν αὐλὴν πᾶσα ἄνθρωπον, καὶ ὅλον του τὸ δίκαιον νὰ γυρέψη, καὶ νὰ ποίση δίκαιον παντὸς ἀνθρώπου καὶ παντὸς γυναικὸς ὁποῦ νὰ τὸν ἀνκαλέσουν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ις. Ὧδε λέγει ποταπὴν τιμωρίαν ἐντέχεται νὰ ἔχη ἐκεῖνον τὸ αἰχμάλωτον ὁποῦ ἀνκαλὲ τὸν ἀφέντην του εἰς ἔνκλημαν.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὁ ἀπελεύθερος, τουτέστιν σκλάβος Σαρακηνὸς καὶ ἐβαφτίστη, οὐδὲν ἠμπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἀνκαλέση τὸν αὐθέντη του, νὰ τὸν ἐνκλητεύση διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἄνωθεν λαλημένας τοῦ υἱοῦ τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ ἀπελεύτερος νὰ ἀνκάλεσεν εἰς ἔνκλημαν τὸν ἀφέντην, οὗ τὴν κυράν του, οὗ τὰ παιδιά τους, ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοῦ ἀκώσουν, ἀμμὲ νὰ τὸν περιορίσουν ὡς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔπεσεν νὰ δώση εἰς τὴν αὐλὴν πεντήκοντα σόρδια ἐκεῖ ὁποῦ ἐποῖκεν τὸ ἔνκλημάν

του, καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ ὀτεσαῦτα, ἐντέχεται νὰ κόψουν τὴν γλῶσσάν του· τὸ αὐτὸ ἔνκλημαν λέγουν το κρίμα, ὃ λέγεται παράπτωμαν, διατὶ 'νκαλεῖ τὸν κύριόν του, οὗ τὰ τέκνα τους, καὶ χρὴ γενέσται παρὸν τὴν αὐλή, καὶ τοῦτο ἔνι κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιζ. Αὐτοῦ λέγει ποταπὸς ἄνθρωπος ἠμπορεῖ εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἀνκαλέσῃ διὰ ἕτερον.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔνι ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν εἰς τὴν αὐλὴν δι' ἄλλους νὰ ἐνκλητεύσουν, ὥςπερ τὸν υἱὸν τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι ἀνήλικον, καὶ οἱ κουφοί, τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ ἀνκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ δίκαιον διὰ λόγου τους, οὐδὲ δι' ἄλλους, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιη. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐμποροῦν νὰ ἀνκαλέσουν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν δεμοσίαν διὰ λόγου τους, ἀμμὲ ὄχι δι' ἄλλους.

Ἕτεροι ἄνθρωποι ἔνι οἵτινες οὐκ ἠνμποροῦ ἐκλητεύσειν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν δημοσίαν, οὔτε ἡ αὐλὴ νὰ τοὺς ἀκροθῇ, τούτεστιν διὰ ἕτερον, ἄνευ διὰ λόγου τους μόνον, ὥςπερ | φ. 30. ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχασεν τὸ φῶς του, καὶ γεναῖκα ὕπανδρη ἄνευ τοῦ ἀνδρός της, τοσοῦτον ὁρίζει τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἡ γεναῖκα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐνκλητεύσῃ διὰ τὸν πατέρα της, ἂν ἔνῃ ὅτι ἔνι κακόψυχα, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ιθ. Περὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐμποροῦν νὰ ἐνκλητέψουν διὰ λόγου τους καὶ διὰ τὰ παιδιά του;.

Ὁμοίως τοιοῦτα κορμία ἔνι ὁποῦ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ ἐνκλητεύσουν, παροὺ διὰ τὸν ἑαυτόν τους καὶ διὰ κἄνποσα κορμία, ὥςπερ ἔνι ἐκεῖνος καταπλοκισμένος εἰς κλεψίαν, οὗ ἁρπαγήν, οὗ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δίδει τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του διὰ νὰ μηδὲν τὸν ἐκλητεύσουν περὶ τῆς κακοεργίας του, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως τὸ ἐποῖκεν διὰ τὴν κακήν του συνείδησιν, διότι πρὶν δὲ ἐθέλαν τον τιμωρήσειν, ἂν τὸ εἶχαν πιτύχει εἰς τὸ κάμωμαν· τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἠμποροῦν μόνον νὰ ἀνγκαλέσου εἰς τὴν αὐ-

λὴν διὰ τὸν ἑαυτόν τους καὶ διὰ τὰ τέκνα τους, οὐχὶ δὲ περὶ ἕτερον, κατὰ τὸ κείμενον, καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

κ. Περὶ τοῦ ἐνπροπέτη τὸν λέγουν ἀβαντπαρλιέρη, πότε χρὴ ἔσται ἀκροούμενος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πότε νὰ μηδὲν τοῦ ἀκούσουν.

Ὁμοίως ἀβοκάτης, τουτέστιν ὁ ἀβὰντ παρλιέρης, ἂν θέλῃ νὰ γίνεται κἄτινος παραστάτης, τουτέστιν προκυρούρης εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶμαν κἄτινος ἀνθρώπου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι πρὶν εἰσακουστῇ, θέλει νὰ ποίσῃ τὴν αὐλὴν θαρρούμενην ὅτι θέλει νὰ συντύχῃ διὰ ὁρισμὸν ὁποῦ ἔνι τὸ ἔνκλημαν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ ἡ αὐλὴ θαρρούμενη, ὅτι ἔνι μὲ τὸν ὁρισμὸν ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ ἔκλημαν, οὐδὲν ἐντέχεται ἡ αὐλὴ νὰ τοῦ ἀκροθῇ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, οὐδὲ κατὰ τὸν νόμον.

κα. Περὶ τοῦ ἀνηλίκου καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ ποντίζει τὸ ἐδικόν του, καὶ διὰ ποῖα πράγματα ἠμποροῦν νὰ ἀνκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ὁ υἱὸς τῆς ὑποταῆς, ἀνήλικον, οὐ χρὴ γενέσται ἀβὰντ παρλιέρης, τουτέστιν ἀβοκάτος, διατὶ οὐκ εἶν' τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς ὑποθέσεις τὰς ἄνωθεν λαλημένας, ὅτι ὁ νόμος ὁρίζει, « ὁ ἔχων χρῆσιν βοηθείας καὶ συνβουλῆς ἑτέρου, τουτέστιν ὁ ἀνήλικος, οὐ δύναται συνβουλέψαι, οὐδὲ διαφεντέψαι τὰ
φ. 31. τοῦ ἑτέρου ὑφάσματα εἰς ἔνκλημαν » · ὁμοίως καὶ ἄσωτος|, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ ποντίζει τὸ ἐδικόν του καὶ τὰ πράματά του, πῶς ἔνι δυνατὸν βλεπίσαι ἑτέρου ἀνθρώπου; καὶ ὁ νόμος λέγει « ἄνθρωπος ὁποῦ ποντίζει τὰ πράματά του οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἑτέρου προστάτης, οὔ προκυρούρης ἑτέρου πραμάτου εἰς τὴν αὐλήν, ἐφειδὴν τὸ ἐδικόν του ἀπαῦτα οὐ δύναται τηρήσει ».

κβ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ποίων πραγμάτων δύναται ἐνκλητεῦσαι εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλήν, καὶ ποῖα ὄχι.

Ἀπαὶ τὰ πράγματα ἀπὸ ποῖα οἱ ἄνθρωποι ἐμποροῦ νὰ ἐνκλητεύσου εἰς τὴν αὐλή, κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ περὶ ἀργυρίου, οὔ χρυσίου, οὔ ἑτέρου βίου, οὔ ἑτέρων πραγμάτων ὁποῦ νὰ ἔνῃ τοιοῦτα ἀπαὶ τὰ ποῖα δύνουνται γενέσται εἰς βίον, καθάπερ τὰ κινούμενα, καὶ χωράφια καὶ ἐπικωμαῖς, καὶ κρίσαις θανατηφόροι, ὥςπερ φόνον, οὔ κλεψίας, ἁρπαγαίς, οὔ δάνειον, οὔ δόσες, πούλησες, ἀγοράδες, τοιοῦτα πράγματα δύνουνται καλὰ οἱ κριταὶ κρίνειν εἰς τὴν αὐλήν· καὶ ἀκώσατε, τοιαῦτα ἐκλήματα καὶ ἀπαὶ τοιοῦτα πράγματα ἠμποροῦν καὶ δύνουνται καλὰ νὰ ἐνκλητεύσουν εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλήν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζα.

κγ. Περὶ δὲ ποίων πραγμάτων οὐ δύναται ἐνκλητέψει εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἐκλητέψουν νὰ μὴ τοὺς ἀκούσουν, διὰ τοῦτον τὰ διαφεντεύγει, διατὶ ἔνι ἄδηλα νὰ τὰ παραστήσου ἅπαξ τὰ ἔρισαν καὶ ἐμέτρησάν τα οἱ φιλόσοφοι, καθὼς εὑρίσκεται εἰς τὸ Μαπεμοῦντιν.

Τοιοῦτα πράγματα ἀπαὶ τὰ ποῖα οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀγκαλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἀνκαλέσουν οὐδὲ κἀνόλου νὰ τοὺς ἀκροθοῦν· ἂν ἔνῃ δύο ἄνθρωποι ἀνκαλιοῦν καὶ ἔχουν δυσκεψίαν μέσον τους περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ οὐρανοῦ, οὔτε περὶ τοῦ στερεωμάτου, οὔ περὶ τοῦ βάθου τῆς θαλάττης· ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα τὰ ἄνωθεν λαλημένα ἠμποροῦν νὰ τὰ κρίνουν.

κδ. Ἐφειδὴν σᾶς ἐδείξαμεν καὶ ἑρμηνέψαμέν σας ποταποὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ οἱ κριτάδες, καὶ τὸ ἐντέχεται νὰ ποίσουν, καὶ πῶς νὰ κρατιέται ὁ βισκούντης, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνῃ οἱ ἀβάντ παρλιέριδες, καὶ ποταποὶ νὰ ἔνῃ ὁποῦ ἠμποροῦν εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα, ἄλλους νὰ ἀνκαλέσουν, καὶ ποταποὶ οὐ δύνουνται, καὶ αὐτοῦ. ἀρχεύομεν νὰ ποῦμεν τὰς κρίσας, καὶ προτήτερα νὰ ἀρχέψωμεν περὶ τοῦ ρηγός.

Καλὰ ἠγνωρίζετε ὅλοι ὁποῦ εἶστε καὶ οἱ ἐρχόμενοι ὅτε, εἴ

τις πρῶτος ἐκλητεύει εἰς τὴν πολιτικὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικήν, προτήτερα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπαὶ εἴ τινα ἀνκαλέσει, κἄν τε ἄνθρωπος, κἄν τε γεναῖκαν.

φ. 32. κε. Περὶ τῆς ἐξου|σίας τὴν ἔχει ὁ ρήγας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του καὶ τὸ τῆντα ἔνι κρατούμενος εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν ρήγαν καὶ τὸν ὅρκον τοῦ ρηγός.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα νὰ κριθῇ ἀπ' αὐλῆς, τοιοῦτος, ὡς γιὸν ἔνι καβαλλάρης, ἢ βουργέσης, καὶ ὁ ρήγας, οὗ ἡ ρήγαινα, οὗ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι κύριος τοῦ τόπου, οὐδὲν θέλει νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ τελειώσῃ τὴν κρίσιν ἐκεῖ ὁποῦ ἐκρίθη, πολεμᾷ ἄδικον καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τοῦ κειμένου καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ ὅρκου του, καὶ ἐκεῖνος ἀπαῦτα ἀδικᾶται, καὶ κατὰ τὸ κείμενον τοῦτον οὐδὲν δύναται, οὐδὲ ἐντέχεται κατὰ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ ρήγας ὀμνὲ προτήτερα ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια νὰ στερεώσῃ τὰς δόσεις τοὺς προκατόχους του ρηγάδες, ἔπειτα ὀμνὲ νὰ στερεώσῃ τὰ καλὰ συνήθια καὶ τὰ καλὰ κουστούμια τοῦ ρηγάτου, ἔπειτα ὀμνὲ νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ βλεπίσῃ εἰς τὸ κείμενον κατὰ πρόσωπα παντὸς ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐξουσίαν του οὕτως τὸν πτωχόν, ὡς τὸν πλούσιον, καὶ τὸν μέγαν, ὡς τὸν μικρόν, ἔπειτα ὀμνὲ νὰ στερεώσῃ τοὺς λίζιούς του κείμενα κατὰ πρόσωπα παντὸς ἀνθρώπου, κατὰ τὴν τάξιν τῆς αὐλῆς του μὲ τοὺς λίζιούς του· καὶ ἂν γίνεται μετὰ ταῦτα εἰς καμμίαν ὀπλὴν ὅτι ὑπάγει κατὰ πρόσωπα τοῦ ὅρκου του, πολεμᾷ ζαβά, προτήτερα ἀρνᾶται τὸν θεόν, καὶ πολεμᾷ ἄδικα κατὰ τοὺς ὅρκους του, καὶ οὐδὲν ἐντέχουνται οἱ ἄνθρωποί του, οὐδὲ ὁ λαός του, ὅτι ὁ ἄρχος καὶ ἡ κυρὰ οὐδὲν ἔνι ἀφέντης, παρὰ ἔνι οἰκονόμος δίκαιος κατὰ τοὺς ἀνθρώπους του νὰ ποιήσῃ τὸν ὁρισμόν του καὶ νὰ περιλάβουν τὰς ρέντας του ἀπού παντὸς καὶ τὰ τέλη του, ἀμμὲ νὰ ἠξεύρῃς καλὰ ὅτι οὐδὲν ἔνι ἀφέντης διὰ νὰ

ποίση ζαβόν, καὶ ἂν τὸ ἐποῖκεν, οὐδὲ νὰ εἶχεν ἀποκάτω του κανένα ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἐποῖκεν δίκαιον, οὗ νὰ πῆ δίκαια, ἀφειδὴ ὅτι ἐκεῖνος ἀφ' ἑαυτοῦ του ἀδικᾷ τοὺς ὅρκους του διὰ νὰ ποίση ζαβόν.

κϛ. Περὶ πούλησεις καὶ ἀγοραῖς, καὶ ποία πούλησι χρὴ ἔσται στερεωμένη καὶ ποία πούλησι ἔνι ἀστερέωτη καὶ ἄκαιρη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

| Εἰὰν εἷς ἄνθρωπος πουλήση κανέναν τίποτες ἀπὸ τὸν βίον φ. 33. του καὶ λανβάνει ἀρραβῶνας ἀπ' ἐκείνην τὴν πούλησιν ἁπλᾶ, καὶ ἔπειτα ὁ πουλητιὸς μεταγνώθει, ἐντέχεται νὰ διπλάση τὰς ἀρραβῶνας διπλᾶ τοῦ ἀγοραστιῶ, χωρὶς ἂν θελήση νὰ τοῦ ποίση ἄλλον καλόν· καὶ ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν ἐκεῖνον τὸν βίο, μετανώσει ἀπαὶ κείνη τὴν ἀγορὰ τὴν ἐποῖκεν, ἐντέχεται νὰ χάση τὴν ἀρραβῶνά του, χωρὶς πλεῖον, καὶ μὲ τοῦτον νὰ ἔνη ἀμέριμνος· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν θελήση νὰ στρέψη τὴν ἀρραβῶνάν του μὲ τὸ θέλημάν του, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχου ἄλλον στοίχημαν, νὰ τὴν πάρου δυναστικά.

κζ. Περὶ τοῦ πουλητιοῦ καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ὁποῦ λανβάνει ἕνα μέρος πλέρωμαν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἐπούλησεν ἐκείνου τοῦ ἀγοραστοῦ, ἂν ἦτον παροὺ ἕνα μόνο τραχὶν διὰ ὄνομαν πλερωμάτου.

Ἐὰν (1) ἄνδρες, ὁ πουλητιὸς καὶ ὁ ἀγοραστής, συνπαύουσι μέσον τους νὰ ποίσουν πραγματείαν, καὶ ὁ πουλητιὸς πουλεῖ τὸ ἐδικόν του καὶ ἐπερίλαβεν ἀπαὶ τὸν ἀγοραστὴν ἕνα πρᾶμαν ἀπαὶ τὴν ὑπόθεσι τῆς πούλησης, οὗ ἕνα μόνον τραχὶ διὰ πλέρωμαν, ὁ πουλητιὸς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ μετανώση ἀπ' ἐκείνην τὴν πραγματείαν τὴν ἐποῖκεν χωρὶς νὰ θελήση ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ὁ πουλητιὸς νὰ δώση ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τοῦ ἀγορα-

(1) χειρ. αιον.

στιοῦ, καὶ ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ τὰ ἐναπομένοντα τῶν καρτεσίων τῆς πούλησης, χωρὶς ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μέσον τους.

κη. Περὶ τοῦ πραγμάτου τὸ ἔνι εἰς τὴν νομήν του ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν καὶ μετὰ ταῦτα θέλει νὰ μετανώσῃ, τῆντα ὁρίζει τὸ δίκαιον.

Ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐπούλησεν ἕναν πρᾶμα ἐδικόν του ἑνοῦ ἑτέρου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασε τὸ πρᾶγμα ἔχει το εἰς τὴν νομήν του ἐκείνου τοῦ βίου τὸ ἐγόρασεν, εἶτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ πουλητιὸς θέλει νὰ μετανώσῃ καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τοῦ τὸ στερήσῃν ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν καὶ ἀποῦ τὸ ἔχει εἰς τὴν νομήν του ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, ἂν οὐ μὴ θέλῃ νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ θέλημάν του· καὶ
φ. 34. ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος | ὁποῦ ἐγόρασεν τὸν βίον ἐκεῖνον θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ μετανώσῃ ἀπ' ἐκείνη τὴν πούλησι τὴν ἐποῖκεν, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ συνκατετέθην, ἀνμὲ ἔνι κρατημένος νὰ τὸ πλερώσῃ ὅσον εἶχεν στοίχημαν διὰ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸ εἶχεν εἰς τὴν νομήν του.

κθ. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ πουλεῖ τὴν κλήραν του ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ποταπὸν δίκαιον οἱ συνκενάδες του ἐμποροῦν νὰ ἔχουν κατὰ τὸ δίκαιον.

Ἂν ἔνῃ εἷς ἄνθρωπος θέλει νὰ πουλήσῃ τὴν κλήραν του, καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἀπαὶ τοὺς συγγενάδες του θέλει νὰ τὴν ἀγοράσῃ καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ὁτεσαῦτα ὥσπερ ἕτερον ἄνθρωπον ξένον, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ὁ συγκενὴς ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνην τὴν κλήραν προτήτερα παρὰ ἕναν ἕτερον, καὶ ἔχει τοιούτην ἐξουσίαν ὁ συγκενὴς ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὴν κλήραν του νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν κλήραν μὲ προδιάξιμον προτήτερα παρὰ ἕνα γεῖτον, οὗ ἄλλον παρὰ τὸν συνκενή, οὗ τὴν

συγκενάτρια· άμμε ὁ συγκενὴς πρέπει προτήτερα νὰ τὸ λάβουν. παρὰ ἐκεῖνον, οὖ ἐκείνην άποῦ τὸ ἐγόρασεν διὰ ἐπεσαῦτα ὅσα ἔδωκαν μέσα εἰς ζ' ἡμέραις μετὰ ἀφὸν ἡ πούλησι νὰ γένη· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζης ὅτι ἀφὸν ὅτε ἡ ζ' ἡμέραις νὰ διαβοῦν, κανεὶς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ στερέση ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ τὸ ἀγοράση, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

λ. Ὧδε λέγει διὰ ἐκείνου ἀποῦ ἀγοράζει μίαν κληρονομίαν, καὶ νὰ ἐμπορήση νὰ τὸ κρατήση ἕνα χρόνον καὶ μία ἡμέραν, ἄνευ προδιάξιμον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ πλερώση ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπούλησεν τὴν κλῆραν του τοῦ ρηγός, καὶ ποταπὸν δίκηον ἐντέχεται νὰ πλερώση ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸ ἀγοράση, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγοράση μία κληρονομία ἀποὺ ἕτερον ἄνθρωπον, οὖ ἀποὺ μία γεναῖκα, καὶ γίνεται ὅτι κρατοῦ το ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, ἄνευ προδιάζιμο, τὸ κείμενον καὶ ἡ ἀσίζα καὶ τὸ δίκαιον κελεύει τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ἀπ' ἐκεῖ οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ τὸ χάση διὰ κανέναν ἄνθρωπον, οὖ διὰ καμμία γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἔνη τοῦ νόμου· εἰ δὲ ἔχει κανένα ἀνήλικον ἄνθρωπον, οὖ γεναῖκαν ὁποῦ οὐδὲν ἔνι τοῦ νόμου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ὁποῦ οὐδὲν ἔνι τοῦ νόμου, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ χάση τὸ δίκαιόν του διὰ τὴν κράτησιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ὁποῦ τὸ εἶχεν καὶ ἐπλίκεβεν εἰς τὴν ρηθεῖσαν κληρονομία, οὖ διατὶ ἐδιάβη χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ οὐδὲν ἐζήτησεν τὸ ἀνήλικον τὸ δίκαιόν του. Καὶ ἔνι γραμμένον εἰς τὴν Σύνταξιν, ἦεν εἰς τὴν ἀσίζαν ἔνι θεσπισμένον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ πουλεῖ τὴν κληρονομίαν του, ἂν ἔνη ἡ κληρονομία εἰς | γῆν ρηγάτικην, καὶ στρέφη ἔριτον, ἐντέχεται νὰ πλερώση εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τούτην τὴν πούλησιν ἕνα μάρκον ἀσῆμιν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τῷ ἀγοράζει τὴν αὐτὴν κλῆραν, ἐντέχεται νὰ πλερώση πέρπυρα γ' ἥμισον διὰ τὴν σαζίναν, τουτέστιν διὰ τὴν νομήν· εἰ δὲ ἡ γῆ, οὖ τὸ σπίτιν ἔνι φ. 35.

ἐλεύθερον, τουτέστιν ὅτι οὐδὲν στρέφει ἔφιτον πούποτε τοῦ ρηγός, ἀμμὲ ἄλλου ὥτινος καὶ ἂν ἔνῃ, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ διὰ τὴν πούλησι τῆς κλήρας παροὺ πέρπυρα γ' ἥμισον μόνον ὁ ἀγοραστής, ἄνευ ἄλλον τίποτες, καὶ ἐν τούτῳ μένει ἀμέριμνος, τουτέστιν κίτες, κατὰ τὴ ἀσίζαν.

λα. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ παίρνει α' σπίτιν ἀμάχι διὰ βίον τὸ ἔδωκεν, καὶ ἂν παίρνῃ ἐνοῖκιν, τίνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ, οὗ ἀπλικέβοντα εἰς τὸ σπίτιν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ κρατεῖ ἀμάχι χρὴ νὰ πλερώσῃ ἐνοῖκι τοῦ οἰκοχυροῦ, οὗ ὄχι.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα λανβάνῃ ἕνα σπίτιν ἀμάχι ἀπαὶ ἕτερον ἄνθρωπον, οὗ ἀποὺ μίαν γυναῖκα, διὰ πέρπυρα κ', οὗ ρ', οὗ διαπλιᾶ, ἕως εἰς ἕνα καιρόν, τὸ λέγεται τάρμε, ὠνοματισμένον ὀνμπρὸς τῆς αὐλῆς, οὗ ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ δύο κριτάδων, καὶ αὐτὸς ἔνι μέσον εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ κρατεῖ ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐδάνεισεν τὰ πέρπυρα εἰς ἕνα τραχὶ ἐνοῖκιν ἕως τὸν καιρόν, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔλθῃ τὸ τάρμε οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ, οὗ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδάνεισεν τὰ καρτζά, ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ νὰ τὸ πῇ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ ὁ βισκούντης καὶ οἱ κρίταδες ἔνι κρατούμενοι νὰ ὁρίσουν μὲ τὸ κείμενον τὸν διαλαλητὴν τοῦ αὐθέντη νὰ τὰ διαλαλήσῃ εἰς τὴν χώρα δύο ἡμέραις ἐκείνη τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ποίαν ἔνι τὸ χρεῖος, καὶ τότες ἐντέχεται νὰ τὸ διαλαλήσῃ τὴν τρίτην φορὰ ὁ διαλαλητὴς εἰς τὴν αὐλὴ ὅταν κάθουνται, καὶ ὁποῦ πλεῖον δώσει θέλει τὸ λάβειν, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἀποσπάσῃ ὁποῦ τὸ ἔβαλεν ἀμάχι· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνον τὸ σπίτιν οὐδὲν ἐπουλήθη διὰ ἐπεσαῦτα εἰς ὅσα ἔνι τὸ χρεῖος, ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὰ ἔβαλε ἀμάχι ἀπάνω εἰς ὅλα του τὰ καλά, νὰ πλερώσῃ τὰ δέλοιπα μὲ τὸ δίκαιον· καὶ ἐὰν τὸ σπίτιν πουληθῇ διὰ περίττου παρὰ ὅσα ἔνι τὸ χρεῖος, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατημένη

νὰ περιλάβῃ τὰ περίττου, καὶ νὰ τὰ στρέψῃ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ ἦσαν τὰ σπίτια, οὗ ἐκείνη ἡ γῆ, οὗ ἐκεῖνον τὸ χωράφιν· ἀμμὲ ἂν ἕνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν τὸ σπίτιν ἀμάχι ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν, οὗ ἔλαβεν ἐνοῖκιν, νὰ ψηφιστῇ ἐπάνω εἰς τὸ χρεῖος τὸ χρωστεῖ τὸ σπίτιν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἐὰν ἦτον ἀπλικεμένος μέσα εἰς τὸ σπίτιν, ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ τὸ ἐξίαζεν τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου ἐτε|ταῦτα φ. 36.
ὅσα νὰ ἔδωκαν ἄλλοι λᾶς νὰ ἔδωκε ἐνοῖκιν εἰς τὸ αὐτὸ χρεῖος.

λβ. Ὧδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ ἕνα κτηνὸν ρηστίβικον, καὶ περὶ αὐτοῦ ὁποῦ τὸ ἀγοράζει τὸ αὐτὸ κτηνὸ τὸ ρηστίβικον, ἤγουν τὸ ἀνυπόταχτον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγοράσει ἀποὺ ἕτερον ἄλλον ἄνθρωπον κτηνὸν ἀνυπόταχτον, τουτέστιν ρηστίβικον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν ἐκράτησεν χρόνον καὶ μίαν ἡμέρα εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲν ἐμπορεῖ πλεῖον νὰ τὸ στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, ἐὰν ἕνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν οὐδὲν θέλει, ἐφειδὴν τὸ ἐκράτησε ἕνα χρόνον καὶ μία ἡμέρα· ἀνμὲ ἂν ἕνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγόρασεν τὸ κτηνὸν ἐζήτησεν ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέρα ἀφότις τὸ ἐγόρασεν, καὶ εἶπέν του ἵνα ἀναλάβῃ τὸ κτηνόν του ὁποῦ ἦτον ρηστίβικον καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ νομίσματά του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ ἀναλάβῃ τὸ κτηνόν του μὲ δίκαιον, καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ πέρπυρά του μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν ἔμαθεν ρηστιβίασμαν μετά του, ἀφὸν τὸ ἐπῆρεν ἔσω του, ἀφὸν τὸ ἐγόρασεν, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ μένῃ ἀμέριμνος μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

λγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὅπου πουλεῖ, οὗ ἀγοράζει ἕνα σκλάβον, οὗ μίαν σκλάβαν ἀποῦ πέπτει ἀποὺ κακὴ (1) ἀρρώστιαν.

(1) χειρ. κικι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα πουλήσει ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ ἕτερης ἄλλης γυναίκας ἕνα σκλάβον, οὗ μία σκλάβα, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα πέφτει, τουτέστιν ἀλανπάζει μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀφὸν ἐπουλήθη, ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὴν ἐγόρασαν ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὴν στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἐπούλησεν μέσα εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος μὲ δίκαιον νὰ τὴν περιλάβῃ καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνο τὸ ἐπῆρεν· ἀμμὲ ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα διαβῇ, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγόρασεν τὸν σκλάβον, οὗ τὴν σκλάβαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον μετὰ ταῦτα νὰ τὴν στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

λδ. Αὐτοῦ λέγει διὰ ἐκείνου ὁποῦ ἐγόρασεν σκλάβον, οὗ σκλάβαν κελεφή, καὶ διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεται κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Κἀπόσαις φοραῖς γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ὦ μία γυναῖκα ἀγοράζει ἀπαὶ ἕτερον ἄνθρωπον, οὗ ἀπαὶ ἕτερην γυναῖκα, καὶ ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα γίνεται κελεφὴ μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν τὸν ἀγόρασεν . . . . (1).

φ. 37. | . . . . . [ἐκεί]νης τῆς γυναίκας ὅπου ἀγοράσει πρᾶμαν τῆς ἐκκλησίας.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κοσμικός, οὗ μία γυναῖκα εἰδῇ ὅτι ἀγοράζει παρὰ κἄτινος ἀνθρώπου, οὗ ἀποὺ καμμίας γυναίκας κανένα πρᾶγμαν τῆς ἐκκλησίας ἀφιερολογημένον, οὗ μονῆς, ὥσπερ ποτήριον, οὗ σταυρόν, μαντήλια, φελόνιαν, οὗ στιχάρια, οὗ ἕτερα φορέματα ἀφιερολογημένα, ὁ νόμος ὁρίζει

(1) Ἀποκοπέντος ἑνὸς φύλλου, λείπουσι τὸ τέλος τοῦ λδ', ὁλόκληρα δὲ τὰ λε' καὶ λς' κεφάλαια, ὡς καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ τίτλου τοῦ ἑπομένου κεφαλαίου.

καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὅλον προτήτερα ἐντέχεται τὰ τοιαῦτα πράγματα νὰ στραφοῦν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ πάντα ὅσα ἔδωκεν ὁ ἀγοραστὴς νὰ τὰ χάσῃ, διατὶ κάθα χριστιανὸς ὁποῦ ἔχει πίστιν εἰς τὸν θεὸν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχουν εἰς τὴν δεσποτείαν τους, οὐδὲ εἰς τὴν ἐμπαλίαν τους, οὐδὲ εἰς τὸν [οἶκόν] τους πράγματα ἀφιερολογημένα.

λη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ ἕνα ἄλογον ἑτέρου ἄλλου ἀνθρώπου εἰς καιρὸν νοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει νὰ πλερώσῃ τὸ ἄλογον, τῆντα δύναται γενέσται παρὰ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν χρειωφελέτην κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πουλεῖ ἕνα ἄλογον ἑτέρου ἀνθρώπου ἕως καιρὸν νοματισμένον, καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν ὁ καιρὸς καὶ διαβῇ, καὶ ὁ πουλητὴς ἔρχεται εἰς ἐκεῖνον καὶ ζητᾷ του νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ νομίσματά του, καὶ ὁ χρειωφελέτης ἀπολογᾶται ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸν πλερώσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθεν νὰ ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ χρεωστεῖ· καὶ ἀφὸν οὕτως νὰ ὀμόσῃ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ τὸν παραδώσῃ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἐπούλησεν τὸ ἄλογον, καὶ ἐκεῖνος πρέπει νὰ τὸν ἔχῃ εἰς τὴν φυλακήν του, ὡς χριστιανὸν ἀγιὰ ψουμὶν καὶ νερόν, ἂν ἔνῃ ὅτι πλεῖον οὐδὲν θελήσει νὰ τοῦ δώσῃ νὰ τρώγῃ, καὶ ἂν ξοδιάζῃ τίποτες διὰ λόγου του, ἐντέχεται νὰ τὰ ψηφᾷ ἐπάνω εἰς τὸ χρεῖός του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

λθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸ ἄλογόν του, οὗ τὴν μούλαν του ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐνκυτής, οὗ ἑτέρου χρειωφελέτη, πῶς ἐμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ μὲ δίκαιον τὸ χτηνόν.

Καλὰ νὰ ἠξεύρῃς ὅτι ἂν εἷς ἄνθρωπος δανείζῃ ἕνα του ὑποζύγιον ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος | ὁποῦ τοῦ τὸ ἐδάνεισεν φ. 38.

λαλεῖ του, « αὔριον νὰ σοῦ τὸ στρέψω τὸ ἄλογόν σου »· καὶ ἐσοὺ ἀφήνεις τον καὶ σύρνει τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ ἐκεῖνος ἔνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι χρειωφελέτης, οὐ ἐνκυτὴς κἄτινος ἄλλου ἀνθρώπου, ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔνι ἐνκυτής, οὐ χρειωφελέτης, ἠνμπορεῖ καλὰ νὰ σοῦ στερήσῃ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ νὰ πλερωθῇ, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

μ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνους τοὺς μεταπράτας ὁποῦ δείχνουν καλὴν μούστραν ἐκείνου τὸ θέλουν νὰ πουλοῦν, καὶ ἔπειτα δίδουν ἄλλον παρὰ τὸ ἐδείξασι.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος τοιοῦτος, ὃς γιὸν νὰ ἔνῃ, κἄτε πραματευτής, οὐ ἕτερος, ἔρχεται εἰς ἕναν μεταπουλητιὸν σίτου διὰ ν' ἀγοράσῃ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πουλεῖ τὸ σιτάριν, δείχνει του ἀπαὶ τὸ σιτάριν, οὐ ἑτέρου πραμάτου, καὶ λέγει του « νὰ σοῦ πουλήσω τοιοῦτον σιτάριν, οὐ τοιοῦτον πρᾶμα, καὶ τοιοῦτον καλὸν ὥςπερ τοῦτον », ἐπάνω εἰς τοῦτον ὁ ἀγοραστὴς δίδει του ἀρραβῶνα διὰ ἐκεῖνον τὸ σιτάριν ὁποῦ τοῦ ἔδειξεν, μετὰ ταῦτα δὲν θέλει νὰ τοῦ δώσῃ τοιοῦτον σιτάριν κατὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἔδειξεν, ἀμμὲ ἀπ' ἄλλον, τὸ δίκαιον ὁρίζει μὲ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ πουλητιὸς ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ τοιοῦτον σιτάριν, οὐ τοιοῦτον πρᾶγμα, ὡς γιὸν τοῦ ἔδειξεν καὶ ἐστοιχημάτισεν, οὐ τοιούτης καλοσύνης, καθάπερ ἐκεῖνον τὸ σιτάριν τὸ τοῦ ἔδειξεν, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔνι κρατημένοι νὰ τελειώσουν ἐκεῖνον τὸ ἔχουν στοίχημαν, ἐφειδὴν τὸ στοίχημαν ἔνι ἐναντίον τοῦ νόμου καὶ ἐναντίον τῆς ἀσίζας· καὶ ἐὰν ὁ πουλητιὸς οὐδὲν θέλῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔχουν στοίχημαν, ἐντέχεται νὰ τοῦ διπλάσῃ τὴν ἀρραβῶνάν του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

μα. Ἐφειδὴν ἠκούσαμεν τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, κείμενον ἔνι νὰ ἀκούσετε τὰ δικαιώματα τῶν δανεισμάτων τῶν πραγμάτων ὁποῦ ὑπᾶσιν ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ κερδαίσου-

Τουτέστιν ἀφὸν εἶπεν τὰ τοῦ νόμου λατίνικα ἑρμήνεψέν το τοιοῦτον πραγματείαν καλῆς πίστης, τουτέστιν ἀπαὶ τὰ δανεικὰ ἐντέχεται τώρα νὰ ποῦμεν, ἀμμὲ ὅλο προτήτερα ἐντέχεται νὰ δοῦμεν ποταπὸν πρᾶγμα ἔνι τὸ δανεικόν. Δανεικὸν ἔνι ἕνα πρᾶγμα δομένον διὰ τὸ διάφορος ἐκείνου ὁποῦ συνειθίζει, τουτέστιν μεγάλην ἐν εὐκολίᾳ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ζητημένη τὸ δάνειον ἀπαὶ τὸν δανειστιόν, ὅτι ἔνι κρατημένος | πᾶσαν φ. 39. μπαρατουρίαν καὶ πᾶσα ἀνομίαν, εἰ δὲ ἀποὺ ἀφορμὰς τοῦ ριζικοῦ, οὐδὲν ἔνι ἐκεῖνος κρατούμενος, ἐὰν ἔνῃ ὅτι τὸ πταῖσμαν οὐδὲν ἔνι φανερὸν πούποτε.

μβ. Αὐτοῦ ἐξηγεῖται εἰς ποῖον τόπον ἐθέσπισαν ὁ ρήγας ὁ Ἀμαρὴν ποῦ νὰ γίνουνται ἡ κρίσες τοὺς θαλασσομάχους καὶ τῶν ναβῶν καὶ τῶν καραβίων.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ πᾶν τῆς θαλάσσου, ἐὰν γίνεται ὅτι ἔχουν καμμίαν δυσκεψίαν μὲ τοὺς ναύταις τους ἀπὸ ρίψιμον κακοῦ καιροῦ, οὗ δι' ἄλλον τίποτες πρᾶγμά τους τὸ ρίψουν ἀπαὶ τὸ καράβιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἄντα νὰ κριθοῦν μὲ τὴν αὐλὴν τῆς θαλάσσου, διότι εἰς τὴν αὐλὴν τῆς θαλάσσου οὐκ ἔχει ποτὲ πόλεμον διὰ ἔνδειξιν, οὗ παράστημαν, οὐδὲ διὰ ζήτημαν ἐκείνου τοῦ ταξειδίου, ἀμμὲ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν βουργέσιδων ἐντέχεται ἕνα ἔχῃ εἰς τὰς παραστάσεις πολέμους, ἐὰν τὸ ζήτημαν ἀναβιβάζεται ἀνώτερα ἑνοῦ μάρκου ἀσῆμιν, καὶ διὰ τοῦτον ἔνι αὐτὰ τὰ δικαιώματα θεσπισμένα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἀλύσεως, ἄνευ κλέπτην, οὗ φονίαν, οὗ παραβουλίαν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐντέχουνται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἄλλην αὐλήν, ἄνευ ἂν εἶχαν ἀναμεταξύ, ὅτι λέγει ὁ νόμος, πάντα τὰ στοιχήματα ὁποῦ ὅκε ἐναντιοῦνται τοῦ νόμου, πρέπει καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένα καὶ κρατημένα.

μγ. Ὧδε λαλεῖ διὰ τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δίδει τὸν βίον του νὰ τὸν πάρουν εἰς ἕναν ἄλλον τόπον ὠνοματισμένον, καὶ ἐκεῖνος παίρνει το εἰς ἄλλον τόπον, καὶ κερ-

δαίνει ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ παίρνει εἰς ἄλλον μέρος ὁποῦ οὐδὲν ἦτον συνπαμένον, οὐδὲ στοιχηματισμένο.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος δώσῃ ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου κε´ πέρπυρα, οὗ ρ´, νὰ τὰ πάρῃ ἐπάνω τῆς θαλάσσου, ὥςπερ νὰ ποῦμεν ὡς τὴν Κύπρον, καὶ πολεμᾷ του στοίχημαν νὰ τοῦ δώσῃ ἀπαὶ τὸ κέρδος τὸ μερτικόν του, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λανθάνει τὸν βίον ποιεῖ ἕτερον ταξεῖδιν, τουτέστιν ὑπάγει εἰς ἄλλον μέρος παρὰ ἐκεῖ ἀποῦ ἦτον στοιχηματισμένος, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνο τὸ πλοῖον τσακίζεται, οὗ χάνει τὰ πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ καλλιωτερίσῃ αὐτὰ τὰ πέρπυρα, διότι ἐπῆγεν αὐτουθεληματου ἐκεῖ ἀποῦ οὐδὲν ἦτον στοιχηματισμένος νὰ πάγῃ, καὶ ἂν ἐγένετο ὅτι ἐκέρδαισεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ταξεῖδιν, χρὴ λαβεῖν τὸ μερτικόν του ὁ κῦρις τοῦ βίου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

μδ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ ἀπ᾽ ἐ-
φ. 40. κεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ρίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δυνατὸν καιρὸν διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβι, οὗ τὸ πλοῖον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕνα καράβιν ἔχει κακὸν καιρόν, καὶ ἐκεῖνοι ρίπτουν ἀπαὶ τὰς πραματείαις τους, οὗ ἀπαὶ τὰ ροῦχά τους, οὗ ἀπαὶ τὸν βίον τους, διὰ νὰ ἀλαφρύνῃ τὸ καράβι, οὗ διὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ζωήν τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι παρευτὺς ὅτι νὰ ἔλθουν εἰς τὸν λιμέναν τῆς σωτηρίας, ὅλο προτήτερα ἐκεῖνον τὸ χρήζει τὸ καράβιν, οὗ τὸ πλοῖον, μὲ ὅλην του τὴν ἄφεσιν, καὶ τἄπισα τὸ τῆντα ἔμενεν μέσα εἰς τὸ καράβι, ἄνευ τὰ ροῦ τὰ οἱ λᾶς νὰ ἔχουσιν ἀπάνω τους φορεμένα, εἰ δὲ ἔχουν ἐπάνω τους μπούκλας χρουσᾶς, οὗ ζωνάρια ἀργυρᾶ, καὶ ταῦτα πάντα ἐντέχεται νὰ ψηφιστοῦν εἰς διατίμησι περπύρων μὲ ἐκεῖνα τὰ ἐναπομένοντα· καὶ γίνωσκε ὅτι ἐκεῖνος ὁ βίος ὁποῦ ἐρρίφθη οὐδὲν πρέπει νὰ διατιμηθῇ παρὰ μόνον ὅσον ἐκούστεψεν μὲ τὰ δικαιώματά του· ὁμοίως ἐκεῖνος ὁ βίος ἀπαῦτα τὸ ἐναπόμεινεν ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ ὅσον ἐκούστεψεν, ὅτι

ἂν ἐψηφίστην εἰς ὅσον ἐμπορεῖ νὰ φθάσῃ? εἰς τὴν γῆν ὁποῦ νὰ ἦρταν, τοῦτον ἤθελεν εἶστεν ἄδικον, διότι ἔνι εὐκολίαν ἤθελεν ἔχει τοιοῦτον βίον ὁποῦ ἤθελεν εἶστεν τότες καλῆς πούλησης, καὶ τοιοῦτον ὄχι· ὡς γίον ἂν ἐγόρασαν α' βίον διὰ κε' πέρπυρα, καὶ ἠμπορῶ νὰ πάρω πέρπυρα ν', καὶ ὁ ἄλλος ὁποῦ ἀγόρασεν βίον διὰ πέρπυρα ρ', καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ πάρῃ τώρα παροὺ πέρπυρα λ', καὶ ὅταν ἔλθουν εἰς τὸ ψῆφος τοῦ χασιμίου διὰ νὰ δώσουν τοῦ καθενοῦ τὸ μερτικόν του, ἤθελαν ἔχει οἱ μὲν διάφορος διὰ τὸν βίον τους ὁποῦ ἤθελεν εἶστεν καλῆς πούλησης εἰς τὴν γῆν, οἱ δὲ ἤθελαν ἔχει ὅλην τὴν ζημίαν τοῦ ριψιμάτου, τὸ ποῖον ἤθελεν εἶστεν ἄδικον· καὶ διὰ τοῦτο ὁρίζει εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὴν ἀσίζαν ὅτε τὸ ριμμένον καὶ τὸ ἐναπομένοντα οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ παροὺ ἐτεσαῦτα μόνον ὅσα ἐκούστεψεν· καὶ ἀφὸν τὰ διατιμήσουν οὕτους τὸ ριμμένον καὶ τὸ ἐναπομένοντα, κατὰ τὸ πεῖν τοὺς πραγματευτάδες καὶ τοῦ ναυκλέρου καὶ τοὺς ναύτας, ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι οἱ κριτάδες τῆς τζαϊάνας, τουτέστιν τῆς ἀλύσεως, ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι τὸ χασιμιὸν ἐντέχεται νὰ ψηφιστῇ κατὰ τὰς ἑκατοντάδας τῶν περπύρων, τουτέστιν εἰς κάθα ρ' πέρπυρα ἔρχεται ζημία, τόση ζημία ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ριψιμιόν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ κῦρις τοῦ καραβίου, οὗ ἕτερος ἄλλος οὐδὲν πιστεύει ὅτι ἐτεσαῦτα ἐρρίψαν, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ φέρῃ ὀνμπρός της τὸν ναύκλερον καὶ πολλοὺς ἀπαὶ τοὺς ναύτας, ἀποῦ ἔχουν ἀγνωριμίδα διὰ καλλιώτερους, καὶ νὰ | τοὺς φ. 41. βάλλουν νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια νὰ ποῦν ἀλήθειαν, καὶ μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸ πεῖν τους, ἐντέχεται ὁ καθὲς νὰ ἔχῃ τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὸ χασιμιόν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς γῆς τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

με. Ὧδε νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν ναυτῶν ὁποῦ ἔνι συμπαμένοι νὰ ποιήσουν ἕνα ταξεῖδιν, καὶ ἀφὸν πάρουν τὰ ἀρραβῶνας μεταγνώνουν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ναῦταις συμπαύουν μὲ τὸν καραβοκύρη νὰ ποίσουν ἕνα ταξεῖδιν καὶ λαβάνουν τὸ ἥμισον τῶν καρτζῶν τῶν ἔνι συμπαμένων, καὶ τότες γίνεται ὅτι οἱ ναῦταις μεταγνώθουν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ καλλιωτερίσου τὰ καρτζά του τοῦ καραβοκυροῦ εἰς διπλᾶ, καὶ ἂν ἐποίησαν καμμίαν δουλίαν εἰς τὸ καράβιν, ὡς γιὸν ἂν ἐποῖκαν βίγλαν, οὗ ἂν ἐφόρτωσαν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τοὺς δώσουν τίποτες, διατὶ ἔλειψαν ἀπαὶ τὸ στοίχημαν τὸ ἐποῖκαν· καὶ ἐὰν οἱ ναῦταις λείψουν εἰς τοιούτην ὥρα τοῦ καραβοκυροῦ, ὅταν ἐντέχουνται νὰ κινήσου, καὶ διὰ τὴν βίαν τῆς κίνησης ὁ καραβοκύρης μισταρόνει ἄλλους ναύτας ἀκριβώτερα, οὗ ἂν τοῦ γίνεται ἕτερη ἄλλη ζημία, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὅλη ἐκείνη ἡ ζημία τὴν λάβει ὁ καραβοκύρης διὰ λόγου τους, οὗ τὴν ζημία τὴν ἔχει νὰ μισταρώσῃ ἀκριβώτερα ἄλλους ναύτας, ὅτι ὅλα ἔνι κρατούμενοι νὰ τὰ ἱκανώσου μὲ δίκαιον· ὁμοίως τοιοῦτον καὶ ὁ καραβοκύρης, ἂν εἶχεν κρατήσει ναύτας διὰ νὰ ταξειδέψῃ, καὶ ὕστερα μετανώσει, πάντα ὅσα ἔδωκε τοὺς ναύτας νὰ [ἔνῃ] ἐδικόν τους, μὲ δίκαιον· καὶ νὰ ἀλλάξῃ ἄλλην στράταν παρὰ ἐκείνη τὴν ἐσύνπαψεν, οὗ πλεῖο μακρά, οὗ πλεῖον κοντά, οἱ ναῦταις οὐδὲν ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸ ποίσουν, ἂν οὐδὲν θελήσουν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ μείνουν ἀμέριμνοι τὸ λέγεται κίτες.

μϛ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοῦ κακοῦ χριστιανοῦ ὁποῦ παίρνει βίον διαφεντεμένον εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαρακηνοῦ, καὶ τῆντα ἐντέχεται ἡ κρίσις νὰ ποίσῃ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ τὰ παίρνει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ναύτης, οὗ εἷς πραματευτής, ὅγιος καὶ ἂν ἔνῃ, παίρνει βίον διαφεντεμένον εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, ὥσπερ ἐὰν πάρῃ ἅρματα καὶ παρμποῦτιν, καὶ κλάτζαις ἀλυσιδωτάς, καὶ κοντάρια, οὗ τζάκραις, οὗ βέργαις σίδερον, οὗ στομίου, καὶ ἠμποροῦν νὰ τὸν νώσουν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς

ἀλύσεως | διὰ τῶν ναύτων, οὗ παρὰ τῶν πραματευτάδων ὁποῦ φ. 42. ἦσαν ἐκεῖ καὶ εἶδάν τον τὸ πῶς τὸ ἐπούλησεν, καὶ ἐπῆρέν το τοῦ Σαρακηνοῦ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν διαφεντεμένον, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν ἐνέβαν πλεῖον παρὰ ἕνα μάρκον ἄσπμιν καὶ ἄνω μέρου, πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, καὶ ἐντέχεται νὰ κριθῇ μὲ τὴν ἄλλην αὐλὴν τῆς βουργεσίας νὰ τὸν κρεμάσουν, ἐφειδὴν οἱ κριτάδες τῆς τζαΐανας ἔλαβαν ἔνμπροστέν του; μάρτυρας τοῦ αὐτοῦ πραγμάτου, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

μζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν παραδίδουν νὰ τὸ πάρου ἀπάνω τῆς θαλάσσου, καὶ γίνεται ὅτι οἱ κουρσάροι στερεύγου τον πάντα ὅσα ἐβάσταν καὶ δικά του καὶ ἀλλότρια, οὗ τὸ πλοῖον ἂν τσακιστῇ καὶ χάνει πάντα ὅσα ἔχει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει ἑτέρου ἀνθρώπου ἀπαὶ τὸν βίον του νὰ τὸ ἠπάρῃ ἐπάν τῆς θαλάσσου εἰς τὸ κέρδος εἰς τὸ ριζικὸν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς λᾶς, καὶ γίνεται ὅτι ἐμπλάζουν του κουρσάροι καὶ στερεύγουν τον πάντα ὅσα ἐβάστα, οὗ γίνεται κακὸς καιρὸς καὶ τσακίζεται τὸ πλοῖον καὶ χάνουνται τὰ πάντα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι αὐτὸς κατὰ τὸ αὐτὸν ἔνι κίτες, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται τίποτες νὰ τοῦ καλλιωτερίσῃ τὸν βιον του· ἀνμὲ ἂν πάγῃ γερὸς καὶ κατκυγόδιος εἰς τὸ ταξεῖδιν ὁποῦ ἔμελλε νὰ πάγῃ, καὶ ἀφὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν γῆν, ἐποῖκεν τίποτες τάραξιν καὶ ἐσκότωσεν κανένα ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτον ὁ ἀφέντης τῆς χώρας παίρνει πάντα ὅσα ἔχει, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ τοὺς λᾶς πάντα ὅσα τοὺς ἐπῆρεν, ὅτι ποτὲ οὐδὲν ἔνι δίκαιον ὅτι οἱ καλοὶ λᾶς ὁποῦ τοῦ ἔδωκαν τὸ ἐδικόν τους διὰ νὰ ποίσῃ ἀγαθὸν οὐδὲν πρέπει νὰ τὸ χάσουν διὰ τὴν μωρίαν του, καθὰ ἐποῖκεν τὸ κακὸν ἀφ' ἑαυτοῦ του, οὕτως νὰ τὸ ἀναλάβῃ ἀφ' ἑαυτοῦ του· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ἔλαβεν τὸ πρᾶγμαν τοὺς κα-

λοὺς λᾶς νὰ τὸ πάρῃ 'ς καταυγόδιον εἰς τὴν γῆν, ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν ἀμαντιάσου, ὡς καὶ ἐὰν ἐγίνετο χαμένα, τουτέστιν ὡς καὶ ἂν ἐχάθησαν· καὶ ἐὰν ἦτον πρᾶμαν ἐτεσαῦτον ὅτι οὐδὲν ἔχε ἀπόθεν νὰ τὰ πλερώσῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐδάσταν, ἡ αὐλὴ τῆς τζαϊάνας ἐντέχεται νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴ ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ ἀπεκεῖ καὶ νὰ πᾷ, ἀφὸν νὰ βαλτῇ εἰς τὴν φυλακήν, πρέπει νὰ τοῦ δώσουν ἐκεῖνος, οὐ ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ποίους ἐνέβη εἰς τὴν φυλακήν, νὰ τρώγῃ εἰς τὸ πρακάτω ψουμὶν καὶ νερόν, ἂν ἔνῃ ὅτι πλεῖον οὐδὲν θέλει νὰ τοῦ δώσῃ, καὶ τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ. 43. μη. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν βίων τοὺς ρίπτουται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κάτινες τὰ εὑρίσκου εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, οὐ εἰς τὸ ρέμαν τῶν νερῶν, καὶ τῆντα μέρος νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τὸ εὕρῃ κάτω τῶν νερῶν εἰς τὸν βυθόν, καὶ τῆντα μέρος νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὅπου τὸ εὕρῃ εἰς τὸν ἀφὸρ (1) τοῦ νεροῦ.

Οἱ πραματευτάδες ὁποῦ πᾶν τῆς θαλάσσου, οὐ ἕτεροι λᾶς, ἂν λάχῃ ὅτι ἔχουν δυνατὸ καιρόν, καὶ ρίπτουν διὰ ἐκεῖνον τὸν κακὸν καιρὸν ἀπαὶ τὸν βίον τους, οὐ ἀπαὶ τὰ ροῦχά τους εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γίνεται ἐφειδὴν εὕρουν ἐκεῖνον τὸν βίον ἄνω τὸ νερὸν πλειῶντα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ εὕρῃ ἄνω τοῦ νεροῦ χρὴ ἔχει τὸ ἥμισο, καὶ τὸ ἄλλον ἥμισο χρὴ γενέσται τοῦ ἀφέντη τοῦ πραγμάτου· ἀνμέ, ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ βίος εὑρέθη εἰς τὸ βύθος τῆς θαλάσσης, ἐκεῖνος ὅπου τὸ εὕρῃ χρὴ ἔχει τὸ τρίτον μέρος, διότι ἐκεῖνος ὁ βίος ὁποῦ ἔνι εἰς τὸ βυθὸν τῆς θαλάσσου ἐγδέχεται τὸν ἀφέντη του, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἀφέντης τοῦ πραγμάτου οὐδὲν ἔνι, τὸ μερτικὸν τὸ ἐμπαῖνον τοῦ ἀφέντη τοῦ πραγμάτου ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας· καὶ ἐὰν τὸ καράβιν πέσῃ εἰς τὴν γῆν καὶ

(1) γραπτέον ἀφρό.

τσακίζεται διὰ κακὸν καιρόν, οὖ μὲ καλοταρία, οὖ μὲ ἄλλην ὁπλήν, ὡς γιὸν καὶ ἂν ἔνῃ, καὶ τσακίζεται τὸ καράβιν, οὖ τὸ πλοῖον, ὁ βίος ὁποῦ ἔνι μέσα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ σωτηριασμένος ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐδικόν του· ἀμμέ, ὅπου τσακιστῇ, ὁ ἀφέντης τοῦ τόπου ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ καράβιν τὸ τσακισμένον, ὁποῦ ἐτσακίστη εἰς τὴν θάλασσαν, οὖ εἰς τὴν γῆν, τὸ τεμόνι καὶ τὸ ἄρμενον, ὅτι ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ ρὲ Ἀμαρὴν ἔδωκεν τούτην τὴν ἐλευτερίαν εἰς ὅλο τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων.

μθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς ἕτερα δικαιώματα διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του, καὶ θέλουν νὰ τοῦ δώσουν ἄλλον παρὰ ἐκεῖνον τὸ ἐδάνεισεν. Αὐτὸ ἔνι νόμιμον λατίνικον· αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸν βίον του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ ἀποὺ ἄλλον βίον παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ ἐδάνεισεν.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐντέχεται νὰ ξεύρουν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του οὐδὲν ἔνι παντὸς κρατούμενος μὲ δίκαιον, ἂν οὐδὲν θέλῃ, νὰ περιλάβῃ ἕτερον πρᾶγμα παρὰ ἐκεῖνον τοιοῦτον ὡς γιὸν ἐδάνεισεν καὶ τοιούτης καλοσύνης· ὥσπερ ἂν σοῦ ἐδάνεισεν σιτάριν, οὐδὲν ἐντέχεται παντὸς νὰ τοῦ στρέψῃς κριθάρι, οὐδὲ ἂν σοῦ ἐδάνεισεν ἔλαιον |, οὐδὲν πρέπει νὰ φ. 44.
τοῦ στρέψῃς κρασίν, οὖ ἂν σοῦ ἐδάνεισεν πέρπυρα, οὐδὲν νὰ τοῦ δώσῃς καρτέσια, ἀμμὲ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐσοὺ εἶσαι κρατούμενος νὰ στρέψῃς τοιοῦτον πρᾶγμαν, ὡς γιὸν σοῦ ἐδάνεισεν, καὶ νὰ σοῦ δείξω τὴν ἀφορμὴν διατί· διότι πολλαῖς φοραῖς γίνεται ὅτι τὸ νόμισμαν χρήζει πέντε σόρδια, καὶ γίνεται πολλαῖς φοραῖς τὸ πέρπυρον χρήζει δέκα σόρδια· καὶ τοὺ σιτάριν χρήζει τοιούτην ὥρα τὸ σιτάριν ἀξάζει ὁ μόδης πέρπυρον ἕνα, καὶ τρία μόδια κριθάρι εἰς τὸ πέρπυρον· διὰ τοῦτο ὁρίζει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι παντὸς οὐδὲν ἔνι δίκαιον ὅτι νὰ τοῦ δώσῃς, οὖ νὰ τοῦ στρέψῃς καρτζὰ διὰ πέρ-

πυρα, οὐδὲ κριθάριν διὰ σιτάριν, ἀμμὲ τοιοῦτον πρᾶγμαν, ὡς γιὸν σοῦ ἐδάνεισεν, τοιοῦτον ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψῃς μὲ δίκαιον, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ σφίξουν τινὰ νὰ πάρῃ ἄλλον, παρὰ τοιοῦτον ὡς γιὸν σοῦ ἐδάνεισεν, ἄνευ ἂν θέλῃ, ὁμοίως τοιούτης καλοσύνης καὶ τοιούτης τιμῆς, ὡς γιὸν ἦτον ὄντα σοῦ τὸ ἐδάνεισεν.

ν. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος ἀπολογᾶταί τον καὶ λαλεῖ του, ὅτι χρεωστεῖ του περίττου παρὰ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή.

Ἐὰν γίνεται μὲ κανένα ριζικὸν ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕτερον ἄνθρωπον καὶ λέγει του ὅτι χρεωστεῖ του πέρπυρα δέκα, καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται « κῦρι, καλὰ λαλεῖς, ἀμμὲ οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, ὅτι χρεωστεῖ μου πολλὰ περίττου παρὰ τὸ χρεωστῶ ἐγὼ ἐκείνου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ τὸν πλερώσω, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγρωνίσῃ ἡ αὐλή »· ἡ ἀγνωριμίδα τοὺς κριτάδες ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὅτι, ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὰ αὐτὰ δέκα πέρπυρα, διατὶ ἀνκάλεσεν προτήτερα παρὰ ἐκεῖνον, ὅτι καλὰ τὰ ἐμολόγησεν τὸ τοῦ ζητᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα ἂς ἔρτῃ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐξ αὐτόν του, διὰ τίποτες νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ, καὶ ἔνι μετὰ ταῦτα κρατημένος νὰ τοῦ ποίσῃ δίκαιον, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

να. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀρνᾶται τὸ τοῦ ἐδάνεισαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐγνώρισέν το εἰς τὴν αὐλὴν ἄνευ δυναστείας μαρτύρων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεται ἐξ αὐτόν του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπον ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἕνα ἄνθρωπον διὰ βίον ὁποῦ τοῦ χρωστεῖ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ
φ. 45. τοῦ ζητᾷ τὸν βίον ἀρνᾶταί το εἰς τὴν αὐλὴν | ἐνώπιον τοῦ

βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ ταῦτα ὅτι ἀναγνωρίζει τα τὸ χρεῖος ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ ἔνπροστεν τοὺς κριτάδες ἄνευ σφίξιμον μαρτύρων, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὅλο προτήτερα νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν ἐρνήθην, καὶ τότες μένει διὰ ἄπιστον καὶ ἔχασεν ἀντίλογον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀπολογίαν, ὡς ὅτι ποτὲ νὰ μηδὲν τοῦ πιστέψουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ἀκώσουν εἰς τὸ ἔνκλημάν του, οὐδὲ τῆς μαρτυρίας του νὰ πιστεύσουν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν ἀφεντίαν, καθὰ χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος, ὅποιος ἀφ' ἑαυτοῦ του μόνου ἐφανερώθην ἡ ἀπιστία του, ὅτι ἀρνήθην τὸν βίον καὶ μετὰ ταῦτα ὡμολόγησέν τον.

νβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δανείζει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἄλλου ἀνθρώπου, καὶ φέρνει δύο μάρτυρας, καὶ πεθάνει μετὰ ταῦτα ὁ εἷς.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει τὸν βίον του ἑτέρου ἀνθρώπου καὶ ἔβαλεν δύο μαρτυρίαις, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι εἷς τῶν μαρτύρων τελευτᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα χρήζεται τοὺς δύο μάρτυρας ἐκείνους ἀποῦ ἐδάνεισεν, διότι ὁ χρειωφελέτης του ἀρνᾶται τὸν βίον ἀποῦ τοῦ ἐδάνεισεν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ μάρτυς ὁ ζωντανὸς ἐμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρία διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν τεθνεῶτον, ἀμμὲ χρήζεται πόλεμον, ἂν ἔνῃ τὸ ἀνκάλεμαν ἀποὺ ἕνα μάρκο ἀσῆμι καὶ ἀπάνω, ὅτι ὁ χρειωφελέτης ἐμπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸν μάρτυ τὸν θέλει νὰ πολεμήσῃ, καὶ εἴ τις νικηθῇ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

νγ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ τὸ χρεῖος ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐγνώρισεν ἕνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρωστεῖ πρᾶγμαν ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ τὸν βίον του τοῦ χρειωφελέτη του νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, καὶ ἐκεῖνος ἀπολογᾶται « ἀληθῶς ἔνι τὸ ἐχρώστουν σου πέρπυρα, κʹ, ἀμμὲ ἐπλέρωσά σου τὰ ιʹ πέρπυρα,

καὶ τὰ ἄλλα ι΄ πέρπυρα θέλω σου τὰ πλερώσει ἐγλήγορα » : καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεταί του « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐμένα ἐπλέρωσές μου τίποτες, ἀμμὲ χρεωστεῖς μου κ΄ πέρπυρα· » ἡ φ. 46 αὐλὴ ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν θέλει νὰ βιγλίσῃ ὅτι, | ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ἔχει μάρτυρας δύο ἀνθρώπους ὁποῦ τὸν εἶδασι νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνα τὰ ι΄ πέρπυρα, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κίτες, τουτέστιν ἀμέριμνος· εἰ δὲ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν, ἔχει πόλεμον, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ κράξῃ τὸν ἕνα τῶν μαρτύρων διὰ πόλεμον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχῃ δύο μάρτυρας ὁποῦ τὸν εἶδασι νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὰ ι΄ πέρπυρα ἐκεῖνα τὰ ζητᾷ ἐκεῖνος, ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν τίποτες ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ι΄ πέρπυρα, οὐδὲ ἄλλος διὰ λόγου του, καὶ τότες ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ποίσῃ νὰ πλερώσῃ τὸν χρειωφελέτην του τὰ κ΄ πέρπυρα, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἄνθρωπος δανείσῃ ἄλλου ι΄ πέρπυρα, καὶ μετὰ ταῦτα ὄντα τὰ ζητᾷ τοῦ χρειωφελέτη του, ἐκεῖνος ἀρνᾶται τοῦτον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι χρήζεταί του δύο μάρτυρας ἐκείνου ὁποῦ ἐδάνεισεν τὰ ι΄ πέρπυρα, τὸ πῶς τὸν εἶδαν νὰ τοῦ δανείσῃ τὰ αὐτὰ πέρπυρα, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ μάρτυρες ἀποῦ τὸν εἶδασι πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισεν, καὶ ἔχει μάρτυρες τῆς ἀθυμήσεως, οὐδὲν τὸν ἀξιάζουν τίποτες, ἂν ἔνῃ ὅτι ἡ ἀθύμησις οὐδὲν ἐγίνετον ἔμπροστεν τοῦ ἑνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τούτεστι τοῦ δανειστιοῦ καὶ τοῦ χρειωφελέτη, οὐδὲ μὴ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμα ὁ χρειωφελέτης νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι τίποτες οὐδὲν τοῦ χρωστεῖ, οὐ ἐδάνεισέν του τίποτες, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἔνῃ κίτες.

νδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν τὸ ἄλογόν του ἀμάχι.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος βάλῃ τὸ ἄλογόν του ἀμάχι εἰς ἕτερον ἄνθρωπον διὰ πέρπυρα κ΄ ἕως ἕνα καιρόν, τὸ λέγεται τάρμε,

ὠνοματισμένον, καὶ μετὰ ταῦτα ὄνταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, οὐδὲν θέλει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ, ὁ δανειστιὸς ἐμπορεῖ καλὰ νὰ ποίσῃ νὰ διαλαλήσουν τὸ ἀμάχι εἰς τὴν χώρα β' ἡμέραις, καὶ τὴν τρίτη ἡμέραν ἠμπορεῖ νὰ τὸ λεβριάσουν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ πλεῖον νὰ βάλῃ, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὸ ἀμάχιν του παροὺ ὅσα ἐδάνεισεν ὀμπρός, ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔβαλεν ἀμάχι ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ λείπουνται, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, εἰ δὲ ἔλαβε πλεῖον ἀπαὶ τὸ ἀμάχιν παρὰ τὰ ἔδωκεν ἄνω, ἐντέχεται νὰ τοῦ στρέψῃ τὰ περίττου τοῦ ἀφέντη τοῦ ἀμαχίου, οὖ τοὺς λᾶς του μὲ δίκαιον.

νε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχίων ὁποῦ χάνουνται.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου κ' πέρπυρα καὶ λαβάνει ἀμάχι, ὡς γιὸν ἔνι ζωνάρια | ἀργυρᾶ, οὖ φ. 47. ἕτερα ἀνκεῖα χρυσᾶ, οὖ ἀργυρᾶ, γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ δανειστιὸς χάνει τὰ ἀμάχια, οὖ κλέφτουνται, τὸ δίκαιον οὕτως ὁρίζει ὅτι εἰς πᾶσα ὁπλὴν ὁποῦ τὰ ἔχασεν ὁ δανειστιός, οὖ ἂν τοῦ τὸ ἔκλεψαν, νὰ τὰ ἀνταποδώσῃ ἐκείνου ὁποῦ τοῦ τὰ ἔδωκεν διὰ ἀμάχιν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

νϛ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεωστεῖ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐδάνεισεν ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου κ' πέρπυρα ἕως καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ μετὰ ταῦτα ὅταν ἔρτῃ ὁ καιρὸς καὶ ζητᾷ του τὰ πέρπυρά του, καὶ ὁ χρειωφελέτης ἀποκρίνεται ὅτι, οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ γίνετη ὅτι ὁ δανειστιὸς ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν τὸν χρειωφελέτην, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ κρίνουν ὅτι ὁ χρειωφελέτης ὁποῦ λαλεῖ ὅτι οὐκ ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρειωστεῖ τοῦ δανειστιῶ, ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς ἀπόθεν νὰ

ἐμπορήσῃ νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ἀφὸν ὁμόσῃ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρειωφελέτη εἰς τὸν δανειστιόν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῇ ὥςπερ χριστιανὸν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ ὄντα περιλάβῃ τὰ πέρπυρά του, ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς τὴν κρίσι, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

νζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράνκου καὶ τοῦ Συριάνου διὰ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Φράνκος ἀνκαλὲ ἕναν Συριάνον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ πρᾶγμαν τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν, ἤουν τὸν βίον, καὶ ὁ Φράνκος οὐδὲν ἔχει μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Συριάνος νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὸ τίμιον σταυρὸν ὅτι οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ τίποτες, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ ὅρκου ὁ Συριάνος νὰ μείνῃ κίτες.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Συριάνος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἕνα Φράνκον διὰ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ὁ Φράνγκος ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν τὸ τοῦ ζητᾷ, καὶ ὁ Συριάνος οὐδὲν ἔχει μάρτυρας, ὁ Φράνκος ποτὲ οὐδὲν νὰ τοῦ στρέψῃ ὅρκον τοῦ Συριάνου, ἂν οὐδὲν ἔχῃ κανέναν πρᾶγμαν τῆς ἀθύμησης.

νη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Φράνγκου καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

Ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἔνῃ ἀνκαλεμένος εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Φράγκον διὰ βίον ἀποῦ χρεωστεῖ τὸ θέλει νὰ περιλάβῃ ἐξ αὐτόν του, καὶ τὸν βίον ἀρνᾶταί τον ὁ Σαρακηνός, καὶ ὁ Φράνκος μάρτυρας οὐκ ἔχει, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Σαρακηνὸς νὰ ὁμόσῃ ἀπάνω εἰς τὸν νόμον τὸν πιστεύγει ὅτι τίποτες οὐδὲν τοῦ χρεωστεῖ, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μείνῃ κίτες.

φ. 48. | Ὁμοίως ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἀνκαλὲ ἕνα Φράνκον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ βίον ἀποῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Σαρακηνὸς οὐδὲν ἔχει μαρτυρίας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Φράνκος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ στρέψῃ ὅρκον τοῦ Σαρακηνοῦ, ἂν οὐκ ἔχῃ κανένα πρᾶγμα ἀθύμησι.

νθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Ρωμαίου καὶ τοῦ Φράνκου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Φράγκος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Ρωμαῖον, ἀπαὶ κανένα πρᾶγμαν τὸ ἀνκαλὲ ὁποῦ ἔνι καθάπερ χρεῖος, καὶ ὁ Φράγκος ὁποῦ ἀνκαλέ, οὐδὲν ἔχει Ρωμαίως μάρτυρας, ἐφειδὴν ἐκεῖνος ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, ἄλλη μαρτυρίαις οὐδὲν ἔνι ἀξαζόμεναις κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι ὁ Φράγκος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρία κατὰ πρόσωπα τοῦ Ρωμαίου, οὐδὲ ὁ Ρωμαῖος κατὰ πρόσωπα τοῦ Φράγκου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξ. Αὐτοῦ ξηγᾶται τὸ δίκαιον τοῦ Ρεωμαίου καὶ τοῦ Ἀρμενίου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Ρωμαῖος ἀνκαλὲ ἕνα Ἀρμένην εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ κανένα πρᾶγμαν τὸ ἀνκαλέ, ὁποῦ νὰ ἔνῃ ὡς γιὸν χρεῖος, καὶ ὁ Ρωμαῖος ὁ ἐνκαλῶν οὐκ ἔχει μάρτυρας Ἀρμένους, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν τοῦ ἔνι αὐταρκητὸν τοῦ Ρωμαίου, διὰ τὸ οὐδὲν ἠμποροῦν Ρωμαῖοι νὰ φέρου μάρτυραν κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἀρμενίου, μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Ἀρμένης ἐνκλητεύῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Συριάνον διὰ χρεῖος τὸ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Συριάνος ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, καὶ ὁ Ἀρμένης οὐδὲν ἔχει Συριάνους μάρτυρας, ἕτερῃ μαρτυρίαις οὐδὲν τὸν ἠφελοῦν εἰς οὐδέν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Νεστούρη.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Συριάνος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Νεστούρην, ἀποὺ εἴ τι καὶ ἂν ἔνῃ τὸ ἀνκάλεμαν ἀποῦ ἔν διὰ χρεῖος, καὶ ὁ Συριάνος οὐκ ἔχει Νεστούρους μάρτυρες, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν ἔνι τοῦ Συριάνου ὠφέλιμοι, καὶ ἐὰν τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν ἐγίνετο εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ Συριάνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρία κατὰ τὸ Νεστούριον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Ἀρμένης ἀνκαλὲ ἕτερον διὰ χρεῖος τὸ τοῦ χρωστεῖ καὶ ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, καὶ ὁ Ἀρμένης οὐκ ἔχει

Νεστούρους μάρτυρας, ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν τὸν χρήζουν τί-
φ. 49. ποτες, | ἐὰν τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν ἐγίνετον εἰς τὴν αὐλήν, διότι Ἀρμένιους οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Νεστούρου, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε διὰ τὸν Νεστούρη καὶ τοῦ Ἀκουβίτη.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Νεστούρης ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Ἀκουβίτην ἀποὺ εἶ τι πρᾶγμαν ἀποῦ τὸν ἀνκαλὲ ὁποῦ ἔνι χρεῖος, καὶ ὁ Νεστούρης ὁ ἀνκαλῶν οὐκ ἔχει Ἀκουβίτας μάρτυρας, οὐδὲν ἔνι ἀξαζόμενοι τοῦ Νεστουρίου, ἐὰν τὸ δάνειον οὐ γέγονεν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ Νεστούριος οὐκ ἠνμπορεῖ νὰ φέρῃ μάρτυρας κατὰ τὸ Ἀκουβίτην, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Ἀκουβίτης ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἕνα Σαμαρίτην ἀποὺ χρεῖος ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Σαμαρίτης ἀρνᾶται τὸ χρεῖος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔχει χρῆσι νὰ ἔχῃ β' μάρτυρας Σαμαρίτας, ὅτι ἄλλαις μάρτυρες οὐδὲν χρήζου τίποτες, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζα τῶν Ἱεροσολύμων, διατὶ Ἀκουβίτης οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρία κατὰ τοῦ Σαμαρίτη.

ξγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ Σαμαρίτη καὶ τοῦ Σαρακηνοῦ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Σαμαρίτης ἀνγκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἕναν Σαρακηνὸν διὰ χρεῖος ὁποῦ τοῦ χρωστεῖ, καὶ ὁ Σαρακηνὸς ἀρνᾶται τὸ χρεῖός του, χρήζεται ὁ Σαμαρίτης μάρτυρας Σαρακηνούς, ὅτι ἄλλοι μάρτυρες οὐδὲν ἔνι ἱκανοὶ εἰς τὸν Σαμαρίτη, ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν ἐγίνετο εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ Σαμαρίτης οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Σαρακηνοῦ, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς Σαρακηνὸς ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἕνα Ἑβραῖον ἀποὺ χρεῖος ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶται, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι τοῦ Σαρακηνοῦ ἔνι χρῆσιν β' μάρτυρας Ἰουδαίους, οὐδεμὴ ἕτεροι μάρτυρες οὐδὲν τὸν ὠφελοῦν

τίποτες, χωρὶς τὸ χρεῖος ἂν ἐγίνετο εἰς τὴν αὐλήν, διότι ὁ Σαρακηνὸς οὐδὲν ἠμπορεῖ μαρτυρᾶν κατὰ τὸν Ἰουδαῖον, οὐδὲ ὁ Ἑβραῖος κατὰ τὸν Σαρακηνόν, οὐδὲ ὁ Σαμαρίτης, οὐδὲ ὁ Σαμαρίτης κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἰακουβίτη, οὐδὲ ὁ Ἀκουβίτης κατὰ τοῦ Συριάνου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, οὐδὲ διὰ χρεῖος, οὐδὲ διὰ κλερονομίαν, οὐδὲ διὰ πρᾶγμαν τὸ ἠμπορεῖ νὰ γένῃ, ἄνευ τὸ πρᾶγμαν νὰ ἔνῃ φτιασμένον εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ἀποῦ ἔνι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνκαλέ, ἀπ' ἐκεῖνον | τὸν νόμον χρήζεται μάρ- φ. 50.
τυρες, ὅτι οὕτως ὁρίζει ὁ νόμος ὁ βασιλικός.

ξδ. Αὐτοῦ ξηγᾶται τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι δομένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ χρεῖος τὸ χ[ρ]εωστεῖ.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι παραδομένος εἰς τὴν αὐλὴν διὰ βίον τὸ χρεωστεῖ ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἔπειτα ἔρχεται κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα καὶ ἀνκαλοῦν τον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι κρατούμενος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λαλοῦν ὅτι χρεωστεῖ τους πρᾶγμαν, δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἀνίσως ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἀνκαλὲ τὸν ἀρεστιασμένον, οὐδὲν ἔχουν ἐξουσίαν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔχουν εἰς τὴν φυλακὴ διὰ τὸ χρεῖος ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ, ἠμπορεῖ καλὰ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακή του καὶ νὰ τὸν κρατῇ ὥς που νὰ πλερωθῇ τὸ χρειωστεῖ καὶ ἂν ἐπλέρωσεν καὶ τίποτες διὰ λόγου του τοῦ ἄλλου χρεωφελέτη, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακήν του ὡς χριστιανόν, καὶ ἐκεῖνος ἔχει ἄλλου χρειωφελέτας εἰς τοὺς ποίως τοῦτος ὁ παραδομένος χρεωστεῖ καρτέσια, καὶ ἐκεῖνος ἀπιστεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον, ὅτι οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν τὸ τοῦ χρεωστεῖ, οὗ οὐδὲν τοῦ χρωστεῖ ποτὲ ὅσα τοῦ ζητᾷ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ τὸν ποίσῃ νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ τὸν παραδομένον εἰς τὴν φυλακήν του, νὰ

ὁμολογήσῃ ἀληθινὰ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ ὁ παραδομένος, καὶ ἐντὲ νὰ πῇ ὀνπρός του πόσα τοῦ χρωστεῖ, καὶ πόσα ἐπερίλαβεν, καὶ τότες νὰ τὸν ὁρίσῃ ὁ βισκούντης εἰς τὸν ὅρκον τὸν ἐποῖκεν ὅτι παρευτὺς ὅτι νὰ πλερωθῇ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλή, ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἄλλον χρειωφελέτην, ἐντέχεται παρευτὺς νὰ τὸν ἀξαπολύσῃ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, ὅτι νὰ τὸν ποίσου νὰ ὀμόσῃ οὕτως ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν κρατεῖ εἰς τὴν φυλακήν του, ὅτι « ἂν εἶχα ἕναν φίλον μου εἰς τὴν φυλακήν μου καὶ χρωστῇ βίον ἄλλου ἀνθρώπου, οὗ γεναίκας, ἤθελα πεῖν ὅτι χρεωστεῖ μου ρ΄ πέρπυρα, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ μοῦ ἐχρῶστεν τίποτες » καὶ εἰς τοιούτην ὁπλὴν ἤθελαν κουρεύειν τὸν βίον ἀπαὶ τοὺς καλοὺς λᾶς.

ξε. Ἐφειδὴν εἴπαμέν σας τὰ δικαιώματα τοὺς δανειστιόδες, τώρα νὰ σᾶς διδάξωμεν τὰ δικαιώματα τοὺς ἐνκυτάδες ὁποῦ ἐμπαίνουν ἐνκυτάδες διὰ ἄλλους λᾶς. Αὐτοῦ λέγει τὸν ἐνπρόλογον λατίνικα νόμιμα, τουτέστιν τὸ δίκαιον τῆς ἐνκυμασίας.

φ. 51. | Καλὰ ἐντέχεται πᾶσα ἄνθρωπος νὰ ἠγνωρίζῃ ὅτι οἱ ἐνκυτάδες ἔνι δεύτεροι χρειωφελέταις, ὅτι ὅταν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδάνεισεν τὸν βίον του, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πλερωθῇ ἀπαὶ τὸν χρειωφελέτην του, χρήζεται μὲ δίκαιον ὅτι οἱ ἐνκυτάδες νὰ πλερώσουν ὅ,τι διὰ τοῦτον ἐπῆρεν ὁ ἐμπιστευτιὸς τοὺς ἐνκυτάδες, διότι ἐφοβεῖτον ἀπαὶ τὸν χρειωφελέτην του· καὶ διὰ τοῦτον βλεπηθῆτε καλὰ τίναν ἐνγκυέστε, ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει καθὼς ἔνι οὕτως θεσπισμένον.

ξϛ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς περὶ τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ ἀρνᾶται τὸ ἐνκύθην, καὶ μετὰ ταῦτα ὁμολογεῖ το.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι, ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος γίνεται ἐνκυτὴς διὰ ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ὁ δανειστιός, τουτέστιν ὁ ἐμπιστευτιός, ζητᾷ τὸ ἀμάχιν τοῦ ἐνκυτῆ του, καὶ ὁ ἐνκυτὴς ἀρνᾶται τὴν ἐνκυμασίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔπειτα ἀνα-

γνωρίζει τὴν ἐνκυμασίαν ἄνευ δυναστιὸν μαρτύρων εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐνκυτὴς ἔνι ὅλο προτήτερα ἄπιστος καὶ ἔχασεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλήν, ἐφ᾽ ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ μὴ τὸν πάρουν μάρτυραν, οὐδὲ νὰ πιστευτῇ ἀποὺ εἴ τι εἰπῇ, καὶ πέφτει νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν κρίσιν τοιοῦτον δικαίωμαν, καθάπερ χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἄνθρωπος [ἄπι]στος.

ξζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ πουλεῖ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του διὰ περίττου παρὰ τὰ τοῦ χρωστεῖ, καὶ πῶς χρήζεται νὰ πλερώσῃ καὶ νὰ στρέψῃ τὰ περίττου.

Ἐ[ὰν] γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἐνκυτής, καὶ ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του καὶ ἐκεῖνος δίδει σού το, καὶ ἐσοὺ πουλεῖς το περίττου ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν παρὰ ἐτεσαῦτα ὅσα σοῦ χρεωστεῖ ἡ ἐνκυμασία του διὰ τὸ ποῖον σοῦ ἔδωκεν τὸ ἀμάχιν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐσοὺ νὰ τοῦ στρέψῃς τὰ περίττου τοῦ ἀμαχίου τοῦ ἐνκυτῆ ὁποῦ σοῦ ἐπαράδωκεν τὸ ἀμάχιν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι στρέψεις τὰ περίττου τοῦ χρειωφελέτη, δίκαιον ἔνι νὰ τὰ ἱκανώσῃς τοῦ ἐνκυτῆ, ἂν θελήσῃ νὰ σοῦ τὰ ζητήσῃ,

ξη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ μακρυνίσκει τὸ ἀμάχι τοῦ χρειωφελέτη του, ἀφὸν τὸ ἐπῆρεν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει ἕναν του χρεωφελέτην, καὶ ἔρχεται εἰς αὐτόν του εἰς τὸν καιρόν, τὸν λέγεται εἰς τὸ τάρμε, καὶ ζητᾷ του τὸν βίον του τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ ὁ χρειωφελέτης ἀποκρίνεταί τον « οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ πλερώσω τώρα », καὶ ὁ δανειστὴς λαλεῖ του « ἐφειδὴν οὐδὲν θέλεις νὰ μὲ πλερώσῃς, ὑπάγω νὰ πάρω τὸ ἀμάχι τοὺς ἐνκυτάδες »,
| καὶ ἐν τούτῳ ὁ χρειωφελέτης παρακαλεῖ τον « μηδὲν πά- φ. 52
ρῃς τὸ ἀμάχι τοὺς ἐνκυτάδες, ὅτι θέλω σοῦ δώσει τὸ ἀμάχι μου διὰ τοὺς ἐνκυτάδες μου », καὶ ἐφειδὴν τοῦ δώσει τὸ ἀμάχι του διὰ τοὺς ἐνκυτάδες του, παρακαλεῖ ἐτεσαῦτα ἐκεῖνον καὶ

αὔξῃ του, καὶ ἐνμπιστεύεταί του καὶ δίδει του ἐκεῖνόν του τὸ ἀμάχιν ιε΄ ἡμέραις πολεμῶντα, καὶ λέγει του ὅτι νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι, οὗ καλλιώτερον εἰς τὴν ἄκραν τῶν ιε΄ ἡμερῶν· γίνωσκε, ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ χρεωφελέτης οὐδὲν θελήσει μετὰ ταῦτα νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐμπιστευτιῶ, ὅτε οἱ ἐνκυτάδες ἔνι κίτες ἀποὺ ἐπεσαῦτα ὅσον ἔχρηζεν ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι ἀπαὶ τὴν ἐνγκυμασίαν, ἐφειδὴν ἐκεῖνος ἐνπιστεύτην του, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ξθ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τῶν ἐνκυτάδων ὁποῦ θέλουν ν' ἀποφγοῦν ἀπαὶ τὴν ἐνκυμασίαν, καὶ πότε ἐμποροῦν νὰ ἀποφγοῦν, καὶ πότε ὄχι.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος βάλῃ τρεῖς ἐνκυτάδες εἰς ἐνκυμασίαν, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, εἰς ἕναν ἄνθρωπον, οὗ εἰς μίαν γεναῖκα, καὶ εἰς τὸ πλεῖον φανερόν, οὐδὲν ἠμπορεῖ ἀπ' ἐκεῖ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἐνκυτήν, ἄνευ τοῦ ἄλλου, καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν νὰ εἶπεν τοῦ χρεωφελέτη του « λάβε, ὅτι πλερόνω σου τὰ πέρπυρα τοῦτα διὰ ὀδεῖνά μου ἐνκυτὴ (καὶ νὰ τὸν ὀνοματίσῃ), καὶ λέγει του ὅτι θέλει νὰ ἔνῃ κίτες ἀπαὶ τὴν ἐνκυμασίαν », ἤξευρε ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ οὐδὲ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἐνκυτὴν ἄνευ τοῦ ἄλλου· καὶ γίνεται ὅτι ὁ εἷς τῶν ἐνκυτάδων νὰ ἐπῆρεν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, οὗ ἑτέρου, καὶ νὰ ἦλθεν εἰς τὸν δανειστιὸν καὶ νὰ τοῦ εἶπεν « νά, κῦρι, ὅτι θέλω νὰ κιτιαστῶ ἀποὺ ὅσον ἐμπορῶ τὸ μερτικόν μου ἀπαὶ τὸ σοῦ εἶμαι ἐνκυτής, » γίνωσκε ὅτι τίποτες οὐδὲν χρήζει, καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ κιτιάσῃ τὸν ἕναν ἄνευ τοῦ ἄλλου.

ο. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσῃς τὸ δίκαιον τοῦ ἐνκυτῆ τοῦ ἀμαχίου.

Ἐὰν ἐγὼ ἦμαι ἐνκυτὴς τοῦ Μπερνὰρτ διὰ τὸ Μαρτῆ, καὶ ὁ Μπερνὰρτ ζητᾷ μου τὸ ἀμάχιν μου, καὶ ἐγὼ δίδω το διὰ τὸν Μαρτῆν τοῦ ποίου εἶμαι ἐνκυτής, καὶ γίνεται ὅτι μετὰ

τοῦτον ἀπεθαίνῃ ὁ Μαρτῆς ἔχοντα ἐκεῖνον τὸ ἀμάχιν μου, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἐνκυτὴς ἔνι κίτες ἀποὺ ὅσα ἀξιάζει ἐκεῖνον τὸ ἀμάχι, μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

οα. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν χρειωφελέτην ἀποῦ ν' ἀφίνῃ νὰ πουληθοῦν τὰ ἀμάχια τοὺ ἐνκυτάδες του, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὰ καλλιωτερίσῃ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος βάνῃ ἐνκυτάδες διὰ λόγου του εἰς ἕναν ἕτερον χρεωφελέτην του, καὶ γίνεται | ὅτι τὰ ἀμάχια τοὺς ἐν- φ. 53
κυτάδες ἐπουλήθησαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τοὺς ἐνκυτάδες ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκείνου τὴν τιμὴν τῶν ἀμαχίων του τὰ ἐπουλήθησαν διὰ λόγου του, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι χρεωφελέτης, τουτέστιν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τοῦ στρέψῃ τὴν τιμὴν τῶν ἀμαχίων του, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ τοὺς ἐνκυτάδες τὸ κορμὶν τοῦ χρειωφελέτη, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακήν του καὶ εἰς τὸ σπίτιν του, οὗ ἐκεῖ ὁποῦ θέλει, ὡς χριστιανόν, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν δέρῃ, οὐδὲ νὰ τοῦ ποιήσῃ κανένα κακόν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν ταγίζῃ ἂν κἂν ψουμὶν καὶ ρόν, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ περίττου, καὶ ἂν ἔχῃ ἄλλους ἐνκυτάδες ὁποῦ θελήσουν νὰ ζητήσουν τίποτες ἀπ' ἐκεῖνον ἀπαὶ τὸ ἐχάσαν διὰ λόγου του, ἐντέχεται νὰ τὸν ἀμαντιάσῃ ὅλα, μὲ δίκαιον.

οβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνων τῶν ἐνκυτάδων ὁποῦ οὐδὲν ἔχου νὰ ποιήσουν ὡς ἐνκυτάδες, οὗ ἂν ἐπέρασαν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἀπαὶ τὸν βίον του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος λανβάνει ἐνκυτάδες κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ γίνεται ὅτι κανενεὶς διαβαίνει τὴν γῆν, τουτέστιν περᾷ, οὗ ἔχει κανένα ἀπαὶ τοὺς ἐνγκυτάδες ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν, ἐκεῖνος ὁποῦ δύναται

νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν, εἰς ὅλα πρέπει νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ τινὰ ὁποῦ δύναται νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἔχει νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν, ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ὁποῦ δύναται νὰ ποιήσῃ καθάπερ ἐνκυτήν, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἔνῃ κίτες μὲ δίκαιον.

ογ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τῶν ἀμαχίων, καὶ πόσον νὰ τὰ κρατῇ πρὶν τὰ πουλήσῃ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ἂν ἔνῃ εἷς ἄνθρωπος ἐνκυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, καὶ ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του εἰς τὸ τάρμε, καὶ ἐκεῖνος δίδει του, καὶ μετὰ ταῦτα παρακαλεῖ τον ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸ ἀμάχι του νὰ τοῦ αὐξήσῃ τὸ τάρμε ιε΄ ἡμέραις πολομῶντά το, καλὰ νὰ ἀγνωρίσετε ὅτι ὁ δανειστιός, ἂν θέλῃ, θέλει πάρει τὸ ἀμάχι ἔσω του καὶ θέλει τὸ κρατήσει ὅλας τὰς ιε΄ ἡμέρας, ἐὰν θέλῃ μὲ δίκαιον, καὶ δυναστείαν οὐδὲν δύναται ὁ ἐνκυτὴς νὰ τοῦ ποιήσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν τὸ πλερώσῃ εἰς τὴν ἄκραν τῶν ιε΄ ἡμερῶν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐσοὺ δύνασαι νὰ τὸ διαλαλήσῃς καὶ νὰ τὸ πουλήσῃς εἰς τὴν χώραν ἀμάχι ἐξαπόλυτον, καὶ
φ. 54. ὁποῦ περίττου βάλλει, θέλει τὸ λάβειν, καὶ πρέπει οὕτως νὰ τὸ διαλαλήσουν γ΄ ἡμέραις εἰς τὴν χώραν μετὰ τὴν πεντακαιδεκάτην, καὶ τὴν τρίτην ἡμέρα νὰ τὸ λεβριάσουν πώλημαν γενομένον ἐκείνου ὁποῦ περίττου νὰ βάλῃ· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς, ὅτι οὐ δύναται, οὐδὲ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὸ ἀμάχι ἤτσου ἐγλήγορα ὁ ἐνκυτής, νὰ τοῦ δώσῃ ἐπεσαῦτα ὥς που νὰ διαβῇ ἡ πεντακαιδεκάτη, καθὰ ἔνι ἄνωθεν λαλημένον.

οδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ἀμαχίου τὸ νὰ ρεσπετιάσῃ ἀπαὶ τὴν πρώτη πούλησι, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη του, καὶ ἔπειτα πουλεῖ τὸ ἀμάχι τὴν ἄλλην ἡμέρα διὰ παρκάτω, ἐπάνω εἰς τίναν νὰ πέσῃ ἡ αὐτὴ ζημία τοῦ παρκάτου, καὶ τίς νὰ τὴν πλερώσῃ, οὗ ὁ ἀφέντης τοῦ ἀμαχίου, οὗ ὁ διαλαλητής.

'Εὰν εἷς ἄνθρωπος ἔνη ἐνκυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου διὰ ρ΄ πέρπυρα, καὶ ὁ δανειστιὸς ζητᾷ του τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του, καὶ ὁ ἐνκυτὴς δίδει του μία μούλα, καὶ ὁ δανειστὴς πολομᾷ καὶ πουλοῦν τὴν μούλουν ἀπάτουν, τουτέστιν ἀξαπόλυτα, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀπαὶ τὴν μούλαν ρ΄ πέρπυρα, καὶ ἀφὸν ποίσῃ τὴν πούλησι, ἀξανακράζει την καί τες ἀξαναπολομᾷ ἄλλην ἡμέρα νὰ τὴν πουλήσουν, καὶ οὐδὲν εὑρίσκει ἀπαὶ τὴν μούλαν παρὰ ξ΄ πέρπυρα, καὶ πουλεῖ την διὰ ἑτεσαῦτα, ἔπειτα ἔρχεται ὁ δανειστιὸς καὶ ἀξαναζητᾷ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ τῆς λείψης τῶν ρ΄ περπύρων, καὶ ἀποκρινᾶται ὁ ἐνκυτής « οὐδὲν νὰ σοῦ δώσω ἕτερον ἀμάχιν, ὅτι ἐσοὺ ἐπούλησες τὴν μούλαν μου διὰ ρ΄ πέρπυρα τῶν ποίων σοῦ ἤμουν ἐνκυτής, καὶ ἐὰν ἐρεσπετίασες τὴν μούλαν, οὐδὲν τὴν ἐρεσπετίασες μὲ τὴν εἴδησίν μου, διὰ τοῦτο οὐδὲν θέλω νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ, ἐὰν οὐ μὴ τὸ εἰδῇ ἡ αὐλή », καὶ ὁ δανειστιὸς ἀποκρινᾶται « ἀληθῶς ἐρεσπετίασα τὴν μούλαν σου, διὰ νὰ μὲ πλερώσῃ ὁ χρεωφελέτης τὰ πέρπυρα, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον, καὶ ἐπουλήθην ἡ μούλα σου μετὰ ταῦτα, θέλω νὰ μὲ ξηπλερώσῃς τὰ ρ΄ πέρπυρα, ἂν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή· » τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ βιγλίσουν καὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω τοῦ παρόντος ἐνκλήματος, καὶ ἐπάνω εἰς ὅσα τοῦ 'μοιάζουν, ὅτι ὁ ἐνκυτὴς ἔνι μετὰ ταῦτα λυτός, ἐπειδὴν ὁ δανειστιὸς ἐξανάκραξεν τὴν μούλαν ἀπαὶ τὴν πούλησιν, οὐ τοῦ ἀμαχίου, ἄνευ εἰδησῆς του.

οε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν ἐνκυτάδων τῶν τεθνεώτων, οἵτινες ἐτελεύτησαν πρὶν πλερωθῇ τὸ ἐνκύθην, καὶ εἰς τίναν νὰ στραφῇ ὁ δανειστὴς διὰ τὸ ἐδικόν του.

'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα ρ΄, καὶ ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀποθάρρησιν τῶν περπύρων ὁ δανειστιὸς | (1). . . . . φ. 55.

(1) 'Αποκοπέντος ἑνὸς φύλλου, λείπει τὸ τέλος τοῦ παρόντος οε΄ κεφαλαίου, ὁλόκληρον δὲ τὸ ος΄ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑπομένου οζ΄.

. . . . νὰ ποίσῃ ὡς ἐνγκυτήν, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ποίσῃ νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἄνω τῆς γῆς, οὐδὲ κάτω τῆς γῆς ἀπόθεν νὰ ποίσῃ, ὡς γιὸν ἐνκυτῆς, καὶ μετὰ ἔνι λυτός, τουτέστιν τὸ λέγει φράνκικα κίτες, ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ δανειστιὸς οὐδὲν θέλει νὰ τὸν κρατήτῃ εἰς τὴν φυλακήν του, καθάπερ ἐλαλήθη ἀνώτερα εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα· ἀνμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ δανειστιὸς ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ μάθῃ ἀποὺ κάτινες ὁπλὴν ὅπως ὁ ἐνκυτὴς ὁποῦ ἔχει πρᾶγμαν ἀποὺ τὸ ποῖον ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ὡς ἐνκυτήν, παντὸς διὰ τὸν ὅρκον οὐδὲν νὰ ἀφήσῃ ὁ δανειστιὸς νὰ μηδὲν πάρῃ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του καὶ νὰ πλερωθῇ, καὶ ὁ ἐνκυτὴς ὁποῦ ὤμοσεν εἰς τὰ ἅγια ποῦ νὰ πέσῃ νὰ δώσῃ τῆς κρίσεως τοῦτον δικαίωμαν καθότι πρέπει νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπιστος· ἐὰν ὁ χρειωφελέτης ὁποῦ τὸν ἔβαλεν ἐνκυτήν, καὶ οὐδὲν θελήσει νὰ τὸν ἀποσπάσῃ εἰς κανένα τίποτες, ὁ βισκούντης καὶ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσου ὁρισμὸν τοὺς ἐνκυτάδες νὰ πάρου ἐτεσαῦτα πράγματα ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ τοὺς ἀφῆκεν, ἀκόμη καὶ νὰ πουλήσουν ἀπαὶ τὸ ποῖον νὰ λυθῇ· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ χρειωφελέτης ἦτον ξένος ἀπ' ἔξω τῆς χώρας, καὶ νὰ ἤθελεν νὰ ἐπῆγεν, ὁ δανειστιὸς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸν κωλύσῃ τὸ ἀμάχιν του, ἄνευ νὰ ποίσῃ νῶσι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ νὰ περιορίσῃ τὸ κορμὶν τοῦ χρεωφελέτη, ὡς που νὰ τὸν ποίσῃ νῶσιν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ στείλῃ νὰ τὸν φέρῃ ἔμπροστέν του διὰ νὰ ἱκανώσῃ τὸ χρεωστεῖ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης διὰ τὸν ποῖον τὸν ἐπεριόρισαν· ὁμοίως ἠμπορεῖ ὁ ἐνκυτὴς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ, οὗ νὰ τὸν ἀποβγάλῃ ἀπαὶ τὴν ἐνκυμασίαν, ἀφὸν ὤμοσεν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν δώσῃ τοῦ ἐνκυτῆ, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὴν φυλακὴν ὡς χριστιανόν, ἄνευ νὰ τοῦ κακοποιήσῃ,

ἄχρι νὰ πλερωθῇ, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

οη. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ὁποῦ ἔνι ἐνκυτής, καὶ πότε δύναται νὰ ἔβγῃ ἀπαὶ τὴν ἐνκυμασίαν, καὶ πότε οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔβγῃ.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἂν ἔνῃ ἔμπει ἐνκυτὴς δι' ἄλλον ἕως ἕνα καιρὸν ὠνοματισμένον, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα, ὅτι ὁ καιρὸς πρὶν ἔβγῃ, ἀνκρίζεται ὁ ἐνκυτὴς μὲ τὸν χρειωφελέτην, [καὶ] ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ [ἀνκ]αλὲ τὸν [χρεω]φελέτη καὶ λέγει, θέλει νὰ ἔβγῃ, καὶ ζητᾷ νὰ τὸν ἀποφγάλῃ ἀπ' ἐκεῖ ὁποῦ τὸν ἔβαλεν, ὅτι οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ ἔνῃ εἰς τὴν ἐνκυμασίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἐνκυτὴς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀποφγῇ, οὐδὲ νὰ τὸν σφίξῃ τίποτες ὁ χρειωφελέτης ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τάρμε τ' ὠνοματισμένον, ἂν οὐδὲν ἔχουσιν ἄλλον στοίχημαν μέσον τους, οὐ ἂν οὐδὲν θέλῃ ὁ χρειωφελέτης νὰ περάσῃ ἀπαὶ τὴν χώραν, ὅτι ἂν θέλῃ νὰ ἔβγῃ ἔξω τῆς χώρας αὐτῆς, οὐ τῆς θαλάσσου, οὐ τῆς γῆς, ἔνι | δίκαιον νὰ φ. 56. τὸν ἀποβγάλῃ, εἰς τανιὸ τοῦ ἐνκυτῆ, ἂν θέλῃ ὁ ἐνκυτής, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

οθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ὁμολογᾷ παρὰ τὸ ἥμισον τῆς ἐνκυμασίας.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔχῃ ἐνκυτὴν ἕνα διὰ πέρπυρα κ', καὶ ὅταν ἔρτῃ τὸ τάρμε ὁ δανειστὴς ζητᾷ του τὸ ἀμάχιν του τῶν κ' περπύρων περὶ τῶν ποίων ἔνι ἐνκυτής, καὶ ὁ ἐνκυτὴς λαλεῖ του « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν σοῦ εἶμαι ἐνκυτὴς παρὰ διὰ ι' πέρπυρα », τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἂν θελήσῃ ὁ ἀνκαλῶν νὰ φέρῃ β' μάρτυρας ὁποῦ τὸν εἶδαν νὰ γένῃ ἐνκυτής του διὰ κ' πέρπυρα, ἐκεῖνος χρεωστεῖ νὰ τὰ πλερώσῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ β' μάρτυρας τὸ πῶς τὸν ἔνι ἐνκυτὴς διὰ τὰ κ' πέρπυρα, ὁ ἐνκυτὴς νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν τοῦ ἔνι ἐνκυτὴς παρὰ διὰ ι' πέρπυρα, καὶ τοῦτα νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ νὰ λυθῇ μὲ δίκαιον.

π. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον τὴν δύναμιν τοῦ ἀμαχίου τὸ παίρνου τοῦ ἐνκυτῆ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔνῃ ἐνκυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἔνι ἐνκυτὴς θέλει νὰ τοῦ πάρῃ τὸ ἀμάχιν του, ἐντέχεται νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ πάρῃ, καὶ ἂν ὁ ἐνκυτὴς πάρῃ τὸ ἀμάχιν του δυναστικῶς, καὶ ἐκεῖνος ἐμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας ὅτι ἔνι ἐνκυτής του, ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κακοδικημένος ὡς ἔναν δυνάστη τῆς χώρας, ὅτι ἂν τὸ ὑστέρησεν τὸ ἀμάχιν του ἄδικα, ἡ αὐλὴ ἤθελε τὸν ποίσει νὰ τὸ στρέψῃ μὲ δίκαιον· καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζῃς ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν καλὰ νὰ πάρουν τὸ ἀμάχιν τοὺς ἐνγκυτάδες τους ἄνευ ἐνκλήματος αὐλῆς, μὲ τοιοῦτος, νὰ ἔχῃ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ ἔνι ἐνκυτής, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

πα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ὁποῦ ἐμπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ χρωφελέτη, τοῦ ἐνγκυτῆ, οὐ τοῦ δανειστῆ, ποία πούλησι ἀξιάζει.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔνῃ ἐνκυτὴς ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ὁ δανειστιὸς ζητᾷ τὸ ἀμάχιν του τοῦ ἐνκυτῆ του, καὶ ὁ ἐνκυτὴς δίδει του τὸ ἀμάχιν τοῦ χρεωφελέτη, τουτέστιν τὸν οἶκόν του ὁποῦ τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν ἐνκυμασία, ὁ δανειστὴς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ, διότι οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸ πουλήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἀπλίκιν, ἀνμὲ ὁ ἐνκυτὴς ἐντέχεται καὶ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ἐκείνην τὴν κλήραν, καὶ νὰ λυθῇ ἀπαὶ τὸ χρεῖός του τῆς ἐνκυμασίας· ἀμμὲ ἂν ὁ ἐνκυτὴς νὰ θέλησεν νὰ ἔδωκεν τὴν κληρονομίαν του τοῦ δανειστῆ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ καὶ νὰ τὸ πουλήσῃ μὲ δίκαι· ἀμμὲ ἐὰν ὁ δανειστιὸς νὰ πούλησεν τὴν κληρονομίαν τοῦ χρεωφελέτη του, καὶ ὁ ἐνκυτὴς ὁποῦ ἐπῆρεν τὴν κληρονομίαν καὶ ὁ δανειστιὸς ἐτελεύτησαν, καὶ κανένας συνγκενὴν ὁποῦ ἦτον ἡ ρηθεῖσα κλήρα νὰ ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ νὰ ἐζήτησεν ἐκείνην τὴν κλήραν, ὡς δίκαιος κληρονόμος ἐντέχεται νὰ τὸν λάβῃ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγόρασεν τὴν κλή-

ραν ἤθελεν | χάσειν πάντα ὅσα ἔδωκεν, μὲ δίκαιον, καὶ διὰ τοῦ- φ. 57.
τον οὐδὲν πρέπει ὁ ἐνκαλῶν νὰ πουλήσῃ τὴν κλῆραν, ἀμμὲ ὁ ἐνκυτής, εἰς τὸ ποῖον κανέναν φόβον, οὐδὲ κίνδυνος κανεὶς τῆς πούλησης, διότι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὁρίζει τό, ὅτι ὁ ἐνκυτὴς ἐντέχεται νὰ τὸ πουλήσῃ καὶ νὰ λυθῇ ἀπαὶ τὸν δεσμὸν τῆς ἐνκυμασίας.

πβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν ἀμαχίων τῶν ἐνκυτῶν τὰ ἐπουλήθησαν, καὶ τίς νὰ τὰ καλλιωτερίσῃ.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔχῃ ἕνα χρειωφελέτην οὐδὲν ἠμπορεῖ κανόλου νὰ τὸν βάλῃ εἰς ἐνκυμασίαν διὰ νὰ κρατῇ, τὸ λέγεται ρεσπιτέρ, ἐκεῖνον τὸ χρεωστεῖ νὰ τὸ πλερώσῃ τοῦ χρειωφελέτη του, ὅτι πρέπει οἱ ἄνθρωποι νὰ ξεύρουν ὅτι ἂν ἔνῃ, ὅτι ὁ χρειωφελέτης ἀφήσει νὰ πουληθῇ τὸ ἀμάχι τοῦ ἐνκυτῆ του ἀποῦ ἔνι χρειωφελέτης του, οὗ τὰ ἀμάχια τοὺς ἐνκυτάδες χαθοῦν, δι' αὐτὸν οὐδὲν νὰ μείνῃ τὸ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ ὁ ἐνκυτὴς τοῦ δανειστιῶ του, ὁποῦ ἔνι ἀποὺ ἄλλον μέρος νὰ μηδὲν δώσῃ, ἀνμὲ νὰ τοῦ στρέψῃ ὅλα του τὰ ἀμάχια καὶ ὅση ζημίαν λάβῃ διατὶ ἐπουλήθησαν τὰ ἀμάχια του διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸ χρεῖός του, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

πγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δανείζει τὸ ὑποζύγιόν του ἑτέρου, καὶ ἔνι χρειωφελέτης.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ ποίσῃ ἀγαθοσύνην ἑνοῦ του φίλου, καὶ ποιεῖ του τὸ καλόν, τουτέστιν δανείζει του τὸ κτηνόν του, οὗ ἀφήνει τον νὰ καβαλλικέψῃ ὀνμπρός του ἐπάνω εἰς τὸ κτηνόν του ἐπάνω εἰς τὴν σέλλα, καὶ ἐκεῖνος καβαλλικεύγει ὀπίσω του, καὶ ἐκεῖνος ὁ φίλος σου ἔνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὅτι ἔνι ἐνκυτής, οὗ χρειωφελέτης κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ καμμίας γυναίκας, καὶ ἐνπλάζουν τον καβαλλικεύγοντα τὸ κτηνόν σου μόνος του, οὗ μετά σου, ἔνπροστέν σου εἰς τὴν σέλλα, καὶ ἐσοὺ εἶσαι ὀπίσω καβαλλικεμένος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖ

νος, οὗ ἐκείνη, τοὺς ποίους ἔνι ἐνχυτῆς, οὗ χρειωφελέτης, ἠμποροῦν καλὰ νὰ τοῦ σηκώσουν τὸ ἄλογον διὰ τὸ χρεῖός του, οὗ διὰ τὴν ἐνχυμασίαν του νὰ λυθῇ, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ βλεπηθῆτε καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε τίναν τιμᾶτε καὶ τίνος πολομᾶτε καλοσύνην, νὰ ἔνῃ τοιοῦτον φ.58. | κορμὶν ὁποῦ νὰ μηδὲν ἠμπορήσῃς νὰ χάσῃς μὲ δίκαιον· ὅτι νὰ ἠξεύρετε ὅτι καλὰ ἔνι μαρτυρημένον πρᾶγμαν ὅτι τὸ κτηνὸν ἔνι ἐδικόν του, ἐφειδὴν καβαλλικεύει ὀμπρός σου καὶ ἐσοὺ ὀπίσω του.

πδ. Αὐτοῦ τὸ θέλετε ἀκούσει τὸ δίκαιον τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν γυναικῶν ὁποῦ δουλεύουν μὲ μηνίο μὲ ἄλλους λᾶς, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματα τὰ μισταρόνου οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γυναῖκες ἄλλους διὰ βίον τὸν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ καὶ νὰ δώσῃ καὶ πῶς νὰ τὸ πάρῃ. Αὐτὸς ὁ ἐμπρόλογος ἔνι νόμιμος γραμματικός. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τοῦ σιργέντη, καὶ ποταπὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἀφέντης κατὰ τὸν σιργέντην του, καὶ ὁ σιργέντης κατὰ τὸν ἀφέντηϑ του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα κρατῇ ἕνα δοῦλον σιργέντη, οὗ μίαν δούλη λεγόμενη τζανμπερλάναν, εἰς καιρὸν νοματισμένον, τὸ λέγεται τάρμε, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ ὁποῦ τὸν ἐκράτησεν, ἔχει καλὰ ἐτεσκύτην ἐξουσίαν ὅτι πᾶσα φορὰν ὁποῦ θέλει ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ τὸν σιργέντην, οὗ τὴν τζανμπερλάναν τὴν ἐκράτησεν, μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ τὸν πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἀποῦ τοῦ ἐδούλεψεν, καὶ ἀλλοίως ἡ ἀπολογία οὐδὲν ἀξιάζει· ἀμμὲ ὁ σιργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα οὐδὲν ἠμποροῦ ἀπαὶ τὸν ἀφέντην τους, οὗ ἀπαὶ τὴν κυράν τους, ὡς τὸν καιρόν τους, ἂν οὐδὲν θελήσῃ ἡ κυρά, οὗ ὁ ἀφέντης του· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ [ὅτι ὁ σιργέντης], οὗ ἡ τζανπερλάνα ὁποῦ ἔκατσεν μὲ ἀφέντην, οὗ μὲ κυράν, ἂν θέλῃ νὰ περάσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ ὁποῦ τοὺς ἐκράτησεν ἔνι κρατημένος νὰ τοὺς ἀπολογιάσῃ, ἐφειδὴν θέλουν

νὰ περάσουν, καὶ χρεωστεῖ νὰ τὸν πλερώσῃ διὰ ὅσον καιρὸν νὰ τοῦ δουλέψουν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν θέλου νὰ περάσουν, ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρά, οὐδὲν νὰ τοὺς δώσουν ἀπολογίαν, ἂν οὐδὲν θέλουν ἕως τὸ τάρμε· καὶ ἂν ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα πᾶσιν δίχως τὴν εἴδησίν τους, θέλουν λάβειν πρῶτοι τὴν θεορκίαν, διότι ἐτσακίσαν τὸν ὅρκον τους, ἔπειτα θέλουν χάσει ὅσον ἐδουλεῦσαν ἀπαὶ τὸ μηνίον τους, καὶ ἂν εὑρεθῇ μὲ ἄλλον τινὰν εἰς τὸ ῥηγάτον, ἐντέχεται ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη | ὁποῦ ἐτσακίσαν τὸν ὅρκον τους, νὰ τρυπήσουν τὴν [φ. 59.] παλάμην τους μὲ ἕναν σίδερον βραστόν, οὐ δὲ κανοὺ νὰ ὀμόσῃ τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, νὰ τοὺς δουλέψῃ ὡς τὸν καιρόν, τουτέστιν ἀπαὶ τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐξέβησαν ὡς που νὰ τελειωθῇ τὸ τάρμε τους, ὅτι ἐφειδὴν ἐξέβη ἄβουλα τοῦ ἀφέντη του, καὶ οδίχως νὰ διαβῇ τὸ τάρμε του, προτήτερα ἀρνᾶται τὸν θεόν, ἔπειτα ψεύγει εἰς τὸν ὅρκον του, ὅτι οὕτως ὁρίζει ὁ νόμος.

πε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοῦ σεργέντη, οὗ τῆς τζανμπερλάνας τοὺς ἐκράτησαν εἰς τὸ μηνίον, καὶ βρίσκουν κανένα εὕρημαν, τίνος πρέπει νὰ ἔνῃ ἐκεῖνον τὸ εὕρημαν, οὗ τοῦ σεργέντη, οὗ τοῦ ἀφέντη εἰς ἐκείνου ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν δούλεψίν του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος κρατήσῃ ἕνα σιργέντη, οὗ μίαν τζανπερλάνα εἰς τὴν δούλεψίν του, καὶ γίνεται ὅτι ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανμπερλάνα εὑρίσκει κανένα εὕρημαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ κῦρις νὰ ἔχῃ τὸ ἥμισον, καὶ ὁ σιργέντης τὸ ἄλλον ἥμισον τοῦ εὑρημάτου· καὶ ἂν λάχῃ, ὅτι ὁ σιργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα πᾶν ἔξω τῆς χώρας μὲ τὸν ἀφέντη του, οὗ μὲ τὴν κυράν του, καὶ κάμνουν τίποτες μὲ δουλιὰν τὴν ηὔξεύρουν, οὗ ἀλλοίως, ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμα τὸ νὰ κάμῃ, ὁ ἀφέντης τους, οὗ ἡ κυρά τους νὰ ἔχουν τὸ ἥμισον μὲ δίκαιον.

πϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ σιργέντη, οὗ

ἐκείνης τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ κλέψει κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη τους, καὶ τότες φεύγει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκράτησεν ἕναν σεργέντην, οὗ μίαν τζανπερλάναν, καὶ ὁ σιργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα ὑπάγει ἀπαὶ τὸ σπίτιν ἄνευ εἴδησης τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, καὶ παίρνει κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη, οὗ τῆς κυρᾶς του, καὶ ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρά του εὑρίσκει ἐκεῖνον τὸ ἔχασεν ἐπάνω κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἐπάνω καμμίας γυναικός, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ ὁποῦ ὁ σιργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα ἐποῖκεν τοῦτον τὸ παράπτωμαν, ἐντέχεται νὰ πάρῃ τὸ ἐδικόν του μὲ δίκαιον μὲ τοιοῦτον, ὅτι νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, ἀμμὲ ἐκλέψαν τού το, καθὼς εἶπεν, ὁ σιργέντης του, οὗ ἡ τζανπερλάνα του, καὶ οὕτως νὰ τὸ περιλάβῃ· καὶ ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἀνκαλέσουν διὰ κλέπτας, ἂν φ.60. θέλουν ἐκεῖνοι ὁποῦ | τὸ ἐχάσαν, καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ εὑρεθῇ ἐκεῖνος ἀποῦ τὸ ἔκλεψεν, ἐντέχεται νὰ πέσῃ εἰς ἐπιτίμιον εἰς τὸ κορμίν του, κατὰ τὸ ἔξαζεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔκλεψεν, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

πζ. Δὲ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοῦ σεργέντη, οὗ τῆς τζανπερλάνας ὁποῦ χάνου κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη τους.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει α' σεργέντην, οὗ μίαν τζανπερλάναν, καὶ ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανπερλάνα χάνουν κανένα πρᾶγμαν ἀπ' ἐκεῖνα τὰ εἶχεν εἰς τὴν φύλαξίν του ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ ἀμαντιάσῃ, τουτέστιν νὰ τὸ πλερώσου πάντα ὅλα τὰ νὰ χάσου, οὗ νὰ δώσουν τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον.

πη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ δέρει τὸν σιργέν του, οὗ τὴν τζανπερλάνα του.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀνκρίζεται μὲ τὸν σεργέντην του, οὗ μὲ τὴν τζανπερλάνα του, καὶ κροῦ του μίαν φουσκίαν, καὶ ὁ σεργέντης, οὗ ἡ τζανμπερλάνα ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὴν ἀσίζαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι διὰ τὴν φουσκίαν οὐδὲν τοῦ θέλει ποίσει ἀσίζαν· ἀμμὲ ἂν ὁ ἀφέντης του, οὗ ἡ κυρά του νὰ τὸν δέρῃ, οὗ νὰ ποίσῃ νὰ τὸν δέρουν ἄμετρα τὸν σεργέντην του, οὗ τὴν τζανπερλάνα του, οὗ νὰ τοὺς ποίσουν κόρπον ἀξαζόμενον, καὶ νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, ἡ ἀσίζα καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ ἔχῃ οὗτος καλὸν δίκαιον, καθάπερ ἕνα ξένον, τοιούτως τὸ λέγει τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος.

πθ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ράφτη ὁποῦ ράβγει τὰ ροῦχα τοὺς λαῖς, καὶ φεύγει μὲ ὅλα τὰ ραψίματα, ὁμοίως καὶ περὶ πάντων ὅλων τῶν ἐργονλάβων.

Ἐὰν κάτινες δώσου τὰ ροῦχά τους ἑνοῦ ράφτη διὰ νὰ τὰ ράψῃ, οὗ νὰ τὰ καταδηγήσῃ, οὗ νὰ δώσῃ τὰ νήματά του ἑνοῦ ἀνυφαντάρη νὰ τὰ κάμῃ πανί, οὗ ἄλλον τίποτες δίδει ἄλλου τινὸς ἐργολάβου διὰ νὰ τὰ ὁδηγήσῃ, καὶ ὁ χεροτεχνίτης παίρνει τα καὶ φεύγει, καὶ μετὰ ταῦτα εὑρίσκει τα εἰς τὸ χέριν κάτινος, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ ἀνκλάβῃ τὸ ἐδικόν του, μὲ τοιοῦτον, νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω | εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ φ.61. πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐδάνεισεν, οὐδὲ ἐπούλησέν το, οὐδὲ ἐχάρισεν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, ἀμμὲ ἔδωκεν τὰ ροῦχά του, οὗ τὰ πανιά του, οὗ τὸ πρᾶγμάν του νὰ τοῦ τὸ ὁδηγήσουν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ οὕτως νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του λυτά· ἀμμὲ ἡ ἀσίζα ὁρίζει ὅτι ὁ ἐργολάβον, ἂν ἐδούλεψεν τίποτες εἰς τὸ φτίασμαν τοῦ ἐδικοῦ του, καὶ χρωστεῖ του τὴν τσιγάρισίν του, δίκαιον ἔνι νὰ δοθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ χάνει τὸ πρᾶγμαν πάντα ὅσα χρωστεῖ διὰ τὸ αὐτὸν ροῦχον.

Ϟ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ ἐνοικιάσῃ οἶκον, καὶ πότε δύναται ἀφιέναι αὐτὸν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἐνοικίασεν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάζει τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἀνθρώπου, ὢ μιᾶς ἑτέρας γυναίκας, ἕως ἕνα τάρμε ὠνοματισμένον, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐφειδὴν ὁ κῦρις τῆς οἰκίας νὰ τὸ ἐνοικιάσῃ ἕως ἕνα ταρμε, ἐκεῖνος οὐδὲν δύναται νὰ ἐϐγάλῃ τὸν ἐνοικάτορόν του ἕως ὅπου νὰ τελειωθῇ τὸ τάρμε του τὸ νὰ ποιήσουν, οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ ἐκείνη ὁποῦ νὰ ἐνοικιάσῃ τὴν οἰκίαν οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἕως τὸ τάρμε του, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἤθελεν τὸν πλερώσει σωστὰ τὸ ἐνοῖκιν διὰ ὅσον καιρὸν τὸ ἐνοικίασεν, ἂν οὐδὲν ἀπλίκεψεν παροὺ μία ἡμέραν, μόνον ἐὰν θελήσῃ ἐκεῖνος ἁποῦ ἔνι τὸ σπίτιν ἐδικόν του· ὁμοίως ἐὰν ὁ οἰκοκύρης ἂν τὸν ἀπολογιάσῃ ἀπαὶ τὴν οἰκίαν του πρὶν τελειωθῇ, καὶ οὐδὲν ἐποίησεν εἰς τὴν οἰκίαν παρὰ β' μόνας ἡμέρας τοῦ λείπουνται, νὰ διαϐῇ τὸ τάρμε καὶ χρεωστεῖ τὸ ἐνοῖκιν ὅλου τοῦ χρόνου, οὐδὲ νὰ τὸν πλερώνῃ λοιπὸν τίποτες, ἐφειδὴν τὸν ἀπολογίασεν, καὶ ἂν τοῦ ἔδωκεν τίποτες, ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ἕτερον περὶ αὐτόν.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάζῃ τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ μιᾶς γυναικὸς ἕως ἕνα χρόνον, καὶ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἐνοικίασεν τὸ σπίτιν, ἦτον κακοποιός, καὶ ἔκριναν καὶ ἀπόφηνάν τον νὰ τὸν ἐξορίσουν ἔξω τῆς χώρας [ἢ] ὁ ρήγας ἐκου . . . . . ασέν τον . . [ἔξ]ω τῆς χ[ώρα]ς, εἰς τοιοῦτα κορμία ἐθέσπισαν εἰς τὴν ἀσίζαν, νὰ μηδὲν πλερώσουν παροὺ ὅσον νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὄχι πλεῖον. Ἀληθῶς ἂν ἐνοικίασα τὴν οἰκίαν μου μιᾶς γυναικός, καὶ ἐκείνη ἡ γεναῖκα ἦτον μαυλίστρια καὶ κακὴ γεναῖκα, οὗ ἦτον κακὸς ἄνθρωπος καὶ κακῆς περιστροφῆς καὶ κακῆς ἀκοῆς, καλὰ ἔνι δίκαιον ὅτι νὰ τὸν διώξω ἀπαὶ τὴν οἰκίαν μου πρὶν τὸ τάρμε του, καὶ ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ εἰς ὅσον καιρὸν ἐπλίκεψεν ἔσω εἰς τὸ σπίτιν, διότι οὐδὲν ἔνι δίκαιον ὅτι τοιοῦτοι ἄνθρωποι

νὰ ἔνῃ μέσα εἰς καλοὺς λᾶς παρὰ εἰς τόπους κοινοὺς ὁποῦ | ἔνι θεσπισμένον ν' ἀπλικεύουν τοιοῦτοι λᾶς. φ. 62.

ϟα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου, καὶ εἰς τῆντα νὰ κρατηθῇ ὁ οἰκοκύρης διὰ τὸ πλέρωμάν του.

Καλὰ νὰ γνωρίσετε ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνοικιάσει τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ γυναικός, καὶ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσουν τὸ ἐνοῖκιν τοῦ σπιτίου του τὸ ἐνοικίασαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ οἰκοκύρης ἠμπορεῖ νὰ κλειδώσῃ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς πάντα τὰ εὑρισκόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ, μὲ τὴν εἴδησι τοῦ βισκούντη καὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης, ὁποῦ ἔνι τὰ πράγματα, ἂν θελήσῃ νὰ ἔνῃ, καὶ νὰ πλερωθῇ πάντα ὅλα τὰ τοῦ χρωστεῖ διὰ τὸ ἐνοῖκι τῆς οἰκίας του· καὶ ἂν οὐδὲν ἐμπορῇ νὰ πλερωθῇ ἀπαὶ τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ οἰκοκύρης ἠμπορεῖ νὰ κρατηθῇ ἐπάνω ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ ἐνοικίασαν τὸ σπίτιν, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν πλερώσῃ τὰ δέλοιπα μὲ δίκαιον.

ϟβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ὁποῦ ἀγωγιάζει ἄλλου ὑποζύγιον, καὶ σύρνει το καὶ ψοφᾷ, ἐπάνω τίνος νὰ ἔνῃ ἡ ζημία.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάσει τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγωγίασεν τὸ κτηνὸν περισύρνει το, καὶ σύρνει το καθὼς ἐντέχεται, καὶ ψοφᾷ, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ λυτὸς μὲ τοιοῦτος, νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐπαράσυρεν, οὐδὲ ἐποῖκεν ἀφορμὴν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐψόφησεν, καὶ εἰς ἐτεσαῦτον ἔνι λυτὸς ἐξ αὐτόν του· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ἀποῦ ἀγωγίασεν τὸ κτηνόν του ἔσυρέν το περίττου παρὰ τὸ στοίχημαν ὁποῦ ἔμελλεν νὰ τὸ πάρῃ, καὶ ἂν τοῦ ἐποῖκεν ἀφορμὴν ἀπαὶ τὸ ποῖον τὸ κτηνὸν ἐψόφησεν, οὗ ἐλαβώθη, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸ

πλερώσῃ τὸ κτηνὸν μὲ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ τὸ τῷ ἐγωγίασεν, ἐὰν ὁ κῦρις τοῦ κτηνοῦ ἠμπορῇ νὰ δείξῃ μὲ β΄ μαρτυρίαις ὅτι ἔσυρεν τὸ κτηνὸν περίττου παρὰ οὐδὲν ἐντέχετο, οὗ ἂν τὸ ἐπαραφόρτωσεν παρὰ τὸ ποῖον τὸ κτηνὸν ἐψόφησεν, οὗ ἐλαβώθην· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ πλερώσῃ μὲ χαρατᾶν, τουτέστιν μὲ νομίσματα, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ στρέψῃ ἕνα τοιοῦτον κτηνὸν καθάπερ τὸ ἐδικόν του, κατὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ϟγ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ καμηλάρη ὁποῦ ἀγωγιάζει τὰ καμήλιά του καὶ πέπτουν καὶ ποιοῦν ζημίαν.

Ἐὰν εἷς καμηλάρης ἀγωγιάζῃ τὰ καμήλιά του εἰς κρασί, οὗ εἰς λάδιν νὰ τὸ σηκώσῃ, οὗ ἄλλον τίποτες πρᾶγμαν, καὶ γίνεται ὅτι τὰ καμήλια πέπτου, καὶ γίνεται τίποτες ζημία ἀπαὶ τὸ φορτίν τους, ὁ καμηλάρης οὐδὲν πρέπει νὰ πλερώσῃ
φ. 63. ὁ αὐτὸς καμηλάρης τίποτες· ἀνμὲ | ἂν ἔνῃ τὰ σκοινία τοῦ σαμάτου τοῦ καμηλίου κοποῦν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ καμηλάρης ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν· καὶ ἐὰν ὁ κῦρις τοῦ πραγμάτου ἐμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β΄ μάρτυρες ὁποῦ νὰ ποίσουν κατὰ μάρτυρες, ὅτι διὰ τὸ φταῖσμαν τοῦ καμηλάρη ἔπεσεν τὸ καμῆλιν, οὗ διὰ τὴν κακήν του βλέπησιν, ὁ καμηλάρης ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλην ἐκείνην τὴν ζημίαν μὲ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἦτον τὸ πρᾶγμαν τὸ χαμένον, οὗ ποντισμένον, οὗ τσακισμένον.

ϟδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ κτηνοῦ τὸ ἀγωγιασμένου ὁποῦ ἀποστάθην εἰς τὴν στράταν καὶ ψοφᾷ, ἐπάνως τίνων νὰ πέσῃ ἡ ζημία, ὁποῦ ἀπάνω τοῦ ἐκείνου ὁποῦ τὰ ἐγωγίασεν, οὗ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐκαβαλλίκεψεν εἰς τὴν ὁδόν;

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάσῃ τὸ κτηνόν του ὥτινος καὶ ἂν ἔνῃ, καὶ τὸ κτηνὸν ἀποστέκεται εἰς τὴν ὁδόν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐφειδὴ ἀποστάθην νὰ μηδὲν τὸ πάρῃ ἐξωμέρου τῆς πρώτης χώρας τὴ νὰ εὕρῃ τοὺς χριστιανούς, καὶ αὐτοῦ νὰ τὸ

ἀφήσῃ, καὶ νὰ ἀγωγιάσῃ ἄλλον κτηνὸν ἐπάνω ἐκείνου ἀποῦ ἀποστάθην· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωγίασεν τὸ κτηνὸν τὸ ἀποστάθην παρὰ τὸ ἐξωμέρου τῆς πρώτης χώρας τὴν εὕρῃ χριστιανική, καὶ τὸ κτηνὸν νὰ ἐψόφησεν, δίκαιον ἔνι νὰ τὸ πλερώσῃ ὅσον ἔξαζεν ὅταν τοῦτο ἐγωγίασεν.

ϟε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάσει ἕτερον χτηνὸν καὶ πολομᾷ του καμμίαν γιατρείαν καὶ ψοφᾷ, ἐπάνω τίνος πέπτει ἡ ζημία.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα ἀγωγιάζει ἄλλου ἄλογον καὶ ἀποστέκεται εἰς τὴν στράταν, οὗ πιάνει το κανένα κακόν, καὶ ὁ ἀγωγιάτης ὁποῦ τὸ ἐγωγίασεν ἰατρεύει το, καὶ τὸ κτηνὸν ψοφᾷ, οὗ λαβόνεται, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι νὰ τὸ πλερώσῃ μὲ δίκαιον, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ποίσῃ νὰ γιατρεύσῃ ἕτερον κτηνὸν διὰ κανέναν λάβωμαν τὸ νὰ τοῦ ἔρτῃ, ἄνευ ὁρισμοῦ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ κτηνόν.

ϟϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀγωγιάζει ἄλλον κτηνόν, καὶ οὗτος ὡς γιὸν τὸ ἀγωγιάσει πουλεῖ το, οὗ ἀμαχεύει το, οὗ παίρνουν τού το διὰ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ κἄτινος.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀγωγιάζει τὸ κτηνόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ καμμίας γυναίκας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ ἀγωγιάσῃ τὸ ὑποζύγιόν του πουλεῖ το, οὗ ἀμαχεύει το, οὗ παίρνουν τού το διὰ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ κῦρις τοῦ κτηνοῦ, οὗ ἡ κυρά του ἐντέχεται νὰ περιλάβῃ τὸ κτηνόν του ἀπαὶ εἴ τιναν ἀποῦ τὸ κρατεῖ εἰς τὸ ρηγάτον, μὲ τοιοῦτον, νὰ παρασταθῇ ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη, οὗ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς χώρας ὁποῦ νὰ εὕρῃ τὸ κτηνόν του, καὶ νὰ φέρῃ β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς γιὸν | μάρτυρας, τουτέστιν νὰ φ.64.
ὁμόσω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἦτον ἐδικόν του, ἔπειτα ἐντέχεται ὁ κῦρις τοῦ ζώου, οὗ ἡ κυρά του, ἐπάνω

εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχευσέν το, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἐγωγίασεν, καθὰ ἄνωθεν ἀλαλήθην, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸν νὰ πάρη τὸ ἐδικόν του κτηνὸν λυτά, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ϞΖ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκεῖνα τὰ κορμία ὁποῦ δίδουν τὰ σπίτιά τους, οὐ τὰ χωράφιά τους, οὐ τὰ περιβόλιά τους εἰς ἔφιτον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει τὸ σπίτιν του, οὐ τὴν γῆν του, οὐ τὸν κῆπόν του εἰς ἔφιτον ἑτέρου ἀνθρώπου μὲ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας, ἐκεῖνος ὁποῦ λανβάνει τὸ ἔφιτον ἠμπορεῖ νὰ τὸ στρέψῃ τὸ ἔφιτον πᾶσα ὥρα ἀποῦ θελήσει, μὲ τοιοῦτον, νὰ πλερώσῃ ἐτεσαῦτον ὅσον τὸν ἐκράτησεν τὸ πρᾶγμα, χωρὶς ἂν εἶχαν ἄλλο τίποτες στοίχημαν μέσον τους, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ μηδὲν πάρῃ ἀπαὶ τὰ πράγματα παρὰ ὅσα ἐντέχεται· ὥςπερ ἂν κρατᾷ ἕναν ἀμπέλιν εἰς ἔφιτον, οὐ ἕναν περιβόλι, καὶ γίνεται ὅτι ὅταν συμπιάσῃ τοὺς καρποὺς ὅλους καὶ τότε νὰ στρέψῃ, οὐδὲν δύναται τοῦτον ποιῆσαι, ἀνμὲ ἐντέχεται νὰ ἀφήσῃ ἐτεσαῦτον καρπὸν καὶ περίττου εἰς τὸ περιβόλιν, οὐ εἰς τὸ ἀνμπέλιν εἰς ὅσο ἐπερίλαβεν εἰς ἐτεσαῦτον καιρὸν ὅσο τὸ ἐκράτησεν καὶ περίττου πολλά, καθὰ ἔνι ἦθος ὅτι δένδρα χλωρὰ ἐντέχουνται νὰ τὰ πιντόνου εἰς ὅλους τοὺς καρπούς, ἄνευ ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μεσόν τους· ὅτι καλὰ νὰ γνωρίζετε ὅτι ὅλα τὰ στοιχήματα τὰ ποιοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένα, ἄνευ νὰ ἔνῃ τὰ στοιχήματα ἐνάντια τοῦ νόμου, οὐδὲ ἐνάντια καλοῦ ἤθους, ὅτι τὰ στοιχήματα νικοῦ τοὺς νόμους.

ϞΗ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου ὁποῦ παίρνει ἕτερον πρᾶγμαν εἰς ἔφιτον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφιτον, καὶ ποῦ μέλλει νὰ κρατηθῇ ὁ κῦρις τοῦ πραγμάτου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος δίδει τὸ σπίτιν του εἰς ἔφιτον, οὐ τὸ περιβόλιν του, καὶ εἰς καιρὸν ὠνοματισμένον. καὶ

γίνεται ὅτι ὁ ἀφέντης, οὖ ἡ κυρὰ ζητᾷ τοῦ παχτονάρη, οὖ τῆς πακτοναρίας τὸ ἔφιτόν του, καὶ ἐκεῖνος λέγει ὅτι τίποτες οὐδὲν νὰ δώσῃ, ὅτι ἐξηπλέρωσέν τον, ἐν τούτῳ ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λαλεῖ ὅτι ἐπλέρωσεν τὸν ἀφέντη τοῦ ἐφίτου, ἂν ἔχῃ β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποιήσουν ὡς μάρτυρας, πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ ἔνι λυτός· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ αὐτοὺς τοὺς β' μάρτυρας, ὁ ἀφέντης, οὖ ἡ κυρὰ τοῦ ἐφίτου, νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἐπερίλαβεν τίποτες, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ | νὰ πλερωθῇ φ.65.
τὸ ἔφιτόν του μὲ τὸ δίκαιον.

ϟθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπάκτωσεν ἕτερον πρᾶγμαν, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ πλερώσῃ τὸ πάκτος, καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ πάκτου ἀμαχεύει τον καὶ ξοδιάζει κανέναν ἔξοδον δι' αὐτὸν τὸ ἀμάχεμαν, τίς νὰ πλερώσῃ ἐκείνην τὴν ἔξοδον μὲ δίκαιον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα, δίδει τὸ σπίτιν του, οὖ τὸ περιβόλιν του εἰς ἔφιτον ἕως ἕναν καιρὸν νοματισμένον, καὶ γίνεται ὅτι ὁ κῦρις τοῦ κήπου ζητᾷ τὸ ἔφιτόν του ἐκείνου, οὖ ἐκείνης ὁποῦ ἔχει τὸ πάχτος του, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν θέλει νὰ τὸν πλερώσῃ τὸ πάχτος του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ κῦρις τοῦ πάκτου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ κληρωθῇ τὸ περιβόλιν του, οὖ τὴν οἰκίαν του, οὖ τὸν ἀνμπελῶνάν του, ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ κῦρις τοῦ ἐφίτου πολομᾷ μέσα εἰς τὸ καιρὸν ὁποῦ ἐνομεύτη καμμία ἔξοδον περὶ τῆς ποίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ βαστάζῃ, ὥσπερ ἂν ἐσκέπασεν τὴν οἰκίαν ὅτι ἐποντίζετον ὅλον ἐκεῖνον διότι ἦτον ἀσκέπαστον, καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ βασταχτῇ νὰ γένῃ, οὖ ἂν (1) ἦτον νὰ κάμῃ τὸ περιβόλιν ὁποῦ ἐποντίζετον, ἂν οὐδὲν εἶχεν καμωθῇ εἰς τὸν καιρόν του, καὶ μετὰ ταῦτα ἂν θέλῃ νὰ περλάβῃ τὴν

(1) χειρ. οὖ ἂν ἦτον, οὖ ἂν ἦτον.

οἰκίαν (1), οὖ τὸν κῆπον καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ἔφιτον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ὅλους τοὺς ἐξόδους τοὺς ἐξωδίασεν ὁ ἀφέντης τοῦ ἐφίτου· ἀμμὲ ἂν ὁ κῦρις τοῦ ἐφίτου ἔποικεν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ οὐδὲν ἔλαβεν τὸ ἔφιτόν του ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ τὸ ἐκράτεν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἔχασεν τὸ πρᾶγμαν τὸ ἔπαιρνεν ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, μὲ δίκαιον· ἄνευ ἂν εἶχαν ἕτερον στοίχημαν μέσον τους, οὖ ἂν οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν μέσον εἰς τὸ χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ὅτι μετὰ ταῦτα καλὰ ἠμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τὸ πρᾶγμάν του, μὲ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρ. Ἐφειδὴν ἐκούσετε περὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, δίκαιον ἔνι νὰ ἀκούσετε καὶ περὶ τῶν παρακαταθηκῶν. Τὸ αὐτὸν κεφάλαιον ἔνι νόμιμον λατίνικον. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ βίου τὸν παραδίδουν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, καὶ ἡ παράδοσις χάνεται.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα, παραδίδει τὸ ἐδικόν του ἑτέρου ἀνθρώπου, καὶ ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ὁποῦ ἐπῆρεν εἰς βλέπησιν ἐκεῖνον τὸν βίον, χάνει ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς καμμία ὁπλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατούμενος νὰ τὸ πλερώσῃ ἐκεῖνον ὅλον τὸν βίον ἐκείνου, οὖ ἐκείνης ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπαράδωκεν εἰς βλέπησιν· ἀνμὲ ἂν ἐποῖκαν στοίχημαν,
φ.66. | ὅταν ἐπῆρεν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἰς βλέπησι, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι χαθῇ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὖ ἂν τοῦ τὸ κλέψουσιν, οὖ ἂν ἐπῆρες τὴν οἰκίαν του, οὖ ἂν πέσῃ ὅτι νὰ ἔνῃ κίτες, δίκαιον ἔνι, ὅτι ἂν τὸ χάσῃ μετὰ ταῦτα μὲ καμμίαν ὁπλὴν τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων, ὅτι νὰ ἔνῃ λυτὸς κατὰ τὸ δίκαιον καὶ διὰ αὐτὰς τὰς ὑποθέσες καὶ τοῦτα τὰ στοιχήματα τὰ ἔνι ἄνωθεν λαλημένα.

ρα. Αὐτοῦ δηγεῖται τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ παραδίδει

(1) τὴν οἰκίαν τὴν οἰκίαν.

το ἐδικόν του, οὔ ἔναν σκεῦος κλειδωμένον, καὶ μετὰ ταῦτα εὕρῃ τον ἀνοιχτόν.

Εἷς ἄνθρωπος κατὸν ὄνομαν οὔ Μπερνάρτ, ὦ Μαρτῆς, παραδίδει τοῦ χανιέρη του α' ζωνάριν, οὔ ἔναν λοκὲτ τὸ σύρνου εἰς τὴν Φρανκία, ὥσπερ σκὲ κλειδωμένον, εἰς τὸ ποῖον ζωνάριν ὁ Ρενὰτ ἐλάλεν ὅτι εἶχεν μέσα ρ' πέρπυρα, καὶ ὁ χανιέρης ἔβαλεν τὸ λουρὶν εἰς τὸ σεντοῦχί του, καὶ μετὰ ταῦτα στρέφεται ὁ Ρενὰτ καὶ ζητᾷ τοῦ χανιέρη του τὸ λουρίν του, καὶ ἐκεῖνος στρέφει τού τον, καὶ ὁ Ρενὰτ βιγλίζει τὸ λουρίν, τὸ σκεῦός του, οὔ τὸ χαρταλάμιν του, τσακισμένον, καὶ ἄπαὶ τὰ περπύρατά του οὐδὲν εὑρίσκει παρὰ ν' πέρπυρα, καὶ ὁ Ρενὰτ δείχνει τὸ λουρίν του, τὸ ζωνάριν του, τοῦ χανιέρη του πῶς τὸ κλείδωμάν του ἔνι τσακισμένον, καὶ ἄπαὶ τὰ ρ' πέρπυρα οὐδὲν εὑρίσκει παρὰ ν' πέρπυρα, καὶ ὁ χανιέρης του ἀποκρίνεταί του « καλέ μου φίλε, οὐδὲν κατέχω τίποτε; ἀπ' αὖτα, ὅτι τὸ ζωνάριν σου ἔνι ἀνοιχτόν, ὅτι καθά μοῦ το ἐπαράδωκες ἔβαλά το εἰς τὸ σεντοῦχι »· καὶ ὁ Ρενὰτ ἀποκρίνεται « ἐπαράδωκά σου τὸ ζωνάριν μου κλειδωμένον, καὶ ηὗρά το ἀνοιχτόν, καὶ ἐπῆραν τὰ ἥμισα τῶν νομισμάτων μου· λοιπὸν θέλω νὰ μοῦ στρέψῃς τὰ πέρπυρα τὰ ἔνι λειψά, ἂν ἔνῃ κείμενον καὶ ἡ αὐλὴ νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ »· οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ βιγλίσουν ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν ἔνκλημαν, ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ Ρενὰτ ἔχῃ β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, πῶς τὸν εἶδασι νὰ δώσῃ τὸ ζωνάρι κλειδωμένον, καὶ ἤκουσάν του νὰ πῇ ὅτι εἰς τὸ ζωνάρι εἶχεν ρ' πέρπυρα, ἄνευ ἀναλογίας νὰ ποίσῃ ὁ χανιέρης τῶν περπύρων, ἐντέχεται νὰ ἱκανώσῃ τὰ παρκάτω τῶν περπύρων, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ τοὺς μάρτυρας, ὁ χανιέρης ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν τὸ ἄνοιξεν, οὐδὲ τίποτες ἐπῆρεν, οὔτε ἐπαρκατέβασεν, οὐδὲ ἕτερος δι' αὐτόν, ἀμμὲ οὕτως ὡς γιὸν τοῦ τὸ ἐπαράδωκεν, οὕτως τοῦ τὸ ἔστρεψεν, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν μένει λυτὸς τὸ λέγεται κίτες.

φ. 67. ρβ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν παραδόσεων τὸ ποιεῖ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν χανιέρη του καὶ λαλεῖ του « στρέψαι μου τὰ κ΄ πέρπυρα, τὰ σοῦ ἐπαράδωκα ὅταν ἐπῆγα εἰς τὸ Ἱεροσόλυμαν, οὗ εἰς ἕτερον πέρα τῆς θαλάσσου », καὶ ὁ χανιέρης ἀποκρίνεται « μὴ τ' ὁρίσοι ὁ θεός! ὅτι ἐσοὺ οὐδὲν μοῦ ἐπαφῆκες τίποτες »· ἐὰν τὸ ἔνκλημαν ἔλθῃ ἀπαὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐλήν, οἱ κριταὶ νὰ κρίνουν ἐπάνω εἰς τὸ αὐτόν, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα ἔχει δύο μάρτυρας ὁποῦ νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια τὸ πῶς τὸν εἶδασιν νὰ παραδώσῃ αὐτὰ τὰ κ΄ πέρπυρα, χωρὶς νὰ τὰ πάρῃ πλεῖον, εντέχεται νὰ τὰ στρέψῃ τὰ κ΄ πέρπυρα μὲ δίκαιον· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ κ΄ πέρπυρα οὐκ ἔχει τοὺς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ χανιέρης νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος τὰ αὐτὰ πέρπυρα οὐδὲν τοῦ τὰ ἐπαφῆκεν, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια τὰ ἔμοσεν, καὶ εἰς τοῦτον νὰ ἔνῃ λυτός, μὲ δίκαιον· διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ σκοπίσετε τίνος παραδίδητε τὸ ἐδικόν σας, ὅτι νὰ ἔνῃ τοιοῦτος ὅτι νὰ μηδὲν χάσῃς τίποτες.

ργ. Αὐτοῦ ξηγᾶται τὸ δίκαιον περὶ τοὺς δύο ἀνθρώπους ὁποῦ παραδίδουν τοῦ ὀστιέρη τους, οὗ τοῦ χανιέρη τους, ὀκάτι βίον, καὶ πότε ἔνι κρατούμενος ὁ χανιέρης νὰ τὰ πλερώσῃ ἀπ' ἐκείνην τὴν παράδοσιν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι δύο ἄνθρωποι ἐν τῷ ἅμα παραδίδουν τοῦ χανιέρη τους ρ΄ πέρπυρα, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπᾶσι, καὶ ἔπειτα οὐδὲν ἐδιάβην ὀλίγον, ὅτι ὁ εἷς ἐμεταστράφη ἀπ' αὖτα καὶ ἐζήτησεν τοῦ ὀστιέρη τὰ ρ΄ πέρπυρα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ὀστιέρης οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὸν κατασρίξῃ ἀπὸ τίποτες νὰ στρέψῃ, ἐὰν οἱ β΄ ἐν τῷ ἅμα χωρὶς οὐδὲν εἶπαν ὅταν ἐποῖκαν τὴν παράδοσιν ὅτι, εἴ τις ἔλθῃ ἀπαὶ τοὺς β΄ προτήτερα, νὰ πάρῃ τὰ πέρπυρα, ὅτι ἂν ἔνῃ τὰ αὐτὰ στοιχήματα, νὰ τὰ

στρέψῃ ἐντέχεται ὅποιος νὰ τὰ ζητήσῃ· ἀνμὲ ἂν θέλῃ νὰ ποίσῃ καλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὰ πέρπυρα ἐπάνω τοῦ χανιέρη, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος τίποτες ἀπ' αὐτὰ τὰ πέρπυρα νὰ μηδὲν ζητήσῃ, νὰ μηδὲν τὸν ἀποβγάλῃ, δίκαιον ἔνι, εἴ τις τὰ ζητήσῃ νὰ τὸν ἀποβγάλῃ, νὰ τοῦ τὰ δώσῃ· ἀνμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανένα ἀποὺ ὖτα τὰ στοιχήματα οὐδὲν ἦτον, καὶ νὰ ἔδωκεν τὰ πέρπυρα τοῦ ἑνοῦ ἄνευ τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ ἄλλος νὰ στραφῇ μετὰ ταῦτα καὶ ἀξαναζήτησεν αὐτὰ τὰ πέρπυρα, δίκαιον ἔνι ὅτι ὁ χανιέρης νὰ τοῦ τὰ ποίσῃ καλὰ εἰς τὸ παρακάτω τὰ ν' πέρπυρα, διατὶ ἔστρεψεν τὰ πέρπυρα τοῦ ἑνοῦ δίχως τὸν ἄλλον.

ρδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσον τους διὰ νὰ κάμουν εἰς κανέναν ταξεῖδιν |. Αὐτὸ ἔνι ἀλατίνικον νόμιμον. Αὐτοῦ λέγει τὸ δί- [φ. 68.] καιον περὶ τῶν συντροφιῶν τῶν πολομοῦν οἱ ἄνθρωποι μέσο τους.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦ νὰ ποίσουν συντροφίαν ἀντάμα, ἂν θέλουν· ὥςπερ ὁ εἷς τοὺς συντρόφους βάλλει ἑκατὸ πέρπυρα, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δύο οὐδὲν βάλλουν παροὺ ν' πέρπυρα, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ ἐστάσασιν, καὶ νὰ μοιράσουν τὸ διάφορος· καὶ ἀκόμη εἰς ἄλλην ὁπλὴν ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσου συντροφίαν, ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους ἠμπορεῖ νὰ βάλῃ εἰς τὴν συντροφίαν ν' πέρπυρα, καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ βάλῃ τὸ κορμίν του καὶ τὰ ἐργατά του ἐναντίον τῶν περπύρων, καὶ ἀξιάζει τούτη ἡ συντροφία· ἀκόμη εἰς ἄλλην ὁπλὴν ἠμποροῦσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποίσουν συντροφίαν, ὥςπερ ἂν ποιοῦν στοιχήματα μέσον τους μὲ τοιοῦτον, ὁ εἷς σύντροφος νὰ ἔχῃ μερτικὸν ἀπαὶ τὸ διάφορος, καὶ εἰς τὴν ζημίαν νὰ μηδὲν πλερώσῃ τίποτες, οὗ ὁ εἷς τοὺς συντρόφους νὰ ἔχῃ δ' μερτικὰ τοῦ διαφόρου καὶ ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ ἔχῃ τὸ πέπτο μερτικόν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ τοῦτον τὸ στοίχημαν, καὶ πάντα ὅλα τὰ στοιχήματα τὰ οὐ-

δὲν ἔνι κατάδικα τοῦ νόμου, οὗ κατὰ τὰ καλὰ ἤθη καὶ τὰ καλὰ συνήθια, καθὰ ἐλαλήθην ἄνωθεν εἰς τὰς ἄλλας κρίσας· καὶ ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ ἀπαντήσῃ μέσον τῆς συντροφίας, ἂν θέλουν ἄχρι ι΄ χρόνους, οὗ ἕως ε΄ χρόνους, οὗ ἕως ἕνα χρόνον, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ξηλωθῇ ἡ συντροφία ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τάρμε τὸ νὰ βάλουν· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους θελήσει νὰ ξηλωθῇ, νὰ χωριστῇ τῆς συντροφίας, ἄνευ τὸ θέλημαν τοὺς ἄλλους συντρόφους καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ποιήσου ἡ συντροφία καμμία ἀταξίαν καὶ πρὶν τοῦ τάρμε τὸ ἐβάλασιν μέσον τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ ἄχρι τοῦ τάρμε· καὶ ἐὰν ἔβγῃ, καὶ οἱ σύντροφοι λάβουν καμμίαν ζημίαν διὰ τὸν χωρισμόν του, κείμενον ἔνι νὰ ἔνῃ κρατούμενος νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημία ἐκείνη τοὺς ἑτέρους συντρόφους τὴν ἐλάβασι διὰ ἐκεῖνο τὸ χωρισμόν. Καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ εἷς τοὺς συντρόφους λανθάνει ἀπαὶ τὸν βίον τῆς συντροφίας, καθάπερ δανεικόν, οὗ διὰ στεναχωρίαν ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπ᾽ ἄλλον, τὸ δίκαιον ὁρίζει νὰ στρέψῃ τοὺς ἄλλους συντρόφους ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸν βίον τὸν νὰ πάρῃ ἐτεσαῦτον ὅσον νὰ στρέψουν τὰ ἄλλα πέρπυρα τῆς συντροφίας εἰς διάφορος· καὶ καλὰ ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ἡ συντροφία ἠμπορεῖ νὰ χωριστῇ ὅλους τοὺς καιροὺς ὁποῦ θέλουν ὅλοι οἱ σύντροφοι, οὗ ὄντα ἔρτῃ τὸ τάρμε, οὗ ὄντα ὁ εἷς τοὺς συντρόφους ἔνῃ κακὸς ἄνθρωπος, οὗ πολομᾷ ζημία τῆς συντροφίας ἀποὺ κανέναν
φ.69. πρᾶγμαν |, οὗ ἔνι τοιοῦτος ὁποῦ ἔχει κακὴν ἀκοήν, καὶ εἰς πάντας τούτας τὰς ὁπλάς, τὰς σᾶς εἴπαμεν ἄνωθεν, ἠμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ποιήσουν τὰς συντροφίας, καὶ νὰ χωριστῇ ἡ συντροφία, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ συντρόφου ὁ ποιῶν ζημίαν τῆς συντροφίας.

Ἐὰν γίνεται ὅτι β΄ ἄνθρωποι συντροφεύγουνται ἐν τῷ ἅμα κατὰ τὰ ἤθη τὰ ποιῶν οἱ πραγματευτάδες, καὶ γίνεται ὅτι ποιοῦν

ὅρκον καὶ ὁμνύουσιν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια εἰς τὴν ἔσμιξίν τους νὰ πορεύουνται ἐν ὀρθῇ πίστει εἰς τὴν συντροφίαν, καὶ γίνεται μετὰ τοῦτον ὅτι ἔχουν μέσον τους καμμίαν δυσκεψίαν, ὥσπερ ἀπιστίας κανενοῦ βίου τῆς συντροφίας, καὶ ἐκεῖνος ὁ σύντροφος ζητᾷ τὸν ὅρκον ἀπ' αὐτὸν ὁποῦ του ἀπιστεῖ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ ποίσῃ ἄλλον ὅρκον παρὰ τὸν πρῶτον, ἂν οὐδὲν θέλῃ· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ σύντροφος ὅτι ἐμπορεῖ νὰ τὸν δείξῃ μὲ β' μαρτυρίαις, οἱ ποῖγοι νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες καθὰ ἐλαλήθη ἄνωθεν εἰς τὰς ἑτέρας ὑποθέσας, ὅτι ἐποίγησεν ζημίαν τῆς κοινότης, ἔνι κρατημένος ὅλο προτήτερα νὰ ἱκανώσῃ αὐτὴν τὴν ζημίαν, καὶ τόσον περίττου ὅσον ὁ ἕτερος σύντροφος ἐπαρακατέβη παρ' αὐτῆς τῆς ζημίας τὴν ἐποῖκεν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἔνῃ πιασμένος μὲ μάρτυρας, ὁ ἄλλος σύντροφος νὰ 'πῇ «μὰ τὸν ὅρκον τὸν ἐποῖκα, οὐδὲν ἐποῖκεν τοῦτον ὁποῦ τὸν ἀπιστεῖ» καὶ μὲ τὸ αὐτὸν νὰ ἔνῃ λυτός. Εἰ δὲ καὶ οὐδὲν ὠμόσαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συντροφίας ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, δίκαιον ἔνι ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ 'τον ἄπιστος ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ σύντροφος νὰ ἔνῃ κρατούμενος καὶ ἔνοχος προβιασμένος μὲ β' μάρτυρας, ὅτι ἐποίγησεν τὴν ζημίαν εἰς τὴν κοινότην, καὶ ἱκάνωσέν την τοῦ ἑτέρου συντρόφου, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἔπεσεν μετὰ ταῦτα νὰ δώσῃ τοιοῦτον τέλος τοῦ ἀφέντη, καθάπερ ἐντέχεται νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ἄπεστος ὁποῦ ἐψεύσθην τὸν ὅρκον του, καὶ ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἀπόκρισι τῆς αὐλῆς, ὅτι ποτὲ νὰ μὴ τοῦ πιστεύσου εἰς μαρτυρίαν κανενοῦ πραγμάτου. τὸ νὰ εἰπῇ, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρϛ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν στοιχημάντων τῶν ποιῶν οἱ ἄνθρωποι μεσόν τους, καὶ ποῖον στοίχημαν ἀξιάζει καὶ ποῖον δὲν ἀξάζει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ μία γυναῖκα, ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἀνκαλέσῃ, καὶ λέγει | «κῦρι, ἀνκαλιῶ εἰς ἐσέ- φ. 70.

ναν τὸν ὁδεῖναν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐστοιχημάτισεν νὰ ποιήσῃ τὴν οἰκίαν μου, οὗ νὰ ὁδηγήσῃ τὸ ρουχόν μου, οὗ περ' ἑτέρου τινὸς ὑφασμάτου νὰ τὸ ποιήσῃ » · καὶ ὁ ἕτερος λέγει « μὴ τ' ὁρίσοι ὁ Κύριος! » τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκλήτευσεν, ἂν ἔχῃ β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν καθάπερ μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνος ἐποῖκεν αὐτὸν τὸ στοίχημαν, ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ τὸ ποίσῃ μὲ δίκαιον· εἰ δὲ οὐκ ἔχει μάρτυρες ὅτι ἐστοιχημάτισεν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἀνκαλεμένος, ἐντέχεται νὰ ἀποβγῇ μὲ α' ὅρκον, τουτέστι νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ οὐδὲν τοῦ τὸ ἐστοιχημάτισέν ποτε νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν μένει λυτὸς μὲ τὸ κείμενον, καὶ τὸ στοίχημαν νὰ ἔνῃ οὕτως φανερὸν ὁποῦ ἔγκλημαν δύναται γενέσται εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ μὴ οὐ δύναται εἰσακουσθῆναι.

ρζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ποιεῖ στοίχημαν ἑτέρου νὰ κακοποιήσῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πολεμᾷ στοίχημαν μὲ ἕτερον ἄνθρωπον ὅτι νὰ σφάξῃ τὸν ἐχρόν του, οὗ τὸν γείτονά του, οὗ νὰ κόψῃ τὸ ἀνμπέλιν του, οὗ τὸ περιβόλιν του, οὗ νὰ τοῦ ποιήσῃ ἕτερον κακὸν ἔργον, καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἔνι παντὸς κρατημένος νὰ κακοποιήσῃ τοῦτο τὸ στοίχημαν, ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸ ποιήσῃ· καὶ ἀκόμη ἂν ἔνῃ τοιοῦτον, ὅτι ἐπῆρεν καρτέσια διὰ τοῦτο τὸ κάμωμαν, οὐδὲν νὰ τοῦ τὰ στρέψῃ, ἂν οὐδὲν θέλῃ, διότι ἔδωκέν τα διὰ νὰ ποιήσῃ κακόν· καὶ ἂν ἐποίησεν κακόν, καὶ ἂν ἐποίησεν τὸ αὐτὸ στοίχημαν, καὶ οὐδὲν ἐπλερώθην ἀκόμη, ἀμμὲ ἐχρῶστέν τού τα ἀφὸν ἐποίησεν ἐκείνην τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μηδὲν θελήσῃ νὰ τὸν πλερώσῃ, οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ, ἂν οὐδὲν θελήσῃ.

ρη. Αὐτοῦ λέγει περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ στοίχημαν νὰ κακοποιήσῃ καὶ πολεμοῦν τον.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ποιεῖ στοίχημαν μὲ

ἕτερον ἄνθρωπον, οὗ μίαν γυναῖκαν, διὰ τὴν ἀγάπην του, οὗ διὰ πρᾶγμαν, οὗ δι' ἄλλην ἕτερην κακὴν δουλίαν, καὶ πολομᾶ το κατὰ τὸ αὐτὸ στοίχημαν τὸ ἐποῖκεν, καὶ ἐπιάστην εἰς τὴν αὐτὴν κακοπραξία, οὗ ἐκατάμπλεξάν τον καὶ μὲ μάρτυρας πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ ποιήσῃ, οὗ νὰ τὸ ἐμολόγησεν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ θέλημάν του, οὗ διατὶ τὸν ἐπόντισαν, οὗ ἐποίησάν του ἕτερον κριτήριον, καθὼς δίκαιον ἔνι νὰ τοῦ τὸ ποιήσουν, καὶ ὡμολόγησεν ὅλην ἐκείνην τὴν κακοπραξίαν καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ εἶπεν νὰ τὸ ποιήσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἂν ἐποίησεν φόνον, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσουν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐποίησεν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐποίησεν | νὰ τὸ ποιήσουν, φ. 71.
καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐντέχεται νὰ δοθοῦν τοῦ ἀφέντη· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ φόνον, ἐντέχεται νὰ ζημιωθοῦν κατὰ τὸ κακὸν τὸ νὰ γένῃ· καὶ ἔνι καλὰ δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι οἱ δύο νὰ ἀπολάβουν τὴν τιμωρίαν ἐν τῷ ἅμα, διότι τοσαύτην ἁμαρτίαν ἔχει ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ τὸ ποιήσουν, ὡς γιὸν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐποίησεν.

ρθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ φανερωμένον εἰς τὸν ὅρκον πρὶν γένῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον ἀποὺ στοίχημαν τὸ ἐποῖκεν μετά του, καὶ ἔχει δύο μάρτυρες ὁποῦ μαρτυροῦσιν ἐκεῖνον τὸ ζητᾶ, ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος μὲ δίκαιον νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ εἶχεν στοίχημαν· εἰ δὲ ὁ ἀνκαλῶν οὐκ ἔχει μάρτυρας, ὁ ἀνκαλεμένος ἐντέχεται νὰ πιστωθῇ παρὰ τοῦ στοιχημάτου διὰ ἕναν ὅρκον· ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ κανένα πρᾶγμαν φανέρωμαν εἰς τὸν ὅρκον πρὶν τὸ ὀμόσῃ, καθὼς ἔνι εἰς τοιούτην αἰτίαν, ἐὰν μοῦ ἐπούλησες ἕναν ἄλογον ἐδικόν σου καὶ εἶπές μου ὅτι ἦτον καλὸν καὶ γερόν, καὶ ἐστοιχημάτισες μετά μου ὅτι οὐδὲν εἶχεν κανέναν κακόν, οὐδὲ λάβωμαν, καὶ ἐγὼ ηὗρά το λαβωμένον, στρέ μου τὰ πέρπυρά μου· καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται, « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι ἐγὼ

ἐστοιχημάτισα ποτὲ μετά σου! » τοῦτον τὸ στοίχημαν εἰς τὸ αὐτὸν τὸ ἔνκλημαν καὶ εἰς πάντα τὰ ὅμοια εἰς ἐκεῖνον, ἐντέχεται καλὰ νὰ ἔχῃ ὅρκον, διότι ἔνι καλὰ φανερωμένον.

ρι. Ἐφειδὴν ἐκούσετε περὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων, κείμενον ἔνι νὰ ἀγνωρίσετε περὶ ποίων πραγμάτων διδοῖ ἡ αὐλὴ ἡμέραν τοὺς ἐνκαλομένους.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζετε ὅτι τὰς ἡμέρας τὰς διδοῖ ἡ αὐλὴ τοὺς ἐνκαλουμένους, γίνεται κείμενα καὶ διὰ ἀλεημοσύνην, καὶ διότι ὅτι ἐκεῖνοι, οὗ ἐκεῖναις, ὁποῦ ἔνι ἀνκαλούμενοι νὰ ἔχουν μέσα εἰς τοῦτον βουλὴν νὰ συνμπάψουν περὶ τοῦ ἐκκλήματός τους, οὗ νὰ ὁδηγηθοῦν νὰ πᾶν παρὰ ὀνμπρὸς περὶ τοῦ δικασίματός τους, καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἡμέραν τους οἱ ἐνκαλῶντα ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ξημερωθοῦν, καὶ ἂν οὐδὲν ἔρτουν εἰς τὴν ἡμέραν του οἱ ἐνκαλῶντα, ἡγνωρίζετε ὅτι χάνουν τὸ δίκαιόν τους, ἄνευ ἔχοντα εὔλογον αἰτίαν δι' αὐτὴν ὅτι οὐδὲν ἠμπόρησαν νὰ ἔλθουν.

ρια. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ ξημερωθῇ, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ εἰς πόσον ἔπεσεν νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζετε ὅτι κανέναν ξημέρωμαν τὸ γίνεται εἰς δύο ἀνθρώπους οὐδὲν χρήζει τίποτες, ἐὰν οὐ μὴ γίνεται ἔν-
φ. 72. προστεν τοῦ ἑνοῦ | καὶ τοῦ ἄλλου, τουτέστιν τοῦ ἐνκαλῶν καὶ τοῦ ἀπολογητοῦ, τουτέστιν τοῦ ἀνκαλουμένου· ἐὰν ὁ βισκούντης ξημερώσῃ δύο ἀνθρώπους, καθότι νὰ μηδὲν ἦτον ὁ εἷς ἔνπροστεν τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ εἷς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο ὁποῦ ἔνι ξημερωμένος οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ παρὰ ζ' σόρδια καὶ ἥμισον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἡ αὐλὴ ἐξημέρωσέν του, ἤγουν ἔταξέν τους τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα ἐνώπιον τοῦ ἑνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, καὶ οὐδὲν ἔρτουσιν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἡμέραν του τὴν ταχτήν, ὁ εἷς οὐδὲν χάνει τίποτες κατὰ πρόσωπα τοῦ ἑτέρου,

ἐξὸν παρὰ ὁ καθεὶς ἀπαὶ τοὺς δύο ἐντέχεται νὰ πλερώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ἑπτὰ σόρδια καὶ ἥμισο, τουτέστιν δωδεκάρια, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν ἔνῃ καὶ οἱ δύο ἀπαὶ τὴν χώραν βουργέσιδες ἐκεῖνοι ὁποῦ δικάζουνται, καὶ ἔνι καὶ οἱ δύο ταμένοι ἡμέραν ταχτή, ἐκεῖνος ὁ βουργέσης ὁποῦ οὐδὲν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν νὰ σηκωθῇ ἡ αὐλή, θέλει χάσειν τὴν ἡμέραν του καὶ τὸ κείμενόν του.

ριβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ οὐκ ἔστιν ἀπαὶ τὴν χώρα καὶ ἔταξάν τον καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕναν ἄνθρωπον ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ἀπαὶ τὴν χώρα καταδικάζεται μὲ ἕναν ἄνθρωπον τῆς χώρας, καὶ ἔταξάν τον ἡμέραν ταχτήν, καὶ οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἔχασεν ποτὲ τὴν ἡμέραν του, διατὶ οὐκ ἦν παντὸς τῆς χώρας· ἀμμὲ ἂν ἦτον ἀπαὶ τὴν χώρα, καὶ νὰ μηδὲν ἦρτεν τὴν ἡμέραν του πρὶν σηκωθῇ ἡ αὐλή, ἤθελεν χάσει τὸ δίκαιόν του, ἂν οὐκ εἶχεν εὔλογον αἰτίαν διατὶ ἐκωλύθην καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ· ὅτι ἂν εἶχεν εὔλογον αἰτίαν διὰ τὴν ποίαν οὐδὲν ἦρτεν τὴν ἡμέραν του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι δι' αὐτὸ οὐδὲν ἔχασεν παντὸς τὸ δίκαιόν του, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ γροικηθῇ καθὼς ἂν εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἡμέραν του.

ριγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ δούλου τὸν πολομᾷ περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του πῶς οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ ἔλθῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ξενικὸς ἔταξάν τον εἰς ἡμέραν τακτήν, καὶ γίνεται ὅτι ἐμπαίνει εἰς τὴν στράταν διὰ νὰ ἔλθῃ τὴν ἡμέραν του καὶ εὑρίσκει τὸν χείμαρρον οὕτως μέγαν, ὁποῖος ἔνι μέσον του καὶ μέσον τῆς χώρας ὁποῦ θέλει νὰ πά-

φ. 73. γῃ, τοιοῦτον ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ | νὰ τὸν περάσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ φωνάξῃ ἐκείνους ὁποῦ ἔνι πέρα τοῦ ποταμοῦ « ἀς ἧστε μάρτυρες, ἀρχόντοι, τὸ πῶς οὐδὲν ἠμπορῶ νὰ περάσω! » ἂν ἠμπορῇ μετὰ ταῦτα νὰ δείξῃ μὲ δύο μάρτυρας τὸ πῶς οὐδὲν ἐμπόρησεν νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν, οὐδὲν ἔχασεν λοιπὸν διὰ τὸ αὐτὸν τὸ δίκαιόν του, διατὶ οὐδὲν ἐμπόρησεν νὰ περάσῃ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν, μόνον νὰ ἐμπορήσῃ νὰ περάσῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ δείξῃ τὸ κώλυμάν του τὸ εἶχεν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτάδων. Τοιοῦτον δίκαιον ἔνι ὁμοίως ἂν τὸν ἐπίασεν τὸ κακὸν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ταμένος, οὗ ἂν ἐπιάστη παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν τῇ ὁδῷ· ὁμοίως ἐὰν γίνεται οὕτως, ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ταμένος εἰς τὴν αὐλήν, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του διὰ κανέναν πρᾶγμαν, ἐντέχεται νὰ στρέψῃ τὴν ἡμέραν του, νὰ ποίσῃ νὰ τῆς αὐλῆς τὸ κώλυμάν του μίαν ἡμέραν πρὶν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ μαντατοφόρος ἐντέχεται νὰ εἰπῇ τοῦ ἐμπαλῇ οὕτως « κῦρίς μου, ὁ κύριός μου χαιρετᾷ σε καὶ στρέφει σου τὴν ἡμέραν ὁποῦ τὸν ἔταξες, ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐστὶν ἀστενὴς καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἀπαῦτα εἶμαι ὅτοιμος νὰ ποίσω τὸ νὰ ἠγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ νὰ ποίσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἔνι τοιοῦτος καθὼς σᾶς λέγω »· ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ βιγλίσῃ ὅτι, ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ κατάδικός του νὰ λάβῃ τὸν ὅρκον του τοῦ δούλου, πῶς ὁ κῦρίς του ἔνι τοιοῦτος καθὼς λέγει ὁ δοῦλος, ἐντέχεται νὰ τὸ ποίσῃ, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, νὰ ἠξέρετε καλὰ τότε, ὅνταν ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν οὐδὲν νὰ ποίσῃ τίποτες κανέναν ὅρκον, οὐδὲ τῆς αὐλῆς, οὐδὲ τοῦ κατάδικού του, ἐφειδὴν ὁ μαντατοφόρος του ὤμοσεν διὰ λόγου του, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον· εἰ δὲ ὁ μαντατοφόρος του οὐδὲν ὤμοσεν, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ πῶς οὐδὲν ἐμπόρησεν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἡμέραν του ὁποῦ ἦτον

ταμένος· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι ἂν ἡ μέρα οὐδὲν τὴν ἔστρεψεν μίαν ἡμέραν προτήτερα εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ χρήζῃ ἕτερον στρέψις.

ριδ. Αὐτοῦ ἀπαῦτα νὰ ἀκούσετε πότε ὁ ἀνκαλῶν χάσει τὸ δικάσιμόν του, καὶ πότες ὁ ἀνκαλόμενος νὰ τὸ κάμῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἀνκαλόμενος ζητᾷ τῆς αὐλῆς ἡμέραν διὰ νὰ ἀπολογηθῇ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ δώσῃ καὶ τοὺς δύο ἐν τῷ ἅμα ἡμέραν, καιρὸν ιε΄ ἡμερῶν· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ ἀνκαλῶν οὐδὲν ἔρτῃ τὴν ἡμέραν του εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὁ ἀνκαλόμενος ἔρτῃ, ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ ἔρτῃ ἀποσπάζει θέλει ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἀνκαλόμενος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἔρτῃ εἰς τὴν ἡμέραν του ἔχασεν τὸ δίκαιόν του | μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ φ. 74.
ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἔρτῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του διὰ τὸν αὐτόν, οὐδὲν ἔκαμεν τίποτες, οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ οὐδὲν ἦλθεν οὐδὲν ἔχασεν.

ριε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ κόρπον φανερωμένον, καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν, ἂν χρήζῃ νὰ ἔχῃ ἡμέραν, οὗ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον ἀποὺ κόρπον φανερωμένον οὗ ἀποὺ πληγὴ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐκεῖνος ὁποῖος ἔνι ἐνκαλόμενος ζητᾷ ἡμέραν τακτήν, ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ δώσῃ, ἐὰν ὁ κόρπος ἔνῃ εἰς κίντυνον, ἀλλὰ ἐντέχεται νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακήν, καὶ καλὰ νὰ ποίσῃ νὰ τὸν βλεπήσῃ ἕως ὅπου νὰ δοῦν τὸ τῆντα θέλει γενῆ ἀπαὶ τὸν λαβωμένος· καὶ ἂν μάθῃ καλὰ παρὰ τοῦ ἰατροῦ τῆς αὐλῆς ὅτι ἡ πληγὴ οὐδὲν ἔχει κίντυνον κανένα, ἠμποροῦν ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες καλοὺς ἐνκυτάδες ἀπαὶ κείνους ὁποῦ λαλοῦν ὅτι ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸν κόρπον, καὶ τότες ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τοῦ δώσῃ ἡμέραν τακτὴν νὰ ἔλ-

θῆ νὰ ποίσῃ λογαριασμόν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ οὐδὲν νὰ συμπάψουν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος μὲ μάρτυρας, οὗ μὲ καμμίαν ἄλλην ὀπλήν, καὶ ἠξεύρουν ἀληθινὰ ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ἔδωκεν ἀπαὶ τὸν ποῖον ἐλαβώθην κανένα ἀπαὶ τὰ μέλη του, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ κόψουν τὸν γρόθον του, καὶ οὕτω νὰ τὸν κιβεντίσου τὴν χώραν καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἔξω τῆς χώρας, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρις. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐπῆρεν ἡμέραν ὄχι τακτήν, χωρὶς νὰ ὁμολογήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν ἐνκαλέ, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ οὐδὲν ἐνομάτισεν περὶ τί τοὺς ἀνκαλέ, καὶ πάρῃ ἡμέραν ἀπαὶ τὴν αὐλή, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του ὁ ἀνκαλῶν, καὶ οὐδὲν ἦρτεν ὁ ἐκκαλόμενος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι δι' αὐτὸ τίποτες οὐδὲν ἔκαμεν, οὐδὲ ὁ ἄλλος ὁποῦ οὐδὲν ἦρτεν οὐδὲν ἔχασεν ἀπαὶ τὸ δίκαιόν του ἄλλον, παρὰ ἔπεσεν νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ζ' ἥμισον σόρδια, διατὶ οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του· ἀμμὲ ἂν εἶχεν ὀνοματίσει τὸ ἔνκλημάν του, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔρτει εἰς τὴν ἡμέραν του ἤθελεν ἐξερριζώσειν μὲ δίκαιον πάντα ὅσα τὸν ἐνκλήτεψεν, ἄνευ ἂν ἔνῃ ὅτι ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του προ-
φ. 75. τήτερα, καθὼς ἔνι γε|γραμμένον ὀνμπρὸς εἰς τὰ ἄλλα κρισίματα, καὶ αὐτὸ ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς χώρας.

ριζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐνκυτὴν ὁποῦ ἐνκέται ἄλλον εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐνκύθην οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, εἰς τῆντα ἔπεσεν ὁ ἐνκυτὴς νὰ ποίσῃ διὰ ἐκεῖνον τὸν ἐνκύθην.

Καταπαλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ βίον τὸν τοῦ χρωστεῖ, καὶ ἐνο[μάτισεν]

πόσον [πρᾶγμαν] τοῦ χρε[ωστεῖ], καὶ ὁ ἀνκαλόμενος ἐπῆρεν ἡμέραν καὶ ἔδωκεν ἐνκυτὴ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του νὰ τελειώσῃ δίκαιον, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του τὴν τοῦ ἔδωκεν ἡ αὐλή, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἡ αὐλὴ νὰ ποίσῃ νὰ πλερώσουν οἱ ἐνκυτάδες ὅλον ἐκεῖνον ὅσον ἔνι ἀνκαλόμενος ἐκεῖνος τὸ ἐνκύθησαν, ὅτι τοῦτο ἔνι [κεί]μενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἐὰν ὁ ἀποκρινόμενος οὐδὲν νὰ ἐμπόρησεν νὰ δείξῃ εὔλογον αἰτίαν πῶς οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ ἔλθῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ ἐνκυτής του νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νὰ πῇ « κῦρι, ἰδὲ τὸν ἐνκύθηκα ἄτικα ἀποῦ σᾶς τὸν ἔφερα, διότι ἐγὼ θέλω νὰ μείνω λυτός, καὶ παράδοτέ τον ἐκείνου ὁποῦ μοῦ ζητᾷ τὸν βίον του, ὅτι οὐδὲν εὑρίσκω εἰς αὐτόν του τί νὰ πάρω », τὸ κείμενον ὁρίζει καὶ τὸ δίκαιον ὅτι ὁ βισκούντης, οὐδὲ ἡ αὐλή, οὐδὲν ἐντέχουνται καθόλου τοῦτο νὰ ποιήσουν τὸ ζητᾷ, ἀμμὲ ἔνι κρατούμενος ὁ ἐνκυτὴς μὲ τὸ κείμενον νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα χρεωστεῖ ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἀνκάλεσεν· καὶ ἂν ἐπλέρωσεν, καὶ θελήσει νὰ ἀνκαλέσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνκύθην, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τὸν ποίσῃ νὰ πλερωθῇ· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἔχει ἄθεν, ἐντέχεται νὰ βαλτῇ εἰς τὴν φυλακὴν ἕως ὅπου νὰ πλερώσῃ, οὗ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του ἐκείνου τὸν ἐνκύθην· καὶ ἂν μείνῃ εἰς τὴν φυλακὴν περίττου παρὰ ζ' ἡμέραις, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἀπαὶ τὰς ζ' ἡμέραις καὶ νὰ πᾷ, νὰ ἔνῃ κρατημένος ὁποῦ ἔνι διὰ λόγου του εἰς τὴν φυλακὴν νὰ τοῦ δίδῃ νὰ τρώγῃ εἰς τὸ παρακάτω ψουμὶν καὶ νερόν, ἐὰν οὐδὲν θέλῃ νὰ τοῦ δώσῃ πλεῖον· ἀμμὲ ὡς ποὺ νὰ διαβοῦν ἡ ἑφτὰ ἡμέραις οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ δώσῃ τίποτες, χωρὶς νὰ θέλῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴ ἀσίζαν.

ριη. Αὐτοῦ λέγει τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον τῆντα πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐπάνω εἰς τὸν βισκούντην πρὸς τὸ ἐνκάλεμαν τὸ γέγονεν ἔνπροστέν του.

φ. 76. | Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνκαλὲ ἕνα ἄνθρωπον εἰς τὸν βισκούντην καὶ ἐκεῖν[ος] τὸν ἀν[κάλεσεν] ἔς[χεται] ἔνπροστ[εν τοῦ] βισκούντη καὶ παίρνει ἡμέρα παρὰ τοῦ βισκούντη, καὶ ἀφίνει τον καὶ πάγει ἀποὺ ὀνμπρός του, ἄνευ νὰ πάρῃ ἐνκυτάδες ἐξ αὐτόν του, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ ἀνκαλόμενος φέγει, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ τὸν ἄνθρωπον, οὗ νὰ πλερώσῃ ὅσα ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀνκάλεσεν, οὗ νὰ ποίσῃ ἐτεσαῦτα νὰ τὸν εὕρουν νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν αὐλὴν νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον τοῦ ἀνκαλῶν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ριθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς εὐσεβείας λεγομένους ντὲ ρελητζιοῦν ὁποῦ ἀνκαλιοῦν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ὅταν νικηθοῦσι, καὶ ὁ μάστορός τους λέγει οὐδὲν θέλει νὰ κρατηθῇ εἰς τὸ ἐγίνετον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τους εἰς τὴν αὐλήν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι τῆς εὐσεβείας, ὁποῦ ἔνι μαΐστορος, οὗ κουμεντούρης ἑνοῦ ἐσπιτίου, ἡπάρει ἡμέραν τακτὴν τοῦ ἐνκλημάτου τὸ ἐποῖκεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ γίνεται ὅτι οὐδὲν ἔρχεται εἰς τὴν ἡμέραν του τὴν ἔχει νὰ ξημερωθῇ, ἔχασεν τὸ ἔνκλημάν του· διότι, ἂν οὐ χάσῃ καθάπερ ἕτερον ἄνθρωπον τὸ ἔνκλημάν του, οὐδὲν νὰ ἠμπορήσῃ λοιπὸν νὰ ἱκανωθῇ κανέναν δικαίωμαν πρὸς ἄνθρωπον τῆς εὐσεβείας· καὶ ἀκόμη ἂν ἔνῃ καὶ τοῦτον, ὅτι ὁ μέγας τους μάστορος νὰ ἤθελ' εἶστεν νὰ εἶπεν ὅτι ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπῆρεν ἐκεῖνος ὁ ἀδελφός τους ὁποῦ ἦτον κουμεντούρης τοῦ χωρίου τους, οὗ τοῦ ποȝιιαοȝ τους, οὐδὲν τὴν ἐπῆρεν παντὸς διὰ τὸν ὁρισμόν του, « καὶ διατὶ οὐδὲν ἐπῆρεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν διὰ τοῦ ὁρισμοῦ μας, οὗ διατὶ ἤμουν μέγας μάστορος ὥρισά τον νὰ μηδὲν ὑπάγῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν, οὗ ἔστειλά τον ἔξω εἰς ἕτερην δουλίαν, οὗ ἐμήνυσά τον νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ ἔξω ὁποῦ εὑρισκόμουν, καὶ ἐγὼ οὐδὲν θέλω διὰ τοῦτο νὰ χαθοῦν

τὰ δικαιώματα τοῦ ἐσπιτίου·» τοῦτον ὅλον λέγεται μπαράτ, οὐδὲν ὠφελοῦν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἀξάζουν τοῦ μαστόρου τοῦ ρελιτζιοῦν, ὅτι, οὕτως ὥςπερ ὁ μάστορος ἤθελεν νὰ ἀποσπάσῃ, ἐὰν τὸ ἄλλον μέρος νὰ μηδὲν ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν του, ἄλλον ἐτεσαῦτον δείχνει τὸ δίκαιον καὶ προβιάζει τοῦ νόμου ὅτι τὸ ἕτερον μέρος ἔκαμεν τὸ ἔνκλημαν μὲ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱερσολύμων· καὶ διὰ τοῦτο νὰ βλέπεται ὁ μέγας μάστορος νὰ καταστήνῃ τοιούτους ἀδελφοὺς ἐπάνω εἰς τὰ ὀσπίτιά του νὰ μηδὲν χάνουν τὰ δικαιώματά τους διὰ τὴν ἁμαρτίαν τους, ὡς ὅτι, ἂν ἐγίνετον ὁ μέγας μάστορος | νὰ ἔστειλεν νὰ ἐζήτησεν ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸν φ. 77. ὁποῦ εἶχεν ἡμέραν, πέρπει νὰ ἔχῃ ἐτεσαῦτον νοῦν νὰ ἤξευρεν νὰ εἶπεν τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ὅτι, ἂν οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν, νὰ ἐξαναστρέψουν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη εἰς τὰ ἄλλα κεφάλια.

ρκ. Αὐτοῦ θέλετε ἀκούσει τὸ δίκαιον τῆς κρίσης ἀποῦ τοὺς βάλλου εἰς ἀνάκραξιν τὸ λέγεται εἰς ρεσπίτ, διατὶ οἱ κριτάδες οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνμπάψουν ὅλοι ἀντάμα.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἔνκλημαν γίνεται εἰς τὴν αὐλὴν καμμίας ὑπόθεσης, καὶ οἱ κριταὶ μένουν ἐπάνω τοῦ ἐνκλημάτου νὰ τὸ κρίνουν, καὶ οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ συνμπάψουν ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ κριμάτου, ἀμμὲ βάνουν τὸ πεῖν τοῦ παρόντος ἐνκλημάτου εἰς ἀνάκραξιν ὡς ἑτέραν ἡμέραν, διατὶ οὐ δύνουνται συμπάψαι μέσον τους, καὶ εἰς τοῦτον ὁ ἐμπλαῆς θέλει νὰ τάξῃ ἐκείνους τοῦ ἐνκλημάτου, καὶ ἔρχουνται εἰς τὴν ἡμέραν, πάντα ὅσα νὰ ποῦν οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσουν στερεωμένον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι· ὁ εἷς ἀπαὶ [τοὺς] β΄ ἔλθῃ, καὶ ὁ ἄλλος οὐδὲν ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του ὁποῦ τοὺς ἐδόθην νὰ ἀκούσουν τὸ κρίσιμον, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλθει εἰς τὴν ἡμέραν του ἐνίκησεν τὸ ἔνκλημάν του, καὶ ὁ ἄλλος ἔχασέν το πάντοτες, ἂν οὐδὲν ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καθὰ ἔνι λαλη-

μένον ἄνωθεν· καὶ ἂν γίνεται ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του, οὐδὲ τὸ κρίσιμον ἐλαλήθην ἐκείνη τὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ τίποτες, κατὰ τὸ κείμενον, ἂς ἔνῃ παντὸς καὶ ἦτον ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ οὐδὲν ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἄλλος ὁποῦ ἦλθεν, οὐδὲν κάμνει τίποτες, καὶ αὐτὸ ἔνι δίκαιον μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρκα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀνκαλὲ γυναῖκαν ὕπαντρη, καὶ ἂν ἔνῃ κρατούμενη νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ, οὒ ὄχι, εἰς τὴν αὐλήν, καὶ μέσα εἰς τῆντα καιρὸν ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν μία γυναῖκαν ὕπαντρη, ὁποῦ οὐδὲν ἔνι ὁ συνβίος της εἰς τὴν χώρα, ἠγνωρίζετε ὅτι οὐδὲν ἔνι κείμενον ὅτι ἐκείνη νὰ δικάζεται ἄνευ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀμμὲ ἐντέχεται μὲ δίκαιον ἡ κρίσις νὰ τῆς δώσῃ καιρὸν ιε΄ ἡμέραις, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἡ γυναῖκα ἠμπορήσει νὰ ἔχῃ τὸν συνβίον της μέσον τῆς ιε΄ ἡμέρας, ὥσ-
φ. 78. περ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ὁ ἄνδρας της ἐπέρασέν το | τὸ ρηγάτον, ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες μετὰ ταῦτα ἐντέχεται νὰ τῆς δώσου ἕτερον ἀνακράξιμον, τὸ λέγεται ρεσπίτ, ἕνα (1) χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν ὁ ἄνδρας της ἔλθῃ μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἔνι κρατημένη νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἀνκαλέσει· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλθῃ μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, ἡ γεναῖκα ἔνι ἀπέχει κρατημένη μὲ τὸ κείμενον νὰ ἀποκριθῇ ἀπαῦτα ἀποῦ τὴν ἀνκαλέ, ἐφειδὴν ἡ πεντακαιδεκάτη ἐδιάβη, καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα παρῆλθαν ἀπαὶ τὰ δίκαια τάρμε τὰ τῆς ἔδωκαν, καὶ ὁ σύζυγός της οὐκ ἦλθεν.

ρκβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ λανβάνει γυναῖκαν ἐνκύτριαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἔχει ἄντραν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἀξιάζει ἐκείνη ἡ ἐνκυμασία, οὒ ὄχι.

(1) χειρ. εανα.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πάρῃ μίαν γυναῖκαν ἐνκύτριαν, καὶ ἐκείνη ἡ γεναῖκα ἔχει ἄντραν, καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ ἄνδρας της ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὴν κιλώσῃ ἀπαὶ τὴν ἐνκυμασίαν, ὡς ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ ποίσῃ παντὸς ὡς ἐνκύτριαν, ἂν θέλῃ, ἀλλὰ οὐδὲ ἡ γυναῖκα οὐδὲν ν' ἀπολογηθῇ ἀποὺ κανένα πρᾶμαν, ἕως ὅπου ὁ ἄνδρας της ἔνι ζωντανός, ἄνευ καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην· εἰ δὲ ὁ ἄνδρας της ποιεῖ τὴν συνδίον του ἔμπορην, ὥσπερ νὰ πουλῇ, ν' ἀγοράζῃ, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ δεκτῇ καὶ νὰ λύσῃ πάντα ὅσα ἐνπιστεύτη, οὐ νὰ χρωστῇ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκγ. Ὧδε λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ λανβάνει γυναῖκαν χήραν, καὶ τούτη ἔνι χρειωμένη, τίς νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος καλὰ γινώσκετε.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁρμαστῇ μίαν γυναῖκα χήραν, καὶ ἐκείνη χρεωστεῖ κανένα χρεῖος διὰ λόγου της, οὐ διὰ τὸν συνβίον της τὸν τεθνεῶτα, ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ βάνῃ τὴν γυναῖκα τὴν χηρεύουσαν, ἔνι κρατημένος μὲ τὸ κείμενον νὰ πλερώσῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ διὰ λόγου της, οὐ διὰ τὸν τεθνηκόν της συνβίο. Ὁμοίως ἐὰν γυναῖκα ὁρμαστῇ συνβίον, καὶ ἐκεῖνος χρεωστεῖ κανέναν χρεῖος διὰ λόγου του, οὐ διὰ τὴν τεθνηκήν του συνβία, τούτην τὴν νὰ πάρῃ ἔνι κρατημένη νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρκδ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ φθείρει μίαν φ. 79. παρθένον δυναστείας, οὐ μὲ τὸ θέλημά της, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ πατρός της, οὐ τῆς μητρός της, οὐ ἐκείνων ὁποῦ τὴν ἔχουν εἰς φύλαξιν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεται εἰς αὐτὸν ὁποῦ ἐποίησεν τὸ αὐτὸν παράπτωμάν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος λανβάνει μία παρθένον δυναστικὸν τρόπον καὶ ποντίζει της τὴν παρθενίαν της, οὐ διὰ

τῆς ἀγαθοσύνης της, ἄνευ εἰδήσεως πατρός, οὗ μητρός, οὗ ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἔχουν εἰς φύλαξιν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἂν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ, οὗ οἱ συνκενεῖς τῆς παρθένου, οὗ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὴν εἶχαν ἔσω τους εἰς βλέπησιν, θελήσουν νὰ ἔχουν ἐλεημοσύνην ἐξ αὐτόν του ὁποῦ τὴν ἐξηπαρθένεψεν, καὶ ἔνι τοιοῦτος ἄνθρωπος ὁποῦ τῆς πρέπει, ἠμπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ διὰ γεναῖκα· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι τοῦτον οὐδὲν θέλου νὰ τὸ ποιήσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν ἐξουσίαν ἐπάνω της, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἔνι τοιοῦτος ὁποῦ ἔχει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, ἐντέχεται νὰ τὴν ποιήσουν μοναχήν, καλούγρηαν, καὶ πάντα ὅσα θελήσει ἡ μονὴ διὰ νὰ τὴν λάβῃ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ διὰ τὴν φορησίαν της, καὶ πάντα ὅλα ἐντέχεται νὰ τὰ πλερώσῃ, καὶ τότες πέπτει εἰς τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, νὰ δώσῃ τοιοῦτον δικαίωμαν, καθὼς θέλει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πολομᾷ δυναστεῖο εἰς ἄλλου χώραν. Καὶ ταῦτα ὅλα, ἂν οὐδὲν ἀρέσουν τοῖς γονεῖς αὐτῆς, οὗ ἐκεῖνος οὐδὲν ἔνι ἄξιος νὰ παντρευτῇ τὴν κόρην διατὶ ἔνι παρκάτω παρὰ τὴν γενεάν της, καὶ ἂν ἔνῃ καὶ κακῆς ἀρετῆς, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ τὸ κείμενον ὅτι ἐκεῖνος, τοιοῦτος δὲ γιὸν καὶ ἂν ἔνῃ, κἄτε καβαλλάρης, κἄτε βουργέσης, ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὴν ψωλὴν μὲ ὅλα τὰ ληνμπά, καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν ἐξορίσου ἔξω τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει μένουν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου. Ἀμμὲ ἔχει (1) ἐτεσχῦτον, ὅτι τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ καταπλέκουν ὅτι ἐποίησεν αὐτὸν τὸ κακόν, λαλήσει « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν ἐποῖκεν αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν », καὶ ἡ κόρη 'πῇ « ἀλλὰ ναί! » οὐδὲν πρέπει δι' αὐτὸν νὰ ἔνῃ ἔνοχος, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ

(1) χειρ. ευχι.

β΄ πιστοὺς μάρτυρας ἡ κόρη νὰ ὀμόσου εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἶδάν τον νὰ πέσῃ μετά της, καὶ εἰς τοῦτον νὰ ἔνῃ ἔνοχος, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ αὐτοὺς τοὺς β΄ μάρτυρες ὁποῦ τὸν εἶδαν, καὶ ἔχει | δύο μάρτυρες ὁποῦ τὸν εἶδαν νὰ ἐμπῇ εἰς τὸ φ. 80. σπίτιν, ἐντέχεται καὶ αὐτὸ νὰ ἀξιάζῃ μὲ τοιοῦτον, ἐκεῖνος νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας, οὗ τῆς ἐκκλησίας, ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, μέσα εἰς τὸν παρόντα καιρὸν ἂν τυχὸν ἐκεῖνος νὰ ὁμολογήσῃ, οὗ διὰ ἐξηγορεύσεως, οὗ ἐκεῖνος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν· καὶ ἂν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τίποτες μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ἐντέχεται νὰ τὸν ἐβγάλουν ἔξω τῆς φυλακῆς, καὶ νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐποῖκεν τοῦτον τὸ παράπτωμαν, τουτέστιν νὰ τὴν ποντίσῃ τὴν κοπέλλαν, καὶ μετὰ τοῦτον νὰ ἔνῃ ἐλεύθερος καὶ συχωρημένος, κίτες, ἂν οὐκ ἔχῃ ἑτέραν τίποτες ἔνδειξιν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ταπεινόνει μίαν κοπέλλαν, καὶ θελήσει νὰ λάβῃ τζουΐζαν ὅτι οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν, καὶ ποταπὸν δίκαιον νὰ γίνεται τοῦ τζουΐζε ἀπ᾽ ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ μείνῃ σωσμένος, καὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν νὰ ἔνῃ δίκαιος. Τζουΐζε ἦτον μία μηχανὴ τοῦ ὅρκου, ἀποῦ νὰ τοῦ ἔνκισεν ἦτον σεσωσμένος, καὶ ἀποῦ νὰ μηδὲν τοῦ ἔνκισεν ἦτον χαμένος καὶ οὐδὲν τοῦ δίδει τοὺς πάντες, ἀμμὲ ἐκεῖνοι ἀποῦ νὰ τὸ ἐζήτησαν μοναχοί τους.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ποντίσῃ παρθενίαν κορασίου, καὶ οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ τὸν κρατήσουν ἔνοχον μὲ τοιούτας μάρτυρες, καθὼς ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ἐθέσπισαν ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλον κρίσιμον, κἀκεῖνος ἔστοντας εἰς τὴν φυλακὴν λαλεῖ, οὗ ἀφίνει τινὰν νὰ ᾽πῇ διὰ λόγου του ἔμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ ἔνπροστεν τῶν κριτάδων ὅτι θέλει νὰ ἐμπῇ εἰς τὴν τζουΐζαν, ὅτι οὐδὲν ἐποῖκεν αὐτὸ τὸ κάμωμαν τῆς κοπέλλας, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι πρέπει νὰ βαλτῇ εἰς τὴν τζουΐ-

ζαν, ἐφειδὴν ἐπροσφέρτην, καὶ ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει πλεῖον νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἂν μετανώσῃ· καὶ ἂν μείνῃ ἐλεύθερος ἀπαὶ τὴν τζοῦζαν, νὰ μείνῃ καὶ ἀποφγαλμένος καὶ ἀπαὶ κείνην τὴν κακοεργίαν, μὲ τὸ κείμενον, ὅτι ἐπάνω τοῦ ὅρκου καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ πῇ τίποτες, καὶ ἂν μένῃ σωσμένος παρὰ τῆς τζοῦζας ἐντέχεται οὔτε νὰ κριθῇ, καθὰ ἔνι λαλημένον εἰς τὸ ἄλλο κρίσιμον, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

. ρκϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν δικασιμάτων, καὶ διὰ φ. 81. ποῖαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ πρόλαλον, | τὸ λέγεται φράνκικα ἀδὰν παρλιέρη, καὶ διὰ τί νὰ μηδὲν ἔχουν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι νὰ ἔχῃ προπέτην νὰ πῇ τὸ δίκαιον καὶ τῶν δύο μερίων, καὶ διὰ τοῦτον πρέπει νὰ ἔνῃ ὁ ἀβὰντ παρλιέρης· ὅτι ἂν ἔνῃ, ὅτι ὁ ἀβὰν παρλιέρης πεῖ λόγον τὸν οὐδὲν πρέπει νὰ πῇ διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ συντυχάνει, ἐκεῖνος καὶ ἡ βουλή του ὁποῦ συντυγχάνει διὰ λόγου του ἠμπορεῖ νὰ τὸ σάσουν πρὶν τὸ κρίσιμον· ἀμμέ, ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι τὸ ἔνκλημαν, νὰ εἶπεν λόγον ὁποῦ νὰ τοῦ ἐγύρισεν ζημία, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ μεταστρέψῃ πλεῖον τὸν λόγον του, ἐφειδὴν τὸ εἶπεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνκαλὲ θελήσει, διότι ἐκεῖνος μὲ κείνους καθὼς ἐκεῖνοι τὸ ἄκουσαν· καὶ διὰ τοῦτον ἐθεσπίσθην εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργέσιδες, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ μηδὲν δικάζεται ἄνευ ἐμπρόλαλον, οὐδὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς καβαλλάρους, ἄνευ συνβουλῆς καβαλλάρους, ὡς ὅτι διὰ τὴν βουλήν τους ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δείξῃ τὸ δίκαιόν του, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρκζ. Ἀπαὶ τέρα κείμενον ἔνι ὅτι νὰ σᾶς εἰποῦμεν τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον τῶν μαρτύρων τῶν χρήζουνται οἱ ἄνθρωποι εἰς πάντα τους τὰ δικασίματα. Αὐτὸν ἔνι λατίνικον νόμιμον. Ποταπὸς ἄνθρωπος ἠπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν

διὰ ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ποταπὸς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὸ κείμενον.

Τοιοῦτοι ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοι μάρτυρες ἠμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔνῃ δίκαιοι ἄνθρωποι καὶ νόμου ἡλικίας· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, καὶ ἂν ἔνῃ καταμπλεζάμενος, τουτέστιν ἔχει κακὴν ἀκουήν, τοιοῦτοι οὐ ποροῦσι νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανέναν ἄνθρωπον, καὶ ἂν ἠθέλησεν νὰ τὸ ἐποῖκεν, οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ ἀκώσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν· ἀνμὲ β΄ πιστοὶ ἄνθρωποι ἠμποροῦν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς ὅλας τὰς αὐλάδας ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμα, μὲ τὸ κείμενον· καὶ εἷς ἄνθρωπος ζωντανὸς ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, μὲ τὸ κείμενον | καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν φ. 82. τῆς χώρας, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἂν ἔνῃ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἄνθρωπος καλῆς ἀκοῆς, καὶ νὰ ἔνῃ μαρτυρούμενος ὅτι ἔνι δίκαιος ἄνθρωπος, καὶ ἂν ἔνῃ τοιοῦτος, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ καὶ νὰ ποίσῃ τὴν μαρτυρίαν διὰ λόγου του καὶ διὰ τὸν ἀπεθαμένον, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ, μὲ τὸ κείμενον. Οἱ μάρτυρες οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς σφίξουν νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κανένα πρᾶγμαν, ἂν οὐδὲν θέλουν. Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ πατήρ μου, οὐδὲ ἀδελφός μου, οὐδὲ ὁ σιργέντης μου ἠμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, ἂν ἔχῃ χρῆσι, μὲ τοιοῦτον, νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐκ ἔχουν μέρος εἰς τὸ ἔνκλημαν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλουν νὰ σύρουν τὴν μαρτυρίαν, διότι ἔνι καλὸν δίκαιον νὰ μοῦ βουθήσουν νὰ ἀξανασπάσω τὸ δίκαιόν μου παρὰ τὸν ξένον.

ρκη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ βίον, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἀπ᾿ ἐκεῖνον ἀποῦ τὸ πολομᾷ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν διὰ ἕνα ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ἔχει μέρος εἰς τὸ αὐτὸν ἔνκλημαν ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ τὴν μαρτυρίαν, οὗ σύρνει μαρτυρίαν ἄπιστη διὰ κανέναν βίον τὸ ἐχδέχεται νὰ ἔχῃ, οὗ διὰ τοῦτον ὁποῦ τὸ πολομᾷ ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην του ὅτι θέλει νὰ κάμῃ τὸ ἔνκλημαν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οἱ κριτάδες οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς περιλάβουν διὰ μάρτυρας τοιούτους λᾶς, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ἐσύραν τὴν μαρτυρίαν, χωρὶς νὰ τὸν νώσου οἱ κριτάδες τὸ πῶς εἶχαν μερτικὸν εἰς τὸ ἔνκλημαν, οὗ ἐφέραν τὴν μαρτυρίαν ἄδικα διὰ κανένα βίον τὸν ἐπῆραν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔφερεν τοὺς μάρτυρες ἄπιστους κατὰ πρόσωπα τοῦ ἄλλου, ἐντέχεται νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔνκλημαν, καὶ ὁ ἄλλος νὰ τὸ κάμῃ, μὲ τὸ κείμενον, καὶ τοὺς μάρτυρας τοὺς ἄπιστους ἐντέχεται νὰ τρυπήσουν τὰς παλάμαις τους μὲ σίδερον βραστὸν εἰς ἀγρωνιμίδαν τοῦ ἀδίκου ὅρκου τὸν ἐμόσασιν εἰς τὴν μαρτυρίαν· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ὀμνὲ ἄδικον ὅρκον ἀρνᾶται τὸν θεόν, καὶ διὰ τοῦτον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τρυπημένην τὴν παλάμην, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ πρέπει νὰ χάσου ἀπολογίαν εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τοιοῦτον, ὅτι ποτὲ νὰ μὴ τοὺς πιστεύσου εἰς φ.83. καμμίαν μαρτυρίαν κανενοῦ πραγμάτου τὸ νὰ ποῦσιν· | καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔφερεν τοὺς ἀδίκους μάρτυρας κείθεται νὰ δώσῃ τοιοῦτον δικαίωμαν τοῦ αὐθέντη ὡς ἄνθρωπον ἔνοχον καὶ πιασμένον εἰς τὴν ἀπιστίαν, ὅτι ἀδίκησεν τὸν ἑαυτόν του, καὶ τότες ἐποίησεν δύο ἀνθρώπους νὰ ἀρνηθοῦν τὸν θεὸν νὰ τοὺς ποιήσῃ νὰ φέρουν τὸν ἄπιστον ὅρκον διὰ λόγου του· ὅτι οὐδὲ κείμενον, οὐδὲ ὁ νόμος οὐδὲν ὁρίζουν, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι μερτικάρης τοῦ ἀνκαλεμάτου, οὗ ἐκεῖνος ἔνι ἐκείνου τοῦ βίου τὸν ζητᾶ σύντροφος, οὗ λανβάνει βίον διὰ νὰ σύρῃ τὴν μαρτυρίαν, τοιοῦτοι οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς πιστεύσου εἰς τὴν αὐλήν, μὲ τὸ κείμενον.

ρκθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε περὶ τίς ἐμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν, καὶ τίς οὐδὲν ἐμπορεῖ.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι, ἂν γίνεται ὅτι εἷς Φράνκος θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα ἑνοῦ Συριάνου, οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν λάβουν, μὲ τὸ κείμενον· οὐδὲ ἂν εἷς Συριάνος νὰ θελήσῃ νὰ σύρῃ μαρτυρία κατὰ πρόσωπα ἑνοῦ Φράνκου, οὐδὲ πρέπει νὰ τοῦ πιστεύσουν ἀποὺ κανένα πρᾶγμα, μὲ τὸ κείμενον. Ἀνμέ, ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὗ Ἀκουβίτης, οὗ Ρωμηός, οὗ Νεστούριος, οὗ κανενοῦ ἑτέρου νόμου, ἀμμὲ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὗ Ἀκουβίτης, οὗ Ρωμαῖος, οὗ Νεστούριος ποιοῦν καμμίαν ἀναθεώρησι ἔνπροστεν τοῦ βισκούντη, οὗ ἔμπροστεν τοὺς κριτάδες, περὶ τούτου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ φέρουν μαρτυρίαν οἱ Φράνκοι ὁποῦ ἔνι κριτάδες καὶ κατὰ πρόσωπα Συριάνου καὶ κατὰ πρόσωπα τοῦ Σαρακηνοῦ καὶ κατὰ πρόσωπα πάντας ὅλους τοὺς νόμους. Καὶ νὰ ἠξεύρετε καλὰ ὅτι καμμία γυναῖκα οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ πρόσωπα τινὸς ἀνθρώπου ἀποὺ κανένα πρᾶγμαν.

ρλ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς μαρτυρίας ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν κατὰ πρόσωπα γυναικός, καὶ ἂν ἔχῃ πόλεμον ἢ ὄχι εἰς τοιούτην τὴν μαρτυρίαν.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴ κατὰ πρόσωπα μιᾶς γυναίκας, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ ἀξιάζῃ· ἀμμὲ ἔχει πόλεμον, ἐὰν τὸ ἔνκλημαν ἀναβιβάζεται ἕως ἕναν μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἀνωμέρου, ὅτι ἐκείνη ἡ γεναῖκα, οὗ ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς βάνει κατὰ πρόσωπά του τοὺς μάρτυρας, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σηκώσῃ τὸν ἕναν εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος | ὁποῦ νὰ νικήσῃ, ἐν- φ. 84.
τέχεται νὰ κάμῃ τὸ ἔνκλημαν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι β' κριτάδες ἠμποροῦν καλὰ νὰ σύρουν μαρτυρίαν περὶ πάντων πραγμάτων τὰ ἐγίνουνταν, οὗ τὰ ἐλαλήθησαν ἔμπροστέν τους εἰς τὴν αὐλήν, παρεκτὸς κανενοῦ πολέμου ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ γένῃ.

ρλα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς σιργέντας ὁποῦ βλέπουν τοὺς φόρους (λέγουνται φράνκικα πλασιέριδες), ὁποῦ θέλουν νὰ φέρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἀξιάζῃ, οὗ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ βισκούντης, οὗ οἱ σεργέντιδές του θελήσουν νὰ σύρουν μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ ἄλλον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσουν οὐδὲ ἐκείνου, οὐδὲ τοὺς σεργένταις του, καθὰ ἔνι αὐτὸ τὸ παράδειγμαν· ὁ Πέτρος ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ ἀνκάλεσεν τὸν Μαρτῆν εἰς τὸν βισκούντην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστράφην ὁ Μαρτῆς καὶ ἀξαναανκάλεσεν εἰς τὸν βισκούντην τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Πέτρος λέγει, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ὁ πρῶτος ἀνκαλετιός, καὶ ὁ βισκούντης εἶπεν, ὅτι ὁ Μαρτῆς ἦτον πρῶτος ἀνκαλετιός, καὶ οἱ σεργένταις του λαλοῦν οὕτως διὰ τὸν Μαρτῆν, ὡς γιὸν λέγει ὁ βισκούντης, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ σεργένταις του οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς πιστέψουν περὶ τῆς αὐτῆς μαρτυρίας, οὐδὲ ἀποὺ κανένα ἄλλον πρᾶγμαν, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ εἷς ἀπαὶ τούτους τοὺς δύο νὰ ἐμπορήσῃ νὰ δείξῃ μὲ δύο μάρτυρας ἄλλους παρὰ τοῦ βισκούντη, οὐδὲ τοὺς μεσίταις του, ὅτι ἦτον πρῶτος ἀνκαλῶν, κείμενον ἔνι νὰ ἔχῃ πρῶτος δίκαιον, οὗ ἀπαὶ τοῦτον τὸν ἀνκαλέσασι.

ρλβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς μαρτυρίας τῶν γραψιμάτων, καὶ ποία μαρτυρία ἀξιάζει, καὶ ποία μαρτυρία τοῦ χαρτίου οὐδὲν ἀξιάζει εἰς τὴν αὐλή.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα φέρνει εἰς τὴν αὐλὴ κανένα γράψιμον εἰς μαρτυρίαν, οἱ κριτάδες, οὐδὲ ἡ αὐλὴ ἐντέχουνται νὰ τὸ περιλάβουν, οὐδὲ νὰ τοῦ ἀκούσου, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσου, κατὰ τὸ δίκαιον, ἐὰν οὐκ ἔστι προβελίτζιν ἐσφραγισμένον μὲ τὴν σφραγῖδαν τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, οὗ ἑτέρου ἄλλου τόπου, ὅτι τοῦτον ἐντέχεται νὰ

ἔνῃ κρατημένον καὶ πιστευμένον· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα, νὰ ἦλθεν ἀπαὶ τὴν Τάκην καὶ νὰ ἔφερεν ἕναν χαρτὶν εἰς τὸν ἐμπαλῆν τοῦ Ἰάφα, οὖ τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ νὰ εἶπεν « λάβε, κῦρι, τὸ αὐτὸν χαρτὶν στέλλει σάς το ὁ βισκούντης τῆς Τάκης καὶ οἱ κριτάδες, καὶ μηνοῦ σας νὰ πιστεύσετε τὰ γεγραμμένα | φ. 85 ἐν αὐτόν », καὶ τὸ χαρτὶν νὰ λαλῇ ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριτάδες τῆς Τάκης φέρνουν μαρτυρίαν τοῦ Μαρτῆ, οὖ τοῦ Τζουάν, τὸ πῶς ὁ Τζιρὰρτ ἐμολόγησεν ἔμπροστέν τους τὸ πῶς τοῦ ἐχρῶστεν πέρπυρα ρ΄, οὖ περίττου, οὖ παρκάτω, αὕτη ἡ μαρτυρία οὐκ ὠφελεῖ οὐδεέν, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ πιστευτῇ ἐκεῖνον τὸ γράψιμον διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. Τοῦτον τὸ γράψιμον, οὐδὲ ἄλλον κανέναν οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ πιστὸν εἰς τὴν αὐλήν, χωρὶς νὰ ἔνῃ προβελίτζι, καθὰ ἄνωθεν ἐγράφην.

ρλγ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν χαρτίων, καὶ ποῖον γράψιμον χρήζει, καὶ ποῖον δὲν χρήζει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι μία πούλησις γέγονεν εἰς τὴν αὐλὴν ἔμπροσθεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, τῆς γῆς, οὖ τῶν ἀνμπελίων, οὖ τῶν ἐσπιτίων, οὖ ἂν ἐγίνετο εἰρήνη καμμίας δυσκεψίας, οὖ περὶ φόνου, εἰς γράψιμον, καὶ ἔνι φτιασμένον περὶ ἐκείνου τοῦ καμώματος ἔνμπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, καὶ καμμία δυσκεψία γίνεται μετὰ ταῦτα ἀπαὶ κεῖνον τὸ ἐλάλειν τὸ χαρτίν, ὅτι οὐδὲν ἐγίνετον εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνον πρέπει νὰ ἀξιάζῃ, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένον πάντα ὅσα λαλεῖ τὸ γράψιμον ὁποῦ ἔνι ἡ μαρτυρία τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, τοιοῦτον ὡς γιὸν ἔνι τὸ χαρτὶν γραμμένον, οὖ μὲ τὰ γράμματα τοῦ γραμματικοῦ τῆς αὐλῆς, οὖ ἑτέρου τῆς χώρας· τοιοῦτον γράψιμον χρήζει μὲ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ χαρτίου τῶν κουμουνίων.

'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τοῦ κουμουνίου δανείζει ἑτέρου ἀνθρώπου πέρπυρα, οὗ θέλει νὰ τὰ ἔχῃ εἰς ἐμπιστωσύνην, οὗ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἐμπιστωσύνη πολομοῦν νὰ τοὺς γένῃ χαρτὶν γραμμένον διὰ χειρὸς νοτάρου, καὶ διὰ μαρτυρίας ἑτέρους ἀνθρώπους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνον τὸ χαρτὶν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ μέσον τους, καὶ ἐντέχεται ὁμοίως νὰ ἔνῃ στερεωμένον, ὡς γιὸν νὰ ἦτον προβελίτζιν ἐσφραγισμένον, καὶ νὰ ἔνῃ κρατημένος ὁ κούσουλος ἐκείνου τοῦ κουμουνίου ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐκεῖνος σφίνκεται νὰ ποίσῃ πλέρωμαν, οὗ νὰ στρέψῃ τοῦ ἄλλου πάντα ὅσα εἰς τὸ χαρτὶν λαλεῖ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· ἀλλὰ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρεηκὴν οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξάζῃ, ἀλλὰ οὐδὲ νὰ δώσου κρίσιμον ἐπάνω εἰς κανέναν κριτὴν (1) ὁποῦ νὰ ἦτον εἰς κανέναν χαρτίν, χωρὶς νὰ ἔνῃ καθὰ ἄνωθεν λαλημένον.

φ. 86. ρλε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶν χαρτίων ὁποῦ | οὐκ ἔχει καμμίαν μαρτυρίαν, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἀξάζῃ, οὗ ὄχι.

'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν ἀποὺ ἄλλον ἄνθρωπον, οὗ ἀποὺ μίαν γυναῖκα εἰς τὸν κούσουλόν του περὶ κανενοῦ πραγμάτου τὸ λέγει ὅτι ἐκεῖνος χρεωστεῖ του, καὶ λέγει πῶς ἔχει χαρτὶν εἰς τὸν κούσουλόν του, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸ γράψιμον οὐδὲν εἶχεν γραμμένους καμμίαν μαρτυρίαν οὐδὲ ζωντανούς, οὐδὲ πεθαμένους, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾷ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔδειξεν τὸ χαρτίν τρυ, ἔχασεν πάντα ὅσα ἐζήτα, διὰ τὸ κανένα γράψιμον οὐδὲν χρήζει τίποτες ἄνευ μαρτυρίας, οὐδὲ ἔνι πλεῖον κρατούμενος ὁ βισκόυντης, οὐδὲ οἱ κριτάδες νὰ τὸν στείλουν εἰς ἐκεῖνον τὸν κούνσουλον νὰ ποίσῃ νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ ξηγᾶται τὸ χαρτὶν ἀπ' ἐκεῖνον, οὗ ἀπ' ἐκείνην ἀποῦ ζητᾷ δίκαιον, διότι ἀποὺ χαρτὶν ἄπιστον οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ ποίσῃ ζήτησιγ.

(1) χειρ. ἐπάνω εἰς κανένα κριτὴν ἐπάνω εἰς κανέναν κριτήν.

ρλϛ. Ὧδε λαλεῖ τὸ δίκαιον ποταπὰ πράγματα ἔχουν τὰ κουμούνια αὐλὴν μέσον τους, καὶ περὶ ποίου πραγμάτου οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ ποίσουν δίκαιον παροὺ ἡ αὐλὴ ἡ ρεηκή.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι κανέναν ἀπαὶ τὰ κουμούνια, ὥς περ ἔνι οἱ Βενετίκοι καὶ οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ Πιζάνοι, οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἔχουν καμμίαν αὐλὴν μέσον τους, παρὰ διὰ τοὺς λᾶς τους μοναχὰ ὅταν ἔχουν δικάσιμον μέσον τους περὶ πούλησης καὶ ἀγορᾶς, οὗ ἕτερα τινὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν μέσον τους, καλὰ ἐμποροῦν νὰ τοὺς ἐπιτιμήσουν οἱ κούσουλοί τους περὶ πραγμάτων, ἂν παρατάσσουνται, καὶ νὰ τοὺς βάλλουν εἰς τὰ δικαιώματά τους· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι κανέναν κουμοῦνι οὐδὲν ἔχει αὐλὴν διὰ αἱμάτου, τουτέστιν διὰ κόρπον φανερόν, οὐδὲ κλεψίαν, οὐδὲ ἐπιβουλῆς, οὐδὲ αἱρετικίας, ὡς γιὸν αἱρετικόν, οὗ πατελῖνον, οὐδὲ πούλησιν σπιτίων, οὐδὲ χωραφίων, οὐδὲ ἀνμπελώνων, οὐδὲ κήπων, οὐδὲ χωρίων, ὅτι τοῦτα ὅλα τὰ πράγματα ἐντέχεται νὰ κριθοῦν καὶ νὰ τελειωθοῦν, καὶ νὰ πουληθοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρεηκήν, καὶ εἰς ἄλλον τόπον οὐ δύνουνται γενέσθαι, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἂν ἔνῃ κανένα κουμοῦνι νὰ ἔκρινεν, οὗ νὰ [ἐποῖ]κεν νὰ [ἔκ]αναν μέσον τους κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἔνι διαφεντεμένα, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζουν τίποτες, κατὰ τὸ δίκαιον | καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, φ. 87. καὶ χρήζεται ὅλα νὰ τὰ ξηλώσου ἡ αὐλὴ ἡ ρεηκή, καὶ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ βαστάξου ἡ αὐλὴ τῆς κουρούνας.

ρλζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν ἔνῃ λαβωμένος, οὗ ἔνι γηραιὸς ὁποῦ ἐδιάβασεν καιρὸν νόμου, καὶ ἂν ἠμπορῇ νὰ ἀλλαχτῇ διὰ ἄλλον ἄνθρωπον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τοῦτος ὁ ἄνθρωπος ἔνι λαβωμένος, οὗ ἐπέρασεν ξ' χρόνους, καὶ θελήσει νὰ σύρῃ μαρτυρία διὰ κανένα ἄνθρωπον, οὗ διὰ καμ-

μία γυναῖκα, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ νὰ σύρῃ μαρτυρία τοιοῦτος ἄνθρωπος εἰς τὴν αὐλὴν περὶ πάντων τῶν πραγμάτων· καὶ ἂν γένηται ὅτι νὰ τὸν σηκώσουν εἰς πόλεμον, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι, ἂν ἠμπορήσῃ, καλὰ νὰ ἀλλαχθῇ μὲ ἄλλον ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ πολεμήσῃ διὰ λόγου του, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι λαβωμένος καὶ κράζουν τον διὰ φόνον.

Ἐὰν εἷς ἄνθρωπος κράζουν τον διὰ φόνον καὶ ἔνι ἄνθρωπος ἀποῦ ἔνι λαβωμένος, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι, ἂν ἠμπορήσῃ, νὰ ἀλλαχτῇ μὲ ἄλλον ἄνθρωπον γερὸν ὁποῦ νὰ πολεμήσῃ διὰ λόγου του, καὶ ἂν ὁ καμπίτης του νικηθῇ, ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔβαλεν τὸν καμπίτην ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσουν, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρλθ. [Λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπεθαμένος, οὗ μία γυναῖκα, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος ἐχρῶστέν του κανένα βίον, καὶ οἱ συνκενάδες τοῦ τεθνεῶτος ἐζήτησάν του ἐκεῖνον τὸν βίον ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἐχρῶστεν, καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶταί τον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ χρεῖος, οὗ τὸ πρᾶγμα, ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ ἔχῃ καμωμένη τὴν αἴτησιν· ἀμμὲ ἐτεσαῦτα ἔχει, ὅτι ἐκεῖνος κατὰ πρόσωπα ἐκείνου βάνει τὰς μαρτυρίας, ἂν θέλῃ, ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἕνα ἀπαὶ τοὺς μάρτυρες εἰς πόλεμον, ἐὰν τὸ ζή-
φ. 88. τη|μαν ἀναβιβάζεται ἀποὺ ἕνα μάρκον ἀσῆμι καὶ ἀνωμέρου, καὶ ὁ νικητὴς τοῦ πολέμου πρέπει νὰ ἔχῃ νικημένη τὴν κερέλλα, ἤγουν τὴν αἴτησιν, μὲ δίκαιον· ἀμμὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸν βίον διὰ τὸν τεθνεῶτα οὐκ ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, εἰς τοὺς ποίως ζητᾷ τὸ χρεῖος, ἐντέχεται νὰ ὁμόσου ἐ-

πάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος τίποτες οὐδὲν χρωστεῖ τοῦ τεθνεῶτος, καὶ μὲ τοῦτον ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἐλεύθερος, κατὰ τὸ κείμενον.

ρμ. [Λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τῆς εὐσεβείας, λεγόμενος Ρωμαϊκῇ φωνῇ ντὲ ρελιτζιοῦν, ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ ριζικοῦ, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχασεν ἀπολογίαν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ καμμία κακοεργίαν, καθὼς ἔνι θεσπισμένον ἄνωθεν παρὰ τὸ ποῖον ὁ ἄνθρωπος ἐντέχεται νὰ χάσῃ, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνον νὰ μὴ τὸν λάβουν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ μάρτυραν κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ καμμίας γυναίκας, ἀποῦ ἔχασαν ἀπολογίαν τῆς αὐλῆς, διότι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἄνθρωπον εἰς πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτον οὐκ ὠφελεῖ ποτὲ νὰ σύρῃ μαρτυρία, οὐδὲ καταμπλοκῆς ἄνθρωπος καὶ ἔνοχος.

ρμα. [Λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος τῆς εὐσεβείας ντὲ ρελιτζιοῦν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ θέλει νὰ σύρῃ μαρτυρίαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐδὲ πρέπει ἡ αὐλὴ νὰ τὸν ἀκροθῇ, οὐδὲ νὰ τὸν περιλάβῃ κατὰ πρόσωπα κανενοῦ ἀνθρώπου κοσμικοῦ, οὔτε ἱερῆς, οὔτε ἀναγνώστης ὁμοίως· ἀμμὲ ἂν ἦτον ὁτόσον πρᾶγμαν ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος κοσμικὸς ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἐποῖκεν τὴν ἐξαγόρευσίν του καὶ τὴν διαθήκην του ἐνώπιον τοῦ ἁγίου σωμάτου καὶ αἱμάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀναγνώστου καὶ ἔνπροσθεν ἑτέρους δύο ἀνθρώπους, ἀπαῦτα ἐνπορεῖ καλὰ νὰ φέρῃ τὴν μαρτυρίαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκος καὶ β' ἄνθρωποι κοσμικοὶ ἐν τῷ ἅμα, καὶ τοῦτον νὰ ἔνῃ περὶ πραγμάτου κινητοῦ, καὶ ὄχι ἄλλου], ὅτι τὸ πρᾶγμαν ἂν ἦτον ἀπὸ κληρονομίας, φ. 89.
ὥσπερ οἰκίας, ἀγρούς, οὗ ἀνμπελῶνας, οὗ γῆαις, οὗ χωρία λεγόμενα κώμαις, ὁ ἱερεύς, οὐδὲ ὁ διάκος οὐδὲν ἠμποροῦ ἀπαῦτα νὰ σύρουν μαρτυρίαν, διατὶ ἔχειν χρῆσι πόλομον. Καὶ κα-

λὰ τὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἀποὺ ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπαὶ τὰ ποῖα ἀνκαλιοῦνται εἰς τὴν αὐλὴν τὴν πολιτικήν, χρὴ ἔχει μάρτυρας κοσμικούς, καὶ ὅταν ἀναβιβάζεται τὸ ζήτημαν ἄνω ἑνοῦ μάρκου ἀσῆμιν, οὗ ἠνπορεῖ νὰ ἔχῃ πόλεμον, ἂν θέλῃ ἐκεῖνος ὁποῦ καταδικάζεται περὶ τῶν μαρτυρίων, ὅτι διὰ νὰ τὸν ἔγειρε τὸν ἕναν μάρτυραν εἰς πόλεμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρμβ. [Λείπει ὁ τίτλος].

Τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον ὁρίζουν ὅτι κανένας ἄνθρωπος, οὐδὲ καμμίαν γυναῖκα οὐ χρὴ βάλλειν βολίκια εἰς ἄλλου τοῖχον, κἄν τε γεῖτός του ἐστίν, οὒ ὄχι, ἄνευ νὰ ἔχῃ δίκαιον νὰ τὰ βάλλῃ. Λέγει καὶ λατίνικα τὸ νόμιμον.

ρμγ. [Λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι β' ἄνθρωποι ἔχουν δυσκεψίαν μέσον τους, ὥσπερ ἀποὺ τοῖχον κοινόν, οὒ ἀποὺ συνμπλιαστὴν ἐσπιτίου, οὒ ἀποὺ πεζουλίου ὀνμπρὸς τοῦ σπιτίου, καὶ τὸ ἔνκλημαν τοῦτον ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ βισκούντης νὰ στείλῃ κριτάδες νὰ πᾶν νὰ δοῦν τοῦτον ὁποῦ ἔνι αὐτὴ ἡ δυσκεψία, κἀκεῖνοι ἔνι κρατημένοι νὰ πᾶν ἐκεῖ μὲ αὐτὸν ἀπαῦτα τὸν ἐσπίτιον, καὶ κατὰ ἐκεῖνον τὸ νὰ δοῦν οἱ κριταὶ καὶ τὸ νὰ γνωρίσουν ἀπαὶ τὸ φαινόμενον τοῦ πράγματου, χρὴ δοθῆναι τὸ κρῖμαν καὶ νὰ τοὺς συνμπάψουν ἐν τῷ ἅμα, καὶ ἐκεῖνον τὸ νὰ κρίνουν οἱ κριταὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένον πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ πρέπει ὁ βισκούντης νὰ
φ. 90. τὸ κρατῇ | στερεωμένον πρὸς τὰ β' μέρη· εἰ δὲ καὶ οἱ κριταὶ οὐδὲν συνκλίνουν διατὶ οὐκ ἔχει σημεῖον εἰς τὸν τοῖχον παρὰ τοῦ ἰδεῖν καὶ κρίνει δίκαια, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἀπαὶ τώρα καὶ νὰ πάῃ, δύο βουργέσιδες χρὴ ἐλθεῖν ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ ἐνώπιον τῶν κριτάδων, καὶ ἐντέχεται ὁ καθὲς νὰ πῇ τὸ δίκαιόν του κατὰ τὸ ἔχει, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ οἱ κριταὶ νὰ ἀγνωρίσουν ὅτι ἔχει μεγαλότερην ἔνδειξιν καὶ δίκαιον, ἐν-

τέχεται νὰ τὸ δώσουν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἔκλημαν ἔνι, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

ρμδ. [Λείπει ὁ τίτλος].

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἔχῃ ἕναν του σπίτι συνμπάσοις τοῖς τοίχοις, καὶ γίνεται ὅτι κανεὶς ἀπαὶ τοὺς γείτονάς του 'βάνει εἰς τὸν τοῖχόν του κρυφὰ βολίκιν, καὶ οὐδὲν ἔχει ὁπλὴν νὰ τὸ μάθῃ ὁ ἄρχων τοῦ τείχους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔϐαλεν τὰ βολίκια σκεπαστὰ μέσον εἰς ἄλλου τοῖχον οὐδὲν ἠξηρριζόνει, οὐδὲ ἔνι εἰς τὴν αὐλήν, ἂς ἔχῃ καιρὸν πολὺν διαϐασμένον καὶ ἐδιάϐην χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ περίττου, διότι τοῦτον ἦτον νομὴ κεκρυμμένη ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἐδύνετο νὰ τὴν ἴδῃ, καὶ ἔνι κρατημένος παρευτὺς νὰ ἐϐγάλῃ τὸ βολίκι ἀπαὶ τὸν ξένον τοῖχον μοναῦτα ὅτι νὰ τοῦ εἰπῇ, οὗ νὰ τὸν ὁρίσῃ ἡ αὐλή· καὶ ἂν ἀνγκαλὲ ἐκείνου, οὐδὲ κανενοῦ, ἔνι κρατούμενος νὰ ποίσῃ μὲ τὸν κύρην τοῦ τείχους νὰ τοῦ ἀρέσῃ νὰ ἔχῃ τὸ βολίκιν εἰς τὸν τοῖχόν του· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ, ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ἐϐγάλῃ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ κύριος τοῦ τείχους νὰ ὀμήσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἡμέρας ἀφὸν τὸ ἔνωσεν, οὗ ἀφὸν τοῦ τὸ εἶπαν καὶ ἔρισέν τον νὰ ἐϐγάλῃ, οὗ ἀφὸν ἐνκλήτευσεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ἐϐγάλῃ, οὗ νὰ ποιήσῃ τὴν ὄρεξίν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρμε. [Λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν ἔχω ἕναν ἐδικόν μου ρημάδιν τὸ λέγεται φράνκικα γαστίνα, ὁποῦ εἶχεν κάποτε ὀσπίτια, καὶ ἐγὼ ὁποῦ τὸ ρημάδιν | ἔνι ἐδικόν μου θέλω νὰ ἀξανακαινώτω τὰ σπίτια, καὶ κάτινες φ. 91. διαφεντεύγου με νὰ βάλλω τὰ βολίκιά μου εἰς τὸν τοῖχον ὁποῦ ἔνι μέσον μου καὶ μέσον τοῦ γειτόνου μου, οὗ κωλεῖ με νὰ βάλλω ταῖς καμάραις μου καὶ νὰ τὰς κουνπίσω εἰς τὸν τοῖχον εἰς τὸν ποῖον φαίνεται καλὰ ποῦ ἐκούμπιζαν ἡ καμάραις μου

καὶ ποῦ ἦσαν τὰ παραθύριά μου εἰς τὸν τοῖχον εἰς τὸ μέρος μου, καὶ διὰ τὸ ἔνι καλὰ φαινόμενον νὰ θέλω νὰ ἐξερριζώσω τὸ ἥμισον τοῦ τοῖχος, καὶ ὁ ἕτερος ἔρχεται ὀνμπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός, ὅτι οὐδὲν ἔχει τίποτε; εἰς ἐκεῖνον τὸν τοῖχον, τὸ ἔχει πλεῖον παρὰ εἴκοσι χρόνους ὅτι εἰς τὸ αὐτὸν τὸ ρημάδιν οὐδὲν εἶχεν κανένα σπίτιν, οὐδὲ ὄντα ἐγόρασα τοῦτον τὸ σπίτιν μου εἰς τὸ ρημάδιν σου οὐδὲν εἶχεν κανέναν ἀνάστημαν, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν νὰ σὲ ἀφήσω παντελῶς νὰ φορτώσῃς τίποτες, ὅτι ὅλοι οἱ τοῖχοι ἔνι ἐδικοί μου, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή ». Καὶ ἐν τούτῳ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λαλειέται τὸ ἔνκλημαν, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι οἱ κριταὶ ἐντέχεται νὰ πᾶσι ἐκεῖ καὶ νὰ δοῦσι ἐὰν ἔνῃ ἡ φανέρωσις τοῦ τοῖχος ἔνι οὕτως ὡς ἐκεῖνος λέγει, ἐντέχεται νὰ φορτώσῃ καὶ νὰ σηκώσῃ τὰ σπίτιά του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι εἰς τὸ ρημάδιν του οὐδὲν εἶχεν ἀποὺ μέγαν καιρὸν σπίτια, οὐδὲν χάνει παντὸς δι' αὐτὸ τὸ δίκαιόν του τὸ ἐκεῖνος, οὐ οἱ κλερονόμοι του εἴχασιν, οὐ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ἀπαὶ τὸν ποῖον τὰ ἐγόρασεν· καὶ ἐὰν οἱ κριταὶ εὑροῦσι ὅτι οὐδὲν εἶχεν τίποτες ἔνδειξιν φαινόμενην ὁποῦ ἦσαν κουμπισμέναις καμάραις, οὐ σπίτια, οὐδὲν ἐντέχεται ἀπ' ἐκεῖ πλεῖον τίποτες νὰ φορτώσῃ, μὲ τὸ κείμενον, ἄνευ μὲ τὴν εἴδησι ἐκείνου ἀποῦ ἔνι ἐδικός του ὁ τεῖχος, καὶ ὄχι ἀλλοίως, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρμϛ. Ὧδε λέγει ποταπὸν τέλος καὶ δίκαιον νὰ γένεται περὶ τῆς ζημίας τὴν λαβάνει κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα ἀπ' ἔξω τοῦ τείχους τοῦ ἐσπιτίου του.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς βουργέσης, οὐ καμμία βουργέσαινα βάλλει κανένα πρᾶγμαν ἔξω τοῦ τείχους τοῦ σπιτίου τους, οὐ ἀπάνω εἰς πεζοῦλιν, οὐ εἰς κρεμάστραν λεγόμενη πάρτζαν, καὶ γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος φορτωμένος ξύλα οὐ ἕτερον τίποτες γομάριν, οὐ μία καμήλα, οὐ ἕνα ὀνικόν, οὐ

ἕτερον ἄλλον κτηνὸν φορτωμένον διαβαίνει | ἀπαῦτα, καὶ χαλᾷ, φ. 92. οὗ ρίπτει ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος ὁ βουργέσης, οὗ ἡ βουργέσαινα ἔβαλεν ἔξω τοῦ ἐσπιτίου του, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἐντέχεται τίποτες νὰ τοῦ ἱκανώσῃ ἀπαὶ κείνη τὴ ζημίαν, μὲ τὸ κείμενον, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχει ἔξω τοῦ τοῖχος τῶν ἐσπιτίων τους· εἰ δὲ γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐβρούθησεν μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν τὸ ὑποζύγιόν του φορτωμένον, οὗ τὸν ἄνθρωπον φορτωμένον, ἔνι κρατημένος νὰ ἀνακαινώσῃ ὅλην τὴν ζημίαν τὴν νὰ ποίσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ πρᾶγμαν τοῦ βουργέση, οὗ τῆς βουργένας, οὗ ἑτέρου τινός· καὶ ἔνι δίκαιον ὅτι, ἐὰν τὸ ὑποζύγιον λαβωθῇ, οὗ ἂν ἐχενώθην ἀπαὶ τὸ γομάριν του, οὗ ἂν ἐτσακίστην ἐκεῖνον τὸ ἐβάσταν, ὅλα ἐντέχεται νὰ τὰ ἱκανώσῃ, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ φτωχὸς ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐβρούθησεν καὶ ἐπέσεν εἰς τὴν γῆν ἐλαβώθην, ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν ἰάνῃ, καὶ νὰ τοῦ δίδῃ τὴν ζωήν του ἕως ὅπου νὰ ἐμπορήσῃ νὰ κάμῃ καθὼς ἦτον συνειθισμένος καὶ ἐπολέμαν ὄντα τὸν ἐβρούθησεν· εἰ δὲ ἐμίσαν τον, καὶ ἐκατάτρεχεν νὰ τὸν κακοποιήσῃ, καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἐβρούθησεν καὶ ἐλαβώθην πάντοτες, τὸ κείμενον ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ἀποῦ τὸ αὐτὸ ἐποίησεν νὰ τὸν πιάσου πρέπει νὰ κόψου τὸν γρόθον του, καὶ οὕτως νὰ ἔνῃ ἐλεύθερος, τὸ λέγεται κίτες, περὶ ἐκείνης τῆς κακουργίας, μὲ τὸ κείμενον.

ρμζ. Ἀφειδὴν σᾶς ἐδείξαμεν τὸ δίκαιον τῶν ἄλλων κρισιμάτων, δίκαιον ἔνι νὰ ἀκούσετε ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει περὶ τῶν ὁρμασιῶν, καὶ ποία ὁρμασία ἀξιάζει, καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νὰ τὴν κρατήσουν κἄν τε καβαλλάροι, κἄν τε βουργέσοι, οὐδὲ ἀνθρώπου λιζίου, ὅτι εἰς τοιοῦτον δίκαιον πρέπει νὰ γένηται εἰς τὴν ὁρμασίαν τῶν βουργίων, καθὼς τῶν καβαλλαρίων, ὅτι ἂν οὐκ εἶχεν θεσπισθῆν οὕτως οὐδὲν ἤθελεν εἶστεν λοιπὸν ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα εἰς τὴν ὑπανδρείαν.

ρμζ*. Ὅλον αὐτὸν νόμιμον ἀλατίνικον.

Αὐτοῦ λέγει περὶ τῶν ὁρμασιῶν τῶν γινομένων, καὶ ποταπῆς ἡλικίας μέλλει νὰ ἔνῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γεναῖκα πρὶν ὁρμαστοῦσιν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν.

φ. 93. ρμη. | Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε, καὶ καλὰ ἠμποροῦν καὶ ἐντέχεται νὰ ἠξεύρουν πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶσα γυναῖκα ὅτι ἡ καλὴ ὁρμασία ἔνι πολλὰ ἀκριβὸν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πολλὰ διαφορικὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, ὅτι οὕτως λαλεῖ ἡ Γραφὴ τοῦ νόμου ὅτι « ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄπιστος σώζεται διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς πιστῆς, καὶ ἡ γυναῖκα ἡ ἄπιστη σώζεται διὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τοῦ πιστοῦ »· λοιπὸν ἐντέχουνται καλὰ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ γινώσκουν καὶ ὅλαις ἡ γυναῖκες καὶ καβαλλάροι καὶ βουργέσιδες, ὅτι διὰ τοῦ νόμου τοῦ οὐρανίου καὶ διὰ τοὺς κανόνες καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἔνι χρῆσις, ὅτι εἰς τὴν ὁρμασίαν νὰ ἔνῃ τρία πράγματα σκοπισμένα καὶ βλεπημένα ὅλο προτήτερα, νὰ βιγλίσουν τὸ ἔτος, ἔπειτα τὰς ὄρεξαις τοῦ ἑνοῦ καὶ τοῦ ἄλλου, τὸ τρίτον, νὰ βιγλίσουσι μηδὲν συνκενιάζου, τουτέστιν ὁ ἄνθρωπος μηδὲν συνκενιάζει τῆς γεναικός· ἀμμὲ καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι τὸ ἔτος νὰ ἔνῃ προτήτερα, ὅτι ὁ ἄνδρας θέλει νὰ ἔνῃ τὸ παρακάτω ιγʹ χρόνων ὅταν ὁρμάζεται, καὶ ἡ νύφη ὁμοίως ιγʹ χρόνων ὅταν ὁρμάζεται τὸ παρακάτω· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος, οὐ ἡ γεναῖκα τοσούτου ἔτος καθὰ χρὴ εἶναι, καὶ ἁρμάζουνται, οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιάζῃ ἐκεῖνος ὁ γάμος, μὲ τὸ κείμενον, διὰ τὸ ἔνι ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ ἐναντίον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ ἐναντίον τῆς ἀσίζας· ὁμοίως ἂν οὐδὲν συνκενιάζῃ τῆς γυναικός, οὔτε ἡ γεναῖκα τοῦ ἀνδρός, ὅτι οὕτως λέγουν οἱ ἅγιοι κανόνες, τουτέστιν ἡ γενεὰ ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον οὗ ἐστιν γυναῖκα, φτάνει ὡς τὰ ζʹ σκαλία, ἀμμὲ ἡ σαγγένεα ἀποῦ ἔρχεται καὶ κατεβαίνει ἔνι ἀπαὶ τὸν πατέρα εἰς τὸν υἱόν, καὶ ἀπαὶ τὸν υἱὸν ὡς τὰ ἀνχόνια, καὶ ἀπαὶ τὰ ἀνκόνια εἰς τὰ τέκνα τους. Καὶ ὡς ὧδε

φτάνει, καθὰ σᾶς εἴπαμεν ἄνωθεν, καὶ ὄχι διὰ ἐπεσαῦτα· λέγει ἡ Γραφὴ καὶ ὁ νόμος, ἐὰν ὁ προπάτοράς μας πατὴρ ὁ Ἀδὰμ ἀνέζιεν καὶ νὰ ἐχήρεψεν οὐδὲν νὰ τοῦ ἐνπαῖνε νὰ ὁρμαστῇ καμμίαν, διατὶ ὅλοι καὶ ὅλαις εἴμεστεν υἱοὶ καὶ κόραις του· ὥςπερ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει καὶ λαλεῖ ὅτι, ἐφειδὴν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γεναῖκα πιαστοῦν εἰς ὁρμασίαν, οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ χωριστοῦν πλεῖον εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τους χωρὶς μὲ θάνατον, ὅτι οὕτως λέγει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος « ἡ γυνὴ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἑαυτόν της, ἀμμὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁμοίως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐξουσίαν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀμμὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ».

ρμθ. Αὐτοῦ λέγει μὲ ποταπὴν ἀφορμὴν ἠμπορεῖ | νὰ χωρι- φ. 94.
στῇ τὸ ἀντρόγυνον τὸ οὐδὲν ἐγίνετον ὡς ὀφείλει.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάρει γυναῖκα καὶ ἔνι παρακάτω δεκατριῶν χρόνων, καὶ ἡ γεναῖκα ιγ' χρόνων, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἐντέχεται νὰ χωριστῇ ἐκεῖνος ὁ γάμος, μὲ τὸ κείμενον, ἄνευ καμμίας τιμωρίας, καὶ ἄνευ ἁμαρτίας, ἐὰν θέλουν καὶ οἱ δύο, οὗ ἂν ὁ εἷς θέλῃ· καὶ ἐὰν ὁ ἱερεὺς ἀποῦ εὐλόγησεν, ἐγίνωσκεν πῶς ἦτον παράτω τοῦ ἔτους τὸ ἐθέσπισαν, καὶ ὥρμασέν τους κρυφὰ μὲ τὴν ἀπιστίαν του, οὗ διὰ παρακλήσεως τὴν τοῦ ἐγίνετον, οὗ διὰ τίποτες βίον τὸ τοῦ ἐδόθην, ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὁρίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ κρατηθῇ νὰ μηδὲν ἱερουργήσῃ ἄχρι νὰ ἔλθουσιν ἐκείνους τοὺς ὥρμασεν ἀνήλικους νὰ γενοῦν τοῦ νόμου ἡλικίας τὸν ἄνωθεν λαλημένον, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἁγιώτατόν μας πατέραν τὸν ἀπόστολον ἵνα τοῦ δοθῇ ἄδεια νὰ ἱερατεύῃ, καὶ νὰ λάβῃ συχώρησιν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον· ἀμμὲ ἂν ἐσμίχτησαν σωματικὰ ἐν τῷ ἅμα, ὁ ἄνδρας, οὐδὲ ἡ γυναῖκα δύνουνται πλεῖο νὰ χωριστοῦσι ἐκεῖνος ὁ γάμος, μὲ τὸ κείμενον· ἀκόμη ἂν ἔνῃ ὅτι οἱ δύο νὰ τὸ ἠθέλησαν, ἂν οὐκ εἶχαν ἕτερη εὔλογον αἰτίαν, τουτέστιν ἂν ἐσυνγκενιάζαν μὲ συνγκένειαν.

ρν. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ παντρεύεται γυναῖκαν ὁποῦ τοῦ συγκενιάζει, καὶ περὶ τοῦ ἱερῶς ὁποῦ τοὺς εὐλόγησεν, καὶ πάντας ὁποῦ ἐλάχαν εἰς τὸν γάμον ποταπὴν τιμωρίαν νὰ λάβουσιν τὴν λέγου πένα.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, κἄν τε καβαλλάρης, κἄν τε βουργέσης, οὗ ἕτερος ἄνθρωπος, ὅῖος καὶ ἂν ἔνῃ, ὑψηλός, οὗ ταπεινός, λάβει διὰ συνβίαν του τὴν ἀνηψιάν του, οὗ τὴν συνκενάτριάν του ἕως τοῦ τρίτου βαθμοῦ, οὗ εἰς τὸν τέταρτον, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὁ νόμος, ὅτι ἐκεῖνος ὁ γάμος ἐντέχεται νὰ τὸν χωρίσουν, καὶ μὲ τοιοῦτον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ γυναῖκα ἐντέχεται καὶ οἱ δύο ἅμα νὰ στραφοῦν εἰς τὴν εὐσέβειαν, τουτέστιν εἰς μοναστῆριν, καὶ πάντα ὅσα ἔχουν, ὥσπερ ψουμία, οὗ γῆαις, οὗ χωρία, κἄν τε παρὰ τῆς γυναικός, κἄν τε παρὰ τοῦ ἀνδρός, οὗ ἂν χρεωστῇ ἐκεῖνον τὸ ψουμὶν δούλεψιν, οὗ ἂν οὐδὲν χρεωστῇ, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη, μὲ τὸ κείμενον· ὅτι ἂν εἶχαν ἔχει τέκνα ἀπαὶ κεῖνον τὸν γάμον, ὅσον ἦσαν ἐν τῷ ἅμα, κἄν τε δυναστικῶς, οὗ διότι ἡ
φ. 95. ἐκκλησία καὶ ὁ ἀφέντης ἐβαστοῦσάν τον, τὸ κείμενον καὶ | τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνα τὰ τέκνα οὐκ ἔστωσαν κληρονόμοι παντός, οὐ δύνουνται κληρονομῆσαί τι κλῆραν, οὔτε ἄλλον ἀγαθὸν τοὺς γονεῖς αὐτῶν, τοῦ πατρός, οὗ τῆς μητρὸς αὐτῶν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἀλλὰ πάντα γένον τοῦ ἀφεντός· καὶ τὸν ἱερέαν ὁποῦ τοὺς ὥρμασεν καὶ ἐγίνωσκέν το πῶς ἐσυνκενιάζαν, πρέπει νὰ τοῦ σηκώσουν ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του τὴν ἱερωσύνην, καὶ ὁ ἀναγνώστης ὁμοίως, ἂν τὸ ἐκάτεχεν, καὶ πάντες ἐκεῖνοι καὶ ἐκεῖναις, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν ὁρμασίαν καὶ ἐκάτεχαν πῶς ἐσυνκενιάζαν, ἔνι ἀφωρισμένοι καὶ νὰ μὴ ἔχουν μέρους ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, οὐδὲ νὰ ἔμπου εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἄχρι νὰ συχωρηθοῦν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀνομίαν καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἁμαρτίαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς χώρας, οὗ παρὰ τοῦ πατριάρχη·

ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκεί[νη] ἐσυγγενιάζαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἐπάρθησαν εἰς ὁρμασίαν, εἶχαν κανέναν κοντὰ συνκενήν, κἄν τε παρὰ τῆς γυναικός, κἄν τε τοῦ ἀνδρὸς παρὰ τοῦ ποίου ἐνκίζεν τὸ φουμίν, καὶ ἦτον τοιοῦτον κορμὶν ὁποῦ ἐκρατιέτον ὅτι ἦτον δίκαιος καὶ ἀγάπαν δικαιοσύνην, καὶ ἦτον πιστὸς τῆς ἀφεντίας τῆς χώρας, καὶ ἦτον πιστὸς τοῦ ρηγός, καὶ ἦτον τοῦ νόμου νὰ ξηλώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐδουλεύετον ὁ συνκενής του, οὗ ἡ συνκενιάτριά του νὰ ποίσου, καὶ πῶς τοῦ ἔνπαινε καὶ ἐβάσταξεν καὶ ἔβαλέν τους ὁ ρήγας εἰς νομήν, μὲ δίκαιον ὁ ρήγας, οὗ ἡ ἀφεντία τῆς χώρας, οὗ ἡ κυρά, ἔνι κρατούμενος μὲ τὸ κείμενον νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνοι οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ κρατήσουσιν, οὐδὲ νὰ τοὺς ἔνῃ πλεῖον συνκενής· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, ὁποῦ ἐσυνκενιάζαν ἐκείνους οὐδὲν ἦρταν νὰ τὸ ζητήσουν μέσα εἰς χρόνον καὶ ἡμέραν, ἀφὸν ὁ ρήγας, οὗ ἡ ρήγαινα ἐνομεύτην τὸ αὐτὸν φουμίν, οὗ ἐκεῖνον τὸ χωρίον, ὁ ρήγας πλεῖον οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐνομεύτην τινός, ἐφειδὴν ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, ἀμμὲ ὅλον ἔνι τοῦ ἀφέντη· καὶ ἂν οὐκ εἶχεν κανέναν συνκενήν, καθὰ ἄνωθεν ἔνι λαλημένον, τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, ὅτι οὗτος ἔνι δίκαιος κληρονόμος τούτης τῆς λείψης, ἢ τῆς παρανομίας καὶ αὐτῆς τῆς ἀδικίας, τὸ ποῖον γέγονεν ἐναντίον τοῦ | θεοῦ καὶ ἐναντίον τῶν καλῶν εἰθισμάτων καὶ τῶν φ. 96. καλῶν κουστουμίων τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων, τῶν ποίων ἐθέσπισαν οἱ καλοπίχεροι ἄνδρες καὶ οἱ καλοὶ ρηγάδες ὁποῦ ἦσαν ἀπῶδε καὶ ὀπίσω. Καὶ ἂν οὐδὲν θελήσουν νὰ δοθοῦν εἰς κοινόνβιον, ἀμμὲ ἂν ἔρυγαν ἀπαὶ τὴν χώρα καὶ ἐφευγάτισαν, πάντα τους τὰ καλὰ ἡ ἀσίζα ὁρίζει ὅτι πάντα νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγός, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν ὁ ἱερεὺς ὁποῦ τοὺς ἅρμασεν οὐκ ἐγίνωσκε ὅτι ἐσυνκενιάζαν, ἀλλὰ οὐδὲ ἐλαλήθην του διὰ

τὸ μὴ τοὺς εἶχεν παντρεύσει, τὸ κείμενον κελσύει νὰ μηδὲν ἔχῃ κανέναν ἐπιτίμιον δι' αὐτὴν τὴν ὁρμασίαν, μὲ τὸ κείμενον· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν γάμον καὶ οὐκ ἐγίνωσκαν ὅτι ἐσυνκενιάζαν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἔνῃ ἀποφγαλμένοι.

ρνα. Αὐτοῦ λέγει ἐν ποιᾳ ὁπλῇ ἄνθρωπος ἐντέχεται γυναῖκαν νὰ χαρτωθῇ καὶ νὰ ὁρμαστῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποία ὁρμασία ἀξιάζει, καὶ ποία οὐδὲν ἀξιάζει, καὶ ποταπὸν ἐπιτίμιον νὰ δώσουν τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, παρὰ τοὺς ποίους μένει ὁ γάμος ἀτελείωτος.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος θέλει νὰ πάρῃ γεναῖκαν, τοιοῦτος ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ κἄν τε καβαλλάρης, οὗ βουργέσης, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτε ἡ ἐκκλησία οὐδὲν τοὺς ἐντέχεται νὰ τοὺς ἁρμάσῃ, ἂν οὐ μὴ πρῶτον νὰ χαρτωθοῦν εἰς τοιούτην ὁπλήν, τουτέστιν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ γυναῖκαν, θέλει νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι οὐδὲν ἔχει γυναῖκαν οὔτε ὠμοσμένη, οὐδὲ χαρτωμένη, οὐδὲ συνμπαμένην, καὶ οὐδὲν ἐπῆρεν κανέναν τάμαν παρὰ τὸ ποῖον οὐδὲν ἠνπορεῖ καλὰ καὶ πιστὰ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν γυναῖκαν τὴν θέλει νὰ πάρῃ τώρα, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ρηθέντα ὅρκον, ἐντέχεται ὁμοίως β' ἄνθρωποι νὰ ὀμόσουν διὰ λόγου του εἰς τοιούτην τάξιν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ὁμοίως ἔνι κρατημέναις δύο γυναῖκες νὰ ὀμόσουν μετά τους, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ οὕτως ἐντέχεται νὰ γένῃ, καὶ τοῦτον νὰ ἀξιάζῃ τὸ χάρτωμαν· καὶ μετὰ τοῦτον ἐντέχεται ἡ ἐκκλησία νὰ βάλλῃ καιρὸν διὰ τὴν ὁρμασίαν, καὶ διατὶ μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸ τάρμε νὰ διαλαλήσουν τρεῖς προνάδες εἰς τὴν πρώτην λουτουργίαν, καὶ θέλει νὰ πῇ εἰς τοιούτην ὁπλίον ὁ ἱερεὺς « ἐσᾶς ἀφένταις καὶ κυράδες, πολομῶ σας νὰ ἠξεύρετε, ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ὅτι ὁ δεῖνας ἄνθρωπος μέλλει νὰ λάβῃ τὴν ὁδεῖναν γυναῖκα ἄχρι τὴν ὁδεῖναν ἡμέραν, καὶ ἂν ἔνῃ κανείς, οὐ καμμία ἠξεύρουν κανέ-

ναν πρᾶμαν ὁποῦ | αὐτὴ ἡ ὁρμασία νὰ μηδὲν γένῃ, ἄς ἔρτῃ φ. 97. ὀνπρὸς καὶ ἄς τὸ εἰπῇ, πρὶν ὁρμαστοῦσιν· καὶ ὁποῦ οὐδὲν ἔρτῃ μέσα εἰς τὸ αὐτὸν τάρμε, μετὰ ταῦτα πλεῖον οὐδὲν νὰ τοῦ πιστεύσουν ἀπαὶ κανέναν πρᾶγμα τὸ νὰ εἰπῇ κανέναν κορμὶν ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν χώραν καὶ εἰς τὸν τόπον καὶ οὐδὲν τὸ πῇ μέσον τοῦ αὐτοῦ καιροῦ πρὶν ὁρμαστοῦσιν.» Καὶ οὕτη ἡ ὁρμασία πρέπει νὰ ἀξιάζῃ μὲ δίκαιον, μὲ τοιοῦτον μηδὲν συνκενιάζουν ἀποὺ καμμίαν συνκένειαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην· αὐτὸ ἔνι δίκαιον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρνβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν χαρτωμάτων, καὶ τῶν μετανωμάτων τὰ πλερόνουν οἱ ἄνθρωποι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χαρτόνεται μίαν γυναῖκαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ἀναλογίας ἐθέκασιν εἰς τὸ χάρτωμαν, καὶ γίνεται ὅτι καμμία ἀφορμή, οὗ κανένα κώλυμαν διὰ τὴν αὐτὴν ὁρμασίαν νὰ μὴ γένηται, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νὰ μετανώσου εἴ τις θέλει, οὗ ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἡ γυναῖκα, μὲ τοιοῦτον, νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη ὁποῦ μεταγνώθει τὰς ἀναλογίας τὰς ἐβάλασιν, καὶ μὲ τοῦτον ἔνι ἐλεύθερος, τουτέστιν κίτες, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἠμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ ἑτέρην γυναῖκαν, καὶ ἡ γυναῖκα ἄλλον ἄνδραν, καὶ οὐδὲν ἔνι κρατημένος ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου διὰ αὐτὰ τὰ χαρτώματα.

ρνγ. Αὐτοῦ θέλεις ἀκούσει τὸ δίκαιον ἐκείνου ἀποῦ ἐχαρτώθην γυναῖκαν, καὶ οὐδὲν τὴν παίρνει, καὶ ἔδωκέν της κανένα πρᾶγμαν, ἂν δύνεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ ἀναλάβῃ, οὗ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος χαρτόνεται γυναῖκα, καὶ ἔπειτα οὐδὲν τὴν λανβάνει, καὶ ἔδωκέν της κανένα πρᾶγμαν, καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔστειλεν, καὶ πρέπει ἡ γεναῖκα μὲ δίκαιον νὰ τὸ στρέψῃ, ἂν οὐδὲν εἶχεν τοιοῦτον θέλημαν ὄντα τῆς τὸ ἔστειλεν

ἐκεῖνον τὸ τῆς ζητᾷ, ἂν οὐδὲν τῆς τὸ ἀναδώσῃ οὐδὲν τὴν ἤθελεν χαρτωθῆν, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀλάβῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν οὗ ἐποῖκεν νὰ τῆς δώσουν ἐκείνης τὴν ἤθελεν νὰ ὀρμαστῇ, ἐφειδὴν οὐδὲν ἔμεινεν ἐξ αὐτόν του, οὐδὲ ἀπαὶ τὸ μέρος του νὰ τὴν λάβῃ εἰς γυναῖκαν, ἀλλὰ μένειν φ. 98. παρὰ τὸ μέρος | τῆς γυναίκας, οὗ ἀπό τιναν ἐδικόν της· εἰ δὲ μένει εἰς ἐκεῖνον, καὶ οὐδὲν τὴν λανβάνειν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν τῆς γυναίκας, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον, ὡς γιὸν ἐλαλήθην ἄνωθεν τοῦ καλλιωτερισμάτου ἐκείνου τὸ ἔδωκεν, τοιοῦτον δίκαιον ἔνι περὶ τούτου τῆς γυναικὸς ἂν εἶχεν δώσειν τίποτες, οὗ συνέστειλεν ἐκείνου ὁποῦ ἔμελλεν νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκαν καὶ ἐχαρτώθην την.

ρνδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ χαρτόνεται ἄντραν, καὶ ἀποθαίνει οὗ ὁ εἷς, οὗ ὁ ἄλλος πρὶν νὰ παντρευτοῦσιν, καὶ ποταπὸν δίκαιον μέλλει νὰ γένῃ περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων τὰ μένουν τοὺς συνκενεῖς αὐτοῦ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος ἐχαρτώθην γυναῖκαν, καὶ ἔδωκέν της, οὗ ἔποικεν νὰ τῆς δώσουν κανένα πρᾶγμαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ γίνεται ὅτι ὁ εἷς ἀπαὶ τοὺς δύο ἀπεθαίνει πρὶν τοῦ ἑτέρου καὶ πρὶν παντρευθοῦσιν, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος, οὔτε οἱ κλερονόμοι του ἠμποροῦν νὰ γυρέψουν, οὐδὲ ζητήσουν τίποτες ἀπαὶ κεῖνον τὸ ἐδώκασιν τῆς γυναίκας, οὗ ἡ γυναῖκα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνηκότος, παρὰ τὸ ἥμισον ἐκείνου τοῦ πράγματος τὸ τῆς ἐδόθην· ἀμμὲ ἂν τὴν ἐφίλησεν εἰς τὸ χάρτωμαν, κανεὶς ἐξ αὐτῶν τους τίποτες οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητήσῃ, οὐδὲ ἀπαὶ τοὺς κλερονόμους τοῦ τεθνεῶτος ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ἀποῦ τὸ δώρημαν ἐδόθην, οὐδὲ ἂν τὸ ἔδωκεν τὸ δώρημαν πρὶν τοῦ χαρτωθῆναι, οὐ δύναται αἰτῆσαι τίποτες, μὲ τὸ κείμενον, οἱ κληρονόμοι τοῦ

τεθνεῶτος, οὗ τῆς τεθνεώτας ἀπαὶ κεῖνον τὸ δώρημαν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ| ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρνε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς γυναικὸς τῆς χηρευούσης ὁποῦ ὁρμάζεται ἕτερον ἄνδραν μέσον εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐτελεύτην ὁ ἄλλος της ἄνδρας.

Ἐὰν γίνεται ὅτι μία γυναῖκα πάρῃ ἄνδραν πρὶν διαβοῦν τὰ χρόνια τοῦ πρώτου της ἀνδρός, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὐ δύναται ποιῆσαι τοῦτον μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἐὰν τὸ ἐποῖκεν, τουτέστιν ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν πρὶν διαβῇ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἄλλου της ἀνδρός, τοιούτη τιμωρία τῆς ἑτοιμάστην, ὅτι, | φ. 99. ἂν ἐγίνετον ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πάροικος, τουτέστιν ξένος, νὰ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον καὶ νὰ τῆς ἀφῆκεν τίποτες λεγάτον εἰς τὴν διαθήκην του, οὐδὲν ἠμπορεῖ καθόλου νὰ τὸ ἔχῃ, κἄν τε ἂν ἔνῃ καὶ συγκενής της, οὔτε ὄχι, οὐδὲν ἐντέχεται καθόλου νὰ τῆς τὸ δώσουν τίποτες ἐκεῖνοι, οὗ ἐκεῖναις ὁποῦ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος εἰς βλέπησιν, καὶ ἐὰν τὸ ἐπερίλαβεν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ δίκαιον τοὺς κλερονόμους ἐκείνου ἀποῦ τῆς τ᾽ ἀφῆκεν· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὰ στρέψῃ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθαμένου, ἡ ἐκκλησία, οὗ ἡ αὐλὴ ἡ ρεηκὴ νὰ τὴν ποίσουν νὰ τὰ στρέψῃ, μὲ τὸ κείμενον.

ρνϛ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ τῆς ἑτέρας τιμωρίας τὴν ἐντέχεται νὰ λάβῃ ἐκείνη ἡ γεναῖκα ὁποῦ λανβάνει ἄνδραν πρὶν διαβῇ χρόνος καὶ ἡμέρα ἀφὸν ἐτελεύτησεν ὁ ἄλλος της ἄνδρας, οὗ ἂν ἀνκαστρώθη μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ἀπαῦτα.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι καμμὶ γυναῖκα ὁποῦ ἔνι χήρα πάρει ἕτερον ἄνδραν μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁποῦ ἐτελεύτησεν ὁ πρῶτός της ἀνήρ, ἑτοιμάζεταί της τοιού[τη] τιμωρία,

ὅτι, ἂν ἔνη ὅτι ὁ πρῶτός της ἀνὴρ ἀφῆκέν της κανέναν πρᾶγμαν εἰς τὸν θάνατόν του, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ καθόλου, καὶ ἐὰν τὸ ἔλαβεν, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κρατήσῃ, εἰ δὲ καὶ κρατεῖ το ἄλλος, οὐδὲν ἔνι κρατημένος τίποτες νὰ τῆς στρέψῃ, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ἔχῃ ὅσον τῆς ἀφῆκεν ὁ κύρης του, οὗ ἡ μάνα τοῦ τεθνεῶτος, οὗ ὁ ἀδελφός του, οὗ ἡ ἀδελφή του, οὗ τὰ ἀδελφοτέκνια τὰ γνήσια ἄχρι τοῦ δευτέρου βασμιδίου· καὶ ἂν ὁ τεθνηκὼς οὐκ ἔχῃ κανένα τοιοῦτον συνκενῆ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα νὰ γένουνται τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον, ἐκείνου ὁποῦ τὰ πάντα πέφτουν του· ὁμοίως ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἑτέραν τιμωρίαν ἐκείνη ἡ γυναῖκα ἡ χήρα ὁποῦ ἐπῆρεν ἄνδραν μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁποῦ ἐτελεύτηνσεν ὁ ἄλλος της ἀνήρ, ὅτι ἐκεῖνον τὸ πίντωμαν τῆς προικὸς τὸ τῆς ἀφῆκεν ὁ τεθνηκώς της ἀνήρ,
φ.100. οὗ ἑτέρου διαλογίου του ὅταν τὴν ἐπῆρεν | ἐπάνω ἐκείνου ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ λάβῃ οὐδὲ τίποτες, κἄν τε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἶπέν της ὅτι, ἂν ἀποθάνῃ προτήτερα παρὰ ἐκείνη, νὰ τὸ ἔχῃ, νὰ μηδὲν λάβῃ τίποτες, διατὶ οὐκ ἦν κείμενον.

ρνζ. Ὁμοίως ἑτέρην τιμωρίαν τὴν ἑτοιμάζεται τῆς χηρευούσης πρὶν διαβοῦν τὰ χρόνια τοῦ τεθνεῶτος.

Ὁμοίως ἐὰν ἐκείνη ἀπαῦτα ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἐπῆρεν ἄνδραν προτήτερα παρὰ οὐδὲν ἔπρεπεν, ἑτοιμάζεταί της ἑτέρη τιμωρία, τουτέστιν ὅτι, κανείς της συνκενὴς ἂν ἀπεθάνῃ ἄνευ διαθήκης, οὐδὲν ἠνπορεῖ, οὐδὲ ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τῆς κατεβαίνει ἀποὺ συνγγένειαν, ἂν οὐδὲν εἶχεν ὁρμαστῆ πρὶν τοῦ καιροῦ, καὶ τοιούτην τινμωρίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ὁποῦ ἀνκαστρωθῆ εἰς αὐτὸν τὸν χρόνον ἀπαῦτα ἀφὸν ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, κἄν τε ἀποὺ τὸν ἄνδραν της τὸν δεύτερον, κἄν τε ἀποὺ ἄλλον παρὰ τὸν ἄνδραν της, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱερο-

σολύμου· οὐδὲ ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ τὸ τουέριν της διὰ νὰ πουλήσῃ τὰς κλήρας, οὔ τὰ χωράφια, οὔ τὰ ἀνπέλια, οὔ ἕτερα ὑφάσματα (1) διακινούμενα, οὐδὲ νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὴν δεσποτείαν της εἰς διατίμησιν, ἀμμὲ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ ἔχῃ τοὺς καρποὺς τῶν πραγμάτων καὶ τὴν συγύρισι τῆς οἰκίας ἐκεῖνα τὰ ἔφερεν ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος, οὔ ἐκεῖνα τὰ ἐπῆρεν ἐκεῖνος διὰ λόγου του, καὶ ὅλον τὸ δέλοιπον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῶν τέκνων τοῦ τεθνεῶτος, οὔ τοὺς συνκενάδες του· καὶ ἀπ' ἐκείνους τοὺς καρποὺς ἐντέχεται νὰ ἐβγάλῃ τὸ τουέριν της, καὶ παρευθὺς ὅτι νὰ λάβῃ τὸ τουέριν της, οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ πλεῖον τίποτες ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνου τοῦ πρώ[του] της ἀνδρός, διότι ἔλαβεν ἄνδραν πρὶν τὸ ἔπρεπεν, ἤγουν πρὶν διαβοῦν τὰ χρόνια τοῦ πρώτου της ἀνδρός.

ρνη. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων τῶν τέκνων τοῦ πρώτου ἀνδρός, ἂν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἀφήσουν ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τους τίποτες τῆς μητρός τους, ἂν ἀστενήσουσι καὶ ἔλθουν εἰς θάνατον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφήνει κανένα πρᾶγμαν ἀπαὶ τὰ πράγματά του ἐκείνης τῆς μητρός του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ χρήζει ἐκεῖνον τὸ λεγάτον, ὥσπερ ἂν τὸ εἶχεν | δώσει μιᾶς ξένης γυ- φ.101.
ναικός, οὔ ἀνθρώπου· ἀλήθεια ὅτι ἐπῆρεν ἄλλον ἄνδραν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ἠνπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του, κἂν τε πολεμῶντα διαθήκην, κἂν τε ὄχι, μόνον νὰ τοῦ τὸ ἔδωκεν ἔμπροστεν καλοὺς λᾶς, καὶ τὸ αὐτὸ ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἀπαὶ κεῖνον τὸ ἐλαλήθην εἰς τὸ ἄλλον κεφάλιν ὁποῦ λαλεῖ ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ, οὐδὲ νὰ χαρίσῃ τὰ πράγματα τοῦ πρώτου της ἀνδρὸς διὰ τὸ

(1) χειρ. ειφχσμχσματα.

ντουέριν της, ἀμμὲ μόνον νὰ παίρνῃ τὰς ρένταις· ἀληθές, ἂν ἔνῃ ὅτι τὰ πράγματα ἐβγαίνου παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τεθνεῶτος, εἰ δὲ τὰ πράγματα ἐβγαίνουν παρὰ τῆς γυναικός, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἠμπορεῖ καλὰ ἡ γεναῖκα νὰ ποιήσῃ τὸ θέλημάν της, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρνθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ἀποῦ ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὸ τουέριν διὰ τὸν τεθνεῶταν τῆς συνβίας του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἡ ὀρμασία χωρίζεται παρὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ τεθνεῶτος, οὗ ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ ἔχουν τὰ πράγματά του, ἐντέχουνται νὰ στρέψουν τὸ τουέριν τῆς γυναικός του· ἀμμὲ ἂν ἐδόθην ἡ προῖκα τοῦ πατρὸς τοῦ τεθνεῶτος, οὗ τῆς μητρός του, οὗ κανενοῦ ἀπαὶ τοὺς ἐδικούς του, δίκαιον ἔνι ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλαβαν τὴν προῖκαν, νὰ στρέψουν καὶ τὸ τουέριν, καὶ ἂν ἐτελεύτησαν, νὰ τὸ στρέψουν οἱ κληρονόμοι τους κατὰ τὸ μέρος τὸ ἔλαβεν ὁ καθὲς ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον διὰ ποίαν ἀφορμὴν ἠνπορεῖ ἡ γεναῖκα νὰ ζητήσῃ τὸ τουέριν της, καὶ ἠνπορεῖ νὰ τὸ ἔχῃ καὶ ζῶντα τοῦ ἀνδρός της.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίσετε ὅτι ἂν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει γυναῖκαν, ἀρχεύγει νὰ ζαρεύγῃ, καὶ νὰ πίνῃ, καὶ νὰ τρώγῃ ἄμετρα, καὶ νὰ ξηλοθρεύγῃ καὶ νὰ ποντίζῃ τὸ ἐδικόν του, ὥςτε διὰ τὸ πόντισμάν του ἀρχεύγει νὰ φτωχυνίσκῃ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἡ γυναῖκα ἠνπορεῖ καλὰ νὰ ζητήσῃ τὸ τουέριν της, καὶ ἔνι κρατούμενος ὁ ἄνδρας της μὲ τὸ κείμενον νὰ βάλῃ τὸ ντουέριν της, οὗ τὴν τιμήν του, εἰς χεῖρας ἑνοῦ καλοπίχερου,
φ.102. οὗ εἰς τόπον ὁποῦ | νὰ σώζεται διὰ ἐκεῖνον, οὗ ἐκείνην ὁποῦ μέλλει νὰ τὸ λάβῃ, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ

δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξα. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πλερώσειν τὸ τουέριν τῆς συνδίας του, καὶ ἂν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ κανένα κακόν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐνπαίνει εἰς ἔνκλημαν νὰ στρέψῃ τὸ τουέριν τῆς γυναικός του, καὶ ἐκεῖνος ἔνι τόσον φτωχὸς καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ τὸ στρέψῃ, τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος κελεύουν ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ μέλλει νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ τουέριν, καὶ οὐδὲν ἔχει ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ, διὰ τοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακή, οὐδὲ νὰ τὸν ἐπιτιμήσουν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀμμὲ πρέπει νὰ πλερώσῃ ὅσα ἔχει, καὶ περὶ τὰ μένοντα ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι νὰ δίδῃ ὅσα νὰ κάμῃ, εὐγάνοντα τοὺς ἐξόδους του καὶ τὴν ζωήν του στενά, καὶ νὰ μηδὲν ἐβγῇ ἀπαὶ τὴν χώραν ἄνευ τῆς εἰδήσεώς του, ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ μείνῃ κίτες, ἤγουν ἐλεύθερος, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξβ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται περὶ τῶν δωρημάτων τῶν ποιεῖ ὁ ἄνδρας τῆς γεναίκας του, ἀφὸν τὴν πάρῃ, καὶ ποία δόσις ἀξιάζει, καὶ ποία δόσις οὐδὲν ἀξάζει.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίσετε ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ χαρίσῃ τῆς γεναίκας του, ἀφότις τὴν ἁρμαστῇ, χωρὶς νὰ τὸ ποίσῃ εἰς τὸν θάνατόν του, οὗ εἰς τὴν διαθήκην του, εἰ δὲ ποίσῃ το εἰς ἄλλην ὁπλὴν οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξάζῃ ἐκεῖνον τὸ δώρημαν, διὰ τὸ ἔνι τὸ πρᾶγμάν του ἐτεσαῦτα ἐδικόν του ὡς γιὸν ἔνι ἐδικόν της, καὶ ὡς γιὸν νὰ μηδὲν τὸ ἔδωκεν, καὶ οἱ κληρονόμοι του ἠνποροῦν νὰ τὸ πάρου ἀποὺ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ νὰ κρατοῦν τὸ πρᾶγμαν, χωρὶς ἂν ἔνῃ ἐκεῖνοι ὁποῦ κρατοῦν τὸ πρᾶγμαν, ἐκράτησάν το χρόνον καὶ ἡμέραν, χωρὶς νὰ

τοὺς ἐνκλετέψῃ κανείς, οὐδὲ ἐζήτησάν τους τίποτες, οὐδὲν ἔνι κρατούμενοι νὰ ἀπολογηθοῦν τίποτες, μὲ τὸ κείμενον, καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, τινὸς κληρονόμου ὁποῦ εὑρίσκεται ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοῦ νόμου.

φ. 103. ρξγ. | Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τοῦ δογμάτου τὸ οὐκ ἔτις ἐμπορεῖ νὰ ποιήσῃ τῆς συνβίας του, καὶ ἂν χ[α]ρίσῃ μὲ δίκαιον.

Τοιούτη φορὰ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νὰ χαρίσῃ τῆς συνβίας του, ὥςπερ νὰ τῆς ποιήσῃ νὰ ἔχῃ καθημερινὸν ἕνα πέρπυρον, οὗ δύο, οὗ ἕνα μάρκον ἀσῆμιν, οὗ περίττου, οὗ παρκάτω, διὰ τὴν ζωήν της, οὗ διὰ νὰ ἀναγιόνῃ τὰ παιδιά της καὶ τὴν ἀποταγήν της, τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον κελεύει ὅτι καλὰ ἠμπορεῖ τοῦτον τὸ δώρημαν νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ στερεωμένον, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ ἡ γεναῖκά του ὅσο ποῦ θέλει ὁ ἄνδρας της, καὶ κρατημένοι ἔνι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της εἰς βλέπησιν, νὰ τῆς δίδουν ἐκεῖνον τὸ τῆς ἔδωκεν ὁ ἄνδρας της διὰ τὴν ζωήν της, οὗ διὰ τὰ παιδιά της, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρξδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῆς ἁρμασίας, διὰ πόσαις αἰτίαις ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ χωριστῇ ἀφὸν γένῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐπῆρεν γυναῖκαν καὶ ὡρμαστήκην της, καὶ ἐκείνη μετὰ ταῦτα γίνεται κελεφή, οὗ πέφτει ἀποὺ κακοῦ πολλὰ κακά, οὗ βρωμεῖ πολλὰ πολλὰ τὸ στόμαν της, οὗ ἡ μούτη της, οὗ κατουρεῖ κάθα νύχτα εἰς τὰ ροῦχά της καὶ ποντίζουν ὅλα τους τὰ ροῦχα, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι ὁ ἄνδρας ἐνκλητεύσει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ ἔνῃ μετά της δι᾽ αὐτὰς τὰς αἰτίας, ἡ ἐκκλησία πρέπει νὰ τοὺς χωρίσῃ, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἡ ἐκκλησία θέλει προτήτερα, πρὶν τοὺς χωρίσῃ, νὰ πάρῃ τὴν γυναῖκαν καὶ νὰ τὴν βάλῃ εἰς ἕνα σπίτιν μὲ γ´ ἕτεραις καλαῖς γυναίκαις, καὶ νὰ κάθουνται μετά της ιε´ ἡμέραις, οὗ ἕνα μῆναν, διὰ νὰ βι-

γλίσουν ἂν ἔνη τοῦτον ἀληθὲς τὸ λέγει ὁ ἄνδρας της, καὶ ἂν ἰδοῦσι καὶ ἀγνωρίσουσι παρ' ἐκείνων τῶν γυναικῶν ὅτι ἔχει τὴν αἰτίαν τὴν λαλεῖ ὁ ἄνδρας της, κείμενον ἔνι νὰ χωριστοῦσιν, καὶ ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη ὁποῦ ἔχει τὴν αἰτίαν τὴν ἄνωθεν λαλημένη ἐνπαίνει νὰ στραφῇ εἰς κοινόνβιον, καὶ ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ ὁρμαστῇ ἕτερην, μὲ τὸ κείμενον, ἀφειδὴν ἐχωρίστην ἀπαὶ τὴν ἄλλην του γυναῖκαν | ὁποῦ ἐδόθην φ.104. εἰς τὸ κοινόνβιον· καὶ τοιοῦτον ὅμοιον δίκαιον ἔνι καὶ περὶ τοῦ ἀνδρός, ἂν εἶχεν τοιούτην αἰτίαν καθὼς ἐλαλήθην ἄνωθεν περὶ τῆς γυναικός, καὶ ἡ συνβίος του νὰ μηδὲν εἶχεν κανέναν αἴτιον, τοιοῦτον κρίσιμον μέλλει νὰ κριθῇ, καθὼς ἐλαλήθην ἄνωθεν εἰς τὴν γυναῖκα, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενο καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνδροῦνου τὸ χωρίζεται διὰ καμμίαν κώλυσιν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι μία γυναῖκα χωρίζεται παρὰ τοῦ ἀνδρός της διὰ καμμίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς αἰτίας τὰς ἄνωθεν λαλημένας, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ ἄνδρας της ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ τοσαῦτα εἰς τὸ κοινόνβιον ἐκεῖ ὅπου νὰ ἔνπῃ, ὅσα ἔδωκεν εἰς προικιόν· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ μοναστῆρι οὐδὲν θέλει νὰ τὴν λάβῃ διὰ ἐπεσαῦτα, ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ ἐτεσαῦτα ὥς που νὰ τὴν περιλάβουν· καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ ἐτεσαῦτα ὅσα τοῦ ἔδωκεν εἰς προῖκα, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατούμενος, νὰ τῆς δώσῃ ἐτεσαῦτα ὅσα ἠμπορήσει νὰ δώσῃ, καὶ ὄχι πλεῖον, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνδροῦνου τὸ ἐχωρίστην, καὶ ἔχουν τέκνα, τίς νὰ τὰ ἀναγιόνῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐχωρίστη ἀπαὶ τὴν συνβίον του διὰ καμμίαν εὔλογον αἰτίαν, καὶ ἔχουν τέκνα, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι, ἂν ἔνῃ τὰ τέκνα ἀνήλικα καὶ παρκάτω δ' χρόνων, ἐντέχεται νὰ τὰ ἀναγιόνῃ ἡ μητέρα τους ἕως ὅπου νὰ γένουν-

ται ζʹ χρόνων, καὶ ὁ πατὴρ νὰ τοὺς δίδῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του νὰ τρῶσιν καὶ νὰ πίνουν καὶ νὰ ἐντύνουνται καὶ νὰ ποδήνουνται καὶ πᾶσά τους ὀψωνίοις· εἰ δὲ ἡ μήτηρ ἔνι ἀστενὴς ἀποὺ κελέφιον, οὗ κακῆς ἀρρωστίας, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκείνη νὰ μηδὲν τὰ ἀναγιώσῃ κανένα παιδίν, ἀμμὲ ὁ πατήρ τους ἐντέχεται νὰ τὰ ἀναγιώσῃ, διότι ἐγλήγορα ἠμπορεῖ νὰ σκοτώσῃ, οὗ νὰ λαβώσῃ κανέναν ἀπαὶ τὰ παιδιά του, οὗ ἀπαὶ τὴν ἀστένειαν, οὗ ἀπαὶ τὸ κελέφιον ὅτι πολλὰ γλήγορα κολλᾷ· εἰ δὲ οὐδὲν ἔχει καμμίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς αἰτίας τὰς δύο τὰς ἄνωθεν λαλημένας, τουτέστιν οὐδὲν ἦτον κελεφή, οὐδὲ κακῆς ἀρρω-
φ.105. στίας, καλὰ δύνεται νὰ τὰ ἀναγιώσῃ | ἕως ζʹ χρόνους, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, μὲ τοὺς ἐξόδους τοῦ πατρός, κατὰ τὸ νὰ ἠμπορήσῃ, καὶ ἔπειτα, ἂν τὰ θέλῃ ὁ πατὴρ νὰ τὰ πάρῃ μετὰ τὰ παιδία του, καὶ ἐκεῖνα οὐδὲν θελήσουν νὰ πᾶν μετὰ τοῦ πατρός τους, οὗ ἡ μάνα οὐδὲν θελήσει νὰ τοῦ τὰ δώσῃ, διατὶ ἐπῆρεν ἄλλην γυναῖκαν, οὗ διὰ ἑτέραν εὔλογον αἰτίαν, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι οἱ κριτάδες ἐντέχεται νὰ βιγλίσουν, καὶ νὰ ἀκρωθοῦν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ νὰ δοῦν ὅτι τὰ παιδία θέλουν εἶστεν κάλλιον, ἐκεῖ νὰ τὰ ἀφήσουν ἕως ὅπου νὰ γίνουνται ιβʹ χρόνων, καὶ τότες ἔχουν ἐξουσίαν νὰ πᾶν ὅπου θέλουν, κἄν τε μὲ τὸν πατέραν τους, οὗ μὲ τὴν μητέραν τους, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρξζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνων τῶν τέκνων τῶν πορνικῶν, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ ἔχουν εἰς τὰς κλήρας τῶν πατέρων τους καὶ τῶν μητέρων τους, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματά τους.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος κρατεῖ μίαν γυναῖκα ὁποῦ οὐδὲν ἔχει παντὸς ἄνδραν εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲ αὐτὸς εἶχεν παντὸς συμβίαν, καὶ πέφτει μετά του καὶ τεκνοποιῶν, καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι τῶν αὐτῶν του παιδίων ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τοὺς ἀφήσῃ καὶ εἰς τὴν ζωήν του καὶ εἰς

τὸν θάνατόν του τὰς κλήρας του καὶ τὸν βίον του, μὲ τὸ κείμενον, διατὶ οὐκ ἔχει ἕτερα τέκνα γνήσια, οὔτε πατέρα, οὐδὲ μητέρα· εἰ δὲ ἔχει ἕτερα τέκνα γνήσια, οὗ πατέρα, οὗ μητέρα, οὐ δύναται τοῦτο ποιῆσαι, ἂν οὐ μὴ θέλουν νὰ τὸ δεχτοῦν μὲ τὸ καλόν τους θέλημαν· καὶ ἂν θελήσῃ ἡ ἀδερφοσύνη, καλὰ δύνουνται μετὰ ταῦτα νὰ λάβῃ ὁ εἷς ἀδελφὸς καθάπερ τὸν ἄλλον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

ρξη. [λείπει ὁ τίτλος].

Τὴν ἑβδομηκοστήν, τουτέστιν ἀπαὶ τὴν ἑβδομάδα τοῦ Ἀσώτου ἄχρι τὴν ἑβδομάδαν τοῦ Θουμᾶ, αὐτὰς τὰς ἑβδομήκοντα ἡμέραις νὰ παντρευτοῦν ὄχι, ὁμοίως τὰς ἡμέραις τῶν μεγάλων λιτανεῶν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Παρακλήσεως, τουτέστιν τοῦ Δράκου, καὶ ἑτέρας παράκλησας τὰς ποιεῖ ἡ ἐκκλησία, καὶ εἰς ταῖς γ' ἑβδομάδες ἔνπροστεν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, οὐδὲ τοῦ Χριστουγέννων καὶ ἄχρι τὴν Ἀπόδοσιν | τῶν Φώτων, καὶ πάντων ἁγίων τὰς παραμονάς. φ.106.

ρξθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Τὰς προδηλωθείσας ἡμέρας οὐδὲν ἐντέχεται κανενεὶς ἄνθρωπος νὰ ὁρμασθῇ, καὶ ἂν ὁρμαστῇ παρὰ καμμίας ἀφορμῆς εἰς τὰς δηλούσας ἡμέρας τὰς διαφεντεμέναις καὶ κωλυμέναις καὶ μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκείνη ἡ ὁρμασία οὐδὲν χρήζει, οὐδὲ τὰ τέκνα τὰ νὰ ποιήσουν οὐδὲν νὰ γένουν δίκαιοι κλερονόμοι νὰ λάβουν τὰ μέλλει νὰ τοὺς κατεβοῦν, καὶ ἡ ἁγία ἐκκλησία ἔνι κρατούμενη μὲ δίκαιον νὰ χωρίσῃ ἐκεῖνον τὸ ἅρμασμαν· ἀμμὲ εἰς πάντας τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἠμποροῦν καλὰ οἱ ἄνθρωποι νὰ ποιήσουν χάρτωμαν, καὶ πρέπει νὰ ἀξιάζουν· ἀμμὲ οὐδὲν πρέπει νὰ στερεώσου τὴν ὁρμασίαν, τουτέστιν νὰ ὁρμαστοῦ παρὰ τὰς ἡμέρας τὰς ὡρισμένας. Καὶ ἀκόμη, κατὰ τὰ ἅγια κουστούμια, ἔνι κωλυμένον ἄνθρωπος νὰ μηδὲν πάρουν γυναῖκα τὴν ἐβάπτισεν εἰς τὴν ἁγία ἐκκλησίαν, οὐδὲ ὁ υἱός του νὰ μη-

δὲν λάβῃ διὰ γυναῖκαν τὴν κόρην τῆς βαπτιστικῆς του· εἰ δὲ ἡ βαπτιστική του εἶχεν πρὶν τῆς βάπτισῃ κόραις, ἠπορεῖ καλὰ νὰ τὰς πάρῃ. Καὶ παρὰ τὴν ἁγίαν πίστιν ἔνι κωλυμένον νὰ μηδὲν γένῃ ὁρμασία ἀνάμεσον χριστιανοῦ καὶ Σαρακηνοῦ. Ὅτι καλὰ πρέπει πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ γινώσκουν ὅτι κατὰ τὴν ἁγίαν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων νὰ ἔχῃ ἡ γεναῖκα τὸ ἥμισον πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν νὰ ἔχῃ ὁ ἄνδρας της μετά της ἀφὸν τὴν λάβῃ, ὅτι ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρο. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἔνκλημαν γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, καθάπερ γίνεται ἡ γυναῖκα τὸν ἴδιόν της ἄνδρα περὶ δαρμοῦ, οὗ ὁ ἄνδρας τῆς ἰδίας γυναικός, εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρεηκήν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸ τὸ ἔνκλημαν οὐδὲν πρέπει παντελῶς νὰ ἀκρωθῇ, οὐδὲ νὰ κριθῇ διὰ τῆς αὐλῆς τῆς ρεηκῆς, ἀλλὰ διὰ τοῦ στεῖλαι αὐτοὺς ὁ βισκούντης εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, κἀκεῖ δεῖ ἐκλησθῆναι ὁ εἷς περὶ τοῦ ἄλλου, καὶ ἡ ἁγία ἐκκλησία ἔνι κρατημένη νὰ τοὺς παιδεύσῃ, καὶ νὰ τοὺς συνπάψῃ μετὰ εἰ-
φ.107.ρήνης, ὅτι ὁ ἄνδρας, οὗ ἡ γυναῖκα ἂν ἐν]κλήτευσεν τὸν ἄνδραν της εἰς τὴν ρεηκὴν αὐλὴν περὶ τοῦ δραμοῦ, καὶ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας νικᾷ τὸ ἔνκλημαν κατὰ τῆς γυναίκας του ἀπ' αὐτὸν τὸ τὸν ἐκλήτευσεν ἐξ αὐτόν του, οὗ ἡ γυναῖκα ἐξηρριζώσει ἐκεῖνον τὸ ἐνκλήτευσεν ἐξ αὐτόν του, δίκαιον ἔνι ὁποῦ νικηθῇ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔνκλημαν νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς· καὶ ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ ἡ γυναῖκα τὸ δίκαιον τῆς αὐλῆς, ἄνευ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρός; ὅτι αὐτὴ οὐκ ἔχει τίποτε κανένα πρᾶγμαν ὁποῦ οὐδὲν ἔνι τοῦ ἀνδρός της, οὐδὲ ὁ ἄνδρας ἔχει τίποτες τὸ οὐδὲν ἔνι τῆς γυναικός του ὁμοίως· καὶ διότι τότε ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χάσουν τίποτες ὁποῦ ἐτεσαῦτα ζημιόνεται ὁ εἷς καθάπερ τὸν ἄλλον, ὅτι πάντα τους τὰ π[ρ]άγματα ἔνι κοινά· καὶ διὰ τοῦτο ἐθέσπισαν τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι κανέναν ἔνκλημαν τὸ νὰ ποίσῃ ἡ γυ-

ναῖκα τοῦ ἀνδρός της, οὒ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικός του οὐ χρὴ γενέσθαι παροὺ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, ὅτι ἔνι πρᾶγμαν ἐλεμοσύνης, οὐδὲ καμμία ἑτέρα αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ βαλτῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν ὁρμασιῶν, παροὺ ἡ ἁγία ἐκκλησία, χωρὶς ἂν ἔνῃ ἔνκλημαν φόνου, οὒ παραβουλίας πρὸς τὸν ρηγικόν, ὅτι ἐὰν τὸ ἔνκλημα ἔνι περὶ αὐτῶν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὰ τὰ ἐνκλήμαντα ἐντέχεται νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ δίκαιον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρεηκήν.

ροα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος λάβῃ μίαν γυναῖκα εἰς ὁρμασίαν μὲ ὅλα της τὰ δικαιώματα, καὶ ἀφὸν τὴν λάβῃ, ἔρχεται ὀνπρὸς κανεὶς ἄνθρωπος, οὒ καμμία γυναῖκα καὶ ἀνκαλέ τον ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔλαβεν μετά του, οὒ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔφερεν ὁ ἄντρας της, καὶ βάνει της μακρὺν ἔνκλημαν, καὶ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας βάνει τὸ αὐτὸν ἔνκλημαν ἐπάνω τῆς συνβίας του, οὒ ἡ συνβία του ἐπὶ τὸν ἄνδραν της, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι, ἐφειδὴν ὁ εἷς βάνει το ἀπὰ εἰς τὸν ἄλλον, οὐδὲν ἠμπορεῖ ἀπέχει νὰ περιλάβῃ τίποτες, οὐδὲ νὰ ἱκανωθῇ τὸ λείπεται, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ κρατοῦν ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος, οὒ ἐκείνη, τὸ ἐποῖκαν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ διὰ τοῦτον βλέπεται καλὰ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ βάλλῃ | τὴν γεναῖκάν του εἰς τὸν τόπον του διὰ νὰ ἀνκαλῇ, νὰ φ.108
τὴν ἀγνωρίζῃ τοιούτην νὰ μηδὲν πῇ τίποτες ἄνευ τῆς βουλῆς της, ὅτι ἂν εἰπῇ τίποτες ὁποῦ μέλλει νὰ τῆς στραφῇ εἰς ζημίαν, ἐκείνη καὶ ὁ ἄνδρας της οὐδὲν νὰ ἠμπόρησεν πλεῖον νὰ τὸ διορτώσουσιν εἰς ἐκεῖνον τὸ πεῖν τὸ εἶπεν.

ροβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος καὶ ἡ συνβία του ἔχουν ἐν τῷ ἅμα χτῆσαι ἀνπελῶνας, οὒ χωράφια, οὒ σπίτια, οὒ περιβόλια, τὸ κείμενον λέγει ὅτι ἡ γεναῖκα νὰ λάβῃ τὰ ἥμισα πάντων μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν

Γεροσολύμων· καὶ ἂν ἡ γεναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας ἔχουν τέκνα, λοιπὸν οὐ μὴ μείνη διὰ τὰ τέκνα νὰ μηδὲν πωλήσουν, οὔ νὰ δώσουν τὰ ἀγαθά τους εἴ τινος βούλονται, οὔ νὰ φᾶν, οὔ νὰ πιοῦν τὰ ἀγαθά τους ἕως ὅπου ζιοῦσιν· καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἔρθῃ εἰς τὸν θάνατον, ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ μερτικόν του ὅπου θέλει, οὔ τῶν τέκνων του, οὔ ἑτέρων· καὶ ἀφὸν τελευτήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἡ γεναῖκα ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ ἀπαὶ τὸ μερτικόν της τὸ θέλημάν της διὰ τὰ αὐτὰ τὰ ἐκτῆσάν τα μετά του· ἀμμὲ τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὅσο που ὁ ἀνὴρ ζῇ, ἡ γεναῖκα οὐκ ἔχει καμμίαν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ τὸ μερτικόν της τινός, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ συνβίος ἐπεθάναν καὶ ἀφῆκαν τὰ σπίτιά τους τῶν τέκνων τους, ἐὰν ἔνῃ τοῦ νόμου, καλὰ ἐμποροῦν νὰ πουλήσου καὶ νὰ δώσου ἐκείνας τὰς κλήρας ὥτινος θέλουν ὁ καθὲς τὸ μερτικόν του, οὐδὲ οὐκ εἰσὶν τοῦ νόμου, οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ πουλήσουν, οὔ νὰ χαρίσουν τὰς κλήρας τούς τινος· ἀμμὲ ἂν ὁ πατέρας τους, οὔ ἡ μητέρα τους ἀφῆκάν τους πράγματα κινητά, ὥςπερ βίον, οὔ λιθάρια βαρύτιμα, οὔ ροῦχα, καὶ τὸ ἔναν τῶν παιδίων ἔνι τοῦ νόμου, καὶ τὰ ἄλλα ὄχι, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι τοῦ νόμου ἠμπορεῖ καλὰ νὰ λάβῃ τὸ μερτικόν του ἐκείνων τῶν ὑφασμάτων, καὶ νὰ ποίσῃ ἐξ αὐτόν του, καὶ ἐντέχεται νὰ φυλάξῃ τὸ ἐδικόν του διὰ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν τὸν ἀνήλικον, ὅτι αὐτόν ἐστιν δίκαιον καὶ κείμενον.

ρογ. [λείπει ὁ τίτλος].

φ.109. | Ἐὰν γίνεται, καθὰ ἔνι διωρισμένον, ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι ἀστενὴς καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του τοῦ ἐδικοῦν του δικαίου, καὶ ἀφήνει τοῦ Μαρτῇ ρ' πέρπυρα, οὔ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκεῖνος τελευτᾷ, καὶ ἡ συνβίος του οὐδὲν θέλει νὰ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ὥρισεν ὁ συνβίος της, ἀμμὲ ἀρνᾶταί το παντελῶς, καὶ ὁ Μαρτῆς ἔχει μάρτυρας τὸ σῶμαν τοῦ κυρίου μας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν πνευματικὸν ὁποῦ

τὸν ἐξηγόρεψεν καὶ μετάλαβέν τον, καὶ τὸν ἀναγνώστην καὶ β΄ ἀνθρώπους λαϊκοὺς οἱ ἔχοντες ἀκοὴν καλοὺς ἀνθρώπους πιστούς, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ Μαρτῆς ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τὰ ρ΄ πέρπυρα, μὲ τὸ κείμενον, εἰς στανιὸ τῆς συνβίας του, ἐπειδὴν ὅτι οὗτοι οἱ μάρτυρες ὁποῦ ἦσαν ὁποῦ ἀναθυμοῦνται ὅτι ὀνπρός τους τὸ εἶπεν (1) ὁ τεθνεώτης, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον καὶ πρὸς τὴν γεναῖκαν τοῦ ἀποθαμένου καὶ πρὸς τοὺς συνκενεῖς του καὶ πρὸς πάντας εκείνους ὁποῦ κρατοῦν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, ἄνευ πόλεμον· εἰ δὲ ὁ Μαρτῆς ἐζήταν ἕνα σπίτιν τὸ τοῦ ἀφῆκεν ὁ τεθνεώτης εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ ἡ γναῖκά του ἀρνᾶταί το, καὶ ἔχει ὁ Μαρτῆς δύο μάρτυρας πιστοὺς ἔνπροστέν τους πῶς τοῦ τὸ ἀφῆκεν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος πρέπει νὰ πάρῃ τὸ σπίτιν· ἀμμὲ ἂν θελήσῃ ἡ γεναῖκα τοῦ τεθνεῶτος ὁποῦ ἔχει τὰ πράγματα τοῦ ἀπεθαμένου εἰς τὴν ἐξουσίαν του, θέλει ἔχει πόλεμον, μὲ τὸ κείμενον, ἐὰν τὸ σπίτιν χρήζῃ ἀποὺ ἕνα μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἀπάνω, ὅτι ἠμποροῦ νὰ σηκώσουν, οὐ νὰ ποιήσουν νὰ σηκώσουν τὸν ἕναν τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νικήσει πρέπει νὰ ἔχῃ χαμωμένον τὸ ζήτημαν, μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ εἰς τὸ πρᾶγμαν τὸ κινητόν, οὐδὲν ἐντέχεται παντελῶς νὰ ἔχῃ πόλεμον εἰς τὴν διαθήκην, ἐπειδὴν ἔχει τὸν ἱερέαν καὶ τὸν ἀναγνώστην καὶ β΄ ἄνδρες λαϊκούς, καθὼς ἄνωθέν ἐστιν λαλημένον.

ροδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐκτήσατο κληρονομίαις, οὐ ἑτέρους βίους, πρὶν λάβῃ συνβίαν, καὶ ἔπειτα λανβάνει γυναῖκαν, καὶ γίνεται διὰ κελέσματος τοῦ Κυρίου ὅτι ἀστενεῖ καὶ ἔπειτα ἀπεθαίνει ἄνευ διαθήκης τὴν ἐποῖκεν περὶ κανένα πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῆς συνβίας του, μὲ δίκαιον, καὶ ἀκόμη, ἂν ἔνῃ | ὅτι ὁ τεθνεῶτος ἔχει πατέραν, οὐ μητέραν, καὶ υἱοὺς καὶ φ.110.

(1) χειρ. ὅτι ὀνπρός του τὸ εἶπεν, ὅτι ὀνπρός τους τὸ εἶπεν.

θυγατέραις καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ὅτι οὕτως λέγει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔνι οὕτως δίκαιος κληρονόμος τοῦ τεθνεώτου, καθάπερ τὴν συνβίαν του.

ροε. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ἢ γεναῖκά του ἔκτησαν κλήρας ἐν τῷ ἅμα, καὶ ἔχουν τέκνα, καὶ διὰ θεληματου τοῦ Κυρίου μας ἡ γυναῖκα ἀποθαίνῃ πρὶν τοῦ ἀνδρός της, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι τὸ μερτικὸν τῆς μητρὸς κατεβαίνει τῶν τέκνω της ὅλα ἐν τῷ ἅμα, καὶ οὐκ ἠνπορεῖ ὁ πατὴρ νὰ ἐμποδίσῃ, οὔτε νὰ παρακατεβάσῃ τῶν τέκνων τὸ τοὺς ἔπεσεν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν διὰ κανένα πρᾶγμαν, ἄνευ λιμοῦ, τουτέστιν δι᾽ ἀπομονὴν τῆς τροφῆς, ὅτι δι᾽ αὐτὸ ἠμπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ πουλήσῃ καὶ ν᾽ ἀμαχεύσῃ διὰ νὰ φᾶσιν ἐκεῖνον τὸ τοὺς ἔπεσεν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν· κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ τέκνα οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ χωρίσουν τὸ μερτικόν τους ἀπαὶ τὸ μερτικὸν τοῦ πατρός τους ἕως ὅπου ὁ πατήρ τους ζῇ, ἄνευ ἂν θελήσῃ ὁ πατὴρ νὰ τὸ ἀπομείνῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν.

ροϛ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα κρατεῖ μίαν κλήρα, καὶ γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἕτερος ἄνθρωπος, οὗ ἑτέρα γυναῖκα βάνει τους ἀνκάλεμαν περὶ ἐκείνης τῆς κλήρας καὶ λαλεῖ ὅτι ἔνι ἐδική του, οὗ ἔχει κανένα δίκαιον, καὶ τὸν ἔνκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ κρίσις δίδοται ὅτι ἐκεῖνος ἔχει τὴν κλήρα ὁποῦ ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκείνος, οὗ ἐκείνη, ὁποῦ ἐχάσαν τὸ ἔνκλημαν ἀπεθαίνει, καὶ ἔπειτα ἔρχουνται τὰ τέκνα του καὶ ἀξαναζητοῦ ἐκείνην τὴν κλήρα ἀπ᾽ ἐκείνους ἀποῦ τὴν κρατοῦν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ κρατοῦν τὴν κλήραν, οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῇ τοὺς ποίους ἐκάμασι τὴν αὐτὴν κλήραν, διότι δύνουνται νὰ δείξου ἀπ᾽ αὐλῆς ὅτι μὲ τὴν ἀγνω-

ριμίδαν τους τὸ ἐκάμασι παρὰ τοῦ πατρός, οὖ τῆς μητρός τους ἐκείνους οὖ ἐκείνης ὁποῦ τὸ ζητοῦν, οὖ μὲ δύο πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποῦ ὡς μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνον ἔκαμέν το ἀπ' αὐλῆς |, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐλεύτερος, τὸ φ.111. λέγεται κίτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ροζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος πεθαινίσκει ἀξηγόρευτος, καθὼς γίνεται πολλάκις μὲ τὸ θέλημαν τοῦ Κυρίου μας, καὶ οὗτος ὁ τεθνηκώς, οὖ ἐκείνη, οὐκ ἔχει πατέραν, οὖ μητέραν, οὔτε κανέναν ἕτερον συνκενῆ, οὐδὲ συνκενάτρια, τὸ δίκαιον κεύει ὅτι ὅλα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ θνητὸς ἦτον ἀναγνώστης ὁποῦ εἶχεν καμμίαν χειροτονίαν ἐν ἑαυτῷ, οὖ ἂν ἦτον γυναῖκα καὶ ἐδόθη εἰς καμμίαν τάξιν μοναχικήν, οὖ ἐφόρεν σχῆμαν μοναχικόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν, ἂν ἐτελεύτησαν ἀξηγόρευτοι, ἐντέχεται νὰ γίνουνται τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τὴν λέγουν μάναν τῶν ἐκκλησιῶν τουτέστιν μητρόπολιν, ἐκείνης τῆς χώρας ὁποῦ ἐτελεύτησαν, ὅτι τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ροη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐννοιάσθην καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του ἔνπροσθεν τῆς συνβίας του, καὶ διδοῖ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματα τῆς συνβίας του, καὶ ἐκείνη βαστᾷ το νὰ τὸ δώσῃ, ἄνευ νὰ πῇ τίποτες, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ θεληματου τοῦ Κυρίου μας, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀνήρ της ἀποθαίνει, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἡ γεναῖκα οὐδὲν ἐντέχεται νὰ χάσῃ τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της, διὰ καμμίαν δόσιν τὴν ἐποῖκεν ὁ ἄνδρας της, διότι ἡ γεναῖκα ἔνι κρατούμενη νὰ μηδὲν ἀνκρίσῃ τὸν ἄνδραν της εἰς τὴν ἀστένειάν του, ὅτι ἂν τὸν ἐποῖκεν νὰ ἀνκριστῇ, ἤθελαν τῆς βάλλει ἀφορμὴν

ὅτι ἐσκότωσέν τον, διότι ἄνκρισέν τον εἰς τὴν ἀστένειάν του, καὶ διατὶ ἐβάσταξεν καὶ ἔδωκεν ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της, οὐδὲν ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ χάσῃ δι' αὐτὸν τίποτες ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της· εἰ δὲ ἡ συνβίος του ἐκατετέθην πάντα ὅλα τὸ ἔδωκεν ὁ ἄνδρας της ἀπαὶ τὰ δικαιώματά της ἔμπροστεν καλοὺς μάρτυρας, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι καλὰ πρέπει μετὰ ταῦτα νὰ ἔνῃ στερεωμένα πάντα ὅσα ἔδωκεν, κἄν τε ὅλον ἐκεῖνον τὸ χάρισμαν τὸ ἔδωκεν ἔνι τῆς συνβίας του.

ροθ.]λείπει ὁ τίτλος;].

φ.112. | Ἐὰν γένηται, καθὼς ἔνι κουστοῦμιν, ὅτι μὲ τὸ θέλημαν τοῦ Κυρίου μας εἷς ἄνθρωπος ἐτελεύτηκεν ὁποῦ ἔχει συνβία, κἀκεῖνος ὁ θνητὸς χρεωστεῖ τίποτε χρεῖος κανενοῦ ἀνθρώπου, οὐ καμμίας γυναίκας, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἡ συνβίος του ἔνι κρατημένη νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ ὁ ἄνδρας της, ἂν ἔχῃ ἀπόθεν· εἰ δὲ ἡ γυναῖκα οὐκ ἔχει ἀπόθεν πλερώσει, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι διὰ τοῦτον ἡ αὐλὴ οὐδὲν πρέπει νὰ τὴν φυλακίσου, ἀλλὰ οὐδὲ νὰ λάβουν τὸ μάντιν της, οὐδὲ τὸ κρεββάτιν της, οὐ τὰ ροῦχα τῆς φορησίας της, ἀμμὲ αὐτὴ ἡ γεναῖκα ἔνι κρατούμενη νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια νὰ μηδὲν ἔβγῃ ἀπαὶ τὴν χώρα ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ χρειωφελέτη, οὐ τῆς αὐλῆς· καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἂν γένηται ὅτι ἡ αὐτὴ γυναῖκα πάρει ἄλλον ἄνδραν, ἔνι κρατημένος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ χρεῖος τὸ χρεωστεῖ ἡ γυναῖκα νὰ πλερώσῃ διὰ τὸν ἄλλον της ἄνδραν, καὶ τοῦτον ενι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ὁμοίως ἄλλον ἐτεσαῦτον ἔνι κρατούμενος ὁ ἀνὴρ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖος τῆς συνβίας του, ἂν τὸ ἐδανείστη μὲ εὔλογον αἰτίαν, ὥσπερ ἂν τὰ ἐδανείστη διὰ τὴν ζωήν της, οὐ διὰ τὸ ἐνοῖκιν τοῦ ἐσπιτίου, οὐ διὰ τὴν ἐντυμασίαν της, οὐ διὰ τὰ τέκνα της, ὅσον καιρὸν ἔλειπεν ὁ ἄντρας της ἔξω τῆς χώρας,

οὗ ὅσον καιρὸν ἦτον ἀστενής, οὗ εἰς τὴν φυλακήν· εἰ δὲ ἐδανείστην τα διὰ τὴν πολιτικοσύνη της, οὗ διὰ τὴν κακίαν της νὰ ποίσῃ, ὁ ἄντρας της οὐδὲν ἔνι κρατούμενος μὲ δίκηον νὰ πλερώσῃ τίποτες, ἄνευ ὅσον νὰ δοῦν ὅτι ἦτον μεταστρεμμένη καὶ καλλιωτερισμένη ἀπ' ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, καὶ ὄχι περίττου, ἂν οὐ μὴ θέλῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπα. [λείπει ὁ τίτλος].

| Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα ἔρχουνται φ.113 εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἐπαφίνει, οὗ δίδει ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του τὸ ἐνθάδιον, κἄν τε κινητόν, κἂν ἀκίνητον τῶν τέκνων του, καὶ δίδει τοῦ ἑνοῦ περίττου παρὰ τοῦ ἄλλου, ἠμπορεῖ καλὰ νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ ὅσον ποίσει, νὰ ἔνῃ στερεωμένον καὶ ἀσαλεύωτον, μὲ δίκαιον, οὕτους καθὼς ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ ὁρίζει καὶ συντάσσει· καὶ εἰς τοιούτην τάξιν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δώσουν κανενοῦ ἀπαὶ τοὺς συνκενεῖς τους, καλὰ ἠμποροῦν νὰ τὸ ποίσουν, καθάπερ βούλουνται, οὗ τοῦ ἑνοῦ πλεῖον παρὰ τοῦ ἄλλου, οὗ ὅλως ἐν τὸ κοινόν.

ρπβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνους τοὺς συνκενοὺς ὁποῦ περιλανβάνουν τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, τῆντα ἔνι κρατούμενος μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσουν διὰ ἐκεῖνον τὸν τεθνεῶταν, μὲ δίκαιον· ἀκόμη κνίσον ὅτι τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος τὰ ἐλάβασιν, οὐδὲν χρήζουν ἐτεσαῦτα ὅσα μέλλει νὰ δώσουν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐτελεύτησεν, κἄν τε ἐποίησεν διαθήκην, κἄν τε ὄχι, καὶ ἔρχεται ὀνπρὸς εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα, καὶ ζητᾷ τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τεθνεῶτος, καὶ λέγει ὅτι ἦτον συνκενής του, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ζητᾷ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος κατὰ συγγένειαν, ἔνι κρατούμενος νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρες πιστούς, ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς μάρτυρες ἔμπροστεν τοῦ βισκούν-

τη πῶς ἐκεῖνος ἔνι συνκενὴς τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἔπειτα ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἔνι δίκαιός του κληρονόμος τοῦ τεθνεῶτος, καὶ οὕτως νὰ τοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ πάντες οἱ ἅγιοι τοὺς ὤμοσεν, καὶ εἰς τοῦτον, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ τοῦ στρέψουν ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος· καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ὅλα τὰ χρεῖε τὰ ἐχρώστει ὁ τεθηκώς, ἀκόμη ἂν ἔνῃ ὅτι τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκοῦ τὰ ἐπῆρεν, οὐδὲν χρήζουν ἐπεσαῦτα ὅσα ἐμπαίνει ἐκεῖνον τὸ χρεῖος· καὶ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ συρτῇ πλεῖον μὲ δίκαιον νὰ μηδὲν πλερώσῃ τὸ χρεῖος, ἐφειδὴν ἔμοσεν τὴν συνκένειαν, καὶ ἐπερίλαβεν τὰ πράγματα τοῦ τεθνηκοῦ, ὅτι τοῦτόν ἐστιν δίκαιον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπγ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εἶχεν κλήραις καὶ ὡρμαστην γυναῖκαν μὲ τὰς κλήρας της, καὶ ἔπειτα τυχάνει ὅτι πέπτει εἰς χρεῖος, ποῖαις κλήραις νὰ πουληθοῦν ὀνπρός, διὰ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖός του, καὶ ποῖαις ὄχι.

φ.114. | Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει κλήρας, καὶ ἡ συνβίος του ὁμοίως, καὶ γίνεται ὅτι κιντυνεύει ἐπεσαῦτον ὅτι γίνεται χρειωφελέτης, καὶ οὐκ ἔχει ἀπόθεν πλερώσει τὸ ὀφέλημάν του, τὸ δίκαιον ὁρίζει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται, οὐδὲ ἠμπορεῖ νὰ πουλήσῃ ὅλο προτήτερα τὰς κλήρας τῆς συνβίας του, διὰ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖός του, ἀλλὰ ἔνι κρατούμενος ὅλο προτήτερα νὰ πουλήσῃ τὰς κλήρας του καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ ὀφέλημάν του· καὶ ἂν οὐ δυνηθῇ νὰ πλερώσῃ ὅλον του τὸ ὄφλημαν ἀποὺ ὅλην του τὴν κλήραν, αλλὰ κελεύει καὶ κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ πουλήσῃ ἐπεσαῦτα ἀπαὶ τὰς κλήρας τῆς συνβίας του ὡς ὅπου νὰ πλερώσῃ παντελῶς τὸ ὄφλημάν του, ὅτι αὐτόν ἐστιν δίκαιον καὶ κείμενον, ὅτι ἀπαὶ τὰ πράγματα τῆς συνβίας του ἐντέχεται νὰ ἀποφληθῇ τὸ χρεῖος

τοῦ συνβίου της, καὶ ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρὸς νὰ πλερωθοῦ τὰ χρεῖε τῆς συνβίας του.

ρπδ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι χρειωφελέτες, οὗ ἐκείνη ἡ γεναῖκα, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ τὴν διαθήκην του, καὶ ἀφίνει οὐκάτινος ἀπαὶ τὸν βίον του ξένου ἀνθρώπου ὁποῦ οὐδὲν ἔνι συνκενής του, ἂν χρήζῃ ἡ ρηθεῖσα διαθήκη, οὗ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπουκρατεῖ ἑτέρου βίον εἰς φρουράν, οὗ διὰ δανεικόν, καὶ οὐδὲν τὸ ἔστρεψεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην, οὗ ἀφίνει τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀναγνώστας διὰ τὴν ψυχήν του ἀπαὶ τὰ ἀλλότρια, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκείνη ἡ διαθήκη οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξάζῃ τίποτες· ἀνμὲ παρευτὺς ὅτι τὸ ἔνκλημαν νὰ γένῃ τοὺς δανειστιόδες εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἔνι κρατούμενος νὰ πάγῃ ἐκεῖ καὶ νὰ νομέψῃ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, καὶ νὰ ποιήσῃ πούλησιν, καὶ ἐτεσαῦτα νὰ πουλήσουν ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ ἐκεῖνον τὸ ὄφλημαν προτήτερα· καὶ ἔπειτα νὰ μείνῃ τίποτες, ἀπ' ἐκεῖνα νὰ στερεωθῇ ἐκεῖνον τὸ ὄφλημαν προτήτερα, καὶ ἔπειτα, ἂν μείνῃ τίποτες, τότες ἀπ' ἐκεῖνον νὰ στερεωθῇ ἡ διαθήκη του τὸ ἐφῆκεν διὰ τὴν ψυχήν του, ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιον, οὐδὲ κείμενον ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐδὲ καμμία γυναῖκα νὰ ποιήσῃ λεγάτα, οὐδὲ χάρισμα ἀκ τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων.

ρπε. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ πεθαίνει ἀδιάταχτος καὶ ἀξηγόρευτος, καὶ ἀποῦ οὐκ ἔχει πατέρα, οὗ μητέρα, οὔτε κανένα ἕτερον συνκενῆ εἰς τὴν χώραν, καὶ πόσον πρέπει ἡ αὐλὴ νὰ φυλάξῃ τὰ πράγματά του, πρὶν δοθοῦσι τοῦ ἀφέντῃ μὲ δίκαιον.

| Ἐὰν γίνεται ἀποὺ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυ- φ.115
ναῖκα ἔχει καμμία ἀστένειαν, οὗ κανένα κακὸν παρὰ τὸ ποῖον ἀπεθαίνει ἀξηγόρευτος, καὶ χωρὶς νὰ ποιήσῃ διαθήκην, καὶ

ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, οὗ ἐκείνη ἡ γυναῖκα, ὁποῦ ἐτελεύτησεν ἀξηγόρευτος οὐκ ἔχει κανέναν συνκενήν, οὐδὲ συνκενάτριχ εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἀμμὲ ἔξω, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ὁ ἀφέντης ἐντέχεται νὰ λάβη πάντα ὅσα ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη εἶχαν ὁ αὐτὸς ἀποῦ ἐτελεύτησεν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, καὶ ὅλον νὰ τὸ φυλάξη ἕως ὅπου εἷς χρόνος καὶ μία ἡμέρα νὰ διαβῇ· καὶ ἐὰν μέσα εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ ἔλθη κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα ὁποῦ ἡμπορήσει νὰ δείξη μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἦτον συνκενής του ἐκείνου τοῦ τεθνεώτου, οὗ ἐκείνης τῆς ἀπεθαμένης ὁποῦ οὕτως ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ στρέψη ὅλα τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ τεθνεώτου, καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁ συνκενής του, οὗ ἡ συνκενάτριά του ὁποῦ ἦλθεν ὀνπρός, διαβῆ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα καὶ ἐζήτησεν ἀφὸν ἐτελεύτησεν ἐκεῖνός του ὁ συνκενής· εἰ δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα διαβοῦν ἀφὸν ἐκεῖνος ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐφειδὴν ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβην ἀφὸν ἐπέθανεν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἐτελεύτησεν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατούμενη παντελῶς νὰ τοῦ στρέψη τίποτες κανενοῦ συνκενῆ, οὐδὲ καμμίας συνκενάτριας ἀποῦ ἦλθεν μὲ τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡμέραν νὰ ζητήση τίποτες, ἀλλὰ ὅλον ἐντέχεται νὰ δοθῇ τοῦ ἀφέντη μὲ δίκαιον, ἐφειδὴν ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα ἐδιάβησαν· καὶ ἐὰν τοιοῦτον πρᾶγμαν ἔνη, ὅτι τὰ πράγματα οὐδὲν δυνηθοῦν νὰ βλεπηθοῦν χρόνον καὶ ἡμέρα, χωρὶς νὰ ποντιστοῦτον, οὗ πολλὰ νὰ παρκατεβοῦν ἀπαὶ τὴν τιμήν τους, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει, ὅτι ἅμα ἔλθουν τὰ πράγματα εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι ὁ βισκούντης μὲ β' κριτάδες ἔχουν καλὰ ἐξουσίαν νὰ ποίσουν παρευτὺς νὰ τὰ πουλήσουν εἰς τὰς φωνὰς ὅλα τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ ἀποθαμένου, καὶ νὰ φυλαχθῇ ἡ ὁμάδα τῶν περπύρων ἄχρι ἐκείνου τοῦ καιροῦ ὁποῦ ἐλαλήθην ἄνωθεν, ὅτι, ὡς ὅπου ὁ χρόνος καὶ ἡμέρα νὰ

διαβοῦν, οὐδὲν ἔνι τὰ πράγματα τοῦ ἀφέντη, μὲ δίκαιον, οὐδὲ μὲ τὴν ἀσίζαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων.

ρπς. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἀφῆκαν κανεὶς εἰς τὸν θάνατόν του, κατὰ τὴν διαθήκην του, καὶ πῶς χρὴ παραστήσει μὲ μάρτυρες ὅτι ἀφῆκάν του τοῦτον τὸ ζητᾷ.

| Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὔ καμμία γυναῖκα ζητᾷ φ.116.
ἐκεῖνο τὸ λεγάτον τὸ [τῆς ἀ]ρῆκεν ἕτερος μετὰ τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁποῦ ζητᾷ τὸ λεγάτον, κατὰ τὴν διαθήκην, ἐντέχεται νὰ τὸ παραστήσῃ πῶς ὁ τεθνηκὼς ἐποίησεν διαθήκην, καὶ πῶς ἔνι γραμμένον ἐκεῖνον τὸ λεγάτον μέσα εἰς τὴν αὐτὴν διαθήκην, καὶ νὰ τὸ ζητήσῃ μὲ δύο μάρτυρας εἰς τὸ παρακάτω, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι οὕτως οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ παραστήσῃ, οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ πιστεύσουν εἰς κανένα πρᾶγμαν ὁποῦ ἐζήτησεν μὲ διαθήκην· εἰ δὲ ἐκεῖνος, οὔ ἐκείνη ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν, καὶ λέγει ὅτι ὁ τεθνηκὼς τοῦ τὸ ἐπαφῆκεν εἰς τὸν θάνατόν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὗτος μέλλει νὰ τὰ παραστήσῃ μὲ γ΄ μαρτυρίαις πιστοὺς ὁποῦ ἐγροίκησαν νὰ πῇ ὁ τελευτῆς τὸ πῶς ἄφινεν ἐκείνου ἐκεῖνον τὸ λεγάτον τὸ ζητᾷ, ἐντέχεται οὕτως νὰ τὸ ἔχῃ· εἰ δὲ οὐκ ἔχει καμμίαν μαρτυρίαν, οὐδὲ αὐτὸς ζητᾷ τὸ λεγάτον διὰ μαρτυρίων, ἀλλὰ λέγει μόνον ὅτι ὁ θνητὸς ἐφῆκεν τοῦτον ἔνπροσθεν κανενοῦ ἀπαὶ τοὺς συνκενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἂν ὁ συνκενὴς ἀγνωρίζουν το καὶ ἀνάφεράν το τοῦ τεθνεώτου τὸ πῶς ἔνι ἀληθὲς ἐκεῖνον τὸ θέλει νὰ λάβῃ, ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι αὐτοὶ οἱ συνκενεῖς λέγουν [ὅτι] ὁ τεθνηκὼς οὐδὲν ἐποίησεν ἐκείνην τὴν δωράν, οὔ τὸ λεγάτον ἔνπροστεν ἐτεσαύτους μάρτυρας, καθὼς ἀπαιτεῖν παρὰ τοῦ νόμου καὶ τὸ δίκαιον κελεύει, καὶ διὰ τοῦτον τίποτες οὐδὲν θέλουν νὰ τοῦ δώσουν, ταῦτα πάντα οὐδὲν τοῦ ὠφελοῦν εἰς οὐδέν, ἀφαιδὴν τὸ ἀνάφεραν ὅτι ἔνπροστέν του τὸ ἔδωκεν, καὶ

ἔνι κρατούμενοι μὲ τὸ κείμενον νὰ τὸ δώσουν ἐκεῖνον τὸ ἀνάφεραν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἀγνωρίσαν τίποτες, ἀμμὲ λέγουν ὅτι οὐκ ἠκούσασιν τίποτες, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ οὐκ ἔχει τινὰς μάρτυρας, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει, ὅτι οὗτοι οἱ συνκενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, οὗ τῆς θνητῆς, ἔνι κρατούμενοι νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐκ ἠκούσασιν τοῦ τεθνεῶτος νὰ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, οὐδὲ ἐφῆκέν τούς το, καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔχασεν ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ ἐζήταν, μὲ τὸ κείμενον, ἐφειδὴν ἐκεῖνος οὐδὲν ἔχει ἄλλη ἀναφορὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ζητᾷ· εἰ δὲ αὐτοὶ οἱ συνκενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, οὗ κἂν οὐδὲν ἔνι συνκενεῖς, ἀμμὲ φ.117. ὁ τεθνηκώς, οὗ ἡ θνητή, ἐπαρῆκέν τους πάντα ὅσα | εἶχεν, καὶ ἂν γίνεται ὅτι οὐδὲν θέλου νὰ ὀμόσου, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, κρίνει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα, ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ (1) ἐκεῖνος, ἐφειδὴν οὐδὲν θέλου νὰ ὀμόσουν· εἰ δὲ ὀμόσου, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἔνι ἀποφγαλμένοι, τὸ λέγεται κίταις, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ ἂν γίνεται πάλιν ὅτι ἐκεῖνοι οἱ συνκενεῖς τοῦ τεθνεῶτος, οὗ τῆς θνητῆς, οὐδὲν ἀναφέρουσιν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος παρὰ τὸ ἥμισο, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ δώσουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἀνάφεραν, καὶ ἀπαὶ τὸ ἕτερον ἥμισον ἔνι κρατημένοι νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον οὐδὲν τοῦ τὸ ἔδωκαν, καὶ μὲ τὸ αὐτὸν ἔνι κίτες· εἰ δὲ οὐδὲν θελήσουν νὰ ὀμόσουν, ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ ἔχῃ διαφορὰν εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιν, κἄν τε αὐτοῦ ἔνι συνκενής του, οὗ συνκενάτριά του, οὗ αὐτὸς τὸ ἐποῖκεν συνκενῆ του οὗ συνκενάτριάν του μίαν γυναῖκα ξένην, οὗ ἕναν ἄνθρωπον ξένον, καὶ ἠθέλησεν νὰ τοῦ ἀφήσῃ λεγάτον.

(1) χειρ. ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ, ὅτι ἔνι κρατήμενοι νὰ τοῦ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ.

ρπζ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε ποταπὸν δίκαιον νὰ γένηται περὶ ἐκείνου τὸ ἐπαφίνει ἡ συνβία του τοῦ συνβίου της ὅτι ἀπεθάνει μὲ τοιοῦτον, νὰ μηδὲν ἠπάρῃ ἑτέραν συνβίαν, καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ αὐτὸν λεγάτον χρήζει, οὗ οὐδὲν χρήζει.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι μία γυναῖκα ὁποῦ ἔχει ἄνδραν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον πρὶν τοῦ ἀνδρός της, καὶ δίδει οὐ ληγατεύει κανένα πρᾶγμαν ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ ἀνδρός της, ὄχι ἀπαὶ τὰ ἐδικὰ τὰ ἀνδρός της, οὐδὲ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἔμελλεν νὰ ἔνῃ ἐδικὰ τοῦ ἀνδρός της, μὲ τοιοῦτον στοίχημαν, ὅτι ὁ ἄνδρας της νὰ μηδὲν πάρῃ ἕτερην γυναῖκα, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον ἀξιάζει, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχῃ ἄνδρας της παρευθὺς ὅτη τελευτᾷ ἡ συνβία του, καὶ δύναται ποιεῖν τὸ θέλημάν του ἐξ αὐτόν του ὡς ἴδιον ἐδικόν του· εἰ δὲ ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα πάρῃ ἕτερην γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὁρίζει ὅτι οἱ συνκενεῖς τῆς ἄλλης του συνβίας τῆς προταίτερης ἠμποροῦν καλὰ νὰ τοῦ ζητήσουν ἐκεῖνον τὸ λεγάτον τὸ τοῦ ἀφῆκεν | ἡ γυναῖκά του, φ.118
καὶ ἔνι κρατούμενος νὰ τοὺς τὸ στρέψῃ· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ κανέναν συνκενῆ, οὐδὲ καμμία συνκενάτρια ἐκείνη του ἡ γυναῖκα, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνον τὸ λεγάτον νὰ κατεβῇ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ λαβὼν τὰ πράγματα τῆς γυναικὸς οὐδὲν θέλουν νὰ δώσουν τὸ λεγάτον τοῦ ἀνδρός της, χωρὶς νὰ τοὺς ποιήσῃ θαρρούμενους ἐξ αὐτόν του, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ τὸ κείμενον, ὅτι ὁ ἄνδρας ἔνι κρατούμενος νὰ ποίσῃ θαρρούμενους τοὺς συνκενεῖς τῆς γυναίκας ἀπαὶ τὴν δόσι τὴν θέλει νὰ λάβῃ, οὐ νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι νὰ στρέψῃ τὰ πράγματα τὰ νὰ περιλάβῃ μὲ ὅλα τους τὰ ἀγαθὰ τὰ νὰ ἔβγουν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ λεγάτον, ἂν ἠπάρῃ ἄλλην γυναῖκα, καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα θέλει νὰ κρατηθῇ ἀπάνω εἰς ὅλα του τὰ ἀγαθὰ οὗτος νὰ μείνῃ νὰ μὴ ὁρμαστῇ κατὰ τὸ ἄνωθεν λαλημένον, ὅτι οὕτως ἐστὶ κεί-

μενον καὶ δίκαιον, κἄν τε τὸ πρᾶγμαν ἔνῃ κινητόν, κἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ ὀμπλετζιάσῃ ὅλα του τὰ πράγματα, καθὼς ἄνωθέν ἐστιν λαλημένον, οὗ ἂν οὐκ ἔχῃ τίποτε φανιζάμενον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ καλοὺς ἐνκυτάδες ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς διὰ ἐκεῖνον τὸ δώρημαν νὰ λάβῃ, διὰ τὸ δίκαιον τὸ ἐλαλήθην.

ρπη. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τῶν τῆς δωρεᾶς τὸ πολομοῦν εἰς τὸ θάνατόν τους, ἀπαὶ τὸ ποῖον τὰ πράγματα τοῦ ἀποθαμένου μένουν ἀμάχι εἰς ἐκεῖνον ὡς ὅπου νὰ πλερωθῇ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι οὐκἄτις ἄνθρωπος, οὗ χαμμία γυναῖκα ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ ἐπαφίνει κανέναν πρᾶγμαν ὡκάτινος, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ὅλα τὰ πράγματα τοῦ ἀπεθαμένου ἔνι κρατημένα εἰς αὐτόν του ἕως ὅπου νὰ πλερωθῇ· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἔχουν τὰ πράγματα τοῦ ἀποθαμένου εἰς τὴν ἐξουσίαν τους εἰς ἐπιτροπὴν οὐδὲν θελήσουν νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ τὸ ἔνκλημαν γίνεται εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ νομευτῇ ἐτεσαῦτα πράγματα ἀπαὶ τὸ ἐδικὸν τοῦ ἀπεθαμένου εἰς ὅσα ἐμπορεῖ νὰ πλερωθῇ ἐκεῖνος· καὶ ἐὰν μέσον εἰς ζʹ ἡμέρας ἀφὸν ἡ αὐλὴ νὰ νομευτῇ τὰ πράγματα, οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν, διότι οὐδὲν ἐφτάσαν τὰ πράγματα μέσα εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῶν ζʹ ἡμερῶν ἐκείνους ὁποῦ κρατοῦν
φ.119. τὰ πράγματα τοῦ ἀποθαμένου, καὶ ἔχουν τα εἰς ἐπιτρο|πήν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι ἀπαὶ τὸν καιρὸν τῶν ζʹ ἡμερῶν καὶ ἄνω, ἠμπορεῖ ἡ αὐλὴ νὰ πουλήσῃ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος ἀμάχιν ἐξαπόλυτον, διότι ἡ αὐλὴ ἐπαφῆκεν τὰ πράγματα εἰς τὰ χέριά τους νὰ τὸν πλερώσουν, καὶ οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσαν, τότες νὰ τὰ πουλήσῃ ἡ αὐλὴ ἀμάχιν ἀξαπόλυτον, καὶ εἴ τις πλεῖον βάλῃ, θέλει τὰ λάβει· καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον, καὶ ἂν τοῦ μένῃ τίποτες, ἐν-

τέχεται νὰ στραφῇ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ τεθνεῶτος, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐδὲν ἠμπορῇ νὰ πλερωθῇ διὰ ἐπεσαῦτα πράγματα τὰ ἐνομεύτην ὁ βισκούντης, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἐμπορεῖ νὰ στραφῇ εἰς τὰ δέλοιπα πράγματα τοῦ τεθνεῶτος καὶ νὰ πουλήσῃ ἐτεσαῦτα ὡς ὅπου νὰ ξηπλερωθῇ, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον.

ρπθ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον τοῦ δομάτου τὸ ποιεῖ ὁ ἀνὴρ τῆς συνβίας του εἰς τὸν θάνατόν του, καὶ ποῖον δόμαν ἀξιάζει, οὗ οὐδὲν ἀξιάζει, οὐδὲ πρέπει νὰ ἔνῃ κρατούμενον.

Ἐὰν γίνεται, καθὰ ἔνι κουστοῦμιν, ὅτι διὰ θελημάτου τοῦ Κυρίου μας ὁ ἀνὴρ μιᾶς γυναικὸς ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον, καὶ λέγει οὕτως, « ἐπαφήνω τῆς συνβίας μου τὸ προικίον τὸ μοῦ ἔδωκεν, » τὸ δίκαιον κελεύει καὶ διακρίνει ὅτι οὐδὲν πρέπει ν' ἀξάζῃ ποτὲ αὐτὴ ἡ δόσις, ὅτι αὐτὸν οὐκ ἔστιν δόμα, ἐφειδὴν οὐδὲν ἔνι ὠνοματισμένον μὲ ἀληθινὴν διατίμησιν· καθὰ ἔνι, ἐὰν εἶπεν, « ἐπαφήνω τῆς συνβίας μου τὸ ὁτόποιόν μου ὁσπίτιν διὰ τὸ τουέριν της, οὗ ἐπαφήνω της ρ' πέρπυρα, οὗ α' πέρπυρα ἐπάνω πάντων μου τῶν ἀγαθῶν, οὗ ἐπαφήνω της τὸ ἔνι γεγραμμένον εἰς τὴν διαθήκην μου διὰ τὸ τουέριν της, » τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι καλὰ ἀξιάζει τὸ τοιοῦτον δώρημαν, ἂν ἔνῃ ὅτι καὶ ἡ γεναῖκά του οὐδὲν τοῦ ἔδωκεν τίποτες προικίον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ρϞ. Περὶ τοῦ γραμματικοῦ τῶν διαθηκῶν, καὶ τίς ἐντέχεται νὰ τὰς ποιῇ.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν καὶ κρίνουν ὅτι οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ διαφορὰν εἰς ἐκείνους ὁποῦ γράφουν τὰς διαθήκας, κἄν τε ἐκεῖνος, κἂν ἕτερος, ἄνευ ἡ ἀσίζα κελεύει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ γράφει τὴν διαθήκην νὰ μηδὲν ἔνῃ συνκενὴς ἐκείνου ὁποῦ πολομᾷ νὰ ποίσῃ τὴν διαθήκην, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ διαφορὰν εἰς τὸ αὐτὸν ἐὰν ἡ

διαθήκη ἔνη γεγραμμένη οὗ εἰς μένδρινον χαρτίν, οὗ εἰς χαρ-
φ.120. τὶν βανμπακερόν, οὗ εἰς πινακίδιν, οὗ εἰς τάβλαν | κερένη, μόνον νὰ φαίνουνται τὰ γράμματα νὰ τὰ διαβάζουν, καὶ νὰ ἔχῃ καὶ καλοὺς μάρτυρας, πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένη, ὅτι πᾶσα ἡ δύναμις κεῖται εἰς τοὺς μάρτυρας.

ρϞα. Ὁμοίως περὶ τῶν μαρτύρων ὁποῦ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν διαθήκην.

Ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα κελεύει καὶ κρίνει ὅτι εἰς τὴν διαθήκην πρέπει νὰ ἔνῃ τοιοῦτοι μάρτυρας ἀπαὶ τὰς ποίας ἡ διαθήκη νὰ μηδὲν χαθῇ· ὅτι οὐ χρὴ ἔχειν γυναῖκαν διὰ μάρτυραν, οὔτε κανέναν σκλάβον, οὐδὲ καμμία σκλάβαν, οὐδὲ κανεὶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει τὸν νοῦν χαμένον, οὐδὲ ἄνθρωπον τὸν ἡ ἀφεντία νὰ τον ἐκαταπίασεν εἰς κανένα κρίμαν καμμίας κακῆς αἰτίας, κλεψίας, ὁποῦ ἔχασεν ἀπόκρισιν εἰς τὴν αὐλὴν διὰ καμμία ἀπιστίαν, καὶ νὰ μηδὲν ἔνῃ κανεὶς παρκάτω ιδ' χρόνων, κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ κορμία ὁποῦ ἑρμηνέψαμεν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ εἰς τὴν διαθήκην· εἰ δὲ γίνεται καὶ ἔνι, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι νὰ μηδὲν ἔνῃ ἐμπιστεμένοι εἰς οὐδὲν τὸ νὰ ποῦσιν· καὶ ἂν εἶχεν πλεῖον παρὰ α' ἀπαὶ τὰ αὐτὰ κορμία, οὐδὲν πρέπει ν' ἀξιάζῃ τίποτες ἐκείνη ἡ διαθήκη, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ πρέπει νὰ τὴν κρατήσουν· ἀλλὰ κελεύει καὶ κρινίσκει ἡ ἀσίζα ὅτι ἐκεῖνος οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἔβαλαν, ὁποῦ ἔθεκαν τοιούτους μάρτυρας εἰς τὸν φανόν τους εἰς τὴν διαθήκην τους, καὶ μέσον τούτου ἐτελεύτην καὶ οὐδὲν ἀφῆκεν κανένα συνκενήν, οὗ καμμία συνκενάτρια, ἐντέχεται νὰ γίνουνται πάντα ὅσα ἔχει τοῦ ἀφέντη τὰ ἐνομάτισεν εἰς τούτην τὴν διαθήκην, ἔξων μόνον τὴν ἐλεημοσύνη τὴν ἑρμήνεψεν εἰς ἐκείνην τὴν διαθήκην ἐντέχεται νὰ δοθῇ (1) διὰ τὸν θεόν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπαφῆκέν τινος ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη, ἔξων τῆς ἐλεημοσύνης διὰ τὸν θεόν, καθὰ ἐλαλήθην

(1) χειρ. ἐντέχεται νὰ δοθῇ, ἐντέχεται νὰ δοθῇ.

ἄνωθεν· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ὁποῦ ἐποῖκεν τὴν διαθήκην, εἶχεν πατέραν, οὖ μητέραν, οὖ ἑτέρους συγκενεῖς, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα ὅσα ἐμοίρασεν εἰς αὐτὴν τὴν διαθήκην, ἔξων τῆς ἐλεημοσύνης, ἐντέχεται νὰ μοιραστοῦν ἴσα μέσον τους· ὅμως οὐδὲν ἐντέχεται νὰ τὸν ἀφήσουν διὰ ἐκείνην τὴν διαθήκην τὴν κακὴν τὴν ἐποῖκεν. Εἰ δὲ εἶχεν τοιούτους μάρτυρας ἐντεχάμενους, καθὼς πρέπει νὰ ἔνῃ, κἄν τε ἐξηγορεύτη, κἄν τε ὄχι, κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένα πάντα ὅσα ἐδιαμοίρασεν εἰς τὴν διαθήκην του, μόνον νὰ ἔνῃ ἀπαὶ τὰ ἴδιά του, ὄχι ἀλλότρια.

ρϟβ. | Περὶ τοῦ βαπτισμένου, οὖ τῆς βαπτισμένης ὁποῦ ἀ- φ. 121.
ποθάνει καὶ ποιεῖ διαθήκην, ποταπὸν δίκαιον ἔχει εἰς τὰ πράγματά του ἐκεῖνος οὖ ἐκείνη ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ τὴν ποίσουν οὐ χριστιανήν, οὖ ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσεν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς σκλάβος, οὖ σκλάβα, ὁποῦ ὁ ἀφέντης του, οὖ ἡ κυρά του ἐποῖκεν νὰ τὸν ποιήσουν χριστιανόν, καὶ ἐλευθέρωσέν τον, καὶ ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὖ ἡ βαπτισμένη ἔρχεται εἰς τὸν θάνατον καὶ ποιεῖ διαθήκην, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀφέντης, οὖ ἐκείνη ἡ κυρὰ ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, οὖ ἐκείνης τῆς βαπτισμένης, οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα κανένα δικαίωμαν εἰς τὰ πράγματα ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου κατέναντι τοῦ ἰδίου θελημάτου, ἐφειδὴν ἐποίησεν διαθήκην, κἄν τε ἔχοντα τέκνα, ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὖ ἡ βαπτισμένη ἐκάμασιν μετὰ τὴν ἐλευτερίαν τους, ἄνευ ἐκεῖνα τοῦ ἀφέντη τους, οὖ τῆς κυρᾶς τους, ἀμμὲ μὲ τὸν νοῦν του, καὶ μὲ τὸ ριζικόν του, οὖ ἂν τοῦ ἐδόθην προικίον ἀπαὶ τὴν γεναῖκάν του τὴν ἔτερην· καὶ ἂν οὐ ἐποίησεν διαθήκην, καὶ εἶχεν τέκνα, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ὅλα νὰ γίνουνται τῶν τέκνων του τὸ εἶχεν, μὲ δίκαιον· καὶ ἂν οὐκ εἶχεν κανένα γνήσιον τέκνον, ἀμμὲ εἶχεν τέκνα ἐκ τῆς ἀγαπητικῆς του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὖ

ἐκείνη ἡ βαπτισμένη, ἔνι κρατούμενος νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν θάνατόν του τῆς κυρᾶς του ὁποῦ τὸν ἐλευτέρωσεν τὸ τρίτον μέρος πάντων τῶν ἀγαθῶν του καὶ εἰς σπίτια καὶ εἰς βίον, καὶ ἀπαὶ τὸ δίμοιρον ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ ἴδιόν του θέλημαν· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ἀφῆκεν τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἀφέντης του, οὗ ἡ κυρά του ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, οὗ ἐκείνης τῆς βαπτισμένης, ἠμποροῦν νὰ πάρουν τὸ τρίτον πάντων τῶν ἀγαθῶν του ἀποὺ πάντας ἐκείνους καὶ ἀπαὶ πάντας ἐκείνας μὲ ποίους εἶχεν τὸ ἐδικόν του δομένον, οὗ ἄνευ διαθήκης, οὗ μὲ διά, μέσον τὸν χρόνον καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος ὁ βαπτισμένος, οὗ ἡ βαπτισμένη, ὅτι ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα διαβοῦν, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰ πράγματα οὐδὲν ἔνι πλεῖο κρατούμενοι νὰ στρέψουν τίποτες τινός, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ τοιοῦτον ὅμοιον, ὡς γιὸν ἔνι ἑρμηνεμένον, τὸ ἔχει ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ εἰς τὰ πράγματα τοῦ βαπτισμένου, οὗ τῆς βαπτισμένης, τοιοῦτον δίκαιον ἔχουν τὰ τέκνα τοῦ ἀφέντη ἐκείνου τοῦ βαπτισμένου, ἀφὸν ὁ πατήρ τους φ. 122. καὶ ἡ μήτηρ τους τελευτοῦσι, καὶ νὰ τὰ μοιραστοῦσιν ἴσα μέσον τους, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον.

ρλγ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι βαπτισμένος καὶ πεθάνει ἄνευ διαθήκης καὶ ἄνευ τέκνου, τίνος ἔνι πάντα ὅσα ἔχει.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς βαπτισμένος, οὗ μία βαπτισμένη πεθαίνου ἀξηγόρευτοι καὶ ἀδιάταχτοι καὶ ἄτεκνοι, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πάντα ὅσα ἔχουν πρέπει νὰ ἔνῃ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐλευτέρωσεν, οὗ τῶν τέκνων του, ἂν οὐδὲν ζιοῦν ὁποῦ τοὺς ἐλευτέρωσαν· καὶ ἂν εἶχεν ἐκεῖνος ὁ βαφτισμένος γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ λάβῃ τὸ τουέριν της ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ ἀνδρός της, καὶ τὰ δέλοιπα νὰ ἔνῃ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ ἐλευτέρωσεν τὸν ἄνδραν της· εἰ δὲ ἡ γυναῖκα οὐκ ἔχει παντὸς τουέριν, διὰ τὸ οὐδὲ τίποτες

ἔδωκεν τοῦ ἀνδρός της, ἀμμὲ ἐπῆρέν την διὰ τὴν ψυχήν του καὶ διὰ τὸν θεόν, τὸ δίκαιον κελεύει (1) ὅτι ἐκείνη ἡ γυναῖκα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ὅλην τὴν περιγύρισιν τοῦ σπιτίου, ὅλα τὰ κινούμενα, καὶ τὰ δέλοιπα νὰ ἔνῃ ἐκείνου, οὖ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐλευτέρωσεν, οὖ τῶν τέκνων τους· εἰ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς ἐλευτέρωσαν οὐδὲν ζιοῦν, οὐδὲ τὰ τέκνα τους, οὐδὲ τὰ τέκνα τῶν τέκνω τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι πάντα ὅσα εἶχεν ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη, πρέπει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρϞδ. Ὧδε λέγει διὰ πόσας ἀφορμὰς στρέφεται ὁ σκλάβος, οὖ ἡ σκλάβα, εἰς τὴν σκλαβίαν ἀφὸν ἐλευτερώθην.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις βαπτισμένος, οὖ καμμία βαπτισμένη, ἀφὸ ἐλευτερω[θοῦν], ποιοῦν καμμίαν ἀγανάχτησιν τοὺς ἀφένταις τους, οὖ τῆς κυρᾶς τους, οὖ τῶν τέκνων τους, ἐντέχουνται νὰ στραφοῦν ἀξαναπαρχῆς εἰς τὴν δουλοσύνη τους· καθὰ ἔνι, ἐὰν ὁ βαπτισμένος, οὖ ἡ βαπτισμένη ἀναπηλᾶται νὰ δέρῃ, οὖ νὰ σκοτώσῃ τὸν ἀφέντη του, οὖ τὴν κυράν του, οὖ τὰ τέκνα τους, οὖ ἐποῖκέν τους μεγάλην ἀντροπήν, ὥςπερ ἂν ἔδωκε τοῦ ἀφέντη του, οὖ ἂν τοῦ ἐποῖκε μεγάλη ζημίαν, οὖ τῆς κυρᾶς του, οὖ τῶν τέκνων τους, οὖ ἕτερον ἄλλον κακόν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ἡ βαπτισμένη ὁποῦ ποιήσουν ἐναντία τοῦ ἀφέντη τους, οὖ τῆς κυρᾶς τους, οὖ τῶν τέκνων τους κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλημένα, στρέφουνται σκλάβοι, ὡς ὅπου ὁ ἀφέντης τους, οὖ ἡ κυρά τους νὰ θελήσουν εἰς τὴν δούλευσίν τους, ὄχι δὲ νὰ τὸν πουλήσουν ὅτι ἐποίησεν τοῦτον, ὅτι ὁ βαπτισμένος, οὖ ἡ βαπτισμένη στρέφεται εἰς τὴν σκλαβίαν διὰ τὴν κακοεργίαν τους.

| Κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἂν ἔχου ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη τέκνα φ. 123 εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἦσαν ἐλεύτεροι, οὖ ἂν ἔνῃ ἔνκυος, ὅτι

(1) χειρ. κελέβει, κελέυει.

ἐκεῖνα τὰ τέκνα οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ σκλάβοι, ἀμμὲ νὰ ἔνῃ ἐλεύτεροι, καθάπερ νὰ εἶχαν γεννηθῆν ἀπαὶ μίαν ἐλεύτερην γυναῖκα, ὅτι ἡ κακοεργία τοῦ πατρός, οὗ τῆς μητρὸς οὐδὲν πρέπει νὰ προξενέσῃ ζημίαν εἰς τὰ τέκνα, οὗ ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ γεννηθῇ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι αὐτὰ πάντα τὰ δικαιώματα τὰ σᾶς εἴπαμεν τοῦ σκλάβου, οὗ τῆς σκλάβας, ἐντέχεται νὰ ἔχῃ μάρτυρας νὰ παραστήσουν ἐκεῖνον τὸ ὁ σκλάβος οὗ ἡ σκλάβα εἶχεν ποιήσειν, ἂν ἔνῃ νὰ ἠξεύρουν νὰ εἰπωποῦν διὰ ποίαν τὸ ἐποῖκαν κατὰ τὸν ἀφέντη τους, οὗ κατὰ τὴν κυράν τους, οὗ κατὰ τῶν τέκνω τους, ὅτι ἀνένα β' μαρτύρων, ἐρειδὴν ἀρνᾶται τὸ πρᾶγμαν, οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸληθές.

ρϛε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ποιεῖ κλερονόμον του τὸν σκλάβον του, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενος μετὰ ταῦτα νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, θέλοντα οὗ ὄχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι οὐκᾶτις ποιεῖ κληρονόμον του τὸν σκλάβον του, καλὰ ἠμπορεῖ τοῦτον νὰ γίνεται, καὶ τοιοῦτος κληρονόμος ἔνι κληρονόμος χρήσιμος, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὗτος ὁ κληρονόμος ἔνι κρατούμενος νὰ πάρῃ τὴν κλήραν τοῦ αὐθέντη του παρευτὺς τὸ νὰ πεθάνῃ ὁ ἀφέντης του, κἄτε θέλῃ, κἄν τε ὄχι, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτὺς ἔνι ἐλεύτερος, ὥσπερ τοῦτον ὅτι ὁ ἀφέντης του οὐδὲν τὸ εἶπεν νὰ ἔνῃ ἐλεύτερος· ὅτι ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα γροικᾷ καὶ κρίνει ὅτι τὸ θέλημαν τοῦ ἀφέντη του ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν κληρονόμον ὅλων του τῶν ἀγαθῶν, καὶ ὁρίζει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα ὁποῦ ἐγίνετον κληρονόμος τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ πάντα ὅσα ἐχρῶστεν ἐκεῖνός του ὁ ἀφέντης ὁποῦ τὸν ἐποῖκεν κληρονόμον πάντων τῶν ἀγαθῶν, εἰ δὲ εἰς ἐτεσαῦτον, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνον τὸ ἔλαβεν ἀπαὶ τὸν ἀφέντη του, οὗ ἀπαὶ τὴν κυράν του, οὐδὲν

ἔχρηζαν ἐπεσχῦτα ὅσα ἐχρῶστεν, τὸ δίκαιον δίδει μὲ δικαίαν κρίσιν ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ περίττου παρὰ τὸ ἔξαζε τὸ ἐδικὸ τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, τοὺς ποίους ἐγίνετον κληρονόμος, καὶ ὄχι πλεῖον· καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ νὰ πλερώσῃ τὸ χρεῖος τοῦ ἀφέντη του, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ | παραδώσῃ τὰ σπίτια τὰ ἔλαβεν ἀπαὶ τὸν φ. 124. ἀφέντη τού, οὗ ἕτερα πράγματα τοιοῦτα ὡς γιὸν ἔνι τοὺς χρειωφελέτας, διὰ νὰ ποίσουν τὸ θέλημάν τους, καὶ ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα μένει κίτες· καὶ πάντα ὅσα κάμει οὗτος ὁ σκλάβος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀφέντη του, ὅλα ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐδικόν του ἴδιον, καὶ οὐδὲ οἱ χρειωφελέταις τοῦ ἀφέντη του οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ τοῦ ζητήσουν τίποτες, οὐδὲ αὐτὸς ἔνι κρατούμενος εἰς οὐδὲν νὰ τοὺς δώσῃ, χωρίς, ἂν θέλῃ, νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τὸ καλόν του θέλημαν, ἂν ἔνῃ καὶ οἱ χρειωφελέταις οὐδὲν ἐξηπλερώθησαν ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ τεθνεῶτος, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

ρϞϛ. Πότε ἔνι καιρὸς ὁ ἀφέντης νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, καὶ εἰς ποταπὴν ὁπλὴν ἄνθρωπος ἐντέχεται καὶ ἠνπορεῖ νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν τοῦ σκλάβου του, οὗ τῆς σκλάβας του.

Ἐλευθερίαν ἠπορεῖ νὰ δώσῃ ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ τοῦ σκλάβου του εἰς πολλαῖς λογαῖς, ἐὰν ὁ ἀφέντης οὗ ἡ κυρὰ πῇ ὀνπρὸς γ´ μάρτυρες, οὗ ὀμπρὸς β´, « ἐγὼ δίδω σου ἐλευθερίαν διὰ τὸν θεόν, καὶ συντάσσομαί σου ἀπάρτι νὰ ἦσαι ἀποβγαλμένος »· τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· καὶ ἐὰν ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ ποίσουν χαρτὶν τῆς ἐλευθερίας, ἐκεῖνον ἀξιάζει, καὶ ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀκόμη ἂν ἔνῃ ὅτι νὰ ἦτον ἔξω τῆς χώρας ἔταν ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ χαρτὶν τῆς ἐλευθερίας· καὶ ἐλευθερίαν ἠπορεῖ κανεὶς νὰ ποιήσῃ ἀπὸ θανάτου του, οὗ εἰς τὴν διαθήκην του, οὗ ἄνευ διαθήκης, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ

στερεωμένη, μόνον νὰ ἔχῃ β' μάρτυρας, οὐ γ', καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν ρηγάτων καὶ τοὺς ἐντίμους ἀνθρώπους ὁποῦ τὸ ἐθέσπισαν.

ρϛζ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν τὸν σκλάβον του ἀμάχι εἰς ἕτερον, καὶ θέλει νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν ἐμπορῇ νὰ τὸ ποιήσῃ, οὐ ὄχι, ὡς ὅπου ἔνι ἀμάχι.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα βάλλει ἀμάχι τὸν σκλάβον του, οὐ μία του σκλάβαν εἰς κανέναν ἄνθρωπον, καὶ ἔρχεται ἔπειτα ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τὸ ἀμάλωτόν του ἀμάχι θέλει νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἄνευ τῆς εἰδήσεως ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ τὸν κρατοῦν ἀμάχι, ἂν
φ.125. οὐδὲν θελήσῃ νὰ τὸν | πλερώσῃ τὸ χρεῖός του, τοῦτόν ἐστιν ἀληθές, ἐὰν ἐκεῖνος ἐβάλτην, ἄνευ ἄλλον κανενοῦ πράγματος, διὰ τὸ αὐτὸν τὸ χρεῖος· εἰ δὲ ὁ σκλάβος ἐτέθην μὲ πολλὰ ἕτερα πράγματα ὁποῦ περίττου χρήζου παρὰ τὸ χρεῖος, οὐ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον οὐδὲν ἐβάλτην ἀπαῦτα διὰ ὅλον τὸ ὀφέλημαν, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἂν θέλῃ, καὶ χρήζει μὲ τὸ κείμενον, κἄν τε μὴ θέλων ὁ ἔχων αὐτὸν εἰς φρουρὰν διὰ ἀμάχιν· καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔχει ἀμάχιν οὐδὲν κρατηθῇ πλερωμένος ἀπαὶ τὰ δέλοιπα πράγματα τὰ ἔχει διὰ τὸ χρεῖός του, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὸν πλερώσῃ, οὐ μὴ ἐξέλθῃ παντός, ὁ σκλάβος ἀμαχέψειν του ἄχρι νὰ πλερωθῇ, ἐὰν οὐ μὴ θέλῃ, καὶ ἔνι κρατούμενος ὁ ἀφέντης του νὰ τὸν ἀποσπάσῃ οὕτως ὥςπερ νὰ μηδὲν εἶχέν τον ἐλευθερώσειν. Ὁμοίως ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ καλὰ νὰ ἐλευτερώσῃ τὸν σκλάβον, οὐ τὴν σκλάβαν τὴν νὰ πάρῃ εἰς ὁρμασίαν, ὡς θέλῃς, κἄν τε ἡ γυναῖκα θέλει, κἄν τε ὄχι, διότι ὁ ἀνὴρ ἔχει ἐτεσαῦτα ὁποῦ δύναται καλὰ νὰ πλερώσῃ τὸν κάσσον, τουτέστιν τὸ τουέριν τῆς συνβίας του. Καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ νόμου ἀπού ιδ' ἐτῶν, καὶ ἡ γεναῖκα ἀπαὶ ιβ' ἐτῶν ἠμποροῦν καλὰ νὰ ποίσουν δια-

θήκην, καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὰ ἀμάλωτά τους, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἔνι στερεωμένον ἐκεῖνοντὸ νὰ ποιήσουν τοῦ τοιούτου ἔτους.

ρϟη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἐλεύτερος, καὶ ἀπομένει νὰ τὸν πουλήσουν μὲ τὸ θέλημάν του σκλάβος τουτέστιν Σαρακηνός.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος ὁποῦ ἔν' ἀδρὸς ιε' ἐτῶν, βαστᾶ ἕτερον νὰ τὸν πουλήσῃ διὰ Σαρακηνὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔλαβεν ἕναν μέρος ἀπαὶ τὴν τιμὴν ἐκείνης τῆς πούλησης, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπουλήθην ἔλαβεν τὸ ἄλλον μέρος, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος νὰ γένῃ σκλάβος εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του ἐκείνου, οὖ ἐκείνης ὁποῦ τὸν ἐγόρασεν, καὶ οὐ δύναται πλεῖον εἰπεῖν ὅτι ἔνι ἐλεύθερος· ἀμμὲ ἂν οὐκ εἶχεν πάρει τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν τιμὴν ἐκείνην ὁποῦ ἐπουλήθην, καὶ ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ὁποῦ τὸν ἀγόρασαν ἐγίνωσκαν καλὰ πῶς ἦτον ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος οὐ γίνεται σκλάβος διὰ ἐκείνην τὴν πούλησιν, ἀμμὲ ἔνι κρατημένος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκὴν τὴν τιμὴν τὸ ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του διὰ τὴν αὐτὴν πούλησιν, διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐβάσταξεν νὰ πουληθῇ, διὰ μεγάλην στεναχωρίαν | τὴν εἶχεν τῆς φ.126. πείνας, καὶ ἐκεῖνος οὖ ἐκείνη ὁποῦ ἀγόρασεν εἰς τὸν φανόν του χριστιανὴν πρὴ νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔδωκεν, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν ἔνι κρατούμενος νὰ δουλέψῃ τῆς ἀφεντίας ἐπεσαύτους χρόνους ὅσους ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ διὰ ἐκεῖνα τὰ πέρπυρα, οὖ ἕνα δοῦλον εἰς τὴν δούλεψίν του τουτέστιν διὰ ἐκεῖνα τὰ νομίσματα ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, καὶ ἠμπορεῖ καλὰ ἡ αὐλὴ νὰ τὸν κρατῇ εἰς τὰ σίδερα, ἂν οὐδὲν ἔνῃ καλὰ θαρρούμενη ἐξ αὐτόν του, ἕως ὅπου νὰ δουλέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἔνι κρατούμενος νὰ δουλέψῃ μὲ τὸ ἥμαρτόν του, ἤγουν μὲ τὸ πταίσιμόν του, οὖ μὲ τὴν κακήν του μηχανήν· καὶ ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ δίδῃ νὰ τρῷ ψουμὶν καὶ

νερόν, ἐὰν πλεῖον δὲν θέλει νὰ τοῦ δώσου, ὅσον καιρὸν μέλλει νὰ δουλεύγῃ· καὶ ἂν οὐδὲν ἔνῃ τοιοῦτος ἄνθρωπος ὁποῦ οὐδὲν θέλει νὰ δουλέψῃ, ἀμμὲ θέλῃ νὰ τὰ στρέψῃ, δύναται καλὰ νὰ τὸ ποιήσῃ, μὲ τὸ κείμενον, καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ μετὰ ταῦτα, ἐφειδὴν οὐδὲν θέλει νὰ δουλέψῃ μὲ τὸ κορμίν του εἰς τὴν αὐλήν, τριπλάσιον τὴν τιμήν του ὁποῦ ἐπουλήθην τοῦ χριστιανοῦ, οὗ τῆς χριστιανῆς, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον· εἰ δὲ γίνεται ὅτι ἐπούλησεν τὸν χριστιανόν, οὗ τὴν χριστιανὴν εἰ[ς] στανιό του, οὗ ὀδίχως τὴν εἴδησίν του, εἰς τοὺς Σαρακηνούς, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ αὐτὸν ἐποίησεν, ἐντέχεται νὰ τὸν σύρου χαμαὶ χαμαὶ εἰς τὴν χώραν καὶ νὰ τὸν κρεμάσου εἰς τὴν κρεμάστραν, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

ρϟθ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ κρατεῖ εἰς τὸν οἶκόν του ἕναν ἀμάλωτον κλεψιμίον, ἀφὸν διαλαληθῇ ὁ ὁρισμὸς καὶ ἔνι διαλαλημένον εἰς τὴν χώραν μὲ τὴν εἴδησιν τῆς αὐλῆς, καὶ τῆντα μέλλει νὰ γένῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς [σ]κλάβος, οὗ μία σκλάβα νὰ τὴν κλέψουν, οὗ νὰ τὴν παραβγάλουν καὶ νὰ τὴν κρύψουν εἰς κανένα σπίτιν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι μοναῦτα τὸ νὰ τὸ μάθῃ ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ ποίσουν νὰ διαλαλήσουν εἰς τὴν χώραν μὲ τὸν διαλαλητήν, μηδὲν ἔνῃ κανεὶς ἀπότορμος νὰ κρύψῃ, οὐδὲ νὰ λάβῃ ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ἀμμὲ νὰ τὸν ποίσουν νῶσι τοῦ ἀφέντη του ὁποῦ τὸν ἔχασεν, καὶ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ νὰ τὸν συνμπιάσουν, μένει εἰς τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη· καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτον ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ἂν οὐδὲν στραφοῦν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ ἐκεῖνον τὸ ἀμάλωτον ὁποῦ τὴν ἔκλεψεν, καὶ οὐδὲν ἄκωσεν νὰ τὴν στρέψῃ ὅταν ἐδιαλαλῆσαν τὸ πρόσταγμαν, ἐντέχεται νὰ
φ.127. τὸν | κρεμάσου ἄνευ κανενοῦ βρουθισμάτου, καὶ πάντα ὅσα

ἔχει ἐντέχεται νὰ γίνουνται τοῦ ἀφεντός, μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ κανεὶς ἀνηῦρεν τὸ αἰγμάλωτον εἰς κανέναν σπίτιν εὔκαιρον, οὗ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ σκλάβος ἐκρυβήθην, καὶ νὰ τὸν ἀρωτήσουν τίς τὸν ἔβαλεν, καὶ ἐκεῖνος νὰ τὸν ἔβαλεν ἀπάνω κἄτινος, τὸ δίκαιον κελεύει νὰ μηδὲν πιστεύσουν παντελῶς διὰ τὸ πεῖν του, καὶ οὐδὲ κανεὶς ἐντέχεται νὰ λάβῃ κανένα κακόν, ἂν οὐ μὴ εἶχεν καμμίαν ἕτερην ἀφορμήν, ἀκόμη, ἂν ἦτον ὅτι ἀγάπαν, οὗ ἐμίσαν ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐκατάνπλεξεν· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νὰ εἶπεν « κῦρι, ἐπαράδωκα ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὁδεῖνος », καὶ ἔχει πολλοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ τὸν εἶδαν ἐκεῖνον πῶς ἐσυντύχανεν τοῦ σκλάβου πολλαῖς φοραῖς, τὸ δίκαι[ον] λέγει καὶ κελεύει ὅτι ἡ αὐλὴ νὰ πιάσουν ἐκεῖνον καὶ νὰ τον περικρατήσῃ, οὗ νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὸ κριτήριον, διὰ νὰ δοῦν νὰ στρέψῃ ἐκεῖνο τὸ ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τον σκλάβον· καὶ ἂν τὸ ἀναφέρῃ, ἐντέχεται νὰ τὸν κρίνουν οἱ κριτάδες εἰς ἐπεσαῦτον ὅσον θεωροῦν ὅτι ἐνπαίνει ἐκεῖνον τὸ ἐκεῖνος ἔλαβεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, οὗ ἀπαὶ τὴν σκλάβαν, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σ. Περὶ τοῦ σκλάβου ὁποῦ ἐποίησεν κανέναν κακό τινος εἰς ὅσον καιρὸν (1) . . . . .

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς σκλάβος, οὗ καμμία σκλάβα ποιεῖ καμμίαν ἀντροπήν, οὗ καμμίαν ζημίαν ὁκάτινος ἀνθρώπου ξένου, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται χριστιανός, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρινίσκει ὅτι παρευθὺς ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ἀνκαλέσει ἐξ αὐτόν του, ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ἱκανώσῃ δίκαιον, κἂν τε ἦτον τότε δοῦλος ὅταν τὸ ἐποίησεν· καὶ ἐὰν ἐποίησεν καμμίαν κλεψίαν ὅταν ἦτον σκλάβος, καὶ ἔδωκέν το τοῦ ἀφέντη του, καὶ ὁ ἀφέντης του εἶδεν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐκεῖνον τὸ

(1) λείπει ἡ συνέχεια τοῦ τίτλου.

τοῦ ἔδωκεν ἦτον ἀποὺ κλεψίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν βαπτισμένον ἔβαλαν εἰς ἔνκλημαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρά του ἐκείνου τοῦ σκλάβου ἔνι κρατημένος νὰ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ κλεψιμίον, καὶ ἐνέπεσεν εἰς τὸ παράπτωμαν οὕτους καλά, καθάπερ νὰ τὸ εἶχεν ποιήσειν ἐκεῖνος ἀπαῦτα διὰ χειρός του, καὶ ὁ βαπτισμένος νὰ ἔνῃ ἀμέριμνος, ὃ λέγεται κίτες, ὅτι αὐτὴν τὴν κλοπὴν ἐποίησέν την εἰς ἄλλου σκέπην· εἰ δὲ ὁ ἀφέντης του οὐδὲν ἠθέλησεν παντελῶς
φ.128. νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν κλοπήν, οὐδὲ | ἔν, ἀμμὲ ὁ δοῦλος τὸ ἐποίησεν, καὶ ἐπῆρεν καὶ ἐποίησεν τὸ θέλημάν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ ἀφέντης ἀπαῦτα ἔνι ἐλεύθερος ἀπ' αὐτὴν τὴν κακοπραξίαν, καὶ ὁ σκλάβος ὁποῦ ἔνι τανῦν βαπτισμένος καὶ ἔνι ἐλεύθερος, τρέχει εἰς τὴν τιμωρίαν τῆς κρίσεως τοιούτους, καθάπερ νὰ δοῦν καὶ νὰ κρίνουν οἱ κριτάδες ὅτι ἐνπαίνει του νὰ λάβῃ δι' αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς σκλάβος, οὗ σκλάβα δέρνει, οὗ κροῦ κόρπον φανερὸν ἑνοῦ χριστιανοῦ, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τῆς ἀφεντίας, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἀφέντης του νὰ ποιήσῃ νὰ γιατρέψου ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι κορπωμένος, καὶ πρέπει νὰ τοῦ δίδῃ τὸ φᾶν του ἕως ὅπου νὰ ἔνῃ εἰς ἐκεῖνον τὸ κακόν· καὶ ἐὰν ἐπέθανεν διὰ ἐκεῖνον τὸ κακόν, ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐντέχεται νὰ τὸν σύρουν χαμαὶ χαμαὶ καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν· εἰ δὲ ἔνῃ σκλάβα, ἐντέχεται νὰ τὴν κάψουν, κατὰ τὴν ἀσίζαν, ἂν ἔνῃ καὶ ὅλας καὶ ἐνομεύτην ἡ αὐλὴ ἐκεῖνον τὸ ἀμάλωτον.

σβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Διότι οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι ἐγύρεψαν καὶ ἐζήτησαν πολλὰ δικαιώματα εἰς τὰς δωρεάς, ἐθεσπίσαμεν νὰ ποῦν εἰς πολλὰς ὑποθέσας, ὅτι ἐὰν τὸ δόμαν γίνεται πιστά, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ

κοπῇ ἐν εὐκολίᾳ· καθὼς ἐὰν κανεὶς δίδῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν τουενοῦ ἑτέρου πέρπυρα ρ΄, καὶ ἔδωκέν τού τα, τούτη ἡ χάρις χρήζει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ δίδει, πολομᾷ το διὰ χάρις κανενοῦ πραγμάτου· ἀμμὲ διότι, ὅτι ὁ δωρεὰ νὰ ἔνῃ πλεῖον στερεωμένη, ἐὰν ἐμπαίνῃ πλεῖον παρὰ φ΄ περπύρων χρυσῶν, εντέχεται νὰ γραπτῇ· εἰ δὲ ἔνῃ παρκάτω, ἠνπορεῖ νὰ βαλτῇ ἄγραφος. Ὁ καθὲς ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐκεῖνον τὸ ἔνι ἐδικόν του, εἰ δὲ τὸ ἀλλότριον οὐδὲν ἠνπορεῖ νὰ τὸ δώσῃ, ἄνευ νὰ τὸ ἀγοράσῃ, οὖ ἂν οὐδὲν δώσῃ διὰ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν ἀλλαγήν, κατὰ τὴν τιμὴν τοῦ | ἄλλου· εἰ δὲ κανεὶς δίδῃ πρᾶγμαν εἰς τὸ ποῖον f.129. ἔχει τὴν καῦσιν, τουτέστιν ἐξουσίαν εἰς ἕνα μερτικόν, καὶ ἀπαὶ τὸ ἕτερον οὐδὲν πρέπει νὰ ἀξιαζητηθῇ, κἂν τε τὸ πρᾶγμαν ἐδόθην, οὖ ἐὰν κανεὶς τάσσεται κανένα πρᾶγμαν, τουτέστιν ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ ἔχει ἐξουσίαν, οὖ ὄχι, οὐδὲν πρέπει νὰ ζητηθῇ, μὲ τὸ κείμενον, καὶ κατὰ τὸν νόμον, ὁποῦ λέγει ἡ τάξις, καλὴ δόσι ἔνι καλὸν ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ, παρὰ ἀπ' ἐκεῖνο ὁποῦ ζητᾷ.

σγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα ποιεῖ δόσμαν ἑτέρου, καλὰ χρήζει ἐκείνη ἡ δόσι, ἐὰν ἡ νομὴ ἔρχεται τάπισα, καλὰ χρήζει ἐκεῖνον τὸ δώρημαν, ἐὰν ἡ δωρὰ ἔνῃ ἴδιον ἐδικόν του, καὶ πρᾶγμαν τὸ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ δώσῃ, ὅτι πολλὰ πράγματα ἔνι τὰ οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ δώσῃ. Καὶ ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος λαϊκὸς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ πρᾶγμαν ἁγιασμένον, οὐδὲ εὐσεβόν, τουτέστιν ἱερωμένον, ἑτέρου ἀνθρώπου λαϊκοῦ, ἀμμὲ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν· εἰ δὲ δώσῃ το κανεὶς ἑτέρου, ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη ἀποῦ νὰ τὸ λάβῃ, ἔνι κρατημένος νὰ τὸ στρέψουν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν. Ὁμοίως κανενεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ κανένα ἐλεύθερον ἄνθρωπον, οὐδὲ καμμίαν ἐλευθέραν γυναῖκαν· διὰ τοῦτον ἐκεῖνος οὖ ἐκείνη ὁποῦ θέλει νὰ δωρηφορήσῃ, ἠμ-

πορεῖ καὶ ἐντέχεται ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔνι ἐδικόν του ἐνθάδιον, ἐκεῖνον τὸ ἠμπορεῖ μὲ δίκαιον νὰ νομέψῃ ἐκείνου τὸ ποῖον ποιεῖ δῶρον· ὅτι δώρημαν οὐδὲν χρήζει ἄνευ τῆς νομῆς τοῦ πραγμάτου. Ἀμμὲ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἄνθρωπος ἠνπορεῖ καλὰ νὰ δώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ πραγμάτου τὸ οὐδὲν ἔνι ἐδικόν του, καὶ τότες ἀξιάζει ἐκεῖνον τὸ δόμαν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ ἂν δίδω δέκα πέρπυρα ἑνοῦ ἀνθρώπου, οὗ μίας γυναίκας διατὶ μοῦ ἐποῖκεν μίαν μου δουλίαν, οὗ ἂν ἐπῆγεν διὰ λόγου μου εἰς τὴν Τάκην, οὗ εἰς ἕτερον μέρος, καὶ ἂν οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη οὐδὲν ἐποῖκαν ἐκεῖνον διὰ τὸ ποῖον τοὺς ἔδωκα τὰ πέρπυρά μου, οὗ τὰ καρτέσιά μου, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος
φ.130. νὰ μοῦ στρέψῃ τὰ πέρπυρά μου | διπλᾶ· εἰ δὲ εἶχεν εὔγον αἰτίαν διὰ ποίαν οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ τὸ ποιήσῃ τοῦτο, ὥσπερ ἀστένειαν, καὶ ἂν εἶχεν τοιούτην αἰτίαν, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τὰ στρέψῃ διπλᾶ, ἄλλον παροὺ ὅσα τοῦ ἔδωκα· εἰ δὲ γίνεται ὅτι ἔδωκα ι' πέρπυρα, οὗ ρ', οὗ ὅσα θέλει ἑνοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Τζιμπλέτην, οὗ εἰς τὸ Νέφιν νὰ κάμῃ τοὺς ἀνμπελῶνάς μου, οὗ τὰ περιβόλιά μου, οὗ τὰ χωράφιά μου, καὶ ἐκεῖνος ἐπῆγεν ἐκεῖ, καὶ τίποτες οὐδὲν ἐποίγησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος ὅλο προτήτερα νὰ μοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἔδωκα, διὰ νὰ μοῦ ποίσῃ τὴν δουλίαν μου, ἔπειτα ἔνι κρατημένος νὰ καλλιωτερίσῃ πᾶσα ζημίαν τὴν μοῦ ἐγίνετον, ὅτι τὰ ἀνμπέλιά μου, οὗ τὰ περιβόλιά μου ἔμειναν χέρσα εἰς τὸν καιρόν τους, οὗ τὰ χωράφιά μου νὰ σπαρτοῦν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σπόρου, οὗ νὰ μηδὲν θερίσῃ τὸ ψουμίν μου, οὗ νὰ μηδὲν τρυγήσῃ τὰ σταφύλιά μου ὅτι ἐψήθησαν. Εἰ δὲ δώσω κανένα βίον κανενοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ πάγῃ νὰ ποίσῃ καμμίαν κακοεργίαν, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν ἀκούγει, οὐδὲν ἠμπορῶ πλεῖον νὰ περιλάβω ἐκεῖνο τὸ τοῦ ἔδωκα· καὶ ἂν εἶχεν ποιήσειν ἐκὴν τὴν κακοεργίαν, οὗ ἐκείνη τὴν

ἁμαρτίαν, διὰ τὸ τοῦ ἐτάχτηκα νὰ τοῦ δώσω, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι οὐδὲν εἶμαι κρατούμενος νὰ τοῦ δώσω τίποτες, ἐὰν οὐ μὴ θελήσω, διότι ἐκεῖνον τὸ κάμωμαν ἦτον ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ κατάδικα τοῦ δικαίου. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦν καλὰ νὰ δώσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου χρυσάφιν, ἀσῆμιν, σπίτια, χωράφια καὶ ἀνμπελῶνας, καὶ πᾶσα ἄλλον πρᾶγμαν ὁποῦ ἔνι ἐδικά τους, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένον μὲ κείμενον ἐκεῖνον τὸ δόμαν, ἂν ἔρχεται ἡ νομὴ ὀπίσω τοῦ δόματου, καθὰ ἐλαλήθην ἄνωθεν.

σδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Τοῦτον τὸ πρᾶγμαν ἔνι τὸ ἠμπορεῖ κανεὶς καλὰ νὰ τὸ δώσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ ἕτερος· ὥςπερ ἐὰν εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα χρεωστεῖ μου πέρπυρα ι', οὗ ρ' πέρπυρα, ἠμπορῶ καλὰ νὰ τὰ δώσω ἑνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου, θέλοντα ἐκείνου ὁποῦ μοῦ τὰ χρεωστεῖ, οὗ ὄχι, καὶ κελεύει τὸ δίκαιον καὶ κρινίσκει, ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ, ἐφειδὴν | τοῦ τὰ ἔδωκα ἔμπροστεν β' μαρτύρων· ἀκόμη, ἂν ἔνῃ φ.131.
ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν τὴν δωρὰν ἐτελεύτησεν πρὶν πλερωθῇ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ χρεῖος, ὁμοίως ἠμπορεῖ καλὰ νὰ δώσουν· οὕτως, δίδω σου τὴν ὁδεῖνα οἰκίαν, οὗ τὸ ὁδεῖνα περιβόλι, οὗ τὸ ὁτοποῖον χωράφιον μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου, οὗ μετὰ τὴν ἀποβίωσι τῆς συνβίας μου, οὗ τοῦ ὁδεῖνός μου συνκενῇ, καλὰ χρήζει ἐκεῖνο τὸ δώρημαν, διότι ἐνομεύτην το καὶ ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς, οὗ ἔμπροσθεν καλοὺς μάρτυρας· ἀκόμη ἐὰν ἐκεῖνος ἐτελεύτη πρὶν τελευτήσει ὁ δοτήρ, ἠμποροῦν νὰ τὸ λάβουν οἱ κλερονόμοι τοῦ τεθνεῶτος· εἰ δὲ τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ὁ αὐτὸς ἂν οὐκ εἶχεν κανένα κληρονόμον, οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐκείνην τὴν κλῆραν ἑτέρου, διότι ὁ δοτὴρ ἀκόμη ζῇ ὀπίσω τοῦ ἄλλου θανάτου, ἐντέχεται νὰ στραφῇ ἐκείνη ἡ δόσις εἰς αὐτόν του· εἰ δὲ ἂν εἶχεν τελευτήσειν πρὶν ἐκείνου, καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον, ὅτι ἤθελέν το ποιήσει τὸ θέλημάν του

ἀπ' αὐτὴν τὴν κλῆραν· εἰ δὲ ἐκεῖνος οὐδὲν εἶχεν τὴ νομήν, οὐδὲ τὴν κράτησιν, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οἱ κληρονόμοι του οὐδὲν ἔχουν μετὰ ταῦτα τίποτες εἰς ἐκείνην τὴν δόσιν, ἂν ο[ὐ] μὴ θελήσουν νὰ τὸ δώσουν μὲ τὸ θέλημάν των τὸ ἴδιον.

σε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ δίδει ἕτερον ἕνα πρᾶγμαν ἑτέρου, ἂν ἔνη ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ λάβει, ἐμπορεῖ νὰ τὸ δώσῃ ἑτέρου ὁποῦ τὸ λανβάνει διὰ λόγου του, καὶ διὰ τὸ τοῦ χρεωστεῖ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ κᾶτις ἄνθρωπος τάσσεται ἐνοῦ ἑτέρου ἀνθρώπου νὰ τοῦ ποιήσῃ κανένα πρᾶγμαν, καὶ λανβάνει κανένα πρᾶγμαν διὰ νὰ ποίσῃ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα ἔνι κρατημένος νὰ ποίσῃ τὸ ἐτάχτην· καθὼς ἂν τοῦ ἔδωκεν ι' πέρπυρα, οὗ περίττου, οὗ παρκάτω, διὰ νὰ ποιήσῃ α' σπίτιν, οὗ α' λάκκον, οὗ ἕτερον τίποτες ἔργον, ὥςπερ ἀκόμη οὐδὲν ἔλαβεν καί ποτες διὰ τὴν αὐτὴν δουλίαν νὰ ποιήσῃ, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ τὸ ποίσῃ, ἐφειδὴν τοῦ τὸ ἐτάχτην ἔνπροσθεν καλοὺς λᾶς, εἰ δὲ καὶ οὐδὲν τοῦ ἐτάχτην τίποτε νὰ τοῦ ποιήσῃ, καὶ οὐδὲ ἐκεῖνος οὐδέν του ἐτάχτην τῆντα νὰ τοῦ δώσῃ διὰ νὰ τοῦ ποίσῃ ἐκεῖνόν του τὸ ἔργον, καθὼς ἔνι, θέλου σο[ῦ] δίν[ει] ἐπεσαῦτα, πολεμοῦντα τὸ ἔργον μου, λέγει τὸ δίκαιον, ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατημένος ἐκεῖνος διὰ ῥήματος τίποτες πρὸς τὸν ἕτερον, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν. φ.132. Ὁμοίως εἰς τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἐὰν σοῦ | ταχτῶ κανένα πρᾶγμαν νὰ σοῦ δώσω, ἐθάρρουν νὰ σοῦ τὸ δώσω, καὶ νὰ μηδὲν σοῦ ἔδωκα τίποτες, οὐδὲν ἠμπορεῖς νὰ μοῦ ζητήσῃς τίποτες εἰ δὲ καὶ ἔδωκά σου τίποτες, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι εἶσαι κρατημένος νὰ τὸ στρέψῃς, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἔνι, ἐὰν μοῦ ταχτῇς νὰ μοῦ δανείσῃς πέρπυρα, οὗ ἕτερον βίον, καὶ οὐδὲν λανβάνεις ἀμάχι, οὐδὲ ἐνκυτήν, οὐδὲ χερόγραφον, οὐδὲ χαρτὶν βουλλωμένον, τὸ

δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν εἶσαι τίποτες κρατούμενος, ἐὰν οὐ μὴ θελήσῃς νὰ μοῦ τὰ δανείσῃς, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ αὐτὸς ἔλαβεν τὸ ἀμάχιν, οὗ τοὺς ἐνκυτάδες, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ἔνι μετὰ ταῦτα κρατημένος νὰ μοῦ δανείσῃ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνον τὸ μοῦ ἐτάχτην νὰ μοῦ δανείσῃ διὰ τὴν θάρρησιν τὴν ἔλαβεν ἐξ αὐτόν μου, καὶ οὕτως ἔνι τὸ κείμενον.

ϛϛ. Περὶ τοὺς ἐμπαλίδες καὶ τοὺς συνεσκάρδους τοὺς ἀφέντας, περὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι πρὸς τὸν ἀφένταν τους, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενοι οἱ ἀφένταις τους πρὸς ἐκείνους.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πλούσιος ἔχει α´ ἐμπαλῆν, οὗ α´ σενεσκάρδον, οὗ μία συνετκάρδαινα εἰς τὸν οἶκόν του, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος εἰς τὸν ἀφέντην του, οὗ εἰς τὴν κυράν του νὰ ὁδηγᾷ καὶ νὰ βλέπῃ καλὰ τὰ πράγματά του, καὶ νὰ μηδὲν δώσῃ, οὗ δανείσῃ, οὐδὲ νὰ ἐμπιστευτῇ, οὐδὲ νὰ πουλήσῃ τίποτες τοῦ ἀφέντη του, ἄνευ τῆς ειδήσεώς· του· καὶ ἂν τίποτες ἀπ' αὐτὰ δανείσῃ, οὗ ἂν δώσῃ τινός, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος ὅλον νὰ τὸ καλλιωτερίσῃ, ἤγουν νὰ τὸ πλερώσῃ· καὶ ἐὰν τίποτες χάσῃ διὰ τῆς ἀφορμῆς του, οὕτως καθάπερ νὰ εἶχαν στοίχημαν, οὗ ἂν εἶχαν γενεῖν τοῦ ἀφέντη, οὗ τῆς κυρᾶς του, καὶ ἔνι κρατημένος ὁμοίως νὰ τοῖς τὴν καλλιωτερίσῃ πᾶσα ζημίαν καὶ τὴν λειψάδαν τὴν νὰ εἶχεν ὁ ἀφέντης του ἀπαὶ τὴν ἐμπαλίαν του, οὗ ἀπαὶ τὴν συνεσκαρδίαν του· κελεύει καὶ κρινίσκει τὸ δίκαιον, ὅτι καθὼς ἔνι κρατημένος νὰ καλλιωτερίσῃ τὸ νὰ ποντίσῃ, οὗ τὸ νὰ ζημιώσῃ τὸν ἀφέντη του, οὗ τὴν κυράν του, ἄλλον ἐτεσχῦτον ἔνι κρα|τημένος ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ φ.133. κυρά του νὰ πλερώσῃ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦν εἰς τὴν χώραν, ἕως ὅπου νὰ ἔνῃ τριγύρου του, τουτέστιν νὰ τὸν πλερώσουν τὸ ψουμίν του, καρτζά του, τὸ κρασίν του, τὸ

χρῆας καὶ φαγετὰ τὰ ἔνι χρῆσι (1) εἰς τὸν ἀφέντην, οὗ εἰς τὴν κυράν του, καὶ εἰς τὴν ποταγήν, καὶ φορεσίαις, καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα τὰ ἔχουν ἐμπιστιωσύνη, ἤγουν τὰ παίρνει ἐμ πίστει ἀπαὶ τοὺς λᾶς διὰ τὸ σπίτιν, ἔνι κρατούμενος ὁ ἀφέντης, οὗ ἡ κυρὰ νὰ τὰ πλερώθη, ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν τὰ ἐπλέρωσεν, καὶ ἔνι δίκαιον· καὶ τοιοῦτον πρᾶγμαν ἐμπιστεύεται τοῦ συνεσκάρδου του, οὗ τοῦ ἐμπαλῆ του κανένας ἄνθρωπος, διὰ τὸ θάρρος τοῦ ἀφέντη του, ὅτι ἐκείνου οὐδὲν νὰ τοῦ ἐμπιστεύτησαν ἕνα τραχίν, ἄνευ καλοῦ ἀμαχίου, καὶ διὰ τοῦτον τοῦ ἐμπιστεύγουνται τὸ ἐδικόν τους, διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ θάρρος τοῦ ἀφέντη του, οὗ τῆς κυρᾶς του, οὗ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι μετά του, καὶ διὰ τοῦτον τὸν κρατοῦν οὕτως πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ οὐδὲν παίρνουν κανέναν ἀμάχιν ἀπαὶ τὸν ἐμπαλῆν του, οὗ ἀπαὶ τὸν συνεσκάρδον του, κρινίσκει ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ ἀφέντης ἔνι κρατούμενος ὅλα νὰ τὰ πλερώσῃ· καὶ ἂς βλέπεται καλὰ πᾶσα ἄνθρωπος ποταποῦ ἀνθρώπου παραδίδει τὴν ἐμπαλίαν τοῦ ἐσπιτίου του, ὅτι ἂν βάλλῃ κακὸν ἄνθρωπον, οἱ λᾶς τῆς χώρας οὐδὲν ἐντέχουνται ποτὲ νὰ συνομοιάσουν τὴν κακοσύνην του, ἂν οὐκ ἔνῃ πταῖσμαν· ἀκόμη ἂν ἦτον ὅτι ὁ ἀφέντης νὰ ἔλαβεν τὸν συνεσκάρδον καὶ νὰ ἤθελεν νὰ τὸν παραδώσῃ τοὺς ἐνπιστευτιοὺς διὰ νὰ τὸν πάρου εἰς τὴν κρίσιν νὰ τοὺς ἱκανωθῇ δίκαιον, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ὅλον τοῦτον οὐδὲν χρήζει τίποτες τοῦ ἀφέντη, οὐδὲ πρέπει νὰ τὸ ποιήσουν οἱ ἐμπιστευτιῶταις, ἂν οὐδὲν θελήσουν· ἀμμὲ ἔνι κρατημένος ὁ ἀφέντης νὰ πλερώσῃ τοὺς ἐμπιστευγαμένους, καὶ ἂν ἔχῃ τίποτες νὰ ζητήσῃ τοῦ συνεσκάρδου του, οὗ τοῦ ἐμπαλῆ του τοιούτως ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ, ἐμπορεῖ νὰ τὸ ζητήσῃ, ἂν θέλῃ, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὰ καλὰ συνήθεια τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

(1) χειρ. τὰ ἔνι χρῆσι, τὰ ἔνι χρῆσι.

σζ. Περὶ τὸ δάνειον τὸ δανείζουνται οἱ υἱοί, ἐὰν ἔνῃ κρατημένος [ὁ πατήρ τους] νὰ πλερώσῃ, ὁμοίως καὶ ἂν χάσουν τίποτες.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ὁ υἱὸς κανενοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ μὲ τὸν ὁρισμόν του ἔνι εἰς τὸ σκολεῖον σταλμένος νὰ μάθῃ καμμίαν σοφίαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ πατήρ, οὗ ἡ | μήτηρ αὐτοῦ ἔνι κρατημένοι νὰ πλερώσουν φ.134. ἐκεῖνον τὸ νὰ δανειστῇ διὰ τὴν ζωήν του, οὗ διὰ νὰ πλερώσῃ τὸν δάσκαλόν του· ὁμοίως ἂν ὁ πατὴρ ποιῇ τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεταπράτην παννίων, οὗ ἑτέρων πραγμάτων, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ πατὴρ ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸ νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦν, καὶ ἠμπορεῖ καλὰ νὰ περιλάβῃ τὸ νὰ τοῦ χρεωστοῦν· καὶ ἂν ἐποῖκεν κανένα κακόν, οὗ καμμίαν κλεψίαν, ἕως ὅπου νὰ ἔνῃ ὑπὸ τοῦ πατρός του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἔνι κρατημένος ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ, ὅταν οὕτως, ὥςπερ ἂν τὸ εἶχαν ποιήσειν αὐτοὶ ἀπαῦτα, καὶ νὰ ποιήσουν τὴν ἀνταμοιδὴν ἐπάνω εἰς πᾶσά τους τὰ ἀγαθά· εἰ δὲ ὁ υἱὸς αὐτῶν οὐκ ἐστιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός, ἀμμὲ ἔνι ἔξω τῶν ἀγαθῶν τοῦ πατρός του, οὗ μὲ τὴν αὐλήν, οὗ χωρὶς τὴν αὐλήν, ἂν ἔνῃ αὐτὸς τοῦ νόμου καὶ ὡρμάστην γυναῖκα καὶ ἔχει τέκνα, καλὰ κρινίσκει τὸ δίκαιον ὅτι οὔτε ἡ πατήρ, οὐδὲ ἡ μήτηρ ἐκείνου, οὐδὲν ἔνι μετὰ ταῦτα κρατημένοι εἰς οὐδὲν τὸ νὰ ποιήσῃ αὐτός, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

ση. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἄλλου εἰς καιρὸν νοματισμένον, καὶ τὰ ἀμάχια ποντίζουνται μετὰ ταῦτα, ἐπάνω τίνος ἔνι τὸ χειροτέρισμαν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος χρεωστεῖ ἑτέρου ἀνθρώπου κανένα πρᾶγμαν σωματούμενον, ὥςπερ ἕνα ἄλογον, οὗ α΄ βοῦδιν, οὗ ἕναν ὀνικόν, οὗ ἕναν κάμηλον, οὗ ἕτερον ἄλλον πρᾶγμαν, καὶ εἶχαν στοιχήματα νὰ τὸν πλερώσουν εἰς καιρὸν νο-

ματισμένον, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι οὐδὲν τὸν πλερώσει εἰς τὸν καιρόν (1), ἀμμὲ ἄργησεν πολλὰ νὰ τὸν ἐχδέχεται, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὁρίζει νὰ κρίνῃ τὸ πῶς ὁ χρεωφελέτης ἔνι κρατημένος νὰ ἱκανώσῃ τὴν ζημίαν τὴν νὰ λάβῃ, διὰ τὸ οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔμελλεν νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ ἔνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ πρᾶγμαν νὰ ἔρτῃ παρκάτω, καὶ ἂν ἐχειροτέρισεν ἀπαὶ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔμελλεν νὰ τὸν πλερώσῃ ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον· καθάπερ, ἂν μοῦ ἐχρῶστες κρασίν, οὐ ἐλάδιν, οὐ σῖτον, καὶ οὐδὲν ἠθέλησες νὰ μὲ πλερώσῃς εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔμελλες νὰ μὲ πλερώσῃς,
φ.135. ἀμμὲ ἔργησες ἐτεσαῦτον νὰ μὲ πλερώσῃς | ὅτι τὸ ἔλαιον ὁποῦ ἔχρηζεν τότες πέρπυρα ρ′ τὸ ρ. ρ. [ἑκατοντάριν?], καὶ ὅταν μὲ ἐπλέρωσες, ἔχρηζεν ν′ πέρπυρα· ὁ σῖτος ἔχρηζεν τότες πέρπυρα γ′ τὸν μόδην, ἄρτι χρῄζει πέρπυρον α′ τὸν μόδην· τὸ οἰνάριν εἰς τὴν μπουτουζέλαν ἔχρηζεν πέρπυρα ε′, ἄρτι οὐδὲν χρήσει παροὺ πέρπυρα β′· οὐ τὸ ὀδεῖναν ἄλογον ἐγένετον ὅτι ἐμπόρουν νὰ 'λάβα πέρπυρα ρ′, ἄρτι χρῄζει πέρπυρα φ′, οὐδὲ πέρπυρα κ′, οὐ τοιούτην ἀφορμήν· καὶ εἰς πάντας τὰς ἄλλας τὰς ὁμοίας τῶν τοιούτων ἔνι κρατούμενος ἐκεῖνος νὰ καλλιωτερίσῃ παντοῦ καὶ πάσας τὰς ζημίας τὰς ἐκεῖνος, οὐ ἐκείνη, νὰ λάβουν διὰ τὴν ἀφορμήν του, ὅτι οὐδὲν ἐπλέρωσεν εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐντέχετον· εἰ δὲ ὁ καιρὸς οὐδὲν ἐνομματίσθη, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ χρεωφελέτης οὐδὲν ἔνι κρατούμενος ἀπ' αὐτὰ ὅλα εἰς οὐδὲν νὰ ἀμεντιάσῃ, ἂν οὐδὲν θελήσῃ· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἔνι καὶ τοιοῦτον κείμενον, ἂν οὐδὲν τὸν ἐπλέρωσεν ἀπαῦτα εἰς ἐκείνην τὴν χώραν ὁποῦ τὸν ἐδάνεισεν τὸ ἐδικόν του, ἢ ὁποῦ τὸν ἐπούλησεν, ἢ ὁποῦ τοῦ τὸ ἐμπιστεύτην, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

(1) χειρ. εἰς τὸν καιρόν, εἰς τὸν καιρόν.

σθ. Περὶ τῆς ἁμαρτωλῆς, καὶ περὶ τὸ τῆς διδοῦν ἂν ἠμπορῇ ποτε νὰ στραφῇ, οὐ ὄχι, καὶ τὸ διδοῦν ἑτέρου διὰ φόβον ὅτι ηὗράν τον ποιοῦντα, ἂν ἠμπορῇ νὰ λάβῃ τὸ ἔδωκεν διὰ ἐκεῖνον τὸν φόβον.

Ἐὰν γίνεται ἀποὺ κανέναν ἀδέξιον τὸ ἔνι διωρισμένον, ὅτι καμμία γυναῖκα ὁποῦ ἔνι 'μαρτωλὴ διὰ ἐκεῖνον τὸ τῆς διδοῦσιν, καὶ γίνεται ὅτι εἷς καβαλλάρης, οὐ βαχλιώτης, οὐ βουργέσης, οὐ ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, συνεβάζεται μὲ αὐτὴν τὴν γυναῖκαν, οὐ ἀπ' αὐτόν, οὐ ἀπ' αὐτοῦ, οὐ διὰ ἀποκλισιάρην, οὐ τῆς ἀγάπης, καὶ γίνεται ὅτι διδεῖ της τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, οὐ πολομᾷ νὰ τῆς δώσου διὰ νὰ πέσῃ μετά της, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν πρέπει νὰ τὴν σφίξουν νὰ ἁμαρτέψῃ μετά του, οὐδὲ νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἔλαβεν ἐξ αὐτόν του, διότι ἔδωκέν τής το νὰ ἁμαρτέψῃ καὶ κακοποιῆσαι, καὶ δι' αὐτὸν οὐδὲν ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ στρέψῃ τίποτες, ἄνευ νὰ θελήσῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Εἰ δέ, ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πιαστῇ εἰς καμμίαν ἄσχημην ἁμαρτίαν, καθάπερ ἐν μοιχίᾳ, καὶ διὰ τὸν φόβον μὴ τὸν δημοσεύσουν, δίδει του ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του κανένα πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι, ἐκείνου ἀκόμη ἂν τοῦ ἔδωκεν ἀπαὶ τὸ ἐδι|κόν του διὰ ἄσχημον πρᾶγμαν, ἔνι ἐκεῖνος φ.136 κρατημένος νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ κείμενον, διότι διὰ τὸν φόβον τοῦ τὸ ἔδωκεν· εἰ δὲ ἔδωκέν τού το διὰ αἰσχύνην ὅτι εἶδέν τον πολεμῶντα ἐκείνην τὴν ἀνομίαν, οὐδὲν ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, μὲ τὸ κείμενον. Ὁμοίως καὶ ἂν 'χεν εἰς συντροφίαν μὲ τὴν ἁμαρτωλὴν πολλὰς φοράς, οὐ καμμίαν φοράν, καὶ ἐξωδίασεν ὅλον του τὸ ἐδικὸν εἰς φᾶν καὶ πγεῖν καὶ νὰ τὴν ἐντύσῃ καὶ νὰ τὴν ποδήσῃ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐκείνην, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἀνκρίζεται μὲ τὴν ἁμαρτωλήν, καὶ ζητᾷ νὰ τοῦ στρέψῃ ἐκεῖνον τὸ ἐξωδίασεν ἀπάνω της, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ποτὲ νὰ μηδὲν λάβῃ τίποτες

ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἀπάνω της, ἄνευ μιᾶς οὐδὲ τιποτένης δικαιοσύνης καὶ ἀσχημοσύνης· ἐὰν θέλῃ νὰ λάβῃ ἐκεῖνο τὸ ἔδωκεν τῆς γυναίκας τῆς ἁμαρτωλῆς, ἐντέχεται νὰ ποιήσουν νὰ ἔλθῃ εἰς Σαρακηνὸς εἰς ἕνα σπίτιν νὰ πέσῃ μετά του μὲ α' παλοῦκιν ξυλένον, κατὰ τὸ πάχος τῆς βέργας ἑνοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τὸ ἐδικόν του, ἐπεσαύταις φοραῖς ὅσαις νὰ πῇ ἡ γυναῖκα εἰς τὴν πίστιν της, ὅτι ἔπεσεν μετά της, καὶ νὰ τὸ βρουθίσῃ εἰς τὸν ἀφεδρῶνάν του· καὶ ἀφὸν τοῦ γένῃ τὸ αὐτόν, ἔνι κρατούμενη ἡ γυναῖκα νὰ τοῦ στρέψῃ πάντα ὅσα εὑρεθοῦν ὅτι ἐποῖκέν της· καὶ ἂν οὐδὲν εὑρεθοῦν ὅτι ἐποντίστησαν, οὗ ἐκαταλύθησαν, οὐδὲν πρέπει ἡ γυναῖκα νὰ τὰ ἀξανακαινώσῃ, ἀμμὲ νὰ μείνῃ κίτες διὰ τὰς ἄλλαις δούλεψες τὰς τοῦ ἐποίησεν, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σι. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κανενοῦ κορμίου ὁποῦ τοῦ κρατεῖ καμμίαν κλήραν, καὶ λέγει ὅτι ἐντέχεται νὲ ἔνῃ ἐδικόν του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον περὶ κληρονομίας, ὥσπερ περὶ οἰκίας, οὗ ἀνμπελῶνας, οὗ περιβόλιον, οὗ χωράφιον, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἐνκαλόμενος ἀποκρινᾶται « κῦρι, θέλω νὰ μοῦ δείξῃ ποῦ τὸ ἔχει ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ ἀποὺ ἐμένα, ὅτι ἐγὼ ἔχω εἰς αὐτὴν τὴν χώραν πολλὰς οἰκίας καὶ πολλὰ χωράφια καὶ ἀνμπελῶνας, καὶ διὰ τοῦτον οὐ γινώσκω ἀπαὶ τὸ ποῖον θέλει, ἂν οὐ μὴ μοῦ τὸν δείξῃ, οὐδὲ ἐγὼ θέλω νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ ἀλλοίως εἰς τὴν αὐλήν, ἂν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐντέχομαι νὰ τοῦ ἀποκριθῶ », τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ ἐνκαλῶν ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ δείξῃ
φ.137. ποῦ τὸ θέλει ἐκεῖνον τὸ ἐνκλητεύει, | καὶ μετὰ τοῦ δεῖξαι τὴν οἰκίαν, οὗ τὸ χωράφιον, οὗ τὸν ἀνμπελῶναν, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ ἀκούσῃ τὸ δίκαιον τῶν δύο, καὶ νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον τῶν δύο, καὶ νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ νὰ δοῦν

καὶ νὰ ἠγνωρίσουν ὅτι ἔχει μεγαλότερον δίκαιον· καὶ ἐὰν οἱ κριταὶ θεωροῦν καὶ ἀγνωρίζουν ὅτι τοσοῦτον δίκαιον ἔχει ὁ εἷς καθάπερ τὸν ἄλλον, τουτέστιν ἐτεσαῦτον ἐνκίζει τούτου ὁποῦ τὸ κρατεῖ, ὡς γιὸν ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τοῦτον ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ ἔνκλημαν, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι νὰ κρίνουν ὅτι ἐτεσαῦτα νὰ ἔχῃ ὁ εἷς, ὥσπερ τὸν ἄλλον ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνης τῆς οἰκίας· εἰ δὲ θέλου καὶ ἠνμποροῦν νὰ τὸ πουλήσουν, ἐντέχεται νὰ μοιράσουν τὰ καρτζὰ μέσον τους ἴσα· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκράτεν προτήτερα εἶχεν ποίσειν κανέναν ἔξοδον, ὥσπερ νὰ σάσῃ τὰ δώματα, οὗ νὰ σηκώσῃ κανέναν τοῖχον, οὗ ὁμοίως τὸ χωράριν νὰ συνμπιάσῃ τὸ ψουμίν, οὗ νὰ ὁδηγήσῃ τὸ ἀνμπέλιν, οὗ εἰς ἄλλον τίποτες πρᾶγμαν εὔλογον, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ἔλαβεν τίποτες ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκείνου τοῦ τόπου ὅτε νὰ τὸ ψηφίσουν εἰς τοὺς ἐξόδους, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἂν οὐδὲν ἔλαβεν τίποτες, ἔνι κρατημένος ὁ ἄλλος νὰ πλερώσῃ τὰ ἥμισα τῆς ἐξόδης, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σια. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐνκλητέψῃ περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆ[ς] συνδίας του ἄνευ τῆς, καὶ πότες ἔνι κρατούμενη ἡ αὐλὴ νὰ δώσῃ σαζῆνα ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ τοῦ κρατεῖ ἕτερος.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, οὗ μίαν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λέγει « κῦρι, ἐνκλητεύω εἰς ἐσέναν ἀπαὶ τὸν σὶρ Μαρτῆν, οὗ ἀπαὶ τὴν ντάμε Τζουάναν διὰ μίαν οἰκίαν τὴν κρατεῖ ὁποῦ μέλλει νὰ μοῦ πέσῃ, οὗ ὁποῦ μοῦ ἔπεσεν ἀπαὶ τὸν μάμμον μου, καὶ ζητῶ σου τὴν νομήν, ἐὰν ἔνῃ δίκαιον· καὶ οὐδὲν θέλω νὰ ἐνκλητέψω ἕως ὅπου νὰ ἔμπω εἰς τὴν νομήν της, ἂν οὐδὲν τὸ βιγλίσῃ ἡ αὐλή ». Καὶ ὁ Μαρτῆς ὁπουκρίνεται « περὶ τούτου τοῦ ἐνκλήματος τὸ ἐποίησεν ἐπάνω μου, ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, οὐδὲ νὰ τοῦ δώσω τὴν σαζῆνα,

ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή, διότι αὐτὸν τὸ ζητᾷ ἔνι ἀπαὶ τὰ δικαιώματα τῆς συνβίας μου » · καὶ αὐτὸς λέγει « ἐγὼ φ. 138. ζητῶ νὰ μοῦ ἀποκριθῇ, διότι πᾶσα | πρᾶγμαν τὸ ἔχει ἡ συνβίος του ἔνι ἐδικά του, καὶ λέγω ἀληθές ». Κακεῖνος ἀποκρινᾶται « ἀληθῶς πάντα ἔνι ἐδικά μου, ἀλλὰ διότι αὐτὰ ἐπῆρά τα εἰς τὸ προικίον μου, οὗ ἡ συνβία μου οὐδὲν θέλει νὰ ἐνκλητεύωμαι, ἀνεῦά της, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἴδῃ ἡ αὐλή » · τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οἱ κριταὶ καὶ νὰ ποῦν κατὰ τὸ κείμενον κρῖμα, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν πρέπει νὰ ἐνκλητεύῃ περὶ τῶν κληρῶν τῆς συνβίας του, χωρὶς ἂν τὸν ἔβαλεν ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς ἐπάνω τοῦ συνβίου της τὸ ἔνκλημαν, διότι πάντα ὅσα νὰ ἐποίησεν ἤθελεν τὰ κρατεῖν στερεωμένα, ὅτι ἂν τὸ εἶχεν ποιήσειν οὕτως, καλὰ ἤθελεν εἶστεν κρατημένος ὁ συνβίος της νὰ ἀποκριθῇ ἄνευ τῆς συνβίας του, καὶ ἀλλοίως ὄχι, ἀπαὶ τὰ πράγματα τὰ τοῦ ἔδωκεν · ἀμμὲ ἐφειδὴν ἡ συνβίος του νὰ ἔνῃ μετά του, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοῦ ἀκούσῃ ἐκεῖνον τὸ νὰ θελήσῃ νὰ πῇ · καὶ ἐὰν ἡ αὐλὴ ἠμπορεῖ νὰ ἴδῃ, οὗ νὰ ἀγρωνίσῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ ὁποῦ τοῦ ἔπεσεν, ἐὰν ἔνῃ πλεῖον δίκαιος κλερονόμος παρὰ τὸν Μαρτῆν συνβίαν του, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατουμένη νὰ τὸν βάλῃ εἰς νομὴν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι περίττου δίκαιος κληρονόμος, διότι ἀνόμευτος οὐδὲν δύναται κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ἐνκλητεύῃ ἀπαὶ τὸ δίκαιόν του · ἀμμὲ κελεύει ἔπειτα τὸ δίκαιον ὅτι, ἐφειδὴν ἔμπῃ εἰς τὴν νομήν, ἔνι κρατούμενος νὰ ἀποκριθῇ ὅλους ἐκείνους καὶ ὅλον ἐκεῖνον ὁποῦ δίκαιον νὰ τοῦ ζητήσουν, ὅτι αὐτὸν ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιβ. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ τῆς συνβίας τοῦ τεθνεῶτος ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ ὁ ἄνδρας τη, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται διὰ τοιοῦτον ἔνκλημαν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἔλθῃ ὁ ἐμπρόλαλος καὶ εἰπῇ « κῦρι ὁ Ρομπὲρτ ἔρχεται ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς καὶ ἐνκλητεύει », καὶ

εἶπεν « κῦρι, ἐγὼ ἐνκλητεύω τὴν ντάμε Τζουάναν διὰ κ' πέρπυρα τὰ μοῦ χρεωστεῖ ὁ συνδίος της, ἀπχὶ τὸν ποῖον θέλω νὰ ποιήσῃς νὰ μὲ πλερώσῃ· καὶ ἐὰν ἔνῃ ὅτι ἡ τάμε Τζουάνα νὰ ἦτον τοιούτη νὰ ἠθέλησεν νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὁ ἀφέντης της οὐδὲν τῆς χρεωστεῖ τὰ αὐτὰ κ' πέρπυρα, εἶμαι ὅτοιμος νὰ τῆς δείξω οὕτως καθὼς ἡ αὐλὴ νὰ ἀγνωρίσῃ, ὅτι νὰ δείξω οὗ ἀποὺ ἰδεῖν τοὺς λᾶς ὁποῦ μὲ εἶδαν τὸ πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, οὗ ἀπὸ ἀγνωριμίδαν, οὗ ἀποῦ ἄκουσαν νὰ ἠγνωρίσῃ τὸ πῶς μοῦ τὰ ἐχρῶστεν ». Καὶ ἡ τάμε Τζουάνα ἀποκρινᾶται « κῦρι, ἀπ' αὐτὸν τὸ ἔνκλημα τὸ ἐποίησεν ἐπάνω μου οὐδὲν χρεωστῶ νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, ἐὰν οὐ μὴ το ἰδῇ ἡ αὐλή, καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ διατί· ἐγίνετον | ὅτι ὁ ἄνδρας μου ἦτον ἀστενής, καὶ ἐμήνυσεν φ.139. διὰ τοὺς φίλους του νὰ ἔλθουν πρὸς αὐτόν, καὶ ἦλθαν, καὶ ἔμπροσθέν τους ὅλους ἐκείνους ἐποίησεν τὴν διαθήκην του, καὶ ἐνομάτισεν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἐχρώστειν, καὶ εἶπεν καλὰ ὅτι πλεῖον οὐδὲν χρεωστεῖ τινὸς τίποτες, ἄνευ ἐκεῖνα ὅσα ἐνομάτισεν· καὶ διατὶ ὁ ἀφέντης μου ἐποίησεν οὕτως τὴν διαθήκην του, καὶ ἔμπροστεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σὶρ Ρομπέρτ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ τίποτες τοῦ κυροῦ μου, καὶ ἄνευ νὰ εἶπεν ὁ κύρης μου ὅτι ἐχρῶστέν του τίποτες, καὶ δι' αὐτὸν θέλω νὰ μείνω ἀκαταζήτητη, ἐὰν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή ». Ὁ σίρε Ρομπὲρτ ἀποκρινᾶται « ἀληθῶς ἤμουν εἰς τὴν διαθήκην του ὅταν τὴν ἐπολόμαν, καὶ ἤκουσα καλὰ ἐκεῖνον τὸ εἶπεν, ἀμμὲ ἦτον ἐπεσαῦτόν μου φίλος, καὶ ἐφοβούμουν νὰ τὸν ἀνκρίσω, καὶ διὰ τοῦτον οὐδὲν ἠθέλησα νὰ τοῦ ζητήσω τίποτες, καὶ οὐδὲν ἐπάντεχα ὅτι πεθαίνει ἤτζου ἐγλήγορα, καὶ διὰ τοῦτον, ἂν ἐμούλλωσα, οὐδὲν θέλω νὰ χάσω τὰ κ' μου πέρπυρα, ἂν οὐδὲν τὸ ἠγνωρίσῃ ἡ αὐλή, ὅτι εἶμαι ὅτοιμος νὰ δείξω μὲ β' πιστοὺς μάρτυρες τὸ πῶς τοῦ τὰ ἐδάνεισα, καὶ νὰ τὰ ἔχω θέλω, ἂν τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλή »· τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι διὰ τὸ αὐτὸς ἐκαλέ, καὶ ἡ ἀρχόντησα ἐποκρίθην, ἐντέχεται ἡ ἀρχόντισα νὰ

μείνῃ ἀκαταζήτητη, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διότι (1) κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν πρέπει νὰ συρτῇ ἀπαὶ τὸ καλόν του, καὶ διατὶ ἐμούλλωσεν ὅταν ἐμπόρεν νὰ ἔχῃ ἐκεῖνον τὸ ζητᾷ, καλὰ ἠμπορεῖ νὰ μουλλώσῃ νὰ μηδὲν ἀξαναπῇ τίποτες, ὅτι δείχνει πῶς ἐκιτίασεν τὸ χρεῖός του, ὅταν οὐδὲν τὸ ἐζήτησεν ὅταν ἠμπόρεν νὰ τὸ ἔχῃ.

σιγ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε ποῦ ἐντέχουνται νὰ ἀνκαλέσουν περὶ τῶν οἰκιῶν, χωραφίων, ἀνπελώνων εἰς ἐκείνην τὴν χώρα ὁποῦ ἔνι τὰ πράγματα, οὐ εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τῆντα ἔνι κρατούμενη ἡ αὐλὴ νὰ ποιήσῃ, ἐὰν οὐκ ἐστιν τὰ πράγματα εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ὁποῦ κρατεῖ νὰ πράγματα τὰ ζητᾷ ὅτι ἔπεσέν του.

Ὁ σὶρ Μὰρκ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰαφάτου καὶ εἶπεν « κῦρι, ἐνκλητεύω εἰς ἐσένα ἀπαὶ τὸν σὶρ Ἰζουὰν ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, οὐ εἰς τὴν Τάκην, οὐ εἰς καμμίαν τῶν πόλεων τοῦ ῥηγάτου περὶ τῶν οἰκιῶν τῶν κρατεῖ εἰς τὸ Ἰάφαν, ὅτι ἔπεσάν μου ἀπαὶ τὸν θεῖόν μου, οὐ ἀποὺ ἕτερόν μου συνκενήν, οὐ συνκενάτριαν, καὶ μήνυσ' του νὰ ἔλθῃ ὧδε νὰ μοῦ ἱκανώσῃ δίκαιον ἐκεῖ ὁποῦ ἔνι ἡ οἰκίαι; » · τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριταὶ πρέπει νὰ στείλουν δι' αὐτὸν εἰς γ' φορὰς νὰ ἔρτῃ νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον εἰς τὴν αὐ-
φ.140. λὴν | τοῦ Ἰαφάτου ἀπ' αὐτὸν τὸ ζητοῦν· καὶ ὅταν ὁ μανταφόρος νὰ τοῦ πῇ τὸ μήνυμαν τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰαφάτου, ἐντέχεται νὰ τὸ πῇ ἔμπροστεν μαρτύρων ἀπαὶ τοὺς λᾶς τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ εὑρίσκεται ἐκεῖνος· καὶ μετὰ ταῦτα, ἂν οὐδὲν θελήσῃ ἐκεῖνος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν τρίτην φοράν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἡ αὐλὴ νὰ βάλῃ εἰς νομὴν ἐκεῖνον μετὰ ταῦτα τῶν οἰκιῶν, οὐ ἀπ' ἐκεῖνον το ζητᾷ, ὅτι τοῦτον ἔνι δίκαιον, ἕως ὅπου ὁ σίρε Ἰζουὰν νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ ἱκανώσῃ

(1) χειρ. διότι διότι.

δίκαιον εἰς τὸ Ἰάφα ἀπαῦτα ἀπ' αὐτὸν ὁποῦ τοῦ ζητᾷ, καὶ χρὴ ἐκεῖνον νὰ ἔλθῃ πρὶν διαβῇ ὁ χρ[όνος] καὶ ἡ ἡμέρα, καὶ μέσα εἰς τὸ χρόνον καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν ἐνόμεψεν ἡ αὐλὴ ἐκεῖνον, οὗ ἐκείνην· ὅτι ἂν ἔλθῃ ἀφὸν ὁ χρόνος καὶ ἡ μέρα διαβῇ ἀφὸν ἐνομεύτην ἐκεῖνον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι οὐδὲν ἠμπορεῖ πλεῖον νὰ εἰσακουστῇ περὶ ἐκείνης τῆς ὑποθέσεως, μὲ τὸ κείμενον, καὶ αὐτὸς ἔκαμεν τὸ ζήτημαν μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ ἔρτῃ ἐμπρὸς πρὶν καὶ μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν, ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ ἱκανώσῃ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ζητᾷ μὲ τὸ κείμενον, ὅτι τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα κελεύει, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἐνκλητέψῃ εἰς ἕτερην αὐλὴν τῆς βουργεσίας, παροὺ εἰς ἐκείνην ἀπαῦτα τὴν χώραν ὁποῦ κεῖται τὰ ἀπλίκια, οὗ τὰ ἀνμπέλια, οὗ τὰ χωράφια, ἔνι καὶ τοῦτον κείμενον.

σιδ. Περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν, οὗ τῶν δύο ἀδελφάδω, ὁποῦ οὐδὲν ἐμοίρασαν μέσον τους τὸ ἐκέρδησαν, οὗ τὸ ἐσυνπίασαν, ὥςπερ ὁ εἷς ἔνι πλεῖον πλούσιος παρὰ τὸν ἄλλον ἄνευ νὰ τοῦ δώσῃ ὁ πατήρ τους, οὗ ἡ μητέρα τους εἰς μοιρασίαν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει τὰ τέκνα του, ὥςπερ β' υἱούς, οὗ γ', οὗ δ', οὗ ε', οὗ θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνος ὁ πατήρ τους ἐτελεύτην, χωρὶς νὰ μοιράσῃ τὸ ἕναν ἀπαὶ τὸ ἄλλον κατὰ ἀδερφοσύνην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνα τὰ ἀδέλφια ἐγίνουνταν τοῦ νόμου, καὶ ὁ εἷς ἔχει πολλά, περίττου παρὰ τὸν ἄλλο, οὗ ἔκαμέν τα, οὗ ἐχάρισάν τού τα, οὗ ηὗρέν τα μὲ τὸ ριζικόν του, τὸ δίκαιον κρινίσκει καὶ κελεύει νὰ κρίνουν, ὅτι ἐφειδὴν οὐδὲν ἐμοιράσαν μὲ τὴν αὐλήν, οὐδὲ ὁ πατέρας τους οὐδὲν τοὺς ἐμοιράσεν, ὁ εἷς ἀδελφὸς ἔνι κρατούμενος τοῦ ἄλλου νὰ μοιράσῃ μετά του πάντα ὅσα ἔχει μέσα, παρευτὺς ὅτι νὰ τὸν καλέσῃ, καὶ ἔνι κρατούμενος ὁ εἷς τοῦ ἄλλου ἀποὺ πάντα ὅσα νὰ ἔχῃ καμωμένα νὰ τοῦ δώσῃ τὰ ἥμισα, ἀφὸν ἐγεννήθην ἄχρι τὴν ἡμέραν ἀποῦ νὰ μοιραστοῦ εἰς τὴν αὐλήν,

οὗ ἔμπροστεν καλοὺς ἀνθρώπους, ἄνευ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς ὡρμάστην γυναῖκα, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἀποὺ (1) φ.141. κανένα πρᾶγμαν τὸ ἐπῆρεν μὲ τὴν γυναῖκάν του |, οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ κανένα μερτικὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ἂν ἐκεῖνός του ὁ ἀδερφὸς ἔκλεψεν κανέναν βίον, καὶ ἔδωκεν τὸ μερτικόν του τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ὁ ἄλλος ἤξευρεν καλὰ πῶς τὰ ἔκλεψεν ἀπ' αὐτὰ ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸ μερτικόν του, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι ἔνι ἤτζου καλὰ κρατούμενος νὰ πάρῃ τὸ μερτικόν του ἀπαὶ τὴν τιμωρίαν ἐκείνης τῆς κακοεργίας, καθάπερ ἂν εἶχεν εἴστεν μετά του ἐν τῷ ἅμα νὰ τὸ κλέψουν· εἰ δὲ τίποτες ἐκάτεχεν ὅτι κλεψιμίον ἦτον ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸ μερτικόν του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔνι δίκαιον κρατημένος ἔξω μόνον παρὰ ἐκεῖνον τὸ ἐπερίλαβεν τὸ μερτικόν του, ἄνευ ἑτέρας τιμωρίας νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κορμίν του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ τοιοῦτον ἀπαῦτα δίκαιον, καθὰ ἐλαλήθην ἄνωθεν, ἔνι καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς, ἂν ἔνῃ γνήσιαις καὶ ἀπὸ ἑνοῦ πατρὸς καὶ ἀπαὶ μιᾶς μητρός, καὶ ὄχι ἀλλοίως, ὅτι ἂν ἦσαν ὅλοι ἑνοῦ πατρὸς καὶ πολλῶν μητέρων, οὗ ἂν ἦσαν παντὸς μιᾶς μητρὸς καὶ πολλῶν πατέρων, οὐδὲν ἔνι παντὸς κρατούμενοι ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου νὰ μοιράσουν ὅλον, παρὰ τὸ ἥμισο, καθὰ ἔνι ἄνωθεν· εἰ δὲ ἂν ἔχῃ κανένα ἀδελφόν, οὗ μίαν ἀδελφὴν ἀποῦ οὐδὲν ἔνι νομίμου γάμου, οὐδὲν (2) ἔνι παντὸς κρατημένοι ἐκείνου, οὗ ἐκείνης, ἀλλὰ καλὰ κρίνει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ἐκεῖνα τὰ τέκνα ὁποῦ οὐδὲν ἔνι γάμου, νὰ μοιράσουν τὸ ἕναν μὲ τὸ ἄλλον, καθὰ ἐλαλήθην ἄνωθεν, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιε. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔβαλεν μίαν ἐδικήν του οἰκίαν εἰς ἀμάχιν, οὗ χωράφια, οὗ ἀνπελῶνας, καὶ ἂν ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη

(1) χειρ. ὅτι ἀποὺ ὅτι ἀπού. (2) χειρ. οὐδὲν οὐδέν.

ὁποῦ τὰ ἔχει ἀμάχιν λαλεῖ ὅτι ἔνι ἐδικά του, ποταπὸν δίκαιον γίνεται εἰς αὐτὰ τὰ χωράφια.

Ἐὰν γίνεται πρᾶγμαν ὅτι ἕναν ἔνκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴ περὶ τούτου, ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα βάλλει μίαν του οἰκίαν ἀμάχιν, οὖ χωράφια, οὖ ἀνπελῶνας, κἀκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ πρᾶγμαν ἀμάχιν, λέγει τοῦτον « ἡ οἰκία ἔνι ἐδική μου, ὅτι ἐχάρισάν μού την, οὖ ἐγὼ ἐγόρασά την, οὖ ἐκράτησά την χρόνον καὶ ἡμέρα ἄνευ προδιάξιμον, καὶ κατὰ τοῦτον ἔνι ἐδικόν μου, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸ συνῆθιν τῶν Ἱεροσολύμων », τὸ κείμενον καὶ τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος οὐδὲν πρέπει νὰ τὸν ἀξιάζῃ τίποτες, διότι πούλησι βουργεσίας οὐδὲν δύναται γενέσθαι, ἄνευ αὐλῆς, οὖ ἄνευ μαρτυρίας καλοὺς λᾶς, ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν χρήζει· καὶ δι' αὐτὸν κρίνει ἡ ἀσίζα κείμενα, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη | ὁποῦ ἔβαλεν τὸ πρᾶγμάν του ἀμάχιν p.142. ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρας τὸ πῶς τοῦ ἐδάνεισεν, καὶ εἶδάν τον νὰ λάβῃ ἀμάχιν τὸ αὐτόν, τὸ κείμενον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ ζητήσῃ τὸ ἀμάχιν μὲ τὸ κείμενον, καὶ πρέπει νὰ χάσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐδάνεισεν, διότι ἤθελεν νὰ λάβῃ ἄδικα πρᾶγμαν μὲ μπαρατουρίαν, καὶ μὲ τὸ δίκαιον τὸ ἐθέσπισαν εἰς τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐδάνεισεν πρέπει νὰ πλερωθῇ εἰς τὴν αὐλήν, τῆς ποίας ἐντέχεται νὰ ἔνῃ· καὶ ἐκεῖνος, ἂν οὐκ ἔχῃ μάρτυρας ὀνπρὸς πῶς τὸ ἔβαλεν ἐκεῖνον ἀμάχιν, ἀμμὲ ἔβαλέν το ἁπλᾶ ἀμάχι μέσον τοὺς δύο, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν νὰ δείξῃ ἀπαῦτα ὀνπρὸς πῶς τὸ ἐγόρασεν τὸ πρᾶγμαν, ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐκεῖνος θέλει νὰ τοῦ δείξῃ μὲ μάρτυρας ἔμπροστεν τοὺς ποίους τὴν οἰκίαν ἐχάρισέν του, οὖ ἐπούλησέν την, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ποίου ἦτον ἡ οἰκία, οὖ τὸ πρᾶγμαν, ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ νὰ σηκώσουν ἕνα τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, ἂν ἔχῃ τοιούτην ἀφορμήν, ὅτι ἐκεῖνος ἀ-

ποῦ νὰ τὸν σηκώσῃ, καὶ εἴ τις νικήσει τὸν πόλεμον, ἐντέχεται νὰ ἔχῃ καμωμένον τὸ ἔνκλημαν, μὲ τὸ κείμενον· ἀμμὲ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ πόλεμον, ἂν οὐδὲν χρήζῃ τὸ αἴτημαν ἀπαὶ ἕνα μάρκον ἀσῆμιν καὶ ἄνων, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σιϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται περὶ ἐκείνου ὁποῦ ζητᾷ ἐκεῖνον τὸ οὐδὲν τοῦ χρεωστοῦν, οὐ περίττου παρὰ τὸ ἔνι τὸ μέλλει νὰ ἔχῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κἄτις ἄνθρωπος ἐνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, οὐ γυναῖκαν, τὸ πῶς τοῦ χρεωστεῖ κανένα πρᾶγμαν, καθάπερ ἐκεῖνος χρεωστεῖ του κ′ πέρπυρα, κἀκεῖνος ζητᾷ του πέρπυρα ρ′, καὶ αὐτὸ ποιεῖ το διὰ τὴν κακήν του μηχανήν, οὐ ἂν τοῦ ἐχρῶστεν ἕνα ἄλογον, οὐ ἕτερον κανένα κτηνόν, κἀκεῖνος ζητᾷ δύο ἀντὶς τοῦ ἑνοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι αὐτὸς ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τοιούτην ζημίαν, ὅτι νὰ χάσῃ τὸ ζητᾷ ἄδικα, καὶ ὅσα ἔμελλεν νὰ ἔχῃ, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σιζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῶ πραγμάτων τῶν χαμένων, ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γίνεται, καὶ περὶ τοὺς παροίκους σκλάβους ὁποῦ φεύγουν ἔξω τοῦ ρηγάτου.

φ. 143. | Ἔνι καταστημένον μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων ὅτι ἡ ἀφεντία τῶν πραγμάτων τῶν χαμένων οὐδὲν πρέπει κανεὶς νὰ τῶν περάσῃ εἰς κανένα ἕτερον κορμίν, ὅτι εἰς ὅποιον τόπον ὁποῦ ὁ κύρης ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ τὸ πρᾶγμάν του κινητὸν τὸ εἶχεν χάσει, ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ διὰ ὅρκου τ[ὸν] νὰ ποιήσῃ. Εἰ δὲ κανεὶς χάσει ἄλογον, κελεύει ἡ ἀσίζα ὅτι ἂν ἔνῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχασε νὰ τὸ εὕρῃ εἰς κανένα τόπον, οὐ εἰς χώραν, οὐ εἰς ἕτερον ἄλλον τόπον, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ β′ μάρτυρας πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἔχῃ εἰς τὴν δεσποτείαν του καὶ νὰ τὸ νομευτῇ αὐτὸ τὸ ἄλογον εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ μὲ τὸ κείμενον. Καὶ ἀκόμη ἂν ἔνῃ κανεὶς

ὁποῦ ἀπλικεύει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ χάσει κανένα ἐδικόν του πρᾶγμαν, κἄν τε σύρουν το, κἄν τε βαστάξουν το εἰς καμμίαν ὁπλὴν εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι κανεὶς πραγματευτὴς ἀξαναφέρνει, οὗ ἀξανασύρνει εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπανκελίας, οὗ τριγύρου τοὺς χριστιανούς, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶχεν τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν χαμένον, ἀναγνώρισέν το, οὐδὲν ἠμπορεῖ ποτε νὰ τὸ ἀναλάβῃ κατὰ πρᾶγμαν χαμένον, διότι ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν εἶχάν το πάρειν, οὗ εἶχάν το σύρειν εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ ἀφῆκεν νὰ ἔνῃ τοὺς χριστιανούς· ἀμμὲ ἂν ἠμπορῇ νὰ ἔχῃ β′ πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ τὸν εἶδαν καὶ ἀγνώρισαν νὰ κρατῇ καὶ νὰ νομεύεται τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν [καὶ] ἐκεῖνος ὀμνέ[γει ὅ]τι ἦτον ἐδικόν του, ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχῃ διὰ ἐπεσαῦτα εἰς ὅσα ἐκούστεψεν τοῦ πραγματευτῆ ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς.

Ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ 'σάζουν μέσον τους ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ὁ σκλάβος κανενοῦ βουργέση κλέψει κανένα πρᾶγμαν τοῦ ἀφέντη του, καὶ ἔφυγεν ἀπαὶ τὸν ἀφέντην του, καὶ γίνεται ὅτι κανείς του γεῖτος περιλανβάνει ἐκὴν τὴν κλεψίαν εἰς τὸν οἶκόν του, οὗ ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ σκλάβος ὁποῦ ἠθέλησεν νὰ φύγῃ, οὗ καθοδηγᾷ ἕτερον σκλάβον, καὶ ὁ ἀφέντης του ἠμπορεῖ νὰ τὸν προβιάσῃ διὰ β′ μαρτύρων πιστῶν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν κράξῃ διὰ κλέφτην, καὶ ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ τοῦ ἀφέντη του τὸν σκλάβον του, οὗ τὸ ἔχρηζεν ὁ σκλάβος του καὶ ὅση ζημίαν νὰ τοῦ ποιήσῃ ὁ σκλάβος του.

σιη. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἔχασεν τὸ χτηνόν του, οὗ ἕτερον ἄλλον βίον, καὶ εὑρίσκει τὸ ἔχασεν ἐπάνω τινός, ποταπὸν δίκαιον χρὴ γίνεται.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔχει α′ κτηνὸν ἐδικόν του χαμένον, οὗ ἕτερον ἄλλον βίον κινητόν, καὶ γίνεται μετὰ ταῦ-

φ.144. τα ὅτι εὑρίσκει τὸ κτηνὸν ἐκεῖνον, οὗ ἐκεῖνον τὸν βγίον | τὸ ἔχασεν ἐπάνω κανενοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ πρᾶγμάν του χαμένον καὶ ηὗρέν το, ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ μὲ τοιούτην ὀπλήν, ὅτι ἐντέχεται νὰ δείξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ὀμόσου ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνόν, οὗ ἐκεῖνον τὸν βγίον ἔνι ἐκείνου ὁποῦ τὸ ζητᾷ, καὶ εἶδάν το νὰ τὸ νομεύγεται καὶ νὰ τὸ κρατῇ, καὶ τότες ἐντέχεται ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ πρᾶγμαν νὰ ὀμόσῃ ἀπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐπαφῆκεν νὰ τὸ πουλήσουν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ τὸ χαρίσουν, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ τὸ ἀμαχέψουν, οὐδὲ ἐδάνεισέν το, οὐδὲ ἀφῆκεν νὰ τὸ δανείσου, ἀμμὲ οὕτως τὸ ἔχασεν, καθὰ λέγει, καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ χρὴ νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του, μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σιθ. Περὶ ἐκείνου τοῦ βίου τὸ ἐκλέψα καὶ ἔσυράν το, οὗ ἐπῆράν το εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀξαναέρχεται εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τῆντα ἐντέχεται νὰ γένῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς βίος, οὗ ἕνα ζῶον ἐξήλωσέν το κανένας κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἐστέρησάν τού το δυναστικῶς, οὗ ἐπαράβγαλαν το εἰς καμμίαν ὀπλὴν εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἐκεῖνον τὸν βίον ἐπῆράν το, οὗ ἔσυράν τον εἰς τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνον τὸν βγίον, οὗ ἐκεῖνον τὸ κτηνὸν ἐξαναφέραν το εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχασεν τὸ κτηνόν, οὗ τὸν βίον οὐκ ἔχει μετὰ ταῦτα κανένα δίκαιον, ὅτι τὸ πρᾶγμαν ἐφέρτην εἰς τὴν Σαρακηνίαν ἔξω τῆς δουλείας τοῦ ρηγάτου, μὲ τοιοῦτον, ὅτι ἐκεῖνος ἐπάνω τοῦ ποίου εὑρίσκεται τὸ πρᾶγμαν, οὗ τὸν βίον ἐντέχεται νὰ δείξῃ δύο μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποῦν κατὰ μάρτυρες, ὅτι ἐκεῖνον τὸν

βίον ἀγοράστην, οὐ ἐκεῖνον τὸν ζῶον ἐσύρτην ἀπαὶ τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ μείνῃ ἀνενόλητος, κίτες· ἀμμὲ ὀτεσαῦτα ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκείνους ὁποῦ ἔχει τὸ πρᾶγμαν χαμένον ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἐπεσαῦτα δίκαιον, ὅτι ἠνπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρᾶγμάν του διὰ ἐπεσαῦτα ὅσα ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ, οὐ μὲ τὸν ὅρκον του, οὐ μὲ μάρτυρας, ὅτι ἐγόρασέν το ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον· ἀμμὲ καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνος, πρὶν λάβῃ τὸ πρᾶγμάν του διὰ ἐτεσαῦτα ὅσα τὸ ἀγόρασεν ὁ πραγματευτής, ἔνι κρατούμενος νὰ δείξῃ μὲ δύο μάρτυρας, νὰ ὁμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια πῶς τὸν εἶδαν νὰ τὸ νομεύεται καὶ νὰ τὸ κρατῇ ἐκεῖνο τὸ ζητᾷ, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται καὶ αὐτὸς νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια τὸ πῶς | τὸ πρᾶγμαν ἐκεῖν' οὐδὲν ἐπού- φ.145.
λησέν το, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, ἀλλὰ οὕτως τὸ ἔχασεν καθὰ εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ λάβῃ τὸ ἐδικόν του, ἐὰν θέλῃ, πλερόνοντα πάντα ὅσα ἔδωκεν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον· εἰ δὲ ἠνποροῦν νὰ γινώσκουν, οὐ νὰ ἠγνωρίσουν, ὅτι αὐτὸς ἔνι ὁ κλέφτης ὁποῦ ἔκλεψεν τὸ πρᾶγμαν, ὅτι εἶδάν τον πῶς τὸ ἔσυρνεν εἰς τὸ ὑπᾷν του, καὶ διὰ τὸ οὐδὲν εὑρίσκει κανέναν μάρτυραν ὁποῦ τὸν εἶδαν νὰ τὸ ἀγοράσῃ, οὐ πῶς τοῦ τὸ ἐχάρισαν εἰς τὴν Σαρακηνίαν, τὸ δίκαιον κρίν' καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ πρᾶγμαν χαμένον ἐντέχεται νὰ τὸ λάβῃ ὅλον ἐλεύτερον, καὶ τὸν κλέφτην νὰ τὸν κρεμάσου, καὶ τίποτες νὰ μὴ τοῦ δώσουν ἀποὺ πᾶσαν πρᾶγμαν τὸ ἔβγαλεν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει οὗτος ὁ κλέφτης ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ αὐτὸν τὸ κακὸν νὰ γένῃ, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σχ. Αὐτοῦ νὰ ἀκούσετε τὸ δίκαιον ἐκείνου ὁποῦ ἐκόκισεν τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἔχασεν τὸ πρᾶγμάν του, καὶ ποταπὸν δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένῃ ἐξ αὐτόν του.

'Εὰν γίνεται ὅτι ὁ κἄτις ἄνθρωπος, ἐὰν τοῦ κλέψουν κανέναν πρᾶγμαν ἐδικόν του, οὗ κτηνόν του, καὶ εὕρῃ το ἐπάνω κανενοῦ· ἀνθρώπου, κἀκεῖνος ὁποῦ εἰς ποῖον εὑρεθῇ ζητᾷ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ἔχασεν « πότες ἔχασες ἐσοὺ αὐτὰ τὰ πράγματα; » κἀκεῖνος ἀποκρινᾶται « ἔχασά τα τὰ Γέννα, οὗ τὸ Πάσχαν· » καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ νομεύγεται τὸ κτηνόν, οὗ τὸ πρᾶγμαν ἐκεῖνον ἠνπορεῖ μετὰ ταῦτα νὰ δείξῃ μὲ β' μάρτυρα; ὁποῦ νὰ ποιήσουν κατὰ μάρτυρας, ὅτι εἶδάν τον ὅτι ἐκεῖνον τὸ κτηνόν, οὗ ἐκεῖνον τὸν βίον νὰ τὸν νομεύγεται ἕνα μῆναν ὀπρότερα τοῦ Πασχάτου, οὗ τῶν Γεννῶν, ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ τὸ κτηνόν, οὗ τὸν βίον οὐδὲν ἐντέχεται πλεῖον νὰ ἔχῃ κανένα κείμενον, οὗ νὰ τὸ περιλάβῃ· εἰ δὲ ἐκεῖνος οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δείξῃ πῶς τὸ εἶχεν πρὶν τὸν καιρὸν τὸν λαλεῖ ἐκεῖνος, πρέπει νὰ ἔνῃ ἔνοχος ἐκείνης τῆς κλεψίας, μὲ τὸ κείμενον, καὶ ἐντέχεται νὰ λάβῃ τὴν τιμωρίαν τοιούτην ὡς γιὸν ἐντέχεται νὰ λάβῃ κλέπτης κρατημένος· καὶ τοιοῦτον δίκαιον ἐντέχεται νὰ γένηται παντὸς βίου κλαπέντος κινούμενον, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητᾷ δύναται παραστῆσαι διὰ β' μαρτύρων πῶς τὸ εἶχεν α' μῆναν προτήτερα παρὰ τὸν καιρὸν τὸν εἶπεν ὅτι ἔχασέν το, οὐδὲν ἔχει ἀπεκεῖ πλεῖον δίκαιον κανέναν διὰ νὰ λάβῃ τὸ αὐτὸν ἕνεκεν τούτου, οὐδὲ ἐντέχεται κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ὀνοματίσῃ τὴν ἡμέραν ὁποῦ τοῦ ἐκλέψαν
φ.146. τὸ πρᾶγμάν του, οὗ ἐστέρεψάν τού το, οὗ | ἐπαράβγαλάν τού το, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν τὸν δυναστεύγει νὰ τὴν ὀνοματίσῃ.

σκα. Περὶ ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ κρατεῖ κανένα πρᾶγμαν ξένον, καὶ βάνει το ἀμάχι, οὗ πολεμᾷ νὰ τὸ ξενάσουν μὲ καμμίαν ἀφορμὴν διὰ νὰ μηδὲν ἔρτῃ εἰς δικάσιμον.

'Εὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα κρατεῖ κανένα πρᾶγμαν ἄδικα, ἀπαὶ τὸ ποῖον πρᾶγμαν ἤξευρέ το καλὰ ὅτι ἔμελλαν νὰ τὸ φέρουν εἰς ἔνκλημαν, κἀκεῖνος δίδει ἐκεῖνο

τὸ πρᾶγμαν ἑτέρου ἀμάχιν, οὗ παραδεῖ ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμαν, οὗ δίδει το εἰς προικίον διὰ ἀφορμὴν νὰ τὸ ἀξαναλάβῃ, μὲ τοιούτην μηχανήν, διὰ νὰ τοῦ μείνῃ διὰ ἕτερον κορμίν, οὗ διατὶ οὐδὲν θέλει νὰ ἀνκαλέται παρά τινος, εἰ δὲ μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ τὸ πρᾶγμαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ ἔχει δίκαιον εἰς τὸ πρᾶγμαν, ἠμπορεῖ [νὰ] ζητήσῃ ἐκ[είνου] ὁποῦ θέλ[ει] ἀπαὶ τοὺς δύο, τουτέστιν οὗ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ κρατεῖ, οὗ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ τὸ ἔδωκεν, οὗ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, οὗ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐχάρισεν, οὗ ἐκείνου ὁποῦ τῷ ἔδωκεν εἰς προικίον, οὗ εἰς παράδοσιν, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἀνκαλὲ προτήτερα ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ πρᾶγμαν ἐπαράδωκεν εἰς ὁρμασίαν, οὗ εἰς παρακαταθήκην, καὶ νικήσει τον κατὰ τὸ δίκαιόν του (1), διὰ τῆς ἀγνωριμίδας τῆς αὐλῆς καὶ τῶν κριτῶν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἂν ἔνῃ κρατημένος νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ, κατὰ τὸ ἔκριναν μὲ τὸ κείμενον, ἀκόμη, ἂν ἔνῃ ὅτι τὸ πρᾶγμαν ἐπαράδωκέν το ἑτέρου, καὶ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐφειδὴν ὅτι ἐκεῖνος ἔχει μετά του καμωμένον τὸ δίκαιόν του, οὗ ἔχασέν το, οὐδὲν ἔνι πλεῖον κρατημένος νὰ ἐνκλητέψῃ μὲ τὸν ἕτερον, μὲ δίκαιον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σκϐ. Περὶ τῶν αἱροτῶν λέγει αὐτοῦ, τῶν νὰ βάλουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν ἀθιλογὴν νὰ τοὺς βάλλουν αἱρετάς.

Ἐὰν γίνεται ὅτι καμμία δυσκεψία, οὗ καμμία ζήτησι κανενοῦ βίου, οὗ κανενοῦ ἄλλου πραγμάτου, καὶ γίνεται ὅτι οἱ δύο ἐν τῷ ἅμα θέλουν νὰ βάλλου β' ἀνθρώπους, οὗ περίττου, καὶ ἔρχουνται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητοῦν εἴδησιν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ τοὺς δώσῃ εἴδησιν, καὶ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐὰν ἐκεῖνοι οἱ δύο εἰς τοὺς ποίους ἐδόθην τὸ ἔνκλημαν οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνπάψουν, ἠμποροῦν νὰ

(1) χειρ. δήκενόν του.

κράξουν καλὰ ἕτερον ἄνθρωπον καλοπίχερον, οὐ β', καὶ ὅταν συνμπάψουν εἰς τὴν συνείδησίν τους εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατούμενοι νὰ κρατήσου τὴν κρίσιν τους, τοὐτέστιν νὰ τὴν τελειώσουν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ μη-
φ.147.δὲν κρατηθῇ, καὶ νὰ μείνῃ διὰ τῆς | ἀφορμῆς του, κρίνει τὸ δίκαιον νὰ χάσῃ τὸ δίκαιόν του τῆς ζητήσεώς του, καὶ ὁ ἄλλος νὰ κάμῃ τὸ ζήτημάν του, ὥςπερ ἂν εἶχαν κριθῇ, οὐ νὰ ἠθέλησαν (1) νὰ κρίνουν τίς ἐνίκησεν, καὶ ἔνι ἀκόμη κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὴν τιμωρίαν, λεγόμενη πέναν, ἂν ἐβάλτην ἀπ' αὐτούς, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι νὰ πλερώσῃ τὸ ἔνκλημαν ἐκεῖνον ἀποῦ μένει τὸ δίκαιον, τοὐτέστιν ὁποῦ νὰ ἐβγῇ ἀπαὶ τὴν ἐξουσίαν του καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ νὰ 'ποῦν· καὶ ἂν ἔνῃ πλεῖον τῶν δ', οὐ ε' ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τους ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι τὸ ενκλημαν, καὶ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνπάψουν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ νὰ συνμπάψουν οἱ πλεῖον ἐντέχεται νὰ τὸ κρατήσουν στερεωμένον, κατὰ τὸ κείμενον, τὸ νὰ 'ποῦν μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ οὐδὲν ἠμποροῦν νὰ συνπάψουν, καλὰ ἐμπορεῖ τὸ ἔνκλημαν νὰ στραφῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς αὐλῆς, οὐ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑτέρους ἀνθρώπους, ἐὰν θέλουν καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Γ'εροσολύμων.

σκγ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐλάβωσεν τὸν δοῦλόν του, καὶ θεωρῶντα ὁ γιατρὸς ἐσύνμπαψεν νὰ τὸν γιάνῃ, καὶ μετὰ ταῦτα εἶχέν τον κόψει κακά, ἐτελεύτην, πῶς τὸν ἐντέχεται ὁ ἰατρὸς νὰ τὸν ἀμαντιάσῃ.

'Εὰν γίνεται διὰ κανέναν ριζικὸν ὅτι λαβόνω ἕναν μου σκλάβον, οὐ μίαν μου σκλάβαν, οὐ ἕτερον κανένα κορμὶν λαβωμένον, καὶ ἔφεραν α' γιατρόν, καὶ κεῖνος ὁ γιατρὸς συνμπαύγει μετά μου εἰς τιμὴν νοματισμένη, καὶ εἶπέν μου εἰς τὴν τρί-

(1) χειρ. οὐ νὰ ἠθέλησαν, οὐ νὰ ἠθέλησαν.

την ἡμέραν, ἐφειδὴν εἶδεν καλὰ τὰς πληγάς, ὅτι καλὰ νὰ τὸν γιάνῃ ἀκωλύτως, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἔκοψεν κακά, οὗ διὰ τὸ οὐδὲν ἔμελλεν νὰ τὸν κόψῃ, καὶ ἔκοψέν το, καὶ δι' αὐτὸ ἐτελεύτησεν, οὗ διὰ τὸ ἐντέχετον νὰ σκίσῃ τὴν πληγήν του, οὗ τὸ αὐγάσιμον, οὗ τὸ ἀπόσταμαν, τοῦ μάκρου, καὶ ἐκεῖνος ἔσκισέν το τοῦ πλάτου, τὸ λέγεται τραβέρς, καὶ δι' αὐτὸ ἐτελεύτησε, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἐντέχεται νὰ καλλιωτερίσῃ τὸν σκλάβον, οὗ τὴν σκλάβαν, μὲ τὸ κείμενον, ὅσα ἔχρηζεν ὡς τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐλαβώθην, οὗ ἐτεσαῦτα ὅσα ἐκούστεψεν ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ τὸν ἀγόρασεν, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ ὁμοίως ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ αὐτὸν τὸν γιατρὸν ἀπαὶ τὴν χώρα ἐκείνην ἀποῦ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακὴν γιατρείαν. Ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνός μοῦ ὁ σκλάβος εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τόπον θερμόν, οὗ εἰς τόπον ὁποῦ ἔμελλεν νὰ βάλλῃ πράγματα θερμά, καθὰ ἔνι ἀπάνω τοῦ μυαλοῦ[, οὗ ἀ- φ.148 πάνω τῶν νεύρων, οὗ ἐπάνω τῶν ὅρμων ἀποῦ ἔνι ἀποὺ κρύον φυσικὸν διὰ τὰ νεῦρα, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς βάλλει τώρα δροσινὰ πράγματα, καὶ ἐπέθανεν δι' αὐτό, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὴν τιμὴν ἐκείνου τοῦ σκλάβου, οὗ τῆς [σ]κλάβας μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὸ δίκαιον· ὁμοίως εἶχεν ἀπόσταμαν κανένα τόπον κιντύνου καὶ ἔμελλεν νὰ βάλῃ πράγματα μαλαχτὰ διὰ νὰ μαλαχτιάνῃ καὶ νὰ τὸ ψήσῃ, διὰ νὰ σύρῃ ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔξω, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς βάνει πράγματα θερμὰ καὶ ξερά, καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ κακὸ ἔνοιξεν ἀπ' ἔσω καὶ ἐπέθανε, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι αὐτὸς ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενός μου νὰ μοῦ τὸν πλερώσῃ, μὲ τὸ κείμενον· ὁμοίως ἐὰν ἐκεῖνος ὁ σκλάβος μου ἂν εἶχεν τὴν πληγὴν εἰς τὴν κεφαλήν, οὗ εἰς τὸν ποντικὸν τοῦ χερίου, οὗ εἰς ἕτερον τόπον τοῦ κιντύνου, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἐποῖκεν μίαν ἡμέραν, οὗ δύο, καὶ οὐδὲν τὸν

ἄλλαξεν καὶ ἔβαλλεν ἐτεσαῦτα πράματα θερμὰ ἀπαὶ τῶν ποίων ὁ ποντικὸς τοῦ χερίου, οὔ τοῦ μερίου τοῦ σκλάβω ἐποντίστην, καὶ ἐβρώμισεν ἡ πληγή, οὔ διατὶ ἐμείνισκεν καὶ οὐδὲν τὸ ἐγιάτρευγεν καθημερινόν, καὶ ἐπέθανεν διὰ τοῦτον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνον τὸν γιατρὸν ἔνι κρατούμενος νὰ μὲ πλερώσῃ ἐτεσαῦτα ὅσα μοῦ ἐκούστεψεν, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· ὁμοίως ἐκεῖνος ὁ γιατρός, ἂν δείξῃ μὲ καλαῖς μαρτυρίαις, ὅτι ἐκεῖνον τὸν ἐγιάτρευγεν ἔπεσεν μὲ γεναῖκαν, οὔ ἤπγεν κρασίν, οὔ εφαγεν κανένα ἄτζαλον φαγητὸν ἀπ' ἐκεῖνα ἀπαὶ τὰ ἐδιαφέντεψεν, οὔ ἐποίησεν κανένα πρᾶγμα τὸ οὐδὲν ἐντέχετον νὰ ποιήσῃ ἤτζου ἐγήγορα, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι, ἂν ἔνῃ καὶ ὁ γιατρὸς ἐγιάτρεψέν τον ἀλλοίως παρὰ τὸ ἐντέχετον, οὐδὲν ἔνι τίποτες κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ, διότι πλεῖον φανερὸν δίκαιον ἔνι νὰ 'γροικηθῇ ὅτι ἐτελεύτησεν διατὶ ἐποίησεν τὸ οὐδὲν ἐντέχετον νὰ ποιήσῃ καὶ ἦτον διαφεντεμένος ὅτι νὰ ποιήσῃ, ὅτι διὰ τὸ κακὸν φαγίν, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὐδὲν τὸν ἐδιαφέντεψεν ἀπὸ τίποτες νὰ φάγῃ, οὔ νὰ πγῇ, οὔ νὰ μηδὲν πέσῃ μὲ γυναῖκα, κἀκεῖνος ἐτζαλόφαγεν καὶ ἐτζαλόπγιεν καὶ ἦτον μὲ γυναῖκα, καὶ ἔποικεν τὸ οὐδὲν ἐντέχετον καὶ ἐπέθανε, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώσῃ, μὲ τὸ κείμενον, διότι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος παρευτὺς ὅταν ἰδῇ τὸν ἀσθενῆν, νὰ τὸν ὁρίσῃ τῆντα μέλλει νὰ φάγῃ, καὶ νὰ τὸν διαφεντέψῃ τὸ τῆντα νὰ μηδὲν ποίσῃ, καὶ τὸ ἔνι
φ.149. κα|τάδικόν του· καὶ ἐὰν οὐδὲν τὸ ποιήσῃ, καὶ νὰ τοῦ γένῃ ἐναντίον, νὰ ἔνῃ ἀπάνω τοῦ γιατροῦ· εἰ δὲ ὁ γιατρὸς οὗτος μέσα εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπῆρεν τοῦτον νὰ τὸν γιατρέψῃ, ἔλαχέν τον κακὸν ριζικόν, ἐπιάστην παρὰ τῶν 'Αγαρηνῶν, οὔ ἀσθένησεν, οὔ ἕτερος κίντυνος παρὰ τὸ ποῖον οὐδὲν ἐμπόρεν νὰ ἔρτῃ νὰ τὸν ἰδῇ ἐκεῖνον τὸν ἀστενῆ καὶ τελευτᾷ, τὸ δί-

καιον κρίνει ὅτι ὁ γιατρὸς οὐδὲν ἔνι κρατούμενος τίποτες νὰ τὸν ἀμαντιάση, μὲ τὸ κείμενον. Καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἐγιάτρεψεν ἤτζου κακὰ τὸν ἀστενῆν, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἄνθρωπον ἐλεύτερον, οὗ καμμίαν ἐλεύτερην γυναῖκαν καὶ ἀπεθαίνουν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον τὸν γιατρὸν νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ γένουν τοῦ ἀφέντη, κείμενα· εἰ δὲ ἐπῆρεν τίποτες ἀπαὶ τὸν θνητὸν ἐντέχεται νὰ στραφοῦν τοὺς συνκενεῖς τοὺς τεθνεῶτος ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ γιατροῦ, μὲ τὸ κείμενον· ὁμοίως ὁ γιατρὸς ἐγιάτρεψεν α' μου σκλάβον, οὗ σκλάβαν ὁποῦ εἶχεν τὸν πόδαν θλασμένον, οὗ τὴν χεῖραν, καὶ εἶπεν καλὰ νὰ τὸν ἰάνῃ, καὶ ἂν ἦτον αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνος νὰ τὸν ἔνωσεν ὅτι νὰ τὸν εἶχεν ἴσα γιατρέψειν, καὶ ἔβαλεν τὴν χεῖράν του διὰ στοιχημάτου γενομένου, καὶ ἐπῆρέν τον καὶ ἐγιάτρεψέν τον ἤτζου κακὰ μὲ τὰ ἐμπλάστριά του ὁποῦ οὐδὲν ἔχρηζαν τίποτες, κἀκεῖνος ἔμεινε λαβωμένος πάντοτες, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ πάρῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον, καὶ νὰ πλερώσῃ τὸν ἀφέντη του ὅσα τοῦ ἐκούστεψεν· καὶ ἂν ὁ γιατρὸς οὐδὲν ἔχῃ ἀπόθεν πλερώσει ὅλα, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατημένος νὰ ἀφήσῃ τὸν σκλάβον τοῦ ἀφέντη του ἐκείνου ὁποῦ ἦτον ἐδικός του, μὲ τοιοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς νὰ τὸν καλλιωτερίσῃ ὅσον ἐκεῖνος ὁ σκλάβος νὰ ἔρτῃ παρκάτω, διατὶ ἔνι λαβωμένος διὰ τὸ πταῖσμάν του· εἰ δὲ ἂν εἶχεν ποιήσειν αὐτὸν τὸ λάβωμαν ἐνοῦ χριστιανοῦ, οὗ μίας χριστιανῆς, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ χάσῃ τὸν δεξιόν του γρόθον καὶ νὰ μηδὲν ζημιωθῇ πλεῖον ἄλλον, παρὰ ἂν ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τίποτες νὰ τὸ στρέψῃ κατὰ τὸ κείμενον.

σκδ. | Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου τοῦ καβαλλάρη, οὗ τοῦ φ.150
βουργέση ὁποῦ στέλλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ μαρετζασιάσῃ, τουτέστιν νὰ τὸ γιατρέψουν, καὶ λαβόνει το, οὗ ψοφᾷ, πῶς ὁ καλλικᾶς ἐντέχεται νὰ τὸ καλλιωτερίσῃ, ἤγουν νὰ τὸν πλερώσῃ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἀποὺ κανένα ἀδέξιον, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, ὅγιος καὶ ἂν ἔνῃ, οὐ καβαλλάρης, οὐ βουργέσης, στείλει τὸ κτηνόν του νὰ τὸ καλλικώσῃ, οὐ νὰ τὸ γιατρέψουν, κανενοῦ καλλικᾶ, κἀκεῖνος γιατρεύγει το οὕτως κακὰ ὅτι λαβόνει το, οὐ ψοφᾷ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ποίου ἦτον τὸ ἄλογον, ἂν ἦτον λίζιος, ἔνι κρατούμενος ὁ καλλικᾶς νὰ τοῦ δώσῃ διὰ τὸ ἄλογον τὸ ἐσκότωσεν πέρπυρα μ', εἰ δὲ ἦτον μούλα, οὐ βορδῶνιν, νὰ τοῦ δώσῃ πέρπυρα λ', μὲ τοιοῦτον, ὅτι τὸ κτηνόν, οὐ ψόφιον, οὐ λαβωμένον, μὲ ὅλον τὸ πετζὶ νὰ γίνεται τοῦ καλλικᾶ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· εἰ δὲ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκείνου ὁποῦ ἦτον τὸ κτηνὸν τὸ ψοφισμένον, οὐ τὸ μαχανιασμένον, ἂν ἔνῃ καβαλλάρης, οὐ βουργέσης, ὄχι λίζιος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ενι κρατούμενος νὰ δώσῃ ἕτερον κτηνὸν ὥςπερ ἦτον ἐκεῖνον τὸ ψοφισμένον, οὐ τὸ μαχανιασμένον, οὐ ἐτεσαῦτα καρτζὰ ὅσα ἔξαζεν κατὰ τὴν ἡμέραν ἀποῦ τὸ ἐγιάτρεψεν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον· εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκαλλίκονεν τὸ ἄλογόν μου ἐκάρφωσέν το, καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ κάρφωμαν ἐνέβην νερὸν καὶ τὸ κτηνόν μου ἐλαβώθην, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸ πλερώσῃ ὅσα καρτζὰ χρήζει τὸ ἄλογον, διὰ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον. Ὁμοίως ἐὰν στείλω τὸ ἄλογόν μου ἑνοῦ καλλικᾶ διὰ νὰ ἐβγάλῃ τοὺς κορδαψιούς του, καὶ ἐκεῖνος ἔβγαλέν τους ἤτζου κακά, ἔβγαλέν του τὰ 'μμάτιά του οὕτως ὅτι πλεῖον οὐδὲν γαγίζει, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ καλλικᾶς ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ στρέψῃ ἕτερον τοιοῦτον χτηνόν, ὡς γιὸν ἦτον ἐκεῖνον, οὐ τὴν τιμήν του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ὁμοίως ἐὰν στέλλω ἕναν μου κτηνὸν τοῦ καλλικᾶ διὰ νὰ τὸ κάψῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος καύγει το ἤτζου κακὰ ὅτι μαχανιάζει το, οὐ ψοφᾷ διὰ ἐκεῖνον τὸ λάβωμαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ ρηθεὶς καλλικᾶς ἔνι κρατούμενος νὰ τὸ ἀμεντιά-

σῃ, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν. Περὶ πάντων τῶν κακῶν ποιημάτων τῶν νὰ ποιήσῃ εἰς καλλικᾶς τοῦ κτηνοῦ μου, τοιούτων ὡς γιὸν νὰ ἔνῃ διὰ τὴν κακοπραξίαν του καὶ διὰ τὴν ἀφορσύνην του, ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκεν καλὰ νὰ τὸ | ὀδηγήσῃ, φ.151. τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁποίας δου[λίας ἢ τέχνης ἔνι] ὁ τεχνίτης ὁποῦ ποντίζει ἑτέρου πρᾶγμαν ὁποῦ τὸ χειροτερίζει, ὅλοι οἱ τεχνῖταις τὴν ζημίαν νὰ τὴν καλλιωτερίσουν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σκε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ γιατροῦ ὁποῦ ἔρχεται νὰ γιατρέψῃ τὸν σκλάβον τινός, καὶ διὰ κακὰ βοτάνια πεθαίνει, πῶς χρὴ νὰ τὸν καλλιωτερίσῃ, νὰ τὸν πλερώσῃ.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ἕναν μου ἀμάλωτον ἔνι ἀστενὴς ἀποὺ κοιλιακόν, καὶ εἷς γιατρὸς ἔρχεται εἰς ἐμὲν καὶ λαλεῖ μου « πολλὰ καλὰ νὰ τὸν γιατρέψω », καὶ σάζει μετά μου εἰς ἀποκοπὴν τελειωμένην, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι δίδει του βοτάνια προφορητικά, οὗ πράγματα θερμὰ διὰ τὰ ποῖα τὸ συκῶτίν του σέπεται, καὶ πάγει ἐτεσαῦτον ἡ κοιλιά του ὅτι πάγει τὸ φλανκίν του, καὶ ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ πράγματα στυφικὰ καὶ ψυχρά, καὶ οὐδὲν τὸ ἐποῖκεν ποτέ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι αὐτὸς ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος ἐναντίον τοῦ σκλάβου μου, οὗ τὴν τιμήν του ἐτεσαῦτα ὅσα μοῦ ἐκούστεψεν ἄχρι ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀποῦ ἐτελεύτησεν, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀτίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς μου σκλάβος ἔνι ἀστενὴς ἀποὺ πυρὰν μεγάλην τὴν εἶχεν μέσον εἰς τὸ κορμίν του, καὶ ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἐφλογοτόμησέν τον πρὶν τὸν καιρόν του ὁποῦ οὐδὲν ἐχρήζετον νὰ φλογοτομήσῃ, καὶ ἔβγαλεν πολὺν αἷμαν, ὅτι οὗτος ὁ ἀσθενὴς ἀπαὶ τὴν ἀχαμνοσύνην τῆς πυρᾶς τὴν εἶχεν καὶ ἀπαὶ τὴν φλογοτομίαν ἐνέβην του ἡ πυρὰ εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ ἐφερνεζιάστην καὶ ἀπέθανεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ τὸν πλερώ-

ση μὲ δίκαιον ὅσα ὁ σκλάβος, οὗ ἡ σκλάβα ἐξάζαν, οὗ ὅσα ἐκούστεψαν παρὰ τῆς πρώτης ἀγορᾶς, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς μου σκλάβος καὶ ἔχει πολλὴν χρυότην, καὶ εἷς γιατρὸς ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ λέγει ὅτι νὰ τὸν γιάνῃ καλά, καὶ σάζει μετά μου, καὶ παίρνει νὰ τὸν γιατρέψῃ νὰ τὸν γιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι φλεγοτομᾷ τον ἀπάνω ἐκείνου τοῦ κρυαμοῦ, καὶ τοῦτον πολομᾷ το ἀπαὶ τὴν ἀφροσύνην του ὅτι οὐδὲν ἤξευρεν καλὰ νὰ ἠγνωρίσῃ τὴν καρούραν του, οὐδὲ νὰ τὸν ἀγνωρίσῃ, κἀκείνου τοῦ ἀστενῆ γυρίζει του βήχας στεγνὸς ἀπ' αὐτὴν τὴν δίαιταν, οὗ χάνει τὸν λόγον, στεγνόνει τὸ στῆθός του διὰ τὴν κρυάδαν τὴν εἶχεν, καὶ παρὰ
φ.152.τῆς φλογοτομίας τὴν τοῦ ἐποίησεν ὁ ρηθεὶς | γιατρὸς καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάβον ἐπεσαῦτα ὅσα ἐκούστεψε τοῦ ἀφέντη του, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἂν εἶχα ἕναν ἀμάλωτον ὁποῦ ἔχει δρώπικα, καὶ εἷς γιατρὸς ἐσυνεπῆρέν το νὰ τὸν γιατρέψῃ μὲ στοιχήματα φτιασμένα, καὶ αὐτὸς ὁ γιατρὸς τρύφγει τὴν κοιλιάν του ἐκεῖ ὁποῦ ἔνι ἐκεῖνον τὸ κακόν, καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐκάτεχεν νὰ ἐβγάλῃ τὸ ὕδωρ τὸ εἶχεν εἰς τὰ ἐντός του κείμενα, ἀμμὲ ἀφῆκεν νὰ ἔβγῃ ἐτεσαῦτον τὴν πρώτην φοράν, οὗ εἰς τὴν δευτέραν, ὅτι ἀτόνισεν καὶ ἔχασεν τὴν γλῶσσαν καὶ ἐτελεύτησε, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ κρίνει ὅτι ὁ γιατρὸς ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ τὸ ἀμάλωτον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως εἷς ἐδικός μου σκλάβος ἦτον ἀστενὴς ἀποὺ καθημερινὴν πυρὰν καὶ ψυχρότην, καὶ εἷς γιατρὸς ἔρχεται ὀνμπρὸς καὶ λέγει νὰ τὸν γιάνῃ πολλὰ καλὰ διὰ ἕνα καθάρσιον, οὗ γιατρικόν, καὶ συνπαύγει μετά μου καὶ παίρνει τὸν σκλάβον νὰ τὸν γιατρέψῃ, καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκέν του τὸ βοτάνιν τὴν

πρώτην ἑσπέραν, οὖ τὸ μεσονύχτιον, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βοτάνιν εἶχεν ὁπεσαύτην σκαμωνίαν, ὅτι ἦτον ἦτζου δυνατὸν ὅτι αὐτὸς ἐτελεύτην παρευτὺς ὅταν τὸ ἐπῆρεν, οὖ ἐπῆγεν ἐτεσαῦτον ἡ κοιλία του ὅτι πρὶν ξημερώσῃ ἔδγαλεν πάντα ὅσα εἶχεν εἰς τὸ ἐντός του, καὶ ἧπαρ καὶ συκῶτιν, καὶ ἐτελεύτησεν, οὖ διὰ τὸ μὴ ἐσυνκέρασεν τὸν ἀστενῆ καθὼς ἐντέχετον, καὶ ἐφόθην τὸ βοτάνιν, καὶ οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πᾶ ἡ κοιλία του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἂν ἐτελεύτησε παρὰ τῶν ρηθέντων σημείων τὰ ἄνωθεν λαλημένα, ὅτι οὗτος ὁ γιατρὸς ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν πλερώσῃ, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν εἷς μου σκλάβος ἔνῃ ἀστενὴς ἀπαὶ τὸν ἀφεδρῶνάν του, καὶ εἷς γιατρὸς ἔρχεται ὀνμπρὸς καὶ λέγει νὰ τὸν γιάνῃ πολλὰ καλά, καὶ συνμπαύγει καὶ πολομᾷ ἀποκοπήν, καὶ λανδάνει τον εἰς γιατρείαν νὰ τὸν γιάνῃ, καὶ γίνεται ὅτι δίδει του καμμίαν μπούτραν, οὖ χόρτον δυνατὸ νὰ πγῆ, κἀκεῖνος ἦπγέν το καὶ ἐτελεύτησεν, οὖ λανδάνει σίδερον πολλὰ βραστὸν καὶ ἤθελεν νὰ κάψῃ τὸ κακὸν ἀπόθεν ἐκατέδαινεν, καὶ οὐδὲν ἤξευρεν νὰ τὸ κάψῃ ἐντεχάμενα, ἀμμὲ ἔκαψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ κωλοντέρου του, καὶ ἔδγαλέν το καὶ ἔρραξεν εἰς τοιούτην ὀπλὴν ὅτι πλεῖον οὐδὲν ἠμπόρησεν νὰ πάγῃ εἰς τὸ ἀνανκῆον, καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνον τὸν γιατρὸν νὰ τὸν ὁρίσου νὰ τὸν πλερώσῃ ἐκεῖνον τὸν σκλάδον ὅσα ἔχρη|ζεν τοῦ ἀφέντη του μὲ τὸ κείμενον. φ.153

Ὁμοίως ἐὰν ἔχω ἕναν σκλάδον ἀστενὴν ἀποὺ κελέφιον, οὖ ἀποὺ ψώραν στεγηνή, οὖ ἀποὺ καμμίαν ἕτερην ἀστένειαν, καὶ ἔρχομαι εἰς ἕναν γιατρόν, καὶ στοιχηματίζω μετά του ὅτι ἂν τὸν γιάνῃ ὅτι τὸ ἥμισο ὁποῦ νὰ πουληθῇ ὁ σκλάδος νὰ ἔνῃ ἐδικά του, κἀκεῖνος ὁ γιατρὸς παίρνει τον νὰ τὸν γιατρέψῃ, καὶ ποιεῖ τὸ κατέχει, ἀλλὰ οὐδὲν χρήζει τίποτες, καὶ ἐτελεύτησεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἀπ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσι οὐδὲν ἔνι

κρατούμενος κἂν ὅλως ὁ γιατρὸς τίποτες νὰ πλερώση, ὅτι προτήτερα χάνει τὸν κόπον του καὶ πάντα ὅσα ἐντέχεται νὰ ἔχη, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν κανεὶς γιατρὸς εἶχεν γιατρέψειν οὕτως ἕναν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, οὗ ἐλεύτερην γυναῖκαν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γιατρὸς νὰ ἔνη κρεμασμένος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐντέχεται νὰ ἔνη τοῦ ἀφέντη· καὶ πρὶν τὸν κρεμάσουν πρέπει νὰ τὸν κιβεντίσουν εἰς τὴν χώραν ἔχοντα μίαν καρούραν εἰς τὰς χεῖράς του, διὰ νὰ φοβηθοῦν οἱ ἄλλοι περὶ τοιούτης κακοεργίας.

Καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι πάντες οἱ κακοποιοὶ ἐντέχουται νὰ ἔχουν μαρτυρίας εἰς τὸ παρκάτω, πρὶν νὰ ἔνη οἱ γιατροὶ ἔνοχοι, ἐὰν ἀρνᾶται ὅτι οὐδὲν τὸν ἐγιάτρεψεν οὕτως, καθὼς ἐλαλήθην ἄνωθεν, τουτέστιν ὅτι οὗτοι οἱ κριταὶ νὰ ὁμόσουν εἰς τὰ ἅγια πῶς τὸν εἴδασιν οὕτως καθὼς ἐγιάτρεψεν τὸν ἀστενὴν μὲ τοιοῦτα βότανα καὶ μὲ τοιοῦτα δροσάτα, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν βοτάνων καὶ τῶν γιατρειῶν ἐτελεύτησεν, ὅτι (1) ἕτερην ἀστένειαν, καὶ ἤκουσαν τὸν ἀστενὴν νὰ πῆ ὅτι περὶ αὐτὸν τὸ τοῦ ἔδωκεν νὰ φάγῃ, ἐνεμίχτησαν τὰ ἐντός του καὶ ἀπεθανίσκει, τότες πρέπει νὰ ἔνη ἔνοχος μὲ δίκαιον ἐκείνου τοῦ σκοτωμοῦ, οὗ χριστιανοῦ, οὗ σκλάβου τὸν ἐντέχεται νὰ πλερώτη, οὗ περὶ τοῦ χριστιανοῦ ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κρεμάσου, καθὰ ἔνι ἄνωθεν λαλημένον, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον· ὅτι ἀλλοίως οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνη ἔνοχος διὰ τὰ λόγια τοὺς λᾶς, οὗ τοῦ ἀσθενῆ, χωρὶς πλεῖον.

Ὁμοίως κανενεὶς γιατρὸς ξενικός, τουτέστιν ὁποῦ ἔρχεται ἀποὺ πέρα τῆς θαλάσσης, οὗ ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν, οὐδὲν ἐντέχεται νὰ γιατρέψη περὶ ὑαλίου τινάν, ἄχρι νὰ τὸν ἐρευνήσουν ἕτεροι ἰατροὶ οἱ καλλιώτεροι τῆς χώρας προτήτερα παρὰ

(1) γραπτέον ὄχι.

νὰ γένῃ εἰς τὸν ἔξοδόν του, ἂν εὑρεθῇ ἄξιος νὰ γιατρέψῃ, ὁ ἐπίσκοπος νὰ τοῦ δώσῃ ὁρισμὸν ἀπῶδε καὶ ὀνπρὸς νὰ γιατρεύγῃ ὅπου θέλει εἰς τὴν χώραν, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Καὶ ἂν γίνεται ὅτι οὐδὲν γινώσκει καλὰ νὰ γιατρέψῃ καλά, τὸ δίκαιον κρίνει νὰ εὐκαιρέσῃ τὴν χώραν|, χωρὶς νὰ φ.154. γιατρέψῃ τινάν. Καὶ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς γιατρὸς γιατρέψει εἰς τὴν χώραν ἄνευ ὁρισμοῦ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν πιάσουν καὶ νὰ τὸν κιβεντίσουν ἔξω τῆς χώρας, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σκϛ. Διὰ πόσων ὑπόθεσων ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ ἠμποροῦν νὰ ἀποκληρώσουν τὸν υἱόν τους ἀπαὶ τὰ ἀγαθά τους.

Τὸ πρῶτον ἔνι, ὅτι ἂν γίνεται ἀποὺ κανένα κακὸν ριζικόν, ὅτι ὁ υἱός, οὐ ἡ κόρη βάλλει χεῖραν ἐπὶ τὸν πατέρα του, οὐ εἰς τὴν μητέραν του, καὶ δέρουν τους, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι ξηκληρωμένος, ἐὰν ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ θέλουν. Ἡ δεύτερη ὑπόθεσι ἔνι, ἐὰν τὰ κνὰ ποιοῦν μεγάλην ἀσχημοσύνη τοῦ πατρός τους, οὐ τῆς μητρός τους, τοῦτο ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν. Ἡ τρίτη ὑπόθεσι ἔνι, ἂν βάλουν ψευδομαρτυρίαν κακοπραξίας ἐπάνω τοῦ πατρός, οὐ τῆς μητρός, καὶ ἐνκλητεύουν τους περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ προδίδουν τους, καὶ οὐδὲ μένουν ἀξ αὐτόν τους νὰ ποῦν διὰ νὰ λάβουν μέγα κακὸν καὶ μεγάλην αἰσχύνην. Ἡ τετάρτη ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ υἱός, οὐ ἡ θυγατέρα ἐποῖκαν κανένα πρᾶγμαν εἰς τὸ ποῖον πρᾶγμαν ἔμελλεν νὰ σφάζουν τὸ πατέραν του, οὐ τὴν μητέρα του. Ἡ πέφτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ υἱὸς πέσῃ μὲ τὴν μητέραν του, οὐ ἡ θυγάτηρ πέσῃ μὲ τὸν πατέραν της σαρκικά. Ἡ ἕχτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ υἱός, οὐ ἡ θυγατέρα ἐνκλητεύῃ τὸν πατέραν του, οὐ τὴν μητέραν του περὶ κανενοῦ δικασιμάτου εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὸν φανόν τους, καὶ διὰ τὸ μάκρυμα τὸ ὁ υἱός, οὐ ἡ θυγατέρα ποιοῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνκλημάτου, ὁ πατήρ, οὐ ἡ μήτηρ λανβάνει μεγάλη ζημίαν. Ἡ ἑβδόμη αἰ-

τία ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ ἔνῃ εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ τὰ παιδία ἔχουν καλὰ νὰ τοὺς ἀποσπάσου, καὶ οὐδὲν θέλου νὰ τοὺς ἀποσπάσου, οὐδὲ νὰ τοὺς ἐβγάλουν ἀπαὶ τὸ σακέλλιον.

Ἡ η΄ αἰτία ἔνι ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ, ἔνῃ εἰς τὸ σακέλλιον τοὺς Σαρακηνοὺς εἰς ἀντιλύτρωσιν διὰ καρτέσια μίαν ὁμάδαν, καὶ θέλου νὰ πάρουν τὸν υἱὸν ἀμάχιν διὰ τὰ αὐτὰ καρτέσια ἕως ὅπου νὰ τὰ ἐνχειριστοῦν, καὶ ἐκεῖνος οὐδὲν θέλει νὰ ἐμπῇ διὰ λόγου τους· αὐτή ἐστιν ἡ η΄ αἰτία. Ἡ ἐννάτη αἰτία ἔνι, ἂν διαρεντέψουν τὸν πατέραν τους, οὗ τὴν μητέραν τους, νὰ μηδὲν ποίσουν διαθήκην, οὐδὲ νὰ δώσου διὰ τὸν θεόν, οὐδὲ ἑτέρου τινός. Ἡ δεκάτη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ υἱός, οὗ ἡ θυ-
φ.153. γατέρα, εἰ[ς] στανιὸ τοῦ πατρός | τους, οὗ τῆς μητρός τους γίνουνται τζικλούριδες, καὶ ἐὰν ἡ θυγατέρα ποιῇ ἀσχημοσύνην καὶ γίνεται τῶν πάντων, καὶ ὁ πατήρ της θέλει νὰ τὴν παντρέψῃ, καὶ αὐτὴ οὐδὲν θέλει. Ἡ ἐντεκάτη αἰτία ἔνι ὅτι, ἐὰν ὁ πατὴρ ἔνῃ ἔξω τοῦ νοῦ, οὗ ἡ μητέρα, καὶ τὰ τέκνα του οὐδὲν τοὺς περισκοπίζουν, οὐδὲ συνμπιάζουν τους, οὐδὲ πολεμοῦν τους ἐκεῖνον τὸ ἐντέχεται νὰ τοὺς ποιήσουν, καὶ διὰ τοῦτον ἐβγαίνει ἀπαὶ τὸν οἶκόν του καὶ πορεύεται ἔξω καὶ πέφτει καὶ τζακίζει τὸν σφόντυλόν του, οὗ λαβόνεται, οὗ παθάνει ἕτερον κακόν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι τὰ πράγματα τοῦ πατρός, οὗ τῆς μητρός, τὰ μέλλει νὰ ἔνῃ τῶν τέκνων τους, ἂν εἶχαν ποιήσειν πρὸς αὐτοὺς καθὰ ἀπαὶ τὸ ποῖο πρέπει, νὰ δοθοῦν τοῦ ἀρέντη τῆς πόλεως, κατὰ τὸ κείμενον.

Ἡ ιβ΄ ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ πατὴρ ἔνι ὀρθόδοξος, καὶ τὰ παιδιὰ ἔνι αἱρετικά, οὗ πατελένοι.

σκζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον διὰ πόσας αἰτίας τὰ τέκνα ἠμποροῦν νὰ ἀποκληρώσουν τὸν πατέρα, οὗ τὴν μητέραν τους.

Διὰ πόσας ἀφορμὰς τὰ τέκνα δύνουνται ξηκληρῶσαι τὸν πατέραν καὶ τὴν μητέραν τους, καὶ ἔνι ζ΄.

Ἡ πρώτη ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ γυρέψουν νὰ θανατώσουν τὰ τέκνα τους, ἄνευ νὰ τοὺς ποιήσουν κανένα κακόν. Ἡ δεύτερη ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ θελήσου νὰ προδώσου τὸ τέκνον τους, διὰ νὰ χάσῃ τὸ ἔχει. Ἡ τρίτη ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ πατὴρ θελήσῃ νὰ θανατώσῃ τὴν μητέραν τῶν τέκνων, οὗ ἐὰν ἡ μητέρα θελήσῃ νὰ σκοτώσῃ τὸν πατέρα τῶν τέκνων. Ἡ τετάρτη ἀφορμὴ ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ ἐδιαφέντεψεν τὸ τέκνον του νὰ μηδὲν κοινωνήσῃ διὰ νὰ μηδὲν ποιήσῃ διαθήκην ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του τὸ ἴδιον, καὶ δι' αὐτὸ ἐτελεύτην ἀξηγόρευτος καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν πλάστην του εἰς τὸν θάνατόν του. Ἡ πέφτη ὑπόθεσι ἔνι, ἐὰν ὁ υἱός, οὗ ἡ θυγατέρα ἔνι εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς Σαρακηνοὺς διὰ τὸν πατέραν του, οὗ διὰ τὴν μητέραν του, καὶ οὐδὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπαὶ τὴν κάκωσιν. Ἡ ἕκτη αἰτία ἔνι, ἐὰν τὰ τέκνα ἔνῃ ὀρθόδοξοι, καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἔνῃ αἱρετικοὶ πατελῖνοι. Ἡ ἑβδόμη αἰτία ἔνι, ἐὰν ὁ πατήρ, οὗ ἡ μήτηρ ὑπᾶν νὰ ἀλλοπιστεύσουν εἰς τὴν γῆν τοὺς Σαρακηνούς, ἢ γίνουνται Ἰουδαῖοι, οὗ Σαμαρῖταις.

Καὶ ἀπὸ ὅσαις ἀφορμαῖς τὰς ἄνωθεν λαλημέναις ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον νὰ τὸ ποιήσῃ, καὶ κα|τὰ τὸν νόμον τοῦ ρηγάτου φ. 156. τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι τοῦτον ἐθέσπισεν ὁ ρὲ Μπατουῆν ὁ εὐλαβής, τοῦ ποίου ὁ θεὸς νὰ τοῦ συχωρέσῃ.

σκη. Αὐτὸν λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοὺς κλέφτας ὁποῦ ποιοῦν κλεψίαν.

Ἀδιότι ἐσυνειθίσαμεν νὰ λέγωμεν κλέπτην, μπαρατούρηδας ὁποῦ ἐβγαίνουν, τουτέστιν ὅταν ὁκάτινες λανβάνουν τὰ ἀλλότρια πράγματα κρυφά, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἀφέντη τοῦ πραγμάτου, καὶ χωρὶς τὸ θέλημάν του· εἰ δὲ αὐτοὶ ὁποῦ γίνουνται κλέφταις ἐντέχουνται νὰ ἔχουν τρία πράγματα, τουτέστιν τὸ πρᾶγμαν τὸ παίρνει νὰ ἔνῃ ἑτέρου, ὅτι κανεὶς οὐδὲν κλέφτει πράγματά του ἀπ' αὐτὰ τὰ ἴδιά του, καὶ ὁποῦ λανβά-

νει τὸ πρᾶγμαν ἄνευ τοῦ θελημάτου, οὗ κατὰ πρόσωπα τοῦ θελημάτου τοῦ ἀφέντη του, ὅτι ἂν ἔνῃ κανεὶς πάρει τοῦ ἄλλου τὸ πρᾶγμαν, κἀκεῖνος ὁποῦ ἔνι ἐδικόν του βαστᾷ το, οὐκ ἔστιν λοιπὸν κλεψία, ἀμμὲ ἐκεῖνος ὁποῦ παίρνει ἑτέρου πρᾶγμαν ἔχει θέλημαν νὰ μηδὲν τὸ στρέψῃ, ὅτι ἐὰν κανεὶς τὸ ἀλλότριον πρᾶγμαν πάρῃ, ἄνευ θελημάτου νὰ τὸ κλέψῃ, οὔ 'στιν παντὸς κλεψία· ἀμμὲ καμμίαν φορὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ποιεῖ τὴν κλεψίαν, οὐδὲν πρέπει παντὸς νὰ τοὺς καλέσουν εἰς τὴν αὐλήν, ὥς περ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔνι ὑποξούσιοι τοῦ πατρὸς καὶ ἐνκόνια καὶ δισάκονα· ὅτι ἐὰν ἔνῃ ὅτι οἱ κληρονόμοι λαβάνουν τὸ πρᾶγμαν τοῦ πατρός τους, οὗ τοῦ παπποῦ τους, ἐν τὸ καιρὸν ὁποῦ ἔνι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς πατέρας τους οὗ τοὺς παππούς τους, ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ χωρὶς τοῦ θελημάτου τους, οὐδὲν πρέπει νὰ τοὺς καλέσουν διὰ κλέπτας· καὶ τὸ ζήτημαν τοῦ κλέφτη ἀπαντᾷ λ' ἔτη καὶ ἀπεβγαίνει ἐξ αὐτόν τους μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὸν νόμον.

σκθ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εὑρῇ κλέπτη εἰς τὴν οἰκίαν του κλέπτοντα, πῶς δεῖ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Καλὰ ἐντέχεται νὰ ἠξεύρῃ πᾶσα ἄνθρωπος ὅτι ἐὰν πιάσῃ ἕνα κλέπτην κλέφτονταν τὰ πράγματά του εἰς κανένα τόπον ὁποῦ τὸν πιάσει ἀπάνω εἰς τὰ ἀγαθά του, τὸ δίκαιον κρινίσκει ὅτι ἔνι κρατημένος νὰ τὸν σύρῃ εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν κρίσιν νὰ τὸν στρέψῃ μὲ ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐπῆρεν· καὶ ἐὰν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ νὰ τὸν πιάσουν τὸν κλέπτην οὐδὲν τὸν στρέψει εἰς τὴν κρίσι, ἀμμὲ ἀφίνει τον νὰ ὑπάγῃ ἀφὸν τὸν πιάσει, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ τοῦτον ποιήσει ἔνι κρατημένος νὰ δώσῃ τοιούτην κρίσιν, ὡς πρέπει νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁ ἄλλος κλέφτης, ἂν τὸν εἶχεν ἡ αὐλή, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ ἐγλύτωσέν του εἰ[ς] στανιό του, τὸ δίκαιον κρίνει, ὅτι οὐδὲν ἔνι ἀπού τίποτες κρα-

τημένος, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κα|τὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱερο-σολύμων. φ.157.

σλ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτη ὁποῦ ἐξέβην ἐκ τοῦ οἴκου ἑτέρου, καὶ ἔνωσέν τον καὶ ἔκρουζεν ὀπισθέν του πῶς ἔνι ἔνοχος.

Ἐὰν γίνεται ἀποὺ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέφτης ἐμπαίνει εἰς κανένα σπίτιν κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ καμμίας γυναικός, κἀκεῖνος ὁποῦ εἰς τὸ σπίτιν του ἐνέβην ἔνωσέν τον τὸν κλέφτην καὶ ἤθελε νὰ τὸν πιάσῃ, ἀμμὲ οὐδὲν ἐμπόρησεν, ὅτι ἐκεῖνος ἔφυγεν, καὶ κἀκεῖνος ὑπάγει ὀπίσω του κούζοντα «πιᾶστε τὸν κλέφτην!» τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἔνι ἔνοχος ἄνευ πόλεμον, ὥσπερ κλέφτην παραστημένον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης πιαστῇ εἰς τὴν αὐτὴ τὴν φωνή, καὶ οἱ γείτονες θέλουν νὰ ὀμόσου πιστὰ ὅτι εἶδαν ἐκεῖνον τὸν κλέφτην νὰ ἔβγῃ ἀπαὶ τὴν οἰκίαν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἐκείνης τῆς γυναίκας καὶ ἔκουζεν ὀπίσω τοῦ κλέπτη, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἔνι ἔνοχος, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην· καὶ ἀκόμη, ἐὰν ἔνῃ ὅτι γείτονες οὐδὲν τὸν εἶδαν νὰ ἔβγῃ ἀπαὶ τὴν οἰκίαν του, ἀμμὲ ἔκουσαν τῆς κραυγῆς ὀπίσω του καὶ εἶδαν τὸν κλέφτην ἐχειρισμένον τὸ ροῦχον τὸ ἔκλεψεν, οὗ εἶδάν τον νὰ τὸ ρίψῃ καὶ νὰ φύγῃ, καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτον ἐκεῖνος ὁ κλέφτης ἐπιάστην, καὶ ἐρνᾶτον ὅτι οὐκ ἦν κλέφτης, καὶ οἱ γείτονες θέλουν νὰ ὀμόσουν ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι εἴδασιν ἐκεῖνον τὸ κλέπτην νὰ ρίψῃ τὸ ροῦχον καὶ νὰ φύγῃ, καθὰ ἄνωθεν λέγει, ὁ κλέφτης ἔνι ἔνοχος ἄνευ πολέμου, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτου τὸν καταπιαστῇ εἰς τὴν οἰκίαν κανενοῦ ἔχοντα ροῦχα καὶ βίον μετά του.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἷς ἄνθρωπος, ὂ μία γυναῖκα, πιάσει ἕνα κλέφτην εἰς τὴν οἰκίαν του, οὗ εἰς ἑτέρην, κἀκεῖνος, ὁ

κλέπτης βαστᾷ μετά του τίποτε βίον, οὗ τίποτες κανένα ροῦχον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπίασεν ἐκεῖνον τὸν κλέφτην θέλει νὰ λάβῃ τὸν βίον, οὗ τὸ ροῦχον τὸ εἶχεν ἀπάνω του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔχει κανένα δίκαιον εἰς αὐτὸν τὸν βίον· εἰ δὲ αὐτὸς ἐποίησεν καμμίαν κλεψίαν, οὗ καμμίαν ζημίαν, [ἡ] αὐλὴ [ἐν]τέχεται [νὰ] τὸν ποιήσῃ [νὰ] ἀμαν[τιά]σῃ, τοῦ[τέστ]ιν νὰ [πλ]ερώσῃ τὴν ζη[μί]αν ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ κλέπτη, κατὰ τὸ κείμενον· καὶ ὅλον τὸ μένοντα τῶν πραγμάτων τοῦ ρηθέντος κλέπτη ἐντέχεται νὰ δοθῶν τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ.158. σλβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ κλέ|πτη τοῦ Σαρακηνοῦ, τὸν νώσουν εἰς κανένα σπίτιν, καὶ λάβουν ἐξ αὐτόν του κανένα πρᾶγμα καὶ τίος μέλλει νὰ ἔνῃ.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς κλέπτης Σαρακηνὸς ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν κανενοῦ ἀνθρώπου, οὗ εἰς τὸν ἀνμπελῶνάν του, οὗ εἰς τὸ περιβόλιν του, καὶ ἔνωσάν τον ὅλον, καὶ ἔμελλεν μετὰ ταῦτα διὰ νὰ πιάσουν τὸν κλέπτην, ἀμμὲ οὐδὲν ἠμπόρησαν, καὶ ἐγίνετον ὅτι ἐκράτησαν τίποτες πρᾶγμαν τοῦ κλέπτη τοῦ Σαρακηνοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πάντα ὅσα ἐκράτησαν ἀπ' αὐτὸν τὸν Σαρακηνὸν τοῦ κλέπτη ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας, διότι ὁ αὐθέντης ἔνι κρατημένος νὰ τοῦ ποιήσῃ τὴν ζημίαν τὴν τοῦ ἐποίησεν ἐκεῖνος Σαρακηνὸς εἰς τὸ πρᾶγμάν του, τουτέστιν τὰ ἔνι εἰς ἀλήθειαν ἔνι κρατούμενος νὰ τὰ μαντιάσῃ, νὰ τὰ πλερώσῃ τὴν ζημίαν εἰς ἐτεσαῦτα εἰς ὅσα χρήζουν τὰ πράγματα τὰ ἐπερικράτησαν ἀπαὶ τὸν κλέπτην, καὶ ὄχι πλεῖον, ἀλλὰ κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς βίος ἐκλάπη, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος ὁ βίος εὑρέθην ἀπάνω ὀκάτινος ἀνθρώπου, οὗ ἐπάνω καμμίας γυναικός, καὶ ἐρωτοῦν τον ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρέθη

ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμαν ἔμπροστέν του, ἀπόθεν τὸ ἐπῆρεν; κακεῖνος λέγει, ἐγόρασά το! καὶ ὀρωτοῦν τον, ἀπαὶ τίναν; καὶ λέγει ὅτι οὐδὲν κατέχει παντὸς ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρέθην τὸ πρᾶγμαν καὶ ἦτον ἐδικόν του, ἠμπορεῖ νὰ δειξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ὀμόσουν εἰς τὰ ἅγια πῶς τὸν εἴδασιν νὰ νομεύεται καὶ νὰ κρατῇ ἐκεῖνον τὸν βίον, καὶ ἔκλεψάν τού τον ἐντέχεται νὰ τὸ ἀναλάβῃ μὲ τοιοῦτον, νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι ἐκεῖνον τὸν βίον ἔκλεψάν τού τον, καὶ οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν, οὐδὲ ἐχάρισέν το, οὐδὲ ἀμάχεψέν το, οὐδὲ ἐδάνεισέν το, ἀμμὲ ἔχα|σέν φ.159. το μὲ κλεψίαν, καθὰ τὸ εἶπεν, καὶ μὲ τὸ τοιοῦτον νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἐδικόν του, οὗ τὸν βίον του ἐλεύθερα· καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κρατούμενος ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρέθην τὸ πρᾶγμαν νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια, ὅτι ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸν βίον οὐκ ἔκλεψέν τον, οὐδὲ ἐσυνκατετέθη νὰ τὸν κλέψουν, ἀλλὰ οὐδὲ ἀποὺ κλέπτην τὸν ἐγόρασεν εἰς τὸν φανόν του, καὶ ἂν ἠμπορήσῃ νὰ ἠγνωρῇ, οὗ νὰ 'δῇ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν τὸ πρᾶγμαν, νὰ τὸν σύρῃ εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὴν ἐξουσίαν του, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ νὰ χάσῃ πάντα ὅσα ἔδωκεν εἰς ἀγορὰν ἑτέρου πράγματος κλαπέντος· ἀμμὲ ἂν ἠγνωρίζῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἐπούλησεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ τὸ ποιήσῃ τὸ τοῦ ἐπούλησεν καλὸν καὶ πιστόν, καὶ νὰ τοῦ στρέψῃ τὴν τιμὴν τὸ τοῦ ἔδωκεν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον.

σλδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γένηται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἕτερος ἄνθρωπος ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ λέγει « κῦρι, οὗτους ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι αὐτοῦ ἔνι κλέπτης παραστημένος καὶ ἄπιστος, καὶ εἶμαι ὅτοιμος νὰ τὸ δείξω ἀπαὶ τὸ κορμίν μου κατὰ πρόσωπα τοῦ κορμίου του οὕτως· ὡς γιὸν ἡ αὐλὴ νὰ τὸ ἴδῃ ὅτι πρέπει νὰ τοῦ τὸ δείξω, καὶ σκυλεύεται τὸ ἀμάχιν μου », τὸ δίκαιον

κρίνει ὅτι, ἐκεῖνος ἐὰν διαφεντευτῇ, πολεμᾷ καλά, καὶ ἂν οὐδὲν διαφεντευτῇ καὶ οὐδὲν δίδῃ καλὸν ἀμάχιν νὰ διαφεντευτῇ, ἀμμὲ οὐδὲν λέγει ρῆμα, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος εἰς ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἐπάνω του, καὶ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ κριθῇ κατὰ τὸ κακὸν ἔργο τὸ βάνει ἀπάνω του, ἄνευ ἂν ἔνῃ καὶ διαφεντευτῇ, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σλε. |λείπει ὁ τίτλος|.

Ὁ κῦρις Μιχαὴλ ἦρτεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ λέγει « κῦρι ἀνκαλιῶ εἰς ἐσένα τὸν κῦρι Ρομπὲρτ ὁποῦ μοῦ ἔκλεψεν αὐτὸ τὸ ἄλογον τὸ καβαλλικεύει τὸ ἦτον ἐδικόν μου, καὶ ἐγὼ διὰ τοῦ-
φ.160. τον θέλω νὰ τὸ ἔχω ἔνοχο, ὥςπερ κλέπτη, καὶ ἂν τὸ ἀγνω|ρίσῃ ἡ αὐλή ». Καὶ ὁ Ρομπὲρτ ἀποκρινᾶται « κῦρι, μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἐγὼ εἶμαι κλέπτης, οὐ ἐγὼ ποτὲ τὸν ἔσφιξα! καὶ οὐδὲν θέλω νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, ὥςπου νὰ τὸ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐντέχομαι νὰ τοῦ ἀπολογηθῶ, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ διατί· αὐτὸ τὸ ἄλογον ἔνι ἐδικόν μου, καὶ ἐγὼ ἀγόρασά το ἀπαὶ τὸν κῦρι Μάρκον τὸν Ἱεροσολυμίτη καὶ παρὰ τῶν καρτζῶν μου ». Ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ ἀγνωρίσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὸν δικαίαν κρίσιν, ὅτι ἂν ἔνῃ ὅτι ὁ κῦρις Μάρκος ὁ Ἱεροσολυμίτης νὰ τοῦ φέρῃ μαρτυρίαν ὅτι ἐπούλησεν τούτου ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, ὁ Ρομπὲρτ ἔνι κίτες ἀπαὶ κείνη τὴν κλεψίαν μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἠμπορεῖ ἔπειτα νὰ ἀνκαλέσῃ τὸν Ρομπὲρτ μὲ τὸ κείμενον ἀπαὶ τὸν κῦρι Μιχαὴλ ὁποῦ τοιούτην ἀντροπὴν καὶ τοιούτην κακοεργίαν τοῦ ἔβαλεν ἐπάνω του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ κῦρις Μιχαὴλ ἔπεσεν νὰ ἔχῃ τοιούτην ἀντιχάριταν, ὡς γιὸν ἔλαβεν ὁ κῦρις Ρομπὲρτ ἂν εἶχεν εἴστεν ἔνοχος τῆς κλεψίας ὁποῦ τοῦ ἐκατάπλεκεν. Καὶ αὐτὸν ἔνι ἀπὸ ὅλους ἐκείνου ἀποῦ καταπλέκουν ἄλλους, καὶ αὐτὴ ἔνι τιμωρία ἐπάνω ἐκείνου ὁποῦ βάλλουν τὰς κατανπλοκὰς ἀπάνω εἰς ἄλλους. Εἰ δὲ ὁ σὶρ Μάρκ ἀρνᾶται ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπούλησεν ἐκεῖνον τὸ ἄλογον τοῦ

σίρε Ρονμπέρτ, καὶ ὁ σίρε Ρονμπὲρτ ἔχει β' μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποιήσουσιν ὡς μάρτυρες, ὅτι ὁ σὶρ Μάρκος ἐπούλησεν τούτου ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει νὰ κρίνουν τοιοῦτον ἔνκλημαν, ὅτι ἂν ἔνῃ ὁ σὶρ Μάρκος καὶ ἔνι ἔνοχος ὡς γιὸν κλέπτη προϐιασμένον, διατὶ ἀρνήθη καὶ ἔκλεψεν μαρτυρίαν ὡς ἀπαιτεῖ· εἰ δὲ ὁ Ρονμπὲρτ ἂν οὐκ ἔχῃ τοὺς ἄνωθεν μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνον τὸ ἄλογον, ὁ Ρονμπὲρτ κατὰ τὸ αὐτὸν ἔνῃ ἔνοχος, ὡς κλέπτην προϐιασμένον διὰ τὸ εἶπεν, ἄλλος τοῦ τὸ ἐπούλησεν, καὶ διατὶ ἀκόμη πιασμένος εἰς κλεψίαν τὸ τοῦ ἐζήτησαν· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ σίρε Μιτζὲλ νὰ ἀναλάϐῃ τὸ ἄλογόν του ἐλεύθερα, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔκλεψεν ἐντέχεται νὰ τὸν φουρκίσου, κατὰ τὴν ἀσίζαν καὶ κατὰ τὸ κείμενον.

σλϛ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται περὶ κανενοῦ κακοῦ περιορισμοῦ, ὅτι κανένας ἄνθρωπος ἔνι ἔνοχος | εἰς κλεψίαν, οὗ ἑτέρου κακοῦ περὶ ἔργου, φ.161.
καὶ ἔκρινάν τον νὰ τὸν φουρκίσου, οὗ νὰ τὸν κάψου, καὶ ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριταὶ ὁρωτοῦν τον «ποῦ ἔνι οἱ ἄλλοι σου συντρόφοι αὐτῆς τῆς κακοπραξίας;» καὶ ἐὰν ὀνοματίσῃ κανέναν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκείνου νὰ μὴ τοῦ πιστεύσουν εἰς τίποτες τὸ νὰ 'πῇ ἐπάνω ἄλλου, οὐδὲ κανεὶς ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ ἀποκριθῇ ἀποὺ εἴ τι καὶ ἂν πῇ, κατὰ τὸ κείμενον· καὶ δι' αὐτὸν κελεύει τὸ δίκαιον καὶ κρίνει καὶ ἡ ἀσίζα νὰ τὸν πιντελιάσου τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅταν τὸν γεβεντίζουν εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ τὸν φουρκίσουν, διότι θωρῶντα ἠνπορεῖ νὰ πῇ διὰ ὅλους ἐκείνους τοὺς μισᾷ, οὗ ὁποῦ τοῦ ἐπταῖσαν, ὅτι ὅλοι ἔνι κλέπταις, καὶ εἰς ἕτερον κακὸν κίνδυνον, καὶ οὕτως ἠμπορεῖ νὰ ποιήσῃ μεγάλην ἀσχημοσύνην τοὺς λᾶς κακὴν ἀκουήν, ἀπαὶ τὸ ποῖον πολὺν κακὸν ἤθελεν ἀπηδήσει μετὰ ταῦτα, καὶ δι' αὐτὸν οὐδὲν πρέπει νὰ θωρῇ, οὗ πρέπει νὰ ἔνῃ πιστεμένος ἀποὺ τίποτες τὸ νὰ πῇ, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἐκεῖνον τὸν προδώνουν εἰς

κανένα παράπτωμαν, ἐὰν θέλῃ νὰ προδώσῃ ἑτέρους, οὐδὲν πρέπει νὰ τοῦ ἀκούσουν, οὐδὲ νὰ τοῦ πιστεύσου.

σλζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι ἔνι ἀκόμη διωρισμένον κανεὶς κλέπτης, καθὰ ἔνι ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πιάσει ἕνα κλέπτην ἔσω του κλέφτοντα, καὶ ἀφὸν τὸν πιάσῃ σάζει μὲ τὸν κλέπτη, διὰ καρτέσια τὰ παίρνει ἀπαὶ τὸν κλέπτην, καὶ ἀφήνει τον καὶ ὑπάγει ἐλεύθερος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ νὰ τὸ ποιήσῃ νὰ χάσῃ πάντα ὅσα ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ τῆς ἀφεντίας, καὶ πρέπει νὰ τρέξῃ τὸ κορμίν του εἰς τὸ ἐπιτίμιον τὸ μέλλει νὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὁ κλέπτης ἐὰν ἦτον εἰς τὰς χεῖρας τῆς αὐλῆς παραδομένος, καὶ τοῦτον ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κάποιος σκλάβος, οὗ σκλάβα φεύγει ἀπαὶ τὸν ἀφέντην του, οὗ ἀπαὶ τὴν κυράν του, κἄν τε χριστιανός, κἄν τε Ἰουδαῖος, οὗ Σαμαρίτης, οὗ Συριάνος, οὗ Σαρακηνός, καὶ ἀφὸν φύγῃ καὶ πάγῃ εἰς τὴν Σαρακηνία, καὶ θέλει νὰ ξαναέλθῃ εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανοὺς διὰ νὰ γένῃ χριστια-
φ.169. νός, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀφέντης |, οὗ ἡ κυρά, ἐκεῖνος ὁποῦ ἦσαν, οὐδὲν ἔχει πλεῖον καμμίαν ἐξουσίαν, οὗ ἐκεῖνος ἐφειδὴν ἔχει ἐτεσαύτην ἀναθεώρησιν, ὅτι ἀφῆκεν κακὸν νόμον διὰ τὴν καλὴν πίστιν, καὶ ἀπαὶ τότες ἔνι αὐθέντης τοῦ κορμίου του νὰ ποιήσῃ τὸ θέλημάν του ἐκεῖ ὁποῦ θέλει, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ διὰ τοῦτον κράζουν ἡ χώρα τοὺς χριστιανοὺς ἡ γῆ τοὺς Φράγκους, καὶ διὰ τοῦτον εντέχεται νὰ ἔνῃ ὅλαις ἡ ἐλευθερίαις παντὸς τῶν καλῶν. Ὁμοίως ἐὰν ὁ σκλάβος μου, οὗ ἡ σκλάβα μου, ἐφύγασιν εἰς τὴν γῆν τοὺς χριστιανούς, ἂν ἴσως καὶ γίνεται χριστιανός, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι παρευτὺς ὅτι ὁ ἀφέντης του, οὗ ἡ κυρά του ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἔχῃ, ὅτι στρέφεται τὸ κορμὶν

εἰς τὴν δουλοσύνην καθάπερ πρῶτα, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, καὶ νὰ τὸν ἀξαναπουλήσῃ χριστιανοῦ ἄπαυτα, ἀμμὲ οὐχὶ ἑτέρου νόμου, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον, διότι τοῦτον ἐποίησέν το διὰ τὴν κακήν του ἔννοια, διὰ νὰ ἀποφγῇ τῆς δουλοσύνης, καὶ ὄχι διὰ ἄλλον.

σλθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται διὰ ριζικοῦ ὅτι τίποτες βίος κλαπῇ, κἀκεῖνος ὁ βίος ἐδόθην εἰς πούλησιν ἑνοῦ πουλητιῶ τῆς χώρας, καὶ τὸν βίον ἐπερικράτησάν τον διὰ κλεψιμίον, καὶ ὁ βισκούντης ὀρωτᾷ τὸν πουλητιόν, πόθεν ἔλαβεν τοῦτον τὸν βίον τὸ ἐκλέψαν; καὶ ἀποκρινᾶται « κῦρι, ὁ δεῖνας ἄνθρωπος ὁ σὶρ Μαρτῆς μοῦ τὸ ἔδωκεν νὰ τὸ πουλήσω », ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ στείλῃ δι' αὐτὸν τὸν σὶρ Μαρτῆν, καὶ ἐὰν ὁ αὐτὸς σὶρ Μαρτῆς ἀποκρινᾶται καὶ λέγει ἔνπροστεν τῆς αὐλῆς « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἐγὼ τοῦ ἔδωκα αὐτοῦ νὰ τὸ πουλήσῃ αὐτὸν τὸν βίον » · καὶ ὁ βισκούντης λέγει τοῦ πουλητιῶ « ἔχεις μάρτυρας τὸ πῶς ὁ Μαρτῆς σοῦ ἔδωκεν αὐτὸν νὰ τὸν πουλήσῃς; » καὶ ὁ πουλητιὸς ἀποκρινᾶται « κῦρι, ὄχι! » « λοιπὸν κρατῶ σε ἔνοχο ὡς κλέπτην! » οὕτως ἐντέχεται νὰ πῇ ὁ βισκούντης τοῦ πουλητιῶ· καὶ ὁ πουλητιὸς ἀποκρινᾶται « κῦρι, ἤθελα ἔχει πολλὰ νὰ ποιήσω, ἐὰν εἰς ὅλα τὰ ἀμάχια τὰ μοῦ διδοῦν νὰ πουλήσω νὰ ἔβανα μάρτυρας· διὰ τοῦτον οὐδὲν θέλω νὰ ἦμαι ἔνοχος, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ἰδῇ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐγὼ δι' αὐτὸν νὰ | ἦ- φ.163.
μαι ἔνοχος, ὅτι εἶμαι ὅτοιμος νὰ ποιήσω πάντα ὅσα νὰ βιγλίσῃ ἡ αὐλὴ ὅτι ἐγὼ πρέπω νὰ ποιήσω, ὅτι ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι κλέφτης, οὐδὲ συγκατατεθεμένος εἰς κλεψίαν· » τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ κρίνουν ἐπάνω εἰς τοῦτον μὲ δίκαιον, ὅτι ὁ πουλητιὸς οὐδὲν πρέπει ποτὲ ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸν νὰ ἔνῃ ἔνοχος τῆς κλεψίας, διότι κανεὶς οὐδὲν τὸ ἀγνωρίζει ποτὲ κακῆς ἀκοῆς τοιούτου πραγμάτου τῆς κλεψίας, καὶ διότι ἄπαυτα ὅτι ὁ πουλητιὸς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποφγῇ παντελῶς,

διότι ἐκεῖνον τὸν Μαρτῆν ὁ πουλητιὸς ὅτι ἔδωκέν του τὸ πρᾶγμα νὰ τὸ πουλήσῃ, ἀμμὲ κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι ὁ πουλητιὸς ἐντέχεται νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν ἔκλεψεν ἐκεῖνον τὸν βίον, οὐδὲ ἐσυνκατετέθη τῆς κλεψίας, ἀμμὲ ἔδωκεν τούτου ἐκεῖνον τὸν βίον, ὡς γιὸν τὸ εἶπεν ἄνωθεν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μείνῃ κίτες· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ πρᾶγμαν ἔνι ἐδικόν του ἐντέχεται μετὰ ταῦτα νὰ τὸ πάρῃ ἐλεύθερα, ὡς πρᾶγμαν ἐδικόν του, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον.

σμ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι τὰ μελίσσια τὰ ἔνι εἰς τὰ ἀνκεῖά μου πᾶν ἔξω καὶ ἀπλικεύουν εἰς ἄλλα ἀνκεῖα μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημαν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι πλεῖον οὐκ ἔχει κανέναν δίκαιον οὐδεὶς νὰ πάγῃ νὰ τὰ πάρῃ δυναστικῶς ἀπαὶ τοῦ ἄλλου τὰ ἀνκεῖα, διότι αὐτά εἰσιν κτηνὰ ἄγρια ὅτι παρευτὺς ὅτι ἔβγουν ἀπαὶ τὸ ἀνκεῖόν μου, χάνω τὴν ἀφεντεῖαν μου ἕως ὅπου ἔνι σφαλισμένα εἰς τὸ ἀνκεῖόν μου, καὶ ὄχι πλεῖον, καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον· διότι ἔνι ἀπαὶ κεῖνα τὰ κτηνὰ ἄγρια διότι καθημερινὸν πᾶν νὰ ζιοῦν ἀπαὶ τὰ καλὰ ἀπ' ἔξω, καὶ διὰ τοῦτον πάντες ὁποῦ τὰ ἔχουν κεκλεισμένα εἰς τὰ ἀνκεῖά τους ἔνι ἐδικά τους ἕως ὅπου θέλουν νὰ στραφοῦν· εἰ δὲ ἔρτῃ κανεὶς εἰς τὸν ἀνμπελῶνά μου, τουτέστιν εἰς τὸν μελισσιῶνάν μου, καὶ φέρνει κανένα κυβέρτιν κηνούργιον, εὔκαιρον, ἀλειμμένο μὲ τίποτες θροφὴν διὰ νὰ ἔνπουν τὰ μελίσσιά μου ἀπ' ἔσω, καὶ οὕτως παίρνει ὅλα μου τὰ μελίσσια, οὐ τὰ ἥμισα, τὸ δίκαιον
φ.164. κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ | τὸ κρατεῖ πιαστῆ, ὅλο προτήτερα νὰ μοῦ στρέψῃ τὰ μελίσσιά μου εἰς τὸν μελισσιῶνάν μου μὲ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ ἔκαμαν, ἔπειτα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ ἔνῃ εἰς ἐπιτίμιο εἰς τὸ κορμίν του εἰς ἐτεσαῦτον ὅσον οἱ κριταὶ δύνουνται διατιμῆσαι ὅτι ἔχρηζεν ἐκεῖνο, οὗ ἐκεῖνα τὰ μελίσσια τὰ μοῦ ἔκλεψαν ἠνμπορῆσαν νὰ κάμουν μέσον εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον καὶ ἐκείνη τὴν ἡμέραν ὅτι ἔκλε-

ψέν τα, καὶ εἰς ἐτεσαῦτα ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ εἰς τὴν κρίσι, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

Ὁμοίως ἐὰν τὰ μελίσσιά μου ποιοῦν μέλι εἰς ἄλλου δένδρον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔχει κανέναν δίκαιον, οὐδὲ ἑτέρους ὁποῦ ἦσαν τὰ μελίσσια, ἀμμὲ ὅλον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ὅσον κάμουν ἐκείνου ὁποῦ ἔνι τὸ δέντρον, καὶ οὕτως ἔνι δίκαιον, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ καμμίαν ἀγνωριμίδαν εἰς ἐκεῖνα τὰ μελίσσια, ὅτι ὅλα 'μοιάζουν τὸ ἕνα τοῦ ἄλλου, καὶ διὰ τοῦτον ἐθέσπισαν ὅτι ὅλον οὕτως ὡς γιὸν τὰ μελίσσια ζιοῦν ἀπού ἀλλοτρίους ἀθοὺς καὶ ἀποὺ ἄλλα καλά, οὕτως πρέπει νὰ ἔνῃ ὅλον ἐκείνου ὁποῦ εἰς τὸν ἀγρόν του, οὗ εἰς τὴν οἰκίαν του, οὗ εἰς τὰ δένδρη του πολομοῦν τὸ μέλιν τους μὲ τὸ θέλημάν τους.

Ὁμοίως ἐὰν γίνεται ὅτι τὰ μελίσσιά μου ὑπᾶν ἔξω εἰς ἕναν ἄγριον δένδρον ὁποῦ οὐκ ἔχει ἀφέντην τινάν, καὶ τὰ μελίσσια ποιοῦν μέλιν ἐπάνω, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος ἠνπορεῖ νὰ πάρῃ ἀπαὶ κεῖνον τὸ μέλιν, μὲ τὸ κείμενον, χωρὶς νὰ κακοποιήσῃ τινός, διότι οὗτος ὁ τόπος ἔνι κοινός, ἀπαὶ τὸ ποῖον ὅτις θέλει ἠμπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ τὰ δένδρα καὶ νὰ τὰ πάρῃ ὁποῦ θέλει, χωρὶς νὰ βλάψῃ τινά, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται διὰ κανενοῦ ριζικοῦ ὅτι ὁκάτινες ἄνθρωποι, οὗ ὁκάτινες γυναῖκες, παίρνει, οὗ κλέπτει τὰς ὄρνιθάς μου, οὗ τὰς χῆνας μου, ἀκόμη ἂν ἔχουν πτερὰ νὰ πετάσου, κρεῖ καὶ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὰ ὀρνίθιά μου καὶ τὰς χῆνας μου, χωρὶς νὰ μοῦ τὰ στρέψῃ, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι ποιεῖ κλεψίαν, καὶ ἔνι κρατούμενος νὰ μοῦ | στρέψῃ τὰς φ.165.
ὄρνιθάς μου, οὗ τὰς χῆνας μου, οὗ τὸ περιστρέψιν τὸ μοῦ ἐπιάσασι, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν τὴν ὄρνιθαν, οὗ τὴν χῆναν, οὗ τὸ περιστέριν τὸ μοῦ ἔκλεψεν ἐκεῖνος, ἔξαζεν ἀποὺ ιβ' τρα-

χία καὶ ἄνω, κρίνει τὸ δίκαιον νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν πιληρὴν ἀπαὶ τὸ πρωνὸ ἄχρι τὸ μεσομέριν, καὶ πρέπει νὰ τὸ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ ἐπῆραν· καὶ ἂν ἰδοῦν καὶ ἀγνωρίσουν ὅτι ἔνι ἄνθρωπος, οὗ γεναῖκα ὁποῦ ἐποίησεν τούτην τὴν κλεψίαν, καὶ ἦτον συνειθισμένος τοῦτον τὸ κακὸν ἔργον νὰ ποιῇ, ἐξανακρίνει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον ἐντέχεται νὰ τὸν κιβεντίσου εἰς τὴν χώραν δέρνοντά τον, κατὰ τὸ κείμενον, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον. Καὶ ἀκόμη ἂν ἦτον τοῦτο, ὅτι τὰ κτηνά του, τὰ ἔνι λαλημένος ἄνωθεν, ἔχουν πτερὰ καὶ ἔνι πετούμενα, χάνει τὴν ἀφεντίαν του διὰ τὸ ὑπᾶτιν ἔξω, διότι αὐτὸ τὸ πρᾶγμαν ἔνι χεροπιαστὸν καὶ ἀπονομεύγει, καὶ ἔχουν ἠγνωριμίδαν τοῦ ἀναγιωμάτου τους τοῦ οἴκου, καὶ κουστουμιασμένα ἀναγιόνουνται εἰς πάντας τοὺς ἀγρούς.

σμβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς μπαρούνης, οὗ κανεὶς καβαλλάρης, οὗ βουργέσης, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, ἔχει τὸ γεράκιν του, οὗ τὸ φαρκόνιν του, οὗ τὸ σάκρε του, οὗ τὸ ξιπτέριν του, οὗ κανένα ἕτερον ὄρνιον ὅποιον καὶ ἂν ἔνῃ, καὶ ἂν τὸ ἔλυσεν τὸ ὄρνιόν του εἰς κανένα πρᾶγμαν νὰ πιάσῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον ἀστοχᾷ, ἀμμὲ φεύγει, καὶ ὁ ἀφέντης του οὐδὲν ἐμπορεῖ παντὸς νὰ τὸ πιάσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα στρέφεται εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ κρατεῖ ὅτι ἔχασέν το· καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον κροῦ εἰς ῥάχην κανενοῦ ὀρνέου, καὶ πιάνει το κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ εὑρίσκει το κρεμασμένον εἰς κανένα δέντρον, οὗ εἰς ξύλον μὲ τὰ κοντὰ τὰ εἶχεν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ηὗρεν οὕτως ἐπίασέν το καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ ὑπάγει κρυφὰ καὶ πουλεῖ τό τινος, οὗ βαστᾷ το ἔξω τῆς χώρας νὰ τὸ πουλήσῃ διὰ νὰ μηδὲν ἀγρωνιστῇ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος διὰ κλέπτην ψηφᾶται, καὶ ἀποῦ ποιεῖ οὕτως ἐντέχεται νὰ τὸ στρέψῃ, καὶ νὰ τὸ λάβῃ ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον
φ.166. ἐδικόν του ἀποὺ | ὅλους ἐκείνως ἐκεῖ ἀποῦ νὰ τὸ εὕρῃ ἐπάνω

του κατωμέρου τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν τὸ ἔχασεν καὶ ἐπουλήθη μὲ κλεψίαν καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν ἔνι κρατούμενος νὰ στρέψῃ τὴν τιμήν του ἐκείνη τὴν ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ ποῖον ἐπούλησεν τὸ ὄρνιον· καὶ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἐκεῖνον νὰ τὸν κρίνουν εἰς ἐπιτίμιον τοῦ κορμίου του εἰς ἐπεσαῦτα ὁποῦ ἦτον τὸ πρὶς τὸ τοῦ ἐπούλησεν τοῦ ὀρνίου, διότι καλὰ ἦτον ἀγνωρισμένον πρᾶγμαν πῶς ἦτον ἄλλου ἀπαὶ τὰ κοντά, οὗ ἀπαὶ τὰ κουδούνια τὰ ηὗρεν ἀπάνω του, οὗ ἀπαὶ τὴν μούτην τὴν ηὗρεν σασμένη ἀλλοίως παρὰ ὀρνίου ἀγρίου. Εἰ δὲ ἐκεῖνος ὅταν ἐπίασεν τὸ ὄρνιον ἔφερέν το ἐκεῖ ὁποῦ ἔνι συνειθισμένο πρᾶγμαν ὁποῦ πουλοῦσιν τὰ ὄρνια, καὶ ἐκράτησέν το αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ φανερά, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἔχασεν τοῦτον εἶδέν το καὶ ἐζήτησέν τού το, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ τοῦ τὸ στρέψῃ τὸ ὄρνιόν του, διότι δείχνει μὲ μάρτυρες τὸ πῶς αὐτὸν τὸ ὄρνιον ἦτον ἐδικόν του, οὗ διὰ τὸν ὅρκον του, οὗ ἀπ' ἐκείνου ἀποῦ τὸ ἐπούλησε, καὶ ἔπειτα ἔνι κρατημένος τοῦ ὀρνίου νὰ στρέψῃ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗρεν τὸ κρασίν του, καὶ ὅσα ἐξωδίασεν νὰ τὸ παραβάνῃ αὐτὸ τὸ ὄρνιον, οὗ ἕτερον πρᾶγμαν τὸ εἶχεν χρῆσι, ὅτι αὐτόν ἐστιν τὸ δίκαιον. Εἰ δὲ κανεὶς οὐκ ἔρτῃ μέσα εἰς ἐκείναις τὰς γ' ἡμέραις ὁποῦ τὸ ἐκράτεν φανερὰ διὰ νὰ τὸ πουλήσῃ, ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὄρνιον οὐδὲν ἦρτεν κανεὶς νὰ τὸ ζητήσῃ, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ἠμπορεῖ καλὰ ἀπ' ἐκεῖ καὶ νὰ πᾷ εἴ τινος θέλει νὰ τὸ δώσῃ, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ ἡ τιμὴ τοῦ ὀρνίου ἐδική του μὲ δίκαιον, ἄνευ νὰ βλάψῃ τινά· εἰ δὲ ὁ ἀφέντης τοῦ ὀρνίου οὐδὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν χώραν μέσον ἐκείνων τῶν γ' ἡμερῶν καὶ ἐπῆγεν ἔξω γυρεύγοντα τὸ ὄρνιό του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἀφὸν ἔρτῃ καὶ εὑρίσκῃ το καὶ ζητᾷ το, νὰ τὸ πάρῃ ἐντέχεται μὲ τὸ κείμενον καὶ νὰ τὸ ἀναλάβῃ, ἀμμὲ ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗ-

ρεν ὅσα ἐξωδίασεν δι' αὐτὸν τὸ ὄρνιον τὰς ἡμέρας ἀποῦ τὸ ἐκράτει καὶ ἔβλεπέν το, καὶ ὅσον ἀξάργησεν διὰ τὸ αὐτὸν ὄρ- φ.167.νιον καὶ οὐδὲν ἔκαμεν τίποτες, καὶ τὸ κρασίν του | διατὶ τὸ ηὗρεν, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ αὐτὸ ἐθέσπισέν το ὁ Φουκᾶς εἰς τὸ ρηγάτον τῶν Ἱεροσολύμων ὁποῦ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν εἰς τὸ φυγίον ἐνοῦ λαγοῦ τὸν ἐκυνήγαν, καθὰ ἔνι ἑρμηνεμένον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κουνκὲστ τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σμγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα, πακτόνει μίαν ἐδικήν μου γῆν διὰ νὰ οἰκονομήση οἰκίαν, οὗ ἕτερον τίποτες ἀνάστημαν ἀπάνω, διὰ νὰ μοῦ δώση κάθα χρόνον μίαν ἀληθινὴν τιμὴν νοματισμένη, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι οὐδὲν μὲ πλερόνει καθόλου τὸ ἔφιτον, καθὰ ἐντέχεται, διατὶ οὐδὲν ἠνπορεῖ, οὗ διατὶ οὐδὲν θέλει νὰ πάρη ἐκεῖνον τὸ ἐργάστην, καὶ οὐδὲν θέλει πλεῖον νὰ τὸ κρατήση ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐφειδὴν οὐδὲν τοῦ ἀρέσκει πλεῖον νὰ τὸ κρατῆ ἐκεῖνον τὸ ἔφιτον, ἠνπορεῖ καλὰ νὰ σηκώση ἀπαὶ τὴν γῆν μου, οὗ νὰ τὸ πουλήση ἂν θέλη· εἰ δὲ ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, ὁποῦ ἔνι ὁ ἀγρός, θέλει νὰ τοῦ δώση ἐτεσαῦτον ὅσον ἀξάζουν τὰ πράγματά του ὄντα νὰ τὰ ἐβγάλη ἀπαὶ τὴν γῆν του, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος μετὰ ταῦτα ν' ἀφήση ἐκεῖνο τὸ ἀνάστημαν διὰ ἐκείνην τὴν τιμήν, χωρὶς νὰ τὰ χαλάση· καὶ ἐὰν ὁ ἀφέντης τῆς γῆς οὐδὲν θέλει τοῦτον ὅλον νὰ ποιήση, ἀμμὲ θέλει εἰς πούλησιν νὰ γένη ἐπεσαῦτα νὰ δώση ὡς κανένα ἄλλον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ τὸ ἔχη ἐπεσαῦτα ὅσα κανεὶς ἄλλος νὰ δώση ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον· ὅτι ἀκόμη οὐδὲν ἠμπορεῖ κανεὶς ἀγοραστὴς τὸ ἀνάστημαν τὸ κείθεται ἀπάνω εἰς ἄλλου γῆν νὰ τὸ ἀγοράση, ἄνευ τῆς θελήσεως ἐκείνου, οὗ ἐκείνης ὁποῦ ἔνι ἐδική του ἡ γῆ, καὶ διὰ τοῦτον ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἔχη, ἂν θέλη,

προτήτερα παρὰ ἄλλον τινά, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμδ. [λείπει ὁ τίτλος].

| Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα θέ- φ.168.
λει νὰ ἀξαναποιήσῃ καὶ νὰ πλατύνῃ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω τοῦ τείχους του, ἀπαῦτα ἠνπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τοιοῦτο, ὅτι τὸ κρεμαστὸ τὸ νὰ ποιήσῃ ἐπάνω τοῦ τείχους του μηδὲν ἔμπῃ εἰς τὴν ὁδὸν τὴν βασιλικήν, παροὺ ὡς τὸ τρίτον τῆς ὁδοῦ, καὶ ὄχι πλεῖον. Καὶ ἂν γένηται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα νὰ ποιήσῃ νὰ ποίσουν κανένα ἐξωπέταστον ἐπάνω τοῦ τείχους του, καὶ ἐκεῖνο τὸ κρεμαστὸν πάγει εἰς τὴν ὁδὸν πλεῖο τοῦ τρίτου τῆς ὁδοῦ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πομᾶ στραβὰ τοῦ αὐθέντη νὰ πάρῃ τὴν ὁδόν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ στραβωμοῦ, ἢ τοῦ ἀδίκου, νὰ χαλάσουν ὅλον ἐκεῖνον τὸ ἐξωπέταστον, εἰς ὁπλὴν νὰ μηδὲν γένῃ πλεῖον, οὐδὲ νὰ ἔχῃ ἔξω τοῦ τείχους του, καὶ αὐτὸ ἔνι δίκαιον· ὅτι, ἐφειδὴν ὁ ῥήγας βαστᾷ τον νὰ ἔχῃ ἀπάνω τῆς ὁδοῦς του τὸ τρίτον τῆς ὁδοῦ, κἀκεῖνος οὐδὲν ἀρέστην, ἀμμὲ πολεμᾷ ἄδικον τοῦ ῥηγὸς καὶ παίρνει του τὴν ὁδόν του, ἐντέχεται νὰ χάσῃ ὅλον μὲ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμε. [λείπει ὁ τίτλος].

Διὰ τοῦ συνμπαμοῦ καὶ διὰ τοὺς ἀρχηγοὺς ἐθεσπίστην, ὅτι πάντες ὁποὺ ἔνι ὑποταχτικοὶ τῆς ἀφεντείας τῆς Ῥώμης ἐντέχεται νὰ ζιοῦν μὲ εἰρήνη καὶ μὲ ἀνάπαυσιν, καὶ διὰ τοῦτον ἔνι διαφεντεμένον ὅλους ἐκείνους εἰς τὴν ἀφεντείαν τῆς βασιλείας τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι κανεὶς νὰ μηδὲν σηκόνῃ ταραχὴν κατὰ τὸν ἄλλον καὶ πολεμῶντά του ἄδικον καὶ ἀγανάκτησιν, οὐ χωριατοσύνην, ἀμμὲ νὰ συνειθίζουν καὶ νὰ κρατοῦν καλὴν ἀγάπην μέσο τους· καὶ εἴ τινες θελήσουν νὰ πᾶν κατὰ πρόσωπα τούτους τοὺς καλοὺς ὁρισμούς, νὰ τὸ ἀπολάβῃ καὶ εἰς τὸ κορμίν τους καὶ εἰς τὴν ψυχήν τους, ὅτι διὰ τῆς μαρτυρίας

τοὺς σοφοὺς ἀνθρώπους, ὅλον τοῦτον ὁποῦ οὐδὲν ἔνι μὲ τὸ κείμενον ἠνπορεῖ νὰ λαληθῇ ἀγανάκτησιν, τουτέστιν ζαβὰ χαμωμένον, καὶ τοῦτον ἔνι ἡ ἀγανάκτησι· καὶ ν' ἀπαντάγῃ πολλὰς φορὰς μακρὺν καιρόν, καὶ πολλὰς φορὰς περνᾷ γλήγο- φ.169. ρα. Ἐκεῖνον | ἀπαντᾷ, ὄντα ἐκεῖνος ὁποῦ τῷ πολεμοῦν τὴν ἀγανάκτησιν, ἀναμίγεται, χωρὶς νὰ ἀπομείνῃ, καὶ καταδικάζεται μὲ τὸν ἕτερον, οὗ ὅταν κανεὶς πολεμᾷ ἄδικον ἐκείνου ὁποῦ ἔνι ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρός του, οὗ πολεμᾷ ἀγανάκτησιν τῆς γυναικός, οὗ κἄτινος καλοπίχερου, ὅτι ὁ πατὴρ ἠνπορεῖ νὰ ἀνγκαλέσῃ διὰ λόγου του καὶ διὰ τὴν γεναῖκάν του, καὶ διὰ τοῦτον ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ποιεῖ, ἐντέχεται καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ διπλᾶ τιμωρισμένος. Ἡ πρᾶξις τῆς ἀγανάκτησης περνᾷ (1) γλήγορα, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦτο πολεμοῦν οὐδὲν ἀντιλέγει τίποτες, καὶ οὐδὲν ἔχει πλεῖον λόγια, καὶ συχωρᾶται. Καὶ πολλαῖς φοραῖς λέγουνται ἡ ἀγανάκτησες θυμῶδες, καθὰ ἔνι εἰς κορμὶν εἰς τόπους καὶ εἰς ὑπόθεσας, καθὼς γίνεται [ὁ υἱὸς] κρούει τοῦ πατρός του, καὶ ὅταν ὁ ἀπελεύθερος ἐβγαίνῃ κατὰ πρόσωπα τοῦ ἀφέντη του, καὶ διὰ ποίαν ὑπόθεσιν νὰ ξηκληρωθῇ ὁ υἱός, καὶ ὁ ἀπολεύθερος νὰ στραφῇ σκλάβος, οὗ ὅταν ποιήσουν ἀγανάκτησιν τοῦ ἀφέντη του, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ πολεμοῦν μέλλει νὰ ἔνῃ θυμωμένα τιμωρημένοι καὶ παιδεμένοι διὰ τὸν τόπον· ὥσπερ γίνεται, ὅταν κανεὶς ποιῇ ἀγανάκτησιν ἄλλου εἰς τὸν φόρον, οὗ εἰς μέσην καθολικὴν ἔνπροσθεν πολλῶν ἀνδρῶν· τοιοῦταις ἀγανάκτησες, ἀληθῶς ὅτι ἔνι εὔκολαις, ἐντέχεται νὰ κριθοῦν σκλερὰ δι' αὐτὴν τὴν θεωρίαν καὶ ἑσταμένους τοὺς λᾶς τελειωμένα· ὥσπερ ἂν ἦτον ὅτι ὁ εἷς νὰ ἔδωκεν ἑτέρου εἰς τὸ πρόσωπον, οὗ εἰς τὴν ὀφθαλμόν, καὶ εἰς τοιούτην ἀφορμὴν ἔνι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀγανάκτησι ἔνι μικρή, πρέπει νὰ κριθῇ βαρετά, καθάπερ νὰ εἶχεν μεγάλην πληγήν.

(1) χειρ. περνα πέρνα.

σμϛ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἐνκλητεύει ἕτερον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Μπατουῆν, ἀποὺ δαρμόν, καὶ δείχνει ὅτι ἐκεῖνος ἔσκισέν του τὰ ροῦχά του, οὗ ἐμάθησεν τὰ γένειά του, οὗ δείχνει τὸ αἷμαν τῶν δοντιῶν του λαλῶντα, ὅτι ἔβγαλέν το ἀπαὶ τὴν μούτην του, οὗ ἔβγαλεν τὰ μαλλία του | καὶ δείχνει φ.170. τὸ πῶς τοῦ τὰ ἀνάσπασεν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι διὰ κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ ἄνωθεν λαλημένα, περὶ ἐκείνου τοῦ ποίου ἀνκάλεσεν ἀρνᾶταί το ἐκεῖνον τὸ ποῖον, παντὸς δι' αὐτὰ τὰ πράγματα οὐδὲν νὰ ποιήσουν ἀσίζαν, μὲ τὸ κείμενον, ἐὰν τὰ κρηάτα του, οὗ ἂν οὐκ ἔχῃ κόρπον φανερόν· δι' αὐτὸ καλὰ νὰ ἠξεύρεις, ὅτι πολλαῖς φοραῖς ἀνοίγει ἡ μούτη τοὺς λᾶς καὶ ξημματόνουν καὶ τὰ δόντια, ἄνευα κόρπου, καὶ μαλλία κεφαλῆς καὶ τῶν γενείων ἡ τρίχες πέπτου, ὀδίχως νὰ τὰς ἀνασπᾶσαν, καὶ ἀπ' ἄνκρισις σκίζει τὰ ροῦχά του πολλάκις χωρὶς νὰ τοῦ τὰ σχίσουν· ἕνεκεν τούτων κελεύει τὸ κείμενον τὸν βισκούντην καὶ τοὺς κριτάδες νὰ μηδὲν βαστάξουν ὅτι ἐκεῖνον διὰ τοιοῦτον ἔνκλημαν ἀσίζαν, τουτέστιν νὰ ὁμόσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια εὐαγγέλια, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἐποίησέν του, ὅτι τοιοῦτον οὐδὲν πρέπει νὰ ποιήσῃ, κόρπον οὐδὲ νὰ ἔχῃ φανερὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνκλητεύει, ἂν οὐκ ἔχῃ παντὸς μάρτυρας ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐνκαλέ· ἀμμὲ ἐκεῖνος ἔχει μάρτυρας καλοὺς ἀνθρώπους τὸ πῶς ἐκεῖνος ἐτίμασέν τον, οὗ ἐφούσκισέν τον καλά, οὗ ἐλακτοπάτησέν τον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ βισκούντης πρέπει νὰ ποιήσῃ νὰ ἔρτῃ ἔμπροστέν του ἐκεῖνος ἀποῦ τοῦτον ἐποίησεν, καὶ πρέπει νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν δέρουν μὲ β' σεργένταις ἀποὺ βέργας τοῦ βουδίου, καὶ μετὰ ταῦτα (1) νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ νὰ ἔνῃ αὐτοῦ ὡς ὅπου νὰ ποιήσῃ εἰρήνην μὲ ἐκεῖνον τὸν ἔδερεν, ἄνευα κόρπον φανερόν, καὶ οὔ-

(1) καὶ μετὰ ταῦτα καὶ μετὰ ταῦτα.

τως ἔνι δίκαιον, ὅτι ὥς περ ὃς ἐλακτοπάτησεν καὶ ἔδερεν ἕτερον, νὰ δαρτῇ τὸ κορμίν του, οὐχὶ δὲ μὲ καρτζά, ὅτι διὰ τοῦ κορμίου ἐβγαίνουν καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλά.

σμζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται παρὰ κάτινος ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἐπάνω ἑτέρου νὰ τὸν δέρῃ, οὗ νὰ τὸν σφάξῃ, καὶ γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἀπηδᾷ διαφεντεύγεται οὕτως καλά, ὅτι σφάφ.171. ζει ἐκεῖνον, οὗ λαβόνει τον εἰς τὸν | θάνατον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἀπήδησεν ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ ἀνκαλέ, οὗ εἷς ἕτερος διὰ λόγου του ἀνκαλέ, ὅτι ἔνι ἀπεθαμένος, οὗ οὕτως λαβωμένος ὁποῦ οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ σκαλέψῃ, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἀπήδησεν, τουτέστιν ὁ ἀπηδημένος, ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β' πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι λαβωμένος ἐπήδησέν του προτήτερα, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐλεύθερος, τουτέστιν κίτες, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν ἄνευ πόλεμον· ἀμμὲ ἂν ἐκεῖνος ἐπέθανεν, καὶ ὁ ἕτερος ἔχει τοὺς μάρτυρας ὁποῦ νὰ ποίσουν ὡς πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐσκότωσέν τον διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸς νὰ μείνῃ κίτες περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου, κατὰ τὸ κείμενον· ἀλλὰ ἔχει πόλεμον μὲ τὸ κείμενον, τουτέστιν οἱ συνγκενοῦς τοῦ τεθνεῶτος ἠνποροῦν καλὰ νὰ σηκώσουν ἕνα ἀπαὶ τοὺς μάρτυρας εἰς πόλεμον, καὶ εἴ τις νικηθῇ νὰ τὸν κρεμάσουν μὲ τὸ κείμενον· εἰ δὲ ὁ τεθνηκὼς ἐμολόγησεν, οὗ ἕτεροι διὰ λόγου του, ἐνώπιον τοῦ βισκούντη, οὗ ἔμπροστεν τῶν κριτῶν ὅτι ἐκεῖνος τοῦ ἀπήδησεν προτήτερα, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ τὸν ἐσκότωσεν ἔχει τοὺς μάρτυρας, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐλεύτερος ἄνευ κανενοῦ πολέμου νὰ ποιήσουν οὐδὲ ἐκεῖνος, οὐδὲ οἱ μάρτυρές του, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σμη. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀπηδᾷ ἑτέρου ἀνθρώπου, οὗ γυναίκας, καὶ σκοτόνει τον, καὶ β' λίζοι διαβαί-

νοντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶδάν τον ποιῶν αὐτὸ τὸ κακόν, καὶ πιάνουν τον, καθὰ ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸν πιάσουν καὶ νὰ ἀρεστιάσουν πάντα τὰ τέλη τοῦ (1) ἀφέντη τους καὶ νὰ διαφεντέψου ὅλα τὰ ἄδικα τὰ γινίσκουνται, καὶ μετὰ ταῦτα παραδίδων τον ἐκεῖνον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ λέγουν πιαστὰ εἰς τὴν αὐλὴν | ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τοὺς κριτάδες, μὰ τὴν πιστιοσύνην φ.172. τους, καὶ μὰ τὸ ὁμάτζε, ἤγουν τὸν ὅρκον τους τὸν ἐποίησαν τοῦ ρηγός, ὅτι εἶδάν τον νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸν φόνον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι αὐτὸς ἔνι ἔνοχος ἄνευ πόλεμον, καὶ οὐδὲν τὸ ἀξιάζει νὰ 'πῇ « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεὸς ὅτι ἐποίησέν το ! » ἀμμὲ παρευτὺς πρέπει νὰ ἔνῃ ἔνοχος καὶ νὰ τὸν κρεμάσου· ὅτι ἐπεσαῦτα ἀξιάζει ἡ μαρτυρία τῶν β' λιζίων εἰς τοιούτην ὑπόθεσιν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον, μὲ τοιοῦτον ὅτι ὁ φονεμένος, οὗ ἡ θνητὴ νὰ μηδὲν συνκενιάζουν τοὺς λιζίους, ὅτι ἂν τοὺς συνγκενιάζουν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον νὰ μὴ τὸν κρεμάσου διὰ τὸ αὐτόν, ἐὰν οὐ μὴ τὸ ὁμολογήσῃ· ἀμμὰ καλὰ κρίνει τὸ δίκαιον, ὅτι ἐκεῖνον νὰ τὸν βάλουν εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἐτεσαῦτον νὰ τὸν ποτίσουν ὥς που νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν· καὶ παρευτὺς τὸ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, πρέπει νὰ τὸν κρεμάσου· ἀμμὲ ἂν οὐδὲν ὁμολογήσῃ τίποτες διὰ στενοχωρίαν τὴν τοῦ πολομοῦν διὰ γ' ἡμέρας, νὰ τὸν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ποιήσῃ ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, ἵνα δοῦσιν, ἐὰν μέσον ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ἂν θελήσῃ νὰ βαστάξῃ καμμίαν ζοῦτζαν, οὗ ἂν ἔρτῃ κανεὶς ὀνπρὸς ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ προβιάσῃ περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου· εἰ δὲ οὐκ ἔρτῃ κανεὶς μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας, κανεὶς οὐκ ἦρτεν νὰ βαστάξῃ τὴν τζοῦτζαν, πρέπει νὰ τὸν ἐβγάλουν ἔξω τῆς φυλακῆς, καὶ νὰ ἔνῃ μὲ τὸ αὐτὸν κίτες, τουτέστιν ἐλεύ-

(1) χειρ. τοῦ τοῦ.

τερος αὐτοῦ τοῦ φόνου, ἄνευ πολέμου καὶ καμμίας ἀποκρίσεως τινὸς ἀποῦ νὰ τὸν κράξῃ, διότι ἐποίησεν πάντα ὅσα ἔμελλεν νὰ ποιήσῃ, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σμθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔνι λαβωμένος ἀποὺ πολλαῖς
πληγαῖς, καλὰ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι ἠνπορεῖ νὰ ἀνκαλέσῃ ἐτε-
φ.173. σαύτους ἀνθρώπους | κατὰ ὅσως κόρπους ἔχει, καὶ ὄχι πλεῖον·
καὶ ἀρὸν ἐκλητέψῃ, καὶ οἱ κριταὶ ἰδοῦσιν τὰς πληγάς, καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ὁ βισκούντης ἐντέχεται ὅλους ἐκείνους νὰ τοὺς βάλῃ εἰς τὴν φυλακήν, ἕως ὅπου ὅτι νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ 'δῇ τὸ τί θέλει γενηθῆν ἀπαὶ τὸν πληγωμένον· καὶ ἂν γίνεται ὅτι κανεὶς ἀποῦ νὰ ἤθελεν νὰ ἔδωκεν ἐνκυτάδες διὰ νὰ μηδὲν ἐμπῇ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ οἱ ἐνκυτάδες νὰ ἔνῃ τοιοῦτοι ἄνθρωποι διὰ νὰ ἔνῃ καλὰ θαρρούμενος ἀπ' αὐτούς, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἠνπορεῖ καλὰ νὰ πάρῃ ἐνκυτάδες μὲ τοιούτην τάξιν, ὅτι ἂν οὐδὲν στρέψουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν πᾶσα ὥραν ὁποῦ νὰ τὸν θελήσουν, ὅτι νὰ ποιήσουν τοὺς ἐνκυτάδες ὅσον ἔμελλε νὰ ποιήσουν ἐξ αὐτόν του, καὶ ἀλλοίως μηδὲν πάρου ἐνκυτάδες διὰ κανένα τίποτες. Εἰ δὲ αὐτὸς ἀπεθάνῃ ἀπ' αὐτὰς τὰς πληγάς, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐφειδὴν οὐδὲν ὡμολόγησαν ἐκεῖνον τὸ κακὸν ἔργον, ἀμμὲ λέγουν « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός! » ἐντέχεται ὅλοι νὰ ἔνῃ εἰς τὴν φυλακὴν ἕνα χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἂν ἔνῃ ὅτι μέσον ἐκείνου τοῦ χρόνου ἔρτῃ κανεὶς διὰ τὸν τεθνεώτη ὁποῦ θέλει νὰ σηκώσῃ κανένα εἰς τὸν πόλεμον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ ὅποιον θέλει ἀπὸ ὅλους ἐκείνους εἰς τὸ λάβωμαν τοῦ τεθνεῶτος· καὶ ἐὰν νικήσῃ ἐκεῖνον τὸν ἔκραξεν, ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσου· καὶ πάντες ὅλους ὁποῦ ἐλάβωσαν τὸν θνητόν, οὕτως ὡς γιὸν κρεμάσουν, ἐντέχεται νὰ κόψουν τοὺς γρόθους του; καὶ νὰ τοὺς διώξουν ἀπαὶ τὴν χώραν καὶ ἔξω τοῦ ῥηγάτου, ὅτι

οὕτως ἔνι δίκαιον. Καὶ ἂν ἐκεῖνος νικήσῃ τὸν ἄλλον, τουτέστιν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔκραξεν διὰ τὸν τεθνεώτην, πρέπει ὅλοι νὰ ἔνῃ ἀποφγαλμένοι ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόβον, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔκραξεν ἐντέχεται νὰ τὸν κρεμάσου. Εἰ δὲ οὐδὲν ἔρτῃ κανεὶς ὀνπρὸς ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς κράξῃ περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ἀφὸν ἐπέθανεν, καὶ κανεὶς ἐξ αὐτοῦ τους θελήσῃ νὰ βαστάξῃ τὸ λέγουν τζουτζαν εἰς τὴν ἀγνωριμίδαν τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐδὲν ἔνι κανεὶς ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, καὶ σωστὴ ἀπαιτεῖ τζουτζαν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ ἔνῃ ἐλεύτερος ἀπαὶ | κεῖνον τὸν φόνον πρὸς τὴν ἀφεντία καὶ πρὸς πᾶσα ἄνθρωπον φ.174. ὁποῦ ποτὲ νὰ ἠθέλησαν τίποτε νὰ τοῦ ζητήσουν, ὅτι ἐπάνω τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ οὐδὲν πρέπει κανεὶς ἄνθρωπος νὰ ζητήσῃ τίποτε, οὐδὲ νὰ ποιήσῃ, ἐφειδὴν ἔνι καθαρὸς ἀπαὶ τὴν τζουτζαν. Εἰ δὲ γίνεται ὅτι οὐδὲν δειχθῇ καθαρός, ἀποῦ τὸ ὁρκωμοτικὸν οὐδὲν θέλου, ἐντέχεται παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσου· ἀμμὲ οἱ ἄλλοι ὁποῦ ὁρκωμοτικὸν οὐδὲν θέλουν νὰ βαστάξουν, καὶ κανεὶς οὐδὲν ἔρχεται ὀνπρὸς μέσον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡμέρας ὁποῦ θέλει νὰ τοὺς κράξῃ περὶ τοῦ φόνου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐφειδὴν ὅτι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἡμέρα ἐδιάβην, ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ ἀποφγάλῃ ὅλους ἐν τῷ ἅμα, ὅτι ἔνι ἐλεύθεροι μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν ἀπ' ἐκείνου τοῦ φόνου ἄνευ ἀπόκρισι τὴν νὰ ἀποκριθοῦν ποτέ τινος ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς κράξῃ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

σν. [λείπει ὁ τίτλος].

Καλὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἐνπαλῆς, οὐδὲ οἱ κριταὶ οὐδὲν πρέπει νὰ δυναστέψου τινὰν νὰ βαστάξουν ὁρκωμοτικὸν λεγόμενον τζουτζαν κανένα ἄνθρωπον, οὐδὲ καμμίαν γυναῖκαν οὕτως· ἀμμὲ ἂν κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ γυναῖκα, νὰ τὸν κράξουν περὶ κανενοῦ πραγμάτου τὸ τοὺς κατανμπλέκουν ὅτι ἐποίησάν το,

κἀκεῖνος ἀπαῦτα διὰ τῆς προαίρεσής του ἀπομένει νὰ βαστάξῃ τὸ ὁρκωμοτικόν, τὸ δίκαιον κελεύει καὶ ὁρίζει ὅτι οὐδὲν ἐμπορεῖ πλεῖον νὰ συρτῇ νὰ μηδὲν τὴν βαστάξῃ, ἐφειδὴν ἐκεῖνος τὸ προαιρέθην καὶ προσφέρτην, ἀμμὲ ἔνι κρατούμενος νὰ τὴν βαστάξῃ εἰ[ς] στανιό του, ἐὰν θέλῃ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀνκαλὲ δι' αὐτὸν τὸ παράπτωμαν· καὶ περὶ τούτου ἔνι κρατούμενος ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριταὶ νὰ ποιήσουν νὰ βαστάξῃ ἐκείνη τὴν τζουτζαν εἰ[ς] στανιό του, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὴν βαστάξῃ, ἀφειδὴν ἐπροσφέρτην καὶ οὐδὲ τίποτε θέλει νὰ ποιήσῃ ἀποὺ ὅσα νὰ τοῦ εἰπῇ ἡ αὐλή, τὸ δίκαιον δίδει νὰ ἠγνωρίσου περὶ ἐκείνου ὅτι ἔνι καλὰ προβιασμένος καὶ ἔνοχος εἰς ἐκεῖνον τὸ βάνου ἐπάνω του, ὅτι ἂν οὐδὲν τὸ εἶχεν ποιήσειν, οὐδὲ νὰ
φ.175. ἐφοβήθην παντὸς τὴν τζουτζαν, ὁποῦ ἔνι | δίκαιον πρᾶγμαν καὶ κείμενον εἰς πάντας τοὺς λᾶς ὁποῦ κείμενον γυρεύγουν, καὶ διὰ τοῦτον πρέπει οἱ κριταὶ νὰ τὸν κρίνουν εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν τὴν λαλοῦν περὶ αὐτοῦ διὰ ἐκείνου τοῦ παραπτωμάτου τὸ ἔβαλαν ἐπάνω του ὅτι ἐποίησέν το, οὗ ἐποίησεν νὰ τὸ ποιήσουν, ὅτι καλὰ δείχνει καὶ ἔνι προβιασμένος, ἐφειδὴν δὲν θέλει νὰ ποιήσῃ ἐκεῖνον τὸ ἐπροσφέρτην νὰ ποιήσῃ, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ψεύγει τὴν αὐλήν, καὶ λέγει ὅτι αὐτὸ τὸ κρίσιμον ἔνι ἄπιστα λαλημένον.

Ἐὰν γίνεται ὅτι περὶ κανενοῦ ριζικοῦ, ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἔνι ὁτοσαῦτα ἀπότορμος ὅτι ψεματόνει τὰς κρίσας τῆς αὐλῆς, ὅταν λέγῃ « αὐτὴ ἡ κρίσις ἔνι ψέματα καὶ ἄδικα κρισιμένη καὶ θεσπισμένη » τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔπεσεν νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν, τουτέστιν τῶν κριτῶν, ξζ' ἥμιση λίβραις, καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας δύο ἐπεσαῦτον παρὰ τῶν κριτῶν, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ τὸ δίκαιον· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ ἀπόθεν νὰ πλερώσῃ, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ τοῦ κόψουν τὸ τρίτον τῆς

γλώττας του διὰ νὰ μηδὲν ἐμπορήσῃ τὴν αὐλὴν νὰ κράξῃ ψεματαρία ὅ,τι διὰ δίκαιον (1) νὰ ποῖκε καὶ νὰ στερεώσῃ ἠθεσπίσθην εἰς αὐτήν· ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι κανεὶς ὁποῦ ἔνι τῆς ἀφεντείας τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων οὐδὲν πρέπει νὰ διαφεντέψῃ, οὐδὲ νὰ ζηλώσουν τὴν κρίσιν τῶν κριτάδων δομένην εἰς τὴν αὐλήν, οὐδὲ πρέπει νὰ τὸν βαστάξουν.

σνβ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ δέρει ἕτερον ἄνθρωπον, καὶ ἔνι ἔνοχος μὲ καλὴ μαρτυρίαν ὅτι ἔδερέν το.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος δέρνει κανένα ἄνθρωπον ἕτερον, καὶ ἀνκαλέ τον, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ἔνι ἔνοχος μὲ καλὰς μαρτυρίας ὅτι ἔδειρέν τον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ἔπεσεν νὰ δώσῃ τοῦ δαρμένου ρ̣ʹ δωδεκάρια, καὶ τοῦ αὐθέντη ρʹ πέρπυρα, μὲ τοιοῦτον, ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν δαρμὸν οὐκ ἔχει κανένα κόρπον φανερόν, οὐδὲ αἷμαν, ὅτι ἂν εἶχεν κόρπον φανερόν, οὗ αἷμαν, ἐκεῖνος ἐντέχεται νὰ χάσῃ τὸν γρόθον του τὸν δεξιὸν μὲ τὸ δίκαιον· εἰδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι διὰ δαρμὸν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ πλερώσῃ τὰ ρʹ σόρδια τοῦ δαρμένου καὶ τὰ ρʹ πέρπυρα αὐλήν, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι | ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδάρτην ἠμπορεῖ νὰ κρατῇ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν φ.176 ἔδερεν εἰς τὴν φυλακήν του ὥςπερ χριστιανὸν ἕως ὅπου νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ ἀρὸν πλερωθῇ ἐντέχεται νὰ τὸν στρέψῃ εἰς τὴν κρίσιν διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν της ὁμοίως. Εἰ δὲ ἐκεῖνος τελευτῇ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν δαρμόν, τὸ δίκαιον κρίνει, ἐφειδὴν ἔνι ἔνοχος τοῦ δαρμοῦ ὅτι νὰ τὸν κρεμάσου παρευτὺς μόνον νὰ πεθάνῃ, ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ κείμενον καὶ δίκαιον. Καὶ ἐὰν κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ γενατκα, ἔδερέν τον διὰ ἄλλον καὶ ἔνι ἔνοχος, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ αὐτὸν ἐποίησεν νὰ

(1) χειρ. διαδιακεον.

ποιήσουν πρέπει νὰ τὸν περιορίσουν, καὶ ὅσοι τὸν ἐδέρασι νὰ χάσου τὸν γρόθον τους, μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος οὐδὲν ἐπέθανεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸν δαρμόν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποῖκεν νὰ τὸν δέρουν ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς τοῦ δαρμένου καὶ τῆς ἀφεντείας, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἔδεραν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ γεβεντισμένοι ὁλόγυμνους μὲ τὰ βραχία εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ νὰ τοὺς δέρνουν, ὅτι οὕτως ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον ὅτι ὅλοι νὰ νώσουν ἀπαὶ τῆς κακοποιΐας.

σνγ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ἐκείνου τοῦ βουργέσῃ, οὐ ἑτέρου ἐλευτέρου ἀνθρώπου, δέρει ἕτερον σκλάβον, οὐ σκλάβαν, καὶ ὁ ἀφέντης τω ἀνκαλέ.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, βουργέσης, οὐ ἕτερος, δέρνει ἕνα σκλάβον, οὐ μίαν σκλάβαν, καὶ ὁ ἀφέντης του ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ περὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀσίζαν ὅτι ἔδεραν τὸν σκλάβον, οὐ τὴν σκλάβαν του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει νὰ κρίνουν ὅτι ποτὲ καμμίαν ἐλεύθερη γυναῖκαν, οὔτε ἐλεύθερος ἄνθρωπος, μὴ ποιήσουν παντὸς δι' αὐτὸν σκλάβου, οὐ σκλάβας ἀσίζαν, διατὶ οὐκ ἦν κείμενον, οὐδὲ δίκαιον, οὔτε ὁ νόμος, οὐδὲ ἡ ἀσίζα οὐδὲν τὰ κελεύουν ποτέ· ἀμμὲ ἐὰν ὁ σκλάβος, οὐ ἡ σκλάβα ἀπεθάνῃ παρὰ τοῦ ρηθέντος δαρμοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔδερεν ἔνι μαρτυρημένος, τουτέστιν ἔνοχος, ἀτάντ, μὲ καλοὺς μάρτυρας ὅτι ἐκεῖνος ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ τοῦ αὐθέντη του, οὐ τῆς κυρᾶς του, [ὅ]ταν νὰ θελήσῃ νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν ἐμπιστιοσύνην του ὅτι ἐκεῖνος ὁ σκλάβος ἐκούστεψέν του ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸ τοῦ ἐκούστεψεν ἄχρι τὴν ἡμέραν ἀποῦ ἐπέθανεν, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ. 177. σνδ. | Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὐ περὶ ἐκείνης τῆς γυναίκας ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐνκλητεύει α' παιδὶν ἀνήλικον.

(1) Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα ἔρχεται ἐμπρὸς καὶ ἐνκλητεύει κανέναν παῖδαν ἀνήλικον περὶ δαρμοῦ, οὐ περὶ αἰσχύνης, οὐ περὶ ἀπήδημαν τὸ τοῦ ἐποῖκεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι οὐδὲν ἔνι κρατούμενος νὰ πλερώσῃ δίκαιον, οὐδὲ νὰ πάρῃ δίκαιον ἀποὺ κανένα ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, οὐδὲ ἀποὺ κανένα ἔνκλημαν τὸ νὰ ποιήσουν ἐξ αὐτόν του ἄχρι νὰ τελειώσῃ τὸ ἔτος τῶν ιε΄ χρόνων· ἀληθινὰ ἐτεσαῦτον κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι, ἐὰν ἔχῃ κανένα παιδὶν καὶ οὐδὲν ἔχει τινὰν ὁποῦ τὸν παιδεύει καὶ ἐκεῖνος ἔνι συνειθισμένος νὰ κακοποιῇ καὶ νὰ ἀνασπᾷ τοὺς λᾶς, καὶ ἔκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ νὰ τὸν πιάσου καὶ καλὰ νὰ τὸν δέρουν, καὶ νὰ τὸν 'πῇ « ἀπέκει καὶ νὰ πᾷ πλεῖον μηδὲν τοῦ γένηται αὐτὴ ἡ ἀφροσύνη, οὐδὲ ἕτερον, καὶ ἂν τὸ ποιήσῃ, θέλει τοῦ ποιήσει πολλὰ χειρότερα », καὶ αὐτὸν ἔνι δίκαιον ὅτι οὕτως πρέπει νὰ παιδέψουν καὶ νὰ φοβερίσουν τὰ παιδία τὰ κακά. Ὅτι κανεὶς οὐδὲν ἔνι κρατούμενος περὶ πραγμάτου τὸ νὰ ποιήσῃ πολλοὺς ὁποῦ ἔνι ἀνήλικους, ἄνευ εἰς τοῦτον τὸ κάς, ἐὰν ὁ ἀνήλικος δανείσῃ βίον ἀπαὶ τὸν ποῖον γίνεται πλουσιώτερος, ὅτι ἔνι κρατούμενος τοῦ ἐνπιστευτιῶ εἰς πάντα ὅσα ἔνι πλουσιώτερος μὲ τὸ κείμενον.

σνε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τὸ πῶς ὁ ρήγας ἔνι κρατούμενος νὰ πλερόνῃ τὰ ὀψώνια, ἤγουν τὰ στουδέρια τοὺς καπίταις λεγομένους τζανπιούνιδες, τοὺς καλιοῦν εἰς πόλεμον περὶ φόνου.

Ὥςπερ ὡς γιὸν ὁ ρήγας, οὐ ὁ ἀφέντης τῆς γῆς ἔνι κληρονόμος ἐκείνου, οὐ ἐκείνης ὁποῦ πεθαίνει ἄνευ διαθήκης καὶ

(1) Κατὰ λάθος ἐξανεγράφησαν ἐνταῦθα πέντε στίχοι ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ προηγουμένου σνγ΄ κεφαλαίου μέχρι τῆς λέξεως « κρίνουν », ὅτε ὁ ἀντιγραφεὺς παρατηρήσας τὸ σφάλμα διέκοψε τὴν περαιτέρω ἀντιγραφὴν ἐπισημειώσας « ἐδίπλασεν ».

ὁ μὴ ἔχων κανένα συνκενήν, καὶ ἐντέχεται νὰ λάϐῃ πάντα ὅσα ἔχει ἐκεῖνος, οὖ ἐκείνη, ὁμοίως κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζα ὅτι ὁ ρήγας ἔνι κρατημένος νὰ διδώσῃ ὅλα του τὰ ὀψώνια τοῦ τζαπιούνη τὸν νὰ κράξουν εἰς πόλεμον περὶ φόνου, οὖ φ.178. περὶ κλεψίαν οὐ διὰ κα|νένα ἕτερον ζήτημαν, ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ ἔχῃ ἀπόθεν ἠνπορεῖ νὰ ὁδηγηθῇ, καὶ θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἡ αὐλὴ νὰ τρῷ καὶ νὰ πίνῃ ἕως τὰς μ΄ ἡμέρας, ἐὰν ἐτεσαῦτα κρεμαστῇ ἐκεῖνον τὸ ζήτημαν· εἰ δὲ ἄπαὶ τὰς μ΄ ἡμέρας καὶ ἄνω, ἡ αὐλὴ οὐδὲν ἔνι κρατούμενη νὰ δώσῃ πλεῖον τίποτες· καὶ διὰ τοῦτον κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι πόλεμος νὰ γένηται εἰς ὅλας τὰς ὁπλὰς ἀφὸν δοθοῦν τὰ ἀμάχια, μέσα εἰς μ΄ ἡμέρας μετὰ τὸ ἀμάχεμαν· καὶ νὰ τοῦ δίδῃ ἡ αὐλὴ τὸ ἔντυμαν κόκκινον καὶ ἡ κλάτζαις κόκκιναις, καὶ τὰ κανεϐὰς καὶ τὸ ραϐδὶν ὅλα θέλει νὰ τὰ δανείσῃ ἡ αὐλὴ ὁμοίως. Ὁμοίως καὶ ἐὰν αὐτὴ ἡ γεναῖκα ἔνῃ χήρα, οὖ ὀρφανόν, οὖ ὀρφανή, ὁποῦ βάνει τὸν τζαπιούνην καὶ πολομᾷ τὸν ἄλλον νὰ τὸν κράξῃ, καὶ οὐκ ἔχουν ἀπόθεν νὰ δηγηθοῦν τὸν τζαπιούνην τους, τὸ δίκαιον ὁρίζει ὅτι ὁ ἀφέντης ἔνι κρατούμενος νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ τὰ πάντα, καθὰ ἔνι ἄνωθεν λαλημένον, καὶ οὕτως ἐστὶν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνς. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, οὖ περὶ ἐκείνης τῆς γυναίκας ὁποῦ ἔνι φονεμένη, καὶ οὐδὲν ἔχει κανένα συνκενῆ, οὐδὲ ἀγνώριμον νὰ γυρέψῃ τὸ αἷμάν της, τουτέστιν τὸν θάνατόν του, πῶς ὁ ἀφέντης τῆς χώρας ἔνι κρατούμενος νὰ τὸ γυρέψῃ κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐὰν γίνεται ἀπὸ ριζικοῦ ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὖ μία γυναῖκα ἔνι σφαμένη, καὶ κἄτινες βάνουν ἐκεῖνον τὸν φόνον ἐπάνω κανενοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θνητὸς οὐκ ἔχει κανένα συνκενήν, οὖ καμμία συνκενάτρια, οὐδὲ φίλον, οὐδὲ φίλαινα ὁποῦ νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατόν του ἀπ᾽ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐσκότωσεν, τὸ δίκαιον

κρίνει ὅτι ὁ ρῆγας, οὐ ὁ αὐθέντης τῆς χώρας, οὐ ἡ κυρὰ τῶ τόπου, ἔνι ἐκείνου γνήσιος κληρονόμος, καὶ ἔνι κρατούμενος νὰ γυρέψῃ τὸν θάνατόν του, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν, καὶ νὰ δώσου ἕνα τζαπιούνην, ἐὰν ἔνῃ χρῆσις, ἐὰν αὐτὸς ἀρνᾶται ἐκείνην τὴν κακοεργίαν, ὅτι ὁ Κύριός μας εἶπεν εἰς τὸ Εὐανκέλιον « τὸ αἷμαν τοῦ πτωχοῦ ὑπάγει ὀπίσω του καὶ κράζει κρίσιν καὶ λέγοντα, Κύριε ἀγαθέ, κρίσιν, καὶ ἐκδίκησαι τὸ αἷμαν τοῦ πτωχοῦ! » καὶ ἐφειδὴν ὅτι λέγει οὕτως τοῦ Κυρίου μας ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐντέχεται νὰ εἰσακουστῇ ἐν τῇ γῇ, μὲ τὸ κείμενον, ὅτι εἰς κορμὶν τεθνηκοῦ ἐντέχεται ὁ κῦρις τοῦ τόπου νὰ ποιήσῃ ἐκδίκησιν περὶ ὅλον ἐκεῖνον, κατὰ τὸ | ἔνι φ.179. θεσπισμένον περὶ ὅλους ἐν τῷ ἅμα· καὶ δι' αὐτὸν ἐθέσπισαν νὰ πάρουν τὰ πράγματά του καὶ νὰ ἐκδικῆσουν τὸν θάνατόν του, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων.

σνζ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ὅρκου τὸν ἐντέχεται νὰ ποιήσῃ ὁ κανπίτης τὸν λέγουν τζανπιούνη, ἐνώπιον τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς.

Καλὰ νὰ ἡγνωρίζετε ὅτι ἐφειδὴν ὁ κανπίτης νὰ ἔλθῃ, καὶ θεωροῦσιν ὅτι εἰρήνη οὐ γίνεται, οἱ κριταί, οὐ ὁ βισκούντης ὁποῦ ενι κρατούμενοι νὰ ἔνῃ αὐτοῦ ἄχρι τῆς συνπλήρωσης τοῦ πολέμου, ἐντέχεται νὰ ἔρτου ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν κανπίτην ὁποῦ κράζει τὸν ἕτερον διὰ τὸν φόνον, καὶ νὰ τὸν ποιήσουν νὰ ὀμόσῃ εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐανκέλια οὕτως « ὀμνὲς (καὶ οὕτως νὰ σοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγιά του Εὐανκέλια) τὴν σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι ἐκεῖνος ὁ κατάδικος ὁποῦ μέλλει νὰ πολεμήσῃ ἐποίησεν αὐτὸν τὸν φόνον τὸ βάνουν ἐπάνω του; » Ἔπειτα μέλλει νὰ ἔρτουν εἰς τὸν ἄλλον ὁποῦ διαφετεύεται καὶ νὰ τοῦ εἰποῦν οὕτως « ἐσοὺ ὀμνὲς αὐτοῦ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια Εὐαγγέλια (ὁποῦ οὕτως νὰ σοῦ βουθήσῃ ὁ θεὸς καὶ οἱ ἅγιοί του) σήμερον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅτι οὐδὲν εἶσαι

ἰσοῦ παντὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποίησες τὸν παρόντα φόνο; » Ἔπειτα ἐντέχεται νὰ παραδώσου οἱ κριταὶ τοῦ καθενοῦ κανπίτη τὸ σκουτάριν του καὶ τὸ ραβδίν του, καὶ ἔπειτα ἐντέχεται β' ἀπαὶ τοὺς κριταῖς νὰ πάρου τὸν ἕναν κανπίτην, καὶ ἕτεροι δύο τὸν ἄλλον, καὶ νὰ τοὺς φέρουν εἰς τὸν κάνπον ἴσα ὁποῦ τὸ ἥμισον τῆς ἡμέρας ἔνι ὁ ἥλιος, τὸν ἕνα κατὰ πρόσωπα τοῦ ἑτέρου, ἵνα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ μηδὲν κωλῇ τὸν ἕνα πλεῖον παρὰ τὸν ἄλλον· καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τὰ σκουτάρια τὰ λέγουν τανέβας, κόκκινα ὁλοκόκκινα, καὶ μίας μεγαλοσύνης καὶ ἑνοῦ βάρους καὶ ἑνοῦ μάκρους καὶ ἑνοῦ πάχους τὰ ραβδία, καὶ τότες νὰ διαλαλήσουν ὁ κῆρυξ διὰ τριῶν φωνῶν παρὰ τοῦ αὐθέντη, νὰ μηδὲν ἔχῃ τινὰ ἀπότορμον, ἀπάνω εἰς τὸ ἐδικόν του καὶ ἐπάνω εἰς τὸ κορμίν του, νὰ νέψῃ τίποτες τοὺς κανπίταις,
φ.180. καὶ μετὰ τὸ αὐτὸν νὰ ἀποβγάλουν ὅλους εἰς ἕνα μέρος | ἔξω τοῦ κάνπου (ἕως ὅπου νὰ ἐμποῦν εἰς τὸν κάνπον νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους τοὺς νὰ 'πῇ ὁ νικημένος) καὶ τότες νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ ἐσμιχτοῦν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ νικηθῇ, κρίνει τὸ δίκαιον, ὡς καὶ ἂν ἔνῃ, οὐ τεθνηκώς, οὐ ζωντανός, παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάζουν, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν· καὶ εἰς τοιούτην ὁπλὴν καὶ μὲ τοιούτους ὅρκους ἐντέχεται νὰ συντάξουν τοὺς λίζιους τὸν πόλεμον τοὺς καβαλλαρίους, καθὰ ἑρμηνεύεται αὐτοῦ τοὺς βουργέσιδες.

σνη. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον τὸ πῶς κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ Ρωμαῖος, οὐδὲ Σαρακηνός, οὐδὲν ἐμποροῦν νὰ γένουνται κανπῖταις κατὰ Φράνκου.

Γινώσκετε καλὰ ὅτι κανεὶς Συριάνος, οὐδὲ κανεὶς Ρωμαῖος, οὐδὲ κανεὶς Σαρακηνός, οὐδὲν ἐμπορεῖ κατὰ χριστιανὸν Φράνκον κανπίτης νὰ γίνεται, τουτέστιν οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ σηκώσῃ κανένα Φράνκον εἰς πόλεμον εἰς αὐλὴν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων· εἰ δὲ ἂν ἔνῃ ὁ Συριάνος, οὐ ὁ Ρωμηός, οὐ ὁ Σαρακηνὸς κράξουν τον περὶ φόνου, οὐ περὶ παραβουλίας, οὐ διὰ αἵρεσιν, κα-

λὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἄπαῦτα ἡνποροῦν καλὰ νὰ διαφεντεύτοῦν κατὰ τοῦ Φράνκου ὁποῦ εἰς αὐτὸ νὰ θελήσουν νὰ τοὺς κράξουν, ὅτι αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σνθ. Αὐτοῦ λέγει περὶ τοὺς σοδομίτας καὶ παντὸς ἑτέρου κακοῦ ἀνθρώπου καὶ γυναικός, νὰ τοὺς θανατώσουν μὲ ἄσχημον θάνατον.

Νὰ ἠγνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύουν ὅτι πάντες οἱ κακοῦργοι ἄνθρωποι ἐντέχουνται νὰ ἀποθάνουν ἀπαὶ κακὸν θάνατον ἄσχημον, καθάπερ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔνι συνειθισμένοι νὰ κακοπράσσουν καὶ νὰ συντάσσεται τοὺς κακούς, καθάπερ ἔνι οἱ σοδομῖται, κλέπται, πατελῖνοι, καὶ ἐπίβουλοι καὶ πάντας τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς κακὰς γυναῖκας, πάντας ἐκείνους ἐντέχεται νὰ ἀπεθάνουν, καὶ μηδὲν τοὺς ἀφήσῃ νὰ ζήσουν ἡ ἀφεντία, μὲ τὸ κείμενον, ἐφειδὴν τοὺς ἠγνωρίσουν, ὅτι οὕτως εἶπεν ἡ Γραφὴ καὶ ὁ νόμος « πάντες οἱ φωροῦντες τοὺς ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ, τουτέστιν τοὺς κακοποιούς, οὗτοί εἰσιν φίλοι τοῦ θεοῦ »· ἀμμὲ κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται μὲ
τὴν | ἐξουσίαν του ἀφ' ἑαυτοῦ του νὰ φονέψῃ τὸν φονεῖαν, ἀλλὰ φ.181.
οὐδὲ τὸν παράβουλον, οὔτε τὸν πατελῖνον, οὐδὲ τὸν κλέπτην, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν κρίσι, καὶ ἡ κρίσις μετὰ ταῦτα ἔνι κρατούμενη νὰ τὸν κρίνῃ καὶ νὰ τὸν ξηλώσῃ κατὰ τὴν κακοπραξίαν του, οὗ παρὰ μαρτύρων, οὗ κατὰ τὴν ὁμολογίαν του τὴν ἐποίησεν πῶς ἐποίησεν αὐτὴν τὴν κακοεργίαν, οὗ φόνον, οὗ ἕτερην ἁμαρτίαν ἀπαὶ κεῖνα τὰ ἔνι ἄνωθεν ὠνοματισμένα, παρευτὺς πρέπει νὰ τοὺς κρίνῃ εἰς θάνατον· ὅτι ὅταν οἱ κριταὶ κρίνουν κανέναν ἄνθρωπον εἰς θάνατον, οὐδὲν ἔνι περὶ τούτου τοῦτοι ἀφορμὴ τοῦ θανάτου, ἀμμὲ ποιοῦν ἐκεῖνον τὸ ὁ νόμος καὶ ἡ ἀσίζα κελεύουν· καὶ διὰ τοῦτον πρέπει νὰ ξεύρουν οἱ πάντες, ὅτι πάντας ὁποῦ νὰ ποιήσουν φόνον, οὗ ἕτερον ἁμάρτημαν, καθάπερ ἄνωθεν ἐλαλήθην, ἄνευ κανενοῦ κωλυμάτου οἱ κριταὶ ἔνι κρατούμενοι νὰ τοὺς κρίνουν εἰς θάνατον.

σξ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαβωμένου ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, κἀκεῖνος ἀρνᾶται καὶ ποιεῖ τὸν ὅρκον ὅτι τοῦτον οὐδὲν τοῦ τὸ ἐποίησεν, κατὰ τὴν ἀγνωριμίδαν τῆς αὐλῆς.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ ἔνι κορπωμένος ἀποὺ θανάσιμον πληγὴν ἔρχεται ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς καὶ ἀνκαλὲ κανέναν ἄνθρωπον καὶ λέγει ὅτι ἐποῖκέν του τὸ κακὸν τοῦτον, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἀνκαλὲ ἔρχεται ὀνπρὸς καὶ λέγει « μὴ τὸ ὁρίσοι ὁ θεός! » καὶ ἐκεῖνος ζητᾷ τὴν ἀσίζαν, καὶ ἐποίησεν τοῦτον ἔνπροστεν τοῦ βισκούντη καὶ τῶν κριτῶν, τουτέστιν ὅτι ὀμενὲ ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια Εὐανκέλια ὅτι ἐκεῖνος τοῦτον οὐδὲν τὸ ἐποίησεν διὰ χειρός του, οὐδὲ μὲ ἄλλον οὐδὲν ἐποίησεν νὰ τοῦ τὸ ποιήσουν, οὐδὲ ἐσυνκατέθη, οὐδὲ γινώσκει τίς τοῦτον ἐποίησεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔνι κίτες, ἐφειδὴν ἐκεῖνος ἐπερίλαβεν τὸν ὅρκον ἐξ αὐτόν του εἰς τὴν αὐλήν, καθὰ τοῦ ζητᾷ· καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι οὗτος ὁ κορπωμένος πεθαίνει ἀπ' αὐτὴν τὴν πληγήν, καὶ οὐκάτινες ἀπαὶ τοὺς συνκενούς του τοῦ ἀπεθαμένου, οὗ ὁ πατήρ του, οὗ ἡ μητέρα του, οὗ ὁ ἀδελφός του, οὗ ἡ ἀδελφή του θέλουν μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσου τὸν θάνατόν του ἐκείνου, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἐστιν κρατούμενος νὰ δώσῃ ἀπόκρισι περὶ τοῦ θανάτου του ἄλλου τινός, διότι ἐποίησεν ἐκεῖνον τὸ κελεύει ἡ ἀσίζα νὰ ποιήσῃ, καὶ τὸ νὰ ἀγνωρίσῃ ἡ αὐλὴ νὰ ποιήσῃ· εἰ δὲ ἐκεῖνος
φ.182. οὐδὲν τὸ ἐποίησεν τὴν ἀσίζαν, καθὼς ἄνωθεν ἐλα|λήθη, κελεύει καλὰ τὸ δίκαιον ὅτι ἔνι καλὰ κρατημένος νὰ ἀπολογηθῇ περὶ ἐκείνου τοῦ κακοῦ ποιηματου ὅλους ἐκείνους ὁποῦ δίκαιον νὰ τοῦ ζητήσουν, ὅτι τοῦτόν ἐστιν κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι ἕναν πρᾶγμαν οὐδὲν ἐντέχεται νὰ κριθῇ δύο φοραῖς.

σξα. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δαρμένου ὁποῦ ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον, κἀκεῖνος ζητᾷ ἡμέραν νὰ ἀπολογηθῇ, καὶ ὁ δαρμένος ἦρτεν εἰς τὴν ἡμέραν

του, ἕως τὸν ἀνατεί(λ)ημαν τῶν ἀστέρων οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ δαρμένος ἐτελεύτην.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔλθῃ ὀνπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐνκλητεύεται περὶ ἑτέρου, λέγοντος ὅτι ἔδερέν τον, οὗ ἐποίησέν του ἕτερον ἄλλον κακόν, καὶ ἐκεῖνος τὸν ποῖον ἀνκάλεσεν λανβάνει ἡμέραν, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνκλητεύει ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἐνκλητεύων οὐκ ἔλθῃ, οὐδὲ ἔστρεψεν τὴν ἡμέραν του, καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν εἰς τὴν ἡμέραν του καὶ ἐφύλαξέν την ἄχρι τῶν ἄστρων τὴν φαῦσιν, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ὁ δαρμένος ἀπεθαίνει, καὶ οὐκάτις ἀχ τῶν συνγκενῶν ἐλθὼν ἔμπροστεν τῆς αὐλῆς καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὸ δίκαιον ἀπαὶ κεῖνον ὁποῦ τὸν ἔδερεν ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐπέθανεν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι, ἐκεῖνος διὰ νὰ δείξῃ ἐκ τῆς αὐλῆς ὅτι ἐβλέπισεν τὴν ἡμέραν του, καθὼς ἀπαιτεῖν ἄχρι τοῦ ἀνατεῖλαι τοῖς ἄστροις, γυρεύει νὰ ἔνῃ κίτες μὲ τὸ κείμενον ἄνευ πολέμου, ἐκεῖνος οὐδὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποιήσῃ μὲ τὴν αὐλήν, οὐδὲ μὲ μάρτυρας τῶν κριτῶν, καὶ ἐμπορεῖ νὰ τὸ δείξουν μὲ β′ πιστοὺς μάρτυρας ὅτι ἐβλέπισεν τὴν ἡμέραν του καθὰ ἐντέχετον, πρέπει νὰ ἔνῃ κίτες κατὰ τὸ κείμενον· ἀλλὰ ἔχει εἰς αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν πόλεμον ὅτι οἱ ἔνκιστα τοῦ θνητοῦ ἠνποροῦν νὰ σηκώσου ἕναν ἐκ τῶν μαρτύρων εἰς πόλεμον, καὶ τοῦτον ἔνι δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἔρχεται ὀνπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐνκλητεύει ἕτερον κανέναν ἄνθρωπον ὅτι ἐκόρπωσέν το, καὶ ἔπειτα γίνεται ὅτι συνμπαύουν μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐκόρπωσεν, οὗ διὰ παρακαλήσεως τῶν φίλων τους, οὗ διὰ βίον ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν, καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ὅτι ἐκεῖνος ἀπεθαίνει ἀπαὶ κείνην τὴν πληγήν, καὶ οὐκάτινες ἐκ τῶν συνγκενῶν τοῦ τεθνεῶτος, οὗ ἡ συνβίος του θέλει μετὰ ταῦτα νὰ ἔχῃ δίκαιον ἀπαὶ κεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλάβωσεν, τὸ δίκαιον κρί-

φ.183. γει καὶ κελεύει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐποίησαν τὴν | εἰρήνην μὲ τὸν λαβωμένον ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ ὅτι ἐσύνμπεψεν μετά του περὶ ἐκείνου τοῦ κακοῦ, πρέπει νὰ ἔνῃ κίτες μὲ τὸ κείμενον, ἔξων ἐτεσαῦτον ὅτι ἔχει πόλεμον, τουτέστιν οἱ συνκενεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἠνποροῦν καλὰ νὰ σηκώσουν τὸν ἕνα τοὺς ἐνκυτάδες εἰς πόλεμον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνικήθη πρέπει νὰ τὸν κρεμάσου μὲ τὸ κείμενον· καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ἠνπορεῖ νὰ δείξῃ ἔνπροστεν τῆς αὐλῆς ὅτι ἐσύνμπαψεν μὲ τὸν λαβωμένον, καὶ ὁμοίως καὶ ἐπλέρωσεν τὰ ζ΄ σόρδια καὶ ἥμισον περὶ τοῦ ἐνκλημάτου τὸ ἐποῖκεν, περὶ αὐτοῦ τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἔνι κίτες ὅλαις τὰς ἡμέρας ἄνευ πολέμου, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σξγ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἕναν ὀρφανόν, οὗ μία ὀρφανὴ ἀνήλικα, οὗ μία γυναῖκα χήρα . . . .

Αὐτὸ ἔνι εἰς τὰ ιβ΄ κεφάλια.

σξδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος εὑρίσκει τίποτες βίον ἀπουκάτω τῆς γῆς ὡς ἔσγαφεν, καὶ εὑρίσκει κανένα θησαυρὸν καὶ παίρνει τον καὶ κρύβει τον, χωρὶς νὰ ποιήσῃ τοῦ ἀφέντη, τουτέστιν τοῦ ρηγὸς τῆς χώρας, νῶσιν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη ὁποῦ αὐτὴν ποιήσει κλεψίαν ἀπαῦτα εἰς τὴν κέλλαν τοῦ ἀφέντη, καὶ πέφτει τὸ κορμίν του εἰς τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ ἀφέντη νὰ λάβῃ τοιούτην ἀνταπόδοσιν καθὰ πρέπει νὰ ἔχῃ κλέπτης ἔνοχος εἰς τὴν κέλλαν του, τὸ λέγουν τζάνπραν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγὸς πάντοτες, καὶ ἐκεῖνον νὰ τὸν κρεμάσουν· εἰ δὲ ἐποῖκεν νῶσιν τοῦ ρηγός, οὗ ἐκείνου ὁποῦ ἦτον κατὰ τὴν ἡμέραν εἰς τὸν τόπον του, καὶ εἶπεν του οὕτους « κῦρι, ἐγὼ ηὗρα εἰς τὴν οἰκίαν μου ὡς γιὸν ἔσγαφον τοιοῦτον πρᾶγμαν, καὶ στεῖλαι, κῦρι, ἔπαρέ το τὸ εὑρισκόμενον, καὶ δός μου τὸ μερτικόν μου· »

τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ηὗρεν τὸ εὕρημαν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ τὸ τρίτον ἐκείνου τοῦ εὑρημάτου καὶ πάσας τὰς ἐξόδους τοὺς ἐποῖκεν εἰς τὸ σγάψιμον, καὶ τὸ δίμοιρον νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τοῦ τόπου, μὲ τὸ κείμενον, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ κανένα κακὸν ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εὕρῃ αὐτὸ τὸ εὕρημαν, διότι ἔδειξεν ὅλον τὸ εὕρημαν τοῦ ἀφέντη, καὶ οὐδὲν ἐπῆρεν τίποτες, οὐδὲ ἐκράτησεν τίποτες· εἰ δὲν ἂν κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα εἶπεν | εἰς κανένα τόπον ἔχει θησαυρόν, οὗ φ.184. εἶδέν το εἰς τὸ ὄνειρόν του, καὶ ἐκεῖνος νὰ ἐπῆγεν ἐκεῖ νὰ ἔσγαψεν, ἄνευ νὰ πάρῃ εἴδησι ἀπκὶ τὸν ἀφέντη τῆς χώρας νὰ σγάψῃ, νὰ εὕρῃ αὐτὸν τὸν θησαυρόν, καὶ γίνεται ὅτι σγάφοντα καὶ εὑρίσκοντά τον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ποιεῖ κλεψίαν καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ γίνουνται τοῦ ἀφέντη, καὶ ἔπεσεν τὸ κορμίν του εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας διὰ νὰ τὸν χάσουν, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν νὰ σγάψῃ διὰ νὰ εὕρῃ βίον, οὗ θησαυρὸν εἰς ἑτέρου ἐξουσίαν, ἄνευ τῆς εἰδήσης τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, οὐδὲ εἰς τὸ σπίτιν του, οὐδὲ εἰς ἑτέρου σπίτιν, οὐδὲ εἰς τὸν ἀγρόν του, οὐδὲ εἰς ἀγρὸν ἄλλου, οὐδὲ εἰς ἀνπελῶναν, οὐδὲ εἰς κώμην, ὅτι πάντα ὅσα ἔνι κάτω τῆς γῆς, παρεκτὸς αὐθέντου ζωτανοῦ, ἐντέχεται ὅλον νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη τῆς χώρας μὲ τὸ κείμενον, ὅτι καλὰ ἔνι νὰ γροικηθῇ ὅτι πάντα ὅσα ἔνι εἰς τὴν γῆν χωσμένα ἔνι εἰς τὴν κέλλαν τοῦ ἀφέντη, καὶ διὰ τοῦτον αὐτὴ ἔνι ἡ κέλλα τοῦ ἀφέντη, ἔνι κρατούμενος ὁ βισκούντης καὶ οἱ κριταὶ νὰ ποιήσουν δίκαιον ὅλων κακῶν εἰς τὴν χώραν καὶ ἀπ' ἔξω τῆς χώρας ὅσον ἀπαντᾷ ἡ ἐξουσία τοῦ ρηγός· ἀμμὲ ἂν ἔνῃ ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἠγνωρίζει εἰς κανένα τόπον ὁποῦ ἔχει βίον καὶ ἔλθῃ ἔμπροστεν τοῦ ρηγός, οὗ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ὁποῦ ἔνι εἰς τὸν τόπον του, καὶ ἐποῖκέν του νὰ ἠγνωρίσῃ ὅτι θέλει νὰ σγάψῃ εἰς κανέναν τόπον ὁποῦ ἠξεύρει ὅτι ἔχει βίον, ἡ ἀφεντία τοῦ τόπου ἔνι κρατούμενη

νὰ τοῦ δώσῃ εἴδησιν, καὶ ἐντέχεται νὰ βάλῃ τοὺς βλεπιάδες ἀπάνω του, καὶ ἂν εὕρῃ κανένα βίον, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι τὸ ἥμισο μέλλει νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, τουτέστιν τοῦ ρηγός, καὶ τὸ ἄλλον ἥμισον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἐκείνου ὁποῦ ηὗρεν τὸν βίον καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς γῆς ὁποῦ ἐκεῖνος ὁ βίος εὑρέθην· καὶ ἐὰν ἡ γῆ ἔνῃ ἐκείνου ἀπαῦτα ὁποῦ ηὗρεν τὸν βίον, κρίνει τὸ δίκαιον ὅτι τὰ β΄ μέρη ἐκείνου τοῦ βίου ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ρηγός, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗρεν, μὲ τοιοῦτον, ὅτι πάντες οἱ ἔξοδοι τὰ νὰ κουστέψῃ εἰς [σ]γάψιμον καὶ ἕτερον νὰ ἔβγῃ ἐκεῖνος ὁ βίος, πρέπει νὰ τὰ πλερώσῃ ὁ ρήγας τοὺς διμοίρους, κατὰ τὸ δίμοιρον τὸ ἐπῆρεν· καὶ τὸ τρίτον ἐκείνου ὁποῦ τὸ ηὗρεν, καὶ αὐτὸν ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξε. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα βάνει λανπρὸν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐκεῖνον τὸ λανπρὸν ποιεῖ καμ-
φ.185. μίαν ζημίαν, τουτέστιν καύγει κανένα | σπίτιν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔβαλεν τὸ λανπρόν, κἄν τε ἄνθρωπος, κἄ τε γυναῖκα, πιάσουν τον καὶ προβιάσου τον εἰς τούτην τὴν ὑπόθεσιν πολεμῶντα, οὐ διὰ καλὰς μαρτυρίας ὁποῦ νὰ ὁμόσου πῶς τὸ αὐτὸν κακὸν ἐποίησέν το, οὐ ἂν τὸ ἐμολόγησεν μόνος του, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι καθάπερ ἠθέλησεν νὰ πυρίσῃ τὰ ὀσπίτια καὶ οἱ λᾶς νὰ τὸ κουρσέψου, νὰ τὸν κάψουν, ἐφειδὴν τὸν σύρουν εἰς ὅλην τὴν χώραν κρατῶντα τον δαυλὸν τοῦ λανπροῦ εἰς τὴν χεῖράν του, διαλαλῶντά τον ἄχρι τοῦ πυρὸς ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κάψουν· καὶ πάντα ὅσα ἔχει οὗτος ὁ κακοποιὸς νὰ γίνουνται τοῦ ἀφέντη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξϛ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὐ καμμία γυναῖκα θάβουν εἰς τὴν χώραν ἕναν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ

νόμος καὶ τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι αὐτὸς ὁ οἶκος νὰ γίνεται τῆς ἐκκλησίας, διότι κανεὶς ἄνθρωπος οὐδὲν ἐντέχεται νὰ ἔχῃ εἰς τὴν οἰκίαν του σιμηντῆριν εξω παροὺ ἡ ἁγία ἐκκλησία, καὶ ἐφειδὴν ἐποίησεν κοιμηντήριον τὴν οἰκίαν του ἐντέχεται νὰ γίνεται τῆς καθολικῆς τῆς πόλεως, οὗ τὸ παρὸν γέγονεν, καὶ πάντα ὅσα ἐκεῖνος, οὗ ἐκείνη, ἔχουν ὁποῦ τὸ αὐτὸν πεποίηκεν, ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς χώρας, ἄνευ τὴν οἰκίαν ὁποῦ ἔθαψαν τὸν νεκρόν, κἄν τε ἄνθρωπον, κἄν τε γυναῖκα, κἄν τε παιδίν, καὶ κείθεται τὸ κορμίν του εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς πόλεως, ὡς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐποίησεν τούτην τὴν παρανομίαν, ὅτι ἄδηλό ἐστιν πᾶς καὶ ἐσκότωσέν τον ἐκεῖνος ἐκεῖνον τὸν ἔθαψεν, οὗ πᾶς καὶ ἐτελεύτηκεν· καὶ ὄχι (1) διὰ ἐπεσχῦτον πᾶσα ὥραν ἐντέχεται ἄνθρωπος νὰ νώσῃ διὰ τὴν κακοπραξίαν αὐτοῦ ἔθαψέν τον, οὗ ἀγνωρίζεται διὰ λαλιᾶς ἀνθρώπων ὅτι ἐσκότωσέν τον, κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι αὐτὸν τὸν νεκρὸν νὰ τὸν ἀποχώσου διὰ νὰ γνωρίσουν πῶς ἐτελεύτησεν· εἰ δὲ ἰδοῦν καὶ ἀγνωρίσουν ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἂν τὸν ἔπνιξαν, οὗ ἂν τὸν ἐσκότωσαν δυναστικῶς, οὗ ἔσφαξάν τον, ἡ αὐλὴ ἔνι μετὰ ταῦτα κρατούμενη νὰ τοὺς σφίξῃ ἐτεσχῦτον μὲ ποτὸν καὶ μὲ κριτήριον νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀλήθειαν ἐκείνης τῆς κακοεργίας, καὶ ἂν τὸν ἐσκότωσαν δυναστικοῦ τρόπου, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι πάντες ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ αὐτὸν κακὸν ἐντέχεται νὰ τοὺς φυτέψουν ὁλοζώντανους ἀπακάτω τῆς γῆς, τὴν κεφαλὴν | κάτω καὶ τοὺς πό- φ.186 δας ἄνω, ἄνευ ἑτέρου κακοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐποίησαν εἰς τὸν αὐτὸν φόνον ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ ἀφέντη τῆς πόλεως, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σξζ. [λείπει ὁ τίτλος].

(1) γραπτέον, ὅτι?

Εἀν γίνεται ὅτι β', οὗ γ' ἄνθρωποι ἔρχουνται ἔνπροστεν τῆς αὐλῆς καὶ φέρνου α' νεκρὸν καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν δημένον, καὶ λέγουσιν εἰς τὴν κρίσι « κῦρι, ἐμεῖς ηὕραμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον νεκρὸ εἰς τὴν ὁδὸν βραστὸν ὥσπερ ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ εἶχάν το σκοτώσειν, καὶ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐφέραμεν αὐτοῦ, πλησίον αὐτοῦ τοῦ νεκροῦ ὁποῦ ἐπήγαινεν παρὰ τὴν ὁδόν· ἐμεῖς ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτήσαμέν τον, τίς ἐθανάτωσεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον; καὶ ἀποκρίθη μας ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐπήδησέν του εἰς τὴν ὁδόν, καὶ ἐβλέποντα τὸν ἑαυτόν του ἐσκότωσέν τον· » καὶ ἡ αὐλὴ ἀξαναρωτᾷ τον « ἔνι ἀληθὲς τὸ λέγουν περὶ σοῦ, ὅτι ἐσοὺ τὸν ἔσπαξες βλέποντα τὸν ἑαυτόν σου; » καὶ ἀποκρινᾶται « ἀληθῶς ἐστιν τὸ λέγουσιν, καὶ ἀκόμη λέγω το, καὶ περὶ τούτου ἔχω τὸν θεὸν μάρτυρα! » τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐφειδὴν βάνει τὸν θεὸν μάρτυρα, ὅτι χρὴ νὰ βαστάξῃ τὴν ὁρκωμοσίαν, ἤγουν τὴν τζοῦτζαν, καὶ ἂν σωστῇ ἐκ τῆς τζοῦτζας ἐντέχεται νὰ μείνῃ ἐλεύτερος μὲ τὸ κείμενον παρὰ ἐκείνου τοῦ φόνου χωρὶς ἀπόκρισιν ποιῆσαί τινας ἀποῦ νὰ τὸν ἔκραξεν εἰς πόλεμον, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν σεσωσμένος ἐκ τῆς ὁρκωμοσίας, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι παρευτὺς νὰ τὸν κρεμάσου χωρὶς κώλυσιν.

σξη. [λείπει ὁ τίτλος].

Εἰ δὲ γίνεται ὅτι ἕναν ἔγκλημαν ἔρχεται εἰς τὴν αὐλὴν περὶ τούτου, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ηὗραν ἕναν ἄνθρωπον θνητὸν εἰς τὴν ὁδὸν τὸν ἔφεραν εἰς τὴν κρίσιν τῆς αὐλῆς, καὶ ἕτερον ἄνθρωπον ζωντανὸν δημένον καὶ λέγου οὕτως τῆς κρίσεως « κῦρι, ἐμεῖς ηὕραμεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον νεκρὸν εἰς τὴν ὁδὸν θερμόν, καὶ οὗτον τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐφέραμεν αὐτοῦ ζωντανὸν ηὕραμέν το πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐπήγαινεν πλησίον τῆς ὁδοῦ, καὶ ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτήσαμέν τον, τίς ἐσκότωσεν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον τὸν σκοτωμένον; καὶ εἶπέν μας, οὐδὲν γινώσκω! καὶ ἤλθαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπήραμεν τὸ σπα-

θίν του καὶ ηὕραμέν τον ὁλομάκελλον, καὶ ἐρωτήσαμέν τον, ἀπόθεν ἔνι αὐτὸν τὸ αἷμαν; καὶ εἶπέν μας | ὅτι ἔσφαξεν α' χτηνόν » · τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι αὐτὸς οὐκ ἐστιν ἔνοχος ἐκείνου τοῦ φόνου διατὶ ἐπήγαινεν ἐξώστρατα, οὐδὲ διατὶ εὑρέθην τὸ σπαθίν του ὁλομάκελλον, ἂν οὐκ ἔχῃ ἕτερον περίττου παρὰ αὐτὸ τὸ ἐλαλήθην· ἀμμὲ καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι διὰ ἐπεσαῦτον ὡς καὶ ἂν ἐγίνετον, ὁ βισκούντης ἐντέχεται νὰ τὸν πιάσῃ καὶ νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ σακέλλιο, καὶ νὰ τὸν κρατήσῃ α' χρόνον καὶ μίαν ἡμέραν, διὰ νὰ 'δοῦν ἂν ἔνῃ ὅτι μέσον αὐτοῦ τοῦ καιροῦ ἂν ἔρτῃ κανεὶς ὀνπρὸς ὁποῦ θέλει νὰ τὸν κράξουν περὶ ἐκείνου τοῦ φόνου, οὗ ἂν ἔνῃ ὅτι ἐκεῖνος μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν νὰ θελήσῃ νὰ βαστάξῃ τζουῖζαν, ἤγου ὁρκωμοσίαν, εἰ δὲ κανεὶς οὐκ ἦλθεν μέσον εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ κρατήσῃ τὴν τζουῖζαν, οὐδὲν ἔρτῃ κανεὶς νὰ τὸν κράξῃ εἰς πόλεμον εἰς ἐτεσαῦτον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔνῃ ἀποφγαλμένος ἀπαὶ τὴν φρουράν, ὡς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔνι ἔνοχος καὶ ἀποφγαλμένος ἀπ' ἐκεῖνον τὸν φόνον, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σξθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι ἀποὺ κανένα συνμπαμόν, οὗ διὰ κανένα κακὸν διόρισμαν, ὅτι οὐκάτινες ἄνθρωποι, ὁποῦ ἔχει τὴν συνβίον του τὴν ὁρμαστικὴν καὶ κρατεῖ ὅτι ἔνι καλὴ γυναῖκα, εἰ δὲ ἐκείνη οὐκ ἐστιν ποτέ, καὶ γίνεται μετὰ ταῦτα μίαν ἡμέραν, οὗ μίαν ἑσπέραν ὅτι ὁ καλοπίχερος ὡς γιὸν ἔνι συνειθισμένος ἔρχεται καὶ ἐμπαίνει εἰς τὸ σπίτιν, καὶ εὑρίσκει ἕτερον ἄνθρωπον κοιθάμενον μὲ τὴν συνβίαν του, καὶ ὁ καλοπίχερος ἔβγαλεν μαχαῖριν, εἰς ἕνα μαχαῖριν, οὗ εἰς μίαν ἄμουσαν, καὶ ἔσφαξεν καὶ τοὺς δύο, τουτέστιν τὴν συνβίον του καὶ τὸν φίλον της, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει οὕτως νὰ κρίνουν, ὅτι ἐκεῖνος οὐδὲν ἐντέχεται νἄσῃ τίποτες, οὐδὲ νὰ ἔχῃ καμ-

μίαν ζημίαν ἀπαὶ τὸ κορμίν του, ἐφειδὴν τοὺς ἐσκότωσεν ἀντάμα καὶ τοὺς δύο, ἀλλὰ νὰ ἔνῃ κίτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τοῦ ρὲ Ἀμαρῆν τοῦ ποίου ὁ θεὸς νὰ ποιήσῃ ἀληθινὴ συμπάθειαν· εἰ δὲ γίνεται ὅτι ὁ ἄνδρας νὰ ἐσκότωσεν φ.188. τὴν | συνβίον του ἄνευ τοῦ φίλου της, οὗ τὸν φίλον της ἄνευ τῆς γυναικός του, τὸ δίκαιον κρίνει ἦτζου καλὰ νὰ τὸν κρεμάσου ἂν ἐσκότωσεν τὴν συνβίον του, ὥσπερ νὰ εἶχεν σκοτώσειν ἕνα ξένον, καὶ οὕτως πρέπει νὰ ἔνῃ ἐὰν σκοτώσῃ τὸν φίλον τῆς συνβίος του, καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν χρήζῃ τίποτες ἐὰν εἰπῇ ὅτι ἡ συνβίος του ἦτον πολιτικὴ καὶ δι' αὐτὸν τὴν ἐσκότωσεν, οὗ ἂν εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος ἐποίειν του ἀνδροπὴν εἰς τὴν συνβίαν του καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἐσκότωσεν, ἀμμὲ ἐντέχεται νὰ τοῦ γένῃ καλὰ δίκαιον, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην ἐὰν σκοτώσῃ τὸν ἕναν ἄνευ τοῦ ἄλλου, ὅτι οὕτω ἔνι κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σο. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι καμμία γυναῖκα ἀνκαλὲ α' ἄνθρωπον διὰ αἱρετικίαν, οὗ εἷς ἄνθρωπος μίαν γυναῖκαν εἰς τὴν αὐλὴν περὶ ἀπιστίας, τὴν αὐλὴν τὴν ρεηκήν, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι τοιοῦτον δίκαιον, οὐδὲ τοιοῦτον ἔνκλημαν οὐδὲν πρέπει νὰ εἰσακουστῇ, οὐδὲ νὰ κριθῇ διὰ τῆς ρεηκῆς αὐλῆς, ἄνευ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ὁποῦ ἔνι εἰς τοῦτον κρατημένη, ψιλοκοπημένα διὰ ἐξαγορεύσεως καὶ νὰ βάλῃ αὐτὴν τὴν κακὴν ὑπόθεσιν εἰς καλὴν εἰρήνην καὶ εἰς καλὴν ἀποστροφὴν καὶ εἰς τὸν νόμον, καὶ νὰ ὁρωτήσῃ ὁ βισκούντης καὶ τοὺς κριτοῖς ἐκείνους ὁποῦ εἰς τὸ αὐτὸν ἔρχουνται νὰ ἐνκλητέψου ἔμπροστεν αὐτοῦ, ὅτι οὗτόν ἐστιν κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοα. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται περὶ καμμίας στεναχωρίας ὅτι εἷς γραμματικὸς δυναστεῖαν τοῦ βίου τὸ τοῦ δίδουν γράφει καὶ ποιεῖ ἕνα ἄπιστον σιγίλλιον, καὶ ἐκεῖνος μὲ τὴν γνῶσίν του κατέχει ὅτι

ποιεῖ ἄπιστα, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁ γραμματικὸς ἐντέχεται νὰ τοῦ κόψουν τὸν γρόθον τὸν δεξιὸν καὶ ἐντέχεται νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπαὶ τὸ ρηγάτον, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ δώσῃ ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του διὰ νὰ ποιήσουν τὴν ἀπεστίαν καὶ ὁποῦ τὸ δείχνει τὸ αὐτὸν προβελίτζι εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ζητᾷ τὸ δηλούμενον καὶ ἐγνωρίστην διὰ ἄπιστα καθὰ ἔνι, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ τὸν κρεμάσου, διατὶ ἐποίησεν δύο κακά, διότι | ἐποίησεν νὰ ποιήσουν μὲ τὰ καρτέσιά του φ.189.
τὸν γραμματικὸν νὰ ποιήσῃ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἄλλον ἔνι ὅτι ἐκεῖνος εἶχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἐκείνη τὴν ἀπιστίαν ἀπαῦτα, ὅτι ἠγνώριζέν το καλά, καὶ διὰ τοῦτον, θέλει νὰ ἔχῃ τοιούτην ἀνταπόδοσιν κατὰ τὸ ἐλαλήθην ἄνωθεν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πρέπει νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοβ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς γραμματικὸς Σαρακηνός, οὖ Φράγκος, καὶ ἔνι εἰς τὴν δούλεψιν τοῦ αὐθέντη ἐπάνω εἰς τὸν φούντικα, οὖ εἰς τὴν ἄλυσον, οὖ ἀπάνω εἰς κανένα χωρίον, κἀκεῖνος ὁ γραμματικὸς κλέπτει τὸ δίκαιον τοῦ ἀφέντη, οὖ συνπαύει νὰ κλέψουν, οὖ περικρατεῖ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ θέλουν νὰ πλερώσουν εἰς τὸν φούντικα, οὖ εἰς τὴν τζεάναν, οὖ ἂν τὸ ποιῇ διὰ τὸν ἄπιστόν του λογαριασμόν, οὖ διὰ τὸ ἄπιστόν του γράψιμον, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει, ὅτι ἐκεῖνον τὸν γραμματικόν, ἂν ἠμποροῦ νὰ τὸν τενιάσου περὶ ἐκείνης τῆς κλεψίας, οὖ μετὰ τὰ βιβίλιά του, οὖ παρὰ τοῦ πραματευτῆ ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν τὸ πρᾶγμαν διὰ τὴν πραγματείαν του τὴν τοῦ ἀφῆκεν νὰ ἐβγάλῃ ὀδίχως νὰ πλερώσῃ τὸ δίκαιον, τοῦ ποίου ἐπαρκατέβασεν τὸ ἥμισον τὸ ἔμελλεν νὰ πλερώσῃ τὸν ἀφέντην διὰ τὸ ἄλλον ἥμισον, οὖ διὰ τὸ τρίτον νὰ μηδὲν πλερώσῃ τίποτες ἄνευ τοῦ ἐμπαλῆ του, οὖ τοῦ ἀφέντη, οὖ ἂν ἔνῃ ἀντὰντ παρὰ καμμίας ἕτερης ὁπλῆς, οὖ ἂν ὁ ἀφέντης οὐδὲν ηὗρεν τὰς εἰσό-

δους του ὡς πρέπει, τὸ δίκαιον κρίνει παρευτὺς πρέπει νὰ τὸν πιντελλιάσου καὶ νὰ τὸν γεβεντίσου εἰς τὴν χώραν, καὶ νὰ τὸν πάρου ἄχρι τῆς κρεμάστρας τὸ λέγεται φούρκα καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει νὰ δοθοῦν τοῦ ρηγὸς μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

τογ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἀνταλιαστὴς γίνεται ἐτεσαῦτον ἀπό-
φ.190 τορμος ἀποῦ νὰ ποιήσῃ ἀντιβούλλας, οὗ κανείς, οὗ κἄτινες,.| διὰ πρᾶγμαν τὸ παίρνει, τὰς βούλλας τοῦ ρηγὸς τοῦ ζωντανοῦ, οὗ κανενοῦ ρηγὸς ἀποθαμένου, οὗ τινὸς ἀπαὶ τοὺς μπαρούνιδες τοῦ ρηγάτου τοὺς τεθνεῶτας, καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁ χρουσοχὸς πιάσουν τον καὶ εὕρουν τον ἔνοχον αὐτῆς τῆς κακοεργίας, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ἐκείνας τὰς βούλλας τὰς ἐποῖκεν ἐκεῖνος ὁ χρουσοχὸς ὁποῦ ἐχάραξεν τὰς ρηθείσας βούλλας, καὶ ἐκεῖνος ἀποῦ τὸν εἶπεν νὰ ταῖς ποιήσῃ, ἐντέχεται καὶ τοὺς δύο παρευτὺς νὰ τοὺς κρεμάσουν, καὶ πάντα ὅσα ἔχουν ἐντέχεται νὰ ἔνῃ τοῦ αὐθέντη μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοδ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται καὶ καλὰ νὰ ἠγνωρίζεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος ἀνκαλὲ ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνκλητεύει χάνει τὸ ἔνκλημάν του, ἐντέχεται νὰ δώσῃ τῆς κρίσης ζ′ ἥμισον σόρδια, καὶ πρέπει νὰ τὰ πλερώσῃ μέσα εἰς ζ′ ἡμέραις, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθην.

σοε. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος ἐνκλητεύεται (1), καὶ ἐκεῖνος ἀρνᾶται τὰ πάντα ὅσα τὸν ἐνκλητεύει, καὶ ὁ ἐνκαλῶν ἔχει καλοὺς μάρτυρας ὁποῦ ἔρχουνται εἰς τὴν αὐλὴν ὀνπρὸς καὶ πολομοῦν τον καὶ κάμνει τὸ ἔνκλημάν του, τὸ δίκαιον κρί-

(1) γραπτέον, ἐνκλητεύει τινα?

νει ὅτι ὁ ἕτερος νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τοὺς μάρτυράς του ὁποῦ ἐξηρριζῶσαν τὸ ἔνκλημαν ιε΄ σόρδια, μὲ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σοϛ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος νὰ ἔνῃ δαρμένος, καὶ ἐνκλητεύεται εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ μὲ β΄ μάρτυρας πιστοὺς τὸ πῶς τὸν ἔδερεν, οὗ ἐμποροῦν νὰ τὸν πιάσουν μὲ πόλεμον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔνι κρατούμενος τενιασμένος ὅτι ἔδερεν | ἄλλον, ἐντέχεται νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐ- φ.191. λὴν ρ΄ πέρπυρα, καὶ τοῦ δαρμένου ρ΄ σόρδια, καὶ ἐντέχεται προτήτερα νὰ πλερώσῃ τὸν δαρμένον παρὰ τὴν αὐλήν, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοζ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς Φράνκος ἄνθρωπος, οὗ μία Φράνκισσα γυναῖκα ἐνκαλὲ εἰς τὴν αὐλὴν α΄ Συριάνον ὁποῦ τὸν ἔδερεν, καὶ ὁ Φράνκος ἠμπορεῖ νὰ τὸν τενιάσῃ, καθὰ ἐθεσπίστην εἰς τὸ αὐτὸν βιβίλιον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ αὐλὴ θέλει νὰ πάρῃ ἀπαὶ τὸν Συριάνον ν΄ πέρπυρα, καὶ ὁ Φράνκος ὁ δαρμένος ν΄ σόρδια, διότι ὁ Συριάνος οὐδὲν πλερόνει δικαίωμαν παρὰ τὸν ἥμισον νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοη. [λείπει ὁ τίτλος].

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἐὰν εἷς ἄνθρωπος ἐνκαλὲ μίαν γυναῖκαν τὸ πῶς τὸν ἔδερεν, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ παραστήσῃ, καθὼς ἔνι θεσπισμένον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἡ γεναῖκα ἐντέχαι νὰ δώσῃ εἰς τὴν κρίσιν ν΄ πέρπυρα, διότι ἡ γεναῖκα οὐδὲν παίρνει παροὺ ἥμισο νόμον, καὶ οὐδὲν πλερόνει παρὰ ἥμισο νόμον, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σοϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ τῆς πρώτης κλεψίας τὴν νὰ ποιήσῃ ὁ κλέπτης.

Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς κλέπτης πιάσουν τον καὶ φέρουν τον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ κλέπτη, καὶ ἔνι ἡ πρώτη του κλεψία τὴν

ἐποίγησεν ποτὲ τὴν ἀθυμᾶται, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι νὰ τὸν κιβεντίσου εἰς τὴν χώραν καὶ καλὰ νὰ τὸν δέρου, καὶ νὰ τὸν καστηριάσουν καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπαὶ τὴν χώρα, κατὰ τὸ κείμενον.

σπ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ κλέπτη ὁποῦ νὰ εὑρεθῇ καστηριασμένος.

Ἐὰν εἷς κλέπτης ἔνῃ τενιασμένος εἰς τὴν αὐλὴν περὶ κλεψίας, καὶ εὑρίσκεται ἐκεῖνος ὁ κλέπτης καστηριασμένος, οὗ κανένα του μέρος κομμένον, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι αὐτὸν τὸν κλέπτην, ἀφὸν τὸν πιάσου εἰς τὴν κλεψίαν ἀξαναπαρχῆς, νὰ τὸν πάρου καὶ νὰ τὸν κρεμάσου, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

φ. 192. σπα|. Περὶ ἐκείνου ὁποῦ τζακίζει τὸ πρόσταγμαν τοῦ ἀφέντη του.

Ἐὰν γίνεται ὅτι πρόσταγμαν διαλαλιέται διὰ τῆς χώρας τοῦ ἀφέντη, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα τζακίζει το, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ τζακίσῃ τὸ πρόσταγμαν τοῦ ἀφέντη, ἔνι κρατούμενος νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν ξζʹ ἥμισον σόρδια, μὲ τὸ κείμενον καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν.

σπβ. Περὶ ἐκείνου, οὗ περὶ ἐκείνης, τὸν πιάνουν εἰς ἄπιστον μέτρον, οὗ παρκάτω ζύγιν.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα, εὕρουν καὶ πιάσουν τους πολομῶντα παρκάτω μέτρος, οὗ παρκάτω νὰ ζυγιάσῃ, πέφτει νὰ δώτῃ εἰς τὴν αὐλὴν ξζʹ ἥμισον σόρδια, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σπγ. Περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ πουλεῖ τὸ σπίτιν του ἑτέρου ἑνοῦ ἀνθρώπου.

Ἐὰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα πουλεῖ τὸ σπίτις, ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἀγοράσει, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν αὐλὴν αʹ πέρπυρον καὶ αʹ ρανπουῆν, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σπδ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον νὰ μὴ λάβουν τὰ ζ' ἥμισον σόρδια ἀπ' ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν φουρκαλίσει τὸ στενόν του ἔνπροστεν τῆς πόρτας του.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι ἡ κρίσις παντὸς οὐδὲν παίρνει δικαίωμαν τὰ ζ' ἥμισον σόρδια τοῦ φουρκαλημάτου τῶν στενῶν, διότι ὁ ρὲ Μπατουῆν ἔβαλεν αὐτὸ τὸ θέσπισμαν ἄνευ τῆς βουλῆς τοὺς ἀνθρώπους του καὶ τοὺς βουργέσιδές του τῆς χώρας, καὶ δι' αὐτὸν κελεύει τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀσίζαν ὅτι, ἐφειδὴν κιβεντίσουν τὸ πρόσταγμαν εἰς τὴν χώρα τὸ πῶς νὰ καθαρίσουν τὰ στενά, καὶ κανεὶς ἄνθρωπος, οὗ καμμία γυναῖκα ἀποφεύγει τοῦ αὐτοῦ προσταγμάτου, καὶ τίποτες οὐδὲν ποιεῖ νὰ καθαρίσουν ὀνπρὸς εἰς τὸ σπίτιν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ὁ βισκούντης πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπ' αὐτὸν τὸ παράπτωμαν πολλὰ μεγάλην ἐλεημοσύνη, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ τὰ πάρῃ, ἀμμὲ παρκάτω ὅσον ἐμπορεῖ, καὶ ἀργὰ πρέπει νὰ τὰ πιάνῃ καὶ συχνὰ νὰ τὰ συμπαθῇ αὐτὰ τὰ ζ' ἥμισον σόρδια.

σπε. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἀπλικεύγει εἰς ἄλλου οἰκίαν, καὶ ὁ κύριος τοῦ οἴκου χάνει τίποτες ἀπαὶ τὸ σπίτιν.

| Ἐὰν γίνεται ὅτι εἷς ἄνθρωπος, οὗ μία γυναῖκα ἀπλικεύει εἰς τὸ σπίτιν κἄτινος, καὶ χάνει κανένα πρᾶγμαν ἀπ' ἔσω του, καὶ ἔρχεται νὰ ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν αὐλήν, τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι ὁ κῦρις τοῦ οἴκου καὶ πάντες ὅσοι ἔσω κάθουνται ἐντέχεται νὰ ὀμόσου ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν τὸ ἐπῆραν τοῦτον τὸ ζητᾷ, οὐδὲ κατέχουσιν τίς τὸ ἐπῆρεν, καὶ ἀπαῦτα τοὺς ὅρκους, οὐδὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἡ αὐλὴ περὶ τῶν ζ' ἥμισον σορδίων τὰ ἐθεσπίσασιν νὰ παίρνου καὶ ἀπὸ ὅλων τῶ ψεματινῶν ἐνκλημάτων, καὶ διότι τοῦτον οὐκ ἐστιν ἔνκλημαν ψεματινόν, ἀλλὰ πρέπει οὕτως νὰ γένῃ, οὐδὲ πρέπει ἡ κρίσις νὰ πάρῃ τίποτες, κατὰ τὸ κείμενον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων. φ.193.

σπϛ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον ποταπὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ ποιήσουν ἐμπαλῆν εἰς τὸ φούντικαν, διὰ νὰ στερεώσῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ κείμενον, οὕτως τὸν τρανὸν καθὰ τὸν μικρὸν καὶ τὸν Συριάνον ὥς περ τὸν Σαρακηνὸν καὶ τὸν Ἀγαρηνὸν ὡς τὸν χριστιανόν.

Καλὰ νὰ γινώσκετε ὅτι εἰς τὸν φούντικα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ἕνα ἐμπαλῆν πιστὸν ἄνθρωπον καὶ καλῆς ἀκοῆς καὶ ὁποῦ ἀγαπᾷ πᾶσα λογῆς ἄνθρωπον δίκαια νὰ τοὺς κρατῇ, καὶ ἔνι κρατημένος μὲ τὸ κείμενον νὰ φέρῃ οὕτως μὲ δίκαιον καθὼς ἔνι θεσπισμένον τὸν Σαρακηνὸν ὥς περ τὸν Συριάνον, καὶ τὸν Συριάνον ὡς γιὸν τὸν Ἰγουδαῖον, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ὡς τὸν Σαμαρίτην, καὶ πᾶσα λογῆς ἄνθρωπον ὥς περ τοὺς χριστιανούς, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν, ὅτι διὰ τὴν θάρρησιν τοῦ αὐθέντη καὶ διατὶ ἔνι κρατημένος νὰ στερεώσῃ νόμους δικαίους ἔρχουνται ὅλοι οἱ πραματευτάδες εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ πουλήσουν καὶ νὰ ἀγοράσουν.

σπζ. Αὐτοῦ λέγει περὶ ποίους καὶ ποταποὺς κριταῖς ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ὁ φούντικας.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι εἰς τὸν φούντικα ἐντέχεται νὰ ἔχῃ ϛʹ πιστοὺς ἀνθρώπους κριτάς, δʹ Συριάνους καὶ δύο Φράγκους, καὶ αὐτοὶ ἔνι κρατημένοι νὰ κρίνουν πάντα τὰ ἐγκλήματα ὁ-
φ.194. ποῦ νὰ ἔρτουν ἔμπροστεν | τοῦ ἐμπαλῆ, ὥς περ ἀποὺ χρεῖος, τὰ χάνουνται, οὗ ποντισμένα, ὥς περ ἀποὺ ἐνοίκια ἐσπιτίων, οὗ ἑτέρου τίποτες πραγμάτου τὸ ἐποῖκεν εἷς Συριάνος ἐνοῦ Ἑβρηοῦ, οὗ εἷς Σαρακηνός, οὗ Σαμαρίτης, οὗ Νεστούρης, οὗ Ρωμηός, οὗ Ἀκουβίτης, οὗ Ἀρμένης, καὶ καλὰ νὰ ἠξέρετε ὅτι τὸ δίκαιον κρίνει καὶ κελεύει ὅτι κανεὶς ἀπ᾽ αὐτοὺς τοὺς νόμους τοὺς ἄνωθεν λαλημένους οὐδὲν ἐντέχουνται νὰ ἀνκαλέσουν εἰς καμμίαν αὐλὴν ἀποὺ κανένα περὶ κανενοῦ ἐγκλήματος τὸ νὰ ποιήσῃ κανεὶς ἐξ αὐτόν τους, ἔξω παρὰ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντικός τους, ἔξω παρὰ διὰ ἐγκλήματα φόνου,

οὗ παραβουλίας, οὗ περὶ αἱμάτου, κελεύει τὸ δίκαιον οὗτοι νὰ μὴ κριθοῦν εἰς τὸν φούντικα, ἀλλὰ νὰ ἔρτουν εἰς τὴν αὐλὴν τοὺς βουργέσηδες, ὅτι οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον, κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σπη. Πῶς νὰ μηδὲν πάρῃ ὁ ἐμπαλῆς τοῦ φούντικος μαρτυρίας τοὺς σιργένταις τοῦ φούντικος.

Νὰ γινώσκετε καλὰ ὅτι ὁ ἐμπαλῆς τοῦ κουμμερκίου, τουτέστιν τοῦ φούντικα, κἄν τε ἂν ἔνῃ καβαλλάριος, κἄν τε βουργέσης, ὅποιος καὶ ἂν ἔνῃ, οὐδὲ οἱ κριταί, οὐ χρὴ λανβάνει μάρτυρας κανένα ἀπαὶ τοὺς σιργένταις τοῦ φούντικος εἰς κανένα ἔνκλημαν τὸ νὰ γίνεται, ἀμμὲ ὁρίζει τὸ δίκαιον ὅτι πρέπει ὧδε νὰ περιλάβῃ μάρτυρες.

σπθ. [λείπει ὁ τίτλος].

Ἐὰν εἷς Ρωμηὸς ἐνκλητεύῃ εἰς τὸν ἐμπαλῆν ἕνα Ἑβρηὸν περὶ τίποτες πραγμάτου, καὶ ὁ Ἑβραῖος ἀρνᾶται ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾷ, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐντέχεται νὰ ἔχῃ Ἑβραίους μάρτυρας, καὶ ἂν τοὺς ἔχῃ, νὰ ποιήσουν ὡς μάρτυρες, νὰ ὁμόσουν εἰς τὸν νόμον τους, ὅτι ἔνι ἀληθὲς ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾷ, καὶ εἶδάν τον νὰ τοῦ δώσῃ, οὗ εἶδάν τον νὰ τοῦ δανείσῃ, οὗ νὰ τοῦ ἀγωγιάσῃ, οὗ νὰ τοῦ δώσῃ, οὗ εἶδάν τον νὰ τοῦ πουλήσῃ ἐκεῖνον τὸν βίον, οὗ ἔχουσάν του νὰ ὁμολογήσῃ ἐκεῖνον τὸ τοῦ ζητᾷ, οὗ ἦσαν εἰς τὴν πραγματείαν νὰ γένῃ ὀνπρός τους, οὗ εἶδάν τον νὰ δώσῃ τὰς ἀρραβῶνες, οὗ τὸ πλέρωμαν, οὗ ἦσαν εἰς τὸν τόπον καὶ εἶδάν τον πῶς τοῦ ἐποῖκεν ἐκεῖνον τὸ κακόν, οὗ νὰ τὸν τιμάσῃ | (1) καὶ νὰ τοῦ ποίσῃ μεγάλη φ.199.
ἀσχημοσύνη, οὗ εἶδάν τον νὰ ληβριαστῇ ἐκεῖνον τὸν βίον, καὶ

(1) Μεταξὺ τῶν φύλλων 194 καὶ 199 εὕρηνται καὶ τέσσαρα ξένα τοῦ κειμένου, ἐν οἷς ὁ τοῦ χειρογράφου κάτοχος ἱερεὺς ἐσημείωσε διὰ βαρβάρου γραφῆς διάφορα ὀνόματα μνημονευόμενα εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτοῦ παρακλήσεις.

τοιούταις ἔνι ἢ μαρτυρίαις ὁποῦ ἔχουν χρῆσι εἰς τὸν φούντικα.

σϟ. Αὐτοῦ λέγει τὸ δίκαιον περὶ ὅλων τῶν ἄλλων νόμων ὁποῦ ἐνκλητεύουνται πρέπει νὰ ἔχουν τοιούταις μαρτυρίας.

Καλὰ κελεύει τὸ δίκαιον ὅτι ἀποὺ ὅλας τὰς ἄλλας γηνεὰς καὶ νόμους ὁποῦ ἐνκλητεύουνται ὁ εἷς τὸν ἕτερον εἰς τὸν φούντικα ἔνι χρῆσις νὰ ἔχουν μαρτυρίας ἀπ' ἐκεῖνον τὸν νόμον, ἀπαῦτα ἀπαὶ τὸν νόμον ὁποῦ ἔνι ὁ ἐνκαλούμενος, ὅτι οὕτως ἔνι τὸ κείμενον, ὅτι ἕτεροι μάρτυρες οὐκ ὠφελᾷ το, ὅτι ἂν οὐκ ἔχῃ τοιούτως μάρτυρας, ἐντέχεται ὁ ἄλλος νὰ ὀμόσῃ ἐπάνω εἰς τὸν νόμον του, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μείνῃ κίτες, ἐφειδὴν οὐκ ἔχει τοιούταις μαρτυρίαις καθὼς χρείαν ἔχει (1).

σϟα. Τὸν ὅρκον τὸν χρὴ ποιῆσαι ἡ ποικίλαις γενεαῖς τῶν ἀνθρώπων.

Τὸν ὅρκον τὸν πρέπει νὰ ποιήσουν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὸν φούντικαν χρὴ γενέσται οὕτως, τουτέστιν ὁ Ἑβραῖος χρὴ ὀμνύειν ἐπάνω εἰς τὴν Κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου τουτέστιν εἰς τὴν τόραν τοῦ νόμου του, ὁ Σαρακηνὸς νὰ ὀμόσῃ ὁμοίως εἰς τὴ Κοράνην τοῦ νόμου του, ὁ Ἀρμένης καὶ ὁ Συριάνος καὶ ὁ Ρωμηὸς χρὴ ὀμνύει ἐπάνω τοῦ Σταυροῦ καὶ εἰς τὸ βιβλίον ὁποῦ ἔνι γραμμένον τὸ Εὐανκέλιόν τους γραμμένον διὰ γραμμάτων τῶν ἐδικῶν τους.

σϟβ. Περὶ τῶν μαρτυριῶν.

Οἱ ἕτεροι νόμοι ὅλοι ἐν τῷ ἅμα χρὴ ὀμνύειν ἐπὶ τὰς βίβλους τοῦ νόμου τους, εἰ δὲ οἱ Σαμαρίταις χρὴ ὀμνύειν ἐπά-
φ.200.νω | τῆς Πεντάβιβλον τοῦ Μωϋσῆ τὸ κρατοῦν· ἀποὺ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ ἐνκίζουσιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φούντι-

(1) Κακὰ λάθος ἐγράφη δὶς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἀντιγραφεὺς ἀναγνωρίσας ὑπεσημείωσε δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων « τὸ αὐτὸ κεφάλιν ἔνι διπλασμένον ».

κος τὰ γεγόνασιν καὶ τὰ ἐλαλήθησαν εἰς τὸν φούντικα ἔνπροστεν τοῦ ἐμπαλῆ καὶ ἔνπροσθεν τῶν κριτῶν ἐμποροῦν νὰ φέρουν μαρτυρίαν, καὶ πρέπει νὰ ἔνῃ στερεωμένον κατὰ πρόσωπα πάντων τῶν ἄλλων νόμων ἀπαὶ τὰ ποῖα ἔρχουνται τὰ ἀνκαλέματα εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι οὕτως ἐστιν τὸ δίκαιον καὶ κείμενον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλγ. Περὶ τῶν μαρτυριῶν.

Καλὰ νὰ ἠξεύρετε ὅτι καμμία μαρτυρία τὴν φέρνουν οἱ λᾶς εἰς τὸν φούντικαν οὐδὲν ἔχει κἂν ποσῶς πόλεμον, διατὶ τὰ δικαιώματα τὰ σύρνουν πόλεμον θέλουν νὰ ἔρτουν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς βουργεσίας, καθὰ ἄνωθεν ἐλαλήθη, καὶ οὕτως ἔνι κείμενον καὶ δίκαιον κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σλδ. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ φούντικος.

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οἱ κριταὶ τοῦ φούντικος πρέπει νὰ ὁμόσουν ὅτι πάντα τὰ κακοφτιασμένα τὰ νὰ γένουν ἀπαὶ τὸν ἕναν εἰς τὸν ἄλλον, ὥσπερ ἀποὺ πούλησις, οὖ ἀπὸ ἀγοράν, οὖ ἐνοικιάσματα, οὖ ἀγώγιον, οὖ ἕτερα πράγματα, ἐντέχεται οὕτως νὰ τὰ κρίνουν καθὰ ἔνι θεσπισμένα εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, ὡς πρέπει νὰ ποιήσουν οἱ κριταὶ τῆς αὐλῆς τῆς βουργεσίας, καὶ ὄχι ἀλλοίως· ὥσπερ ἔνι Συριάνοι καὶ Ρωμαῖοι, οὖ Ἰουδαῖοι, οὖ Σαμαρῖται, οὖ Νεστούριοι, οὖ Σαρακηνοί, ἔνι ὁμοίως ἄνθρωποι ὥσπερ τοὺς Φράνκους νὰ πλερώσουν καὶ δικαίωμαν καὶ νὰ στρέψουν ἐκεῖνον τὸ νὰ κριθῇ παντός, ὥσπερ τὸ ἐθέσπισαν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν βουργέσιδων εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, καὶ ἐθέσπισαν πάντας τὰς δικαιοσύνας καὶ πάντα τὰ δικαιώματα διὰ πάντας τοὺς λᾶς· ἀληθινὰ καὶ ἐτεσαῦτον ἔχει, ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐὰν β' Ἰουδαῖοι, οὖ δύο Συριάνοι, οὖ β' ἑτέρου νόμου, ἂν ἔχουν δυσκεψίαν ἀναμεταξὺ κανενοῦ ζητημάτου ἀπαὶ τὸ ποῖον ἐνκλητεύεται, καὶ οὐδὲν πρέπει νὰ ἔχῃ διαφορὰν εἰς τοὺς μάρτυρας, κἂν τε ἔνῃ ἀπαὶ τὸν νόμον τους, οὖ ἀπαὶ ἄλλον, ὅτι αὐτόν ἐστιν δίκαιον, μὲ τὸ δίκαιον

καὶ μὲ τὴν ἀσίζαν τῶν Ἱεροσολύμων· ἀμμὲ ἂν εἷς Σαρακηνὸς
φ.201. ἀποδέρῃ ἕνα χριστιανόν, οὒ μία χριστιανή, καὶ ἐβγαίνῃ | αἷμαν, καὶ ἔνι κόρπος φανερός, τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι ἐκεῖνον τὸ Σαρακηνὸν ἔνι κρατούμενοι νὰ τὸν φέρων εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἡ αὐλὴ ἔνι κρατούμενη νὰ ποίσουν νὰ τὸν γιατρέψου ἐκεῖνον, οὗ ἐκείνη, τὸν ὁ Σαρακηνὸς ἔδερεν, οὗ ἐκόρπωσεν, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ζωήν του ὅσον νὰ ἔνῃ ἀστενὴς διὰ ἐκεῖνον τὸ κακὸν καὶ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνεται, οὗ νὰ κάμῃ, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ τὸ ποιήσῃ, ἡ αὐλὴ ἐντέχεται νὰ τὸν ἐπιτιμήσουν τὸν σκλάβον, καὶ νὰ κόψουν τὸ χέριν του ὁποῦ ἔδωκεν, καὶ ἐντέχεται νὰ ἔνῃ κιβεντισμένος, ἤγουν διαλαλημένος εἰς τὴν χώρα, καὶ τότες νὰ τὸν ἐξορίσουν ἔξω τῆς χώρα· καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁ Σαρακηνὸς ἂν εὑρεθῇ πλεῖον πολομῶντα ἀγανάχτησιν χριστιανοῦ, οὗ χριστιανῆς, πρέπει νὰ τὸν πάρουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν, κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὴν ἀσίζαν.

σϟε. Αὐτοῦ ἔνι τὰ δικαιώματα τὰ ἐντέχεται νὰ πλερώσουν ἀποὺ πᾶσα πρᾶγμαν τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούντικα διὰ τῆς θαλάσσου καὶ διὰ τῆς γῆς, τὸ ἐθεσπίστην ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων διὰ τοὺς ρηγάδες καὶ διὰ τῶν καλοπίχερων ἀνδρῶν.

Τὰ δικαιώματα τὰ ἀρχαῖα κελεύουσιν νὰ λάβουν εἰς τὸν φούντικαν· ἐντέχεται ἀπαὶ τὸ μετάξιν τῶν ρ΄ περπύρων νὰ λάβουν πέρπυρα η΄, κουκία ιθ΄ τέλος.

Ἀπαὶ τὸ πανμπάκιν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τέλος τῶν ρ΄ περπύρων, ὀνομίσματα δέκα, κουκία ιη΄.

Ἀπαὶ τὸ πιπέριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβῃ δικαίωμαν τῶν ρ΄ περπύρων νὰ πάρῃ πέρπυρα ια΄, κουκία ε΄.

Ἀπαὶ τὴν στύψην κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα νὰ λάβουν πέρπυρα ια΄, κουκία ε΄.

Ἀπαὶ τὴν λάκαν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα νὰ λάβουν πέρπυρα ι΄, κουκία ιη΄.

Ἀπαὶ τὰ μουσκοκάρυδα, οὗ ἀπαὶ τὰ μουσκόφυλλα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα τέλος πέρπυρα θ΄ ἥμισον.

Ἀπαὶ τὸ λινάριν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρω εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα δικαίωμα πέρπυρα η΄, κουκία η΄.

Ἀπαὶ τὰ μουσκοκάρφια καὶ ἀπαὶ τὰ φύλλα τους κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα δικαίωμαν πέρπυρα ια΄, κουκία η΄.

Ἀπαὶ ταῖς ὄρνιθες τῆς Ἔντιας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν τὸ δέκατον.

σϟϛ. Περὶ τῶν πραγμάτων τὰ ἔρχουνται διὰ τῆς θαλάσσης τὰ οὐδὲν ἐμποροῦν | νὰ πουληθοῦν, τί μέλλει γενέσται. φ.202.

Περὶ τῶν πραγματειῶν τὰ φέρνουν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπαὶ τὴν ριβιέραν, ἤγου παραθαλασσίαν, κελεύει τὸ δίκαιον ἠμποροῦν καλὰ νὰ τὰ στρέψουν καὶ νὰ τὰ ἐβγάλουν διὰ τῆς ἀλύσεως, καὶ νὰ πλερώσουν εἰς τὰ ρ΄ ἀποὺ ὅσα ἔχει ἀπούλητα, πέρπυρα η΄, καὶ ἀποὺ ἐκεῖνα τὰ ἐπούλησεν ἐντέχεται νὰ δώσῃ τὸ δίκαιον σῶον εἰς τὸν φούντικα, καθὰ ἐθεσπίσασιν περὶ τοῦ καθενοῦ πραγμάτου τὸ ἐντέχεται νὰ πλερώσουν τὸ δίκαιόν του καὶ ἀποὺ ὅλας τὰς γηνεὰς τοὺς Συριάνους ἀποῦ ἔρχουνται εἰς πραγματείαν εἰς τὴν γῆν τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων.

Περὶ τοῦ μούσκου. Ἀπαὶ τὸν μοῦσχον κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα, πέρπυρα η΄ ἥμισον.

Περὶ τοῦ ξυλαλᾶ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ξυλαλᾶ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα, θ΄ πέρπυρα ἥμισον.

Περὶ ζάχαρι. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ζαχάριτος ἀπ᾽ ἐκεῖνον τὸ φέρνου καὶ τὸ ἐβγάνουν διὰ τῆς γῆς καὶ διὰ τῆς θαλάσσης κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰ ρ΄ πέρπυρα, δ΄ πέρπυρα δικαίωμαν· καὶ τὸ γομάρι τῆς καμήλας τὸν ζάχαριν νὰ πάρουν δ΄ πέρπυρα τέλος, καὶ εἰς τὸ γομάριν τοῦ σαμαρίου α΄ ραμπουῆν.

σϞζ. Περὶ τῶν ἑτέρων πραγμάτων τὰ ἐβγαίνουν διὰ τὴν Σαρακηνίαν.

Ἀποὺ ὅλα τὰ πράγματα τὰ ἐβγαίνουν ἀπαὶ τὴν γῆν νὰ τὰ πάρου εἰς τὴν Σαρακηνία κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρπυρον α΄ νὰ πάρου κουκὶν α΄.

Περὶ τῶν ἰχθύων. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἰχθύος τοῦ ἁρμυροῦ τὸ φέρνου ἀπαὶ τὴν Βαβυλώνιαν νὰ πλερώσῃ τὸ τέταρτον, τούτέστιν κάθα δ΄ πέρπυρα νὰ παίρωσι δικαίωμαν πέρπυρον α΄.

Τοῦ λινοῦ τῆς Αἰγύπτου. Τὸ δικαίωμαν τοῦ λιναρίου τὸ φέρνου ἀπαὶ τὴν Βαβυλώνιαν εἰς τὴν Δαμασκὸν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσουν διαβατικὸν κάθα καμηλογόμαρον πέρπυρον α΄, κουκία β΄ δικαίωμαν.

Πέρὶ τῆς χενᾶς. Τὸ δίκαιον τῆς χενᾶς κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσῃ κάθα σακκὶν δικαίωμαν κουκία ιη΄ ἥμισον.

Περὶ ὅλων τῶν ἀρτυματικῶν. Τὸ δικαίωμαν ὅλων τῶν ἀρ-
φ.203. τυματικῶν τοὺς χανουταρίους | (1) κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πά-
(207). ρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρπυρον α΄, α΄ κουκίν.

Περὶ τοῦ σησαμίου. Τὸ δικαίωμαν τοῦ σησαμίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὸ ἔμπαν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα, πέρπυρα δέκα τέλος.

Περὶ τοῦ σαμολαδίου. Τὸ δίκαιον τοῦ σησαμολαίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα, ια΄ πέρπυρα δικαίωμαν.

Περὶ τὸν λίβανον. Τὸ δικαίωμαν τοῦ λιβάνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν ἀπαὶ τὰ ρ΄ πέρπυρα, ια΄ πέρπυρα καὶ ε΄ κουκία δικαίωμαν.

Περὶ τῶν καρδάμουνε τὸ δικαίωμαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ

(1) Ἕνεκεν ἀπροσεξίας τοῦ βιβλιοδέτου καὶ τοῦ τὸν κώδικα φυλλομετρήσαντος τὰ τῆς συνεχείας φύλλα 203 καὶ 204 ἡμαρτημένως φέρονται ὡς 207 καὶ 208· ταχτοποιήσας τὴν συνέχειαν σημειῶ ἐν παρενθέσει καὶ τοὺς ἐν τῷ χειρογράφῳ ἡμαρτημένως ἔχοντας ἀριθμούς.

λάβουν ια' πέρπυρα εἰς τὰ ρ' πέρπυρα καὶ ε' κουκία δικαίωμαν.

Περὶ τοῦ δοντίου τοῦ ἀλαφαντίνουν. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀλαφαντίνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὸ πέρπυρον κουκία δύο δικαίωμαν.

Περὶ τοῦ ἀζουρουτίου. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀζουρουτίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα καὶ ε' κουκία.

Περὶ τοῦ γαλανκᾶ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ γαλανκᾶ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα, κουκία δ'.

'Απαὶ τὰ φιστούκια. Τὸ δικαίωμαν τῶν φιστουκίων καὶ τῶ φύλλων τῶν κουρβελίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα καὶ δ' κουκία.

Περὶ τοῦ χαληλέτζ, τουτέστιν τοῦ παστελλίου. Τὸ δικαίωμαν τοῦ παστελλίου ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα καὶ δ' κουκία τὸ δικαίωμαν.

'Απαὶ τὴν κανέλλαν. Τὸ δικαίωμαν τῆς κανέλλας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα καὶ δ' κουκία.

'Απαὶ τὸ σπίκ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ σπίκ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα καὶ δ' κουκία τὸ δικαίωμαν.

'Απαὶ τὸ τζιτζίνπριν. Τὸ δικαίωμαν τοῦ τζιντζιμπρίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν ἀπαὶ τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα, κουκία δ'.

'Απαὶ τὸν κανφάνρ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ κανφάρ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου ἀπαὶ τὰ ρ' πέρπυρα, θ' πέρπυρα, κουκία η'.

'Απαὶ τὸ ρενμπάρμπαρο. Τὸ δικαίωμαν τοῦ κερατζίου τῆς Συρίας τὸ λέγου ρεμπάρπαρο κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα καὶ δ' κουκία.

'Απαὶ τὸ μπουράκ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ μπουράκ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα καὶ ε' κουκία.

Ἀπαὶ τὴν κιφίρε. Τὸ δικαίωμαν τῆς κιφίρες κελεύει τὸ φ.204. δίκαιον νὰ πάρουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, δ' πέρπυρα | καὶ δ' (208) κουκία.

Ἀπαὶ τὴν ἀρμωνιάκ. Τὸ δικαίωμαν τῆς ἀρμωνιὰκ κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν σῶον.

Ἀπαὶ τὸ κάντιον. Τὸ δικαίωμαν τοῦ καντίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν σωστόν.

Ἀπαὶ τὰ φοινίκια. Τὸ δικαίωμαν τῶν φοινικίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δίκαιον σῶον.

Ἀπαὶ τὸ ἀρσηνικὸν τὸ ἄσπρον. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσηνικίου τοῦ ἄσπρου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα καὶ κουκία ε' δικαίωμαν.

Περὶ τοῦ Σαρακηνοῦ, τοῦ Συριάνου καὶ τοῦ Φράγκου ἀπαὶ τὸ ρεκαλίσε. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ρεκλίσε τοῦ Σαρακηνοῦ καὶ τοῦ Συριάνου, δέκατο καὶ ἥμισο δέκατο· εἰ δὲ ἀπαὶ τὸν Φράγκον οὐδὲν πρέπει νὰ πάρου παρὰ ιβ' πέρπυρα δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὴν ρίζαν τοῦ καφουρίου. Τὸ δικαίωμαν τῆς ρίζας τοῦ καφουρίου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν κάθα ρ' πέρπυρα, ια' πέρπυρα καὶ ε' κουκία.

Ἀπαὶ τὰς φάσιες καὶ τὰς σέλλας. Τὸ δικαίωμαν τῶν φασίων καὶ τῶν σέλλων τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὸ πέρπυρον α', κουκίν α'.

Ἀπαὶ τὸ ἀρσηνικὸ τὸ κίτρινον. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ἀρσηνικίου τοῦ κιτρίνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου δικαίωμαν σωστόν.

Ἀπαὶ τὸν λίβανο. Τὸ δικαίωμαν τοῦ λιβάνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ι' πέρπυρα, κουκία ιη'.

Ἀπαὶ τὰ σανίδια καὶ βολίκια. Τὸ δίκαιον πάντων τῶν σανιδίω καὶ τῶν βολικίων τὰ ἐβγάνου ἔξω τῆς χώρας νὰ δώσουν δικαίωμαν τὸ δ' τὸ ἀξάζουν.

Ἀπαὶ τὰς δουκάναις. Τὸ δικαίωμαν τῶν δουκάνων, τὸ δέκατον τὸ κουστεύγουν.

Ψάρι τὸ ἁρμυρό. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ψαρίου τοῦ ἁρμυροῦ τὸ παίρνου ἔξω τῆς χώρας, τὸ τέταρτον τὸ κουστεύγει.

Ὀρνίθων καὶ τῶ ὑαλίων. Τὸ δικαίωμαν τῶν ὀρνίθων καὶ ὑαλίων τὰ ἐβγάνου ἔξω τῆς χώρας, δικαίωμαν τέλειον.

Ἀπαὶ τὰ ποτήρια. Τὸ δικαίωμαν τῶν ποτηρίων κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὸ πέρπυρον κουκία β΄.

Ἀπαὶ τὰς ἐλαίας. Τὸ δικαίωμαν τῶν ἐλαιῶν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβωμεν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα, κ΄ πέρπυρα.

Ἀπαὶ τὸ κρασί. Τὸ δικαίωμαν τοῦ κρασίου τὸ φέρνου ἀπαὶ τὴ Ναζαρὲτ καὶ ἀπαὶ τὴν Σαφουνίαν καὶ ἀπαὶ τὸ Σουφράνι, τὸ καμηλογόμαρον | δώδεκα ἀδράμια. φ.205.

Ἀπαὶ τὸ ράμμαν τὸ Δαμασκηνόν. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ραμ-(203) μάτου τοῦ Δαμασκηνοῦ λεγόμενον φίλι Τουμᾶς, δικαίωμαν σωστόν.

Ἀπαὶ τὸ σινάνι. Τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρουν ἀπαὶ τὸ σινάνιν κ΄ πέρπυρα τὰ ρ΄ πέρπυρα.

Ἀπαὶ τὸ ρεμπέτ. Τὸ δικαίωμαν τοῦ ρεμπὲτ ἀπαὶ τὰ ρ΄ πέρπυρα νὰ πάρῃ πέρπυρα ια΄, κουκία η΄.

Καὶ ἀπαὶ τὸ κρασὶ τὸ φέρνου ἀπαὶ την Λακίαν καὶ ὧδε, εἰς τὸ πέρπυρον κουκὶν α΄.

Ἀπαὶ τὰ παπούτζια. Τὸ δικαίωμαν τῶν παπουτζίων τὰ ἀγοράζουν οἱ Σαρακηνοί, τὸ δέκατον διπλὸ δέκατον δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὰς πάπιας. Τὸ δικαίωμαν τῶν παπίων, τὸ δέκατον.

Ἀπαὶ τὰ αὐγά. Καλὰ νὰ γινώσκετε ὅτι δίκαιον τὸ νὰ πάρουν ἀπαὶ τὰ ὠὰ τὸ δέκατον δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὰς ὄρνιθας. Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι τὸ δίκαιον κελεύει νὰ πάρου ἀπαὶ τὰς ὄρνιθας καὶ ἀπαὶ τὰ ὀρνιθόπουλλα δικαίωμαν τὸ δέκατον, τουτέστιν δέκα τὰ ρ΄ πέρπυρα.

Ἀπαὶ τὰς μπουκίνας. Ἀπαὶ τὰς μπουκίνας τὰς φέρνου ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ΄ πέρπυρα ιβ΄ ἥμισον πέρπυρα.

Ἀπαὶ τὰ σκόρδα. Δὲ τὰ σκόρδα τὰ φέρνου ἔσω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν τὸ δέκατον διὰ δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὸ λάδιν. Ἀπαὶ τὸ λάδιν τὸ ἔρχεται εἰς τὸν φούντικα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν εἰς τὰ ρ′ πέρπυρα, η′ πέρπυρα καὶ δ′ κουκία δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὸ κηκίδιν. Ἀπαὶ τὸ κηκίδιν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν πέρπυρα ι′, κουκία ιη′.

Ἀπαὶ τὸ μαλλίν. Ἀπαὶ τὸ μαλλὶν τὸ φέρνουν ἀπαὶ πάντοθεν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ′ πέρπυρα, ι′ πέρπυρα, κουκία η′.

Ἀπαὶ τὸ κερίν. Ἀπαὶ τὸ κερὶν κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ′ πέρπυρα, ια′ πέρπυρα, κουκία ε′.

Ἀπαὶ τὰς γούναις. Ἀπαὶ τὰς γούναις δικαίωμαν σωστόν, τουτέστιν εἰς τὰ ρ′ πέρπυρα, ια′ πέρπυρα, κουκία ε′.

σϟη. [λείπει ὁ τίτλος]

Καλὰ νὰ ἠγνωρίζετε ὅτι οἱ ρηγάδες καὶ πάντες οἱ ἕτεροι λᾶς ἐθέσπισαν ὅλοι ἐν τῷ ἅμα ὅτι πάντες οἱ Συριάνοι καὶ πάντες ἐκεῖνοι καὶ ἐκεῖναις ὁποῦ δίκαι[ο]ν ἐντέχεται νὰ ἱκανώσουν εἰς τὸν φούντικαν, ὥςπερ ἔνι Συριάνοι, Ρωμαῖοι, Νεστούριοι,
φ.206. Γακουβῖ|ταις, Σαμαρῖταις καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Μουσουλῆδες, πάν-
(204). τες τοῦτοι οἱ λᾶς ἐντέχεται νὰ ἀπλικέψουν ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ ἄνω, καὶ ἀπαὶ τὸν φούντικαν τῆς Τάκης καὶ κάτω οὐδὲν πρέπει νὰ ἔνῃ κανείς, μὲ τὸ κείμενον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀσίζαν, διὰ τὸ ἡ ἀφεντεία οὐδὲν νὰ λάβῃ παντὸς καλοῦ σωστὰ τὸ δικαίωμαν τὸ ἐθέσπισαν νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῶν τους, καθὰ νὰ ἀκούσετε.

Ἀπὸ ὅλους τοὺς Συριάνους καὶ τοὺς Ρωμαίους. Ἀπὸ ὅλους τοὺς Συριάνους καὶ Ρωμαίους, κἄν τε χανουτάροι, κἄν τε ὄχι, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ λάβουν δικαίωμαν ἀπαὶ πάντα ὅσα ἀγοράσει, οὗ νὰ ποίσῃ νὰ τὸ ἀγοράσουν ἀπαὶ τὸν φούντικα καὶ κάτω, πρέπει νὰ δώσουσι ϛ′ τραχία τὸ πέρπυρον διαβατικὸν τὴν ἀκίδαν τοῦ φούντικος καὶ ἀπάνω διὰ δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὸ ψουμέν. Ἀπαὶ τὸ ψουμὶν τὸ κἄτινες ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λᾶς Συριάνους ἀγοράσουν ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε διὰ τὴν ζωήν τους, οὗ διὰ τὰ παιδιά τους, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν διαβατικὸν εἰς τὸν φούντικαν δύο τραχία εἰς τὸ πέρπυρον περὶ πάντων ὅσων ἀγοράσου.

Περὶ τοὺς χωριάτας. Περὶ πάντας τοὺς χωριάτας ὁποῦ κατοικοῦσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, τουτέστιν τὸ μετείχει εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Τάκης, περὶ πάντων ὅσων ἀγοράτουν ἀπαὶ τὸν φούντικα καὶ κάτω, καὶ ροῦχα καὶ πᾶσα πρᾶγμαν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώτουν δικαίωμαν τὸ δέκατον.

Ἀπαὶ τὸ κρασί. Ἀπαὶ τὸ κρασὶ τὸ ἀγοράζουν οἱ Συριάνοι καὶ οἱ Ρωμαῖοι, ὁποῦ ἔνι ρεντάπλιδες ἀπαὶ τὸν φούντικαν καὶ κάτω, κἄν τε νὰ τὸ ἀξαναπουλήσουν, οὗ διὰ τὴν ζωήν τους, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσουν διαβατικὸν διὰ τὴν καθεμία μπουτηζέλαν ἔξη ἀδράμια.

Ἀπαὶ τὸ ἅλας. Ἀπαὶ τὸ ἅλας τὸ οἱ χωριᾶται οἱ Σαρακηνοὶ ἀγοράζουν καὶ ἐβγάνουν το ἔξω, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ δώσουν δικαίωμαν εἰς τὸν μόδην δ' ἀδράμια.

Ἀπαὶ τοὺς λαγηνάδες. Ἀπαὶ τοὺς λαγηνάδες καὶ ἀπού πᾶσα ἐργασίαν γαστρένη, ὥς περ μουχρούτια, σκωτέλλια, μαγείρισες, κουζία, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πλερώσουν δικαίωμαν εἰς τὸ ἔβγα ὅσα κουστεύγουν τὸ τέταρτο.

Ἀπού ἐργασίαν χώματος. Ἀπαὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ χωμάτου
τὸ φέρνου | ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν εἰς τὴν Τάκην, κελεύει τὸ φ. 207
δίκαιον νὰ δώση εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία. (205)

Ἀπαὶ τὰ ροῦχα. Ἀπαὶ τὰ ροῦχα τὰ φέρνου οἱ πραματευτάδες ἀπαὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ὥς περ ἔνι γίνμπλες καὶ μετάρες καὶ ἕτερα φακιέλια καὶ φορέματα τὰ ἔνι πλουμιστὰ μὲ τὸ μετάξιν καὶ ἀπού κλωστή, ὁρίζει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὰ ρ' πέρπυρα, ε' κουκία.

Ἀπού ροῦχα ραμμένα.

Ἀπαὶ τὰ ροῦχα τὰ ραμμένα τὰ φέρνου κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρῃ εἰς τὰ ρ' πέρπυρα ε' κουκία.

Ἀπαὶ τὸ σιτάριν. Ἀπαὶ τὸ σιτάριν καὶ ἀπαὶ τοὺς πάντας ἐκείνους ὁποῦ πουλοῦν σιτάριν εἰς τὸν φούντικα, κἄν τε Φράγκους, κἄν τε Συριάνως, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν ἀπαὶ τὴν πούλησι τὸ δέκατο· εἰ δὲ γένηται ὅτι ἄνθρωπος ρεντάμπλης ἔφερεν οὗ σιτάριν, οὗ κριθάριν, καὶ οὐδὲν θέλει νὰ τὸ πουλήσῃ ὧδε καὶ λαλεῖ ὅτι ἔφερέν το διὰ τὸ φᾶν του, οὗ διὰ τὴν ὑπαταγήν του, τὸ δίκαιον κελεύει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ 'πῇ οὕτως, ἐντέχεται νὰ ὁμόσῃ εἰς τὰ ἅγια ὅτι οὐδὲν τὰ ἔφερεν νὰ τὸ μεταπουλήσῃ, ἀμμὲ διὰ τὴν ζωήν του, καὶ μὲ τοῦτο νὰ τὸ πάρῃ· εἰδὲ τὸ δίκαιον κελεύει μὲ κειμένη ἀσίζαν νὰ δώσῃ δικαίωμαν εἰς τὸν μόδην ϛ' τραχία διαβατικόν.

Ἀπαὶ τὰ λεφτοκάρυα.

Ἀπαὶ τὸν μόδην τὰ λεφτοκάρυα τὰ ἐβγάνου ἔξω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου γ' κουκία τὸν μόδην.

Ἀπαὶ τὸ κονάρι. Ἀπαὶ τὸ κονάρι τὸ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν τὸ τέταρτο.

Ἀπαὶ τὸ κρασίν. Ἀπαὶ τὸ κρασὶν τὸ φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνίαν ἀπαὶ τὴν γῆν, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν κάθα ἀσκὶν γ' ἥμισον ἀδράμια.

Σκουτέλλια μαρμαρένα. Ἀπαὶ τὰ σκουτέλλια τὰ μαρμαρένα τὰ ζωνκραφιστὰ καὶ τὰς μπουρνιαῖς τὰς φέρνουν ἀπαὶ τὴν Σαρακηνία κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία.

Ἀπαὶ τὸ σταφύλι. Ἀπαὶ τὸ σταφύλι τὸ φέρνου, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρουν δικαίωμαν β' δωδεκάρια εἰς τὸ καμηλογόμαρον, καὶ εἰς τὸ γομάριν τοῦ γαδουρίου ιη' τραχία.

Ἀπαὶ τὰ σῦκα. Ἀπαὶ τὰ σῦκα κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πά-
p. 208. ρου δικαίωμαν γ' ἀδράμια.
(206). Ἀπαὶ τὰ κεράτσια. Ἀπαὶ τὰ κεράτσια κελεύει τὸ δί|καιον

νὰ πάρουν δικαίωμαν εἰς τὸ γομάριν τοῦ γαδουρίου γ' ἀδράμια, καὶ τοῦ χαμηλογόμου δ' ἀδράμια.

Ἀπαὶ τὰ ξύλα. Ἀπαὶ τὸ γομάριν τὰ ξύλα, νὰ πάρουν β' ἀδράμια, καὶ τὸ χαμηλογόμαρον δ' ἀδράμια.

Ἀπαὶ τὰ ἀθασοκάρυδα. Ἀπαὶ τὰ ἀθάσια καὶ καρύδια καὶ χρουσόμηλα παστά, κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία.

Ἀπαὶ τὰ σκορδοκρόμμυδα. Ἀπαὶ τὰ σκόρδα καὶ κρομμύδια τὰ ἐβγάνουν ἔξω τῆς χώρας κελεύει τὸ δίκαιον νὰ πάρου τὸ δέκατο.

Ἀπαὶ τὰ κεράτσια. Ἀπαὶ τὰ κεράτσια τὰ ἐβγάνου ἔξω, ἐντέχεται νὰ δώσουν εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία.

Ἀπαὶ τὰ σῦκα τὰ ξερά. Ἀπαὶ τὰ σῦκα τὰ ξερά, εἰς τὸ πέρπυρον β' κουκία.

Ἀπαὶ τὸν γαδουρόπετσον. Ἀπαὶ τὸν γαδουρόπετσον, εἰς τὸ πέρπυρον νὰ δώσῃ α' κουκίν.

Ἀπαὶ τὴν ταχήν. Ἀπαὶ τὴν ταχή, τὸ δέκατο.

Ἀπαὶ τὸ βούτουρον. Ἀπαὶ τὸ βούτουρον τὸ παληὸν τὸ δέκατο.

Ἀπαὶ τὸ κρασίν. Ἀπαὶ τὸ κρασὶν τὸ φέρνου εἰς τὸ χωρίον Λημμπέρτ, οὗ εἰς τὴν Ἀζκρέαν, οὗ εἰς τοῦ Καΐάφας, κελεύει τὸ δίκαιον ἀπαὶ τὰς β' μπουτουζέλας ιη' ἀδράμια.

Ἀπαὶ τὰ δοξάρια καὶ πίλαις. Ἀπαὶ τὰ δοξάρια καὶ ἀπαὶ ταῖς πίλαις, εἰς τὸ πέρπυρον νὰ δώσουν κουκία β'.

Ἀπαὶ τὰ καπποῦρια. Ἀπαὶ τὸ καπποῦριν τὸ δ', καὶ τὸ ζῶν ὁποῦ τὸ βαστᾷ νὰ ἔνῃ ἐλεύτερον.

Ἀπαὶ τὰ ἀγρέλλια. Ἀπαὶ τὰ ἀγρέλλια νὰ πάρῃ δικαίωμαν τὸ δ'.

Ἀπαὶ τὰς ἐλαίας. Ἀπαὶ τὰς ἐλαίας νὰ δώσου τὸ δικαίωμαν τὸ τέταρτο.

Ἀπαὶ τὰ κυδώνια. Ἀπαὶ τὰ κυδώνια νὰ δώσου δικαίωμαν τὸ τέταρτον.

Ἀπαὶ τὰ μῆλα. Ἀπαὶ τὰ μῆλα καὶ ἀπίδια, τὸ τέταρτο νὰ δώσῃ δικαίωμαν.

Ἀπαὶ τὰ ζαρούρια. Ἀπαὶ τὰ ζαρούρια τὸ τέταρτο.

Ἀπαὶ τὸ τυρίν. Ἀπαὶ τὸ τυρὶν τὸ φέρνου ἀπαὶ τὰ χωρία τοὺς Σαρακηνοὺς τὸ δέκατο.

Ἀπαὶ τὸ ἄχερον. Ἀπαὶ τὸ ἄχερον τουτέστιν τὴν ἀποκα-
φ.209. λάμην τὴν φέρνου νὰ πολομοῦν τὰ κοφίνια κελεύει | τὸ δίκαιον
νὰ δώσῃ δικαίωμαν τὸ τέταρτο.

Ἐτελειώθην τὸ παρὸν βιβίλιον διὰ χερὸς κἀμοῦ Νικόλα Συνκριτικοῦ τῇ ἐσχάτῃ Ὀχτωβρίου υξθ' Χριστοῦ. Εὔχεστε δὲ τὸν Κύριον.

Ὥςπερ ξένοι χαίρουνται ἰδεῖν πατρίδαν καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα, οὕτως καὶ οἱ γραφεῖς ἰδοῦν τὸ τέλος βιβιλίου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩι

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Παρισ. Κῶδιξ 1391.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΥΠΡΙΑ

1260.

φ. 2. Ἀλέξανδρος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ θεοῦ.

Προσαγωγὴ τοῦ κριτοῦ.

. . . . . Πλὴν τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν Γερμανῷ Γραίκῳ τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν προκουρατόρων τοῦ σεβασμιωτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν Οὔγγω τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν ἡμετέραν ἐμφάνειαν παρισταμένων, ὁ αὐτὸς τῶν Γραικῶν ἀρχιεπίσκοπος μέσον τοῦ ἑτέρου προέβαλεν ἔνπροσθεν ἡμῶν, καθάπερ τότε οἱ ἐπίσκοποι τῶν Γραικῶν τοῦ ρηθέντος ρηγάτου τῆς Κύπρου τὴν αὐτῶν χηρεύουσαν μητρόπολιν προσκομίσαντες αὐτὸν τὸν Γερμανόν, ἢ ἕτερον σῶμα ἄξιον εἰς ἀρχιεπίσκοπον, ἀπὸ τῆς καλῆς μνήμης Ἰννοκεντίου πάπα τοῦ πρὸ ἡμῶν, διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων μὴ ἀντιστάντες τοῦ ὁρισμοῦ τῆς γενικῆς συνόδου, ἢ τῆς καλῆς μνήμης Πελαγίου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλβάνου, τότε εἰς τὰς ἐκείνας μεραίας τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγάτου, λύσιν ἐκδεδομένου τὸν αὐτὸν Γερμανὸν εἰς ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν ἐκλεχθῆναι, καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν Τουσκουλάνου ἐπισκόπου τότε εἰς τὰς ἐκείνας μεραίας τοῦ ρηθέντος θρόνου λεγάτου, εἰς ὃν ὁ πρὸ

ἡμῶν αὐτὸν ὥρισεν [καὶ] εἰς ὃν οἱ προρρηθέντες ἐπίσκοποι κανονικῶς ἐκλεχθῶσιν, ἐὰν τὸ σῶμα ἦν ἄξιον, τελείαν στερρέωσιν ἐκπληρῶσαι, καὶ τὸν αὐτὸν ποιῆσαι ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ὑποτακτίτων χειροτονηθῆναι· προσκομιζομένων οὖν αὐτῶν, τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ τὴν ἐκλογὴν ἐστερρέωσεν, τὸν αὐτὸν ποιῶν [ὑπὸ τῶν ὑπο]τακτίτων τὸ ὀφφίκιον τῆς χειροτονίας ἐκπλήρωται, λαμβάνων μετὰ τὸν ὅρκον ὀνόματι τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, τόσον ἐξ αὐτοῦ, ὅσον τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ ὑπακοήν.

Οἱ ρηθέντες δὲ ὑπήκοοι τὸν αὐτὸν ὡς μητροπολίτην αὐτῶν, κανονικὴν ὑπακοὴν ὑποσχενθῆναι, καθὼς λοιπὸν ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ὑπῆρχεν εἰς ἀρχιεπισκοπικὴν ἀξίαν καὶ νομὴν ἐνεργῶν, ἠρηρηκὼς εἰς ἱερεῖς καὶ λαῶν τοῦ ρηθέντος ρηγάτου δίκαια μητροπολιτικὰ ἐκπληροῦν, ὁ μνημονευθεὶς τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος, τοῖς αὐτοῦ δικαίοις μὴ ἀρκούμενος, μηδὲ εἰς αὐτῶν ὑπερανώτερον, ἄνευ τῷ Ρώμης ἀρχιερεῖ ἐγνώριζον, μήτε εἰς τοὺς ὑποτακτίτας αὐτῶν τοῦ μνημονευθέντος ρηγάτου Γραίκους ἑνὸς ἑκάστου δικαιοδοσίαν ἐκπληρῶν δυναστικῶς, τὸν αὐτὸν Γερμανὸν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐμφάνειαν σωματικῶς καλῶν ἐπάνω εἰς διάφορα κεφάλαια, ἅπερ προέβαλεν κατ' αὐτοῦ καθὼς ἔμελλεν ἐρευνῆσαι, τοῦ ἀπολογηθῆναι· καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιεπίσκοπος τοῦ αὐτοῦ καλέσματος τῷ ὁρισμῷ μὴ ἐμφανισθείς, καθὼς οὐχ ὑπῆρχεν κρατημένος αὐτῷ, τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑποτακτίτας αὐτοῦ Γραίκους, οἷς νῦν ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος ἀγανακτήσεις ποιεῖ, εἰς τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου σκέπην ἀνέθηκεν· ὁ δ' αὐτὸς τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν αὐτοῦ καθέδραν οὕτως γεγενημένην καὶ μετὰ τὴν ἐξέλευσιν τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου, διὰ τὸ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐμφάνειαν ἐρχομένου, τοὺς βικαρίους αὐτοῦ ἐκ τὴν βικαρίαν αὐτῶν δυναστικῶς ἐξέωσεν καὶ Γραίκους τοὺς ὑποτακτίτας αὐτοῦ ἐκ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἐκκλῖναι κακώσας καὶ ἀγανακτήσας πεποίηκεν, καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις, ἃς

εἴς τινας ἐκ τῶν αὐτοῦ ὑποτακτίτων ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιε-
φ. 3. πίσκοπος δικαίως ἔκδωκεν, ἔργῳ ἀνέτρεψεν |, καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀφορισμοῦ καθὼς λέγουσιν ἔκδωκεν ἀπόφασιν, καὶ πλείονας τῷ αὐτῷ Γερμανῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ κακώσεις ἐνέργησεν· δι' ὃν αὐτὸς ἀνέδραμεν ζητῶν ζημίας μεγάλας καὶ ἐξόδους.

Διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀφ' ἡμῶν μέσον τῶν ἑτέρων ἐτίθη, ὅτι τὰ ἐγκαινισθέντα εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ῥηθέντος ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας δικαίως ἀνέτρεψεν τὰς ἀγανακτήσεις, τὸν αὐτὸν δὲ Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἅπαντα καὶ τὰ ὅμοια ἐξουσίαν ἀνένοχον ἐπάνω τοὺς Γραίκους, καὶ ἐπάνω εἰς δεκατισμὸν καὶ ἕτερα δίκαια, καὶ τὰς ἀναμίξεις αὐτῶν κωλῦσαι σκέψασθαι.

Οἱ λοιπὸν ἔνπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου Τουσκουλάνου, ὃν δεδώκαμεν εἰς τὰς ἀναμεταξείας αὐτῶν ἀκροατήν, οἱ προκουράτωρες οἱ προρρηθέντες κατέλεξαν, ὅτι ὁ αὐτὸς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν οὐδέποτε ἐκλήθη δι' ἀνθρώπου, ἀλλ' οὔτε ὑπὸ δικαίου, οὔτε αὐτοὶ ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἰ μὴ διὰ ἑτέραν ἐστάλησαν ὑπόθεσιν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ προρρηθέντα μετὰ τοῦ Γερμανοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου κρατῆσαι δίκην οὐκ ὀφείλουσιν. Οὐδὲν δὲ ἔλαττον μετὰ ταῦτα καὶ ἐξαιρέτῳ ὁρισμῷ ἡμετέρῳ, οἱ αὐτοῦ τοῦ Γραίκου ἀρχιεπισκόπου ὀφείλουσιν ἄνευ τινὸς κωλύσεως εἰς δίκην πληρεστάτην. Ἐστένευσεν αὐτοὺς ὁ αὐτὸς ἀκροατὴς εἰς τὴν αἴτησιν αὐτῶν διὰ τὸν ῥηθέντα Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἀπολογηθῆναι.

Τὸ ἀγκάλεμαν τοὺς προκουράτωρας τοῦ λατίνου.

Προέβαλεν λοιπὸν εἰς τὴν κρίσιν ὅτι ἡ κίνησις τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ὑπῆρχεν, ὅτι τοῖς μνημονευθεῖσιν ἐπισκόποις δίκαιον ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου οὐδόλως μετέχειν, αὐτοὶ τῷ τῆς ἐκλογῆς καιρῷ, ὅταν αὐτοὶ ἐποίησαν λέγουν, ἁλύσεσιν ἀφορισμοῦ ἐκρατοῦντο φανερῶς, καὶ τὰ γράμματα τὰ

ἀποστολικὰ εἰς ἅτινα ἐδόθη αὐτοῖς λύσις ἐκλογῆς ὑπὸ ἀφωρισμένων ὑπῆρχον ἐκβεβλημένα διά τινας ὑποθέσεις ἐκ τοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας καὶ τοὺς ἀβικαρίους αὐτοῦ, ὅτι τῷ τότε καιρῷ οὐχ ὑπῆρχεν μήτε εἰς ἐκλογήν, μήτε εἰς στερέωσιν, μήτε εἰς χειροτονίαν ὑπάγωσιν ἔνπροσθεν, καὶ ἕνεκα τούτου ὑπάρχει δίκαιον τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἐγκλητευμένον πρότερον μετὰ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς καλῆς μνήμης Κελεστίνου πάπα τοῦ πρὸ ἡμῶν εἰς τὴν νῆσον Κύπρον διὰ τὴν ἀνυποταξίαν καὶ ἀπιστίαν τῶν Γραικῶν τῶν κατοικούντων τότε ἐν αὐτῇ ἔστειλαν τοὺς καθολικοὺς καὶ ἐκρατήθησαν· οὐκοῦν ἐγεννήθησαν αὐτόθι ἐλαττώσεις ἐκ τῶν Γραικῶν τῶν κατοικούντων τότε ἐν αὐτῇ ἐκ τοὺς θρόνους, τέσσαρες ἀρχιερατικαὶ λατίνων καθέδραι ἐκλελεγμένων, ὧν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς δεκατισμὸν καὶ ἕτερα δίκαια ἐκκλησιαστικὰ ἅπερ οἱ Γραῖκοι ἐπίσκοποι εἰς τὴν αὐτὴν εἶχον νῆσον καὶ ἐδιαδέκτησαν καὶ αὐτοί· μία τῆς Λευκουσίας, ἤγουν ὁ αὐτὸς Κελεστῖνος εἰς τὰς ἑτέρας ἔδωκεν ἐξουσίαν ὅτι εἰς ὅλην τὴν αὐτὴν νῆσον ἰδίαν ἐξουσίαν μητροπολιτικὴν εἰς τὰς ἑτέρας ἐκκλησίας ἐναπόμεινον αὖθις. Μετὰ ταῦτα ὁ ῥηθεὶς Πελάγιος τοῦ Οὐλβανοῦ ἐπίσκοπος, τοῦ αὐτοῦ λεγατίου ἐξουσιαστὴς ἔκδωκεν, καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὑπὸ τῆς καθέδρας τῆς ἀποστολικῆς στερρεωμένη, ὅτι εἰς ὅλην τὴν νῆσον τὴν ῥηθεῖσαν τέσσαρες μόνοι ἐπίσκοποι Γραῖκοι εἶναι, καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς καθέδρας ἔχουσι τόπους μέσον τῶν ἐνορίων τῶν λατίνων· καὶ μετὰ ταῦτα τὸν τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν ὡς μητροπολίτην αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λατίνους εἰς ὧν | ὑπάρχωσιν τεθειμένοι ἐνοριακοὶ αὐτῶν ὑπα- φ. 4.
κοῆς ἀλύσεσιν στενωθῶσιν. Θεωρητικῇ ἐγνωρίζετο ὅτι μητροπολίτης ἕτερος παρ' οὗ τῆς Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον μὴ ἔχειν εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον, ὅτι μία ἐστὶν ἐνορία, καὶ οὐκ ἐμποροῦμεν, οὔτε ὀφείλει τεθῆναι.

Ὅθεν μέσον τῶν ἑτέρων ἠτοῦντο οἱ προκουράτωρες οἱ προρρηθέντες ὅτι, καθὼς ἡ χειροτονία τοῦ προρρηθέντος Γερμανοῦ εἰς τὸ τῆς ἐκκλησίας Λευκουσίας ἀδίκημα ἐγένετο, καὶ εἴ τι ἐξ αὐτοῦ ἐγενήθησαν, ἢ ἐνεργήθησαν, ἠτοῦντο ἀνακηρῦξαι μὴ ἔχειν τόπον, καὶ διαφεντεῦσαι αὐτὸν τὸν Γερμανὸν μηδόλως εἰς τὴν Κύπρον δίκαια ἀρχιεπισκόπου προσεγγίσαι.

Λοιπὸν δίκη εἰς αὐτὸ ἐκρατήθη, καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων κεφαλαίων δοθέντων, μετὰ δὲ τούτων τῶν δικαίων καὶ τὴν τάξιν εἰς μακρὸν καιρὸν ἡ δίκη καὶ εἰς ἐξόδους ἐβλεπήθη· Ὁ ρηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος εἰς ἡμᾶς ταπεινῶς αἰτήθη, λέγων ὅτι διὰ τὴν πτωχίαν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν μή πως καταλυθῇ, συμβουλευθέντων εὐθὺς αὐτῶν, ἐν εἰρήνῃ ὀφείλομεν διὰ σωτηρίου ἰσασμοῦ καὶ ἀποφάσεως ἀποστολικῆς ἀποβλέψαι, ἵνα ἡ φυγὴ τοῦ μουρμούρου νὰ παύσῃ, καὶ εἰς ὑποταγὴν τῆς Ρωμαΐκῆς ἐκκλησίας οἱ Γραῖκοι τοῦ προρρηθέντος ρηγάτου εἰρηνικὴν ζωὴν ὑποφέρωσιν μετὰ τῶν λατίνων.

Καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τὴν συμβουλὴν ἔχοντες καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας τὴν προτροπὴν λέγομεν·

Παρισταμένων ἔνπροσθεν ἡμῶν τῷ μνημονευθέντω Γερμανῷ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τοῖς σεβασμιωτάτοις ἀδελφοῖς ἡμῶν Νείλῳ Σωλείας, Ἰωακεὶμ Καρπασέων καὶ Ματθαίῳ τῷ Λευκάρῳ, τῶν Γραικῶν καθέδρας τῆς Κύπρου ἐπισκόπων, ναὶ μὴν καὶ οἱ προρρηθέντες τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου προκουράτωρες, τὸν ἐμφανούμενον ἰσασμὸν ἐκδίδωμεν καὶ ἔκθεσιν διηνεκῆ ἐκ μέρους τῶν ἀμφοτέρων ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τῶν λαληθέντων καὶ ἑτέρων τῶν ἄλλων μέσον ὁποῦ ἠμποροῦμεν μετὰ ταῦτα κωλῦσαι, ἀναμῆξαι ταραχάς, ἐννοίας γενησαμένας ἐξουσιαστικῶς ὁρίζομεν.

Ὅτι εἰς τὴν νῆσον Κύπρον ἐκ τὴν σήμερον μέσον τῶν λατίνων ἐπισκόπων τὰς ἐνορίας καὶ ὑπὸ τὴν Λευκουσίας μητρόπολιν τέσσαρης καὶ μόνον ὑπάρχειν Γραίκων ἀρχιερατικαὶ κα-

θέδραι καὶ ἐκκλησίαι καθολικαί, ὡς τότε ἐκ τοῦ Οὐλβανοῦ ἐπισκόπου τόπους κυρίους ἐτέθησαν εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον φόροι ἐπίσκοποι καθεδρῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχιερατικῶν λατίνων· ὡςαύτως μίαν ἀρχιερατικὴν καθέδραν Γραίκων Σωλείας, ἑτέραν ἐν τῇ Πάφῳ εἰς Ἀρσενόην, τρίτην ἐν τῇ Ἀμμοχούστῳ εἰς Καρπασέων, τετάρτην εἰς τὴν Νημεσὸν εἰς τὰ Λεύκαρα· εἰς αὐτὰς τὰς ἐνορίας ὑπάρχειν θέλομεν, καὶ ἐπ' αὐτὰς ὀνοματίζεσθαι καὶ τόσον ὄνομα ὅσον ἀξίωμα ἀρχιερατικοῦ ὀφφικίου ἔχειν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς αὐτάς, καθὼς ἐξ ἀρχῆς κανονικῶς ἐκράτησαν.

Περὶ τῆς χηρεύσεως τῆς ἐπισκοπῆς.

Καὶ ἐὰν μία ἑκάστη ἐκ τῶν προρρηθέντων καθεδρῶν τῶν Γραικῶν χηρεύσῃ, ἕτερον οἱ κληρικοὶ τῆς αὐτῆς καθέδρας, καλέσαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν χάριν, εἰς ἐπίσκοπον ἐκλεχθῶσιν, οὗ τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην γνωρίσας ὁ λατῖνος ἀρχιερεύς, οὗτινος εἰς ἐνορίαν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ καθέδρα, ἐὰν εὕρῃ αὐτὴν εἰς σῶμα ἄξιον γεγονυῖαν κανονικῶς ἐξουσίᾳ ἰσασμοῦ μὴ ἔχειν ἄργησιν στερρεῶσαι· τὸν αὐτὸν δὲ ποιῶν διὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν Γραικῶν τῶν γειτονευουσῶν | ἐνοριῶν, οὓς εἰς αὐτὸ ὁ αὐ- f. 5
τὸς λατῖνος καλέσας ἀρχιερεὺς τελείαν χειροτονίαν ἐκπληρώσει εἰς ἐπισκόπου ἔννοιαν, καὶ τὴν βλέπησιν μοναστηρίων, ἐκκλησιῶν τῶν αὐτοῦ λαῶν τῶν Γραικῶν τῶν εἰς τὴν αὐτοῦ πόλιν καὶ ἐνορίαν κατοικούντων ἐξουσίᾳ ἰδίᾳ παραδώσει αὐτῷ, καὶ ἀναλάβεται ἐξ αὐτοῦ ὀρκωμοτικὴν ὁμολογίαν ὑπακοῆς εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν.

Περὶ τῆς ὑποταγῆς ἧς ποιεῖ ὁ Ῥωμαῖος πρὸς τὸν λατῖνον ἀρχιερέα.

« Ἐγὼ Γερμανὸς ὁ ἐπίσκοπος Σωλείας τῆς ἐνορίας Λευκουσίας ἀπ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ ἔνπροσθεν πιστὸς νὰ ἦμαι καὶ ὑποτεταγμένος τῷ ἁγίῳ Πέτρῳ καὶ τῆς ἁγίας Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας κυρίῳ δὲ ἐμοὶ Οὔγγῳ ἀρχιεπισκόπῳ Λευκουσίας καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ τοῖς κανονικῶς εἰσερχομένοις·

οὐ μὴ εἶμαι εἰς βουλήν, οὐδὲ εἰς ἔργον, ὁποῦ τὴν ζωὴν χαώσει, ἢ μέλλος οἰκεῖον, ἢ εἰς κακὴν κράτησιν, ἢ βουλήν, ἢ διὰ γραμμάτων, ἢ δι' ἀποκρισιαρίων παρ' ἐμοὶ γένηται εἰς τὴν αὐτοῦ ζημίαν οὐδενὸς φανερώσω. Τὸ παπάτον τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην τῆς ἐκκλησίας Λευκουσίας, καὶ τὰς τάξεις τῶν ἁγίων πατέρων βοηθὸς νὰ ἦμαι καὶ διεκδικητὴς καὶ φυλακτής, σωζομένης τῆς χειροτονίας μου, κατὰ πάντα ἀνθρώπου. Κληθεὶς εἰς σύνοδον ἔρχεσθαι, εἰ μὴ κεκωλυμένος ὑπάρχω κανονικὴν κώλυσιν. Τὸν λεγάτον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὃν κύριον ὑπάρχων γνωρίσας ἐρχόμενον καὶ ὑποστρέφοντα, τιμήσω, ἐνεργήσω καὶ εἰς τὰς χρήσεις αὐτοῦ βοηθήσω. Οὕτως νὰ μοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια ».

Καὶ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῶν Γραικῶν τῆς αὐτοῦ ἐνορίας λαμβάνων δι' αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ εἰς ἕκαστος λατῖνος ἐπίσκοπος τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου.

Καὶ ἐὰν τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην γνωρίσας ὁ λατῖνος ἀρχιερεὺς ἀνατρεπομένην, εἰς τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ εἰσέλθῃ καθάπερ τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ.

Ἐπίσκοπον λοιπὸν οἱ Γραῖκοι εἰς τὸν λατῖνον ἀρχιερέαν, εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐκλελεγμένου Γραίκου τῆς αὐτοῦ ἐνορίας ἐκλυθέντα εἰς αὐτόν, ἄνευ τὴν συνήθην διάνεξιν ἐκ τοῦ ἐμφανουμένου ὁρισμοῦ καὶ ἰσασμοῦ, ὅτι ὀφείλομεν αὐτοὺς ὁμονοιᾶσαι καὶ εἰς ἔργον χειροτονίας πληρεστάτης τελείως κρατηθήσεται, σωζομένου τοῦ Γραίκου ἀρχιερέως.

Κατάκρισις, ἢ καθιέρωσις, οὐ μετάθεσις, ἢ σήκωσις μόνῳ τῷ Ρώμης ἀρχιερεῖ δίκαιον τοῦ ἀποστολικοῦ προβληζείου φυλαχθῶσιν, ὅτι καὶ εἰς αὐτοῖς ὡς καὶ εἰς τοῖς ἑτέροις ἐπισκόποις τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος τάξεις ἐναπομείνῃ.

Διὰ δὲ τῶν Γραικῶν ἐκκλησία ποιμένος χηρεύουσα, λατῖνος ἀρχιερεὺς ἐξουσίᾳ ἰδίᾳ προσεγγίσαι, ἢ μεθέξαι, μὴ προσεγγίσαι, εἰ μὴ αὐτῶν ἀμελησάντων ἐκλέξασθαι· ὅτι ὀφείλωσιν οἱ βοηθοὶ

τὴν αὐτὴν φορὰν ἰσᾶσαι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἰς ποιμένα, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν σύνοδον περιέχει, παρελθόντος τριμηναίου καιροῦ, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν ὑπόθεσιν ἐξουσίαν μὴ ἔχων ὁ λατῖνος ἐπίσκοπος νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν χηρεύουσαν, εἰ μὴ σῶμα Γραῖκον καὶ τόσον τιμημένον.

Καθέδρας δὲ λοιπὸν τῶν Γραικῶν χηρευούσης, τὰ τοῦ ἐπισκόπου καλὰ ὁ οἰκονόμον καὶ τὸ κλῆρος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τῷ μέλλοντι ἀρχιερεῖ πιστῶς βλεπήσωσιν καὶ ἐπιδώσωσιν.

Ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς νήσου οἱ κανονικῶς εἰσερχόμενοι καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰς προρρηθείσας καθέδρας τῶν Γραικῶν χειροτονηθέντες, ἔχωσιν εἰς μοναστήρια, εἰς ἐκκλησίας, ἱερωμένους τε καὶ λαϊκοὺς Γραίκους αὐτῶν παραδεδομένους ἐκπληρῶσαι πάντα ἅτινα εἰς ἀξίωμα, ἢ τάξιν τοῦ ἐπισκοπάτου ὀφφικίου μετέχωσιν | ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δικαίου· εἰς φ. 6
ἅπερ οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι ἄνευ ἐκείνου τοῦ ὑποθεσέου ἅπερ ὁ μητροπολίτης διὰ δικαίου δύναται δικαιοδοσίαν ἐρευνῆσαι εἰς τοὺς ἐπηκόους αὐτοῦ ὑποτακτίτας μηδὲν μετέχοντες ὑπόθεσιν εἰς φόρον ἐκκλησιαστικὸν μετέχοντας.

Ἐὰν ὑπάρχωσιν μέσον τῶν Γραικῶν εἰς τὸν αὐτὸν Γραῖκον ἀρχιερέαν· ἐὰν μέσον Γραίκου καὶ λατίνου, εἰ ὁ Γραῖκος ἐνάγων ὑπάρχει, ἢ ἐναγόμενος ὑπάρχει, εἰς τὸν λατῖνον τοῦ τόπου ἀρχιερέαν ὑπάγωσιν κριθῆναι, ἀλήθεια σωζομένου τῆς καθέδρας τῆς ἀποστολικῆς τὰ πρῶτα πρωτεῖα. Ἀπό τινος βαρυνθῶσιν πάντες ἀδικούμενοι δυνηθῶσιν μέσον προσφύγειν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τὸν Γραῖκον ἐγκλητεῦσαι εἰς τὸν λατῖνον ἐπίσκοπον, εἰς ὥτινος ἐνορίαν ὁ αὐτὸς Γραῖκος ὑπάρχει ἐπίσκοπος, καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπον ἐὰν χρῆσις εἶναι ἐγκλητεῦσαι.

Τίς νὰ ἔναι κριτὴς εἰς τὴν χώραν.

Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν ἰσασμὸν ὁρίζομεν ὅτι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐνορίαν τοῦ λατίνου ἀρχιερέως ἕνεκεν τῶν κρίσεων τῆς ἐπι-

σκοπῆς καθέδρας τῶν Γραικῶν εἰς ἅπερ κρισίματα τοῦ ὀφφισιαλείου, ἢ βικαρίου, οὕτως ὁ Γραῖκος ἐπίσκοπος ἔχων ἕναν καὶ αὐτόθεν ἔσεται ἐγνωρίζων, καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω δικαιοδοσίαν κρισιμάτων μέσον τῶν Γραικῶν τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου· δίκαιον ἔνι ἀρχιδιακονάτον, ἢ ἕτερον ἀξίωμα ἐκ τῶν προοιμίων ἔχον ἰσασμὸν ἀκροάσεως κρισιμάτων, ὡς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας Γραῖκος ἀρχιερεύς, καὶ ἐξ αὐτῶν κατὰ τοὺς βαθμοὺς οἱ ὑποτακτῖται αὐτοῦ ἐγκλητεύσωσιν.

Τὸν ἀρχιεπίσκοπον λοιπὸν καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λατίνους διὰ ζημίας καὶ ἀδικήματα καὶ δίκαια τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν βεβαιωμένα κανονικῶς εἰς τοὺς Γραίκους τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ἐνοριῶν, εἰς αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις ἔχειν θέλομεν ἐξουσίαν εἰς αὐτοὺς αὐτο. ὅσον δίκαιον ἔχωσιν εἰς λατίνους.

Εἰς τὴν σύνοδον πάλιν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λατίνου ὁ Γραῖκος ἐπίσκοπος μέσον τῆς αὐτῆς ἐνορίας καθέδραν ἔχων, δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ ἡγουμένων καὶ ἱερέων αὐτοῦ ἐπίβλεψιν ἔχων τῶν ψυχῶν, ὀφείλωσιν ὑποτακτικοὶ ἔρχεσθαι, καὶ συνοδικὰ ἐκδόματα καὶ τὰ τῶν Γραίκων ἤθη, πίστεως καθολικῆς μὴ ἐκκλίνοντα καὶ ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὑποφερόντων μή, παροδεύων φυλάξαι· ἵνα μὴ οἱ ἐπίσκοποι Γραικῶν ἀγανακτήσεις διπλᾶς βαρυνθῶσιν καθὼς μέλλουσιν αὐτοὶ ὑπάγειν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἰσασμοῦ ἐπίσκοποι συνόδῳ τε ἀρχιερεὺς τῶν λατίνων αὐτοῦ ἀπελθεῖν, εἰς τὴν τῆς ἐνορίας σύνοδον ἐλευθερόνομον κρατεῖσθαι.

Εἰς τὰς ἐπισκέψεις πάλιν τῶν ἐπισκόπων τῶν Γραικῶν, ἢ τῶν ὑποτακτίτων αὐτῶν, ἐκείνην ἔχειν βουλόμεθα οἱ λατῖνοι ἀρχιερεῖς μέσον ἰδίων πόλεων καὶ ἐνοριῶν ἐξουσίαν ἣν τῷ μητροπολίτῃ εἰς τὰς ἐπισκέψεις τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν ὑποτακτίτων αὐτῶν, ὅσον ἐκδίδωσιν οἱ κανονικοὶ ὁρισμοί.

Ἀρχιεπίσκοπον δὲ καὶ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς λατίνους μετὰ τῶν αὐτῶν ἐνορίων μέσον τῶν Γραικῶν δίκαια μητροπολιτικὰ ἐπισκέπτεσθαι. Τὸ αὐτὸ εἰς τὰς ἐξόδους ἠθελήσαμεν προσφέρειν

κεκερασμένως, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀρχιεπίσκοπος πέντε, ὁ Πάφου ἐπίσκοπος τέσσαρης, ὁ Ἀμμοχούστου τρεῖς, καὶ ὁ Νεμεσοῦ ὁμοίως τρεῖς. Ἐκ τῶν Γραικῶν τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ἐνορίων ἀπὸ πάντων λαμβάνωσιν κατ' ἔτος, ὧν μιᾷ ἑκάστη ὁμάδα τριάκοντα σόλδια τουρνέσια, ἢ νομίσματα, τὸ ἶσον αὐτῶν καὶ οὐ πλεῖον· μᾶλλον τῆς ἐξόδου τὴν ὁμάδαν ἐπισκέψεως χάριτι ἐκποιῆσαι αὐτῶν εἰς τὴν πτωχείαν τῶν Γραικῶν ὀφείλομεν | ἐλεημονητικῶς ἐπιβλέψαι οὕτως κεκερασμένως, ὅτι οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι εἰς αὐτὸν ὑπάρχωσιν τὴν ἐκκλησίαν αὐτῶν τὰ καλὰ ἐκδιδόμενα· καὶ ἐὰν ἡ αὐτὴ ἐρεύνησις τοῦ ὀφφικίου αὐτοῦ τὴν ὀφειλὴν βουλόμεθα· ἐὰν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως γένεται χρῆσις ἢ γύρευσις ὑπακοῆς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης, ὀφείλει ἡ σύνηθη γεννηθέντα καὶ διαφέροντα, ὅτι οἱ αὐτοὶ Γραῖκοι πολλάκις ἐπισκέψονται εἰς αὐτοὺς ἐπάνω αὐτῶν, ἄνευ ἑτέρου τι αὐτῶν ἀγανάκτησις ἐπισκέψεως ὀφείλει ἰδίως ἐκπληρῶσαι. φ. 7.

Ὅταν αὐτοὶ τῶν ἱερῶν κανόνων τὰς ἐκδόσεις ἐνεργοῦσιν ἐκπληρῶσαι, κρατῆνται σιγῶς δίκαια τοῦ λαμβάνειν δεκατισμὸν εἰς τὴν νῆσον τὴν μνημονευθεῖσαν διαφέρωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν λατίνων καὶ εἰς αὐτοὺς τῶν δεκατισμῶν ἀπολαβεῖν τὴν συνήθειαν ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων τῶν λατίνων λαμβανόμενα καὶ εἰθισμένα φυλαχθῶσιν, διὰ τοῦτο πάλιν τὸ λέγομεν τῆς αὐτῆς μερίας τὰ συνήθη φυλαχθῶσιν, μηδεὶς αὐτῶν εἰς πλήρωσιν τὸν δεκατισμὸν ἐμβαλεῖν, εἰ μὴ δίκαια κανονικὰ καὶ θεϊκῷ ὀφείλει.

Ἀφοῦ ἡ ἐκκλησία τῶν Γραικῶν τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου κατὰ τὸν αὐτὸν ἰσασμὸν οὐκ ἦν, γεγενημένον τὸν αὐτὸν μητροπολίτην μετὰ ταῦτα, βουλόμεθα δὲ τὸν ῥηθέντα Γερμανὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Γραικῶν ἕως οὗ ζῇ ἀξίωμα ἀρχιεπισκόπου ὀνόματι καὶ τιμῇ ἐναπομεῖναι, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκουσίας πᾶν ζήτημα ἐλευθεροῦμεν· ἐξουσίαν πάλιν ἐκδίδομεν τὸν αὐτὸν Γερμανὸν ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον

οὐδεὶς εἰς τὸν προρρηθέντα ρηγάτον ἀπὸ τοῦ νῦν ἀρχιεπίσκοπον χειροτονηθῆναι, καὶ ὅτι τὸν αὐτὸν Γερμανὸν βουλόμεθα εἰς ἕτερον θρόνον μεθέξασθαι τοῦ προρρηθέντος Νείλου Σωλείας τῆς ἐνορίας Λευκουσίας, ἐκ τὰς ἀλύσεις τῆς ἐκκλησίας ἃς ἐκρατεῖτο συμπαθοῦμεν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν καθέδραν τῆς ἐπισκοπῆς τῶν Γραικῶν τῆς Ἀρσενόης τῆς ἐνορίας Πάφου νῦν χηρευούσης ἐκ πληρεστάτης ἀποστολικῆς ἐξουσίας ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν συμβουλὴν μεταθέντες δίδομεν αὐτῷ λύσιν εἰς τὴν καθέδραν κα ἰενορίαν τῆς Σωλείας τόσον εἰς πνευματικὰ ὅσον καὶ εἰς σωματικὰ ἐκ τῶν αὐτῶν τὴν βουλὴν καὶ ἐξουσίαν μεταθέτομεν, ἐπ᾽ αὐτὴν κρατῶν ἑαυτὸν διηνεκῶς ἀξίωμα ἀρχιεπισκοπικῇ τιμῇ καὶ ὀνόματι, ἐπισκοπικῇ δὲ κυβερνῶν· πάλιν δ᾽ εἶναι αὐτὸν ἐλεύθερον εἰς τὴν ρηθεῖσαν καθέδραν τῆς Σωλείας, ἢ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Γραικῶν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρνάβα εἰς Λευκουσίαν, ἣν τὸν ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς καθέδρας ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου αὐτοῦ ἰσασμοῦ ὀφφικίῳ μετέχειν διηνεκεῖ βουλόμεθα, καὶ ἐν αὐτῷ κατοικεῖν. Τὸν αὐτὸν λοιπὸν ἀρχιεπίσκοπον καθημένου, ἢ οὗ εἰς τὴν καθέδραν Σωλείας· ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς χηρεύσῃ, Γραῖκον γένος γενηθήτω, ὃς τῷ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ ᾧ ἂν οἱ ἕτεροι ἐπίσκοποι Γραῖκοι τοῖς λατίνοις ὀφείλωσιν ὑποκεῖσθαι ἀρχιερεῖς, δικαίῳ τοῦ ἐμφανομένου ἰσασμοῦ ἐπιβλέψεως ἔσται ἐπήκοος.

Τῷ αὐτῷ πάλιν Γερμανῷ τῷ Γραίκῳ ἀρχιεπισκόπῳ εἰς μοναστήρια, ἐκκλησίας, ἱερεῖς καὶ λαὸν τῶν Γραικῶν Λευκουσίας πόλεως καὶ ἐνορίας τὴν αὐτὴν ἔχειν βουλόμεθα μετὰ τῆς μεταθεμένης αὐτῷ καθέδρας ἐνεργεῖν ἐξουσία οἷα οἱ ἕτεροι τῶν Γραικῶν ἐπίσκοποι τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου ἐξ αὐτοῦ τοῦ φ. 8. ἰσασμοῦ ἐπίβλεψιν εἰς τοὺς αὐτοῦ | ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὑποτακτίταις ἐρευνῆσαι.

Ἰσάζομεν καὶ ὁρίζομεν ὅτι τὸν αὐτὸν Γερμανὸν τὸν Γραῖ-

κον ἀρχιεπίσκοπον ἕως οὗ ζῇ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἡμετέρου ἰσασμοῦ, μὴ ὄντος ἀντιδικίας τοῦ λατίνου ἀρχιερέως, ἐλεύθερος τοὺς κανονικοὺς Γραίκους τῆς Κύπρου ἐκλεκτούς, ἢ τοὺς μέλλοντας ψηφισθῆναι εἰς ἐπισκόπους, καὶ ἀπὸ τοὺς λατίνους ἀρχιερεῖς εἰς ὧν ὑπάρχωσιν ἐνορίας, στερρέωμα ἐξουσίᾳ ἣν τῷ μητροπολίτῃ εἰς ἱερὰς κοινοῦ τάξεις, καὶ κινηθέντες χειροτονεῖν· καὶ τοὺς ἑτέρους τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου Γραίκους ἐπισκόπους καλέσας εἰς τὴν χειροτονίαν, καὶ ἐρευνῶν εἰς πάντας Γραίκους τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου τῇ αὐτῇ ἐξουσίᾳ ἐπιβλέψεως ἐκπληρῶν ὀφφίκιον ὅσον διὰ δικαίου ἐστὶν τοῦ ἐκπληρῶσαι, καὶ εἰς ἐπιβλέψεις, ἢ εἰς αὐτὰ τὰ τῆς ἐπιβλέψεως δίκαια διαφέρωσιν ἅτινα τῷ μητροπολίτῃ οἱ ἱεροὶ κανόνες ἐκδίδονται, ἔχειν ἐξουσίαν εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς αὐτοὺς ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ ἐπίσκοποι λατῖνοι εἴς τινας αὐτοὺς ὡς καὶ ἕτερα δίκαια καθὼς ὁ ἐμφανούμενος ἰσασμὸς ἐτέθη μετὰ τὴν αὐτοῦ Γραίκου ἀρχιεπισκόπου παρέλευσιν, διαφέρωσιν αὐτὰ εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ μήτε ὅλως μετέχωσιν, σωζομένου πάλιν τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῖς ἐπισκόποις τοῖς λατίνοις εἰς ἑτέροις κεφαλαίοις, εἰς ἅπερ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γραῖκος ὑπομείνει, ἐξουσία ἣν τοῦ Λευκουσίας ἀρχιεπισκόπου δίκαια μητροπόλεως, καὶ τόσον εἰς αὐτοὺς ὅσον εἰς τοὺς ἑτέρους ἐπισκόπους λατίνους δίκαιον ἐνορίας τοῦ ἐρευνῆσαι εἰς πάντας τοὺς Γραίκους τοῦ ῥηγάτου τοῦ προρρηθέντος ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἡμετέρου ἰσασμοῦ τελειώσεως.

Λοιπὸν τὸν προρρηθέντα ἀρχιεπίσκοπον τῶν Γραικῶν ζῶντα, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα δικαιοδοσίᾳ μιᾷ ἑκάστῃ εἰς Γραίκους πόλεως καὶ ἐνορίας Λευκουσίας, ἄνευ τοῦ σώματος τοῦ προρρηθέντος Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου, εἰς ἐγκλήτους καὶ εἰς ἑτέρους ὁ λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος κρατεῖν ὥσπερ καὶ τοῖς ἑτέροις λατίνοις ἐπισκόποις τοῦ ῥηγάτου τοῦ προρρηθέντος διὰ τοῦ ὀρδινιασμοῦ τοῦ αὐτοῦ εἰς ἐπισκόπους ἱερεῖς καὶ ἑτέρους Γραίκους.

Καθὼς δὲ τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου ἕως οὗ ζῇ τελείως ὑπάρχειν βουλόμεθα ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐξουσίας τοῦ λατίνου, εἰ μὴ εἰς τὴν τοῦ αὐτοῦ ὀρδινιασμοῦ φύλαξιν ὁ αὐτὸς Γερμανὸς ἀρχιεπίσκοπος, ὀνόματι τοῦ θρόνου Σωλείας τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου, ὁρκωμοτικὴν ὁμολογίαν ὑπακοῆς ποιῆσαι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἄνωθεν ἐκδεδομένου διὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ ὑπακοὴν ταύτην τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου προσθεῖναί τι αὐτῷ ὑποθέσεις τινάς, μηδεμίαν ἔχειν βουλόμεθα ἐξουσίαν ὅτι τὴν δοθεῖσαν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἰσασμοῦ ἀδουλωσύνην πληρεστάτην ἐλευθερίαν χαρῆναι.

Εἰς αὐτὸ πάλιν, ὅταν ἐκ τοῦ ῥηθέντος Γερμανοῦ τῶν Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου γίνεται ἐγκλήτευσις εἰς τὸν λατῖνον ἀρχιεπίσκοπον, φυλαττομένου τοῦ κρίματος τοῦ ἀποστολικοῦ ἄνευ ἐγκλητεύσεως. Ὅταν δὲ ὁ Λευκουσίας ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τὴν τοῦ ῥηθέντος Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου παρέλευσιν, Γραίκους τῆς αὐτοῦ ἐνορίας, ἢ εἰς τοὺς ὑποτακτίτας αὐτοῦ πόλεων καὶ ἐνορίων δικαίου τῆς αὐτοῦ μητροπόλεως, ὅτι τὸν αὐτὸν μετέχειν βουλόμεθα τοῦ ἐπιβλέπειν. Μίαν μόνον εἰς καθεκάστην πόλιν καὶ ἐνορίαν ἀπὸ πάντας τοὺς Γραίκους αὐτοῦ ἐν ὁμονοίᾳ κατ' ἔτος ἑξήκοντα σορδία τουρνέσια, ἢ τὴν ὁμάδαν τὸ ἴσον τρικέφαλα μα' ἀποστρέφῃ.

Ἀμφότεροι δὲ ἔχωσιν ἐξουσίαν τῶν λατίνων ἤγουν καὶ τῶν Γραικῶν οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου διὰ τοῦ τιμημένου αὐτοῦ ὀρδινιασμοῦ.... [λείπει τὸ τέλος].

Διδασκαλία πρώτιστος τοῦ ἐπιζητουμένου. φ. 9.

Ἄκουσον, δέσποτα κριτά, τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Κέλσου
τοῦ διδασκάλου ῥήτορος φανέντος ἐν τῷ κόσμῳ,
δικαιοσύνην πάντων (1) διδαχῶν ἀρχήν τε καὶ τέλος λέγων·
ἐκάθισεν πανάριστος κριτὴς τὸ δίκαιον ἐπιβλέπων,
ἐκάθισεν κριτὴς ὡς νουνεχὴς εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν,
ἐκάθισεν κριτὴς ὁλοτελῶς ἀνένοχος σκανδάλου,
ὡς πάντων κτίστης καὶ θεὸς δικαιωτὴς τῶν ὅλων,
οὐ βλέπει πρόσωπον πτωχοῦ εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν,
ἀλλ' οὔτε εἰς ἄρχοντα ὁρᾷ ἀντίκρυς τοῦ δικαίου,
ἀλλ' οὖν τοὺς πάντας ἐλεεῖ, τὸ ἴσον χορηγεῖται·
Τούτου μιμοῦ, ὦ δέσποτα, καθήμενος εἰς κρίσιν,
καὶ βλέπε τὴν ἐπίδειξιν τοῦ σοῦ ἐγκαλουμένου,
ὡς γὰρ ἀδικούμενος παρίσταται ἐγκαλῶν σε,
ὡσαύτως καὶ τὰς ἄντικρυς ἀπολογίας πάσας
τὰς τοῦ ἑτέρου μέρους ἐκδικῶν μὴ παροράσῃς πάλιν,
ἀλλὰ ταχέως γράφε (2) προσεχῶς καὶ βλέπε τὰ πρακτέα.
Ὁ γὰρ Ψελλὸς ὁ σοφιστὴς κατέγραψεν τὴν δίκην,
καὶ κρίσιν ἀπεφήνατο πτωχοῖς τε καὶ πλουσίοις,
καὶ λίβελλον ἀντέγραψεν ἐν δίκῃ ὅρκον κρίνας·
ὡσαύτως καὶ σύ μου δέσποτα προσέχων τοῖς δικαίοις,
τὴν λύσιν δίδου τοῖς λαοῖς πᾶσιν ἀδικουμένοις·
ὁ γὰρ ἀδικούμενος ζητεῖ τὴν κρίσιν πάντα,
ὁ δὲ τὸ ἄδικον ποιῶν τῆς κρίσεως ἐκφεύγει·
σὺ δὲ ὡς δίκαιος κριτής, στενεύων ἀμφοτέρους
παράστησον τὸν ἔλεγχον ἄντικρυς τοῦ ἑτέρου,
ὅπως φανῇ τὸ δίκαιον τοῦ ἐπιζητουμένου,

(1) πλεονάζει τὸ πάντων.
(2) πλεονάζει τὸ γράφε· διορθούσθω δέ, ἀλλὰ ταχέως πρόσεχε.

καὶ δὸς τὸ δίκαιον αὐτοῖς καθὼς ἁρμόζει δίκαιον (1)·
ὅτι πτωχὸς εἰς κρίσιμον οὐδόλως παροράται,
ἀλλ' οὐδὲ πλούσιος ποτὲ λαμβάνει δίκαιον ἄλλου·
τοῦτο διώρισται παντὸς εἰς κρίσιν τὴν δικαίαν·
σὺ δὲ κριτὰ καθήμενος ἀκούων (2) τὰς ἐγκλήτους,
συντόμως δὸς τοῖς θλίβουσιν πληρῶν πάντων αἰτήσεις,
ἵνα θεὸς ἀνάξῃ σε εἰς δόμους οὐρανίους
καὶ τὴν χαρὰν ἀένναον τρυφὴν τοῦ παραδείσου.

Περὶ συνηγόρων.

Ὁρίζου πάλιν, δέσποτα, καὶ τοὺς ἐκταγιακτικούς σου,
οὓς λέγει ἡ ἐπίδειξις συνήγοροι καλοῦνται,
μὴ πρότερον ἐμβάλλοντες τῆς δίκης τὰ ρητέα,
εἰ μὴ σφραγίσωνται λοιπὸν σταυρὸν τὸν τοῦ Κυρίου
καὶ οὕτως ἄρξονται λαλεῖν, συνηγορεῖν τῇ κρίσει
προσέχοντες, ἀμφότεροι (3) τὰ μέρη ἐκδικοῦντες,
μὴ δῶρα λάβωσιν αὐτοὺς ἐκ μέρους ἐμφοτέρων
καὶ βλάψωσιν τὰ μέρη τους ψυχῆς ἀντιποιοῦντες.
ὅτι θεός ἐστιν (4) ἐκδικητὴς τοὺς πανουργοῦντας πάντας,
προσέχων τὰ ἐγκάρδια καὶ λογισμοὺς ἀνθρώπων,
καὶ τὴν ἀντίδοσιν διδοὺς τοὺς κακοπραγμονοῦντας.

Ἀπ' ἐδῶ ἄρχουνται ἡ κρίσεις τῶν λιβέλλων.

φ. 10. | Ἀρχὴ τῶν λιβέλλων· οὗ ἡ ἀρχὴ περὶ τοὺς ἔχοντας μνῆστρα καὶ ἀποστρέφονται τὸν γάμον.

Α. Ἔρχεται ὁ συνήγορος καὶ παρίσταται ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ λέγει οὕτως « δέσποτα, ἔνπροσθεν

(1) γραπτέον, δίκῃ. (2) γραπτέον, ἀκούειν.
(3) γραπτέον, ἀμφότερα. (4) πλεονάζει τὸ ἐστιν.

τῆς ἁγιωσύνης σου παρίσταται ἡ δεῖνα (ὡς κἂν ἀκούῃ, λέγε τὸ ὄνομάν της), καὶ ἐγὼ ἡ βουλή της μετ' αὐτῆς, καὶ πολεμεῖ τὴν ἁγιωσύνην σου νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος ἔλαβεν μνῆστρον μετ' αὐτῆς μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν μαρτύρων, τανῦν δὲ ἀποστρέφεται καὶ οὐ βούλεται ἐκπληρῶσαι μετ' αὐτὴν τὴν τελείαν ἱερολογίαν· διὰ τοῦτο δέεται τὴν ἁγιωσύνην σου νὰ ὁρίσῃς νὰ τὸν τάξουν εἰς ἡμέραν τακτὴν νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῇ ».

Εἶτα ὁρίζει ὁ κριτὴς νὰ τὸν τάξουν· καὶ ἀνὲν καὶ ἔλθῃ ἅπαὶ τὸ πρῶτον τάξιμον, δόξα σοι ὁ θεός, καὶ ἂς γράψουν τὸ τάξιμον, εἰ δὲ καὶ οὐκ ἔλθῃ, ἂς τὸν τάξουν τὸ δεύτερον καὶ ἂς γράψουν καὶ αὐτό· ὁμοίως καὶ τὸ τρίτον, καὶ ἐὰν οὐδὲ τὸ τρίτον ἔλθῃ, ἂς τὸν ἀφορίσῃ ὁ κριτὴς ὡς φυγόδικον. Εἰ δὲ καὶ ἔλθῃ, ἂς σταθῇ (1) ὁ ἀβουκάτος μὲ τὸ κοράσιν, καὶ ἂς καταλέξῃ τὸ ἀγκάλεμαν, ὡς ἔνε ἐπάνω ἐγράφως· εἰ δὲ καὶ ζητήσει λίβελλον, ἂς ἐπάρῃ ὁ ἀβουκάτος ἡμέραν νὰ δώσῃ λίβελλον ἔγγραφον οὕτως. Λίβελλος· « ἔμπροσθεν ὑμῶν πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε Ἀρσενόης κῦρι δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πάμφου, παρισταμένη κἀγὼ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα, μνηστὴ γεναμένη τοῦ δεῖνα, προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα καὶ μνηστοῦ μου, ὡς ὅτι προλαβὼν ἔλαβεν μετ' ἐμοῦ μνῆστρα μετὰ ἱερέως, παρόντων καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν, τανῦν δὲ ἀποστρέφεται τὰ τοιοῦτα μνῆστρα καὶ οὐ βούλεται πληρῶσαι τὴν τελείαν ἱερολογίαν μετ' ἐμοῦ καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ διαβάζει με ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ἀποφεύγων τοῦ δικαίου. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα ὡς ἵνα στενεύσῃς αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ἀποφανθικῶς ὁρίσῃς τὸν προρρηθέντα δεῖνα καὶ μνηστόν μου τοῦ ἐλθεῖν καὶ πληρῶσαι τὴν τελείαν ἱερολογίαν μετ' ἐμοῦ, καθὼς ὁρίζουν οἱ θεῖοι κα-

(1) χειρ. ἀσταθή.

νόνες. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου, καὶ τὰ ἑξῆς, προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττῶσαι ».

Ὀφείλεις δὲ γράψειν λιβέλλους τρεῖς, τὸν ἕνα ἔχεις τον ἐσοὺ ὁ ἀβουκάτος, τὸν δὲ ἄλλον δίδεις τον εἰς τὸν νοτάριον τῆς αὐλῆς, τὸν δὲ τρίτον διδοῖ τον ὁ κριτὴς τοῦ ἀντιδίκου μέρους. Τὸ δὲ ἄλλο μέρος μετὰ τὸ λαβεῖν τὸν λίβελλον ζητεῖ ἡμέραν τῆς σκέψεως, ἐὰν χρεωστῇ νὰ ἀπολογηθῇ. Καὶ ὁ κριτής, οἷος δ' ἂν καὶ ἂν ἔνῃ, ὁρίζει οὕτως « Γράψαι, νοτάρις, ὅτι διδῶ του ἡμέρας δ' τῆς σκέψεως ». Καὶ ὁ νοτάριος γράφει ὀπίσω τοῦ λιβέλλου « Τὴν ἡμέραν τὴν δεῖνα εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ μηνὸς προσεκομίσθη ὁ παρὼν λίβελλος, καὶ ἐδόθη ἡμέρα τῆς σκέψεως τοῦ ἑτέρου μέρους μέχρι καὶ τὴν δεῖνα ἡμέραν, ἥτις ὑπάρχει εἰς τὰς τόσας ἡμέρας τοῦ αὐτοῦ μηνός ».

Πάλιν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς προθεσμίας, ἤγουν τὸ λέγουν τάρμε, ἔρχεται ὁ ἀντίδικος ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ καὶ λέγει· « Παρακαλῶ σε, δέσποτα, ὅτι νὰ ὁρίσῃς νὰ μοῦ δώσῃς ἡμέραν νὰ δώσω κατὰ τοῦ λιβέλλου ὃν ἐπερίλαβα ἀπὸ τὴν δεῖνα πάντα τὰ δικαιώματά μου ». Καὶ ὁ κριτὴς λέγει τοῦ νοταρίου « Γράψαι ὅτι διδῶ του ἡμέραν, ἄλλας δ' ἡμέρας, νὰ δώσῃ τὰ δίκαιά του. » Καὶ κατὰ τὴν ἡ-
φ. 11. μέραν ἣν ἔχει | ἔρχεται ὁ ἀντίδικος καὶ φέρνει ἐγγράφως, λέγων οὕτως·

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα τῆς λεγομένης μνηστῆς μου κατ' ἐμοῦ δεῖνα, ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ὁ δεῖνα καὶ λέγω, ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλει (1) τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ κατ' ἐμοῦ παρ' αὐτῆς δοθέντι λιβέλλῳ, διὰ τὸ ὑπάρχει σκοτινὸς καὶ ἀνωφελής· ἐν τῷ λέγει, ὅτι ἔλαβα μνῆστρα μετ' αὐτῆς, καὶ οὐδὲν καθαρίζει οὔτε τὴν ἡμέραν, οὔτε τὸν καιρόν,

(1) γραπτέον, ὀφείλω.

οὔτε τὴν προθεσμίαν τοῦ γάμου· λέγω ὅτι σκοτινὸς ὑπάρχει ὁ παρ' αὐτῆς δοθεὶς λίβελλος, καὶ οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἀλλ' οὔτε ὅταν τὸ καθαρίσῃ, ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ὅτι οὔπω ἔφθασεν ὁ καιρὸς τῆς προθεσμίας τοῦ γάμου, καθὼς λέγει ὁ κανὼν τῶν ἁγίων βασιλέων ἐν τῷ λγ' τίτλῳ τοῦ ι' βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι « ὁ πρὸ τῆς προθεσμίας ἐνάγων οὐκ εἰσακουσθήσεται εἰς κρίσιν » · διὰ τοῦτο ἔλεξα καὶ λέγω ὅτι, οὐδὲ ὅταν τὸν καθαρίσῃ τὸν λίβελλον αὐτῆς, ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ».

Καὶ δίδεται τὰ παρόντα δίκαια εἰς τὴν αὐλήν, καὶ γράφει ὁ νοτάριος « τὸ πῶς ἔδωκεν τὸ ἀντίδικον μέρος τὰ δίκαιά του τὴν δεῖνα ἡμέραν ».

Καὶ τὸ ἕτερον μέρος πάλιν ζητεῖ ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τὸν λίβελλόν της· καὶ ὁ κριτὴς ὁρίζει καὶ γράφουν, καὶ διδοῖ ἄλλας δ' ἡμέρας τοῦ μέρους τῆς γυναίκας νὰ καθαρίσῃ τὸν λίβελλον αὐτῆς. Καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν ἔρχεται τὸ μέρος τῆς γυναικὸς ἐγγράφως καὶ λέγει οὕτως·

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων (1) παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα καὶ μνήστου μου τῷ (2) λέγει ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει σκοτινός, οὐκ οἶδεν τί λέγει, ἀλλὰ καὶ κακῶς ἐπενόησεν τὸν ἡμέτερον λίβελλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει ὅλως καθαρὸς καὶ φωτινὸς ὅλος· περὶ δὲ ὧν λέγει ὅτι οὐδὲν ἐκαθάρισα τὴν ἡμέραν καὶ τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας, κακῶς νοεῖ αὐτόν, ἐπεὶ λέγω ὅτι ἔλαβα μνῆστρα μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν, οὐδὲν ἔχω ἄλλην καθάρισιν· ἀλλὰ μὴ εἰδὼς ὃ λέγει ὁ λίβελλος, ἄλλως ἐξ ἄλλου διαλέγεται· διὰ τοῦτο ἔλεξα καὶ λέγω, ὅτι ὁ ἡμέτερος λίβελλος ὑπάρχει φωτινὸς καὶ καθαρός, καὶ ὀφείλει τοῦ ἀπολογηθῆναί

(1) χειρ. προσκομισθέντος.
(2) γραπτέον, τά.

μοι· δι' ὃν ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμετέραν ἁγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν.»

Καὶ πάλιν ὁ κριτὴς ἐρωτᾷ τὴν ἄλλην μεραιάν, «ἐὰν θέλῃ νὰ εἰπῇ ἄλλο τίποτες ἀγράφως, ἢ ἐγγράφως, καὶ ἂν θέλῃ καὶ ὁ αὐτὸς νὰ τὸ θέσῃ εἰς τὴν αὐλή». Καὶ ἀπολογᾶται οὕτως «ὅτι καὶ ἐγὼ θέτω το εἰς τὴν αὐλήν».

Καὶ μετὰ τὸ θέσειν καὶ τὸ ἄλλο μέρος εἰς τὴν αὐλήν, διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν «ἐλᾶτε τὴν δεῖνα ἡμέραν νὰ ἀκούσετε μέσην ἀπόφασιν». Καὶ γράφει τὴν ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως ὁ νοτάριος.

Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποφάσεως ἔχει ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἀναγινώσκει την παρουσίᾳ πάντων οὕτως.

Ἡ μέση ἀπόφασις. «Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τουτέστι τῆς δεῖνα θυγατρὸς τοῦ δεῖνα ἀπαὶ τὸ ἓν μέρος, καὶ τοῦ δεῖνα ἀνδρὸς ἀπαὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνομεν ἐγγράφως, καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως· ὅτι ὁ λίβελλος τῆς δεῖνα
φ. 12. ὑπάρχει καθαρός, | ἄνευ δόλου καὶ κακίας, καὶ ὁρίζομεν τὸν δεῖνα τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὸν λίβελλον τῆς κυρᾶς δεῖνα».

Καὶ εὐθὺς ὁ νοτάριος γράφει ὄπισθεν ἐκεῖ ὁποῦ ἐγράφη ἡ μέση ἀπόφασις οὕτως «μηνὸς δεῖνα, ἡμέρας δεῖνα, ἐγράφη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις, παρόντων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα (καὶ γράφει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ὁποῦ εὑρίσκουνται ἐκεῖ)».

Καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἕως ἡμέρας ι' οὐδὲν σκαλεύει ὁ κριτής, ἀνμὲ ἐκδέχεται νὰ διαβοῦν ἡ ἡμέραις ι', καὶ τὸ ἀντίδικον μέρος, ἂν θέλῃ ἔσω τῶν ι' ἡμερῶν, ποιεῖ κράξιμον εἰς μεγαλότερον κριτήν, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν λατῖνον, ἢ εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λευκουσίας, ἢ εἰς τὸν Πάπαν. Καὶ ἀ-

φὸν διαβοῦν ἡ ι' ἡμέραις, ἔξω τῆς ἡμέρας ὁποῦ ἐδόθη ἡ ἀπόφασις, ἔρχεται καὶ τὸ ἓν μέρος καὶ τὸ ἄλλο ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐκατεκρίνασιν εἰς τὴν ἀπόφασιν κρατεῖ τὴν δίκην, λέγων οὕτως διὰ τοῦ ἀβουκάτου « Ἀρνοῦμαι (ἀρνεῖται τὰ λεγόμενα ὡς λέγουνται) καὶ λέγω τὰ αἰτούμενα οὐκ ὀφείλουσιν πληρωθῆναι, καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις ».

Καὶ εὐθὺς τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὀμνύουσιν καὶ οἱ δύο· καὶ ἡ μὲν γυναῖκα ὀμνύει οὕτως « ὅτι ἐσοὺ ὀμνύεις ὅτι τοῦτα τὰ προβάλλεις εἰς τὸν λίβελλόν σου, δίκαια καὶ πιστὰ τὰ προβάλλεις, καὶ ἐὰν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃς μάρτυρας οὐδὲ νὰ τοὺς παρακαλέσῃς, οὐδὲ νὰ τοὺς ξενιάσῃς; οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! » Ὁμοίως ὀμνύει καὶ τὸ ἄλλο μέρος « ὅτι ἐσοὺ ὀμνύεις εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια, ὅτι ἀπαὶ τοῦτο τὸ σοῦ ἐγκαλέουν, δίκαια καὶ πιστὰ διαφεντεύγεσαι, καὶ ἐὰν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃς μάρτυρας, οὐδὲ νὰ τοὺς παρακαλέσῃς, οὐδὲ νὰ τοὺς ξενιάσῃς, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τοὺς τακτῇς, ἀμμὲ νὰ τοὺς φέρῃς δίκαια καὶ πιστά; οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! »

Καὶ ὁρίζει ὁ κριτὴς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐγκαλέει νὰ ποιήσῃ προβάλματα· καὶ τὰ προβάλματα ἐβγάλει τα ἀπαὶ τὸν λίβελλον οὕτως·

« Προβάλλομαι κἀγὼ ἡ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον μου ἔτι, ὅτι ἔλαβα μνῆστρα μετὰ τοῦ δεῖνα. Ἔτι, ὅτι καὶ τὰ μνῆστρα ἅπερ ἔλαβα μετ' αὐτοῦ ἔλαβά τα μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν. Ἔτι, ὅτι ἔχει τὴν σήμερον ἡμέραν χρόνον, ἢ πλέον, ἢ παρκάτω (καὶ γράφε ὅσον καιρὸν ἔχει). Ἔτι, ὅτι καὶ τοῦτο δικαίως ἐγκαλῶ καὶ ζητῶ ».

Καὶ διδομένων τῶν παρόντων (1) προβαλμάτων, λέγει ἡ γυναῖκα « ταῦτα πάντα προβάλλομαί τα ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον μου ».

(1) χειρ. παρόν.

Τὸ δὲ ἄλλο μέρος ἐρωτᾶται κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον ἕνα ἕκαστον· καὶ οὕτως ἔχει ὁ κριτὴς βουλήν· καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα τῷ θεῷ, εἰ δὲ ἀρνηθῇ, διδοῖ τῆς γυναίκας τὰς ἀποδείξεις καὶ ἡμέραν τῆς πρώτης προφέρσεως ἡμέρας η'. Τὸ δὲ ἀντίδικον μέρος διδοῖ τὰ ἐρωτήματα.

Εἶτα ἔρχουνται οἱ μάρτυρες, καὶ ὀμνύουν οὕτως « Ἐσὺ ὀμνύεις εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια ἀπαὶ τὸ σὲ θέλομεν ἐρωτήσειν νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν; νὰ μηδὲ ὡς διὰ ξένιν (1) τὸ ἐπῆρες, ἢ τὸ σοῦ ἐτάκτησαν, ἢ διὰ παρακάλεσιν, ἢ ὡς διὰ φιλίαν, ἢ ὡς διὰ μῖσος, νὰ μηδὲν ἀφήσῃς, νὰ μηδὲν εἰπῇς τὴν ἀλήθειαν; οὕτως νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἅγια Εὐαγγέλια! »

φ. 13. | Καὶ ὀμνύουν οἱ μάρτυρες οἱ εὑρισκόμενοι καὶ ὅσους τάξουν, καὶ τὸ ἐρώτημα ἕνε οὕτως. « Προβάλλεται ἡ δεῖνα ὅτι ἔλαβεν μνῆστρα μὲ τὸν δεῖνα ἄνθρωπον; » Καὶ ἂν ἀποκριθῇ ἐκεῖνος ὅτι « οὐδὲν τὸ ἠξεύρω, οὐδὲ ἤμουν ἐκεῖ », ἐρωτᾷ τον ὁ κριτὴς « οὐδὲ ἤκουσές το; » Καὶ ἐὰν καὶ ἀρνηθῇ καὶ αὐτὸ, ἄφες τον καὶ ἂς ὑπάγῃ· εἰ δὲ ἀποκριθῇ « ἀλήθεια ἔλαβεν μνῆστρα μετ' αὐτῆς », ἐρωτᾷ τον ὁ κριτὴς « καὶ πῶς τὸ ἠξεύρεις; » Ἀπολογᾶται ὅτι « ἤμουν ἐκεῖ σωματικῶς ». Καὶ πάλιν λέγει « ἡ δεῖνα, ὅτι τὰ μνῆστρα ἅπερ ἔλαβεν, ἔλαβέν τα μετὰ ἱερέως καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν καὶ μαρτύρων; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται « ἀλήθεια ». Καὶ λέγει ὁ κριτὴς « καὶ ποῖος ἱερεὺς ἦτον; » καὶ ὁ μάρτυς « ὁ δεῖνα ἱερεὺς (καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται τὸν ἱερέαν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ) ». Πάλιν ἐρωτᾷ τον « καὶ τίς ἦσαν οἱ μάρτυρες; » καὶ αὐτὸς λέγει « ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα ». Καὶ πάλιν λέγει ὁ κριτὴς « πόσον καιρὸν ἔχει; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν. Καὶ πάλιν λέγει ὁ κριτὴς ὅ, τι λέγει ἡ γυναῖκα « ὅτι δικαίως ζητεῖ τὸν δεῖνα ὡς ἄνδραν της; » καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται ὅτι « δίκαια ζητᾷ ἡ γυναῖκα ».

(1) χειρ. ξένην.

Καὶ ταῦτα πάντα γράφει ὁ νοτάριος λόγον πρὸς λόγον οὕτως ὡς τὸν ἐρωτοῦν τὸν μάρτυραν ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ. Καὶ οὕτως ἐρωτοῦνται οἱ ὅλοι μάρτυρες καὶ γράφουνται.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκουνται οἱ μάρτυρες, καὶ ἐὰν θέλῃ ἡ ἄλλη μεραία ἐπαίρνει τὸ ἴσον τῶν μαρτυριῶν· ἐπαίρει καὶ παρὰ τοῦ κριτοῦ νὰ εἰπῇ κατὰ τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸ θέλει νὰ εἰπῇ ἔνε τοῦτο « ἐὰν οὐδὲν ἔνε οἱ μάρτυρες ἄξιοι, ἀνὲν καὶ ἔνε πτωχοὶ νὰ μηδὲν ἀξιάζῃ τὸ ἐδικόν τους πέρπυρα ν' χρυσᾶ, ἐὰν ἔνε πορνικοί, ἐὰν ἔνε δυσώρριδοι, ἐὰν ἔνε ζαριστάδες, ἢ ἐὰν ἐφάνησαν εἰς ἄλλον τόπον ἐπίορκοι, ἢ ηὗρέν τους ἡ αὐθεντία εἰς κακὸν καὶ ἐκηβέντισέν τους ».

Καὶ ἐὰν εἴπῃ κατ' αὐτόν, ἔχει τὸ ἕτερον μέρος ἄδειαν νὰ ἐπάρῃ ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τοὺς μάρτυρας, νὰ δείξῃ ὅτι τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἔνε δίχως κανμίαν ἀφορμήν. Καὶ οὕτως διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔχει ὁ κριτὴς βουλὴν καὶ διδοῖ ἐγγράφως τὴν ἀπόφασιν οὕτως. Πρότερον γράφει ὁ νοτάριος:

Ἀπόφασις πληρεστάτη· « ἔνπροσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθι δηλωθησομένων ὁ πανιερώτατος καὶ θεοτίμητος ἐπίσκοπος Ἀρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως:

« Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὅτι ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσενόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνωρίσαντες ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τῶν μνήστρων τῶν γεναμένων ἀναμεταξὺ τῆς δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὗτινος ὁ δεῖνα λίβελλος ἐδόθη κατὰ τοῦ δεῖνα εἰς πληρεστάτην δίκην περιέχων οὕτως (εἶτα ἂς ἀναγνώσῃ ὁ νοτάριος τὸν λίβελλον ὁποῦ ἐδόθην εἰς τὴν αὐλήν, καὶ πληρουμένου, λέγει ὁ κριτής) δίκης καρτηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὅρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρ-

τύρων προσκομισθέντων, δι' ὅρκων στενευθέντων, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ῥηθέντα πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ κηρυχθέντα καὶ πολλάκις τραχταϊσθέντα παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, ὕστερον ἀσφαλίσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήσαντο τὴν ἀπό- φ. 14. φασιν, καὶ ἐδόθη | ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι· ἧς ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνομεν ἐγγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως ὡς ὅτι τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἡ δεῖνα δικαίως ὑπέδειξεν ἡμῖν· ὅθεν κατακρίνοντες τὸν δεῖνα ὅτι δύναται πληρῶσαι μετὰ τῆς δεῖνα πληρέστατον γάμον, διά τοι (1) τοῦτο ὁρίζομεν ἀμφοτέρους τοῦ συνζευχθῆναι καὶ πληρῶσαι τὸν τέλειον γάμον, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ ».

Ἐγράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη εἰς τὸν δεῖνα ἐκκλησία, μηνὸς δεῖνα, ἡμέρα καὶ ἔτος, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα ».

Καὶ καρτερεῖ ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν μέχρι ἡμέρας ι'. καὶ ἂν θέλῃ τὸ ἄλλο μέρος, κράζει, εἰ δὲ οὐ θέλει, μένει ὁ κριτής· καὶ πληρουμένων τῶν δέκα ἡμερῶν, σώζεται ἡ ἀπόφασις καὶ βάλλεται εἰς νομήν· καὶ γράφει ὁ νοτάριος καὶ διδει τὴν ἀπόφασιν εἰς ὅ, τι μέρος τὴν ζητήσει, ἐξαιρέτως τῆς γυναίκας. Καὶ οὕτως μένουν.

Β. Περὶ τῶν μνήστρων καὶ λύσεων αὐτῶν.

(λέγει βιβλίον κγ', τίτλος α', διάταξις ις'.)

α. Μνηστεία ἐστὶν μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γαμεῖσθαι, τουτόδηλον ἐνθύμιος καὶ παραγγελία ὅτι ἔνε ὁ ἀν-

(1) χειρ. τι.

θρωπος μεμνηστευμένος, ἤγουν συνζευγμένος μετὰ τῆς γυναικός.

Καὶ ἐγράφως καὶ ἀγράφως μνηστεία γίνεται.

β. Μνηστεύεταί τις καὶ παρὼν εἰς τὸν τόπον δι' αὐτοῦ, καὶ διὰ ἄλλου, καὶ δι' ἐπιστολῆς, ἤγουν ποιοῦντα ὅρκον δικαίου τοῦ ἀποστείλαντος ἐὰν ἔχει ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν.

γ. Ἐὰν μνηστευθῇ ἄνθρωπος γυναικός, καὶ γινώσκει ὅτι ἔνε ἄλλης γενεᾶς ἢ πίστεως, οὐ δύναται μεταμεληθεὶς ἀνατρέψαι τὴν μνηστείαν ὡς γινώσκων πρότερον.

δ. Παρὰ γνώμην τῆς ὀρφανῆς, ἤγουν ἔξω ἀπαὶ τὸ θέλημάν της, οὐδὲν δύναται νὰ μνηστευθῇ μετ' αὐτῆς.

ε. Ἐὰν ἔχω θυγατέρα καὶ ἔνε ὑπεξουσία μου καὶ ὑπάγῃ ἡ κόρη μου καὶ μνηστευθῇ ἀνθρώπου ἄνευ τῆς βουλῆς μου, λέγει ὁ κανὼν « ἐπεὶ ὑπ' ἐξουσίᾳ εὑρίσκεται ἡ κόρη, εἴ τι ἐποίησεν οὐδὲν ἐξιάζει ».

ϛ. Εἰ δὲ ἔνε ἡ κόρη αὐτεξουσία καὶ εὑρεθῇ ὅτι ἔνε ἐτῶν ζ', ἡ μνηστεία ἐξιάζει, ἀνμὲ γάμον οὐ συνίστησι.

ζ. Ἐὰν ἔτι ζῶν ὁ πατὴρ ἐμνηστεύσατο τὴν θυγατέραν αὐτοῦ, ἤγουν εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν ὁ ἐπίτροπος τοῦ πατρὸς αὐτῆς μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῆς τοῦ ἀνατρέψαι τὰ μνῆστρα, ἀλλὰ μένουν ἀδιάσπαστα, ἐὰν καὶ θέλῃ ἡ κόρη.

η. Δίχως νὰ ἠξεύρῃ ἡ κόρη, ἢ τὸ παιδὶν ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν τὰ μνῆστρα, ἤγουν τὴν εὐχὴν καὶ τὸν ἀσπασμόν, οὐδὲν ἐξιάζουν ὅσα γενοῦν εἰς αὐτούς.

θ. Τὴν παρκάτω τῶν ιβ' ἐτῶν οὐ δύναται ἐξιάζει ἡ ὁρμασία, ἂν μὴ καὶ γένεται γάμος εἰς αὐτοὺς μνηστεία λογίζεται.

ι. Οἱ ἐπίτροποι οὐ δύναται ὁρμαστεῖν μὲ τὰς ὀρφανὰς ὁ ἐπιτροπεύουν ἐπάνω τους.

ια. Ἀλλ' οὔτε δύναται νὰ τὴν ὁρμάσῃ μὲ τὸ παιδίν τους. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ εὐχῆς καὶ ἀσπασμοῦ.

φ. 15. | Ἀκομὴ καὶ ἂν θέλῃ νὰ τῆς δώσῃ καὶ δωρεάν, ἤγουν κανίσκιν, οὐδὲν ἐξιάζει, καθὼς λέγει βιβλ. ι, τίτλος ϛ', διάταξις α'.

Εἰ δὲ καὶ ὁ ἐπίτροπος λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν ἐπιτροπευομένην ἐξ αὐτοῦ, ἐξορίζεται.

ιβ. Ὁποῦ ἐπάρῃ εὐχὴν καὶ ἀσπασμὸν μετὰ κόρης καὶ οὐδὲν συμφωνήσῃ ἕως πόσον καιρὸν νὰ γένεται ὁ γάμος, ἐὰν ἔνε ὁ ἄνθρωπος εἰς ἐκείνην τὴν χώραν, χρῆσιν ἔχει νὰ τελειώσῃ τὸν γάμον ἕως χρόνους δύο· εἰ δὲ καὶ οὐκ ἔνε εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, χρῆσις νὰ ἀναμείνῃ ἕως χρόνους γ'· εἰ δὲ καὶ διαβῇ ἡ τριετία καὶ οὐδὲν ἔλθῃ νὰ πληρώσῃ τὸν γάμον, δύναται ἡ κόρη νὰ δείξῃ τοῦ ἀρχιερέως τὰ στοιχήματα, καὶ οὕτως νὰ ἔχῃ λύσιν νὰ ὁρμαστῇ μὲ ἄλλον.

ιγ. Πάλιν λέγομεν καὶ τοῦτο· ὅτι ἠμπορεῖ νὰ παραδιαβῇ καὶ ἕως δ' χρόνους, ἢ δι' ἀρρωστίαν, ἢ διὰ ἄλλην ἀφορμὴν εὔλογον, ἢ ἐξορίαν, ἢ ἔνε εἰς μακρὰν χώραν.

Ἂν ἐπέθανεν ὁ ἄνδρας τῆς γυναίκας καὶ οὐδὲν ἔνε ἀγγαστρωμένη ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν κωλύεται ὁρμαστῆναι.

ιδ. Ὅτι ὡς διὰ τὸ ἐγγάστριν βλέπωμεν νὰ μηδὲν ὁρμαστοῦν ἡ χῆραις.

Πάλιν λέγομεν τὰ πένθη τῆς μάνας, ἢ τοῦ κυροῦ, ἢ ἄλλου ἐκ τοὺς ἀνιόντας, οὐδὲν κωλύουν νὰ ὁρμαστοῦν τὰ παιδιά τους.

ιε. Καὶ πάλιν λέγομεν ὅτι γυναῖκα ὁποῦ πενθεῖ τὸν ἄνδραν της καὶ γεννήσει παιδίον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πένθους, ἀκωλύτως ὁρμάζεται μὲ ἄλλον ἄνδρα, ὅτι τὰ πένθη τοῦ ἀνδρὸς βλέπομεν διὰ τὴν ἀνάμιξιν τῆς γονῆς, ὅτι ἤθελεν εἰστὲν ἀνήξευρον τὸ παιδίον ποίου ἀνδρὸς ἔνε, κἂν τοῦ πρώτου, κἂν τοῦ δευτέρου, καθὼς ὁρίζει βιβλ. γ', τίτλος β', διάταξις ιδ.

ιϛ. Ἐὰν μνηστὴ ἔλαβεν φιλοτιμίαν ἐκ τοῦ ἀνδρός, ἢ τοῦ μνηστοῦ αὐτῆς, χρεωστεῖ νὰ τὸν κλαίῃ ἀπὸ θανάτου ἕως μ' ἡμέρας, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ ὁρμαστῇ ἄλλου ἀνδρός.

ιζ. Εἰ δὲ καταδικασθῇ ὁ μνηστὴρ εἰς θάνατον, οὐδὲν χρεωστεῖ ἡ μνηστευομένη νὰ κλαίῃ τὸν μνηστόν, ὅτι πᾶσα φιλοτιμία ἐχαώθη διὰ τὴν κατάκρισιν.

ιη. Ἐὰν μνηστὴ πορνευθεῖσα, κατηγορεῖ ὁ μνηστὴρ τὴν πορνείαν καὶ χωρίζεται.

ιθ. Οὐ χρὴ τοὺς ἄρχοντας, τουτέστι ἐκείνους ὁποῦ ἄρχουν εἰς ἐκείνας τὰς χώρας νὰ λάβουν γυναῖκας μνηστάς· δοκοῦσιν γὰρ δυναστικῶς λαμβάνειν ταύτας, ἢ διὰ τὸν φόβον, ἢ διὰ τὴν δυναστείαν, καὶ οὐκ ἔστιν εὔλογος ἡ μνηστεία.

κ. Τότε κωλύεται τὸ συνάλλαγμα ὅτε ἔστιν εἰς τὴν ἐξουσίαν· εἰ δὲ ἐβγῇ ἀπαὶ τὸ ὀφφίκιον τῆς ἐξουσίας, λαμβάνει καὶ μνῆστρα καὶ γάμον ὅτε βούλῃ.

κα. Χρεωστεῖ ἡ γυναῖκα νὰ μηδὲν ὁρμαστῇ, ἀνμὲ νὰ βλεπήσῃ τὸν πένθιμον χρόνον διὰ τὸ ἐγγάστριν.

κβ. Τότε πληροῦται ὁ πένθιμος καιρὸς ὅτε διαβῇ ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρὸς μῆνας θ', καὶ οὐ φανῇ ὅτι ἔνε ἐγγαστρωμένη, ἐπληρώθη καὶ ὁ πένθιμος καιρὸς καὶ δύναται ὁρμαστῆναι.

κγ. Τὰ παιδία ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ δαιμονίζουνται οἱ γονεῖς αὐτῶν, ἐὰν θελήσουν τὰ παιδία νὰ ὁρμαστοῦν, ἠμποροῦν νὰ ὁρμαστοῦν δίχως νὰ ἐπάρουν τὸν ὁρισμὸν τοὺς γονεῖς αὐτῶν.

κδ. Ἐπὶ τῶν ἀναξίων γάμων, ἢ τῆς μνηστείας ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ποιῆσαι μνηστείαν, ἢ πληρῶσαι γάμον, καὶ μεταμεληθῇ, καὶ οὐ θελήσει πληρῶσαι ταῦτα, οἱ ἀρραβῶνες οὓς ἔλαβεν χάριν τούτων μοναπλοῖ στρέφουνται ὡς ἐδόθησαν.

| κε. Οἷος ἄνθρωπος θελήσει νὰ μονάσῃ ἔχων μνῆστρα μετὰ φ. 16
γυναικός, ἔχει καὶ ἄδειαν νὰ ἐπάρῃ τοὺς ἀρραβῶνας οὓς δέδωκεν, ἢ καὶ γυναῖκα ἂν ἔδωκεν ὁμοίως.

κϛ. Ἐπὶ τῶν ἑτεροδόξων, ἢ Ἀκοβίτας, ἢ Νεστωρίους, ἢ Ἀρμένους, ἢ ἄλλην γενεὰν ἣν βδελύττουνται οἱ ὀρθόδοξοι, μὴ γνωρίζοντες ὅτι ἐστὶν ἑτερόδοξοι καὶ βουληθῶσιν λῦσαι τὸν γάμον ἢ

τὴν μνηστείαν ὡς μαθόντες ὕστερον, λαμβάνουσιν οὓς δέδωκαν ἀρραβῶνας ἀκωλύτως· εἰ δὲ ᾔδεισαν τὸ ἀλλότριον τῆς πίστεως καὶ ἔδωκαν ἀρραβῶνας χάριν γάμου πληρώσεως, τότε ζημιοῦται ὁ ἀνὴρ ἃ ἔδωκεν, ἡ δὲ γυναῖκα ἀναδίδωσιν οὓς ἔλαβεν ἀρραβῶνας διπλοῦς, καθὼς λέγει βιβλ. α', τίτλος δ', διάταξις ις' τοῦ κώδικος.

κζ. Ἐὰν ἐκ τῶν δύο προσώπων τῶν ἐχόντων τὰ μνῆστρα τελευτήσῃ ἓν ἐξ αὐτῶν, στρέφουνται οἱ ἀρραβῶνες σῶοι, καθὼς λέγει βίβλος ε' τοῦ κώδικος, τίτλος δ', διάταξις γ', ὅτι εἰς τὸν θάνατον οὐδὲν δίκαιον ἐνποδίζεται.

κη. Κἄν τε αὐτεξουσία ἐστὶν ἡ κόρη, κἄν τε ὑπεξουσία, κἄν τε ἐλάττων οὖσα τῶν κε' ἐτῶν, ἐὰν ἄρα εἶπεν ὅτι τοῦ νόμου ὑπάρχῃ καὶ ἔλαβεν ἀρραβῶνας, ὕστερον οὐδὲν ἠθέλησεν πληρῶσαι τὸν γάμον, εἰς τὸ διπλάσιον οὓς ἔλαβεν ἀρραβῶνας ἀποδίδωσιν· εἰ δὲ ὁ δεδωκὼς ἐνποδίσῃ τὸν γάμον, χάνει οὓς δέδωκεν ἀρραβῶνας.

κθ. Γίνουνται οἱ ἄνθρωποι εἰς τελείαν ἡλικίαν ἀπὸ κ' χρόνου ἕως κε', ἡ δὲ γυναῖκες ἀπὸ ιη' χρόνων ἕως κε' χρόνων· δύνανται καὶ νὰ ἀνατρέψουν τοὺς κουράτορας αὐτῶν· ὅτι οἱ ὀρφανοὶ καὶ ὀρφαναὶ ἐὰν ὑπάρχωσιν οἱ ἄνθρωποι ιε' ἐτῶν, αἱ δὲ γυναῖκες οὐδὲν ἀξιάζουν νὰ ποιήσουν τίποτε ἄνευ κουρατόρου.

λ. Ὁ πατὴρ δύναται ποιῆσαι τοὺς ὀρφανοὺς ἐπίτροπον, ἢ δὲ ἐξουσία, ἢ ἡ ἐκκλησία ποιεῖ κουράτοραν διὰ τὴν βλέπησιν τῶν πραγμάτων ἵνα μὴ καταλυθῶσιν· πρότερον ὀμνῦνται οἱ κουράτορες τοῦ βλεπῆσαι καὶ διοικῆσαι τοῖς ὀρφανοῖς καλῶς, ἄνευ ζημίας τῆς εἰσερχομένης εἰς αὐτούς.

λα. Οἱ ἀρραβῶνες ἐλεγχός ἐστιν τῆς συναλλάξεως· ὁ ἀρραβὼν φύσιν ἔχει τοιαύτην, ἵνα ὁποῖος λάβῃ ἀρραβῶνας καὶ παραιτήσεται τὰ γεγονότα, διπλάσιον δίδει τοὺς ἀρραβῶνας· εἰ δὲ ὁ δεδωκώς, ἐκπίπτει τῆς ἀρραβῶνας αὐτοῦ, εἰ μὴ ἄρα εὔλογος αἰτία παρηκολούθησεν εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι.

λβ. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἐπάρῃ προῖκαν, καὶ αὐτὸς θελήσῃ καὶ δώσῃ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ πρᾶγμα μοναξικῶς εἰς ἔννοιαν νὰ πληρώσῃ τὸν γάμον μετ' αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖνα ἃ τῆς ἐχάρισεν ἐδέκτη αὐτὰ εἰς προῖκα, καὶ ἡ δωρεὰ ἐξιάζει ὡς πρὸ τοῦ γάμου ἐδόθη, καὶ ἡ προῖκα ἐξιάζει ὡς δοθεῖσα παρ' αὐτῆς εἰς προῖκα, ἂν δὲ γράψῃ μόνον ὅτι ὑπεδέξατο προῖκα καὶ οὐδὲν ἐπερίλαβεν, οὐδὲ ἀπαιτεῖται προῖκαν ὡς μὴ δεξάμενος.

λγ. Ὅσα ὁ ἀνὴρ δωρεῖται τοῖς γονεῦσιν τῆς μελλούσης ὁρμασθῆναι μετ' αὐτοῦ, ὡς διὰ νὰ γενῇ ὁ γάμος, καὶ ἐὰν οὐδὲν φθαστοῦν νὰ γενοῦν οἱ γάμοι, οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς τουτέστιν ἐξουσίας ἀναιρεῖται, ἀλλὰ στρέφεται ὅθεν ἐδόθη.

λδ. Ἡ γενομένη παρὰ τοῦ πενθεροῦ, ἢ τῆς πενθερᾶς πρὸς τὴν νύμφην δωρεά, ἢ τοῦ γαμβροῦ δωρεά, οὐδὲ ἀπὸ ἐξουσίας στρέφεται.

λε. Πατὴρ πρὸς τὸν γάμον τῆς αὐτεξουσίας θυγατρὸς προῖκα ἐπιδιδούς, καλῶς συμφωνεῖ, ἐὰν συμβῇ πρὸς τὴν θυγατέραν θάνατος νὰ ζητῇ τὴν προῖκα· ἐὰν δὲ μὴ συνεφώ|νησεν τῷ φ. 17 γάμῳ αὐτῆς ἀναδιδόσθω, εἰ γενῇ, ἢ οὐκ εἰ γενῇ ὁ γάμος, ἔχει ἐξουσίαν ὁ πατὴρ τοῦ ζητῆσαι καὶ ἐπᾶραι ταύτην.

λϛ. Ἐάν τις δωρήσηται τῆς μνηστῆς αὐτοῦ πρᾶγμα μὲ τοιοῦτον στοίχημα ὅτι, ὅταν πληρωθῇ ὁ γάμος, τότε νὰ γένεται κυρία τῆς δωρεᾶς ἐκείνης, οὐδὲν ἐξιάζει ἡ δωρεὰ ἐκείνη, ἀλλὰ ἄχρηστός ἐστιν, ὅτι ἡ προγάμου δωρεά, ἤγουν τὸ κανίσκι τὸ στείλῃ γαμβρὸς πρὸς τὴν νύμφην, ἔκαμέν το ἡ κόρη καὶ εἴ τι θέλει ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ.

λζ. Τρία χαρίσματα λέγομεν ὅτι ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν γυναῖκα, θεώρετρα, ὑπόβολα, καὶ γαμικὰ κέρδη· θεώρετρα, τὰ διδόμενα πρὶν τῆς ὁρμασίας· ὑπόβολα, τὰ ποιεῖ ὁ γαμβρὸς μετὰ τὸ ὁρμαστεῖν· γαμικὰ κέρδη, τὰ μετὰ θάνατον, ἤγουν τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου.

λη. Ἐὰν ἐφίλησεν ὁ μνηστὴρ τὴν μνηστὴν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μνηστείας, καὶ τελευτήσῃ ἕνα τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἔχει ἡ νύμφη, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ στρέφεται ὅθεν ἐξῆλθεν.

λθ. Ἐπειδὴ ὡρίσαμεν τῇ μνηστῇ δωρεῖσθαι, ἤγουν τῆς χαρτωμένης, οὐχὶ δὲ τῆς ὁρμαστικῆς, ἐζητεῖτο παρὰ τοὺς σοφοὺς καὶ διδασκάλους ἐὰν γένηται τὸ χάρισμα τῇ ἡμέρᾳ τῶν γάμων ἐὰν ἐξιάζῃ, καὶ ὡρίσθη παρὰ τοῦ διδασκάλου, ἐὰν ὁμολογήσῃ ὁ γαμβρὸς ὅτι διδοῖ το ὥςπερ ἂν ἦτον πρὸς μνηστήν, ἐξιάζει, καὶ ἡ γυναῖκα ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ ὃ θέλει, εἰ δὲ εἴπῃ ὅτι διδῶ το ὡς γυναῖκάν μου, οὐδὲν ἐξιάζει, καθὼς λέγει βιβλίον ε΄ τοῦ κώδικος.

μ. Λέγει τοίνυν ἡ διάταξις ὅτι χρῆσιν ἔχει νὰ ζητηθῇ, ποῦ γέγονεν ἡ δωρεά, ἵνα, ἐὰν ἐγένετο εἰς τὸ ὀσπίτιν τῆς γυναικός, λέγωμεν ὅτι ὡς πρὸ[ς] μνηστὴν ἐγεγόνει τὸ χάρισμα, εἰ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρός, ἐγεγόνει ὡς πρὸς γαμετήν.

μα. Οἱ χρεωφειλέται τοῦ ἀνδρός, ἐὰν μάθωσιν ὅτι ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος χάρισμα τῆς γυναικοῦ του, οὐδὲν ἔχουν ἐξουσία νὰ ἐπάρου τὴν δωρεὰν ἣν ἐποίησε πρὸς τὴν μνηστὴν ὁ γαμβρός, ὡς δοθέντα χάριν γάμου.

μβ. Γυναῖκά τις μέλλουσα νὰ ὁρμαστῇ, ἐτάχτη μετὰ τὸ ὁρμασθῆναι νὰ δώσῃ τοῦ ἀνδρὸς μεγάλην προῖκα, καὶ ἐκόνπωσεν τὸν ἄνδρα ὡς διὰ νὰ τῆς δώσῃ καὶ ἐκεῖνος μεγάλην δωρεάν, καὶ ἐτάχτη καὶ ἐκεῖνος πολλά, ὡς διὰ νὰ λάβῃ μνῆστρα, οὐδὲν ἐξιάζει ἡ τοιούτη ὑπόσχεσις, διὰ τὸ ὁ γάμος οὐδὲν ἐτελειώθη, ἂν μὴ ἐγένουνταν ἀμφοτέρων αἱ ὑποσχέσεις εἰς οὐδέναν κράτημαν, καὶ οὐκ ἐπληρώθη οὔτε τὰ μνῆστρα, οὔτε ὁ γάμος.

Γ. Περὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς μὴ δυναμένους μιγῆναι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν ἐν γάμῳ.

Ὀφείλει ὁ συνήγορος παρασταθῆναι μετὰ τῆς κόρης καὶ εἰπεῖν πρὸς τὸν ἀρχιερέαν, ἢ τὸν ἀδικάριον αὐτοῦ, οὕτως:

« Δέσποτα, παρισταμένη ἡ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα, καὶ ποιεῖ τὴν ἁγιωσύνην σου νὰ ἐγνωρίζῃς ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς ὁ κῦρις δεῖνα ἐμνηστεύσατο αὐτὴν μνῆστρα καὶ τελείαν ἱερολογίαν μετὰ τοῦ δεῖνα· πολιτεύοντες ἐν τῷ ἅμα ἔχει τὴν σήμερον ἡμέραν χρόνους δ', καὶ αὐτὸς ὁ δεῖνα οὐ δύναται συναφθῆναι μετ' αὐτῆς, οὔτε ἐκπληρῶσαι τὰ τοῖς ἀνδράσιν, καὶ παρακαλεῖ τὴν ἁγιωσύνην σου ὅτι νὰ τῆς δώσῃς | λύσιν τοῦ φ. 18. τοιούτου γάμου τοῦ συναφθῆναι ἑτέρῳ ἀνδρί, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ, ὅτι οὐ δύναται πλέον βαστάξαι τὴν τοιούτην στέρησιν τὴν ἀνδρικήν ».

Καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα τῷ θεῷ, ἂς ὁρίσῃ ὁ κριτὴς καὶ ἂς ποιήσῃ ὅρκον, ὅτι τοῦτο τὸ λέγει, οὐδὲν τὸ λέγει διὰ τρόπον νὰ χωριστῇ ἐξ αὐτῆς, ἢ διατὶ τὴν μισεῖ τὴν γυναῖκα, ἢ διὰ τὸ ἐλπίζει νὰ τῆς χωρισθῇ νὰ ὁρμαστῇ ἄλλην, ἢ διὰ κάλλος εὐμορφώτερον, ἢ διὰ πλοῦτος προικός, ἀνμὲ λέγει το ὡς διὰ τὸ οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ τῆς κοιμηθῇ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων. Καὶ μετὰ τοῦτο ἂς ὀμόσῃ ὁ πατὴρ τοῦ κορασίου καὶ ἡ μητέρα αὐτῆς, ὅτι τὸ κοράσιν ἔνε παρθένον· ὁμοίως καὶ τὸ κοράσιν νὰ ὀμόσῃ, καὶ μία γυναῖκα μάμμη, ἐὰν ἓν παρθένος. Εἰ δὲ καὶ οὐδὲν ὁμολογήσῃ, καὶ παρασταθῇ εἰς κρίσιν καὶ ζητήσῃ λίβελλον, ἂς τοῦ δώσουν ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἂς τοῦ δώσουν λίβελλον ἐγγράφως οὕτως.

Ὁ λίβελλος. « Ἔμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε Ἀρσενόης κῦρι δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, παρισταμένη κἀγὼ δεῖνα, παρθένος οὖσα, θυγάτηρ τοῦ δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα καὶ εὐλογητικοῦ μου ἀνδρός, ὡς ὅτι προλαβὼν ὥρμασέν με ὁ πατήρ μου μετ' αὐ-

τοῦ μνῆστρα καὶ τελείαν ἱερολογίαν· ἔχει τὴν σήμερον χρόνους τόσους καὶ οὐ δύναται συναφθῆναι μετ' ἐμοῦ καθὼς καὶ οἱ ἕτεροι ἄνδρες, ἀλλ' οὖν σώζομαι παρθένος μέχρι τὴν σήμερον. Ὅθεν κἀγὼ ἡ δεῖνα αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότηταν ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφανθικῶς ὁρίσῃς καὶ ἐκσφενδονίσῃς τὸν προρρηθέντα δεῖνα ἀπ' ἐμοῦ, ὡς παρελθόντος τῆς τριετίας τῆς ἐν τοῖς νόμοις διοριζομένης καὶ μὴ δυνάμενον τῆς μετ' ἐμοῦ συναφείας καὶ τὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκπληροῦν, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἑξῆς· προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττῶσαι.»

Ὀφείλει δὲ γράφειν λιβέλλους τρεῖς, παρόμοιος ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου· τὸ ἓν ἔχεις τον ἐσού, τὸν ἕτερον διδοῖς εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὸν ἕτερον δίδει τον ὁ κριτὴς τοῦ ἀντιδίκου. Καὶ ἐκεῖνον τὸν λίβελλον ὃν ἔχει ἡ αὐλὴ γράφει ὁ νοτάριος ὄπισθεν «Προσεκομίσθη ὁ παρὼν λίβελλος τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὰς τόσας τοῦ μηνός· καὶ ἐδόθη τῆς ἄλλης μερκιᾶς τοῦ σκέψασθαι ἡμέραι δ' μέχρι τὴν δεῖνα ἡμέραν».

Πάλιν ἔρχεται τὸ ἀντίδικον μέρος εἰς τὴν ἡμέραν ἣν ἔλαβεν τῆς σκέψεως, καὶ ἂν θέλῃ νὰ κρατήσῃ τὴν δίκην, ἀρνεῖται, εἰ δὲ καὶ οὐ θέλῃ, διδοῖ του ὁ κριτὴς ἄλλας δ' ἡμέρας νὰ δώσῃ τὰ δίκαιά του, ἐὰν τὰς ζητήσῃ, ἢ ἐσωμέρου, ὅτι τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ κάθα ἔγραφον ἡμέρας δ', ἐκεῖνος δὲ τὸ τυχὸν θέλει νὰ κοντεύσῃ τὰς ἡμέρας καὶ λανθάνῃ παρκάτω, καὶ ὁ κριτὴς ἔνε κρατημένος νὰ τοῦ τὰς δώσῃ. Καὶ ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι αἱ τέσσαρες, ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔρχεται ὁ ἀντίδικος καὶ φέρνει ἐγγράφως τὰ δίκαιά του λέγων οὕτως:

Αὐτά εἰσι τὰ πρῶτα δίκαια. «Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα γαμετῆς μου γεγονυίας διὰ συγκαταθέσεως ἡμῶν ἀμφοτέρων οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῇ αἰτήσει ἣν ἀπέδωκεν κατ' ἐμοῦ, οὔτε τῆς ἁγιωσύνης σου ἀκροάσασθαι αὐτῆς καὶ δοῦναι αὐτῆς λύσιν ἀλ-

λης συνζεύξεως παρ' ἐμοῦ, διότις ἐλπίζω τοῦ εὑρεῖν ὑγείαν καὶ ἰατρείαν τῆς συναφείας, ἄλλω τε ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνδρες· διά τοι τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἐπεὶ τὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τε καὶ νύκτα εἴμενθα ἀμφότεροι συνενοῦντες, οὐδὲ ὀφείλεις ἀκροά|σασθαι αὐτῆς, σωζομένων τῶν δικαίων μου ». φ. 19.

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, σημειόνει ταῦτα ὁ νοτάριος λέγων ὄπισθεν ἐκεῖ ὁποῦ ἔγραψεν τὸ πρῶτον σημείωμα « τὴν δεῖνα ἡμέραν, εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ μηνὸς ἐπροσκομίσθησαν τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, καὶ ἐδόθη τῆς ἄλλης μεραίας ἡμέρα τοῦ δοῦναι τὰ δεύτερα δίκαια, ἡμέραι δ', μέχρι καὶ τὴν ἡμέραν τὴν δεῖνα ».

Καὶ τὸ ἄλλο μέρος λαμβάνει τὴν ἡμέραν, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔρχεται καὶ φέρνει ἐγράφως λέγων οὕτως.

Δεύτερα δίκαια τῆς γυναικός. « Κατὰ τῶν δικαιωμάτων ὧν προσέφερεν κατ' ἐμοῦ ὁ ἀνήρ μου κῦρις δεῖνα, καὶ λέγει, δέσποτα, ὅτι οὐδὲν ὀφείλει τοῦ ἀπολογηθῆναί μοι, μᾶλλον ὡς λέγει οὐδὲ ἡ ἁγιωσύνη σου τοῦ ἀκροάσασθαί μοι, οὐδὲν οἶδεν τὶ λέγει, διότι ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅπερ λέγω ἐν τῇ αἰτήσει τοῦ λιβέλλου μου, ὅτι, ὡς λέγει, εἶναι καθ' ἑκάστην μετ' ἐμοῦ καὶ ἀδυνατεῖ τῆς συναφείας, καὶ ἐλπίζει τοῦ εὑρεῖν ἰατρείαν. Ὁ δὲ κανὼν τῶν ἀοιδίμων βασιλέων οὐδὲν διωρίσατο ἐλπίδας μακρὰς καὶ ἀνωφελεῖς, ἀλλ' οὖν ὡρίσατο τὴν γυναῖκα μετὰ τὸν ἄνθρωπον καρτερεῖν τῆς συναφείας μέχρι τριετίαν, καὶ ἐὰν παρέλθῃ, καὶ οὐ μιγῇ μετὰ τῆς γυναικός, ἵνα ὑποδείχνῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡ ἐκκλησία νὰ δίδῃ τὴν λύσιν τοῦ τοιούτου γάμου. Διά τοι τοῦτο αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα, καὶ αἰτῶ λύσιν τοῦ συνζευχθῆναι ἑτέρῳ ἀνδρὶ νομίμῳ διὰ πληρεστάτης σου ἀποφάσεως, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον ».

Καὶ γράφεται καὶ αὐτὴ ἡ ἐνθύμιος εἰς τὸν νοτάριον· καὶ ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ κριτοῦ, ἐὰν ἔχῃ ἄλλο τι τοῦ εἰπεῖν ἢ

ἐγράφως, ἢ ἀγράφως, καὶ ὡς ἂν ἀπολογηθῇ γράφεται καὶ αὐτό.

Καὶ μετὰ τοῦτο θέτουν το ἀμφότεροι εἰς τὸν κριτήν, καὶ ζητοῦν μέσην ἀπόφασιν· καὶ ὁ κριτὴς διδοῖ ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει ἐγράφως οὕτως:

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τῆς τε δεῖνα, θυγατρὸς δεῖνα, γαμετῆς γεναμένης τοῦ δεῖνα, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῆς ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀφήνομεν ἐγράφως καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως· ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα, καὶ ὁρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς κυρᾶ δεῖνα (καὶ γράφεται ἡ ἡμέρα πότε ἐδόθη) ἡμέρα τῆς μέσης ἀποφάσεως· εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ μηνὸς ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ μέση ἀπόφασις, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα ».

Καὶ καρτερεῖ ἡ μέση ἀπόφασις ἕως ἡμέρας ι΄ σιγὸς ὁ κριτής, καὶ πληρουμένων τῶν ι΄ ἡμερῶν, ἔρχεται τὸ ἀντίδικον μέρος καὶ κρατεῖ τὴν δίκην, καὶ γίνεται παρὰ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ὁ ἔνδικος ὅρκος. Καὶ ἡ γυναῖκα δίδει τὰ προβάλματα. « Προβάλλομαι κἀγὼ ἡ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα, ὡς ὅτι ὡρμάστην μὲ τὸν δεῖνα υἱὸν τοῦ δεῖνα μνῆστρα καὶ τελείαν ἱερολογίαν· ἔτι, ὅτι ἔχει τὴν σήμερον ἡμέραν χρόνους τόσους· ἔτι, ὁ ἀνήρ μου ὁ προρρηθεὶς οὐ δύναται συναφθῆναι μετ' ἐμοῦ, ἀλλὰ σώζομαι παρθένος· ἔτι, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ λύσιν τοῦ τοιούτου γάμου ».

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶται ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνδρας τῆς γυ-
φ. 20. ναίκας, κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον· | καὶ ἐὰν τὸ ἀρνηθῇ, φέρνουν μάρτυρας, μίαν γυναῖκα μάμμην καὶ ψηλαφᾶται, καὶ ἡ μάνα καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς, καὶ εἴ τι εἰποῦσιν γράφει το ὁ νοτάριος καὶ τῶν τριῶν ἡ μαρτυρίαις. Καὶ διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν, καὶ

ἀναγινώσκουνται ἡ μαρτυρίαις τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μάμμης καὶ τῆς μάνας τοῦ κορασίου. Καὶ διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν· καὶ ἂν θέλῃ νὰ εἰπῇ ὁ ἀντίδικος, νὰ εἰπῇ λόγον, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ νὰ εἰπῇ, διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν τῆς ἀποφάσεως· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔχει ὁ κριτὴς τὴν βουλήν του, καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἀπόφασιν ἐγγράφως.

Πληρεστάτη ἀπόφασις. « Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες, ὅτι ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνωρίσαντες ἀπαὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὁρμασίας τῆς γεναμένης ἀναμεταξὺ τῆς δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὗτινος δεῖνα λίβελλος ἐδόθη κατὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιέχων οὕτως: ἔνπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε δεῖνα (καὶ γράφε τὸν λίβελλον ὅλον καθὼς κεῖται ἔνπροσθεν ἕως τέλους, εἶτα γράφε), δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὅρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὅρκων στενευθέντων, καὶ τὰ ῥηθέντα παρ' αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντων, ὕστερον ἀσφαλήσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἧς ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνομεν ἐγγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτω: ἐπεὶ ἐδιάβη ἡ τριετία τῆς συναφείας καὶ οὐκ ἠδυνάστη ὁ δεῖνα τοῦ συναφθῆναι μετὰ τῆς συμβίου αὐτοῦ δεῖνα, λέγομεν ὅτι ὁ τοιοῦτος γάμος ἐγεγόνει δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, καὶ διαλύουμεν τὸν τοιοῦτον γάμον, καὶ ὁρίζομεν τὴν προρρηθεῖσαν δεῖνα, ὡς φυλάξασαν τὴν παρθενίαν αὐτῆς, τοῦ συνζευχθῆναι ἑτέρῳ ἀνδρὶ νομίμῳ. Ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα

καὶ δεῖνα (καὶ γράφε τὴν ἡμέραν ὅτε ἐκηρύχθη καὶ τοὺς μάρτυρας).

Δ. Περὶ λύσεως γάμου καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτοῦ (1).

α. Ἐπειδὴ πολλὰς ἐν τοῖς παλαιοῖς νόμοις εὕραμεν αἰτίας ἐξ ὧν εὐχερῶς αἱ τῶν γάμων λύσεις γίνονται, τούτου ἕνεκα συνοίδομεν ἐκ τούτων περιελεῖν τινας, αἵπερ ἡμῖν ἀναξίαι πρὸς τὸ διαλύειν γάμους ἐφάνησαν, καὶ ταύτας μόνον ὀνομαστὶ τῷ παρόντι ἐντάξαι νόμῳ ὑπὲρ ὧν εὐλόγως τοὺς γάμους δίχα ποινῆς ἔξεστιν διαλύειν. (Νεαρὰ ριζ΄.).

β. Ἐὰν συναινέσῃ δύο πρόσωπα καὶ γένεται ὁρμασία μέσον αὐτούς, ἤγουν ἄνδραν καὶ γυναῖκα, ἐκεῖνος ὁ γάμος δύνεται πάλιν νὰ λυθῇ, ἐὰν θελήσουσιν ἀμφότεροι νὰ ἐνποῦν εἰς μοναστήριον, ὅτι ἂν θελήσῃ τὸ ἓν πρόσωπον νὰ γένεται καλόγρηα καὶ τὸ ἄλλο πρόσωπον οὐδὲν θελήσῃ νὰ γενῇ μοναχός, οὐδὲν διαλύεται ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ οἱ δύο ἅμα ἐξιάζει.

γ. Ἐγνώριζε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ρμ΄ Νεαρὰ ὁρίζει ὅτι καὶ
φ. 21. ἀμφότερα τὰ δύο πρόσωπα ἠμποροῦν νὰ σώζεται ὁ γάμος |
καὶ νὰ παρθενεύουν τῆς συναφείας οὐδεὶς ἀναγκάζει.

δ. Πάλιν λέγει ἡ ριζ΄ Νεαρὰ καὶ ὁρίζει, ὅτι οὔτε ἂν χωριστῇ τὸ ἀνδρόγυνον καὶ εὑρεθοῦν ὅτι ἔχουσιν παιδία νόμιμα, διὰ τοῦτο οὐδὲν κωλύουσι τὰ παιδία, ἐὰν συμβῇ θάνατος εἰς τοὺς γονεῖς, νὰ χάσουν τὴν κληρονομίαν τοὺς γονεῖς αὐτῶν.

ε. Πάλιν ἐὰν συμβῇ τὸ ἓν πρόσωπον ἀπαὶ τὸ ἀνδρόγυνον καὶ γένεται κελεφός, διὰ τὴν κελέφειαν οὐδὲν χωρίζουνται, ἀλλὰ μένουν οὕτως.

ϛ. Ὁμοίως λέγει ἡ αὐτὴ Νεαρά, διαλύεται ὁ γάμος ἐξ ἀ-

(1) Ἐπισημειοῦται: κεφάλαιον ζήτει ἔμπροσθεν.

νάγκης καὶ δίχως ἀντιλογίαν, ὅταν τις ἄνθρωπος οὐ δύναται νὰ συναφθῇ μὲ τὴν γυναῖκάν του καὶ νὰ ποιήσῃ τὴν συνήθεια ὡς ποιοῦσιν οἱ ἄλλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ παραδράμουν χρόνοι γ' καὶ οὐ ποιήσει τὴν συνήθειαν τῶν ἀνθρώπων, δύνανται οἱ γονεῖς τοῦ κορασίου νὰ προσφέρουν τὸ κοράσιν καὶ τὸν ἄνδραν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ φανερώσου τὴν αἰτίαν δι' ἧς οὐ δύναται μιγῆναι μετ' αὐτῆς· καὶ ἐὰν ἐπαρέδραμεν ὁ καιρὸς τῆς τριετίας νὰ χωριστῇ ἄνευ ποινῆς.

ζ. Καὶ ἡ προῖκα ἣν ἔλαβεν μετὰ τῆς γυναικὸς νὰ στραφῇ εἰς αὐτήν, ὅτι διὰ τὸν γόνον δίδοται ἡ προὶξ· ὁμοίως καὶ ἡ προγάμου δωρεὰ νὰ μείνῃ τοῦ ἀνδρός.

η. Ὁμοίως λέγει καὶ βιβλ. β', τίτλος δ', διάταξις θ· τοῦ γάμου λυομένου, ἀς τρέφουνται τὰ παιδία ἀπαὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ πατρικά, ἐὰν ἔχουν οἱ γονεῖς τὴν ἐμπόριον, ὅτι τοὺς ἀπόρους ἡ ἀπόρεια ἔνε εὔλογος ἀφορμή.

θ. Πάλιν λέγει ἡ ριζ' Νεαρὰ καὶ ρκβ', ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος, ἢ γυναῖκα πιασθῇ εἰς αἰχμαλωσίαν, ἔχωνταις πρότερον νόμιμον γάμον, μηδὲν τολμήσῃ τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον ἔξω τῆς αἰχμαλωσίας νὰ ἐπάρῃ, ἂν ἔνε ἄνθρωπος, ἄλλην γυναῖκα, ἢ ἡ γυναῖκα ἄλλον ἄνθρωπον, ἕως οὗ ἀκούουσιν ὅτι ζῇ τὸ ἓν πρόσωπον· καὶ εἰ δὲ οὐκ ἀκουσθῇ ὅτι ζῇ, χρῆσιν ἔχει τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον νὰ μείνῃ ἄνευ ὁρμασίας ἕως χρόνους ε', καὶ μετὰ τοῦτο δύναται νὰ ὁρμαστῇ τὸ ἐναπομεῖναν πρόσωπον ἀκωλύτως.

ι. Εἰ δὲ καὶ μετὰ καιρὸν ἐλευθερωθῇ τῆς αἰχμαλωσίας, δύνανται πάλιν ἀμφότεροι μιγῆναι καὶ εἶναι ὡς τὸ πρότερον, καὶ ἡ ἄλλη γυναῖκα μένει ἔξωθεν.

ια. Ἀνδρόγυνον ἀμφότεροι ἐλύσασιν τὸν γάμον ὡς δῆθε νὰ γένουνται καὶ οἱ δύο μοναχοί, ἤγουν καλόγεροι, καὶ τὸ μὲν ἓν πρόσωπον ἐγένετο εἰς τὴν μοναχικὴν τάξιν, τὸ δὲ ἕτερον ἐκόμπωσεν καὶ οὐδὲν ἐγένετο, ἀλλ' οὖν ὡρμάστη εἰς ἕτερον

πρόσωπον, ὁρίζει ὁ θεῖος κανὼν τὴν περιουσίαν τοῦ προσώπου ὁποῦ ὁρμαστοῦν νὰ τὴν ἐπάρουν τὰ παιδιά τους· εἰ δὲ οὐκ ἔχει παιδία, νὰ ἐπάρῃ τὴν οὐσίαν του ἡ ἐξουσία, ὡς παραβὰς τὰ συμφωνηθέντα.

Πάλιν ὁρίζει ὁ κανών, ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀσθένειάν του, ἢ καὶ ἐν ὑγείᾳ, ἢν ἐτάχθη ἔνπροσθεν τοῦ πνευματικοῦ του ὅτι ὑπόσχομαι τοῦ μὴ λαβεῖν γάμον, ἀλλὰ δουλεύειν θεῷ, ἐὰν καὶ ὁρμαστῇ μετὰ ταῦτα, ἡ ὁρμασία νὰ μηδὲν ἐξιάζῃ, καὶ ἐκείνη νὰ δουλεύσῃ εἰς τὴν ζωήν της ὡς ὑποσχένθη.

Πάλιν λέγει ὁ κανών, ἄνθρωπος ὡρμάστη γυναικὸς δοκῶν, ἢ γυναῖκα ἀνθρώπου, ὅτι ἔνε ἐλεύθερη ὡς ἐκεῖνος, ἐκείνη δὲ εὑρέθη ὅτι ἔνε παροίκησσα, ἢ δούλη, οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ διαζεύγνυται, ἤγουν χωρίζεται· εἰ δὲ καὶ ἐγνωρίζει ὅτι ἔνε δούλη, ἢ παροίκησσα, καὶ συνζευχθῇ μετ' αὐτῆς, μένουν εἰς τὴν ὁρμασίαν καὶ οὐδὲν χωρίζουνται.

Ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος μετὰ γυναικὸς εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν,
φ. 22. ὕστερον | μεταμεληθεὶς γένεται μοναχός, οὐδὲν κωλύεται εἶναι μοναχός, ἀλλὰ ἀζημίως ἐπανέρχεται δουλεύων θεῷ.

Πάλιν λέγει βιβλ. α' τοῦ κώδικος, τίτλος γ', διάταξις μβ', ἐὰν θελήσῃ ἄνθρωπος νὰ μονάσῃ, ἢ γυναῖκα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἔχοντες παιδία, οὐδὲν ἐντέχεται τὸ ἓν πρόσωπον νὰ κάμῃ ἀπὸ τοῦ ἄλλου προσώπου εἰ μὴ τὸ τέταρτον τῆς προικὸς τοῦ ἐναπομείναντος, καὶ οὐχὶ εἰς μίαν νὰ γένεται μοναχός, ἀλλὰ νὰ καρτερέσῃ χρόνους δύο, καὶ οὕτως νὰ μονάσῃ.

Τὰς αἰτίας ἐξ ὧν ὁ ἀνὴρ χωριζόμενος τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς ἀποκερδαίνει δύναται, ἐστὶν αὗται. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἠξεύρῃ τινὰς ὅτι ἔνε ἐπίβουλοι τῆς βασιλείας, ἢ μᾶλλον γυναῖκα, καὶ οὐδὲν τὸ φανερώσει τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἢ ὁ ἄνδρας φανερώσει τὴν γυναῖκα τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλείας, δύνανται διαζευχθῆναι, ἤγουν χωρισθῆναι, καὶ διὰ τούτην τὴν αἰτίαν νὰ κάμῃς καὶ τὴν προῖκα, ἡ δὲ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνδρός. Ἐὰν ἐπι-

βουλεύση ἡ γυναῖκα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρός, ἢ ὁ ἀνὴρ ἐπιβουλεύση τῇ ζωῇ τῆς γυναικὸς καὶ ὑποδειχθῇ ἐπ' ἀληθείας, χωρίζουνται. Ἐὰν ἡ γυναῖκα ὑπάγη μετὰ ξένων ἀνθρώπων εἰς παραδιάβασιν, ἢ νὰ μείνη ἔξω τοῦ οἴκου της ἄνευ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, χωρίζεται. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ποιήση τὸν ἐμαυτόν του ὅτι ὑπάρχει δαιμονιάριος ὡς ἀφορμῆς ὅτι ἔχει ἀσθένειον, ἐκεῖνος δὲ ποιῶν ὡς τρόπον καὶ εὑρεθῇ μὲ ἄλλην γυναῖκα μοιχεύων, ἂν θέλη ἡ γυναῖκα χωρίζεται τοῦ ἀνδρὸς κατηγορῶν αὐτὸν ὡς μοιχόν. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐπιβουλεύση τῆς γυναικὸς καὶ βάλη ἄνθρωπον ἐπάνω τῆς γυναικὸς νὰ τὴν μοιχεύση, δύναται ἡ γυναῖκα διὰ τούτην τὴν αἰτίαν νὰ χωρισθῇ. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος κατηγορήση τὴν γυναῖκάν του ὅτι ἔχει ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ δυναστῇ νὰ ἀποδείξη ἅπερ κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα, ἀλλ' ἀποδεικτοῦν ψευδὲς ἅπερ λέγει κατ' αὐτῆς, δύναται ἡ γυναῖκα χωρισθῆναι ἐξ αὐτοῦ, ὡς διὰ τὴν ἐπιβουλεῖαν τοῦ θανάτου.

Οὐδὲν δύνανται οἱ παῖδες διαλύειν τὸν γάμον αὐτοὺς ὡς διὰ ζημίαν τοὺς γονεῖς ὁποῦ ἔδωκαν τὴν προῖκα, ἢ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν.

Ἐὰν κόρη βουληθῇ στεῖλαι τὸν ἄνδρα αὐτῆς δοκοῦσα ζημιωθῆναι τὸν πατέρα τὴν προῖκα, οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ τοιούτη χωρησία, ἀλλ' οὖν εἰ καὶ γενῇ, ἔχει ἐξουσίαν ὁ πατὴρ νὰ ζητῇ καὶ νὰ ἐπάρουν τὴν προῖκα, κἂν πατήρ ἐστιν, κἂν μήτηρ.

Τῆς δαιμονιαραίας ὁ γάμος μένει στερεός, ποίας; ἐκείνης ὁποῦ τὴν εὕρη ἡ ἀσθένεια ἀφὸν ὁρμαστῇ· εἰ δὲ εἶχεν τὴν ἀσθένειαν πρὶν νὰ ὁρμαστῇ καὶ ὑποδειχθῇ παρ' ἀξιολόγων ἀνδρῶν, δύναται χωρισθῆναι.

Ὁ νόθος παῖς γενόμενος γνήσιος παρὰ ἐξουσίας, συνγκαταθεμένου τοῦ πατρός, οὐδὲν κληρονομεῖ εἰ μὴ τὸν πατέρα αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἄλλους παῖδας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὔτε τοὺς ἄλλους συγγενεῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἐστιν ἐκ φύσεως νομίμου.

Ἀναγκαζέσθω ὁ ἀνὴρ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖν τῆς γυναικὸς τῆς δαιμονιαραίας, καὶ ταγίζειν καὶ ποτίζειν, καὶ ἐντύνειν (1), καὶ μηδὲν καταλύει τὴν προῖκα αὐτῆς κακῶς, ὅτι ἐὰν ἀποθάνῃ ἄπαις, χρεωστεῖ νὰ ἀπολογηθῇ περὶ τῆς προικὸς τὴν δαπάνην.

φ.23. | Εἴ τις γυναῖκα ἄλλου ἀνθρώπου ἐπάρων καὶ βάλῃ αὐτὴν εἰς τὸν οἶκόν του, ὡς διὰ νὰ τὴν χωρίσῃ καὶ νὰ τὴν ἔχῃ, ἐξορίζεται ἕως χρόνους γ', καὶ τὴν γυναῖκα λαμβάνει ὁ ἄνδρας αὐτῆς.

Ὁ αὐθέντης, ἐὰν ὁρμάσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἢ τὴν δούλην εἰς ἀπελεύθερον, μὲ τὴν εἴδησιν καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ποιεῖ αὐτὴν ἐλεύθερην καὶ οὐκ ἔχει ἐξουσία εἰς αὐτήν.

Ἐὰν ἄνθρωπος ἀφήσῃ μου ἐν διαθήκῃ κέρδος, ὁρίσῃ δέ με ὅτι μετὰ θανάτου αὐτοῦ νὰ ἐλευθερώσω τὴν δούλην του καὶ νὰ τὴν ἐπάρω εἰς γαμετήν, ἀνάγκη μου ὅτι τὴν ἐλευθερίαν νὰ τὴν ποιήσω, τὸ δὲ νὰ τὴν ἐπάρω γαμετὴν οὐκ ἀναγκάζομαι, ὅτι ἔνε εἰς τὴν προαίρεσίν μου καθὼς ὁρίζει βιβλ. μ', τίτλος ε', διάταξις ν'.

Οἱ ἀπὸ κεκωλυμένον γάμον γεννηθέντες παῖδες οὐδὲ τῆς τῶν νόθων ἀξιοῦνται ὀνομασίας.

Ἐὰν ἐπίτροπος δούλῃ τοῦ ἐπιτροπευομένου συναφθῇ δῆθεν πρὸς γάμον, καὶ τελευτῶν γράψῃ αὐτὴν κληρονόμον, ἣν οὐδὲ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ ἀποστερῇ τὸν ἐπιτροπευόμενον ἐκ τοῦ λαβεῖν αὐτὴν πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν διαθήκῃ γράψας αὐτὴν κληρονόμον, ἐλευθέραν αὐτὴν ἐποίησεν, ἀλλὰ χρεωστεῖ ὁρίσαι τῷ ἐπιτροπευομένῳ καταδέξασθαι καὶ παραδῶσαι αὐτῆς τὴν κληρονομίαν, καθὼς λέγει βιβλ. ς', τίτλ. κζ', διάταξις γ' τοῦ κώδικος. Μὴ δύνασθαι ἐναπόγραφον ἐλευθέραν συνσμίγεσθαι, οὐδὲ

(1) χειρ. ἐντίννειν.

γὰρ κἂν συνάψῃ τὸν τοιοῦτον ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἐλευθέρα γυναικί, ποιεῖ αὐτὸν ἐλεύθερον· λέγει δὲ ἐν τῷ ια' βιβλ. τίτλ. ιη', διάταξις β' τοῦ κώδικος, ὡς οὐ δύναται ἐναπογράφως ποτὲ ἐλευθεροῦσθαι. Ἀνάγνωθι καὶ Νεαρὰν κβ', βιβλ. ε', τίτλ. ιη', διάταξις γ' τοῦ κώδικος.

Οὐ δύναται δευτερογαμῆσαι στανέῳ τοῦ πάτρωνος, τουτόδηλον ἐκείνου ὁποῦ ἐλευθερόνει τὴν δούλη, κἂν καὶ ἐλευθέρωσεν αὐτὴν πρότερον καὶ νομίμως αὐτῷ γαμηθεῖσα· τοῦτο γὰρ ποιοῦσα οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ πορνεία λογίζεται καὶ φθορά, ὡς Νεαρὰ κβ· ἀνάγνωθι τίτλ. κγ', κεφ. κθ' καὶ λ.

Οἱ ἀπὸ κεκωλυμένων γάμων τεχθέντες παῖδες, οὐδὲ τῆς τῶν νόθων ἀξιοῦνται ὀνομασίας, οὐδὲ κληρονομοῦσι τὸν ἴδιον πατέρα.

Ὁ νόθος παῖς γενόμενος γνήσιος, μόνον τὸν πατέρα κληρονομεῖ, καὶ οὐχὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ πατρός. Ἡ δὲ ιδ' Νεαρὰ λέγει· οὐχὶ υἱοθετεῖ τις τοὺς νόθους αὐτοῦ παῖδας εἰς ζημίαν καὶ βλάβην τῶν τέκνων καὶ συγκενῶν· λέγει δὲ καὶ τίτλος ια', διάταξις δ'· ὃν τρόπον οἱ νόθοι παῖδες κληρονομοῦσιν τὸν πατέρα καὶ ἀποτρέφονται ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ πατέρες τοὺς νόθους παῖδας κληρονομοῦσιν καὶ ἀποτρεφέσθωσαν ἐξ αὐτούς, εἰ καὶ εὐποροῦσιν.

Οἱ ἐκ πορνείας γεγεννημένοι οὐκ ἀκολουθοῦσιν τοῦ πατρός, ἀλλὰ τῆς μητρός, τουτοδῆλον οἱ πορνικοί. Μόνοι γὰρ οἱ ἀπὸ νομίμου γάμου τεχθέντες κληρονομοῦν τὸν πατέρα.

Ἐὰν ἄνθρωπος λάβῃ σύμβιον καὶ τεκνοποιήσῃ ἐξ αὐτῆς, εἴτε μετὰ προῖκα, ἢ δίχως προῖκα, διὰ τοῦτο οὐ δύναται ποιεῖ τοὺς παῖδας ἀποκλήρους χάριν τῆς προικός, ἀλλὰ νόμιμοι ἔστωσαν.

Νόθοι εἰσιν οἱ ἐκ γυναικὸς τεχθέντες, ἣν οὐκ ὡρμάστη ὁ ἀνὴρ καὶ πατὴρ μετ' αὐτῆς. Τὸ αὐτό ἐστιν καὶ τὸ ἀπὸ σκλάβας τεχθέν, ἣν οὐκ ὡρμάστη ὁ πατήρ.

Ὅσοι γεννηθοῦν ἐκ πορνείας, σπουρίους καλεῖ αὐτούς, διὰ τοῦτο ἀκολουθοῦσιν τῇ μητρί· οἱ δὲ ἐκ γαμικῆς διαθέσεως, φ.24. οὗτοι τῷ | πατρὶ ἀκολουθοῦσιν ὡς νόμιμοι· εἰ δὲ καὶ βούλη πιστωθῆναι, λάμβανέ μοι τίτλον λε' τῶν Διγέστων, καὶ βιβλ. α', τίτλ. δ', διάταξις λγ' τοῦ κώδικος.

Αἱ θυμελικαί, ἢ πόρναι, καλῶς συνάπτονται νομίμως, ὡς δ' ἂν βούλωνται, καὶ χωρὶς βασιλικῆς κελεύσεως, ὡς αὐτεξούσιαι ὄνταις, μὴ ἔχονταις ἐπ' αὐταῖς αὐθεντικὴ ἐξουσία.

Οὐ συνάπτονται οἱ πορνικοὶ μὲ τοὺς νομίμους παῖδας, οὔτε γίνεται νόμιμος γυναῖκα τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ ὅτε πληρώσῃ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὰ ιβ' ἔτη.

Ἐὰν κοράσιν ὁρμαστῇ παρκάτω παροὺ τὰ ιβ' ἔτη, οὐδὲν λογίζεται ἡ ὁρμασία ἐκείνη γάμος, ἀλλὰ μνῆστα· ὅτι λέγει ὁ κανών· ἐννόμους δὲ γάμους συνιστῶσιν Ρωμαῖοι, ἡνίκα φυλάξωσιν τὰ διωρισμένα τοὺς νόμους· ὁρίζει δὲ τὰς γυναῖκας νὰ ὁρμάζουνται δώδεκα χρονῶν, τοὺς δὲ ἄνδρας νὰ ἔνε χρονῶν ιδ'· καὶ ἐὰν ὁρμαστοῦν παρκάτω εἰς τοὺς χρόνους, νὰ μὴ δὲν κοιμηθῇ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν γυναῖκα, μήπως καὶ οὐδὲν δυναστῇ ἡ γυναῖκα νὰ δεχθῇ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔλθῃ εἰς αὔτην θάνατος· εἰ δὲ καὶ κοιμηθῇ ἄνθρωπος τῆς γυναίκας καὶ παρκάτω ἂν ἔνε παρὰ τοὺς ιβ' χρόνους, ἐξιάζει ἡ ὁρμασία· ὅτι ἂν οὐδὲν ἔνε τοῦ νόμου ἡ γυναῖκα, ὡς εἴπαμεν ἄνωθεν, ὅταν πληρώσῃ τὰ ιβ' ἔτη καὶ ἀρχεύσῃ νὰ ἐμπῇ εἰς τοὺς ιγ', δύναται νὰ ἀνατρέψῃ ἢ τὰ μνῆστρα, ἢ τὸν γάμον ἀπὸ ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, καθὼς λέγει τὸ λγ' βιβλίον.

Ἄνθρωπος ὁ μὴ ἔχων γυναῖκα, καὶ ἀγοράσει δούλην καὶ ἔχει την εἰς τὸ κρεββάτιν αὐτοῦ, ἢ καὶ ποιήσει παιδία μετ' αὐτῆς, ἢ μὴ ποιήσει, καὶ μένει ἔχων αὐτὴν μέχρι θανάτου αὐτοῦ, οὐ μόνον ἡ δούλη ἐκείνη ἐλευθεροῦται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα καὶ αὐτὰ ἐλεύθερά εἰσιν· καὶ οὐ δύνανται τὰ παιδία τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐὰν ἔχῃ ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα, ἢ συγγε-

νάδας ἂν ἔχῃ, νὰ δουλώσουν τὴν γυναῖκα, ἢ τὰ παιδία της, ἀλλὰ ἀπέρχουνται ἀπελεύθεροι ὅπου δ' ἂν βούλωνται.

Ἐὰν ἄνθρωπος ἐπάρῃ γυναῖκα ἄνευ προικὸς νομίμως, ἤγουν ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τεκνοποιήσῃ ἐξ αὐτῆς, ὕστερον ἐλθὼν ὁ θάνατος εἰς αὐτήν, καὶ λάβῃ ἑτέραν γυναῖκα μετὰ προικώων πραγμάτων, οὐ δύνανται τὰ παιδία ὁποῦ ἔδωκεν ἡ μάνα των προῖκα νὰ βλάψουν τὰ παιδία τῆς ἀπροίκου μάνας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπροίκου καὶ τῆς προικοδοτούσῃ ἴσον κληρονομοῦσιν τὸν ἴδιον πατέρα.

Πάλιν, ἄνθρωπος ἔχων παιδία πορνικὰ καὶ ἔχει καὶ νόμιμα παιδία, εἰς τὴν διαθήκην του οὐδὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ τῶν παιδίων τῶν πορνικῶν εἰμὴ (1) τὸ δωδέκατον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ τὸ ἄλλο πρᾶγμαν ὅσον εὑρεθῇ νὰ τὸ ἐπάρουν οἱ νόμιμοι παῖδες· εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ οὐδὲν διαθεσθῇ οὕτως, οὐδὲν ἐξιάζει ἡ διαθήκη αὐτοῦ, ὅτι πορνικοὶ μὲ τοὺς γνησίους υἱοὺς οὐδὲν κληρονομοῦσιν. Ὅτι ἡ ἄλλη οὐσία τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς οὐγγίας ψηφᾶται, ἤγουν εἰς μίαν λίτραν· διὰ τοῦτον εἶπεν ἄνωθεν, λαμβάνουν τὸ δωδέκατον, ἤγουν οὐγγίαν μίαν τῆς οὐσίας, τὸ δὲ ἕτερον ἕνδεκα οὐγγίων ἐστὶν τῶν παιδίων τῶν νομίμων, καθὼς λέγει εἰς τὰ Δίγεστα βιβλίον ι'.

Ὁ ἐν τάξει γυναίκας εὐλογητικῆς λάβῃ γυναῖκα εἰς τὸ ὁσπίτιν του, καὶ ποιήσει πρὸς αὐτὴν ὅρκον τοῦ ἔχειν αὐτὴν | ὡς γυναῖκα νόμιμην, καὶ βουληθῇ μετὰ ταῦτα διῶξαι ταύ- φ.25 την, καὶ ἐκβάλλει ἔξω τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὁρίζει ὁ κανὼν ὅτι νὰ τῆς δώσῃ τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, διότι ἔσχεν μετ' αὐτῆς γαμικὴν διάθεσιν μετὰ ὅρκου.

Οἱ πορνικοὶ παῖδες μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν, ἐὰν ἐκράτησεν ταύτην ὁ πατὴρ μακροῦ καιροῦ παρακολουθήσαντος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔχων καὶ ἄλλα παιδία νόμιμα, εἰς τὸν θάνατον τοῦ

(1) χειρ. εἰμμή.

ἀνθρώπου οὐδὲν λαμβάνουσιν οἱ πορνικοὶ παρὰ τῆς πατρικῆς οὐσίας εἰμὴ οὐγγίας β′ μετὰ τὴν μάναν τους, τὰ δὲ ἕτερα πράγματα λαμβάνουν αὐτὰ οἱ γνήσιοι παῖδες, καθὼς ὁρίζει ὁ κανὼν ι′ τοῦ λ′ βιβλίου τοῦ κώδικος.

Πάλιν λέγομεν, τριγαμία νόμος οὐκ ἐστιν, διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας τῆς τριγαμίας ὡς πορνικοὺς λογιζόμεθα καὶ ἄκληροι γένονται τῆς πατρικῆς οὐσίας, ἐὰν μὴ φιλοτιμηθῇ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος καὶ εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ λιγατεύσῃ ὥσπερ καὶ ξένους.

Τὰ ἄπροικα συνοικέσια, ἤγουν ὁποῦ ὁρμαστοῦσιν ἄνευ προικός, καὶ λυθοῦν, ζημιοῦται ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ἐὰν ἐξιάζῃ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐδικόν του ὅσον ρ′ λίτρας χρυσάφιν· καὶ ἐὰν ἔνε ἄνθρωπος ὁποῦ ἐποίησεν τοῦτο τὸ ἀδίκημα, καὶ ηὗρεν ἀφορμὴν καὶ ἐχωρίστη, μηδὲν τολμήσῃ νὰ δευτερογαμήσῃ μέχρι χρόνον ἕναν σῶον· εἰ δὲ γυναῖκα ὑπάρχῃ ἡ τὸν τρόπον ποιήσασα, μενέτω μέχρι διετὴν χρόνον διὰ τὴν μεταμέλειαν τῆς ὁρμασίας, ὅτι δύνανται μεταμελουμένους αὐτοὺς καὶ ψεύσασθαι εἰς τὰ πρακτέα, δύνανται πάλιν συνομιλῆσαι ἀμφοτέρους καὶ εἶναι ὡς τὸ πρότερον.

Ε. Περὶ τοὺς ἔχοντας τέλειον γάμον μετὰ γυναικὸς καὶ ἀποστρέφουνται τὸν γάμον καὶ οὐ βούλονται εἶναι μετ᾽ αὐτάς.

Ἔρχεται ἡ γυναῖκα καὶ παρίσταται μετὰ τῆς βουλῆς αὐτῆς καὶ λέγει « δέσποτα, ἡ δεῖνα, ἡ σύμβιος τοῦ δεῖνα, ἔρχεται ἔνπροσθεν τῆς ἁγιωσύνης σου, καὶ νὰ ὁρίσῃς νὰ τάξουν τὸν δεῖνα τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ὅτι ἔχει μέγαν καιρὸν ὅτι ὡρμάστη μετ᾽ αὐτῆς τέλειον γάμον, τανῦν δὲ ἀποστρέφεται ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ ὅρισαι νὰ τὸν τάξουν εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ ».

Καὶ εὐθὺς ὁ κριτὴς ὁρίζει νὰ τάξουν τὸν ἄνθρωπον ὡς διὰ

πρώτου ταξίματος, καὶ γράφει ὁ νοτάριος τὸ πρῶτον τάξιμον οὕτως « ὡρίσθη ὁ δεῖνα δεκανὸς τῆς ἐκκλησίας νὰ τάξῃ τὸν δεῖνα ὡς διὰ πρώτου ταξίματος εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ ».

Καὶ ἂν οὐκ ἔλθῃ ἐκ τοῦ πρώτου ταξίματος, τάσσει τον τὸ δεύτερον, καὶ γράφει ὁ νοτάριος καὶ τὸ δεύτερον, ὥςπερ καὶ τὸ πρῶτον. Καὶ ἐὰν οὐκ ἔλθῃ, τάσσει αὐτὸν καὶ τὸ τρίτον, καὶ ἐὰν οὐκ ἔλθῃ, ἀφορίζει αὐτὸν ὡς φυγόδικον, καὶ γράφουν τὸν ἀφορισμὸν ἐγγράφως, καὶ κηρύσσεται ἀφωρισμένος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν χώραν. Καὶ τότε ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸν ὁρισμὸν τῆς ἐκκλησίας, πληρόνει τὰς ἐξόδους τοῦ νοταρίου καὶ τοῦ σεργέντη ὁποῦ τὸν ἔταξεν, καὶ ὀμνύει εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια κάτα τὸν τάξουν νὰ ἔρχεται εἰς τὸν ὁρισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλην φοράν, καὶ οὕτως συμπαθοῦν του τὴν φυγοδικίαν.

Καὶ μετὰ τοῦτο καταλέγει ὁ ἀβουκάτος τὸ ἐγκάλεμα ὡς ἄνωθεν. Εἶτα τὸ ἄλλο μέρος, ἐὰν θέλῃ, ὁμολογεῖ, εἰ δὲ οὐ θέλῃ, ζητεῖ ἐγγράφως λίβελλον, καὶ ὁ κριτὴς ὁρίζει νὰ δώσουν ἐγγράφως λίβελλον, λέγων οὕτως.

| « Ἔμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε φ. 26
Ἀρσηνόης κῦρ δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, παρισταμένη κἀγὼ δεῖνα θυγάτηρ τοῦ δεῖνα, σύμβιος γενομένη τοῦ δεῖνα, προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ κῦρ δεῖνα καὶ συνεύνου μου, ὡς ὅτι προλαβὼν ὡρμάστην μετ' αὐτοῦ νομίμως καὶ κανονικῶς μετὰ ἱερέως καὶ ὁρισμοῦ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας· ποιήσας μετ' ἐμοῦ οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ἀπέδρασεν ἀπ' ἐμοῦ πελλακευόμενος, καὶ οὐ βούλεται εἶναι μετ' ἐμοῦ ὡς νόμιμοι σύνζυγοι, ἀλλ' ἀποφεύγων κλεψιγαμῶν ἔνθα καὶ βούλεται. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφανθικῶς ὁρίσῃς τὸν προρρηθέντα κῦρ δεῖνα καὶ ἡμέτερον σύνζυγον τοῦ ἐλθεῖν καὶ εἶναι μετ' ἐμοῦ ὡς νόμιμοι

σύνζυγοι καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἑξῆς, προβάλλομαι δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττῶσαι ».

Καὶ λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τὴν ἡμέραν τῆς σκέψεως, ἤγουν ἡμέρας δ', καὶ γράφει ὁ νοτάριος οὕτως « μηνὸς δεῖνα, ἡμέρας δεῖνα προσεκομίσθη ὁ παρὼν λίβελλος, καὶ ἐδόθη τοῦ ἄλλου μέρους ἡμέρα τῆς σκέψεως, ἡμέραι δ', μέχρι καὶ τὰς ἔτοσας τοῦ μηνός ». Καὶ ἀπέρχουνται.

Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἔρχεται τὸ ἀντίδικον μέρος, καὶ εἰ μὲν βούλεται, ὁμολογεῖ τὸν γάμον καὶ λαλεῖ καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀγκρίσματος, καὶ διορθοῦται παρὰ τοῦ κριτοῦ καὶ λαμβάνει τὴν συμβίον του, οὐδουμή γε (1), ζητεῖ ἡμέραν νὰ δώσῃ τὰ δίκαια κατὰ τοῦ λιβέλλου, καὶ δίδεται αὐτοῦ ἄλλας ἡμέρας δ' τῆς ἀπολογίας τῶν πρώτων δικαίων.

Πρῶτα δίκαια. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν φέρνει τὰ δίκαιά του καὶ λέγει οὕτως. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς δεῖνα καὶ ὡς λέγει συμβίου μου ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ὁ δεῖνα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν, καὶ λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ λιβέλλῳ τῷ δοθέντι κατ' ἐμοῦ, διότις οὐδὲν καθαρίζει τὴν ἀψιμαχείαν ἣν λέγει κατ' ἐμοῦ, ἢ τὸν τρόπον, ἀλλὰ μόνον λέγει ὅτι ἀποστρέφομαι ἐξ αὐτῆς· διὰ τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ὡς κρύβων τὴν ἀλήθειαν, ὅταν δὲ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν, τότε ἀπολογήσομαι εἰς τὴν αἴτησιν αὐτῆς ».

Καὶ εὐθὺς λαμβάνει ὁ νοτάριος τὸ ἔγγραφον καὶ σημειόνει καὶ αὐτῷ τὴν ἡμέραν « Προσεκομίσθησαν τὰ παρόντα πρῶτα δίκαια, καὶ ἐδόθη τοῦ ἑτέρου μέρους ἡμέρα μέχρι καὶ τὴν δεῖνα ἡμέραν τοῦ δοῦναι τὰ δεύτερα τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ λιβέλλου, πάλιν ἡμέραι δ' ». Καὶ ἀπέρχουνται.

(1) χειρ. οὐδοῦ μύγε.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, ἔρχεται πάλιν τὸ ἄλλο μέρος καὶ δίδει δεύτερα δίκαια λέγον οὕτως.

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων κατὰ τῆς ἐμῆς αἰτήσεως ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ἡ δεῖνα καὶ λέγω, ὡς ὅτι οὐδεὶς τρόπος, ἢ ἀφορμὴ κωλύει τοὺς συνζύγους εἶναι ἐν τῷ ἅμα, ἀλλ' οὖν ὅρισαι αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν καὶ εἶναι μετ' ἐμοῦ, ὡς καὶ τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ· ὅταν θελήσῃ τι αἰτῆσαι ἐξ ἐμοῦ, ἢ τοὺς ἐμοὺς γονεῖς, ἑτοίμως ἔχομεν τοῦ ἀπολογήσασθαι, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον ».

Πάλιν τὸ ἄλλο μέρος ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὸ ἴσον καὶ ζητεῖ ἡμέραν τοῦ δοῦναι τρίτα δίκαια· καὶ δίδουν αὐτοῦ ἄλλας δ' ἡμέρας, καὶ φέρνει ἐγγράφως καὶ λέγει οὕτως.

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δευτέρων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τῆς συμβίου μου κυρᾶς δεῖνα ἐν τρίτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα καὶ λέγω, ὅτι ὅπερ ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαιώμασιν, πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω ὅτι σκοτινὰ διαλέγεται ὁ παρ' αὐτῆς δοθεὶς λίβελλος, διότι οὐδὲν λέγει τὴν ἀψιμαχείαν τὴν γεγονυῖαν ἐστὶν (1) χάριν τῆς ἐμῆς προικός, ὑποσχενθέντος τοῦ ἐπιδοῦναί μοι ποσότηταν προικὸς | τόσην, μετὰ δὲ τοῦ πληρῶσαι τὸν γάμον οὐκ ἀπέδωκάν φ.27.
μοί τι, διά τοι τοῦτο καὶ τὴν ἀψιμαχείαν ἐποιησάμην παρ' αὐτῆς· δι' ὃν ἀνάθωμαι εἰς τὴν σὴν ἁγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν τοῦ στρέψαι καὶ δοῦναί μοι τὰ συμφωνηθέντα, κἀγὼ ἑτοίμως ἔχω τοῦ λαβεῖν ταύτην, κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτῆς ».

Καὶ ὁ κριτὴς διδοῖ ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως· ὁ δὲ νοτάριος σημειόνει τὰ τρίτα δίκαια ὡς καὶ τὰ ἕτερα καὶ τὴν ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀναγινώσκει ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν λέγων·

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν,

(1) γραπτέον, ἐς τήν.

τῆς τε κυρᾶς δεῖνα ἀπὸ ἓν μέρος καὶ τοῦ κυροῦ δεῖνα καὶ συνεύνου αὐτῆς ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης (καὶ τὰ ἑξῆς), σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν ἀποφήνομεν ἐγγράφως καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως, ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ κυροῦ δεῖνα, καὶ ὁρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογήσασθαι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς συμβίου αὐτοῦ κυρᾶς δεῖνα ».

Καὶ ὁ νοτάριος σημειόνει τὴν ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως λέγων οὕτως « Ἐδόθη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις κατὰ τὴν δεῖνα ἡμέραν, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα (καὶ γράφει τοὺς μάρτυρας) ».

Καὶ μένει σιγὸς ὁ κριτὴς μέχρι καὶ ἡμέρας δέκα, μήπως βουληθῆ νὰ κράξῃ, καὶ πληρουμένων τῶν ι΄ ἡμερῶν ἔρχουνται καὶ κρατοῦν τὴν δίκην, ἤγουν γίνεται ἢ ἡ ἄρνησις, ἢ ἡ ὁμολογία, καὶ ὀμνύουν εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ Εὐαγγέλια. Εἶτα δίδει ἡ γυναῖκα τὰ προβάλματα « Προβάλλομαι κἀγὼ ἡ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον μου· ἔτι, ὅτι ὑπάρχω κἀγὼ ἡ δεῖνα θυγατέρα τοῦ δεῖνα· ἔτι, ὅτι καὶ ὡρμάστην μὲ τὸν κῦρ δεῖνα νομίμως καὶ κανονικῶς· ἔτι, ὅτι καὶ ἡ ὁρμασία μου μετὰ τοῦ δεῖνα ἐγένετο μὲ ὁρισμοῦ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· ἔτι, ὅτι καὶ ἡ ὁρμασία μας ἐγένετο ἀμφοτέρων μὲ τὴν βουλὴν καὶ θέλησιν αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ· ἔτι, ὅτι καὶ ἐποίησεν μετ' ἐμοῦ μετὰ τὴν ὁρμασίαν ἡμέρας οὐκ ὀλίγας καὶ ἀπέδρασεν· ἔτι, ὅτι καὶ δικαίως τὸν ζητῶ ὡς νόμιμόν μου ἄνδρα ».

Καὶ αὐτὸς ἀπολογεῖται ἀπάνω εἰς τὸν ὅρκον του, ἢ ναί, ἢ οὐχί, καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν τῆς πληρεστάτης ἀποφάσεως, εἰδ' οὐμή γε (1) ἐὰν ἀρνηθῆ, διδοῦν τῆς γυναίκας ἡμέραν νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἄρνησιν ἐκείνην τὴν θέλει ποιήσειν,

(1) χειρ. ἰδουμύγε.

καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἄρνησιν ἔρχουνται οἱ μάρτυρες καὶ ἐρωτοῦνται εἷς καθεὶς εἰς τὰ ὄπισθεν προβάλματα, καὶ γράφει ταῦτα ὁ ἀβικάριος ἑρμηνεύων, ἢ ὁ ἀρχιερεὺς πρὸς τὸν νοτάριον (καὶ γράφε ταῦτα). Ὕστερον ἀναγινώσκουνται ἔνπροσθεν τῶν μερῶν εἰς ἡμέραν τακτήν, ὅταν τοὺς ἐρωτήσουν καὶ εἴπουν ὅτι οὐδὲν ἔχουν πλεῖον μάρτυρας. Καὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἤγουν τὸ ἀντίδικον, λαμβάνει τὸ ἴσον τῶν μαρτύρων, καὶ ζητεῖ καὶ ἡμέραν νὰ εἴπῃ κατ' αὐτῶν, καὶ δίδουν αὐτοῦ. Ἐρχομένης τῆς ἡμέρας τῆς δοθείσης αὐτοῦ, ἐὰν θέλῃ νὰ εἴπῃ κατὰ τῶν μαρτύρων, λέγει, εἰδ' οὐ μή γε (1), θέτει τὴν κρίσιν καὶ ζητεῖ ἀπόφασιν· εἰ δὲ εἴπῃ κατὰ τῶν μαρτύρων, λαμβάνει ἡ ἄλλη μερaία ἡμέραν νὰ σηκώσῃ τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ. Καὶ οὕτως γενομένων θέτει καὶ αὐτὸς εἰς τὸν κριτήν, καὶ ζητεῖ καὶ αὐτὸς ἀπόφασιν πληρεστάτην. Καὶ ὁ κριτὴς διδοῖ ἡμέραν τῆς τελείας ἀποφάσεως· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν γράφει ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀναγινώσκει αὐτὴν παρουσίᾳ τῶν μερῶν καὶ τῆς κρίσεως.

| Ἀπόφασις πληρεστάτη. « Γινωσκέτωσαν πάντες ὡς ἔν- φ.28.
προσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν δηλωθησομένων ὁ πανιερώτατος καὶ θεοτίμητος ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης κῦρ δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως — Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαν[τες], ὅτι ἡμεῖς δεῖνα διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου, γνωρίσαντες ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τῶν μνήστρων τῶν γεναμένων ἀναμεταξὺ τῆς δεῖνα καὶ τοῦ δεῖνα, οὕτινος δεῖνα λίβελλος ἐδόθη κατὰ τοῦ μνηστοῦ αὐτῆς δεῖνα εἰς πληρεστάτην δίκην περιέχων οὕτως (καὶ γράφε τὸν λίβελλον ὅλον), δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς

(1) χειρ. ἰδουμήγε.

αὐτό, ὅρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὅρκων στενευθέντων, καὶ τὰ λαληθέντα παρ' αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλήσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἧς (1) ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν ἀποφήνομεν οὕτως, ὡς ὅτι ἡ κυρὰ δεῖνα τὴν ἔννοιαν αὐτῆς καλῶς ὑπέδειξεν ἡμῖν· ὅθεν ὁρίζομεν τὸν προρρηθέντα δεῖνα τοῦ εἶναι μετὰ τῆς δεῖνα, ὡς ἔχοντες τέλειον γάμον καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον. Περὶ δὲ τῆς προικός, ἢ ἑτέρων ζητημάτων ὧν ἔχει παρ' αὐτῆς αἰτῆσαι, μετὰ τὴν σύσμιξιν ἑτοίμως ἔχομεν τοῦ αὐκροάσασθαι αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι δίκαιον ὡς ὤφειλεν. Ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα ἀπόφασις, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα, μηνὸς δεῖνα, ἡμέρας δεῖνα καὶ ἔτους δεῖνα ».

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπέρχουνται εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν εἷς ἕκαστος, καὶ καρτερεῖ ὁ κριτὴς μέχρι καὶ ἡμέρας ι'· καὶ ἐὰν λάβῃ τὴν γυναῖκα καὶ ἦνε μετ' αὐτῆς δόξα τῷ θεῷ, εἰ δὲ οὐχ ὑπάγῃ εἶναι μετ' αὐτῆς, διαβὸν τὰς ι' ἡμέρας στενεύει τὸν ἄνθρωπον ὁ κριτὴς μέχρις ὅτου πληρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τὴν δοθεῖσαν παρὰ τῆς ἐκκλησίας.

ΣΤ. Περὶ ὅρου καὶ διαθέσεως γάμου (2).

Γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ [γυναικὸς] συνάφεια, ἤγουν σύσμιξις καὶ συμπλήρωσις, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία.

(1) χειρ. εἷς.

(2) Ἐν τῷ περιθωρίῳ « ζήτει ἔνπροσθεν κεφάλαιον ».

Δεῖ δὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν γυναῖκα ὁποῦ μέλλουν ὁρμαστῆναι τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἀμφοτέρους μιᾶς πίστεως, καὶ οὐχὶ ἄλλως.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἄλλης πίστεως εἶναι, ἢ καὶ ὁρμαστῇ κἂν ἄνθρωπος, κἂν γυναῖκα, ἡ. ὁρμασία ἐκείνη οὐδὲν ἀξιάζει.

Γάμος οὐδὲν γένεται, ἀνὲν καὶ καθίσῃ ἄνθρωπος μετὰ τῆς γυναικός, ἢ ἀνὲν καὶ συντύχῃ της, ἂν μὴ ἂν τῆς ἐσμικτῇ, τότε γίνεται καὶ καλεῖται γάμος. Τοῦτο ὁρίζομεν, ἐὰν ἔνε αὐτεξούσιοι, ἢ ὑπεξούσιοι, ἤγουν μὲ τὸν ὁρισμὸν τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ὅτι ὁρίζουν οἱ θεῖοι νόμοι: Ἐννόμους δὲ γάμους πληροῦσιν οἱ Ρωμαῖοι, ὅταν ἔνε ὁ ἄνθρωπος χρονῶν ιδ' καὶ ἄνωθεν, ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκα νὰ ἔνε χρονῶν ιβ' καὶ ἄνωθεν, θέλῃς αὐτεξούσιοι, θέλῃς ὑπεξούσιοι.

Ἐὰν ὡρμάστη γυναῖκα δίχως τὸν ὁρισμὸν τοὺς γονεῖς αὐτῆς καὶ ἐποίησεν παιδίν, οὐδὲν καλεῖται εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ | πάππου, διότις ὁ γάμος ἐγένετο δίχως τάξιν ὡς γεναμένου ἔξω τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ πατρός. φ. 29.

Ὁ αὐτεξούσιος υἱός, τουτοδῆλον ὁποῦ ἔνε ἔξω ἀπὸ τὸ ψωμὶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔχων τελείαν τὴν ἡλικίαν δύναται καὶ χωρὶς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πατρὸς νὰ ὁρμαστῇ, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔνε ἀπὸ τοὺς ιε' χρόνους ἕως τοὺς ιη', ἡ δὲ κόρη νὰ ἔνε ἀπὸ τοὺς ιε' ἕως τοὺς κε', καὶ προικίζονται παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς κόρης, ἐξουσίᾳ τοῦ ἄρχοντος, εἰ μὴ βούλωνται οἱ γονεῖς.

Καὶ ὁ πάππος καλῶς συναινεῖ, μὴ ὄντος πατρός, εἰς τὴν ὁρμασίαν, διότις πρῶτος γονεὺς ὁ πάππος ἐστίν.

Καὶ ἐὰν ὁ πατὴρ ὑπάρχῃ δαιμονιάριος, ὁ πάππος δύναται συναινεῖν τῷ γάμῳ, διότις ὁ υἱὸς οὐκ ἐστιν ἐρρωμένος τὸν νοῦν· ὡςαύτως καὶ ἐὰν ὁ πάππος μαίνεται, ὁ πατὴρ τῆς κόρης οὐ χρήζει τὴν σύναισιν (1) τοῦ πάππου.

(1) γραπτέον, συναίνεσιν.

Αὐτεξουσία κόρη θέλει νὰ δευτερογαμήσῃ ἄνευ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, μὴ δευτερογαμήσῃ· εἰ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, μὲ τὸν ὁρισμὸν καὶ τὴν βουλὴν τοῦ κοντότερα συγγενοῦς αὐτῆς ἂς ὁρμαστῇ μὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ κριτοῦ τῆς χώρας· καὶ ὅπου θελήσει ἡ γυναῖκα ὁρμάζεται, διότις αὐτεξουσία ἐστίν, καὶ κάλλιον ἐνε τὸ θέλημάν της παροῦ τὸ θέλημα τοὺς γονεῖς αὐτῆς.

Ἀκομὴ κόρη ὁποῦ διαβῇ τοὺς κε΄ χρόνους, καὶ οὐδὲν τὴν ὁρμάσῃ ὁ κῦρίς της, δύναται ἡ κόρη νὰ ὁρμαστῇ μοναχὴ δίχως τὸ θέλημα τοὺς γονεῖς αὐτῆς. Καὶ ἐὰν δυναστεύεται παρὰ τοὺς γονεῖς μηνυέτω τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ὁ ἔπαρχος νὰ δώσῃ ὁρισμὸν τῆς ὁρμασίας.

Ἐὰν αὐτεξουσία κόρη ὁρμαστῇ μὲ ἄνθρωπον οἷον οὐδὲν τῆς πρέπει, ἔξω τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, δύναται ὁ πατὴρ νὰ ποιήσῃ τὴν θυγατέραν αὐτοῦ ἀπόκληρην, νὰ μὴ δὲν κερδαίσῃ ἀπὸ τὸ γονικὸν αὐτῆς τίποτε, καθὼς λέγει βιβλ. λζ΄ τίτλος α΄, διάταξις ις΄.

Οἱ συγκλητικοὶ μὴ ἀγαγέσθωσαν ἀπερριμμένας γυναῖκας, τουτέστιν τὰ ἀρχοντόπουλλα ἢ οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν μὴ δὲν ἐπάρουσιν γυναῖκας ἀναξίας ἐκείνους, οἷον δούλην, ἢ θυγατέραν δούλης, ἢ ὁποῦ ἦτον δούλη καὶ ἐλευθερώθη, ἢ τὴν κόρην της, ἢ πορνικάς, ἢ ἄλλας [τὰς] οὐδὲν πρέπουν, καθὼς λέγει βίβλος α΄, τίτλος θ΄, διάταξις θ΄.

Ὁμοίως καὶ θυγατέρα ἀξιωματικοῦ μὴ λάβῃ ὁρμασία ἀπρεπὲς αὐτῆς· εἰ δὲ καὶ ἐβγῇ ἀκομὴ καὶ ὁ κῦρίς της ἀπαὶ τὸ ἀξίωμα, [οὐδὲν] ἐξιάζει ἡ ὁρμασία, διότις ἐξαρχῆς ἦτον ὁ γάμος δεφεντεμένος διὰ τὸ ὁ πατὴρ ἦτον εἰς τὸ ἀξίωμα.

Ἐάν τις, ἄνευ νὰ ἔνε ἐκεῖνος τὸ σῶμάν του ἐκεῖ, δύναται διὰ γραφῆς αὐτοῦ καὶ διὰ ἀποκρισιαρίου καὶ νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν αὐτοῦ ὡς προκουράτωρος, δύναται ποιῆσαι ὁρμασίαν εἰς αὐτόν, καὶ νὰ τὴν φέρῃ καὶ εἰς τὸ ὁσπίτιν του, καὶ ἡ ὁρμασία ἐξιά-

ζει· καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, χρεωστεῖ ἡ γυναῖκα νὰ τὸν κλαύσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ δίκαια προικός.

Ἡ (1) παρκάτω τῶν ιβ΄ χρονῶν (2) ἐὰν ὁρμαστῇ, ὀφείλει νὰ μηδὲν μιγῇ μετ' αὐτῆς, ἕως οὗν ἀπληρώσει τὰ ιβ΄ ἔτη μετ' αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ἠγόρασεν ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα ὡς διὰ νὰ τῆς ὁρμαστῇ, καὶ ἐκεῖνος ἀντιδικῇ νὰ μηδὲν τῆς ὁρμαστῇ, ἐὰν ἀποδειχθῇ τὸ τοιοῦτον στοίχημα, χρεωστεῖ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ τὸν στενεύσῃ νὰ ὁρμαστῇ, καὶ ἐὰν οὐχ ὑπακούσῃ, | ἐλευθεροῦται ἡ φ. 30. δούλη.

Οὐ πᾶσα συνάφεια πληροῖ γάμον πρὸς ἐκείνην ὁποῦ οὐδὲν ἔχει ἡλικίαν γάμου, ἀλλὰ καὶ ἂν ἔνε καὶ ὁ γάμος παράνομος, δύναται νὰ λύσῃ τὸν γάμον τὸ ἄλλο πρόσωπον καὶ νὰ ὁρμαστῇ μὲ ἄλλον.

Ὁμοίως καὶ ὁ ἐξηπαρθενεύσας κόρην πρὸ τοῦ νὰ γένεται ἡ κόρη χρονῶν ιγ΄, ἐὰν οὐδὲν τῆς ὁρμαστῇ, χρεωστεῖ πρὸς τὴν κόρην ἣν ἔφθειρεν τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καθὼς ὁρίζει βίβλος λε΄, τίτλος α΄, διάταξις ι΄.

Ἡ ὀρφανὴ ἔχει ἐξουσίαν νὰ ὁρμαστῇ ὅπου ἀρεστῇ, δίχως τὸν ὁρισμὸν τοῦ κουρατόρου αὐτῆς, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἐπιτροπεύει εἰς τὰ ὁρισθέντα τῆς διαθήκης, ὁ δὲ κουράτωρ δίδοται πρὸς τὴν κόρην, ἢ πρὸς τὸν νέον, μέχρι κε΄ χρόνων, νὰ μὴ δὲν καταλυθῇ τὸ πρᾶγμα τῆς ὀρφανῆς, ἡ δὲ ὁρμασία ἔνε εἰς τὸ θέλημα τῆς κόρης.

Ἐὰν ἀποδῷ τὰ στοιχήματα ὁ ἐπίτροπος πρὸς τὸν κουράτοραν νὰ ὁρμαστῇ μὲ τὴν ὀρφανήν, οὐδὲν δύναται νὰ τῆς ὁρμαστῇ, ἐὰν μὴ πληρώσῃ τὰ κε΄ ἔτη· εἰ δὲ καὶ συναφθῇ μετ' αὐτῆς πρὸ τούτου, δύναται κατηγορεῖσθαι ὡς μοιχὸς καὶ ὁ γάμος οὐδὲν ἐξιάζει.

(1) χειρ. ἡη. (2) χρόνῶν.

Ο ἐπίτροπος οὐ δύναται λαβεῖν τὴν ὀρφανὴν πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναται ὁρμαστῆναι μετ' αὐτῆς, ἐὰν μὴ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς διωρίσατο ὁ πατὴρ τῆς κόρης τοῦ ὁρμαστῆναι μετ' αὐτῆς.

Ὁ πατὴρ ὁποῦ οὐδὲν ἀντιδικεῖ τὴν ὁρμασίαν τοῦ υἱοῦ του αἰσχρᾶς γεναμένης, δοκεῖ τοῖς νόμοις ὅτι μὲ τὸν ὁρισμόν του γένεται ἡ ὁρμασία, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ παιδία τοῦ υἱοῦ του γίνουνται γνήσιοι ἔγγονοι καὶ τρέφουνται παρὰ τοῦ πάππου, καὶ διὰ τῆς σιγῆς αὐτοῦ οὐ δύναται τοὺς ἔγγονας αὐτοῦ.

Καὶ ἐὰν ὁ υἱός μου λάβῃ γυναῖκα μὲ τὸν ὁρισμόν μου καὶ ἀπορεῖ, κἀγὼ ὁ πατὴρ εὔπορος ὑπάρχω, ὑπόκειμαι τοῦ τρέφειν τοὺς παῖδας τοῦ υἱοῦ μου.

Ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος κόρην εἰς υἱοθεσίαν, οὐ δύναται ὁρμάσαι τὸν υἱόν του μετ' αὐτῆς, ἐὰν μὴ αὐτεξουσιάσῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἢ ἐκείνην τὴν ἐπῆρεν εἰς υἱοθεσίαν, εἰ δὲ ἀλλέως γεναμένης τῆς ὁρμασίας, δύνανται χωρισθῆναι.

Ὁ ἔχων ἐξουσίαν εἰς χώραν, καὶ ἔχει υἱὸν ἢ συγγενεῖς, οὐ δύναται ὁρμᾶσαι αὐτοὺς εἰς τὸν λαὸν ὃν ἔχει ἀποκάτου του, δοκεῖ γὰρ δυναστεύειν τὰς ὁρμασίας, καὶ οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος. Τοῦτο διώρισται παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐὰν μὴ γένεται ἡ ὁρμασία ἐξ ἀρεσκείας ἀμφοτέρων, πρῶτον ἀναφέρωσιν τὴν ὁρμασίαν τῇ βασιλείᾳ, καὶ οὕτως προστάξει τῆς βασιλείας ὀφείλει γενέσθαι.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ἢ ὁμοίως καὶ γυναῖκα, καὶ ὁρμαστοῦν ἀμφότεροι ὡς δοκοῦντες ὅτι ἐλεύθεροι ὑπάρχουν, ὕστερον φανῇ τὸ ἓν πρόσωπον ὅτι ἔνε δοῦλος, ἢ χρεωστεῖ παροικείαν αὐθέντου τινός, δύναται ἐμφανῆσαι τῷ κριτῇ καὶ χωρισθῆναι.

Ἐὰν παρὰ τὰς διατάξεις τὰς ὡρισμένας ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ ἐγχειρίζεται ἐπάρῃ γυναῖκα μετὰ τὴν συγκατάθεσιν καὶ

θέλημα αὐτῆς, ὁ γάμος ἄχρηστός ἐστιν, τὰ παιδία δὲ τὰ ποιήσει μὲ ἐκείνην τὴν γυναῖκα ἔνε νόμιμα παιδία τοῦ πατρὸς αὐτῶν· τέως ἐὰν τὸ ποιήσῃ αὐτὸ καὶ ἐπάρῃ τὴν | ἄνω- φ. 31. θεν ρηθεῖσαν γυναῖκα, ἐπιδίδει πρόστιμον πρὸς τὴν ἐξουσίαν δέκα λίτρας χρυσαφίου καὶ ἐκβάλλεται τῆς ἐξουσίας.

Πάλιν ὁρίζομεν ὅτι υἱός, ἢ κόρη δαιμονιαρίου ὁποῦ πέφτει ἀπὸ κακὴν ἀσθένεια, ἢ ἐκείνου ὁποῦ κρατηθῇ εἰς πόλεμον, ἔχει ἄδειαν νὰ ὁρμαστῇ ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα, καὶ ἡ γυναῖκα ἄνδρα, δίχως νὰ καρτερέσουν τὸν ὁρισμὸν τοῦ πατρὸς αὐτῶν· οὐδὲ ἀνθρώπου ὁποῦ αἰχμαλωτισθῇ ἡ γυναῖκά του οὐδὲν δύναται νὰ ὁρμαστῇ ἕως ὅτου ἀκούῃ ὅτι ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἀμφιβαλλομένης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, χρήζει νὰ καρτερέσῃ ἕως ε' χρόνους, καὶ τότε νὰ ὁρμαστῇ, καθὼς μαρτυρεῖ βίβλος κγ', τίτλος δ', διάταξις η'.

Καὶ οἱ τοῦ ἄφρονος, ἤγουν τοῦ μωροῦ, καὶ οἱ τοῦ δαιμονιάρου παῖδες καλῶς λαμβάνωσιν γυναῖκας εἰς γάμον καὶ διδοῦν προῖκας καὶ προγάμου δωρεὰς διὰ τοῦ κουρατόρου ἐκείνου οὗ δέδωκεν ἡ ἐκκλησία, ἢ ἡ ἐξουσία, τουτοδῆλον μὲ τὸν ὁρισμὸν τῆς ἐξουσίας, ἢ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, πλὴν χρεωστοῦσιν νὰ τὸ δώσουν εἴδησιν καὶ τοὺς καλλιωτέρους (1) συγγενεῖς αὐτῶν καὶ νὰ γράψουν καὶ τὴν προῖκα ἐγγράφως, ἵνα μὴ μετὰ καιρὸν γίνεται χρῆσις καὶ βλαβοῦν οἱ παῖδες διὰ τὴν ἀφορμὴν ὅτι ἔνε παῖδες μωρῶν, ἢ δαιμονιάρων. Πάλιν λέγομεν, ὅ,τι ἀνδρόγυνον ὡρμάσθη, ἐὰν συμβῇ καὶ δαιμονιστῇ, ἠμπορεῖ ἡ ἐκκλησία, ἐὰν ποιήσῃ ἔρευναν καὶ εὕρῃ ὅτι εἶχεν τὴν ἀρρωστίαν πρὶν νὰ ὁρμαστῇ, χωρίζεται· εἰ δὲ εὑρεθῇ ὅτι ἀφὸν ὡρμάστη ἐσυνέβη αὐτῆς ἡ ἀρρωστία, μένει μὲ τὸν ἄνδραν αὐτῆς ἕως θανάτου αὐτοῦ.

Ἐὰν ὁ πατὴρ αἰχμαλωτισθῇ καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μέχρι καὶ γ' χρόνους, καὶ ἐγνωρίσουν τὰ παιδία του ὅτι

(1) χειρ. καλλοιωτέρους.

ἕνε εἰς τὴν δεῖνα χώραν αἰχμάλωτος, δύνανται τὰ παιδία νὰ ὁρμαστοῦν νόμιμον γάμον· εἰ δὲ καὶ πρὸ τῶν τριῶν χρόνων ἐλευθερωθῇ ὁ πατήρ, ἐὰν ἀρεσθῇ ὁ πατήρ, μένει ὁ γάμος, εἰ δὲ οὐκ ἀρεσθῇ, δύναται χωρίσαι αὐτούς· εἰ δὲ οὐκ ἀκούσωσιν, δύναται ὁ πατὴρ λαβεῖν τὴν οὐσίαν ὅλην ὡς ἐδικόν του πρᾶγμα καὶ τοὺς παῖδας ποιῆσαι ἀποκλήρους.

Ὁ ἀγοράσας αἰχμάλωτην καὶ μιγῇ μετ' αὐτῆς, εἶτα βουληθῇ πωλῆσαι αὐτήν, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ὡς ἀγοράσας διὰ τῆς μίξεως τὴν τιμὴν αὐτῆς, καί ἐστιν ἐλεύθερος. Καὶ ἐὰν ποιήσῃ παιδία μετ' αὐτῆς μένουν παρὰ τοῦ πατρός, καὶ κληρονομοῦν μετὰ θάνατον ὡς γνήσιοι παῖδες, εἰ μὴ ὑπάρχουν ἕτεροι παῖδες ἐξ ἐννόμου γάμου.

Ὁ ἐξ ἰδίου κόπου καὶ μόχθου ἀγορασθεὶς οὐ δύναται εἶναι ὑπεξούσιός τινος, ἢ πατρός, ἢ συγγενῶν.

Οὐ δύναται τὴν ὑπὸ ἄλλου ἐλευθερωθεῖσαν γαμεῖσθαι ὑπὸ ἄλλου, ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ἐλευθερώσαντος αὐτήν.

Ἐξορία γάμον οὐ λύει, ἀλλὰ μένει κατὰ τὴν προγεγραμμένην νομοθεσίαν παρελθόντος τῆς τριετίας, ἢ πενταετίας.

Η παλλακὴ τοῦ ἰδίου αὐθέντου γενομένη ἀπελεύθερη, καὶ στανέῳ τοῦ αὐθέντη της ἐὰν ὑπάγῃ καὶ ὁρμαστῇ, ἡ ὁρμασία, ἐὰν οὐδὲν θελήσει ὁ αὐθέντης της, οὐδὲν ἐξιάζει.

Ὅπου ἐπάρῃ γυναῖκα εἰς τὸ ὀσπίτιν του παρκάτω παροῦ οὐδὲν ἕνε ἐκεῖνος, ἂς τὴν παραστήσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἂς θέσῃ μαρτυρίαν ἐπάνω της ὅτι ἐπαίρνει την ὡς δουλεύτριάν
φ. 32. του εἰς τὸ ὀσπίτιν του, ὅτι ἐὰν μιγῇ μετ' αὐτῆς νὰ λογισθῇ | ὡς καύκαν του, εἰδ' οὐ μή γε καὶ λάβῃ την ἀμάρτυρον καὶ μιγῇ μετ' αὐτῆς, λογίζεται ὡς γυναῖκάν του, καὶ τὰ παιδία τὰ ποιήσει μετ' αὐτῆς ἔστιν νόμιμα.

Ἂν δανειστῶ ἀπὸ γυναικὸς νομίσματα, ὕστερον ὁρμαστῶ μετ' αὐτῆς εἰς νόμιμον γάμον, οὐδὲν χρεωστοῦν τὰ περπύρατα νὰ λογισθοῦν εἰς χρέος, ἀλλὰ μένουν ἀνώνυμα.

Υἱὸς ὁποῦ ἔνε εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ πατρός, ἤγουν ὑπεξούσιος, κακῶς πολιτευόμενος ἂς τὸν ὁρμάσῃ ὁ πατήρ, θέλῃ, κἂν οὐ θέλῃ, διὰ τὸ μὴ δὲν πέσῃ εἰς πλεῖον ἀτιμίαν καὶ ζημίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῶν συγγενῶν.

Ὁ δὲ υἱὸς ὁ βουλόμενος ἐν σωφροσύνῃ ζῆσαι μὴ ἀναγκασθῇ ὁ πατὴρ τοῦ ὁρμᾶσαι αὐτόν, ὅτι κάλλιόν ἐστιν ἡ εὐγένεια παρὰ τὴν ὁρμασίαν.

Καὶ ὁ κωφὸς καὶ ὁ ἄλαλος, ἤγουν ὁ βωβός, δύναται ὁρμαστῆναι, καὶ ὁ τεχθεὶς υἱὸς γνήσιός ἐστιν τοῦ πατρός, ὡς γεναμένης πρὸς τὸν πατέρα νόμιμος γάμος.

Καὶ ὁ μὲν ἔχων τοὺς ὄρχεις ἐν τοῖς νεφροῖς δύναται καὶ αὐτὸς ὁρμαστῆναι, ὁ δὲ εὐνοῦχος οὐ δύναται ὁρμαστῆναι· ὅτι τρεῖς εὐνοῦχοί εἰσιν ὁ θλιβίας, ὁ καστράτος καὶ ὁ μαλακὸς ἐκ κοιλίας.

Ὁ πρὸς ἐλευθέραν κόρην ποιήσας ἐπ' αὐτῆς πόρον, ἤγουν ἐξηπαρθενέψει αὐτήν, ἀπ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐστὶν γυναῖκά του, ὥςπερ νὰ εἶχέν της ὁρμαστῆν καὶ τότε νὰ μιγῇ μετ' αὐτῆς.

Εἰ δὲ ἡ κόρη διαβῇ τοὺς κε' χρόνους καὶ δώσῃ ἀνθρώπου μιγῆναι μετ' αὐτῆς, οὐ δοκεῖ βία γενέσθαι εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἰδιοπροαιρέτως, ὡς μοιχὸς λογίζεται καὶ μὲ τὸ θέλημαν αὐτῆς ἐφθάρη.

Πάλιν λέγομεν ἡ δοκοῦσα λαβεῖν χρήματα παρά τινος ἀνδρὸς καὶ μιγῇ ὁ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς, δοκεῖ ἀγοράζειν τὴν μίξιν, καὶ οὐδὲν βλαβερὸν ἕξει ὁ φθείρας αὐτήν.

Ὁμοίως γέγραπται ἐν τοῖς ἀρχαίοις νόμοις ὅτι ὁ βουλόμενος λαβεῖν γυναῖκα μέχρι καὶ τέσσερα στεφάνια ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ, εἰ δὲ τὴν σήμερον οὐ δύναται ἄνθρωπος νὰ λάβῃ εἰ μὴ δεύτερον γάμον, καὶ τοῦτο παραχωρεῖ ἡ ἐκκλησία διὰ τὴν νεότηταν τοῦ ἀνδρός, ὅτι τῆς γυναίκας ἐδόθη νόμος τῆς δευτερογαμίας, τοῦ δὲ ἀνθρώπου οὐχί, ἀλλὰ μίαν.

Ἔστω καὶ τοῦτο φανερὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι εἴ τις τολμήσῃ

πρὸς τέταρτον ἢ τρίτον γάμον προσελθεῖν, οὐ μόνον ὁ τοιοῦτος γάμος λογισθήσεται εἰς οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδία ὁποῦ γεννηθοῦν ἀπ' ἐκείνους τοὺς γάμους οὐ λογίζουνται νόμιμοι παῖδες, ἀλλὰ ἀνομίας υἱούς, καὶ οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ τῶν πατρικῶν οὐδέν, ἐὰν μὴ βουληθῇ ὁ πατὴρ ὡς ξένους δῷ πρὸς αὐτούς τι μικρὴν φιλοτιμίαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, καὶ ἄλλως οὐχί.

Ζ. Περὶ τοὺς λυομένους τὸν γάμον, ἢ τὴν μνηστείαν, ἀφορμῆς ὅτι ἐνελαβώθην αὐτοὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ διὰ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, ἤγουν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Παρίσταται ὁ ἄνθρωπος, ἢ ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἀβουκάτον αὐτοὺς ἔνπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ πολλάκις τοῦ ἀρχιερέως, καὶ λέγει οὕτως, « δέσποτα, δέεται τὴν ἁγιωσύνην σου ἡ δεῖνα ὅτι νὰ ὁρίσῃς νὰ τάξουν τὸν δεῖνα ἄνθρωπον νὰ ἔλθῃ ἔνπροσθεν τῆς ἁγιωσύνης σου. » Καὶ ὁρίζει καὶ τάσσουν αὐτὸν πρῶτον τάξιμον, καὶ γράφει ὁ νοτάριος οὕτως « ὡρίσθη ὁ δεῖνα δεκανὸς νὰ τάξῃ τὸν δεῖνα εἰς τὴν αἴτησιν τῆς δεῖνα διὰ τοῦ
φ. 33. πρώ|του ταξίματος (καὶ γράφει τὴν ἡμέραν) ». Ὁμοίως καὶ ἂν οὐκ ἔλθῃ, γράφει καὶ τὸ δεύτερον τάξιμον, ὡσαύτως καὶ τὸ τρίτον.

Καὶ ἐὰν ἔλθῃ, παρίσταται καὶ λέγει οὕτως. « Δέσποτα, παρίσταται ἡ δεῖνα, θυγατέρα τοῦ δεῖνα ἔνπροσθεν τῆς ἁγιωσύνης σου καὶ ποιεῖ τὴν ἁγιωσύνην σου ὅτι νὰ τὸ ἐγνωρίσῃς, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς ὁ δεῖνα ἐμνηστεύσατο ἑαυτὴν μετὰ τοῦ δεῖνα, μὴ γινώσκουσαν ὅτι ὑπῆρχεν ἀδελφὸς αὐτῆς πνευματικός, διὰ τὸ ἐσήκωσεν αὐτὴν ὁ δεῖνα καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται πληρῶσαι μετ' αὐτοῦ τέλειον γάμον, καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ λύσιν τῶν τοιούτων μνήστρων ». Καὶ ἐὰν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπολογεῖται

ἢ τὴν ὁμολογίαν, ἢ τὴν ἄρνησιν, εἰ δὲ καὶ οὐ θέλῃ, [ζ]ητεῖ ἐγράφως λίβελλον πληρέστατον, καὶ ὁ κριτὴς ὁρίζει νὰ δώσουν καὶ λίβελλον καὶ ἡμέραν τακτήν· καὶ γράφει ταῦτα πάντα ὁ νοτάριος, καὶ ὑπᾶσιν.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τακτὴν ἔρχεται ἡ γυναῖκα καὶ φέρει λίβελλον ἔγγραφον οὕτως. «Ἔμπροσθεν ὑμῶν, πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου.

Εἰ δὲ ἔνε ἄλλος κριτὴς παροῦ τὸν ἀρχιερέα, γράφει οὕτως.

«Ἔμπροσθεν ὑμῶν, θεοφιλέστατε ἱερεὺς κῦρ δεῖνα σακελλάριε (ἢ ὡς ἀκούει τὸ ὀφφίκιν του) καὶ ἐκ προσώπου τοῦ πανιερωτάτου καὶ θεοτιμήτου ἐπισκόπου δεῖνα προέδρου πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, παρισταμένη κἀγὼ ἡ δεῖνα θυγάτηρ τοῦ δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ δεῖνα υἱοῦ τοῦ δεῖνα, ὡς ὅτι προλαβὼν ἐμνηστεύσατό με ὁ πατήρ μου μετὰ τοῦ δεῖνα, μὴ γινώσκουσα ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ κῦρ δεῖνα ἐσήκωσέν με ἀπὸ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας καὶ ἕνεκεν τούτου ὑπάρχει ἀδελφός μου πνευματικὸς καὶ οὐ δύναμαι πληρῶσαι γάμον μετ' αὐτοῦ. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα κἀγὼ ἡ δεῖνα ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφαντικῶς ὁρίσῃς τὰ προρρηθέντα μνῆστρα εἰς οὐδὲν ὑπάρχουν, καὶ διαζεύξῃς τὰ ῥηθέντα μνῆστρα ὡς γεγονότα δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, ὡς ὑπάρχει ὁ δεῖνα ἀδελφός μου πνευματικὸς διὰ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου καὶ τὰ ἑξῆς, προβάλλομαι τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττῶσαι».

Εἶθ' οὕτως γράφει ὁ νοτάριος ὄπισθεν τοῦ λιβέλλου «προσεκομίσθη ὁ παρὼν λίβελλος τὴν δεῖνα ἡμέραν, καὶ ἐδόθη τοῦ ἄλλου μέρους ἡμέρα τοῦ σκέψασθαι τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὰς τόσας τοῦ μηνός» Καὶ ἀπέρχουνται ἕως ἡμέρας δ', καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται τὸ ἄλλο μέρος καὶ ζητεῖ ἡμέραν τοῦ δοῦναι πάντα τὰ δικαιώματα, καὶ ἄλλας ἡμέρας δ'.

Πρῶτα δίκαια. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν φέρνει ἐγράφως τὰ δίκαιά του καὶ λέγει « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ μνήστης μου, ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα καὶ λέγω ὡ[ς] ὅτι περὶ τὸ λέγει ὅτι ὑπάρχω ἀδελφὸς αὐτῆς πνευματικός, καὶ οὐδὲν ὀφείλει πληρῶσαι ὡς λέγει τέλειον γάμον μετ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδεν τί λέγει, ὅτι ὁ πατήρ μου ἐσήκωσεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, καὶ οὐδὲν καθαρίζει καὶ λέγει πόσον καιρὸν ἔχει, ἢ μῆνας, ἢ ἡμέρας, καὶ διὰ τοῦτο ἀπολογοῦμαι καὶ λέγω ὅτι σκοτινὰ διαλέγεται, ὡς μαθητευθεῖσα παρὰ κακοποιῶν ἀνδρῶν ταῦτα προβάλλεται, ἄλλω τε καὶ μεγαλότερον, οὔτε τοὺς ἑτέρους τοὺς μετὰ τοῦ πατρός μου ἀναδεξαμένους αὐτὴν δηλοῖ, ἀλλὰ διαλέγεται ἄλλης ἐξ ἄλλου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐγὼ ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἀλλὰ δέομαι τὴν ὑμῶν ἁγιότητα τοῦ στενεῦσαι ταύτην ἐκκλησιαστικῶς τοῦ ἐλθεῖν μετὰ τῶν προικιμαίων πραγμάτων καὶ πληρῶσαι τὸν γάμον, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον, μετ' ἐμοῦ· ἄλλω τε λέγει ὅτι τὰ μνῆστρα
φ. 34. τὰ γεγονότα μέσον ἡμῶν γέ|γοναν δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου, καὶ ταῦτα ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὴν τοῦ λέγειν, ἐπεὶ ὄντως ζῶν ὁ πατὴρ αὐτῆς ἠράσθη καὶ ἐγένοντο μέσον ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἰδιοπροαιρέτως καὶ αὐτῆς μετὰ τοῦ πατρὸς συγκατατεθείσης, διὰ τοῦτο οὐκ ὤφειλεν ταῦτα λέγειν, ἀλλ' οὖν ἀπὸ κακοσυμβούλων ἀνδρῶν λέγει ταῦτα, καὶ οὐκ ὀφείλει ἡ ἁγιωσύνη ὑμῶν τοῦ ἀκροάσασθαι αὐτῇ, ἀλλὰ μᾶλλον στενεῦσαι αὐτὴν καθὼς ἄνωθεν εἴρηκα τοῦ πληρῶσαι τὸν γάμον ».

Εἶτα λαμβάνει καὶ ἡ γυναῖκα, ἢ ὁ προκουράτωρ αὐτῆς ἄλλην ἡμέραν, ἤγουν δ' ἡμέρας τοῦ ἀνανεῶσαι τὸν λίβελλον· μετὰ δὲ τὰς δ' ἡμέρας τὰς τακτὰς ἔρχεται ἡ γυναῖκα καὶ παρίσταται μετὰ τοῦ ἀβουκάτου καὶ λέγει ἐγγράφως:

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τοῦ δεῖνα ἐν δευτέροις μου δικαιώμα-

σιν, ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ἡ δεῖνα καὶ λέγω ὅπερ ἔλεξα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν ἐν τῷ ἡμετέρῳ λιβέλλῳ πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω, ὅτι ἡμέτερος ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὑπάρχει διὰ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας καὶ οὐ δύναμαι πληρῶσαι μετ' αὐτοῦ τέλειον γάμον, ἀλλὰ καὶ τὰ μνῆστρα διαζεῦξαι ὡς γεναμένα δι' ἔργου καὶ οὐχ ὡς δικαίου· μέσον γὰρ ἀδελφῶν οὐ συνίσταται γάμος, ἀλλὰ ἀσύστατός ἐστιν καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται. Περὶ δὲ ὃν λέγει ὅτι σκοτινὰ διαλέγομαι, οὐκ οἶδεν τί λέγει· ἐπεὶ γὰρ λέγω ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐσήκωσέν με ἀπὸ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, σώζει ταῦτα, ὅταν δὲ γένεται καιρὸς τῆς ἀποδείξεως παρὰ τῶν μαρτύρων, τότε οἱ ἐρχόμενοί μοι μάρτυρες ὀφείλουσιν ἐκεῖνοι καθαρῖσαι καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς συμπαρόντας. Διὰ τοῦτο ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμετέραν ἁγιότηταν καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν ».

Εἶτα πάλιν ἔρχεται τὸ ἄλλο μέρος καὶ ζητεῖ πάλιν τοῦ δοῦναι τρίτα τοῦ καθαρίσαι τὰ δεύτερα. Καὶ διδοῖ αὐτοῦ ὁ κριτὴς ἡμέρας δ', καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τακτὴν ἔρχεται καὶ λέγει ἐγγράφως οὕτως·

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ (1) τῶν δευτέρων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τῆς κυρᾶς ὁ δεῖνα καὶ μνηστῆς μου, ἐν τρίτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα καὶ λέγω, ὡς ὅτι ὅπερ ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαιώμασιν πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω, ὅτι ὁ λίβελλος τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ μνηστῆς μου σκοτινὰ διαλέγεται καὶ ἀνωφελές, ὅτι οὐδεμίαν ἀλήθειαν λέγει, ἀλλ' ὡς μαθητευθεῖσα λέγει τὰ προβαλλόμενα κεφάλαια, ὡς ψευδομένης τῆς τοιούτης ἀθέσμοις λόγοις καὶ ἀφορμαῖς. Διά τοι τοῦτο αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα, ὡς ἀναθόμενος εἰς ὑμᾶς τοῦ δοῦναι πληρεστάτην ἀπόφασιν, τοῦ μηκέτι παραχωρῆσαι ταύτην εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐκπληρῶσαι μηδεμίαν

(1) χειρ. Κατατᾶ.

κράτησιν γάμου, ἀλλ' οὖν μετ' ἐμοῦ, καὶ πληρῶσαι τὰ συμφωνηθέντα καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ ».

Εἶτα γράφει ὁ νοτάριος τὴν ἡμέραν ὅτε προσεκομίσθησαν τὰ παρόντα δίκαια, καὶ διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ γράφει τὴν ἡμέραν. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔχων ὁ κριτὴς τὴν βουλὴν λέγει ἐγράφως οὕτως:

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ (1) τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τῆς τε δεῖνα ἀπαὶ τὸ ἓν μέρος, καὶ τοῦ δεῖνα καὶ μνηστοῦ αὐτῆς ἀπαὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἐλέῳ θεοῦ ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης (καὶ τὰ ἑξῆς) σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνωμεν ἐγράφως καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως· ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ δεῖνα, καὶ ὁρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς δεῖνα ».

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « Ἐγράφη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα μέση
φ. 35. ἀπόφασις εἰς τὰς ἔτοσας | τοῦ μηνός, παρόντος τοῦ δεῖνα (τουτέστιν τοὺς μάρτυρας ὁποῦ εὑρίσκονται). » Καὶ ἀπέρχουνται.

Καὶ εἰ μὲν βούλωνται, κρατοῦν τὴν δίκην, εἰ δὲ οὐ βούλωνται, καρτεροῦν τὰς ι' ἡμέρας· καὶ πληρουμένων τῶν ι' ἡμερῶν, ἔρχουνται ἀμφότεροι καὶ κρατοῦν τὴν δίκην. Καὶ λέγει ὁ ἄνθρωπος « ἀρνοῦμαι (ἀρνεῖται τὰ λεγόμενα ὡς λέγουνται) καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις' ». Καὶ ὀμνύουν· ἡ μὲν γυναῖκα ὀμνύει « τὰ προβαλλόμενα παρ' αὐτῆς δικαίως τὰ προβάλλεται, καὶ ἐὰν ἔνε χρῆσις νὰ φέρῃ μάρτυρας, νὰ μὴ δὲ παρακαλέσῃ τους, νὰ μὴ δὲ ξενιάσῃ τους, ἀνμὲ νὰ τοὺς φέρῃ δικαίως πιστῶς ». Ὁμοίως καὶ ἡ ἄλλη μεραία ὀμνύει « ὅτι (2) δίκαια καὶ πιστὰ διαφεντεύγεται, καὶ ἀνὲν καὶ ἔνε χρῆσις μαρτύρων, νὰ μὴ δὲ ξενιάσῃ τους, νὰ μὴ δὲ παρακαλέσῃ τους ».

(1) χειρ. Ἐπεί. (2) χειρ. ἔτι.

Καὶ ὁρίζει τὴν γυναῖκα νὰ προσφέρῃ ἐγγράφως τὰ προβάλματα· « Προβάλλομαι κἀγὼ ἡ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον μου ἔτι, ὅτι ἐμνηστεύθην ἔτι ζῶντος τοῦ πατρός μου μετὰ τοῦ δεῖνα, ἔτι, ὅτι οὐκ ἐγίνωσκον ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ κῦρ δεῖνα ἐσήκωσέν με ἀπαὶ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας· ἔτι, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχω ἀδελφὴ αὐτοῦ πνευματικὴ καὶ οὐ δύναμαι πληρῶσαι μετ' αὐτοῦ γάμον· ἔτι, ὅτι καὶ τοῦτο δικαίως τὸ ζητῶ ».

Καὶ τὸ ἄλλο πρόσωπον, ἤγουν ὁ ἄνθρωπος, ἐρωτᾶται κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον, καὶ ὁ νοτάριος γράφει ὡς λέγει εἰς τὰ ἐρωτήματα. Καὶ εἰ μὲν ὁμολογήσῃ ὁ ἄνθρωπος, δόξα τῷ θεῷ, εἰ δ' οὐ μή γε, προσφέρνει ἡ γυναῖκα μάρτυρας, καὶ ὀνοματίζει τους κρυφά, καὶ τάσσουν αὐτούς, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχουνται.

Καὶ ἡ ἄλλη μερακὰ προσφέρνει τὰ ἐρωτήματα, καθὼς ἐγράψαμεν εἰς τὰς ἄλλας τὰς ὄπισθεν προσφέρσεις. Καὶ οὕτως ὀμνύουν καὶ λέγουν ὁ καθεὶς μάρτυς λόγον πρὸς λόγον, καὶ ὁ νοτάριος γράφει καὶ λέγει οὕτως·

« Προβάλλεται ἡ δεῖνα ὅτι ἐστιν θυγάτηρ τοῦ δεῖνα ». Καὶ ὁ μάρτυς λέγει ἢ ναί, ἢ οὐχί· καὶ ὁ κριτὴς « πῶς τὸ γινώσκεις; »

Πάλιν λέγει « ὅτι λέγει ὅτι ἔλαβεν μνῆστρα ἤγουν εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν ». Καὶ πάλιν ἀποκρίνεται. « Καὶ πῶς τὸ γινώσκεις; ἦτουν ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το; » Καὶ ἀποκρίνουνται, καὶ ὁ νοτάριος γράφει.

Πάλιν ἐρωτῶν λέγει « ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ δεῖνα ἐσήκωσέν την ἀπὸ τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν· καὶ πῶς τὸ γινώσκεις; ἦσουν ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το; » Καὶ ἀποκρίνεται, καὶ ὁ νοτάριος γράφει.

Πάλιν λέγει « καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἀδελφὴ αὐτοῦ πνευματική, καὶ ζητεῖ νὰ χωριστῇ, τί λέγεις; »

Καὶ εἴ τι εἴπουν οἱ μάρτυρες.

Εἰς τὴν ἡμέραν ὅτι τελειωθοῦν οἱ μάρτυρες ὅλοι διδοῖ ἡ-

μέραν, καὶ ἀνοίγουν τοὺς μάρτυρας, καὶ κηρύσσουν τοὺς μάρτυρας· καὶ ἂν θέλῃ ἡ ἄλλη μεραία, ἐπαίρνει ἐγγράφως τοὺς μάρτυρας καὶ ἡμέραν νὰ εἰπῇ κατ' αὐτῶν· καὶ ἐὰν εἴπῃ, ἐπαίρνει ἡ ἄλλη μεραία τὸ εἰπεῖν τους καὶ λέγει κατ' αὐτούς· καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν, ἐπαίρει ἡ ἄλλη μεραία νὰ τοὺς ἀνασηκώσῃ.

Καὶ οὕτως διδοῖ ὁ κριτὴς ἡμέραν νὰ δώσῃ τὴν ἀπόφασιν, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἀναγινώσκεται ἡ ἀπόφασις ἐγγράφως οὕτως.

Ἀπόφασις. « Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὡς ἔμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου νομικοῦ καὶ γραφέως ὁ πανιερώτατος καὶ θεοτίμητος ἐπίσκοπος δεῖνα ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως. — Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τὴν παροῦσαν πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀναλαβόντες καὶ ἀκούσαντες ὅτι ἡμεῖς δεῖνα ἐπίσκοπος, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, γνωρί-
φ. 36 σαντες ἀπὸ τὴν ἔγκλητον | οὗ προεβάλετο ἡ δεῖνα θυγάτηρ τοῦ δεῖνα κατὰ τοῦ μνηστοῦ αὐτῆς κῦρ δεῖνα ἔμπροσθεν ἡμῶν, οὕτινος κυρᾶς δεῖνα λίβελλος ἐδόθη εἰς πληρεστάτην δίκην περιέχων οὕτως· (καὶ ἀναγινώσκεται ὁ λίβελλος παρὰ τοῦ νοταρίου. Εἶτα λέγει ὁ κριτής) δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὅρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὅρκων στενευθέντων, καὶ τὰ λαληθέντα παρ' αὐτῶν πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλίσαντο τὴν δίκην, καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν ἀκοῦσαι, ἧς ἡμέρας κρεμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνωμεν ἐγγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως· ὅτι ἡ δεῖνα καλῶς ὑπέδειξεν ἡμῖν τὴν ἔννοιαν αὐτῆς, διά τοι τοῦτο κατακρίνοντες τὸν δεῖνα, ὅτι οὐ δύναται εἶναι ἄνδρας νόμιμος τῆς δεῖνα, καὶ ὁρίζομεν αὐτὴν πληρῶσαι γάμον εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐν-

θα καὶ βούλεται, ὡς ὑπάρχων ὁ δεῖνα ἀδελφὸς αὐτῆς πνευματικός.

« Ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα ἀπόφασις τὴν δεῖνα ἡμέραν τοῦ ἔτους δεῖνα, παρόντων ἀνδρῶν καὶ μαρτύρων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα, καὶ δεῖνα μηνὸς καὶ ἔτους, καὶ ἰνδικτιὼν ἡ προγραφεῖσα ».

Καὶ μετὰ ι' ἡμέρας βάλλουν εἰς ἔργον τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν οὐδὲν γένεται κράξιμον· εἰ δὲ γενῇ, μένουν ἕως οὗ νὰ λάβῃ πέρας τὸ κράξιμον.

Τίτλος Η'. Περὶ κεκωλυμένων γάμων.

Ἡ συγγένεια ὄνομά ἐστιν γενικόν, μοιράζεται δὲ εἰς τρία πρόσωπα, εἰς ἀνιόντας, ἤγουν πατέραν, ἢ μητέραν, εἰς κατιόντας, καὶ εἰς τοὺς ἐκ πλαγίου.

Ἀνιόντας μὲν λέγει, ὡς ἄνωθεν εἴπομεν, πατέραν, μητέραν, πάππον, μάμμην καὶ τοὺς ἄλλους ὁποῦ ἔρχουνται ἐξ αὐτούς· κατιόντες δὲ οἷον υἱός, ἐκγόνοι καὶ οἱ τούτων κατώτεροι· ἐκ πλαγίου δὲ οἱ μήτε ἡμᾶς ἐγέννησαν, οὔτε ἡμεῖς αὐτούς, ἂν μὴ ἦναι ἐκ τὸ γένος μας καὶ ἐκ τὴν ῥίζαν μας, οἷον ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, θεῖος, θεία, ἀνεψιός, ἀνεψιά, ἐξάδελφος, ἐξαδέλφη καὶ οἱ ἐκ τούτων κατώτεροι, ὡς λέγει τὸ βιβλίον με', τίτλος γ', διάταξις ε'.

Οὔτε συγγενής ἐστιν, οὔτε μέρος συγγενοῦ ὁποῦ γεννηθῇ ἀπὸ γάμου συγγενοῦ μου, ὅπου ἔνε ὁ γάμος κεκωλυμένος.

β. Πάλιν λέγομεν ὅτι οἱ συγγενεῖς πρῶτος βαθμός ἐστιν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἄνω συγγενεῖς, δεύτερος βαθμὸς ἦσαν υἱοὶ καὶ ἡ κόραις καὶ ὅσοι ἔρχουνται ἐξ αὐτούς, ἐκ πλαγίου οἱ ἀδελφοί, κἂν ἄνδρες, κἂν γυναῖκας καὶ ὅσοι ἔρχουνται ἐξ αὐτούς. Καὶ ταῦτα λέγομεν διὰ τὰς κληρονομίας, ὅτι προσέρχουνται προτήτερον υἱοί, δεύτερον οἱ ἀπὸ τὸν κῦριν, ἢ τὴν

μάναν, τρίτον εἰς τὰς κληρονομίας οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὅσοι ἔρχουνται ἐξ αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο σώζουνται ἡ κληρονομίαι.

γ. Ἡ καθαμία τάξις συγγενείας ἔχει διαφόρους βαθμούς, διὰ τοῦτο ἐμοιράσαμεν ἐνθάδε τοὺς συγγενεῖς ἵνα μὴ ἔχουν διαφοράς.

φ. 37. δ. Ἕκαστον γὰρ τῶν βαθμῶν τῶν προ|σώπων βαθμὸν ἕναν ἀποτελεῖ, καὶ ἁπλῶς ὅσαι γενέσεις εἰσίν, τοσοῦτοι βαθμοί· ἤγουν πατὴρ ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, τρεῖς βαθμούς, ἤγουν τρία πρόσωπατα, τρεῖς βαθμούς· ὁ καθεὶς ἀδελφὸς ἔχει ἕνα βαθμόν, ὡς καὶ ἓν πρόσωπον.

ε. Καὶ ὁ τεχθεὶς ἀπὸ γυναικὸς ἐλευθέρας ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ, κἂν ἀπὸ πορνείας ἐγεννήθη, φυσικὸς συγγενής μου ὑπάρχει.

ϛ. Δυσχερής ἐστιν, τουτέστιν οὐδὲν ἔρχεται μετὰ χαρᾶς ὁ συγγενὴς ὁποῦ ἔρχεται ἀπὸ ἀδελφὸν εἰς κληρονομίαν, ἀλλὰ πρότερον ὀφείλομεν τρέχειν πρότερα εἰς τὰ παιδία τοὺς κληρονόμους, καὶ ἂν οὐδὲν ἔχῃ παιδία ὁ κληρονόμος, νὰ δράμῃς εἰς τοὺς γονεῖς, ἤγουν πατέραν, ἢ μητέραν· καὶ ἂν οὐκ ἔχῃ ἢ τέκνα, ἢ γονεῖς, τότε κατέρχου εἰς τοὺς ἀδελφούς, ἢ πρότερον ἀνέρχου ἐπὶ τοὺς γονεῖς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἐρευνήσῃς τοὺς βαθμούς, εἶτα ἀνέρχου εἰς τοὺς κατιόντας, καὶ τοῦτον εὑρήσεις, τότε ἔρχου εἰς τὸ ἐκ πλαγίου πρόσωπον, ἤγουν τοὺς θείους, καὶ εὑρήσεις τὸ ζητούμενον πρόσωπον τὸ πλέον κοντότερα καὶ οὕτως ἀπόδος τὴν κληρονομίαν.

ζ. Οἷον, ὁ υἱός μου πόσον μού ἐστιν βαθμός; ἐγὼ ἐγέννησα τὸν υἱόν μου, ἕναν βαθμὸν ἀπετέλεσεν, ἤγουν πρώτου βαθμοῦ. Ὁ πάππος μου πόσου μού ἐστιν βαθμοῦ; καὶ λέγομεν, ἐμὲ ἐγέννησεν ὁ πατήρ, τὸν πατέρα ὁ πάππος, ἰδοὺ δύο γεννήσεις, δυὸ βαθμοὺς ἀπετέλεσαν· ἔστιν οὖν ὁ πάππος δευτέρου βαθμοῦ. Οὕτως μετροῦμεν καὶ μητρός, καὶ μάμμης, καὶ πάντας τοὺς κατιόντας καὶ ἄνδρας καὶ θηλείας.

η. Ἐπὶ δὲ τοὺς ἐκ πλαγίου ὡς εἴπομεν ἀδελφοὺς πρότερον δεῖ ἀνιέναι ἐπὶ τὸ πρῶτον πρόσωπον· καὶ μέτρησαι τὰς γεννήσεις τῶν ἀδελφῶν καὶ ψήφιζε ἕως καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ζητεῖς, καὶ εὑρήσεις τὴν ἀλήθειαν.

θ. Τοὺς κεκωλυμένους γάμους ὁρίζομεν οὕτως· ἐπὶ μὲν γὰρ τοὺς γονεῖς, οἷον τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας οἷον παῖδας, εἰς ἀπέραντον τουτέστιν πάντοτε ὁ γάμος ὑπάρχει κωλυμένος, κἂν ἐξ ἐννόμου γάμου ἔνε, κἂν πορνικοί.

ι. Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαβεῖν εἰς γάμον τὴν ἰδίαν μάμμην, ἢ τὴν ἐγγόνη, εἴτε φυσικαὶ ἂν ἔνε, εἴτε θεταί· θετὸς γάρ ἐστιν, ἣν λάβω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν νὰ τὴν ἀναγιώσω ὡς θυγατέραν μου, ἢ κἂν ἐλευθερωθῇ καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ὁ λαβὼν αὐτεξουσίαν, οὐ δύναμαι λαβεῖν ταύτην διὰ τὸ ἐχρημάτισεν θυγάτηρ τοῦ πατρός μου.

ια. Καὶ μέσον πάλιν τῶν ἀδελφῶν ὧνπερ λέγουνται ἐκ πλαγίου συγγενεῖς ἔχει καὶ εἰς αὐτοὺς κώλυσις· ἤγουν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέραν λαμβάνειν οὐ δύναμαι πρὸς γάμον, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου ἐκγόνην, ἐὰν ἔρχουνται μέχρι καὶ εἰς δ' πρόσωπον, οὐδὲ τὴν θυγατέραν τοῦ θείου μου, ἢ τῆς θείας μου, ἢ τοῦ ἐξαδέλφου μου, παράνομος γὰρ ὁ γάμος.

ιβ. Ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν ἐκγόνην αὐτῶν οἵτινες λέγουνται διεξάδελφοι, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρὸς ἢ μητρὸς θείαν, ἢ κἂν καί εἰσιν θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν, καὶ πῶς ἠμπορεῖ τοῦτο νὰ γενῇ; οἷον ὁ πάππος μου ὁ πρὸς πατρὸς ἔχων υἱὸν τὸν ἐμὸν πατέρα ἔλαβεν κόρην εἰς θέσιν ἀπὸ ἐκκλησίας, καὶ ὁ μὲν πατήρ μου ἔκραξεν αὐτὴν κόρην του θετήν, ἐγὼ δὲ θετὴν ἀδελφήν, πῶς δύναμαι ταύτην λαβεῖν εἰς γάμον; ταύτη γὰρ ἡ συγγενεία οὐκ ἔστιν ἡ λεγομένη παρὰ τοὺς λατίνους σάγγηνα, παρὰ δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἀφ' αἵματος | λέγεται· τοῦτο οὐ δύναμαι συναφθῆναι εἰς γάμον, φ. 38
ὅτι ἐστιν γάμος παράνομος.

ιγ. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι συγγενεῖς ὁποῦ οὐδὲν ἔνε κατὰ σάρκα συγγενεῖς, ἀνμὲ ἔνε οὓς ἀγχιστεύς, οὓς καλοῦσιν οἱ χωρικοὶ διπλοσυνπεθέρους, αὗτοι δὲ ψηφοῦνται μέχρι καὶ ἑβδόμου βαθμοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχουνται τῆς συγγενείας.

ιδ. Ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου δύναται λαβεῖν τὴν διςεξάδελφην αὐτοῦ, διότι σώζει τὸν ἕκτον βαθμόν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρὸς ἢ πρὸς μητρὸς θείαν, εἰ καί εἰσιν θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἐπέχουσιν· καὶ πῶς ἐνπαίνει νὰ ἔχω θετὴν θείαν; οἷον ὁ πάππος μου ἀπὸ τὴν μεραίαν τοῦ πατρός μου ἔχων υἱὸν τὸν κῦρίν μου ἐπῆρεν κόρην θετήν, καὶ ὁ πατήρ μου ἐκάλει αὐτὴν θετὴν ἀδελφήν, ἐγὼ δὲ θείαν. Ὡςαύτως οὐδὲ τὴν μεγάλην θείαν δύναμαι λαβεῖν, τουτέστιν τοῦ πάππου ἀδελφήν, εἰ καὶ θετή ἐστιν, ἐπειδὴ μάμμων τάξιν ἐπέχουσιν.

ιε. Εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι οἳ οὐκ ἐστιν συγγενεῖς κατὰ σάρκα, ἀλλ' οὖν καλοῦνται διπλοσυνπεθέροι, οἵτινες ἔρχουνται ἀπὸ διπλῶν προσώπων ἔξω ἀπὸ συγγενείας ἀφ' αἵματος· οἷον οὐδὲν μοῦ ἐμπαίνει ἐπᾶραι τὴν ἐμὴν προγονήν, ἢ νύμφη· καὶ προγονὴ μέν ἐστιν, ἣν ἄνθρωπος πρότερον συνοικέσιον ἐμίγη τῇ ἐμῇ γυναικί, ἣν ἔλαβον ἐγὼ ἀπὸ θανάτου ἐκείνου, καὶ ἐγγόνη καὶ προεγγόνη τῆς γαμετῆς μου· νύμφη δὲ λέγεται ἡ τοῦ υἱοῦ μου ἢ τοῦ ἐγγόνου μου γαμετή. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν πενθερὰν δύναταί τις λαβεῖν εἰς γάμον, εὑρίσκομεν γὰρ ἔχειν θυγατέραν καὶ μάνα.

ις. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν μητρυίαν μου, ἣν ἔσχεν ὁ πατήρ μου εἰς γαμετήν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τούτου πελλακίδαν· εὑρίσκουνται δὲ αὗται εἰς τάξιν μητέρων, οἵτινες οἱ μιγέντες μετ' αὐτῶν ἐξαιροῦνται τῆς τῶν χριστιανῶν τάξεως.

ιζ. Πάλιν λέγομεν καὶ ἑτέρους οἵτινες καὶ αὐτοὶ λέγουνται κεκωλυμένοι γάμοι· οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν θυγατέραν τῆς ἀποζευχθείσης μοι γυναικός· ποία γάρ ἐστιν ταύτη; οὐχὶ ἐκείνην τὴν ἐχωρίσθην ἐξ αὐτῆς καὶ εἶχεν ἐξ ἄλλου θυγατέραν,

ἀλλ' οὖν εἰ καὶ ἐχωρίσθην ἀπὸ γυναικός, καὶ ἔλαβεν ἄνδρα καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτοῦ θυγατέραν, οὐδὲ αὐτὴν δύναμαι ἔχειν οὔτε εἰς πορνείαν. Οὐδὲ τὴν τοῦ πατρός μου, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστήν, ἤγουν ἡ ἔχουσα εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, κἂν εἰς γάμον οὐκ ἐμίγη εἰ ὁ πατήρ μου, εἰ ὁ ἀδελφός μου.

ιη. Πάλιν λέγομεν ὅτι ἔλαβον κόρην εἰς μνηστείαν, ἤγουν ἔλαβον μετ' αὐτῆς εὐχὴν καὶ ἀσπασμόν, ἐτελεύτησεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μνηστείας, οὐ δύναμαι λαβεῖν τὴν αὐταδέλφην αὐτῆς εἰς γάμον, διότι εὑρίσκομαι ἔχειν δύο ἀδελφὰς καὶ ἐστὶν αἱμομίκτης, εἰ καὶ γάμος οὐ παρηκολούθησεν· οὐδὲ τὴν ταύτης θείαν, δι' οὗ, θεοῦ μεσάζοντος, αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται.

ιθ. Καὶ ὁ φυσικὸς γὰρ πατὴρ οὐ λαμβάνει τὴν πορνογενὴν αὐτοῦ θυγατέρα, τὸ φύσει γὰρ δίκαιον καὶ τὸ εὐπρεπὲς ἐν τοῖς γάμοις σκοποῦμεν, διὰ τὸ τοῦ αἵματος συγγενές. Ταῦτα δὲ λέγομεν καὶ περὶ δούλων, ὁμοίως καὶ περὶ διπλοσυμπενθερίας· οὐ μόνον γὰρ ἡ τοῦ πατρός μου, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ πάππου γαμετὴ μητρυία λέγεται, καὶ κωλύομαι αὐτὰς λαβεῖν εἰς γάμους.

κ. Πενθερά ἐστιν ἡ μήτηρ καὶ ἡ μάμμη τῆς γαμετῆς μου καὶ οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν λαμβάνω εἰς γαμετήν, οὐδὲ τὴν μητέραν τῆς ποτέ μου γεναμένης μνηστῆς, ἧς οὐ παρηκο|λουθῆ- φ. 32 σεν γάμος· γέγονεν γὰρ καὶ αὐτὴ πενθερά, ὡς ἀσπασόμην τὴν ταύτης θυγατέρα ἐν τῷ καιρῷ τῆς μνηστείας· οὔτε τὴν γυναῖκα τοῦ προγονοῦ μου, εὑρίσκομαι γὰρ ἔχειν μάναν καὶ θυγατέρα, διότις ἐμίγη τῆς μητρὸς τοῦ προγονοῦ μου, καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς ὡ θυγατέρα ταύτης λογίζεται, καὶ διὰ τοῦτο κωλύομαι ἔχειν ταύτην ὡς γαμετήν.

κα. Τὴν προγονὴν τῆς ἀδελφῆς μου λαβεῖν εἰς γάμον οὐ δύναμαι· ἐγὼ γὰρ καὶ ἡ ἐμὴ ἀδελφὴ ὑπάρχομεν προσώπατα δύο, ὁ πατὴρ τῆς προγονῆς τῆς ἀδελφῆς μου ἐγένοντο προσώπατα δύο, ὁμοῦ ἐξ ἀγχιστείας τέσσαρα, καὶ κωλύουνται οἱ

ταῦτα ποιοῦντες, διότις ὁ τέταρτος βαθμὸς κωλύεται. Οὔτε ἡ μητρυία λαμβάνει τὸν γενόμενον ἄνδρα τῆς προγονῆς αὐτῆς.

Ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ὡρισμένον ποιοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπές, τουτοδῆλον ἐὰν ἐντέχεται νὰ γενῇ.

κβ. Τὴν ἐκ πορνείας ἀδελφὴν οὐδεὶς λαμβάνει εἰς γάμον· διότι ὁ πατήρ μου ἐμίγη τῇ ταύτης μητρί, πῶς δύναμαι κἀγὼ ἔχειν γαμετὴν τὴν θυγατέραν αὐτῆς;

Οὔτε ὁ θετὸς πατὴρ τὴν τοῦ θετοῦ υἱοῦ θυγατέραν, ἢ τὴν ἐγγόνην, διότις ἡ θέσις οὐ λύεται, ὅτι κρείσσων ἡ ψυχὴ τοῖς σώμασιν. Οὔτε ὁ θετὸς υἱὸς τὴν τοῦ θετοῦ πατρὸς μητέραν, ἢ ἀδελφὴν αὐτῆς, ἢ τὴν ἀπὸ υἱοῦ ἐγγόνην.

Οὐκ εστιν εὐπρεπὲς τὴν γυναῖκα τοῦ πάτρωνος ἐν ᾗ ἐλευθερώθη, τὴν μάναν του, ἢ τὴν γυναῖκάν του λαβεῖν εἰς γάμον, διὰ τὴν τιμήν.

κγ. Οὔτε ὁ πατὴρ τοῦ ἐπιτρόπου, οὔτε ὁ συνυπεξούσιος αὐτοῦ ἀδελφὸς δύνανται γαμεῖν τὴν ὀρφανήν· διότις ὁ καιρὸς τῆς ἐπιτροπῆς οὐκ ἐλύθη, πῶς δύναμαι λαβεῖν, ἢ ὁ πατήρ μου, ἢ ὁ υἱός μου, ἢ ὁ ἀδελφός μου; ἡ γὰρ ὀρφανὴ ὑπάρχει ὑπεξουσία τοῦ ἐπιτρεπευομένου αὐτῆς, δοκεῖ γὰρ δυναστεύσαντες ἢ κολακεύσαντες, καὶ διὰ τοῦτο κωλύομεν αὐτοὺς γαμεῖσθαι.

κδ. Καὶ ὁ κουράτωρ τῆς γαστρὸς, ἢ τῆς οὐσίας ὑπόκειται τῇ κωλύσει, διότις ὁ ἐπίτροπος δίδοται ἐν τῇ διαθήκῃ, ὁ δὲ κουράτωρ δίδοται παρὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς ἐξουσίας. Πάλιν ὁ ἐπίτροπος ἐπιτροπεύει μέχρι ἢ τοῦ πληρῶσαι τὰ ληγάτα, ἢ τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἐφηβότηταν οἱ παῖδες, κἂν ἄρρενες, κἂν θήλειαι, ἤγουν μέχρι τοὺς ιβ′ χρόνους ἐν ταῖς θηλείαις, ἐν δὲ τοῖς ἄρρεσιν ιε′ χρόνους· ὁ δὲ κουράτωρ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μέχρι τῶν κε′ ἐτῶν διὰ τὸ μὴ μειωθῆναι τὴν οὐσίαν τῶν παίδων· ὅτι κουράτορα ὁ πατὴρ οὐ δίδωσιν, ἀλλ᾽ ἐπίτροπον· ὅτι ὁ κουράτωρ ὀφείλει στρέφειν λογαριασμὸν τοῖς πράγμασιν τοῦ ὀρφα-

νοῦ, ὁ δὲ ἐπίτροπος στρέφει ὅσον ἐπιτρόπευσεν καὶ διωρίσατο ὁ πατὴρ ἐν τῇ διαθήκῃ μόνον.

κε. Ἐὰν κατηγορηθῇ ἄνθρωπος εἰς μοιχείαν γυναικός, ἐκ δικαίου οὐ δύναται ἔχειν ταύτην γαμετήν, διότις ὁ μοιχὸς ρὔτε συμπαθεῖται, εἰ μὴ ποιοῦντος τὴν ἐντολὴν τῆς μοιχείας, καὶ πῶς δύναται ἔχειν εὐλογίαν παρὰ ἱερέως, ἀφωρισμένου ὄντο; καὶ μοιχοῦ; Διὰ τοῦτο κωλύομεν τοὺς τοιούτους τῆς συναφείας τῆς μοιχείας ὡς ἔξωθεν ὄντας τῆς ἐκκλησίας.

κϛ. Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἁρπάσας οὐ δύναται ταύτην λαβεῖν εἰς γάμον, διότις ὑπόκειται καὶ αὐτὸς ἐγκλήματι καὶ ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐκκλησίας· εἰ γὰρ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς μετὰ ταῦτα συναινεῖ, | διότις πρότερον ἔσχεν θλίψιν καὶ κατάραν ἐπ' αὐτῷ· 10 καὶ οὐ συναίνεσεν, ὕστερον ἀδύνατον αὐτῷ συναινεῖν.

κζ. Ὁ μέντοι ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τινὰ δεξάμενος οὐ δύναται ταύτην ὕστερον πρὸς γάμον ἀγάγεσθαι ὡς δῆθεν γεναμένην θυγατέραν αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέραν, ἢ θυγατέραν, ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλως εἰ μὴ ἔχων ἐπ' αὐτῆς πατρικὴν διάθεσιν· καὶ πῶς δύναται λαβεῖν θυγατέραν ἣν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀδελφὴν πνευματικὴν κράζειν ὀφείλει; δι' οὗ τούτους αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν κολάσει κατακρίνονται.

κη. Ἔλαβον κόρην ἐκ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, ἔχων δὲ ὁ πατὴρ μετὰ ταῦτα ἑτέραν κόρην, ἣν οὐκ ἔλαβον ἐκ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας, ταύτην δύναμαι δοῦναι τῷ υἱῷ μου εἰς γάμον, διότις μετὰ τὴν σήκωσιν τῆς κολυμβήθρας ἐγενόμην, ἤγουν ἐγεννήθη ἣν ἔλαβον εἰς νύμφην τῷ υἱῷ μου, καθὼς λέγει βιβλίον ε' τοῦ κώδικος, τίτλος ϛ', διάταξις ϛ'.

κθ. Ἔστω καὶ αὐτὸ γνωστὸν πᾶσιν, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου οὐκ ἔστιν μου συγγενής, καὶ πῶς; ὁ πατήρ μου ἔλαβεν τὴν μητέραν μου εἰς γαμετήν, ἐγέννησεν ἐμέναν· ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, ἔλαβεν ἡ μητέρα μου ἄλλον εἰς γάμον, ἔσχεν καὶ

αὐτὸς ἀπὸ ἄλλης γυναικὸς υἱόν· ἐποίησεν καὶ μὲ τὴν μητέραν μου παιδίν· ἐγὼ μὲν τὸν γεννηθέντα παρὰ τῆς μητρός μου ἔχω τοῦτον ἀδελφόν, καὶ ὁ γεννηθεὶς παρὰ τῆς μητρός μου ἐξ ἑτέρου ἀνδρὸς ἐκεῖνον ἔχει ἀδελφόν, ἐγὼ δὲ τὸν ἐκείνου, συγγενεῖς οὐχ ὑπάρχημεν.

Θ. Περὶ τοὺς γονεῖς τοὺς λαβόντας δεύτερον γάμον καὶ μὴ ληγατεύσαντας τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἢ ἐπιτροπεύσαντας τὴν προῖκα τῆς μητρὸς αὐτῶν τὴν πρώην.

Παρίστανται οἱ πενθεροί, ἤτοι οἱ γονεῖς τῶν παίδων, κἂν μήτηρ, κἂν πατήρ, ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ, ἢ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ποιοῦν νὰ τάξουν τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐδευτερογάμησεν α' τάξιμον, καὶ ἐὰν ἔλθῃ, δόξα τῷ θεῷ, εἰδ' οὐ μή γε, τάσσουν αὐτὸν καὶ τὸ δεύτερον· ὁμοίως ἂν οὐκ ἔλθῃ, τάσσουν καὶ τὸ τρίτον, καὶ εἰ μὴ ἔλθῃ, ἀφορίζουν αὐτὸν ὡς φυγόδικον. Καὶ ταῦτα πάντα γράφει ὁ νοτάριος καὶ τὰ ταξίματα καὶ τὸν ἀφορισμὸν ὡς φυγόδικον.

Καὶ ὅταν ἔλθῃ καὶ ζητήσῃ συμπάθειον, πληρόνει τὰς ἐξόδους τοῦ ἀντιδίκου του ὡς τὴν ἡμέραν ὅτι συμπαθηθῇ.

Καὶ οὕτως λέγει ὁ συνήγορος πρὸς τὸν κριτὴν ὅτι « δέσποτά μου παρίσταται ὁ δεῖνα καὶ οἱ ἀπερφανισμένοι παῖδες τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ λέγουν οὕτως ὅτι ὥρμασαν τὴν θυγατέραν αὐτῶν κυρὰν δεῖνα μετὰ προικιμαίων πραγμάτων ποσουμένων περπύρατα τόσα μὲ τοῦ κῦρ δεῖνα, καὶ παρελθόντος ἐκείνης, ἔλαβεν αὐτὸς δεύτερον συνοικέσιον, μὴ ἐπιτροπεύσας τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὴν προῖκα τῆς μητρὸς αὐτῶν, καὶ αἰτοῦμεν τὴν ἁγιωσύνην σου τοῦ ὁρίσαι καὶ στρέψαι τὴν προῖκα τῆς μητρὸς τῶν παιδίων ».

Καὶ ἐὰν ὁμολογήσῃ, δόξα σοι ὁ θεός, εἰ δὲ ζητήσῃ ἐγγράφως, ἃς δώσῃ ὁ κριτὴς ἡμέραν τοῦ δοῦναι ἔγγραφον λίβελλον,

καὶ ἂς τὸ γράψῃ ὁ νοτάριος, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἣν ἐπάρῃ ἂς φέρῃ ἔγγραφον λίβελλον οὕτως.

Λίβελλος· « ἔμπροσθεν ὑμῶν πανιερώτατε καὶ θεοτίμητε ἐπίσκοπε κῦρ δεῖνα, πρόεδρε πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, παριστα μένη κἀγὼ ἡ δεῖνα προβάλλομαι καὶ λέγω κατὰ τοῦ κῦρ δεῖνα καὶ ποτὲ γεναμένου γαμβροῦ μου, ὡς ὅτι προλαβὼν ὥρμασα αὐτὸν μετ' ἐκείνης τῆς ἡμετέρας θυγατρὸς κυρᾶς δεῖνα μετὰ προικιμαίων πραγμάτων, ἀξία ἡ προὶξ καὶ ποσου|μένη, φ. 41. περπύρατα τόσα, καὶ τεκνοποιήσασα μετ' αὐτοῦ παῖδας τόσους, καὶ ζήσασα μετ' αὐτοῦ οὐκ ὀλίγον καιρὸν ἀπῆλθεν εἰς τὰς ἐκεῖθεν μονὰς κατὰ τὸ βουλητὸν τοῦ Κυρίου· ἀπέμειναν οἱ ἀπερφανισμένοι μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μὴ δυνηθεὶς καρτερέσαι τὴν χηρείαν ἔλαβεν δεύτερον συνοικέσιον, μὴ ἐπιτροπεύσας τὴν προῖκα τῆς θυγατρός μου χάριν τῶν παιδίων, ἀλλ' οὖν κρατεῖ ταύτην εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ οὐκ οἶδα ποίῳ τρόπῳ. Ὅθεν αἰτῶ τὴν ὑμῶν ἁγιότητα ὡς ἵνα ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἀποφαντικῶς ὁρίσῃς τὸν προρρηθέντα κῦρ δεῖνα τοῦ στρέψαι καὶ δοῦναί μοι τὴν προῖκα ἐκείνης τῆς θυγατρός μου, δικαίου τῶν ἀπερφανισμένων παίδων αὐτῆς, καθὼς ἐχάσεν πᾶσα δίκαιον ὃ ἤλπιζεν ἔχειν ἀπὸ ταύτην τὴν προῖκα, μὴ ἐπιτροπεύσας ταύτην πρὸ τοῦ συνζευχθῆναι εἰς δεύτερον συνοικέσιον, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον. Ταῦτα δὲ λέγω σωζομένου τοῦ δικαίου, καὶ τὰ ἑξῆς, προβάλλω δὲ τοῦ αὐξῆσαι καὶ ἐλαττῶσαι ».

Καὶ ἔχει τρεῖς λιβέλλους· ὁ εἷς δέδοται εἰς τὴν αὐλήν, καὶ σημειόνει αὐτὸν ὁ νοτάριος ὄπισθεν, καὶ τὸν ἕτερον διδεῖ τον ὁ κριτὴς τοῦ ἐγκαλουμένου, καὶ τὸν τρίτον ἔχει τον ὁ ἀβουκάτος ὁποῦ ἐγκαλέει· καὶ διδοῖ του καὶ ἡμέραν τῆς σκέψεως ἡμέρας δ', καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέρχουνται.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται, καὶ ἂν θέλῃ ὁ ἀντίδικος κρατεῖ τὴν δίκην, καὶ ἂν οὐδὲν θέλῃ, λαμβάνει ἄλλας δ' ἡμέρας νὰ δώσῃ πᾶσα δίκαιον ὃ ἔχει κατὰ τοῦ λιβέλλου, καὶ ὑπάγει·

καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται καὶ φέρνει ἐγράφως καὶ λέγει οὕτως·

Πρῶτα δίκαια. « Κατὰ τοῦ λιβέλλου τοῦ προσκομισθέντος κατ' ἐμοῦ δεῖνα παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ πενθερᾶς μου, καὶ ὡς λέγει αἰτεῖ δικαίου τῶν ἀπερφανισμένων καὶ ἡμετέρων παιδίων, ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα ἐν πρώτοις μου δικαιώμασιν καὶ λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ἐν τῷ παρ' αὐτῆς κατ' ἐμοῦ δοθέντι λιβέλλῳ διὰ τὸ οὐδείς, ὡς πιστεύω, δύναται βλεπῆσαι τὴν διαφέρουσαν προῖκα τῶν ἐμῶν παιδίων ἄλλος παρ' ἐμοῦ, ὅτι καὶ τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία ἐμοὶ διαφέρει ἔτι ζῶν καὶ μετὰ θάνατον αὐτῶν· διὰ τοῦτο λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς, ἄλλω τε καὶ μεγαλότερον ὡς ὅτι μέχρι καὶ τὴν σήμερον πᾶσα ἔξοδος τῶν παίδων παρ' ἐμοῦ ἐξοδεύεται καὶ διοικονεῖται (1), καὶ διὰ τοῦτο λέγω ὡς ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς ».

Καὶ δίδοται καὶ αὐτὸ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ σημειόνει καὶ αὐτῷ ὁ νοτάριος· καὶ ἡ ἄλλη μεραία λαμβάνει τὸ ἴσον τῆς γραφῆς τῶν δικαιωμάτων καὶ ἡμέραν νὰ δώσῃ δεύτερα δίκαια ἑτέρας ἡμέρας δ', καὶ ἀπέρχουνται.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται ὁ ἀβουκάτος μετὰ τοῦ κυρίου προσώπου καὶ φέρνει ἐγράφως καὶ λέγει οὕτως.

Δεύτερα δίκαια. « Κατὰ τῶν πρώτων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τοῦ κῦρ δεῖνα καὶ ἡμετέρου γαμβροῦ, ἐν δευτέροις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ ἡ δεῖνα καὶ πενθερὰ αὐτοῦ ἐν τῷ λέγει ὅτι οὐδὲν ὀφείλει τοῦ ἀπολογηθῆναί μοι, διότις οἱ παῖδες ὑπάρχουν ἐδικοί του καὶ ἡ ζημία καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ διαφέρει, κακῶς τὸ νοεῖ, ὡς ὅτι καὶ οἱ θεῖοι νόμοι οὐδὲ αὐτὸ ἀφῆκαν ἀνηγόρευτον, ἀλλ' οὖν καὶ περὶ αὐτοῦ διωρίσαντο, ὡς ὅτι οἱ μὴ ἐπιτροπεύοντες τοὺς παῖδας

(1) γραπτέον, διακονεῖται, ἢ διοικονομεῖται.

αὐτῶν πρὸ τῆς δευτερογαμίας ἐκπίπτουσι πασῶν τῶν δικαίων ὧν ὀφείλουσιν ἔχειν δικαίου τῶν παίδων αὐτῶν· διὰ τοῦτο φ. 42. καὶ αὐτὸς ἐχάωσε καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ | πᾶσα δίκαιον ὃ ὤφειλεν ἔχειν· περὶ δὲ ὧν λέγει ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν παίδων παρ' αὐτοῦ γένεται, δικαίως λέγει, ἐπεὶ τὴν προῖκα πᾶσαν τῆς μητρὸς αὐτῶν ἔχει ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ, δικαίως ἔχει καὶ τοὺς παῖδας ἐκτρέφειν. Διὰ τοῦτο, δέσποτα, ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμῶν ἁγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν τῆς τοιούτης ἐγκλήτου, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον ».

Καὶ σημειόνει καὶ αὐτὸ ὁ νοτάριος· καὶ ἂν θέλῃ καὶ τὸ ἄλλο μέρος, θέτει το εἰς τὴν αὐλήν, εἰδ' οὐ μή γε, ζητεῖ τὸ ἴσον τῶν δευτέρων δικαίων, καὶ εἰς τὴν ἡμέραν ἔρχεται καὶ λέγει ἐγγράφως.

Τρίτα δίκαια. « Κατὰ τῶν δευτέρων δικαιωμάτων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ πενθερᾶς μου ἐν τρίτοις μου δικαιώμασιν ἀπολογοῦμαι κἀγὼ δεῖνα καὶ λέγω, ὅτι ὅπερ ἔλεξα ἐν τοῖς πρώτοις μου δικαιώμασι τὸ κατὰ τοῦ λιβέλλου, πάλιν τὸ αὐτὸ λέγω ὅτι οὐδὲν ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς διὰ τὰ προλαβόντα δίκαια τοῖς ἐμοῖς παισίν, ὅτι πατὴρ οὐδὲν ἀνηγορεύεται χάριν τῶν παιδίων, ὅτι πατὴρ κληρονομεῖ τοὺς παῖδας καὶ ὡσαύτως παιδία τοῖς πατράσι· καὶ ἐπεὶ οὕτως ὁρίζει ὁ κανών, οὐδὲ ἐγὼ ὀφείλω τοῦ ἀπολογηθῆναι αὐτῆς· διὸ κἀγὼ ἀνάθωμαι εἰς τὴν ὑμῶν ἁγιότητα καὶ αἰτῶ μέσην ἀπόφασιν ».

Καὶ ὁ κριτὴς διδοῖ ἡμέραν τῆς μέσης ἀποφάσεως, καὶ γράφει ὁ νοτάριος· καὶ εἰς τὴν ἡμέραν δίδει ὁ κριτὴς τὴν μέσην ἀπόφασιν ἐγγράφως.

Μέση ἀπόφασις. « Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τῶν ἀμφοτέρων μερῶν, τῆς τε κυρᾶς δεῖνα ἀπαὶ τὸ ἓν μέρος καὶ τοῦ κῦρ δεῖνα καὶ γαμβροῦ αὐτῆς ἀπαὶ τὸ ἕτερον μέρος, ἡμεῖς δεῖνα ἀρχιερεὺς (ἢ ἄλλος κριτὴς ἂν ἔνε) σκέψαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκρι-

βῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνομεν ἐγγράφως, καὶ διὰ μέσης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως· ἀνατρέπομεν τὰ δίκαια τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ δεῖνα, καὶ ὁρίζομεν αὐτὸν τοῦ ἀπολογηθῆναι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς κυρᾶς δεῖνα καὶ πενθερᾶς αὐτοῦ ».

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη ἡ παροῦσα μέση ἀπόφασις, μᾶλλον καὶ ἐκηρύχθη εἰς τὰς ἔτοσας τοῦ μηνός, παρόντος τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα ».

Καὶ παύει ὁ κριτὴς μέχρι καὶ ἡμέρας ι', καὶ μετὰ τοῦτο κρατεῖται τὴν δίκην ὁ ἄνθρωπος λέγων « Ἀρνοῦμαι τὰ λεγόμενα ὡς λέγουνται καὶ αἰτῶ τὰς ἀποδείξεις ».

Καὶ ἡ γυναῖκα τὰ προβάλματα οὕτως, καὶ ὀμνύουν ἀμφότεροι. « Προβάλλομαι κἀγὼ ἡ δεῖνα ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον μου, ἔτι ὑπάρχω μητέρα ἐκείνης τῆς δεῖνα· ἔτι, ὅτι ὑπάρχω πενθερὰ τοῦ δεῖνα· ἔτι, ὅτι ὡρμάστη ὁ ῥηθεὶς δεῖνα μετ' ἐκείνην τὴν θυγατέραν μου δεῖνα, καὶ ἐτεκνοποίησεν μὲ τὴν θυγατέραν μου δεῖνα παῖδας τόσους, καὶ ἔδωκά του προῖκα περπύρατα τόσων· ἔτι, ὅτι καὶ μετὰ θανάτου τῆς θυγατρός μου ἔλαβεν δεύτερον συνοικέσιον· ἔτι, ὅτι οὐδὲν ἐπιτρόπευσεν τὴν προῖκα τῆς θυγατρός μου· ἔτι, ὅτι καὶ ζητῶ ταύτην τὴν προῖκα, δικαίου τῶν παίδων μου· ἔτι, ὅτι καὶ ταῦτα ζητῶ δικαίου τῶν παίδων καὶ ἐγγόνων μου ».

Καὶ ἐρωτᾶται ὁ ἄνθρωπος κεφάλαιον πρὸς κεφάλαιον, καὶ γράφει ὁ νοτάριος· καὶ μετὰ τὸ ἐρωτηθῆναι τὰ κεφάλαια ὅλα, καὶ ἀρνήθη μέρος, εἰς τὰ ἀρνούμενα προσφέρει ἡ γυναῖκα μάρτυρας. Καὶ ἐρωτοῦνται εἷς καθεὶς ὡς κεῖνται τὰ προβάλματα, καὶ ὁ νοτάριος γράφει ταῦτα· καὶ ἐρωτοῦνται τὰ κεφάλαια « πῶς τὸ γινώσκεις; ἦσουν ἐκεῖ, ἢ ἤκουσές το, καὶ τί πιστεύεις περὶ τούτων ἐὰν ἔχῃ ὥσπερ καὶ λέγουνται; »

Καὶ οὕτως γράφονται· καὶ μετὰ τὸ ἐρωτηθῆναι οἱ ὅλοι
φ. 43. μάρτυρες|, ἀναγινώσκονται αἱ μαρτυρίαι ὅλαι παρρησίᾳ τῶν

δύο μερῶν· καὶ ἂν θέλῃ τὸ ἀντίδικον μέρος, ἐπαίρει τὸ ἴσον τῶν μαρτυριῶν καὶ ἡμέραν νὰ εἴπῃ κατ' αὐτῶν.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει εἴ τι θέλει ἐγγράφως. Καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν, ἐὰν εἴπῃ πρᾶγμα κατ' αὐτοὺς οἷον οὐδὲν πρέπει, λαμβάνει ἡ ἄλλη μερεία ἡμέραν νὰ ἀνανεώσῃ τοὺς μάρτυρας· καὶ πληρουμένου τούτου, λαμβάνει ὁ κριτὴς ἡμέραν νὰ δώσῃ πληρεστάτην ἀπόφασιν.

Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν λέγει ὁ κριτής· τέως μέλλει νὰ γράψῃ ὁ νοτάριος ἐπάνω ὅταν δώσῃ ὁ κριτὴς τὴν ἀπόφασιν οὕτως. «Ἔμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν δηλωθησομένων ὁ πανιερώτατος καὶ θεοτίμητος ἐπίσκοπος Ἀρσηνόης δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας Πάφου ἔκδωκεν πληρεστάτην ἀπόφασιν περιέχων οὕτως» [εἰς πᾶσαν ἀπόφασιν γράφει ὁ νοτάριος οὕτως].

«Ἡμεῖς δεῖνα ἐπίσκοπος πόλεως δεῖνα, πρόεδρος πόλεως καὶ ἐνορίας δεῖνα, γνωρίσαντες ἀπὸ τὴν ἔγκλητον ἣν προεβάλλετο ἔνπροσθεν ἡμῶν ἡ δεῖνα, οὗτινος ὁ δεῖνα λίβελλος ἐγγράφως ἐδόθη εἰς πληρεστάτην δίκην ἔμπροσθεν ἡμῶν κατὰ τοῦ δεῖνα περιέχων οὕτως· (καὶ ἀναγινώσκει ὁ νοτάριος τὸν λίβελλον ὅλον ὡς κεῖται ἐγγράφως· εἶτα λέγει ὁ κριτής), δίκης κρατηθείσης νομίμου εἰς αὐτό, ὅρκων γενομένων τοῦ εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων κεφαλαίων δοθέντων, μαρτύρων προσκομισθέντων, δι' ὅρκου στενευθέντων καὶ τὰ παρ αὐτῶν ρηθέντα πιστῶς γραφέντα καὶ διὰ συγκαταθέσεως τῶν μερῶν ἀναγνωσθέντα καὶ κηρυχθέντα, ὕστερον ἀσφαλήσαντο τὴν δίκην καὶ αἰτήθησαν τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡμέρα τοῦ πληρεστάτην ἀπόφασιν ἀκοῦσαι· ἧς ἡμέρας κρεμμαμένης, ἐρευνήσαντες τὰς πράξεις αὐτῶν ἀκριβῶς, ἔχοντες δὲ καὶ βουλὴν μετὰ λογίμων ἀνδρῶν, ἀποφήνομεν ἐγγράφως καὶ διὰ πληρεστάτης ἀποφάσεως ὁρίζομεν οὕτως·» κατακρίνοντες τον κῦρ δεῖνα τοῦ στρέψαι τὴν προῖκα καὶ δοῦναι ταύτην σώαν

πρὸς τὴν κυρὰν δεῖνα καὶ πενθερὰν αὐτοῦ, δικαίου τῶν ἀπερφανισμένων παίδων αὐτοῦ, καὶ ἐπιτροπεύειν αὐτὴν ἐπ' αὐτοὺς μέχρι καιροῦ τοῦ φθάσαι τοὺς παῖδας εἰς νομίμου καιροῦ ἡλικίας, καὶ τότε δοῦναι πρὸς αὐτούς, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον.

Καὶ γράφει ὁ νοτάριος « ἐγράφη, ἀνεγνώσθη, ἐκηρύχθη ἡ παροῦσα ἀπόφασις, παρόντων τοῦ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα ».

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὴν ἀπόφασιν, καρτερεῖ ὁ κριτὴς ἡμέρας ι', καὶ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας βάλλεται ἡ ἀπόφασις εἰς νομήν, καὶ στενεύεται τοῦ στρέψαι τὴν προῖκα ἕως τέλους, κἂν διατετιμημένη ὑπάρχει, κἂν ἀδιατίμητος.

Τίτλος Ι. Περὶ δευτερογαμούντων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

α. Ἡ μὴ δευτερογαμοῦσα γυναῖκα, ἢ ἄνθρωπος, καὶ πᾶς γονεὺς ἐπαίρνει ἀπαὶ τὴν προῖκα ἐὰν καὶ ἔχῃ παιδία, ἴσα μὲ ἕναν ἀπαὶ τὰ παιδιά του· ἐὰν καὶ ἔχῃ ἕναν παιδίν, μοιράζει ἐκεῖνο καὶ ὁ πατὴρ ὡς διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ μετὰ θανάτου τοῦ πατρὸς στρέφεται τὸ ὅλον εἰς τὸ παιδὶν αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἔχῃ δύο παιδία, λαμβάνει τὸ τρίτον, ὁμοίως καὶ τρία παιδία, τὸ τέταρτον, καὶ οὕτως καθεξῆς, καθὼς ὁρίζει ἡ ριζ' Νεαρά.

φ. 44. | β. Τοῖς δὲ παισὶν ἐμπαίνει πᾶσα πρᾶγμα τῆς μάνας αὐτῶν, θέλει ὁ πατὴρ ἂς διγαμήσῃ, θέλει μὴ διγαμήσῃ, ὅτι οἱ παῖδες ἔνε κληρονόμοι τῆς προικὸς τῆς μητρὸς αὐτῶν· καὶ ἐὰν ἔνε ἀνήλικα, χρεωστοῦν οἱ γονεῖς νὰ τρέφουν τὰ παιδία.

γ. Ὅτι εἰ καὶ πλέον δοθῇ ἀπὸ τοῦ πατρός, ἢ ἀπὸ τῆς μητρὸς τῷ δευτέρῳ ἀνδρί, τὰ πρῶτα παιδία τῆς πρώτης γυναικὸς δύνανται ἐκδικεῖν αὐτά.

δ. Τῆς δευτερογαμούσης γυναικὸς τὸ κανίσκιν τὸ διδοῖ ὁ ἄνδρας πρὸς τὴν γυναῖκα πρὶν νὰ ὁρμασθῇ ὅπερ λέγεται θεώ-

ρετρον, τὰ παιδία τῆς γυναικοῦ κερδαίνουν τα ὅλα ἐν τῷ ἅμα ὡς παιδία καὶ κληρονόμοι αὐτῆς, καθὼς λέγει ἡ β' Νεαρά.

ε. Τὰ ἐκ τοῦ προτέρου γάμου κερδαιθέντα, κἂν δευτερογαμήσωσιν οἱ γονεῖς, δύνανται τὰ παιδία τοῦ πρώτου γάμου ἐκδικεῖν αὐτά, κἂν καὶ τριάκοντα ἂν ἐδιάβησαν διὰ τοῦτο οὐδὲν χάνουν τὸ δίκαιόν τους· εἰ δὲ ἕνε ἀνήλικοι, ἅμα ὅτι γενοῦν ἐνήλικοι, ἤγουν φθάσωσιν ιε' χρόνους, δύνανται ζητεῖν τῆς μάνας των τὰ πράγματα.

ς. Οἱ γονεῖς δύνανται πωλεῖν, μεταδίδειν, ποιεῖν ὃ βούλονται τὰ πράγματα τὰ κάμνουν ἀπὸ τὴν τελευτήσασαν γυναῖκα, ἐὰν οἱ παῖδες αὐτῶν προετελεύτησαν μὴ ἔχοντες ἄλλους κληρονόμους· εἰ δὲ εὑρεθοῦν ὅτι ἔχουσιν, οὐ δύνανται ἐκποιεῖν εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ τέταρτον ὃ ἐκάμασιν· ὃ ἐντέχεται καὶ διαφέρον εἰς τὰ παιδία εἰς οὐδένα τρόπον δύνεται κανεὶς νὰ τοὺς ἐπάρῃ τι· ἀλλὰ καὶ ἂν δευτερογαμήσουν οἱ γονεῖς, ὁ πατὴρ μὲν νὰ ἔχῃ τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἕνε οἱ παῖδες ἀνήλικοι, ἡ δὲ αὐθεντία νὰ φυλάττεται ὡς διὰ τὰ παιδία ὡς κληρονόμοι.

ζ. Δευτερογαμῶν ὁ πατὴρ χρῆσιν ἔχει νὰ δώσῃ πρὸς τὰ παιδία ἄνθρωπον νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα τῶν παιδίων· εἰ δὲ οὐδὲν δευτερογαμήσῃ (1), οὐδὲν χρεωστεῖ νὰ δώσῃ ἐγγυητήν, ἀμμὲ νὰ τὰ κρατῇ ἐκεῖνος ἕως ὅτου νὰ γένουνται οἱ παῖδες χρονῶν ιε'.

η. Ἑνὸς τῶν παίδων ἀπέθανεν ἄπαις, ὁ γονεὺς ὁποῦ ζῇ, ἢ πατήρ, ἢ μήτηρ οὐδὲν κερδαίνει ἀπαὶ τὰ πράγματα τοῦ παιδίου, ἀλλ' οὖν λαμβάνουν αὐτὰ οἱ ἀδελφοὶ ὁποῦ ἀπομένουν αὐτοῦ ὡς διάδοχοι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.

θ. Ἡ μήτηρ συγκληρονομεῖ τοῖς ἰδίοις εἰς τὰ πατρικὰ αὐτῶν πράγματα, κἂν κοράσιά εἰσιν, κἂν παλληκάρια, ὡς ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν.

(1) χειρ. δευτερογαμήσουν

Πλὴν ἐγνώριζε καὶ τοῦτο ὅτι ἀδελφὸς ἃ φανῇ ἀχάριστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, οὐδὲν λαμβάνει μέρος ἀπαὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Ἀχάριστός ἐστιν ὁ ἐπιβουλευόμενος τῇ ζωῇ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

ι. Ὁ ἄνδρας ἔστειλεν τῆς γυναικοῦ του προγαμιαίαν δωρεάν, ἐὰν δευτερομήση ἡ γυναῖκα, ἐκεῖνο τὸ κανίσκι ὡς εὑρίσκεται ἢ χρυσάφιον, ἢ ἀργύριον, τῶν παιδίων ἔνε, καὶ ἡ μάνα οὐδὲν ἔχει τι ἐξ αὐτῶν.

ια. Ἔστιν δέ σοι καὶ τοῦτο γνωστόν, ὅτι ἐὰν ἀσθενῇ ὁ υἱὸς τῆς γυναικός, καὶ εἰς τὴν διαθήκην του οὐδὲν ἀφήσῃ καὶ τῆς μάνας του δίκαιον μέρος ὥςπερ καὶ τοὺς ἄλλους, δύναται ἡ μάνα νὰ πῇ κατὰ τῆς διαθήκης, θέλει χήρα ἂν ἔνῃ, θέλει δίγαμος.

ιβ. Ὁ δευτερογαμήσας ἀνὴρ τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου κέρδη, ἐὰν καὶ προετελεύτησαν τὰ παιδιά του τὰ ἐκ τοῦ γάμου, χρεωστεῖ νὰ ἐκδικῇ τὰ πράγματα διὰ τοὺς κληρονόμους,
φ. 45. καθὼς | ὁρίζει Νεαρὰ ξθ', βίβλ. ε' τοῦ κώδικος, τίτλος β', διάταξις ια'.

ιγ. Ἐὰν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παῖδας οὐκ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος, ἢ καὶ ἐποίησεν καὶ ἐτελεύτησαν, οὐδὲν χρεωστεῖ νὰ κάμῃ ἢ τὸ τέταρτον τῆς προικός, τὸ δὲ λοιπὸν νὰ τὸ ἐπάρουν οἱ γονεῖς, εἰ δὲ οὐκ ἔχει, οἱ πλέον ἐγγὺς κληρονόμοι.

ιδ. Ἐάν μου ἀφήσῃ ἡ γυναῖκα ἢ τὴν προῖκάν της, ἢ ἄλλο μεγαλότερον πρᾶγμα, χρεωστῇ, ἐὰν ἔνε διάκων, νὰ κρατῇ τὴν προῖκαν ἕως χρόνον, καὶ ἐὰν δευτερογαμήσῃ, στρέφει τὴν προῖκαν, σωζομένου τοῦ τετάρτου ἤγουν τοῦ κάσσου· εἰ δὲ γένεται ὁ διάκων ἱερεύς, ἢ καλόγερος, κερδαίνει τὴν προῖκα ὅλην (1).

(1) Ἐν τῷ περιθωρίῳ μεταγενεστέρα χεὶρ ἐσημείωσε « σκόπει ».

ιε. Ὁ πατὴρ ἐχήρευσεν καὶ ἠθουλήθη αὐτεξουσιάσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐὰν θέλῃ δύναται κρατῆσαι τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἅπαι τοὺς καρποὺς τῶν προικιμαίων πραγμάτων, μόνον χρεωστεῖ νὰ φυλάσσουνται τὰ πράγματα τῶν ὀρφανῶν, ὡς διά, ἐὰν παρέλθῃ ὁ πατήρ, νὰ ἠξεύρῃ ὁ υἱὸς πόθεν νὰ λάβῃ τὰ μητρικά του· ὅτι καὶ οἱ παῖδες, ἐὰν εἰσιν ἀπὸ ιε' χρονῶν, δύνανται καὶ ἐκεῖνοι νὰ ποιήσουν τὴν διαθήκην τους καὶ ν' ἀφήσουν ἅπαι τὰ μητρικά τους, ἢ τὰ πατρικά, ὡς κληρονόμοι, καθὼς ὁρίζει· ἀνάγνωθι βιβλίον τῶν Ἰνστιτούτων τίτλ. θ', α' Νεαρά, καὶ βιβλ. ς', τίτλ. ξ', διάταξις α', βιβλ. γ'.

ις. Ὅτι ὁ αὐτεξούσιος υἱὸς μερίζει τῶν καρπῶν τῶν πραγμάτων μετὰ τοῦ πατρός, καὶ οὐδὲν ἔχει ἄδειαν ὁ πατὴρ νὰ τὰ κρατήσῃ διὰ τὸ ἐμακροτόνησεν ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' οὖν καὶ ἐὰν ἔχῃ καὶ ἄλλον ἀδελφὸν καὶ ἔχει τον ὁ πατὴρ ἐκεῖνον τὸν μικρότερον ὑπεξούσιον, ὁ μὲν αὐτεξούσιος λαμβάνει τὸ τοῦ ἐμπαίνει, τὸ δὲ ἕτερον κρατεῖ ὁ πατὴρ διὰ τὸν ὑπεξούσιον παῖδα, καθὼς ὁρίζει τίτλος ξα'.

ιζ. Εἴ τι κάμῃ τὸ παιδὶν εἴτε ἀπὸ τὴν μάναν του, εἴτε ἀπὸ τὴν προῖκάν του ἐὰν λάβῃ γυναῖκα, εἴτε ἐὰν κάμῃ ἐξ ἰδίου καμάτου, χρεωστεῖ τὸ παιδὶν νὰ ταγίζῃ τὸν κῦρίν του, ὡς ὁρίζει ἡ Νεαρὰ κβ'.

Ὅτι ἐὰν διγαμήσῃ ὁ πατήρ, ἔχουσιν οἱ παῖδες ἄδειαν λαμβάνειν τὰ μητρικὰ αὐτῶν πράγματα αὖθις, καθὼς λέγει βιβλ. ε', τίτλ. ξ', διάταξις α', βιβλ. ν'.

ιη. Ὅτι ἐὰν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα ἄπαις, οὐδὲν κερδαίνει ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς γυναικείας προικός, εἰμὴ τὸ κάσσον ὅ ἐστι τέταρτον ἐκ τῆς ὅλης προικὸς ἀπὸ περπύρατα, χρυσάφιν, ἀσημίου, ὑφασμάτων καὶ ἑτέρων πάντων, καθὼς ὁρίζει Νεαρὰ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ νέου, εἰ μὴ ἔφθασεν καὶ ἐγένετο ἄλλο τι σύμφωνον· ὡσαύτως καὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰ συμβῇ θάνατος, ἀμφοτέρων εἷς νόμος δέδοται.

ιθ. Ἐάν τις ἐκ τὸ ἀνδρόγυνον, κἄν τε γυναῖκα, κἄν τε ἄνδρας ἀφήσει εἰς τὴν διαθήκην του τοῦ ἄλλου μέρους πρᾶγμαν, οὐδὲ ἂν δευτερογαμήσῃ, δύνανται οἱ παῖδες ἢ συγγενεῖς ἐπᾶραι αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ μένει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐξαφῆκεν.

κ. Μάνα ἐὰν χαρίσῃ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῆς καὶ δευτερογαμήσῃ, οὐδὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ στραφῇ νὰ ζητήσῃ τὰ ἔδωκεν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἐὰν μὴ τὰ ἔδωκεν μὲ συμφωνία, ἂν διγαμήσῃ, ἢ ἂν πτωχεύσῃ, νὰ τὰ ἐπάρῃ.

κα. Ὁ πατήρ, προῖκαν ἢ προγάμου δωρεὰν ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ, οὐδὲν δύνεται νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκ τῶν παίδων μου οὐδὲν ἔχω τί νὰ δώσω, ἀλλ' οὖν ἐκ τῆς ἰδίας ὑποστάσεως δίδει τοῖς φ. 46. αἰτοῦσιν, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν πραγμάτων | τῶν παιδίων, ὅτι πατὴρ δικαίου τῶν παίδων κληρονομεῖ.

κβ. Εἴ τις λάβῃ ἄπορον γυναῖκα, ἤγουν ἄνευ προικός, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲν λαμβάνει ἡ γυναῖκα ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ [τὸ] τέταρτον, καὶ οὐδὲν ἔχουν ἄδειαν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀνδρὸς νὰ κρατήσουν τὸ τέταρτον, διὰ τὸ ἐπῆρεν τὴν γυναῖκα ἄπροικον, ὡς ὁρίζει ἡ Νεαρὰ ριζ. Εἰ δὲ λεγάτον καταλειφθῇ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἐὰν μὴ τῆς ἀφήσῃ, εἰ δὲ ἐφῆκέν της λεγάτον, τέταρτον οὐδὲν λαμβάνει διὰ τὸ ἄπορον, ὅτι οὐδὲν ἔλαβεν μετ' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος προῖκα.

κγ. Ἄνθρωπος ἔλαβεν πρώτη γυναῖκα καὶ ἐτεκνοποίησεν μετ' αὐτῆς, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυναῖκα, ὕστερον ἔλαβε καὶ δευτέραν γυναῖκα καὶ ἐτεκνοποίησε καὶ μὲ τὴν δευτέραν, καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ· τὰ παιδία τῆς πρώτης γυναίκας καὶ τῆς δευτέρας ἴσα λαμβάνουσιν τὰ πράγματα τὰ πατρικά, ὁ καθεὶς αὐτῶν ὀφείλει λαβεῖν τὴν προῖκαν τῆς μητρὸς αὐτῶν καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ ἐὰν ἀπομείνουν πράγματα, δέχουνται ταῦτα οἱ παῖδες ὅλοι οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεύτεροι, τὸ ἴσον καὶ οὐ πλεῖον.

κδ. Ἄνθρωπος, ἢ γυναῖκα ἔχουσα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παῖδας καὶ βουλευθῇ νὰ ἐπάρῃ δεύτερον συνοικέσιον, χρεωστεῖ πρὶν νὰ ὁρμαστῇ τὸ δεύτερον νὰ πάρῃ τὴν προῖκα ἣν ἔλαβεν νὰ τὴν δώσῃ εἰς ἐπίτροπον νὰ φυλάγεται μέχρις ὅτου νὰ γένουνται τὰ παιδία τοῦ νόμου νὰ ἐπάρουν τὴν προῖκα τῆς μητρὸς αὐτῶν· εἰ δὲ καὶ οὐ ποιήσει οὕτως, ὑπεύθυνα ἔσονται τὰ πράγματα αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ δευτέρου συνοικεσίου ὡς διὰ νὰ πληρωθοῦν τὰ παιδία τὰ πρῶτα τὴν προῖκα τῆς μητρὸς αὐτῶν, καὶ πᾶσα δίκαιον ἔχουν νὰ κάμουν δικαίου τῆς μητρὸς αὐτῶν, καθὼς λέγει βιβλίον ε', τίτλος ιζ' τῆς Συλλογῆς.

κε. Εἰ καὶ πολλάκις ἡ μάνα οὐδὲν ἔδωκεν ἐπίτροπον τῶν παιδίων αὐτῆς διὰ τὸ ἦτον παρκάτω τῶν κε' χρονῶν, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἐχάσαν οἱ κληρονόμοι τὸ δίκαιόν τους.

Ἀλλὰ καὶ ἀνηλίκων τελευτώντων τῶν παίδων ἀστοχεῖ ὁ πατὴρ νὰ λάβῃ τὰ πράγματα τῶν κληρονομιαίων τοὺς διαδόχους, ἤγουν τοὺς κληρονόμους.

ΙΑ. Περὶ πενθούντων γυναικῶν.

κϛ. Ἡ γυναῖκα ἡ χήρα ἐὰν ὁρμασθῇ προτήτερον παροὺ νὰ πληρωθῇ ὁ χρόνος τῆς χηρείας αὐτῆς ἀτιμοῦται, ἀλλ' οὐδὲ ἐξουσίαν ἔχει νὰ δώσῃ τοῦ δευτέρου ἀνδρὸς ἄπαι τὸ πρᾶγμάν της εἰ μὴ τὰ τρίτα τῆς προικὸς αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῶν πατρικῶν τῶν παίδων οὐδὲν λαμβάνει τι, ἀλλ' οὖν ἔχασεν πᾶσα δίκαιον ὃ ἔμελλεν νὰ κάμῃ ἄπαι τὸν ἄνδραν.

κζ. Τότε πληρόνεται ὁ πένθιμος καιρὸς ὅτε πληρώσῃ ἡ γυναῖκα ἀπὸς ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας αὐτῆς θ' μῆνας, καὶ διατί; ὅτι ἡ γυναῖκα οὐδὲν βαστάνει τὸ ἐγγάστριον εἰμὴ μῆνας θ' καὶ οὐ πλεῖον· καὶ διατὶ ἐθέκαν νὰ βλέπῃ ἡ γυναῖκα τοὺς θ' μῆνας νὰ μηδὲν ὁρμασθῇ; διὰ τὴν ἀνάμιξιν τοῦ αἵματος τῆς

γονῆς, καὶ οὐδὲν νὰ ἠξεύρῃ κανεὶς νὰ εἴπῃ κἂν τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἔνε τοῦ παιδός, κἂν τοῦ δευτέρου, ὅτι εἰς τὴν κοιλίαν ἔσωθεν ἄδηλον ἔνε ἡ τοιαύτη κρίσις τοῦ αἵματος.

κη. Πάλιν λέγομεν, γυναῖκα ἐχήρευσεν καὶ οὐδὲν δύνεται ἐγκρατεῦσαι, ἀλλὰ θέλει νὰ πέσῃ εἰς δεύτερον γάμον, οὐδὲν δύνεται, ἐὰν μὴ νὰ ἔνε στεῖρα νὰ μηδὲν ἐποίησεν ποτὲ παι-
φ. 47. δίν, καὶ τότες νὰ μηδὲν ὁρμασθῇ, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἐξουσία | παρὰ τῆς βασιλείας, ὅτι νὰ ἐγνωρίσῃ ἡ ἐξουσία ὅτι ἔνε στεῖρα καὶ οὕτως νὰ δώσουν ὁρισμὸν τῆς ὁρμασίας· ὅτι ἡ ἀτεκνία διδοῖ χώραν τῆς ὁρμασίας καὶ οὐδὲν ποιεῖ ἀντιδικίαν τῆς φύσεως.

κθ. Οὐδὲν ἔνε δίκαιον γυναῖκα ὁποῦ οὐδὲν δώσει πρὸς τὸν ἄνδρα προῖκα νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν ἄνδραν της προγαμιαίαν δωρεάν, ἤγουν κανίσκιν τὸ ἔνε συνειθισμένον ὅτι λαμβάνουν ἡ γυναῖκες ἀπαὶ τοὺς ἄνδρας αὐτῆς, ὅτι ὁποῦ δώσει προικαῖον ἔνε δίκαιον νὰ λάβῃ καὶ κανίσκιν τῆς παρθενίας, καὶ νὰ λάβῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἄνδραν καὶ ἐκεῖνο καὶ τέταρτον τῶν πραγμάτων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἂν οὐδὲν ἔδωκεν προῖκα προγαμιαῖον κανίσκιν οὐδὲν ἐπαίρει, ἀνμὲ τέταρτον τῶν πραγμάτων τῶν κινουμένων μόνον χάριν τῆς συναφείας τοῦ γάμου.

λ. Γυναῖκα κλεψιγαμοῦσα τοῦ ἀνδρός, τουτέστιν ἔφυγεν ἀπαὶ τὸν ἄνδραν αὐτῆς καὶ ἐγίνετον πόρνη εἰς πάντας, ὕστερον μαθοῦσα ὅτι ἐπέθανεν ὁ ἄνδρας αὐτῆς καὶ ἦλθεν ζητοῦσα τὴν προῖκα καὶ τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρός, οἱ κληρονόμοι οὐδὲν χρεωστοῦν νὰ δώσουν τῆς γυναικοῦ οὐδὲ ἓν δίκαιον, ἀλλὰ τὴν προῖκαν αὐτῆς μόνην, ἐὰν δείξῃ ὅτι ἔδωκεν προῖκα πρὸς τὸν ἄνδραν· καὶ τοῦτο μεγάλη φιλοτιμίᾳ ἐγένετο πρὸς αὐτήν, διότις ἐγένετο πόρνη καὶ ἔκλεψεν τοὺς γάμους τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

λα. Οὔτε ὁ πατήρ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μητέρα ἀναγκάζουνται φυλάξαι τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, ἤγουν τὸ κανίσκιν τὸ στέλλουν

ἄνθρωποι πρὸς τὰς γυναῖκας, ἢ καὶ πολλάκις ἡ γυναῖκες πρὸς τοὺς ἄνδρας (ὡς ἔλαχεν πολλὰς γυναῖκας ἐμπεσεῖν εἰς ἔρωταν ἀνθρώπους καὶ τότε ὁρμάζουνται), ἡ τοιοῦταις δωρεαῖς ἔνε εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῶν γυναικῶν εἴ τι θέλουν νὰ ποιήσουν τὴν δωρεὰν ἐκείνην, καὶ οὐδὲν ἀριθμοῦνται μετὰ τῆς προικός, ἀλλ' οὐδὲ ζητοῦνται, ὅτι ὁ καθεὶς ὁποῦ λάβῃ τὴν δωρεὰν ταύτην διδοῖ την καὶ χαρίζει την, πολεμεῖ ἐξ αὐτῆς εἴ τι βούλεται, οὐδὲ ζῶν, οὐδὲ μετὰ θάνατον ἀπαιτεῖται.

λβ. Πάλιν ὁρίζομεν καὶ αὐτό, ὅτι ἄνθρωπος ἐὰν λάβῃ προγαμιαίαν δωρεὰν καὶ ἐπάρῃ καὶ προῖκα καὶ ἀριθμήσῃ καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν μετὰ τῆς προικός, καὶ ποιήσῃ ὅλα ὁμάδα καὶ γράψῃ ταῦτα ἐπάνω του εἰς προῖκα, χρεωστεῖ, ἐὰν χηρεύσῃ ἄνευ κληρονόμους, νὰ στρέψῃ τὴν προῖκα καὶ τὴν προγαμιαίαν δωρεὰν ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐποίησεν ὁμολογίαν προικός, καὶ οὐχὶ τὸ καθὲν μερικῶς, καὶ ζητεῖται τὰ πάντα ὡς προῖκα καὶ ὁμάδα προικός.

λγ. Εἰ δὲ ἔχει παῖδας καὶ βουληθῇ ποιῆσαι διαθήκην ἐπάνω τοὺς παῖδας, ὡς διὰ νὰ ἀφήσῃ τὰ πράγματα ἄλλους, οὐδὲν ἐξιάζει ὅσα νὰ ποιήσῃ, ὅτι οἱ κληρονόμοι ἔχουν ἄδειαν νὰ ζητήσουσι τὸ πᾶν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ συμφώνου, νὰ τὰ προκρίνῃ ὁ ἀρχιερεύς, ἢ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν κριτής.

λδ. Τῆς γυναίκας τῆς χήρας, ἢ καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐὰν ὑπάρχῃ χηράτος, ἐὰν δώσῃ ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα προῖκα οὐδὲν ἀπαιτεῖται, οὐδὲ λογίζεται προικίον οἷον χρεωστεῖ νὰ ζητηθῇ, ἀλλὰ χάρισμα, καὶ τὸ χάρισμα οὐδὲν ἀπαιτεῖται· ὁμοίως καὶ ὁ ἄνθρωπος πᾶν χάρισμα τὸ ποιήσει πρὸς τὴν γυναῖκα ἢ χρυσάφιν, ἢ ἀσῆμιν, ἢ ροῦχα, ἢ ἄλλο τι, | οὐδὲν ἀπαιτεῖται, ὡς ρ.ἱ³ πρὸς τέρψιν ἐγένετο τῆς γυναίκας, καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον καὶ ἐκείνης καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς οὐδὲν ἀπαιτοῦνται οὐδὲ τὸ ἓν οὐδὲ τὸ ἄλλο, ἀλλ' ἔστιν κέρδος αὐτῶν.

λε. Ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς κατηγορηθῇ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἐγέννησεν οὐδὲν λαμβάνει φιλοτιμίαν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ὡς πόρνη λογίζεται καὶ κατακρίνοντες αὐτὴν ὡς κλέψασα ἐκείνη τοὺς γάμους τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ οὐδὲν ἐφύλαξεν τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ πενθίμου καιροῦ, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ὑπάρχει χρονιαῖος καιρός, καὶ ὡς διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς μῆνας θ΄, διὰ δὲ τὴν τιμὴν τῆς συζυγίας χρόνος σῶος καὶ πλέον· διὰ τοῦτο παρατηροῦνται ταῦτα διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν γυναικῶν ὁμοίως.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ γραφαὶ τοῦ παρὰ Ζαχαρίᾳ ἐκδεδομένου τμήματος τῶν Ἀσιζῶν (1) κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὸ νῦν δημοσιευόμενον Α' κείμενον.

Σελ. 3, στ. 8, ποίσουν.

Σελ. 4. Κατὰ λάθος συνεχωνεύθησαν εἰς ἓν οἱ τίτλοι ζ' καὶ η', καλῶς δὲ ἔχει τὸ ἑπόμενον θ'. — στ. 10, μέσαν.

Σελ. 5, στ. 1, οἶ. — 2, τὸν εἰς ἀγκάλεσαν. — 5, νὰ ἀναγκαλέσουν. — 6, του καὶ οὐχὶ διὰ ἄλλους. — 8, κἄπιον. — 9, πρικουρσοῦροις — 11, θαρρούμενος. — 22, πούλησις. —25, δὶ ἄρρα. — 26, ἐκείνου ὁποῦ ἀγόρασεν καὶ ἀπὸ τοῦ. — 31, ἐκεῖνον ὅπου.

Σελ. 6, στ. 3, ὅπου. — 4, ἐκεῖνον... πλήκιν μὲ ἀμ. — 5, ἂν ἀπλ. — 7, ἐνοίκια. — 8, ἐκεῖνον. — 9, ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐγόρασεν. — 10, ἐκεῖνον. — 11, ἀποὺ κακὴν ἀρρώστια. — 20, ἐκεῖνον. — 21, πληρόνει. — 22, ἐκεῖνον. — 23, ἄλλιου. — 25, ἀλλιῶς.

Σελ. 7, στ. 1. πραγματίαν. — 5, ἀπού. — 6, πάζουνται. — 10, κουράσις, στόνην. — 11, ἅρματα. — 17, κολυβόντα. — 20, ἐκεῖνον ὁποῦ νὰ δ. — 23, ἐδάνεισεν. — 24, μυνιετον. — 26, ἕνας μάρτυς. — 27, χρεοῦ — χρεωφειλέτης. — 29, ἐμάχεψεν.

Σελ. 8, στ. 14, τῆντα. — 5, χρήζονται. — 14, ἐγγυητοῦ. — 17, τὸ π. — 22, τότε ἡμ. — 29, κρατήσουν.

Σελ. 9, στ, 1, ἀπού. — 5, ἐκεῖνον . . . κακέναν . . . ἀπό. — 6, τὸν δώσῃ μακρινὰν καιρόν. — 11, ἀπό. — 12, ἐγγυητοῦ. — 14, δυναστικὸν τρόπον. — 17, χρεωφελέτη. — 18,

(1) Περὶ τοῦ Ἀθωνιτικοῦ τούτου κώδικος βλέπε τὰ ἐν προλεγομένοις τοῦ παρόντος τόμου εἰρημένα.

πούλησις. — 20, μένει. — 22, χρεωφελέτης. — 23, κατινός... ποιάν. — 25, ἐλατεινικῶν νομίμων. — 27, σαργέντην. — 28, σαζαμπερλάνας. — 30, κλέπτει. — 31, αὐθέντου.

Σελ. 10, στ. 1, ἢ τῆς σαζαμπερλάνας. — 5, ἀπό. — 10, ὀσπιτίου. — 12, ψόφησεν. — 13, καμελάρη. — 14, πολεμοῦν. — 15, ἀποττένην. — 16, τίνα. — 17, ζημίαν. — 18, ἀγωγιάζειν ... καὶ τὰ ἀρρωστιάσειν. — 19, ἀπάνω εἰς τίνα. — 20, ἀγωγιάζει. — 21, ἀγώγιασεν. — μοναυτά. — 22, ἀμαχευτῇ. — 24, ἐφίτου. — 25, ἐφῆτον. — 26, ἐφῆτο. — 29, ὁ ἔξοδος. — 30, τή. — 31, ἐλατινικά.

Σελ. 11, στ. 1, ἀλλίου. — 3, ἀλλίου. — 4, ἐκεῖνο εἰς παρακαταθήκην. — 5, ἀλλίου. — 8, συνδροφιῶν. — 9, ἀλας μαρτυριάς. — 10, λατινικῶς. — 11, συνδροφιῶν ... πολεμοῦν. — 12, συνδρόφου ὁποῦ πολεμᾷ.... συνδροφίας. — 14, μεσόν. — 17, κακοπίουσι καττὴνάν. — 18, νὰ κακοποιοῦσι. — 22, ἐλατινικῶς. — 23, ἡμέρας. — 25, ξημερωθῇ. — 26, τακτικήν. — 27, ἀπὸ τήν. — 30, σεργέντες.

Σελ. 12, στ. 3, ὅπου. — 4, ἐκεῖνον ... ἑτέρου ἀνθρώπου. — 9, ἀπό. — 14, περεομένον. — 15, ποῦ ἔμ. — 16, ὁμουφουνοῦσαν. — 17, γυναῖκα ὑπάνδρον. — 18, ἐκεῖνον. — 20, Περὶ ἀνδρός... εὐλογήθη. — 22, ἐκεῖνον ... ἢ νὰ τήν. — 23, θέλημα. — 25, ἐκεῖνον. — 28, ἀφαμπαρλιέρην ..... ἔχει. — 29, χρήζονται. — 30, μάρτυρας.

Σελ. 13, στ. 1, μάρτυρας διὰ πρᾶγμα. — 2 πολεμοὶ ομου (Κατὰ λάθος προσετέθη ἐνταῦθα τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἑπομένου στίχου Ὁμοίως). — 4, μάρτυρος ὅπου .... μαρτυρία. — 5, εἰς τοιαύτην. — 7, μάρτυρας. — 9, μαρτυρίων. — 12, οὐ χρήζει. — 16, ποίας .... τὰ κουμούνια ἀνάμεσόν τους. — 20, ἔτοις. — 21, αὐτόν. — 25, ἐνδέχεται. — 27, ἐντερελετζοῦν. — 28, μαρτερίας. — 30, ἐγκλημάτων .... λατινικὸν νόμον. — 31, Περὶ μπουργεζίων.

Σελ. 14, στ. 2, ἀθηλότητα. — 10, ἀρχὴ κρισομάτων· λατίνια. — 12, ἔνη. — 14, χωρισθῇ. — 15, ὅτ' οὐ γέγονεν ὡς ἀπαιτεῖται. — 17, τὸν εὐλογήσει. — 19, ζημίαν. — 20, ἀπ' ἐκείνου. — 23, Περὶ ὅπού. — 25, ἀναλάβῃ. — 26, ἐκεῖνον, ἤ. — 27, γένουν. — 28, των, λείπει.

Σελ. 15, στ. 6, ἐκεῖνον. — 18, τὸ ἀνδρόγυνον. — 19, ἀναλάβῃ. — 22, ἐλατινικόν. — 23, ὁρμασθοῦν. — 24, ὁρμάσουν. — 26, ἄνδρα. — 31, ἡ δήλωσις, λείπει ἐντεῦθεν, τεθεῖσα κατὰ λάθος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου τίτλου.

Σελ. 16, στ. 7, μές. — 9, ἐκεῖνον. — 10, οὔτε. — 11, δίδη. — 14, ἕτερον. — 24, ἐντέχονται νὰ πουλήσῃ. — 28, τεθνεότου.

Σελ. 17, στ. 2, ἀφῆκεν. — 3, τὸ λεγάτου. — 5, γυναῖκα. — 9, δόρας τὴν πολεμᾷ. — 9, δόρας τὴν πολεμᾷ — 17, χωρίς. — 19, δούλευσιν. — 21, ἐκεῖνον . . . . . κληρονομίαν. — 22, ἐκεῖνον. — 24, ἐκεῖνον. — 25, ἠθέλησεν. — 29, κλεψιμιάν. — 30, ὁποῦ ἐπ . . . ὅπου.

Σελ. 18, στ. 1, τῦ. . . . . ἀπὸ κρούσει. — 2, ἤ . . . . ἤ. — 5, ἐδόθη. — 7, δίδει. — 10, πρᾶγμα. — 14, κρατεμένος. — 16, παράμερον. — 19, πλέον. — 20, ἐκεῖνον . . . . . κανενός. — 21, τό. — 22, ἐκεῖνον. — 23, οἱ δίχως. — 26, καὶ τῶν χωρ. — 29, τὸ μοίρασαν. — 30, ἐκάμασ. . . . ἢ τὸ ἔστρεψε. — 31, σπίτι· — ἤ, λείπει.

Σελ. 19. στ. 1, ἄλλον — ἀμάχιν, λείπουσι. — 6, ἐκεῖνον. — 7, ἄλλον. — 10, τόπον χριστιανῶν. — 13, πρᾶγμα. — 16, ἄλπιτρον. — 17, οὐδέν. . . . . . χάνῃ. — 21, δίδουν. — 22, βοτάνι. — 24, ξιρόσῃ. — 26, ξηκληρώσουν. — 28, ἐλατινικον. — 30, κλέπτουντα πράγματα.

Σελ. 20, στ. 2, γένηται ἀπ' αὐτόν. — 11, διαφεντεύεται. — 13, καβαληκεύοντας . . . . . ἀπουτόν. — 15, ἤ. — 17, ἀπό. — 20, τὸν χριστιανόν. — 21, πουλησ. . . 23, ὁ τίτλος

σμβ' κατὰ λάθος συνεχωνεύθη ἐν τῷ προηγουμένῳ σμά, καλῶς δὲ ἔχει ἡ ἀρίθμησις ἐν τῷ ἑπομένῳ σμγ. — 25, κτηνῶν καὶ τῶν ὄρνιθων. — 26, σακρά. — 27, ἠμπάρουν ἤδους. — 30, ξυλσ.

Σελ. 21, στ. 1, ἐλατινικόν. — 2, ὁποῦ. — 3, δέρῃ. — 4, κλέπτε. — 5, μαρτερίας. — 7, πληγήν, καὶ ἀπ' ἐκείνως. — 9, τό. — 11, κρίσεις. — 12, ὁποῦ τὸν ἔδειρε τῆντα νὰ δώσῃ. — 13, ὁποῦ. — 19, τοῦ μέλλην . . . . . ἔμπροστεν. — 21, Συριανοῦ. — 25, ἀπό. — 31, βιόν.

Σελ. 22, στ. 1, βάλοντος. — 2, οἶ. — 3, σπίτι. — 7, ἐκεῖνον. — 8, γυναικός. — 9, μετ' αὐτῆς παρὰ φύσιν. — 14, ὁποῦ ἐμπ. — 19, Συριανός . . . Φράνκους. — 28, πληρώσουν.

Σελ. 23, στ. 1, ὁ π ο ῦ, λείπει. — 3, παντῶν. — 4, μάρτυραν. — 6, φούντικαν. — 10, μακαριώτατοι. — 13, Μουλοῦρδες καὶ οἱ Ἀκουβῆται. — 15, μηνί. — 16, τ ή ν, λείπει.

Σελ. 24, ἄρξωμεν γράφειν. — 2, κεφαλὴν τοῦ στόλου. — 6, Μπήλουν. — 21, δικαιοσύνην. — 25, γράφατε. — 26-27, ὅ τ ι — κ ρ ί σ ι ν, λείπουσι.

Σελ. 25. στ. 11-12, ὅ τ ι-ἀ γ α π ᾶ ν, λείπουσι. — 12, αὐτῆ. — 16, παρὰ τότε καὶ τὸ πνεῦμα γυρέψῃ. — 23, κοστοῦμε. — 29, ἐθέσμαν. — 30, ἔμπροστεν . . . . νὰ ρευθῆ.

Σελ. 26, στ. 7, ὁ, λείπει. — 21, ἐρχομένους . . . . ἐγκαλέσουν. — 23, προσώπων. — 24, ἀγάλεμου. — 30, τ ο υ, λείπει.

Σελ. 27, στ. 2. ἐντέχεται. — 7, οἰδέ. — 8, ἀπό. — 9, ἀπό . . . ἔνῃ. — 11, καταλαλήσι. — 19, ἀπολογήσοι . . . . . ἡμέρας. — 20, κατὰ τὸ μάρκον. — 21, σόζῃ. — 26, τ ο υ ς, λείπει. — 29, διχός. — 31, ἀληθίαν.

Σελ. 28, στ. 5, κ α ὶ-π ο ί σ ο υ ν, λείπουσι. — 6, περιπατεῖν ε ἰ ς τ ὴ ν στράταν. — 9, ὡς λέγεται ἀβοκάτος. — 21, παύσουν. — 25, μέγαν. — 27, τοῦ θεοῦ.

Σελ. 29, στ. 7, ἀπό. — 12, ἀγκαλέσουσιν. — 13, ἔνη κενοί. — 16, ἀφοῦ. — 17, πλέον. — ἀπό, λείπει. — 23, συμβουλεύουν. — 26, πεδίον. — 28, κριτάδων. — 31, ἀπού.

Σελ. 30, στ. 1, ἐκάλεσαν ... ἀπό. — 3, συμβολήν. — 5, δοσμένος ἀπό. — 7, μένῃ ... γρυκισθῇ. — 8, ἀντὶ πέφτει, νὰ πῶς την νά. — 9, ὡςαγιῶν. — 12, συμβουλεύσει. — 13, δέν. — 15, πάσαν. — 16, ἀκόμι. — 17, διὰ τοῦττους ἐβάλαν. — 19, δικαίαν .... τόν. — 24, Μαί. — 30, ἀηκάνοντα. — 31, ἀντὶ οὔ, οἶ.

Σελ. 31, αἱ πρῶται τρεῖς λέξεις ἐν συνεχείᾳ τῶν προηγουμένων. — στ. 2, ἀντὶ ἡ, ἥνη. — 6, δίκαια. — 7, πήστες. — 9, ἤ. — 10, ἐκεῖνος. — 11, παρακεβούν. — 12, καὶ ἀρχιπίσκοποι καὶ ἀρχιδ. — 14, ταῖς ἀγ. .... ζόσιν ἀπό. — 15, τοῦτο. — 19, παρλά. — 22, συμβολήν. — 25, παράπτωμα.. μές. — 26, οἶ. — 27, οἶ. — 30, ἔγλημα.

Σελ. 32, στ. 3, ἐκκλησίαν. — 4, ἔγκλημα. — 13, οὐ. — 15, γένεται. — 28, ἤ — 29, οὐδὲν ἐντ.

Σελ. 33, στ. 1, εἰς λείπει. — 3, ἀμὲ νά. — 11, τὴν αὐλὴν διά. — 13, ἕτερους..... όσπερί. — 19, διὰ ἄλλους. — 21, ἀντὶ ἔνι ὁποῦ, εἶς τοῦ. — 22, διά. — 23, ὡσαγιῶν. — 24, ἔχασεν. — 28, ἀγαλέση. — 29, τινα. — 31. ἀλά.

Σελ. 34, στ. 1, ὤγιῶν ἐκείνου ποῦ τὸν ἐκατάμπλεξαν. — 6, περιτύχειν. — 11, ἀντὶ γροικηθῆ, κριθῇ. — 12, ἐμπροπετῆς. — 13, φανπαλιέροις. — 14, γρηκεθῆ. — 17, ὁρισμόν. — 18, ἀγκάλεμα ..... τόν. — 21, καὶ τὰ πράγ. — 24, ἀβανπαρλιέροις. — 27, ἀπό ... ὡσαγιῶν.

Σελ. 35, στ. 5, ὑμποροῦν νὰ ἀγκαλεσθοῦν. — 10, γίνουν. — 12, τά, λείπει. — 13, ὡσαγιῶν ..... κλέψια. — 16, ἀπό. — 17, ριγατικήν. — 19, ἀγκαλεσθοῦν. — 20, ἀπέ. — 23, γρικηθῆ. — 24, δώ ... καταδικάζωνται. — 25, ἀντὶ οὐρανοῦ, ὀσπιτιοῦ. — 29, ἀπανωτέρου.

Σελ. 36, στ. 4, ποταποί. — 5, όποῦ ν' — 6, ἀρχείσιν τὰς κρῆσισας. — 8, καὶ μεταγενέστεροι. — 11, ἴσιον . . ἄνθρωπον. — 12, γυναῖκαν. — 13, Ὀδέ. — 17, Ἐάν . . . . μία. — 18, ὀαγιῶν. — 25, στερεόσης. — 26, παρ̀. — 29, τε τὸπογκέρην.

Σελ. 37, στ. 1, πρόσωπα τοῦ κορμίου. — 5, φασιάζην. — 7, λαός. — 8, ἀπό. — 12, ἄν, λείπει. . . οὐδένα. — 19, ἀρραβῶνα. — 20, ὡς . . . . ἡ συνεϐ. — 23, οὐδέν. — 27, ἤ. — 28, θέλημα. — 29, εἶχεν.

Σελ. 38, στ. 1, πάζουντε. — 3, ἀπό. — 4, ἀπό. — 5, ἀπό. — 6, ἤ. — 7, κρατημένος. — 8, νὰ ποϐάλη.

Σελ. 39, στ. 8, γείτοναν . . . ἠμποροῦν. — 11, ἀντὶ τέρμενον, ταγμένον. — 14, κατὰ λάθος σημειοῦται ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου τούτου ὡς λ', ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ κθ. — 15, τζαλουντζίκσμαν. — στ. 17, ὁποῦ πλερόνει, λείπουσι. — 18, λείπει ὅλον τὸ κείμενον τοῦ κθ' κεφαλαίου ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ λ'.

Σελ. 40, στ. 14, μίαν. — 15, ἀντὶ πέρπυρα, νν (νομίσματα). — 19, νν. — 20, ὀσὰν νά. — 28, διαλλιτῆς. — 29, ἔντα. — ἀντὶ καί, εἰς. — 31, ἄν . . . ἐτοσαῦτα.

Σελ. 41, στ. 1, ἔϐαλεν. — 2, ἐπάν. — τὰ δελοιπά, λείπει. — 6, εἰ ἴσος. — 8, πίρεν . . . εἰς τό. — 9, ἐπλήκευε. — 10, ψηφισθῆ. — 12, ψηφισθῆ. — 17, σπίτι. — 19, τόν. — 25, κρατημένος. — 26, τοιοῦτο . . ἀπάν. — 27, περιϐίασμαν. — 28, ἐπάν του ἀφοῦ τὸ ἐγόρασεν καὶ μετὰ τοῦτον. — 30, Ὀδέ. — 31, ἀπό.

Σελ. 42, στ. 1, ὅτι, λείπει . . . μίαν γυναῖκαν. — 2, κανέναν σκλάϐον. — 3-4, ἀπὸ κακή. — 6, ἀγόρασιν. — 10, πλέον. — 11, ἀντὶ Ἱεροσολυμάτου, πολεμάτου. — 13, Ὀδέ. — 15, ἠπούλησεν. — 19, ἀγόρασεν. — 20, ἐγόρασε. — 21, ἀπό. — 25, ἀντὶ αἱμάνωτο, ἐπάνωτου. — 26, καὶ τῆς. — 27, νὰ ἀγοράσῃ. — 28, ἤ.

Σελ. 43, στ. 1, χάρκατζά. — 4, τοις. — 11, πάρη, λείπει. — 15, τοῦ εἶπεν ἐκείνου. — 20, ἀμαχίον. — 26, ἀπό. — 27, πρᾶγμαν. — 28, τό. — 30, στόλευσιν . . . πετρεχίλια.

Σελ. 44, στ. 2, ἤ. — 7, ἔνι, λείπει. — 12, τὸ νὰ πάσουν. — 14, τοῦ ἀγοραστοῦ. — 16, ἐπάστησαν. — 18, δίκαιον. — 21, ἀπόθεν. — 24, τρέψη ψωμί . . ἔξοδον. — 25, πημπόνη.

Σελ. 45, στ. 2, ἐδανείσθη λέγει, αὔριο. — 3, ἀφήνει τον. — 5, τὸ χρ. ἢ ὁποῦ. — 6, ἄλογόν του. — 9, τότε δίδουν ἀλιός. — 12, ἀλιός. — 13, τὸ σιτάριν. — 14, ἀπὸ τὸ σιτάριν. — 15, μώστραν. — 18, ὁποῦ ἔδειξεν. — 21, πᾶς. — 25, ἀντὶ ἀβαβοέ, ἀραβόνα.

Σελ. 46, στ. 1, μεταλήν. — 2, ἦνε ζητημένη . . . . ἀπό. — 9, διὰ τῆς θαλάσσης, ἂν τύχῃ καὶ ἔχουν. — 12, θαλάσσου, διότι εἰς τὴν αὐλὴν τῆς θαλάσσου οὐδὲν πέρνουν παταλίαν. — 15, παταλίας . . . . ἀπὸ ἐνύ. — 17, ταῦτα. — 18, ἐπαυλιάσεν χωρὶς κλεψιάν. — 24, εἰ. — 26, ἐκεῖνον . . . . . τοῦ δὲν ἐπάστηκεν. — 27, νν. κ'. — 28, ἀπάνου. — 29, πάρη. — 30, ἐπάστηκεν. — 31, εἰς τὸ ἄκκομα.

Σελ. 47, στ. 2, τὰ πράγματά του, λείπει. — τιμήν του. — 7, τὸ νὰ ρίξουν. — 8, διὰ λαφρύνουν . . . . . — 10, ἀπὸ . . . . πουλήν. — 11, λαφρύνῃ. — 12, παρευθύς. — 14, ἐναπόμηνε. — 15, ὀδίχα. — 16, ὅπι εἶνε ἐπάνω. — 17, νὰ τὰ ψηφιστοῦν — μιρχστὶ ἡ ζημίαν ἐπὰν εἰς ὅλα εἰς ράτα, καὶ τὸ ἐρρίψασι. — 19, ὅσαν κουστεύσει, καὶ τὰς ἔξοδας. — 20, τοῦτο — 22, εἰστήν. — 23, νν. — 24, νν. καὶ ἄλλος ὁποῦ νὰ ἀγόρασεν πρᾶγμαν διὰ νν. — 25, νν. — 28, διαφοράς. — 30, εἶστε.

Σελ. 48, στ. 2, ὅσον νὰ κούστεψεν. — 3, ἀπόμενον. — 4, ναύτας. — 6, ἑκατόστοδον τῶν νν. — 7, νν. — 9, ἐτησαῦτο . . φέρῃ ἔμπροστέν. — 13, ὁ, λείπει . . . . μετρικόν. — 14, ἀντὶ ἴσον, εἷς. — 17, πάζουνται. — 18, ἀραβόνα. — 19, μι-

κρόν τε ἢ μεγάλον. — 21, παστοῦν. — 22, ἐνσυμπάψασιν. — 23, νὰ τὸν καλλιωτερίση, ἢ νὰ τὸν ματιάση. — 27, καραβοκύρου ὅταν μένη. — 29, πλήων (γραπτέον πλεῖον) .... ἕτεραν. — 30, ἐξουδίασεν. — 31, νὰ τὸ ἱκανώσουν, ἤ.

Σελ. 49, στ. 1, διαδησπαρατιάσουν ἀπάνω των. — 2, ἐκορδίασεν. — 4, μένουν εἰς ἰδικά. — 5, καὶ ἂν.... ἐπάστησαν. — 9, ἀπό. — 11, ἠμπαίνει. — 14, ἤ. — 15, κυντάρια· — 17, μάρτ.... — 18, βασταγάροις. — 19, ἀντὶ καί, ἤ. — 20, ἀσῆμι. — 26, Ὀδέ. — 28, διὰ κάτους. — 30, δίδη.

Σελ. 50, στ. 1, ριζίκο. — 2, ἐπλαζοῦν. — 3, χανουται. — 5, ἀντὶ καί, ἤ. — 7, ἢ καλά. — 12, ἔδωκαν. — 13, καὶ λείπει. — 15, κατεγόδια. — 19, η' ἡμέρας, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας καὶ νά. — 22, τὸ δώση. — 23, Ὀδὲ τὸ δίκαιον. — 27, ἀντὶ καί, ἤ. — κολυμβόντα. — 29, θαλάσσιος. 31, ἀπὸ τό.

Σελ. 51, στ. 1, εὑρίσκουν. — 2, ἀπάνου .... περιγιάλιν. — 3, τὰ εὕρηκαν ἔχει. — 6, κεῖται. — 7, ἐνδέχεται. — 9, νὰ τοῦ. — 10, ἐλθῆν. — 11, μὲ βοίαν ... ὁπλή, ἢ τῶν ὁσιῶν πρ. — 16, ἀντὶ καί, ἤ .... Ἀμαρῆ. — 20, τοῦτο. — 25, στρέψη.

Σελ. 52, στ. 1, νὰ ξιάζην. — 2, μοδιά. — 3, ὁρίζει, λείπει. — 7, γιῶν. — 10, ὅταν. — 11, Ὀδὲ λέγει. — 16, νν. — 20, νὰ τὰ γν. — 22, ν.ν. — 23, ἀντὶ ἀς τόν, ἀπὸ νά. — 25, τό. — 29, ἔμπροστεν.

Σελ. 53, στ. 1, ταπίσα .... ἔμπροστεν. — 2, δυναστίαν. — 3, ἐρνάτο. — 6, ὀμπρός. — 7, ὁσιῶν. — 11, ἔδωκεν τὸ λείπει. — 19, κρεμάσουν. — 23, νν. — 24. νν. — 25, νν.... ὀγλήγορα .... ἕτερο. — 27, νν.

Σελ. 54, στ. 2, νν ... εἶναι. — 4, ἀντὶ ακ, ἀπό. — 6, νν. — 8, νν. — 9, νν. — 11, νν. — 17, τοῦ πρᾶγμαν. — 21, ὅδε. — 24, νν. — 25, εὐτάση. — 27, νὰ πολευριάση..... μπηντώσιν. — 29, ἐάν.

Σελ. 55, στ. 2, ἀπαὶ τοῦ ἀμάχιν του παρὰ τόν. — 5, χάνονται. — 7, νν. — 9, ἦναι. — 10, δίκαιον. — 11, τὸ ἐκλ. — 15, νν. — 20, ἔχων. — 24, χρεωφελέτη. . . . . δανεισθῆ. — 26, ψομίν. — 27, Ἱεροσολύμων. — 28, Συριανοῦ. — 30, Συριανόν.

Σελ. 56, στ. 1, Συριανός. — 2, Συριανός. — 4, Συριανός. — 6, Συριανοῦ. — 7, Συριανός. — 8, ἀπαὶ τοῦ. — 9, οὗτον. — 11, Συριανοῦ. — 13, ξηγεῖται. — 15, τόν. — 16, πρᾶγμαν. — 18, ἤ. — 19, οὐδέν. — 23, σέρψῃ. — 27, ἔνῃ λείπει. — 31, μαρτυρίαν κατὰ τὰ πρ. . . . . οὐδέν.

Σελ. 57, στ. 1, πρόσωπα λείπει. — 4, ποταπούς. — 11, Συριανόν. — 12, Συριανός. — 13, ἕτερους . . . . . . ὠφελοῦν. — 18, εἶ τη. — 20, ἑτέρας μαρτερίας οὐδὲ χουροῦσιν . . . . . Νεστούριος. — 21, Ἀκοβήτην. — 22. Ἰακουβήτης. — 25, μαρτύρους. — 27, ἀντὶ κατά, καί. — 29, ἀγκαλέσει.

Σελ. 58, στ. 3, Σαμαρίταις. — 7, μέ, ἄλλαις μαρτερίαις. — 8, μαρτερίαις, εἰ μέ. — 9. μαρτερίαις ὅμοιαις. — 11, κανένα. — 14, ὡρισμένο.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ τε ἐνετικοῦ καὶ τῶν παλαιογαλλικῶν κειμένων τῶν Ἀσιζῶν πρὸς τὰ νῦν ἐκδιδόμενα ἑλληνικά.

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
α, 24	α, 273	I	I	I
β, 25	β, 273	II	II	II
γ, 25	γ, 274	III	III	III
δ, 26	δ, 274	IV	IV	IV
ε, 26	ε, 275	V	V	V
ϛ, 27	ϛ, 276	VI	VI	VI
ζ, 27	ζ, 276	VII	VII	VII
η, 28	η, 276	VIII	VIII	VIII
θ, 28	θ, 277	IX	IX	IX
ι, 28	ι, 277	X	X	X
ια, 29	ια, 278	XI	XI	XI
ιβ, 29	ιβ, 278	XII	XII	XII
ιγ, 30	ιγ, 279	XIII	XIII	XIII
ιδ, 31	ιδ, 279	» »	XIV	XIV
ιε, 32	ιε, 281	XIV	XV	XV
ιϛ, 32	ιϛ, 281	XV	XVI	XVI
ιζ, 33	ιζ, 282	XVI	XVII	XVII
ιη, 33	ιη, 282	XVII	XVIII	XVIII
ιθ, 33	ιθ, 282	XVIII	XIX	XIX
κ, 34	κ, 283	XIX	XX	XX
κα, 34	κα, 283	XX	XXI	XXI
» 35	κβ, 283	XXI	XXII-XXIII	XXII-XXIII
κβ, 35	κγ, 284	XXII	XXIV	XXIV
κγ, 36	κδ, 284	XXIII	XXV	XXV
κδ, 36	κε, 285	XXIV	XXVI	XXVI
κε, 28	κϛ, 637	XXV	XXVII	XXVII
κϛ, 37	κζ, 286	XXVI	XXVIII	XXVIII
κζ, 38	κη, 287	XXVII	XXIX	XXIX

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
κη, 38	κθ, 287	XXVIII	XXX	XXX
κθ, 39	λ, 288	XXIX	XXXI	XXXI
λ, 40	λα, 289	XXX	XXXII	XXXII
λα, 41	λϐ, 290	XXXI	XXXIII	XXXIII
λϐ, 41	λγ, 290	XXXII	XXXIV	XXXIV
λγ, 42	λδ, 291	XXXIII	XXXV	XXXV
λδ, 42	λείπει	XXXIV	XXXVI	XXXVI
λε, 43	λείπει	XXXV	XXXVII	XXXVII
λς, 43	λζ, 291	XXXVI	XXXVIII	XXXVIII
λζ, 44	λη, 292	XXXVII	XXXIX	XXXIX
λη, 44	λθ, 292	XXXVIII	XL	XL
λθ, 45	μ, 293	XXXIX	XLI	XLI
μ, 45	μα, 293	λείπει	XLII	XLII
μα, 46	μϐ, 294	XL	XLIII	XLIII
μϐ, 46	μγ, 294	XLI	XLIV	XLIV
μγ, 47	μδ, 295	XLII	XLV	XLV
μδ, 48	με, 296	XLIII	XLVI	XLVI
με, 49	μς, 297	XLIV	XLVII	XLVII
μς, 49	μζ, 298	XLV	XLVIII	XLVIII
μζ, 50	μη, 299	XLVI	XLIX	XLIX
μη, 51	μθ, 300	XLVII	λείπει	L
μθ, 52	ν, 301	XLVIII	LI	LI
ν, 52	να, 301	XLIX	LII	LII
να, 53	νϐ, 302	L	LIII	LIII
νϐ, 53	νγ, 302	LI	LIV	LIV
νγ, 54	νδ, 303	LII	LV	LV
νδ, 55	νε, 304	LIII	LVI	LVI
νε, 55	νς, 304	LIV	LVII	LVIII
νς, 55	νζ, 305	LV	LVIII	LIX
νζ, 56	νη, 305	LVI	LIX	LX
νη, 56	νθ, 305	LVII	LX	LXI
νθ, 57	ξ, 306	LVIII	LXI	LXII
λείπει	ξα, 306	LIX	LXII	LXIII
ξ, 57	ξϐ, 307	LX	LXIII	LXIV
ξα, 57	ξγ, 307	» »	» »	LXV

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ξϐ, 58	ξδ, 308	LXI	LXIV	LXVI
ξγ, 59	ξε, 309	LXII	LXV-LXVI	LXVII-VIII
ξδ, 59	ξϛ, 309	LXIII	LXVII	LXIX
ξε, 60	ξζ, 310	LXIV	LXVIII	LXX
ξϛ, 60	ξη, 310	LXV	LXIX	LXXI
ξζ, 61	ξθ, 311	LXVI	LXX	LXXII
ξη, 61	ο, 311	LXVII	LXXI	LXXIII
ξθ, 62	οα, 312	LXVIII	LXXII	LXXIV
ο, 62	οϐ, 312	LXIX	LXXIII	LXXV
οα, 63	ογ, 313	LXX	LXXIV	LXXVI
οϐ, 63	οδ, 313	LXXI	LXXV	LXXVII
ογ, 64	οε, 314	LXXII	LXXVI	LXXVIII
οδ, 65	λείπει	LXXIII	LXXVII	LXXIX
οε, 66	οζ, 315	LXXIV	LXXVIII	LXXX
οϛ, 67	οη, 316	LXXV	LXXIX	LXXXI
οζ, 67	οθ, 316	LXXVI	LXXX	LXXXII
οη, 68	π, 317	LXXVII	LXXXI	LXXXIII
οθ, 68	πα, 317	LXXVIII	LXXXII	LXXIV
π, 69	πϐ, 318	LXXIX	LXXXIII	LXXXV
πα, 69	πγ, 318	LXXX	LXXXIV	LXXXVI
πϐ, 70	πδ, 319	LXXXI	LXXXV	LXXXVII
πγ, 70	» »	» »	LXXXVI	LXXXVIII
πδ, 71	πε, 320	LXXXII	LXXXVII	LXXXIX
πε, 72	πϛ, 320	λείπει	LXXXVIII	XC
πϛ, 72	πζ, 321	LXXXIII	LXXXIX	XCI
πζ, 73	πη, 321	LXXXIV	XC	XCII
πη, 73	πθ, 322	LXXXV	XCI	XCIII
πθ, 74	ϟ, 322	LXXXVI	XCII	XCIV
ϟ, 74	» 323	» »	XCIII	XCV
ϟα, 74	ϟα, 324	LXXXVII	XCIV	XCVI
ϟϐ, 75	ϟϐ, 324	LXXXVIII	XCV	XCVIII
ϟγ, 75	ϟγ, 325	LXXXIX	XCVI	XCIX
ϟδ, 76	ϟδ, 325	XC	XCVII	C
ϟε, 76	ϟε, 326	XCI	XCVIII	CI
ϟϛ, 77	ϟϛ, 326	XCII	XCIX	CII

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ϟζ, 77	ϟζ, 327	λείπει (1)	C	CIII
ϟη, 78	ϟη, 327	XCIII	CI	CIV
ϟθ, 78	ϟθ, 328	XCIV	CII	CV
ρ, 79	λείπει	λείπει	CIII	CVI
ρα, 79	ρ, 329	XCVI	CV	CVIII
ρβ, 80	ρα, 329	XCV	CIV	CVII
ργ, 81	ρβ, 331	XCVII	CVI	CIX
ρδ, 81	ργ, 331	XCVIII	CVII	CX
ρε, 82	λείπει	λείπει	CVIII	CXI
ρς, 82	ρδ, 332,	XCIX	CIX	CXII
ρζ, 83	ρε, 333	C	CX	CXIII
ρη, 84	ρς, 334	CI	CXI-XII	CXV
ρθ, 85	ρζ, 335	CII	CXIII	CXVI
ρι, 85	ρη, 335	CIII	CXIV	CXVII
ρια, 86	ρθ, 336	CIV	CXV	CXVIII
ριβ, 87	ρι, 337	CV	CXVI	CXIX
ριγ, 87	» »	» »	CXVII	CXX
ριδ, 87	ρια, 337	CVI	CXVIII	CXXI
ριε, 88	ριβ, 338	CVII	CXIX	CXXII
ρις, 88	ριγ, 338	CVIII	CXX	CXXIII
ριζ, 90	ριδ, 340	CIX	CXXI	CXXIV
ριη, 90	ριε, 340	CX	CXXII	CXXV
ριθ, 91	ρις, 341	CXI	CXXIII	CXXVI
ρκ, 91	ριζ, 341	CXII	CXXIV	CXXVII
ρκα, 93	ριη, 342	CXIII	CXXV	CXXVIII
ρκβ, 93	ριθ, 343	CXIV	CXXVI	CXXIX
ρκγ, 94	ρκ, 344	CXV	CXXVII	CXXX
ρκδ, 95	ρκα, 345	CXVI	CXXVIII	CXXXI
ρκε, 95	ρκβ, 345	CXVII	CXXIX	CXXXII
ρκς, 96	ρκγ, 346	CXVIII	CXXX	CXXXIII
ρκζ, 96	ρκδ, 346	CXIX	CXXXI	CXXXIV
ρκη, 98	ρκε, 348	CXX	CXXXII	CXXXV

(1) Προσετέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 789) ἐκ τῆς τοῦ Kausler ἐκδόσεως.

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ρκθ, 99	ρκϛ, 349	CXXI	CXXXIII	CXXXVI
ρλ, 99	ρκζ, 349	CXXII	CXXXIV-V	CXXXVII-VIII
ρλα, 100	ρκη, 350	CXXIII	CXXXVI	CXXXIX
ρλϐ, 101	ρκθ, 352	CXXIV	CXXXVII	CXL
ρλγ, 102	ρλ, 352	CXXV	CXXXVIII	CXLI
ρλδ, 102	ρλα, 353	CXXVI	CXXXIX	CXLII
ρλε, 103	ρλϐ, 353	CXXVII	CXL	CXLIII
ρλϛ, 104	ρλγ, 354	CXXVIII	CXLI	CXLIV
ρλζ, 104	ρλδ, 354	CXXIX	CXLII	CXLV
ρλη, 105	ρλε, 355	CXXX	CXLIII	CXLVI
ρλθ, 105	ρλϛ, 356	CXXXI	CXLIV	CXLVII
ρμ, 106	ρλζ, 356	CXXXII	CXLV	CXLVIII
ρμα, 106	ρλη, 357	CXXXIII	CXLVI	CXLIX
ρμϐ, 107	ρλθ, 357	CXXXIV	CXLVII	CL
ρμγ, 107	ρμ, 358	CXXXV	CXLVIII	CLI
ρμδ, 107	ρμα, 358	CXXXVI	CXLIX	CLII
ρμε, 108	ρμϐ, 359	λείπει	CL	CLIII
ρμϛ, 109	ρμγ, 359	CXXXVII	CLI	CLIV
ρμζ, 109	ρμδ, 360	CXXXVIII	CLII	CLV
ρμη, 110	ρμε, 360	CXXXIX	CLIII	CLVI
ρμθ, 111	ρμϛ, 361	CXL	CLIV	CLVII
» 112	ρμζ, 362	CXLI	CLV	CLVIII
ρν-ρνα, 112	ρμζ'-η, 363	» »	CLVI	CLIX
ρνϐ, 113	ρμθ, 364	CXLII	CLVII	CLX
ρνγ, 113	ρν, 365	CXLIII	CLVIII	CLXI
ρνδ, 115	ρνα, 367	CXLIV	CLIX	CLXII
ρνε, 117	ρνϐ, 368	CXLV	CLX	CLXIII
ρνϛ, 117	ρνγ, 368	CXLVI	CLXI	CLXIV
ρνζ, 118	ρνδ, 369	CXLVII	CLXII	CLXV
ρνη, 118	ρνε, 370	CXLVIII	CLXIII	CLXVI
ρνθ, 119	ρνϛ, 370	» »	CLXIV	CLXVII
» 120	ρνζ, 371	» »	CLXV	CLXVIII
ρξ, 121	ρνη, 372	CXLIX	CLXVI	CLXIX
ρξα, 121	ρνθ, 373	CL	CLXVII	CLXX
ρξϐ, 122	ρξ, 373	CLI	CLXVIII	CLXXI

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ρξγ, 122	ρξα, 374	CLII	CLXIX	CLXXII
ξδρ, 122	ρξβ, 374	CLIII	CLXX	CLXXIII
ρξε, 123	ρξγ, 375	CLIV	CLXXI	CLXXIV
ρξς, 123	ρξδ, 375	CLV	CLXXII	CLXXV
ρξζ, 123	ρξε, 376	CLVI	CLXXIII	CLXXVI
ρξη, 124	ρξς, 376	CLVII	CLXXIV	CLXXVII
ρξθ, 125	ρξζ, 377	CLVIII	CLXXV	CLXXVIII
ρο, 125	ρξη, 378	λείπει	CLXXVI	CLXXIX
» 126	ρξθ, 378	CLIX	CLXXVII	CLXXX
ροβ, 126	ρο, 379	CLX	CLXXVIII	CLXXXI
ρογ, 127	ροα, 380	CLXI	CLXXIX	CLXXXII
ροδ, 128	ροβ, 380	CLXII	CLXXX	CLXXXIII
ροε, 129	ρογ, 381	CLXIII	CLXXXI-II	CLXXXIV-V
ροζ, 130	ροδ, 382	CLXIV	CLXXXIII	CLXXXVI
ροη, 131	ροε, 383	CLXV	CLXXXIV	CLXXXVII
ροθ, 132	ρος, 383	CLXVI	CLXXXV	CLXXXVIII
ρπ, 132	ροζ, 384	CLXVII	CLXXXVI	CLXXXIX
ρπα, 133	ροη, 384	CLXVIII	CLXXXVII	CXC
ρπβ, 134	ροθ, 385	CLXIX	CLXXXVIII	CXCI
» »	ρπ, 385	» »	» »	» »
ρπγ, 135	ρπα, 386	CLXX	CLXXXIX	CXCII
ρπδ, 135	ρπβ, 386	CLXXI	CXC	CXCIII
ρπε, 136	ρπγ, 387	CLXXII	CXCI	CXCIV
ρπς, 137	ρπδ, 388	CLXXIII	CXCII	CXCV
ρπζ, 137	ρπε, 388	CLXXIV	CXCIII	CXCVI
ρπη, 138	ρπς, 390	CLXXV	CXCIV	CXCVII
ρπθ, 140	ρπζ, 392	CLXXVI	CXCV	CXLVIII
ρϟ, 142	ρπη, 393	CLXXVII	CXCVI	CXCIX
ρϟα, 142	ρπθ, 394	CLXXVIII	CXCVII	CC
ρϟβ, 143	ρϟ, 394	CLXXIX	CXCVIII	CCI
ρϟγ, 143	ρϟα, 395	CLXXX	CXCIX	CCII
ρϟδ, 144	ρϟβ, 396	CLXXXI	CC	CCIII
ρϟε, 146	ρϟγ, 397	CLXXXII	CCI	CCIV
ρϟς, 146	ρϟδ, 398	CLXXXIII	CCII	CCV
ρϟζ, 147	ρϟε, 399	CLXXXIV	CCIII	CCVI

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
ρϞη, 149	ρϞϛ, 400	CLXXXV	CCIV	CCVII
ρϞθ, 149	ρϞζ, 401	CLXXXVI	CCV	CCVIII
σ, 150	ρϞη, 402	CLXXXVII	CCVI	CCIX
σα, 152	ρϞθ, 403	CLXXXVIII	CCVII	CCX
σϐ, 153	σ, 404	CLXXXIX	CCVIII	CCXI
σγ, 154	σα, 405	CXC	CCIX	CCXII
σδ, 154	σϐ, 405	λείπει	CCX	CCXIII
σε, 155	σγ, 406	CXCVI	CCXI	CCXIV
σϛ, 156	σδ, 408	λείπει	CCXII	CCXV
σζ, 157	σε, 409	λείπει	CCXIII	CCXVI
ση, 158	σϛ, 410	λείπει	CCXIV	CCXVII
σθ, 160	σζ, 412	λείπει	CCXV	CCXVIII
σι, 161	ση, 412	λείπει	CCXVI	CCXIX
σια, 162	σθ, 414	λείπει (1)	CCXVII	CCXX
σιϐ, 163	σι, 415	CXCI	CCXVIII	CCXXI
σιγ, 164	σια, 416	» »	CCXIX	CCXXII
σιδ, 166	σιϐ, 417	CXCII	CCXX	CCXXIII
σιε, 167	σιγ, 419	CXCIII	CCXXI	CCXXVI
σιϛ, 168	σιδ, 420	λείπει (2)	CCXXII	CCXXVII
σιζ, 170	σιε, 421	λείπει (3)	CCXXIII	CCXXVIII
σιη, 171	σιϛ, 423	λείπει (4)	CCXXIV	CCXXIX
σιθ, 172	σιζ, 423	λείπει	CCXXV	CCXXX
σκ, 172	σιη, 424	CXCVIII	CCXXVI	CCXXXI
σκα, 172	σιθ, 425	CXCIX	CCXXVII	CCXXXII
σκϐ, 174	σκ, 427	CC	CCXXVIII	CCXXXIII
σκγ, 175	σκα, 427	λείπει	CCXXIX	CCXXXIV
σκδ, 175	σκϐ, 428	λείπει	CCXXX	CCXXXV
σκε, 177	σκγ, 429	λείπει	CCXXXI	CCXXXVI

(1) Τὰ ἐκ τοῦ ἑνετικοῦ κώδικος ἐλλείποντα ἓξ ταῦτα κεφάλαια προσετέθησαν ὑπὸ Faucher ἐν παραρτήματι (σελ. 790-799) ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Kausler ληφθέντα.

(2) Προσετέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 801) ἐκ τοῦ βαυαρικοῦ κώδικος. (3) ὁμοίως, (σελ. 785). (4) ὁμοίως, (σελ. 803).

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
σκς, 180	σκδ, 432	λείπει (1)	CCXXXII	CCXXXVII
σκζ, 182	σκε, 434	CCXVIII	CCXXXIII	CCXXXVIII
σκη, 186	σκς, 438	CCXIX	CCXXXIV	CCXXXIX
σκθ, 188	σκζ, 439	CCXX	CCXXXV	CCXL
σλ, 189	λείπει	λείπει	λείπει	λείπει
λείπει	σκη, 440	λείπει	CCXXXIX	CCXLIV
σλα, 189	σκθ, 441	CCIII	CCXL	CCXLV
σλβ, 190	σλ, 442	CCIV	CCXLI	CCXLVI
σλγ, 190	σλα, 442	CCV	CCXLII	CCXLVII
σλδ, 191	σλβ, 443	CCVI	CCXLIII	CCXLVIII
σλε, 191	σλγ, 443	CCVII	CCXLIV	CCXLIX
σλς, 192	σλδ, 444	CCVIII	CCXLV	CCLI
σλζ, 193	σλε, 445	CCIX	CCXLVI	CCLII
σλη, 194	σλς, 446	CCX	CCXLVII	CCLIII
σλθ, 195	σλζ, 447	CCXI	CCXLVIII	CCLIV
σμ, 195	σλη, 447	CCXIII	CCXLIX	CCLV
σμα, 196	σλθ, 448	CCXIV	CCL	CCLVI
σμβ, 197	σμ, 449	CCXV	CCLI	CCLVII
σμγ, 199	σμα, 450	CCXVI	CCLII	CCLVIII
σμδ, 200	σμβ, 451	CCXVII	CCLIII	CCLIX
σμε, 202	σμγ, 453	CCXXIV	CCLIV	CCLX
σμς, 203	σμδ, 454	CCXXV	CCLV	CCLXI
λείπει	σμε, 454	λείπει	CCLVI	CCLXII
σμζ, 203	σμς, 456	CCXXVI	CCLVII	CCLXIII
σμθ, 204	σμζ, 457	CCXXVII	CCLVIII	CCLXIV
σν, 205	σμη, 457	CCXXVIII	CCLIX	CCLXV
σνα, 207	σμθ, 459	CCXXIX	CCLX	CCLXVI
σνβ, 208	σν, 460	CCXXX	CCLXI	CCLXVII
σνγ, 209	σνα, 461	CCXXXI	CCLXII	CCLXVIII
σνδ, 210	σνβ, 462	CCXXXII	CCLXIII	CCLXIX
σνε, 211	σνγ, 463	CCXXXIII	CCLXIV	CCLXX
σνς, 211	σνδ, 463	CCXXXIV	CCLXV	CCLXXI
σνζ, 212	σνε, 464	CCXXXVI	CCLXVI	CCLXXIII

(1) ὁμοίως καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα κεφάλαια (σελ. 804-812).

A	B	Faucher	Kausler	Bengnot
σνη, 213	σνς, 465	CCXXXVII	CCLXVII	CCLXXIV
σνθ, 214	σνζ, 466	CCXXXVIII	CCLXVIII	CCLXXV
σξ, 215	σνη, 467	CCXXXIX	CCLXIX	CCLXXVI
σξα, 216	σνθ, 468	CCXL	CCLXXI	CCLXXVIII
σξϐ, 216	σξ, 469	λείπει (1)	CCLXXII	CCLXXIX
σξγ, 217	σξα, 469	CCXLI	CCLXXIII	CCLXXX
σξδ, 218	σξϐ, 470	CCXLII	CCLXXIV	CCLXXXI
σξε, 219	σξγ, 471	CCXLIII	CCLXXV	CCLXXXII
σξς, 220	σξδ, 471	CCXLIV	CCLXXVI	CCLXXXIII
σξζ, 222	σξε, 473	CCXLV	CCLXXVII	CCLXXXIV
σξη, 223	σξς, 473	CCXLVI	CCLXXVIII	CCLXXXV
σξθ, 224	σξζ, 474	CCXLVII	CCLXXIX	CCLXXXVI
ο, 225	σξη, 475	» »	CCLXXX	CCLXXXVII
σοα, 226	σξθ, 476	CCXLVIII	CCLXXXI	CCXXXVIII
σοϐ, 227	σο, 477	CCXLIX	CCLXXXII	CCLXXXIX
σογ, 227	σοα, 477	CCL	CCLXXXIII	CCXC
σοδ, 228	σοϐ, 478	CCLI	CCLXXXIV	CCXCI
σοε, 229	σογ, 479	CCLII	CCLXXXV	CCXCII
σος, 229	σοδ, 479	CCLIII	CCLXXXVI	CCXCIII
σοζ, 230	σοε, 479	CCLIV	CCLXXXVII	CCXCIV
σοη, 230	σος, 480	CCLV	CCLXXXVIII	CCXCV
σοθ, 230	σοζ, 480	CCLVI	CCLXXXIX	CCXCVI
σπ, 231	σοη, 480	CCLVII	CCXC	CCXCVII
σπα, 231	σοθ, 480	CCLVIII	CCXCI	CCXCVIII
σπϐ, 231	σπ, 481	CCLIX	CCXCII	CCXCIX
σπγ, 231	σπα, 481	CCLX	CCXCIII	CCC
σπδ, 232	σπϐ, 481	CCLXI	CCXCIV	CCCI
σπε, 232	σπγ, 481	CCLXII	CCXCV	CCCII
σπς, 232	σπδ, 482	CCLXIII	CCXCVI	CCCIII
σπζ, 232	σπε, 482	CCLXIV	CCXCVII	CCCIV
σπη, 233	σπς, 483	CCXXI	CCXXXVI	CCXLI
» »	σπζ, 483	» »	» »	» »
λείπει	σπη, 484	λείπει	» »	» »

(1) Προσετέθη ἐν παραρτήματι (σελ. 814).

A	B	Faucher	Kausler	Beugnot
σπθ, 234	σπθ, 484	CCXXI (συνέχ.)	» »	» »
σϟ, 235	σϟ, 485	» »	» »	» »
σϟα, 235	σϟα, 485	» »	» »	» »
σϟβ, 235	σϟβ, 485	» »	» »	» »
σϟγ, 235	σϟγ, 486	» »	» »	» »
σϟδ, 236	σϟδ, 486	» »	» »	» »
σϟε, 237	σϟε, 487	CCXXII	CCXXXVII	CCXLII
σϟς, 238	σϟς, 488	» »	» »	» »
» »	σϟζ, 489	» »	» »	» »
» 242	σϟη, 493	CCXXIII	CCXXXVIII	CCXLIII

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΤΥΠΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ.

2. ΤΥΠΟΙ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ.

3. ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

(Παρισινὸς κῶδιξ 2509).

Τύπος τέχνης τῆς τῶν γραμματέων (1).

φ.158. 1. Ἄκτος νυμφα[γωγίας] ὅπερ λαμβάνει ὁ γαμβρός.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς κυρίως καὶ ἀληθῶς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, Ἰωάννης ὁ δεῖνα, ἔτι δὲ κἀγὼ Μαρία ἡ δεῖνα τούτου νόμιμος σύζυγος, οἱ τοὺς τιμίους καὶ ζωοποιοὺς σταυροὺς ἰδιοχείρως (2) προτάξαντες, τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ἀμοιβαίαν συμφωνίαν τοῦ τελείου γαμικοῦ συναλλάγματος τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως ὑπὲρ τῆς γνησίας θυγατρὸς ἡμῶν κυρᾶς τῆς δε, τῆς οὔσης καθὼς ἡμεῖς μαρτυροῦμεν χρόνων τελείων τόσων, συναινούσης (3) καὶ στεργούσης ἐγγράφως τὸ παρὸν συνάλλαγμα, πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀπὸ τὴν σήμερον θεοῦ βουλήσει μελλοσυμπεθέρους ἡμῶν, τόν τε κῦρ τὸν δεῖνα καὶ κυρὰν τήνδε τοὺς ὁμοζύγους, τοὺς ὡσαύτως πράττοντας ὑπὲρ τοῦ γνησίου υἱοῦ ὑμῶν κῦρ τοῦ δεῖνος, συναινοῦντος (4) ὑμῖν καὶ αὐτοῦ καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ κελεύσει θείᾳ πειθόμενοι καὶ εἰς (5) λόγους ἐλθόντες περὶ γαμικοῦ συναλλάγματος, ἠράσθημεν μετ' ἀλλήλων ἀμφότερα τὰ μέρη καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν βουλὴν ἤλθομεν, ὥς τε θεοῦ προνοίᾳ καὶ χάριτι ἐπεισέρχεται (6) ἡ προδιαληφθεῖσα

(1) Τὸν τίτλον τοῦτον ἔγραψεν ὁ προτελευταῖος τοῦ κώδικος κτήτωρ Ἀντώνιος Ἔπαρχος ὁ Κερκυραῖος. (2) χειρ. ἰδιωχήρως. (3) χειρ. συνηνούσης. (4) χειρ. συνενοῦντος. (5) χειρ. οις. (6) χειρ. ἐπισέρχεται.

θυγάτηρ ἡμῶν ἡ δεῖνα ἐσώνυμφος εἰς τὴν καθ' ὑμᾶς οἰκίαν πρὸς τὸν γνήσιον [υἱὸν] ὑμῶν τὸν δεῖνα τοῦ ἱερολογηθῆναι μετ' αὐτοῦ κανονικῶς καὶ συναφθῆναι νομίμως, καὶ οὕτως εἶναι μεθ' ὑμῶν σὺν τῷ καὶ μελλομνήστορι αὐτῆς τῷ δεῖνι, ὁμόστεγος, ὁμοδίαιτος καὶ ὁμοτράπεζος, ἐκδουλεύειν τε ὑμῖν καὶ ὑπόκεισθαι ὡς εὐγνώμων θυγάτηρ τοῖς ἰδίοις γονεῦσιν· ἐπιφερομένη καὶ ὑπὲρ προικὸς αὐτῆς ταῦτα, ἤγουν (τόδε καὶ τόδε, καὶ γράφε καθεξῆς), σὺν τούτοις καὶ τὴν εὐχὴν ἡμῶν· ὡς ὀφείλει ἐκδουλεῦσαι κατὰ συμφωνίαν ὑμῖν καὶ ἀρέσκειαν χρόνους τελείους τόσους· ὡς ὑποσχομένων καὶ ὑμῶν τῶν μελλοσυμπεθέρων ἡμῶν, τοῦ εἶναι τὸν διαληφθέντα υἱὸν ὑμῶν κῦρ τὸν δεῖνα ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν ὑμῶν πράγμασιν ἀπό τε κινητῆς [καὶ] ἀκινήτου κτήσεως ἀδελφὸν καὶ κληρονόμον, ἐξ ἴσου τοῖς εὑρεθεῖσιν αὐτῷ αὐταδέλφοις ἐν καιρῷ διαιρέσεως μετὰ τῶν ἀνηκόντων (1) αὐτῷ τελεσμάτων.

Περὶ δὲ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων φθορέως, θανάτου φαμέν, εἰ μὲν συμβῇ προτελευτῆσαι τὴν μελλομνήστορα καὶ θυγατέρα ἡμῶν τήνδε ἄπαιδα καὶ ἀδιάθετον, ὀφείλει ἀποκερδαίνειν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὸ κραββατοστρώσιον αὐτῆς χάριν λεγάτου αὐτοῦ, ἡ δὲ λοιπὴ ἅπασα προὶξ ἀντιστραφήσεται πρὸς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου φυσικοὺς αὐτῆς κληρονόμους. Εἰδ' ἴσως, οἷα τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς προτελευτήσει ἄπαις καὶ ἀδιάθετος, ἵνα λαμβάνῃ ἡ θυγάτηρ ἡμῶν καὶ σύμβιος αὐτοῦ, τὴν μὲν προῖκα αὐτῆς σώαν καὶ ἀνελλιπῆ, χάριν ὑποβολοθεωρέτρου αὐτῆς, τὸ τρίτον τῆς ἀδελφικῆς αὐτοῦ μερίδος (2).

(1) χειρ. ἀνηκουσῶν.

(2) Ἐν τέλει τοῦ ἄκτους εὕρηται καὶ ὁ ἑξῆς διάφορος τύπος « Περὶ δὲ τὸ ἄδηλον τοῦ θανάτου φαμέν, εἰ μὲν συμβῇ προτελευτῆσαι τὴν μελλομνήστορα καὶ θυγατέρα ἡμῶν τήνδε, ἐξ ἐπιζωῆς τοῦ μελλομνήστορος αὐτῆς υἱοῦ ἡμῶν τοῦδε, ἄπαιδα καὶ ἀδιάθετον, ἵνα ἀποκερδαίνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τὸ τρίτον τοῦ ἐπιδοθέντος αὐτῷ παρ' ἡμῶν βλησιδίου

Λοιπὸν καὶ εἴ τις ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν πρὸς ἀθέτησιν πειραθῆναι χωρῆσαι τοῦ παρόντος συναλλάγματος, ἢ πρὸς ἀνατροπὴν μιᾶς καὶ μόνης τῶν ἄνωθεν ἐμφερομένων συμφωνιῶν, ἵνα ζημιοῦται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον, ἐκ συμφώνου καὶ ἐπερωτήσεως καὶ ὁμολογίας ἡμῶν, χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τῷ καὶ οὕτως ἐρρῶσθαι τὸ παρὸν συνάλλαγμα μετὰ πάντων τῶν ἀναγεγραμμένων διατάξεων, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, ἐνώπιον καὶ τῶν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

---

2. Ἄκτος δωρεᾶς.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον, εἰπεῖν ἀμετάτρεπτον, ἀμετακίνητον καὶ ἀναλλοίωτον δωρεὰν τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, δίχα δόλου (1) τινὸς καὶ περιεργίας, ὑστεροβουλίας τε καὶ περιγραφῆς ἐκτός, μετὰ χρονίας δὲ διασκέψεως καὶ μεμεριμνημένου σκοποῦ πρὸς σὲ κῦρ τὸν δεῖνα καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ
φ. 159. σὲ ἅπαν πρόσωπόν τε καὶ μέρος, τούς τε | παῖδας καὶ κληρονόμους καὶ διαδόχους σου καὶ τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ πολλῶν σου μεμνημένοι τῶν δωρεῶν καὶ εὐεργεσιῶν, ἠθελήσαμεν καὶ αὐτοὶ τὸ κατὰ δύναμιν

χάριν λεγάτου αὐτοῦ· εἰ δὲ οὗτος πρὸ αὐτῆς ἄπαις καὶ ἀδιάθετος φθάσει ἀποθανεῖν, ἵνα λαμβάνῃ αὕτη χάριν ὑποβελοθεωρέτρου αὐτῆς τὸ τρίτον τῆς ἐπιδοθείσης αὐτῷ μερίδος ἐκ γονικῆς κληρουχίας. Λοιπὸν καὶ εἴ τις ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ζήτει τὸ ἐπίλοιπον ἔμπροσθεν. »

(1) χειρ. δούλου.

ἀνταμείψασθαί σε καὶ τὰς προγεγονυίας παρὰ σοῦ εἰς ἡμᾶς ἀφοσιώσασθαι χάριτας· τῷ τοι καὶ δωρούμεθά σοι ἀπ' ἐντεῦθεν μετ' εὐχαριστίας καὶ μεγίστης ἁπλότητος, τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τήνδε διακείμενον ἡμῖν ἀκίνητον τόδε ἀμπέλιον ἢ χωράφιον τὸ πλησίον τοῦ δεῖνος, καθὼς ἐστιν ἐξολοκλήρως (1), καὶ ἐγχωροῦμέν σοι παραλαβεῖν αὐτὸ ἀπὸ τῆς σήμερον, καὶ κτᾶσθαι αὐτὸ καὶ χρῆσθαι καὶ νέμεσθαι μετὰ παντὸς τοῦ μέρους καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων σου κυρίως, αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτομήτως, ἀκωλύτως καὶ ἀνεπιφωνήτως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα· ἔχεις γὰρ πᾶσαν καὶ παντοίαν ἄδειαν εἰς τὸ πωλεῖν, δωρεῖσθαι, ἀνταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν καὶ ἄλλως ὡς δόξει σοι τὰ περὶ αὐτοῦ διοικεῖν, καθὼς οἱ θεῖοι καὶ φιλευσεβεῖς νόμοι τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ἐν τοῖς ἑαυτῶν ποιεῖν διακελεύονται πράγμασι, μὴ παρεμποδιζόμενος παρά τινος προσώπου τὸ σύνολον, μήτε μὴν ἐξερευνώμενος, ἢ πολυπραγμονούμενος οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν τῶν δωρησαμένων, ἢ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων ἡμῶν καὶ παντοίων ἡμῶν τῶν διακατόχων, οὐ παρ' ἑτέρου συγγενικοῦ ἡμῶν καὶ ἐξωτέρου προσώπου. Οὐ μεταμεληούμεθα οὖν περὶ τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἁπλῆν δωρεάν, οὐδὲ πρὸς ἀνατροπὴν ταύτης χωρῆσαι τολμήσομεν ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ καθ' οἱονδήτινα τρόπον, ἐμμένειν δὲ μᾶλλον ὀφείλομεν ἐπὶ ταύτην καὶ δερενδεύειν τὸ δωρηθέν σοι ἀμπέλιον ἢ χωράφιον ἐξ ἁπάντων τῶν συγγενικῶν ἡμῶν ἢ καὶ ἐξ ἑτέρων προσώπων, καὶ διεκνικᾷν αὐτοῦ τὸν καθολικὸν δεφενσίωνα, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦτο ποιεῖν οὐ καταναγκαζόμεθα, καὶ σὲ ἀζήμιον καὶ ἀνενόχλητον διατηρεῖν. Λοιπὸν καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς παρούσης ἡμῶν χωρήσω-

(1) χειρ. ἐξοχλήρως.

μεν ἁπλῆς δωρεᾶς, καὶ ἢ διατίμησιν, ἢ ἀμοιβήν, ἢ ἀντιχάριτα, ἢ ἄλλο τι χάριν τῆς τοιαύτης δωρεᾶς ἐπιζητήσωμεν ἀπὸ σοῦ, ἢ περὶ τὸν καθολικὸν ἀμελήσωμεν δεφενσίωνα, ἢ συναρπαγήν, ἢ ἀπάτην, ἢ βίαν, ἢ φόβον, ἢ καταδυναστείαν, ἢ νόμου καὶ φάκτου ἄγνοιαν προβαλλώμεθα, καὶ κατὰ ἄλλον τινὰ τρόπον τὴν ἐναντίαν βαδίσωμεν τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν, καὶ τὴν δεσποτείαν τοῦ δωρηθέντος σοι ἀμπελίου πάλιν ἀνακαλεσώμεθα, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον τὰς ἀρὰς τῶν τιη' ἁγίων πατέρων ἵνα ἐπισπασώμεθα, ἀλλὰ καὶ λόγῳ προστίμου τῆς ἐπερωτήσεώς σου καὶ ὁμολογίας ἡμῶν, ἵνα ζημιούμεθα πρὸς σὲ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τὸ καὶ οὕτως ἐρρῶσθαι τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἁπλῆν δωρεάν, τὴν καὶ γραφεῖσαν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦδε, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

---

3. Οὐκ ἀπ' ἐντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν τελευτήν (1).

Τῷ τοι καὶ δωρούμεθά σοι οὐκ ἀπεντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἡμῶν τελευτὴν τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα ἀκίνητον ἡμῶν τόδε οἷον καὶ ὅσον ἐστιν ἐξολοκλήρως, καὶ τὴν μὲν δεσποτείαν τούτου διαβιβάζομεν πρὸς σὲ ἀπὸ τῆς σήμερον διὰ τοῦ παρόντος δωρεαστικοῦ ἐγγράφου ἡμῶν, τὴν δὲ νομὴν καὶ χρῆσιν ὀφείλεις (2) παραλαβεῖν μετὰ τὴν ἡμῶν τελευτήν, ὡς ὀφειλόντων ἡμῶν κατέχειν καὶ νέμεσθαι τοῦτο ἀταράχως ἐφ' ὅρῳ τῆς ἰδίας ζωῆς, μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν ἡμῶν μὴ ἐχόντων ἄδειαν πρὸς ἕτερον αὐτὸ παραπέμψαι πρόσωπον ἀλλ' ἢ πρὸς σέ· εὐθὺς γὰρ ἅμα τῷ θανάτῳ ἡμῶν ἐπανελεύσεται πρὸς σὲ

(1) Ἀλλοῖος τύπος τοῦ προδεδημοσιευμένου ἄκτους δωρεᾶς.
(2) χειρ. ὀφείλειν.

σὺν τῇ δεσποτείᾳ καὶ ἡ νομὴ τοῦ τοιούτου ἀμπελίου, καὶ εἰσέλθῃς καὶ παραλάβῃς αὐτὸ αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ κυρίως, καὶ μὴ δεόμενος ἑτέρας παραδόσεως, τοῦ δὲ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν ἀρκοῦντός σοι καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παραδόσεως (1) εἰς τὸ κατέχειν τὸ τοιοῦτον ἀμπέλιον δεσποτικῷ δικαίῳ, καὶ κτᾶσθαι τοῦτο καὶ χρῆσθαι καὶ νέμεσθαι μετὰ παντὸς τοῦ μέρους σου τῶν τε παίδων καὶ κληρονόμων καὶ διαδόχων σου κυρίως, αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτομήτως (2), ἀνενοχλήτως, ἀκωλύτως καὶ ἀνεπιφωνήτως εἰς τὸ πωλεῖν . . .

---

4. Ἄκτος πράσεως ἀκινήτων.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς κυρίως καὶ ἀληθῶς ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ὁ δεῖνα, ἔτι δὲ κἀγὼ ἡ δεῖνα ἡ τούτου νόμιμος σύζυγος, οἱ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ὕφους τοὺς τιμίους καὶ ζωοποιοὺς σταυροὺς ἰδιοχείρως ποιήσαντες, τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον
| καθαρὰν καὶ ἀπερίεργον πρᾶσιν τοῦ χωραφίου, ἢ τοῦ ἀμπε- φ.160a
λίου τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως πρὸς σὲ κῦρ τὸν δεῖνα καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ σὲ ἅπαν πρόσωπόν τε καὶ μέρος τούς τε παῖδας καὶ διαδόχους καὶ κληρονόμους σου καὶ τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ γνώμῃ οἰκείᾳ ἡμῶν καὶ βουλήσει καὶ θελήσει, ὡς ἀνωτέρω προλέλεκται, πεπράκαμέν σοι τὸ προσὸν ἡμῖν ἀμπέλιον ἢ χωράφιον τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα πλησίον τοῦ δεῖνος, οἷον καὶ ὅσον ἐστίν,

(1) χειρ. περιδόσεως. (2) χειρ. ἀκενοτομήτως.

ἐξολοκλήρως, εἰς ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ λαβόντες σήμερον ἀπὸ σοῦ χειροδότως ἅμα καὶ μετρητῶς κατὰ τὸ ἀπαράλειπτον ἐπ' ὄψεσι τῶν μαρτύρων τοῦ τε δεῖνος καὶ τοῦ δεῖνος, παραδεδώκαμέν σοι ἀπ' ἐντεῦθεν τὸ προειρημένον ἀμπέλιον, ἀρκοῦντός σοι τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παραδόσεως, ὡς ἂν κατέχῃς καὶ νέμῃ αὐτὸ κυρίως, αὐθεντικῶς, ἰδικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτομήτως, ἀνενοχλήτως, ἀκωλύτως καὶ ἀνεπιφωνήτως κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα εἰς τὸ πωλεῖν, δωρεῖσθαι, ἀνταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν, καὶ ἄλλως ὡς δόξει σοι τὰ περὶ αὐτοῦ διοικεῖν, μὴ παρεμποδιζόμενος παρά τινος προσώπου τὸ σύνολον, μήτε μὴν ἐξερευνώμενος, ἢ πολυπραγμονούμενος οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, ἢ ἑτέρου τινὸς τῶν ἀπὸ τοῦ μέρους ἡμῶν· λοιπὸν οὐχ ἕξομεν ἐπ' ἀδείας πρὸς μετάμελον (1) καὶ ἀνατροπὴν χωρῆσαι τοῦ παρόντος πρατηρίου ἐγγράφου ἡμῶν, ἢ τὴν δεσποτείαν τοῦ διαπραθέντος σοι ἀμπελίου πάλιν ἀνακαλέσασθαι, ἢ περὶ πλεῖον τιμῆς ἐνάγειν σε. Ὅθεν καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν χωρήσωμεν τῆς παρούσης ἡμῶν πράσεως καὶ ὄχλησίν σοι τὴν οἱανοῦν ἐπενεγκεῖν πειραθῶμεν ὅπως δήποτε καθ' οἱονδήτινα τρόπον ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον ἃ ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ ὑπέρπυρα τρικέφαλα τόσα ἵνα ἀντιστρέφωμέν σοι εἰς τὸ διπλάσιον, ἀλλὰ καὶ προστίμῳ ὑποκείμεθα χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, ζημιωθησόμεθα δὲ καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον πρὸς τὸ καὶ οὕτως ἐρρῶσθαι τὸ παρὸν ἡμῶν πρατήριον ἔγγραφον, τὸ καὶ γραφὲν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος ἐνώπιον καὶ τῶν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

(1) χειρ. μετάμελλον.

5. Ἄκτος ἐπιβραβευτικὸν θείων ναῶν ἢ μοναστηρίων (1).

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ἐπιβραβευτικὴν ἀφιέρωσίν τε καὶ προσκύρωσιν τοῦ δηλωθησομένου (2) ἀμπελίου ἢ χωραφίου τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίᾳ ἡμῶν τῇ γνώμῃ καὶ αὐτοπροαιρέτῳ βουλῇ, καὶ οὐκ ἀσκέπτως, οὐδ' ἀδοκιμάστως, οὐκ ἔκ τινος συναρπαγῆς, ἢ ἀπάτης, ἢ φόβου, ἢ βίας, ἢ καταδυναστείας, ἢ δόλου, ἢ περιεργείας, ἢ νόμου καὶ φάκτου ἀγνοίας, ἢ ἄλλης τινὸς ἐπιψόγου καὶ τοῖς θείοις νόμοις ἀπηγορευμένης αἰτίας, σὺν προθυμίᾳ δὲ μᾶλλον πολλῇ καὶ ὁλοψύχῳ προθέσει καὶ γνώμῃ καὶ μετὰ μεγίστης ἡμῶν τῆς ἀποδοχῆς καὶ θελήσεως, χρονίας τε διασκέψεως καὶ μεμεριμνημένου σκοποῦ, πρὸς σὲ τὸν πανοσιώτατον καθηγούμενον τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν Θεοτόκου τῆς δε καὶ πνευματικὸν πατέρα ἡμῶν κῦρ τόν δε, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπὸ σὲ τιμιωτάτους μοναχοὺς τῆς τοιαύτης ἁγίας μονῆς, διὰ μεσήτριαν καὶ βοηθὸν τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον καὶ πρὸς τὸ ὅλον μέρος καὶ τὰ δίκαια τῆς τοιαύτης ἁγίας μονῆς, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ πόθον διάπυρον καὶ σχέσιν ἐγκάρδιον κεκτημένοι πρὸς τὴν ὑπεράμωμον καὶ ὑπέραγνον Δέσποιναν ἅτε καὶ μεσῖτιν ἡμῶν . . . (3).

---

6. Ἕτερον εἰς τὸ αὐτὸ ἤγουν ἔγγραφον?

Καὶ γὰρ ἀθάνατον εἶναι βουλόμενοι τὸ μνημόσυνον ἡμῶν καὶ μετὰ τὴν ἡμῶν τελευτὴν ἀτελεύτητον, δέον εἶναι ᾠήθημεν ἀπὸ τῶν προσόντων ἡμῖν ἀκινήτων μέρος τι καθιερῶσαι

(1) χειρ. θεῖον ναὸν ἢ μοναστήριον. (2) χειρ. δηλωθομένου. (3) Μεταγενεστέρα χεὶρ προσέθετο « λύπιτο » = λείπει το.

τῷ θεῷ χάριν μνήμης ἡμῶν διηνεκοῦς καὶ εἰς ἐξίλασμα τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· ὅθεν καὶ ἐπιβραβεύομεν ἀπ' ἐντεῦθεν καὶ προσκυροῦμεν, καὶ ἀφιεροῦμεν καὶ ἀνατιθέαμεν τῷ θείῳ ναῷ τοῦ ἁγίου τοῦδε . . .

---

7. Ὅταν οὐκ ἔχουσιν οἱ χαρί[ζοντες τέκνα?]

Καὶ γὰρ ἐπειδὴ οὐκ ἐτύχομεν γονεῖς ἐξ ὀσφύος ἡμῶν, οὐδὲ παίδων ἠξιώθημεν ὀνομασθῆναι πατέρες, τρόποις οἷς οἶδεν ὁ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομῶν θεός, δέον εἶναι ᾠήθημεν τὰ προσόντα ἡμῶν ἀκίνητα εἰς τὴν μέλλουσαν διαβιβάσαι κληρονομίαν καὶ τῷ θεῷ ταῦτα ἐξολοκλήρως ἀφιερῶσαι. Ὅθεν καὶ ἐπιβραβεύομεν καὶ προσκυροῦμεν καὶ ἀφιεροῦμεν καὶ ἀνατιθέαμεν τῷ θείῳ ναῷ τοῦ ἁγίου τοῦδε τῷ ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς ἁγίᾳ μονῇ τῇδε, οὐκ ἀπεντεῦθεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἡμῶν τῶν ἀμφοτέρων τελευτὴν τάδε καὶ τάδε μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς
φ. 161. αὐτῶν καὶ | διακρατήσεως καὶ τῶν δικαίων πάντων καὶ προνομίων, ἅπερ πάντα τὰ διαληφθέντα ἀκίνητα ὀφείλομεν κατέχειν καὶ νέμεσθαι ἀμφότεροι οἱ ὁμόζυγοι μέχρι τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν, μετὰ δὲ τὴν ἡμῶν τελευτὴν ἵνα παραλαμβάνῃ ἡ ἁγία μονή, ἀρκοῦντος αὐτῇ τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παραδόσεως, ὡς ἂν κατέχῃ ταῦτα μετὰ παντὸς τοῦ μέρους αὐτῆς εἰς τοὺς ἑξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους.

---

8. Ἄκτος πράσεως ἀκινήτων.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον καθαρὰν καὶ ἀπερίεργον πρᾶσιν τοῦ δηλωθησομένου ἀκινήτου καὶ ἀπόληψιν τοῦ ὅλου τιμήματος τούτου τῶν τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων τιθέ-

μεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πάσης ἐκτὸς παροινίας καὶ δόλου καὶ λοιπῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ ὅλον τὸ μέρος σου, τούς τε παῖδας καὶ κληρονόμους καὶ διαδόχους σὸυ καὶ τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ συναρεσθέντες μετὰ σοῦ πεπράκαμέν σοι ἀπεντεῦθεν καλῇ τῇ πίστει καὶ ἐξ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, μετὰ καθολικοῦ δεφενσίωνος καὶ πάσης ἄλλης νομίμου ἀσφαλείας καὶ βοηθείας, τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα πλησίον τοῦδε διακείμενον χωράφιον ἡμῶν τὸ καὶ ποσούμενον μοδίων τόσων, ἐπὶ τιμήματι ὑπερπύρων τρικεφάλων τόσων, καθὼς ἀμφότεροι συνηρέσθημεν· καὶ τὰ τοιαῦτα τόσα χρυσᾶ ὑπέρπυρα τρικέφαλα χειροδότως ἅμα καὶ μετρητῶς ἀπὸ τῶν σῶν χειρῶν λαβόντες ἡμεῖς κατὰ τὴν σήμερον ἐπ' ὄψεσι τῶν μαρτύρων τοῦ δεῖνος καὶ τοῦ δεῖνος, καὶ τελείως ἐκπληρωθὲν τὸ ὅλον τίμημα τοῦ τοιούτου χωραφίου, παραδεδώκαμέν σοι τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀρκοῦντός σοι τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν καὶ ἀντὶ πρακτικῆς σωματικῆς παραδόσεως, καὶ ἐγχωροῦμέν σοι κτᾶσθαι αὐτὸ ἀπεντεῦθεν καὶ χρῆσθαι καὶ νέμεσθαι μετὰ παντὸς τοῦ μέρους σου, τῶν τε παίδων καὶ διαδόχων καὶ κληρονόμων σου, κυρίως, αὐθεντικῶς καὶ μονομερῶς, ἀπαρασπάστως, ἀκαινοτομήτως καὶ ἀνεπιφωνήτως, κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα εἰς τὸ πωλεῖν, δωρεῖσθαι, ἀνταλλάττειν, λεγατεύειν, προικοδοτεῖν, βελτιοῦν τε καὶ καταφυτεύειν, τἄλλα πάντα ποιεῖν ὅσα παρὰ τῶν θείων καὶ φιλευσεβῶν ἐφεῖται νόμων, καὶ παντοίως ἐκποιεῖσθαι αὐτὸ κατὰ πάντας τοὺς τῆς ἐκποιήσεως τρόπους, καθὼς ἂν δόξῃ σοι καὶ οἱ νόμοι διακελεύωνται.

Οὐ μεταμελησόμεθα οὖν ἀπό γε τοῦ νῦν περὶ τὴν παροῦσαν πρᾶσιν, οὐδὲ πρὸς ἀνατροπὴν ταύτης χωρῆσαι τολμεύσομεν ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ καθ' οἱονδήτινα τρόπον, ἐμμένειν δὲ μᾶλλον ὀφείλομεν ἐπὶ ταύτην καὶ δεφενδεύειν τὸ διαπραχθὲν

σοι ἀμπέλιον, ἢ χωράφιον ἀπὸ παντὸς προσώπου ἰδίου τε καὶ ἀλλοτρίου, καὶ διεκνικᾷν αὐτοῦ τὸν κατὰ νόμους καθολικὸν πραγμάτων δεφενσίωνα ἐξ ἁπάντων τῶν ἑτέρων ἀκινήτων ἡμῶν, καὶ σὲ ἀζήμιον καὶ ἀνενόχλητον διατηρεῖν· λοιπὸν καὶ περὶ (1) σοῦ ἐπερωτώμενοι ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς παρούσης ἡμῶν χωρήσωμεν πράσεως, καὶ ἢ πλεῖον τίμημα προσαπαιτήσωμέν σε, ἢ περὶ τὸν καθολικὸν ἀμελήσωμεν δεφενσίωνα, ἢ καὶ ἀναργυρίαν ὧν ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων προσθήσομεν μερικὴν ἢ ὁλόκληρον, ἢ διπλασιασμόν, ἢ ὑπερθεματισμὸν παρεισάξομεν, ἢ τὸ ἀπὸ τῆς ὑπὲρ τὸ διπλάσιον περιγραφῆς ἀνακαλεσόμεθα δίκαιον, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν ἐναντίαν βαδίσομεν τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἡμῶν, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον ἃ ἐλάβομεν ἀπὸ σοῦ χρυσᾶ ὑπέρπυρα τρικέφαλα τόσα ἵνα σοι ἀντιστρέφωμεν εἰς τὸ διπλάσιον, ἀλλὰ καὶ χάριν προστίμου ἵνα ζημιώμεθα πρὸς σὲ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, καὶ αὖθις ἐρρῶσθαι τὴν παροῦσαν ἀφιέρωσιν ἰσχυρὰν διαμένουσαν καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, μέχρις ὅτου ὁ παρὼν διαβαίη (2) χρόνος (3), τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆς δε.

9. Ἄκτος ἐλευθερίας ψυχαρίου.

Ἡ τὸν ἄνθρωπον κατ᾽ ἀρχὰς διαπλάσασα πρόνοια ἐλεύθερον τοῦτον καὶ αὐτεξούσιον ἔπλασεν, αὐτῷ μόνῳ τῷ πλάστῃ τούτου καὶ θεῷ δουλούμενον, πλεονεξία δὲ εἰς τὸν κόσμον ὑπεισελθοῦσα τὸ φύσει ὁμόδουλον εἴς τε τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον

(1) γραπτέον, παρά. (2) γραπτέον, διαβιώη.
(3) ἄνω σημειοῦται « γράφε αἰών ».

κατέτεμε, καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτεξουσιότητα εἰς δουλείαν μετήλλαξεν· ὅθεν καὶ σὲ τὸν ἀργυρώνητον οἰκέτην κἀμοῦ τοῦ δεῖνος ἡ τοῦ βίου τούτου ἄστατος φορὰ δεσμῷ δουλείας ὑπαγαγοῦσα, ἐκδουλεύειν μοι παρεσκεύασεν· ἀλλ' ἐγὼ χρήζων θείας φιλανθρωπίας, ἐλεύ|θερόν σε ἀπὸ τοῦ νῦν διαφίημι, ὡς ἂν ἀδεῶς φ.162. τε καὶ ἐλευθέρως ἔνθα ἂν ἐθέλῃς πορεύῃ, μηδεμίαν ἔτι δούλωσιν ὑφορώμενος. Οὔτε οὖν ἐγώ, οὔτε ἄλλος τις ἀπὸ τοῦ μέρους μου, ἢ ἀφ' ἑτέρου προσώπου συγγενικοῦ μου ἴσως ἢ ἀλλοτρίου, ἄδειαν ἕξει ἀπὸ τὴν σήμερον εἰς δουλικήν σε τύχην ἐπικατάγειν τὸ σύνολον, εἰ μὴ βούλεται ὁ τοιοῦτος, ὅστις ἂν καὶ εἴη, χάριν τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀπανθρώπου ἐπιχειρήσεως, ζημιωθῆναι πρὸς τὸ βασιλικὸν βεστιάριον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, σὺ δὲ τῇ ἐλευθερίᾳ τιμᾶσθαι καὶ πολίτης Ρωμαίων ὀνομάζεσθαι. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν τῆς ἐλευθερίας συμβόλαιον ἐνεχείρισά σοι εἰς ἀσφάλειαν, τὸ καὶ γραφὲν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεινός, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆσδε.

---

10. Ἄκτος ἀποχῆς ἀκινήτων ἐπὶ συγγενῆ τὸν ἐκ γένους.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ἀποχὴν καὶ ἀπόταξιν παντελῆ τῶν δηλωθησομένων ἀκινήτων τίθημι καὶ ποιῶ ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀμεταμελήτως, καθαρῶς τε καὶ ἀβιάστως, πάσης ἐκτὸς περινοίας καὶ δόλου καὶ λοιπῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σὲ τὸν γνήσιόν μου αὐτάδελφον κῦρ τόνδε καὶ διὰ σοῦ πρὸς τὸ ὑπὸ σὲ ἅπαν πρόσωπόν τε καὶ μέρος καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους σου καὶ τοὺς παντοίους σου διακατόχους, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἐπικοίνως δεσποζόντων ἡμῶν καὶ νεμομένων μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἐν τῷ στίχῳ τῷδε ἀναγραφόμενα γονικὰ ἡμῶν ἀκί-

νητα πράγματα, καὶ τὸ τούτων τέλος κοινῶς τελούντων πρὸς τὸν δεῖνα, τὰ νῦν ἠθέλησα ἐγὼ ὑπεκστῆναι τῆς δεσποτείας τε καὶ νομῆς τῶν τοιούτων ἀκινήτων καὶ σοὶ τῷ αὐταδέλφῳ μου ταύτην παραχωρῆσαι· ὅθεν καὶ ὑπεξίσταμαι ἀπεντεῦθεν τῆς δεσποτείας τῶν τοιούτων ἀκινήτων μετὰ παντὸς τοῦ μέρους καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων μου, καὶ ἀποβάλλομαι ταῦτα καὶ ἀποτάσσομαι διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ εἴ τι δίκαιον εἶχον ἐπὶ τούτοις μέχρι τοῦ νῦν, τό τε τῆς κληρονομίας, τὸ τῆς συγγενείας, τὸ ἀπὸ πλησιασμοῦ, τὸ ἀπὸ συντελέσματος, καὶ τὸ ἀπὸ ἄλλου τρόπου οἱουδήτινος, καὶ ἀποχὴν τούτων παντελῆ ποιοῦμαι. Λοιπὸν καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενος ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλίζομαι ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου χωρήσω καὶ ἅπερ ἀπεταξάμην ἀκίνητα πάλιν ἀνακαλέσωμαι... (1).

---

11. [Ἄκτος δωρεᾶς ἀμπελίου εἰς μονήν] (2).

.... καὶ δεφενδεύειν τὸ τοιοῦτον ἀμπέλιον συμφωνοῦμεν ἐὰν παρά τινος ἴσως ἐκνικᾶται, καὶ διεκνικᾷν αὐτοῦ τὸν κατὰ νόμους καθολικὸν δεφενσίωνα ἐξ ἁπάντων τῶν ἑτέρων ἀκινήτων πραγμάτων ἡμῶν, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦτο ποιεῖν οὐ καταναγκαζόμεθα, καὶ τὴν ἁγίαν μονὴν ἀδιάσειστον καὶ ἀνενόχλητον διατηρεῖν· μνημονευώμεθα δὲ καὶ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ, ἐγγεγραμμένοι ὄντες ἐν τοῖς ἱεροῖς

(1) Μεταγενεστέρα χεὶρ ἐπέγραψεν « λίπι το ».

(2) Κατὰ λάθος ἀντεγράφη τὸ παρὸν ἄκτος ὡς συνέχεια τοῦ προηγουμένου· τοῦτο ἀναγνωρίσας εἷς τῶν κτητόρων τοῦ κώδικος διεχώρισε τὰ δύο διάφορα κείμενα, προσθεὶς ἄνωθι « ἄλλον ». Οὐδόλως δὲ ἀπίθανον ὅτι τὸ ἀτελὲς τοῦτο δωρητήριον ἐστὶ τὸ ἐλλεῖπον τέλος τῶν ὁμοιοειδῶν ἄκτων 5 καὶ 6.

διπτύχοις μετὰ τῶν λοιπῶν χαριστικαρίων, μετὰ τὴν ἡμῶν τελευτὴν εἰς τὸ διηνεκές. Λοιπὸν καὶ παρὰ τοῦ μέρους τῆς ἁγίας μονῆς ἐπερωτώμενοι, ὁμολογοῦμεν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου (1) καθόλου χωρήσωμεν καὶ ἢ ἀμοιβήν τινα χωρὶς μόνου τοῦ μνημοσύνου ἐπιζητήσωμεν ἀπὸ τῆς μονῆς, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν ἐναντίαν βαδίσωμεν τοῦ τοιούτου ἐγγράφου καὶ ἰῶτα ἓν ἢ μίαν κεραίαν ἐκ τούτου ἀνατρέψαι πειραθῶμεν, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, οὐ μόνον τὰς ἀρὰς τῶν τιη' ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἵνα κληρονομῶμεν καὶ μετὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ταττώμεθα ὡς ἀρνηταὶ τῶν ἰδιοχείρων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ προστίμου ἵνα ζημιούμεθα πρὸς τὴν ἁγίαν μονὴν καὶ τὸ μέρος αὐτῆς χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων (2) τρίτον, καὶ αὖθις ἐρρῶσθαι τὴν παροῦσαν ἀφιέρωσιν, ἰσχυρὰν διαμένουσαν (3) καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, μέχρις ὅτου ὁ παρὼν διαδαίη αἰών, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆσδε.

---

12. Ἄκτος ἐκδόσεως ἀμπέλιον ἐφημισάρικον.

Καὶ γὰρ ἐκδίδωμι πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου τὸ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν δεῖνα διακείμενον ἀμπέλιον πλησίον τοῦ δεῖνος, ὡς ἂν κατέχῃς ἐπὶ χρόνοις τόσοις, ἀριθμουμένοις (4) ἀπ' ἀρχῆς τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσης ἰνδικτιῶνος καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ἐργάζῃ αὐτὸ καθ' ἑκάστην ἐγχρονίαν ἐγκαίρως κατὰ γεωργικὴν ἀκρίβειαν, λακίζων αὐτὸ καὶ κλαδεύων |, φ.163

(1) χειρ. ἐγγάφου. (2) χ. τούτω. (3) χ. διαμένουσα.
(4) χειρ. ἀριθμουμένης.

σκάπτων καὶ διασκαφίζων, καταβολεύων τε ἐν οἷς ἂν δέηται τόποις καὶ συναμπελίζων, παντοίως ἐπιμελούμενος ἐξ οἰκείων σου πασῶν ἐξόδων καὶ ἀναλωμάτων, μὴ καταβαλλομένου μου εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς ἐξόδους τὸ οἱονοῦν· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ τρυγητοῦ, ἵνα τρυγῆται ὡσαύτως παρὰ σοῦ καὶ ἐναποτίθωνται αἱ γεωργηθεῖσαι σταφυλαὶ ἐν ληνῷ, εἶτα καὶ πατῶνται (1) καὶ ἐκθλίβωνται παρὰ σοῦ, μὴ ἐπιγινώσκοντός μου ἐν πᾶσι τούτοις ἔξοδον τὴν οἱανοῦν, ἀλλὰ σοῦ μόνον ταύτας καταβαλλομένου· ὁ δὲ γεωργηθεὶς οἶνος ἵνα μερίζεται παρ' ἡμῶν ἀμφοτέρων ἐπίσης ἐξ αὐτῆς τῆς ληνοῦ, καὶ λαμβάνω ἐγὼ χάριν τοῦ ἀμπελίου μου τὸν ἥμισυν (2) οἶνον· καὶ οὕτω ποιῶν, καὶ παντοίως τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ φιλοκαλίαν τοῦ τοιούτου ἀμπελίου φροντίζων, καὶ ἐντέχνως αὐτὸ ὡς ἴδιόν σου περιποιούμενος, ἵνα κατέχῃς αὐτὸ μέχρι τῆς τόσων ἐνιαυτῶν ἐκμετρήσεως· μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν παραδίδως τοῦτο πρὸς ἐμὲ ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ γεωργικῶς πεποιημένον. Οὔτε οὖν ἐγὼ ἕξω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκδιώκειν σε ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἀμπελίου πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως καρποῦ ἕτερόν τι ἀπὸ σοῦ ἐπιζητῆσαι, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὸ πρὸ τῆς ἐκμετρήσεως τῶν τόσων χρόνων, ἢ εἰς δόσιν οἱαςδήτινος ἐξόδου καθελκῦσαί με, ἢ ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως καρποῦ ἕτερόν τι ἰδιοποιήσασθαι (3), ἢ πρὸς τὰς δεούσας περιποιήσεις τοῦ τοιούτου (4) ἀμπελίου καταμελῆσαι, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν (5) ἀμφότεροι ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον ἡμῶν. Εἰ δέ τις ἐξ ἡμῶν τὴν ἐναντίαν βαδίσαι πειραθῇ τῶν συμπεφωνημένων καὶ ὄχλησιν τὴν οἱανοῦν τῷ ἑτέρῳ μέρει ἐπάξει, ἵνα ζημιῆται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. παντῶνται. (2) ἥμισυ. (3) ἰδίοποιῆσθαι. (4) τοιούτον.
(5) χειρ. ἐμενοῦμεν.

13. Ἄκτος ἐκδοτηρίου ἐγγράφου (1) εἰς χωράφιον ε[ἰς] σποράν ἓν τρίτον.

Ἐκδίδωμι πρὸς σὲ τὸν δεῖνα τὰ χωράφιά μου τὰ διακείμενα ἐν τῇ τοποθεσίᾳ πλησίον τοῦ δεῖνος, ὡς ἂν κατέχῃς αὐτὰ ἐπὶ χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις (2) ἀπ' ἀρχῆς τῆς παρούσης τόσης ἰνδίκτου καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν καὶ κατασπείρῃς αὐτὰ ἀντισπορίαν ἐξ οἰκείου σπόρου σου, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ ἀλωτοῦ παρέχῃς πρὸς ἐμὲ καὶ τὸ μέρος μου ἀπὸ τῶν γεωργηθέντων γεννημάτων τὰ τρίτα, κἄν τε σῖτος εἴη ὁ γεωργηθείς, κἄν τε κριθή, κἄν τε ἄλλο τι τῶν γεωργουμένων, μὴ ἐπιγινώσκοντός μου ἐν πᾶσι τούτοις ἔξοδον τὴν οἱανοῦν, ἀλλὰ ἀκαινοτομήτως τὸ τοιοῦτον λαμβάνοντος γήμορον καθ' ὃν καιρὸν δηλαδὴ τὰ τοιαῦτα κατασπείρῃς χωράφια. Οὔτε οὖν ἐγὼ ἵνα ἔχω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ ἐκδιώκειν (3) σε ἀπὸ τῶν τοιούτων χωραφίων πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν συμφωνηθέντων τόσων χρόνων, ἢ ἐπέκεινα τοῦ τρίτου καρποῦ ἄλλο τι χάριν γημόρου ἐπιζητεῖν, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὰ ἔσωθεν τῶν τοιούτων χρόνων, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πάκτου κακουργεῖν, ἢ ἐλάττωσιν τούτου ἐπιζητῆσαι, ἐπεὶ ἐάν τις ἡμῶν τῇ παρούσῃ ἐναντιωθῇ συμφωνίᾳ, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὸ στέργον καὶ ἐμμένον μέρος χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

---

14. Ἄκτος πακτωτικὸν εἰς κῆπον.

Ἐκδίδωμι πρὸς σὲ τὸν δεῖνα κηπουρὸν τὸν ὑπόποτον λαχανόκηπόν μου τὸν διακείμενον ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῇ δεῖνι πλη-

(1) χειρ. ἐνγγράφου. (2) χ. ἀριθμουμενάς.
(3) χ. ἐκδιώκει.

σίον τοῦ δεῖνος, μετὰ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ οἰκήματος καὶ τῶν ἔσωθεν τοῦ τοιούτου κήπου ὀπωροφόρων δένδρων ἁπάντων, χωρὶς μόνον τῶν συκαμίνων, ὡς ἂν κατέχῃς τοῦτον πακτωτικῶς ἐπὶ χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις (1) ἀπ' ἀρχῆς τοῦ δεῖνος μηνὸς τῆς παρούσης τόσης ἰνδίκτου καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ἐργάζῃ καὶ εἰσοδιάζῃς (2) τοῦτον ἀπερικόπως καὶ ἀπαρασαλεύτως μέχρι τῆς τόσων ἐνιαυτῶν ἐκπληρώσεως, παρέχων πρὸς ἐμὲ καὶ τὸ μέρος μου λόγῳ πάκτου τοῦ τοιούτου κήπου καθ' ἕκαστον χρόνον ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ ὀφείλεις διδόναι πρὸς ἐμὲ ἐπὶ δυσὶ τοῦ ἔτους καταβολαῖς, ἤτοι κατὰ συμπλήρωσιν ἑκάστου ἑξαμήνου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ ἀφ' ὧν ἔχει ὁ κῆπος λαχάνων καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα ὀψώνια δύο, κατὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τόσων ἐνιαυτῶν παραδιδόναι τὸν τοιοῦτον κῆπον πρὸς ἐμέ, περιπεφραγμένον πανταχόθεν, βεβελτιωμένον τε καὶ μηδὲ μιᾶς δεόμενον περιποιήσεως· εἰ δὲ πάλιν θελήσεις σὺ κατέχειν αὐτὸν εἰς τὸ παρ' ἑτέρου διδόμενον πάκτον, ἵνα ᾖς αὐτὸς προτιμότερος. Οὔτε οὖν ἐγὼ ἵνα ἔχω ἄδειαν ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ ἐκδιώκειν σε τοῦ τοιούτου κήπου πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν συμφωνηθέντων τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ ἐπέκεινα τοῦ συμφωνηθέντος πάκτου τῶν τόσων ὑπερπύρων ἕτερόν τι ἀπὸ σοῦ ἐπιζητῆσαι, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν αὐτὸν ἐντὸς
φ.164. τῶν τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν | τοῦ πάκτου κακουργεῖν, ἢ τὸν καιρὸν ὑπερβιβάζειν, ἢ ἐλάττωσιν τούτου ἐπιζητεῖν ὁπωσδήποτε, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν καὶ ἀμφότεροι ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον ἡμῶν· εἰ δέ τις ἐξ ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀναλογίαν (3) τρέψει, ἵνα ζημιῆται λόγῳ προστίμου πρὸς τὸ στέργον καὶ ἐμμένον μέρος χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. ἀριθμουμένης. (2) χ. ἠσοδιάζεις.
(3) χειρ. ἀναλογείαν.

15. Ἄκτος πακτωτικοῦ λουετροῦ.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον (1) καὶ ἐνυπόγραφον πακτωτικὴν συμφωνίαν τὴν μέχρι συμπληρώσεως τῶν τόσων ἐνιαυτῶν ἐνεργεῖν ὀφείλουσαν τίθημι καὶ ποιῶ ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ προσελθών μοι ἐζήτησας τὸ δημόσιον λουτρὸν τόδε πακτωτικῶς, ἐγὼ δὲ συναρεσθεὶς μετὰ σοῦ διεξέδωκα πρὸς σὲ τὸ τοιοῦτον δημόσιον λουτρὸν καθώς ἐστιν ἐνεργοῦν μετὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο χαμογέων οἰκημάτων, ὡς ἂν κατέχῃς αὐτὸ πακτωτικῶς ἐπὶ χρόνοις τόσοις ἀριθμουμένοις ἀπ' ἀρχῆς τοῦ δεῖνος μηνὸς τῆς ἐνεστώσης ἰνδικτιῶνος καὶ ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν, ἐκδουλεύων αὐτὸ (2) καὶ εἰσοδιάζων πᾶσαν τὴν ἐκ τούτου ἐπιγινομένην πρόσοδον ὅση δ' ἂν εἴη, καὶ παρέχων πρὸς ἐμὲ καὶ τὸ μέρος μου λόγῳ πάκτου αὐτοῦ (3) ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου ἐνιαυτοῦ χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, ἃ καὶ ὀφείλεις διδόναι πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ τρισὶ τοῦ ἔτους καταβολαῖς, ἤτοι κατὰ συμπλήρωσιν ἑκάστου τετραμήνου ὑπέρπυρα τόσα, ποιεῖν δὲ τὴν τούτων καταβολὴν οὐχ ὑπερήμερον, οὐκ ἀναβεβλημένην, οὐ μετὰ γογγυσμοῦ, ἀλλὰ μετὰ πάσης εὐχαριστίας καὶ ἁπλότητος ἅμα τῇ παραρροῇ ἑκάστου τετραμήνου, ὡς εἴρηται, καὶ λαμβάνειν ἀπόδειξιν. Τὰς μέντοι λεπτὰς περιποιήσεις ἁπάσας τοῦ τε λουτροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δύο χαμογέων ὀσπητίων σὺ ὀφείλεις περιποιεῖσθαι ἐξ οἰκείων ἐξόδων σου, εἰ δὲ μέγα συμβῇ σύμπτωμα, ἢ τὸ χάλκωμα δεηθῇ περιποιήσεως, ἐγὼ ὀφείλω περιποιεῖσθαι τοῦτο, ἀζημίου σοῦ διαμένοντος· εἰ δὲ ἐξ ἐθνικῆς ἐφόδου, ἢ ἄλλης τινὸς ἀναγκαίας

(1) χειρ. ἔγγαφον. (2) χ. αὐτῷ. (3) αὐτοῦ αὐτοῦ.

αἰτίας ἀργῆσαι τὸ λουτρόν, ἵνα δέχωμαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀργίας, μὴ ἐνεχομένου σου ἕνεκεν τούτου εἰς πάκτον τὸ σύνολον. Ἀπὸ γοῦν τῆς σήμερον, οὔτε ἡμεῖς ἵνα ἔχωμεν ἄδειαν τοῦ ἐκδιώκειν σε ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἡμῶν πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν τόσων ἐνιαυτῶν, ἢ αὔξησιν τοῦ πάκτου τῶν τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων ἀπὸ σοῦ ἐπιζητῆσαι, οὔτε σὺ τοῦ καταλιμπάνειν τὸ τοιοῦτον λουτρὸν ἔσωθεν τῶν τόσων χρόνων, ἢ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πάκτου κακουργεῖν, ἢ ἐλάττωσιν γενέσθαι τούτου ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν καὶ ἀμφότερα τὰ μέρη ἐπὶ τοῖς συμφωνηθεῖσι μέσον ἡμῶν. Τοὺς μέντοι οἰκειακοὺς ἅπαντας ὀφείλεις λούειν χωρὶς δόσεως βαλανικοῦ. Λοιπὸν καὶ εἴ τις ἐκ τῶν δύο μερῶν πρὸς ἀναλογίαν τρέψει, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

---

16. Ἄκτος ὁμολογίας ἐν ὑποθήκῃ.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυποδανειακὴν ὁμολογίαν καὶ ἀσφάλειαν μετὰ καὶ τῆς ὑποθήκης τίθημι καὶ ποιῶ ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ ὅλον τὸ μέρος σου, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἔλαβον ἀπὸ σοῦ κυροῦ τοῦ δεῖνος λόγῳ δάνους καὶ χωρὶς ἀντιδόσεως οἱωνδήτινων κινητῶν ἐνεχύρων ὑπέρπυρα τόσα, καὶ ὁ περὶ ἀναργυρίας λόγος χώραν ἐνταῦθα οὐχ ἕξει, ὅτι πραγματικῶς ἠριθμήθησαν καὶ κατεβλήθησαν ἀπὸ τῶν σῶν χειρῶν εἰς τὰς χεῖράς μου τὰ τοιαῦτα τόσα ὑπέρπυρα τρικέφαλα· καὶ ταῦτα λαβὼν ἐγὼ κατὰ τὴν σήμερον χειροδότως ἅμα καὶ μετρητῶς, ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλίζομαι καὶ συμφωνῶ διὰ τοῦ παρόντος χρεωστικοῦ ὁμολόγου μου τοῦ ἀποφλῆσαί σοι κατὰ τὸν σεπτέμβριον μῆνα τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσης ἰνδίκτου ἑτοί-

μως, εὐγνωμόνως (1), ἀπικράντως, ἀλογοπραγήτως, ἀνυπερθέτως, ἀνακρωτηριάστως, καὶ διὰ μιᾶς καταβολῆς διὰ σίτου καὶ οἴνου μούστου συναλλακτικῶς καθὼς φθάσει ἡ ἡμέρα ἔχειν, μὴ προβαλλόμενος οἱανδήτινα αἰτίαν ἀφορίας τυχὸν ἢ ἀστοχίας, ἢ οἰκιακῆς τινος περιπετείας, καὶ διὰ ταῦτα εἰς ὑπερθέσεις καὶ ὑπερβιβασμοὺς χωρῶν τῆς ἀποφλήσεως τῶν νομισμάτων σου, ἢ τὴν ἐκ νόμου τετράμηνον ἀνακαλούμενος, ἀλλὰ χωρὶς λόγου καὶ ἀμφιβολίας τινὸς καθυπισχνοῦμαι ἀποφλῆσαί σοι τὰ κεχρεωστημένα σοι παρ' ἐμοῦ τόσα χρυσᾶ ὑπέρπυρα διὰ σίτου καὶ οἴνου μούστου συναλλακτικῶς, ὡς δεδήλωται δι' ὅλου τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς μελλούσης εἰσιέναι τόσης ἰνδίκτου καθὼς ἡ ἡμέρα ἔχει, καὶ λαβεῖν παρὰ σοῦ τὸ παρόν μου ὁμόλογον, ἢ ἀπόδειξιν ἐπ' ἀθωώσει μου· κρατουμένου γὰρ παρὰ σοῦ τοῦ παρόντος ὁμολόγου μου, ἐὰν χωρὶς ἀποδείξεως εἴπω δεδωκέναι σοί τι ἀπὸ τῶν τοιούτων χρυσῶν ὑπερπύρων, οὐκ εἰσακουσθήσομαι, κἂν κατὰ νόμους συστῆσαι τοῦτο πειρῶμαι· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν χρεωστικόν μου ὁμόλογον πρὸς σὲ πεποίηκα, δι' οὗ καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενος, ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλίζομαι ·ὡς, ἐὰν πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὧν ἔλαβον ἀπὸ σοῦ χρυσῶν ὑπερπύρων τρικεφάλων κακουργήσω, ἢ καιρὸν ὑ|περβι- φ. 165 βάσω, ἢ τὴν ἐκ νόμου ἐπιζητήσω τετράμηνον, ἢ καὶ ἀναργυρίαν ὧν ἔλαβον ἀπὸ σοῦ τόσων χρυσῶν ὑπερπύρων προσθήσω μερικὴν ἢ ὁλόκληρον, ἢ πρὸς τὰς ἀνωτέρω δηλουμένας συμφωνίας καὶ διαστίξεις ἀμφιβάλλω, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον τὴν ἐναντίαν βαδίσω τοῦ παρόντος ἐγγράφου μου, πρὸς τῷ μὴ εἰσακούεσθαι, ἵνα ζημιοῦμαι πρὸς σὲ καὶ τὸ μέρος σου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. εὐγνειωμόνως.

17. Ἄκτος ἀποδείξεως ἱερέων χάριν τῆς δοχῆς τῶν τελεσμάτων αὐτῶν.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡμεῖς ἱερεῖς χωρίου τοῦ δεῖνος τοῦ ὑπὸ τὸ καπετανίκιον τόδε κῦρ τοῦδε, οἱ καὶ τοῦ ψυχικοῦ ἐπαπολαύοντες τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, ὧν αἱ κλήσεις καὶ αἱ προσηγορίαι διὰ τῶν ἄνωθεν τοῦ παρόντος ὕφους οἰκειοχείρων ἡμῶν προταγῶν δηλοῦνται, ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν κοινῇ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ θελήσει καὶ ἀρεσκείᾳ τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ἀπόδειξιν καὶ ὁμολογίαν τῶν ἐαθέντων ἡμῖν ψυχικῶν τοῦ κοσμοποθήτου καὶ θεοφρουρήτου ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος τελεσμάτων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς νῦν τρεχούσης τόσης ἰνδίκτου τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πρὸς σὲ τὸν μεγαλοδοξότατον πράκτορα ἡμῶν κῦρ τὸν δεῖνα, καὶ διὰ σοῦ πρὸς τὸ ὑπὸ σὲ ἅπαν μέρος τοῦ δημοσίου, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ τὴν συλλογὴν ποιουμένου σου τοῦ δημοσιακοῦ ἀκροστίχου τοῦ κατεπανικίου τοῦ δεῖνος προσήλθομέν σοι ἡμεῖς οἱ ἀνωτέρω δηλούμενοι ἱερεῖς καὶ εὐχέται τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, καὶ ἐνεφανίσαμεν τὸ παρεμβληθὲν ἴσον τοῦ θείου καὶ προσκυνητοῦ βασιλικοῦ χρυσοβούλλου προστάγματος ἐπὶ συμπαθείᾳ τῶν ἱερέων, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα γενομένην εἰς ἡμᾶς τοὺς ἱερεῖς ἀποκατάστασιν παρὰ τοῦ πανσεβάστου δουκὸς τοῦ δεῖνος κῦρ τοῦδε τὴν διακελεύουσαν τὰ συμπαθούμενα ἡμῖν ἐτησίως τόσα ὑπέρπυρα παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐνεργούντων ἐνταῦθα πρακτόρων· σὺ δὲ κατὰ τὰς περιλήψεις καὶ διαστίξεις τούτων εἴασας ἡμῖν ψυχικὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως τὰ συμπαθούμενα ἑνὶ ἑκάστων ἡμῶν ὑπέρπυρα τόσα ὑπὲρ τῆς ἐνεστώσης ἰνδίκτου ὡς εἴρηται, τὰ

καὶ ποσούμενα εἰς ὑπέρπυρα τρικέφαλα προτιμώμενα τόσα κατὰ περίληψιν τῆς ἀπογραφῆς ἡμῶν· καὶ τούτων ἐκθέντων ἡμῖν τοῖς ἱερεῦσι παρὰ σοῦ τοῦ παρὰ τοῦ δουκὸς ἀνατεθειμένου πράκτορος ἡμῶν ψυχικὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ὑπὲρ τῆςδε ἰνδίκτου, τὴν παροῦσαν ἡμεῖς ἀπόδειξιν καὶ ὁμολογί[α]ν τῆς συμπαθείας αὐτῶν πρὸς σὲ καὶ τὸ μέρος τοῦ δημοσίου πεποιήκαμεν, τοῦ ὕφους γραφέντος ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, ἐνώπιον τῶν μαρτύρων, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

---

18. [Ἄκτος] υἱοθετικοῦ. Ὅταν οἱ γονεῖς ἄτεκνοι.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον υἱοθετικὴν συμφωνίαν καὶ ἀσφάλειαν, τὴν παρὰ μηδενὸς μὲν τῶν ἁπάντων ἀνατραπῆναι ἢ ὁπωσοῦν παρασαλευθῆναι ὀφείλουσαν, ἀλλ' ἐς ἀεὶ τὸ πάγιον καὶ ἐνεργὸν καὶ μόνιμον, ἀπαράθραυστόν τε καὶ ἀπερικλόνητον ἔχουσαν, τιθέμεθα καὶ ποιοῦμεν ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως καὶ οὐκ ἀσκέπτως, οὐδ' ἀδοκιμάστως, οὐδ' ἐκ συναρπαγῆς τινος, ἢ ἀπάτης, ἢ δελεασμοῦ, ἢ νόμου καὶ φάκτου ἀγνοίας, ἢ ἄλλης τινὸς ἐπιψόγου καὶ τοῖς θείοις νόμοις ἀπηγορευμένης αἰτίας, ἀλλ' ἑκουσίᾳ ἡμῶν τῇ γνώμῃ καὶ αὐτοπροαιρέτῳ βουλῇ, μετὰ μεγίστης ἡμῶν τῆς ἀποδοχῆς καὶ θελήσεως, χρονίας τε διασκέψεως καὶ μεμεριμνημένου σκοποῦ, πρὸς σὲ τὸν ἀπὸ τῆς σήμερον θεοῦ βουλήσει πνευματικὸν ἡμῶν υἱὸν τὸν δεῖνα· καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἐξ ἡμετέρας ὀσφύος οὐκ ἠξιώθημεν παίδων κληθῆναι πατέρες, δέον εἶναι ᾠήθημεν παιδίον ἐφευρεῖν καὶ ἐν Χριστῷ υἱοθετήσασθαι τοῦτο, καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀναθρέψαι ἀγκάλαις, καὶ κληρονόμον τοῦτο πάντων τῶν ἡμετέρων ἐνστήσασθαι, ὡς ἂν καὶ τὸ μνημόσυνον ἡμῶν διαμένῃ καὶ μὴ γένωνται μετὰ τὴν ἡμῶν

τελευτὴν ἔρεις καὶ μάχαι ἐν τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν· ὅθεν καὶ εὑρηκότες σὲ τὸν πνευματικὸν υἱὸν ἡμῶν τόνδε, καὶ ἐπὶ τῶν ἀγκαλῶν ἡμῶν βαστάσαντες καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν εἰσαγαγόντες υἱοθετήσαμέν σε ἐν ἁγίῳ πνεύματι καὶ εἰς γνησίου καὶ σαρκικοῦ ἡμῶν τόπον ἀποκατεστήσαμεν· ἐπεὶ δὲ οὐκ εἰσὶ τὰ σαρκικὰ ὡς εἰσὶ τὰ πνευματικά, κατὰ τὰ λόγια, ἀπὸ γοῦν τῆς σήμερον ἔνστατόν σε κληρονόμον τῶν ἡμετέρων πάντων ποιούμεθα, καὶ διάδοχον τοῦ γένους ἡμῶν καὶ γνήσιον υἱὸν ὀνομάζομεν· καὶ εἴ τε φθάσομεν γυναικί σε νομίμῳ συζεῦξαι καὶ γαμήλιον ἐκθεῖναί σοι σύμφωνον, εἴ τε καὶ μή, οὐχ ἕξει τις ἄδειαν ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἡμῶν μετακινῆσαί σε, ἢ ὡς λιγατάριον ἐν μέρει τῆς οὐσίας ἡμῶν περιορίσαι, κἂν καὶ οὕτως οὐ
φ.166. φθάσομεν τὴν | διαθήκην (1) ἡμῶν τὴν τοιαύτην ἐπικυρῶσαι υἱοθεσίαν· τὸ γὰρ παρὸν ἡμῶν ἔγγραφον ἀρκέσει σοι τότε καὶ ἀντὶ διαθήκης καὶ ἀντὶ ἑτέρου ἐγγράφου οἱουδήτινος, δι' οὗ καὶ ἀποκλείομεν καὶ ἀποπαύομεν ἅπαν πρόσωπον συγγενικὸν ἡμῶν καὶ ἀλλότριον τοῦ μηδαμῶς ποτε ἐπιφύεσθαί σοι καὶ ὀχλήσεις σοι ἐπάγειν ἐν οἱῳδήποτε (2) χρόνῳ, καθ' οἱονδήτινα τρόπον περὶ τῆς τοιαύτης περιουσίας ἡμῶν ἢ μερικῶς παρασαλεύειν, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον ἐναντιοῦσθαί σοι περὶ τῆς κληρονομίας ἡμῶν, ὡς ἂν ἀδιασείστως καὶ ἀνενοχλήτως ὡς υἱὸς ἡμῶν φίλτατός τε καὶ γνήσιος καὶ κληρονόμος ἔνστατος τῆς περιουσίας ἡμῶν πάντα κληρονομήσῃς μετὰ ἀδείας τὰ εὑρεθησόμενα ἡμῖν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμῶν τελευτῆς, κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα, καὶ παραπέμπῃς πάλιν αὐτὸς ταῦτα μετ' ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας πολλῆς πρὸς τοὺς κληρονόμους καὶ διακατόχους σου μὴ παρ' οὐδενὸς κωλυόμενος. Πᾶσα μὲν οὖν ἔγγραφος συμφωνία παρ' ἡμῶν γενομένη, ἢ καὶ γενησομένη ἴσως εἰς τὸ μετέπειτα, καὶ ἐναντιουμένη κατά τι τῇ παρούσῃ ἡμῶν υἱοθεσίᾳ

(1) γραπτέον, ἐν τῇ διαθήκῃ. (2) γ. οἱδήποτε.

ἀπρακτήσει τὸ παράπαν καὶ ὡς μὴ γεγονυῖα λογισθήσεται. Λοιπὸν καὶ ἀσφαλιζόμεθα ὡς, ἐὰν ποτὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ πειραθῶμεν ἐναντιωθῆναι τῷ παρόντι (1) υἱοθετικῷ ἐγγράφῳ ἡμῶν, καὶ ἰῶτα ἓν ἢ μίαν κεραίαν (2) ἐξ αὐτοῦ ἀνατρέψαι τολμήσομεν, τὸ παρὸν ἡμῶν ἔγγραφον ἀρραγὲς διαμείνῃ καὶ τοῖς νόμοις εὐπρόσδεκτον, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ μόνης ψιλῆς ἀνατρεπτικῆς ἐπιχειρήσεως κατακριθησόμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ταχθησόμεθα ὡς ἀρνηταὶ τῶν ἰδιοχείρων (3) ἡμῶν, κληρονομήσομεν δὲ καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τιη' ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ τὴν τοῦ προδότου Ἰούδα μερίδα, ζημιωθησόμεθα δὲ καὶ πρὸς σὲ λόγῳ προστίμου χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, πρὸς τῷ καὶ οὕτως ἐρρῶσθαι τὸ παρὸν τῆς υἱοθεσίας ἡμῶν ἔγγραφον, τὸ καὶ γραφὲν ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦδε, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆσδε.

19. Πρὸς τοὺς ἔχοντας γνήσια τέκνα.

Καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἐφθάσαμεν ἀναλαβέσθαι βρέφος ἔτι κομιδῆ τυγχάνοντα ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων καὶ ἀναθρέψαι σε φιλοστόργως ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀγκάλαις μετὰ τῶν γνησίων ἡμῶν παίδων, ἠθελήσαμεν καὶ υἱοθετήσαμέν σε ἐν ἁγίῳ πνεύματι καὶ μετὰ τῶν γνησίων καὶ σαρκικῶν ἡμῶν τέκνων συνηριθμήσαμεν· ἐπεὶ οὐκ εἰσὶ τὰ σαρκικὰ ὡς εἰσὶ τὰ πνευματικά, κατὰ τὰ λόγια, τῷ τοι καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον συναριθμοῦμεν καὶ σὲ τοῖς ἑτέροις παισὶν ἡμῶν καὶ τῆς τῶν γνησίων ὀνομασίας ἀξιοῦμεν εἰς τὸ εἶναι καὶ σὲ ἕνα τῶν ἐνστάτων κληρονόμων καὶ διαδόχων τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ λαμβάνειν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μερισμοῦ τῶν κινητῶν, ἀκινήτων καὶ αὐτοκινήτων ἡμῶν τὴν ἀνή-

(1) χειρ. παρότι. (2) χ. καιραίαν, ἐν δὲ τῷ περιθωρίῳ καλῶς διορθοῦται κεραίαν. (3) χ. ἰδιοχειρῶν.

κουσάν σοι ἰσομοιρίαν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἡμῶν παῖδες, ἀκαινοτομήτως, κἄν τε φθάσωμεν γυναικί σε νομίμῳ συζεῦξαι καὶ γαμήλια ἐκθεῖναί σοι σύμφωνα, κἄν τε καὶ μή· διὸ καὶ οὐχ ἕξει τις ἄδειαν ἀπὸ τῶν ἑτέρων παίδων ἡμῶν, ἢ ἀπὸ τῶν συγγενῶν ἡμῶν, ἢ καὶ ἀλλοτρίων, μετακινῆσαί σε ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἰσομοιρίας, ἢ ὡς λιγατάριον ἐν μέρει τινὶ τῆς οὐσίας ἡμῶν περιορίσαι σε, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἑτέροις παισὶν ἡμῶν κληρονόμος καὶ αὐτὸς τῆς οὐσίας ἡμῶν ἔσῃ καὶ τὴν ἀνήκουσάν μοι (1) μερίδα ἀμετακινήτως κληρονομήσεις, κἂν καὶ ἴσως οὐ φθάσωμεν ἐν διαθήκῃ ἡμῶν τὴν τοιαύτην ἐπικυρῶσαι υἱοθεσίαν, τὸ γὰρ παρὸν ἡμῶν ἔγγραφον ἀρκέσει τότε ἀντὶ διαθήκης καὶ ἀντὶ ἑτέρου ἐγγράφου οἱουδήτινος, δι' οὗ καὶ ἀποκλείομεν καὶ ἀποπαύομεν ἅπαν πρόσωπον συγγενικὸν ἡμῶν καὶ ἀλλότριον τοῦ μηδαμῶς ποτε ἐπιφύεσθαί σοι καὶ ὀχλήσεις σοι ἐπάγειν ὁπωςδήποτε περὶ τῆς τοιαύτης υἱοθεσίας, καὶ ἢ καθόλου ἀποδιώκειν σε ἀπὸ τῆς ἀνηκούσης σοι ἀδελφικῆς μερίδος, ἢ μερικῶς παρασαλεύειν, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ λόγον ἐναντιοῦσθαί σοι περὶ τῆς υἱοθεσίας ἡμῶν, ὡς ἂν ἀδιασείστως καὶ ἀπαρενοχλήτως ὡς υἱὸς ἡμῶν φίλτατός τε καὶ γνήσιος καὶ κληρονόμος ἔνστατος ὁμοίως τοῖς ἑτέροις παισὶν ἡμῶν τὴν διαφέρουσάν σοι μερίδα κληρονομήσας παραπέμπῃς πάλιν αὐτὴν μετ' ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας πολλῆς πρὸς τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους σου καὶ τοὺς παντοίους διακατόχους σου, μὴ παρ' οὐδενὸς κωλυόμενος. Τὸ ἐπίλοιπον γράφε ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν ἄκτους.

---

20. Ἄκτος συμβιβάσεως ἀδελφῶν ἤτοι διαιρέσεως ἀκινήτων.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡμεῖς οἱ γνήσιοι αὐτάδελφοι καὶ παῖδες τοῦ ἀποιχομέ-

(1) γραπτέον, σοι.

νου ἐκείνου τοῦ δεῖνος, οἱ τοὺς τιμίους καὶ ζωοποιοὺς σταυροὺς οἰκειοχείρως προτάξαντες, τὴν παροῦσαν ἔγγραφον συμβιβαστικὴν διαίρεσιν τῶν | γονικῶν ἡμῶν ἀκινήτων τιθέμεθα καὶ ποιοῦ- φ.167. μεν πρὸς ἡμᾶς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἕκαστον ἡμῶν μέρος ἕκαστος, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἐπικοίνως δεσπόζοντες καὶ νεμόμενοι μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἐκ γονικῆς κληρονομικῆς διαφέρον[τα] ἡμῖν ἀκίνητα πράγματα, τὰ νῦν ἠθελήσαμεν διαμερίσαι ταῦτα καὶ ἐπιγνῶναι ἕκαστον ἡμῶν ἐκ τούτων τὸ ἴδιον· ὅθεν καὶ διαμερισάμενοι ταῦτα, μίαν μὲν μερίδα πεποιήκαμεν τόδε καὶ τόδε, ἥντινα μερίδα ἀνελαβόμην κατὰ πρώτην ἐπιλογὴν ἐγὼ ὁ δεῖνα, ἑτέραν δὲ μερίδα πεποιήκαμεν τόδε καὶ τόδε, ἥτις μερὶς ἐναπέμεινεν εἰς ἐμὲ τὸν δεῖνα. Οὕτως οὖν μερίσαντες, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπεγνωκότες μερίδα, ὀφείλομεν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐμμένειν τῷ παρόντι διαμερισμῷ, καὶ μὴ ἐπιζητεῖν ἕτερον. Εἰ δέ τι εὑρεθῇ ὕστερον ἀκίνητον ἐναπολειφθὲν ἔξω τοῦ παρόντος διαμερισμοῦ, μερισθήσεται καὶ αὐτὸ παρ' ἡμῶν ἐξίσου. Εἰ δ' ἴσως ἀπὸ τῶν μερισθέντων ἀκινήτων ἐκνεικηθῇ (1) τι παρά τινος καὶ καινοτομηθῇ μία μερὶς ἀφ' ἡμῶν, ἡμεῖς οἱ πάντες ὀφείλομεν διανίστασθαι, καὶ ἢ ἀποπαύειν τὸ ἐκνεικοῦν (2) πρόσωπον, ἢ ποιεῖν τὴν ἱκάνωσιν τῆς καινοτομηθείσης μερίδος ἀπὸ τῶν ἑτέρων μερίδων. Τὰ μέντοι τέλη καὶ τὰ λοιπὰ ἐξώτυπα ζητήματα ἡμῶν ἐξίσου ὀφείλομεν τελεῖν, ὡσαύτως καὶ τὰς ἐπερχομένας δημοσιακὰς ἐπηρείας ἐξίσου γινώσκειν, καὶ ἄλλο εἴ τι ἀναφυῇ ζήτημα. Εἰ δέ τις ἀφ' ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν πάντων πρὸς τὸν παρόντα διαμερισμὸν ἀμφιβάλλει, καὶ ἕτερον ἐπιζητήσει, ἢ ἀφ' ἑτέρας μερίδος ἰδιοποιήσεταί τι, ἢ ἄλλως πως ὄχλησιν τοῖς ἑτέροις ἐπενεγκεῖν πειραθῇ, ἵνα ζημιῆται πρὸς τὰ στέργοντα καὶ ἐμμένοντα μέρη χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

(1) χειρ. ἐκγικηθῇ. (2) χ. ἐκνικοῦν.

21. Ἄκτος συμβιβάσεως ἀπὸ δικαστηρίου, ἤτοι διαλύσεως.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον συμβίβασιν τῆς δηλωθησομένης ὑποθέσεως, ἔτι δὲ καὶ ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀμεριμνίαν καὶ διηνεκῆ ἀφροντισίαν, τίθημι καὶ ποιῶ ἑκουσίως, ἀφόβως καὶ ἀβιάστως, καθαρῶς καὶ ἀμεταμελήτως, πάσης ἐκτὸς περινοίας καὶ δόλου καὶ λοιπῶν αἰτιῶν τῶν τοῖς νόμοις ἀπηγορευμένων πρὸς σὲ τὸν δεῖνα καὶ τὸ μέρος σου ἅπαν ἐπὶ ὑποθέσει τοιαύτῃ καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἔφθασεν (1) ἐναγαγεῖν κατὰ σοῦ εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ πράκτορος τοῦ δεῖνος λέγω[ν] τάδε καὶ τάδε κατὰ σοῦ, καὶ πολλῶν λόγων μέσον ἡμῶν κινηθέντων, τὰ νῦν εἰς εἰρηνικὰς συμβιβάσεις ἑκάτερα τὰ μέρη κατηντήσαμεν, ἀπό τινων ἀγαθῶν καὶ εἰρηνοποιῶν ἀνδρῶν εἰς τοῦτο καθυπαχθέντες, ὥστε λαβεῖν ἐγὼ ἀπὸ σοῦ κατὰ τελείαν διάλυσιν τάδε καὶ τάδε. Ὅθεν καὶ τὰς ἀλληλομαχίας καὶ τὰ δικαστήρια καταλείψαντες, διαλυόμεθα μετ' ἀλλήλων καθαρὰν καὶ περιεκτικὴν διάλυσιν οὐ μόνον περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως καὶ τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης καὶ παντοίας ὑποθέσεως ἐπ' αὐτῇ φύεσθαι μελλούσης, λαληθείσης ἢ παρασιωπηθείσης, εἰς δικαστήριον κατενεχθείσης ἢ μὴ προκάταρξιν δεξαμένης, ἢ περικοπήν, ἢ καὶ πάντα ἀγνοουμένης· συνήρεσε γὰρ ἡμῖν καὶ περὶ ὧν οὐκ ἐνεθυμήθημεν, οὐδὲ ἰδικῶς ἐνταῦθα ἐμνημονεύσαμεν διαλυθῆναι, κἂν ὁ νόμος ἐπ' ἐκείναις διαλύεσθαι ταῖς ὑποθέσεσι παρακελεύεται ταῖς φανερῶς ἐκπεφωνημέναις, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς μὴ ἐκφωνηθείσαις· ἀλλ' ἡμεῖς ἑκουσίως τοῦ τοιούτου καταφρονοῦντες, ἐφ' ἅπασιν ἁπαξαπλῶς διαλυόμεθα τέλεον, καὶ οὐκ ὀφείλομεν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀλλήλοις ἐπιφύεσθαι καὶ εἰς δικαστήρια καὶ ὀχλή-

(1) γραπτέον, ἔφθασα.

σεις καθέλκειν τὸν ἕτερον ἕτερος, καὶ ἢ ἔγκλητον, ἢ ἔφεσιν μετὰ τὴν διάλυσιν ἀνακαλεῖσθαι, ἀλλ᾽ οὐδὲ περιγραφὴν ἀντεισάγειν, ἢ ἀντεναγωγήν, ἢ ἄλλο τι νόμιμον κεφάλαιον εἰς ἀνατροπὴν ἀποβλέπον τῆς παρούσης ἡμῶν διαλύσεως, ἀλλ᾽ ἅπαξ καθαρῶς διαλυθέντες συντηρεῖν ὀφείλομεν ἀλλήλους καὶ ἀνενόχλητοι ἀπ᾽ ἀλλήλων διαφυλάττεσθαι. Λοιπὸν καὶ παρὰ σοῦ ἐπερωτώμενος ὁμολογῶ καὶ ἀσφαλίζομαι ὡς, ἐὰν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς παρούσης ἡμῶν ἐγγράφου καὶ ἐνυπογράφου συμβιβάσεως ἀμφιβάλλω καὶ ὄχλησίν σοι τὴν οἱανοῦν ἐπενεγκεῖν ἐπιχειρήσω καὶ εἰς δικαστήρια πάλιν καὶ ὀχλήσεις καὶ κρίσεις καθελκῦσαί σε, ἢ ἐπέκεινα τῆς γενομένης ἡμῶν συμβιβάσεως ἕτερόν τι ἀπὸ σοῦ ἐπιζητήσω, ἢ κατὰ ἄλλον τινὰ τὴν ἐναντίαν βαδίσω τοῦ παρόντος ἐγγράφου, πρὸς τὸ μὴ εἰσακούεσθαι, καὶ ἄπρακτος ἀπὸ παντὸς προσώπου καὶ δικαστηρίου ἀποπέμπεσθαι, κἂν πάντα δοκῶσιν εὔλογα εἶναι τὰ ὑπ᾽ ἐμοῦ λεγόμενα καὶ νόμοις ἴσως δεκτὰ καὶ ἀκριβείας ἐχόμενα, ζημιωθήσομαι πρὸς σὲ λόγῳ προστίμου, χρυσᾶ | ὑπέρπυρα τόσα καὶ φ.168 πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον.

---

22. Ἄκτος διατάξεως.

Καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἐπιζῶσι καὶ τὸν τῇδε βίον βιοῦσιν ἀναγκαῖον ὁμοῦ καὶ ὠφέλιμον τὸ διὰ μνήμης διηνεκοῦς τὴν ἄδηλον τοῦ θανάτου φέρειν τομὴν καὶ προμελετᾷν ἕκαστον καλῶς τὰ ἑαυτοῦ προδιατίθεσθαι, καὶ μιμνήσκοντα ἔσχατά σου καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις, ἡ θεία λέγει Γραφή· τοῦτο οὖν ἐννοήσας κἀγὼ ὁ δεῖνα, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ζήσεται, καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον ἀναλογισάμενος, φόβον ἐφοβήθην δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ ὠφέλιμον, καὶ ἀπὸ πολλῶν τρόπων κεκτημένος τὸ εὔλογον, εἶτα πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων τοῦ βίου τούτου μεταβολὰς

καὶ ἀλλοιώσεις ἀπιδών, καὶ πρὸς τὸ εὔφθαρτον καὶ ὠκύμορον (1) τῆς πολυωδύνου ταύτης ζωῆς ἡμῶν ἀποβλέψας, δειλίᾳ συνεσχέθην καὶ δέος οὐ τὸ τυχὸν ἐπεισῆλθέ μοι μήπως, οἷα πολλάκις ἐπισυμβαίνει τῷ ταλαιπώρῳ ἡμῶν βίῳ, αἰφνιδίως ἐπελθοῦσα ἡ τοῦ θανάτου τομὴ ἐκκόψῃ με ριζόθεν ὥς περ ἄκαρπον δένδρον καὶ πρὸς τὰ ἐκεῖθεν διαβιβάσῃ δικαιωτήρια, δέον εἶναι ᾠήθην ἐν ὅσῳ (2) τοίνυν ἐρρωμένον τὸν νοῦν καὶ τὰς φρένας ὑγιεῖς θεοῦ χάριτι κέκτημαι, περὶ τῶν κατ' ἐμὲ διατάξασθαι· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

---

23. [Ἄκτος εἰς] διάταξιν ἡγουμένου.

Τὸ ταῖς διαθηκῴαις τηρεῖν ἀκριβεί[αις] τοῖς τοῖς βιωτικοῖς ἐνειλημμένοις πράγμασιν ἐφίκεται, τοῖς δὲ ἀρχιερεῦσι καὶ μονάζουσιν ὡς τῷ θεῷ ὅλως ἑαυτοὺς ἀναθεμένοις οὐ χρὴ παρατηρεῖν τὰς τῶν διαθηκῶν κατὰ νόμους ἀκριβείας· ἀλλ' ἐπειδή περ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔξω τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων τυγχάνουσιν, ἀλλὰ καὶ φόροις καὶ δημοσίοις ὑπόκεινται καὶ παντοιοτρόπως σπεύδουσι πρὸς σύστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ διαθήκας ἐκτίθεσθαι παρεχωρήθησαν. Τούτοις τοίνυν κἀγὼ ὁ δεῖνα μοναχὸς ἑπόμενος, ὁ τὸ οἰκεῖον ὄνομα αὐτοχείρως ἄνωθεν τοῦδε τοῦ ὕφους προτάξας, ἐν ἀρρωστίᾳ γενόμενος καὶ τὴν ἀνθρωπείαν μετάστασιν τοῦδε τοῦ βίου ἐπὶ νοῦν φέρων, διὰ τὸ εἰδέναι με ὅτι οὐδὲν τῶν τοῦ περιγείου κόσμου τερπνὸν καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀγήρατον ἕως τῆς συντελείας διαμένει, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐκ συνθέτου συγκείμενον ἐξ ἀνάγκης καὶ διαλυθήσεται καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν ἐξ οὕπερ καὶ τὴν ἀρχὴν

(1) μεταγενεστέρα χεὶρ ἑρμηνεύει τὴν λέξιν « ταχὺ[ς] θάνατος ».
(2) χειρ. ἐννόσω.

εἴληφε καταντήσειε, πτοηθεὶς τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, μήπως ἐπέλθῃ καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ τούτου τομὴ καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἁρπάσῃ, καὶ φεῦ, ζημιώσῃ ψυχήν, ἠθέλησα τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ προσόντα τῇ κατ' ἐμὲ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐγγράφως ἐκθεῖναι, ἵνα, εἰ συμβῇ μοι τῶν ὧδε μεταστῆναι, εἴη (1) δῆλα τὰ κατ' ἐμὲ καὶ μή τι συνεσκιασμένον τε καὶ ἀπόκρυφον τοῖς μένουσι δόξῃ καταλιπεῖν καὶ ὡς ἐκ τούτου τοῖς ἐκδουλεύουσί μοι ἀνθρώποις διενοχλῶσι· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

---

24. Ἕτερον εἰς μοναχοῦ (2) διάταξιν.

Εἰ μὲν ἐμείναμεν ὅπερ ἦμεν καὶ τὴν ἐντολὴν ἐφυλάξαμεν, ἐγενόμεθα ἂν ἀπαθανατισθέντες ὡς ἄϋλον βίον διάγοντες· ἐπειδὴ δὲ τῷ (3) τῆς ἡδονῆς ἡττήθημεν δελεάματι καὶ τῷ ἀγκίστρῳ τοῦ ὀλοθρευτοῦ προσεπάρημεν, ἐξ ἀφθαρσίας εἰς φθορὰν μετηνέχθημεν, ὡς ὁ λόγος ἐδήλωσε, καὶ θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντηλλάξαμεν· διὸ καὶ μνήμη θανάτου, ψυχῆς ἐπιστροφὴ πρὸς μετάνοιαν πλουσίοις τε καὶ πένησιν, ἄρχουσι καὶ ἀρχομένοις, μονασταῖς καὶ μιγάσι, νέοις καὶ γέρουσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ πάσῃ ἡλικίᾳ· ἀλλὰ τοῖς κατὰ κόσμον διαθῆκαί τε καὶ κωδίκελλοι καὶ νομικαὶ ἀπογραφαὶ ὡς ἄγκυραι δέδοκται παρὰ τῶν νόμων κατισχύουσαι εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βουλευμάτων αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν μετάστασιν, τοὺς δὲ τὸν μονήρη βίον ἀσπασαμένους, ἐπείπερ ὁ κόσμος ἐσταύρωται καὶ ζῶντες θνητοὶ τῷ κόσμῳ λογίζονται, ἔδει λόγῳ μόνῳ πειθαρχοῦντας τοῖς τῷ καλῷ ζυγῷ τοῦ Χριστοῦ ἐπηρνημένοις (4) μὴ δέεσθαι γραφῶν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μόνοις τοῖς τῶν θείων πατέρων διατάγμασι καὶ ταῖς τῶν ἁγίων διδασκαλίαις· ἐπεὶ δὲ τὸ κρατῆσαν ἔθος ἐν τῷ

(1) χειρ. εἰ. (2) χ. μοναχόν. (3) τῶν. (4) χ. ἐπαρνημένοις.

κόσμῳ καὶ τοῖς μονοτρόποις ἐφήπλωται, καὶ συνήθειαν ἔσχε τὸ ἔργον, διὰ τοῦτο καὶ ἐν διαθήκαις οἱ μοναχοὶ καταγράφονται. Οἷς ἑπόμενος κἀγὼ ὁ δεῖνα μοναχός, νόσῳ βαρείᾳ περιπεσὼν καὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν κεκτημένος, ἐλογισάμην τὰ δοκοῦντά μοι ὡς ἔχουσι σήμερον ἐμφανίσαι καὶ κατάδηλα ποιῆσαι τοῖς ὅλοις δηλαδὴ παραβαλοῦσι πατράσι καὶ ἀδελφοῖς ἡμῶν τοῖς ἐν τῇ (1) καθ' ἡμᾶς εὐαγεστάτῃ (2) καὶ σεβασμίᾳ μονῇ, ἵνα διὰ τῆς τελευταίας καὶ εὐτελοῦς μου ταύτης γραφῆς καὶ ὁμολογίας, παρρησίᾳ καὶ τῶν ἐν τούτῳ προσ-
φ. 169. |κληθέντων καὶ ὑπογραψάντων ἀξιολόγων μαρτύρων, ὦσι δῆλα τὰ κατ' ἐμέ· καὶ γὰρ διατίθημι οὕτως.

25. Ἐπιστατικὸν ἱερέως ὃ ποιεῖ ὁ ἐπίσκοπος.

Ἔμελλον ἄρα τινὲς τῶν ἀπροσέκτων καὶ ἀφυλάκτων ἐφέσει δόξης καὶ αἰσχροκερδείας τὰς ἰδίας πατρίδας ἀμείβοντες, ἢ ἐφ' ἑτέρας ἐνορίας ἀπαίροντες (3) τὸ τῆς ἱερωσύνης αὐτοῖς ἐπιψηφίζειν ἀξίωμα, ἀνιέρως ὡς ἄν τις φαίη καὶ ἐναγῶς τὰ θεῖα μεταχειρίζειν μυστήρια· ἵν' οὖν μὴ τῇ ἀδείᾳ οὑτωσὶ καταχρώμενοι τὰ τοιαῦτα ἐπ' εὐχερίαις ἔχοιεν δρᾷν, μὴ δεῖν ἄτερ γραμμάτων συστατικῶν τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς ἐπισκόπων, ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν καὶ χώραν ὑπερορίους προΐεσθαι καὶ ἐπιτρέπειν ἱερουργεῖν, εὖγε ποιῶν ὁ κανὼν διορίζεται· ὡς ἂν δέῃ καὶ εἰς τὸν εὐλαβέστατον ἱερέα τὸν δεῖνα ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος ὁ δεῖνα διά τε τὴν γνῶσιν, διά τε τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ ἀρετήν, ἔτι δὲ καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μαρτυρίας δεξάμενος, ἱερέα προεχειρισάμην· ὅθεν καὶ τὸ παρὸν συστατικὸν ὑπόμνημα αὐτῷ ἐπιδέδωκα, ἵνα ἐν ᾗ ἂν πόλει ἢ χώρᾳ διέρ-

(1) χειρ. τοῖς. (2) χ. εὐχγεστάτην. (3) χ. ἀπέροντες.

χηται, πατέρες καὶ ἀδελφοί μου συλλειτουργοί τε καὶ ἐπίσκοποι, ἀσμένως αὐτὸν ὑποδέχησθε καὶ ἱερουργεῖν μὴ ἀπείργητε, ἀνεπιλήπτου γὰρ βίου καὶ ἀκαταγνώστου ἐστί, καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν ἀρετὴν καὶ ὀρθοδοξίαν κεκτημένος· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν συστατικὸν ὑπόμνημα τῇ αὐτοχείρῳ μου ὑπογραφῇ βεβαιωθέν, ἐπεδόθη αὐτῷ εἰς ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

---

26. [Ἄκτος] εἰς ἐκμαρτύριον τινὸς ὑποθέσεως.

Οὐδὲν τῆς ἀληθείας ἐρασμιώτερον ἢ προτιμότερον καὶ τὸ ἐπὶ στόματος κεκτῆσθαι αὐτήν, ὥςπερ δὴ καὶ τοῦ ψεύδους οὐδὲν μισητὸν ἢ φευκτότερον, κἂν μυρίοις ἐπιχρώμασι συσκιάζηται, εὔδηλον τοῦτο γίνεται καὶ καταρρεῖ ῥᾳδίως, ἡ δὲ ἀλήθεια γυμνὴ πρόκειται πᾶσι τοῖς βουλομένοις αὐτοῖς τὴν ὥραν ἐπισκοπεῖν· ᾗτινι συνακολουθοῦντες καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνωθεν τοῦ παρόντος ὕφους σιγνογραφήσαντες καὶ κάτωθεν ὑπογράψαι ὀφείλοντες, ἅτε ἀληθείας ὑπάρχοντες πρεσβευταὶ καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ψεύδους προτιμοτέραν ἡγούμενοι, οὐκ ἀποκρῦψαι ταύτην ἀλόμεθα, ἀλλὰ λαμπρῷ καὶ μεγάλῳ ἀνακηρῦξαι τῷ στόματι, εἰδότες ὡς εἰς θεὸν ἀνομήσομεν εἰ τὴν ἀλήθειαν συγκαλύψομεν. Τῆς ἡμετέρας οὖν μαρτυρίας τὸν θεὸν προβαλλόμεθα μάρτυρα· ἔχει δὲ τῆς παρ' ἡμῶν εἰσηγουμένης ἀληθείας ἡ ὑπόθεσις οὕτως· καὶ γὰρ τόδε καὶ τόδε.

27. Ἀπόδειξις ἣν ποιεῖ ὁ γαμβρὸς πρὸς τοὺς συμπενθερεῖς αὐτοῦ.

Τὴν παροῦσαν ἔγγραφον καὶ ἐνυπόγραφον ὁμολογίαν καὶ ἀπόδειξιν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἔτι ἀφροντισίαν καὶ ἀμεριμνίαν

τὴν ἐκ τῶν φιλευσεβῶν νόμων ἰσχὺν καὶ δύναμιν ἔχουσαν, ἀλλὰ στέργειν καὶ μένειν εἰς τὸ ἀεὶ ὡς οὐ κατὰ βίαν ἢ ἀνάγκην, ἢ ἀπάτην, ἢ χλεύην, ἢ ῥᾳδιουργίαν, ἢ δελεασμόν, ἢ συναρπαγήν, ἢ φάκτου ἄγνοιαν, ἢ ἀρχοντικὴν ἐπικουρίαν ἢ δυναστείαν, ἢ ἄλλην τινὰ αἰτίαν τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου ἐπιτετραμμένην, ἢ ἀπηγορευμένην καὶ ἐς ὕστερον ἐπιγινωσκομένην, ἀλλ᾽ ἑκουσίᾳ μου βουλῇ καὶ ἀποδοχῇ καὶ θελήσει μετὰ χρονίας διασκέψεως καὶ μεμεριμνημένου σκοποῦ, πρὸς ὑμᾶς τοὺς συμπενθερεῖς (1) μου καὶ πρὸς ἅπαν τὸ μέρος ὑμῶν, καθὼς δηλωθήσεται· καὶ γὰρ ἐπειδὴ ἔφθασα λαβεῖν τὴν γνησίαν ὑμῶν θυγατέρα τὴν δεῖνα εἰς γνησίαν μου γαμετὴν καὶ νόμιμον σύζυγον, εἶτα καὶ ἱερολογηθεὶς μετ᾽ αὐτῆς ἐπὶ νομίμῳ γάμῳ καὶ πρώτῳ συνοικεσίῳ, ἀνελαβόμην δὲ ἀνελλιπῶς ἀφ᾽ ὑμῶν τῶν εἰρημένων πενθερῶν μου, καὶ τὴν ἐν τοῖς γαμικοῖς συμφώνοις ἡμῶν ἅπασαν προῖκα, ἤγουν τόδε καὶ τόδε, καὶ ταῦτα κατὰ ἀρέσκειαν ἐμήν, συμπαρόντων καὶ τῶν κάτωθεν ὑποτεταγμένων μαρτύρων, ἰδοὺ πεποίηκα πρὸς ὑμᾶς τὴν παροῦσαν ἀπαλλακτικὴν ἀπόδειξιν, ἥτις καὶ ἐγράφη ἐξ ἐντολῆς ἡμετέρας διὰ χειρὸς νομικοῦ τοῦ δεῖνος, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

28. Εἰς διάζευξιν ἀνδρογύνου, ὃ ποιεῖ ὁ ἐπίσκοπος καὶ κατέχεται παρὰ τοῦ ἀνδρός.

Ἐπεὶ πρὸ καιροῦ ἱκανοῦ ἔφθασαν γαμικὰ σύμφωνα γενέσθαι μέσον Γεωργίου τοῦδε καὶ Εἰρήνης τῆςδε, καὶ πρὸ τοῦ εὐλογηθῆναι τούτους καιροῦ τινος παραδραμόντος, εἰσῆλθε πρὸς ἡμᾶς ὁ ῥηθεὶς Γεώργιος διεγκαλῶν καὶ δυσωπῶν καὶ λέγων διάζευξιν τῆς συμφωνίας τούτων γενέσθαι, εἶτα καὶ τὴν γυναῖκα διερωτήσαντες, ᾑρετίσατο καὶ αὕτη γενέσθαι τοῦτο καὶ διαρραγῆναι τὰ σύμφωνα, διὰ τὸ πολλὰ αἴτια ἐπὶ τούτοις

(1) χειρ. πυνπενθερεῖς.

φανῆναι, ἡμεῖς δὲ τούτους πολλὰ παραινέσαντες κατὰ τὸ ὀφειλόμενον, οὐδόλως ἠνέσχοντο στέργειν τὰ μέσον αὐτῶν στιχηθέντα, | καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ παρὸν τῆς διαζεύξεως ἔγγραφον f. 170. τὸ καὶ σημειώματος τάξιν ἐπέχον ἡμεῖς ἐγχαράξαντες καὶ τῇ συνήθει ὑπογραφῇ ἐπιβεβαιώσαντες, τῷ παρόντι Γεωργίῳ ἐπιδεδώκαμεν ὡς ἂν κατέχῃ τοῦτο εἰς οἰκείαν ἀσφάλειαν καὶ ἀθώωσιν, καὶ ἐλευθέρως διάγῃ ἔνθα καὶ βούλοιτο, ἂν ἴσως καὶ βουληθῇ γυναικὶ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ προσαρμοσθῆναι ἵνα ἔχῃ τοῦτο ἐπ' ἀδείας πράττειν καὶ μὴ παρά τινος ἐμποδίζεσθαι· ὡσαύτως καὶ ἡ διαφόρως ῥηθεῖσα γυνὴ ἐλευθέρως καὶ ἀδεῶς ἔχειν πράττειν τὰ περὶ αὐτὴν ὡς βούλεται, μὴ παρεμποδιζομένη (1) μήτε παρ' αὐτοῦ, μήτε παρ' ἄλλου τινός, χάριν τῆς μέσον τῶν ἀμφοτέρων γεγονυίας συμφωνίας τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος. Εἰ δέ τις ἀναφανῇ ἐκ τούτων τῶν δύο μερῶν ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου μέρους λέγειν τι, ἢ παρεμποδίζειν τὸν ἕτερον, ἵνα ζημιῆται χάριν προστίμου πρὸς τὸ στέργον μέρος καὶ ἐμμένον χρυσᾶ ὑπέρπυρα τόσα, καὶ πρὸς τὸ δημόσιον τὸ τούτων τρίτον, μὴ καταφεύγων εἴς τινα νομικὴν βοήθειαν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν σημείωμα τῆς διαζεύξεως πρὸς αὐτοὺς ἐγεγόνει εἰς ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

29. Ἕτερος πρόλογος [μαρτυρικοῦ ?]

Ἀκαταγώνιστόν τι χρῆμα καὶ ἄμαχον ἡ ἀλήθεια, οὔτε γὰρ δυνάμει καὶ βίᾳ ἰσχύος πολλῶν ἀφανίζεται, οὔτε τὸ πολύπλοκον καὶ πολυμήχανον ψεῦδος ταύτην νικῆσαι δύναται, ἀλλὰ γυμνὴ πρόκειται πᾶσι τοῖς βουλομένοις αὐτοῖς (2) τὴν ὥραν ἐπισκοπεῖν, ἧς καὶ ἡμεῖς τὸ ἐράσμιον ἀσπαζόμενοι, μαρτυροῦμεν ἅπερ αὐτοψὶ ἐθεασάμεθα· καὶ γὰρ τόδε καὶ τόδε.

(1) χειρ. παρεμποδιζαμένη. (2) γραπτέον, αὐτῆς.

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ (1).

1. Ἔνταλμα πρακτικόν.

Ἀνατίθημί σοι τῷ μεγαλοδοξοτάτῳ καὶ ἠγαπημένῳ μοι κυρῷ τῷ δεῖνι τὴν ἐνέργειαν τοῦ κατεπανικίου τοῦ δε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σὺν θεῷ εἰσελευσομένου μηνὸς τοῦ δε τῆς νῦν ἐνεστώσης τόσης ἰνδίκτου, ὀφείλοντος (2) διάγειν ἐπὶ συστάσει καὶ οἰκισμῷ τοῦ τοιούτου κατεπανικίου, καὶ οἰκονομεῖν καὶ πολιτεύεσθαι ἐν αὐτῷ πᾶσαν εὐνομίαν καὶ δικαιοπραγίαν, καὶ μὴ παραχωρεῖν τοῖς δυνατωτέροις καὶ εὐπορωτέροις κατεπεμβαίνειν τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀπόρων ἀδίκῳ καὶ πλεονεκτικῷ τρόπῳ τινὶ καὶ τὰ τούτων παρυφαρπάζειν κτήματά τε καὶ πράγματα καὶ τοῖς οἰκείοις συναριθμεῖν, ἀλλὰ ἀνακόπτειν καὶ ἀναστέλλειν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀδίκου καὶ παραλόγου ὁρμῆς, κρίνειν τε τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις παρουσίᾳ τοῦ διεγκαλοῦντος καὶ διεγκαλουμένου καὶ μονομερῶς καὶ ἀπὸ εἰσηγήσεως, καὶ τὸν ἀναφαινόμενον ὑπαίτιον (3) παιδεύειν καὶ ἐκταγιάζειν πρός τε τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ πταῖσμα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ εὐπορίαν καὶ δύναμιν, καὶ ἀναλαμβάνεσθαι τὸ διαφέρον σοι ὑπὲρ ἀέρος δίκαιον καὶ εἰσκομίζειν τοῦτο πρός με ἐφ' ἑκάστῳ μηνὶ καὶ λαμβάνειν ἀπόδειξιν· ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἔποικοι ἅπαντες τοῦ τοιούτου κατεπανικίου, ἱερωμένοι, στρατευόμενοι καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαὸς ὁ-

(1) Τῶν βασιλικῶν τούτων διαταγμάτων τὸ μὲν πρῶτον ἐλήφθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ Παρισινοῦ κώδικος (2509, φύλ. 170), τὰ δὲ ἑπόμενα δέκα καὶ ὀκτὼ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2511 κώδικος τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης.

(2) γραπτέον, ὀφείλοντι. (3) χειρ. ὑπέτιον.

φείλουσιν ἔχειν εἰς σὲ πᾶσαν ὑπακοήν, εὐπείθειάν τε καὶ τιμὴν τὴν προσήκουσαν, πείθεσθαί τε καὶ ὑπακούειν ἐφ' οἷς ἂν παρὰ σοῦ ἐπιτάττωνται ἀφορῶσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βασιλικῶν δουλειῶν· ἐπεὶ τούτου χάριν ἐγεγόνει καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον ἐνταλτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη σοι τῷ διαληφθέντι μεγαλοδοξοτάτῳ καὶ ἠγαπημένῳ μοι κυρῷ τῷ δεῖνι εἰς ἀσφάλειαν, μηνὶ τῷδε, ἰνδικτιῶνος τῆςδε.

Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ (1) καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως (2) δοὺξ ἀπογραφεὺς τῆς χώρας τῆςδε ὁ δεῖνα.

---

2. [Ἔν]ταλμα κεφαλατικ[ίου]. ϙ. 1.

[Ἡ βασιλεία μου] ἀνατίθησι διὰ τῆς παρούσης προστάξεως τῷ [κῦρ δεῖνι τὸ κεφαλα]τίκιον τοῦ κάστρου . . . . , ὀφείλοντι διάγειν ἐπὶ συστάσει καὶ οἰκισμῷ τῶν ἐποίκων αὐτοῦ, καὶ φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀνακτίσεως καὶ περιποιήσεως καὶ ἀποβιγλίσεως καὶ λοιπῆς ἀσφαλείας καὶ κατοχυρώσεως [τοῦ τοι]ούτου κάστρου, ἔτι τε τῆς εὐνομίας καὶ ἰσότητος καὶ δικαιοπραγίας τῶν ἐποίκων πάντων αὐτοῦ, ὡς ἂν διαφυλάσσηται καλῶς σὺν βοηθείᾳ θεοῦ καὶ διὰ μεσιτείας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, παρακινεῖν τε καὶ προθυμοποιεῖν καὶ διεγείρειν τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους στρατιώτας ἔχειν ἀνελλιπῆ τά τε ἄλογα καὶ ἅρματα αὐτῶν καὶ εὑρίσκεσθαι προθύμους ἐν ταῖς ἐπερχομέναις [δ]ουλείαις τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν [τῶν κατοικούντων] καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν λοιπῶν πάντων ἐποίκων τοῦ τοιούτου κάστρου ἔχειν εἰς αὐτὸν τιμ[ὴ]ν πᾶσαν,

(1) χ. κρατεοῦ. (2) χ. βασιλέος.

ὑπακοήν, καὶ εὐπείθειαν τὴν προσήκουσαν, ὅσα καὶ εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ πείθεσθαι τούτῳ ἐφ' οἷς ἂν μέλλειν λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν εἰς σύστασιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ οἰκισμὸν αὐτοῦ καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπερχομένων δουλειῶν τῆς βασιλείας μου· ὀφείλοντος καὶ αὐτοῦ λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀρκεῖσθαι εἰς μόνα τὰ κατὰ εὔλογον συνήθως (1) ἀπαιτούμενα τοῦ κεφαλατικίου δίκαια, καὶ μηδὲν πλέον λαμβάνειν παρὰ τὸ διατεταγμένον δίκαιον, ἐπεὶ [καὶ] τούτου ἕνεκεν ἐγένετο αὐτῷ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

---

3. [Διορισμὸς δημάρχου γειτονίας Κωνσταντινουπόλεως].

Ἡ βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν .... εἰς δήμαρχον τῆς κατὰ τὴν θεοφύλακτον καὶ θεοδόξαστον καὶ θεομεγάλυντον Κωνσταντινούπολιν γειτονίας καὶ ἐνορίας ... ὀφείλοντα φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀ[σφαλείας?] καὶ περιποιήσεως καὶ ἀποβι[γλίσεως;] καὶ πάσης ἄλλης .... [ἑκάσ]του κάστρου τοῦ ἐκεῖσε μέρους, ἔτι δὲ τῆς εὐνομίας καὶ ἰσότητος καὶ δικαιοπραγίας τῶν ἐκεῖσε εὑρισκομένων καὶ κατοικούντων, ὡς ἂν διαφυλάσσηται καλῶς σὺν ἀντιλήψει θεοῦ, διὰ μεσιτείας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου· ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐνορίᾳ ἔχειν εἰς τοῦτον τιμήν, ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν τὴν προσήκουσαν, ὅσα καὶ εἰς δήμαρχον αὐτῶν, καὶ πείθεσθαι τούτῳ ἐφ' οἷς μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν εἰς σύστασιν καὶ οἰκισμὸν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν

(1) γραπτέον, συνήθειαν, ὡς ἐν τῇ ἑπομένῃ σελίδι στ. 3.

ἐπερχομένων δουλειῶν τῆς βασιλείας μου, ὀφείλοντος καὶ αὐτοῦ λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀρκεῖσθαι εἰς μόνα τὰ κατὰ εὔλογον συνήθειαν ἀπαιτούμενα τῆς δημαρχίας δίκαια, καὶ μηδὲν πλέον λαμβάνειν παρὰ τὸ εὐλόγως διατεταγμένον καὶ τὸ δίκαιον, ἐπεὶ τούτου ἕνεκεν ἐγένετο αὐτῷ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

---

4. [Διορισμὸς προκαθημένου κάστρου].

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν .... εἰς προκαθήμενον τοῦ κάστρου ..... ὀφείλοντα ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τρόπον τῆς τε ἀσφαλείας αὐτοῦ καὶ τῆς εὐνομίας καὶ καλῆς καταστάσεως καὶ διαγωγῆς τῶν ἐποίκων αὐτοῦ, σπουδάζειν δὲ καὶ ἀλλοτρόπως διὰ τὸ γίνεσθαι καὶ ἀποπληροῦσθαι τὰς ἐπερχομένας ἐκεῖσε σὺν θεῷ δουλείας τῆς [βασιλείας] μου, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐποίκων πάντων τοῦ τοιούτου [κάστρου] ἔχειν πρὸς αὐτὸν τὴν ὀφειλομένην ὑπακοὴν | καὶ τιμήν, ὅσα καὶ εἰς προ- φ. 2
καθήμενον αὐτῶν· τούτου .....

---

5. Καστροφύλακα.

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν ..... εἰς καστροφύλακα τοῦ κάστρου ..... ὀφείλοντα φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀνακτίσεως καὶ περιποιήσεως καὶ ἀποβιγλίσεως καὶ πάσης ἄλλης ἀσφαλείας καὶ κατοχυρώσεως σὺν θεῷ τοῦ τοιούτου κάστρου, καὶ σπουδάζειν διὰ παντὸς εἰς τὰς ἐπερχομένας ἐκεῖσε σὺν θεῷ δουλείας τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐποίκων

πάντων τοῦ τοιούτου κάστρου ἔχειν εἰς αὐτὸν τὴν προσήκουσαν ὑπακοὴν καὶ τιμήν, ὅσα καὶ εἰς καστροφύλακα αὐτῶν· ἐπεὶ τούτου χάριν ἐγένετο αὐτῷ.....

6. Πρόσταγμα τοῦ δεκάτου.

Ἐπεὶ (1) [ὁ κῦρ δεῖνα] ἀνεδέξατο ὁρισμῷ τῆς βασιλείας μου τὸ δέκατον τῆς γενηματικῆς πάσης εἰσόδου.... καὶ ἔταξε δοῦναι καὶ εἰσκομίσαι εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον χρυσᾶ ὑπέρπυρα.... ἔχει θέλημα ἡ βασιλεία μου καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος, ἵνα διενεργήσῃ τὴν τοιαύτην δουλείαν τῆς δεκατίας ἐπιμελῶς καὶ δικαίως, καὶ ἄνευ παραπαιτήσεως καὶ ἀδικίας τινός, καὶ ἀπαιτήσῃ καὶ ἐπάρῃ ἀπὸ παντὸς προσώπου τοῦ ἔχοντος ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ... γενηματικὴν κατασπορὰν καὶ εἴσοδον αὐτὸ καὶ μόνον τὸ δέκατον, καθώς ἐστιν ὁρισμὸς τῆς βασιλείας μου, καὶ καθὼς συνεφώνησε καὶ ὑπεσχέθη ἐγγράφως, καὶ οὐδὲν εὕρῃ παρά τινος εἰς τοῦτο ἐμποδισμὸν ἢ διενόχλησιν, καὶ φέρῃ καὶ εἰσκομίσῃ εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον τὰ τοιαῦτα χρυσᾶ ὑπέρπυρα, καθὼς συνεφώνησε καὶ ἔταξε· τούτου γὰρ χάριν...

7. Πρόσταγμα ἐξαρχικόν.

Η βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν.... εἰς ἔξαρχον τῶν ταβουλλαρίων τῆς δημαρχίας...... ὀφείλοντα ποιεῖσθαι πρατήρια καὶ δ..... [γράμ]ματα καὶ σύμφωνα γαμήλια καὶ

(1) χειρ. ἐπί.

τἄλλα πολιτικὰ συμβόλαια, κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων καὶ κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἄνωθεν εὔλογον καὶ παλαιὰν συνήθειαν, καὶ κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τὴν ἐκτεθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῶν καθολικῶν κριτῶν τῶν Ρωμαίων· ὀφείλει δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων ταβουλλαρίων γραφόμενα συμβόλαια ἐν τῇ τοιαύτῃ πάσῃ δημαρχίᾳ ἐπιβλέπειν καὶ διορθοῦσθαι καὶ οἰκείαις ὑπογραφαῖς βεβαιοῦν, ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν προσέρχεσθαι αὐτῷ ὡς ἐξάρχῳ αὐτῶν καὶ κοινολογεῖσθαι περὶ τῶν πραττομένων, καὶ τὰ γράμματα ἐπιδεικνῦναι καὶ τὴν διόρθωσιν ἐν πᾶσιν ἐπιζητεῖν εἴ τι μὴ καλῶς ἐγράφη παρ' αὐτῶν ἢ ἐπράχθη, ὥςτε ὑπογραφόμενα τὰ συμβόλαια παρά τε αὐτοῦ τοῦ ἐξάρχου καὶ τῶν ταβουλλαρίων ἑκάστου βεβαίως ἔχειν καὶ ἀσφαλῶς, ὡς οὐδενὸς τῶν τοιούτων συμβολαίων ἕξοντος τὸ κῦρος ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ τοῦ ἐξάρχου καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τοῦτο ἀποταχθέντων ὁρισμῷ τῆς βασιλείας μου. Ποιείτω δὲ πάντα καὶ γραφέτω ὁ δηλωθεὶς .... χωρὶς δόλου τινὸς καὶ κακουργίας, πλαστογραφίας τε ἀπέχεσθαι, καὶ πραττέτω μηδὲν παρὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐκδοθέντων τύπων αὐτῷ· ὁ γάρ τι τούτων φωραθεὶς ποιῶν ἢ ἐν οἷς αὐτὸς γράφει, ἢ ἐν οἷς ἄλλου γράφοντος ταβουλλαρίου αὐτὸς ὑπογράφει, πρῶτον μὲν ἐκπεσεῖται τοῦ ταβουλλαρικοῦ ὑπηρετήματος, ἔπειτα τιμωρηθήσεται καὶ κατὰ τὴν παρακέλευσιν τῶν νόμων, ὡς χρεωστῶν δοῦναι λόγον τῷ σεκρέτῳ τῆς βασιλείας μου μὴ μόνον ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ποιεῖ καὶ γράφει, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὧν ἄλλου γράφοντος, αὐτὸς οἰκείαις ὑπογραφαῖς βεβαιοῖ· ἐπεὶ τούτου ἕνεκεν ἐγένετο...

8. Ὑποσχετικὸν τοῦ δεκάτου.

φ. 3. | Ἐπεὶ ὁρισμῷ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ἀνεδεξάμεθα τὴν δουλείαν τοῦ δεκάτου πάσης γεννηματικῆς κατασπορᾶς καὶ εἰσόδου ..... καὶ ἐτάξαμεν καὶ ὑπεσχέθημεν δοῦναι καὶ εἰσκομίσαι εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δουλείας χρυσᾶ ὑπέρπυρα..... ὑποσχόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἐγγράφου ἡμῶν ὑποσχέσεως ἵνα ὑπηρετήσωμεν τὴν τοιαύτην δουλείαν ὀρθῶς καὶ καθαρῶς καὶ δίχα ἀδικίας καὶ παραπαιτήσεώς τινος, καὶ ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ παντὸς προσώπου τοῦ ἔχοντος ἐκεῖσε γεννηματικὴν κατασπορὰν καὶ εἴσοδον αὐτὸ καὶ μόνον τὸ δέκατον, καὶ ἐντεῦθεν δώσωμεν καὶ εἰσκομίσωμεν εἰς τὸ θεοφρούρητον βεστιάριον τὰ εἰρημένα χρυσᾶ ὑπέρπυρα, καθὼς ἤδη ἐγγράφως συμφωνοῦμεν καὶ ὑποσχόμεθα, καὶ οὐ μὴ λοιπασθῶμεν τινὸς κατά τινα τρόπον· διὰ γὰρ τοῦτο ἐγένετο....

---

9. Τζαουσάτον.

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν .... εἰς τζαούσιον τῶν εἰς τὸ κάστρον .... εὑρισκομένων στρατιωτῶν, ὀφείλοντα ἐπιμελεῖσθαι τούτους καὶ καταναγκάζειν εἰς τὸ εἶναι προθύμους καὶ ἀόκνους εἰς τὴν ἀποβίγλισιν τοῦ ἐκεῖσε κάστρου καὶ τὰς λοιπὰς δουλείας τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων καὶ τούτων ἔχειν εἰς αὐτὸν τιμήν, ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν ὅσα καὶ εἰς τζαούσιον αὐτῶν καὶ ποιεῖν ὅσον μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν (sic) εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὁρισμοῦ τῆς βασιλείας μου· τούτου γὰρ χάριν ...

10. Ἐφορίαν.

Ἡ βασιλεία μου ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ἵνα κρατῇ καὶ ἐφορεύῃ . . . . τὴν σεβασμίαν μονὴν τῆς βασιλείας μου τὴν εἰς ὄνομα τιμωμένην . . . ἐφ' ὅρῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ὀφείλει φροντίζειν κατὰ πάντα τρόπον τῆς ἐναρέτου καὶ εὐτάκτου διαγωγῆς καὶ θεαρέστου καὶ πνευματικῆς πολιτείας καὶ καταστάσεως τῶν ἐνασκουμένων αὐτῇ μοναχῶν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ ἄλλως τῆς συστάσεως καὶ βελτιώσεως καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως τῶν προσόντων αὐτῇ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων. Ὀφείλουσι μέντοι καὶ οἱ ἐν αὐτῇ δὴ τῇ ῥηθείσῃ σεβασμίᾳ μονῇ ἀσκούμενοι μοναχοὶ ἔχειν εἰς αὐτὸν τιμήν, ὑπακοὴν πᾶσαν καὶ αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην, καὶ ὑπακούειν καὶ πείθεσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷς μέλλει λέγειν πρὸς αὐτοὺς ἀφορῶσιν εἰς πνευματικὸν αὐτῶν καταρτισμὸν καὶ ψυχικὴν λυσιτέλειαν καὶ εἰς σύστασιν καὶ αὔξησιν τῶν προσόντων τῇ κατ' αὐτοὺς τοιαύτῃ σεβασμίᾳ μονῇ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων· ἐπειδὴ τούτου . . . .

---

11. Πριμμικηράτον χρυσοβουλλάτων.

Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ὡς ἂν εὑρίσκηται . . . . εἰς πριμμικήριον τῶν ἐν . . . . εὑρισκομένων χρυσοβουλλάτων· ὀφείλει τοίνυν ὁ τοιοῦτος ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τρόπον τοῦ δηλωθέντος συστήματος τῶν εἰρημένων χρυσοβουλλάτων, σπουδάζειν τε καὶ παρακινεῖν καὶ διεγείρειν αὐτοὺς εἰς τὸ εἶναι ἀόκνους καὶ προθύμους ἐν ταῖς ἐπερχομέναις σὺν θεῷ δουλείαις τῆς βασιλείας μου, ὀφειλόντων

καὶ τῶν τοιούτων χρυσοβουλλάτων πάντων ἔχειν εἰς αὐτὸν εὐπείθειαν καὶ τιμὴν ὅσα καὶ εἰς πριμμικήριον αὐτῶν· τούτου γὰρ χάριν....

---

12. Παλατοφυλακάτον.

Ἡ βασιλεία μου διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς προστάγματος ἔχει θέλημα καὶ διορίζεται ὡς ἂν εὑρίσκεται... εἰς παλατοφύλακα τῶν θεοφρουρήτων παλατίων τῆς βασιλείας μου· ὅθεν καὶ ὀφείλει ὁ τοιοῦτος ἐπιμελεῖσθαι κατὰ πάντα τὸν δυνατὸν αὐτῷ τρόπον τῆς περιποιήσεως καὶ ἀνακτίσεως καὶ λοιπῆς πάσης ἀσφαλείας τῶν τοιούτων θεοφρουρήτων παλατίων ἵνα συνίστανται καὶ φυλάσσωνται καλῶς, εὐδοκοῦντος τοῦ θεοῦ. Ὡσαύτως διορίζεται ἡ βασιλεία μου ἵνα κρατῇ ὁ τοιοῦτος παλατοφύλαξ καὶ ἐνοχοποιῆται τοὺς εἰς τὴν θεοφύλακτον
φ. 4. Κωνσταντινούπολιν εὑρισκομένους | καὶ οἰκοῦντας οἰκοδόμους καὶ λεπτουργοὺς τεχνίτας πάντας, καὶ ἐπιμελῆται τῆς συστάσεως αὐτῶν κατὰ πάντα τρόπον, καὶ διεγείρῃ καὶ προθυμοποιῇ αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπερχομένας σὺν θεῷ ἀναγκαίας καὶ κοινωφελεῖς χρείας καὶ δουλείας τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐντεῦθεν ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῶν τὸ σύνηθες καὶ τεταγμένον, ὡς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ παλατοφύλακες· ὀφείλουσι δὲ καὶ οἱ δηλωθέντες οἰκοδόμοι καὶ λεπτουργοὶ τεχνῖται ἔχειν εἰς αὐτὸν ὑπακοὴν καὶ τιμὴν τὴν προσήκουσαν· τούτου γὰρ χάριν....

---

13. Προβιβασμοῦ ἐκκλησίας.

Ἡ βασιλεία μου, κατὰ τὸ ἔθος καὶ τὸ προνόμιον ὅπερ ἔλαβεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἡ βασιλεία μου εἰς τὸ προβιβάζειν τινὰς τῶν ἐκκλησιῶν εἰς

μείζονας καὶ ὑψηλοτέρους βαθμούς, προβιβάζει ἤδη καὶ τὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν τὴν .... ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς μητρόπολιν, καὶ θεσπίζει καὶ προστάσσει μητρόπολιν εἶναι ταύτην εἰς τὸ ἑξῆς καὶ μητροπόλεως ἔχειν ἀξίωμα καὶ ὄνομα· τόν τε μὴν ἀρχιερατικῶς ἀρτίως αὐτῆς προϊστάμενον κῦρ .... μητροπολίτην διορίζεται ἡ βασιλεία μου εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ συντιμᾶσθαι τοῖς ὑπερτίμοις, καὶ τὸν τόπον τοῦ δεῖνος κατέχειν αὐτὸν ἕως ἂν τοῖς ζῶσι συγκαταλέγηται, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσοντας εἰς τὴν τοιαύτην ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν μητροπολίτας εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βούλεται ἡ βασιλεία μου· καὶ τούτου χάριν ἐγένετο τῇ ῥηθείσῃ μητροπόλει ... καὶ τῷ ταύτης ἀρχιερατικῶς προϊσταμένῳ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ ... καὶ ὑπερτίμῳ καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντι τοῦ ... τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

---

14. [Ἐπικυρωτικὸν μητροπολίτου].

Ἐπεὶ ὁ παναγιώτατός μου δεσπότης ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν θείας καὶ ἱερᾶς συνόδου συνδιασκεψάμενοι προεβίβασαν τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον ... κῦρ ... καὶ μετέθηκαν καὶ ἀποκατέστησαν αὐτὸν εἰς γνήσιον ἀρχιερέα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως .... ὥς τε ἔχειν αὐτὸν ἐπ' ἀδείας ποιεῖν ἐν αὐτῇ τὰ προσήκοντα καὶ ὀφειλόμενα τούτῳ ὡς γνησίῳ ἀρχιερεῖ, καθὼς ἡ γεγονυῖα αὐτῷ συνοδικὴ πρᾶξις κατὰ μέρος διαλαμβάνει, ἐδέησε δὲ ἀπολυθῆναι καὶ πρόσταγμα τῆς βασιλείας μου ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀσφάλειαν, ἔχει θέλημα ἡ βασιλεία μου καὶ διορίζεται ἤδη διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος ὡς ἂν εὑρίσκηται εἰς τὸ ἑξῆς ὁ τοιοῦτος εἰς γνήσιον ἀρχιερέα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως ..... καὶ ποιῇ ἐν αὐτῇ πάντα ὅσα τοῖς γνησίοις ἀρχιερεῦσι παρὰ

τῶν ἱερῶν κανόνων ἐφεῖται καὶ δέδοται ποιεῖν ἐπὶ ταῖς λαχούσαις αὐτούς, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς γεγονυίας αὐτῷ συνοδικῆς ἐγγράφου πράξεως καὶ καταστάσεως· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο αὐτῷ δὴ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ .... καὶ ὑπερτίμῳ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα:

15. Σεβαστάτον.

Ἡ βασιλεία μου τιμᾷ διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως τὸν ..... τῷ τῶν Σεβαστῶν ἀξιώματι, καὶ διορίζεται συντιμᾶσθαι αὐτὸν τοῖς οὕτω τετιμημένοις ἔν τε προόδοις, καθέδραις, στάσεσί τε καὶ συνελεύσεσι· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο τῷ δηλωθέντι σεβαστῷ κῦρ .... τὸ παρόν.

16. Ὀφφίκιον.

φ. 5. | Ἡ βασιλεία μου τιμᾷ διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς προστάξεως τὸν .... τῷ ὀφφικίῳ τοῦ .... ὅθεν καὶ ὀφείλει ἀπολαύειν τῆς ἐντεῦθεν ἀνηκούσης αὐτῷ τιμῆς· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο τῷ διαληφθέντι οἰκείῳ, τῆς βασιλείας μου ...... κῦρ .... τὸ παρόν.

17. Πρόσταγμα εἰς τὸ ἐνθρονιᾶσαι τράπεζαν ἱεράν.

Ἡ βασιλεία μου, κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν καὶ δεδομένον ἄνωθεν προνόμιον τῇ βασιλείᾳ παρὰ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ὥς τε ἐνδιδόναι οἷς ἂν βούλοιτο τῶν ἀρχιερέων ἱερουργεῖν τε καὶ ἐπιτελεῖν ὅσα τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐφετόν, καὶ ἀρτίως δια-

τιμήσασα γνήσιον ἀρχιερέα καὶ πατριάρχην ταύτης τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἐνδίδωσι σοὶ τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ καὶ ὑπερ[τίμῳ] . . . . . ὥς τε ἱερουργῆσαι τὰ θεῖα μυστήρια ἐν ᾗ ἂν βούλει τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιῶν, καὶ καθιερῶσαι καὶ ἐνθρονίσαι τράπεζαν ἱερὰν δυναμένην μεταφέρεσθαι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον διὰ κοινὴν χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν· τούτου γὰρ χάριν ἐγένετό σοι καὶ τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα.

---

18. Ὁρκωμοτικὸν εἰς βασιλέα.

Ὀμνύω εἰς τὸν θεόν, εἰς τὰ ἅγια αὐτοῦ εὐαγγέλια, εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν, εἰς τὴν ὑπεραγίαν δέσποιναν Θεοτόκον τὴν Ὁδηγητρίαν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅτι νὰ ἦμαι πρὸς τὸν κραταιὸν καὶ ἅγιον ἡμῶν αὐθέντην καὶ βασιλέα κῦρ . . . . . τὸν . . . . πιστὸς ὑποχειρὸς ἐφ' ὅλῃ μου τῇ ζωῇ, πιστὸς δὲ οὐ διὰ λόγου μόνον, ἀλλὰ καὶ δι ἔργων τῶν παρὰ τῶν ὀρθῶν ὑποχειρῶν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἐνεργουμένων καὶ ἐπιδεικνυμένων· οὐ μόνον δὲ πρὸς αὐτὸν ἵνα ὦ τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἣν ἔχει καὶ ἣν ἕξει, καὶ εἰμὶ τῶν φίλων αὐτοῦ φίλος, καὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἐχθρός, καὶ οὔτε κατ' αὐτῶν, οὔτε κατὰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ βουλεύσομαί ποτε, ἢ μεταχειρίσομαι, ἢ συνευδοκήσω τινί, ἢ ἐργάσομαί τι δολίως καὶ κακῶς, οὐδὲ παρυποκρύψω αὐτῷ εἴ τι παρά τινων ὁποιονδήποτε κακωτικὸν διαπρᾶξαι, ἀλλὰ βασιλεύοντι μὲν καὶ εὐημεροῦντι σύνειμι καὶ ἐκδουλεύω αὐτῷ πιστῶς καὶ ὀρθῶς κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἀλήθειαν καὶ ὀρθότητα, καὶ ὁποῖον ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ ὄντως ἀλήθεια εἶναι καὶ εὑρίσκεσθαι τὸν ἀληθῆ καὶ ὀρθότατον δοῦλον εἰς τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, παραχωρήσει δὲ θεοῦ δυστυχήσαντι ἢ ἐξορισθέντι

συνακολουθήσω αὐτῷ καὶ συγκακοπαθήσω καὶ συγκινδυνεύσω αὐτῷ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ἐπὶ πάσῃ μου τῇ ζωῇ.

φ. 6. 19. | Πρόσταγμα πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημοῦντας μητροπολίτας εἰς τὸ ποιῆσαι ψήφους περὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Οἱ ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ, θεοδοξάστῳ καὶ θεομεγαλύντῳ Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενοι καὶ ἐπιδημοῦντες ἱερώτατοι μητροπολῖται καὶ ὑπέρτιμοι, θέλησις καὶ ὁρισμός ἐστι τῆς βασιλείας μου ἵνα ποιήσηται ψήφους περὶ πατριάρχου οἰκουμενικοῦ· συνελθόντες οὖν ἐν τῷ εἰθισμένῳ τόπῳ, καὶ τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπικαλεσάμενοι, ποιήσατε τοὺς περὶ πατριάρχου ψήφους, κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐπικρατήσασαν εἰς τοῦτο ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ συνήθειαν, καὶ ὅσον ἂν ποιήσητε καὶ καταστήσητε ἀπὸ τῆς συνελεύσεως καὶ τῆς συνδιασκέψεως ὑμῶν σὺν θεῷ, ἀναφέρετε καὶ δείξατε τοῦτο εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἵνα καὶ αὐτὴ διορίσηται περὶ τούτου ὅσον ἂν διακρινῇ καὶ φανῇ αὐτῇ προσῆκόν τε καὶ ἁρμόδιον· ποιήσατε δὲ τοῦτο ἐπιμελῶς, συντόμως, καὶ ὡς διορίζεται καὶ παραδηλοῖ ἡ βασιλεία μου τῇ ὑμῶν ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος προστάγματος· ἀπολυθέντος τῇ ....

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΑΙ.

1. 1486 σεπτεμβρίου 27, διαθήκη Θεοδώρου Τουρλινοῦ.

'Εν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θεοῦ, ἀμήν· ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἀμήν, εἰς ͵αυπϛ' ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ κζ' ἰνδικτιῶνος γ'.

'Επειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι [ἢ] τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐκ οἴδαμεν τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν ἡμέραν, ποίᾳ ὥρᾳ ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος, φοβηθεὶς ἐγὼ ὁ Θεόδωρος ὁ Τουρλινὸς ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ὑγιὴς δὲ τῷ νοῒ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι, ἀσθενὴς ὢν τῷ σώματι, καὶ οὐκ ἔγνω τὴν ἐμὴν τελευτήν, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τὸν κὺρ Μανόλη τὸν 'Υαλινᾶν, ἐπροσκαλεσάμην καὶ τούσδε τοὺς ἀξιοχρέους μάρτυρας τὸν κὺρ Φραντζίσκον τὸν Φόσκολον καὶ τὸν κὺρ Γεώργιον τὸν Μεσοῦρον· ποιῶ δὲ ἐμοὺς ἐπιτρόπους καὶ κομεσαρίους μου κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἐκλαμπροτάτης μου αὐθεντείας τὴν γυναῖκάν μου τὴν κερὰ Μαρίαν, καὶ τὴν θείαν της τὴν κερὰ 'Ανέζαν τὴν Φυριόλενα, ὡς πιστοὺς ἐμῆς πίστεως· καὶ ὡς ἐγὼ διατάσσομαι, οὕτως καὶ αὐταῖς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον νὰ τελειώσουν τὰ πάντα καλῶς ἐν θεῷ καὶ ἀνθρώποις. Ὧν πρῶτον δίδω τοῖς ἅπασι χριστιανοῖς τὴν χρεωφειλετικὴν συγχώρησιν· ἔτι ἐὰν ἀποδράσω καὶ ἐξανθρωπισθῶ ἵνα μὲ ἐνταφιάσουσιν εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον τὸν Ρωμαῖκον εἰς τὸ 'Εξώπορτον, καὶ νὰ μὲ ἐνταφιάσουν κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χριστιανῶν· ταῦτα. Καὶ οἱ ἐμοὶ ἐπίτροποι οἱ ἄνω γεγραμμένοι, ἤγουν ἡ γυναῖκα καὶ ἡ θεία της ἡ κερ' 'Ανέζα νὰ εἶναι εἰς ὅ τι ἔχω κομεσάριαις δίδειν καὶ γυρεύειν. Ἔτι ἀφήνω εἴ τι ἔχω κινητὰ καὶ ἀκίνητα τῆς γυναίκας μου καὶ τῶν παιδίων μου τῶν τεσσάρων, καὶ ἂν ἀπεθάνῃ τὸ ἕναν παιδὶ νὰ πάγουν

κατὰ διαδοχὴν εἰς τὸ ἄλλον, ἕως τέλος· εἰ δὲ καὶ ὅλα ἀπεθάνουν, νὰ εἶναι ἡ ἄνω εἰρημέναις μου γυναίκαις, νὰ μηδὲ ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἐναντιωθῇ τινάς. Ἀκόμη, ὡς φαίνεται μὲ χειρόγραφον τῆς ἐμῆς χειρός, χρεωστῶ με' ὑπέρπυρα τοῦ Ἑβραίω τοῦ μοναχοῦ τοῦ Ντελμέντεγο, καὶ βαστάζει με μίαν κούπαν ζ' οὐγγίων καὶ μίαν καδέναν τριῶν οὐγγίων. Ἔτι ὁ Ἑξοδάκτυλος μὲ βαστάζει μίαν καδέναν ς' οὐγγίων οδιὰ ὑπέρπυρα ιθ' μὲ ἴδιόν μου χειρόγραφον. Ἔτι ὁ μαΐστρο Λάζαρος ὁ Ἑβραῖος οδιὰ ἀγάπην καὶ φιλίαν μὲ βαστάζει μίαν κούπαν τριῶν οὐγγίων οδιὰ δουκάτον ἕναν, χωρὶς σαρίτι. Ἔτι τοῦ Καψάλη τοῦ Ἑβραίου ἡ γυναῖκα μὲ βαστάζει ἕναν δακτυλίδιν χρυσοῦν χωριάτικον, οδιὰ ἕναν ἐξάγιν χρυσάφιν, οδιὰ ὑπέρπυρα β'. Ἀκόμη τοῦ μισὲρ Νικολῶ Ἀμπράμω οδιὰ μίαν σεντέντζια ὁποῦ μοῦ εἶχε ποιήσει ὑπέρπυρα ριε', καὶ ἐπλήρωσά τον καὶ ἐπόμεινα ρέστος ὑπέρπυρα β' καὶ ὀκτὼ γρόσα. Ἀκόμη χρεωστῶ τοῦ κὺρ Φιλίππω Κουρσάρι δουκάτα βενέτικα β' καὶ βαστάζει με ἕναν μανιάκην μαργαριταρένον δουκάτων βενέτικων ζ'· ἀκόμη τοῦ ἄνω εἰρημένου Κουρσάρη τοῦ κὺρ Φιλίππω μίστατα ς' χοντρόκρασον, καὶ ἂς τὰ βάλλῃ ὡς ὅλη ἡ προτοιμασία. Ἀκόμη θέλει νὰ παραλάβῃ ὁ Μαρτζέλος ὁ υἱὸς οδιὰ ἄχυρα ρέστος ὑπέρπυρα δ', ἢ καὶ πλεῖον ὀλίγον ἢ ὀλιγώτερον. Ἀκόμη εἰς ὅ, τι εἴχαμεν νὰ ποιήσωμεν μὲ τὸν κουνιάδον μου τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον τὸν Σουρέτον, οὕτως εἰς προικία, οὕτως ἄλλους λογαριασμούς, οὔτε αὐτὸς ἔχει νὰ ποιήσῃ πλέον μετ' ἐμοῦ ἕως τὴν σήμερον, οὔτε ἐγώ· ἔτι καὶ οἱ ἀδελφοί μου οὔτε αὐτοὶ ἔχουν νὰ ποιήσουν εἰς τινὰ πρᾶγμαν μετ' ἐμοῦ, οὔτε ἐγώ, καὶ οδιὰ τὴν ψυχήν μου ἀφήνω τοῦ καθενός μου ἀδελφοῦ τοῦ κὺρ Τζανῆ καὶ τοῦ Μιχέλη, τοῦ πασανὸς ὑπέρπυρα ι'. Ἔτι ἐρώτησα τὸν ἀσθενῆν τὸν ἄνω γεγραμμένον, ἢ διὰ τὸν ἅγιον Λάζαρον ἢ διὰ τὸ σπιδάλιν, ἢ διὰ τὴν Σάντα Μαρίαν, ἢ διὰ τὸν λαζαρέτον, ἢ διὰ τὴν πιετάδα ἐὰν ἀφήνει τίποτας, καὶ ἀπεκρίθην με, οὐχί.

Ἀκόμη θέλω νὰ παραλάβω ἀπὸ τὸν κὺρ Πέρο Σολντὲν ὁδιὰ τὴν βεντέκαν ὁποῦ τοῦ ἐποίησα εἰς τοὺς λεγομένους τόπους εἰς τὰ Λεμωνάρι καὶ εἰς τὸν Ἀπόλενα καὶ Σκόπιλα τοῦ Διμηνίτη οὕτως ὡσὰν πληρώνουν ὁποῦ ποιοῦν ταῖς βεντέκαις.

Ὅστις δὲ εὑρεθῇ καὶ ἐναντιωθῇ τῇ ἐμῇ διαθήκῃ οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήψεται, ἀλλὰ ζημιωθήσεται ὑπέρπυρα σ', νὰ ἀναλοῦνται εἰς τὰ τείχη τοῦ Χάνδακος· καὶ ἡ παροῦσα νὰ ἔναι βεβαία εἰς πᾶσαν αὐλὴν αὐθεντίας.

Ἔτι ἀφήνω τοῦ νοτάρου ὁδιὰ τὴν ψυχήν μου ὑπέρπυρα ε'. Διὰ μαρτυριῶν τῶνδε. Ego Francesco Foscolo. Ἐγὼ ὁ Γεώργιος ὁ Μουσοῦρο μαρτυρῶν ὑπέγραψα.

Μανουὴλ ὁ Ὑαλινὰς νοτάριος ἰνπεριάλες παρακληθεὶς ὑπέγραψα.

---

2. 1487, αὐγούστου 30, δουλευτικὸν Γεωργίου Τορναία.

Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσ[άρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ] εἰς ᾳυπζ' ἐν μηνὶ αὐγούστῳ λ', ἰνδ. γ'.

Καθομολογᾷ ὁ κὺρ Γεώργιος Τορναία ὁ τοῦ Μανουήλ, ὁ οἰκούμενος εἰς τὸ χωρίον Μουλανᾶ ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ Κορνάρω τοῦ κὺρ Μιχελῆ, ὅτι στοιχᾷ μὲ πᾶσάν του ὄρεξιν καὶ ἀγαθὴν προαίρεσιν μὲ τὸν κὺρ Ἀλέξην τὸν Πενιατόπουλον τὸν Σαλουμέρον τὸν οἰκούμενον ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος χρόνον α', καὶ ἄρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ σεπτεμβρίου, ὁδιὰ ὑπέρπυρα κη', ἕως ὅτου νὰ ποιήσῃ τὸν χρόνον ἕως τὸν ἐρχόμενον σεπτέμβριον. Ἔτι νὰ ἔναι κρατημένος ὁ εἰρημένος κὺρ Ἀλέξιος νὰ τὸν ποιήσῃ, ἔξω ἀπὸ τὴν ἄνω γεγραμμένην του ρόγαν, ἕναν γαμπᾶν καὶ μίαν ρασογουνέλαν καὶ ἕναν ζουπόνι λινόν, καὶ ἕναν ζευγάρι στιβάλια καὶ β' πικάμισα. Καὶ δίδει του τόρα ὑπέρπυρα τρία. Καὶ αὐτὸς νὰ ἔναι κρατημένος νὰ δουλεύῃ

πιστὰ καὶ καλά, κατὰ τὴν τάξιν τῶν στοιχιτάδων. Καὶ ἂν ἤθελε θελήσει ὁ εἰρημένος νὰ μισεύσῃ πρὶν τοῦ καιροῦ, νὰ χάνῃ ὅλην του τὴν ρόγαν. Εἰ δὲ καὶ ὁ κὺρ Ἀλέξης ἐνθυμήθη νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ χωρὶς αἰτίας, νὰ τὸν δίδῃ ἐξωκαιραίως τὴν ρόγαν νὰ πάῃ.

---

3. 1487 αὔγουστος, συμβιβαστικὸν Ἰωάννου Φράγγου καὶ Ἀγγελῆ Ἀλαμάνου.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν, εἰς ͵αυπζ΄ ἐν μηνὶ αὐγούστῳ καὶ ἰνδικτ. γ΄.

Συμβιβάζουνται χάριτι θεοῦ ὁ κὺρ Ἰωάννης ὁ Φράγγος ὁ τοῦ Γεώργη, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ὁμοίως καὶ ὁ κῦρις Ἀγγελῆς ὁ Ἀλαμάνος τοῦ Γεώργη τοῦ οἰκουμένου καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξωπόρτῳ τῆς Κρήτης, ἵνα βάλλωσιν αἱρετὰς καὶ φιλοαιρετὰς εἰς πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, ὡς κριτὰς καὶ πράξεως τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας, καθὼς θέλουν καὶ ὑπουσχοῦνται αἱ ἄνω γεγραμμέναι μερίδαι, ντίτο ἐντεφάτο, εἴ τι ποιήσουν νὰ ἔναι στερκτέον εἰς ἅπασαν κρίσιν. Ὧν πρῶτον βάνει ὁ ἄνω εἰρημένος κὺρ Ἰωάννης κριτήν του τὸν μισὲρ Μάρκον τὸν Ματζαμάον· δεύτερον ὁ κὺρ Ἀγγελῆς ὁ ἄνω εἰρημένος βάνει τὸν κὺρ Ἀνδρέαν τὸν Νταπόρτον. Ὅταν οὐδὲν ἔχουν οἱ ἄνω γεγραμμένοι αἱρεταὶ καὶ οἱ φιλοαιρεταὶ συμβίβασιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἔχουν αἱ ἄνω γεγραμμέναι μερίδαι, νὰ βάλλουν καὶ τρίτον πρόσωπον κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας τῆς Βενετίας. Ἔτι νὰ ἔχουν τέρμενον ἕως ἡμέρας η΄, καὶ ἂν περάσουν αἱ η΄ ἡμέραι, νὰ δύνουνται νὰ πέρνουν καὶ ἑτέρας η΄.

4. 1488 νοεμβρίου 13, διαθήκη Κωνσταντίνου Σκουλούδη.

'Εν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ, ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμήν, εἰς αυπη', ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ ιγ', ἰνδικτιῶνος ς'.

'Επειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐκ οἴδαμεν τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν ποῖα ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος· διὰ τοῦτο ἐγὼ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Σκουλούδης, υἱὸς ποτὲ τοῦ Μανουήλ, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, ἀσθενὴς ὑπάρχω τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νοῒ καὶ τὰς φρένας μου σῶας τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι, φοβηθεὶς δὲ μήπου αἰφνηδίως ἐπιστᾶσα ἡ ἐμὴ τελευτὴ ἁρπάσῃ με τῶν ἐντεῦθεν χωρὶς διατάξεως, μένωσι δὲ τὰ ἐμὰ πάντα ἀδιόρθωτα εἰς τὸ καθόλου, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τὸν κὺρ Μανουὴλ τὴν κατὰ τὴν ἄτομον ὀνομασίαν 'Υαληνᾶν· ἐπροσκαλεσάμην καὶ τούσδε τοὺς ἀξιοχρέους μάρτυρας, καὶ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν ἐκέλευσα γραφῆναι ἡ ἐμὴ ταύτη διαθήκη, καὶ ὡς ἐγὼ διατάττομαι οὕτως καὶ αὐτοὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τελειώσωσι τὰ πάντα ἐνθέως καὶ εὐαρέστως. Ποιῶ δὲ καὶ ἐπίτροπον καὶ κομεσαρίαν τὴν ἐμὴν γυναῖκαν, τὴν κερὰ Κεράναν εἰς εἴ τι εὑρεθῇ ἀπὸ τὸ ἐμόν, κινητά τε καὶ ἀκίνητα. Ἔτι ἀφιέω τοῖς πᾶσι χριστιανοῖς τὴν συγχώρησιν· ἔπειτα, ἐὰν ἐξανθρωπισθῶ ἀπὸ τοῦ νῦν, νὰ μὲ ἐνταφιάσῃ ἡ ἐμὴ γυνὴ καὶ κομεσαρία μου ὅπου αὐτὴ ἔχει θέλημα καὶ εἰς ὅποιον μοναστήριον ὀρέγεται. Ἔτι νὰ λάβῃ ἡ ἐμὴ γυνή, τὸ κατ' ἀρχὰς τὸ προικίον της τὸ ὁποῖον μὲ ἔδωκε καὶ ἔλαβα, ὑπέρπυρα ᾳτ' καθὼς φαίνεται καὶ μὲ σηγουρτάδε παρὰ ἀξίου νοταρίου, Νικολάου τοῦ Τραγανίτου. Ἔτι ἐὰν περισσεύσῃ τίποτε ἀπὸ τὸ εἰρημένον της προικίον εἴ τι εὑρεθῇ νὰ ἔναι ὅλον ἐδικόν της, καὶ

νὰ μηδὲν εὑρεθῇ τινὰς νὰ ἐναντιωθῇ, εἰ μὴ νὰ ἔναι κυρία εἰς ὅλα τὰ ἅπαντα, καὶ ἂς ποιήσει εἴτι ἔχει θέλημα διὰ τὴν ψυχήν μου. Ἔτι ἐὰν περισσεύσῃ τὸ περιβόλιν ἀπὸ τὸ προικίον της, τὸ ὁποῖον μὲ ἐφῆκεν ψυχικὸν ὁ ἐξάδελφός μου ὁ Μανόλης ὁ Α'μαριανίτης ὁμοίως καὶ ἡ γυναῖκά του, καθὼς φαίνεται, νὰ ἔναι καὶ αὐτὸ τῆς εἰρημένης μου γυναίκας καὶ κομεσαρίας μου ἴδιόν της, πουλήσει, χαρίσει, προικίσει, διὰ τὴν ψυχήν της ποιήσει, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἔτι ἀφείω τοῦ υἱοῦ της τοῦ κὺρ Πέρω ὑπέρπυρα ι'. Ἔτι ἀφείω καὶ τῶν παιδιῶν του τοῦ καθ' ἑνὸς ὑπέρπυρα ε'. Ἔτι ἀφείω καὶ ὅποιος ἐδικὸς εὑρεθῇ σαρκικὸς ὑπέρπυρον α'. Καὶ ὅστις εὑρεθῇ καὶ ἐναντιωθῇ τῇ ἐμῇ διαθήκῃ, οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήψεται, ἀλλὰ καὶ ζημιωθήσεται ὑπέρπυρα σ' ἵνα ἀναλοῦνται εἰς τὰ τείχη τοῦ Χάνδακος, καὶ ἡ παροῦσα διαθήκη νὰ μένῃ βεβαία εἰς πᾶσαν αὐλὴν αὐθεντικήν.

Διὰ μαρτυριῶν παρακληθέντων τῶνδε. Φανούριος Τριβιζᾶ μαρτυρῶν ὑπέγραψα. Ἐγὼ ὁ Γεώργιος ὁ Γαβαλᾶς μαρτυρῶν ὑπέγραψα. Ἐγὼ ὁ Ἀντώνιος Κατελᾶς μαρτυρῶν ὑπέγραψα. Μανουὴλ ὁ Ὑαλινᾶς ταβουλάριος παρὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας παρακληθεὶς ὑπέγραψα.

---

5. 1490 ἰανουαρίου 23, διαθήκη Ἰωάννου Τζαγκαρόλα.

Ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου θεοῦ, ἔτει ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως εἰς αυϟ' τοῦ μηνὸς ἰανουαρίου κγ', ἰνδ. ια'.

Ἐπειδὴ φοβερώτερον οὐδὲ ἀδηλότερον οὐκ ἔστι τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐκ οἴδαμεν τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ποίαν ἔρχεται ὁ ἄωρος θάνατος, διὰ τοῦτο κἀγὼ ὁ Ἰωάννης τὴν κατὰ τὴν ἄτομον ὀνομασίαν κὺρ Τζαγκαρόλας, φοβηθεὶς

δὲ μήπως αἰφνιδίως ἐπιστάσας ὡς μὴ τελευτῇ (1) ἁρπάσῃ με τῶν ἐντεῦθεν χωρὶς διατάξεως, ἔχοντα τὰς φρένας σώας καὶ ἀκεραίας καὶ τὸν νοῦ μου ὑγιᾶν, καὶ μείνῃ τὸ ἐμὸν ἀδιόρθωτον εἰς τὸ καθόλου, ἐπροσκαλεσάμην τόνδε τὸν νοτάριον τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας τὸν κὺρ Μανουὴλ Ὑαλινᾶν· ἐπροσκαλεσάμην καὶ τούςδε τοὺς ἀξιοχρέους μάρτυρας, τὸν κὺρ Ἰωάννην τὸν Ἱστοριαγράφον τὸν Καπάδοκα, καὶ τὸν κὺρ Νικόλαον τὸν ἐπονομαζόμενον Μιτυληναῖον. Ἔτι ποιῶ καὶ ἐμὸν κομεσάριον ἔτι καὶ λετάριον τὸν κὺρ Ἀντώνιον τὸν ἐμὸν γαμβρὸν τὸν Δαμηλᾶν· καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐκέλευσα γραφῆναι ἡ ἐμὴ ταύτη διαθήκη, καὶ ὡς ἐγὼ διατάττομαι οὕτως καὶ αὐτοὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τελειώσωσι τὰ πάντα ἐνθέως καὶ εὐαρέστως. Ἔτι ἀφείω τοῖς πᾶσι χριστιανοῖς τὴν συγχώρησιν τὴν ἀναγκαίαν καὶ πρεποῦσαν· ἔτι ἵνα μὲ ἐνταφιάσουν εἰς τὴν Κυρίαν τὴν Πανύμνητον εἰς τὸ ἐξώπορτον· ἔτι ἵνα μὲ ποιήσουν καὶ ἕνα τεσσαρακονταήμερον· ἔτι τὰ 'πίλοιπά μου πράγματα τὰ κινητά τε καὶ ἀκίνητα ἀφείω τα τοῦ ἄνω εἰρημένου μου κουμεσαρίου, ἅτινα εἰσὶν μία κασελοπούλα μικρὰ καὶ μία ταύλα ντεματζάρη μικρά, ἵνα μὲ ποιήσῃ καλὸν χάριν τῆς ψυχῆς μου τῆς ἁμαρτωλοῦ. Ἔτι ἀφείω τὸ μαντέλο μου καὶ τὸ ὀσπίτιν μου τῆς ἐγγόνησας τῆς Νχαντιάνας διὰ τὴν ψυχήν μου· ἔτι καὶ τὸν πάνγκον καὶ τὴν κνηζόλαν ἀφείω τῆς Μαρίας, τῆς θυγατρὸς τοῦ Φουνάρη καὶ τῆς Ψωμᾶ τῆς Ἀνέζας, ὡς παιδίν μου πνευματικόν, καὶ 'ς τὰ δεύτερα τοῦ Κήτου μὲ τὸν γαμβρόν μου τὸν ἄνω εἰρημένον. Ὅστις δὲ ἐναντιωθῇ τῇ ἐμῇ ταύτῃ διαθήκῃ οὐ μόνον τὸ τοῦ θεοῦ κρίμα λήψεται, ἀλλὰ καὶ ζημιωθήσεται χρυσίου λίτραν μίαν.

Διὰ μαρτύρων παρακληθέντων τῶνδε· ἐγὼ Ἰωάννης Καππάδωκας μαρτύρω· ἐγὼ Νικόλαος ὁ Μιτυληναῖος μαρτυρῶ.

(1) γραπτέον, ἐπιστᾶσα ἡ ἐμὴ τελευτή.

6. 1494 μαρτίου 8, συμβιβαστικὸν Νικολάου Χαλῆ καὶ Μιχέλη Καλούδη.

Ἐν ὀνόματι (τοῦ θεοῦ) ἔτει ͵αυϞδ' μηνὸς μαρτίου η', ἰνδ. ιβ'. Συμβιβάζουνται ἀπ' ἀλλήλων εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὑπερουσίου θεότητος, ὧν πρῶτος ὁ κὺρ Νικόλαος ὁ ἐπονομαζόμενος Χαλῆς ὁ ῥάπτης, υἱὸς ποτὲ τοῦ Μιχαήλ, ὁ οἰκούμενος ἐν τῷ βούργῳ τοῦ Χάνδακος, μὲ τὰ μέρη τοῦ δευτέρου κὺρ Μιχέλης ὁ ἐπονομαζόμενος Καλούδης ὁ τοῦ Κώνστα, ὁ οἰκούμενος καὶ αὐτὸς ἐν τῷ βούργῳ Χάνδακος, ὁ χαλκεύς, τοιουτοτρόπως· δίδει ὁ ἄνω εἰρημένος, οἰκείῳ θελήματι καὶ καθαρᾷ προαιρέσει, ὁ κὺρ Νικόλαος τοῦ εἰρημένου Μιχαὴλ ἕναν ζευγάριν ὀσπίτια νοικίου πληρώνοντα εἰς τὸν κάθε χρόνον ὑπέρπυρα ιδ' καὶ νοικιάζει τα τοῦ εἰρημένου ὀδιὰ χρόνους β', δίδωντα ἔμπροσθεν α' δουκάτον χρυσοῦν βενέτικον τοῦ ζυγίου, τὰ δ' ἕτερα εἰς θέλημαν καὶ ὄρεξίν του, σεβαίνοντα ἔσω εἰς τὸ ὀσπίτιον ὅταν περάσουν ἡ σκόλα.

---

7. 1496 φεβρουαρίου 5, διαθήκη Ἀλῃανᾶ Σαμπάθε.

͵αυϞϛ' τῇ ε' τοῦ φεβρουαρίου. Ἐγὼ Ἀλῃανᾶ νομικὸς υἱὸς τοῦ ποτὲ Σαμπάθε, οἰκῶν ἐν Ἰουδαΐᾳ Χανδάκου Κρήτης, βουλόμενος διαθέσαι πάντα ὅσα εὑρίσκομαι ἔχων ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν καὶ γνώμην, ἐκάλεσα πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ, ὥστε τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθέσθαι καὶ γνῶναι ὅσα βούλομαι καὶ ὡς θέλω ἀφιέναι οἷς ὑπογράψω καὶ διαθήσομαι. Πρῶτον οὖν βούλομαι εἶναι ἐμὸν κομεσάριον καὶ ἐπιμελητὴν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Ζαχαρίαν υἱὸν τοῦ ποτὲ Ἀβραὰμ Σατ-

σφούτου τὸν κουνιάδον μου· τοῦτον οὖν ἀφίημι τὰ ια' δουκάτα ἅ μοι κρατεῖ ὁ ρηθεὶς Ζαχαρίας ὁ κουνιάδος μου, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐμὸν εὑρίσκεται ἔξω τούτων, ὅπως μερίσωνται οἱ ἐμοὶ τρεῖς ἀδελφοί, ὁ Λιάχος νομικὸς καὶ Χρυσάννα καὶ Καλὴ ἐπίσης. Ἔτι ἀφίημι τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαχαρίου Ξανθούλᾳ ὑπέρπυρα ι' διὰ τὴν ψυχήν μου· καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ Σαγγάλου τῇ Κεράννᾳ ὑπέρπυρα ι' διὰ τὴν ψυχήν μου. Ἔτι ἀφίημι τῇ θυγατρὶ τῆς εἰρημένης Σαγγαλίσσης τῇ Ἀστέρῳ ἅπαντά μου τὰ ἐσθήματα καὶ ὅσα εἰσὶ τῆς φορεσᾶς μου. Ἔτι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων μέτρα τοῦ ἐλαίου δύο· τοῦ νοταρίου τούτου μαρτζήλια γ'.

Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται εἰπεῖν ἕτερόν τι, ἀπεκρίθη ὅτι [οὔ], καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην εἶναι βεβαίαν καὶ ἀμετακίνητον, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τῶν ὑπογραφομένων μαρτύρων.

[Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ διαθέτου ἑβραϊκοῖς γράμμασιν, ἡ δὲ τῶν μαρτύρων οὐχ εὕρηται ἀποσχισθέντος τοῦ χάρτου].

---

8. 1496 νοεμβρίου 25, διαθήκη Λευὶ Λιάχου.

Τῇ κε' τοῦ νοεμβρίου αυϟϛ'. Ἐγὼ μαγιστρο-Λευὶ νομικὸς υἱὸς τοῦ ποτὲ Λιάχου ἰατρός, οἰκῶν ἐν Ἰουδαΐᾳ Χάνδακος νήσου Κρήτης, ὑγιὴς μὲν τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις, βλέπων δὲ πρὸς τὸ ἐμὸν γῆρας καὶ τὸ ἀσθενὲς καὶ βουλόμενος διαθέσθαι μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, καὶ ἵνα μὴ ὀπίσω μου ἀφήσω φιλονεικίας ἀναμεταξὺ τῆς Νεχαμῆ θυγατρός μου καὶ τῆς γυναικός μου, ἔδοξέ μοι γράψαι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην χειρὶ Ἀντωνίου Δαμιλᾶ βασιλικοῦ νοταρίου. Πρῶτον οὖν ἀφίημι κομεσαρίους ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Ἐργήναν τὴν ἐμὴν γυναῖκα καὶ ραββὶ Δαυὶδ Χουλῆ, ὅπως διαθέσωνται ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν· εἶτα ἀφίημι πάντα τὰ ἐμὰ βιβλία

ὅσα εὑρίσκομαι ἔχων καὶ κέκτημαι ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ, καὶ μίαν βατζέλαν μικρὰν καὶ ἑτέραν μείζονα καὶ ἓν βατζέλιον ὅπερ ἔχω διὰ . . . .
ἀφίημι τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τῇ Νεχαμῇ, ἐὰν μὴ προφθάσας ἀναλώσω ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν ἀσθένειάν μου· τὰ λοιπὰ δὲ ὅσα περικλείεται ἐν τῷ ἐμῷ οἴκῳ γινώσκω εἶναι τῆς ἐμῆς εἰρημένης γυναικὸς Ἐργήνας, ἥν τινα οὐ βούλομαί τινα ἐκ τῶν ἐμῶν συγγενῶν, οἰκείων, ἢ τέκνων, ἢ γαμβρῶν ἐνοχληθῆναι· αὐτοῖς ἀρκεῖ, ὅτι οὐκ ἀφῆκα ἐκ τῶν ἐμῶν κτημάτων αὐτῇ· διὰ τοῦτο οὐδὲ ὄχλησίν τινα βούλομαι ἀφεῖναι αὐτῇ· οὐ γὰρ ἐκαρπώσατο ἐξ ἐμοῦ τὸ οἱονοῦν, εἰ μὴ μόνον τὸν ἄρτον ὃν συνέσθιέ μοι τὸ παρεληλυθός· ὁ δὲ ἄρτος ὢν μισθὸς τῆς ὑπουργίας αὐτῆς, μόλις ἦν ἱκανὸς πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς: ἔτι ἀφίημι πᾶν ἐκεῖνο ὃ μοὶ ὀφείλεται ἀπὸ τὴν κάμεραν τοῦ κοσμουνίου τῇ ἐμῇ εἰρημένῃ γυναικὶ καὶ τῇ ἐμῇ εἰρημένῃ θυγατρί, ὅπως μερίσωνται αὐτὰ τὰ χρήματα ἃ μοὶ ὀφείλει ἡ κάμερα ἐπίσης καὶ ὁμοίως· θέλω δὲ ἵνα ἡ ἐμὴ γυνὴ ἐκ τοῦ μέρους αὐτῆς σκονδαρισθέντος ἐκ τῆς καμέρας δώσῃ διὰ τὴν ψυχήν μου, εἰς πένητας ὅσον καὶ ᾧ τινι βουλήσεται κατὰ τὴν αὐτῆς διάκρισιν· ἀνανεώσῃ δὲ καὶ τὰ γράμματα καὶ τὸ ἰντρουμέντον ἃ ἐγένετο τὰ μὲν διὰ τοῦ κὺρ Κυρίλλου Γραδενίγου, τὸ δὲ διὰ τούτου τοῦ νοταρίου περὶ τῶν ἃ ἔχει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἡ εἰρημένη Ἐργήνα . . . .
. ἐστερήσθω παντὸς πράγματος, καὶ λάβῃ ἃ ἀφίημι αὐτῇ καὶ γινέσθωσαν τῆς ἐμῆς γυναικὸς τῆς Ἐργήνας. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι εἶναι ἀμετακίνητον καὶ ἀμετάθετον, καὶ ὁ ἐναντιωθησόμενος ζημιωθήτω δουκάτα ν' καὶ κατηραμένος ἔστω, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων. Καὶ ἐνταφιασάτω με ἡ ἐμὴ γυνὴ ταῖς αὐτῆς ἐξόδοις.

Ἐγὼ Κωνσταντῖνος Ἀλεφοῦζος ἔγραψα καὶ μαρτυρῶ. Ἐγὼ Μιχαὴλ ὁ Ἀρχοντοφώτης μαρτυρῶν ὑπέγραψα.

9. 1497 μαΐου 27, διαθήκη Γεωργίου De Cipris.

αυϟζ' μηνὸς μαΐου κζ'. Ἐγὼ Γεώργιος De Cipris υἱὸς τοῦ ποτὲ Ἰωάννου οἰκῶν ἐν Χάνδακι τῆς νήσου Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλόμενος διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, κινούμενα καὶ ἀκίνητα, πρὸ τοῦ τὸν θάνατον καταλαβεῖν με, ἐποίησα καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ θέλησιν· καὶ πρῶτον ἁπάντων βούλομαι ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης εἶναι ἐπιμελητὰς καὶ κομεσαρίους τὸν μισὲρ Φραγγίσκον Πόνον τὸν γαμβρὸν τοῦ μισὲρ Ἰάκουμου Γεωργίτζα καὶ τὸν Ἀνδρόνικον Λευκαδιώτην τὸν ἰατρόν, καὶ τὰς δύο μου θυγατέρας Μαρίαν καὶ Ἑλένην. Καὶ πρῶτον ἀφίημι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου ὑπέρπυρα ν', ὅπως μνημονεύηται ἡ ψυχή μου παρ' αὐτοῖς. Ἔτι ἀφίημι τῇ Μαρίᾳ τῇ ἐγγόνῃ τῆς Γαλατοῦς καὶ θυγατρὸς τῆς Ἀνέζας, εἰς ὥραν ὑπανδρίας αὐτῆς ὑπέρπυρα η', ὅταν σκοδαρισθῶσιν ἐκ τῶν ἐμῶν χρημάτων ἐκ τοῦ συντρόφου μου τοῦ Τζαγῆ Πῶ ἐκ τοῦ τυροῦ ὃν ἐποιήσαμεν ὁμοῦ, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι θέλω τὴν βέργαν τὴν χρυσῆν καὶ τὴν βέραν τὴν χρυσῆν, ἅτινα δύο δακτυλίδια ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ Λευΐ τοῦ ἰατροῦ διὰ τόσα χρήματα ὅσα φαίνεται γραφῇ κὺρ Πέτρου Πονασέρη, δοθῶσιν αὐτῷ, καὶ τὰ παιδία μου λάβωσιν αὐτὰ καὶ ἔχωσιν ὡς ἴδια αὐτῶν πράγματα· ἔτι ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Μωϋσὲ γαμβροῦ τοῦ Ἰουδαίου Ἀτταλιώτου, οὐχὶ τοῦ Μεχέρ, ἀλλὰ τοῦ ἑτέρου, μίαν κούπαν ὀνκιῶν ἕξ, διὰ δύο δουκάτα, ἥντινα λαβέτωσαν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες, διδοῦσαι τὰ δύο δουκάτα, ἥτις ἔστω αὐτῶν ἰδία. Ἔτι ὁ Μιχάλης ὁ Κυπριώτης ὁ ἐργαστηριακὸς κρατεῖ μοι μίαν κούπαν ὀνκιῶν ἓξ διὰ ὑπέρπυρα ἐν-

νέα, ὡς ἐγὼ λέγω, ἥτις ἔστω ταῖς ἐμαῖς εἰρημέναις θυγατράσι. Ἔτι κρατεῖ με εἰς ἐνέχυρον ὁ μαγιστρο-Κωνσταντῖνος Λαζαρίνη ὁ χρυσοχοὸς μίαν κούπαν ὀνκιῶν δ' καὶ ἑνὸς ἐξαγίου διὰ μαρτζέλια ις', ἥτις ἔστω τοῖς ἐμοῖς τέκνοις τοῖς ἀνωγεγραμμένοις. Ἔτι ὁ χρυσοχοὸς ὁ Φραγκίσκος Βατάτζης ὁ Χρυσοχοὸς ὀφείλει δώσειν ἐμοὶ μίαν κούπαν ὀνκιῶν ϛ', ἤγουν ἕξ· ἔδωκα γὰρ αὐτῷ πρότερον ὀνκίας ἀργύρου δ', καὶ ἔδωκα αὐτῷ ἓν παπάλιον ἀργυροῦν, καὶ φασούλια μουζούρια β', καὶ δύο κοκκία, μιτζέλια η', ὅπως ποιήσῃ αὐτῷ ὀνκίας ἕξ· καὶ ἐὰν ρεστάρω αὐτῷ τίποτε, δότωσαν αἱ ἐμαὶ θυγατέρες καὶ λαβέτωσαν τὴν κούπαν, ἥτις ἔσται αὐτῶν ἰδία, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ἔχω ἐν ταῖς χερσὶ τῆς κερὰ Ταντίας Κορνάρας ἀρχοντίσσης τοῦ ποτὲ μισὲρ Μικιέλ, μίαν κούπαν ἓξ ὀγγειῶν, καὶ ἓν δακτυλίδιον (ὂν) μετὰ πέτρας πατίστας, ἅτινα ἔδωκα αὐτῇ εἰς παρακαταθήκην, ἅτινα θέλω εἶναι ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσιν. Ἔτι κρατεῖ με ὁ Κύριλλος Γραδενίγος διὰ πλήρωμα ἑνὸς τεσταμέντου διὰ δουκάτον ἕν, μίαν κούπαν ὀνκιῶν γ' ἥμισην, ἅτινα ἔστωσαν ταῖς ἐμαῖς ρηθείσαις θυγατράσι δωσούσαις τὸ δουκάτον. Ἔτι ὁ ρηθεὶς μισὲρ Φραγκίσκος ὁ κομεσάριός μου κρατεῖ μου μίαν κούπαν ὀνκιῶν γ', διὰ τὰ ια' ὑπέρπυρα τοῦ ἐνοικίου· ἐμπασαριζομένων τῶν ζ' ὑπερπύρων, ἃ ἐξωδίασα εἰς ἁλάτιν καὶ οἰκονομικὰ τοῦ τυροῦ καὶ ἄλλας ἐξόδους, ρεστάρω ὑπέρπυρα δ', ἅτινα θέλω ἵνα τὰ εἰρημένα τέκνα δώσωσιν αὐτῷ καὶ λάβωσι τὴν εἰρημένην κούπαν. Ἔτι ὀφείλει μοι ὑπέρπυρα γ' διὰ δύο μουζούρια κοκκία ὁ ρηθεὶς Φραγκίσκος, καὶ σολδία λ' διὰ παπουτζία τῶν αὐτοῦ παίδων, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἔτι ὀφείλει μοι λίτρας τυροῦ, ὅπερ ἔλαβε δανεικὸ πρὸς τὸ πληρῶσαι τὴν αὐτοῦ δέτζιμαν, λίτρας ὁπωσοῦν εἶναι περίπου, λίτρας ρν'. Ἔτι κρατεῖ με ὁ μαγιστρο-Πατίστας ὁ χρυσοχοὸς ἓν δακτυλίδιον χρυσοῦν· ὀφείλω αὐτῷ δώσαντί μοι τὸ δακτυλίδιον, τὸ δημιουργικὸν εἰς τὸ καμωτικὸν αὐτοῦ, καὶ καράτα ὀκτὼ χρυ-

σίον μόνον τῆς φυρασίας· ἐπάνω εἰς. τὴν φυρασίαν καὶ εἰς τὸ χαμωτικὸν ἔδωκα αὐτῷ ἓν πινάκιον ροβίνθια καὶ ἓν πινάκιον φασούλια, τὰ ροβίθια πρὸς ὑπέρπυρον τὸ μουζούρη, καὶ τὰ φασούλια πρὸς σολδία μή· ἐχρεώστει μοι πρότερον σολδία ιγ΄. Ἔτι ὁ μαγιστρο-Κόλας ὁ χρυσοχοὸς ὁ Κατελάνος κρατεῖ μοι μαρτζέλια ἓξ διὰ νὰ μοὶ φορνίρῃ μίαν καρναρόλαν· ἔτι ὀφείλει μοι ἀκανφόρτε ὀνκίας ἕξ. Ὁ κὺρ Νικόλαος Κουρίνος τοῦ ποτὲ μισὲρ Λαύρου ἓν μαστραπὴ ἀργυροῦν β΄ λιτρῶν καὶ ἐξαγίων β΄· ἔπεμψέ μοι οἶνον μοῦστον διὰ μερτικὸν τοῦ πληρώματος αὐτοῦ οὐκ οἶδα πόσα. Χρεωστεῖ μοι ὁ Τριβιζάνος de Σαντρῆς ἐκ τῆς Περδαμούσας τὰ χρήματα τῆς τιμῆς τῶν ε΄ βουτζίων οἴνου, ἃ ἔδωκα αὐτῷ κομισιόνε εἰς Βενετίαν, οἵτινες οἶνοι ἐπωλοῦντο ἐν Βενετίᾳ, ὡς ἤκουσα, μία χάρτα εἰς τὸ δουκάτον· ἐξ οὗ οὐδὲν ἔλαβον, ἔπεμψέ μοι ἐκ Βενετίας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Τζάνες πανίον παγονάτζον πράτζα ἑπτὰ καὶ ἓν κομμάτιον χρυσὸν διὰ μανίκας, καὶ χρυσίον κλωστὸν οὐκ ἐνθυμοῦμαι μίαν ὀγγίαν ἢ δύο, ἅτινα καὶ λογιζέστωσαν καὶ ἐμπαζέστωσαν ὅπου ἂν ἐκεῖνοι θελήσωσι. Ἔτι κατ᾽ ἐμέ, ἐπικαλούμενόν μοι τὸν θεὸν μάρτυρα, ὅτι ὁ Τζάνες de Sandris ὀφείλει μοι δουκάτα ιη΄, ἅτινα ἔδωκα αὐτῷ δανεικὰ δίς, ι΄ καὶ η΄, περὶ ὧν ἐδιεφερόμεθα τὸ παρεληλυθός· τώρα λέγω ἔτι ἐνώπιον τοῦ ἀλαθήτου θεοῦ, ὅτι ἀληθῶς χρεωστεῖ μοι ἀκόμη τὰ εἰρημένα δουκάτα ιη΄. Ἔτι ἔχω δύο προύσια εἰς ἐνέχυρον διὰ τὰ φάρμακα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ κὺρ Στεφάνου Βιβόντα. Ταῦτα πάντα μοὶ ὀφείλεται παρὰ τῶν εἰρημένων ἐμοῦ ὀφειλετῶν τὸν εἰρημένον τρόπον ὡς ἐγὼ λέγω. Ταῦτά τε οὖν καὶ ὅσα ἄλλα εὑρεθήσεται ὀφειλόμενα ἐμοὶ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως, πρὸς τούτοις εἴ τι ἄλλο ἐμόν, κινούμενον ἢ ἀκίνητον, ἤγουν ἀμπέλους, οἰκίας, περιβόληα, καὶ εἴ τι ἄλλο μένει ἐμὲ πατρόθεν ἢ μητρόθεν ἢ ἄλλως τως ἐν ὁποιωδήποτε τρόπῳ, ἀφίημι ταῦτα πάντα ταῖς ἐμαῖς εἰρημέναις θυγατράσι, ἤτοι τῇ Μαρίᾳ

καὶ Ἑλένῃ, ἐπίσης καὶ ὁμοίως, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ὑποσχέσεως ἣν ὑπεσχέθην τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τῇ Μαρίᾳ, ἐν τῷ ἀριθμῷ καὶ ἐν τῇ σούμᾳ ἁπάντων τῶν ἐμῶν εἰρημένων πραγμάτων ἢ κτημάτων, ὅπως ἑκάστη αὐτῶν ἔχῃ τὸ ἴσον ὁμοίως καὶ ἐπίσης. Πρὸ τούτοις ἀφίημι αὐταῖς πρὸ πάντων καὶ τὴν εὐχήν μου. Καὶ αὗται ὦσιν κεκρατημέναι μνημονεύειν τῆς ψυχῆς μου κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν, ἤτοι τριήμερα, ἐννεήμερα, τεσσαρακονταήμερα, τριμηνιαῖα, ἑξαμηνιαῖα καὶ χρονιαῖα, καὶ συναπαντήματα καθ' ἕκαστον χρόνον μέχρι τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἔτι βουλόμενος ταφῆναι ἐν τῷ χῷ τοῦ Μεσαμπελίου, (ἀφίημι) ὑπέρπυρα κ' διὰ τὴν ψυχήν μου ταῖς καλογραίαις. Ἔτι ὀφείλει μοι ὁ κὺρ Μανόλης Πάτερος βέργαν χρυσῆν ἐξαγίων ϛ', ἢ περίπου, διὰ δουκάτα δ', ἔλαβε διὰ ὄνομά μου ἀπὸ τοῦ Τζὰν Στόμπου δουκάτα ε', καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ ὑπέρπυρα δ' καὶ ἓν μαρτζέλι, ἅτινα εἰ καὶ εἰσὶ πλέον τοῦ δανείσματος, ἐπεὶ ἔλαβον παρ' αὐτοῦ πρότερον μουζούρια ζ' σίτου πρὸς ὑπέρπυρον, ὡς ἐγὼ λέγω, ὅμως ἀφίημι αὐτὸν εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ λογαριασμὸν μετὰ τῶν κομεσαρίων μου· ἔτι κρατεῖ μου δύο τώλας καινὰς ταλπεδόνας· ἔτι σακκία δ' καναβατζίνα καινά· ἓν ποκάμισον γυναικεῖον χωρὶς μανίκια καὶ ποῦστον· καὶ ἓν ζεῦγος μανικίων καμωμένων λευκῶν γυναικείων· ἔτι τὸ κέρδος τῆς συντροφίας ὅλου τοῦ χρόνου ἔστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ οὔπω ἐποιήσαμεν λογαριασμὸν μετὰ τοῦ εἰρημένου Πατάρου. Ἔτι ὀφείλει μοι ὁ Μιχάλης Ξυλοκέρατος ἐκ τῶν Πρίνσων ὑπέρπυρα γ' καὶ σολδία ιγ', ὅπως μοὶ δώσῃ σίτον. Ἔδωκα τῷ Κωνσταντῇ Γαρίδῃ ἀπὸ τῆς Κῶ, ὅστις ἔλαβε τὴν ἀνεψιὰν τοῦ Χαλασμένου μύστατα οἴνου χωρὶς βουτζίων σ', πρὸς ὑπέρπυρα π' τὰ ρ', ὥστε ὀφείλει μοι ὑπέρπυρα ρξ'· ἐκεῖνος δὲ ἔδωκέν μοι δουκάτα β' ἥμισυ, ὡς ἐγὼ λέγω. Ἐὰν δὲ ἡ ἑτέρα τῶν ἐμῶν θυγατέρων ἀποθάνῃ τῆς ἑτέρας ζώσης, ἵνα ἔχῃ ἄδειαν ἀφιέναι τὸ

μέρος αὐτῆς ὅπου ἂν αὐτῇ φαίνεται. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἕτερον παρὰ τὰ εἰρημένα, ἀπεκρίθη ὅτι οὔ. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἕν, καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι εἶναι βεβαίαν καὶ ἀμετακίνητον παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ Βελόνα μάρτυς εἰμί. Ἐγὼ Μιχαὴλ Κούρης υἱὸς ποτέ.....

---

10. 1499 μαΐου 7, δωρητήριον Γραδενίγου.

Τῇ ζ' τοῦ μαΐου ἔτει ͵αυϟθ'. Ἐγώ τε ὁ Τζανῆς Γραδενίγος καὶ Φραγγισκίνα ἡ αὐτοῦ ἀδελφή, παῖδες τοῦ ποτὲ κὺρ Νικολέτου Γραδενίγου, οἰκοῦντες ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, γινώσκοντες καὶ γνωρίζοντες πολλὰς εὐεργεσίας παρὰ σοῦ τοῦ κὺρ Τζανῆ Πέτου, υἱοῦ τοῦ ποτὲ μισὲρ Λορέντζου, ἤγουν τὴν καθ' ἡμέραν τροφὴν ἣν ἔχομεν παρὰ σοῦ, ἧς χωρὶς ἀδύνατον ἡμᾶς ζῆν κἂν ἡμέραν μίαν, ὡς βεβλαμμένος ὁ ἕτερος ἡμῶν ὁ κὺρ Τζανῆς καὶ ἀνενέργητος, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ἥτις μεταξὺ ἡμῶν ἐστίν· ἔτι δὲ καὶ δι' ἄλλας θεραπείας καὶ κουφισμοὺς οὓς συνοίδαμέν σοι συνιστῶντι καὶ σώζοντι τὴν ἡμετέραν ζωήν· καὶ διὰ τοῦτο βουλόμενοι ἐκφυγεῖν τὰ τῆς ἀχαριστίας ἐγκλήματα, μὴ τοῖς εὐεργέταις εἰδότες καὶ χάριν καὶ ἀντιδιδόντες τὸ δυνατὸν ἡμῖν· πρὸς τούτοις ἐγὼ ἡ ῥηθεῖσα Φραγγισκίνα κατοικῶ ἐν τῇ οἰκίᾳ σοῦ τοῦ ῥηθέντος κὺρ Τζανῆ Πέτου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ Κυρίλλου, ἔχουσα καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν παρὰ σοῦ καὶ τὸ ἔνδυμα· θέλοντες οὖν ἀμφότεροι ἀποδιῶξαι τὴν τῆς ἀχαριστίας κατηγορίαν, ὡς εἴρηται, οἰκείᾳ γνώμῃ καὶ θελήματι οἰκείῳ, θέλομεν ἀπὸ τῆς σήμερον ὅπερ σὺ ὁ ῥηθεὶς κὺρ Τζανῆς Πέτος ἔχεις καὶ κτᾶσαι καὶ ποσεδέρεις, τόν τε μαγατζὲν ὅστις ἐστὶν

ἐμοῦ τοῦ ρηθέντος Τζανῆ Γραδενίγου, κείμενον ὄπισθεν τῆς ἡμετέρας οἰκίας ἣν τὸ παρὸν οἰκοῦμεν, καὶ τὸ ἡμέτερον μέρος τῆς ρηθείσης ἡμετέρας οἰκίας, ἣν σήμερον οἰκῶ ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Τζανῆς Γραδενίγος, καὶ δωρούμεθά σοι ὁμοίως τήν τε χρῆσιν αὐτῆς καὶ αὐτὴν τὴν οἰκίαν καὶ τὸ φούντιον αὐτῆς ὁμοίως καὶ τοῦ ρηθέντος μαγατζένου· καὶ εἴ τι ἄλλο πρᾶγμα ἀναμένει ἡμᾶς κινούμενόν τε καὶ ἀκίνητον, δωρούμεθά σοι, ὡς κύριοι ἀμφότεροι τῶν ρηθέντων κτημάτων· καὶ διδόαμέν σοι πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔχομεν κατ' αὐτῶν ὥς τε σὰ δύνασθαι αὐτὰ δωρήσασθαι, πωλῆσαι, προικίσαι καὶ διὰ τὴν ψυχήν σου ἀφιέναι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔργον τῆς δεσποτείας ἐστὶν εἰς αὐτὰ ποιῆσαι, ὡς ἴδια σὰ πράγματα, πλὴν ὑπερπύρων τ'· ἐγὼ γὰρ ὁ ρηθεὶς Γραδενίγος ἐξαιροῦμαι καὶ ρεσαλβάρω ὑπέρπυρα τ' τῆς κοντονατζιόνος, ἃ ἔλαβεν καὶ ἐζουρπάλισεν ὁ ποτὲ Κυρίλλος ὁ ἀδελφός μου, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος· κἀγὼ ζητῶ αὐτὰ παρὰ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων καὶ κοντετζιόνος· τὰ λοιπὰ δὲ πάντα δωροῦμαί σοι τῷ ρηθέντι Πέτῳ ὡς εἴρηται. Καὶ ταύτην τὴν δωρεὰν καὶ τὴν δονατζιὸν ποιούμεθά σοι ἡμεῖς οἱ ρηθέντες ἀδελφοὶ ὡς ἡμετέρῳ εὐεργέτῃ καὶ συγγενεῖ, ἀποδόντες σοι ὥσπερ χρέος τὰς εἰς ἡμᾶς σου εὐεργεσίας καὶ χάριτας. Ἐγὼ δὲ ὁ ρηθεὶς Τζανῆς Πέτος ἐπαγγέλλομαι ὑμῖν, διδόναι ὑμῖν τὴν καθημερινὴν τροφὴν καὶ εἴ τινος ἄλλου χρεία ὑμῖν ἔσται μέχρι ὅλης τῆς ὑμετέρας ζωῆς, καὶ μετὰ τὸν ὑμέτερον θάνατον ποιῆσαι τὰ μνημόσυνα τῶν ὑμετέρων ψυχῶν κατὰ τὴν τάξιν τῆς τῶν Γραικῶν ἐκκλησίας, ἤγουν τριήμερα, ἐννεήμερα καὶ τὰ λοιπά, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὡς εἴρηται. Ἔτι ὑπισχνοῦμαι δώσειν τῇ Καλῇ τῇ οὔσῃ ποτὲ παιδίσκῃ σοῦ τοῦ ρηθέντος κὺρ Τζανῆ Γραδενίγου ὑπέρπυρα ρ', μετὰ τὸν σὸν θάνατον. Ἔτι δώσουν, ἐν ᾗ ἐκκλησίᾳ ταφήσῃ, ὑπέρπυρα ι' κατ' ἔτος μέχρι χρόνων δέκα διὰ τὴν ψυχήν σου· ἔτι καὶ ἓν τεσσαρακονθήμερον καὶ ἓν σαββατικόν, ἕνεκα τῆς

ψυχῆς σοῦ τοῦ ῥηθέντος κὺρ Τζανῆ Γραδενίγου, καὶ ὅσοι ἔξοδοι συμβήσονται διὰ τὴν ταφήν σου. Ἡμεῖς δὲ οἱ ῥηθέντες Τζανῆς καὶ Φρατζισκίνα ἀδελφοὶ ἀποβάλλομεν καὶ καταλύομεν πᾶσαν γραφὴν ἄλλην, εἴτε διαθήκης, εἴτε ἄλλο ὁποιοῦν εἶδος γραφῆς πρὸ ταύτης παρ' ἡμῶν πεποιημένον. Καὶ ταῦτα βεβαιοῦμεν ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων παρακληθέντων, Λορέντζου Σεγρέδου υἱοῦ τοῦ ποτὲ κὺρ Φραγγίου καὶ κὺρ Ἰωάννου Δουστουνίου υἱοῦ τοῦ ποτὲ κῦρ Γεωργίου.

Ἐγὼ Μανουὴλ Γρηγορόπουλος ἐξεῖλον μετὰ τοῦ προστάγματος τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡμῶν αὐθεντίας.

---

11. 1500 μαΐου 22, διαθήκη Ζαμπέτας Μιτώνενας.

Τῇ κβ' τοῦ μαΐου αφ'. Ἐγὼ Ζαμπέτα Μιτώνενα χήρα γυνὴ τοῦ ποτὲ μισὲρ Ἀνδρ[έ]α οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, φοβουμένη ἵνα μὴ προαρπαγῶ ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἢ ὑπό τινος πάθους ἐνοχλοῦντος τῇ διανοίᾳ ἐμποδισθῶ διαθεῖναι περὶ τῶν ι' ὑπερπύρων ἅτινα λαμβάνω ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῶν ἁγίων Μ' κατ' ἔτος, κατερχόμενα εἰς ἐμὲ ἐκ τοῦ ποτὲ μισὲρ Στεφάνου Μιγιδιώτου, καθὼς φαίνεται διαθήκη τοῦ εἰρημένου μου πατρὸς γραφεῖσα χειρὶ τοῦ κὺρ Κυρίλλου Γραδενίγου, ἐκάλεσα Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι περὶ τῶν εἰρημένων ι' ὑπερπύρων. Θέλω οὖν ὅπως ὁ εὑρισκόμενος ἡγούμενος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν ἁγίων Μ' ἢ ἐπίτροπος καὶ κομετάριος καὶ ἐπιμελητὴς ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης. Θέλω οὖν ὅπως μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τὰ εἰρημένα ὑπέρπυρα ι' λαμβάνῃ ὁ εὑρεθησόμενος ἡγούμενος τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς, καὶ πάλιν μετὰ τὸν αὐ-

τοῦ θάνατον ὁ διάδοχος αὐτοῦ καὶ οὕτω καθεξῆς ἐς ἀεί, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡγουμένου κὺρ Ἰωσὴφ πατρὸς τοῦ Δαμουλῆ, εἰ ἔσται ζῶν μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, ἢ ὁ αὐτοῦ διάδοχος· καὶ οὗτος ἢ οὗτοι οἱ μετ' αὐτὸν ἡγούμενοι ὦσι περιδεδεμένοι καὶ ὀμπλιγάδοι ἰφουρνεῖν καὶ ποιεῖν ἓν σαββατιακὸν διὰ τὴν ψυχήν μου καθ' ἕκαστον ἔτος διὰ τὰ εἰρημένα ι' ὑπέρπυρα ἀϊδίως ὡς εἴρηται· καὶ ἵνα μὴ δύνηταί τις ἐνοχλῆσαι τὸν ρηθέντα ἡγούμενον διὰ τὰ εἰρημένα ὑπέρπυρα ι' ἅτινα ἀφίημι αὐτῷ μετὰ τὸν θάνατόν μου. Μάρτυρες παρακεκλημένοι κὺρ Ἰάκουμος Ρουντζέρης υἱὸς τοῦ ποτὲ κὺρ Ἀνδρέου καὶ Γρηγόριος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ Μιχάλης Ζαχαράτος, παρούσης καὶ Τέντας καὶ τῆς κερὰ Βαρβάρας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς εἰς τὰ ἄνω γεγραμμένα καὶ συναινούσης αὐτῇ.

Ἐγὼ Μιχάλης ὁ Ζαχαράτος παρακληθεὶς μάρτυρας. Ἐγὼ Γιάκουμος Ρουτζέρης παρακληθεὶς μάρτυρας.

---

12. 1500 ἰουλίου 6, διαθήκη Εἰρήνης Σκαράνου.

Ἔτει αφ' μηνὸς ἰουλίου ϛ'. Ἐγὼ Εἰρήνη χήρα γυνὴ τοῦ ποτὲ Βασιλείου Σκαράνου, ἐκ Μεθώνης, τὸ παρὸν δὲ εὑρισκομένη ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλομένη διαθέσθαι τὴν ἐμὴν προῖκα, γραφῇ Ἀντωνίου Δαμιλᾶ νοταρίου, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διάθεσιν· ἥτις ἐμὴ προὶξ ἔστιν εἰς μίαν στιγουράδαν καὶ βεβαιωθεῖσαν ἄμπελον κειμένην ἐν Μαντοχώρει ὑπὸ τὴν Πλάκα ἔξω τῆς πόλεως Μεθώνης· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς ὅσας ἐλαίαις δένδραις εὑρισκομένη ἔχουσα ἐγγὺς καὶ πέριξ τῆς ρηθείσης ἀμπέλου· ἅτινα ἐδόθησαν ἐμοὶ παρὰ τοῦ ποτὲ Γεωργίου τοῦ πατρός μου εἰς προῖκα· ὁμοίως διατί-

θεμαι καὶ διατάττομαι καὶ τὰ ἄλλα δένδρεα τῶν ἐλαιῶν, ἃ ἔχω λαβοῦσα παρὰ τοῦ ποτὲ εἰρημένου ἀνδρός μου τοῦ Βασιλείου, ὄντα ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ P. Tomathou def.° ἐπισκόπου· ταῦτα οὖν πάντα καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα εὑρίσκομαι ἔχουσα, ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ὄντα, ἀφίημι τοῖς ἐμοῖς δυσὶν υἱοῖς, τῷ τε Νικολάῳ καὶ τῷ Μιχάλῃ, ὅπως μερισθῶσι τά τε εἰρημένα πράγματα ἐπίσης καὶ ἴσως· καὶ ὁμοίως πληρῶσι διὰ τὰ εἰρημένα δένδρεα καὶ διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἄμπελον ὑπέρπυρα κε' εἰς τὸ κουμούνιον τῆς λαμπρᾶς αὐθεντείας, καὶ διὰ τὰ δένδρα τῆς ῥηθείσης ἐπισκοπῆς λίτρας ἐλαίου κ' κατ' ἔτος· καὶ ὅπως δώσωσι Νικολάῳ τῷ Σιλβέστρῳ τῷ θετῷ μου υἱῷ ἐκ τῶν δένδρων τῶν ἐμῶν, δένδρεα εἴκοσι, ἕκαστος ι'. Ἔστωσαν δὲ αἱ ἓξ ῥίζαι ἢ ἑπτά, αἵτινές εἰσιν ἐντὸς τῆς ἀμπέλου τῆς θυγατρός μου τῆς Μαργέτας, ἃς ἔλαβεν αὐτὴ παρὰ τοῦ εἰρημένου μου ἀνδρὸς εἰς πάκτος, πληροῦσαι μίαν καὶ ἡμισεῖαν λίτρας ἐλαίου κατ' ἔτος, ὦσι τῷ ἐγγόνῳ μου τῷ Ἰωάννῃ τῷ υἱῷ αὐτῆς τῆς Μαργέτας λεγομένῳ Πλεμμένῳ· τὴν οἰκίαν δὲ ἣν ἔχω ἐκτὸς τῆς ῥηθείσης πόλεως Μεθώνης, ἀφίημι τῇ εἰρημένῃ ἐμῇ θυγατρὶ Μαργέτᾳ διὰ τὴν ψυχήν μου. Τὰ δὲ τέσσαρα κούρβουλα τῶν ἐλαιῶν, ὧν αἱ τρεῖς εἰσὶ παρὰ τῷ πετρολήνῳ ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ μισὲρ Πιέρου Μέμου, καὶ τὸ δ' παρὰ τῷ μαγιστρατεῖ, πλησίον τῆς συκῆς, ἀφίημι τῇ Μανέτᾳ Πούγενᾳ γυναικὶ τοῦ Πούα, καὶ τὴν ἡμισεῖαν συκίαν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ χωραφίου, καὶ τὸ χωράφιον τὸ κείμενον πλησίον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ Νικολάῳ τῷ Σιλβέστρῳ· τὰ λοιπὰ δὲ πάντα κινούμενα καὶ ἀκίνητα ἀφίημι τοῖς εἰρημένοις δύο μου υἱοῖς, σὺν τούτῳ τῷ τρόπῳ· ἵνα μὴ δύνωνται ἐνοχλῆσαι ἢ πειρᾶσαι τὴν εἰρημένην μου θυγατέρα τὴν Μαργέταν ἢ τὸν αὐτῆς υἱὸν τὸν Ἰωάννην τὸν Πλεμμένον εἰς ἐκεῖνα ὅσα ἔλαβον αὐτοὶ παρὰ τοῦ ποτέ μου ἀνδρὸς καὶ νῦν παρ' ἐμοῦ διὰ ταύτης τῆς παρούσης διαθήκης· ὁμοίως ἵνα μὴ δυνῶνται πειρᾶσαι αὐτὴν διὰ

τὴν ἄμπελον, ἣν ἔλαβεν ἡ θυγάτηρ μου ἡ Μαργέτα παρὰ τοῦ Νικολάου Καράνου εἰς προῖκα αὐτῆς διὰ δουκάτα η΄· ἀλλοτρόπως θέλω ἵνα ὦσιν οἱ ῥηθέντες μου υἱοὶ Νικόλαος καὶ Μιχαῆλος ἐστερημένοι καὶ πριβάδοι ἐξ ἐκείνων ἃ ἀφίημι αὐτοῖς, ἐχέτω δὲ μόνον ἕκαστος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν ὑπέρπυρα ι΄ Μεθωναῖα. Ἔτι θέλω ἐάν τις, ἢ ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ θελήσει στερῆσαι ἢ λαβεῖν τινὰ ἐκ τῶν δένδρων τῆς ἐπισκοπῆς, ἅτινα δένδρα ἔδωκεν ὁ ῥηθεὶς Βασίλειος ὁ ποτὲ πατὴρ αὐτῆς τῆς Μαργέτας καὶ ἐμὸς ἀνὴρ διὰ προῖκα αὐτῆς, θέλω ἵνα αὕτη δύνηται λαβεῖν ἄλλα τόσα ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐμῶν δένδρων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ζημίας ἣν ζημιωθήσεται αὕτη εἰς τὴν δοθεῖσαν αὐτῆς προῖκα. Καὶ ταῦτα πάντα ἀφίημι αὐτοῖς τοῖς ἄνω γεγραμμένοις μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι ἀφίημι ἐπιτρόπους τοὺς ἐμοὺς ῥηθέντας υἱοὺς Νικόλαον καὶ Μιχαῆλον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης. Ἔτι ἀφίημι αὐτοῖς καὶ τῇ ῥηθείσῃ Μαργέτᾳ τῇ ἐμῇ θυγατρὶ τὴν εὐχήν μου. Ἔτι ἀφίημι ὅπως ὦσι κεκρατημένοι παρέχειν κατ' ἔτος εἰς τὴν ἁγίαν Αἰκατερίναν τῶν Σιναΐτῶν οἱ ῥηθέντες ἐμοὶ κομεσάριοι λίτρον ἐλαίου κατ' ἔτος, ὅπου βούλομαι ταφῆναι, διὰ τὴν ψυχήν μου. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἄλλο τι, ἢ ἀφιέναι τινὶ ἑτέρῳ τὶ ἄλλο, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλομαι. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην ἐγὼ ἡ ῥηθεῖσα Εἰρήνη παρακαλοῦσα βούλομαι εἶναι βεβαίαν καὶ ἀκίνητον, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Ἰωάννης Μηνᾶς μάρτυς εἰς τὰ ἄνω γεγραμμένα.

Ἐγὼ Ἀγγελῆς Μηνᾶς μάρτυς.

Καὶ Βίκτωρ Καλαμαρᾶς μάρτυς, καὶ κερὰ Ἀνδριόλα ἡ γυνὴ αὐτοῦ· οὐχ ὑπέγραψε δὲ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι γράφειν αὐτόν.

13. 1500 ἰουλίου 26, διαθήκη πρωτοπαπᾶ Ἀνδρέου Δαμοροῦ.

Ἔτει ἀφ' ἰνδικτιῶνος γ', μηνὸς ἰουλίου κϛ'. Ἐγὼ παπᾶς Ἀνδρέας Δαμορὸς πρωτοπαπᾶς Χάνδακος Κρήτης, οἰκῶν καὶ εὑρισκόμενος τὸ παρὸν ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιὴς μὲν τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, ἀσθενὴς δὲ τὸ σῶμα, βουλόμενος διαθέσθαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν εὑρίσκονται κινούμενα καὶ ἀκίνητα, ἐποίησα καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ γνώμην. Καὶ πρῶτον ἁπάντων βούλομαι εἶναι ἐμὸν ἐπιμελητὴν καὶ κομεσάριον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν μισὲρ Τζουάνε Κορνάρον τὸν σύντεκνόν μου καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἱεροδιάκονον Ἀριστόβουλον Ἀποστολίδην, καὶ τὴν ἐμὴν παπαδίαν, καὶ Μιχαὴλ τὸν υἱόν μου. Ἔτι ἀφίημι τὴν παλαιάν μου σόκαν τῷ παπᾷ Μανούσῳ τῷ θείῳ μου· ἔτι ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ Μιχαήλῳ τῷ υἱῷ μου τὴν ἐμὴν ἄμπελον τὴν μοσχάτον κειμένην ἐν Προύσαις ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ Ξένου, καὶ σύγκαρπον. Ἔτι ἀφίημι τῷ παπᾷ Νικολάῳ τῷ υἱῷ μου τὴν ἄλλην ἄμπελον τὴν λογάδα, κειμένην ἐν Προύσαις ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ μισὲρ Δομενέγου Βενέρου, διὰ ἓν σαββατικόν. Ἔτι τῷ ἐμῷ υἱῷ τῷ Φραγκίσκῳ ὑπέρπυρα ι', διὰ νὰ ἀγοράσῃ βιβλίον τῆς ἐκκλησίας. Ὀφείλω τῷ ῥηθέντι μισὲρ Τζουάνε Κορνέρῳ ὡς δάνεια ὑπέρπυρα ρ', δι' ἃ κρατεῖ μοι μίαν πολίτζαν δουκάτων ιη', ἥν τινα ὅταν σωδάρῃ, λαμβανέτω αὐτὸς τὰ ῥηθέντα ὑπέρπυρα ρ', καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ῥηθείσης πολίτζας δότω εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν. Ἔτι ἀφίημι τοῖς ῥηθεῖσι δύο μου υἱοῖς, ἤγουν τῷ παπᾷ Νικολάῳ καὶ τῷ παπᾷ Μιχάλῃ ὅπως μερίσωνται τὰ χρήματα τοῦ Τζουδεγάνου τῆς ποτὲ Μινιζίνας τῆς ἀδελφῆς μου, ἃ ὀφείλω σωδάρειν ὡς ὁ ἐμὸς λογαριασμὸς ὑπέρ-

πυρα υ' ἢ περίπου, καὶ ἐπίσης μερισάσθωσαν. Ἔτι ὀφείλω τῷ μισὲρ Ἰακούμῳ Δαδόλῳ οἰκοῦντι παρὰ τῇ ἁγίᾳ Φωτεινῇ ὑπέρπυρα ν' ἢ ξ' ἢ περίπου, ᾧτινι δοθήτω μία πολίτζα ἐμὴ πρὸς ἀποπλήρωσιν τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ παρ' ἐμοῦ χρημάτων. Ἔτι ἀφίημι τῷ ῥηθέντι ἱεροδιακόνῳ τὴν βίβλον τοῦ θείου Χρυσοστόμου τὴν εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Παύλου, μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς, μετὰ δὲ τὸν αὐτοῦ θάνατον ἐπιστραφήτω εἰς τοὺς ῥηθέντας μου παῖδας. Τὰ λοιπὰ πάντα κινούμενα καὶ ἀκίνητα ὅσα εὑρίσκομαι ἔχων καὶ ὅσα μένουσιν ἐμέ, ἀφίημι τῇ Ἄννῃ τῇ ῥηθείσῃ παπαδίᾳ, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι θέλω ἵνα τὰ χρήματα ἃ ὀφείλει ὁ υἱὸς τοῦ ποτὲ Γεωργίου Πελεγρῆ σωδαρισθῶσι καὶ πεμφθῶσι τῷ μισὲρ Βενεδίκτῳ δὰ Πεζάρῳ εἰς Βενετίαν. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἓν διὰ τὸν αὐτοῦ κόπον. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαιῶ καὶ βούλομαι ἀμετακίνητον εἶναι παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν (ὑπογεγραμμένων) μαρτύρων.

Ἐγὼ Ἀνδρέας ὁ Παβίας μάρτυς εἰμὶν ἰδιὰ τὰ ἄνω γεγραμμένα.

Ἐγὼ Μανουὴλ ὁ Κλάδος μάρτυς εἰμὶν ἰδιὰ τὰ ἄνω γεγραμμένα.

Ἐγὼ Φιλίππος ὁ Ραδινὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Μάρκος Ρωμᾶς υἱὸς τοῦ παπᾶ Μιχάλη οὐκ ἔγραψε, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι γράφειν.

Τῇ α' τοῦ σεπτεμβρίου αφγ' ἐγὼ ὁ ῥηθεὶς παπᾶς Ἀνδρέας βεβαιῶ τὴν παροῦσαν διαθήκην, πλὴν στερῶ τὸν εἰρημένον Ἀριστόβουλον Ἀποστολίδην τῆς ἐπιμελείας ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης καὶ τῆς χρήσεως τῆς βίβλου τοῦ θείου Χρυσοστόμου τῆς εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ θείου Παύλου ἐξηγήσεως· ἐπὶ μάρτυρι κὺρ Γεωργίῳ Λόγγῳ καὶ κὺρ Ἀντωνίῳ Πόρκῳ.

14. 1500 νοεμβρίου 24, διαθήκη Ἰωάννου Κοστομίρη.

Ἔτει αφ΄ μηνὸς νοεμβρίου κδ΄. Ἐγὼ Ἰωάννης Κοστομίρης ὁ καὶ πρωτοψάλτης οἰκῶν ἐν προπυλαίοις Χάνδακος Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλόμενος διαθέσθαι τὰ ἐμὰ πράγματα κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν, ἐποίησα καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ ἀφήσω καὶ τάξω πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, κατὰ τὴν ἐμὴν ὄρεξιν καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἁπάντων ἀφίημι ἐπιμελητὰς καὶ κομεσαρίους ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν αἰδέσιμον ἱερέα καὶ πρωτοπαπᾶ ταύτης τῆς πόλεως Χάνδακος Κρήτης κὺρ Ἀνδρέα Δομιρό, καὶ Στελιανὴν τὴν ἐμὴν γυναῖκα, ὅπως ἀμφότεροι ἐπιμελήσωνται καὶ ἐνεργήσωσι καθὼς ἐγὼ ὑποδιατάττομαι. Ἔτι ἀφίημι τῷ Ἰπῇ τῷ ἐμῷ ἐγγόνῳ ὑπέρπυρα ε΄ διὰ τὴν ψυχήν μου· ἔτι τῇ ἀνεψιᾷ μου τῇ Μαρίᾳ τῇ Ραγουζώνενᾳ ὑπέρπυρα ιε΄ διὰ τὴν ψυχήν μου· τὰ λοιπά, εἴτε ἄμπελοι εἴτε οἰκίαι, εἴτε χρήματα, εἴτε ἄλλα πράγματα ὅσα εὑρίσκομαι ἔχων, ὅσα ρεσταρήσωσι καὶ ὑπόλοιπα ἔσονται μετὰ ψυχικὰ ἃ ποιήσωσιν οἱ ἐμοὶ ῥηθέντες κομεσάριοι μὲ ποιήσωσι λογαριασμόν τινα διὰ τὰς ἐξόδους ὡς ἐκεῖνοι ποιήσουσι διὰ τὴν ψυχήν μου· ἔτι ἀφίημι τῷ ρηθέντι πρωτοπαπᾷ καὶ ἐμῷ κομεσαρίῳ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον τὴν ἄμπελον κειμένην ἐν Σταυρωμένῳ παρὰ τῷ Γεωφύρῳ ἣν ἠγόρασα τὸ παρεληλυθὸς παρὰ τοῦ παπᾶ Ἰωάννου Κακαβᾶ, καθὰ φαίνεται γραφῇ κὺρ Λεονάρδου Παντολέου νοταρίου, διδόντι ὑπέρπυρα ιε΄ καὶ λαμβάνοντι καὶ τὸ ρέστος τῆς ρηθείσης ἀμπέλου ἐργατῶν ϛ΄· τὰ λοιπὰ ἔστωσαν τῇ ἐμῇ γυναικὶ τῇ ρηθείσῃ Στελιανῇ, ἐν οἷς συμπεριληφθήσεται καὶ ἡ προὶξ αὐτῆς. Ἔτι ἀφίημι ἐν τῇ

Κυρίᾳ τῶν Ἀγγέλων ἐν τεσσαρακονταήμερον, ὅπου βούλομαι ἐνταφιασθῆναι. Τὰ εἰρημένα λάσα ὡς τοῦ ἐγγόνου καὶ τῆς ἀνεψιᾶς μου πληρωθῶσιν ἔκ τε τῶν ὀφειλομένων ἐμοί, ἐκ τῆς ἐσοδίας μου, καὶ τῶν ιε΄ ὑπερπύρων ἅ μοι ὀφείλει ἐκ τοῦ παρεληλυθότος ὁ παπᾶς Ἰωάννης Λούμπινας ἐκ τοῦ Βενεράτου, καὶ τὰ ϛ΄ ὑπέρπυρα ἐκ τοῦ νομίου ἢ ἑτέρωθεν ἐκ τῶν ἐμῶν. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται ἀφιέναι τι ἑτέρῳ τινὶ διὰ τὴν ψυχὴν αὑτοῦ, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλεται. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀκίνητον καὶ ἀμετάθετον εἶναι. Ἰστέον δέ, ὅτι κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον ὁ παπᾶς Ἰωάννης Κακαβᾶς ὀφείλει λαβεῖν παρ' ἐμοῦ ὑπέρπυρα ιε΄, κἀκεῖνος ἀποδώσων ἐμοὶ καὶ γυρίσων ἄμπελον ἐργατῶν ϛ΄. Καὶ ταῦτα βεβαιῶ ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων κὺρ Μάρκος Κυρίνος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφός του καὶ Δημήτριος ἐπιλεγόμενος Δούκας.

Ἐγὼ Δημήτριος λεγόμενος Δούκας μάρτυς εἰμί.

Ἐγὼ Μάρκος Κουρῆς μάρτυς εἰμί.

Ἐγὼ Ἀνδρέας Κουρῆνο μάρτυς εἰμί.

Τῇ ιε΄ τοῦ φεβρουαρίου ἔτει αφα΄ ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Ἰωάννης Κοστομίρης θέλω ὅπως ἡ παροῦσα διαθήκη ᾖ ἠφανισμένη καὶ ἀνίσχυρος οὕτω ὥσπερ καὶ μηδέποτε ἐγένετο, συγκαλέσας καὶ μάρτυρας τῆς καταλύσεως ταύτης....

---

15. 1501 ἰανουαρίου 18, διαθήκη Τζανῆ Γραδενίγου (1).

Ἔτει αφα΄ μηνὸς ἰανουαρίου ιη΄. Ἐγὼ Τζανῆς Γραδενίγος υἱὸς τοῦ ποτὲ κὺρ Νικολάου, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ, βουλόμενος διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμά, εἴτε κτήματα

(1) Ἡ διαθήκη αὕτη εὕρηται εἰς διπλοῦν.

ἀκίνητα, εἴτε ἄλλα κινούμενα πράγματα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ὄντα, πρὸ τοῦ ἐμοῦ θανάτου, ἐκάλεσα πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ αὐτοῦ γραφῇ διαθήσωμαι καὶ διατάξωμαι ταύτην τὴν ἐμὴν τελευταίαν διαθήκην κατ' ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἁπάντων βούλομαι τὴν κερὰ Ζαμπέταν Πιτέναν καὶ τὸν μισὲρ Τζουάνε τὸν υἱὸν αὐτῆς εἶναι ἐπιμελητὰς καὶ κομεσαρίους ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης· εἶτα θέλω ὅπως πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα ὅσα κατέρχονται εἰς ἐμὲ καὶ ἐγγίζουσιν ἐμοὶ πατρόθεν, μητρόθεν καὶ ὅθεν ἄλλοθεν ὁποιῳδήποτε τρόπῳ κινούμενα καὶ ἀκίνητα ὦσι τῇ ἀδελφῇ μου τῇ Φραγγισκίνᾳ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι βούλομαι ἐνταφιασθῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Πέτρου, καὶ ἐνδύσασθαι τὸ σχῆμα τοῦ ἁγίου Δομινίκου, καὶ ὅπως οἱ φράροι τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου λάβωσι τὸ ἐνοίκιον τοῦ ἐμοῦ μαγατζένου κειμένου πλησίον τῆς ἐμῆς οἰκίας ἣν σήμερον ἐγὼ οἰκῶ, χρόνον ἕνα, καὶ αὐτοὶ πληρώσωσι τὰ γ΄ ὑπέρπυρα τοῦ ταραδέγου αὐτῆς· θέλω οὖν αὐτοὺς λαβεῖν τὸ ῥηθὲν ἐνοίκιον τοῦ εἰρημένου μαγατζένου διὰ τὸ δύνασθαι αὐτοὺς πληρωθῆναι τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἄμπιτον ὅπερ βούλομαι ἐνδυθῆναι τοῦ ἁγίου Δομινίκου. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεταί τι ἕτερον εἰπεῖν, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλεται εἰπεῖν ἄλλο τι.

Ἔτι κατὰ τὴν κ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καλεσθεὶς δεύτερον οὗτος ὁ νοτάριος παρὰ τοῦ εἰρημένου κὺρ Τζανῆ Γραδενίγου ἤκουσεν αὐτοῦ εἰπόντος, ὅτι βούλεται ὁ ῥηθεὶς κὺρ Τζανῆς ἵνα τὰ εἰρημένα ἅπαντα ἀγαθὰ αὐτοῦ, μετὰ τὸν θάνατον τῆς Φραγγισκίνας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, διαδέχηται ὁ ῥηθεὶς κὺρ Τζανῆς ὁ αὐτοῦ κομεσάριος· καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ πάλιν θάνατον, διαδέξωνται αὐτὰ οἱ παῖδες αὐτοῦ μερισάμενοι αὐτὰ ἐπίσης· καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀκίνητον καὶ ἀσάλευτον εἶναι, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων κὺρ Νικολάου Καπέλα καὶ μαγιστρο-Κωνσταντίνου

Βενέρη ράπτου καὶ τοῦ Πέτρου Μοντζενάζου, ἔτι δὲ πρότερον Ἀνδρέου Κυθηριώτου καὶ Μαρίας Λουράνζενας.

Ἐγὼ Μανουὴλ Γρηγορόπουλος νοτάριος βασιλικὸς ἐκτετύπωκα ταύτην.

---

16. 1502 ἀπριλίου 26, διαθήκη Κεράννας Θεοδώρου σέρβου.

Τῇ κϛʹ τοῦ ἀπριλλίου ͵αφβʹ. Ἐγὼ Κεράννα γυνὴ τοῦ Θεοδώρου σέρβου Τριανταφύλλου Κρουβετζουρᾶ, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νοῒ καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, βουλομένη πρὸ τοῦ ἐμοῦ θανάτου διαθεῖναι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, εἴτε προίξ, εἴτε ἄλλο τι περιῆκον καὶ ἐγγίζον ἐμοὶ ὁποιῳδήποτε τρόπῳ, ἐπικεκλήμην πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικὸν ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διατάξω καὶ διαθήσωμαι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, εἴτε κινούμενα εἴτε ἀκίνητα, εἴτε ἐκεῖνα. Καὶ πρῶτον βούλομαι εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ κομεσάριον μόνον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Θεόδωρον τὸν προειρημένον ἐμὸν ἄνδρα. Εἶτα ἀφίημι τῷ ἐμῷ υἱῷ Νικολάῳ τὴν εὐχήν μου καὶ ὑπέρπυρα ιʹ διὰ τὴν ψυχήν μου, σὺν τούτῳ ἵνα μὴ ἐνοχλήσῃ τὸν εἰρημένον Θεόδωρον τὸν ἄνδρα μου, ἀλλοτρόπως στερηθῇ καὶ τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων ιʹ. Ἔτι ἀφίημι τῷ ἱερεῖ τῷ ὑπηρετοῦντι ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου λεγομένης κερὰ Μανολίτισσας ἥμισυ σαββατικόν, καὶ ἵνα ταφῶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μόσχου, ὅπου θέλω ἵνα δοθῇ ἥμισυ σαββατικόν· ἔτι τῇ Ἀναστασίᾳ Μαρμαράδειᾳ γυναικὶ τοῦ ποτὲ Κωνσταντῆ Χρυσοχοοῦ ὑπέρπυρα γʹ διὰ τὴν ψυχήν μου. Τὰ λοιπὰ πάντα εἴτε κινούμενα εἴτε ἀκίνητα μένοντα ἐμοὶ πατρόθεν μητρόθεν καὶ παντὶ ἄλλῳ τρό-

πῳ ἐρχόμενα εἰς ἐμὲ ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ Θεοδώρῳ καὶ ἐμῷ κομεσαρίῳ. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ ὑπέρπυρα δ' διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀφιέναι ἕτερόν τι ἀλλαχοῦ που διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ἀπεκρίθη, ὅτι οὔ· καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαιῶ καὶ βούλομαι ἀκίνητον καὶ ἀμετάθετον εἶναι.

Ἐγὼ ὁ Νικόλας ὁ Κασάρω μάρτυρας. Ἐγὼ Ἰωάννης Κράμπας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν. Μάρκο καὶ μαγιστρο-Γεώργης Κράμπας Φουνάραι.

---

17. 1502 ἰουνίου 29, διαθήκη Μαρίας Καπέλενας.

Τῇ κθ' τοῦ ἰουνίου ͵αφβ' ἔτει. Ἐγὼ Μαρία Καπέλενα γυνὴ τοῦ Φραγγία οἰκοῦσα ἐν ἐξωπόρτᾳ Χάνδακος Κρήτης, εὑρισκομένη δὲ τὸ παρὸν ἐντὸς Χάνδακος πόλεως, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, βουλομένη διαθέσθαι καὶ διατάξαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ κινούμενα καὶ ἀκίνητα, ἐκάλεσα ἐλθεῖν πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶν νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθέσωμαι καὶ διατάξωμαι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα κατὰ τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ γνώμην. Καὶ πρῶτον ἁπάντων βούλομαι εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ κομεσάριον ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν εὐλαβῆ ἱερέα παπᾶ κὺρ Νικόλαον Πανεύφημον. Εἶτα ἀφίημι τῷ Γεωργίῳ τῳ ἐμῷ υἱῷ πᾶσαν τὴν ἐμὴν προῖκα δοθεῖσαν ἐμοὶ παρὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑπανδρείας μου, καθὼς φαίνεται γραφῇ τοῦ κὺρ Γεωργίου Χούμνου νοταρίου. Ἔτι καὶ ἄλλο πᾶν πρᾶγμα κινούμενον καὶ ἀκίνητον ἀναμένει ἐμὲ πατρόθεν, μητρόθεν ἢ ἄλλοθέν ποθεν παντὶ τρόπῳ εἰς ἐμὲ κατερχόμενον, ἢ ἀναμένον ἐμέ, ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ Γεωργίῳ τῷ ἐμῷ τέκνῳ. Ἐὰν δὲ ὁ εἰρημένος

μου υἱὸς ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, (δὲ ἐτὰ λεγίτιμα) ἔστωσαν πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, εἴτε προὶξ εἴ τε ἄλλο πρᾶγμα εἴτε ἐκεῖνο, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἐπιλεγομένου Σκουλούδη, διὰ τὴν ψυχήν μου μετὰ δὲ τὴν ρηθεῖσαν ἡλικίαν αὐτοῦ, ἔστωσαν ὅπου ὁ ρηθεὶς Γεώργιος βουλήσεται· καὶ ἵνα μὴ ἔχῃ ἐξουσίαν ὁ ρηθεὶς ἐμὸς υἱὸς εἰς τὰ εἰρημένα ἐμοῦ πράγματα μεταχειρίσασθαι πρὸ τῆς εἰρημένης ἡλικίας, εἴτε χρήματα, εἴτε στάμπελε, εἴτε ἐκεῖνα, ἀλλὰ μενέτωσαν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ εἰρημένου ἐμοῦ κομεσαρίου τοῦ ρηθέντος ἱερέως, καὶ αὐτὸς ὁ ρηθεὶς ἱερεὺς κυβερνάτω ὡς υἱὸν αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὁ ρηθεὶς παῖς ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ εἰρημένου καιροῦ τῆς νομίμου αὐτοῦ ἡλικίας, ἀγορασθήτω ἓν στάμπελε, ὅπως φανῆται τῷ ἐμῷ ρηθέντι κομεσαρίῳ, διὰ τῶν χρημάτων, ἃ εὑρεθήσονται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ὅπως ὁ καρπὸς ἢ ἐνοίκιον τοῦ εἰρημένου σταμπέλου ἔσται τῷ εἰρημένῳ ναῷ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ διὰ τὴν ψυχήν μου· εἰ δὲ εἴη στάμπελε, τὸ ἐνοίκιον ἔσται τοῦ εἰρημένου ναοῦ. Καὶ ταῦτα λέγω, ἐὰν πρὸ τῆς εἰρημένης ἡλικίας ὁ ρηθεὶς παῖς ἀποθάνῃ, θέλει ταφῇ ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀφιέναι ἢ εἰπεῖν τι ἕτερον παρὰ τὰ εἰρημένα, ἀπεκρίθη, ὅτι οὔ· καὶ ταῦτα βεβαιῶ καὶ βούλομαι ἀκίνητα εἶναι καὶ ἀμετάθετα, ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμένων μαρτύρων.

Io Anzolo Mesano testemonio. Ἐγὼ Μιχαὴλ Μουρίτκος νοτάριος τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας μάρτυς ἤμην. Ἐγὼ Μανόλης Τερμιτὶν Κρεβετζουρᾶς μάρτυς εἰς τ' ἄνω γεγραμμένα· καὶ μαγιστρο-Μάρκος Ἀσάνης μάρτυς καὶ αὐτός.

18. 1502 Ἰουλίου 31, διαθήκη Νεράτας Σαρτούρου.

Τῇ λα' τοῦ Ἰουλίου αφβ'. Ἐγὼ Νεράτα γυνὴ τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Κορωναίου Σαρτούρου οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τῷ νῷ, καὶ ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσι, φοβουμένη μὴ ἀπανθρωπισθῶ πρὸ τοῦ ἐμὲ ποιῆσαι διάταξιν καὶ διαθήκην κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν, ἠβουλήθην καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ αὐτοῦ γραφῇ διατάξωμαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστί, εἴτε προὶξ εἴτε ἄλλο τι ἀναμένει ἐμὲ πατρόθεν ἢ μητρόθεν ἄλλοθέν ποθεν. Καὶ πρῶτον ἁπάντων ποιοῦμαι κομεσάριον καὶ ἐπιμελητὴν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης τὸν εἰρημένον κὺρ Κωνσταντῖνον τὸν ἐμὸν ἄνδρα· εἶτα ἀφίημι τῇ Ἄννῃ θυγατρὶ τῆς ψυχῆς μου ὑπέρπυρα σ' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον εἰς ὥραν ὑπανδρείας αὐτῆς, ἐκ τῆς ἐμῆς τῆς προικός, ἥτις ἦν ὅσα περιέχει ἡ γραφὴ τοῦ ποτὲ κὺρ Φραγγίσκου Καστροφύλακος. Ἔτι ἀφίημι τῷ ναῷ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐπιλεγομένου Σκουλούδη εἰς λειτουργίαν ὑπέρπυρα ν' διὰ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἵνα δοθῶσι καὶ πληρωθῶσιν αὐτὰ εἰς χρόνον ἕνα τὰ ἡμίση μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, τὰ λοιπὰ ἡμίση εἰς χρόνους β' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι ἀφίημι τῇ Τζουάνᾳ θυγατρὶ τοῦ Γεούργα τοῦ Κουρφιάτη ὑπέρπυρα ν' δοθησόμενα εἰς ὥραν ὑπανδρείας αὐτῆς διὰ τὴν ψυχήν μου· καὶ ἵνα ὁ εἰρημένος ἐμὸς κομεσάριος μνημονεύῃ διὰ τῶν ἱερέων μέχρι χρόνον ἑνὸς κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀνατολικῶν ἱερέων· θέλω δὲ ἵνα τὸ ρέστος καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐμῆς προικὸς καὶ εἴ τι ἄλλο ἀναμένει ἐμὲ ὁποιῳδήποτε τρόπῳ πατρόθεν ἢ μητρόθεν ἢ ἄλλοθέν ποθεν ὦσι καὶ γένωνται τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ ἀνδρὶ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, διὰ τὴν ψυχήν μου· μένῃ δὲ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἡ ἐμὴ προίξ, ἤτοι τὸ ρέστος αὐτῆς εἰς τὰς χεῖ-

ρας αὐτοῦ σιγούρα εἰς τὸ στάμπελε αὐτοῦ, ὅπως πάλιν μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον τὰ ἐμὰ τέκνα διαδέχωνται τὸ ρηθὲν ρέστος, ἐπίσης μερισάμενοι αὐτά· ἀποθανόντος δὲ τοῦ ἑτέρου τέκνου, διαδέχεται τὸ ἕτερον· ἀποθανόντων δὲ ἀμφοτέρων, ὥστι καὶ ὑπάρχωσι διὰ τὴν ψυχήν μου τὰ τέκνα πάλιν αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐμῶν τέκνων· ἀποθανόντων χωρὶς τέκνων, ἀπελθέτωσαν καὶ δοθήτωσαν ὑπέρπυρα ρ' τινὶ παιδὶ θηλυκῷ πένητι πρὸς τὸ ὑπανδρευθῆναι, τὰ λοιπὰ τοῦ ρέστους ἀπελθέτω τὰ ἡμίση εἰς φυλακήν, καὶ τὰ λοιπὰ ἡμίση εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, διὰ τὴν ψυχὴν ἐμοῦ ἁπάντων. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἑτερόν τινι, ἀπεκρίθη, ὅτι οὔ· καὶ ταῦτα· βεβαιῶ ἐνώπιον τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων.

Ἐγὼ Γεώργης Καλόθετος μάρτυς. Ἐγὼ Μανόλης Κρεβετζουρᾶς 'ς τ' ἄνω γεγραμμένα μάρτυς.

---

19. 1503 αὐγούστου 29, διαθήκη Μαργέτας Δετομάζη.

Τῇ κθ' τοῦ αὐγούστου αφγ' ἔτει. Ἐγὼ Μαργέτα γυνὴ τοῦ Τζουάνε Δετομάζη οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιὴς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, φοβουμένη μήπως ἁρπαγῶ τῆς ἐντεῦθεν ζωῆς πρὸ τοῦ ἐμὲ διαθεῖναι πάντα ὅσα εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν εἴτε προῖκα εἴτε δεμενσίρις, ἐκάλεσα Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι τήν τε ἐμὴν ἅπασαν προῖκα καὶ δεμεσίριαν κατὰ τὴν ἐμὴν ὄρεξιν καὶ διάθεσιν. Καὶ πρῶτον ἁπάντων βούλομαι τὴν κερὰ Ὀνέσταν τὴν ἐμὴν μητέρα εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ κομεσαρίαν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης μόνην, ὅπως παραπέμψῃ καὶ κυβερνήσῃ αὐτὴ καθὼς ἐγὼ ὑποκατιοῦσα ὑποθήσομαι· εἶτα ἀφίημι πᾶσαν τὴν ἐμὴν προῖκα τοῖς ἐμοῖς

τέκνοις τῇ τε Πολυξένῃ καὶ τῇ Φρατζοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις μου τέκνοις ὅσα εὑρεθήσομαι ἔχουσα μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον, μερισθῶσιν ἐπίσης τά τε ἄρσενα καὶ θήλεα· καὶ ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἐπαναστραφήτω ἡ προίξ μου εἰς τὰ λοιπὰ τέκνα· καὶ οὕτω μέχρι τοῦ ἐσχάτου, εἰ καὶ ἓν ἔσται τὸ ἐναπολειφθέν, λαμβάνῃ πᾶσαν τὴν ἐμὴν προῖκα. Ἐὰν δὲ πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἐπιστραφήτω εἰς τὴν ἐμὴν εἰρημένην μητέρα καὶ κομεσαρίαν ζῶσαν· ἐὰν δὲ αὐτὴ ἡ μήτηρ μου εὑρεθῇ ἀποθανοῦσα πρότερον πρὸ τοῦ θανάτου τῶν ἐμῶν τέκνων, καὶ τοῦ ὑστέρου τοῦ ἀπολειφθέντος, εἴ τε μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς εὑρεθῇ ζῶν ἐκ τῶν ἐμῶν τέκνων, εἴτε καὶ αὐτὰ πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας ὡς εἴρηται, θέλω ἵνα μετὰ τὸν θάνατον ἁπάντων τῶν ἐμῶν τέκνων, τῆς μητρός μου ἀπολειπούσης, ὅπως λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου ὑπέρπυρα τ΄ διὰ τὴν ψυχήν μου, καὶ αὐτοὶ οἱ φράροι ποιῶσι λειτουργίας ρ΄ καὶ ἓν σέκιον μέχρι τῆς ἀναλώσεως τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων τ΄. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν τέκνων, ζώσης τῆς ἐμῆς μητρὸς καὶ μὴ ζώσης, ἀφίημι τὸ χωρίον τὴν Κόλεναν τῷ εἰρημένῳ Τζουάνε τῷ ἀνδρί μου. Ἔτι ἀφίημι τῇ Αἰκατερίνῃ τῇ νένᾳ μου ὑπέρπυρα ν΄ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν τέκνων. Ἔτι θέλω ἵνα οἱ φράροι τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου κειμένου ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς πόλεως Χάνδακος, λαμβάνωσι τόσον ὅσον ἐστὶν ἱκανὸν πρὸς τὰς λ΄ λειτουργίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἄλλας λ΄ τοῦ Σταυροῦ, καὶ τῆς Θεοτόκου ξγ΄, διὰ τὴν ψυχήν μου, ἔξω τῶν εἰρημένων ὑπ. τ΄· αἱ λοιπαὶ τῆς ἐμῆς προικὸς δοθήτωσαν πρὸς ὑπανδρείαν τριῶν τινων θηλυκῶν πτωχῶν διὰ τὴν ψυχήν μου· καὶ ταῦτα ἔστωσαν τὰ ἀναγεγραμμένα μετὰ τὸν θάνατον ἁπάντων τῶν ἐμῶν τέκνων τῶν τε ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων· ζώντων δὲ αὐτῶν, μόναι αἱ λειτουργίαι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Θεοτόκου ἐξοδιάσθωσαν

μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· τὰ τριακόσια δὲ ὑπέρπυρα ἅτινα ἀφίημι τῷ ἁγίῳ Φραγκίσκῳ ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ἔστωσαν τοῖς ἐμοῖς τέκνοις ἢ τέκνῳ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· ἡ μήτηρ μου δὲ ἡ κερὰ Ὀνέστα, ζώντων τῶν τέκνων καὶ ἀποθανόντων, λαμβανέτω τὴν ἐμὴν δεμεσόριαν. . . . . δουκάτα πεντήκοντα, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον . . . . .

Ἐὰν δὲ τὰ ἐμὰ τέκνα πάντα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας, ἔστωσαν ἅπαντα τῇ ἐμῇ εἰρημένῃ μητρὶ καὶ κομεσαρίᾳ, καὶ αὐτὴ δότω τὰ τ' ὑπέρπυρα τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Φραγγίσκου καὶ τὰς ἄλλας εἰρημένας λειτουργίας, ἔξω μόνον τῆς Κόλενας, ἣν ἀφίημι τῷ ἐμῷ εἰρημένῳ ἀνδρὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν ἁπάντων τέκνων, ὡς εἴρηται· μετὰ δὲ τὸν αὐτῆς θάνατον· καὶ τὸν ἐμὸν καὶ πάντων τέκνων, ἔστωσαν καὶ γινέσθωσαν τὰ ἄλλα ψυχικὰ καὶ αἱ ὑπανδρίαι, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ ν' δουκάτα τῆς δεμησορίας ἔστω ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῆς τῆς μητρός μου ποιῆσαι καὶ διατεθῆναι αὐτὴ ὡς βούλεται μόνον· ζώντων δὲ τῶν ἐμῶν τέκνων ἢ πάντων ἢ ἑνός, ἔστω πᾶσα ἡ προὶξ αὐτοῖς· πλὴν τῆς εἰρημένης δεμεσορίας τῶν ν' δουκάτων, καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Σταυροῦ· ταῦτα δοθήτωσαν ζώντων τῶν ἐμῶν τέκνων, μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται ἀφιέναι διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἢ ἐν τῷ ἁγίῳ Λαζάρῳ ἢ ἀλλαχοῦ που, εἶπεν ὅτι οὐ βούλεται· καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βούλομαι ἀσάλευτον καὶ βεβαίαν. Ἔτι ἀφίεμι μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐμῶν τέκνων καὶ ἐμοῦ ὑπέρπυρα ρ' διὰ τὴν ψυχήν μου τῇ κερᾷ Φραγγισκίνῃ Λίμενᾳ.

Ἐγὼ ὁ Νικόλας ὁ Κασάρος μάρτυς εἰμὶ εἰς τὰ ἄνω γέγραμμένα. Ἐγὼ Γεώργιος Μαρμακιώτης μάρτυς παρακληθεὶς ἔγραψα. Ἐγὼ Ἰωάννης Παπαδόπουλος μάρτυς παρακληθεὶς ἔγραψα.

20. 1503 ὀκτωβρίου 25, διαθήκη Κεράνας Θηκαρᾶ.

Τῇ κε΄ τοῦ ὀκτωβρίου ͵αφγ΄. Ἐγὼ Κεράννα γυνὴ τοῦ Λιάχου νομικοῦ Θηκαρᾶ οἰκοῦσα ἐν Ἰουδαίᾳ Χάνδακος Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, φοβουμένη μήπως προαρπασθῶ ὑπὸ τοῦ θανάτου πρὶν διαθέσθαι καὶ διατάξαι πάντα τὰ ἐμὰ ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστίν, ἐποίησα καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ αὐτοῦ γραφῇ διαθήσωμαι αὐτὰ καθὼς ἐγὼ ἔχω θελήματος. Καὶ πρῶτον ἀφίημι κομεσαρίους καὶ ἐπιμελητὰς ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Λιάχον τὸν εἰρημένον ἐμὸν ἄνδρα καὶ Ἀβραχᾶ Πίλην τὸν ἐμὸν θεῖον, καὶ Ἰακὼβ δὲ Ἀβαδήατον βαφέα· καὶ εἶτα ἀφίημι τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ ἀνδρὶ καὶ κομεσαρίῳ τῷ Λιάχῳ ὑπέρπυρα φ΄, ζώσης τῆς θυγατρὸς ἐμοῦ τῆς Σαρούλας καὶ μὴ ζώσης, σύν γε μὴν ταύτῃ τῇ ὑποθέσει καὶ τῇ κοντετζιόν, ἵνα ἐὰν οὐχ ὑπανδρευθῇ εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωήν, εἰ δὲ μή, ἔστω ἐστερημένος τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων φ΄, ἃ ἀφίημι αὐτῷ ἐκ τῆς ἐμῆς προικός· τὰ λοιπὰ πάντα τῆς ἐμῆς προικὸς ἀφίημι τῇ εἰρημένῃ Σαρούλᾳ τῇ θυγατρί μου· ἥτις προὶξ ἐστὶν ὑπέρπυρα χιλιάδες β΄ καὶ ἥμιση, ὡς ἐγὼ λέγω, καὶ τὸν οἶκον τῷ ἰουδαϊκῷ μακελείῳ παρακείμενον· ἔτι ἀφίημι καὶ τὰς βίτζας καὶ τὰς δυνάμεις ἃς ἔχω ἁπάσας τῇ εἰρημένῃ μου θυγατρὶ τῆς οἰκίας μου ἐν ᾗ σήμερον οἰκῶ κειμένης ἐν τοῖς τζαγκαρίοις τῆς Ἰουδαΐας, κα. ἵνα μὴ δύναταί τις δῶσαι τινὶ ἀνθρώπῳ ξένῳ οἰκεῖν αὐτήν, εἰ μὴ μόνον ὁ ἀνήρ μου καὶ τὸ παιδίον μου οἰκείτω ἐν αὐτῇ. Ἔτι ἀφίημι ἐν τῷ μασγιδιένι μέτρα ἐλαίου τρία. Ἔτι ἀφίημι τῷ Μωϋσὲ τῷ ἀδελφῷ μου ὑπέρπυρα ν΄ διὰ τὴν ψυχήν μου. Ἀφίημι δοθῆναι εἰς δύο ἀνδρόγυνα πτωχὰ ὑπέρπυρα ν΄, ἤτοι κε΄ ἑκάστῳ. Ἔτι ἀφίημι ὑπέρπυρα ε΄ τῇ Κοντομουρίνᾳ διὰ τὴν ψυχήν. Ἔτι τῷ Πλεκτῷ

τῷ Κρυβάρῃ ὑπέρπυρα ι'. Ἔτι ὑπέρπυρα κε' τῇ θείᾳ τῇ Καλῇ τοῦ Μοσχᾶ. Ἔτι θέλω ὅπως οἱ κομεσάριοί μου ὑπανδρεύσωσι τὸ εἰρημένον μου τέκνον εἰς τὴν ἡλικίαν χρόνων ιγ'· ἀποθανούσης δὲ αὐτῆς πρὸ τοῦ γενέσθαι τῶν εἰρημένων χρόνων ιγ', ποιησάτωσαν ἐκ τῆς προικός μου ἐλεημοσύνας εἰς πτωχὰ ἀνδρόγυνα, καὶ μῆλα ἀργυρᾶ εἰς τὸ μασγίδιον ζευγάριον ἕν. Ἔτι ἐὰν δὲ τὸ ἐμὸν παιδίον ἡ Σαρούλα οὐκ ἔχει καλὴν συντροφίαν μετὰ τοῦ ἀνδρός μου, λαμβανέτωσαν οἱ λοιποὶ κομεσάριοί μου το εἰρημένον μου τέκνον καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα, ἔξω τῶν εἰρημένων ὑπερπύρων φ', ἅτινα ἀφίημι αὐτῷ τῷ Λιάχῳ μὴ ὑπανδρευθέντι· ὑπανδρευθέντι δέ, ἔστω στέρησις αὐτῷ τῶν εἰρημένων φ' ὑπερπύρων, καὶ ἔστωσαν αὐτὰ τὰ φ' ὑπέρπυρα τῷ εἰρημένῳ ἐμῷ τέκνῳ. Ἔτι ἀφίημι τῇ Ἀργυρῇ τοῦ Κούτλου ὑπέρπυρα κε', καὶ ὑπέρπυρα ε' τῷ Καμπαρῇ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἕτερον, πλὴν τῶν εἰρημένων, ἀποκριθεῖσα ἡ Κεράννα εἶπεν, ὅτι οὐ βούλομαι, καὶ ταύτην βεβαιῶ, καὶ βούλομαι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαίαν καὶ ἀμετακίνητον εἶναι.

Μάρτυρες παρακεκλημένοι (ὑπογράφονται δι' ἑβραϊκῶν χαρακτήρων).

---

21. 1503 νοεμβρίου 24, διαθήκη Βαρβάρας Μοσχολέου Συρίγου.

Τῇ κδ' τοῦ νοεμβρίου, ἔτει αφγ'. Ἐγὼ Βαρβάρα γυνὴ τοῦ ποτὲ κὺρ Μοσχολέου Συρίγου, οἰκοῦσα ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ἀσθενὴς μὲν τὸ σῶμα, ὑγιὴς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, φοβουμένη μὴ προαρπαγῶ τῆς παρούσης ζωῆς πρὸ τοῦ ἐμὲ διαθεῖναι καὶ τάξαι τὴν ἐμὴν προῖκα κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διάθεσιν, ἐποίησα καλέσαι Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτά-

ριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι τὴν ἐμὴν εἰρημένην προῖκα κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, καὶ βουλήν, καὶ προαίρεσιν· ἥτις ἐμὴ προὶξ ἔστι χιλιάδες ὑπέρπυρα β′ καθαραὶ χωρὶς τῶν χαρισμάτων, καθὼς φαίνεται γραφῇ τοῦ ποτὲ κὺρ Φραγγίσκου Καπέλου νοταρίου, ὡς ἐγὼ λέγω. Καὶ πρῶτον ἀφίημι κομεσάριον πιστὸν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Φραγγίσκον τὸν ἐμὸν υἱόν· πρὸς τούτοις ἀφίημι αὐτῷ καὶ τὴν εἰρημένην ἅπασαν ἐμὴν προῖκα, ὡς ἀγαθῷ καὶ πιστῷ μου υἱῷ, σὺν τούτῳ ὅπως ᾗ κεκρατημένος δώσειν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Δομινίκου καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου λειτουργίας ρ′ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐν ᾧ βούλομαι ταφῆναι· ἔτι ἐν φυλακαῖς ὑπέρπυρα ε′ διὰ τὸ ἐκβαλεῖν τινὰ ἕνα πεφυλακισμένον. Ἔτι τῇ Αἰκατερίνῃ τοῦ Θηριανοῦ ὑπέρπυρα ε′ διὰ τὴν ψυχήν μου. Ἔτι καὶ τῇ Ἀνέζῃ τῇ ἐμῇ δουλίδι ἓν ζεῦγος τῶν ἐμῶν σινδονίων τὰ παλαιότερα, καὶ προσκεφαλάδια δ′ μάνας, καὶ δύο προσκεφαλεδόψιδα, καὶ ἓν πάπλωμα ὑπέρ. ιβ′, καὶ λινάριν λιτρῶν ι′, καὶ μίαν πόλιαν ἀνεψιταρένη. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἓν διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα πληρούτω εἰς ἑξ μῆνας ἢ καὶ πρότερον, ἐκτὸς τοῦ χρήματος δουκάτου τοῦ νοταρίου. Ἔτι ἀφίημι τῇ Ἀνέζῃ τῇ ἐμῇ παιδίσκῃ ὑπέρπ. δ′ διὰ τὴν ψυχήν μου· ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι καί τι ἑτέρῳ καὶ ἄλλο διὰ τὴν ψυχὴν αὐτῆς εἶπεν, ὅτι οὐ βούλεται. Ἔτι ἀφίημι τοῖς λοιποῖς μου τέκνοις ἀρσενικοῖς καὶ θηλυκοῖς τὴν εὐχήν μου, ὡς μήτηρ αὐτῶν.

Ἐγὼ ὁ Νικόλαος ὁ Κασάρος μάρτυς εἰς τ᾽ ἄνω γεγραμμένα. Ἐγὼ Μιχάλης Γαλονησῆς μάρτυς εἰς τ᾽ ἄνω γεγραμμένα. Ἐγὼ Ἰωάννης Κράμπας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

22. 1504 ἀπριλίου 12, διαθήκη Μάρκου Δελαγρόντα.

Τῇ ιβ' τοῦ ἀπριλίου αφδ'. Ἐγὼ Μάρκος Δαλαγρόντας υἱὸς τοῦ ποτὲ Φραγγίσκου οἰκῶν ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιὴς μὲν τὸν νοῦν, ἀσθενὴς δὲ τὸ σῶμα, βουλόμενος διαθέσθαι πάντα ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν, ἠθέλησα καλέσαι Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διατάξωμαι αὐτὰ καθὼς ἔχω βουλήσεως καὶ γνώμης. Καὶ πρῶτον ἁπάντων ἀφίημι κομεσαρίαν ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Μαρίαν τὴν ἐμὴν γυναῖκα· εἶτα ἀφίημι τὴν ἐμὴν οἰκίαν, ἥν μοὶ ἀφῆκεν ὁ ποτὲ θεῖός μου ὁ Γασπαρῆς Πέμπος, ἥτις κεῖται ἐν τῷ λεγομένῳ Μὴλ Καντί, τῷ Ἰωάννῃ τῷ ἐμῷ υἱῷ, ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας τῶν ιη χρόνων, ἔστω τῇ εἰρημένῃ Μαρίᾳ τῇ γυναικί μου αὕτη ἡ ῥηθεῖσα οἰκία, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παιδίου μου, κατὰ τὴν κοντετζιὸν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τὰς κοντετζιόνας καθ' ἃς ἀφιᾶσιν αὐτὴν ἐμοί ποτε ὁ ῥηθεὶς Γασπαρῆς καὶ ἡ Μαρία ἡ γυνὴ αὐτοῦ τοῦ Γασπαρῆ. Ἔτι ἀφίημι τῇ εἰρημένῃ Μαρίᾳ τῇ γυναικί μου τὰ ια' δουκάτα, ἃ μοὶ ὀφείλει ὁ μισὲρ Μάρκος Ὑαληνᾶς, καθὼς ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ φαίνεται. Ἔτι ἀφίημι τῇ εἰρημένῃ μου γυναικὶ τοὺς δύο πόδας τῶν χωραφίων κειμένων ἐν Καστροβούνῳ παρὰ τῇ Σιτείᾳ ὑπὸ τὸν τόπον τοῦ κὺρ Τομῆ Διολεβάτου, ὁμοίως καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν καρπὸν τοῦ σίτου μουζουρία δ', καὶ τοῦ λινοσπόρου μουζουρία β' ἥμισυ· βούλομαι δὲ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Φράρων, ὅπου ἡ ἐμὴ γυνὴ ποιησάτω ἐλεημοσύνην ὡς βούλεται. Ἐρωτηθεὶς εἰ βούλεται εἰπεῖν ἄλλο τι ἢ ἀφιέναι διὰ τὴν αὐτοῦ ψυχήν, ἀπεκρίθη ὅτι οὐ βούλεται.

23. 1504 ἀπριλίου 17, διαθήκη Μάρκου Ἀσάνη.

Τῇ ιζ΄ τοῦ ἀπριλίου ἔτι αφδ΄. Ἐγὼ Μάρκος Ἀσάνης υἱὸς τοῦ ποτὲ Γεωργίου, σκυτεύς, οἰκῶν ἐν Χάνδακι νήσου Κρήτης, ὑγιὴς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ καὶ τὰς τῆς ψυχῆς αἰσθήσεις, βουλόμενος διαθέσθαι καὶ διατάξαι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα κινούμενα καὶ ἀκίνητα, ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν εἰσί, πρὶν τὸν θάνατον ἐπιστῆναί μοι καὶ σύγχυσιν ποιῆσαι ταῖς ἐμαῖς αἰσθήσεσι, καθὼς πολλοὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἐφάνησαν παθόντες, ἐπλησίασα Ἀντωνίῳ τῷ Δαμιλᾷ νοταρίῳ βασιλικῷ, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διατάξωμαι καὶ διαθήσωμαι αὐτὰ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ βούλησιν. Καὶ πρῶτον ἁπάντων, θέλω Καλὴν τὴν ἐμὴν γυναῖκα εἶναι ἐπιμελητὴν καὶ κομεσάριον ταύτης πιστὸν τῆς παρούσης διαθήκης, καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὸν Ἀθανάσιον, καὶ ἵνα μὴ δύνηται ὁ ἕτερος αὐτῶν ποιῆσαί τι χωρὶς βουλῆς καὶ γνώμης τοῦ ἑτέρου. Καὶ διὰ ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς μου ὁμολογῶ ὀφείλειν τῇ Καλογραίᾳ, καθὼς φαίνεται ἐμῷ χειρογράφῳ, δουκάτα δ΄, ἅτινα θέλω ὅπως δοθῶσιν αὐτῇ, ἐὰν μὴ φθάσας ἐγὼ πληρώσω αὐτὰ εἰς τὴν ζωήν μου· ἔτι ὀφείλω τῷ Ἰχνᾷ Βουργιλᾷ δουκάτα ζ΄, καθὼς φαίνεται γραφῇ τοῦ κὺρ Φανουρίου Τριβιζίου νοταρίου· καὶ εἴ τι ἄλλο χρέος εὑρεθῶ ὀφείλειν, πληρούσθω ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων. Εἶτα θέλω ὅπως ἡ θυγάτηρ μου ἡ Ματθαία ἐχέτω τὰς ἐξόδους αὐτῆς ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων, εἰς τὸν καιρὸν δὲ τῆς αὐτῆς ὑπανδρείας λαβέτω ἐκ τῶν ἐμῶν πραγμάτων ὑπέρπυρα ἑξακόσια διὰ προῖκα, καὶ ἕτερα ρ΄ εἰς δωρήματα· ἐπειδὴ ἔχω λαβὼν παρὰ τῆς εἰρημένης Καλῆς τῆς γυναικός μου εἰς πράγματα καὶ στολισμὸν γυναικεῖον, οἶμαι κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν ἄξια εἶναι ὑπέρπ. φ΄, καὶ οὔτε γράμμα τοῦ γάμου εὑρίσκεται, οὔτε ἄλλη γραφὴ κατὰ τὴν ἐμὴν μνήμην δηλοῦσα

ταῦτα, διὰ τοῦτο θέλω ὁ ρηθεὶς Μάρκος, ὅπως καὶ αὐτὴ λαμβάνῃ διὰ προῖκα αὐτῆς ὑπέρπυρα φ'. Τὰ λοιπὰ οὕτως ἱστάμενα εἰς εὖ κινούμενα μερισάσθωσαν ἐπίσης τὰ ἐμὰ τέκνα τὰ ἀρσενικά, καὶ ὅσα ἄλλα εὑρεθήσομαι ἔχων πρὸ τοῦ θανάτου μου. Ἔτι ἀφίημι τῇ Αἰκατερίνῃ τῇ θυγατρί μου τῇ ὑπανδρευθείσῃ ὑπέρπυρα ι', λαβέτω ἐκ τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν, καὶ τὴν εὐχήν μου, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπά μου τέκνα· καὶ ἵνα δώσωσιν ἅπαξ εἰς φυλακὴν ὑπέρπυρα ι' διὰ τὴν ψυχήν μου. Καὶ τὰ μνημόσυνα γενέσθω κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν· καὶ ταῦτα πάντα τά τε ψυχικὰ καὶ τὰ ἀφεθέντα τοῖς ἐμοῖς εἰρημένοις τέκνοις ἔστωσαν αὐτὰ μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον· τὰ δὲ εἰρημένα ὑπέρπυρα φ' ἔστωσαν ἀεὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς εἰρημένης Καλῆς, ὡς ἂν πράγματα αὐτῆς καὶ ὡς ἂν προὶξ ἰδία αὐτῆς. Ἐρωτηθείς, εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι τινὶ ἑτέρῳ ἄλλο τι παρὰ τὰ εἰρημένα ἄνωθεν, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ βούλομαι. Καὶ ταῦτα βεβαιῶ ἐγὼ ὁ ρηθεὶς Μάρκος, καὶ βούλομαι ἀμετάθετον καὶ ἀκίνητον εἶναι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην καὶ βέβαιον.

---

24. 1504 ἰουνίου 1, δευτέρα διαθήκη Βαρβάρας Μοσχολέου Συρίγου.

Τῇ α' τοῦ ἰουνίου αφδ' ἔτει. Ἐγὼ Βαρβάρα γυνὴ τοῦ ποτὲ Μοσχολέου Συρίγου ἀσθενὴς μὲν τῷ σώματι, ὑγιὴς δὲ τὸν νοῦν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις, βουλομένη διαθεῖναι πάντα τὰ ἐμὰ πράγματα, ὅσα ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν ἐστὶ κινητὰ καὶ ἀκίνητα καὶ ὅσα ἡ ἐμὴ προὶξ περιλαμβάνει, ἐποίησα καλέσαι πρός με Ἀντώνιον Δαμιλᾶ νοτάριον βασιλικόν, ὅπως τῇ ἐκείνου γραφῇ διαθήσωμαι τὴν εἰρημένην ἐμὴν προῖκα, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διάθεσιν, καὶ πρῶτον ἁπάντων ἀφίημι κομεσαρίους

ταύτης τῆς ἐμῆς διαθήκης Ἀνδρέαν καὶ Φραγγίσκον τοὺς ἐμοὺς υἱούς, ὅπως παραπέμψωσι ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην καθὼς ἐγὼ θέλω καὶ βούλομαι· καὶ εἶτα θέλω ὅπως οἱ εἰρημένοι μου υἱοὶ μερίσωνται ἅπασαν τὴν ἐμὴν προῖκα ἐπίσης καὶ ἴσως· ἐξαιρουμένου πρῶτον τοῦ εἰσωχώρου ἔμπροσθεν τῆς θύρας ἐμοῦ τοῦ μεγάλου, ἐν ᾧ σήμερον ἁλωνεύουσιν, ὅστις εἰσώχωρος ἔστω τῷ εἰρημένῳ Φραγγίσκῳ τῷ ἐμῷ υἱῷ μόνῳ· τὰ λοιπὰ τῆς προικός μου μερισάσθωσαν ἴσως καὶ ἐπίσης. Ἐὰν δὲ ὁ μεγάλος μου υἱὸς ὁ Ἀνδρέας ἐνοχλήσῃ τὸν Φραγγίσκον, διότι ἀφῆκα αὐτῷ πλέον τὸ εἰρημένον εἰσώχωρον, ἔστω ἐστερημένος παντελῶς τῆς ἐμῆς προικός. Ἔτι ἀφίημι τῇ Μαρίᾳ τῇ θυγατρί μου τῇ Σαγιάδενᾳ τὴν εὐχήν μου καὶ ὑπέρπυρα ε'. Τῇ Μαδελούτζᾳ τῇ θυγατρί μου ὁμοίως ὑπέρπυρα ε' καὶ τὴν εὐχήν μου. Ἔτι ἀφίημι τῇ Γενῇ τῇ ἐμῇ ἀναθρέπτῳ ὑπέρπυρα ν', καὶ ὅπως ἑκάτερος τῶν υἱῶν μου δώσῃ αὐτῇ ὑπέρπυρα κε', εἰς καιρὸν ὑπανδρείας αὐτῆς· ἔτι τῇ Ἀνέζῃ τῇ κοπέλᾳ τὸ στρῶμα ἐν ᾧ κεῖται καὶ λίνον λίτρας κε' μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον. Ἔτι τῇ Ζαμπέτᾳ τῇ κοπέλᾳ μου ἣν ὑπάνδρευσα ὑπέρπυρα ε'· καὶ εἰς φυλακὴν ὑπέρπυρα ε', διὰ τὸ ἐκβαλεῖν πεφυλακισμένον. Ἔτι ἀφίημι τούτῳ τῷ νοταρίῳ δουκάτον ἓν διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ. Ἐρωτηθεῖσα εἰ βούλεται εἰπεῖν ἢ ἀφιέναι τι ἑτέρῳ τινί, ἀπεκρίθη ὅτι οὔ. Καὶ ταύτην τὴν ἐμὴν διαθήκην βεβαιῶ καὶ βούλομαι ἀκίνητον εἶναι, παρακληθεῖσαν ἐνώπιον τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων. Μάρτυρας ἐγὼ ὁ παπᾶ Ἰωάννης ὁ Κακαβᾶς· μάρτυρας ἐγὼ Μιχέλης Γαλονησῆς· ἐγὼ Γεώργιος Κλότζας μαρτυρῶ τὰ εἰρημένα.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΩ ΕΚΤΩ ΤΟΜΩ.